Solenoid

Mircea Cărtărescu

Mircea Cărtărescu s-a născut pe i iunie 1956, în Bucureşti. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti în 1980. In prezent este Profesor Dr. în cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti. Este poet, prozator, eseist, critic literar şi publicist.

A publicat următoarele volume: *Faruri, vitrine, fotografii,* poeme, Cartea Românească, Bucureşti, 1980; *Poeme de amor,* Cartea Românească, Bucureşti, 1983: *Totul,* poeme, Cartea Românească, Bucureşti, 1985; *Visul* (în ediţiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, Bucureşti, 1989; Humanitas, Bucureşti, 1993; *Levantul,* poem epic, Cartea Românească, Bucureşti, 1990; Humanitas, Bucureşti, 1998; *Visul chimeric,* studiu critic, Litera, Bucureşti, 1991; *Travesti,* roman, Humanitas, Bucureşti, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză; *Dragostea,* poeme, Humanitas, Bucureşti, 1994; *Orbitor. Aripa stângă,* roman, Humanitas, Bucureşti, 1996; *Dublu CD,* poeme, Humanitas, Bucureşti, 1998; *Postmodernismul românesc,* studiu critic, Humanitas, Bucureşti, 1999; *Jurnal 1,* Humanitas, Bucureşti, 2001; *Orbitor. Corpul,* roman, Humanitas, Bucureşti, 2002; *Enciclopedia zmeilor,* carte pentru copii, Humanitas, Bucureşti, 2002; *Pururi tânăr, înfăşurat înpixeli,* publicistică, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Parfumul aspru alficţiunii,* audiobook, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Plurivers* voi. I şi II, poeme, Humanitas, Bucureşti, 2003; *Cincizeci de sonete,* poeme, Brumar, Timişoara, 2003; *De ce iubim femeile,* povestiri şi audiobook, Humanitas, Bucureşti, 2004; *Baroane!,* Humanitas, Bucureşti, 2005; *JurnalII,* Humanitas, Bucureşti, 2005; *Orbitor. Aripa dreaptă,* roman, Humanitas, Bucureşti, 2007; *Dublu album,* Humanitas, Bucureşti, 2009; *Nimic,* Humanitas, Bucureşti, 2010; *Frumoasele străine,* povestiri, Humanitas, Bucureşti, 2010; *Zen. Jurnal 2004—2010,* Humanitas, Bucureşti, 2011, *Ochiul căprui al dragostei noastre,* publicistică şi proză, Humanitas, Bucureşti, 2012; *Fata de la marginea vieţii,* povestiri alese, Humanitas, Bucureşti, 2014;

Poezia, Humanitas, Bucureşti, 2015. Scrierile sale au fost traduse în 22 de limbi.

Cărțile sale au fost premiate de Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România şi din Republica Moldova, Ministerul Culturii, ASPRO, Asociația Scriitorilor din Bucureşti, Asociația Editorilor din România. Romanul *Nostalgia* a primit în 2005 Premiul literar „Giuseppe Acerbi“, Castel Goffredo, Italia. De asemenea, autorul a primit în 2011 Premiul internațional pentru literatură de la Vilenica; Premiul internațional pentru literatură, Berlin, 2012; Premiul internațional pentru poezie Novi Sad, 2013; Premiul internațional Spycher-Leuk, Elveția, 2013; Premiul La tormenta en un vaso, Spania, 2014; Premiul Euskadi de Plata, San Sebastiân, 2014; Premiul cărții pentru înțelegere europeană al oraşului Leipzig, 2015; Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană, 2015.

Mircea Cărtărescu

Solenoid

H U M A N I T A S B U C U R E Ş T I

Redactori: Lidia Bodea, Marieva Ionescu Coperta: Mihail Coşulețu DTP: Andreea Dobreci

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

ISBN 978-973-50-5059-7 Descrierea C1P este disponibilă la Biblioteca Națională a României.

„Un om de sânge ia din pisc noroi Şi zămisleşte marea lui fantomă De reverie, umbră şi aromă,

Şi o pogoară vie printre noi.

Dar jertfa lui zadarnică se pare,

Pe cât e ghiersul cărții de frumos. Carte iubită, fără de folos,

Tu nu răspunzi la nici o întrebare.“

Tudor Arghezi, *Ex libris*

A ,

PARTEA ÎNTÂI

Am luat din nou păduchi, nici măcar nu mă mai miră, nu mă mai sperie, nu-mi mai provoacă greață. Doar mă mănâncă. Lindeni am mai tot timpul, îi tot scutur când mă pieptăn în baie: ouşoare de culoarea sidefului, lucind negricios pe faianța chiuvetei. Rămân destui şi între dinții pieptenelui, pe care-i curăț apoi cu periuța de dinți veche, cea cu coada mucegăită. N-am cum să nu iau păduchi - sunt profesor la o şcoală de periferie. Jumătate din copii au păduchi, le sunt găsiți la începutul şcolii, la vizita medicală, când asistenta le prefiră părul cu gesturile experte ale cimpanzeilor - doar că nu crapă-n dinți crustele de chitină ale insectelor capturate. In schimb, recomandă părinților o soluție alburiu-leşioasă, mirosind a chimicale, aceeaşi pe care-o folosesc până la urmă şi profesorii. Toată şcoala ajunge în câteva zile să miroasă a soluție împotriva păduchilor.

Nu e totuşi chiar aşa de rău, măcar ploşnițe nu avem, nu s-au mai văzut de mult. Mi le amintesc şi pe-astea, le-am

văzut cu ochii mei când aveam vreo trei ani, în vilişoara din Floreasca unde am locuit prin ’59-’60. Mi le arăta tata, când dădea brusc la o parte salteaua patului. Erau ca nişte bobițe stacojii, tari şi lucioase ca fructele de pădure sau ca acele boabe negre de iederă pe care ştiam că nu trebuie să le bag în gură. Doar că bobițele dintre saltea şi din scheletul patului fugeau repede către colțurile întunecate, atât de alarmate că mă apuca râsul. Abia aşteptam să mai ridice tata colțul greu al saltelei (când se schimbau cearşafurile) ca să mai văd animăluțele durdulii. Râdeam atunci cu atâta poftă, că mama, care mă purta cu părul mare şi tot numai buclişoare, mă lua întotdeauna-n brațe, scuipându-mă să nu mă deoache. Tata aducea apoi pompa de analcid şi le trăgea câte un duş urât mirositor ploşnițelor oploşite pe la încheieturile lemnăriei, de le mergeau fulgii. îmi plăcea cum mirosea lemnul patului, brad încă mustind de răşină, îmi plăcea până şi mirosul de analcid. Apoi tata lăsa în jos salteaua şi venea mama cu cearşafurile în brațe. Când aşternea unul dintre ele pe pat, se umfla ca o gogoaşă mare în care-mi făcea o plăcere neobişnuită să mă vâr. Aşteptam apoi să se lase, încet, cearşaful pe mine, să se muleze pe corpuşorul meu, dar nu pe fiecare părticică a lui, ci desenând complicate cute şi cutişoare. Camerele erau pe atunci mari ca nişte hale, şi-n ele se tot învârteau cei doi oameni uriaşi care, nu se ştie de ce, aveau grijă de mine: mama şi tata.

Dar nu-mi amintesc înțepăturile de ploşniță. Mama-mi spunea că sunt ca nişte cerculețe roşii pe piele, cu un punct alb în mijloc. Şi că mai degrabă te ardeau decât să te mănânce. Nu ştiu, fapt e că iau mereu păduchi de la copii când mă aplec deasupra caietelor lor, e ca o boală profesională. Port părul lung din vremea când aş fi putut deveni scriitor. Atât mi-a rămas din cariera asta, pletele. Şi helăncile pe gât, cum purta primul scriitor pe care l-am văzut vreodată şi care mi-a rămas ca o imagine, glorioasă şi de neatins, a autorului: cel din *Mic dejun la Tiffany*. Părul mi se-

atinge mereu de cel al fetițelor, înfoiat şi plin de pan- glicuțe. Pe funiile astea cornoase, semitransparente, urcă insectele. Ghearele lor au curbura firului de păr, pe care-**l** apucă perfect. Umblă apoi pe pielea capului, îşi lasă acolo excrementele şi ouăle. înțeapă pielea, nevăzută de soare vreodată, de un alb imaculat, ca de pergament, şi asta le e hrana. Când mâncărimile devin cu neputință de suportat, dau drumul la apă fierbinte-n cadă şi mă pregătesc să-i extermin.

îmi place cum sună apa în cadă, clocotul acela năvalnic, repezirea turbionară a miliardelor de stropi şi şuvițe răsucite-n spirală, vuietul jetului vertical în gelatina verzuie a apei ce creşte infinitezimal, cucerind pereții căzii prin umflări obstaculate şi invazii bruşte, de parc-ar fi nenumărate furnici transparente roind în jungla amazoniană. închid robinetul şi se face linişte, furnicile se topesc una-n alta şi safirul moale ca un jeleu rămâne liniştit, se uită la mine ca un ochi limpede şi mă aşteaptă. Gol, intru-n apă cu voluptate. îmi scufund imediat capul, simt cum pereții apei îmi urcă simetric pe obraji şi pe frunte. Apa mă strânge, e grea în jurul meu, mă face să levitez în mijlocul ei. Sunt sâmburele unui fruct cu carnea verde-albastră. Părul mi se întinde până la marginile căzii, cum ar deschide o pasăre neagră aripile. Firele se resping între ele, fiecare e independent, fiecare pluteşte, muiat deodată, printre celelalte, fără să le atingă, asemenea tentaculelor unor crini-de-mare. Mişc capul brusc într-o parte şi-ntr-alta ca să simt cum firele se tensionează, se-ntind prin apa densă, capătă greutate, o greutate neaşteptată. E greu să le smulgi din alveolele lor de apă. Păduchii se țin bine de trunchiurile groase, se fac una cu ele. Fețele lor inumane arată un fel de nedumerire. Carcasele le sunt din aceeaşi substanță cu firele de păr. Se moaie şi ele în apa fierbinte, dar nu se dizolvă. Tubuşoarele respiratorii aşezate simetric pe marginea pântecelor gofrate sunt bine-nchise, ca nările lipite ale focilor. Plutesc în cadă pasiv, destins ca un preparat

anatomic, pielea degetelor mi se umflă şi se-ncreţeşte. Sunt şi eu moale, de parc-aş fi acoperit cu chitină străvezie. Mâinile, lăsate-n voia lor, plutesc la suprafaţă. Sexul tinde şi el să se-nalţe, ca un dop de plută. E atât de straniu că am un trup, că sunt intr-un trup.

Mă ridic în capul oaselor şi-ncep să-mi săpunesc părul şi trupul. Cât stătusem cu urechile sub apă auzisem clar discuţii şi bufnituri din apartamentele vecine, dar ca prin vis. Acum aveam dopuri de gelatină-n urechi. îmi plimb palmele pline de săpun pe trup. Trupul meu nu e pentru mine erotic. Parcă nu peste trupul, ci peste mintea mea îmi trec degetele. Mintea mea îmbrăcată în carne, carnea mea îmbrăcată în cosmos.

Ca şi în cazul păduchilor, nu am o prea mare surpriză când ajung cu degetele pline de săpun la buric. De câţiva ani buni mi se-ntâmplă asta. La început m-am speriat, bineînţeles, fiindcă auzisem că se poate-ntâmpla să-ţi plesnească buricul. Dar nu-mi făcusem niciodată probleme cu al meu, fiindcă buricul meu nu era decât o scobitură pe pântecul meu „lipit de şira spinării", cum spunea mama. Pe fundul acestei adâncituri era ceva neplăcut la atingere, care nu ajunsese să mă preocupe vreodată. Buricul nu era altceva decât locul scobit al mărului, de unde iese codita. Am crescut şi noi ca nişte fructe pe un peţiol străbătut de vinişoare şi artere. Dar cu câteva luni în urmă, pe când îmi treceam degetele grăbit peste accidentul ăsta de pe trupul meu, doar ca să nu rămână nespălat, am simţit ceva neobişnuit, ceva ce n-ar fi trebuit să fie acolo: un fel de ţumburuş care mi-a zgâriat vârful degetului, ceva neorganic, nefăcând parte din trupul meu. Era încrustat în nodul de carne palidă ce se holba acolo, ca un ochi între două pleoape. Pentru prima oară m-am uitat mai atent, sub apă, depărtând cu degetele marginile crevasei. Cum nu vedeam bine, m-am ridicat din cadă, şi lentila de apă din buric s-a scurs încetişor. Dumnezeule, îmi spuneam zâmbind, am ajuns să-mi contemplu propriul ombilic... Da,

era un fel de nod palid, ce căpătase-n ultimul timp mai mult relief decât de obicei, pentru că la aproape treizeci de ani muşchii pântecului mi se mai relaxaseră. O încrustație ca o unghie de copil, într-una dintre volutele nodului, se dovedi simplă murdărie. Dar din cealaltă parte, rigid şi dureros, ieşea micul ciot negru-verzui pe care-l simțisem cu vârful degetului. Nu-mi dădeam seama ce putea fi. Am încercat să-l apuc cu unghiile, dar, trăgând, am simțit o mică durere care m-a speriat: putea fi un fel de neg pe care nu era înțelept să-l zgândări. M-am străduit să-l uit şi să-l las baltă, acolo unde crescuse. De-a lungul vieții ne ies destule alunițe, negi, oase moarte şi alte mizerii pe care le cărăm răbdători cu noi, ca să nu mai vorbim de unghii şi păr, de dinții care ne cad: bucăți din noi ce nu ne mai aparțin şi care capătă o viață numai a lor. Am şi acum, prin grija mamei, într-o cutie de tic-tac, toți dințişorii mei de lapte, şi tot prin grija ei am codițele mele de la vârsta de trei ani. Pozele noastre cu smalțul plesnit şi cu zimți- şori ca de timbru pe margini sunt tot mărturii de acest fel: trupul nostru s-a interpus cândva cu adevărat între soare şi lentila aparatului de fotografiat, lăsându-şi umbra pe peliculă nu altfel decât îşi aşterne luna, la eclipsă, umbra peste discul solar.

Dar după o săptămână, din nou în cadă, mi-am simțit iarăşi buricul neobişnuit şi iritat: bucățica neidentificată se lungise puțin şi se simțea altfel, mai curând neliniştitor decât dureros. Când ne doare măseaua ne-o zgândărim cu limba chiar riscând să dăm pân-la urmă de o durere vie. Orice iese din obişnuit pe harta sensibilă a trupului nostru ne înverşunează şi ne agită: trebuie cu orice preț să scăpăm de senzația de jenă care nu ne dă pace. Câteodată, seara, la culcare, îmi scot şosetele şi simt că pielea cărnoasă, galben-străvezie de pe partea laterală a degetului mare s-a-ngroşat excesiv. Apuc cu degetele umflătura tare, trag de ea şi câte-o jumătate de oră până ce izbutesc să rup o margine, de care trag mai departe, cu buricele degetelor dureroase, tot mai

iritat şi mai preocupat, până desprind o coajă groasă, sticloasă, cu striații ca de papile digitale, un centimetru întreg de piele moartă, ce atârnă acum dizgrațios de deget. Nu pot trage de ea mai departe, căci deja ajung la pielița inervată de dedesubt, la mine cel care simte durerea, dar trebuie totuşi să rezolv mâncă- rimea, nelinişţea aia. Iau foarfecă şi-o retez, apoi o contemplu multă vreme: o coajă albă pe care-am produs-o eu, fără să ştiu cum, aşa cum nu-mi mai aduc aminte cum mi-am produs oasele. O-ndoi între degete, o miros, miroase vag a amoniac: bucățica organică, dar moartă, moartă încă de când făcea parte din mine şi-mi adăuga câteva grame la greutate, mă înverşunează în continuare. Nu-mi vine s-o arunc, sting lumina şi mă culc, dar tot cu ea între degete, pentru ca a doua zi să uit totul cu desăvârşire. Totuşi câtva timp şchioapăt uşor: mă doare locul de unde mi-am smuls-o.

Aşa că am început să trag uşor de grunjul tare ce mi se ițea din buric până când, pe neaşteptate, am rămas cu el în mână. Era un mic cilindru de jumătate de centimetru lungime şi cam de grosimea unui băț de chibrit. Părea înnegrit de vreme, mucegăit şi năclăit şi smolit de trecerea timpului. Era ceva străvechi, mumificat, saponificat, naiba ştie. L-am pus sub jetul apei din chiuvetă şi stratul de slin s-a mai dus, lăsând să se vadă că mai demult lucruşorul acela fusese galben-verzui, poate. L-am pus pe fundul unei cutii goale de chibrituri. Părea măciulia arsă a unui băț.

»

După câteva săptămâni am mai extras din buricul muiat de apa fierbinte încă un fragment, de două ori mai lung de data asta, din aceeaşi substanță tare şi alungită. Acum mi-am dat seama că era vorba de un capăt flexibil de sfoară, am putut şi observa mulțimea de fibre răsucite care-**l** alcătuiau. Era sfoară, sfoară ordinară, de împachetat. Cea cu care, acum douăzeci şi şapte de ani, îmi legaseră buricul la maternitatea mizerabilă, muncitorească, unde mă născusem. Acum buricul

meu o avorta, lent, o bucățică la două săptămâni, o bucățică la o lună, apoi alta după încă trei luni. Cea de azi e a cincea şi mi-o scot cu grijă şi voluptate. O-ndrept, o curăț cu unghia, o spăl în apa din cadă. E capătul cel mai lung de pân-acum şi, sper, ultimul. îl aşez în cutia de chibrituri, lângă celelalte: stau cuminți, galben-verzui- negre, strâmbe, cu capetele uşor destrămate. Cânepă, aceeaşi din care se fac plasele gospodinelor, care le taie mâinile când sunt pline cu cartofi, aceeaşi cu care se leagă pachetele. De Sfânta Mărie primeam câte-un pachet de la rudele din Banat ale lui tata: prăjituri cu mac şi cu miere. Sfoara deznodată, cafeniu-verzuie, era bucuria mea: legam cu ea clanțele uşilor, ca mama să nu mai facă încă un copil. La fiecare clanță făceam zeci, sute de noduri.

Scap de grija sforii din buric şi ies, cu apa şiroind pe mine, din cadă. Iau sticla cu substanță anti-păduchi de după closet şi-mi torn în cap un deget din conținutul ei duhnitor. Mă-ntreb de la ce clasă i-am luat de data asta, de parc-ar avea vreo importanță. Cine ştie, poate că are. Poate pe străzi diferite ale cartierului şi-n clase diferite ale şcolii păduchii sunt de alte specii, de alte mărimi.

Mă clătesc de substanța aia scârboasă şi-apoi încep să mă pieptăn deasupra chiuvetei cu porțelanul sclipitor de curat. Şi deodată paraziții încep să pice, doi, cinci, opt, cincisprezece... Sunt extrem de mici, fiecare năclăit în propria bobiță de apă. Cu mare greutate le văd trupurile cu pântecele lățit şi câte trei picioruşe, încă mişcând, de fiecare parte. Trupul lor şi trupul meu, cum stau gol şi ud, aplecat deasupra chiuvetei, sunt alcătuite din aceleaşi țesuturi organice. Au organe şi funcții analoage. Au ochi care văd aceeaşi realitate, au picioare care-i duc prin aceeaşi lume nesfârşită şi de neînțeles. Vor să trăiască, aşa cum vreau şi eu. Ii şterg de pe pereții chiuvetei cu un jet de apă. Coboară-n sifoanele de dedesubt, ajung în canalele subterane.

Merg să mă culc cu părul ud lângă bietele mele comori: cutia de tic-tac cu dinţişori de copil, pozele de când eram mic iar părinţii mei erau în floarea vârstei, cutia de chibrituri cu sfoara desprinsă din buricul meu, jurnalul. îmi răstorn, cum fac de-atâtea ori serile, dinţişorii în palmă: pietricele netede, încă foarte albe, care-au fost odată în gura mea, cu care cândva am mâncat, am pronunţat cuvinte şi-am muşcat ca un căţel. De-atâtea ori m-am întrebat cum ar fi să am pe undeva şi o pungă de hârtie cu vertebrele mele de la vârsta de doi ani sau cu falangele degetelor mele de la şapte…

Pun dinţii la loc. Aş vrea să mă uit şi pe nişte poze, dar nu mai rezist. Trag sertarul noptierei şi*bag totul acolo, în cutia de „piele de şarpe” îngălbenită, ce adăpostise odinioară un aparat de ras, un pămătuf şi-o cutie de lame Astor. Acum îmi ţin aici amărâtele mele de comori. îmi trag plapuma peste cap şi mă străduiesc să adorm cât mai repede, eventual definitiv. Pielea capului nu mă mai mănâncă. în plus, pentru că s-a-ntâmplat de curând, sper să nu se mai întâmple şi-n noaptea asta. nu e acum momentul. Deocamdată să mă-ntorc la şcoala

Mă gândeam la vise, la vizitatori, la toată nebunia asta, dar

unde lucrez, uite, deja de mai bine de trei ani. „N-o să fiu toată viaţa profesor”, îmi ziceam, ţin minte ca azi, pe când mă-ntor- ceam cu tramvaiul, în adâncul unei seri de vară cu nori trandafirii, de acolo, din fundul Colentinei, unde fusesem să-mi văd

aşa de rău pân-acum. în după-amiaza când, imediat după repar-

prima dată şcoala. Şi uite că nu s-a-ntâmplat nici o minune şi că sunt toate şansele să fie chiar aşa. Până la urmă nici n-a fost

tiţia guvernamentală, m-am dus să-mi văd şcoala aveam 24 de ani şi cam de două ori pe-atâtea kilograme. Eram

incredibil, imposibil de famelic. Mustața şi părul lung, pe vremea aceea de o nuanță roşcată, nu reuşeau decât să-mi infantilizeze şi mai mult figura, aşa încât, dacă mă vedeam pe neaşteptate în vreo vitrină sau în geamurile tramvaiului, credeam că văd un elev de liceu.

Era o după-amiază de vară, oraşul era plin de lumină până sus, ca un pahar cu apa boltită peste buză. Am luat tramvaiul de la Tunari, din dreptul Direcției Generale a Miliției. Am trecut prin dreptul blocului alor mei din Ştefan cel Mare, unde stăteam şi eu, m-am uitat, ca de obicei, undeva pe fațada nesfârşită ca să văd fereastra de la camera mea, acoperită cu hârtie albastră ca să nu intre soarele, apoi am trecut de-a lungul gardului de plasă de sârmă al Spitalului Colentina. Pavilioanele bolnavilor stăteau aliniate în curtea vastă ca nişte crucişătoare de zidărie. Fiecare avea altă formă, de parcă bolile diverse ale locuitorilor lor ar fi dictat arhitectura bizară a construcțiilor. Sau poate că arhitectul fiecărui pavilion a fost ales dintre suferinzii de o boală anume şi l-a gândit în aşa fel încât să-i reprezinte, simbolic, suferința. Le ştiam pe toate, cel puțin două mă găzduiseră şi pe mine. De altfel, chiar în capătul din dreapta al curții am recunoscut, înfiorat, clădirea roz, cu pereții subțiri ca foaia de hârtie, a pavilionului de boli neurologice. Aici stătusem o lună, cu opt ani în urmă, pentru o pareză facială care şi acum mă deranjează câteodată. In multe nopți rătăcesc în vfc printre pavilioanele spitalului Colentina, intru în clădiri necunoscute şi ostile, cu pereții acoperiți de planşe anatomice…

Tramvaiul trecea apoi pe lângă fostele Ateliere ITB, unde lucrase si tata ca lăcătuş o vreme. In fata lor fuseseră construite însă blocuri, aşa că de la şosea abia dacă se mai vedeau. La parterul unui bloc era un dispensar, chiar în dreptul stației Doctor Grozovici. Acolo mă dusesem o vreme să-mi fac injecțiile, vitamina Bi şi B6, tot în urma parezei de la şaisprezece ani. Ai mei îmi puneau fiolele-n palmă şi-mi

spuneau să nu mă-ntorc cu ele nefăcute. Ştiau ei ce ştiau. La-nceput le aruncam în casa liftului şi le spuneam părinților că le-am făcut, dar nu mi-a mers multă vreme. Până la urmă a trebuit chiar să mi le fac. Plecam spre dispensar, seara pe-ntuneric, cu moartea-n suflet. Mergeam pe jos, cât puteam de încet, două stații. Ca şi în zilele când trebuia să merg la dentist, speram să se-ntâmple o minune şi să găsesc cabinetul închis, clădirea demolată, doctorul decedat sau doar o pană de curent ca să nu meargă turbina şi luminile de deasupra scaunului dentar. Nu se-ntâmpla însă niciodată un miracol. Durerea mă aştepta acolo, întreagă, cu aura ei sângerie. Prima doctoriță de la Grozovici care, târziu în noapte, îmi făcuse injecția, era frumoasă, blondă, foarte îngrijită, dar curând am căpătat groază de ea. Era genul care-ți privea fundul gol cu un dispreț total. Nu gândul la durerea ce avea să urmeze, ci scârba femeii aceleia pentru puțoiul cu care urma să aibă o relație intimă (fie şi cea de a-i înfige un ac în fesă) îmi lichida repede vaga excitație, iar sexul meu renunța la efortul de a-şi înălța puțin capul ca să vadă mai bine. Aşteptam apoi inevitabila umezeală pe pielea ce urma să fie martirizată, cele trei-patru plesnituri cu dosul palmei, apoi şocul acului înfipt în carne, mereu cu grijă ca vârful lui să-ți atingă vreun nerv, vreo vână, să-ți facă ceva rău, durabil, memorabil, augmentat apoi de otrava ce cobora prin canelura acului ca să ți se difuzeze, acid sulfuric, în toată fesa. Era oribil. După injecțiile surorii blonde şchiopătam o săptămână întreagă.

Din fericire, sora asta, probabil sadomasochistă în pat, cu iubiții ei, alterna la dispensar cu alta, la fel de greu de uitat, dar din motive diferite. Era o femeie care te speria de moarte, din primul moment când o vedeai, pentru că nu avea nas. Dar nu purta nici vreun bandaj sau un nas fals, ci avea, pur şi simplu, în mijlocul feței un orificiu larg, vag despărțit în două compartimente. Era măruntă ca un pui de găină, brunetă şi cu ochi care poate ți-ar fi atras atenția prin

blândețe dacă aspectul de hârcă al feței nu te-ar fi descumpănit cu totul. Când o nimeream pe blondă, mă lua imediat în primire. In sala de aşteptare sufla vântul. In schimb, pitica fără nas părea să aibă un succes neobişnuit: mereu era plin de oameni în sală, plin ca biserica în noaptea de înviere. Mă-ntorceam acasă de la dispensar la două noaptea. Mulți dintre pacienții care aşteptau să intre îi aduceau flori. Când asistenta apărea în uşă, oamenii zâmbeau fericiți. Cred şi eu: nimeni nu avusese, probabil, vreodată o mână mai uşoară. Când îmi venea rândul şi mă aşeza pe muşamaua patului din cabinet, cu pantalonii în vine, mă ameţea parfumul florilor care, încă în celofan, umpleau şapte-opt vaze înşirate de-a lungul pereților. Femeia cea din cale-afară de brunetă îmi vorbea calm şi egal, apoi îmi atingea o clipă fesa cu palma şi... cam asta era tot. Nu simțeam acul, iar difuzia în muşchi a serului o perce- peam doar ca pe o căldură uşoară. în câteva minute totul trecea, încât mă-ntorceam acasă vioi şi fericit. Părinții mă priveau cu suspiciune: nu cumva aruncasem iar fiola pe cine ştie unde?

Urma cinema Melodia, chiar înainte de Lizeanu, şi-apoi coboram la stația următoare, la Obor, unde schimbam cu un tramvai ce mergea perpendicular pe Ştefan cel Mare, venind dinspre Moşilor şi pierzându-se-n adâncul Colentinei.

Cunoşteam bine locurile, era intr-un fel zona mea. De la Obor mama-şi făcea aprovizionarea. Mă lua şi pe mine, când eram mic, în marea de oameni a vechii piețe. Hala de peşte unde puțea de nu puteai să stai, hala mare apoi, cu basoreliefurile şi mozaicurile ei înfățişând scene de neînțeles, în fine fabrica de gheață, în fața căreia muncitorii mânuiau mereu blocuri de gheață albe la mijloc şi miraculos transparente la capete (de parcă s-ar fi dizolvat permanent în aerul dimprejur) erau pentru ochii mei de copil citadele fantastice din altă lume. Acolo, în pustietatea de luni dimineața a pieței Obor, mergând de mână cu mama, am văzut afişul, lipit pe un stâlp, care m-a urmărit apoi atâta

vreme: o caracatiță uriaşă apărea dintr-o farfurie zburătoare şi-şi întindea brațele către un astronaut ce păşea pe un pământ roşu, plin de pietre. Deasupra scria *Planeta furtunilor.* „E un film“, îmi spusese mama. „Să aşteptăm să-l aducă mai aproape de noi, la Volga sau la Floreasca.” Mamei îi era frică de centrul oraşului, nu ieşea din cartierul ei decât când nu mai avea loc de întors, de pildă când îmi cumpăra, de pe Lipscani, uniforma de şcolar cu cămaşă pepit şi pantaloni care deja aveau genunchi, de parcă-i purtase cineva încă din fabrică.

Şi Colentina mi-era familiară, cu casele dărăpănate de pe stânga şi fabrica de săpun Stela pe dreapta, acolo unde se făceau mărcile de săpun de rufe Cheia şi Cămila. Mirosul de grăsime râncedă se-ntindea de-aici peste tot cartierul. Urmau clădirea de cărămidă a țesătoriilor „Donca Simo“, unde lucrase cândva mama la războaiele de țesut, apoi nişte depozite de cherestea. Strada, mizerabilă şi dezolantă, s6-nfigea mai departe către orizont, în fierbințeala verii, sub cerurile uriaşe, alburii, pe care nu le vezi decât peste Bucureşti. De fapt, mă născusem acolo, în cartierul Colentina, la mahala, într-o maternitate dărăpănată, improvizată în vechea clădire a unui semi-tripou, semi-bordel de dinainte de 1944, şi îmi trăisem şi primii ani undeva la Doamna Ghica, într-un ghem de ulicioare demn de un ghetou evreiesc. Mult mai târziu m-am întors acolo, pe Silistra, cu un aparat de fotografiat şi am făcut casei copilăriei mele câteva poze care n-au ieşit. Zona nu mai există, a fost rasă, cu casa mea cu tot, de pe fața pământului. Ce e acum în locul ei? Fireşte, blocuri, ca peste tot.

Trecând, cu 21, de Doamna Ghica am intrat într-o țară străină. Casele de pe margini se răreau, se arătau lacuri murdare, pe malul cărora femei cu fuste crețe îşi spălau covoarele. Sifonării şi centre de pâine, magazine de vin şi de peşte. Stradă goală, dezolantă, nesfârşită, şaptesprezece stații de tramvai, cele mai multe fără refugiu şi fără sens, asemenea

haltelor de cale ferată din plin câmp. Mame în rochii cu imprimeuri, cu câte-o fetiță de mână, mergând spre nicăieri. Câte-o căruță plină de sticle goale. Centre de butelii unde se stătea la coadă, de seara, pentru ziua următoare. Străzi perpendiculare, prăfoase, ca de sat, cu duzi pe margini. Zmee încâlcite în sârmele electrice dintre stâlpii de lemn dat cu gaz.

Am ajuns la capăt după o oră şi jumătate de legănat în tramvai. Cred că ultimele trei-patru stații am rămas singur în tot vagonul. Am coborât într-un mare rond, unde tramvaiele întorceau ca s-o ia din nou, sisific, pe Colentina. Ziua înclina către seară, dar rămânea chihlimbarie şi spectrală, mai cu seamă din cauza liniştii. Aici, la capătul lui 21, nu era nici țipenie de om. Hale industriale, lungi şi cenuşii, cu geamuri înguste, un castel de apă în zare, o livadă cu pomi literalmente negri de păcură şi gaze de eşapament în interiorul cercului larg al şinelor de tramvai. Două tramvaie goale încremenite unul lângă altul, fără vatmani. Un chioşc de bilete închis. Contraste puternice între lumina trandafirie şi umbră. Ce căutam acolo? Cum aveam să trăiesc într-un loc atât de îndepărtat? Am luat-o pe jos către castelul de apă, am ajuns la rădăcină lui, unde se afla o uşă cu lacăt, am privit cu capul dat pe spate sfera care sclipea în cer, la capătul cilindrului tencuit alb. Am trecut mai departe către... nimic, către pustiu... Acolo se termina, mi se părea, nu oraşul, ci realitatea. O stradă care se făcea la stânga purta, pe o tăbliță, numele pe care-l căutam: Dimitrie Herescu. Undeva pe strada asta trebuia să fie şcoala, şcoala mea, prima mea slujbă la care urma să mă prezint pe 1 septembrie, peste mai bine de două luni. Clădirea vopsită în verde şi roz a unei Automecanica nu reuşea să distrugă atmosfera de sat a locului: case cu olane, curți cu garduri putrede, câini în lanț, flori de mahala. Şcoala era pe dreapta, la câteva case de Automecanica, şi era şi ea, fireşte, pustie.

Era o şcoală mică, un hibrid în formă de L, cu un corp vechi, crăpat şi cu geamuri sparte şi, în fundul micii curți, un

corp nou, şi mai dezolant. In curte, un panou de baschet strâmb şi fără plasă la inel. Am deschis poarta şi am intrat. Am făcut câțiva paşi pe asfaltul curții. Soarele tocmai începuse să coboare, aşa că un nimb de raze se aşezase chiar pe acoperişul clădirii vechi. Țâşneau de-acolo, trist, negru într-un fel, căci nu luminau nimic, ci sporeau singurătatea inumană a locului. Mi se strânsese inima: aveam să intru-n şcoala asta încremenită ca o morgă, aveam să înaintez, cu catalogul sub braț, pe culoarele ei vopsite verde închis, aveam să urc la etaj şi să intru în vreo clasă necunoscută în care treizeci de copii străini, mai străini decât dac-ar fi din altă specie, mă aşteaptă. Poate chiar atunci mă aşteptau, tăcuți în băncile lor, cu penarele lor de lemn, cu caietele lor îmbrăcate în hârtie albastră. La gândul ăsta mi s-a ridicat părul de pe brațe şi, aproape fugind, am ieşit în stradă. „Oricum, n-o să rămân toată viața profesor[11], mi-am spus pe când tramvaiul mă reîntorcea în lumea albă, pe când stațiile rămâneau în urmă, casele se-ndeseau şi oamenii populau iarăşi pământul. „Doar cel mult un an, pân-o să fiu luat în vreo redacție, la vreo revistă literară.” Şi primii trei ani de predare la şcoala 86 n-am făcut, într-adevăr, decât să-mi hrănesc iluzia asta, aşa cum unele mame-şi alăptează copiii mult după vremea când ar fi trebuit

să-i întarce. Iluzia mea crescuse cât mine de mare si tot nu mă-nduram — şi-ntr-un fel nu mă îndur nici azi — să nu mă deschei la piept, măcar din când în când, şi să n-o las să mă canibalizeze cu voluptate. Au trecut anii de stagiatură. Vor mai trece vreo patruzeci şi-am să ies la pensie tot de-aici. Până la urmă, n-a fost chiar aşa de rău pân-acum. Am avut lungi perioade fără păduchi. Nu, dacă stau să mă gândesc, n-a fost rău la şcoala asta, şi cât a fost, poate că a fost spre bine.

Uneori îmi pierd controlul mâinilor de la coate în jos.

Nu mă tem, câteodată aş spune chiar că îmi place. Se-ntâmplă pe neaşteptate, din fericife numai când sunt singur. Scriu ceva, corectez teze sau îmi beau cafeaua, sau îmi tai unghiile cu cleştişorul chinezesc, şi deodată-mi simt mâinile foarte uşoare, de parc-ar fi umplute cu un gaz volatil. Se înalță singure, îmi trag în sus brațele din umeri, levitează vesele prin aerul dens, întunecat-sclipitor, din cameră. Mă-nveselesc atunci şi eu, mi le privesc de parcă le-aş fi văzut prima dată: lungi, fine, cu oase subțiri, cu puțin păr negru pe falangele degetelor. Sub ochii mei fermecați, încep să gesticuleze singure, elegant şi bizar, să spună poveşti pe care surzii, poate, le-ar înțelege. Degetele mi se mişcă atunci precis şi infailibil, în serii de semne ininteligibile, cele de la mâna dreaptă întreabă, cele de la stânga răspund, inelarul şi degetul mare se-nchid în cerc, degetele mici răsfoiesc ceva, încheieturile pivotează cu o energie zveltă de dirijor. Ar trebui să înnebunesc de frică, pentru că altcineva, în propria mea minte, comandă mişcările astea atât de evident calificate, disperate după decriptare, şi cu toate astea rareori mă simt mai fericit. îmi privesc mâinile ca un copil dus la teatrul de păpuşi, care nu-nțelege ce se-ntâmplă pe minuscula scenă, dar e fascinat de agitația ființelor de lemn cu păr de ață şi rochii din hârtie creponată. însuflețirea autonomă a mâinilor mele (slavă Domnului, nu şi când sunt la ore sau pe stradă) se linişteşte în câteva minute, gesturile se încetinesc, încep să semene cu mudrele dansatoarelor indiene, apoi încetează, şi încă două-trei minute mă pot bucura de fermecata senzație că mâinile îmi sunt mai uşoare ca aerul, de parcă tata, în loc de baloane, ar fi umflat la țeava aragazului două mănuşi de menaj, din cauciuc subțire, ce-mi țin acum loc de mâini. Şi cum să nu regret când adevăratele mele mâini, brutale, grele, organice, escoriate, cu striațiile muşchilor, albul hialin al tendoanelor şi venele mustind de sânge reintră în mănuşile de piele cu unghii la capete, şi deodată, spre uimirea mea, pot face degetele să se mişte cum vreau eu, de parcă aş putea, doar concentrându-mă, să rup o crenguță din ficusul de pe

pervaz sau să trag înspre mine cana cu cafea fără nici o atingere.

Abia mai târziu vine teama, abia după ce feeria asta (să se tot întâmple cam o dată la două-trei luni) devine un fel de amintire încep să mă-ntreb dacă nu cumva, între atâtea alte anomalii ale vieții mele - căci despre asta e vorba -, am în independența feerică a mâinilor mele încă o dovadă că... totul se petrece-n vis, că întreaga mea viață-i onirică, sau ceva mai trist, mai grav, mai nebunesc, totuşi mai adevărat decât orice poveste care-ar putea fi inventată vreodată. Baletul înveselitor-înspăimântător al mâinilor mele, mereu doar aici, în casa mea în formă de vapor de pe Maica Domnului, e cel mai mic, mai neînsemnat (căci benign, până la urmă) dintre motivele pentru care scriu paginile astea, doar pentru mine, în singurătatea incredibilă a vieții mele. Dac-aş fi vrut să scriu literatură aş fi făcut-o acum zece ani. Vreau să zic, dac-as fi vrut cu adevărat, fără efort conştient, asa cum vrei ca piciorul tău să facă un pas şi el îl face. Nu trebuie să spui: „îți ordon să faci pasul“, nu trebuie nici să te gândeşti prin ce proces complicat dorința ta devine faptă. Trebuie doar să crezi, să ai credință cât un bob de muştar. Dacă eşti scriitor, scrii. Cărțile vin fără să ştii ce-ai de făcut pentru asta, cum funcționează darul tău, aşa cum mama e făcută pentru naştere şi naşte, cu adevărat, copilul care i-a crescut în uter, fără ca mintea ei să participe la complicatul origami din carnea ei. Dacă aş fi fost scriitor, aş fi scris cărți de ficțiune, aş fi avut până acum zece, cincisprezece romane fără mai mult efort decât cel pe care-l fac ca să secretez insulină sau să-mi tranzitez, zilnic, hrana între cele două orificii ale aparatului meu digestiv. Eu însă, atunci, demult, pe când viața mea încă putea să aleagă între indefinit de multe direcții, am ordonat minții mele să producă ficțiune şi nu s-a petrecut nimic, aşa cum degeaba-mi privesc degetul şi-i strig: „Mişcă-te!“

în adolescență am vrut să scriu literatură. Nu ştiu nici acum dacă am ratat drumul ăsta fiindcă n-am fost cu adevărat scriitor sau din pur nenoroc. în liceu scrisesem poeme, am şi acum câteva caiete pe undeva, iar din anumite vise ştiu că scrisesem şi proză, un caiet mare, studențesc, cu coperțile tari, plin de povestiri. Nu e momentul acum să scriu despre asta. Apoi, mergeam la olimpiadele de română, ce-aveau loc în duminici ploioase, la licee necunoscute. Pe-atunci eram un puşti halucinat, aproape schizofren, care în pauze mergea în curtea liceului, la groapa de sărituri în lungime, se aşeza pe bordura ei şi citea versuri în gura mare din cărticele jerpelite. Oamenii se uitau prin mine, nu mă ascultau când vorbeam, eram piesă de decor, nici măcar reuşită, într-o lume uriaşă şi haotică. Fiindcă voiam să devin scriitor, m-am hotărât să dau examen la Litere. Am intrat fără probleme în vara lui 1975. Pe vremea aceea singurătatea mea era totală. Locuiam cu ai mei în Ştefan cel Mare. Citeam opt ore pe zi, răsucindu-mă de pe-o parte pe alta în pat, sub cearşaful umed de transpirație. Paginile cărții luau culoarea mereu schimbătoare a cerurilor vaste bucureştene, de la auriul amiezelor de vară până la rozul întunecat, apăsător, al serilor cu zăpadă din adâncul iernii. Nu-mi dădeam seama când se-ntuneca total. Mă găsea mama citind în camera scufundată-n întuneric, când pagina şi litera aveau practic aceeaşi culoare şi nu mai citeam, ci visam că merg mai departe în poveste, deformând-o după legile visului. Atunci mă dezmeticeam, mă-ntindeam, mă ridicam din pat - de-a lungul zilei o mai făcusem doar ca să merg la closet - şi, invariabil, mă duceam la marea fereastră a camerei mele, de unde se vedea, revărsat sub fantastici nori, întreg Bucureştiul. Mii de lumini erau aprinse prin casele tot mai îndepărtate, în vilele din apropiere vedeam oameni mişcându-se ca nişte peşti leneşi în acvarii, mult mai departe se aprindeau şi se stingeau reclame de neon, colorate. Dar ce mă fascina era cerul uriaş de deasupra, cupolă mai înaltă şi mai copleşitoare decât a oricărei catedrale. Nici norii nu puteau

urca până-n apexul ei. îmi lipeam fruntea de geamul rece, elastic şi stăteam aşa, un adolescent în pijama ruptă la subțiori, până ce mama mă striga să vin la masă. Mă-ntorceam apoi în vizuina singurătății mele, adânc sub pământ, ca să citesc mai departe, cu lumina aprinsă şi cu altă cameră, identică, dilatată-n oglinda ferestrei, până ce oboseala mă copleşea.

Ziua ieşeam să mă plimb în vara care nu se mai sfârşea. Mai întâi mergeam să-mi caut cei doi sau trei prieteni, pe care nu-i găseam niciodată acasă. O luam apoi pe străzi necunoscute, mă trezeam în cartiere despre care nici nu ştiam că există, mă rătăceam printre case stranii ca nişte buncăre de pe altă planetă. Vechi case roz, negustoreşti, cu fațadele încărcate de îngeraşi de stuc, ciobiți acum ca vai de ei. Niciodată nimeni pe străzile acoperite de bolta platanilor bătrâni. Intram în casele vechi, le stră- băteam odăile pline de mobilă kitsch, urcam la etaj pe bizare scări exterioare, descopeream săli vaste şi goale, unde paşii mei sunau indecent de tare. Coboram în pivnițe luminate electric, deschideam uşi de lemn putred şi ajungeam în coridoare mirosind a pământ, cu țevi subțiri de gaze de-a lungul pereților. Pe țevi, lipite cu o spumă băloasă, pupe de coleoptere pulsau încetişor, semn că sub coaja lor se modelau aripi. Ieşeam în pivnițele altor case, urcam alte trepte, intram în alte camere pustii. Ajungeam, uneori, în case foarte familiare, căci locuisem cândva în acele odăi, dormisem în acele paturi. Ca un copil furat de nomazi şi regăsit după ani de înstrăinare, mă duceam țintă la servante în care găseam piesa de cincizeci de lei, de argint, pe care mi-o puseseră în albiuță la prima baie, acum înnegrită că nu mai desluşeai trăsăturile regelui de pe avers, punga cu moțul retezat la vârsta de un an, când de pe tăvița de metal alesesem, zice-se, creionul, sau bieții mei dințişori de lapte, set complet, despre care deja am scris aici. Tot rătăcind, în fiecare zi din vara lui **’75**> Pe străzile şi prin casele oraşului torid, ajunsesem să-l

cunosc bine, să-i ştiu secretele şi turpitudinile, gloria şi candoarea. Bucureştiul, înțelesesem atunci, la 19 ani, când deja citisem totul, nu era ca alte oraşe, care se dezvoltaseră de-a lungul timpului, schimbând cocioabe şi depozite pe mari condominioane, înlocuind tramvaiele cu cai cu tramvaie electrice. El apăruse deodată, deja ruinat, fărâmițat, cu tencuiala căzută şi nasul gor- gonelor de stuc ciobit, cu firele electrice suspendate deasupra străzilor în mănunchiuri melancolice, cu o arhitectură industrială fabulos de variată. Se dorise proiectarea din capul locului a unui oraş mai uman şi mai emoționant decât o Brasilie de beton şi sticlă. Arhitectul de geniu proiectase străzi strâmbe, canale desfundate, vile căzute pe-o rână, invadate de bălării, case cu peretele de la fațadă căzut cu totul, şcoli impracticabile, magazine cu şapte etaje, şuie şi spectrale. Şi, mai ales, Bucureştiul

fusese proiectat ca un mare muzeu sub cerul liber, muzeu al melancoliei şi-al ruinării tuturor lucrurilor.

Era oraşul pe care-**l** vedeam de la fereastra mea din Ştefan cel Mare şi pe care, dac-aş fi reuşit să ajung scriitor, l-aş fi descris la nesfârşit, l-aş fi trecut din pagină-n pagină şi din carte-n carte, gol de oameni dar plin de mine însumi ca o rețea de galerii în epiderma vreunui zeu, locuită de un singur sarcopt microscopic, străveziu, cu fire de păr în capătul cioturilor sale hidoase.

In toamnă m-au luat în armată şi, timp de nouă luni, mi-au scos din cap poeziile şi fumurile literare. Ştiu să dezasamblez şi să reasamblez automatul Kalaşnikov modernizat. Ştiu să-i afum cătarea cu fumul scos de coada unei periuțe de dinți în flăcări, ca să nu lucească în soare, la poligonul de trageri. Am vârât, unul câte unul, douăzeci de cartuşe în încărcător iarna, la minus douăzeci de grade, înainte să intru în gardă ca să păzesc un colț îndepărtat al unității militare, în crivăț şi pustietate, de la trei noaptea

până la şase dimineața. M-am târât un kilometru prin noroi, cu masca de gaze pe figură şi cu ranița de treizeci de kilograme în spate. Am inspirat şi am expirat țânțari, cinci-şase pe fiecare centimetru cub de aer din dormitor. Am spălat closete şi am frecat duşumeaua cu periuța de dinți. Mi-am spart măselele cu biscuiții de război şi am mâncat cartofi cu tot cu coajă din gamelă. Am văruit pomii din unitatea militară. M-am bătut cu un coleg pentru o conservă de peşte. Alt coleg a fost gata să bage o baionetă în mine. N-am citit nici o carte, de fapt nici o literă, timp de nouă luni. N-am scris şi n-am primit nici o scrisoare. Doar mama m-a vizitat la două săptămâni o dată, şi de fiecare dată mi-a adus câte-un pachet cu mâncare. Armata nu m-a făcut mai bărbat, ci mi-a înzecit introvertirea şi singurătatea. Mă mir şi acum că i-am supraviețuit.

Primul lucru pe care l-am făcut când m-am „liberat", în vara anului următor, a fost să umplu o cadă cu apă fierbinte, albastră ca o piatră prețioasă. Am lăsat apa să treacă de rozeta de siguranță şi să ajungă până la buza căzii de porțelan, să se curbeze puțin şi deasupra ei. Am intrat gol în apa care se revărsa pe podeaua sălii de baie. Nu-mi păsa de nimic, trebuia să scap de slinul celor nouă luni de armată, singurul timp mort, ca un os mort, al vieții mele. M-am scufundat cu totul în binecuvântata substanță, mi-am ținut nările cu degetele şi-am lăsat capul adânc în cadă, până am atins cu creştetul fundul de faianță. Am stat aşa, lungit pe fundul căzii, un adolescent subțire, cu coastele vizibile patetic prin piele, cu ochii larg deschişi, privind, la kilometri deasupra, jocurile de lumină ale suprafeței apei. Am stat aşa ore-n şir, fără să simt nevoia de-a respira, până ce de pe mine s-a desprins, şi-a început să facă falduri moi, o piele întunecată. O am şi acum, pe un umeraş, în şifonier. Pare de cauciuc subțire şi se văd limpede în textura ei trăsăturile feței mele, sfârcurile pieptului meu, sexul meu încrețit de apă, chiar şi amprentele de pe buricele degetelor mele. E o piele de

jeg, jeg aglutinat, întărit, cenuşiu ca plastilina în care-ai turtit toate culorile: jegul celor nouă luni de armată care aproape că m-au răpus.

In vara de după armată, pe care, ghemuit în tranşee, la tragerile de noapte, mi-o imaginasem ca pe un paradis de libertate nesfârşită, civilia cu aura ei mistico-sexuală, dar care s-a dovedit la fel de singură şi pustie ca şi verile precedente - nimeni la telefon, nimeni acasă, nimeni cu care să pot schimba zile-ntregi o vorbă (în afară de părinții mei fantomatici) -, am scris primul meu poem adevărat, şi cel care-avea să rămână singurul meu fruct literar pârguit vreodată. De-atunci, aveam să ştiu întotdeauna ce-nsemnau versurile lui Holderlin: „Numai o vară-ngăduiți-mi, Parcelor, / Şi-o toamnă, să mi se coacă poemul…“ Am trăit şi eu ca zeii câteva luni din 1976, cât timp am scris *Căderea,* iar apoi viața mea, care-ar fi trebuit să se deschidă către literatură cu naturalețea cu care deschizi o usă si, în camera interzisă, afli în fine, în fine, adevărul tău cel mai adânc, a luat-o pe alt drum, brusc, grotesc aproape, cum schimbi un macaz pe-o linie ferată. Din Holderlin am ajuns Scardanelli, închis timp de treizeci de ani în foişorul său înălțat deasupra anotimpurilor.

Căderea era nu un poem, ci Poemul. Era „acel unic obiect prin care neantul se onorează*[4]. Era produsul ultim a zece ani de citit literatură. Timp de zece ani uitasem să respir, să tuşesc, să vomez, să strănut, să ejaculez, să văd, să aud, să respir, să iubesc, să râd, să produc celule albe, să mă apăr cu anticorpi, uitasem că părul trebuie să-mi crească şi că limba, cu papilele ei, trebuie să guste mâncarea. Uitasem să mă gândesc la soarta mea pe pământ şi să-mi caut o femeie. Trântit în pat ca o statuie etruscă pe sarcofagul ei, îngălbenind cearşafurile de transpirație, citisem până aproape de orbire şi schizofrenie. Mintea mea nu mai avea loc pentru cerurile albastre oglindite în bălți, primăvara, nici pentru melancolia delicată a fulgilor de zăpadă ce se lipesc de vreun

colț de clădire tencuit în calcio-vecchio. Când deschideam gura, vorbeam în citate din autorii mei preferați. Când ridicam ochii de pe pagină, în camera cufundată în cafeniul-roşcat al înserărilor de pe Ştefan cel Mare, vedeam limpede pereții tatuați cu litere: erau poeme, pe tavan, pe oglindă, pe frunzele muşcatelor străvezii care vegetau în ghivece. Aveam versuri scrise pe degete şi-n podul palmelor, poeme scrise cu cerneală pe pijama şi pe cearşafuri. înspăimântat, mergeam la oglinda toaletei, unde mă vedeam în întregime: aveam poeme scrise cu acul pe albul ochilor şi poeme scrise pe frunte. Aveam pielea tatuată mărunt, maniacal, cu un scris de mână pe care**-1** puteam interpreta. Eram albastru din cap până-n picioare, puțeam a cerneală aşa cum alții put a tutun. *Căderea* trebuia să fie un burete care să sugă toată cerneala nautilului singuratic care eram.

Poemul meu avea şapte părți ce reprezentau şapte etape ale vieții, şapte culori, şapte metale, şapte planete, şapte chakre, şapte trepte căzătoare din paradis în infern. Trebuia să fie o colosală, înmărmuritoare cascadă între escatologic şi scatologic, o scară metafizică pe care aşezam demoni şi sfinți, labii şi astro- labii, stele şi broaşte, geometrie şi cacofonie cu impersonala rigoare a biologului când schițează trunchiul şi încrengăturile regnului animal. Era şi un uriaş colaj, căci mintea mea era un puzzle de citate, era şi un summum a tot ce se putea şti, amalgam de patristică şi fizică cuantică, genetică şi topologie. Era, în fine, singurul poem care făcea universul inutil, îl trimitea la muzeu, cum locomotiva electrică o trimisese pe cea cu aburi. Nu mai era nevoie de realitate, de elemente, de galaxii. Exista *Căderea,* în care pâlpâia şi trosnea cu o flacără veşnică Totul.

Poemul avea treizeci de pagini scrise de mână, aşa cum, fireşte, scriam totul pe-atunci, căci visul meu de ani de zile, o maşină de scris, era de neatins, şi îl reciteam zi de zi, îl ştiam pe de rost, sau mai bine zis îl pipăiam, îl verificam şi-l ştergeam zilnic de praf ca pe o maşinărie ciudată, din altă

lume, cine ştie cum pătrunsă, prin oglindă, în lumea noastră. îl am şi acum, pe foile originale unde l-am aşternut, fără să şterg vreodată vreo literă, în acea vară în care-am împlinit douăzeci de ani. Arată ca o scriere străveche, ținută sub clopot de sticlă într-un mare muzeu, în condiții de temperatură şi umiditate controlate. Şi el ține de artefactele cu care m-am înconjurat şi-n mijlocul cărora mă simt ca un zeu cu multe brațe în centrul unei mandale:

dinții de lapte, sfoara din buric, cozile mele palide, pozele alb-negru din copilărie. Ochii mei din copilărie, coastele mele din adolescență, femeile mele de mai târziu. Nebunia tristă a vieții mele.

în toamnă, o toamnă luminoasă cum nu-mi mai aminteam alta, am mers prima dată la facultate. în troleibuzul 88, pe când treceam de Zoia Kosmodemianskaia îndreptându-mă spre Batistei, sfârâiam ca şampania de fericire: eram student, cum nici nu visasem să ajung vreodată, student la Litere! Aveam să văd în fiecare zi, de-acum, centrul Bucureştiului, care mi se părea pe-atunci cel mai frumos oraş din lume. Aveam să trăiesc de-acum în splendoarea oraşului ce-şi înfoia, **Ca** un păun, Intercontinentalul şi Teatrul Național, Universitatea şi Institutul „Ion Mincu“, Spitalul Cantacuzino şi cele patru statui tutelare în urma sa, ca nişte ochi hipnotici, cu ape schimbătoare. Prin aer sclipeau funigei, fete tinere se grăbeau şi ele către facultățile lor, lumea era nouă şi frigea, abia scoasă din cuptor, şi era toată numai pentru mine! Clădirea facultății mi s-a părut ridicată la proporții neomeneşti: holul de marmură îmi părea o bazilică, pustie şi rece. Pe jos, dalele albe erau mai tocite decât cele negre pe tabla de şah a podelei. Mii de paşi le adânciseră suprafața dulce ca de agat. Sala bibliotecii era un pântec de corabie ticsită de cărți. Dar eu le citisem deja pe toate, absolut toate, de fapt citisem deja fiecare literă scrisă vreodată. Totuşi, înălțimea acelei săli m-a luat prin surprindere: douăzeci de

etaje tapetate cu vitrine de stejar numerotate, comunicând prin scărițe pe care suiau şi coborau, cu vrafuri de cărți în brațe, bibliotecarele. Şeful lor, un tânăr bărbos, antipatic, stătea, la orice oră, ca un automat, la pupitru, primind şi sortând fişele de la studenții ce făceau coadă în partea din față a sălii. De-a lungul pereților, ca într-un alt Castel, erau vrafuri de cărți ce urmau să fie sortate si care se prăbuşeau mereu cu zgomot, făcându-i pe cei de la mese să tresară.

Pentru că asta va avea importanță mai târziu în această scriere care nu e, slavă Domnului, o carte, lizibilă sau nu, vreau să strecor aici un amănunt, şi anume că, prima dată când am intrat în sala bibliotecii - unde de altfel n-am făcut mulți purici în facultate, căci nu eram obişnuit să citesc la masă, ci doar în pat (mobilă ce, alături de cartea însăşi, era parte integrantă din trusa mea de citit) -, mi-a venit deodată în minte un gând de care n-am mai putut să scap. în centrul sălii erau fişierele, dulapuri masive, din secolul trecut, pline de sertare cu etichete scrise de mână, cu o caligrafie învechită. Am îngenuncheat în fața unuia dintre ele, căci litera V era jos de tot, pe primul rând de la podea, am tras sertarul şi, ca fanoanele de balenă, am dezvăluit sutele de fişe îngălbenite bătute la maşină, cu numele, autorul şi alte date ale cărților, din ce în ce mai multe şi mai inutile, scrise pe lumea asta. Spre fundul sertarului am găsit numele pe care**-l** căutam: Voynich. Nu ştiusem niciodată cum se scrie exact, dar uite că-l nimerisem.

Numele ăsta-mi suna-n urechi de pe când, în clasa a şasea, plânsesem prima dată-n hohote citind o carte. Mama m-a auzit şi-a venit fuga, în capotul ei rufos, mirosind a ciorbă, în camera mea. A-ncercat să mă liniştească, -să mă aline, crezând că mă doare burta sau vreo măsea. Foarte greu a-nțeles că plângeam din cauza cărții jerpelite aruncate pe covor, o carte fără coperți şi căreia-i lipseau vreo cincizeci de pagini bune de la-nceput. Multe din cărțile noastre de-acasă erau aşa: şi cea despre Thomas Alva Edison, şi cea despre

polinezieni, şi *De la Polul Nord la Polul Sud.* întregi şi necitite vreodată erau doar (le văd şi-acum în fața ochilor) *Bătălie în marş* de Galina Nikolaeva şi *Aşa s-a călit oțelul* de N. Ostrovski. Printre hohote de plâns neconsolat i-am spus mamei ceva despre un revoluționar, un monsenior, o fată, poveste atât de-ncâlcită, că nici n-o pricepusem ca lumea (mai ales că o luasem de la jumătate), dar care mă impresionase teribil. Nu ştiam cum se numea cartea, de autori oricum nu-mi păsa pe atunci. Seara, când a venit tata, lăsându-şi ca de obicei mapa pe masă (luam mereu din ea *Sportul* şi *Scânteia* ca să citesc rubricile de sport), m-a găsit cu ochii roşii, încă gândindu-mă la scena în care tânărul revoluționar află că tatăl său era chiar detestatul Monsenior! „Ce carte-i asta, dragă?“ îl întrebase mama, la masă, iar tata, doar în maieu şi chiloți, cum stătea el prin casă, a spus cu gura plină ceva ce semăna a „voinic”, la care a adăugat „Tăunul”. Da, tânărul era într-adevăr cunoscut acolo-n Italia sub numele de Tăunul, dar eu nu ştiam nici măcar ce-nseamnă cuvântul ăsta. „Un muscoi d-ăla mare şi gri, cu ochii holbați”, m-a lămurit mama. N-am uitat niciodată seara aia în care am plâns patru ore-n şir citind o carte, dar nu mai avusesem vreodată ocazia să ştiu mai multe despre ea şi autorul ei. O primă surpriză a fost că autorul era, de fapt, o autoare, îi vedeam acum numele trecut pe fişă, Ethel Lilian Voynich, alături de anul apariției *Tăunului (The Gadfly)*: 1909. Am simțit un mic triumf, lămurisem o poveste veche de aproape zece ani, dar, de fapt, frustrarea mea ar fi trebuit să se adâncească. Nu ştiam pe-atunci că de numele pe care-l căutasem în fişier - şi pentru care plânsul meu de altădată fusese un fel de ciudată premoniție - aveau să se lege două dintre direcțiile cele mai importante ale căutărilor mele, căci nefericirea de a nu fi devenit scriitor mi-a eliberat, paradoxal, şi sper ca asta să nu fie încă o iluzie, calea către adevăratul sens al vieții mele. N-am sens ficțiune, dar asta mi-a eli- berat adevărata vocație: să caut, în realitate, în realitatea lucidității, a visului, a amintirii, a halucinației si-n oricare alta. Deşi emană frică şi oroare,

căutarea mea mă satisface totuşi pe deplin, asemenea artelor dispreţuite şi neomologate a dresurii de purici sau a prestidigitaţiei.

M-am aruncat în noua mea viată ca un dement. Făceam literatură veche cu profesori inepţi şi studiam călugări şi călugăraşi care scriseseră trei rânduri în slavonă, şi acelea după canoane străine, căci trebuia justificat golul istoric al unei culturi ce se trezise cam târziu la viaţă. Dar ce-mi păsa mie? Eu eram student la Litere, cum abia dacă-ndrăznisem să visez înainte. Prima mea lucrare de seminar, despre psalmii versificaţi, avusese aproape o sută de pagini. Era monstruoasă, parcurgea toată bibliografia posibilă, de la Clement Marot până la Kochanowski, la psalmii lui Verlaine şi-ai lui Arghezi. Toate poemele cu care-mi exemplificam teza erau traduse de mine cu prozodia lor originală…

Dar cât de singur şi fără şanse eram! Plecam de la facultate pe înserat, pe când asfaltul ud de la ploaia din cursul zilei reflecta reclamele luminoase de pe bulevarde. De multe ori nu mai luam troleul, ci mergeam pe jos până acasă, printre marile blocuri interbelice de pe Magheru, pe lângă librăria Scala şi cinematograful Patria, apoi, pe când seara se facea galbenă ca petrosinul, mă-nfundam pe străduţele pline de case stacojii şi albastru-ntu- necate, apoi negre ca smoala, de pe Domniţa Ruxandra şi Ghiocei, uimit iarăşi şi iarăşi că puteam intra în orice casă, în fiecare dintre camerele bătrâneşti, abia luminate de câte-un ciot de lumânare, în odăile de la etaj, cu pianină, pe culoarele reci cu ghivece în care leandri prăfuiţi se veştejeau în penumbră. Misterioase în afară, cu cohorta lor de figurine de stuc, casele astea străvechi erau şi mai misterioase-n interior. Goale şi tăcute, fără un fir de praf depus pe mesele încărcate de macrameuri, păreau părăsite brusc în urma unei panici teribile. Locuitorii nu-şi luaseră cu ei nimic, ca la un cutremur devastator. Fuseseră fericiţi să scape cu sufletul din ei.

Acasă mă aşteptau părinţii, şi asta era toată viaţa mea. îi lăsam la televizor şi mergeam în camera care dădea către Ştefan cel Mare. Mă ghemuiam pe pat şi-mi doream atât de intens să mor, încât simţeam că măcar câteva vertebre ale mele consimt. Patul meu devenea atunci un sit arheologic în care, galbene şi poroase, într-o poziţie imposibilă, de fiinţă strivită, zăceau oasele unui animal dispărut.

Căderea mea, prima şi singura hartă a minţii mele, a căzut în seara de 24 octombrie 1977 la Cenaclul Lunii, care se ţinea pe-atunci în subsolul Facultăţii de Litere. Nu am putut niciodată trece de trauma asta. îmi amintesc si acum totul cu o claritate de lanternă magică, aşa cum torturatul rememorează smulgerea unghiilor şi-a dinţilor vii după ani întregi, când se trezeşte din somn urlând, leoarcă de transpiraţie. A fost o catastrofa, dar nu în sensul prăbuşirii unei clădiri sau unui accident de automobil, ci a monezii azvârlite spre tavan, şi care cade pe partea greşită. A băţului de chibrit mai scurt care-ţi hotărăşte soarta pe pluta Meduzei. în fiecare clipă a vieţii noastre facem o alegere sau suntem suflaţi de-o adiere de vânt mai curând pe-un culoar decât pe altul. Linia vieţii noastre reale se-ntăreşte în urmă, se fosilizează şi capătă coerenţa, dar şi simplismul destinului, pe când vieţile noastre care-ar fi putut fi, care s-ar fi putut desprinde clipă de clipă din cea câştigătoare, rămân linii punctate, fantomatice: creode, diferenţe de fază cuantică, străvezii şi fascinante asemenea tulpinilor ce vegetează-ntr-o seră. Clipesc din ochi acum, şi viaţa mi se ramifică, fiindc-aş fi putut să nu clipesc şi-atunci aş fi fost altul, tot mai îndepărtat de cel care-a clipit, asemenea străzilor ce pornesc radiar dintr-o piaţă îngustă. La sfârsit voi fi-nfasurat ca un cocon de firele străvezii a miliarde de vieţi virtuale, a bilioane de căi pe care-aş fi putut porni, schimbând infinitezimal unghiul înaintării. Ne vom reîntâlni, după o aventură de-o viaţă, miliardele de euri ale mele, posibile, probabile, întâmplătoare şi necesare, ajunse la capătul istoriilor lor, ne

vom povesti reuşitele şi eşecurile, aventurile şi plictisurile, gloria şi ruşinea. Nici unul nu va prevala asupra celorlalți, căci fiecare dintre ceilalți are-n jurul său o lume cu nimic mai puțin concretă decât cea pe care-o numesc „realitatea[11]. Toate nesfârşitele lumi generate de alegerile şi accidentele vieții mele sunt la fel de concrete si de adevărate. Miliardele de frați ai mei cu care stau de vorbă la sfârşit, în hipersfera însumării tuturor istoriilor generate de baletul meu în timp, sunt bogați şi săraci, mor tineri sau la adânci bătrâneți (unii nu mor niciodată), sunt geniali sau ratați, clovni sau antreprenori de pompe funebre. Dacă nimic din ce-i omenesc nu-mi este, din capul locului, străin, în cele din urmă îmbrățişez prin frații mei real-virtuali toate posibilitățile şi-mplinesc toate virtualitățile angrenate-n încheieturile trupului şi-ale minții mele. Unii vor fi atât de diferiți de mine încât vor transgresa bariera sexului, imperativele eticii, Gestalt-ul schemei corporale, devenind sub- sau supraumani sau alternativ-umani, alții nu vor diferi de mine decât prin inobservabile detalii: o singură moleculă de ACTH eliberată de corpul lui striat când corpul tău striat n-a eliberat nici una, o singură celulă K în plus în sângele tău, o sclipire străină în ochii lui…

Nu ştiu cum aş fi fost acum, când scriu aici, în camera asta-mpăienjenită din casa-n formă de vapor, în penumbra asta în care doar muchiile geamurilor bătrâneşti lucesc galbene, dacă poemul meu ar fi fost bine primit atunci, pe 24 octombrie 1977. Poate c-aş fi avut, chiar în spatele meu, o bibliotecă în a cărei vitrină ar fi fost înşirate (îmi face rău să mă gândesc la asta) cărțile mele, cu numele meu pe cotoare, cu titluri pe care nu mi le pot imagina. în treizeci de ani s-ar fi adunat, volum lângă volum, un studiu complet al lumii mele interioare, căci nu-mi închipui că aş fi scris vreodată despre altceva. Poate-aş fi ajuns, cum scrie-n Scripturi, un om îmbrăcat în haine moi, în fața căruia se ploconesc mulțimile din piețe. Dacă ne-am întâlni acum, după şapte ani, el, care-a avut succes la Cenaclul Lunii cu *Căderea,* şi eu, a cărui

Cădere, deşi identică literă cu literă cu a lui, a fost dispreţuită, n-ar putea fi decât la cine ştie ce întâlnire a corpului profesoral cu un autor deja cunoscut, într-o sâmbătă metodică, la „Iulia Hasdeu“ sau la „Caragiale“. L-am fi aşteptat răbdători, turma de dascăli de română acriţi de lefurile mici, de tirania inspectorilor, de aceleaşi lecţii cu copii care mor sfâşiaţi de vulturi sau când vreun pod sare-n aer, de atribute şi complemente şi împărţiri ale frazelor în propoziţii, pe când el şi-ar fi băut tihnit cafeaua în biroul directorului, ar fi făcut glume la care s-ar fi râs slugarnic, apoi cu toţii ar fi înaintat, grup statuar plin de demnitate, pe culoarul cu portrete de scriitori până ar fi pătruns în sala de ceremonii, iar colega mea din dreapta s-ar fi aplecat spre cea din faţă şi i-ar fi şoptit la ureche: ce simpatic e, dragă... Căci pentru ele toţi scriitorii sunt morţi, şi cu cât mai morţi, cu atât mai buni. Intr-adevăr, scriitorul de la prezidiu ar fi arătat mult mai tânăr decât mine. Ar fi avut siguranţa pe care ţi-o dau prestigiul şi opera, contestate zilnic de corul denigratorilor din lumea literară, şi totuşi incontestabile. Ar fi vorbit simplu, căci complex şi subtil vorbeau oricum cărţile lui. Şi-ar fi permis să fie modest şi cald cu o lume măruntă despre care n-ar şti şi n-ar vrea să ştie nimic. Ar fi dat apoi autografe (Dumnezeule, să dai autografe!), iar eu aş fi stat la o lungă coadă cu cartea lui în mâini, gândindu-mă că ar fi putut fi cartea mea. M-ar fi-ntrebat cum mă cheamă, când aş fi ajuns lângă el, şi m-ar fi privit o singură clipă-n ochi. Nu s-ar fi mirat de numele noastre identice, totul ar fi fost - sau e acum, când scriu asta - ca-n transă, ca-n vis. Mi-ar fi scris numele, apoi ceva gen „cu cele mai bune gânduri[11], şi-ar fi semnat cu acelaşi nume, deformat însă de obişnuinţa multelor şi grăbitelor autografe. Ar fi trecut apoi la profesoara de la şcoala 84, care-**l** privea fericită, ca pe-un logodnic. Mi-aş fi pus paltonul şi-aş fi plecat acasă prin zloată, cu cartea lui în geantă, printre tezele de la clasa a şaptea. Aş fi citit-o dintr-o suflare, toată noaptea, fiindcă, orice s-ar spune, iubesc

literatura, o iubesc mai departe, e viciul de care nu pot scăpa şi care-o să mă distrugă.

Purtam în acea seară puloverul galben murdar, pe gât, de mohair, pe care mi-l împletise mama. Şi helanca mea albă, şi puloverul ăsta erau cumva livreşti: ştiam că aşa trebuie să arate un scriitor. Cu câțiva ani în urmă văzusem *Mic dejun la Tiffany,* iar autorul de-acolo purta o helancă al cărei guler era răsfrânt în jurul gâtului. Toată ziua bătea la maşină în acest soi de uniformă, şi-n consecință îi soseau pe fereastră fete frumoase, ce urcaseră până la el pe scara exterioară de incendiu. Nu bănuiam pe-atunci ce ființe aveau să se arate la fereastra mea panoramică de la etajul cinci, de unde vedeam priveliştea revărsată, balcanică, a oraşului, calcane vechi, fațade, frontoane baroce, înecate în vegetație. Aveam douăzeci şi unu de ani, eram slab ca o umbră, tuns cu castronul şi cu o mustață precară, roşcată, având un gol în partea stângă. Figura mea negricioasă, cu cearcăne, toată viața mea adunată numai în ochi, părea un desen în cărbune. Dar scrisesem *Căderea,* spirala nebunească, largă ca un Maelstrom în primele cânturi, apoi tot mai frenetică, mai isteroidă, pe măsură ce divinul se schimba-n obscen, geometria-n anomie, îngerii în demoni de bestiar medieval. Intrasem în sala meschină, o sală de clasă obişnuită, cu tablă şi bănci, cu lambriuri vopsite în cafeniu, odată cu vreo zece-cincisprezece alți studenți. între pereții aceia parcă afumați, pe care atârnau câteva portrete de lingvişti, pătate de muşte, avea să se decidă restul vieții mele. Ştiam asta în momentu-n care începuse şedința de cenaclu, când tânărul profesor şi critic cu autoritate mai mare decât poate avea un om, cu voce oraculară, cu sentințe pe care nu le contestase nimeni niciodată, anunțase cele două lecturi de poezie. Alături de critic stătea o doamnă pe care n-o cunoşteam, îmbrăcată-n roz, asemenea uneia dintre călugărițele mimetice care pândesc în cupele florilor, deghizate-n inofensive petale. Ceilalți erau colegi de-ai mei, cei mai mulți poeți, obişnuiții

Cenaclului Lunii. Era un cenaclu tânăr, înfiinţat doar cu un an înainte, care-şi luase numele de la luna uriaşă, perfect rotundă, care plutise deasupra Universităţii în prima seară de cenaclu, şi care păruse în acea noapte să ocupe un sfert de cer. Neagră şi doar cu două sau trei ferestre aprinse, clădirea Universităţii trosnea sub ea, comprimată la mijloc ca de-o bilă de o greutate incalculabilă.

Citise mai întâi un tip cu mustaţă, pe care nu-**l** mai văzusem până-atunci. Grupajul său de versuri se numea *Tehnologia toamnei-.* poeme concentrate, bizare, cu câte ceva neaşteptat în fiecare dintre ele. Apoi am urmat eu. Foile mele, vreo treizeci, erau scrise de mână. Le-am parcurs, unele după altele, cu o voce impersonală. Lectura mea a durat aproape o oră, timp în care silueta mea subţire probabil că a dispărut cu totul din sală. Eu, în orice caz, nu mai aveam trup şi nici foi acoperite de scris în mâini. Eram în poemul meu care substituise lumea. Mă roteam în spirala lui cu o curbură tot mai strânsă. Mă prăbuşeam din vers în vers sfâşiat de rugozitatea pieilor de reptilă, de ghimpii cozilor de scorpion. Pentru mine, recitarea a durat o clipă, de parcă primele versuri:

Liră de aur, pulsează din aripi până-mi închei acest cânt

Capul de cal ţi-l ascunde adânc sub tăcere

Liră de aur, pulsează din aripi până-mi închei acest cânt

s-ar fi răsucit în altă dimensiune şi s-ar fi alipit cu ultimele, devenind identice, indiscernabile:

noroi versatil

noroi al lăzilor

noroi al noroaielor noroi al ceţurilor

noroi

noroi

Ultimul cuvânt al poemului, scris cu majuscule, era FINIS.

Ca de obicei, la sfârşitul lecturilor, s-a făcut o pauză, după care urmau comentariile critice. în pauză, nimeni nu s-a apropiat de mine. Simțeau probabil cu toții oroarea sacră a unei scrieri fundamentale. Eu aveam, oricum, pielea zbârlită pe brațe. Fusesem în centrul țestei mele, văzusem statuia vie, criselefantină, de sub bolta de oase palide, ocupând-o în întregime, şi totuşi scăpasem viu. Acum, tot ce mai percepeam era mâncărimea stânjenitoare a lânii de mohair pe gâtul meu gol. Globii ochilor îmi divergeau de oboseală. Contururile sălii şi-ale celor ce stăteau în bănci începeau să se topească în lumina jegoasă, până ce din toate rămăseseră numai schelete aurii, plutind fantomatic în aer. Respiram egal, cu buzele uscate, gloria. Avea să urmeze o sanctificare: eu, puştiul anonim cu-nfațişare de fratello încins cu funie, aveam să ajung speranța poeziei universale, dintr-un singur salt care altora le cere o viață. Nici nu mai trebuia să scriu altceva vreodată. Aveam să rămân autorul *Căderii,* cel cu o strană de marmură colorată, eternă, în edenul posterității. Spre sfârşitul pauzei, marele critic, mentorul cenaclului, s-a-ndrep- tat spre mine ca să mă-ntrebe un singur lucru: „De fapt, cum te cheamă cu adevărat?” Purta în seara aceea un costum gri, impecabil, şi cravată rece-albastră. Nu avea încă patruzeci de ani. Nimeni, dacă nu coboram cu un veac în urmă, nu mai avusese atâta autoritate şi putere la o vârstă atât de tânără. M-am ridicat de pe scaun şi i-am răspuns că exact aşa, cum mă prezentasem. „Ah, am crezut că e un pseudonim…“ Apoi mi-a întors spatele şi s-a dus la catedră în semn că şedința se relua. Lângă el, cu o față împietrită de actriță kabuki, s-a aşezat doamna florală.

Nu ştiu dacă există Akasha, memoria universală a antropo-zofilor, unde se păstrează fiecare gest făcut şi fiecare cuvânt spus de fiecare om, şi fiecare nuanță de verde văzută vreodată de ochiul compus al fiecărei lăcuste, dar în biata mea memorie, carbonizată şi spintecată de nenoroc, n-a dispărut

nimic din ce-am trăit în seara aceea. Placa turnantă a vieții mele. Atunci, în acea oră nici măcar de măcel feroce: de măcel într-o doară, disprețuitor şi cu zâmbetul pe buze, moneda a căzut pe partea greşită, bățul mai scurt mi-a rămas în mână şi cariera mea de scriitor a continuat, poate, într-o altă lume posibilă, înfaşurată-n glorie şi splendoare (dar şi conformism, falsitate, înşelare de sine, superbie, dezamăgire), dar aici a rămas doar ca o promisiune ne-mplinită vreodată. Mi-am otrăvit nopțile, de şapte ani încoace, în efortul masochist de a-mi aminti grimasele, sunetele, mişcările curenților de aer din acea sală de subsol ce-avea să fie cavoul speranțelor mele. Cineva se juca învârtind un pix între degete. Cineva se-ntorsese către fata din spatele lui şi-i zâmbise cu înțeles. Cineva avea în picioare un fel de mocasini de piele întoarsă. Gulerul de mohair mă mânca, obrajii-mi ardeau.

Despre poemul meu s-a vorbit ca despre un produs de patologie literară. Ca despre un amestec de detritusuri culturale nedigerate bine. Ca despre o pastişă după... (aici s-au înşirat vreo douăzeci de nume). Primul care citise era un poet adevărat, eu eram o bizarerie. „In cabinetul de orori al poeziei noastre de azi, se adaugă un artefact prețios." „«Să vrei până la mie, să poți până la şase», teribilă sentință argheziană." Pe măsură ce vorbitorii se desfăşurau, uimirea şi ruşinea mea îşi ieşeau din sine, îşi depăşeau limitele. Nu se putea, nu puteam să mă aflu într-o întrunire de orbi. Mă agățam de fiecare nuanță pozitivă, încercam să nu înțeleg ironiile şi să nu aud sentințele trântite cu o duritate neatentă. Sigur, situația avea să se răstoarne. Primii vorbitori se înşelaseră, erau caracuda lipsită de discernământ. De câte ori lua cuvântul unul nou, mă concentram asupra lui cu iluzia c-aş putea să-l facă să spună ce voiam eu să aud, aşa cum împingi din tot trupul în volan la o depăşire riscată. De data asta va fi bine, de-acum lucrurile se vor schimba, îmi ziceam, dar tânărul comentator, un coleg al meu din facultate, se dovedea la fel de independent şi neinfluențabil şi crud ca un

chirurg cu ferăstrăul de trepan în mână. Căci asta făceau: vivisecție pe trupul meu martirizat. Smulgere de inimă pe platforma din vârf a templului. Amputare fără anestezie, dar şi fără ură, cum smulg copiii picioarele muştelor. Țipam şi eu, inaudibil, asemenea lor, şi la fel de inutil. Pompieristic, gongoric, de-o ambiție demnă de o cauză mai bună, poemul meu trecea din mână-n mână, se citau din el imposibilități prozodice şi inconsecvențe estetice „evidente". Uneori, „prin legea numerelor mari", se putea cita şi câte-o expresie „care, având în vedere vârsta autorului, ar putea da unele speranțe pentru viitor". Pe măsură ce seara înainta, se vorbea tot mai puțin despre *Căderea* şi din ce în ce mai mult despre versurile celuilalt poet, mature şi crud-grați- oase, eliptice şi enigmatice. în cele din urmă fusesem cu totul uitat, într-un colț de umbră milos, care-mi camufla turpitudinea.

Mi-era ruşine, mai ruşine decât îmi fusese vreodată. La-nceput fusesem uimit şi indignat, acum voiam doar să dispar, să nu mai exist, să nu fi existat niciodată. Nu mai speram, nu mă mai apăram, gândurile mele nu se mai luptau cu gândurile lor. Eram asemenea şoricelului lăsat să înoate într-o găleată, fără putință de scăpare, şi care se lasă la fund când pierde speranța. Totuşi, carbonizat cum eram de atâta obtuzitate şi dispreț, păstram încă o fărâmă de nădejde: marele critic. Nu de puține ori, el întorsese de unul singur şi fără drept de apel sentințele celor din sală, iar spusele lui erau dăltuite-n granit nemuritor. Asemenea unui medium, el nu putea greşi, căci era locuit de daimon, iar dacă greşea, toți părăseau evidențele şi-o luau pe urmele greşelii lui. Criticul, care vorbea-ntotdeauna ultimul şi întotdeauna memorabil, avea să redea *Căderii* urieşenia ei inițială, abisalitatea şi ecumenismul ei. Catedrala fusese transformată în closet public, dar, cu vocea *şa.* subțire, jucăuşă, relativi- zantă şi totuşi plină de putere, criticul o putea stropi iarăşi cu apă sfințită. Cuprins de febră, cu capul coborât în piept, nu mai aşteptam decât discursul final al serii, pe care de fapt deja îl

aşteptau toţi cei din sală. Şi el a început să vorbească, după o lungă pauză ce arătase că nimeni altcineva nu mai avea nimic de spus.

A început cu mine şi a descris poemul meu ca pe „un vârtej aiuritor de cuvinte[11]. Interesant, chiar tulburător în intenţie, dar un eşec evident în realizarea concretă, „căci poetul nu are simţul limbii şi nici pe departe talentul necesar unei asemenea întreprinderi[11]. Tocmai ambiţia nemăsurată era ceea ce făcea poemul ridicol. „Trebuie mai întâi să înveţi să păşeşti şi apoi să alergi. Poetul care-a citit în seara asta e ca un copil în premergător care vrea să alerge la maraton şi să-l şi câştige…[11] A continuat în acelaşi registru, citând din loc în loc, amintind spusele celor dinainte, mereu de acord cu ele, iar în final, înainte de-a trece la a doua lectură, a întors degetul mare în jos cu ultima frază: „Poemul îmi aminteşte de filmele comice în care dintr-un tun uriaş, care se umflă din răsputeri când ajunge fitilul aprins la pulbere, se rostogoleşte o bilă care cade, flop, în ţărână, la un pas de gura ţevii…[11]

Nu ştiu cum a vorbit apoi despre celălalt poet.

Manuscrisul *Căderii* poartă şi acum amprentele digitale ale tuturor celor care-au vorbit atunci. în sute de nopţi de nesomn am ruminat apoi acelaşi scenariu rocambolesc: i-am urmărit şi i-am pedepsit pe toţi cei ce mi-au batjocorit poemul şi mi-au distrus viaţa. Dar mai ales, de-atâţia ani, mă răzbun pe singura fiinţă care, legată şi neputincioasă, un simplu preparat anatomic viu, făcut pentru tortură, mi-a fost dată pe mână pentru totdeauna: eu însumi.

6 Sunt, deci, profesor de română la Şcoala Generală numărul 86 din Bucureşti. Locuiesc singur într-o casă veche, „casa în formă de vapor“ despre care am scris deja, şi care se află pe strada Maica Domnului, în zona lacului Tei. Ca aproape orice profesor din specialitatea mea, am visat o vreme să devin scriitor, aşa cum în vioristul care cântă pe la mese încă

trăieşte, chircit şi degenerat, un Efimov ce s-a crezut cândva mare violonist. De ce nu s-a-ntâmplat asta, de ce n-am avut destulă cre- dință-n mine ca să trec, cu un zâmbet de superioritate, peste seara de la cenaclu, de ce n-am avut convingerea maniacală că am dreptate împotriva tuturor, când mitul scriitorului neînțeles e atât de puternic, chiar şi cu doza de kitsch aferentă, de ce n-am crezut în poemul meu mai mult decât în realitatea lumii, la toate astea am căutat un răspuns în fiecare zi a vieții mele. Chiar în noaptea aceea de toamnă deja adâncă şi udă m-am întors acasă pe jos, orbit de farurile maşinilor, într-o stare de paranoia pe care n-o mai avusesem niciodată. Nu mai puteam respira de obidă şi umilință. Părinții, care-mi deschiseseră uşa ca-ntotdeauna, rămăseseră fără voce. „Arătai ca un strigoi, erai alb ca varul şi nu înțelegeai nimic din ce-ți spuneam”, avea să-mi zică mai târziu mama. N-am dormit toată noaptea. Mi-am recitit poemul de câteva ori, şi de fiecare dată mi s-a părut altfel: genial, imbecil, imbecil-genial, genial-imbecil sau numai inutil, ca şi când paginile lui ar fi fost albe. Citisem de curând *Netocika Nezvanova* a lui Dostoievski şi mi se păruse cel mai minunat text al lui, neterminat pentru că nu putea fi continuat, pentru că tânărul autor ajunsese prea devreme la una dintre extremele lumii lui. Mă gândisem mult la tatăl Netocikăi, la Efimov, cel ce învățase să cânte singur la vioară şi care, mistuit de pasiune şi inspirație, devenise faimos în gubernia sa îndepărtată. Trufia omului umil bântuit de o putere fantastică nu mai cunoştea limite: Efimov ajunsese să se considere cel mai mare violonist al lumii. Până când, scrie Netocika (dar o putem crede? Ce ştia fata asta despre artă, despre muzică, despre vioară? Cât de mult o chinuise tatăl ei cu nebunia sa furioasă, cu crizele lui de orgoliu şi-apoi cu prăbuşirea în disperare, boală şi băutură?), venise să concerteze în capitala guberniei un „adevărat[1]* mare violonist din Moscova. Fireşte, fireşte, după ce-**l** ascultase pe „cel adevărat”, Efimov nu se mai atinsese niciodată de vioară şi

dispăruse din propria sa lume fantasmagorică, din lumea fiicei sale şi din lumea lui Dostoievski însuşi, abia dacă lăsând după el un damf de tragism penibil şi de damnare în scherzo. Bietul om păcălit de diavolul meschin al provinciei. Cred că nimeni, niciodată, citind *Netocika,* nu s-a-ndoit de mediocritatea lui Efimov ca viorist, de derizoria lui glorie de chior în țara orbilor, de jalnica sa autoînşelare. Dar eu, care timp de câteva luni din vara lui *76 am trăit asemenea lui şi-asemenea zeilor, îngrozit de propria mea măreție, de atotputernicia celui ce mă locuia şi-mi conducea mâna pe hârtie, astfel că poemul meu cursese pe pagini fără ştersături, fără reveniri, fără adăugiri, fără rescrieri, ca şi când doar aş fi înlăturat, rând pe rând, câte-o fâşie albă ce acoperea literele şi cuvintele, ştiam că Efimov fusese cu adevărat un mare violonist, prea mare şi prea nou şi prea ieşit de nicăieri ca să poată fi-nțeles cu adevărat, că nici guvernatorul, nici cei din jur, deşi simțiseră forța artei lui, nu percepuseră decât o mare lumină fără contururi şi n-ar fi fost în stare să explice de ce acea muzică, total diferită de cea a locului, îi mişca totuşi atât de adânc. Ştiam că nu el, care e mânuit ca o păpuşă de o mână din altă lume, era impostorul, ci „marele[11], „adevăratul[1]‘, desăvârşitul vio- lonist-moscovit, faimos în toată lumea, care concertase-n fața capetelor încoronate, la Paris şi Viena, şi care catadicsise, la sfârşitul carierei, să descindă si-n fundul Rusiei ca să-i fericească pe barbarii de-acolo cu grația şi noblețea artei lui. O artă după reguli, după canoanele respectate de secole, o muzică desăvârşită, fireşte, dar omenească. Si tocmai umanul ei era moneda care mergea pretutindeni, în palate şi-n bordeie, căci e atât de plăcut să simți greutatea unei monede în podul palmei. Pe când arta inumană, dezordonată, ce nu ținea seama nici de alcătuirea urechii omeneşti, nici de alcătuirea viorii, ce nu cunoştea limitele mişcării degetelor pe strune, arta pătrunsă prin magie, din altă lume, în trupul lui Efimov îți apăsa în palmă

lama-nghețată a briciului, ce o spinteca pe linia vieții, încât purtai apoi cicatricea ei pentru totdeauna.

Dintre miile de răspunsuri pe care le-am dat, în nopți de febră şi chin şi-n zile de reverie, la ore, pe când copiii lucrau la vreun extemporal, sau în vreun magazin de pantofi, în stații înghețate de autobuz sau aşteptând în fața vreunui cabinet medical, la întrebarea de ce n-am ajuns scriitor, unul mi se pare mai adevărat decât celelalte în paradoxul şi ambiguitatea lui. Am citit toate cărțile şi n-am ajuns să cunosc nici măcar un singur autor. Am auzit toate vocile, cu limpezimea cu care le aude schizofre- nul, dar nu mi s-a vorbit vreodată cu o voce adevărată. Am colindat prin miile de săli ale muzeului literaturii, mai întâi fermecat de arta cu care, pe fiecare perete, e pictată câte-o uşă, în *trompe l'oeil*, cu o minuție în însoțirea fiecărei aşchii de lemn cu umbra ei ascuțită, a fiecărei coji de vopsea cu senzația de fragilitate şi transparență, ce te făcea să-i admiri pe artiştii iluziei cum n-ai admirat nimic pe lume, dar până la urmă, după sute de kilometri de coridoare cu uşi false, cu aerul mirosind tot mai tare a vopsele de ulei şi-a diluanți şi-a stătut, rătăcirea se-ndepărtează tot mai mult de plimbarea contemplativă şi se transformă-n nelinişte, apoi în panică şi-n irespirabil. Fiecare uşă te păcăleşte şi te dezamăgeşte, cu atât mai mult cu cât ochiul a fost înşelat mai tare. Sunt minunat pictate, dar nu se deschid. Literatura e un muzeu închis ermetic, muzeu al uşilor iluzorii, al artiştilor preocupați de nuanțele de cafeniu şi de imitarea cât mai expresivă a canaturilor, balamalelor şi clanțelor, de negrul catifelat al găurii cheii. Ajungea doar să-nchizi ochii şi să pipăi cu degetele zidul continuu şi nesfârşit ca să-nțelegi că nicăieri în edificiul literar nu există deschidere şi fisură. Numai că, sedus de măreția porților încărcate de basoreliefuri şi simboluri cabalistice sau de sfiala unei uşi de bucătărie țărănească, având o băşică de porc în loc de geam, nu-ți vine să-nchizi ochii, ai vrea să ai, dimpotrivă, o mie de ochi pentru mia de false ieşiri care ți se

aşterne-nainte. Ca şi sexul, ca şi drogurile, ca toate manipulările minții noastre ce-ar vrea să spargă odată țeasta şi să iasă la larg, literatura e o maşină de produs mai întâi beatitudine, apoi dezamăgire. După ce-ai citit zece mii de cărți, nu te poți opri să nu te-ntrebi: unde-a fost viața mea în tot acest timp? Ai înghițit de-a valma viețile altora, mereu cu o dimensiune în minus față de lumea în care exişti, oricât de uimitoare tururi de forță artistică ar fi ele. Ai văzut culorile altora şi-ai simțit asprimea şi dulcele şi posibilul şi exasperantul altor conştiințe, care-au eclipsat şi-au împins în umbră propriile tale senzații. Şi măcar dac-ai fi pătruns în spațiul tactil al altor ființe ca tine, dar mereu şi mereu ai fost doar rotit între degetele literaturii.

Ți s-a promis mereu, pe o mie de voci, evadarea, în schimb ți s-a furat şi bruma de realitate pe care o ai.

Ca scriitor te irealizezi cu fiecare carte pe care o scrii. Mereu vrei să scrii despre viața ta şi mereu scrii numai despre literatură. E un blestem, o Fata Morgana, un mod de-a falsifica faptul simplu că trăieşti, adevărat într-o lume adevărată. Multiplici lumi, când propria ta lume ar fi de-ajuns ca să umple miliarde de vieți. Cu fiecare pagină pe care o scrii presiunea uriaşului edificiu literar asupra ta creşte, îți obligă mâna la mişcări pe care n-ai vrea să le faci, te constrânge să rămâi în planul paginii, când tu ai vrea poate să străpungi hârtia şi să scrii perpendicular pe suprafața ei, aşa cum pictorul e constrâns să folosească culori şi muzicianul sunete şi sculptorul volume la nesfârşit, până la greață şi ură, şi asta pentru că nu ne putem imagina că poate fi şi altfel. Cum să ieşi din propriul tău craniu pictând o uşă pe suprafața interioară, netedă şi gălbuie, a osului frunții? Disperarea ta e a celui ce trăieşte în doar două dimensiuni si e-nchis într-un pătrat, în mijlocul unei foi infinite. Cum să evadeze din închisoarea lui terifiantă? Chiar dac-ar trece de-o latură a pătratului, hârtia se-ntinde la nesfârşit, dar nici de acea primă latură nu poate trece, căci mintea în două dimensiuni

nu poate concepe înălțarea, perpendicular pe planul lumii, dintre zidurile închisorii.

Un răspuns, poate mai adevărat decât altele, ar fi deci chiar ăsta: n-am ajuns scriitor pentru că n-am fost, de la-nceput, scriitor. Am iubit literatura ca pe un viciu, dar n-am crezut cu adevărat că ea este calea. Nu mă atrage ficțiunea, n-a fost visul vieții mele să adaug câteva uşi false pe pereții literaturii. Am fost mereu conştient că stilul (care este mâna literaturii vârâtă în propria ta mână ca într-o mănuşă), atât de admirat la marii mei scriitori, nu e decât raptus şi posedare. Că scrisul îți mănâncă viața şi creierul ca heroina. Că la sfârşitul unei cariere nu poți decât să constați că n-ai spus nimic, cu mintea şi cu gura ta, despre tine, despre faptele mărunte care-au format viața ta, ci mereu despre o realitate străină ție, ale cărei intenții le-ai urmat, pentru că ți s-a promis mântuirea, o mântuire simbolică, bidimensională, care nu înseamnă nimic. Literatura este de prea multe ori o eclipsă a minții şi-a trupului celui care scrie.

Pentru că n-am scris (am scris jurnal, e adevărat, în toți anii ăştia, dar cui îi pasă de jurnalul unui anonim?), îmi văd azi bine şi trupul, şi mintea. Nu sunt nici frumoase, nici demne de vreun interes public. Dar sunt demne de interesul meu propriu. Le privesc zi de zi şi mi se par fragede asemenea tulpinilor străvezii, fără clorofilă, ale cartofilor ținuți la-ntuneric. Tocmai fiindcă n-au fost întoarse pe toate părțile în douăzeci de cărți de ficțiune, poeme sau romane, tocmai fiindcă n-au fost deformate de caligrafie. Am început să scriu în caietu-ăsta (despre care n-am suflat pân-acum nici un cuvânt) în împrejurări speciale, exact genul de carte pe care n-ar scrie-o nimeni. E o scriere condamnată de la-nceput, şi nu pentru că n-o să ajungă niciodată carte, ci o să rămână un manuscris, aruncat peste *Căderea*, în sertarul meu cu dințişori şi ațe din buric şi poze vechi, ci fiindcă subiectul ei e cu mult mai străin de literatură si mai înfăşurat în jurul vieții, hrănindu-se din ea ca firul de volbură, decât al oricărui

text care a fost vreodată aşternut pe hârtie. Se-ntâmplă ceva cu mine, e ceva în mine. Altfel decât toţi scriitorii lumii, tocmai fiindcă nu sunt scriitor, eu simt că am ceva de spus. Şi-am s-o spun prost şi adevărat, aşa cum trebuie spus orice merită să fie pus pe hârtie. Mă gândesc de multe ori că aşa a trebuit să fie: să fiu desfiinţat în acea îndepărtată seară de cenaclu, să mă retrag cu desăvârşire din orice spaţiu literar, să fiu profesor de română la o şcoală generală, omul cel mai obscur de pe pământ. Iată că acum scriu, şi scriu chiar textul pe care,

citind cărţi sofisticate şi puternice şi deştepte şi coerente şi pline de nebunie şi înţelepciune, de fapt mi l-am imaginat mereu şi pe care nu l-am găsit nicăieri: o scriere în afara muzeului literaturii, o uşă adevărată mâzgălită pe aer, şi prin care sper că voi ieşi cu adevărat din propriul meu craniu. Un text pe care cel care dă autografe la întrunirile cu profesorii sau prin cine ştie ce străinătăţi nici măcar nu l-a visat vreodată. după ce sună de intrare. Sala vopsită-n oliv (culoarea şcolilor, a spitalelor şi-a secţiilor de poliţie) e săracă şi dezolantă. Pe masa cea lungă, aproape singura mobilă din încăpere, faţa de masă roşie s-a rărit de-atâtea coate ce s-au frecat pe ea. De obicei, în cancelarie găsesc câte-un singur profesor, aşezat la masă, cu un catalog deschis în faţă, făcând modificări în el cu cerneală

Mai întotdeauna ajung printre ultimii în cancelarie, mult albastră. Nici nu-si ridică ochii să vadă cine-a mai intrat. Profesorul de desen. Profesoara de latină, profesoara de fizică. Un fel de ceaţă melancolică se-nvârteşte în încăpere, mai ales în dimineţile de iarnă, când nu s-a luminat încă şi când ninge pe ferestrele cu tocuri jupuite. Eşti într-un vis, dar în visul cui?

Imi iau catalogul, unul dintre cele ce zac în teanc pe masă, şi ies pe coridoarele pustii ale şcolii. Sunt culoare înguste, cu tavanul jos, asemenea galeriilor de cârtiţă, luminate difuz de

ferestrele ce dau în curtea interioară. Trec pe lângă nenumărate uşi vopsite alb, dincolo de care se-ntâmplă fapte necunoscute. Se aud voci, ascuțite, isterice, autoritare. Se țipă, se explică, se imploră. Brusc, câte-o uşă se izbeşte de perete, ca o floare care, filmată accelerat, explodează din boboc, şi un copil țâşneşte pe lângă mine. Atunci strigătele profesoarei se aud de zece ori mai puternic. Uşa se-nchide la loc şi murmurele se reiau. Copilul dispare la o cotitură a culoarului şi nu se mai arată niciodată.

Culoarele par să nu aibă capăt, deşi şcoala e mică. Mereu coteşti în unghi drept, mereu urci şi cobori scări cu mozaicul nespălat cum trebuie. Treci pe lângă WC-uri cu uşa larg deschisă, pe lângă laboratorul de fizică şi cel de biologie, pe lângă cabinetul stomatologic. De trei ani rătăcesc pe coridoarele vizuinii ăsteia, dar nu i-am aflat niciodată configurația. Şi azi încurc cataloagele şi nimeresc în clase străine. Laboratoarele par să-şi schimbe mereu locurile, panourile cu elevii fruntaşi sunt când la uşa de la intrare, când în fața secretariatului, când în fundul coridorului celui mai îndepărtat. Mă opresc uneori în fața unuia: cele treizeci de poze, pe şase rânduri, poze de băieți şi de fete, mi se par atât de spectrale în aerul vernil, că mă trece mereu un fior: sunt fețe de larve, toate la fel şi totuşi fiecare altfel, de parcă panourile fruntaşilor ar fi mari insectare prinse pe pereții unui muzeu de ştiințe naturale. Cu greu mă smulg fascinației lor şi merg mai departe, profesorul de română cu catalogul lui uriaş sub braț.

Urc un etaj, apoi încă unul şi încă unul. Ştiu că şcoala are doar unul singur, că nu m-am trezit încă bine (e opt şi un sfert dimineața), totuşi urc mereu, urc parcă de secole. E un turn infinit de săli şi culoare suprapuse. Mă opresc într-un târziu într-un spațiu larg şi întunecos (din curtea interioară vine prea puțină lumină) având aceleaşi uşi albe de jur-mprejur. Clasa a V-a A, a V-a B, a V-a C... De-a lungul coridoarelor, literele claselor epuizează alfabetul latin, trec la

cel grec, cel iudaic, cel chirilic, apar apoi semne arabe, indiene, hidoase capete maya, în cele din urmă semne total necunoscute. N-am ştiut niciodată *câte* clase paralele are, de fapt, fiecare an în Şcoala Generală 86.

E ceață şi pustietate. Intr-una dintre clase mă aşteaptă patruzeci de copii, dar în care? Aproape-ntotdeauna nimeresc greşit. Deschid cu îndoială o uşă, şcolarii se-ntorc către mine din băncile lor, profesoara se-ntrerupe din şirul de fracții (dacă e preafrumoasa Florabela), sau din încremenirea de reptilă (dacă e temuta Gionea) sau din ticurile de ins cu sindromul Tourette (dac-am dat peste Vintilă, proful de geografie). „îmi cer scuze“, spun şi-nchid spăşit uşa cu sentimentul celui care a fost, fără voia lui, martorul unui secret ruşinos. Ce se-ntâmplă între copii şi profesori, acolo, în spatele uşilor, albe, numerotate, mi s-a părut mereu pecetluit cu un tabu la fel de puternic şi de necălcat ca intrarea în toaleta femeilor. în fiecare pauză mă trec toate sudorile, nu la gândul că iarăşi n-am să-mi găsesc clasa, ci la cel că voi deschide din nou si din nou usi străine, dincolo de care n-am ce căuta.

In fine, copiii din clasa cea mai improbabilă par să mă aştepte. In față, la catedră, nu e nimeni. Totuşi, nesiguranța mea persistă: dacă e ora vreunui alt întârziat? Abia când îi văd că deschid cărțile şi caietele şi că mă acceptă, acolo, în micul spațiu din fața şirurilor de bănci, mă liniştesc puțin: e ora mea, sunt, în fine, unde mi-e locul. Dar la ce clasă sunt? A şasea? A opta? Copiii mi se par toți la fel. Fac efortul vieții mele să-mi dau seama, după trei-patru fețe pe care le recunosc, dacă sunt la clasa doamnei Rădulescu sau unde e dirigintă Uzun. Merg la catedră, pun catalogul pe masă, mă aşez, fac prezența. Mă scol şi-ncep să mă plimb printre şirurile de bănci, trăgând cu ochiul la foile manualelor deschise: ce Dumnezeu lecție am de predat? Am gramatică sau literatură? Sunt cel mai prost profesor care a predat vreodată. „Unde-am ajuns?“ îi întreb. O fetiță din rândul de la

geam îmi răspunde: „Am scos ideile principale din «La Broşteni» până la partea a treia.” Bun, sunt la clasa a şasea, probabil a VI-B, bun, măcar ştiu asta. De-aici mă descurc. îi privesc pe elevi aproape recunoscător. încep să vorbesc, automat, cu minţile aiurea. Ei scriu ce le dictez, tot automat, tot cu minţile aiurea. Probabil şi ei s-au întrebat ce oră urma să aibă acum, ce animal ciudat şi inexplicabil urma să intre-n clasă, adult, deci străin şi monstruos, ca să pună stăpânire pe ei până la pauza următoare. Stăm acum faţă-n faţă, faţa mea, pe care mi-o ştiu din oglinzi şi pe care-o urăsc cum n-am urât nimic pe lume, şi cele patruzeci de feţe ale lor, cu trăsături mici, neformate, feţele lor de care mi-a fost întotdeauna frică. „Lăsaţi copilaşii să vină la mine“, îmi vine-n minte de câte ori intru în câte-o clasă, adică de cinci ori pe zi, „căci asemenea lor sunt cei din împărăţia cerurilor[1]‘. Feţe de copii, feţe care nu sunt de pe pământ, ci dintr-o împărăţie îndepărtată şi străină. Aş avea atâtea să le spun, aş putea clădi cu migală puntea între două culturi sau între două civilizaţii (între două specii?), totuşi le vorbesc despre caprele Irinucăi şi le explic ce sunt sarcopţii râiei, fiindcă-mi apăr pielea, fiindcă de trei ani fac totul ca să scap şi să fug, să nu atrag atenţia, să nu fiu încolţit.

Sunt clase bune şi clase rele, clase în care intru liniştit şi altele în care nu-ndrăznesc să pătrund. într-una dintre ele, în fiecare an de studiu, sunt adunaţi copiii cu probleme, instabili, recalcitranţi, dislexici. Ţiganii, văzuţi de profesorii plini-ciucure de prejudecăţi ca un neam de psihopaţi. Copiii care nu pot aduce flori şi bomboane profesoarelor. Au avut învăţătoare stupide, beţive, ţinute de milă în şcoală, iar acum, când au profesori la fiecare materie, nu pot face faţă, şi nici profesorii nu le fac faţă. „La a V-a D intru ca-n groapa cu lei, trebuie să mă apăr cu rigla şi catalogul”, spune mereu, în cancelarie, câte cineva. Femeile, mai ales profesoarele debutante, ies de-acolo plângând. Toţi îi bat de-i zvântă, şi-n ora următoare o iau de la capăt. Nu e nimic de făcut. Eu intru

într-o astfel de clasă ca-ntr-o sală de tortură, una dintre multele care ne aşteaptă în viață (mi-am trăit viața în camere de tortură). Nu e nimic de făcut: cel mai bine e să nu te gândeşti înainte. Mergi automat, cu catalogul sub braț, spre acel colț de infern. Vei fi torturat o oră, după care scapi. Timp de o oră vei fi provocat, sfidat, batjocorit de ființe care-ți vin până la piept, dar care-s multe şi atacă în valuri. Nu le poți opune vastitatea cunoştințelor tale despre lume. Lumea ta nu e şi a lor. Autoritatea ta încetează la uşa clasei, de unde-ncepe autoritatea lor. Cel mai uşor scapi dacă treci pe lângă ei fără să-i priveşti în ochi şi te-aşezi la catedră, unde rămâi încremenit catatonic până sună de ieşire, impasibil la dezordinea, țipetele, alergatul prin clasă, bătaia cu gume şi creioane, aracetul pe care ți-**1** toarnă pe scaun. Ai vrea atunci ca simțurile să ți se-nchidă, pe rând, ca nişte ochi somnoroşi, să devii propria ta statuie de peste ani, când eroismul foştilor profesori va fi răsplătit cu imaginea lor de piatră, aşezată la catedră în fața a patruzeci de copii de piatră, ca un memorial al dublului chin al scolii.

Soneria de sfârşit al orei mă ia-ntotdeauna prin surprindere: nu ştiu dacă trâmbițele Apocalipsului vor suna mai tare, dar cea din fiecare clasă e de-ajuns ca să scoale morții din criptele lor. Mă sparg în bucăți de câte ori sună, şi mă readun cu greu în forma mea inițială. Copiii fug din clasă mult înaintea mea şi mă lasă singur între băncile goale şi tablă, care mi se par deodată atât de triste, încât caut cu privirile, în tavan, un cârlig de care să mă spânzur. împrejur, pe pereți, sunt planşe absurde: imagini cu porcul şi vaca pentru clasele mici, cu tabelul lui Mendeleev şi tubul digestiv al porumbelului disecat pentru cei mari. Bucăți dintr-o lume pe care n-o vom înțelege niciodată, îmi iau catalogul şi, cu el sub braț, cobor spre cancelarie, şi de data asta drumul îmi pare scurt şi cât se poate de simplu, ca şi când cancelaria ar fi după colț. îmi ia totuşi la fel de mult timp ca să ajung acolo, pentru că spațiul e ticsit de copii care mişună ca viespile-n

stup, fără odihnă, țipând cu vocile lor de parcă ți-ar înfige ace-n timpan. Printre ei nu poți trece, căci sunt lipiți unii de alții asemenea siamezilor, dar te poți arunca pe deasupra lor cu un salt abil, pe care toți profesorii îl cunosc şi ştiu să-l facă - restul n-au supraviețuit -, iar ei te vor purta din brațe-n brațe pe deasupra capetelor lor pline de lindeni, pipăindu-te pe sub fustă dacă eşti femeie şi buzunărindu-te dacă eşti bărbat, dar depunându-te până la urmă-n siguranță în fața cancelariei. Acolo-ți netezeşti îmbrăcămintea, îți ştergi disperarea de pe față şi intri afabil, pus pe bancuri şi bavardaj, de parcă nimic nu s-ar fi-ntâmplat.

Colegii mei stau în jurul mesei. în jurul lor, pe pereți, sunt fotografiile mari şi pătate de muşte ale unor defuncte personalități. Pe fereastră se văd castelul de apă, ca şi o străveche fabrică dezafectată, cu acoperişul spart şi cu copăcei crescuți din semințe aduse de vânt pe cornişele de cărămidă. E terenul de joacă al copiilor din cartier, care pătrund, prin locuri doar de ei ştiute, în halele părăsite. Se-ntorc acasă vlăguiți, pătați de unsoare, cu ceva straniu în priviri. Când ies de la ore şi-o iau prin fața Automecanicii spre capătul lui 21 îi întâlnesc, în grupuri de câte doi sau trei, cu acea privire care spune „am fost iarăşi acolo“. La fiecare careu din curtea scolii, înainte să fie lăsați să intre la ore, copiilor li se controlează ținuta. Băieților li se trec degetele prin păr şi, dacă părul depăşeşte grosimea degetelor, sunt trimişi la tuns. Fetele au două vulnerabilități: bentița de pe cap (să fie de pânză albă şi nu de plastic, să fie purtată permanent) şi lungimea sarafanului, care trebuie să fie până la genunchi. Şi unii, şi ceilalți mai au şi un alt semn al sclaviei şcolare: numărul matricol, scris altădată cu ață galbenă, alături de numele şcolii, pe un petic de muselină cusut pe mâneca stângă a uniformei. Matricola îi identifica pe elevii ce se comportau inadecvat în spațiile publice, cei care mergeau la film sau stăteau prin baruri în timpul cursurilor. Nu-mi mai

amintesc data precisă când matricola a fost înlocuită cu tatuajul, dar țin minte că asta s-a datorat faptului că şcolarii-şi prindeau matricolele cu capse, aşa că puteau fi smulse uşor la ieşirea din şcoală, când fetele-şi scoteau şi bentițele de pe cap de parcă le-ar fi fript. De ani buni, în prima zi de şcoală, când asistenta medicală îi căuta pe copii la burtă pentru semne de urticarie şi în cap pentru păduchi, şi când li se dădea tuturor să ronțăie vaccinul - un strop de lichid roz pe o bucățică de zahăr cubic - apărea şi profesorul de atelier (băieții fac lăcătuşerie, iar fetele croitorie) cu acul de pirogravat încins la roşu. Unul câte unul, cu mâneca suflecată, copiii răbdau înscrierea meticuloasă pe umărul stâng, cu litere necioplite, a numărului ce avea să-i identifice ca elevi ai şcolii 86. După controlul la tuns, la cordeluțe (fetele se aşază-n genunchi, pe culoarul dintre bănci, iar tivurile nu trebuie să atingă lemnul de la podea) şi la matricole, urma invariabil avertismentul directoarei: „Şi să nu vă prind că vă duceți în pauze la fabrica veche. Pe care**-1** văd, îl exmatriculez trei zile cu obligația să studieze în bibliotecă!’*

Partea cu biblioteca îşi face efectul imediat: puțini copii îndrăznesc să mai rişte. Biblioteca şcolii e şi carceră în acelaşi timp. De la cabinetul stomatologic cobori pe o scară îngustă de ciment mult sub pământ, ca într-unul dintre acele closete de la subsolul gărilor vechi. Bibliotecara e profesoara de matematică bolnavă de diabet, care-şi completează jumătatea de normă de predare cu câteva ore de gardian public. E lată, ocupă întreaga masă din holişorul bibliotecii, şi are fața plină de negi. Copiii se strecoară cu greu pe lângă idolul barbar ce obturează intrarea.

află veşnic un borcan cu un lichid tulbure. Sunt algele ei, cu care-şi tratează nu numai diabetul, ci şi vederea, vezica, traficul intestinal, chisturile ovariene, lapsusurile, sforăitul, negii, eructa- țiile, plictiseala. Algele ei sunt panaceul mult aşteptat de umanitate şi revelat de un profesor rus numit

Naumov. Prima dată s-au arătat în scoală acum câteva luni, aduse de doamna Bernini, profesoara de muzică. Borcănelul mistic sclipea asemenea potirului sfânt într-o rază de soare. In el se aflau câteva ființe palide, translucide, cu o delicată anatomie internă, plutind într-un lichid hialin ce aducea cu sperma. înconjurată de colege, doamna Bernini despăturise grav o foaie pe care, şapirografiate la mâna a zecea, erau bătute la maşină la un rând, cu caractere înecate-n cerneală, aproape ilizibile, cuvintele marelui savant. Reieşea din ele că algele, având un complicat nume ştiințific, creşteau si se înmulțeau în borcanul lor fără nevoie de hrană, şi că lichidul în care trăiau trebuia băut o dată pe săptămână şi înlocuit cu apă de la robinet. O cură cu miraculoasele alge trebuia să dureze cel puțin un an, după care se garanta sănătate perfectă în acest veac, iar în veacul viitor viața veşnică. Profesoara de muzică le trimisese pe colege după pahare, iar când s-au întors le pusese-n apă câte-o bucățică din animalele leneşe, alburii, din borcanul primordial. Fiecare ținea acum cu sfințenie cura profesorului Naumov. Algele se-nmulțiseră cu adevărat, iar lichidul cel tulbure, deşi cam scârbos, putea fi băut la toaletă, tinându-te de nas. Profesoarele uitaseră cu totul multe alte tentative de tinerețe fără bătrânețe şi viață fără de moarte făcute în trecut, cum ținuseră, de pildă, câte-o lingură de ulei sub limbă, timp de şase ore, în fiecare luni, după rețeta profesorului ceh Nemecek, sau cum îşi reținuseră urina timp de trei zile, o dată pe lună, îndurând chinuri cumplite, ca leac împotriva nostalgiei.

*î*n bibliotecă nu sunt cărți. Fuseseră pe vremuri câteva sute de volume pentru copii, dar umezeala de sub pământ le-a mucegăit. Coperțile sunt acum putrede, cu pete verzi şi duhoare de penicilină, iar paginile mişună de scorpioni minusculi, fără ac. Cele mai multe dintre fostele cărți sunt acum grămăjoare de țărână pe rafturile putrede şi ele.

încăperea e mică, lumina vine de foarte sus pe o ferestruică acoperită de plasă de sârmă, ca toate geamurile şcolii. Copiii cei mai răi sunt pedepsiți să stea aici după-amiezele, până se-ntunecă, neavând altceva de contemplat decât spatele elefantin, revărsat, al bibliotecarei. Chiar şi când ea dormea cu capul pe masă, vegheată de borcanul în care razele coborâte din ferestruică răsuceau o stranie lumină, şcolarul arestat nu putea evada, căci să treci printre picioarele groase, păroase ale bibliotecarei pe care varicele suiau şi coborau ca nişte râme molatice era cu neputință.

Colegii mei scriu mereu ceva-n cataloage, trec note, le modifică, le şterg cu gume tari, care rod hârtia până-i fac gaură, iar când îşi vorbesc, o fac în şoaptă, cu gura strâmbată către cel căruia i se adresează sau acoperită de vreun caiet, asemenea elevilor în timpul orei. Ca şi lor, le e o frică patologică de director, de Borcescu. Când sunt chemați în biroul lui, se fac albi ca varul, de parcă o tarantulă uriaşă i-ar îmbia să-i viziteze vizuina. Şi mie mi-e teamă de Borcescu. N-am chef să-l văd foarte des, deşi ştiu că are o anume sfială față de profesorii de română şi matematică. Tot cabinetul lui miroase a pudră şi-a fond de ten. E mirosul lui specific, impregnat în hainele lui, în mâinile lui, în fața şi-n părul lui. Când duhoarea asta dulceagă se infiltrează-n cancelarie profesorii sar automat în picioare, căci ştiu că-n două- trei clipe se arată stăpânul şcolii. Şi iată-**1**, într-adevăr, iată-i trupul scurt şi obez pe care capul, perfect sferic, disproporționat de mare, pare bulgărele final din alcătuirea unui om de zăpadă.

Figura lui e de neuitat, căci pudra roz-cafenie de care pielea sa transpirată e acoperită ca de-o mască nu-i camuflează niciodată suficient bizareria, ci mai curând o-nlocuieşte cu alta, la fel de mare. Omul e suferind de vitiligo, fața şi mâinile (oare şi restul corpului?) îi sunt acoperite de pete, de porțiuni jupuite şi decolorate, de altele prea pigmentate, încât corpul îi

pare un fel de minge de fotbal cusută din piei divers colorate, peste care cineva a întins un fard gros, grețos parfumat. Sub trei fire de mustață de culoarea şi textura tutunului, gura lui ştirbă nu poate articula siflantele şi e neputincioasă în fața fricativelor. Borcescu e cu atât mai temut cu cât cuvintele lui sunt mai de neînțeles. Mereu îi dă cuiva câte-un ordin, pe care cel vizat se străduieşte să-l priceapă, terorizat că ar putea să fi interpretat greşit bâiguiala directorului. Timp de un sfert de oră îl poți vedea pe bietul profesor cu capul lipit de geam, combinând şi recombinând cuvintele lipsite de consoane esențiale.

Pe vremuri, în anii '70, specialitatea lui Borcescu fusese să invite învățătoarele şi profesoarele tinere în câte-o excursie la munte. Era galant, curtenitor, păru-i era mai des şi semnele bolii mai palide. Şi, mai ales, lucru rar în acel timp, avea un Fiat 600, irezistibil pentru destule femei. Plecau veseli la drum şi, în mijlocul pustietății, profesorul oprea şi-o amenința pe cea de lângă el că o dă jos din maşină dacă nu-**l** lasă să... Multe din profesoarele şcolii trecuseră-n felul ăsta pe la el. Altfel, se ocupă cu predarea biologiei, din care şi-a făcut o afacere frumoasă: dacă predă anatomia iepurelui, toți copiii trebuie să aducă la şcoală câte un iepure. Unul singur e disecat, cu vădită plăcere, de către Borcescu pe un mare platou de faianță pus pe catedră, iar ceilalți îi sunt duşi acasă, unde crescătoria lui de iepuri prosperă. Dacă predă peştele, fiecare copil trebuie să cumpere câte-un crap de la alimentara din cartier. Unul e disecat, copiii îi văd branhiile, mațele, băşica sidefie, icrele în pachete compacte, iar ceilalți sunt tot ai lui dom' director, care-i vinde în fața porții, cu un cântar de pe vremea lui Pazvante Chiorul. Cu puțină vreme înainte să vin eu în şcoală, pusese mâna pe el coana Mimi: bietul Borcescu plătise-ntr-o zi de ghinion pentru toate plăcerile lui de excursionist. Luase o autostopistă de pe drum şi oprise câțiva kilometri mai încolo, cu obişnuitul şantaj,

femeia nu spusese nimic, se lăsase înghesuită în spațiul minusculului Ficățel, dar apoi nu s-a lăsat până nu l-a adus pe nenorocit la starea civilă: se dovedise că Mimi, bătrâioară si urâtă

ca porcul, profesoară şi ea pe undeva prin Berceni, avea un grad mai mare decât viitorul nostru director, şantajistul şantajat căruia în fine i se-nfundase. De-atunci Borcescu nu pusese capăt doar escapadelor sexuale, ci de-a dreptul vieții, căci rareori a mai fost un bărbat terorizat de nevastă ca el de consoarta ce-i guverna acum, cu mână de fier, gospodăria. In primii doi ani de definitivat eram uneori chemat la el în birou, şi, dacă era-n toane bune, convorbirea noastră se termina invariabil cu el chemându-mă din spatele biroului, ca şi când ar fi trebuit să-mi spună ceva de o mare importanță. Mă apropiam cu silă, duhoarea de pudră devenea leşinâtoare, el îşi apropia buzele roze de urechea mea până aproape s-o atingă şi-mi şoptea cu ochii rotunzi de o spaimă irepresibilă: „Tinere… tinere, să nu te-nsori! Auzi ce-ți spun eu?“ Intram în jocul lui şi-l întrebam inocent: „Dar de ce, dom’ profesor?[11] „Păi, măi băiete, ştii cum e însurat?” „Cum, dom’ profesor?” „Ceva mai rău ca spânzurat!” Se uita-n ochii mei şi continua, chipurile, glumeț: „Nu mult mai rău. Doar ceva-ceva mai rău… Asta să ții minte de la mine…” Nu era profesor mai în vârstă care să nu fi povestit scena de necrezut, totuşi adevărată şi repetată la nesfârşit în treizeci de ani de când Borcescu preda în cartier, dintre care ultimii douăzeci ca director al şcolii, cu coana Mimi năpustindu-se-n şcoală pe uşa de la intrare, cu geamurile făcute țăndări dintr-un brânci al femeii turbate de furie, dând de perete cu un şut formidabil uşa de la secretariat, îmbrâncind eleva de serviciu cu pompoane în cap şi intrând ca o furtună de zăpadă în biroul directorului. Profesori şi elevi deopotrivă se repezeau atunci afară ca să vadă prin geamul cabinetului cum coana Mimi, găsind biroul gol, se opreşte o clipă dezorientată, cum se uită-

n toate părțile după soțul nefericit, cum în cele din urmă îl scoate de ureche de sub birou, ca pe-un şcolar obez, şi-ncepe să-i ciocănească țeasta sferică pe când el, roşu ca focul, bâiguie ceva de neînțeles.

De obicei stau lângă calorifer, privind pe geam spre fabrica veche şi spre castelul de apă, deasupra cărora se-ntind cerurile prăfoase bucureştene. Nu bârfesc cu profesoarele, nu le beau lichidele din borcane, nu încerc să fiu cât mai aproape de gigantica Florabela, ai cărei sâni şi munte al Venerei rămân goale şi fierbinți, oricât de decentă i-ar fi îmbrăcămintea. In cancelarie sunt o absență, un om de umbră: profesorul de română care vine şi pleacă atât de discret, de parcă n-ar fi existat niciodată. După ultima oră mai trec prin cancelarie doar ca să las catalogul. Cobor scările spre parter şi ies pe uşă. în orice lună aş fi, când plec de la şcoală e-ntotdeauna toamnă: vântul rece învârtejeşte pe stradă praful gros, strălucitor, mi-l impregnează în gene şi-n păr. Ajung la marele rond al tramvaielor care-ntorc la capăt. Vagoanele lor par dintr-un alt secol: tablele le-au ruginit, becurile sunt sparte. în stație e-o mare de oameni care privesc toți în aceeaşi direcție. De foarte departe, din adâncul Şoselei Colen- tina, vine clătinându-se tramvaiul 21, în care vor trebui să-ncapă de trei ori mai mulți călători decât poate duce. Unii vor merge pe tamponul din spate, alții agățați de mânerele de la uşi. îl las să se ducă, încărcat de polipul uman, şi, fiindcă următorul vine peste jumătate de oră, o iau pe jos de-a lungul fabricii de țevi sudate. Vântul mă-mpinge de la spate, îmi flutură părul, îmi lipeşte de trup hârtii şi mizerii de pe drum. Trec pe lângă sifonării minuscule, centre de pâine, vulcanizări, depozite de cherestea. Soarele coboară, culoarea lumii devine stacojie, fiecare trecător pe care-l întâlnesc îmi sporeşte singurătatea.

Casa mi-am cumpărat-o în 1981 cu prețul unei Dacii. Locuiam pe-atunci cu părinții, pe Ştefan cel Mare, intr-un

bloc lung, cu opt scări, lipit de Direcția Generală a Miliției. Copilărisem în Parcul Circului, şi mai târziu, în adolescență, m-am întors adesea în parcul toropit de soare, ca să mă afund spre miezul lui de umbră şi sclipire, spre lacul plin de papură peste care se apleacă veşnic sălciile plângătoare. Coboram, în seri înspăimântătoare, cu nori care luau forme monstruoase, către lac şi mă aşezam pe o bancă. Rămâneam ore-n şir cu ochii-n apele cafenii, bolborosind versurile de care mintea mea era plină: Apollinaire, Rimbaud, Lautreamont… împrumutam pe-atunci cărți de la biblioteca din cartier, cea de lângă Alimentară, unde nimeni în afară de mine nu părea să mai intre vreodată. Mi se-ntâmpla să intru în bibliotecă încărcat de plase cu cartofi, roşii şi castraveți de la Gostat. Le lăsam în holişor, lângă uşă, şi pătrundeam în umbra încăperii pline de cărți. Bibliotecarul era un om discret, pe cât de şters în realitate, pe-atât de concret şi corporal în nenumărate vise de mai târziu. Cărțile, aşezate-n ordine alfabetică, erau pentru mine asemenea acelor panouri cu cutii poştale care ocupă la parterul blocurilor câte un perete-ntreg. De câte ori nu-mi dorisem, când eram copil, să am cheile tuturor cutiilor! Mi-aş fi petrecut diminețile citind scrisori şi intrând, astfel, în viețile încâlcite şi triste ale tuturor oamenilor. Cu mare greutate reuşeam să scot câte una prin fanta îngustă, folosindu-mă de un bețişor şi vârându-mi degetele cât puteam de adânc în spațiul întunecat, cu o teamă teribilă de-a nu fi prins. Citeam atunci despre boli şi înmormântări, despre cereri de împrumut, propuneri ruşinoase şi împărțiri de pământuri. Iar acum aveam în fine toate cheile! Fiecare carte era o fantă prin care priveam în țeasta unui om. Erau tot atâtea cranii cu bosele inteligenței, curajului, mândriei, melancoliei, vicleniei delimitate şi numerotate cu creion chimic. Deschideam fiecare carte ca un chirurg care-ar trepana o țeastă, pe deasupra cu uluirea medicului care-n loc de mereu aceleaşi circumvolutii şi aceeaşi substanță cenuşiu-cafenie, irigată de arborescența vaselor de sânge, ar găsi altceva în fiecare dura mater

spintecată: un copil ghemuit, gata să se nască, un păianjen uriaş, un oraş în primele ore matinale, un mare şi fraged grapefruit, un cap de păpuşă cu ochii întorşi spre-năuntru. Ce osmoză ciudată se petrecea atunci între craniul meu şi cel al vreunui vechi autor, ce straniu ni se limpezeau atunci frunțile! Cum se lipeau atunci capetele noastre în zona frunții, ca la doi siamezi, cum se contopea substanța lui cerebrală cu a mea! Priveam în mintea lui, îi citeam gândurile, puteam simți durerile, tăcerile, orgasmele lui. Momentele lui de iluminare. îmi vărsăm conținutul mental peste el, cum digeră stelele-de-mare câte-un cuib de scoici. Ne lipeam, ne amestecam, Apollinaire şi cu mine, T.S. Eliot şi cu mine, Valery şi cu mine până când între noi se năştea, holografic, un hibrid neverosimil ce-ți dădea fiori pe şira spinării: cartea. Versurile. Nebunia topirii în cisterna de aur lichid a poeziei.

Priveam în apele lacului, care reflectau norii şi blocurile de pe malul opus, până când se-ntuneca şi parcul se golea de oameni cu desăvârşire. Nici măcar nu-mi mai percepeam nefericirea, asa cum nu suntem conştienți că ne alcătuiesc miliarde de celule, că suntem un ciorchine de vieți. Abia când fața lacului nu mai oglindea decât stelele mă ridicam, cu toate oasele-nțe- penite, şi mă afundam iar pe alei. Intr-o noapte am dat roată lacului plutind la jumătate de metru de pământ. Intr-alta am văzut că pot călca pe suprafața apei negre ca smoala şi l-am traversat în curmeziş. Dar Parcul Circului nocturn, la fel de diferit de cel din timpul zilei ca femeia de bărbat, nu m-a răvăşit niciodată ca-n noaptea-n care am nimerit deodată într-o zonă a lui unde nici în copilărie nu fusesem, deşi ştiam de existența ei: era foarte departe, către bulevardul Lacul Tei, unde aleea şerpuitoare se deschidea deodată într-un spațiu vast şi de o singurătate teribilă. In mijloc se afla un bazin plin de o apă neagră. Din bazin se ridica o statuie, un bărbat tânăr şi gol ce se apăra cu brațele de o teribilă amenințare. Spaima lui înmărmurită şi tăcută m-

a cuprins şi pe mine, căci evident eu eram acel adolescent, ochii lui lărgiţi de teroare erau ochii mei.

Mi-a fost întotdeauna frică, frică pură, izvorâtă nu din gândul la vreo primejdie, ci din viaţa însăşi. Am trăit continuu spaima orbului, neliniştea celui care nu aude. Nopţile n-am putut dormi cu adevărat niciodată, căci în clipa când închideam ochii ştiam că e cineva-n cameră care mă priveşte, care se apropie-ncet de faţa mea adormită. Cum aveam să mă apăr când simţurile mi se resorbeau, când mă predam lumii enorme? Spaima mea a venit mereu mai ales din faptul că nu ştim cum e lumea, că nu ştim decât fata ei luminată de simţuri. Ştim lumea construită de simţuri în mintea noastră, cum ai clădi o machetă de casă sub un clopot de sticlă. Dar lumea enormă, lumea cum este ea într-adevăr, de nedescris nici prin milioane de simţuri deschise ca nişte anemone-de-mare în fluxul necontenit al oceanului, e pretutindeni în jurul nostru şi ne zdrobeşte os după os în îmbrăţişare. Pe la doisprezece ani teama mea în faţa lumii s-a acutizat şi s-a precizat. Am înţeles prima dată atunci că nu fălcile, colţii, ghearele, căngile, acele monştrilor bestiali, nu fantasma sfâşierii trupului meu atât de fragil erau sursa neliniştii mele continue, ci golul, nimicul, nevăzutul. Citeam pe-atunci cu aviditate broşurelele unor colecţii de literatură fantastică şi de aventuri. Dimineţile de joi mă trezeam cu noaptea-n cap şi alergam la chioşcul de ziare ca nu cumva să pierd vreun număr. Facsimilele erau ieftine, modest şi naiv ilustrate, dar poveştile pe care le spuneau mă umpleau de uimire, încântare şi entuziasm uneori, de oroare şi angoasă în alte cazuri. Fie că era vorba de temple şi lingouri de aur din junglele continentelor sudice, de oraşe submarine, de experienţele unor savanţi psihopaţi, de extraterestri imposibil de înţeles, de virusuri inteligente care cucereau lumea, de spirite care-ţi pătrund în minte şi iau hăţurile voinţei tale, poveştile-mi populau orele de singurătate şi, natural, se scurgeau în vise,

omogenizându-mi viața interioară. Două dintre ele m-au marcat adânc până azi.

în prima poveste (de cine? n-am ştiut niciodată; numele autorilor erau pentru mine doar o hieroglifa neglijabilă pe copertă) era vorba de un mujic din îndepărtata Siberie, care dormea-n izba lui, alături de femeie, pe când prin crăpăturile buştenilor pătrundea gerul tăios, aducând fulgi de zăpadă. Țăranul se trezeşte puțin înainte de revărsatul zorilor şi simte că femeia nu mai e în pat lângă el. Se gândeşte că o fi ieşit pentru vreo nevoie şi se culcă la loc. Dar când se face lumină şi vede că soața tot nu s-a-ntors în pat, iese-n pridvor, strângân- du-şi cămeşoaia de noapte la piept. Ceea ce vede îl lasă cu gura căscată: pe zăpada proaspătă, căzută peste noapte, atât de curată că nici bunul Dumnezeu nu s-ar îndura s-o calce, se vedeau urmele femeii, mergând de la pragul casei şi până în mijlocul curții, unde se întrerupeau brusc. De jur împrejur zăpada era neatinsă. Ultimele fraze ale povestirii ăsteia, care nu dădea, ca atâtea altele, vreo explicație liniştitoare faptelor petrecute, îl arătau pe mujic uitându-se spre cer cu o privire nătângă.

A doua era despre un ocnaş care putrezea de ani întregi într-o celulă de închisoare. Era condamnat pe viață şi păzit cu atâta străşnicie, încât nefericitul era sigur că va sfârşi în carcera lui. Dar într-o noapte aude nişte ciocănituri slabe într-unul dintre ziduri. Lipeşte urechea şi le aude mai desluşit: limpezi, inteligente, repetând la anumite intervale serii elaborate de ciocănituri. Uimit, prizonierul crede că are o halucinație dintre cele ce-i însoțeau recluziunea mizeră. Dar a doua zi la aceeaşi oră aude iarăşi şirul de ciocănituri în zid, şi-apoi mereu, zi după zi. învață şirul de sunete pe de rost, începe să noteze ce aude pe partea zidului ascunsă de pat. Din când în când alternanțele devin mai complicate, ca şi când noi şi noi „cuvinte“ ar fi introduse în cod de vecinul de dincolo de zid. I-au trebuit prizonierului luni de zile până să intuiască primele legături în țesătura secretă a loviturilor, şi

apoi ani până să stăpânească limbajul lor. în cele din urmă un dialog a-nceput să se-nfiripe, ocnaşul răspunzând şi el cu acelaşi cod (notat de el într-o grafie inventată, cu semilune, roți dințate, cruci şi triunghiuri scrijelite pe tencuială). Vecinul, înțelegea acum bine, îi expunea un plan de evadare, de o îndrăzneală care-ți tăia răsuflarea şi de o incredibilă simplitate. într-o noapte, după ce făcuse toate pregătirile necesare, prizonierul a evadat, urmând cu strictețe îndrumările. Peste ani, bogat şi faimos, cu o biografie contrafăcută, cere permisiunea să viziteze închisoarea, cu gândul să-l cunoască, în fine, pe cel căruia-i datora totul şi să încerce să-l salveze la rândul său. E condus în celula în care i se irosise tinerețea, şi-l întreabă pe gardian despre prizonierul de dincolo de zid. Dar dincolo de zid, află cu uluire, erau numai cerul şi marea. Zidul dădea în exterior, la zeci de metri deasupra valurilor ce se spărgeau de țărmul stâncos…

Aceeaşi groază sacră, acelaşi sentiment că dincolo de macheta lumii construită de simțuri din materiale de duzină se află cineva care te priveşte intens, a cărui pradă eşti, care se-apropie cu încetul pe miile sale de fire lipicioase fără ca tu s-o poți şti, tu, care ai doar un mănunchi de antene când ar trebui de fapt să poți percepe Totul, le-am simțit în noaptea din Parcul Circului, lângă bazinul tăcut cu margini de travertin în care se reflectau stelele, şi acelaşi sentiment de singurătate fără speranță l-am avut mult mai târziu, în toamna lui 1981, când am trecut prima dată pe Maica Domnului. Era o toamnă putredă şi luminoasă. Aveam douăzeci şi cinci de ani şi nici un viitor pe pământ. De un an eram profesor în fundul Colentinei, de unde ştiam (ştiu şi acum) că aveam să ies la pensie. Apoi aveam să mor fără să fi lăsat vreo urmă a trecerii mele prin lume, fapt care-mi stârnea un fel de bucurie întunecată. Intr-o duminică de octombrie, nefericirea - care era pe-atunci aerul pe care-l respiram - m-a scos din casă. Toată dimineața plouase furios, dar după prânz s-a făcut deodată linişte si blocurile de vizavi

de sosea au devenit deodată clare şi transparente, îmbrăcate-ntr-o lumină venită de nicăieri. Atunci am coborât, am luat-o pe jos, prin vântul sclipitor, către Aleea Circului şi-apoi am traversat parcul. Lacul era acum mâlos şi-şi scosese la suprafață înecații. Nu trecusem niciodată, nici în copilărie, nici mai târziu, de extremitatea îndepărtată a lacului, de şirul celor patru blocuri ce se oglindeau etern în apele lui, „blocurile diplomaților[11], în balcoanele cărora fetițe ciocolatii şi băiețel cu ochi oblici se jucau cu sfârleze şi oglinzi. Ştiam că dincolo era cartierul Lacul Tei, cu o topografie mitică pentru mine, căci acolo locuia naşa mea pe o străduță nesfârşită mărginită de şanțuri în care se aruncau lăturile. în curțile de-acolo, cât se vedea printre garduri, aracii pe care creşteau fasolea şi roşiile aveau în vârf câte-un glob de sticlă colorată în care se reflectau norii. Acolo se aflau şi liceul Galvani, şi o şcoală generală pe jumătate prăbuşită, şi mai ales un mare depozit de cherestea ce umplea cartierul de miros de răşină proaspătă. Dar strada Maica Domnului nu ducea direct spre zona aceea, ci o lua oblic spre Colentina.

Am traversat linia ferată de dincolo de parc, pe care nu văzusem niciodată trecând vreun tren, şi, cum bănuisem, m-a întâmpinat un loc fără asemănare pe lume. Când ai patru ani, fiecare loc nou este astfel. Starea de halucinație şi visare te însoţeşte mereu, până ce urmele mnezice ți*se bătătoresc în creier. Orice nou peisaj e fabulos şi insolit în sine, oricât de banal ar fi cu adevărat, căci „în realitate", „cu adevărat", „aşa cum este" sunt încă expresii fără sens pentru cel care percepe realitatea aşa cum noi, mai târziu, trăim în primele amintiri sau în vis. Strada Maica Domnului mi s-a părut mereu un tentacul al visului în lumea trează sau, dacă totul e interior si realitatea e doar un artefact iluzoriu, o licărire venită din adânca şi scufundata copilărie.

Pe Maica Domnului nu există nici o casă şi nici un om „normale", căci însăşi normalitatea încetează aici. Nici vreme normală nu există. Când intri pe acest tract, acest canal din

altă lume şi altă viață, clima se schimbă şi anotimpurile se dau peste cap. Aici e mereu, cum am scris-o, o toamnă putredă şi luminoasă. Fâşia de asfalt trasă cine ştie când peste strada altădată pietruită s-a decolorat şi s-a ros ca o cârpă veche. E plină de umflături cauzate de germenii livizi ai plantelor de dedesubt. De-o parte şi de alta a drumului sunt case vechi, negustoreşti, dar si unele construite între războaie, vilisoare cândva arătoase şi moderne. Cât de ciudate însă! Căci fiecare are câte-un apendice monstruos, sau doar nelalocul lui, câte-o fantezie a unui arhitect ce pare că şi-a proiectat o parte a edificiului în plină zi, iar alta când a fost trezit din somn în miez de noapte, silit să deseneze pe planşetă la lumina lunii pline.

Toate casele au aici geamuri rotunde, care ard cu putere în asfințit. Toate au porți de fier forjat, lujeri Art Nouveau între care pâlpâie ochiuri de vitraliu portocalii, azurii şi liliachii. Toate sunt zugrăvite intr-un calcio-vecchio înnegrit de trecerea timpului. Dar fiecare fațadă are cel puțin jumătate din tencuială prăbuşită. Zidul astfel jupuit îşi arată cărămida prăfoasă. Intre cărămizi sunt goluri de unde s-a dus de mult mortarul. Cele mai multe ferestre nu au geam: sunt acoperite cu ziare îngălbenite, ajunse ferfeniță. Deasupra acoperişurilor se ridică, asemenea cioturilor ridicate spre cer a reproş şi revoltă, ale unor mari estropiați, bizare şi ruginite ornamente: turnulețe şi cupole de tinichea, statui vulgare de ciment, cu fețele ciobite, pâlcuri de îngeri vopsiți roz-palid ce aduc cu o procesiune de larve. Una dintre case are metereze, asemenea cetăților medievale, alta seamănă cu un depou de tramvaie, o a treia e pur şi simplu un cavou solemn în mijlocul unei curți fără o floare. Când cade seara, priveliştea se moaie-n sânge ca un tifon şi devenie insuportabilă.

In cele mai multe curți cresc flori de regina-nopții, albe şi mov-decolorat, care serile întunecă aerul cu mirosul lor. In altele nu vezi decât bălării. în amurg, cei care locuiesc aici ies pe stradă şi stau pe vine în fața caselor lor ciudate, mai

ciudați şi mai enigmatici ei înşişi. în fața lor se adună munți de coji de semințe. Cei mai mulți sunt țigani aciuați în ruine. Nu au apă curentă, nici electricitate, şi nu plătesc nici un fel de impozite. Sunt şi români de mahala, tâmplari ce muncesc la pompe funebre, sculeri-matrițeri la cine ştie ce fabrică, taxatoare din tramvaie. îsi fac veacul în înserare, cu mânecile cămăşilor sufle- cate. îi vezi şi pe balcoane: fete tinere, îmbrăcate ca prostituatele, întind pe sârme maieuri, sutiene, izmene şi cârpe neidentificabile, strident colorate. Bărbați tatuați, cu aer periculos, fumează

privind către capătul străzii. Toți vorbesc tare, par că se ceartă la nesfârşit, si totuşi e în ei ceva de o melancolie care te face să-ti spui că sunt cei mai potriviți locuitori ai străzii mele.

Trebuie să mergi mult de-a lungul străzii ca să ajungi la casa în formă de vapor. E singura care nu are gard, nici nu i-ar trebui, cum tronează sumbru în fundul unui maidan plin de arcuri ruginite şi străvechi carcase de frigider. Cine vrea şi cine nu vrea îsi aruncă vechiturile în fata casei mele. Nici măcar nu are, de fapt, formă de vapor, ci o formă ce rezistă cu încăpățânare descrierii. Partea de jos ar fi trebuit să fie cubică, dar, nu se ştie cum, a ajuns un trunchi de piramidă cu baza largă deasupra, ca o bărcuță de hârtie. Pe platforma ei se înalță, strâmb şi asimetric, un foişor spre care duce o scară exterioară-n spirală, de ciment brut, răsucită strâns până la singura uşă a încăperii, jerpelită de intemperii. Etajul de jos, casa propriu-zisă, are o intrare aproape monumentală: o poartă grea de fier forjat înfățişând două fecioare despletite, purtând câte-o lampă în mâinile subțiri. In stânga ei sunt două ferestre pătrate, zăbrelite cu acelaşi fier forjat, fier negru, în bare subțiri, torsionate convulsiv. Fațada e cenuşie, străveche, jupuită ca toate celelalte case de pe stradă. Ferestruica rotundă a foişorului arde nebuneşte în soare în fiecare moment al zilei. Pe cerul limpede, plin de nori albi şi pufoşi, al dimineților de vară foişorul e de o frumusețe

nepământească, dar în serile adânci flacăra stacojie a ferestrei te încremeneşte. Strălucirea asta dementă, disperată, chemarea asta în ajutor m-a făcut atunci, în seara aceea de octombrie, să-mi doresc casa cea urâtă şi tristă mai mult decât orice pe lume. Atunci am străbătut maidanul până am ajuns în fața uşii. Dincolo de barele negre geamul era spart. La fel şi la ferestrele pătrate. Din interior venea un suflu rece, mirosind a moloz. Lângă uşă era lipită o hârtie pe care scria cu pixul „De vânzare”. Dedesubt era un număr de telefon şi, sub el, „întrebați de

Mikola”. Am dat ocol casei, pe când amurgul se făcea tot mai dens. în spatele ei era deja altă stradă, cu blocuri cenuşii, ca şi când numai pe Maica Domnului arborescenta stradală a cartierului ar fi produs fructele acelea de o exuberanță şi o tristețe creole. Pe zidul orb din spatele casei mai fusese cândva o intrare, care acum era zidită cu cărămidă. Atunci, în fața acelei intrări oarbe, m-am văzut locuind acolo întreaga viață, căci dacă orice casă e imaginea celui care o locuieşte, oricât de anamorfotică şi de înşelătoare, am ştiut şi eu că acolo, în teseractul acela de cenuşă, îmi aflasem cel mai desăvârşit autoportret. Mă închipuiam deja în odaia îngustă din foişor, privind cerul prin fereastra rotundă, pe când, la orizont, el se face galben murdar şi, pe nuanța asta de gaz lampant, încep să iasă primele stele.

Chiar în acea seară, întors acasă, am vorbit cu ai mei despre cumpărarea casei. Mama ştia Maica Domnului foarte bine: stradă de curve şi cuțitari. Au început țipetele şi reproşurile: „De-asta ai făcut atâta şcoală? Ca să stai cu țiganii? Mâine- poimâine-mi aduci o noră cu fuste crețe! Dacă nu te-or lăsa ăia-ntr-o zi în fundul gol să-mi zici mie cuțu!“ „Tu nu-i cunoşti, ascultă-mă pe mine“, turna şi tata gaz peste foc. „Păi o să mai poți dormi nopțile de-acum înainte? în fiecare noapte o să ai scandal, lăutari, acordeoane, înjurături, de, ca la țigani… O să-ți poți scoate o cămaşă pe sârmă? A doua zi o s-o iei de unde nu-i.“ Şi tot aşa până mi-am pierdut

răbdarea şi am coborât la parter, la cabina de telefon, ca să-l sun pe Mikola.

Omul părea foarte bătrân după voce. Casa, spunea, fusese construită de el în celălalt regim. Avea, prin urmare, vreo jumătate de secol vechime. Cum el a lipsit mult de-acasă (făcuse, mai mult ca sigur, puşcărie), locuința a rămas neîngrijită după război şi, cu încetul, s-a degradat. Are nevoie de puțină consolidare, şi instalația de apă şi cea electrică trebuiau schimbate. Altfel, e o casă bună, că doar el a proiectat-o şi-a ridicat-o acolo,

în zona aceea a oraşului ce părea să aibă viitor. De vreo şase ani e goală, ultimul locatar a plecat în Israel, iar țiganii n-au putut

sau n-au vrut să intre. Asa că interiorul e relativ funcțional.

Eventual, aş putea cumpăra şi mobilierul. După ce mi-a spus toate astea dintr-o suflare, cu o voce gâfâită, l-am întrebat de preț, şi atunci nea Mikola, trăgându-şi bascul mai pe ceafa, m-a privit cu ochii lui rotunzi şi albaştri, ce păreau mereu mirați din cauza cutelor neobişnuit de adânci de pe frunte. Pe geamul bucătăriei în care vorbeam, înghesuită şi cu muşama pe masă, se vedea Dâmbovița, cu malurile ei de iarbă. „Eh, o să ne-nțele- gem", mi-a zis. Păream un băiat c|e treabă, asta conta pentru el mai mult decât banii. Nu-şi putea lăsa casa pe mâna oricui. Apoi, cu un fel de însuflețire senilă, mi-a spus o poveste mai întâi foarte confuză. Intram la ore la două, deja pierdusem ora de P.T.A.P. şi nu-mi dădea mâna să lipsesc şi la prima oră pro- priu-zisă. Totuşi, până la urmă am pierdut-o, căci povestea bătrânului, incredibilă cum era, m-a prins şi n-am avut inima s-o scurtez sau s-o-ntrerup.

Omul fusese la viața lui ceva greu de definit: inventator, fizician, arhitect, chiar şi un fel de medic, se numea Nicolae Borina, dacă numele ăsta-mi spunea ceva. L-am privit alb. Intre altele, inventase „solenoidul Borina", care însă nu fusese

patentat niciodată, în primul rând fiindcă inventatorul nu avea nici un fel de studii. Făcuse doar câteva clase primare la Abrud, sau Alejd, „unde ar trebui să am deja statuie, domnule!“. Stătuse zece ani în Statele Unite, unde-**l** prinsese pe Tesla (care pentru mine era pe-atunci doar un nume de radio), şi solenoidul lui era, din câte-am înțeles, o continuare, o prelungire a cercetărilor maestrului său în zona electromagnetismului. întors la Bucureşti prin 1925, dusese o viață picarescă, adusese îmbunătățiri tramvaielor electrice, studiase ascensoarele, încercase să producă energie electrică practic gratuită prin combinații de bobine şi magneți... Construise vreo trei-patru hale industriale şi se produsese chiar şi la circ, unde avusese un număr uimitor (zicea el) cu arcuri voltaice. „Produceam scântei electrice de până la opt metri lungime, domnule, până ce nenorocitul de cort a ars şi m-au dat afară şi de-acolo.“ Ca element picant, o cunoscuse, printre, dacă l-ai fi crezut, zeci şi sute de alte cuceriri, pe faimoasa Mița Biciclista, grizetă de lux cu ditamai palatul în Christian Teii, căreia-i montase un dinam pe roata din față a bicicletei sale roz Dorlay, se pare primul la o bicicletă din România. îl angajase în cele din urmă o întreprindere austriacă de materiale medicale care producea în primul rând scaune dentare şi alte ustensile pentru cabinetele stomatologice. Casa o construise în acea epocă, desigur cea mai rodnică din viața lui, când faimosul solenoid era pus la punct şi nea Mikola era pregătit să cucerească lumea. Locuise pân-atunci la hotel, ca toată lumea bună bucureşteană, dar în ultimii ani, mai ales de pe urma practicării „medicinei unipolare”, acumulase destui bani ca să-şi permită ridicarea locuinței. Ajuns cu povestea aici, l-am întrebat ce fel de terapie era aia, cum îşi trata bolnavii. „Să nu crezi că am fost ca toți vracii ăştia din *Flacăra.* Eu chiar vindecam, domnule. Nu mă-ntreba cum, dar vindecam. Venea la mine lumea cea mai bună si toti plecau mulțumiți. Ca să-nțelegi dumneata, foloseam o aparatură inventată de mine (după schițele

maestrului Tesla, ca să fiu cinstit, dar şi cu aportul meu original) şi care consta într-o spirală roşie şi una albastră (de bară de cupru foarte pur, vopsită şi izolată) îmbinate în dublă elice. Spirala asta dublă avea doi metri înălțime şi era destul de largă ca să încapă în ea un om. Ei, îi puneam să stea pe un cerc desenat cu tibişirul pe podea şi coboram spirala, din tavan, peste ei. Făceam apoi să circule prin spire, în sens contrar, unipoli magnetici, cel mai mare secret al ştiinței, domnule. Nici marele Tesla nu le-a dat de capăt. Şedința dura două ore, după care pacientul pleca vindecat de bolile sufletului şi ale trupului. Hepatită, tuberculoză, melancolie, sifilis, panarițiu, iubirea pentru persoane nepotrivite, visele rele, chiar şi unele forme de cancer erau eliminate din organism, care înflorea deodată ca la vârsta de douăzeci de ani.“ Bineînțeles, invidia breslei funcționase prompt, şi-n doar câțiva ani de practică devenise ținta unor atacuri mizerabile. II băgaseră până la urmă la puşcărie pentru şarlatanie, şi numai mărturia unor persoane din high-life îl salvase de la pierderea averii.

Locul pentru casă îl alesese după o procedură complicată, îl ascultasem pe bătrân, până atunci* interesat şi amuzat. De-aici încolo povestea s-a îngreunat însă de o mulțime de detalii tehnice pe care nu le puteam evalua şi nici nu mă interesau. Am înțeles mai târziu sensul demonstrației lui: dom’ Mikola părea să creadă într-o rețea energetică a Pământului care avea, din loc în loc, puncte de mare intensitate (noduri) şi, dimpotrivă, puncte inerte (ventre). Casa lui trebuia aşezată într-un nod, cel mai apropiat de pe hartă. Puteai să afli punctele astea printr-o sensibilitate de geomant sau prin calcule numerologice amețitoare. Bătrânul folosise ambele căi: când a găsit, prin arta combinatorie, unul dintre nodurile Bucurestiului, a si verificat acuratețea calculelor prin propriile lui facultăți Suprasenzoriale. ‚Acolo, în țigănie, pe locu-ăla viran, era zona magică. Am simțit-o de cum am ajuns. Imediat am perceput o linişte pură ca albul

zăpezii, liniştea de dinaintea apariţiei urechii, de dinaintea noţiunii de sunet, domnule. Sau poate liniştea de dinaintea apariţiei lumii.“

Cumpărase un teren de vreo cinci sute de metri pătraţi, având grijă ca nodul să fie cuprins în întregime în perimetrul său. Săpase o groapă adâncă şi largă pentru fundaţia casei, şi cu ocazia asta descoperise ruine foarte vechi, ce mergeau către abisul

istoriei. Acolo, în groapa de lut proaspăt, îşi aşezase Nicolae Borina solenoidul. îl costase o avere. Era un tor de vreo nouă metri diametru. Pe un miez de ferită erau înfăşurate, într-o incredibil de complicată structură, cu alternanţe de direcţie şi orientare calculate după un sistem numerologic abstrus, şaisprezece straturi de spire din sârmă de cupru, groasă de cinci milimetri. Bobina uriaşă fusese fabricată la Basel si adusă în tară pe calea ferată, cu un transport special. De la gara Filaret fusese transportată noaptea şi montată în secret pe un soclu cu cilindri hidraulici şi rulmenţi, în groapa din Maica Domnului, de unde vestigiile medievale fuseseră aruncate afară şi-apoi cărate fără multă discuţie la groapa de gunoi din Tei. Peste solenoid fusese turnată o şapă de beton şi deasupra se construise casa.

Viaţa mea cuprindea, încă de pe-atunci, destulă nebunie, dar povestea bătrânului m-a lăsat fără suflare. Se dusese şi a doua oră de şcoală şi avea să se ducă întreaga zi. Nu mai dădeam doi bani pe asta. Bătrânul delira, dar ştiam mai bine ca oricine că delirul nu e un deşeu al realităţii, ci parte din ea, şi uneori partea ei cea mai preţioasă. Alături de casă, ca un prospect al ei sau ca un mod de întrebuinţare, cumpăram o poveste. De atunci înainte aveam să fiu proprietarul unei case construite, chiar şi în imaginaţia senilă a unui nonagenar, peste o bobină gigantică îngropată-n pământ, ca şi când nea Mikola, în mărinimia sa inexplicabilă, mi-ar fi dăruit, sub un

clopot de sticlă, propriul său creier, cu o căsuță în formă de vapor, înălțată pe emisferele ei.

„Pe doisprezece septembrie 1936, tinere, am terminat casa. Stătea singură, frumoasă ca o perlă, în mijlocul maidanelor şi-al şandramalelor din Tei. Şi pe dinăuntru era zugrăvită şi mobilată, tablourile şi fotografiile înrămate erau puse pe pereți până la una, pe jos covoarele prețioase (ajunse acum o urzeală decolorată) sclipeau în nuanțe vii... La geamuri lujerii negri de fier forjat dădeau boboci şi mlădițe fragede... Era o minune de care te puteai îndrăgosti ca de o femeie cu şolduri largi, cu pulpe generoase... Aveam o casă pe pământ, dar nu m-am bucurat de ea, domnule...“ Căci femeia se dovedise frigidă. Solenoidul, la orice Dumnezeu ar fi putut folosi, n-a funcționat niciodată. A fost cea mai mare deziluzie şi înfrângere din viața inventatorului. Pornise maşinăria chiar din prima noapte. Pe lângă marea bobină, ea mai cuprindea şi mai multe motoare, ca şi alte dispozitive, în parte inventate de el. Aerul a-nceput să zumzăie, podeaua vibra uşor, dar minunea (deşpre care bătrânul, cu o încăpățânare neaşteptată după atâtea dezvăluiri, a refuzat să-mi dea cea mai mică indicație) nu s-a produs. Aşa că mă sfătuia să uit de bobină şi, dacă tot mai vreau casa, să mă bucur de ea ca şi când ar fi una obişnuită, deşi... Deşi, adăugă cu obidă, e păcat...

Nea Mikola nu se bucurase nici măcar de casa obişnuită. Imediat după schimbarea de regim fusese închis pe motive politice (fost legionar? membru al vreunui partid istoric?) şi fusese eliberat abia în 1964. Cu mare greutate îşi recăpătase dreptul de proprietate asupra casei, prin intervenția unui prieten la forurile superioare de partid. Din fericire, ea nu atrăsese lăcomia vreunui grangure dintre cei noi, fiind într-un cartier mizer şi rău-famat. După ce stătuse goală şi se mâncase în ploi şi-n zăpezi, bătrânul o-nchiriase unuia şi altuia, dar de la o vreme nu mai găsise nici chiriaşi. Acum, când îşi trăia poate ultimii ani, se gândise s-o vândă, deşi nu

credea s-o poată face. „Numai un om ca dumneata putea vedea în casa mea ceva demn de dorit. Simt că vrei să locuieşti acolo. E clar că nu dumneata ai ales casa, ea te-a ales pe dumneata. Nu pot decât să-ți doresc să ai mai mult noroc cu ea decât mine. Uită de ce ți-am spus (am atât de rar şansa să mai stau de vorbă cu cineva), renoveaz-o si adu-ți acolo femeia pe care ți-o vei alege. E o casă bună, domnule, o să stați bine în ea."

Mi-a vândut-o cu şaptezeci şi cinci de mii de lei. Banii mi i-au dat în cele din urmă părinții, căci ce era să facă? S-au împrumutat la reciproc, unde mai plătesc rate şi azi. Văzusem interiorul casei cu bătrânul, chiar la sfârşitul săptămânii în care stătuserăm de vorbă, şi totuşi, când am luat-o prima dată spre Maica Domnului, cu actele de proprietar în servietă şi cu cheia de la intrare în buzunar, a fost de parc-aş fi ajuns acolo prima dată, şi de fapt, de-atunci, aşa e mereu: sunt întotdeauna surprins şi fermecat de putreziciunea melancolică din jur, de liniştea şi-ndepărtarea, ca de alt tărâm, de pe acea stradă altfel decât toate celelalte. Nu mai am o asemenea stare de fericire chinuitoare decât după-amiezele, când sunt gata să adorm şi, într-o străfulgerare, îmi aduc aminte de peisajele din visele mele esențiale.

Intru-n casa mea, întotdeauna, ca într-un mare pântec.

Aproape că aud, în jurul ei, susurul intestinelor. Când, nopțile,

privesc stelele pe ferestrele zăbrelite, parcă văd ganglionii nervoşi

ai marii femei în care locuiesc. Trosnetele mobilelor vechi si ale duşumelei mi se par uneori, în miez de noapte, pocnetele vertebrelor unei uriaşe coloane de os spongios. Sunt fericit în casa mea. Am ajuns să-i cunosc atât de bine anatomia interioară. Camerele au pereții strâmbi, şi nici una nu e la aceeaşi înălțime cu cealaltă. Dulapurile ajung până la tavan.

Lemnul le e buretos, umflat parcă de nişte curenți invizibili. De tavan atârnă lustre din acelaşi fier forjat ca al grilajelor de la uşi şi ferestre. Sala de baie e mereu umedă, vopseaua de ulei de pe pereții verzui e decolorată, fierul robinetelor pare mâncat de sare. Cada e adâncă, din cele de demult, cu picioare de leu. Tot emailul de pe fund s-a dus ca smalțul dinților bătrâni. Când stau gol în fața căzii pline de apă cenuşie mi se pare uneori că mă aflu într-o lume fără timp, într-o fotografie: aşa am fost dintotdeauna, aşa aveam să fiu mereu: încremenit acolo, lângă closetul cu țeavă ruginită, incapabil de vreo mişcare, privind apa tăcută, în care n-aveam să intru niciodată.

Casa mea are zeci, sute sau mii de camere. Niciodată, când intru pe-o uşă, nu ştiu unde ajung. Toate sunt tăcute, cu macra- meuri uriaşe pe mese, cu bomboniere de cristal roşu pe câte-un gheridon, cu vitrine în care navighează machete de veliere. Intre camere sunt uneori culoare înguste, cu ferestre la care se-ngrămă- desc flori palide, târâtoare. Mereu urc şi cobor câteva trepte între odăi, mereu sunt surprins, în spatele vreunei uşi, de câte-un salon enorm, cu alegorii ciudate pe tavan, sau, dimpotrivă, de câte-o debara în care abia încap câteva mături şi cârpe. Cum mă-ntorc de la şcoală, de obicei pe la şase seara, îmi încep rătăcirea prin casă. Lumina e trandafirie şi limpede ca un jeleu care-ar umple tot spațiul. Uneori mi se pare că stau pe loc şi toată casa se roteşte-n jurul meu: ferestrele vin spre mine, culoarele mă încorporează lent, uşile se deschid când ajung în fața mea… Perspectivele se schimbă continuu şi aşa înaintez stând pe loc, uluit de mereu schimbătoarele privelişti.

în cele din urmă ajung în dormitor, care, între camerele schimbătoare, rămâne mereu acelaşi: singurul loc banal, prăfos, unde textura cearşafurilor decolorate, lacul mâncat al şifonierului, masa care se clatină, noptiera unde-mi țin comorile s-au transparentizat şi-n cele din urmă au dispărut din câmpul conştiinței mele, cum nu mai poți vedea graalul

moale, răsturnat, al meduzelor în apa oceanului. Totul în dormitorul meu este adevărat: pânza e pânză, tencuiala e tencuială, eu însumi sunt un mamifer neînsemnat care-a trăit o clipă pe pământ. Lângă şifonier e scara cu care urc pe terasă. E o scară ca de bibliotecă, dintre cele care glisează de-a lungul peretelui. Doar că aici e prinsă bine, cu şuruburi, de tavan. Deasupra e un chepeng, pe care-l ridic cu greutate când ajung în capul scării, şi deodată cerul albastru, cu nori văratici, se iveşte în despicătura cu geometrie variabilă a tavanului. Ies pe terasa casei care, dacă n-ar fi turnul alb crescut strâmb şi asimetric deasupra, ar semăna cu acele cuburi albe în care trăiesc oamenii în Orientul Apropiat. Foişorul e zugrăvit alb, cu o tencuială groasă care s-a coşcovit în ploi şi arşiță. Trepte în spirală îl înconjoară, dând o dată ocol întregii circumferințe. Terasa e dreaptă, fără parapet, uneori verile întind acolo un cearşaf şi stau la soare sub norii atât de joşi, că-i simt, călduți şi umezi ca nişte bureți, cum îmi ating pulpele, sfârcurile pieptului, nasul şi bărbia. Soarele se oglin- deşte-n fereastra rotundă a foişorului, făcând-o să ardă ca un far maritim pe un colț de stâncă.

Turnul, pentru stranietatea şi metafizicul căruia am cumpărat, de fapt, casa, are o uşă în partea sa de sus, chiar sub acoperiş. Multă vreme a fost de neînțeles pentru mine de ce a fost nevoie de scara-n spirală şi de intrarea aceea suspendată. Uşa fusese vopsită cândva stacojiu, dar în vremea mea doar urme şi coji ale vopselei de altădată se mai țineau pe lemnul mâncat de timp, plin de pupe de insecte şi fire străvezii de păianjen. Era mereu încuiată, dar nu cu un lacăt, cum te-ai fi aşteptat, ci cu un cifru, ca unele valize de diplomați. Un rectangul de fier cuprindea patru piese, la fel de unsuroase (o vaselină negricioasă le făcea capabile de glisare în lăcaşurile lor, în ciuda ruginei care aproape că ştersese cifrele), ce puteau fi întoarse cu degetul ca să-şi arate fața cu câte-o cifră. Numărul care, printr-un clinchet de came, deschidea zăvorul era 7129. Mikola mi-**l** gâjâise la ureche ca

pe o mare taină: numărul era secret si nu trebuia scris nicăieri.

Când deschideai uşa, bezna dinăuntru ți se părea tare şi compactă: unde-aveai să intri, unde puteai încăpea? Aveai să fii împins din nou pe uşă cu forța volumului de beznă dislocuit.

Totuşi, observai, după ce ochii ți se obişnuiau cu întunericul, că poți păşi pe un mic palier, un grilaj suspendat deasupra nopții. îmi amintesc când, cu inima bătându-mi neliniştit, am intrat prima dată în foişor: după ce-am închis uşa lumea a dispărut. Nu doar că nu mai puteam vedea nimic: văzul dispăruse. Nu-mi mai aminteam ce-nseamnă să vezi. închideam şi deschideam ochii fără să simt nici o schimbare. Dispăruseră şi celelalte simțuri, cu lumile lor aferente, în afara presiunii tălpilor mele pe grilaj. Extrem de speriat, am încercat să redeschid uşa. Dar nu mai exista nici o uşă. Nu mai erau pereții din preajma mea. întindeam mâinile-n#gol, în nimic, şi vârfurile degetelor, ca nişte antene de insecte, încercau să se agațe de realitate. Sau să genereze, ca nişte mici scântei electrice, realitatea. Se-ntorceau, însă inerte, fără nici o veste, din moarte şi pustietate. Eram singur, suspendat ca o statuie pe grilajul meu, în infinitatea nopții. în starea asta am rămas atunci ore-n şir. Palmele mi se plimbau peste față şi corp ca să-şi dovedească existența, în continuare, a existenței. Strigam neauzit, simțeam deplin, ca în atâtea nopți de spaimă şi sudoare rece, grozăvia încetării ființei, a dispariției lumii. în cele din urmă suprafețele şi sunetele şi gusturile şi organele mele interne, şi perceperea accelerației, şi inefabilele arome s-au reîntors, sau creierul meu le-a construit iarăşi, ca un tesător neobosit cu suveica lui zbu-rătoare, încât în neființă s-au urzit mai întâi filamente imperceptibile, corzi şi bucle infrareale, din care s-a împletit iar țesătura spațiului şi-a timpului. Vag, fosforescent, în jurul

meu s-au refăcut pereții, ca şi când o lumină ar fi început să pâlpâie, crescând cu un singur foton în fiecare clipă, dar crescând şi, prin ricoşarea pe suprafețe, inventându-le cu încetul. Am reînceput să percep lucrurile din jur şi, când degetele mi s-au oprit pe extraordinar de vaga fantomă a comutatorului de ebonită, am simțit că, pentru o nanosecundă, am umplut pielea de lamură şi văpaie a creatorului. Am apăsat şi s-a făcut lumină, orbitoare şi de nesuportat. Mi-a luat altă veşnicie să-mi obişnuiesc ochii cu ea.

De grilajul de metal atârna o scară, de asemenea metalică. Ea cobora către podeaua foişorului, în centrul căreia, plutind însă, parcă, la jumătatea drumului până sus, se afla un obiect rotund, de culoarea fildeşului, ce ocupa cam un sfert din câmpul vizual, alcătuit în rest din datele rectangulare, de gresie, ale podelei. Obiectul părea că levitează în puțul turnului, dar, coborând până îl puteai atinge cu mâna, vedeai că se sprijină de fapt pe o coloană de metal de asemenea fildeşie, lipită de ceea ce apărea acum cu claritate: un scaun dentar vechi şi complicat, cu pielea rezemătoarelor de cap decolorată, cu fierul bormaşinii şi-al turbinei acoperit de o sare fină, cu tăvița din față plină de ustensile nichelate. Corpul rotund de deasupra era plin de ochiuri de geam bombate, asemenea farurilor. In față, la înălțimea pacientului care-ar fi stat pe scaunul dentar, se afla ferestruica rotundă, ca un hublou, cea care făcea ca locuința mea să semene atât de mult cu un vapor. Geamul îi era acoperit cu un fel de capac, având de asemenea un cifru, de data asta format din mult mai multe cifre. Multă vreme n-am încercat să deschid hubloul, pentru că toată atenția mea se-ndrepta către scaunul ce aştepta acolo de zeci de ani, poate, prins în buloane de podea. Nici un fir de praf, nici o pânză de păianjen, nici cea mai mică urmă de mucegai în camera aceea tăcută nu arătau trecerea timpului. Părea o imagine din centrul minții tale, limpede ca într-o *camera lucida* şi la fel de

enigmatică. M-am aşezat atunci, cum am făcut-o apoi de-atâtea ori, pe scaunul gălbui, acoperit cu o imitaţie de piele. O apăsare pe un comutator de metal aprindea becurile de pe farfuria uriaşă de porţelan. Rămâneam scăldat în lumină, sprijinit de spătar, cu capul dat pe spate în rezemătoarea sa, ca un navigator într-o navă ce-ar străbate golul dintre galaxii.

Ce era cu vedenia asta? Bătrânul nu-mi spusese nimic despre „cabinetul lui dentar“, cum îmi imaginasem la-nceput că ar fi fost foişorul. Dar ce cabinet putea fi ăsta, unde, ca să ajungi, trebuia să treci prin dormitor, să urci o scară, să ieşi pe terasa casei, să urci iarăşi pe scara îngustă şi periculoasă, de ciment, ce se rotea în jurul turnului, şi-apoi să cobori ca-ntr-un submarin ca să ajungi în faţa medicului? Cine-ar fi intrat vreodată în capcana aceea claustrofobă şi sinistră? Şi unde era sala de aşteptare? Mă gândeam la toate acestea în orele în care, retras în turnul meu, sub lumina clară a becurilor încrustate-n plafonul de fildeş, mă jucam cu instrumentele din faţa mea, de pe tăviţa emailată: cleşti ciudaţi şi strâmbi, oglinjoare rotunde, căngi baroce, cârlige, ace, capete de freză, polizoare ca nişte titireze... Lipseau substanţele care dau cabinetelor dentare mirosul specific: amalgamul, ghipsul, anestezicele. Nici un fel de miros nu exista în turnul meu.

Era posibil ca nea Mikola, în cine ştie ce moment de penurie al încurcatei lui vieţi, să fi-ncercat să facă pe dentistul? Scaunul de-acasă să-i fi folosit pentru învăţarea tehnicii dentare? Dar cine i-ar fi putut folosi drept cobai? Sau încerca, în calitate de inventator, să perfecţioneze scaunele existente, să le îmbunătăţească partea electrică, transmisiile, reostatele? Nici un semn de meştereală nu se vedea însă, nici urme de unsoare, nici suru- buri slăbite: aparatul era perfect ca o insectă cu carapace dură şi articulaţii mecanice fără cusur. Funcţiona integral, deşi demodat şi din cauza asta părând cumva straniu: la fiecare întoarcere a unui comutator se aprindea un beculeţ şters şi capetele vreunei maşinării

suspendate cu cabluri tari de spiră de metal începeau să sfârâie cu viteză. Un comutator ridica şi cobora scaunul cu un zgomot de ascensor străvechi. Altul făcea ca un furtun de cauciuc roşietic, cu o piesă de metal la capăt, să înceapă să soarbă o salivă imaginară.

Multă vreme am fost musafir în propria mea casă. Pentru că vremurile erau groaznice şi în magazine nu se găseau decât borcane în care pluteau legume livide, de nemâncat, şi fiindcă sufeream câineşte de singurătate, am preferat să locuiesc mai departe cu părinții, în Ştefan cel Mare. Mama ştia măcar unde se dă rația de ouă, unde „se bagă“ brânză. Mergeam din zori, uneori chiar de cu noaptea, în spatele unui bloc de vizavi, unde ne aşezam la coadă, pe un ger îngrozitor, într-o gloată animalică, pentru o mortăciune de pui sau pentru o sticlă de lapte chior ca apa. Era totuşi mâncare, eram totuşi cu ai mei, aveam cu cine să mai schimb o vorbă. Doar câteodată veneam de la şcoală direct acasă şi înnoptam în dormitorul meu tăcut din Maica Domnului. De câte ori, în epoca aceea de o tristețe fără sfârşit, nu m-am trezit în adâncul nopții cu sentimentul că mă aflu într-o celulă îngustă ca un cavou, îngropată adânc sub pământ? De câte zeci de ori nu mi s-a părut că aud prin perete ciocăni- turile unei imposibile evadări? Câte caiete n-am umplut în acea vreme cu semilune, roți dințate, cruci şi triunghiuri, limbaj obscur şi totuşi singurul esențial, asemenea notației logicienilor? Grozăvia de a fi în lume, frica mea animalică în fața nimicului vieților noastre, se arăta atunci în toată disperarea sa. Dar bătăile în perete încetau înainte de a putea fi descifrate, şi le lua locul noaptea fără sfârşit.

Vreau să scriu o dare de seamă despre anomaliile mele. In viața mea obscură, în afara oricărei istorii, şi pe care doar o istorie a literaturii ar fi putut-o fixa în taxinomiile ei, s-au întâmplat lucruri care nu se întâmplă, nici în viață şi nici în cărți. Aş fi putut scrie despre ele romane, dar romanul tulbură şi ambiguizează sensul faptelor. Aş putea să le

păstrez pentru mine, cum le-am ținut până acum, şi să mă gândesc la ele până-mi crapă capul în fiecare seară în care stau ghemuit sub pătură, pe când afară ploaia izbeşte furios în geamuri. Dar nu mai vreau să le păstrez doar pentru mine. Vreau să scriu un raport, deşi nu ştiu încă în ce fel şi ce-am să fac cu paginile astea. Nu ştiu nici dacă e timpul potrivit pentru asta. încă n-am ajuns la nici o concluzie, la nici o coerență, faptele mele sunt vagi fulgerări în netezimea banală a celei mai banale vieți, mici crevase, mici inadvertențe. Formele astea informe, aluziile si insinuările, accidentele de teren uneori insignifiante în sine, dar căpătând, luate-mpreună, ceva străin şi obsedant, au nevoie de o formă ea însăşi nouă şi neobişnuită ca să poată fi relatate. Nu roman şi nici poem, căci ele nu sunt ficțiune (sau nu pe de-a-ntregul), nici studiu obiectiv, fiindcă multe dintre faptele mele sunt singularități ce nu se lasă reproduse nici măcar în laboratoarele minții mele. Nici măcar nu pot face, în cazul anomaliilor mele, distincția dintre vis, amintiri străvechi si realitate, între fantastic şi magic, între ştiințific şi paranoic. Bănuiala mea este că, de fapt, anomaliile mele îşi au sursa în zona minții în care distincțiile astea nu funcționează, iar zona asta a mintii mele nu este decât o altă anomalie. Faptele din darea mea de seamă vor fi fantomatice şi străvezii, dar aşa sunt lumile în care trăim simultan.

Am păstrat multă vreme medalionul kitsch primit când aveam vreo şapte ani de la turiştii străini care veneau cu autobuzele lor la Circul de Stat. Când aflam că a sosit vreun autocar, lăsam baltă jocurile noastre la nisip şi la leagăne, lăsam în pace broaştele din lacul încărcat de papură din fundul parcului şi alergam spre clădirea Circului, cu uriaşele ei ferestre prismatice şi cu cupola azurie, vălurită, sub care parcă am trăit întreaga viață. Ne adunam în jurul autocarului masiv şi, în ciuda avertismentelor părinților noştri („Să nu vă prind că vă mai milogiți la străini! Ce, sunteți cerşetori? Ce-o să zică oamenii ăştia despre noi?“), întindeam mâinile spre ei

ca să primim câte-o lamă de chewing- gum sau câte un breloc cu turnul Eiffel, câte-o maşinuță minusculă de metal vopsit în culori vii… Aveam vreo şapte ani când o femeie ce abia cobora din autocar, într-o fustă cu imprimeuri şi cu cercei rotunzi, roz, la urechi, mi-a zâmbit şi mi-a pus în palmă acel medalion aurit, de alamă. Am luat-o cu el la fugă şi m-am oprit sub castanul încărcat de deasupra țâşnitorii. Aici nu mai eram în pericolul să mi-**l** smulgă vreun copil mai mare. Mi-am privit darul mai bine: strălucea puternic în soarele verii. Consta dintr-un bănuț rotund, auriu, prins intr-un cadru metalic. Pe ambele părți ale bănuțului erau literele: A, O şi R pe o parte, M şi U pe cealaltă. Au trecut câteva zile până am descifrat misterul şi asta s-a-ntâmplat când, într-o doară, i-am dat un bobârnac bănuțului, care a prins să se rotească atât de repede pe micile sale pivoturi din cadrul de metal, încât s-a transformat intr-un glob de aur afânat şi străveziu ca păpădia, cu fantomaticul cuvânt AMOUR în mijloc. Aşa îmi simt viața, asa simt că am fost întotdeauna: lumea cea unanimă, ternă si tangibilă pe-o parte a bănuțului, şi lumea secretă, intimă, fantasmagorică, lumea de vis a minții mele pe cealaltă parte. Nici una nu e-ntreagă şi adevărată fără cealaltă. Numai rotația, numai vertijul, numai sindromul vestibular, numai degetul nepăsător al zeului ce pune-n mişcare moneda, aducându-i o dimensiune-n plus, face vizibilă, dar pentru care ochi, inscripția gravată în mintea noastră, pe-o față şi pe cealaltă a ei, pe zi şi pe noapte, pe luciditate şi vis, pe femeie şi pe bărbat, pe animal şi pe zeu, şi pe care noi o ignorăm etern, pentru că nu putem privi ambele fețe deodată. Şi totul nu se opreşte aici, pentru că inscripția străvezie, de aur lichid, din mijlocul sferei trebuie şi înțeleasă, iar ca s-o înțelegi cu mintea, nu doar s-o vezi cu ochii, ai nevoie ca mintea ta să devină un ochi într-o dimensiune mai înaltă. Globul de păpădie trebuie la rândul lui rotit, într-un plan inimaginabil, ca să devină, față de sferă, ceea ce sfera este față de discul plat. Sensul se află în hipersferă, în

inomabilul obiect străveziu rezultat din bobârnacul dat sferei din cea de-a patra dimensiune. Dar aici ajung, mult prea devreme, la Hinton şi la cuburile lui, de care anomaliile mele par să fie într-un mod nedesluşit legate.

Faptele mele vor fi, deci, fantomatice şi străvezii şi indecidabile, dar în nici un caz ireale. Le-am simțit dintotdeauna pe propria piele. M-au chinuit inutil de mult. Intr-un fel, mi-au furat viata la fel de mult cum ar fi făcut-o si cărțile mele, dacas fi reuşit să le scriu. In plus, ele mai au o sursă de dubiu şi indecis: nu sunt încheiate, sunt în curs de desfăşurare. Am indicii, am făcut legături, încep să văd ceva ce seamănă a coerență în şarada vieții mele. Este evident că mi se spune ceva, insistent, constant, ca o apăsare continuă pe țeastă, pe anumite bose ale ei, dar *ce* este acest mesaj, de ce natură e el, de la cine vine? *Ce* se cere de De ce apuci acum eşichierul şi-l înclini, ca toate piesele să alunece? Sau poate că asta e soluția? Poate că partida e câştigată chiar de cel care înțelege deodată absurdul jocului şi dă cu el de pământ, cel care taie nodul pe când toți ceilalți se străduiesc

să-l dezlege?

Voi însăila aici, prin urmare, o poveste a vieții mele. Partea ei vizibilă este, o ştiu mai bine ca oricine, cea mai nespectaculoasă, cea mai ternă dintre vieți, viața potrivită cu figura mea

ştearsă, cu firea mea retrasă, cu lipsa mea de sens şi de viitor. Un băț de chibrit care-a ars aproape până la capăt, lăsând în urmă

un fir albicios de cenuşă. Profesorul de română de la şcoala
86 > >

din capătul Colentinei. Cu toate astea, am amintiri care spun o altă poveste, am vise ce le întăresc şi le confirmă, şi carempre-

ună, acolo, în subteranele minții mele, au construit o lume

plină de întâmplări fantastice, indescifrabile şi care strigă totuşi după descifrare. E ca un etaj prăbuşit al vieții mele: cablurile s-au sfâşiat şi legăturile s-au rupt cu edificiile rămase la suprafață. In amintirile mele din copilărie şi adolescență sunt scene pe care cu greu le pot localiza şi pe care încă nu le pot înțelege, ca nişte bucățele de puzzle aruncate într-o cutie. Ca nişte vise ce aşteaptă o tălmăcire. M-am gândit la ele de-atâtea ori, mi se-nfă- țişează cu asemenea limpezime în fața ochilor (ridic în lumină o piesă de carton lucios, cu protuberanțe rotunde sau invaginații; desenul ei e clar ca oglinda: câteva flori albastre, o parte dintr-un lambriu, un şirag de perle pe un gât fără trup, laba unei pisici...), încât mintea mea este plină de imagini şi de figuri alegorice, toate enigmatice, căci enigma e semnul incompletitudinii: zeul e doar partea vizibilă a lumii sale cu o dimensiune în plus față de-a noastră. Fiecare dintre amintirile şi visele mele (şi amintirile visate, şi visele reamintite, căci lumea mea are mii de nuanțe şi degradeuri) are semne de apartenență la un sistem, asemenea ieşindurilor şi intrândurilor plăcuțelor de puzzle: în aparatul ăsta de-mbucare stă mare parte din „anormalul" lor - „anomaliile mele" -, căci, din tot ce ştiu despre oameni, din literatură şi din viață, nimeni n-a observat sistemul de prindere, capsele si acrosele unui anumit fel de amintiri străvechi si de vise. Când eram copil, părinții-mi cumpărau, de la neuitatul magazin „Scufița Roşie", de la Lizeanu, ale cărui podele miroseau atât de pătrunzător a petrosin, cele mai ieftine şi mai banale jucării, mereu aceleaşi: căruciorul de tablă cu cfesene naive, piticul ce ieşea dintr-un ou de cauciuc, găina mecanică a cărei cheiță o roteai ca să țopăie pe luciul mesei, cuburi cu imagini ale vacii, calului şi oii, şi „Jocurile din bucățele" cu imagini din basme. Acestea din urmă mă bucurau cel mai tare. Pe față aveau bucăți dintr-un desen înfățişat întreg pe-o foaie de hârtie, iar pe spate fiecare basm avea alt tapet, de culori diferite şi cu alte modele. Fireşte că la-nceput asamblam bucățelele după imagini: partea cu ochiul stâng al

Albei-ca-Zăpada se-mbina cu cea cu ochiul drept. Cotul unui pitic se prelungea cu umărul şi o parte din bărbie. Dar curând construirea imaginii finale după cele fragmentare şi amestecate a ajuns să mi se pară prea simplă şi plicticoasă. Am început să asamblez piesele de puzzle pe dos. Le strângeam în grămăjoare cu tapetul de pe spate de aceeaşi culoare şi le îmbinam numai după logica sistemului lor de îmbucare: cercul ieşit în afară dintr-una se potrivea cu cel decupat din pătratul lucios al celeilalte. Era uneori teribil de greu, dar dificultatea asta îmi mărea satisfacția şi dădea un nou sens jocului.

Nu pot să nu mă-ntreb dacă străvechile noastre amintiri, cele care ne străbat viața atât de limpezi, pe când mii de alte momente, poate mai importante, ne-au ieşit din memorie, dacă, de asemenea, visele care ne obsedează cu claritatea lor, şi care par a fi de altfel alcătuite din aceeaşi substanță cu amintirile noastre obsedante, nu sunt un astfel de joc, un test, o probă pe care trebuie s-o trecem în această inexplicabilă aventură a vieții. Poate că bătaia inimii noastre nu-i decât metronomul care măsoară timpul ce ne este dat pentru aflarea răspunsului. Poate că e vai de noi dac-am ajuns la ultima bătaie şi n-am înțeles nimic din imensul puzzle în care trăim. Poate că, dac-am afla rezolvarea şi-am da răspunsul, am fi eliberați din celula marelui penitenciar, sau măcar am urca un nivel al său spre eliberare. Şoricelul alb care aleargă pe culoare de plexiglas nu ştie că i se testează memoria, el doar îşi trăieşte viața. Creierul lui nu e capabil să se-ntrebe: De ce sunt aici? Ce-i cu labirintul ăsta în care m-am pomenit? Oare nu e însuşi labirintul, cu simetriile lui, cu bucățica lui de brânză de la capătul celui mai îndepărtat culoar, semnul unei lumi superioare, al unei inteligențe față de care biata mea minte e doar o bâjbâială în beznă?

Faptul că n-am ajuns scriitor, faptul că nu sunt nimic, că n-am nici o importanță în lumea exterioară, că nu mă interesează nimic din ea, că n-am ambiții şi nici nevoi, că nu

mă păcălesc singur desenând „cu sensibilitate şi talent” uşi care nu se vor deschide niciodată pe ziduri netede de labirint îmi dă o şansă unică, sau poate şansa tuturor celor singuri şi uitați: cea de a explora vestigiile stranii ale propriei mele minți aşa cum îmi apar ele în şirul nesfârşit de seri în care, pe când se-ntunecă progresiv în camera mea tăcută, creierul îmi răsare asemenea lunii şi arde din ce în ce mai tare. Văd atunci pe suprafața lui palate şi lumi ascunse, ce nu se arată niciodată celor care aleargă în labirint, obsedați de bucățica de brânză, fără o clipă de repaos, convinşi că asta-i tot ce li s-a sortit în lume şi că dincolo de pereții albi şi curbi nu mai este nimic. Mă-ntreb câți oameni singuri şi insignifianți, câți funcționari şi câți manipulanți de tramvaie, si câte femei nefericite si-ndoliate, fără avere sau titluri universitare, fără putere şi fără speranțe, nu sunt săpători în pământul gras al înserărilor de toamnă, plin de pupe şi viermi, tremurător de la trepădatul cârtițelor prin tunelurile lor?

Din toamna lui 1974, de la vârsta de şaptesprezece ani, viața mea e dublată de o căptuşeală de hârtie căreia nu i-am dat pân-acum decât importanța neatentă pe care cerşetorul o dă ziarelor în care se-nfăşoară ca să nu-i mai fie atât de frig. Vorbesc despre jurnalul meu, în care, timp de treisprezece ani, mi-am notat, fără nici o intenție, ca un reflex pur de voce interioară, întâmplări, exerciții literare, reflecții despre cărțile citite, frustrări si suferințe, vise si stări neobişnuite. Am scris în vechi caiete de şcoală, dictando sau cu pătrățele, cu coperta verzuie, dintr-un carton incredibil de prost, având pe copertă vreun pitic stupid iar pe spate tabla-nmulțirii, apoi în agende expirate, cu coperți de plastic scorojit, în caiete studențeşti cu spirală de metal, în alte caiete lungi şi înguste ca nişte cotoare de bilete, în ce s-a nimerit, în ce-am găsit mai repede la îndemână, cu pixuri şi carioca de toate culorile (unele pagini sunt decolorate acum aproape până la ilizibil)… Toate sunt aruncate în sertarul de jos al bibliotecii mele din dormitor, în ezordine, dar le voi pune zilele astea în şirul lor

cronologic ca să pot scoate din ele fragmentele care mă interesează şi pe care le ştiu aproape pe de rost. Multe dintre anomaliile mele sunt notate acolo, în paginile acum aproape sudate unele cu altele. Sunt datate şi consemnate uneori în treacăt şi fără să le fi dat importanță, alteori cu o înfiorare şi chiar cu o teroare ce străbat bine prin transparența textului. Măcar de-acele fapte nu mă pot îndoi, măcar ele au fost încrustate în realitatea ireală a vieții mele. Dacă n-aş fi avut jurnalul, de fapt, mă-ndoiesc că aş fi-nceput vreodată să scriu paginile astea. Mai întâi, pentru că mi-aş fi pierdut obişnuința scrisului, chiar şi pe a celui neliterar, a umplerii, pur şi simplu, a paginilor cu bucle de cerneală. E inimaginabil cât de tâmpi- toare e meseria de profesor, cât de mult te degradezi, an de an, corectând teze şi scoțând şcolarii la lecție, repetând de zeci şi sute de ori aceleaşi fraze, citind „cu intonație[11] aceleaşi texte, vorbind cu aceiaşi colegi în ochii cărora vezi aceeaşi disperare şi neputință pe care ei o văd în ochii tăi (şi pe care ți-o vezi şi tu în fiecare dimineață când te bărbiereşti în oglindă). Ştii că decazi, că mintea-ti devine o vomă de citate bombastice si clişee, si totuşi nu poți face nimic, decât să urli neauzit, asemenea torturatului dintr-un beci subteran, singur cu călăul său, privind cu o luciditate totală cum i se sfâşie țesuturile trupului, cum e evis- cerat de viu fără putința împotrivirii. Apoi, pentru că aş fi uitat. Paginile sunt foițe vii ale memoriei mele, buclele literelor sunt sinapse flexibile şi crude asemenea cârceilor de viță. N-am scris romane, şi cred că şi dac-aş fi scris, ele ar fi fost doar ramificarea jurnalului meu, a tunelului meu cu vene şi artere, ca şi când la fiecare capăt de ramură, ca la capătul a tot atâtea cordoane ombilicale, ar fi crescut câte-un fetus grăsuț şi compact, cu fața asemănătoare cu-a mea. Jurnalul meu este mărturia mea, este dovada că, în câte-o clipă şi-un loc cu coordonate precise, lumea s-a deschis, a făcut o breşă prin care s-au strecurat înăuntru pseudopodele, fermecătoare şi teribile, ale altei lumi, nu ale uneia ficționale, nici ale unui

creier înfierbântat, ci încrustate în ceea ce încă mai numim realitate. Nu în vis, nici în halucinații, nici în stări hipnagoge sau hipnopompe mi-au sosit vizitatorii şi-am fost izbit cu violență de şifonier după ce-am fost smuls din pat de o forță irezistibilă, cu cearşafuri cu tot, nu în jocul secund al ficțiunii m-am dizolvat de-atâtea ori în flăcările unui extaz nebunesc, nu în fantasmări excitate am fost constrâns la oribile, oribile acuplări… Totul a fost real, totul a fost în planul existenței în care mâncăm şi bem şi ne pieptănăm şi mințim şi mergem la slujbă şi crăpăm de dor şi singurătate. Real e şi visul, reale sunt şi primele amintiri, reală (cât de reală!) e şi ficțiunea, şi cu toate acestea le simțim străine patriei cenuşii, tari, țepene, încăpățânate, fără imaginație, sens sau izbăvire, celula în care-am fost aruncați după ce-am sorbit apele întunecate ale râului Lethe. Realul, patria noastră legitimă, ar trebui să fie cel mai fabulos tărâm, dar este cea mai apăsătoare puşcărie. Destinul nostru ar trebui să fie evadarea, chiar dacă spre o puşcărie mai vastă ce dă spre una şi mai vastă într-un şir nesfârşit de celule, dar pentru asta uşile ar trebui să se deschidă odată în peretele gălbui al osului nostru frontal. Voi scrijeli aici, cu un cui ruginit, în luni sau ani de sforțare mizerabilă, animalică, uşa asta pe zidul ce până la urmă (am semnele mele) va trebui să cedeze.

Ştiu că nimeni nu face asta, că toti oamenii sunt resemnați

şi tăcuți. Din închisoarea asta nu se poate scăpa. Pereții sunt, în definitiv, infinit de groşi, e noaptea dinainte de naşterea noastră şi cea de după moarte. „Ce sens are să mă gândesc la infinita neființă care urmează? îmi voi întuneca viața degeaba. Mai am ani buni până acolo, mă pot bucura deocamdată de lumina asta binecuvântată, de luna plină ridicându-se peste pădure, de funcționarea discretă a vezicii mele biliare, de ejaculările mele în pântece fericite, de roadele muncii mele, de buburuza ce mi se suie spre vârful degetului ca să-ntindă acolo aripi mototolite de celofan. Nimeni nu ştie ce va fi dincolo de mormânt.[11] Nu gândim altfel decât cei din

vechime: să bem şi să mâncăm, căci mâine vom muri. Şi nu e posibil să gândeşti altfel în logica închisorii cu pereți infiniți. Există vreo altă cale decât să sapi ca un sarcopt în derma lor nesfârşită?

Am avut, de când mă ştiu, un puternic sentiment de predestinare. Prin însuşi faptul că am deschis ochii în lume m-am simțit un ales. Căci n-au fost ochi de păianjen, nici ochii cu mii de hexagoane ai muştei, nici ochii din vârful cornițelor de melc. N-am venit în lume ca bacterie sau ca miriapod. Am simțit că uriaşul ganglion din craniul meu mă predestina căutării obsesive a ieşirii. Am înțeles că trebuie să-mi folosesc creierul ca pe un ochi, deschis şi atent sub coaja străvezie a țestei, în stare să vadă cu altfel de vedere şi să detecteze fisurile şi semnele, arte- factele ascunse şi legăturile obscure ale testului de inteligență, răbdare, dragoste şi credință care e lumea. De când mă ştiu nu fac decât să caut breşe în suprafața aparent netedă, logică, fără fisură a machetei de sub țeastă. Cum trebuie să gândesc, ce trebuie să înțeleg, ce-mi spui tu, ce-mi şopteşti într-o limbă necunoscută?

„De vreme ce exist, de vreme ce mi s-a dat şansa imposibilă a ființei", îmi spun de-atâtea ori, „fără-ndoială că sunt un ales". Toți suntem aleşi în sensul acesta, toti suntem nişte iluminați, căci ne iluminează soarele unanim al existenței. „Şi sunt pentru a doua oară ales pentru că, altfel decât viespea sau crustaceul, pot gândi în spațiul logic şi pot construi machete ale lumii în care să mă mişc la scară redusă şi virtual, pe când brațele şi picioarele mele se mişcă în inconcevabila lume reală. Şi sunt pentru a treia oară ales pentru că, altfel decât negustorii şi instalatorii şi războinicii şi curvele şi clovnii şi alte cohorte dintre semenii mei, pot medita în privința alegerii mele şi mă pot gândi gândind. Obiectul gândirii mele este gândirea mea, şi lumea mea se identifică cu mintea mea. Misiunea mea este, astfel, una de arpentor şi cartograf, explorator al boselor şi subteranelor, al

ublietelor şi carcerelor minții mele, dar şi al Alpilor ei plini de ghețari şi ravine. Pe urmele lui Gali, Lombroso şi Freud, încerc şi eu să-nțeleg colosalul, învălătucind, imperialul şi, până la urmă, inextricabilul nod gordian ce ne umple camera interzisă a craniului, împletit din liță şi cânepă, din mătase de păianjen şi fire de salivă, din dantelăria obscenă a jartierelor şi solzii fini ai lăntisoarelor de aur, din duetul flexibil al volburei si biciul negru antracit al antenelor de rădaşcă.

Până aici, alegerea noastră e firească şi vine ca un dar subînțeles, deşi rămâne tot o minune. Dac-as fi fost scriitor m-as fi oprit aici şi aş fi fost fericit şi ultrafericit cu puterea mea de invenție, cu frumusețea si insolitul cărților mele. în definitiv, trăim într-o puşcărie fermecătoare, nu mai puțin magică decât orice ne putem închipui. La sfârşitul vieții aş putea arăta cu mândrie, în urma mea, un şir de romane sau de cărți de poezie ca tot atâtea felii groase şi senzuale din pâinea lumii în care am trăit. Să fii uman, să trăieşti o \iață de om, să aduci în lume noi oameni şi noi ființe plămădite de mintea ta, să te bucuri de cele şaptezeci de rotații ale lumii tale în jurul bilei de lavă ce o-nsuflețeşte — iată ce poate fi numit fericire, chiar dacă e amestecată, în fiecare viață în parte, cu sânge, sudoare şi lacrimi. Dar există şi o a patra alegere, față de care întreaga literatură a lumii are consistența volatilă a pufului de păpădie.

Portarul şcolii noastre, Ispas, e un țigan bătrân, tabagic, veşnic nebărbierit, cu pielea uscată a celor ce s-au născut într-un oraş mare, urât şi plin de miasme nesănătoase. Stă veşnic între cele două uşi zăbrelite de la intrare, la o măsuță minusculă de brad presărată de mătreața ce-i cade din păr. Nu-**l** bagă nimeni în seamă, nici măcar copiii. Nimeni nu-**l** vede venind sau plecând de la slujbă. Zace împachetat, ca o păpuşă de cârpă, în uniforma lui cafenie, în cel mai umil post din lume. Dar ochii lui căprui şi lăcrimoşi sunt umani ca ai câinilor vagabonzi. Nimeni nu se uită la el, dar el se uită la cei care trec prin fața lui, părând să-i cântărească, să-i clasifice,

să le dea un rost. Singurele care stau de vorbă, din când în când, cu el sunt femeile de serviciu, tanti Iakab, mai ales, care de multe ori, grasă şi volubilă, cu faţa mongoloidă şi mustăţi pronunţate, se amestecă în pălăvrăgeala din cancelarie. De la ea au aflat cu toţii de mania portarului. E un om singur, care-şi împarte viaţa între şcoală şi scara unui bloc de la Râul Colentina, unde doarme pe-o saltea. Locatarii îl lasă acolo de milă, şi chiar îi dau voie să doarmă în apartamentele lor dacă sunt plecaţi vreme mai îndelungată, fiindcă bătrânul pileşte cât poate, dar nu pune mâna nici pe-un capăt de aţă. „Ei, ce credeţi voi că este în mintea omului ăstuia?“, zice tanti Iakab pufnind în râs. Când râde, pomeţii măslinii i se ridică de parc-ar avea sub piele două chifteluţe. „Că într-o zi o să vină o farfurie zburătoare şi o să-l ia în altă lume. Da, dragă, tocmai pe el dintre toţi oamenii, ce să zic…“ Nopţile, Ispas ieşea pe stradă şi se oprea în mijlocul vreunei răspântii. Stătea ore-n şir acolo, în picioare, pregătit, cu vechea lui servietă soioasă, umflată ca un burduf de acordeon, şi din care ieşea mereu un gât de sticlă înfundat c-un cocean. Se uita la cer şi striga către „ăia“ să vină, că el e gata. „Ce să spun, s-au şi găsit pe cine să ia“, mai arunca şi câte-o profesoară plictisită, înainte să iasă cu catalogul sub braţ. De ani de zile îşi băteau cu toţii joc de ideea fixă a portarului, dar el, tăcut şi umil între uşile lui, ştia mai bine. Avea timp să aştepte, avea şi credinţă. Noaptea privea, din minuscula noastră lume, cerul înstelat şi, chiar dacă n-avea să fie niciodată răpit acolo sus, măcar prin asta era mai bun decât cei din jur, oameni fără speranţă şi batjocoritori ce alergau zi după zi după brânza din labirintul de plexiglas. Măcar privea stelele, el, cel mai jalnic om care-a trăit pe pământ, măcar arăta prin asta dorinţa de a ieşi la larg.

Căci orice alegere e un scandal. Ea nu ţine seama de faţa omului, nici de faptele sau de ideile lui. E inimaginabilă şi, pentru o minte raţională, construită pentru această lume, e de-a dreptul o nebunie. Când credinciosul spune „Voi fi

mântuit”, scepticul îi aduce aminte că un acarian neînsemnat, care trăieşte o nanosecundă pe-un fir de praf într-una dintre miliardele de miliarde de galaxii, nu are nici de cine, nici de ce să fie, tocmai el, privit de ochiul din altă lume şi, în cele din urmă, salvat.

Că nu putem avea pretenția să fim mântuiți mai mult decât o

are o bacterie din flora noastră intestinală. De ce aş fi salvat,

eu, tocmai eu, dintre toți oamenii de pe pământ? Ce este prețios

în mine, ce rod ar putea culege, şi cine, din boaba de lumină a

conştiinței mele?

N-am râs niciodată de portar şi de farfuriile lui zburătoare. E doar unul dintre cei ce se simt străini în lumea noastră. Unul dintre cei ce se zbat, caută şi aşteaptă. Cred că neliniştea celor ca el, oricât de ridicolă, e deja semnul unei alegeri. Căci nimeni în această lume, în care totul conspiră la construirea unei iluzii perfecte şi a unei disperări pe măsură, nu poate spera dacă nu i-a fost dat să spere şi nu poate căuta dacă nu are instinctul căutării adânc gravat în carnea minții lui. Căutăm prosteşte, căutăm în locuri în care nu e nimic de găsit, ca păianjenii ce-şi țes plasa în săli de baie în care nici o muscă, nici un țânțar nu poate pătrunde. Ne uscăm în plasele noastre cu miile, dar ceea ce nu moare e nevoia noastră de adevăr. Suntem ca nişte oameni desenați pe o foaie, în interiorul unui pătrat. Nu putem trece de liniile negre, şi ne epuizăm scotocind, de zeci şi sute de ori, fiecare colțişor al pătratului ca să dăm de-o fisură. Până când unul dintre noi înțelege deodată, pentru că a fost predestinat să-nțeleagă, că nu se poate evada în planul foii. Că ieşirea, largă şi uşoară, e *perpendiculară* pe foaie, în inconcevabila până atunci a treia dimensiune. Astfel încât, spre uluirea celor rămaşi între cele patru linii de tuş, alesul sparge deodată

crisalida, întinde aripi enorme şi se-naltă uşor, aruncându-şi umbra, de sus, în fosta sa lume.

Din când în când vine la mine Irina. E profesoara de fizică, uscată şi spălăcită, cu o faţă de martiră, luminată însă de incredibilii ei ochi albaştri. Niciodată n-am văzut ochi ca ai ei. Irina e ca o fotografie veche şi uzată, un portret în sepia al unei fiinţe clorotice, imagine a resemnării, dar e ca şi cum ochii i-ar fi fost găuriţi în poză şi prin ei s-ar vedea cerul albastru. Mi-aduc aminte când am văzut-o prima dată în cancelarie. Era iarnă, iarna lui '8i. Ajunsesem la şcoală pe întuneric, la prima oră, şi stăteam la fereastră, pe care florile de gheaţă o acopereau pe jumătate. Mă bucuram, liniştit, de cele zece minute de până la începutul orei. încă dormeam pe mine, singur în toată încăperea, când uşa s-a deschis şi-a apărut Irina. De prima dată când am văzut-o m-au surprins ochii ei: era un colaj, o scamatorie. Nu doar că acei ochi nu se potriveau pe faţa femeii încă de pe-atunci gălbejite, dar ei nu se potriveau cu însăşi realitatea. Erau frumoşi nu cum ai spune: o floare e frumoasă, sau: un copil e frumos, ci cum spui: e frumos că există flori sau copii. De aceea, cuvântul „frumos" nu li se potrivea decât ca un substitut pentru un cuvânt inexistent. Nu m-a salutat, deşi am înclinat capul spre ea. Doar după câteva minute, când cancelaria a început să se populeze, am aflat, din discuţiile cu celelalte profesoare, că e o colegă nouă, că va preda fizică. Bineînţeles, în săptămânile următoare, Irina a devenit şi ea parte din mobilierul viu al cancelariei. O vedeam în pauze, când îşi trântea, ca toţi ceilalţi, catalogul în dulap şi se aşeza la un colţ de masă. Imediat cum îşi apleca ochii, şi mai tot timpul stătea cu ei în podea, Irina dispărea. Se topea, pur şi simplu, în fundal. Timiditatea ei era extremă, de obicei stătea singură, rar lua parte la eternele discuţii ale profesoarelor care aveau copii mici: cât de greu se găsea laptele praf, de unde să cumperi un cărucior care să nu arate chiar ca o roabă… Cum mergeam la întoarcere cu acelaşi tramvai 21, singurul, de fapt, ce te

ducea spre oraş, ştiam şi pe unde locuieşte: cam în dreptul țesătoriei „Suveica”, unde cobora de fiecare dată, ca şi mine, ca să sf piardă între blocurile de vizavi. Au trebuit să treacă mai bine de doi ani ca să ajung s-o cunosc, dacă poți cunoaşte vreodată pe cineva. In tot acest timp abia dacă am schimbat câteva vorbe, ca şi cu mulți alți colegi, aşa cum, deşi o vezi zilnic pe vânzătoarea de la centrul de pâine, nu ştii nici după o viață întreagă dacă e şi ea o ființă omenească, la fel ca tine, sau o pată bizară ce-ți apare din când în când, inexplicabil, pe retine. Pentru ca, primăvara trecută, să aşteptăm tramvaiul împreună sub cerurile spălăcite, odată cu alți colegi, îmbrăcați subțire pentru prima dată, deşi aerul era încă umed şi înghețat, să mergem tăcuți, în picioare, în vagonul plin de călători, să coborâm la stația „Suveica” şi să ajungem la mine în pat aproape dintr-o singură mişcare, aproape fără nici un gând, de parcă am fi făcut-o până atunci de nenumărate ori. Cât stătuserăm alături în tramvai, împinşi unul în altul de mulțimea bestială, întorsese deodată fața spre mine şi-mi spusese: „Eşti cumva poet?” Zâmbea totuşi inocent, ca şi când ar fi vrut să atenueze ciudățenia întrebării. Am hotărât într-o clipă s-o iau ca pe o glumă, şi i-am răspuns zâmbind: „Ce te face să crezi asta?” „Păi m-am gândit că un poet cam aşa s-ar purta, ca tine: tot timpul, în cancelarie, te uiți pe geam fără să scoți o vorbă...

N-am văzut vreodată un om mai tăcut.” Zâmbea mai departe, se uita în ochii mei, şi o făcea prima dată, persistând în povestea asta absurdă: „Mi se pare că-ntr-un fel semănăm foarte tare”.

Aşa a-nceput totul, nu între noi, căci nu e vorba de nici un fel de „între noi”, pur şi simplu aşa a început. întâmplător lucrurile s-au deschis prin discuția asta, dar cred că ar fi fost totuna dacă mi-ar fi spus, atunci, în tramvai: „Uite, sunt primele zile calde din martie”, sau „Uite cum se reflectă soarele în ferestre”. Am simțit, deodată, pe când coboram, în urma ei, din stație şi-mi aranjam pardesiul şifonat de

înghesuială, că nu mai există nici o graniță între noi şi aş fi luat-o chiar atunci de mână dacă n-aş fi ştiut că în tramvai mai erau colegi, părinți şi copii din şcoală. Deodată, unde nu era nimic se deschide o poartă, deodată o casă pe lângă care-ai trecut de sute de ori are uşa de la intrare larg deschisă şi te aşteaptă cu toate ferestrele luminate în noapte. Nu e magie, pentru că e la fel de firesc cum e să-mbră- țişezi pe stradă, în vis, o femeie necunoscută. în vis nimic nu e magic, magic e doar visul însuşi. E firesc, dar într-o lume deodată nefirească. E normal, dar într-o viată dulce si tristă care nu e a ta. Mergeam lângă Irina pe Suren Spandarian, vorbind despre Krishnamurti, pubelele debordante începuseră să duhnească la fel ca-n fiecare primăvară, după ce se dezgheța... Câte-o cârpă căzută de la etajele blocurilor cenuşii se-ncurcase în crengile goale ale unui copac, câte-un câine scheletic ne reflecta, ghemuit la intrarea vreunei scări, în ochii lui galbeni... Când mi-a spus „Uite, aici stau eu”, arătându-mi unul dintre blocuri, dar fără să-şi încetinească paşii şi fără să se oprească şi să se-ntoarcă spre mine ca să-şi ia la revedere, certitudinea mea că vom sfârşi acasă la mine şi-n patul meu a devenit pur şi simplu realitate, ca şi când am fi fost deja în pat şi ca şi când asta n-ar fi fost nimic deosebit. Ştiu - şi ea mi-a confirmat apoi totul - că în tot timpul acelui drum de zece minute împreună, din stația tramvaiului până-n fața blocului ei, când într-o poveste de dragoste se iau toate deciziile, noi n-am luat nici una, cum nu hotărâm niciodată nimic în viață, dar încă mai mult: cum nu iei decizia să mergi în aval când ai căzut intr-un râu umflat de ploi şi eşti târât de ape, alături de copaci dezrădăcinați şi bucăți de acoperiş, sau cum nu e decizia rădaştei prinse într-o boabă de chihlimbar să rămână încremenită acolo pentru toată veşnicia. Suntem încrustați în existență, suntem brodați în marea tapiserie, nu se aşteaptă de la noi să luăm hotărâri, căci totul e hotărât dinainte, cum stinghiile unui scaun nu se hotărăsc să alcătuiască scaunul, pentru că ele tocmai asta şi fac. Că aşa stau lucrurile nu simți în fiecare zi, ci tocmai în momente ca

al întâmplării mele cu Irina - când n-ar trebui să fii acolo şi totuşi eşti, când ar trebui ca totul să fie altfel si totuşi e asa cum e, si ai sentimentul liniştit că asa si trebuie, trebuise să fie.

„E caraghios că tocmai eu predau fizică, îmi spunea, eu, care nu cred nici cât negru sub unghie în realitate... Le vorbesc copiilor despre materie şi legi, eu, care ştiu că totul e iluzoriu...“ Irina citea teozofie şi antropozofie, învățase engleză de una singură ca să poată citi scrierile lui Krishnamurti, dar cum încă trebuia să ghicească jumătate din cuvinte îşi inventase, pur şi simplu, un Krishnamurti al ei propriu, ghicind sensuri care nu existaseră niciodată şi răstălmăcind fraze, oricum dezlânate şi vagi, în bulboane luminoase şi exaltate de text care, în ochii ei, era sacru, indiscutabil ca înseşi datele simțurilor.

Nici atunci, nici până azi sporovăială extaziată despre Mme Blavatski şi motanul ei alb, despre Rudolf Steiner şi Gurdjieff, despre templieri şi rosencrucieni nu-mi spusese nimic şi-i dădeam atenție poate doar inconştient, cum remarci parfumul unei femei la o petrecere. Cam asta şi era toată povestea asta: fragranța

Irinei, biata ei originalitate, fată legătură nici cu viața ei adevărată, nici cu ochii ei din altă lume, mai metafizici şi mai nebuneşti decât fuseseră vreodată scrierile iluminaților si alchimiştilor.

„Aş vrea să cred că lucrurile există[11], îmi spunea pe când, cu aceiaşi paşi leneşi, fără nici o grabă, ne depărtam de Nada Florilor ca să ieşim în bulevardul Lacul Tei, „dar nu sunt, sincer, în stare. Le pipăi şi-mi spun: «e o iluzie, nu sunt reale». Mă pipăi pe mine însămi şi nu pot crede că sunt învelită în trupul ăsta. îți dai seama ce-nseamnă să trăieşti aşa? Să simți în fiecare clipă că eşti altcineva, că eşti din altă parte, că n-ai nici o legătură cu semenii tăi, cu slujba ta, că totul, în jurul tău, ți-e străin?[11]

Pe Maica Domnului casele-şi jupuiau tencuiala în soarele violent şi-nghețat. Le ştiam acum bine pe toate, în succesiunea lor teratologică. Era de parcă am fi trăit într-o cutie de insectar şi-am fi străbătut intervalul dintre două şiruri de coleoptere uriaşe, cu cruste metalice şi apendice extravagante. Cum aburea de seară, fiecare grunj din tencuiala lor poroasă îşi lăsa umbra trandafirie, ascuțită ca un ac, pe perete. Şi noi întindeam câte-o umbră trandafirie, ca un ac de ceasornic, de-a latul străzii. Când am ajuns în dreptul casei mele, Irina s-a oprit, lăsând neterminată o frază despre suferința lăsată-n creier de o ofensă din trecut. Am stat o vreme față-n față, cu maidanul plin de țevi ruginite şi arcuri de la cine ştie ce suspensii în spatele nostru, înainte să am timp să mă-ntreb de unde ştia că locuiesc tocmai acolo, tocmai în casa-n formă de vapor din fundalul defocalizat al câmpului optic în care ne aflam, femeia palidă şi obosită, dar zâmbitoare acum (fără ca ochii ei, mereu detaşați şi străini, ca stelele de peste un câmp de luptă, să participe la zâmbet) m-a luat de mână, şi aşa, de mână, am parcurs cei vreo cincizeci de paşi până la clădire. într-o clipă am ajuns în dormitor şi n-a mai fost între noi nimic de spus, ca şi cînd nu doar că n-am fi fost colegi de cancelarie la 86, dar de parcă-ntr-adevăr lumea ar fi fost o iluzie arbitrară, şi cuvinte ca suferință, Gurdjiefif, spirit, psihologie, chiar şi biologie, s-ar fi topit ca zahărul în apă. Şi vulva ei, şi sânii ei, şi muşchii trupului ei istovit, şi puterea amețitoare a minții ei sexuale îmi erau familiare, de parc-am fi per- format ritul sumbru al jocului cu trupurile noastre de sute de ori până atunci. Nu vreau să scriu acum despre sexualitatea Irinei, dar am s-o fac mai târziu, în acest manuscris care are nevoie de asta, căci mai întunecată şi mai fantastică, mai cărnoasă şi mai dulce-chinuitoare experiență n-am avut niciodată şi cred că un drog mai puternic în lumea asta în care trăim înveliți în carne senzitivă nu e cu putință. în prima noastră seară în pat, pe când se-ntuneca tot mai mult, şoaptele ei în ureche se-ntunecau şi ele, până când amândoi vedeam negru-n fața ochilor.

Am acceptat fantasmele ei, din prima clipă, ca şi când ar fi fost şi ale mele dintotdeauna, cu naturaleţea cu care-i acceptam buzele şi limba, gemetele şi frenezia. Nici măcar când, complet liniştiţi, culcaţi pe spate, unul lângă altul, în semiumbră, priveam pasiv dârele de lumină lăsate pe tavan de maşinile ce treceau pe stradă, nu m-am întrebat, aşa cum am făcut-o de câte ori am făcut dragoste întâmplător, o singură dată, cu câte-o femeie: de fapt, ce caut aici? cine e insa asta de lângă mine?, aşa cum trebuie că se-ntreabă clipă de clipă vagabondul privindu-şi tovarăşul cu care a ajuns să-şi împartă culcuşul.

Ţin minte că i-am arătat din acea primă seară pozele mele de când eram mic şi dinţişorii, care-au sclipit în întunericul luminos al lămpiţei ca nişte cristale lăptoase. Nu i-am spus însă nimic de jurnal, nici de cabinetul dentar, nici de fosta mea soţie care abia jucase un rol straniu în patul nostru, în fanteziile noastre, dar despre care ea nu trebuia să ştie esenţialul. Am ales să păstrez mereu un loc secret şi de nepătruns în relaţia mea cu profesoara de fizică, fiindcă, chiar şi dacă ea n-ar avea nici un gând să-mi deturneze căutarea, putea fi totuşi înlocuită oricând cu cineva identic şi totuşi diferit, cu o străină având aceiaşi ochi şi aceeaşi frenezie erotică, dar subordonată unei puteri mai teribile decât sexul şi decât mintea. Mai trăisem asta o dată. Ce mi s-a-ntâmplat cu Irina mă sileşte să fiu prudent şi să mă-ncon- jor cu mai multe rânduri de ziduri crenelate pentru ca, şi dacă vor cădea unul după altul, măcar turnul din mijloc să rămână- ntreg. Dinţişorii şi pozele îmi apără jurnalul, distrag atenţia de la el şi de la ce e pe cât de confuz, pe atât de fundamental în el, căci acolo nu mai e ficţiune, ci adevăr, în tot neplauzibilul şi insuportabilul său.

Când m-am întors de la baie am găsit-o pe Irina în mijlocul încăperii. Şi nu pentru că s-ar fi ridicat din pat şi-ar fi umblat prin casă, ci fiindcă plutea, goală şi lividă, la un metru deasupra patului, cu mâinile sub cap şi părul blond

curgându-i spre pământ printre degete. „Trebuie să mă duc“, îmi spuse, „pentru azi e destul“. Nu puteam scoate o vorbă. Sticloasă, semitran- sparentă, cu organele interne mişcându-se moale, întunecat sub piele, Irina plutea în aerul cafeniu, şi totul era ca dintr-o amintire veche, imposibil de localizat. întinse degetul către butonul de ebonită aflat deasupra patului, pe care-l observam acum pentru prima oară, îl apăsă lin şi coborî încetişor, pâlpâind şi ondulând, pe cearşaful boțit. „Ai o casă foarte plăcută[11], mai spuse, ridicându-se-n capul oaselor. „Aş vrea să locuiesc şi eu aşa.“ „E solenoidul[11], mi-a trecut deodată prin minte. Cum de nu văzusem niciodată butonul, mai ales că, la pata aurie a lăm- piței pe perete, era stacojiu ca un sfârc de femeie, înconjurat de o areolă mai întunecată? Din acea noapte, când am apăsat butonul imediat după plecarea Irinei, am dormit mereu plutind între pat şi tavan, întorcându-mă uneori de pe-o parte pe alta ca un înotător într-o apă leneşă, sclipitoare.

Când eram copil şi mergeam în vizită la mătuşa mea, în Dudeşti-Cioplea, o aventură pe-atunci, pentru că se-ntâmpla rar şi ne sculam devreme, şi diminețile de vară erau neaşteptat de reci, mai ales că mama-mi trăgea pe mine doar un maieuț cu care aveam să stau toată ziua, şi când drumul prin oraş, schimbând trei tramvaie, trecând prin locuri cu nume magice: Obor, Foişorul de Foc, Institutul de Endocrinologie, ce-mi evoca întotdeauna crinii ascunşi în ciudatul său nume, era lung şi întortocheat, primul lucru pe care-l făceam când ajungeam şi mătuşa ne deschidea uşa, cu gesturi largi de plăcere exagerată, era să explorez ascunzişurile casei ei de crojtorească, să deschid sertăraşele maşinii de cusut cu pedală şi să-mi fac de lucru cu minunile din vitrina bufetului: peştele de sticlă, cutia de remi, îndrăgostiții şi bețivii de porțelan, obişnuiții locuitori ai sufrageriilor de la periferie. Din sertarele maşinii de cusut scoteam, pe lângă nasturi, degetare, elastic şi bucățele de pânză colorată, şi doi magneți negri, curbi, plini de ace cu

gămălie lipite de cărbunele lor sticlos, ca şi când ar fi fost doi arici burzuluiți, scoşi cu forța din vizuinile lor. Ii curățăm de stratul încăpățânat de ace şi-ncepeam să mă joc cu ei, făcând lanțuri de monezi care se țineau unele de altele sau mişcând câte-un cui aşezat pe-o masă sub care plimbam magnetul. Dar faptul că magneții se lipeau unul de altul cu un puternic clic metalic de câte ori îi apropiam, sau că atrăgeau lucruşoarele de fier: agrafe, cleme, ace, monezi, nu mi se părea atât de ciudat - erau în definitiv magneți, îi ştiam bine de la Cooperativa Electrobobinajul de pe Ghiocei, unde săream gardul prin clasa a şasea ca să scotocim în mormanele de deşeuri din curte. Miracolul şi chiar un fel de mică panică începeau din clipa când, întorcând magneții în altă poziție, deodată apărea între ei o pernuță elastică nevăzută, şi oricât ai fi-ncercat să-i apropii îți alunecau cel mult unul pe lângă altul, ca şi când pernuța ar fi fost un sloi străveziu de gheață-n topire. Era prima dovadă că-n lume sunt lucruri pe care nu le poți vedea cu ochii şi care totuşi sunt acolo, care, ca orice obiect, îți opresc înaintarea şi ocupă o zonă de spațiu cu aceeaşi legitimitate plictisită cu care-ar face-o o masă sau un pahar. Cei doi magneți detectau, între ei, o fantomă, o irealitate, deschideau o poartă către o lume de imposibilități concrete şi palpabile. Ai fi vrut să ții în palme, ca pe-o vrabie bolnavă, pernuța aceea de aer durduliu, să te joci cu ea ca şi cu-o mingiuță de cauciuc, dar existența ei părea legată de cei doi magneți la fel de puternic şi de neseparat cum pare realitatea însăşi legată de magneții miraculoşi ai ochilor noştri. Orbii, mă gândeam atunci, pe când mătuşa mea, îngenuncheată, prindea cu boldurile luate dintre buze pliurile noii fuste a mamei, şi totul era în cadrul uşii ca în rama unui tablou vechi, se joacă întreaga lor viață cu astfel de lucruşoare invizibile, dar palpabile totuşi, cu irealități, cu câmpul electromagnetic,

metafizic si existențial al obiectelor din lumile fără văz si lumină.

Ore-n şir palpam faţa nevăzută a lumii mele, deodată prinsă, revelată, făcută de ruşine de cei doi magneţi ce nu voiau şi nu puteau să se apropie, căci apropiindu-se ar fi strivit însuşi necunoscutul si misterul vieţilor noastre.

La fel plutesc, nopţile, în dormitorul meu, în lumina albastră de lună, pe salteaua nevăzută a câmpului magnetic, mai relaxat ca un yoghin, mai voluptuos ca un motan ce doarme încolăcit, cu o lăbuţă peste ochi, în culcuşul său. Solenoidul de sub podea umple odaia cu un zbârnâit aproape inaudibil. De patru ori pe noapte alunec în jos pe treptele somnului până ce somnul paradoxal mă îmbracă-n lumina lui de aur topit. De patru ori mă ridic iarăşi, treptat, la suprafaţă, cu pielea încă lucind stins, în noaptea odăii, de Ia flăcările din adânc. Petrec multă vreme pe paliere de decompresie, ca scufundătorii, pentru ca spuma densă a visului să nu-mi arunce mintea în aer. Când deschid pleoapele în frigul cenuşiu al dimineţii, mă văd în oglindă şi întotdeauna tresar: un bărbat nebărbierit, cu părul jilav, plutind ca un înecat, cu faţa-n jos, în centrul unei camere tăcute.

Irina, fără de care n-aş fi aflat niciodată micul secret din dormitorul meu - căci aş putea să jur că butonul de ebonită nu fusese acolo până la prima ei vizită -, trece pe-aici o dată pe săptămână sau la două săptămâni, imprevizibil, dar destul de constant. Sexualitatea noastră a câştigat incredibil de mult prin levitaţie, ne iubim acum în aer, fără stângăcia de mari infirmi a corpurilor lipite de pat. Tragem draperiile, ne lungim goi pe pat, apăsăm butonul şi ne-nălţăm uşor în întunericul total, atât de fără cusur, încât nu mai contează dacă închidem pleoapele sau stăm cu ele larg deschise. Ne-mbrăţişăm fără să mai ştim cine-i deasupra şi cine e dedesubt, căci deodată spaţiul nu mai are orientare. Suntem doar corpuri, cu zone uscate şi zone umede, cu zone calde şi zone aspre, cu pilozităţi şi netezimi, cu gusturi acide şi

leşioase, cu moliciuni şi tumefieri. Ne mâncăm unul pe altul, ne-ncleştăm unul cu altul, intrăm şi ieşim unul din cavităţile altuia, ne pierdem în beznă şi ne regăsim, din ce în ce mai uzi şi mai fierbinţi, după ce degetele noastre răşchirate în nimic şi-n nicicând ating alte degete, sau o talpă, sau un umăr, sau părul, sau gura sau genele celuilalt, ca să se-ndrepte-ntr-acolo şi să atingă şi să apropie. Aproape că facem şi noi clic metalic, ca doi magneţi curbi, dar clicul nostru, care culminează într-o aură psihică şi-o ţâşnire de lumină de ne-nchipuit, nu e nicidecum sfârşitul întâlnirii noastre de deasupra patului rămas neboţit. După ce ţipătul nostru epileptoid a-ncetat şi membrele noastre s-au liniştit, aprindem lumina, şi imaginea, violentă-n oglindă, a trupurilor noastre plutind înconjurate de bobiţe de spermă şi sudoare, părul desfăcut, ud fleaşcă, al Irinei, membrele noastre, sexele noastre umplu flămânde realitatea, deodată străină, insuportabilă. Ne lăsăm între cearşafuri, ne turtim de patul ce scârţâie sub noi, grei de parc-am purta platoşe de plumb şi, stingând iarăşi lumina, ne afundăm (am aşteptat clipa asta încă de când, cu ore-n urmă, am început să ne dezbrăcăm) în adevărata noastră viaţă secretă, faţă de care dragostea fizică a fost un slab şi neînsemnat preludiu.

N-am mai avut timp să scriu aici de vreo zece zile, fiindcă

e perioada tezelor şi stau îngropat în mormane de caiete subţiri, aşezate în teancuri, pe clase. Corectez, umplu paginile cu sublinieri şi observaţii de ortografie, apoi, cu o mişcare violentă a mâinii, arunc câte-o notă în colţul fiecărei lucrări. Citesc mecanic, cu gândurile aiurea, deşi îi ştiu bine pe toţi copiii. De câte ori deschid un caiet ştiu cu cine am de-a face. Scrisul însuşi le arată firea, petele de grăsime şi cerneală de pe coperţi sunt revelatoare ca un test de personalitate. Nici nu trebuie să le citesc compunerile şi analizele gramaticale ca să ştiu şi ce notă le voi da, şi cât de nedreaptă, de greşită e nota asta. Cât de nepotrivit sunt eu, cel aşezat deasupra lor şi pus să-i judece, asemenea unui zeu derizoriu, cu obscenul

meu stilou cu cerneală roşie. Uite-o pe Palianos: niciodată nu ştie când se scrie „sa“ despărţit şi când legat, dar are grijă acasă de cinci fraţi mai mici, pentru care găteşte, spală şi calcă rufe, deşi are doar doisprezece ani. Uite-o pe Teşoiu Mădălina: deja, în clasa a şaptea, miroase a parfum ieftin de împute toată clasa. Băieţii de liceu o-nghesuie, trag de ea, o pipăie la petreceri şi ea nu spune niciodată nu, chiar aşa i se zice, „Mădă care nu-**l** ştie pe nu“. Iar Mădă îmi scrie acum, destul de corect, o lucrare despre Alecsandri. Chinţoiu e un jegos mic din ultima bancă: i-am confiscat pân-acum vreo patru reviste porno, dar odată, când le-am promis că le dau un zece tuturor care-o să-mi spună ora următoare un lung poem pe de rost, l-a spus, afurisitul, ca o turuială fără şir, dar fără să uite nici un vers. De când a triumfat în clasă cu poemul lui Eminescu, îl spune şi de Crăciun, prin tramvaie, coborând în staţiile înzăpezite şi continuând în tramvaiul următor: cu el face cei mai mulţi bani. Iar cu Valeria Olaru, fata grăsuţă şi pistruiată dintr-a Vil-a C, mi s-a întâmplat povestea jenantă de anul trecut, când am rămas cu ea, într-o seară de toamnă adâncă, în clasă, ca s-o meditez pentru olimpiada de română de duminica următoare, şi tocmai îi explicam caracterizarea personajelor în nuvelă şi roman când uşa s-a deschis brusc şi fata de lângă mine a tresărit şi-a scos un mic ţipăt, şi a intrat tanti Iakab cu o găleată-n mână. „Ce staţi aşa pe-ntuneric?“ a spus într-o doară, încruntată şi bănuitoare, după care a aprins scurt luminile şi-a plecat, şi-abia atunci mi-am dat seama că stătusem în bancă alături de fetiţa roşie ca focul şi deodată transpirată pe toată faţa, în clasa goală, fără să-mi dau seama cum trece timpul şi cum se-ntunecase cu-ncetul, până ce-n clasă se făcuse aproape beznă.

Nu sunt profesor şi n-am să fiu niciodată, ăsta e adevărul, deşi până şi ţigăncile cu broboadă şi fuste creţe care vând seminţe pe Maica Domnului îmi spun când trec pe lângă ele „să trăieşti, domnu’ profesor”. Deşi copiii care se tăvălesc,

zbiară şi joacă fotbal cu câte-o gumă pe culoare, în pauze, într-o viermuială de necrezut, se lipesc de pereți când trec cu catalogul sub braț şi-mi spun „să trăiți, dom' profesor", pe jumătate în serios, pe jumătate ironic, căci pentru ei sunt proful de română cel prost, care nu-i bate niciodată. In primul meu an de predare, când eram un adolescent cu câteva fire de mustată, mereu în cămăşi cu pense care-mi arătau şi mai bine halul de slăbiciune şi-n blugi româneşti făcuți dintr-un material mizerabil, copiii aprindeau intenționat țigări când treceam pe culoar şi-mi suflau fumul în față ca să vadă ceilalți că nu le fac nimic, sau rostogoleau o min- giuță la picioarele mele şi-mi strigau să le-o trimit înapoi. în clase îmi turnau aracet pe scaunul de la catedră sau îmi trimiteau avioane ce loveau cu vârfurile boante tabla la care tocmai scriam. Apoi lucrurile s-au liniştit, eu am învățat să-mi stăpânesc frica, ei mi-au învățat manierismele, iar acum funcționăm împreună ca un aparat vechi care-şi face, cum-necum, datoria. Cu cât semăn mai mult a profesor - şi trecerea anilor îi uniformizează pe cei dintr-o cancelarie până ajung să arate ca nişte molii uscate într-un străvechi insectar -, cu atât lucrul ăsta mi se pare mai ciudat şi mai nepotrivit, ca un ciorap negru, de damă, tras peste fața jefuitorului de bănci.

în pauza mare mănânc la Automecanica, lângă şcoală. E o clădire de ciment, vopsită, după imaginația cine ştie cui, în vernil şi roz, ca una dintre prăjiturile ieftine de la bufetul de peste atelier. în curte sunt mormane de cauciucuri de maşini, printre care trebuie să păşeşti cu grijă ca să ajungi în clădire, unde pe rampe înălțate spre tavan aşteaptă Dacii şi Opeluri cu noroiul pe ele de-un deget. Muncitorii în salopete, unii dintre ei părinții elevilor noştri, se-nvârt în jurul lor, se vâră pe sub ele, vorbind aproape numai despre fotbal. Nici nu ne bagă-n seamă, cum urcăm scara spre etaj, unde e sala de mese. Totul e jegos şi miroase a ulei ars de motor, dar în duhoarea asta mâncăm, fiindcă nu e alt loc pe toată strada.

Stau la rând, după ucenici în aceleaşi salopete bleumarin impregnate de unsoare şi după eleve de-ale noastre, dintr-a şaptea sau a opta, care cochetează cu ei fără nici o sfială. Multe au deja siluete de femei şi când se văd ieşite din puşcăria şcolii îşi schimbă şi mersul, şi felul de-a vorbi, părul începe să le sticlească în bucle ce parcă deodată li se revarsă peste umeri, şi devin altele, seducătoare şi agresive înainte de vreme. Sunt mici femei cu buzele deja deprinse cu rujul ieftin al mamelor lor, cu obiceiul, deprins de la surorile mai mari, de a se privi goale-n oglindă, de a se săruta serile, sub podul Voluntari, cu băieții de la periferie. Ucenicii îmi invidiază puterea asupra lor, căci, imediat cum îmi termin chifteluțele marinate sau şnițelul cu gust de carton, mă ridic de la masă şi fac doar un semn fetelor, care-şi beau şi ele sucul, chicotind, punându-şi părul în ochi şi vorbind mult mai tare decât ar trebui, la care ele mă urmează cuminți, ca un harem platonic, şi, redevenite eleve, se-ntorc cu mine la ore, în şcoala de-alături.

Imediat cum m-am întors de la cantină, exact acum o săptămână, am avut neplăcerea să-l văd pe Borcescu în pragul uşii de la intrare. Capul rotund şi bălțat ca o minge de fotbal mi-a făcut semn să vin după el în biroul directorului. Mai aştepta acolo Goia, profesorul de matematică venit anul ăsta, un tânăr lung şi cu fața tragic diformă, palid ca moartea, cu mişcări lente, reptiline. Chipul îi pare cioplit într-o carne pufoasă şi flască, iar ochii exoftalmici sunt de-un căprui adânc pe care orice reflexie e limpede şi tăioasă ca pe-un balon de săpun. E poate cel mai inteligent dintre profesorii şcolii, vorbim adesea când avem câteva minute libere, fiindcă îi place să citească, mai ales poezie, şi fiindcă eu am o foame de cunoştințe din anumite zone ale matematicii. Față de Goia simți la-nceput stânjeneală şi teamă, eviți să-l priveşti prea insistent, aşa cum menajezi un infirm. Au trecut însă doar câteva luni şi deja e bine aşezat în şcoală, profesoarele îl simpatizează fiindcă e modest şi incapabil de sarcasm sau de

ironie, iar copiii îl simt cumva de-al lor pentru că, de la înălțimea siluetei sale, plutind ca o langustă uriaşă peste capetele lor, noul prof de matematică le vorbeşte cum vorbeşte tuturor: direct, fără nici o emfază, cu o claritate de cristal. „Nici nu trebuie să mai citim lecția acasă“, spunea unul dintre ei, şi aşa şi era. Nici eu n-aveam nevoie de tratate de topologie sau de ecuații neliniare: Goia ştia să-mi facă simple şi limpezi lucrurile cele mai incomprehensibil abstracte. Convertea neintuitivul în familiar fără grotescul cărților de popularizare, găsea pur şi simplu cel mai normal fel de-a o face.

Ne-am privit doar o clipă şi-am înțeles că nici el nu ştia despre ce e vorba şi că era surprins de convocarea asta. Borcescu nu prea chema profesorii în biroul lui. Se jena poate de plasele cu vin sau cu cartuşe de țigări care zăceau veşnic de-a lungul pereților, ofrande de la părinți, sau poate că acolo, în cămăruță, i se părea că damful de pudră şi fond de ten devine prea puternic, în orice caz prefera să meargă el prirț clase ca să facă ordine, ca un vechi jandarm mulțumit că e rege la colțul lui de stradă şi că trecătorii îl privesc cu teamă şi respect.

„Tinere”, îmi răcneşte de pe scaunul lui, privindu-mă bonom şi zâmbind edentat, „tinere, îi spuneam băiatului ăstuia… zi-i şi tu ce ți-am tot repetat de când ai venit aici…“ „Ce să-i spun, dom’ director?” „Cum ce să-i spui? Dacă ştie cum e să fii însurat…” „Păi cum e, domnu’ Borcescu?” Fața directorului se luminează. Fondul de ten lipit de genele scurte se topeşte parcă şi-i mânjeşte lentilele ochelarilor. „Ceva mai rău ca spânzurat, domnu’ Goia, să ții minte de la mine! Nu mult mai rău. Doar ceva-ceva…” Şi directorul arată cu cât e mai rău, depărtând două degete, decolorate şi ele, pudrate şi ele, de la mâna dreaptă. Goia zâmbeşte strâmb, dar evident se destinde, ca şi mine, căci era clar că nu fuseserăm chemați ca să fim traşi de urechi.

Nu, era iarăşi vorba, ca de-atâtea ori în trecut, despre fabrica veche. Copiii fugeau de la ore, din când în când, în grupuri de câte trei-patru, iar când profesorul trecea absențele în catalog cei rămaşi în clasă strigau în cor, alături de „e bolnav” sau „chiuleşte”, şi enigmaticul „sunt la fabrica veche!” Lucrul ăsta se-ntâm- pla de ani buni, cu aceeaşi regularitate cu care se mânca la Automecanica, se trecea pe lângă castelul de apă în jurul căruia întorceau tramvaiele sau se vizita, în cadru organizat, fabrica de țevi sudate unde lucrau aproape toți părinții copiilor din cartier. Fuseseră anchete în şcoală, generații de copii fuseseră luați la-ntrebări, vârâți în cabinetul directorului şi bătuți la palmă, izbiți cu capul de pereți, plesniți peste obraji şi smulşi de perciuni, dar în afară de banalitatea fumatului în grup, acolo, în halele abandonate, nu se putuse scoate nimic de la ei. Era unul dintre secretele acelor oameni mici, cu cranii largi pe gâturile subțiri şi cu ochi negri strălucitori, ale oamenilor altfel decât noi, adulții, asa cum sunt altfel femeile si bărbații si chiar mai diferiți încă, fiindcă trăiau în lumea lor măruntă, închisă, fără trecut şi viitor, dar plină de mituri şi ritualuri ciudate. Mărunți, cu umeri înguşti şi oase fragile, ei păstrau secrete pe care cei mari le uitau când descopereau misterul sexului, drog şi fantasmă păstrate de-atunci cu gelozie numai pentru ei. In ostilitatea lor ireductibilă, cele două specii umane ce gândeau altfel, visau altfel si secretau altfel neurotransmitătorii în intervalele dintre sinapse se-nfruntau într-un joc neîncetat al secretelor, şi cei înalți şi aroganți uitau adesea cât de vulnerabili sunt în acest război. Pentru că erau larve umane, copiii trebuiau ținuți într-o stare de sclavie şi ignoranță. Eram mercenar fără voie în războiul etern dintre specii, şi încă unul ambiguu şi trădător. Sub crusta mea de specie dominantă, mereu față-n față cu zeci de membri ai celuilalt grup, mereu împărtăşindu-le, asemenea zeilor, rudimente ale unei înțelepciuni străine, mereu silit să le suport, cu o spaimă prost ascunsă, ura şi batjocura, la rândul lor mocnind sub o falsă supunere, ascundeam un

copil rămas intact, îmbrăcat ca un Charlot în propria mea piele prea largă pentru el. In ultima zi de şcoală îmi priveam colegii, panteonul de zei decrepiţi din cancelarie, cum tremurau la ferestrele prin care se vedeau copiii alergând, îmbrâncindu-se, dărâmând aproape gardul şcolii şi cântând imnul sălbatic al eliberării din captivitate:

A venit vacanţa Cu trenul din Franţa,

Dărâmarea şcolilor,

Moartea profesorilor!

Nici o răzmeriţă, nici o revoluţie, oricât de sângeroase, nu fuseseră atât de radicale vreodată, căci aici se vorbea de moartea zeilor şi de distrugerea uneltelor lor magice prin care copiii luminii erau ţinuţi în ascultare. In milioane de încăperi prăfoase şi prost luminate, reci asemenea camerelor frigorifice ale abatoarelor, câte-un adult singuratic făcea faţă celor treizeci de pigmei scufundaţi în visurile lor crude si fantaste. Cine erau fiinţele acelea cu ochi largi şi hipnotici, ca de albine? De ce trebuiau îmblânzite, ani în şir, şi-n cele din urmă transformate-n fiinţe asemenea nouă? Doar ca să nu fim devoraţi până la urmă de ele?

Borcescu vorbea de minute bune, mişcându-şi bostanul roz, în spatele biroului, dar nici eu, nici Goia nu-**1** mai ascultam. De altfel, ca să-nţelegi ce stropşeşte printre cei doi dinţi galbeni, singurii de pe falca de jos, ţi-ar fi trebuit o concentrare supraomenească. Era vai de biata doamnă Idoraş, secretara care trebuia să bată la maşină după dictarea lui: nu putea dormi nopţile de ţiuituri în urechi şi-o vedeai toată ziua dormind cu obrazul pe carul gri-perlat al maşinii de scris, în camera rece şi tristă a secretariatului, luminată verde doar de ficusul amărât din colţ. Nici o femeie n-avusese vreodată ochi mai apoşi: un fel de lichid i se clătina între pleoape, şi pupilele, asemenea bulei de aer dintr-o nivelă, îi glisau leneş, când într-o parte, când în alta, sclipind

somnoros în cenuşiul încăperii. Am înțeles că trebuia să facem un drum până la vechea fabrică de peste maidanul din spatele şcolii ca să vedem ce se-ntâmplă. „Te pomeneşti că dracii de copii fac şi alte tâmpenii acolo în afară de fumat. Droguri sau... nu trebuie să vă zic eu ce altceva. Caprele astea de-a şaptea, a opta au țâțe cât gutuile şi deja le mănâncă-ntre picioare, ce s-o mai dăm după deget. Românii-ăştia mai vechi, mai arşi de soare, într-a opta se-nsoară şi nu mai dau pe la şcoală. Dacă te duci să vezi ce-i cu ei, îți iese puțoiul de paişpe ani la gard, doar în indispensabili, şi-ți spune: „Păi cum să mai vin eu pe la şcoală, dom' profesor? Sunt om însurat, mi-e ruşine...“ Trebuie să vedem ce-i acolo, că nu vor să spună. Asta-i cartierul, cu ăştia defilăm, noroc că avem copii de oameni simpli, cu bun-simț.

îi ştiam eu pe oamenii ăştia cu bun-simț. Veneau la mine serile, după ore, cu câte-un pachet de țigări, deşi ştiau că nu fumez, şi insistau să-i bat pe cei mici cu orice ocazie, că bătaia-i ruptă din rai: „Trageți-le după ceafa, dom' profesor, nu fiți molâu, că vă-ncalecă! Dați-le la palmă! Să ştiți că eu nu mă supăr. Pe mine tata mă bătea cu ciomagul de după uşă, şi acuma-i mulțumesc, că mi-a băgat mințile-n cap, nu m-a lăsat să bat mingea pe maidan.“ Nu se ştie de ce, toți bărbații din cartier, strungari, manipulanți, frezori, rabotori la Țevi Sudate, îşi lăsau să crească unghiile de la degetele mici, la ambele mâini, şi asta le dădea un aer interlop şi periculos, în ciuda burților de bere şi maieurilor, a cămăşilor cu păr pe piept şi-a şlapilor din picioare, cu care veneau şi la şedințele cu părinții. Dacă nu primeai umila lor mită - sticle de rachiu cu coceanul îndesat în loc de dop, plase cu câte-un chil de carne, țigări şi cafea, cartoane cu ouă - se simțeau jigniți până-n fundul sufletului şi plecau din cancelarie înjurându-te de mamă. Femeile erau mai totdeauna gravide, cu ochii goi şi fălcile căzute, cu câte-un copil de doi ani de mână. îi țineau pe cei mici, iarăşi o ciudățenie a cartierului, cu chiloți peste pantalonaşii de cârpă roz şi-n cap cu cel puțin două căciuli

trase una peste alta. Şi mamele mă rugau să-i altoiesc pe şcolarii puturoşi, care nu ştiau decât de bătaie, cu vorba bună nu scoteai nimic din ei.

Se bătea în şcoala 86. Se bătea cu catalogul, se bătea cu linia în trei muchii, se ciocănea în cap cu ghiulul de aur de pe deget. Se trăgea de perciuni şi se pocnea cu latul palmei după ceafa. Se dădea borşul pe nas şi pe gură printr-un dos de palmă bine țintit. Se scotea la tablă şi se trăgea la palmă cu un cablu electric pentru fiecare greşeală. Se împungea cu arătătorul în coaste. Dacă deschideai brusc uşa unei clase vedeai mereu acelaşi rând de copii înşirați de-a lungul peretelui cu mâinile ridicate asemenea soldaților care se predau: stătuseră aşa toată ora, cu junghiuri teribile prin brațe. Repetentele aveau vânătăi pe pulpe asemenea prostituatelor. Băieții neastâmpărați, ce se jucaseră-n fundul clasei cu vreun iepure viu adus de-acasă, erau ridicați în picioare şi loviți cap în cap de se auzea până-n curtea şcolii. La rândul lor copiii se apărau cu sălbăticie, şi era vai de profesorul căzut într-o ambuscadă în regiunea cea mai îndepărtată, în curte, în spatele şcolii sau la etaj, între cabinetul dentar şi laboratorul de chimie. Nu era sfârşit de an în care vreunul, mai cu seamă dintre bărbații care băteau cel mai mult, să nu fie pândit când ieşea, în serile de iarnă, din şcoala luminată, şi la primii paşi prin bezna plină de fulgi moi de-afară să nu simtă faldurile grele şi jegoase ale unei pături aruncate-n cap. Urma o ploaie de pumni şi de şuturi cu bocancii cu ținte, căci între şcolarii de-a opta erau şi veterani de şaisprezece şi şaptesprezece ani, deja teroarea cartierului.

Am ieşit din biroul directorului după vreo douăzeci de minute de la-nceputul orelor. Să mergi umăr la umăr cu Goia pe coridoarele mizere, vopsite vernil, cu chipuri necunoscute atârnate pe pereți — ar fi putut fi scriitori sloveni sau fizicieni letoni - era neplăcut şi ciudat: era cu două capete mai înalt decât mine.

Chipul lui înțelept de coleopteră plutea la-nălțimea tavanului pe-un trup negru şi lent, filiform. Mergeam parcă pe lângă unul dintre acei falşi lungani de la circ care ascund sub palton trei inşi unul pe umerii celuilalt. Ne-am luat cataloagele din cancelaria pustie şi ne-am despărțit în dreptul scării ce ducea spre etaj. Am urcat singur, simțind cum mi se pune vechiul nod în gât, scările către melancolicul, înfricoşătorul etaj superior, cu clasele lui înşirate de jur-mprejurul unui hol pe pilaştri, atât de larg încât uşile abia se zăreau prin ceața vernil. Prin câteva ferestre de la capătul lumii intrau bare oblice, solide, de lumină, ce spărgeau mozaicul întunecat al podelei. Le străbăteam orbit deodată, cu hainele şi părul incendiate, pentru ca-n clipa următoare să mă dizolv în întuneric adânc. Părăseam de fiecare dată realitatea când ajungeam pe acest palier. Nu ştiam şi nici nu-ndrăzneam să bănuiesc ce se-ntâmplă în spatele uşilor de la laboratoare: de fizică, de chimie şi de biologie, ca şi, mai ales, după uşa cabinetului dentar. în spatele uşilor de placaj vopsit bănuiam câte-un zid compact de cărămidă străveche, sigilând cine ştie ce osuar. Pe o margine a holului era un şir de copii, băieți şi fetițe, tăcuți şi palizi. Prin trupurile câtorva, care stăteau în ambra lichidă a câte unui stâlp de lumină, puteai vedea inima micuță bătând şi traheile schițate cu creion de plumb, ca prin corpul puricilor de baltă sau al afidelor. O soră medicală pe care n-am recunoscut-o de la-nceput picura cu pipeta câte-un strop dens, roz, de lichid pe câte-o bucățică de zahăr şi-o punea apoi pe limba fiecărui copil din coada care avansa încet. Fiecare dintre cei cu breton sau cu cozi prinse cu biluțe de plastic, care primiseră deja ciudata cuminecătură, trecea în spate şi se aşeza iarăşi la coadă, încât întâmplarea de pe hol nu se sfârşea niciodată. Zahărul cubic, ca şi lichidul vâscos din pipetă, se-nmulțeau şi ele miraculos, iar asistenta părea că şopteşte fiecărui copil, când îi aşeza bucățica friabilă pe limbă, aceleaşi cuvinte, cu aceeaşi expresie concentrată, pasionată aproape. Bineînțeles că am nimerit iarăşi în alte clase - Florabela, doamna Rădulescu,

Preda, Bernini, Spi- rescu, țipând şi perorând în fața aceloraşi copii, întrerupându-se şi privindu-mă dezaprobator, şi treizeci de perechi de ochi împungându-mă brusc ca treizeci de perechi de bolduri -, până ce-am descoperit, în fine, clasa în care copiii *mei* (aceiaşi cu ai celorlalți, tot Anghel, Arăşanu, Avram, Boşcu, Bunea, Bogdan, Calalb, Corduneanu, Cană şi tot aşa până la Zorilă şi nou-ve- nitul Ion) mă aşteptau în bănci, cu mâinile la spate şi ochii sticloşi. Nici unul n-a schitat nici cea mai neînsemnată mişcare cât le-am vorbit despre pronumele şi adjectivul relativ. Aş fi putut să le predau zvidrida şi hohabira, ar fi fost exact acelaşi lucru. Când a sunat, i-am lăsat încremeniți ca-necati într-un strat de azotat de argint şi am ieşit cu catalogul sub braț, aproape alergând pe scări în jos către lumea noastră. M-am trântit pe-un scaun în cancelaria în care plutea un veşnic, fantasmagoric fum de țigară.

Goia a sosit printre ultimii, transpirat, intrând pe uşă odată cu profesoara de muzică. Ne-am îmbrăcat şi-am ieşit împreună în cartierul cufundat în amurg. Ajunseserăm să-l cunoaştem destul de bine: sat modest de la marginea oraşului, dincolo de care erau doar calea ferată şi câmpul. Străzi perfect drepte, nesfârşit de lungi, nostalgice ca toate ulițele de mahala, cu zmeie multicolore eşuate-ntre firele electrice de deasupra, cu câte-o maşină ruginită şi pusă pe butuci prin curți, cu țânci scoțând râme din pământ şi oameni cărunți mâncând afară, sub vişin sau sub nuc, la lumina câte-unui bec înconjurat de molii şi musculițe străvezii. O lună culcată, cu coarnele-n sus, galbenă ca o felie de dovleac. Aici, idiotul veşnic pe gard, cu căciulă de lână gri în cap chiar şi-n miezul verii, dând mâna cu fiecare trecător. Acolo, chioşcul de unde-şi cumpără copiii sirop şi napolitane. Puteai merge pe străzile astea cu nume idioate: Arbustului, Păcii, Crivățului, Simfoniei, Mistrețului până dimineața, fără să ajungi, de fiecare dată, în alt loc decât la alimentara de unde se aprovizionau cu cartofi, brânză şi țigări toți părinții

copiilor noştri. Ii vedeam şi pe cei mici dându-ne bună ziua din cozile nesfârşite.

Dincolo de centrul de butelii o luai pe Depozitului, printre aceleaşi case cu viță-de-vie în față, cu aceleaşi pisici cu botul şi-un ochi peticite cu blană neagră, până ajungeai la marginea maidanului în mijlocul căruia se ridica fabrica veche. Se lăsase seara, o seară uniformă, roz-murdar, pe fundalul căreia ruinele halelor păreau negre ca smoala. Profesorul de matematică a luat-o înainte, afundându-se între bozii şi graminee cu spicul înalt pân-la brâu. Era singurul loc prin care se putea trece spre fabrică: o cărare abia vizibilă ducea, peste-un canal străjuit de papură, drept spre zidul cel mai apropiat, ce părea compact şi orb pe toată lungimea lui. Peretele nesfârşit era de cărămidă înnegrită de funingine, fabrica era străveche, fusese ridicată în câmp gol şi abia apoi în jurul ei se încropise cartierul, nu mai vechi de patru decenii, căci imediat după război Şoseaua Colen- tina fusese lărgită până către Voluntari, şi de-o parte şi de alta a ei se-nşiraseră depozite de ciment şi de cherestea, sifonării şi cârciumi cu tavanul scund, unități militare şi hidoase pompe funebre cu firmă neagră şi sicrie proaspăt geluite proptite de zid şi dricuri de abanos, cu geamuri de sticlă şi cai mascați, aşteptând veşnic pe caldarâm în dreptul lor. Iar îndărătul lor, ca nişte petice ale întinsei cuverturi a terenurilor agricole, se lăbărțau pe străzi tăcute curțile țărăneşti, cu căsuțe acoperite de tablă şi carton gudronat ghemuite în fund, lângă cotețele cu iepuri şi găini. Erau noii târgoveți, plecați de la țară odată cu războiul şi foametea, apoi cu schimbarea regimului. Niciodată proaspeții sosiți, care-şi făcuseră casele, din cărămidă sau chirpici, singuri, cu mâinile lor, nu lucraseră însă la vechea fabrică, fiindcă ea era deja abandonată şi-n ruine la sosirea lor. O hală mai mică, aşezată asemenea unei capele în fața marii construcții principale, fusese dărâmată de primii veniți, şi cărămizile ei, păstrând încă mortar pietrificat pe rectangulele lor de argilă, fuseseră cărate cu camioanele

trase de cai slăbănogi şi plini de răni de la hamuri ca să se ridice cu ele casele din împrejurimi. De clădirea principală nu se atinsese însă nimeni. Frontonul ei cu o mare deschidere circulară în mijloc se-nălța încă, în racursiu, deasupra machetei fragile a cartierului, atât de sus şi atât de melancolic, încât, mai ales verile, când norii de pe cerul scânteietor traversau marea rozetă, construcția îți strângea inima, te făcea să-ți simți mai mult ca oricând singurătatea. Ca şi castelul de apă de la rondul unde-ntorcea tramvaiul 21, ca şi atâtea depouri, hale, piețe acoperite, fabrici dezafectate, mori cu aburi şi rezervoare de gaz din oraşul nostru crepuscular, arhitectura industrială a vechii fabrici era paradoxală şi fascinantă, căci zidurile masive, netede, funcționale, din care ieşeau capete de rampe metalice, pline de buloane, geamurile zgârcite cu lumina, dintr-o sticlă groasă şi plină de bule de aer, reliefurile şi frizele ce serveau la sporirea rezistenței volumelor grele, se-mbinau improbabil, absurd, înduioşător într-un fel (ca o femeie corpolentă strânsă-ntr-un corset plin de panglicuțe colorate de satin, ce nu face decât să-i reverse şi mai tare spatele gras şi mânerele dragostei date pe dinafară), cu ornamente de stuc ieftin, groteşti şi inutile, ce se născuseră din estetica frustrată a unui secol pe cât de rafinat şi eroic, pe-atât de lânced şi visător. Căci pe zidurile fabricii întâlneai ferestre ovale încadrate de îngeri de ghips, acum ciungi şi decapitați, cu aripile îngălbenite, ce le țineau ramele cum ai ține o mare şi grea oglindă; creneluri, ciubucării şi măşti, indentații ce mergeau de-a lungul şarpantelor nesfârşite; câte-o fecioară clorotică de ghips, aproape fără sâni şi şolduri, dar cu părul revărsat pe două etaje peste cărămida spartă a zidurilor; câte-un filozof în togă, având în mâini un instrument necunoscut. Alături de proporțiile neobişnuite ale construcției, înnegrită acum de parc-ar fi ieşit dintr-un incendiu - când de fapt nu fusese atinsă decât de devastatoarele rafale ale timpului -, ce părea de fapt, cu triunghiurile, dreptunghiurile şi cercurile ei, una dintre acele construcții din ARCO pe care le clădeam în

copilărie, ca să le dărâm apoi cu un bobârnac -, ornamentația halucinantă, deopotrivă neoclasică şi Art Nouveau, dădeau fabricii un aer de artefact pătruns aici dintr-o altă lume. Ştiam însă că adevăratele surprize ne aşteptau în interior.

Nimeni nu ştia ce se fabricase-n aceste hale. Oare tot țevi, pentru canalizarea oraşului sau pentru industria de război? Poate că Uzina de Țevi Sudate nu era decât avatarul modern al fabricii de-a lungul căreia înaintam acum printr-o clisă plină de fragmente de mortar. Dar ştiam din ce mai spunea câte-un profesor sau tatăl vreunui copil că nimic din ce puteai găsi în vintrele halelor nu se potrivea cu vreo linie de montaj pentru țevi, şi că-n general nu se potrivea cu nimic. Mai curând, la fel ca întregul Bucureşti, oraşul cel mai trist de pe fața pământului, fabrica fusese proiectată de la-nceput ca ruină, ca mărturie satur- nină a timpului ce-şi devorează copiii, ca ilustrare a neiertătoarei legi a doua a termodinamicii, ca aplecare tăcută, submisivă, masochistă a capului în fața distrugerii tuturor lucrurilor şi-a inutilității oricărui efort, de la efortul carbonului de a forma cristale până la cel al minții noastre de a-nțelege tragedia în care trăim. Asemenea Brasiliei, dar cu cât mai profund şi mai adevărat, Bucureştiul se născuse pe planşetă, dintr-un impuls filozofic de-a imagina oraşul care să ilustreze cel mai pregnant destinul uman:

oraş al ruinei, al decăderii, al bolilor, al molozului şi-al ruginii. Adică spațiul cel mai adecvat construit, după chipul şi asemănarea locuitorilor lui. în liniile de montaj, acționate de motoare acum pietrificate, ale vechii fabrici fuseseră produse, şi se produceau poate mai departe, într-o linişte şi-o izolare neomeneşti, spaima şi jalea, nefericirea şi agonia, melancolia şi chinul viețuirii noastre pe pământ, în cantități suficiente pentru cartierul din jur.

Când am dat colțul, am văzut deja intrarea, căci latura din față a clădirii era mult mai îngustă. Din câțiva paşi am ajuns

la ea. Era o mare şi foarte înaltă poartă stacojie cu două canaturi. Pe sub ea ieşeau nişte şine înguste, care se pierdeau în bălăriile maidanului. Zidul era, în faţă*, atât de-nalt şi de-ngust, încât părea înclinat înspre noi, gata să ne strivească. Deasupra porţii, la o înălţime extraordinară, întindea aripile o mare himeră. N-o puteam vedea bine, căci lumina scăzuse spre un căprui uleios. Putea fi orice fiinţă înaripată, bufniţă, şoim sau libelulă, dăltuită în piatră cenuşie. Ochii-i erau transparenţi şi se umpluseră cu nuanţa gălbuie a asfinţitului.

Poarta era, fireşte, lăcătuită. O crustă compactă de rugină acoperea mecanismul lacătului, reliefată în dreptul celor patru căsuţe ale vechiului cifru. Cum lumina cădea razant pe suprafaţa grunjoasă, dându-i un relief de planetă pustie, se puteau desluşi semnele din căsuţe: o cruce, o semilună, o roată dinţată şi un triunghi cu vârful în jos. Fără-ndoială, nimeni, de decenii, nu mai descleştase de pe poartă mecanismul anchilozat. Nu pe-acolo era intrarea adevărată. A trebuit să dăm iar colţul, ajungând pe latura de nord. Aici zidul, de o nesfârşită întindere, era complet orb. Scoabe mari, arămii, susţineau peretele ce se bombase primejdios din loc în loc. Peliculele de mica din cărămizi scân- teiau în penumbră aşa cum sclipeşte un câmp acoperit cu zăpadă. Din loc în loc, dintre cărămizi se iţea câte-o rămurică umedă şi fragilă: purtată de vânt, câte-o sămânţă de plop, învelită în puful ei delicat, nimerise-n ţărâna din crăpătură şi desfăcuse acolo firişorul ei vegetal. Câte-o frunză palidă făcea ape în foarte slaba briză a înserării.

Nu zăream nici o fisură în zid, şi totuşi copiii pe-acolo pătrundeau în clădire, pe latura dinspre Arbustului. Măcar atâta scosese Borcescu de la ei în atâtea interogatorii gestapoviste. Poate că şi acum se afla vreun mic grup înăuntru. Căci toţi ştiau, toţi intraseră măcar o dată în fabrică, pentru ei străvechea ruină era la fel de firesc de vizitat ca şi şcoala. Mergând în faţa mea, Goia îşi lăsa umbra de gnomon pe enormul zid. Dar peretele, singurul lipsit de

zorzoane ciobite de ghips, singurul care, la o scară neomenească, se ridica până la acoperişul invizibil, era impenetrabil. Nici un contur de uşă, nici un ieşind metalic care să fi putut fi un mâner sau o pârghie.

Stăteam de-un bun sfert de oră în fața calcanului orb, privin- du-ne dezorientați. Am fi renunțat, fiindcă se făcuse răcoare si soarele dispăruse după contururile blocurilor extrem de îndepărtate ce se-nşirau de-a lungul Şoselei Colentina. Maidanul, de jur-mprejur, era presărat cu sârme răsucite, carburatoare strâmbe, cauciucuri de camion, mortăciuni cu blana noroită. Cerul era acum roşu ca dat cu ojă, şi un singur nor, ca o noiță, plutea peste cartier. Nu mai aveam mai mult de-o oră de lumină.

N-am fi găsit intrarea niciodată, sau cel puțin nu în seara aceea, dacă n-ar fi apărut deodată un şobolan din cei care invadaseră de câțiva ani cartierul. Erau incredibil de inteligenți şi de obraznici. Nu se temeau nici de pisici, nici de oameni. A venit de după colț, s-a oprit când ne-a văzut, rămânând o clipă încremenit, cu urechile străvezii în lumină, cu mustățile aurii tremurând, şi-apoi a fugit printre buruienile şi florile sălbatice din jur, umbelifere, muşețel şi gura-leului, până ce freamătul lor s-a oprit brusc, de parcă animalul ar fi dispărut într-o vizuină. Maidanul a rămas apoi la fel de dezolant şi de imobil ca-nainte, un simplu fundal neutru pentru construcția din mijlocul lui.

„Mi se pare că e ceva acolo.” Goia s-a-ntors către mine şi ne-am străduit amândoi să privim prin firele încâlcite ale ierburilor. „Un arc de cerc, vezi? La vreo cincisprezece metri. Poate fi un cauciuc de camion mare…“ Lumina scădea văzând cu ochii, dar tocmai din cauza asta contrastul dintre formele luminoase şi cele întunecate devenea mai puternic. După ce m-am întors acasă m-am întrebat toată săptămâna dacă nu cumva doar la o anumită oră din zi, exact în lumina crepusculară din acel moment, intrarea devenea vizibilă. Mai

mult, am început să mă-n- treb dacă nu cumva lumina amurgului crea pur şi simplu, din nimic, intrarea, aşa cum pe fața imaculată a hârtiei fotografice scufundate-n revelator apar fantomatic contururile unei clădiri sau ochii unei ființe necunoscute. Am intrat în bălăriile şi grami- neele până la brâu, sâcâiți de țânțarii pe care-i stârniserăm cu sutele, şi n-am făcut douăzeci de paşi pân-am văzut, într-o groapă săpată-n pământ, marele tub de ciment ce-şi ridica buza întărită puțin pe deasupra vegetației şi dispărea, oblic, în adânc. Groapa, de vreun metru adâncime, era infectă: fecale de om, întărite, cu câte-o hârtie mânjită de ziar aruncată deasupra, cârpe arse şi vreo trei-patru bigudiuri de metal, cu elastice pline de păr, zăceau împrăştiate pe fundul ei, încât era greu să nu calci în ele. Tubul era masiv, cu pereții groşi de-o palmă, cu câteva litere imprimate pe buză. Era destul de larg ca să păşeşti prin el mult aplecat, sau măcar în patru labe. Cum era îndreptat direct către zid şi cum nu puteam vedea capătul țevii, topit în întuneric, ne-am dat seama că intrarea nu putea fi decât pe-acolo. „Problema e“, îmi spuse Goia, „că dacă socoteşti unghiul cu care coboară tubul, ajungem la câțiva metri adâncime în mijlocul incintei. Va trebui probabil să urcăm cumva după aceea.“ Dar nu era asta adevărata problemă, şi colegul meu o ştia la fel de bine ca şi mine. Problema era că ne era frică. Eram singuri pe-un câmp pustiu, lângă o clădire ruinată. Se făcea noapte. în groapă putea îngrozitor. Ne aştepta gura de canal ce se putea termina brusc într-o mocirlă imundă, în urină şi fecale, într-o viermuială de şerpi sau şobolani. Sau putea fi barată de un grătar cu fierul mâncat de calcar şi cu un câine de maidan, cine ştie când retras acolo ca să moară neştiut, mumificat, cu dinții rânjiți, aproape încastrat în grilaj. Bineînțeles că am coborât până la urmă, cu oroare şi frică de nestăpânit, dar măcar eram doi, şi asta contează ciudat de mult în astfel de-mprejurări.

Țeava de canalizare nu se-nfunda. Devenea doar tot mai slinoasă pe măsură ce cobora în pământ. După câțiva metri alunecam deja şi deodată ne-am dat seama că drumul e fără întoarcere. Cum panta era pronunțată, ne-ar fi fost imposibil să urcăm înapoi prin tubul acoperit tot mai mult de-un gel gros, negru, puțind a mucegai. N-am mai avut timp, însă, să ni se facă mai frică decât deja ne era. De la jumătatea tubului încolo am alunecat, pur şi simplu, ca pe-un tobogan, mânjindu-ne de sus până jos de slinul negru-verzui. Până când gura tunelului ne-a aruncat pe-un sol tare şi grunjos, ce ne-a rănit palmele.

Eram în incintă. Era un ținut al pustietății şi melancoliei. Ne aflam, ne-am dat seama înainte chiar să ne ridicăm de pe podeaua ce păstra urme de excavație, într-o mare groapă, săpată lângă zid, intr-un colț al halei, cine ştie când, şi care semăna intr-un fel cu un şantier arheologic sau cu un cimitir străvechi. Căci pretutindeni se ridicau, pe jumătate dezvelite din pământul uscat, cavouri, morminte, monumente funerare sculptate în transparența gingaşă a marmurei, travertinului, calcedoniei şi malachitei. Erau coloane frânte si statui cu brațe lucioase, erau cruci împodobite cu ghirlande de porfir. Erau fețe dulci de copii înaripați, aşezați, cu obrajii în palme, pe lespedea câte unui mormânt. Erau cenotafuri semănând cu nişte mari dulapuri de piatră acoperite de un scris mare, dăltuit cu o precizie mecanică. Totul lucea enigmatic într-o lumină oliv, coborâtă în şuvițe groase, contrastând violent cu umbra adâncului. Sursa barelor străvezii de lumină era acoperişul pe jumătate prăbuşit al halei, aflat la o înălțime incomensurabilă. Acolo se aflau încă geamuri grele, cu armătură de sârmă, prin care lumina se filtra şi căpăta culoarea cadaverică din marea groapă. Dar în acoperiş erau şi găuri mari prin care se vedea, încă .mai deschis la culoare ca zidurile, cerul. Am umblat câtva timp prin groapă, am privit îndeaproape fețele de copii, asexuate şi pure, brațele cu muşchi reliefați, perfecte anatomic, vestmintele încrețite, fără

urmă de daltă, ca şi când pietrele ar fi fost moi cândva şi-ar fi fost turnate în forme de o netezime fără cusur. Am contemplat unghiurile perfecte ale lespezilor, ne-am trecut degetele de-a lungul canelu- rilor dulci săpate în agatul marmorat, în onixul acum mai întunecat decât noaptea. Incrucişându-se în lumina ce venea de sus, de dincolo de marginile gropii, urcau spre suprafață două rampe mari şi înguste de metal, proptite la-ntâmplare în solul argilos. „Urcăm?“ i-am şoptit colegului meu, care rămăsese uluit de fantasticul priveliştii. Am suit pe una dintre rampele negre ca smoala şi după un minut ne-am găsit în hală.

Lumina era verde-oliv, clară şi uniformă. Pereții halei, în care erau încastrate bare lungi de metal, şine şi traverse cu profiluri complicate, făcute să gliseze de-a lungul lor un fel de cărucioare oprite acum la un capăt al traseului, se-nălțau netezi şi drepți, cei mai îndepărtați dizolvându-se în lumină. Totul strălucea stins, totul avea un halou de indescriptibilă singurătate, aşa cum doar în marile catedrale poți întâlni. Prinse în bolțuri enorme exact pe linia din centrul incintei, care-o străbatea unind intrarea lăcătuită cu partea din fund a fabricii, se înălțau către acoperiş, aproape ajungându-**1**, cinci gigantice agregate. Fiecare era aşezat pe-o bază circulară, înaltă până la pieptul meu, ca un inel colorat. Fiecare bază avea altă culoare, care trebuie să fi fost mult mai vie în lumină de-amiază. Atât cât ne puteam da seama, în umbra oliv ce denatura totul, prima bază era de un roz murdar, a doua albastru închis, a treia stacojie, a patra un fel de oranj către siena, a cincea galben intens, parcă luminând în depărtare. Diametrul inelelor de beton trebuie să fi fost de vreo şase sau şapte metri. Mecanismele sau utilajele ridicate peste ele, şi care erau, din câte ne-am dat seama, identice, îmi erau total necunoscute. Toate erau din metal lustruit şi cuprindeau piese enorme ce-şi puteau schimba poziția unele față de altele, alunecând pe tije rotunde si pe cremaliere cu dinți mărunți si ascuțiți. Toate păreau recent unse şi complet

în afara timpului. Mizeria de pe podeaua plină de câlți, ulei ars, cadavre de şobolan, şpan şi bucăți de metal ruginit nu le atinsese cu o scamă, un strop negru sau un grăunte de țărână măcar. Parcă ne-am fi aflat sub capota unei maşini nou-noute, cu chiulasa motorului încă strălucind de curățenie. Nici Goia, nici eu n-am putut identifica tehnologia din spatele uriaşelor maşinării. Nu păreau maşini cu aburi, dar nici electrice. Nu existau cabluri, doar foarte stranii linii de montaj, de-o parte şi de alta a celor cinci monstruoase aparate, comunicând cu ele printr-un fel de vene îngroşate-n podea. In jurul lor aerul era vast şi gelatinos, iar noi doi păream neînsemnați şi negri ca două insecte minuscule nimerite în carcasa unui radio străvechi.

Căci, într-adevăr, hala nu semăna cu nimic mai mult decât cu aparatele de radio sau cu televizoarele cu lămpi de care avuseserăm şi noi cândva. Când minusculul ecran alb-negru, cu contrastul atât de slab că totul se îneca într-un joc cenuşiu de umbre, începea să facă dungi, tata, în veşnicii lui chiloți de pânză gen Dinamo Moscova, se scula enervat, trântea câțiva pumni îndesați în carcasa de furnir şi apoi trecea la represalii. Una dintre marile mele plăceri era să asist la desfacerea aparatului, ceremonie care avea mereu solemnitatea unei operații complicate, cu pacientul deschis, având toate organele la vedere. Mai întâi mutam televizorul, surprinzător de greu, pe masa rabatabilă din sufragerie, pe care jucam şi ping-pong cu tata de multe ori, apoi mergeam după scule. Alegeam vechea noastră „şurupelniță” cu mânerul de ebonită spart şi un cleşte vechi, negru şi strâmb, ce-avea să folosească drept patent. Apoi tata desfăcea placa din spate, de carton presat, înjurând ca un birjar, fiindcă şuruburile de metal moale aveau de mult floarea distrusă. înăuntru era incredibil de mult praf şi un fel de pâslă densă de scame, care trebuia curățată mai întâi ca să ajungi la piesele electronice. Desprindea apoi firişoare colorate şi trăgea cu mare atenție, ca pe nişte sertare, rafturile cu lămpi. Pe cea arsă mi-o dădea

mie să mă joc, apoi o-nlocuia cu alta nouă. Nimic nu mă fascina ca priveliştea diodelor şi triodelor, sub cupolele lor de sticlă având, ca fiolele pentru injecții, litere şi cifre mărunte, cenuşii, imprimate la baza lor. Iar acum mă aflam chiar acolo, în interior, în spațiul unde mi-aş fi dorit atât de mult să călătoresc ca să-l explorez în copilărie. Aproape că mă aşteptam ca un zid al fabricii să se desprindă brusc şi să văd fața colosală, congestionată de furie, a tatei şi mâna lui cu degete înnegrite, de strungar, pătrunzând în hală şi pipăind după lampa arsă.

Am dat multă vreme ocol celor cinci monoliți sculptați în metal cu o minuție maniacală. Ce făceau oare şcolarii noştri în hangarul ăsta uriaş? Descoperiseră aici ceva care nouă ne scăpa, oare pentru că nu mai eram copii, oare pentru că nimeni nu ne inițiase, prin cine ştie ce şotron mistic sau numărătoare simbolică, în misterul din fabrica veche? Sau poate uitaserăm, cum uităm totul de câteva ori în viață, când creierul nostru năpârleşte şi trebuie să găsească repede altă lume, mai încăpătoare, în care să-şi verse, asemenea crabilor, pântecul moale? Prin spărturile enorme din acoperiş se vedeau acum primele stele, palide pe bolta încă trandafirie, chiar dacă trandafiriul ei devenea aici, în incintă, ambră densă, cu sinistre insecte prinse-n sticla ei pentru totdeauna. Goia se-ndepărtase şi dispăruse undeva spre capătul din fund al sălii. M-am auzit strigat de el, cu o voce sugrumată, pe când urmăream venele groase, umede şi liliachii, asemenea celor de sub limbă, care reliefau podeaua între agregate şi liniile de montaj. Când călcam pe câte una, simțeam desluşit un puls moale sub talpă. Am alergat spre colțul acela îndepărtat, învelit în lumină verde, şi l-am zărit pe Goia, mai înalt ca niciodată, mai asemănător ca oricând cu o mantidă înțeleaptă, dar şi amenințătoare, făcându-mi semn cu mâna în care părea să țină un mic obiect moale. „Uite", mi-a zis, desfăcând palma sa enormă de acromegalic şi dezvăluind astfel dreptunghiul de pânză neagră cu un scris galben, crud

şi strident brodat pe suprafața lui. „Am găsit-o pe jos, i s-a desprins cândva din capse unui copil.” Pe matricolă scria numele şcolii şi, dedesubt, un număr. Fireşte, numărul nu-mi spunea nimic, nu fusesem niciodată atent la detaliile astea din ținuta şcolarilor. Când eram de serviciu îi scoteam uneori pe elevi la careu în curtea şcolii, dar toată treaba o făcea directorul, secondat de profesoara de istorie, faimoasa doamnă Rădulescu. Iar de când copiii aveau numerele matricole direct tatuate pe braț, acolo unde tații lor aveau sirene şi inimi străpunse şi mici texte strâmbe, fără ortografie, matricolele scrise cu ață galbenă căzuseră în uitare. Dreptunghiul de pânză din palma lui Goia trebuie să fi avut câțiva ani vechime, iar cel sau cea care-l purtase pe brațul stâng nu mai era acum, aproape sigur, elevul nostru.

Am adăugat acest obiect comorilor mele şi, din după-amiaza

vizitei la fabrică şi până azi, l-am scos la lumină aproape zilnic.

E un fel de dovadă, o mărturie a realității acelei lumi atât de stranii, orice am vrea să-nțelegem prin realitate. într-un fel, matricola mea e asemenea florii de crin desfăcute până la arcuirea totală a petalelor pe care-o găseşte pe pernă, dimineața, cel care în vis primise floarea de la o ființă înaripată. E un obiect scos din lumea lui, dar neobişnuit şi-n lumea noastră, un obiect-am- fibiu, paradoxal asemenea mamiferelor marine ce respiră aer, dar seamănă izbitor cu peştii, căci, dacă matricola fusese cândva cel mai banal accesoriu al unui imperiu al sclaviei, numărul ei nu aparținuse şi nu aparținea acestei lumi, pentru că era mai mare decât numărul total al atomilor cuprinşi în ea şi, în sine, atât de mare încât colegul meu avusese, citindu-1, o crampă mentală. „952 la puterea 76… E de neînțeles… Poate că mama care-a cusut cifrele le-a aşezat greşit pe două planuri. Şi totuşi, ultimele cifre sunt evident

exponenți..Mintea lui Cantor s-a făcut țăndări după ce-a conceput infinitul la puterea infinit. Pentru ganglionul nostru din țeastă nu e nici o diferență: numărul de pe matricolă e, practic, la fel de inconcevabil.

Cred că n-am fi observat niciodată intrarea dacă n-ar fi fost matricola găsită de colegul de matematică în acel colț îndepărtat, cu pereții populați de mecanismele unei tehnologii necunoscute. Toate erau metalice, din acelaşi metal argintiu ca al marilor agregate ce dominau sala, şi tot ca ele unse cu un ulei fin, ce-ți rămânea pe degete la atingere. Erau, intricate în rame decupate ciudat, cruci de Malta, tacheți şi volanți, angrenaje melcate şi, fireşte, roți dințate şi mecanisme cu cremalieră, şi totuşi dominante erau alte forme, necunoscute mecanicii interioarelor de ceasornic. Pentru că, dacă stăteai în fața acelor panouri chiar numai câteva minute, observai că fiecare piesă-şi schimba lent forma, de parcă metalul lor ar fi fost de fapt un fluid compact ce făcea la suprafață valuri sub formele cele mai elaborate. Toate aceste rame cu mecanisme îmbucate unele-n altele alcătuiau un mare panou, asemenea celor din sala de comandă a uzinelor sau a hidrocentralelor. în mijlocul său se afla însă, luminând albăstrui, conturul limpede-al unei uşi. Ne-a trebuit destulă vreme să observăm, în colțul din dreapta, jos, al uşii, chiar la nivelul podelei, o casetă cu cifre mobile, asemenea celor ce încuie valizele cu cifru. în mijlocul fiecăreia dintre cele cinci căsuțe se afla deocamdată cifra cea mai enigmatică gândită vreodată de om, cea care-si muscă etern coada nu delimitând, ci excluzând infini- tatea lumilor: zero. Se-ntunecase între timp atât de tare, că doar lumina stelelor mai vopsea linii şi contururi pe suprafața panourilor ce glisau, încet, către mereu alte înfățişări. Cifrele se zăreau însă bine-n casetă, căci erau gravate într-un metal cenuşiu ce licărea chiar şi-n întuneric total.

Ne-am jucat cu cifrele, clinchetind cele cinci roți cu câte zece fete, o bună bucată de vreme. Nici o combinație n-a

deschis însă conturul albastru al uşii. Şi totuşi fiecare copil al şcolii noastre trebuie să fi ştiut cifrul, căci eram siguri că acolo, în camera secretă a vechii fabrici, se întâmplau faptele - scandaloase, stranii, înspăimântătoare sau doar puerile? — despre care toți ştiau, dar pe care, nu altfel decât în vechile mistere ale lumilor scufundate, nu voiau sau nu puteau să le divulge. „S-ar putea să nu existe o singură combinație, ci câte una pentru fiecare dintre cei care vor să intre. Poate că e un număr foarte personal, ce se combină cu amprenta degetului tău pe cifrele mobile, sau cu imaginea ta proiectată pe cadrul fotosensibil al uşii, sau cu, pur şi simplu, răsuflarea ta. Iar cifrul ar putea fi doar dovada chemării sau alegerii tale. în cazul ăsta, trebuie să fi primit combinația de undeva, trebuie să existe undeva în datele tale, în memoria ta, în lumea ta." Eu credeam însă că numărul de cinci cifre ar fi putut avea o legătură cu culorile enormelor inele de beton pe care erau aşezate marile agregate din centru. Toate păreau acum cenuşii în întunericul sinistru, vast şi dezolant ca un câmp vizual pustiu, al incintei. Chiar asta era senzația mea în acea clipă, cum priveam dezorientat şi înspăimântat împrejur: că mă aflu în câmpul vizual al unei ființe străine. Goia nu renunțase la plimbarea, mereu în jos, a roților cu cifre. Stătea ghemuit la baza uşii şi puteam auzi clinchetul slab al rotirii mecanismului, care mi-era acum obliterat de corpul întunecat al profesorului de matematică. Şi deodată uşa a glisat şi raza de un albastru intens şi pur al conturului uşii a devenit un cadru dreptunghiular prin care se vedea un coridor scufundat într-o ceață albăstruie. „Nu ştiu, nu înțeleg, m-am jucat cu cifrele'[1], mi-a spus Goia ridicându-se de la podea, dar când am văzut numărul, pe caseta rămasă-n prag ca un penar de metal, mi-am dat seama cât de minunat lucrase memoria sa inconştientă. Numărul ce deschisese intrarea era 95276.

In uriaşa hală se lăsase întuneric total. Căzuse foarte repede, pe nesimțite, ca atunci când femeia de serviciu m-a surprins, în clasa întunecată şi pustie, stând în bancă lângă

fetița pe care-o meditam. Aşa că lumina lăptoasă ce curgea prin uşa secretă aproape că ne orbea. Când Goia a păşit în fața mea şi-a pătruns, fără o vorbă, pe coridorul care, vedeam acum, avea un fel de vitrine de-a lungul său, într-o parte şi-ntr-alta, lumina îi erodă silueta, făcându-l şi mai subțire, şi mai înalt, ca însăilat dintr-o sârmă neagră. Mişcările-i deveniseră prudente, capul triunghiular i se-ntorcea când spre dreapta, când spre stânga, licărind în ceața albăstrie. „Fantastic”, spunea din când în când cu vocea lui sugrumată, aproape inaudibilă. Nu m-am clintit din loc până când silueta nu i-a dispărut aproape cu totul. Foarte vagi urme de cafeniu, spre capătul culoarului, vizibile numai când se mişcau lent, mai arătau că e cineva acolo, aşa cum doar labele păianjenului se zăresc, cețos, din coridorul său de vată. Mi s-a făcut deodată îngrozitor de frică. Mi s-a năzărit că nu noi găsiserăm intrarea, ci că fuseserăm atraşi spre ea, conduşi de teribila ruină în pântecul căreia ne aflam către gura ei din care nu mai aveam scăpare. Panica mi-a crescut deodată până la un paroxism insuportabil, am luat-o la fugă prin hala-mbeznată, doar cu stelele arzând prin găurile acoperişului, m-am împiedicat de câteva ori de venele gofrate de sub podea, aproape că m-am prăbuşit în groapa cu monumente funerare - singure formele lor dulci şi rotunde sclipeau trandafiriu întunecat în adânc -, şi deodată m-am gândit că visez, că am un coşmar, aşa că m-am trântit pe cimentul plin de şpan şi câlți şi unsoare neagră, m-am zvârcolit şi m-am lovit cu palmele peste față ca să mă trezesc, dar durerea m-a făcut să-nțeleg că totul era real, căci durerea e un alt nume pentru realitate. Suprafețele erau tari, ochii-mi erau larg deschişi şi mintea lucidă, numai frica deforma totul, doar ea împingea totul în halucinație si delir. M-am ridicat, m-am scuturat de noroiul industrial de pe haine şi m-am întors, cu inima bătând mult mai puternic decât ar fi trebuit, la uşa deschisă în peretele marii construcții. Ştiam prea bine că, în exterior, clădirea era perfect dreptunghiulară, că n-avea unde să se deschidă spațiul de dincolo de uşă, şi totuşi el

ducea într-un adânc virtual, inexplicabil ca adâncul unei fotografii, ca adâncurile perspectivei ce adaugă o a treia, falsă, dimensiune, picturii de pe un zid. Dac-ai intra într-o astfel de frescă în *trompe l'oeil*, nu ai înainta prin volumul ei fraudulos, ci te-ai micşora de-a lungul liniilor nevăzute de perspectivă. Nu tu te-ai mişca prin spațiile mereu schimbătoare, cu bolți şi coloane de porfir, şi imagini biblice de neînțeles deschizându-se şi-nchizându-se-n urma ta, ci ele şi-ar schimba ne-ncetat formele, dreptunghiurile-ar deveni paralelipipede şi trapeze, arcurile de cerc s-ar schimba în hiperbole şi cercurile în elipse, cu atât mai subțiate cu cât ar vrea să pară mai îndepărtate şi mai adânci. De multe ori mă gândeam că lumea se ordonează şi ea, cu cele trei dimensiuni ale ei, într-un *trompe l'ceil* la fel de înşelător, în fața ochiului infinit mai complex al minții noastre, cu cele două emisfere cerebrale cuprinzând lumea sub unghiuri uşor diferite, aşa încât, combinând rațiunea analitică şi sensibilitatea mistică, vorbitul şi cântatul, fericirea şi depresia, abjecția şi sublimul, se dezghioacă în fața noastră uluitorul boboc de trandafir al celei de-a patra dimensiuni, cu petalele sale perlate, cu adâncimea sa plină, cu suprafețele sale cubice, cu hipercuburile volumelor sale. De parcă embrionul n-ar creşte în pântecul mamei, ci ar veni de departe, şi doar iluzia perspectivei l-ar face să pară din ce în ce mai mare, ca un drumeț care se-apropie pe-un drum pustiu. Drumeț care, după ce trece prin poarta iliacă, se-nalță iluzoriu mai departe, întâi cât un sugar, apoi cât un copil, apoi cât un adolescent, şi-n cele din urmă, când e față-n față cu tine şi te priveşte-n ochi, îți zâmbeşte ca un prieten de pe partea cealaltă-a oglinzii şi care-n fine te-a regăsit.

Am pătruns până la urmă-n pictură, pe peretele încărcat de o tehnologie străină, dar aerul de pe culoarul din spatele uşii era gustos şi răcoros, iar pereții sclipeau de realitate. Din loc în loc, suprafața lor devenea sticloasă, şi deodată m-am găsit într-un fel de muzeu de stiinte naturale, cu vitrine, diorame si

acvarii înşirate de-a lungul coridoarelor. Căci după nu mai mult de zece metri culoarul inițial se ramifica într-un labirint de săli şi sălițe întesate de exponate, preparate biologice colorate artificial, borcane cu ființe hidoase, planşe demonstrative pe pereți, în care era celebrată exobiologia unor ființe de coşmar. Foarte departe, în altă secțiune-a muzeului, se auzeau din când în când, ca nişte rari picuri într-o fântână, paşii colegului meu, rătăcit şi el printre spectralele exponate. Am îndrăznit să-mi arunc privirea în marile diorame.

Monştri, monştri pe care mintea nu-i poate concepe, nici adăposti, nici încăpea, atârnați, ca păianjenii pe firele lor scânteietoare, de reflexele noastre ancestrale, de paloarea pielii, de clănțănitul dinților, de ieşirea ochilor din orbite. De contracția muşchilor piloerectori, de sudoarea-nghețată curgând pe trupurile noastre deja cadaverice. Frica, groaza, împietrirea, teroarea, fascinația, oroarea, urletul şi nebunia. Tortura dincolo de tot ce poate închipui creierul nostru ce înveleşte infernul. Nu colții, nu ghearele, nu sfâşierea, nu ruperea perineului la naştere, nu sfârtecarea de viu provocată de cancer, nu îngroparea într-un muşuroi de furnici tropicale, nu legarea pe-o gură de tun, nu smulgerea ochilor şi-a limbii într-o barbară ublietă, nu-ngră- mădirea diavolilor, roşii şi negri, ulcerați ei înşişi de oroarea bucuriei drăceşti, în jurul trupurilor albe, întristate şi pure, cu țâțici de fecioară, cu cosițe încă-mpletite fără cusur, sau măslinii, cu umeri largi, cu bărbi aduse de curând din foarfecă, dar afun- date-n lavă până la brâu. Ci moştri în absolut, monştri psihici, forme făcute să chinuie etern în viața eternă a minții, ca regretul, ca remuşcarea, ca penibilul, ca dezonoarea, ca amintirea unor fapte ce n-ar fi trebuit să se-ntâmple şi totuşi îți ard cu fierul roşu memoria. Ca groaza de dincolo de groază, groaza cea mare, mama tuturor spaimelor noastre: cea de eternitatea în care nu mai exişti.

Supradimensionate, încât puteau concura ca mărime cu tigrii, bivolii, țestoasele uriaşe şi urşii polari din dioramele muzeelor obişnuite, se aflau în marile vitrine ființe pe care le ştiam bine. La şaisprezece ani părinții mă trimiseseră într-un sat pe malul Dunării, ca să mai ies si eu undeva în nesfârşitele vacante de vară, când puteau trece săptămâni în care nu vorbeam cu nimeni, încât orice ieşire era pentru mine o aventură pe care-o aşteptam cu aviditate, chiar să fi fost un drum în infern. Eram pe-atunci un adolescent în pragul nebuniei. Citeam mare parte din zi, şi de multe ori mă prindeau zorii citind. închideam cartea şi mă culcam doar când auzeam primele tramvaie trecând pe Ştefan cel Mare. Nu aveam nici un prieten. Când singurătatea şi disperarea-mi deveneau insuportabile, ieşeam la plimbare pe străzi lăturalnice, necunoscute, cu case vechi, negustoreşti, pline de amoraşi şi gorgone de ghips. Plecam diminețile şi mă-ntorceam seara târziu, odată cu luna. ^a prânz, cu cei trei lei pe care mi-i dădeau ai mei pe zi (o singură monedă pe care era gravat un tractor îndreptându-se spre nicăieri) îmi cumpăram un cico şi-un pateu cu brânză. Când oboseam, intram în vreun parc şi mă aşezam pe-o bancă, în răcoarea paradoxală a verii. Treceam uneori pe la colegii de liceu, doar ca să nu-i găsesc acasă. Luam tramvaiul şi mergeam cu el paisprezece stații, clătinân- du-mă în vagonul al doilea, până ce coboram în câte-o periferie îndepărtată, cu străzi pustii, unde bănuiam eu că locuia vreo colegă care-mi plăcea. Dar adresa se dovedea mereu greşită. Şi iunie, iulie, august, pline de praf şi sudoare în oraşul dezolat, nu voiau să mai treacă. Fiecare vară mi se părea imobilă şi eternă. Când venea în fine 15 septembrie şi mergeam iar la liceu era ca o izbăvire. Colegii mă priveau ca pe-un alienat, profesorii erau răi şi nepăsători, dar măcar vedeam fețe de oameni, măcar mai schimbam o vorbă cu cineva. Niciodată nu puteam înțelege cum îndurasem şi vara care tocmai trecuse, cum de nu mă sufocase definitiv singurătatea.

Citeam pe-atunci aproape două sute de cărți pe an. Aveam mereu pe lada studioului, la cap, teancuri de cărți din care citeam alternativ. Le luam de la biblioteca „B.P. Hasdeu”, de vizavi de şosea, aflată intr-un bloc vechi care, când s-a lărgit şoseaua, a fost pus pe roate şi retras cu vreo zece metri de la stradă. La stânga bibliotecii era alimentara unde ne făceam cumpărăturile, cu secțiunile ei pe care le ştiam atât de bine: mezeluri, brânzeturi şi, într-o altă aripă, dulciurile. La dreapta era aprozarul, cu vânzători care mereu furau la cântar. Biblioteca era minusculă. Avea de fapt doar un antreu în care stătea bibliotecarul, singurul om în întregime cenuşiu pe care l-am întâlnit vreodată (păr cenuşiu, ochi cenuşii, piele cenuşie), şi o singură cameră cu rafturi de cărți pe toate laturile. Cred că eram singurul cititor al bibliotecii. In orice caz, niciodată n-am mai văzut intrând acolo pe altcineva. Uneori îmi imaginam chiar că biblioteca şi omul singuratic şi tăcut aflat la cârma ei erau acolo doar pentru mine. La câteva zile o dată îmi alegeam, citind autorii şi titlurile de pe cotoare, câteva cărți pe care le duceam cu mine acasă. Nici în registrul de pe masa bibliotecarului, unde semnam de fiecare dată, nu era trecut vreun alt client. Era doar semnătura mea, de sus până jos, pe toate paginile. Citeam multă poezie, pe care-o şi recitam în gura mare pe străzi, încât oamenii întorceau capul, compătimitor, după mine, ca şi romane şi eseuri. îndeosebi mă interesau cărțile despre oameni singuri ca mine, cu care puteam avea, în fine, un adevărat dialog: *însemnările lui Malte Laurids Brigge, Singur* de Strindberg, *Foamea* lui Hamsun... Citind în camera mea, nu mai ştiam când e seară şi când e dimineață. Doar când nu mai vedeam literele aprindeam lumina. Atunci mobilele camerei, în simplitatea şi umilul lor muncitoresc, prindeau o glazură metafizică şi tăcută.

Aşa că acel drum la malul Dunării, unde-aveam să stau în gazdă, o lună de zile, la un inginer agronom şi să lucrez ca pon- tator pentru camioanele care încărcau recolta de grâu, fusese pentru mine o mană cerească. Tot nu vorbeam cu

nimeni, tot singur eram de dimineață până seara, ascultând la pickup discuri cu Los Paraguayos şi plimbându-mă de-a lungul lanurilor de floarea-soarelui. Dar peisajul era altul, şi asta însemna enorm. Respiram liber sub ceruri uriaşe. Nopțile ieşeam în curtea plină de maci înfloriți a inginerului ca să mă uit la stele: niciodată nu le văzusem atât de glorioase, de scânteietoare, niciodată nu se ordonaseră atât de clar în constelații. Niciodată nu mă speriaseră mai tare.

Agronomul nu avea multe cărți. După ce le-am terminat pe-ale mele (*Nuntă la Tipasa* a lui Camus, *Piticul* lui Pär Lagerkvist, *Doctor Faustus* de Thomas Mann), am început să scotocesc prin sertarele lui, căci era plecat toată ziua. Abia seara se-ntorcea, când, fără să piardă o clipă, se-mbăta, îmi arăta diplomele lui din facultate, plângea şi se ducea la vecina care-i

era si amantă. Până dimineața nu mai ştiam de el. în sertare ținea mai mult cărți de specialitate: tratate agronomice, vechi cursuri universitare despre îngrijirea viței-de-vie şi creşterea ovinelor… Le-am citit şi pe-alea, citeam şi articolele din bucățile pătrate de ziar înfipte-ntr-un cui, la closet, în loc de hârtie igienică. Citeam şi ce scria pe cutiile de pateu de ficat şi pe borcanele cu miere, şi instrucțiunile din cutia aspiratorului de praf. într-o noapte însă am făcut, în dulapul unde erau stivuite scrisori, cărți poştale, caiete de toate felurile, o descoperire uimitoare, care mi-a marcat viata mai mult decât toate cărțile mele de literatură.

Era un tratat de parazitologie, jerpelit, cu o copertă mizerabilă şi scămoasă. Ca a tuturor caietelor mele de pe-atunci, ca şi uniforma mea de licean ce părea făcută din hârtie sugativă impregnată de-un tuş decolorat. Pe coperta mâzgălită cu un vernil jegos abia se distingea un fel de floare ciudată, pe care am identificat-o mai târziu cu scolexul teniei. Am răsfoit la-nceput plictisit gioarsa plină de praf şi de scame, pe paginile căreia alergau să se ascundă minuscule

insecte chihlimbarii, pentru ca apoi să găsesc, în lumea animalelor ce-ți infestează trupul, mâncându-te pur şi simplu pe dinafară şi pe dinăuntru, o poezie uriaşă şi sumbră. Nici Dante, nici Bosch, nici Lautreamont nu văzuseră îndeaproape, când şi-au conceput infernurile, fața bestială a păduchelui, chipul larvei de muscă, picioarele flagelate ale sar- coptului. Nu fuseseră capabili să inventeze, ca să populeze cu ele cavernele de flăcări şi lacrimi de sub lumea cea albă, demoni mai cumpliți ca puricii şi căpuşele, ca limbricii şi tenia, ca viermele globului ocular şi ca armatele oarbe ale acarienilor. Am văzut, desenate grosolan - şi cu atât mai atroce - în planşele tratatului saga unor ființe ce nu-s de pe lumea noastră, metamorfoze perverse, trasee improbabile între gazde eteroclite, strategii diabolice, impregnate de un geniu malign ce nu putea veni decât de la Adversarul ce stăpâneşte galeriile subpământene, ca şi cele săpate în pielea şi-n carnea noastră. Am văzut figura de prunc angelic a parazitului care-ți mănâncă limba şi-apoi i se substituie, luându-şi tainul din tot ce îngurgitezi şi învățându-te un grai necunoscut. Am văzut larva străvezie ce-ți pătrunde în creier şi-ți modifică, scormonind cu perii ei lungi în hipotalamus, amintirile şi dorințele. Am privit figura oarbă, cu apendice exuberante, cu un fel de mânuțe şi un fel de cuțite în jurul ciocului de seringă hipodemică, a parazitului ce-ți sapă canale-n timpan, şi m-am înfiorat la lipsa de chip şi de trup şi de organe a crusta- ceului parazit ce infectează crabul pagurus, pătrunzându-i în torace şi-n abdomen, intrând în tuburile subțiri ale picioarelor, golindu-l de carne şi substituindu-se lui pe de-a-ntregul, până ce crusta goală începe să-şi mişte segmentele la o voință străină, şi falsul pagur îşi răspândeşte ouăle împerechindu-se cu paguri adevărați. Divizii de viermi, falange de arahnide minuscule, zeci şi zeci de mii de specii bestiale, fără milă şi fără binecuvântarea luminii, eliberând mări de ouă şi oceane de fecale, locuind în porii şi alveolele noastre pulmonare, invadându-ne noaptea sexele şi sfârcurile cu gogoşile umede

ale pântecelor lor purtate pe labe cu căngi şi gheare, texturi matlasate, perlate, metalizate sau doar umede şi sângerii ca ale râmelor, culori bălțate în care predomină rozul şi violetul - o infra-lume a devorării şi-a autode- vorării, departe de bine, adevăr şi frumos, de lumină şi Dumnezeire. O lume damnată pentru totdeauna.

Vedeam acum, în îngrozitorul muzeu, în dioramele sale ciudat de limpezi, ființele din vechiul tratat, mari cât tigrii şi cât elefanții, evoluând în medii greu de recunoscut, deşi era doar lumea noastră la o scară enorm exagerată. Am văzut într-o vitrină o enormă boabă de sidef, cenuşie, cu vagi reflexe roz, strâmbă şi compactă ca unul dintre bătrânele mărgăritare din rama icoanelor făcătoare de minuni, dar de mărimea unei broaşte țestoase uriaşe. Nimic nu te putea face să crezi că obiectul neted ca o piatră de râu ar fi putut fi viu. Şi totuşi, când mă aşteptam mai puțin, de la o margine a boabei lustruite, acolo unde o scobitură întunecată, asemenea celor ale boabelor de fasole, era singura neregularitate de pe pielea perlei, se iviră câteva puncte negre ca antracitul, ce se transformară în opt gheare subțiri şi un cioc arcuit. Abia târându-şi corpul plin de sânge pe labele negre, căpuşa ce-şi face veacul, de obicei, după urechea pisicii dădea acum ocol dioramei. In altă vitrină se afla păduchele lat al pubisului şi subțiorilor, cu ochii săi mici şi sceptici pe fața roză, cu trupul lepros, cu gheare modelate după o anatomie de coşmar. înaintam pe culoarele labirintice, fascinat şi livid, năpădit de o sudoare rece. Larve vii, cu branhiile înfoiate, se agitau la trecerea mea, ventuze lipite de transparența sticlei îşi arătau în interior faringele cu vene liliachii, frunți oarbe izbeau în geam, apendice baroce şi de neînțeles se chirceau şi se relaxau printre bolovanii poroşi şi fâşiile de piele descuamată, de mărimea şerpilor amazonieni, ce alcătuiau substratul acvariilor monstruoase. O secțiune prin epiderma unui animal viu, cu endoplasma hialină zvâcnind în fiecare celulă, cu fire de păr groase ca arborii şi

glande sudoripare, dădea la iveală, printre corpusculii Golgi şi discurile sensibile la presiune, tunelele şovăitoare ale sarcopților râiei. Şi-i vedeam şi pe ei, mari cât oile, cu cioturi de picioare din care țâşneau flagele răsucite, cu burduhănoase trupuri străvezii pline de peri, târându-se orbi de la unii la alții, muşcând cu mandibule vorace din gelatina pielii uriaşului animal în care trăiau, acuplându-se şi mâncându-se şi-ntre ei, cătă- rându-se insensibili unii pe alții…

Erau ființe vii, dar trăiau ele oare? Simțeau, fără-ndoială, lumea din jur, dar *cum* o simțeau şi ce-nseamnă că o simțeau? Ce fel de viață era asta? De când găsisem, la şaisprezece ani, tratatul din casa inginerului agronom nu-ncetasem să mă-ntreb cum ar fi fost oare să mă fi născut un sarcopt al râiei sau un păduche, sau unul dintre miliardele de polipi ce produc insulele de corali. As fi trăit fără să ştiu că trăiesc, viata mea ar fi fost o clipă de agitație obscură, cu dureri şi plăceri şi atingeri şi alarme, şi îndemnuri, departe de gândire şi de conştiință, într-o gaură abjectă, într-o pată oarbă, într-o uitare totală. „Dar asta şi sunt, asta şi sunt, m-am pomenit deodată spunând cu voce tare. Asta suntem cu toții, acarieni orbi fojgăind pe firul nostru de praf în infinitatea neştiută, irațională, în fundătura oribilă-a acestei lumi. Gândim, avem acces la structura logico-matematică a lumii, dar continuăm să trăim fără conştiință de sine şi fără-nțele- gere, săpând tunele-n pielea lui Dumnezeu, provocându-i doar iritare şi mânie. Sarcoptul ce sapă canale în pielea mea nu mă ştie şi nu mă poate cuppnde. Ganglionii săi nervoşi nu sunt făcuți pentru asta. Organele lui de simț nu-şi întind pânzele decât la câtiva milimetri-mprejurul trupului său de care nu-i conştient. Nici noi nu putem cunoaşte ființele miraculoase care sunt fată de noi ceea ce noi suntem față de paraziții din pielea noastră şi acarienii din perna pe care dormim. Secrețiile lor chimice nu ne pot detecta. La fel de neputincioasă-i gândirea noastră. Cunoaşterea noastră e tot o tactilitate bâjbâitoare. Dar cum

substanța trupului lor e asemenea celei a trupului nostru, substanța gândirii noastre e similară celei a ființelor ce nu sunt decât gândire. Ca să ajungi să-i cunoşti, însă, ai nevoie de o gândire de altă natură şi de pe altă treaptă, o gândire a unui trup de gândire pe care n-o putem concepe, cum sarcoptul nu poate concepe gândirea noastră şi nici nu va putea gândi vreodată.

Am rătăcit multă vreme printre dioramele cu paraziți, în lumina aceea crepusculară. Am privit în ochi păduchele şi larva ichneumonidei. Am văzut cum, ca-n bolgia hoților din celălalt Infern, gazda şi parazitul se contopesc într-o-mbrățişare agonică, trec unul în celălalt, devin organe şi membre unul pentru celălalt. Cu ochii cu-atât mai lărgiți cu cât încercam să-i strâng, aşa cum aş fi vrut să mă chircesc şi eu şi să cad pe-o parte în vreun colț al labirintului, unde s-ajung cu timpul o grămăjoară de țărână, mă vedeam pe mine însumi: cât de straniu, de neverosimil voi fi părând marii şi minunatei ființe aplecate adânc asupra lumii noastre, cu globii mei oculari, cu mâinile mele terminate cu cinci degete, cu plămânii şi intestinele mele baroce, cu penisul şi ouăle mele şi unghiile mele şi creierul meu şi circulația sângelui prin tuburile suple ale venelor mele! Eram făcut din carne, ca şi monştrii elastici şi compacți din vitrine. Soarta mea era aceeaşi cu-a lor. De la o vreme mă învârteam în cerc printre enormele diorame, şi m-am învârtit aşa poate ore. Am ieşit însă pe neaşteptate într-o mare rotondă.

Era formată dintr-o singură dioramă circulară ce îmbrăca, asemenea unui strat de gelatină, întreaga cupolă. Diorama era ocupată în întregime de un fantastic vierme de purpură-ntune- cată, de catifea ce schimba ape, o ființă vie şi mişcătoare de o frumusețe neasemuită. Naviga într-un mediu lichid pe care-**l** umplea aproape cu totul cu contorsiunile şi ondulările sale grațioase, cu trandafiriul penajului din jurul gurii rotunde, cu lunulele portocalii şi dungile albastru electric de pe trupul său musculos. De la baza clopotului

până la apexul său, se mişca neîncetat, peristaltic, hipnotic, de parcă ar fi fost însuşi şarpele Ouroboros ce-şi muşcă veşnic coada. Iar pe podeaua de onix superlustruit, oglindă neagră-n care se reflectau cele mai mici detalii ale sălii, se afla culcată, cu pleoapele-nchise şi respirând încetişor, o fetiță de-o colosală mărime.

Putea să fi avut cincizeci de metri lungime. Era complet dezbrăcată, albă ca laptele şi ca dințişorul de copil, cu părul cânepiu, lucios, prins în două cozi cu elastice de păr având în capete margarete de plastic, cât roțile unui camion mare. Sânii abia înmuguriți, şoldurile înguste şi pulpele caste arătau că avea unsprezece sau doisprezece ani. Câțiva metri în jur, podeaua era caldă de la trupul ei. I-am dat ocol uluit, atingându-i în mers firele de păr din codițe, iar de partea cealaltă a imensului ei trup l-am regăsit pe Goia, ce-o privea cu gravitatea lui dintotdeauna. „Poate că-i fata care-a purtat matricola”, mi-a spus în şoaptă. „Locul ăsta e poate doar pentru ea..Dar şoaptele lui reverberau neaşteptat de puternic sub marea cupolă, încât, sub ochii noştri, fata se deşteptă tresărind. Ne-am tras într-o parte, pe când fata se ridică, încet, în capul oaselor, privind nedezmeticită în jur. Am ieşit repede pe-o uşă neobservată până atunci şi-am luat-o la fugă pe culoarul ce ni se-ntindea, îngust, înainte. După vreo sută de metri, coridorul se termina brusc într-o săliță aflată sub un turn, prin tubul căruia urca o scară de metal în spirală. Am luat-o-nainte, urcând cu mare efort, treaptă după treaptă. Tur- nul era-nalt şi rotund, cu pereți ce păreau de ciment masiv. Nici o fereastră nu le spărgea netezimea. Amețisem de la atât învârtit într-o singură direcție. Inima-mi bătea să-mi rupă coastele. Viziunea fetiței gigantice mă urmărea cu o putere fantastică, mi se-nşurubase de-a dreptul în minte. Foarte târziu am ajuns în vârf şi-am ieşit, în fine, sub stele, pe o platformă metalică ce-nconjura o mare sferă vopsită-n alb. Sub noi, în noapte, licăreau ferestrele şi luminile publice ale cartierului. Câteva tramvaie întârziate, la

picioarele noastre, erau oprite în stație. Peste şoseaua pe care trecea rar, cu farurile aprinse, câte-o maşină se vedeau luminând verzui marile ferestre ale Uzinei de Țevi Sudate. „De necrezut, suntem în vârful castelului de apă“, i-am spus lui Goia. „Uite şi fabrica veche!“ Clădirea masivă din care-abia evadasem se decupa neagră şi tăcută pe cerul roşietic al oraşului. Câteva siluete de copăcei crescuți pe acoperiş, la fel de întunecate, măturau cerul la fiecare adiere de vânt. Luna, culcată pe spate, cu coarnele către vârful bolții, era mai mare ca oricând o văzusem vreodată, de parcă turnul ar fi avut mii de kilometri, lungindu-se şui după ea. Dar ce m-a uimit cel mai tare, cum stăteam cu spatele lipit de balustradă şi cu părul umed fluturat de vânt, a fost când l-am privit mai atent pe colegul meu de cancelarie, ce mă domina, ca de obicei, cu două capete înălțime. Privea împrejur nepăsător, arătându-mi doar din când în când câte-un detaliu al cartierului: „Uite sifonăria. Şi casa Roibuleştilor, aia cu etajul retras. Şi departe, acolo, e alimentara. Uite şi şcoala noastră, vezi panoul de baschet?” Dar picioarele îi dispăreau undeva-n casa scării, de parcă n-ar fi urcat încă toate treptele spre platforma din vârful castelului de apă. M-am uitat în golul luminat din miezul turnului şi-am văzut, înfiorat, că trupul lui Goia se răsucea ca un şarpe negru până în josul scării, de-a lungul întregului turn, iar tălpile sale erau jos, pe pământ. „Hai să coborâm, să găsim ieşirea”, îmi zise, şi se retrase, scurtân- du-se tot mai mult, în spirală, către baza scării. L-am urmat cu un fel de fascinație. Eram atât de obosit, că mintea mea nu-şi mai punea întrebări. Am ieşit pe poarta castelului de apă, descuiată de data aceasta, şi-am luat-o-n jos, pe Dimitrie Herescu, pe lângă Automecanica, pân-am ajuns în stația lui 21. Am urcat în remorca din spate-a primului tramvai şi-am călătorit aşa, legănându-ne, până la Doamna Ghica, singuri în tot vagonul puternic luminat. La Doamna Ghica am coborât, pe când el a mers mai departe. Am ajuns acasă frânt de oboseală, cu hainele noroite şi pline

de păcură, mirosind a fecale de câine şi-a frică. Am stat mai bine de-o oră în cadă înainte de culcare.

A doua zi, la şcoală, am mers cu colegul de matematică la director în birou şi l-am lăsat pe el să vorbească. A povestit, cu vocea lui stinsă şi cu o sinceritate pe care n-o puteai pune la-ndoială, cum am ajuns la fabrica veche, cum am intrat prin- tr-o spărtură-n zid ca să dăm, înăuntru, doar de murdării, moloz şi pereți goi, aşa-ncât rămâne mai departe o enigmă ce caută elevii noştri în hala aia dărăpănată. Poate se strâng să fumeze în grup, poate joacă gajuri cocoțați pe străvechile poduri rulante… A rămas să mai dăm câte-o raită pe-acolo, „cel puțin o dată pe lună“, ca să nu scăpăm situația de sub control.

Mi-am adunat mai întâi bănuții de sub pat, de după dulap, de pe covor, din colțul camerei. Azi-noapte, când mi-am scos pantalonii, o cascada de zgomote a spart brutal tăcerea totală din casă: pumnul de mărunțiş din buzunare mi s-a-mprăştiat pe jos cu o brutalitate neaşteptată, m-a scos din starea mea de reverie şi adâncire-n gânduri ca una din acele treziri care te izbesc ca un baros de adrenalină: eşti zgâlțâit, ți se strigă-n ureche, ți se toarnă o cană de apă rece-n cap sau, pur şi simplu, scufundat în vise şi-n fierbințeala plăpumii, auzi glasul îndepărtat al mamei spunându-ți că-i vremea să te scoli şi să mergi la şcoală, pe-ntuneric, într-o dimineață de iarnă. Bănuții au sclipit brusc în lumina crudă şi s-au risipit pe podea, sărind, rotindu-se şi scânteind metalic cu un zgomot ce mi-a inflamat nervii. Două sau trei monezi s-au mai rotit pe parchetul lucios destulă vreme ca să mă lase să mă-ntreb pe ce parte vor cădea, stemă sau ban, şi le-am privit, încremenit, cu un picior gol în aer, iar celălalt încă în cracul său de pantalon, până ce rotirea lor a devenit tot mai lentă şi-a urmat balansul final, mai zgomotos şi mai aleator pe măsură ce gravitația le reducea tot mai mult libertatea şi exuberanța. Şi-apoi iarăşi tăcere şi lumină întunecată, şi discurile argintii şi-arămii ale monezilor împrăştiate pe podea.

Mici aparate de divinație, pe-o parte Urim, pe alta Tummim, acum golite de premoniții şi viață.

Le-am pus una peste alta, fişic gros şi inegal, pe colțul mesei de scris şi încerc să m-apuc de lucru. Povestea vieții mele, aşa cum aş vrea s-o-ncep azi, e povestea vieții unui anonim. Tocmai de-aceea se cere scrisă, pentru că dacă n-o scriu eu, singurul pentru care ea înseamnă ceva, n-o va scrie nimeni. O scriu nu ca s-o citesc, unicul ei cititor, cândva, la gura sobei, ca să petrec astfel câteva ore de uitare de sine, ci ca s-o citesc simultan cu scrierea ei şi să-ncerc să-nțeleg. Voi fi unicul scriitor-cititor al acestei poveşti al cărei sens, o scriu a zecea oară, e neestetic şi neliterar. N-am altă pretenție decât să fiu scriitorul-cititor-trăitor al vieții mele. Ar putea fi biografia unui păduche sau a unui sarcopt, dar pentru mine e la fel de importantă ca propria mea piele, pentru că se-ntâmplă ca eu însumi să fiu acea ființă obscură, canalele în care fojgăie să fie-ale mele, excrementele - ale mele, senzațiile - ale mele, turpitudinea - întreagă a mea. Chiar dacă sunt nimeni, mă doare dacă-mi înțepi palma, şi durerea pe care-o simt e a mea şi numai a mea, şi dacă nu-i pasă de ea nimănui, mie-mi pasă.

N-am văzut lumina zilei într-o zi de iunie din 1956. O văd abia acum, în imaginație, pentru copilul de muncitori născut în acel an într-o maternitate mizerabilă dintr-o lume murdară. Cred, de fapt, că mult mai multă lumină văzusem înainte, prin pleoapele lipite, dar şi prin restul pieliței subțiri ce-mi învelea trupuşorul, pe când încă pluteam în grota umplută de-un unic diamant lichid, ținându-mi imaginea din oglindă în brațe. După baia de ulei luminos din uter, după extazul vieții înmugurite din altă viață, tărâmu-n care am fost exilat, stors brutal din grota mea, împins prin tunelul de carne dintre picioarele mamei mele ce mi-a țuguiat creştetul şi mi-a lungit trupul ca pe o plăsmuire de cocă, mi s-a părut un sumbru, cenuşiu ținut al ruinelor. Am venit pe lume într-o realitate putredă, cu găuri în țesătura ei prin care puteai băga

degetul, şi căutarea mea e chiar a acestor rupturi şi sfâşieri din poveste. Părinții mei erau tineri în acea vreme şi veniseră şi ei pe-o lume nouă. Erau proaspăt orăşeni, îşi lăsaseră rubedeniile la țară şi-ncercau să se descurce în noua lor viață făcută din strunguri, şpan, emulsie, războaie de țesut, scame şi urlete insuportabile în urechi. Dar şi din intimitatea cămăruței lor închiriate, în care se iubeau nopțile, stângaci şi puritan, mereu cu un fel de sentiment de vinovăție. Luna de mahala, filtrată prin muşcatele din fereastră, le albea fețele-ntoarse una spre alta. Multă vreme, chiar şi după naşterea noastră, au rămas chiar aşa: doi țărănuşi nimeriți la oraş şi-ncercjnd să-şi refacă satul acolo, între blocuri de beton şi uzine huruitoare şi tramvaie care clopo- țeau trecând cu vuiet prin intersecții. Erau din zone diferite-ale tării si n-ar fi trebuit să se cunoască niciodată. Dar s-au nimerit în aceeaşi serie, trimişi de sindicat, într-o stațiune balneară, cred că la Govora, unde, fecioară şi fecior, ea de 25 de ani, el de 22, vor fi râs împreună la chermeze muncitoreşti şi la bal, se vor fi călcat pe picioare dansând, se vor fi sărutat sprijiniți de zidul căminului de fete, o fostă vilă cochetă, şi-şi vor fi promis să se revadă în enormul Bucureşti, unde nimeni n-avea încă telefon şi unde cuplurile se pierdeau pentru totdeauna dacă ratau o-ntâl- nire. Dar tata, bănățeanul brun si frumos ca un actor de cinema din anii interbelici, încât de câte ori apărea undeva culorile se retrăgeau şi lumea redevenea alb-negru, n-a vrut s-o piardă pe Maria şi s-a transferat la Bucureşti, la Atelierele ITB, ca să rămână cu ea. Călare toată ziua pe şasiurile de tramvai, strângân- du-le şuruburile cu cheia înnegrită, se gândea mereu - şi până şi gândurile lui erau în dialect - la fata care nu era numai prima din viața lui, dar avea să rămână şi singura. Mama nu era, în schimb, hotărâtă să-şi petreacă viața cu „puştiul[11] ei, abia-şi revenise după o mare dezamăgire, iubise un student care, după ce ajunsese doctor, o lăsase baltă, pentru că mama, cum era datina la ea, la Tântava, nu voise să i se dăruiască înainte de cununie. Cele

ce se petreceau între bărbat şi femeie erau o scârboşenie dacă nu erau sfinţite de voalul, cununiţa şi rochia de mireasă, de crucea sărutată la biserică şi de pirostriile aşezate pe creştet. Dar îi spusese surorii ei mai mari, ucenică la croitorie, că nu vrea să crească un copil, chiar dacă unul zvelt şi frumos, cu cei mai catifelaţi ochi căprui cu putinţă. Sora ei, mult mai practică, îi băgase însă minţile-n cap: avea douăzeci şi cinci de ani, curând aveau s-o mărite babele. Cât mai voia să aştepte? Costel era băiat bun, serios, o iubea, avea o meserie, nu bea, nu fuma. Unde-o să mai găsească altul ca el? Şi-n plus, o ceruse de nevastă-ntr-o seară, pe-un podeţ din Cişmigiu, după ce un fotograf îi pozase sprijiniţi de balustradă, ea coafată „cicero“ iar el cu părul lins pe spate, dat din plin cu ulei de nucă... Ce mai voia? Să-mpletească cosiţă albă? Să aibă grijă de copiii altora? Putea să şi stea o vreme, după nuntă, la Ştefan şi la ea, în Dudeşti-Cioplea, că aveau două camere, iar băiatul lor dormea între părinţi, în dormitorul din fund. Atât o bătuse la cap, că Maria zisese da şi se dusese după Costel. Am în faţă, acum, când scriu, poza lor de nuntă, cea oficială, doar cu ei doi pe fundalul cu falduri de catifea şi cu un vas cu flori pe-un postament înalt, lângă mireasă. Poza asta, mărită şi-ncadrată într-o ramă de stuc, a stat multă vreme deasupra patului lor, în chilia din Silistra. E retuşată din greu, dar tot mai desluşeşti în ea, dincolo de veşmintele de gală, fară-ndoială închiriate, spaima şi nedumerirea celor doi, stânjeneala şi-nţe- penirea în acel sicriu dublu, în diorama cu păpuşi de ceară a inevitabilei poze. Nimic nu-i putuse face să zâmbească: tata e încruntat şi strânge din dinţi de parc-ar vrea să omoare pe cineva, iar mama se gândeşte deja, parcă, la datoriile cu care aveau să rămână după nuntă, căci nimeni nu le dăduse nici măcar o lingură. Ai lui nu veniseră nici unul din Banatul lor de la marginea lumii, iar rudele mamei erau sărace şi zgârcite, munteni răi de gură şi strânşi la pungă. Tataie şi mamaie, în poza de grup, sunt ţărani get-beget, el cu mustaţă adusă din foarfecă, ea cu broboada din care abia-i ieşea vârful nasului,

amândoi în port de la țară şi cu ochii rătăciți. Un ofițer este fratele mamei. Altă țărancă e sora cea mai mare. Câțiva orăşeni, ei cu chelie şi pântec proeminent, ele planturoase şi cu sarmale-n cap, sunt naşii, prietene de la țesătorie, vecini, cine-i mai ştie? Costeluş şi Aura, verii mei, sunt micuți, de 2-3 ani, şi se uită țintă-n aparat cu ochii rotunzi. Toți arată de parcă-naintea lor, în partea de încăpere care nu se vede, s-ar fi-ntâmplat chiar atunci ceva neaşteptat şi miraculos, un număr de prestidigitație cu porumbei sau flori scoase candid din mânecă.

M-am smuls greu, în acea zi de iunie 1956, la ora 11 dimineața, din îmbrățişarea lui Victor, fratele meu geamăn. Ne obişnuise- răm împreună, atârnaserăm acolo, două baloane în azurul grotei cu diamante, fiecare legat de sforicică propriului cordon ombilical. Crescuserăm împreună, ne simțiserăm mai întâi, poate, câmpurile bioelectrice, ca nişte lumini slabe, de forma trupurilor noastre ghemuite. Apoi, când ni s-au dezvoltat ochii, am deschis pleoapele, ne-am văzut şi ne-am zâmbit. Victor era, fireşte, cel mai frumos lucru din univers, în lumina aceea dumnezeiască. Avea trupul străveziu ca al minusculelor ființe din apele stătute. Ne-am privit luni de zile în ochi, apoi am privit şi pereții organici din jur, atât de imaterializați şi ei de lumina groasă ca mierea a lichidului amniotic, încât întrezăream prin ei lumea de dincolo, fără vreo bănuială că avea să fie cândva a noastră, aşa cum şi auzeam, filtrate prin bătăile inimii mamei, prin gâlgâitul intestinelor ei, prin fâsâitul alveolelor ei pulmonare, vocile, muzica, zgomotul tramvaielor şi plânsul, şi hohotele de râs ale celor de-afară. Dac-aş fi putut, l-aş fi avertizat pe Victor să rămână acolo, şi uneori nu mă pot opri să nu mă gândesc ce bine-ar fi fost să se fi ascuns undeva, să se fi resorbit în placentă, să fi regresat la stadiul de ou, doar să nu se mai fi născut vreodată, în decurs de-un sfert de oră am venit amândoi, unul după altul, identici în precaritatea - nici unul n-am avut două kilograme, „doi pisoi”, i-a spus doctorul,

mai târziu, tatălui nostru - şi-n nefericirea noastră. Lumea cea nouă ni s-a părut scufundată-n întuneric, înecată asemenea pozelor din ziare, cu tuşul prelins peste contururi.

Câteva luni, părinţii noştri stătuseră, într-adevăr, la sora mamei. Cum se vor fi descurcat cu noi, nu ştiu. Vremurile, mai e nevoie să spun, erau îngrozitoare. Mama n-a avut lapte, cum se hrănea numai cu macaroane şi marmeladă. Lapte praf nu se găsea. Tatăl meu a ajuns să-şi dea o treime din leafa pe lapte de vacă, de la cineva care creştea două-trei vaci într-o curte din apropiere. Era un lapte albăstrui, botezat cu apă şi-n plus infestat cu bacili de tuberculoză. Aşa am ajuns ca, peste ani, să-mi iasă IDR-ul mare cât o farfurioară pe braţ şi să fiu trimis în preven- toriul de la Voila. După jumătate de an, ai mei ne-au luat, fiecare, pe câte unul — în afară de mama nimeni nu ne deosebea, chiar şi mama a avut de multe ori ezitări aşa de mari, încât nu sunt sigur că am dreptul să mă cred mai curând unul decât celălalt -, ne-au plimbat prin tramvaie şi ne-au adus, adormiţi, înodăiţa lor închiriată dintr-o casă cu vreo douăzeci de asemenea camere, pe strada Silistra din Colentina. Acolo am trăit până la trei ani, şi tot acolo s-a întâmplat tragedia dispariţiei lui Victor, pe când amândoi aveam cam un an.

-

La drept vorbind, nu mi-**1** aduc aminte, deşi e mereu prezent în mintea mea, uneori cred că mi-o ocupă cu totul. Mama n-a vrut niciodată să-mi vorbească despre el, cel pierdut. De câte

ori nu m-am întrebat dacă nu cumva Victor e un copil imaginar, născut din cine ştie ce nevoie adâncă a minţii mamei, aşa cum unele isterice mimează o sarcină inexistentă, simţind însă toate durerile facerii la fel de sfâşietor ca-n realitate. Bucliţele şi din- ţişorii mei sunt un fel de dovadă arheologică a fiinţei mele de-atunci. Pozele mele - e drept, cea mai veche fiind de la un an şi jumătate - arată că, în zile de

primăvară sau de toamnă, fotonii izvorâţi din soare au ricoşat pe genele şi obrăjorii mei şi-au căzut ca o ninsoare pe pelicula filmului, corodând-o, aşa cum astăzi alţi fotoni, desprinşi dintr-un soare cu treizeci de ani mai bătrân, ricoşează pe genele copilului din poză şi-apoi îmi intră-n pupilă. Dar unde sunt buclele lui, dinţii lui de lapte, pozele lui? Unde sunt hăinuţele lui de când era bebeluş? în fundul unui raft din şifonierul galben, din camera din faţă, mama le ţine încă pe-ale mele… Buricele noastre au fost legate, unul după altul, cu aceeaşi sfoară de-împachetat, din acelaşi ghem grosolan, acolo, în sala de naştere cu tavanul infiltrat de intemperii, picurând o apă plină de moloz şi rugină pe burţile albe ale gravidelor. Eu îmi scot şi-acum, stafidite şi înnegrite, bucăţi din ea; el a fost poate-ngropat cu tot cu sfoara din buric şi-au putrezit în pământ împreună.

Fapt este că, după spusele rubedeniilor, în jurul vârstei de un an am fost luaţi amândoi cu salvarea şi duşi la spital, fierbinţi ca nişte sobe. Făcuserăm dublă pneumonie. Nici nu era greu: cămăruţa era cu ciment pe jos, ca la puşcărie, ai mei erau săraci ca degetul, iarna fusese grea, cu zăpada până la ferestre, iar lemnele costau. Amândurora ne rămăseseră plămânii şubrezi. Au fost de-ajuns câteva zile mai reci şi mai ploioase ca lumea pestriţă din acea curte-a miracolelor (hoţi, prostituate, gunoieri, mici meseriaşi, dar mai toţi mahalagii spurcaţi la gură care-o ţineau într-un scandal continuu) să se umple de gripă şi guturai. Cum ne pupau toată ziua de ne albeau, ca pe micii prinţi ai locului, de care mama era teribil de mândră, nu-i deloc de mirare că eram mai tot timpul bolnavi. Dar ca atunci nu fuseserăm niciodată. Nu puteai pune mâna pe trupuşoarele noastre chinuite de fierbinţeală.

Spitalul era o clădire galbenă sub nori tot galbeni, de parcă şi norii fuseseră construiţi şi-apoi zugrăviţi odată cu spitalul. In salonul pentru copii erau treizeci de pătuţuri de fier vopsite-n alb, dar aşa de vechi şi de delabrate, că te mirai cum suportă greutatea fetiţelor şi băieţeilor bolnavi. Surorile

erau urâte şi şleampete. Se dădeau toate cu apa de colonie ieftină ce se vin- dea-n sticle în formă de maşinuțe. Acolo, în două paturi alăturate, am agonizat câteva zile. Din când în când ne făceau injecții, fără milă, cu una dintre seringile butucănoase ce-aveau să mă terorizeze întreaga viață. Alteori simțeam talpa-nghețată a unui stetoscop pe pielea roşie şi-ncinsă ca o plită. Am agonizat acolo, laolaltă cu alți treizeci de copii, zile-n şir, până când febra mi-a scăzut, privirile mi s-au limpezit şi am putut vedea, clar în fiecare detaliu al său, pătuțul gol de alături. Deşi nu mi-**l** amintesc, nu-l voi uita niciodată.

Când ne aduseseră-n spital, îmi povestea mama, ne consultaseră pe-amândoi cu stetoscopul. începuseră cu mine, nu mi-au dat cine ştie ce atenție, deşi eram aproape leşinat de fierbințeală. Când au trecut la Victor, a urmat un moment de stupoare. Doctorul, un om în vârstă şi chel, a plimbat la nesfârşit talpa aparatului pe pielea-nroşită-a copilului, fără să-i pese de țipetele lui, şi-apoi a ieşit din odaia placată cu faianță, ca un closet public. Mama a rămas singură cu noi vreun sfert de oră, disperată că nu ne putea ajuta (de câte ori nu mi-a spus mai târziu că, de fiecare dată când am fost bolnav, s-a rugat să treacă boala la ea sau să i se-ntâmple ei ceva rău, numai să mă fac bine), până ce doctorul a revenit cu încă doi medici şi-au reînceput să-l examineze pe Victoraş, în loc să-i dea ceva care să-i aline suferința. Se purtau de parcă nu le venea să creadă, de parcă ceva în acel trupuşor nu era în regulă. Mama aştepta cu sufletul la gură să-i spună şi ei ceva domnii doctori, dar era ca şi când ea, pentru ei, ar fi fost invizibilă. Cum şi era, cum erau toți pacienții, cărora, în afară de-un prim „ce te doare?“ spus cu jumătate de gură, doctorii nu le mai adresau şi a doua oară cuvântul, de parcă n-ar fi fost oameni cu înțelegere, ci câini sau pisici. Le completau repede o rețetă ilizibilă şi-i dădeau afară cu aceeaşi privire acră şi plictisită. Dar acum era şi.altceva. Mama auzea din timp în timp câte-un „imposibil”, un „fenomen foarte rar”

şi câteva expresii într-o păsărească pe care se chinuia degeaba s-o înțeleagă, îndrăznise în cele din urmă, tot mai speriată de agitația doctorilor, să-i întrebe dacă e aşa grav, dacă băiețelul ei era mai bolnav decât părea. Cei trei nici nu s-au întors spre tânăra muncitoare nedormită şi plânsă, cu părul dezordonat, doar primul care ne consultase îi aruncase peste umăr că Victor era „anormal”, la- nceput crezuse că n-are inimă sau că inima nu-i mai bătea. Până la urmă o găsise, numai că era aşezată invers, cu botişorul spre dreapta. Şi apoi din aproape-n aproape, ciocănindu-i coastele şi apăsându-i burtica, îşi dăduseră seama că ficatul era-n stânga şi că, probabil, Victor era cu totul şi cu totul, cu fiecare organ şi fiecare element de asimetrie din trup, un copil în oglindă. Tot ce-ar fi trebui să fi-n stânga era-n dreapta şi invers. Iar un alt doctor spusese o frază, pe care-o găsise răsfoind un vademecum gros şi mult folosit, şi pe care mama n-o ținuse minte, în afară de ceva care suna ca „invers” şi ca „total”. Mi-a trebuit destul de multă vreme s-o identific, dar acum ştiu că doctorul spusese „situs inversus totalis”, adică extrem de rara condiție în care un om are toate organele corpului inversate față de axa de simetrie verticală a corpului nostru. Pentru mama, toate astea nu-nsem- nau nimic, Victoraş putea avea şi două capete, numai să fie sănătos, să nu se chinuie în fierbințelile de infern ale bolii.

Victor n-a fost, nu este identic cu mine, asemenea gemenilor născuți din acelaşi zigot, ci inversul meu, icoana mea răsuci- tă-ntr-o altă dimensiune. Nu ne formaserăm în pântecele mamei îmbrățişați, ci lipiți de-o oglindă caldă, asemenea celor doi pui de rechin ce se zbat în uterele paralele ale mamei lor. N-aveam să ştiu niciodată cât de departe merge oglindirea asta, dacă ea ținea doar de inversarea organelor sau ducea până-n adâncurile biologiei, la inversarea aminoacizilor, schimbarea lor din dextro- giri în levogiri şi la răsucirea inversă a spiralelor de ADN. Pe dinafară eram identici, abia dacă mama ne putea deosebi, dar în

profunzimea biologiei noastre eram poate mai diferiți decât ar putea fi doi oameni vreodată.

Victor a dispărut, şi cu el a dispărut poate singura rațiune, singura strălucire, singura frumusețe, singura şansă a vieții mele.

Fără el m-am simțit mereu un mare mutilat, ca unul dintre acei jumătate-de-om care se-mping cu palmele pe asfalt, plantați într-un cărucior pe rotile. Un copil născut fără o mână sau fără un ochi n-ar putea fi mai buimăcit de ce i-au făcut zeii decât m-am simțit eu, fără Victor, întreaga mea viață. Am privit cu jumătate de privire, am ascultat cu jumătate de auz. Sunt bolnavi psihic ce nu-şi mai percep jumătate de corp sau chiar jumătate de lume. De la vârsta de-un an am trăit si eu tot asa.

> >

Nu-mi amintesc nimic din ce-a urmat, dar trebuie să fi fost câteva luni de agonie pentru ai mei. De la spital li s-a spus că fratele meu a murit, le-au arătat nişte acte cu ştampile şi semnături. In schimb, nu le-au arătat nici un trup. Unde-a fost îngropat? Cine-a fost de vină pentru moartea lui? Nu se ştia. Tata începuse să strige pe culoare, dărâmase de pe postament femeia gravidă de ghips, cu pântecul secționat şi pruncul răsturnat cu capu-n jos în uter, îl apucase de gât pe doctor gata să-l sugrume. Venise paznicul, apoi miliția. Mama urla înnebunită la căpătâiul pătuțului gol, deja făcut pentru alt copil. Se temea acum să nu mă piardă şi pe mine. Toți se purtaseră cu ei cu cea mai mare răbdare, o soră chiar lăcrima, dar nu răspundeau nimic la țipetele părinților mei.

Tatălui meu i s-a imputat mulajul spart şi-a trebuit să-l plătească, lună de lună, aproape un an de zile. Au făcut petiţii şi reclamaţii până la Comitetul Central, dar cine erau ei? Nu li s-a răspuns niciodată, n-au fost primiţi în nici o audienţă. La Atelierele ITB, la tata, a venit după câteva zile un om cu înfăţişare posacă. S-a legitimat discret şi l-a sfătuit să se potolească. Oricum nu-**l** mai putea învia pe copil. Doctorii mai greşesc şi ei, sunt oameni, ce-ar fi dacă i-ai băga pe toţi la puşcărie? De unde-ai aduce alţii? Tata se-ntorsese acasă nu consolat, ci speriat. Pe-atunci dormeam toţi într-un pat, în cămăruţa de pe Silistra, eu şi Victor între părinţi. De-acum le rămăsesem doar eu, reîntors acasă dup-o săptămână, însănătoşit, dar scheletic şi cu nenumărate urme de înţepături pe fese. în toată curtea, între toţi vecinii, care de care mai deşucheat, a fost jale. Cu atât mai mult cu cât fratele meu dispăruse, am devenit stăpânul absolut al locului, căci eram singurul copil mic din casa de raport înţesată de lume. Hoaţele şi prostituatele se topeau după mine, nu se-ntorceau niciodată acasă fără dulciuri pentru „fetiţă". Treceam din braţe-n braţe, îmbrăcat după fantezia mamei, în rochiţe şi cu părul lung şi buclat, pe-atunci blond întunecat. Muncitorii puţind a motorină şi păroşi ca gorilele mă luau pe motoretă sau pe bicicletă şi mă purtau prin mahala ca pe-un trofeu preţios. Timpul trecea, şi Victoraş, atât de prezent altădată, mai prezent chiar prin faptul că eram doi copii la fel, spectaculoşi cum unul singur n-ar fi putut fi, se estompa în amintirea tuturor, cum se estompa şi fiinţa dublă a gemenilor familiei noastre. Rămăsesem eu singur, iubit cum n-aveam să mai fiu vreodată, ţinut de mama pe palme, răsfăţat şi ocrotit, nescăpat din ochi, chinuit din prea multă iubire şi prea multă frică. Din acea toamnă am fost silit să port două şi chiar trei căciuliţe pe cap, una peste alta, m-am înăbuşit iarna sub hainele cele mai groase, au băgat în mine penicilină şi streptomicină în cantităţi atât de mari, la cea mai mică smiorcăială a nasului, încât puţeam a mucegai de la o poştă.

Au fost anii în care mi-au distrus, din dragoste, sănătatea şi, tot din dragoste, m-au torturat înfiorător, cum aveau s-o facă decenii la rând.

Penicilină şi streptomicină. Am auzit cuvintele astea de sute de ori în copilărie. Nu apucam să tuşesc o dată, că se şi-nfaţişa doctorul. Deşi-mbrăcat în alb, el a fost omul negru al copilăriei mele până când a fost înlocuit de dentist. Cine-a mai descris copilăria ca pe-o cameră de tortură? Şi totuşi asta a fost, pentru orice copil al anilor ’şo şi ’6o. Măcar poliomielita, cu spaimele ei, trecuse cu câţiva ani în urmă, lăsându-şi victimele printre noi: copii ca şi noi, plini de viaţă, alergând în spatele blocului, cu unul din picioare vârât însă într-un aparat de metal. I-am văzut apoi în şcoală, la orele de sport: un picior normal, iar celălalt subţire ca un baston, coşul pieptului ieşit în afară ca al păsărilor, mişcarea ruptă din şold, nişte bieţi copii schilozi, cu atât mai năuciţi de tristeţe cu cât ochii le erau la fel de limpezi ca ai noştri si mintea la fel de bună. Poate că idioţii cartierului, cei doi-trei copii cu feţe deformate şi tâmpe, plimbaţi în sus şi-n jos, toată ziua, pe sub castanii de pe Aleea Circului de mamele lor mereu îmbrăcate în negru, ca şi când ar fi purtat un veşnic doliu după fiica sau fiul lor întregi la minte de care n-au avut parte, erau mai fericiţi cu minţile lor incapabile să-şi înţeleagă tragedia. Vederea lor, care pe unii colegi ai mei îi înveselea, mie-mi provoca mereu revoltă şi-o suferinţă teribilă, ca şi cea a piticilor cu care mă-ncrucişam aproape zilnic pe Aleea Circului. Cât trebuie să fi suferit omuleţii aceia cu capete de oameni mari pe trupuri strâmbe de copii rahitici, câtă ură, furie neputincioasă şi disperare trebuie să fi simţit: de ce tocmai ei? De ce trebuiau să trăiască-n infern, lipsiţi de speranţă ca eternii condamnaţi, în singura viaţă care li se dăduse pe pământ? La fel trebuie că te simţi când te loveşte deodată o boală nimicitoare.

i

Aveam acum câțiva ani, între elevii mei, o fată ca toate celelalte, copil muncit, care acasă avea grijă de doi-trei frățiori mai mici, şi care totuşi nu-şi lăsa baltă.lecțiile. Avea o față curată, încadrată de-un păr roşcat, drept, lucios ca oglinda. Un copil frumos care-n clasa a opta începuse să capete culorile, formele şi tânjirea adolescenței. Intr-o pauză, băieții din clasa ei scoseseră clanța de la uşă ca s-o folosească drept pistol de jucărie. Fetele inventaseră pe loc un joc: se uitau pe rând, prin gaura rotundă rămasă de pe urma clanței, la alți colegi care mimau ceva în cealaltă parte a uşii. Nimeni n-a putut înțelege cum s-a-ntâmplat, ce nebunie a pătruns, doar o clipă, în lumea noastră, pe când a venit rândul fetei roşcate să se uite prin vizor. Şi-ntr-o parte, şi-n cealaltă a uşii copiii urlau, se-mpingeau, râdeau, băieții-ncercau să ridice fustele fetelor sau se loveau brusc între ei „la cutia de viteze[11], şi-n mijlocul acestei mandale de brațe şi fețe şi gesturi şi dinți şi nasturi şi gulere, şi pantofi, şi cozi împletite, deodată cineva a-nfipt cu toată puterea fierul clanței în locaşul lui, şi ochiul fetei s-a spart şi sângele a țâşnit pe uşă şi pe podea, şi, din roşii, fețele copiilor s-au făcut livide. Fata a rămas desfigurată. După două luni s-a-ntors în clasă, cu un tifon peste ochiul drept, şi mi-a fost teribil de greu să-mi țin orele cu ea acolo, cu tifonul acela pe față, lipit cu leucoplast roz. Când trebuia să predau la clasa ei, parcă-mi cădea ceru-n cap. Avea să rămână toată viața o fată chioară, singură, cu un oribil ochi fix, de sticlă, ca al animalelor împăiate, o muncitoare chioară, aplecată peste aparatul ei de lipit tălpi în fabrica de încălțăminte, şi-apoi întorcându-se cu tramvaiul spre casă, o femeie care-ar fi fost drăguță dacă nu i-ar fi lipsit un ochi, care-ar fi avut un soț şi copii. Apoi a venit vara şi fata a plecat în vacanță, cu tifonul şi cu destinul ei cu tot.

Dar nu e nevoie nici de maşinăria nichelată care-ți cuprinde piciorul subțire ca o crochetă, nici de tifonul însângerat ca să simți hidoşenia vieții. Doctorul care venea, în casa noastră modestă de oameni ai muncii, la cel mai mic

semn de răceală sau de umflare a amigdalelor, era însoțit de o soră. Iar sora avea la subrat o cutie de metal în care-mi vedeam adesea fatuca îngustă şi negricioasă. „Parcă eşti Sfântul Sisoe, numai ochii au mai rămas de tine“, îmi tot zicea mama., „Aveți un copil rahitic[11], se băga-n vorbă şi sora. „Soare, aer, mâncare bună, asta-i trebuie. Scoateti**-1** afară, să mai lase cărțile, că n-o să-l faceți filozof.“ Dar mie nu-mi păsa nici cu spatele de ce spuneau, fiindcă în tot timpul cât ele pălăvrăgeau urmăream înspăimântătorul ritual: sora cea veselă şi platinată, rujată şi pe dinți, scotea repede seringa din cutie, îi monta acul şi-apoi - iar asta mă speria cel mai tare - scotea două sticluțe cu un lichid albicios, tulbure, şi cu dopuri de cauciuc prinse-ntr-o armătură de metal subțire. Nu eram eu prima victimă a acului lung şi gros, retezat oblic la capăt: mai întâi era înțepat dopul sticluțelor. Acul sugea apa aceea băloasă, sticluța rămânea suspendată-n aer, înfiptă-n ac, până ce toată doza trecea în cilindrul seringii, apoi sora scotea sticluța şi apăsa pistonul, până când un strop mirosind a muced țâşnea din ac. Aerul se umplea de mucegai, mucegai verde şi pufos, ca nişte aripi de molie, se-ntindea pe toți pereții, ca o igrasie. O mâzgă de mucegai înțepător acoperea fereastra cu un fel de flori de gheață. Mucegaiul se-ntindea în ochii mamei şi-ai surorii, pe tamburul de pieliță, ca de băşică de peşte, al stetoscopului pe care doctorul îl purta la gât. Aveam mucegai pe cerul gurii şi în plămâni, îl simțeam atât de bine, dar mai ales pe creierul meu paralizat de groază. Păianjenul, cobra regală, scorpionul cu trup străveziu se apropiau de mine cu acul lor din care picura venin, şi n-aveam nici o scăpare, mai mult, însăşi mama, eternul meu sanctuar, îmi trăgea pantalonii-n vine odată cu chiloții tetra, găuriți ca vai de ei şi galbeni de atâta fiert în cazan, chiar ea era complicele călăilor mei zâmbitori şi rujați, care-mi atingeau o clipă cu degetele fesa crispată şi-mi spuneau răstit: „Nu te mai încorda, că nu. te omor!“ şi-apoi, preludiu sinistru, îmi treceau vata muiată-n spirt teribil de rece pe

piele. Vata umedă şi albastră era aruncată-ntr-un colț: o vedeam acolo, boțită, cu urmele degetelor surorii mai albicioase, mai simțeam trei-patru izbituri rapide peste muşchiul martirizat de groază mai mult decât avea să fie de durere, iar apoi străpungerea acului, ruperea pielii şi-a cărnii, pătrunderea-n fibrele musculare inervate de firişoarele albe prin care curgeam eu însumi - spiritul meu sensibil la rece şi cald, presiune şi zdrelire, arsură şi ruptură, mâncărime si durere -, si eliberarea acolo a zemii aceleia de mucegai care forma o pungă infiltrată de şuvițe arborescente de sânge. Țipam scurt, ținut de umeri de mama, trădarea ei mă durea cel mai tare, toți zâmbeau în jur, era aşa de straniu să te afli în mâinile unor călăi zâmbitori. Plecau apoi, lăsându-mi sticluțele de penicilină şi streptomicină „ca să mă joc cu ele". Mă sculam umilit de pe pat, îmi ridicam pantalonii şi-ncepeam să şchiopătez încetişor prin cameră. Fusese prima doză, primul punct roşu, umflat, pe fesă. Urmau încă douăzeci şi trei, din şase-n şase ore, zi şi noapte, când pe fesa dreaptă, când pe cea stângă. în miez de noapte, când mă trezeau pentru injecție, totul devenea de o mie de ori mai groaznic. Nu eram bine dezmeticit, lumina aprinsă brusc mă orbea, oamenii răi cu acele şi cilindrii lor de sticlă lăsau umbre lungi pe pereți, începeam să urlu ca-ntr-un coşmar, mă zbăteam, mă apăram cu disperare, dar eram apucat de umeri şi supus, ca un porc când i-a venit sorocul, întors cu fața la cearşaf şi ținut strâns (de tata, de mama, de doctor, de cine era în preajmă), şi insecta veninoasă se apropia iarăşi, implacabil, de victima ei paralizată. Simțeam iar înțepătura vitriolantă, țesuturile-mi erau iarăşi dizolvate-n saliva aceea ce puțea a moarte şi-a ruină, mi se năzărea că prin acul lung mi se injectase un animal suplu şi feroce, care mă sfâşia în interior. Apoi pantalonaşii de pijama, cu imprimeuri de flori şi fluturi, mi-erau traşi în sus şi ființele vii din cameră se retrăgeau, şi lumina se stingea, şi-n tot universul întunecat mai lumina doar durerea, ca o stea pulsatilă, verde-gălbuie, cu o corolă în destrămare. Gemând ca un animal singur, mă

cufundam în somn, ca să fiu trezit iar, în zorii-nghețați, pentru încă o doză.

Căpătasem o asemenea groază de doctori, încât prima mea fotografie, la vârsta de un an şi jumătate, mă înfățişează încruntat şi înlăcrimat. îmi amintesc bine momentul când mi-au făcut-o. M-au scos în curte, unde, într-un țarc, curcanii se umflau în pene şi moțul de pe cioc li se făcea sângeriu, şi m-au aşezat în fața unui crâng de liliac. Nu ştiam ce-avea să se-ntâmple. Fotograful s-a ivit deodată, cu aparatul lui nichelat la gât, zâmbindu-mi ca toți doctorii scelerați cu stetoscoapele lor. Foarte greu au reuşit să mă facă să stau nemişcat, dar chiar şi aşa lacrimile îmi curgeau pe obraji, şi nefericirea de pe fețişoara mea sepia încă e-acolo, după decenii, ca un stigmat şi ca o profeție.

Pentru unii, prima copilărie i-o dezvoltare feerică de culori şi de fețe dragi, pentru mine a fost un spectacol violent de umbre şi fulgerări de lumină. Nu mi-**1** amintesc pe Victor, dar ştiu că, la doar vreo şase luni după ce ne-a născut, mama ne-a dat pe-amândoi la creşă, fiindcă trebuise să se-ntoarcă la fabrică. Producția era mai importantă decât copiii şi, la „Donca Simo“, mama era muncitoare fruntaşă, avea-n grijă opt războaie de țesut care nu se opreau niciodată. îmi amintesc, îmi amintesc, deşi mi s-a spus de-atâtea ori că n-aveam cum, zorii însângerați în care mama, odată cu prima geană de lumină, pe-un frig cumplit, mă ducea-n brațe la creşă. Perindarea halucinantă de clădiri, soarele de purpură înălțându-se măreț drept în fața noastră, umbrele noastre roşii întinzându-mi-se-n urmă. Clădirea înfricoşătoare a creşei, coridoarele ei, polipul fețelor de copii din dormitoare. Dacă-mi scotoceşc în memorie, prima, chiar prima şi cea mai veche amintire a mea este de-acolo: sunt purtat în brațe, dar nu de cineva, levitez printr-un aer galben, apoi e o sală de WC cu uşi despărțitoare, una dintre ele se deschide şi sunt aşezat (dar nu-l simt, plutesc de fapt deasupra lui) pe un uriaş colac de closet. Ce era asta, ce căutam acolo? Mama-mi spunea că

aproape muriserăm la creşa aceea muncitorească: „Femeile alea de-acolo vă uitau pe olițe, uitau să vă dea să mâncați, nu le păsa de voi nici cu spatele. Când veneau mamele să-şi ia copiii, îi găseau urlând, plini de rahat, vai de lume!“ Noi doi nu ne adaptaserăm nicicum: urlam de dimineață până la cinci după-amiază, încontinuu, până ne-nvinețeam. Nu mâneam nimic, ajunseserăm străvezii de inaniție şi-abandonare. Până la urmă mama ne luase de-acolo, îsi înfruntase şefii de la țesătorie şi îşi dăduse demisia. N-a mai lucrat niciodată. A rămas acasă cu noi până s-a-ntâmplat nenorocirea, apoi cu mine singur, jumătate de copil, cum am rămas jumătate de om până azi.

Mai am o amintire extrem de veche, şi ea legată de zona de jos, a excrețiilor şi ruşinii, şi totuşi fără legătură cu prima. Sunt foarte mic, abia pot sta-n picioare. Mă aflu, în consecință, ca-n atâtea amintiri şi vise-ale mele, într-o cameră foarte înaltă, luminată murdar. Zidul din fața mea este indescriptibil. E cea mai concretă imagine din această lume iluzorie pe care-am primit-o vreodată în țeastă. Un zid verde-galben, coşcovit, igrasios, umed, frământat, într-un loc de consistența noroiului, într-altul mucilaginos, în altul neted ca oglinda. Pârâiaşe de apă şiroiesc pe el, se ramifică, se resorb în crustele şi-n puroiul lui. De-a lungul acestui zid lung şi înalt, pe podeaua plină de bălți, e un şanț. In şanț e urină veche, atât de stătută, încât a corodat grilajul, iar în urină sunt forme de neidentificat, putride şi exhalând duhori otrăvite. Sunt pedepsit? Sunt încuiat în acel urinoar? Unde mă aflu? Cine m-a adus acolo? îmi văd umbra turtită pe zid şi podea, dar nu mă simt pe mine însumi. Nu sunt decât acel zid, acel sânt imund.

> >

Viața noastră a continuat acolo, în casa de raport de pe Silistra, cu borfaşii, tinichigiii, plăpumarii, curvele şi hoațele ei. Au trecut câteva anotimpuri, pe care le percepeam ca pe-

ntune- cări şi luminări alternative-ale pielii mele de la curgerea norilor. Muşcatele din geamuri, cu tulpinile lor păroase, deschideau boboci pe măsură ce florile li se veştejeau, se făceau cafenii şi palide, se presărau pe pervazuri. în odaia noastră unică şi strâmtă, cu un singur pat, o maşină de gătit şi cu ciment pe jos, mama-mi citea. Ieşeam din când în când afară, în curte, iar apoi, pe la doi ani, am început să ies şi pe strada plină de noroaie şi de bălți în care se oglindea cerul. Acum mi se pare că anii din Silistra au fost o primăvară continuă, crudă, cu vânturi înghețate şi soare de-nceput de lume. Pe stradă ieşeau şi alți copii, din alte curți, dar la vârsta aceea încă nu ştiam să ne jucăm împreună, îi priveam doar, nu ca pe nişte ființe omeneşti, ci cum ne-am fi uitat la oi, la pisici, la câinii vagabonzi. Nu ne recunoşteam ca fiind din aceeaşi specie. Trăiam mult mai mult în micile noastre cranii decât printre zarzării înfloriți şi casele de cărămidă de-afară. M-apropiam de copiii de vârsta mea, mă uitam la urechile lor, la degetele lor, la saliva care le curgea din gură. Apoi mă uitam la lalelele gigantice, străvezii, colorate cum n-am mai văzut altceva vreodată, apoi mă uitam la cerul din bălți. Lângă casa noastră pestriță ca un polip se-nălța calcanul coşcovit, orb, al casei vecine, pe uriaşa suprafață plană a căruia alternau neregulat, ca pe-o hartă jerpelită, porțiuni tencuite şi altele cu tencuiala căzută, şi stăvechile cărămizi sclipind în soare. Poate de la acel zid care bara orizontul primei mele copilării, ca şi când ar fi despărțit o etapă de alta, mi se trage fascinația pe care-ntot- deauna am avut-o față de pereții Qrbi, de suprafețele întinse de cărămidă lipsite de ferestre, invadate de licheni, pe care molii mari cât palma se soresc nemişcate. Abandonată cine ştie de când, urca pe calcanul casei o schelă metalică vopsită, Dumnezeu ştie prin ce capriciu, în roz (barele de metal încrucişate care suiau până aproape de acoperiş) şi bleu deschis (motorul de la bază şi platforma pe care o acționa ca pe-un lift fără pereți). Maşinăria aceea invadată de buruieni era locul preferat de joacă al copiilor de pe stradă. încă de

dimineață eram acolo, în spiel- hosenii noştri bufanți, cu maieuțurile noastre murdare. Ne plăcea mult zidul acela, ne dădeam căpşoarele atât de mult pe spate ca să-i vedem capătul înfipt în cer, încât ne trosneau vertebrele gâtului. Ne plăcea să punem mâna pe zid ca să simțim ce încins e de la soare. Ne speriam, dar ne şi plăcea când, la atingerea noastră, din golurile-mpăienjenite dintre cărămizi ieşeau brusc labele negre, articulate, ale unor păianjeni neobişnuit de mari şi puternici. Câte unul ne trecea repede peste pălmițe, mai mare decât ele, dar nu ne muşcau, aşa cum câinii de pe stradă, care adesea se dădeau la oameni, nouă nu ne făceau nici un rău.

Ne adunam cinci-şase copii pe platforma dintre barele roze (văd şi acum rozul grețos, cu mult alb amestecat în el, cu găinațuri de vrăbii şi porumbei uscate pe convexitatea barelor prăfuite) şi cel mai mare dintre noi, Mia Gulia, ce trebuie să fi avut vreo patru ani, apăsa pe butonul spart, de ebonită. Motorul începea să bârâie şi să vibreze, iar noi ne înălțăm încetişor de-a lungul peretelui orb, pe când strada şi casele se adânceau sub noi, şi începeam să vedem globurile multicolore din vârful stâlpilor din grădina vecină şi macheta de vapor de la etajul casei noastre, şi alimentara cu balconul de deasupra ei şi, departe, o amestecătură de copaci şi acoperişuri care se-ntindea poate la nesfârşit, căci era peste tot împrejur şi nici unul dintre noi nu ştia cât de mare e lumea. Sau, mai curând, pentru fiecare dintre noi lumea era casa noastră, casa vecină cu calcan, porțiunea de stradă din față, alimentara unde mergeam duşi în brațe de mama, iar restul era numai beznă şi frică.

Când ajungeam în vârf, ne strângeam unii-n alții, ne țineam unii de hăinuțele celorlalți, aproape smulgându-ni-le de pe noi. Sus de tot erau nişte scoabe strâmbe şi ruginite, care țineau zidul bombat să nu se prăbuşească. Intre ele, printre copăceii care crescuseră acolo din semințe aduse de vânt, câteva cărămizi fu- seseră scoase, ca un fel de aerisire

pentru odaia de dincolo de zid. Apucam să privim câteva clipe în dâra groasă de lumină ce pătrundea oblic prin deschizătură. Dincolo de zid se făcea o încăpere mare şi stranie, în care totul era-ncremenit. Totuşi ni se năzărea că era cineva acolo, cineva fără față, de fapt în afara văzului, în afara lumii de umbre şi de lumini. Frica noastră ajungea atunci de nestăpânit. Urlam de spaimă când coboram în fine cu acel lift fără cabină, din care orice rafală de vânt ne-ar fi putut da jos, dar nu de frica înălțimii şi-a primejdiei, ci fiindcă privisem marea, înghețata pustietate din interiorul casei cu calcan. Săream de pe platformă înainte să atingă, bufnind, pământul şi-o luam la fugă până-ntre picioarele mamelor noastre, de care ne apucam cu disperare. Oleandrii de care era plină curtea miroseau cu mult mai puternic decât ciulamalele şi tocanele şi ciorbele cu borş care fierbeau în douăzeci de încăperi deodată şi decât parfumurile curvelor şi decât muncitorii-n maieuri îmbibate de sudoare.

Ştiu acum de ce ne-nspăimânta atât de tare deschizătura, ca de cazemată, din vârful calcanului casei vecine. Fiindcă era ochiul casei, fiindcă nu noi ne uitam, curioşi, prin fanta îngustă dintre cărămizile cenuşii de vechime, ci casa cea veche si decre- pită se uita la noi. Casa vecină, care de obicei vedea numai cerul, sorbea zi de zi cu aviditate fețişoarele noastre murdare, urduroase, mucoase, ochii noştri cafenii, dintisorii noştri strâmbi în gurile căscate de uimire. Cu singurul ei ochi din fruntea de zidărie nesfârşită, casa ne fura sufletele ca să-şi plămădească din ele unul al ei, încerca să ne tragă acolo, în camera tăcută şi-nghețată, ca să privim apoi cerul la nesfârşit prin singura ei deschizătură.

Intr-una singură din zecile noastre de-nălțări la cer de-a lungul calcanului orb am văzut pe cineva înăuntru. Prin fanta îngustă a zidului ne privea o femeie, ca o crăiasă-a zăpezilor. Norii de vară i se reflectau în ochii mari, larg deschişi, cu gene în care sclipeau - în plin iulie? - steluțe de zăpadă. Şi părul îi era nins şi emana aburi. Simt şi acum strânsoarea mâinii ei

când, fără să-i privească pe ceilalți copii, a-ntins brațul din lumea ei cum l-ar fi scos din oglindă şi mi-a prins pălmița în palma cu unghii făcute cu ojă. Simt şi acum acel clic, ca de magneți ce se lipesc brusc, fără să-mi pot da seama dac-a fost al ochilor sau al palmelor noastre lipite pentru o clipă ce nu se mai termina.

Creşteam, crescuserăm cu toții, de parcă, azvârlindu-**l** pe Victoraş din nacelă, balonul nostru s-ar fi repezit în sus, ducând cu el casa de raport din Silistra, oleandrii, strada, alimentara.

Curând, cămăruța în care mama şi tata, singuri şi miraculos de tineri, se iubiseră şi-şi vorbiseră în două dialecte, în care apoi fuseserăm patru, dormind toți intr-un pat, şi-n fine doar trei, nu ne-a mai încăput şi ne-a expulzat din pântecul ei. Victor devenise un mormânt gol, în Ghencea, unde ani de zile am dus flori de ziua mea, eu devenisem băiatul-fată cu codițe până la umeri, tata devenise student la ziaristică si viata noastră a luat alt curs. Numai mama a rămas aceeaşi gospodină care-avea grijă de noi toți. Numai în mintea ei n-am putut să intru nicicând, de parcă toate uşile şi ferestrele către ea ar fi fost zidite. De ce-mi spusese atât de târziu că am avut un frate geamăn? De ce „nu-şi amintea” (şi cum e posibil asta?) data la care murise? De ce uneori Victor murea la patru luni, altădată la şase luni, la opt, şi de câteva ori la un an? De ce uneori îmi era geamăn, iar din când în când - spre uluirea şi disperarea mea - se născuse la un an după mine? Cum era cu putință să persiste enigma asta-n familia noastră? De ce n-o-ntrebam direct ce Dumnezeu se-ntâmplase? De ce nu-i apucam odată mâinile înnegrite peste masă şi n-o sileam să-mi spună adevărul? De ce nu-i ceream să-mi dea să sug lapte din țâța ei pe sub talpa casei, ca să apăs casa peste sânul ei căzut, cu areola neobişnuit de mare, până ce mi-ar fi spus tot adevărul? Aşa se-ntâmpla în poveştile pe care chiar ea mi le spunea, aşa aflau voinicii c-au mai avut o soră sau un frate. N-am făcut niciodată asta

pentru că nu aşa au mers lucrurile în familia noastră învelită-ntr-un fel de răceală. Eram ființe ce se-ntâlneau numai la masă sau în pat. Mama şi tata nu vorbeau decât despre bani. Eu şi tata nu vorbeam decât despre fotbal. Mama şi cu mine n-am vorbit cu adevărat niciodată. A trebuit să-i dau ocol, ca unei statui dintr-o grădină, ca să-ncerc s-o-nțeleg. Dacă-ar fi-nceput deodată să vorbească aş fi fost uluit, de parcă-o femeie de marmură ar fi mişcat buzele la trecerea mea printr-un muzeu. Ne era frică să vorbim unul cu altul, nici nu ne-nchipuiam c-ar fi fost cu putință. Cred că nici dac-am fi fost în pericol de moarte n-am fi izbutit să vorbim cu adevărat. Cu anii, crusta de porțelan izolator ne-a acoperit fiecare bucățică de piele caldă, şi-n casa noastră s-a mai auzit numai clinchetul ceramicii lovite de câte ori ne găseam în aceeaşi odaie.

A trebuit, de aceea, să inventez detalii, să-mi imaginez scene, să populez cu personaje şi sentimente pustiul în care ne-am dus viața, a trebuit s-o nasc pe mama eu însumi, după chipul şi asemănarea mea, ca să nu mai fiu orfan pe lume. Azi nu mai deosebesc halucinațiile mele de realitate, vorbele puse de mine-n gura lor de clinchetele de faianță, faptele translucide de cele opace. Ştiu doar că prima anomalie a vieții mele e Victor, şi că incertitudinea şi suspiciunea ce-nsoțesc mereu semnele cereşti s-au născut din acelaşi pântec ca şi mine.

Caty predă chimie, dar de fapt îşi petrece orele de curs povestindu-le copiilor, ca şi când le-ar spune un basm, despre vila ei din Cotroceni, despre cele unsprezece camere ale ei, despre mobila ei Renaissance, despre zecile ei de vaze de cristal de Boemia, despre gravurile originale de pe pereți, dintre care unele costă cât un apartament. Nici nu mai ştie câte rochii are în uriaşele şifoniere încastrate în zid, dar le descrie pe toate copiilor, cu detalii pe care mintea lor le vizualizează avid. Nici nu-i greu: Caty poartă altă rochie în fiecare zi, altă pereche de pantofi, altă culoare a părului, şi

străluceşte atât de tare, că până şi părul cenuşiu al copiilor prinde nuanțe roşcate, albăstrui sau portocalii numai de la radianța pielii ei pe care cremele şi spuma de baie urcă şi coboară, în flux şi reflux, în acord cu fazele lunii. Şaizeci şi opt de ochi strălucitori o privesc avid, ca pe o fee, pe când, cu suficiență şi dându-şi aere în fața unor bieți copii de periferie, le vorbeşte la nesfârşit despre gardul ei care-a costat patruzeci de mii de lei şi despre fântâna arteziană din curte, care-şi schimbă culoarea apei la fiecare cinci minute, şi despre pisicile şi covoarele ei persane şi despre băiețelul ei care învață germana cu Frăulein şi care-i uimeşte cu frumusețea şi inteligența lui pe toți cei care-**l** văd. Nici o femeie n-a avut vreodată gura lui Caty, aproape rotundă, aproape un cerc roşu intens tăiat în două, orizontal, de o linie senzuală de tuş. întreagă, e

rubicondă şi florală, mincinoasă şi lăudăroasă, falsă cum poate fi doar o păpuşă mare şi caldă, cu ochi căprui catifelați. Ai mânca-o pe pâine, chiar şi la cei patruzeci şi ceva de ani ai ei. La douăzeci trebuie să fi fost un fruct omogen, cum e banana sub pielea ei, umplută cu aceeaşi substanță delicioasă de la cap la degetele de la picioare. Fără-ndoială, dac-ai fi penetrat carnea ei de piersică, substanța aceea de culoarea fericirii te-ar fi uns şi pe tine de sus până jos, te-ar fi făcut una cu dulcea femeie gonflabilă desfăcută sub tine.

în ultimele cinci minute ale orei, Caty trece brusc de la Chanel, Coty, Lancome, Giorgio Armâni şi Dior la alte nume, la fel de străine copiilor: fluor, crom, brom, iod. Apoi iese din clasă cu o trenă de fetițe după ea, care-o mângâie din spate, se ating de poalele rochiei ei pastelate, respiră nesățios parfumul părului şi subțiorilor ei. Toate-ar vrea să ajungă ca ea, să aibă o vilă-n Cotroceni şi un soț mare şi lat, angajat la Ministerul de Externe, un copil genial şi tone evanescente, parfumate, creponate, mătăsoase, unsuroase, transparente, crețe ca garoafele şi ca labiile, de rochii în şifoniere uriaşe încastrate în zid. Caty coboară scările mozaicate, străbate,

luminându-le, culoarele întunecoase şi sinistre şi ajunge-n cancelarie, unde-ntâmpină surâzătoare, ciripitoare, fluturătoare din gene ura tuturor colegelor ei. „Dragele mele“, le spune când nici n-a intrat bine pe uşă, „sunt extenuată, nici nu mai ştiu ce-i cu mine. Imaginați-vă, am curățat ieri, unul câte unul, o sută cincizeci şi şase de ochiuri de cristal la uşile mele interioare. Le-am numărat: o sută cincizeci şi şase! Să nu înnebuneşti?’[1] Şi se trânteşte pe primul scaun, epuizată, dar privind cu colțul ochilor efectul spuselor ei pe fețele, care n-au cum să se facă mai verzi ca de obicei, ale celorlalte profesoare. Ele adoptă şi-acum tactica obişnuită: Caty nu există. Nici măcar nu-şi mai întrerup sporovăială despre supozitoare şi pudră de talc ca s-o asculte. Vopseaua de ulei, verde-nchis, a pereților cu tablouri de savanți şi scriitori uzbeci li se răsfrânge pe fețe, pe dinți, ca o îngălare generală. Caty e un foc de artificii care nu există. „Când munceşti atât de mult, fetelor, căci degeaba ai servitoare, oricum trebuie să mai pui şi tu mâna, îți spui câteodată că nu-ți mai trebuie nici copil, nici bărbat, nici… amant, îți vine să-ți iei câmpii.[11] Caty nu ezită să insinueze că nu doar funcționarul de la Externe se bucură de fesele ei perfecte şi de sânii ei cu boturi neobişnuit de ridicate, iar mica pauză din fața cuvântului e doar ca să-l facă mai incitam, şi pe ea mai interesantă. Ar vorbi la fel bețivilor dintr-un birt, chivu- telor cu mături de nuiele de la un colt de stradă, orbilor si sur- zilor, poate chiar şi pereților goi, căci conținutul de vorbe al pielii ei moi şi înmiresmate trebuie să se golească periodic, ca un uger prea plin, indiferent cine-**1** mulge. Se mai fâțâie câteva minute pe scaun şi, deşi a sunat şi „fetele“ se-ndreaptă spre clase, dă drumul altei poveşti: „Sâmbătă noaptea am tras o spaimă… Erau să ne calce hoții, dragă! Noroc că am tras fire electrice până la clanță. Când a pus individul mâna… acolo-a rămas! Nu-i omoară, dar îi zguduie bine şi le lasă arsuri în palmă, nenorociții… Vă dați seama, fetelor, că la casa noastră cu două etaje… unsprezece camere, gard de fier

forjat care doar el ne-a costat patruzeci de mii de lei… E drept că bărbatu-meu are şi pistol, dar cu clanța electrică, ideea mea, putem chiar să dormim liniştiți.” Ultima care iese cu catalogul, Băjenaru, de matematică, îi aruncă printre buze, uitând, în indignarea ei, că femeia de flori şi minciuni gogonate de fapt nu există: „Dar poate intră vreun copil la voi şi pune mâna pe clanță, la asta nu te-ai gândit?[11] Caty e netulburată, a şi inventat ceva încă şi mai tras de păr, dar ies şi eu şi o las să destăinuie savanților muntenegreni din tablouri micul secret al detectorului ei de copii.

N-aş irosi aici pagini prețioase cu o asemenea gâscă dacă n-aş fi ajuns prin ea la pichetişti. Vara trecută m-au pus de gardă într-o duminică. Asta nu m-a deranjat niciodată, mai ales pe vreme frumoasă, căci pur şi simplu ce făceam duminicile acasă (scrisu-n jurnal) puteam face foarte bine şi în micul secretariat de la parterul şcolii. Duminica nu era nimeni altcineva în toată şcoala. Dacă era trimestrul trei, pe timp de vară cu lumină strălucitoare, şcoala pustie era melancolică şi închisă-n enigma ei ca un templu străvechi despre care nici măcar nu eşti sigur că e un templu. Clasele pustii urlă atunci de singurătate ca o ureche suferind de.tinitus, şcoala întreagă devine de fapt o ureche care-şi ascultă propriile țiuituri şi mârâitul înfundat al cohleei. Nici măcar pe lumina asta fantomatică nu mă-ncumet să-i cartografiez culoarele nesfârşite. îmi limitez rătăcirile la primul etaj şi apoi mă-ntorc în secretariat, unde m-apuc de treabă.

în duminica aceea cu nori de vară pe cerul spart de vechea fabrică şi de castelul de apă eram adâncit în jurnal. Povesteam un vis terifiant care mă trezise noaptea trecută (în centrul oraşului explodase o bombă nucleară, ştiam că unda de şoc se răspândeşte cu viteză, dărâmând clădirile şi incendiind copacii, lichefiind oamenii, şi fugeam din răsputeri către adăpostul subteran de lângă casa noastră din Floreasca), şi chiar atunci uşa s-a deschis şi-a apărut Caty,

radioasă ca un pseudopod al vântului pâlpâitor şi fierbinte de-afară. Gura ei zâmbitoare, ca o petală de mac tăiată-n două de o linie tremurătoare de tuş. E mirată că mă vede acolo, unul din noi n-a-nțeles bine directivele lui Borcescu, probabil că ea, zăpăcită cum e. Ei, oricum, acasă ce să fi făcut? Tony e în parc cu Fräulein, Matei iar a fost chemat la serviciu… Caty se aşază pe scaun chiar vizavi de mine, între noi e biroul, ca o Mediterană dincolo de care radiază un Tanger intangibil. Tot ce poartă e „de la pachet[11], sunt mărci de care oamenii au auzit pe la noi cum se-aude de Graal şi de năframa Veronicăi. Câte un catalog *Burda* face ocolul unui cartier întreg, e împrumutat pentru câte-o după-amiază de vreo gospodină care-şi ia o pauză de la oalele de pe foc, îşi face o cafea, îşi aprinde un BT şi, cu catalogul în brațe, visează. Femeile şi bărbații din paginile grele şi lucioase sunt de pe altă planetă, din altă dimensiune. Nu poți ajunge la ei, cum nu poți depăşi viteza luminii, cum nu poți călători în timp. Dar nici nu vrei să ajungi acolo, cum n-ai vrea, la cinematograf, să intri în ecranul uriaş şi să-i dai replica lui Robert Redford. Nu vrei pentru că nu se poate, şi tocmai pentru că nu se poate visezi, toată după-amiaza, cu *Burda* în brațe, privind rochiile şi bluzele şi pantofii şi gențile şi prețurile lor în mărci şi, în ultimele pagini, pozele cu stațiuni de pe țărmul tuturor oceanelor şi-al tuturor arhipelagurilor, cu piscine cu apă gelatinoasă, albastră, cu nave gigantice de croazieră, cu bărbați şi femei tinere, perfecți ca perfecțiunea însăşi, stând la o tejghea de bar, pe scaune înalte, şi bând ceva vernil precum carnea meduzelor din pahare conice cu picior… Până şi bărbații singuri împrumută câte-o *Burda* ca să se frece la paginile cu blonde şi brunete neînchipuit de frumoase, doar în chiloți şi sutiene, femei cu părul satinat, cu gene de două ori mai lungi decât cele fireşti, dovadă că nu sunt umane, că sunt altă specie, de pe o lume de neatins. E o diferență de fază cuantică între noi şi ei, realitatea lor e cețoasă şi neintuitivă, şi la fel, în acea duminică de demult,

era realitatea lui Caty, parfumul de mosc de sub bărbia ei, dintre sânii ei, dintre pulpele şi fesele ei îmbrăcate în valuri de pânză cu imprimeuri roze, văratice.

Nu sunt stânjenit de Caty, deşi sunt deja divorțat şi stau cât se poate de prost cu femeile. Mă bucur, într-un fel, că-mi ține cineva companie, deşi regret că nu pot scrie mai departe în caietul meu, pe care trebuie să-l las închis pentru toată după-amiaza. E deja ora trei şi aproape caniculă, sunt singur într-o clădire fără limite cu o femeie cu care n-am ce vorbi, dar trebuie să fac față şi situației ăsteia, ca atâtor altora. Noroc că, fireşte, ea face toată conversația. Ce şi-a mai cumpărat, ce i-a mai adus Matei (de obicei inele sau coliere: câte grame cântăresc, câte carate au diamantele lor...), ce deşteptăciuni a mai spus Tony... Astăzi, înainte să ajungă la şcoală, a trecut pe la o prietenă care s-a-ntors de la Copenhaga. Să vezi, nebuna, ce i-a adus de-acolo! Caty scotoceşte-n geanta de plajă, de împletitură, şi scoate un pachețel moale, în hârtie de culoarea florilor de liliac. „Chiar aveam nevoie, că la noi să dai cu tunul şi nu găseşti decât orori”, sporovăieşte ea pe când, cu unghiile ojate-n culoarea gurii ei uimitoare, se străduieşte să desfacă nodul panglicuței. Lumina, în secretariat, e bălțată ca într-o pădure şi pune sute de mii de nuanțe de oranj şi pembe şi ciclam şi verde de lămâie necoaptă şi liliachiu de smochină pe obrajii lucioşi, nasul bont, corsajul perlat al marii femei de cauciuc care, în fine, a dezlegat nodul şi-a dat la iveală, din hârtia creponată precum cea care înfăşoară portocalele, câteva obiecte de pânză mătăsoasă pe care la-nceput nu le desluşesc bine. „Chiloți, dragă, chiloți de damă, îți poți închipui cadou mai trăsnit? E o nebună Miki, de-asta țin atâta la ea...“ Fiecare chiloțel în parte e apucat şi întins între degete în fața mea, cum ai ține de vârful aripilor nişte mari fluturi tropicali. Caty se aşteaptă să-i iau în mână, să-i pipăi, să le admir modelul, poate chiar să-i şi probez. Oricum, ştiu că ar fi cea mai mare greşeală să interpretez totul ca o invitație şi să săr pe ea. Sunt într-o situație tantalică: fructele

ispititoare sunt în fața mea, dar dac-aş întinde mâna… „Da, sunt foarte frumoşi”, îi spun, cum i-ar fi spus una dintre prietenele ei. Caty le mai aruncă o privire posesivă şi, deplin satisfăcută, şi-i strecoară iarăşi în geantă. „La noi nici măcar tetra nu mai găseşti, ce mizerie…” Ciripeşte mai departe despre corpul prietenelor ei, care s-a mai îngrăşat, care-a făcut cură de slăbire… Ridurile, n-ai ce face, apar cu vârsta, oricât te-ai îngriji, la fel şi labele de gâscă… Slavă Domnului, ea n-are, deocamdată, dar…”

Şi-aici, dintr-odată, pe când înainte vorbise uitându-se pe geam la vrăbiile ce săreau prin copacii de pe Dimitrie Herescu, tăiate-n cubulețe fine de perdeaua de ață, Caty se-ntoarce spre mine şi mă priveşte-n ochi. Vocea i-a rămas aceeaşi, frivolă şi sexuală şi spartă, dar fața-i capătă deodată ceva bărbătesc, ca şi când ar fi-mbătrânit brusc un deceniu sau două: „Nici nu pot să-ți spun ce rău mi-a părut când am trecut de patruzeci de ani! Ce disperare şi ce jale-am simțit atunci… Cum am plâns toată ziua fiindcă cea mai frumoasă parte din viață-a trecut… De ce trebuie să îmbătrânim? De ce ni se iau frumusețea şi bucuria?" Nu erau întrebări retorice. Caty era aplecată spre mine şi aştepta să-i răspund. Mă privea cu atâta ură şi disperare, încât, dacă i-as fi furat cândva tinerețea si frumusețea si le-as fi ascuns, ca pe nişte piei bătute-n pietre scumpe, în vreo peşteră, acum i le-aş fi înapoiat pe loc, ba mi-aş fi cerut şi scuze. „Dar, Caty", îi spun, „tu eşti ultima care trebuie să se plângă…" Nu mă lasă să continuu: „Ba da, mă plâng, e o nedreptate şi trebuie să mă plâng. Altfel cum? Să rămân şi bătută, şi fututǎ (iartă-mă, dar suntem între colegi), şi cu banii luați?" Cuvântul obscen sună ca o împuşcătură de pistol între pereții secretariatului. Ce naiba se-ntâmplă? Erecția de la vederea chiloților îmi trece, căci schimbarea de registru e subită şi stupefiantă, de parcă pisica ta care cerşeşte la masă ar începe deodată să-ți vorbească, nu doar cu grai omenesc, ci şi cu aluzii docte la mitul platonic al peşterii. Caty e concentrată, şi atât de gravă acum, că abia dac-o mai recunosc. Sub masca ei pastelată, făcută din penele tuturor păsărilor din junglă, e o față neagră, transpirată, de şaman. „Ție-ți pasă că îmbătrânim şi murim? îți pasă de cancer şi de paralizie?" Caty, cândva cel mai fermecător obiect din univers, avea să se zbârcească şi să se acopere de sare asemenea perlelor care-mbă- trânesc în lădițe mucegăite. Țipătul ei de spaimă în fața anilor ce-aveau, inevitabil, să-i carieze dinții şi să-i păteze pielea era negativul țipetelor ei de plăcere din miez de noapte, pentru care-o

cunoşteau toţi vecinii, la fel de agonic şi, cumva, la fel de vital. încet, spaima din ochi, care-o sluţea, i se calmă, şi ea-şi urmă vorba cu automatismul implacabil al pocăiţilor care uneori ne mai băteau la uşă ca să ne lase pliante prost tipărite: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa." Se pare că nici în lumea paralelă din *Burda,* de unde fusese paraşutată profesoara noastră de chimie, lucrurile nu erau chiar atât de glamoroase. în ziua în care-mplinise patruzeci de ani, atras cumva de plânsetul ei în hohote din faţa oglinzii, asemenea fluturilor cap-de-mort ce simt feromonii femelei de la zeci de kilometri cu antenele lor penate, intraseră în viaţa ei pichetiştii.

„Casa mi se umpluse de invitaţi, era un balamuc întreg, dar eu, dacă poţi să mă crezi, stăteam închisă în baie, pe capacul de la closet, şi plângeam. Patruzeci de ani! Dar la patruzeci de ani, crezusem asta toată tinereţea mea, femeile erau babe! Asa le si spuneam profesoarelor, când eram fâşneţe de liceu: baba de matematică, baba de istorie… baba de română… Vârsta asta nu era pentru mine. Cum puteam să cred pe-atunci că aveam s-ajung aşa de repede baba de chimie? Da, dragă, totul a trecut prea repede, ca-n vis. Mă uitam în oglindă cum boceam acolo, cu o bucată udă de hârtie igienică-n mână: eram groaznică. Ştii, rimelul întins sub ochi, faţa buhăită… Matei îmi ciocănea din când în când în uşă… era sinistru." Doar pichetiştii o salvaseră şi-i dăduseră puterea să meargă mai departe, să-şi acopere cu vopsea părul plin deja de fire argintii şi să-şi aleagă rochii care să-i atenueze silueta planturoasă. Fără ei, ar fi pus ea însăşi mâna pe faimoasa clanţă, „dar băgăm în ea zece mii de volţi, că avem generator în pivniţă pentru când se-ntrerupe curentul".

Nu-mi era cu totul nefamiliar numele pichetiştilor. In şcoală veneau din când în când miliţieni care le vorbeau copiilor despre regulile de circulaţie, despre etica şi echitatea socialistă, despre cum trebuie să se poarte dacă o maşină

opreşte lângă ei şi un necunoscut le oferă dulciuri. De asemenea, despre sectele extrem de periculoase care, se pare, se întinseseră în ultimul timp şi făceau prozeliți prin tot oraşul. Gras şi transpirat, stânjenit de ochii copiilor care-l priveau cu gurile căscate, plutonierul se lăsa de pe-un picior pe altul şi citea de pe-o hârtie boțită, scoasă din buzunar, numele celor mai suspecte dintre secte, împiedicându-se, silabisind, oprindu-se din când în când să-şi tragă răsuflarea. Aflam şi noi, profesorii, cu ocazia aceea, că prin cartierul şcolii noastre îşi făcuseră apariția emisari ai unor moduri de gândire „care n-au nimic de-a face cu doctrina materialistă, marxist-leninistă, pe care, dragi copii, partidul nostru o promovează". Cele mai groaznice şi mai perverse dintre aceste secte erau: esenienii, simoniții, menandriții, satorniliții, ofiții (să nu confundați cu ofițerii, dragii mei, hă-hă...), naaseenii, perații, barbelognosticii (ăştia nu se bărbieresc niciodată), carpo- cratienii, mandeenii, elchesaiții, nicolaiții, transcendentalii, misienii şi pichetiştii. Mesagerii lor secreți par oameni ca toți oamenii, poate fi vânzătoarea de la alimentara, gunoierul, ăla de la centrul de butelii, poate chiar şi vreun milițian, deşi plutonierul n-ar prea crede, dar - şi aici holbează ochii la cei mici — îi poți recunoaşte după un singur semn pe toți. „Copii, dacă vreun om mare, chiar mămica sau tăticul vostru, când sunteți singuri cu el, deschide pumnul şi vă arată o insectă care stă pe palma lui şi se uită țintă la voi, ăla e un sectant. Să fugiți atunci rupând pământul, fiindcă el vrea să vă facă şi pe voi sectanți ca el, să pupați şerpi în bot şi să mâncați copii mici şi să faceți tot felul de alte lucruri nepermise de morala comunistă." Copiii îngheață. Săptămâni întregi după întâlnirea cu milițianul îmi scriu compuneri cu titlul „Prima zi de şcoală", „Cum mi-am petrecut vacanța de vară", „A venit toamna", „Colegul la care țin cel mai mult" şi-n care, indiferent de subiect, apare până la urmă omul cu insecta. Dacă se duc să cumpere pâine, vânză- toarea desface pumnul ei roşu şi, cu un rânjet abject pe față, le arată o mare şi elastică lăcustă verde. Fiecare trecător de pe stradă are-n

palmă câte un gândac metalizat, câte-o scolopendră tare ca sârma, câte-un greiere sau măcar o buburuză. De spaimă, copiii nu mai dau pe la şcoală, unde profesorii întind palma deasupra clasei ca să ivească vreo rădaşcă imperială. Se ascund prin pivnițe, se urcă-n copaci, aşteaptă să treacă sectele ca nişte nori de furtună. Omul cu insecta le pătrunde-n vise, unde gân- gania e concrescută din palma sa cărnoasă, e parte a corpului lui, omul cu insecta nu mai vede prin propriii lui ochi şi nu mai gândeşte cu mintea lui: insecta vede şi aude pentru el, de parcă şi-ar ține capul în palmă.

La petrecerea de ziua ei, Caty trecuse la pichetişti. Era spre revărsatul zorilor, după ce dansaseră noaptea-ntreagă, cu obstinația şi excesul de zel al celor ce, trecând de patruzeci de ani, de apexul bolții, de piatra unghiulară a gârbovelor noastre vieți, refuză încă să privească în viitor. Dansaseră în întuneric, se pipăiseră ca-n adolescență, dar nu cu voluptate, ci demonstrativ, negru şi trist: încă te mai doresc, deşi ştiu şi răsştiu fiecare centimetru din pielea ta, deşi spun copiilor că „dragostea se schimbă cu timpul într-un fel de prietenie plină de responsabilitate“, că oamenii stau în cupluri nu fiindcă se iubesc întreaga viață, ci ca să-i crească pe ei şi, în general „să realizeze lucruri împreună[11]. Nu se prefăceau doar că mai există ceva între ei, de fapt ar fi vrut să mai existe, şi-ar fi dat pielea de pe ei să mai poată simți dragoste şi tandrețe, sau măcar poftă animalică unul pentru celălalt. Ar fi vrut să-şi strecoare degetele, cum o făcuseră cândva în umbra deasă a holurilor unor case bătrâneşti sau pe băncile parcurilor, noaptea târziu, sau la ceaiurile adolescentei, în chiloții fetei candide, dar curioase de altădată sau ai băiatului pasionat şi stângaci, ca să simtă sexele umede şi fierbinți, dar ştiau că acum buzele vulvei erau uscate şi penisul semierect şi aprilie, mai şi iunie trecute ca-n vis, fără putința reîntoarcerii. Bărbații, deja cu calviție şi fire sure în păr, ar fi dat orice să mai simtă, da, chiar şi durerea atroce din testicule cu care se-ntorceau acasă, zece stații cu autobuzul, seara târziu, după

ce ore-n şir stătuseră pe o bancă, într-un parc îndepărtat, cu fata ce acum, ca femeie matură, li se mişcă greoi în brațe, asudați şi încinşi pe-atunci cum n-aveau să mai fie niciodată în viața lor ce se degrada inexorabil. Să atingi sfârcurile fetei iubite, dorite cu un fel de nebunie chinuitoare, să simți cârlionții ei pubieni şi ținutul atât de straniu dintre pulpele ei altfel modelate decât ale tale, să se reverse în tine, când priveşti în ochii ei doritori, când simți limba ei dulce şi abandonul în fața agresiunii tale, zeama de aur a endorfinelor, drogul îndrăgostirii care e distilarea, într-o retortă de cristal de stâncă, a celuilalt drog, al patimii şi erecției şi pătrunderii şi ejaculării, să mori şi să învii într-o oră de dragoste, să te topeşti în corpul celuilalt şi el să se topească într-al tău, să nu mai strângi sâni în palmă, ci să ai tu însuți sâni, să nu mai strângi în palmele mici, cu unghii ojate, cilindrul de carne fierbinte, cu vene umflate şi cap umed al bărbatului, ci să ai tu însăți un penis, crescut pe corpul iubitului tău, adică pe propriul tău corp. Să vezi, cu patru ochi ai căror gene se unesc şi se-ntretaie, a patra dimensiune, dansul nupțial viitor, şirul de nopți de sex din viitor, să auzi țipetele femeii iubite, geamătul adânc al bărbatului iubit, repetate de sute şi mii de ori, asemenea catenelor din lanțul sexual al vieților noastre, toate astea se duseseră, se scuturaseră, se veştejiseră, se ofiliseră, se uscaseră ca nişte crengi prin care nu mai curge seva. Caty şi Matei dansaseră toată noaptea fără să simtă nici dorință, nici dragoste, iar în zori, beată doar de Martini, cu lacrimile încă neuscate pe obraji şi rujul întins dincolo de marginea buzelor ca o pată obscenă, femeia gonflabijă din visele mele ieşise în fața casei şi se aşezase pe treptele de la intrare. Era răcoare, norii deasupra erau fluorescenți şi amenințători, dar sub ei se desluşea deja puțin albastru. Se gândea să-şi ia un amant şi să-nceapă o nouă viață, sigur, era doar un gând fără urmări, gândit la disperare şi frică, de fapt se gândea la propria ei tinerețe, la lumi- na-n care fusese înfăşurată ani lungi, la profilul ei botticellian, la zefirii ce răsfiraseră cândva părul

crescut până la pulpe, era îndrăgostită fără speranță de ea însăşi la tinerețe, era o lesbiană îndrăgostită de propriul ei corp de altădată, de gingăşia şi nebunia ei de atunci, de ochii ei curați şi strălucitori, de rochiile ei, de pantofii ei delicați, cu tocuri nemaipomenit de înalte… Ar fi vrut să se-ntoarcă acolo, ar fi vrut să nu fi plecat de-acolo niciodată…

Şi-atunci, mi-a povestit Caty în secretariatul sordid, bălțat însă de-o lumină ca de jeleu, atunci ieşise din casă şi se aşezase lângă ea, pe treapta rece, cu grădina în față, Virgil, „mă rog, nu-**l** cunoşti, e un prieten de-al nostru, fizician la Măgurele, Matei îl ştie de mult şi, când e-n Bucureşti, îl mai cheamă la o bere sau la petrecerile noastre”. Stătuseră alături, fumând şi vorbind, vreo două ore, văzuseră cum se ridică globul purpuriu al soare lui chiar în fața lor, scăldând totul în ambră şi prospețime. Bărbatul avea o-nfățişare ostenită, ca şi când ar fi venit pe jos un drum teribil de lung, atras de feromonii emanați de femeia de pe trepte. De data asta, mesajul nu era sexual, şi fluturele mascul nu simțise, cu pieptenii stufoşi ai antenelor, emanațiile infinitezimale, totuşi imperioase, ale pântecului catifelat. Mesajul venea acum din marele ganglion neural din țeasta omului nefericit ce stătea acolo, în zori, privindu-şi în față viitorul. Erau feromonii nefericirii, ai nostalgiei, ai dorinței îngrozitor de intense de-a se-ntoarce, de-a înota invers în apele reci ale timpului, asemenea somonilor ce se-ntorc la izvoare. Caty nu mai era acum femeie, era o ființă dezbrăcată de sex, un biet om ca toti ceilalți, ca absolut toți ceilalți. Un om făcut din carne perisabilă şi din ură de sine, ce trimitea de jur-mprejur, ca un glob de păpădie, semnalele negre-ale nefericirii. Erau noile ei plete crescute pe țeasta cheală, noul fard de pe obrajii ei pământii. Era noul sex, altfel de sex, sexul morții şi-al risipirii, cel care-şi căuta acum, trimițând în vânt mici țipete ca ale liliecilor, partenerul întunecat. Virgil auzise țipetele subliminale, neauzite de ureche de om, şi se-nființase în singura fereastră posibilă către mintea-nspăi- mântată a lui

Caty, cum un versat Casanova ştie precis clipa, rarissimă, când fata cea mai castă, cu inima de gheață, poate fi cucerită.

Iar Virgil rămăsese tăcut, o vreme, lângă ea, aşezat pe lespedea rece, privind către globul topit al soarelui, ce aprinsese milioane de stropi de rouă pe pajiştea dinainte, ținând pe genunchi o mână cu pumnul închis, iar apoi desfăcuse degetele ca nişte petale groase de plantă carnivoră ca să ivească, în mijlocul palmei, pe marele M pe care**-l** avem cu toții scrijelit acolo - şi care nu poate veni decât de la Mors, căci toate drumurile din palma noastră conduc, prin vijeliile inutile ale destinului, prin derizoriile jocuri ale karmei, către unanimul osuar - o gingaşă călugăriță verde, cu cap triunghiular întorcându-se-n toate părțile, cu priviri vădit inteligente, cu membre lungi şi suple, cu trup fusiform acoperit de aripi rugoase ca nişte lame aspre de iarbă. Virgil înălțase insecta până o-ncadrase în cercul de metal topit al soarelui, încât părea acum, pe pata incandescentă de ambră, o siluetă neagră, în rugăciune, înconjurată de-o aură pulsatilă, un câmp energetic intens şi hipnotic. Iar apoi începuse să-i vorbească femeii frânte de oboseală, tristețe şi alcool despre piche- tişti şi despre răspunsul pe care ei îl dau marilor întrebări pe care mintea noastră le pune ne-ncet^t, prin simpla ei existență: De unde vine nefericirea? Cum e posibilă mizeria infinită a vieților noastre? De ce simțim dureri, de ce suferim de boli, de ce ni s-au dat chinul geloziei şi-al dragostei ne-mpărtăşite? De ce suntem atât de răniți de semenii noştri? Cum a fost aprobat cancerul, cum s-a dat drumul schizofreniei în lume? De ce există amputări, cine-a permis apariția-n mintea noastră a aparatelor de tortură? De ce s-au smuls dinți ca să se smulgă mărturisiri? De ce s-au zdrobit oase în accidentele de pe şosele? De ce se prăbuşesc avioanele, de ce sute de oameni se prăbuşesc minute-n sir cu avionul, ştiind cu o certitudine absolută că vor arde, vor exploda, vor fi sfârtecați şi zdrobiți? De ce-au murit oameni de foame şi îngropați de ziduri ce se prăbuşesc? Cum poate fi

tolerată orbirea, cum să te-mpaci cu sinuciderea, cum să mai poți trăi lângă marii amputați şi lângă incurabili? Cum să înduri urletele femeii care naşte? Sunt milioane de boli ale trupului omenesc, paraziți care-l devorează pe dinafară şi pe dinăuntru, boli de piele supurânde, ocluzii intestinale, lupus, tetanos, lepră, holeră, ciumă. De ce să le-ndurăm pasiv, de ce să trecem pe lângă ele, prefacându-ne că nu le vedem, până când ele ne lovesc şi pe noi, şi asta e o certitudine? Suferă mintea noastră, carnea noastră, pielea noastră, articulațiile noastre. Ne umplu bubele şi puroiul, ne îneacă flegma şi sudoarea, ne în- covoaie nedreptățile şi tirania, ne înspăimântă nimicnicia şi vremelnicia.

De ce ştiu că exist dacă ştiu de asemenea că nu voi mai fi? De ce mi s-a dat acces la spațiul logic şi la structura matematică-a lumii? Doar ca să le pierd când trupul mi se distruge? De ce mă trezesc nopțile la gândul că voi muri, şi mă ridic în capul oaselor, acoperit de sudoare, şi țip, şi mă zbat, şi-ncerc să-mi înăbuş gândul intolerabil că voi dispărea pentru eternitate, că nu voi mai fi niciodată, până la capătul timpurilor? De ce lumea se va sfârşi odată cu mine? îmbătrânim, aşteptăm liniştiți în şirul condamnaților la moarte. Suntem executați unii după alții în cel mai sinistru lagăr de exterminare. Suntem dezbrăcați mai întâi de frumusețe, de tinerețe şi speranță. Suntem înfăşurați în veşmântul de penitenți ai bolilor, ostenelii şi putreziciunii. Ne mor bunicii, ne sunt executați în fața noastră părinții şi deodată timpul se scurtează, şi-ți vezi brusc fața-n tăişul securii. Şi-abia atunci ai revelația că trăieşti într-un abator, că generații sunt măcelărite şi le-nghite pământul, că miliarde sunt împinse mai departe în gâtlejul iadului, că nimeni, absolut nimeni nu scapă. Că nu mai trăieşte nici un singur om din cei pe care-i vezi în filmele lui Melies ieşind de pe poarta unei fabrici. Că absolut toți cei dintr-o poză sepia de-acum optzeci de ani sunt morți. Că toți venim pe lume dintr-un înspăimântător abis fără memorie, că suferim inimaginabil

pe-un fir de praf din lumea nesfârşită şi că pierim apoi, într-o nanosecundă, ca şi când n-am fi trăit, ca şi când n-am fi fost niciodată.

Călugărița se rotise pe picioare în palma lui Virgil, ce vorbea monoton, de parc-ar fi spus un text învățat pe de rost, şi-apoi țâşnise-n zbor, lăcustă uriaşă, peste grădina perlată de rouă.

Dispăruse peste gardul împletit cu trandafiri roşii şi mâna Maicii Domnului.

Caty îl ascultase aprobând din cap la fiecare frază, ca şi când ființa ei frivolă, făcută din mofturi şi mătase, s-ar fi trezit abia atunci pe lume, ar fi evadat chiar atunci din catalogul *Burda* cu bărbați şi femei perfecte şi-ar fi pătruns în dicționarele bolilor de piele, în tratatele de medicină legală, în anatomiile melancoliei, în istoriile infernurilor, în ale căror ilustrații sinistre strivițiii, arşii, amputații, oligofrenii, spânzurații, famenii, paraliticii se iveau triumfător din toate găurile ororii, arătându-şi fețele verzi, lunatice şi globii ochilor dați peste cap ca ai păpuşilor stricate. Din acea dimineață, femeia multicoloră şi dulce, cu minte de vrabie, îşi începuse viața dublă de care aflam abia acum, stând în fața ei în secretariatul pustiu, în care se veştejise şi ultimul ficus. Ziua era mai departe profa de chimie invidiată de toate colegele pentru țoalele şi pantofii şi poşetele ei, pentru vila ei cu o sută cincizeci si sase de ochiuri de cristal si soțul ei de la Externe, dar serile, de două-trei ori pe săptămână, îmbră- cată-n negru şi nefardată, şi neparfumată, şi în pantofii femeii de la curățenie, şi cu o broboadă pe cap, şi cu lacrimi jucându-i în ochi, şi cu o ură neagră pe fața ei de defunctă zeiță a dragostei, şi cu o pancartă de carton grosolan, de la vreo cutie de televizor, pe care scria „Jos bătrânețea!'[1], ieşea din vila ei pe furiş şi se-n- drepta spre biserica Sf. Elefterie, unde se alătura unui pâlc de siluete-n negru, venite toate din Cotroceni, după care, pe jos, în liniştea oraşului ruinat,

bântuit de nostalgie şi tramvaie vechi, o luau către cimitire: Ghencea, Bellu, Andronache, Izvorul Nou, Armenesc, Străuleşti, Adormirea Maicii Domnului, Metalurgiei, Israelit, Eternitatea, Colentina, Berceni, Luteran, Progresul, Sf. Vineri. Pe străduțele dintre clădirile părăsite, pustii, cu uşile date de perete, putrede ca nişte vechi doage de butoi, cu statui alegorice de ghips întinzându-şi aripile ciunte sub luna plină, grupul lor întâlnea alre grupuri, din alte cartiere, alți oameni cu trăsături de cărbune şi ochi lucioşi. Ajunşi la porțile cimitirului, de după gardul înalt al căruia, profilate pe cerul încă vag luminos, se ridicau butucănoase micile cupole ale cavourilor şi cioturi de cruci negre ca smoala, pichetiştii, câteva zeci de oameni, uneori sute, îşi scoteau pancartele („Jos moar- tea!“, „Jos bolile![11], „Jos agonia!“, „Jos suferința!”, „Opriți carna- giul!“, „Protestați contra durerii!”, „Pentru viață eternă!”, „Pentru conştiință eternă!”, „Pentru demnitate umană!”, „NU pasivității!”, „NU laşității!”, „NU resemnării!”) şi-şi începeau, tăcuți, mersul în cerc, ore-n şir, prin frigul nopții, cu îndârjirea celor ce, cum spusese cineva despre ei, „mor cu dreptatea în mână”. „Demonstrăm mereu, luptăm mereu contra tuturor mizeriilor pe care ni le fac, în ticăloşia şi orbirea lor, oamenii, dar cum e cu putință să acceptăm distrugerea spiritului, imensa absurditate a vieții lui în carne şi pieirea lui odată cu ea? Cum e posibil să-ți aştepți rândul la execuție, cu tăcerea cretină a oilor, nevinovat ca şi ele, când eşti spirit, când eşti parte din Dumnezeire? Noi, pichetiştii, strigăm muți contra incredibilului, incalificabilului, impardonabilului genocid uman. Noi susținem că el trebuie să ia sfârşit. Şi că, în calitate de oameni liberi şi demni, trebuie să protestăm contra destinului şi fatalității. Nu le acceptăm, nu ne plecăm capul în fața sorții şi, dacă tot vom pieri, măcar vom şti că n-a fost fără revoltă, fără strigăt, fără indignare. Suntem singurii care măcar vor pieri în picioare, nu pe burtă, în noroi, sau îngenuncheați.” Caty auzise de zeci de ori cuvintele astea. După ce nu rămăsese nici un cimitir

din Bucureşti nepichetat nopţi în şir, grupurile de sectanţi, toţi în negru şi agitând în faţa morţii oarbe şi analfabete cartoanele lor cu litere strâmbe, se mutaseră în faţa Crematoriului, a spitalelor, a Miliţiei şi Securităţii. Fuseseră arestaţi pe capete, internaţi în spitalele psihiatrice, închişi cu deţinuţii politici în celule mizere, dar cei rămaşi erau văzuţi mereu, cu pancartele lor, cu ochii parcă mereu scăldaţi în lacrimi, oriunde se deschidea ca o floare carnivoră suferinţa umană. De parc-ar fi avut simţuri speciale pentru durere şi nenorocire, ajungeau la incendii înaintea pompierilor şi pe şosele, la accidentele grave, înaintea echipelor de descarcerare. De câteva ori Caty se-ntorsese acasă bătută de miliţieni cu bastoanele de cauciuc sau udă leoarcă de la furtunurile cu apă. Dar îşi găsise, în fine, liniştea. In fine, nu se mai temea de îmbătrânire şi dispariţie. Lupta contra lor, spera contra lor. Nu contau şansele de reuşită, conta lupta. Caty se desprinsese de masa laşă de ostatici, de cei ce trăiau cu capul plecat.

Priveam, peste umărul ei, strada goală: era duminică şi un amurg leneş şi dulce cuprindea micul sat de la marginea Bucu- reştiului. Peste drum, idiotul cartierului, cu două căciuli tricotate trase una peste alta până la ochi, stătea cocoţat pe gardul casei lui şi dădea mâna cu fiecare trecător. Iar aici, în camera tăcută, în care vocea femeii sclipise ore-n şir ca un fir de mătase, aerul era încremenit ca un jeleu străveziu, ca într-un muzeu de antichităţi, serile, după ce pleacă ultimii vizitatori. Cât de fantastic era totul, cât de neaşteptat şi de complex! Ce umbră uriaşă, ce umbră psihică lăsa-n urma ei, mai adevărată ca ea însăşi, fiinţa asta ce părea frivolitatea întruchipată... Dar până şi ultima prostituată de la colţul străzii, ce n-a făcut nicicând altceva decât să strige obscenităţi, să calce pe tocuri şleampete şi să-şi facă meseria cu toate brutele si beţivii lumii, are sub teastă ace- laşi boboc metafizic, acelaşi portal către cunoaştere şi mântuire eternă, acelaşi castel de o infinită măreţie, aceeaşi

putere de a respira nu doar aerul îmbâcsit al lumii noastre, ci însuşi Duhul, aerul cerurilor platonice. Până şi ea are, ca Bach şi Spinoza, puterea de-a vedea idei, de a-l folosi pe „şi“, pe „nici“, pe „sau“ şi pe „dacă“, de-a înțelege că soarele va răsări şi mâine, scăldând lumea în borangicul splendorii sale. Până şi ultimul alcoolic, abrutizat, ars pe dinăuntru, mitoman şi lăudăros, care doarme în mijlocul străzii într-o baltă de vomă, adăposteşte sub țeastă un creier demn de Kant şi Da Vinci, ce generează clipă de clipă, ca o fântână în formă de cap de leu, spațiul şi timpul şi halena de irealitate a lumii. Până şi el, poate el mai mult decât alții, mai adânc şi mai fără cuvinte, trăieşte greața copleşitoare a gândului morții, şi poate de aceea şi-o înăbuşă-n băutura ce-l împietreşte şi-l carbonizează. Căci suntem toți la fel, cămătarul venal şi poetul naiv şi criminalul în serie şi funcționarul de la arhive, psihopatul ce urcă pe cadavre-n politică şi savantul ce-mpinge cunoaşterea un micron mai departe. Nici gorila, nici zeul nu ştiu că vor muri, singuri noi, aflați la mijloc de drum, între carne şi spirit, între bine şi rău, între sex şi creier, între existență şi inexistență, avem scrijelită pe frunte sentința. Doar pentru noi e acest lagăr de exterminare. Doar pentru noi, care țesem zi de zi, în ochii minții, viitorul („şi mâine soarele o să răsară”), s-a pregătit, prin însuşi darul ăsta miraculos, pedeapsa supremă: vom fi exterminați, toți, toți până la unul, la fel de sigur cum soarele va răsări şi mâine. Nu faptul că asta se va- ntâmpla e chinul ce ni s-a dat în infernul nostru cotidian, căci şi toți câinii şi elefanții şi eucalipții şi păduchii şi lichenii şi parameciii vor pieri de asemenea până la unul, odată cu astrele şi galaxiile şi substanța diamantină a lumii noastre, ci *cunoaşterea* destinului nostru comun e fierul înroşit cu care suntem însemnați, direct pe creier, ca vitele pe şold, înaintea execuției finale.

Păpuşa de cauciuc din fața mea, cu gura ei rotundă ca o petală de mac tăiată-n două de-o linie de tuş, cu sânii ale

căror areole se zăreau prin bluza florală, era toată umedă şi sexuală, dar era plină pe dinăuntru cu o substanță foarte amară. Se-ntu- necase când ne-am dat seama, în aceeaşi clipă (şi-am renunțat în aceeaşi clipă să ne gândim la asta), că atunci, în şcoala pustie, țiuitoare, am fi putut să ne contopim disperarea într-o încă şi mai disperată-ncleştare. O singură dată ne-am privit în ochi şi am simțit, amândoi deodată, valul de excitație adus de izolare, de intimitate şi de feromoni, şi totuşi pentru nimic în lume n-aş fi luat, atunci, în brațe, amfora plină cu nostalgie după vremurile când era o zeiță a voluptății şi bucuriei, când locuia în continentul *Burda* alături de perfecții, nemuritorii săi concetățeni. După momentul în care, deodată, piepturile noastre au simțit efectul adrenalinei eliberate brusc, inundându-ne sfârcurile şi coborând către pântece, ne-am zâmbit încurcați şi-am

ieşit amândoi din secretariat.

>

Seara era caldă şi adâncă, pustietatea deplină. Am trecut, sporovăind, de Automecanica şi-am “ieşit în Şoseaua Colentina. Geamurile oblice de pe acoperişul Uzinei de Țevi Sudate sclipeau portocalii. Castelul de apă era întunecat. In rondul uriaş staționau două tramvaie, si încă unul venea foarte lent din zare, unde şoseaua se-ngusta între depozitele de cherestea şi centrele de vulcanizare. Caty se aşezase-n fața mea în tramvai şi, întoarsă spre mine, continua să vorbească despre una şi alta, cum o făcea fără oprire şi-n cancelarie. Doar când a trebuit să cobor, la Doamna Ghica, m-a-ntrebat dacă nu vreau să vin şi eu, luna viitoare, când se pregătea pichetarea Morgii, adică a Institutului „Mina Minovici“ din centrul oraşului. Am primit imediat. Urma să ne-ntâlnim în Vitan, lângă poştă, şi să pornim spre Morgă la miezul nopții, împreună cu ceilalți pichedşti. Am coborât şi i-am făcut semn cu mâna lui Caty, care, în tramvaiul bine luminat, părea un grațios şi multicolor peşte cu voal într-un acvariu pustiu. M-

am înfundat apoi prin străduțele labirintice care dădeau către Maica Domnului. Mi-a luat jumătate de oră să ajung acasă.

Am simțit prima dată că se-ntâmplă ceva (deşi tot ce mi se-ntâmpla pe-atunci era stupefiant şi nemaiîntâlnit, căci primeam zi de zi lumea, nu doar cu formele, culorile şi sunetele ei, ci şi cu modul ei de întrebuințare: aflam, ținând între degete un ziar, că se poate rupe, apucând o cană - că pot să-i dau drumul ca să se facă țăndări pe podea, privind-o pe mama - că e zeitatea stranie ce mă apără de toate celelalte stihii, trusa mea individuală de supraviețuire şi icoana şi talismanul meu magic şi țâțele din care sorbeam un lichid voluptuos) în dimineața de iarnă în care mama m-a dus la spital pentru o operație dentară. Pentru un copil nimic nu e straniu, pentru că el trăieşte în straniu, de-aceea visele şi amintirile străvechi par făcute din aceeaşi substanță. Straniul era pe-atunci pur şi simplu banalitatea lumii. Degetele mele erau stranii, cum mi le priveam uneori minute-ntregi. Simțurile mele erau atunci atât de acute şi sticla subțire, bombată, a corneei mele atât de scânteietoare, încât, privindu-mi unghiile, vedeam limpede cum noițele albe şi tulburi ca nişte norişori se ridică încetul cu încetul, de la baza unghiei către vârful ei, până ce, ca un puf de păpădie, părăsesc unghia ca să se dizolve în aerul verzui al încăperii. Unghiile mele curbe, moi, lipite de pielea degețelelor, nu erau un perete neted: vedeam clar structura lor prismatică, dungile paralele de-a lungul lor, de parcă o mulțime de fâşii

cornoase ar fi ieşit din tot atâtea filiere de la baza unghiei. Nimic, de altfel, nu era real, ci doar, într-un fel, abia schițat. Nimic nu era sculptat în materie, ci doar în sentimente: în frică, în bucurie, în strângeri de inimă, în poftă şi-n curiozitate. Trăiam într-un peisaj psihic, mă dezvoltam încă într-un uter, al propriei mele țeste, pe care trebuia s-o sparg ca pe o coajă de ou ca să-mi întind oasele, stângaci, în ceea ce-aveam să numesc curând realitate.

Dar până şi-n straniul general al vieții de la vârsta de trei ani se-ntâmplă, dacă eşti un ales — pentru cinste sau pentru ruşine — lucruri hiperstranii, ce nu-şi au locul în cristalizarea obişnuită a lumii în jurul tău. Fapte “despre care până şi mintea ta ce încă trăieşte-n vis îşi spune: „Asta nu poate să se-ntâmple.“ Căci odată cu formele şi cu modul lor de întrebuințare (mânerele şi cârligele şi butoanele lor invizibile: apucă-mă, rupe-mă, deznoadă-mă, împătureşte-mă, molfaie-mă, gustă-mă, ascul- tă-mă, taie-mă) mai primim ceva, fără să ştim cum şi de la cine, super-eticheta sau super-mânerul „Asta se poate, asta nu se poate”, „Asta e adevărat, asta nu e adevărat”, adică alegem din talmeş-balmeşul de posibilități, probabilități, irealități şi stra- nietăți o singură structură pe care-o numim „realitate” şi pe care ne bizuim ca să putem trăi. Niciodată n-am putut percepe drept real ceea ce s-a petrecut în dimineața de iarnă când mama m-a luat în brațe şi, înotând prin nămeți, am plecat „către Doru, ca să ne jucăm cu jucăriile lui”. Doru era un văr al meu cu mulți ani mai mare, la care mai fuseserăm de câteva ori. Oraşul, în jurul nostru, era alb strălucitor, îmi amintesc cum imaginea lui tresălta în ritmul paşilor mamei. O țineam de gât cu mânuțele şi priveam în urmă. Mi se vedeau doar ochii din fularul tras peste gură şi nas.

O vreme, oraşul a fost blând şi familiar, ştiam străduțele şi clădirile din jurul casei noastre, peste care ningea acum greu, uscat, foşnind uşor. Trecătorii aveau broboadele şi paltoanele pline de zăpadă, tramvaiele şi puținele maşini erau şi ele încărcate pe-acoperişuri şi capote. Strângeam pleoapele de atât alb, de atâta lumină pură. Steluțele sclipitoare mi se adunau în gene. După un timp de tors leneş, oraşul a-nceput însă să mârâie ca un animal iritat. Nu mai ştiam drumul: ceea ce fusese plăsmuit din tandrețe era acum plăsmuit din spaimă.

In mintea mea, drumul către Doru era bine conturat. Dar nu era cel pe care mergea acum mama. Mama mă mințea, îmi

amintesc atât de bine că am gândit asta, doar o clipă însă, căci n-am putut suporta gândul până la capăt. Zeul ce te ține-n brațe şi te strânge la pieptul său nu poate minți, căci el e însăşi ființa, cu certitudinea ei. Am părăsit gândul ăsta chinuitor şi pervers, dar oraşu-a-nceput să ragă ca un leu din toate clădirile lui necunoscute, din străzile necunoscute, din ochii oamenilor necunoscuți. Era de parc-am fi fost deodată înconjurați de-o haită de câini lătrând turbat, cu colții rânjiți demonic. Singura scăpare era mama, în ciuda bănuielilor mele. Am strâns-o de gât cu mânuțele înmănuşate până aproape am sufocat-o şi i-am spus scâncind: „Asta nu e drumul către Doru..." Mama m-a îndepărtat de ea şi m-a privit în ochi: „Puişor, am luat-o pe altă parte. Uite, acum ajungem la Doru. Te las toată ziua să te joci cu jucăriile lui, doar ştii că ți-am promis." Fața ei îmbrobodită ocupa tot cerul. Ce citeam pe ea - căci îi învățasem trăsăturile ca pe-o hartă: văile slabe ale obrajilor, vinişoarele de sub ochi, gura dată acum cu un ruj foarte deschis, pleoapele obosite, sprâncenele cu fulgi de zăpadă-n ele - nu m-a liniştit. Mama nu zâmbea. Icoana nu izvora apă vie. Nu ştiam ce e minciuna, dar am ştiut că mama mă minte când am văzut harta cu cote inelare de înălțime a feței ei, la fel de străină acum ca şi străzile şi casele şi perspectivele oraşului înzăpezit.

Eram pentru prima dată singur pe lume. Mă-ndoiam prima dată nu doar de culorile şi de sunetele lumii, ci de însuşi destinul care pân-atunci îmi zâmbise în față. Unde eram purtat? Spre ce pluteam în văzduh, printre fulgii deşi de zăpadă, dus în brațe de cea care mă ținuse-n pântec, cea care fusese una cu mine, cu care împărțisem venele şi arterele, sângele şi hrana de parc-aş fi fost unul dintre măruntaiele ei, asemenea ficatului sau splinei? Cui îşi dona, şi de ce, acum, organul excedentar, pentru ce îl trăda, ce gând sau ce forță, sau ce altă dimensiune o-mpingeau pe mama pe drumul înmărmuritor al minciunii?

Primul lucru pe care mi-**l** amintesc, apoi, e ceru-nstelat. Stăteam culcat pe-un pat acoperit cu muşama roz-cafenie, neplăcut rece, asemeni celei ce acoperea toate paturile din dispensare. Deasupra aveam un cer nocturn plin de stele. Nu ştiu dacă mai văzusem cu adevărat stelele vreodată. Da, când coboram din tramvaiul care mă aducea de la mătuşa mea, din Dudesti-Cio- plea, somnoros şi căscând, căci dormisem vreme de zece stații, aveam deasupra mea ceru-nstelat, pe care uneori coarnele lunii ardeau cu o intensitate extraordinară. Dar niciodată pân-atunci stelele nu mă copleşiseră cu adevărat. Străluceau acum deasupra mea, cum stăteam culcat pe pat şi le priveam, fără să-mi mai aduc aminte de spaima drumului către spital şi fără să mă-ntreb cum ajunsesem până la urmă în acea încăpere, se desfăceau deasupra mea, văzute ca printr-un ochi de peşte, presărate pe toată bolta, unele mari cât nişte cupe de crini imperiali, aplecând tija matematică de care atârnau, altele presărate fin, mandelbrotian, în văioagele şi cutele şi scorburile cerului nocturn. Făină, semințe de flori şi pepite de aur se amestecau deasupra mea, iradiau şi pâlpâiau deasupra fețişoarei mele de copil de trei ani, aduna- te-n sticla convexă dintre pleoapele mele. Haotice în prima clipă de când deschisesem ochii - parcă prima oară pe lume, fără memorie, de parcă m-aş fi născut chiar atunci, pe acel pat de spital -, stelele erau grupate apoi de mintea mea, făcută să catalogheze şi să sorteze totul, cu forța, după logica visului şi-a utopiei, în constelații în formă de cochilie, de şir de mărgăritare, de păpuşă malignă, de peştişor-de-argint, de arc din tapițerie, de cotor de măr, de clovn de la circ, de mamă, de tată, de copil. Eram stropit peste tot de cerneala multicoloră a constelațiilor. Unde mă găseam? Tăcerea era desăvârşită. Ochilor mei le era greu să se desprindă de stele. Nu simțeam nici o emoție, ca peste câțiva ani, când mi-au scos amigdalele şi polipii cu nişte instrumente înfiorătoare, cum stăteam fără teamă, de fapt fără-de-sine, în fața doctorului cu şorțul şi mănuşile pline de

sânge: atunci îmi dăduseră o pastilă albastră care-mi retezase în scurtă vreme frica şi mă făcuse să intru doar puțin curios în sala de tortură. „Deschide gura“, îmi spusese atunci doctorul, „nu-ți fac nimic, doar vreau să-ți măsor amigdalele”, iar eu îl crezusem şi, deşi am simțit, crudă şi acută, fiecare tăietură în carnea gâtului meu, era de parcă simțeam durerea altcuiva, fără nici o legătură cu mine. „Gata, aproape am terminat”, îmi mai spusese omul din umbră, al cărui bec din frunte mă orbea cum stăteam, cu sângele curgându-mi din gură, în scaunul ca de dentist, „acum mai deschide o dată, dar larg, cât poți de larg”. Am apucat să văd cangea de oțel pe care mi-a vârât-o pe gât şi deodată am simțit - nu ştiu dacă o pot numi durere. Ce-am simțit, ce-am trăit atunci depăşea noțiunea de durere cum mângâierea e depăşită de jupuirea de viu. Era ca o bruscă țâşnire verticală a unui gheizer de durere concentrată, pură, roşie şi albastră ca flacăra arzătoarelor cu acetilenă. De parcă țeasta mea martirizată ar fi fost bulbul din care-ar fi-ncolțit brusc tulipa intolerabilă a durerii. Dar n-am țipat, deşi niciodată nu mai simțisem aşa ceva, deşi ce am simțit atunci m-a stigmatizat pe

toată viața, căci pastila albastră despărțise până şi pumnalu-ăsta de durere de mintea din care se înălțase, şi care, hipnotizată de ea însăşi, nu mai avea nici un interes îndreptat în afară. Satisfăcut, doctorul îmi arătase apoi, în cârligul căngii, o bucățică de carne roşie şi-nsângerată, ce tocmai fusese smulsă din trupul meu.

Nu ştiu nici azi cum m-am trezit atunci, pe patul acoperit de muşama. Am încercat în destule ore de reverie să umplu în vreun fel banda neagră dintre amintirea drumului prin oraşul înzăpezit, ținut în brațe de mama, şi apariția mea pe pat, întins pe spate, cu ochii deschişi, sub stele. Nu ştiu să fi ajuns undeva, să fi intrat în vreun spital, să fi fost pregătit pentru operație. Nu ştiu dacă mi se va fi dat şi-aici vreo pastilă, dar ştiu că mă simțeam la fel, şi la fel cum m-am simțit mai târziu în atâtea momente din viața mea pe care nu

pot să mi le explic decât, poate, printr-o pătrundere bruscă şi elastică a visului în viață, sau a vieții mele în vis: totala lipsă a fricii, luciditate a minții, dar a minții în sine, în lipsa oricărui proprietar, un încântec grav şi puțin curios, o mirare fascinată în fața peisajului nemaivăzut, fără nevoia de a şti ce caut acolo, cum am ajuns acolo, cum mă voi întoarce acasă.

Foarte târziu, după ce contemplasem fără de sine stelele ameţitoare de deasupra, am întors capul şi-am privit împrejur. Patul meu era în centrul unei încăperi circulare, cu peretele de-un crem lăptos, neted de jur-mprejur, peste care pur şi simplu se arcuia bolta cerească. De va fi fost vreo cupolă de sticlă între mine şi stele (iar acum nu mă mai îndoiesc de asta), sticla trebuie să fi fost nespus de curată şi limpede, practic invizibilă. Doar din adunarea stelelor puțin neuniforme pe boltă, mai rarefiate chiar deasupra, în apex, şi-adunate mai dens spre margine puteai bănui clopotul străveziu. Priveam în jur, culcat încă pe spate, la peretele lucios, circular, şi la podeaua de aceeaşi culoare crem, ciudat de liniştitoare, când deodată am intrat în mine însumi sau mi-am reamintit de mine. Nu ştiam cum ajunsesem acolo, dar ştiam că exist, nu-mi aminteam de mama, dar acum eram iarăşi băiețelul de trei ani ale cărui degete le puteam contempla, ştiind că sunt ale mele, al cărui piept, într-un veşmânt care nu era al lui, tresălta încetişor în ritmul respirației. M-am ridicat brusc în capul oaselor, cu picioarele atârnându-mi peste marginea patului.

Şi atunci am auzit vocea. De o brutalitate înspăimântătoare, neomenească. Mi-e foarte greu, acum, s-o descriu. Căci nu era, de fapt, chiar o voce, nu avea nimic din înălțimea, intensitatea şi timbrul unei voci adevărate. Vocea omenească e gând care trece prin carne. E un curent abstract, ca un cristal topit, care curge printre pielițe şi cartilagii umede, care se opacizează de lubrifianții traiectului fonator: flegmă, salivă, care trece printre dinți şi buze, frământat mai întâi de muşchiul ca piciorul de scoică al

limbii. Vocea e sexuală, vine din ovare şi testicule, e dominantă sau submisivă, e mânjită toată cu vâscozitățile trupului, cu materia de miliarde de consistențe a acestei lumi. Dar glasul asurzitor pe care l-am auzit atunci, în încăperea circulară, n-avea nici o impuritate. Era imperativul total, era vocea interioară care comandă muşchilor noştri, şi în afara căreia nu există mişcare. Era vocea care porunceşte eliberarea adrenalinei în sânge când eşti în pericol, vocea care provoacă peristaltismul intestinelor. Era acea voce indistinctă de acțiune, porunca lipită de executarea ei, entitatea comandă-supunere, întrebare-răspuns. Am auzit-o în creier şi cu creierul, şi totuşi a umplut sala circulară făcând-o să răsune ca un clopot. Mi s-a poruncit să mă culc la loc pe pat. Dacă s-ar fi urlat la mine (cum urla tata uneori), n-aş fi fost mai înfricoşat şi nu m-aş fi culcat pe pat mai repede. Am fost pur şi simplu trântit pe spate de suflul teribil al acelui muget interior, pe care, deşi nu pot să-l retrăiesc în toată oroarea lui, n-am să-l uit niciodată.

Ce-a urmat? Asta mi-e uşor s-o spun: n-a urmat nimic. Cum fusese o bandă groasă de nimic şi înainte. Nu-mi mai amintesc absolut nimic din acel moment. M-am trezit pe spate şi totul s-a-ntrerupt. Nu ştiu să-mi fi fost pusă pe față vreo mască de cloroform, să mi se fi făcut cu adevărat vreo operație, să fi părăsit spitalul. Nu ştiu, până azi, ce s-a mai întâmplat în acea zi, în acea iarnă din 1959. Dar totul mi-e prezent în minte puternic şi clar, chiar şi cu hiatusurile despre care-am vorbit. Toată mintea mea protestează la ideea că poate e vorba de-un insert oniric, că poate asociez amintiri din timpuri şi locuri diferite. Nu, dacă se poate şti în general ceva cu certitudine, ştiu că totul s-a petrecut în aceeaşi zi, în succesiunea în care am povestit faptele, că spațiul circular a fost „sala de operație” despre care avea să-mi povestească mai târziu mama.

Ce operație mi s-a făcut atunci? N-am nici un semn pe corp de la vreo tăietură. Bineînțeles că mai târziu am întrebat-o pe

mama, dar abia când am fost în stare să-nțeleg că amintirile mele cele mai vechi, care-mi apăreau din când în când în memorie, nu erau propriu-zis amintiri, ci vestigii ale unui sistem mai vechi de captare-a efluviilor lumii, organe atavice ale animalului mnezic adăpostit în țeasta mea. Mă jucam uneori cu aceste pietre la rinichi ale minții mele cum te-ai juca, rotin- du-le-ntre degete şi bucurându-te de clinchetele lor cristaline, cu nişte bile de sticlă colorată. Nu erau multe, erau şapte-opt astfel de relicve, de fosile ale unui creier mai vechi, datând din vremea când visul nu se separase încă de realitate, dar prezervând, ca insectele-n chihlimbar, adevăruri întregi, detaliate, tulburătoare despre ce fusese, ce era, ce este cu adevărat viața mea. Mama mi le confirma-ntotdeauna, dar numai pe jumătate, le transparentiza bagatelizându-le, se prefăcea că le crede amintiri obişnuite, rememorate de mintea mea de-acum, ca şi când aş fi avut-o şi-atunci, înghesuită-n micuțul meu craniu de la un an şi jumătate, de la doi sau trei ani, ocupat în mare parte de uriaşii mei globi oculari. Era ca şi cu Victor, era ca şi cu doctoriile misterioase din casa noastră, era ca şi cu băile mele în care mi se turna un lichid mirosind adânc, a vulvă şi-a muşețel, un damf amniotic pe care-**l** păstrez şi astăzi în nări. Era ca şi cu, mai târziu, veşnicele mele drumuri la Policlinica Maşina de Pâine. Multă vreme, în adolescență, m-am crezut un mare bolnav. Sufeream de ceva oribil, de-un parazit care-mi substi- tuise măduva spinării sau poate chiar conştiința. Purtam un germene ce nu trebuia să părăsească desaga pielii mele, căci, scăpat afară, ar fi corodat fundațiile lumii. Mama ştia asta, poate că ea nici nu era de fapt mama, ci un supraveghetor, un înger care mă observa clipă de clipă, şi-atunci înțelegeam de ce, pur- tându-mă-n brațe în iarna orbitoare din 'ş9, printre blocurile vechi, înzăpezite, care alunecau pe lângă mine tresăltând în ritmul paşilor ei, mama-şi arătase o clipă adevărata față, mințin- du-mă, separându-se încă o dată de mine, după ruperea cordonului ombilical. Cum n-o puteam

întreba nimic direct, de teamă că s-ar putea să-mi răspundă, mă mărgineam la mici aluzii, la vorbe întâmplătoare, la masă, pe când ea, transpirată şi afumată de la cartofii prăjiți şi de la carnea sfârâind pe plită, se lupta cu muştele în stilul ei dezgustător: le urmărea cu pri- virea-n zbor, cu palmele desfăcute, şi deodată îşi plesnea palmele una de alta, strivind corpurile negre şi grase. „Marnă”, o-ntrebam pe când aveam vreo zece ani, „ții minte când trebuia să mergem la Doru, dar pân-la urmă am ajuns la spital?” „Când, dragă?” „Eram mic, ningea, mă duceai în brațe, şi eu ți-am zis că ăla nu era drumul spre Doru”... Mama stă încremenită o vreme în fumul din bucătărie. E caniculă, murim de cald chiar şi cu uşa de la balcon deschisă. „Când? Când aveai vreo trei ani? Doi ani jumate-trei? Daaa... te-am dus la spital ca să-ți facă o operație, îți creştea o măsea invers, ți-au scos-o pe sub falcă. Nu mai ții minte?“ „La ce spital m-ai dus?“ „Ei, parcă io mai şriu... A trecut mult de-atunci.“ „Şi când m-ai luat din spital?“ „Nu mai țin minte, dragă. Altceva nu mai ai şi tu să mă-ntrebi?“ Şi viața noastră merge mai departe, cu şcoala, cu mesele, cu somnul de după-amiază, şi nepotrivirile şi contrazicerile şi tăcerile şi confuziile mamei se adună ca o bubă care creste necontenit, si eu văd tot mai clar că nu mă pot baza pe ea ca să-nțeleg enigma şi melancolia vieții mele.

Căci nu eu, ci vărul meu, fiul surorii mamei mele, are o cicatrice sub falca dreaptă. Cum poafe mama să se înşele aşa de tare? E oare-o confuzie voită, o încercare cusută cu ață albă de-a mă-ndepărta de la direcția obsesivă a căutărilor mele? Dar atunci cum nu-nțelege că greşelile ei mă incită şi mai tare, că ele devin indicii, asemenea scăpărilor unui suspect într-un interogatoriu-ncrucişat? Sau mama e de partea mea şi, atât cât poate, încearcă să-mi transmită ceva, să-mi comunice disperat, chiar şi prin erori grosolane, că există enigma, că nelinişteea mea e justificată? Poate că e ostatica unei puteri atât de fantastice, încât nu poate lăsa să-i scape, supravegheată continuu şi intens, decât absurdități,

dar absurdităţi flagrante, ce nu sunt fapte, nici informaţii, ci strigăte de avertizare.

Din acea dimineaţă de iarnă am ştiut că nu mă mai pot baza pe mama, trup din trupul meu pân-atunci, aşa cum hemiple- gicul ştie că nu se mai poate bizui pe jumătate din corpul său. Atunci, şi nu cu trei ani în urmă, s-a rupt cordonul ombilical dintre noi. De-atunci mama, simbolul lumii mele şi pilonul ei central, s-a dovedit mereu un aliat al doctorilor şi dentiştilor, torţionarii copilăriei mele. îmi amintesc cât de mult voisem s-o păstrez doar pentru mine. De cum am învăţat să fac noduri, legam toate clanţele cu sfori, cârpe şi şireturi de ghete, ca nu cumva să mai poată intra în casa noastră vreun frăţior. Când ştiam că mama trebuia să plece la cumpărături, aşezam o furculiţă pe prag, ca să nu mai poată ieşi. Mă legam peste brâu cu capetele cordonului ei de la capot, ca să fim iarăşi unul singur, ca să rămânem inseparabili mereu. Mama era însă acum altcineva, distinctă de mine ca o statuie, ca un şifonier, ca un nor ce trece pe boltă.

Unde-am fost atunci, în acea încăpere de a cărei realitate nu mă pot îndoi cum nu mă-ndoiesc de cea a camerei mele unde scriu acum, în casa mea de pe Maica Domnului? Cum am putut vedea bolta-nstelată, cu fiecare stea ca de aur topit, când era iarnă şi cerul era acoperit de pături groase de nori? Ce s-a-ntâmplat în dimineaţa aceea, în iarna lui 1959? Nu ştiu dac-a fost, atunci, prima anomalie a vieţii mele de după Victor, dar a fost prima de care-mi amintesc. Seva izvorâtă din ea mi-a irigat ulterior viaţa, căci pe traiectul „operaţiei” mele de la trei ani şi ceva s-au înşirat apoi multe alte anomalii legate de boli şi spitale ce subîntind faţa ascunsă a vieţii mele. Şi care, dac-aş fi fost scriitor, ar fi rămas pentru totdeauna ascunsă, obscură, semiuitată, până la urmă nesemnificativă, căci nici un roman nu poate, prin definiţie, să spună adevărul, singurul care contează, adevărul interior al vieţii celui care scrie. Pentru că nu sunt romancier şi nu desenez

uşi false pe ziduri, sunt fericit scriind, şi fericirea asta-mi ține loc de glorie. Când scriu aici, în umflătura asta deja enormă-a jurnalului meu, îmi simt țeasta înconjurată de-o aură albastră şi răcoroasă. Scriu pe-ntuneric, la lumina imperceptibilă-a gloriei mele. E singura care sporeşte întunericul lumii, singura de care nu se tem hoardele venind din adânc.

Prima carte ale cărei titlu şi autor le-am trecut pe fişa de la bibliotecă, în toamna aurie, plină de funigei, a primului meu an de facultate, n-â fost nici vreun compendiu de literatură veche, nici *Istoria ieroglifică* a lui Cantemir, nici *Cronicarii munteni,* nici vreun curs de fonetică şi fonologie. Toate astea mi le cumpărasem de mult şi zăceau acum în camera mea din Ştefan cel Mare, pe măsuță, unele peste altele, încă neatinse. Nu uitasem nici o carte de pe lista primită la primele seminarii. îmi amintesc şi azi cum am intrat, prima dată, în librăria „Eminescu” de lângă facultate. Centrul oraşului nu era pe-atunci pentru mine o parte a Bucureştiului, ci deodată Parisul, Berlinul, New Yorkul, Londra şi Tokyo. Oamenii mi se păreau aici frumoşi şi strălucitori, clădirile fantastice, zilele panoramice şi pline de exaltare. Nu priveam în jur când treceam pe trotuarele pe care fiecare bilet de tramvai şi chiştoc de țigară străluceau ca sub reflectoarele de la circ, ce schimbă mereu filtre colorate, ci vedeam totul cu ochiul înfometat al fotografului. Aşa vedeam părul femeilor fluturând în aerul plin de praf, adunând în el funigeii ce umpleau, duşi de vânt, spațiul vast dintre Inter şi restaurantul „Pescarul[11], luminile şi vântul răsu- cindu-se-n jurul autobuzelor şi maşinilor ce treceau sub privirile oarbe ale celor patru statui. De câte ori trecea pe lângă mine o fată cu mapă de studentă la subraț şi cu fusta prinsă-n față, cum

se purta atunci, cu un mare ac de siguranță ornat cu onix şi calcedonie, inspiram adânc, să-i simt nu doar parfumul, ci şi feromonii ieşiți din pielea ei odată cu moscul şi cu sudoarea. Aveam 20 de ani şi n-o ținusem încă-n brațe, nici măcar la un

dans, la vreun ceai, cum se numeau petrecerile pe-atunci, pe vreuna dintre ele. Femeile îmi erau străine asemenea lumii îndepărtate a vilelor de lux, a iahturilor, a oraşelor Occidentului, a restaurantelor în care nu intram niciodată, de parc-ar fi avut intrări zidite sau ar fi fost toalete pentru femei. Nu erau pentru mine, nu făceau parte din realitatea pe care-mi era dat s-o ating.

Am intrat în librăria „Mihai Eminescu“, pustie aproape la ora patru după-amiază, cu lista-n mână, dar căutând mai ales o carte, un dicționar masiv de etnologie şi folclor, despre care noii mei colegi, cu fețe deocamdată goale ca nişte baloane plutind către tavanul sălilor înguste de seminar, îmi spuseseră că nu prea se găseşte. Am umblat mult printre rafturi, sub ochii unei librărese mignone îmbrăcate-n roşu. Cărțile-mi făceau poftă ca un bufet suedez: le-aş fi devorat pe toate. Unele titluri îmi erau cunoscute, le şi citisem, erau trecute-n agenda mea ca femeile deja posedate în carnețelul vreunui desfrânat, altele erau proaspete ca nişte flori abia deschise, pline de rouă, cu atât mai apetisante. Privirea-mi aluneca peste cotoarele lor, tocmai mă chinuiam să le citesc titlurile scrise vertical, lăsând capul mult într-o parte, când am văzut deodată dicționarul. Era uriaş, aşezat pe raftul cel mai de sus, sub tavan, între cărți mult mai subțiri. M-am dus imediat la librăreasă ca să **i-l** cer. Cu expresia scârbită a multor vânzătoare tinere, care se simt jignite de meseria lor, fata în roşu, cu figură bizară (era ceva-n neregulă cu sprâncenele ei) m-a urmat, dar când a văzut cartea s-a uitat la mine cu o expresie pe care n-am ştiut s-o desluşesc. N-am putut crede că ura, disprețul şi dezgustul din ochii ei rimelați erau pentru mine, un puşti care-i ceruse, în definitiv, politicos, o carte. „Cară-te de-aici sau chem miliția”, mi-a spus cu voce scăzută, după care s-a-ntors şi s-a-ndreptat spre locul din partea din față a librăriei, unde-o găsisem când am intrat. A rămas acolo, sprijinită de un raft, micuță şi zveltă în taiorul ei roşu, fără să-mi mai arunce nici o privire.

Ce era nebunia asta? Ce era-n neregulă cu dicționarul? Sau cu mine? Stăteam încremenit, în mijlocul librăriei, ruşinat şi obidit ca un om acuzat pe nedrept de furt sau de purtare indecentă şi care se-ntreabă, ca-n vis, dacă nu cumva e totuşi vinovat. Am ieşit din librărie pe-o altă uşă, cea dinspre Facultatea de Matematică, şi-am mers multă vreme, încet, pe trotuar, în aerul luminos al toamnei. Creştea-n mine o umilință teribilă, atât de grea, încât mi-am dat seama repede că nu puteam ajunge acasă şi trece noaptea cu ea. M-am întors deci la librărie, în care acum erau doi sau trei clienți, şi m-am dus direct la vânzătoare. „Iertati-mă, dar vreau să vă-ntreb de ce nu mi-ati dat dicționarul de etnologie. Am nevoie de el pentru facultate, uitați**-l** aici, pe lista mea...“ Fata s-a uitat cu aceeaşi ostilitate la mine: „Văd că chiar vrei să chem miliția.” „Dar nu înțeleg, ce v-am făcut? Ce s-a-ntâmplat?“ S-a uitat înc-o dată la mine cu oarece îndoială. „Eşti student?” „Da, la Litere. Dicționarul e, uitați, pe lista mea...“ „Bine, ți**-l** dau, dar să ştii că nu mă urc pe scară.” „Pe scară? Pot să mă urc eu dacă vă e frică.” „Nu mi-e frică să mă sui, mi-e frică de alde voi...“ Nu puteam înțelege. Am mers iar cu ea în fundul librăriei, m-am suit pe scară până sub tavan şi-am scos cărțoiul din raft. Abia după ce l-am plătit, la casieria din față, mica librăreasă a venit cu mine până la ieşire ca să-şi ceară scuze: „N-ai idee câți perverşi sunt pe lume. Când m-am angajat aici, în primele săptămâni, nu-nțelegeam de ce câte-un client mă punea să-i aduc doar cărți de pe ultimele rafturi din

fundul librăriei. Mă suiam pe scară şi, când să i le dau, clientul - ia**-l** de unde nu-i... Pân-am înțeles ce le trebuia lor.

Eram consternat. Cărțile, mai ales adunate-n sanctuarele librăriilor, nu erau, în mintea mea, compatibile cu sexul şi senzualitatea. Cu atât mai puțin cu perversiunea. Povestea fetei din fața mea, ale cărei sprâncene, vedeam acum, erau puțin mai oblice decât ar fi trebuit, ceea ce făcea ca fața ei frumoasă şi curată să devină neaşteptat de expresivă, nu mi

se părea nici sordidă, nici obscenă, nici revoltătoare, ci fantastică. Nu mă gândisem niciodată că o femeie atrăgătoare, de carne şi parfum, învelită-n lenjerie şi-n stofa, e la fel de ciudată-ntr-o librărie ca o fantomă-n lumea reală, ca un fragment de vis pătruns în realitate. Şi că fantasma vânzătoarei în fustă scurtă care, suită pe scară, se-ntinde spre ultimul raft, dezvelindu-şi în fața ochilor tăi pulpele până foarte sus, poate fi vânată de căutătorii de plăcere întunecată şi clandestină. Am ieşit în mirosul de carburanți din centru, privind în urmă, de câteva ori, spre pata roşie din miezul librăriei, fără să ştiu că aveam să văd de-atunci acele pulpe (pe care le zărisem deja în imaginație) de nenumărate ori, şi că fata mignonă scârbită deja de toți perverşii lumii avea să aibă, peste ani, un rol înspăimântător şi tulbure în viața mea.

Dar pe fişa îngustă, dreptunghiulară, copiată la a suta mână, de la sala de lectură a bibliotecii de la Litere, transatlanticul cu zeci de etaje şi încărcat de toate cărțile scrise vreodată, am scris totuşi titlul unei cărți care nu era-n bibliografia mea obligatorie pentru seminarii. Căci după ce-am descoperit, în fine, autorul (ce s-a dovedit a fi autoarea) romanului *Tăunul*, căruia-i muia- sem literalmente paginile cu lacrimi într-o după-amiază de citit în patul desfăcut, rufos, din camera mea din Şoseaua Ştefan cel Mare, pe când eram în clasa a şasea, n-am mai putut face altceva decât s-o împrumut. Am scris pe fişă, greşind rubricile, sau mai curând ignorându-le, *Tăunul* de Ethel Lilian Voynich, şi-abia apoi am completat şi celelalte fişe cu bibliografia obligatorie. Voiam să mă-ntorc în trupul băiatului de doisprezece ani, care nu ştia nimic nici de unificarea Italiei, nici de revoluții, nici de biserică, nici de libertate, care, de fapt, abia ştia că e pe lume, şi care totuşi plânsese-n hohote, cum n-o mai făcuse niciodată - şi cum n-avea s-o mai facă -, nici el nu ştia de ce. Voiam să folosesc acel trup mărunt, negricios, anemic, total anonim, acei ochi negri şi-nlăcrimați pe-o față subțire ca lama briciului ca pe-un fel de Regine Olsen, voiam să ştiu dacă

repetiția este posibilă. *Tăunul* avea să# fie madlena mea, iregularitățile macadamului meu, flash-ul ce-ar aprinde deodată, ca pe un bec de miliarde de wați, nesfârşitul tărâm al minții mele. Voiam să recitesc cartea asta şi să plâng din nou, zăvorât din nou în trupul şi mintea mea dispărute de opt ani din lume. Voiam să văd din nou ghiveciul cu aloe de pe masă, zugrăveala cu sclipiri de mica a pereților camerei mele şi mai ales panorama Bucureştiului pe tripla fereastră dinspre şosea, amestec de case şi arbori revărsat până la marginea vederii, sub nori de vară, încremeniți pe cerurile prăfoase. Voiam să-mi trec limba de-atunci peste buzele crăpate de-atunci, să mă răsucesc între cearşafurile de-atunci, umede de transpirație. Orele lungi ale acelei după-amieze trăiau în mintea mea ca o singură secvență, o singură clipă, un fragment sintetic şi-ncremenit al unui fel de realitate difuză, nefocalizată şi totuşi precisă, în care simțeam (sau reconstruiam) usturimea genelor mele muiate de lacrimi, aerul veşted şi stătut din cameră, sordidul aşternuturilor de pat şi mirosul de transpirație, fragmentele fantomatice de poveste şi discurs din *Tăunul*, care-mi sfâşiau sufletul, care-mi făceau respirația fierbinte, ca şi când aş fi suferit crâncen din dragoste. Cartea de la bibliotecă îmi dădea şansa să mă strecor din nou, clandestin şi nefiresc, într-un univers luminat de-un soare mai tânăr.

Când m-am întors de la facultate, am mâncat cu ai mei şi-apoi m-am trântit pe pat cu *Tăunul*. Bineînțeles că n-a fost nici o întoarcere. N-am mai avut răbdare să ajung nici până la pagina cu care altădată începusem cartea fără copertă şi fără primele câteva zeci de pagini. Nu despre scrierea asta romanțioasă vreau să vorbesc acum. Dezamăgit şi plictisit, am vrut să pun cartea deoparte, pe lada de la studio, unde țineam veşnic cele cinci-şase cărți pe care le citeam simultan. M-am gândit totuşi să-mi arunc ochii o clipă şi peste prefață. Era un reflex pe care-l căpătasem în perioada-n care învățam pentru admiterea la facultate. Biografiile scriitorilor se

dovediseră uneori mai fascinante, mai umane şi mai surprinzătoare, în orice caz, decât chiar cărțile lor. Existau scriitori superiori romanelor şi poemelor pe care le scriseseră, aşa cum alții trăiseră atât de şters, că nu puteai atribui marile lor edificii literare decât unor demoni diligenți şi tenace, care-i locuiseră timp de decenii. Ethel Lilian Voynich nu era nici dintr-o categorie, nici din alta, şi cele câteva rânduri despre ea din prefață m-au plictisit aproape la fel de mult ca şi cartea. Le notez aici doar pentru că, rememorate mult mai târziu, s-au dovedit prima piesă din motorul metafizic al scrierii mele.

Am spus „motor metafizic[1]*, dar mă gândesc acum că i-aş putea spune şi „motor paranoic**, în măsura în care orice metafizică e de fapt paranoia. Vezi într-o zi trei sau patru orbi, după ce ani de zile nu zăriseşi nici unul, nici măcar în vis. Ai cunoscut o femeie numită Olimpia, şi după câteva minute deschizi un dicționar de pictură la pagina cu *Olympia* lui Manet, apoi în două ore, pe stradă, vezi o firmă: „Florăria Olimpia**. Sunt noduri de sens, plexuri ale sistemului neural al lumii, care-i unifică organele şi evenimentele, indicii pe care-ar trebui să le urmezi până-n pânzele albe, şi ai şi face-o dacă n-ai avea prejudecata stupidă a realității. Ar trebui să avem un simț care să discearnă-ntre semn şi coincidență. Vezi într-o zi, una după alta, trei gravide: ce *înseamnă* asta? Dac-ar fi fost doar două, coincidența te-ar mai fi frapat la fel? Dar dacă la cele trei s-ar mai adăuga încă una, ieşită deodată dintr-o casă şi mergând pe stradă în fața ta? Şi dacă aceasta din urmă s-ar opri, s-ar întoarce brusc spre tine şi ți-ar întinde un bilet mototolit, pe care scrie doar atât: „Ajutor!”, şi-apoi ar fugi greoaie în susul străzii? Cât ține gheața realității? Când, în ce clipă simți tr.osnetul ei sub picioare? Vezi mai întâi crăpăturile fine-ale coincidențelor, ce se ramifică şi se lărgesc neliniştitor, dar gheața încă te ține şi nu-ți faci deocamdată probleme: e doar încă o gravidă, a patra. Se mai întâmplă. Nu e imposibil să-ți iasă toate-n cale de-a lungul

unei singure zile. Dar gravida-ți întinde biletul, citeşti mesajul şi brusc gheața se face țăndări, şi te prăbuşeşti într-o apă-nghe- țată, şi deodată eşti dedesubt, căutând ca o focă o copcă prin care să poți respira.

Ethel Lilian Voynich se născuse în 1864 în Cork şi, trăind 96 de ani, murise doar cu opt ani înainte ca eu să-i fi citit, plângând în hohote, cartea. Fusese cea mai mică dintre cele cinci fiice ale lui Mary Everest (al cărei unchi dăduse numele celui mai înalt munte de pe planetă) şi George Boole, faimosul matematician. La cincisprezece ani citise o carte despre Mazzini, care făcuse o impresie copleşitoare asupra tinerei fete, transfor- mând-o pentru totdeauna într-o militantă în căutarea unei cauze nobile. învățase ruseşte şi intrase, locuind doi ani în Rusia țaristă, în mişcarea revoluționară a anarhiştilor ruşi. Se căsătorise în 1892 cu revoluționarul şi anticarul de origine poloneză Wilfrid Voynich, dar rămăsese într-o strânsă legătură cu maestrul ei

Stepniak, care o introdusese în lumea revoluționară şi subversivă a viitorilor stăpâni ai Rusiei, comuniştii. Publicase împreună cu soțul ei scrieri de Herzen şi Plehanov, lucrări ale nihiliştilor, îi cunoscuse pe Engels şi pe Eleanor Marx, ca şi pe simpatizanții britanici ai comunismului emergent, William Morris şi G.B. Shaw (acum îmi explicam ce căuta exemplarul rupt şi ferfenițit din *Tăunul* în casa alor mei: ca mai toate celelalte, era o scriere agreată de propaganda sovietică din acei ani), şi-n cele din urmă, la Londra, după o aventură tumultuoasă cu anarhistul Sidney Reilly (modelul secret al lui Arthur Burton, alias „Tău- nul"), Ethel Voynich îşi începuse faimosul roman. Ca să se documenteze asupra Italiei lui Mazzini, călătorise la Florența şi Pisa. Cartea apăruse în 1897 în Statele Unite şi devenise un

bestseller internațional. In Uniunea Sovietică se vânduseră ulterior milioane de exemplare. Din 1914, familia Voynich se mutase la New York, unde Ethel a trăit până la sfârşitul vieții,

publicând romane ce n-aveau să se mai bucure de succesul *Tăunului* si traducând din literatura rusă.

Cam asta era tot, oase subțiri de pește așezate pe marginea farfuriei, după ce conținutul adevărat al vieții fusese devorat de acizii timpului. Nici din portretul autoarei, prost tipărit pe prima pagină, nu aflăm mai mult despre cine fusese ea cu adevărat: o femeie austeră, cu părul legat la spate, cu ochi fermi şi buze strânse, lipsită şi de frumusețe, şi de lumină interioară. O încăpățânare întunecată, întoarsă cu fața de la lume. Iuri Gagarin citise *Tăunul,* pe care**-1** socotea cartea sa de căpătâi. Şostakovici scrisese muzică inspirată de roman. Serghei Bondarciuk fusese Părintele Montanelli într-o ecranizare.

Ediția din care citisem acum era mai nouă, firește, decât cea pe care o ținusem în mâini la doisprezece ani, poate de-aceea n-o recunoscusem, de fapt, ca fiind adevărata carte. Nu mirosea a hârtie proastă, poroasă, înroşită şi putredă. Cleiul nu era de oase, şi nu se hrăneau din el, ieşind uneori la vedere, pe muchia paginilor, minusculii scorpioni de hârtie, palizi şi fără ac. Culoarea foilor nu se potrivea exact cu amurgul pe când citeam, aproape fără să mai văd literele, ca altădată. Prima carte fusese un portal către cisterna mea interioară de lacrimi, a doua - doar o uşă desenată pe-un zid. Prima fusese anonimă şi fără titlu, şi fără primele capitole, aşa cum ar trebui să fie de fapt orice carte, şi mai ales fusese citită de nişte ochi şi de-o minte candide, nediscriminatoare, deschise cum n-aveau să mai fie vreodată. Poate că nu citim decât ca să ne-ntoarcem la vârsta când mai puteam plânge cu o carte în brațe, atunci, între copilărie şi adolescență, în spotul dulce al vieții noastre.

Urmele în zăpada afânată, îndreptându-se către centrul curții țărăneşti şi oprindu-se-acolo, între hambar şi fântâna cu cumpănă, şi mujicul abia deşteptat din somn, cu un cojoc tras în grabă peste cămaşa de noapte cusută cu arnici la

mâneci şi la gât, privindu-le din tindă, încă nedezmeticit, crezându-se încă în vis, dar zgâlţâit de gerul zorilor până la venirea în fire. O singură geană de lumină, gălbuie, tivind şura şi coroanele corcoduşilor, pline de promoroacă, şi trei-patru izbe cocoşate sub norii învârtoşaţi ca nişte blinele pe cerul jos, plin de pâclă. Şi Ivan sau Foma coborând cele două trepte de lemn şi luând-o şi el, prin zăpada pân-la genunchi, spre mijlocul ogrăzii, dar pe lângă primul şir de urme, temător să le-atingă, şi oprindu-se chiar acolo, unde se oprise şi muierea lui, unde-şi sfârşise drumul ei pe pământ. De jurmprejur zăpada curată, vălurită, cu umbre liliachii, cu câte-o steluţă-n şase colţuri sclipind din loc în loc, ca sub o vrajă, în revărsatul zorilor. Ţăranul stă acolo multă vreme, un cocoş cântă-n depărtare, un strigăt de căruţaş se-aude şi el de pe-o uliţă lăturalnică, şi deodată, după ce privise-n pământ pân-atunci, îndobitocit de ne-nţelegere şi de groază, mujicul înalţă privirile către cer. Fiecare fir din fuiorul bărbii i-e plin de cristale de gheaţă, promoroaca i-a crescut deja-n sprâncene, dar ochii fierbinţi, plini de vinişoare roşii, şi gura căscată arată groaza şi cutremurul în faţa unei

minuni dumnezeieşti. Muierea-i fusese răpită la cer, ca Domnul Nostru Isus Cristos şi ca sfântul Ilie. E ceea ce avea să spună vecinilor adunaţi după un ceas ca la urs în ogradă, ştergând cu uriaşele lor opinci dovada urmelor întrerupte în gol, jandarmilor sosiţi să-l ridice, judecătorilor care-l osândiseră la spânzurătoare pentru că-şi omorâse nevasta şi-o slobozise în cine ştie ce copcă din râu, şi-n cele din urmă gâdelui, pe când îi trecea ştreangul peste urechile roşii şi părul retezat scurt, cu castronul. „Când vor începe să se întâmple aceste lucruri, să vă uitaţi în sus“, îşi adusese el aminte din didahiile popii, „şi să vă ridicaţi capetele, pentru că răscumpărarea voastră se-apro- pie“. Şi mai citise popa din Evanghelii: „Vă spun că în noaptea aceea doi inşi vor fi în acelaşi pat: unul va fi luat şi altul va fi lăsat; două femei vor măcina împreună: una va fi luată şi alta va fi lăsată...” Nu

mai fusese însă timp pentru mai multe amintiri din bisericuța plină de chipuri de sfinți şi mirosind a tămâie: mujicul atârna curând, cu ochii holbați şi limba vânătă şi-nsângerată ieşindu-i dintre buze, în ştreangul spânzurătorii ridicate-n nesfârşirea guberniei.

Mă gândesc tot timpul la povestea asta, şi niciodată nu-mi pot împiedica părul să se ridice pe ceafa, ca al lupilor încolțiți. Dar mereu am sentimentul că nu mă gândesc bine la ea. Ce spune, *ce-mi* spune povestea asta? Mă simt în fața ei ca-n fața unei ecuații mult prea complicate pentru biata mea minte. Şi nici măcar asta nu e o imagine potrivită, căci ar însemna că măcar în principiu pot înțelege ce mi se spune sau mi se arată. De fapt, sunt în situația-n care-mi lipseşte însuşi receptorul, de parc-aş fi surd şi cineva mi-ar vorbi intens, privindu-mă-n ochi, lipindu-şi fruntea de-a mea, zgâlțâindu-mă de umeri în speranța că totuşi voi înțelege, dar la mine n-ajung decât emoția lui, frica lui de după zidul ce ne desparte. Sau sunt mai degrabă ca o pisică tolănită pe gresia din bucătărie, privind cu ochi verzi, rotunzi şi serioşi către tine. Vrei să-i arăți ceva, un ciucure cu care să se joace, întinzi mâna cu degetu-ndreptat spre ciucurele din colț, dar pisica nu priveşte-ntr-acolo, ci la degetul tău, ba îl şi miroase, îl şi linge cu limbuță ei aspră. Indiciul pentru ea nu indică, arătătorul nu arată, ci devine el însuşi lucrul arătat pentru un creier fără putere de gândire. Ce ne rămâne e încăpățânarea, care-i tot o formă de credință. Ştim că suntem în labirint, ştim că trebuie să evadăm, chiar în absența unei minți angelice, chiar socotind băbeşte, chiar bricolând, chiar greşind de o mie de ori calea pentru o singură întoarcere corectă, şi-avem credința că vom nimeri ieşirea, chiar din noroc şi prostie, căci fără credința asta n-am mai putea respira.

Sunt peste trei luni de când scriu aici, în singurătatea mea animalică, în care trăiesc de când mă ştiu. Imediat după masa de prânz am luat în fiecare zi tramvaiul spre şcoală.

Serile m-am întors cu acelaşi tramvai acasă. In tramvai am citit mereu, am de fiecare dată câte-o carte în geantă, printre extemporale şi ustensile de scris. Şi nu ştiu dacă e o-ntâmplare sau dacă le caut dinadins, dar tot ce-am citit în ultima vreme se leagă de situaţia mea, de viaţa mea de om singur şi fără speranţă. Am citit în ultimele luni, de când am început povestea anomaliilor mele, hurducat prin tramvaie aglomerate, în picioare, sprijinindu-mi cartea de umărul sau spinarea celui din faţa mea, mari cărţi ale singurătăţii. Toate personajele cu care-am ajuns să mă identific poartă stigmatul ăsta. Pe noptiera mea sunt acum - căci le continui acasă, serile, până adânc în noapte, *însemnările lui Malte Laurids Brigge, Singur,* de Strindberg, *Impudica moarte,* de Dag- mar Rotluft, *Rătăcirile elevului Torless.* Şi, fireşte, cartea cea mai dragă mie, *Jurnalul* lui Franz Kafka. Pe când tramvaiul se-ntor- cea alaltăieri în josul Colentinei, în asfinţit, îmi amintesc că mi-am ridicat o clipă ochii din cartea lui Strindberg. Am avut în acel moment senzaţia clară că, dimpotrivă, în clipa aceea mi-am coborât ochii pe pagina cărţii sprijinite pe piatra aspră a balustradei unui pod din Stockholm, după ce privisem roată oraşul marţial şi ceţos din jur, ca să citesc mai departe istoria unui om singur dintr-un Bucureşti improbabil şi-ndepărtat.

Mi se năzăreşte uneori că am fost cândva, într-un vis sau într-o altă viaţă, un maestru al tatuajului, atât de abstrus şi de pur, încât nimeni, niciodată n-avea acces la minunile de dantelă, tuş şi durere ale artei mele. încuiat în camera mea, singur în faţa oglinzii, îmi acopeream pielea cu mărunte, strâmbe, -ncâlcite, fantastice arabescuri, asemenea liniilor de la Nazca si reţelelor supurânde produse de râie. Centimetru cu centimetru, din creştetul ras şi până la umeri, neocolind dosul urechilor, pleoapele şi aripioarele nărilor, corpu-mi era cucerit de desenele dureroase şi fine, de florile artificiale, asemenea celor de gheaţă care-nfloresc în nopţile geroase pe geamuri, ce curgeau, chinuitor de încet, din acul de metal cu

care-mi martirizam pielea. Aceeaşi rețea de cerneală albastră, în care desluşeai toate peisajele lumii, toate obiectele dorinței şi ororii, ca şi himere, ca şi inscripții, ca şi sentințe caligrafiate sinistru pe epiderma flexibilă, îmi ocupa şi spinarea, pe care-o încondeiasem, cu eforturi de fachir, marcându-i fiecare vertebră cu.câte-un soare, o şopârlă, un nor, un embrion, un ochi triunghiular şi senin, iar omoplații cu aripi ambigue, cu gheare, de archaeopterix. Uitând să mănânc, să dorm şi aproape şi să respir, umplut cu totul de zeul de aur topit pe care pielea-mi stătea ca pe-un manechin din colțul croitoriilor, îmi tatuam cu migală, luni şi săptămâni în şir, generoasele suprafețe dermice, înnobilând cu arta mea cel mai greu organ al corpului omenesc. Cârceii cernelii-au coborât, cu încetul, către piept, aşezând pe coaste oboaie, cobre şi corăbii, înconjurându-mi sfârcurile cu gurile căscate-ale plantelor carnivore. Mi-am ornat pântecul cu bolți de catedrale-ncărcate de figuri alegorice, având ombilicul în centru, înconjurat de raze şi porumbei, mi-am gravat apoi pe sex şi pe fese demoni, gryli şi troli şi orgii imunde, am coborât cu acul de tatuaj pe pulpe, am gravat doi gheparzi pe genunchi şi rădăcini pe labele picioarelor. Fericit în suferința vie a pielii mele, simțeam că nu mai am limite, că totul mi se permite, c-am încifrat, acolo, -n buclele, volutele, cupele şi spinii tatuajului meu, algoritmul ființei şi formula dumnezeirii. Umflate de suflul unei inspirații continue, desenele nici nu-mi mai atingeau pielea, se desprinseseră de ea şi levitau deasupra ei, la câțiva centimetri, ca o pieliță de halucinație şi de vis. Curând, n-am mai găsit nici un centimetru pătrat pe care să pot înfige acul, căci şi tălpile, şi palmele, şi gingiile, şi glandul, şi unghiile-mi căzuseră deja pradă luxurianței de junglă a tatuării.

Am simțit atunci limita artei mele, care e şi limita cunoaşterii mele. Nu poți avea mai multă piele decât cea în care te afli. Nu poți tatua peste vechile tatuaje. Eram încă tânăr, aveam ani lungi înainte: ce-avea să fie viața mea fără

singurul meu sens şi singura mea bucurie? Nu se putea termina aşa. Mi-a luat ani să desprind ideea de tatuaj de ideea de piele.

Şi-atunci, terminând cu suprafaţa corpului meu, am coborât înăuntru. Mi-am tatuat emisferele cerebrale, măduva spinării şi nervii cranieni, numerotându-i ca pe planşele de anatomie. Mi-am tatuat plămânii, inima, diafragma, rinichii, acoperindu-le cu oraşe necunoscute, telescoape, insecte şi sisteme solare. Am migălit ani de zile la dantelele şi plasele de păianjen cu care, ca un nou prapur, mi-am acoperit ghemul de intestine. Mi-am gravat oasele cu fraze din Coran, din Kebra Nargat şi din Scripturi. Mi-am tatuat traheea cu marele tablou al lui Altdorfer.

Am caligrafiat pe vezică galaxii ţinute-mpreună de nori de materie neagră.

Iar când am fost gata, când scrisul meu mărunt, iluzionist mi-a umplut trupul cu cea mai frumoasă poveste din lume, spusă de-un milion de guri împreună, n-am mai căzut în melancolie, căci am ştiut deodată că, la fel ca şi lumea insondabilă dimprejur, şi la fel ca şi corpul meu, care-o reflectă ca o boabă de rouă, arta tatuajului e fără sfârşit.

M-am îndreptat către graniţa dintre trup şi spirit, am tre-cut-o, cu instrumentul meu de tortură în mână, şi-am început să-mi tatuez, ştiind că n-am s-o epuizez niciodată, chiar dac-aş răni-o o veşnicie, infinita şi infinit stratificata şi infinit glorioasa, şi infinit dementa citadelă a minţii mele

PARTEA A DOUA

Mama mă crescuse ca pe-o fetiţă sub cerurile uriaşe ale mahalalei. îmi lăsase părul auriu-întunecat să-mi crească până la jumătatea spatelui şi mi-l împletise-n codiţe. Mă-mbră- ca-n rochiţe fanteziste, din materialele căpătate de la sora ei, rochiţe-n formă de clopot, asemenea celor de buret

roz’sau bleu al păpuşilor ce populau pe-atunci odăile întunecate, alături de peştii de sticlă, fulgii vopsiți din vaze şi fotografiile colorate de mână, în ramele lor de sticlă pisată. în fiecare zi mă-mpodobea altfel, îmi schimba pieptănătura, îmi punea cercei de cireşe la urechi, mă dezbrăca si mă-mbrăca asa cum făcuse, când era copilă-n Târnava ei, cu lingurile de lemn înfăşurate-n cârpe care serveau fetițelor de păpuşi. Tuțurelul meu dintre picioare n-o-mpiedica să-şi împlinească vreun vis sau vreo fantezie

ascunsă adânc în întortocherile de cochilie ale mintii ei. Trebuia să fiu fetită, acum, când din doi băieți îi rămăsesem doar eu, si cu asta, basta. Tata se-ncrunta şi-njura când mă vedea în astfel de travestiuri, dar el nu prea vedea nimic, iar ceea ce vedea nu prea ajungea în adâncul conştiinței lui, acolo unde-ar fi trebuit să fie el însuşi, însă nu era decât o cameră goală. înjura şi-i trecea, cum trec norii pe cerul gol. Căci tata n-avea să trăiască, n-avea să se bucure sau să fie mâhnit cu adevărat niciodată, trecea prin viață ca un somnambul cu frumoşi ochi catifelați, fără să ştie de ce trăieşte, fără să ştie măcar că ar fi trebuit să se-ntrebe din când în când ce e cu el pe lume. Ar fi dormit în pat cu o lupoaică şi-ar fi crescut, în loc de-un copil, un pui de balaur dacă-ar fi fost lăsat în pace, dacă nu i-ar fi spus nimeni nimic. Rămânea atât de des cu ochii-n gol - şi e singura moştenire pe care mi-a lăsat-o -, iar apoi făcea un efort atât de neplăcut să iasă din mistica derizorie a unei minți goale şi mulțumite şi plutitoare ca un sugar îndopat de lapte, încât mama şi cu mine conveniserăm, de fapt, de multă vreme că tata nu era acolo, chiar dacă venea seara de la Atelierele 1TB, mirosind a unsoare şi-a emulsie de strung, chiar dacă mâneam împreună, chiar dacă ne culcam toți trei în acelaşi pat. Tot ceşe petrecea în cămăruța noastră din Silistra era-ntre mine şi mama.

Fetița-băiat era luată cu bicicleta şi plimbată prin cartier de câte-un vecin. Tropăia pe scări până la etajul casei în formă

de U, zugrăvită-ntr-un vânăt sinistru. întărâta curcanii-nfoiați din țarcul de plasă de sârmă. Ieşea pe stradă, printre bălți şi noroaie, să se joace cu copiii. Toate florile din curte erau mai înalte ca ea. Mirosul de lături, cel mai puternic miros al mahalalei, îi umfla nările când vântul de primăvară lingea şanțurile de la marginea străzii. Casa cu calcan de alături, alimentara scundă şi-ntunecoasă din josul străzii şi curtea de vizavi, cu globuri colorate-nfipte în pari pe care se răsuceau cârceii verzi-stră- vezii ai fasolei, dar mai ales norii luminoşi şi compacți de deasupra o umpleau de uimire, deşi nu cunoştea nimic altceva, de parc-ar fi fost o călătoare ce nimerise deodată-ntr-un ținut enigmatic, de o splendoare nemaipomenită, dar închis cu desăvârşire în propria lui stranietate.

Mi-aduc aminte cât mă mulțumea că sunt fetiță, ce mândru eram de cozile mele legate cu elastic de la chiloți, îmi amintesc nişte săndăluțe roşii „de lac“ pe care mama mi le-a păstrat multă vreme... Dar partea feminină a himerei care eram pe-atunci dispăruse în ziua-n care mama mă dusese, pe-un drum necunoscut, în vifor şi-ntr-un peisaj de-un alb insuportabil, „să mă joc cu jucăriile lui Doru“. Rochițele şi cozile mele dispăruseră, din ziua aceea, pentru totdeauna, şi niciodată nu m-a mai luat cineva drept fetiță. Astăzi, pentru mine, e ca şi când aş fi fost fată într-o viață anterioară, e ca şi când fosta copilă ar fi lăsat în cenuşa pietrificată a minții mele un gol de forma corpului ei, asemenea celor rămase de pe urma carbonizaților din Pompei. Cozile blond-cenuşii le păstrez şi acum, în punguța lor îngălbenită de hârtie. Un capăt e retezat şi legat apoi strâns cu elastic, celălalt se subțiază, ieşind din împletitura moale a şuvițelor de păr, ca vârful unei pensule delicate. De multe ori, serile, când îmi cercetez bietele mele comori, scot cozile, le întind în palme ca pe nişte animale mici şi moi, apoi merg în fața oglinzii şi mi le aşez de-o parte şi de alta a capului. Din oglindă mă priveşte

atunci o stranie himeră: adult-copil şi bărbat-femeie, fericit-nefericit în singura sa certitudine: singurătatea.

Apoi ne-am mutat în Floreasca, într-un blocuşor cu acoperiş ascuțit pe care-l alintam cu numele nepotrivit de „vilă“. Era o clădire galbenă, cu tencuiala netedă şi buboasă totuşi ca o coajă de lămâie. In fața ei erau mereu trandafiri uriaşi, iar deasupra, ceruri cu vinişoare roz, ca o răşină. Cerul se arcuia ca un clopot, cuprinzând sub pocalul lui întreg cartierul. Ca să mergem undeva, trebuia să străbatem cerul. Nu existau, în preajmă, decât trei astfel de locuri: alimentara, cu centrul de pâine lipit de ea, dispensarul şi secția de miliție. La prima mergeam singur, cu banii-n mână. Era-n josul străzii, imediat dincolo de zidul de gelatină al cerului. Treceam cu curaj prin gelatina albastră, groasă de doi-trei metri, şi mă pomeneam afară, unde nu exista cer, ci un gol cenuşiu deasupra. Vânzătoarea de la pâine se mira mereu de stropii azurii ce-mi rămâneau presărați în păr şi pe haine de la traversarea zidului de gelatină albastră, îmi dădea pâinea făcută special pentru mine de-un brutar din vecini, împletită, rumenă, şi mereu cu câte-o surpriză în carnea ei pufoasă: un mic biplan de plastic, un bilețel cu o inimioară desenată tremurat, un cercel cu pietricică de matostat… Apoi îmi punea în palmă restul: două sau trei monezi mari de metal, pe care era desenată o stemă. Ăştia erau banii, pe care cumpărai orice lucru. Ei stăteau în sertarul mesei de la bucătărie. Mai erau şi bani de hârtie, cu desene minuțioase pe ei, dar erau atât de mototoliți şi jerpeliți şi lipiți cu cocă şi scrişi cu creion chimic, că fețele de pe ei nici nu se mai distingeau. Mama îi ținea pe ăştia în şifonier, între rufe. Mie-mi plăceau doar monezile, cu care mă jucam la nesfârşit. Făceam flori din ele pe luciul mesei din sufragerie şi, la mătuşa, îi apucam cu un magnet şi făceam lanțuri de cinci-şase bănuți ce se țineau unul după altul pe muchiile lor, căci deveneau şi ei magneți. Când îi apropiam, se lipeau brusc:

clic. Iar când îi desfăceam se rupeau greu, cu părere de rău ai fi zis, unul de altul: declic...

La dispensar şi la circa de miliţie mergeam doar cu mama. în doi, de mână, aveam forţă mult mai mare şi dislocam peretele curb al cerului lipit de asfalt atât de puternic, încât înaintea noastră se desprindeau din el două fiinţe albastre şi transparente ce ne semănau perfect, ce se ţineau ca şi noi de mână şi care după un timp se dizolvau sub cerurile cenuşii. Rămâneam eu şi mama, cu bobiţe azurii în păr, mergând pe alei întortocheate şi necunoscute, pe sub copaci scheletici, prin lumea uriaşă. Mama ştia drumul şi eu o ştiam pe mama, aşa că ajungeam până la urmă la dispensar, care era o clădire lungă şi scundă, împărţită-năuntru în foarte multe cabinete. în fiecare cabinet erau un pat învelit pe jumătate în muşama roz-cafenie, un cântar de fier alb, care te şi măsura să vadă cât ai mai crescut, şi un dulap alb, cu etajere de sticlă, pe care se aflau cutii de metal nichelate. în fiecare cabinet era si o doctoriţă tânără, cu părul arămiu buclat, foarte afânat, coborându-i până la brâu, şi cu stetoscop în urechi.

De asemenea, pe fiecare pat se afla culcat câte-un pacient dezbrăcat pe jumătate, cu coşul pieptului ridicându-se şi coborând. Doctoriţele le lipeau talpa-ngheţată a stetoscopului de piept sau de spinare şi ascultau concentrate, de parcă inima pacienţilor le-ar fi spus ceva serios şi important. Un singur pat era mereu gol, şi pe acela mă întindeau pe mine. Mama aştepta într-un colţ, jucându-se cu greutăţile glisante ale cântarului sau citind afişele din care microbi urâţi îi rânjeau cu dinţii lor stricaţi. Rujată şi parfumată, cu gesturi dulci şi moi, doctoriţa cea roşcată începea să mă cerceteze.

Mă punea să scot limba şi-mi apăsa un fier cu gust de cocleală pe ea ca să mi se uite-n gât. Tuşeam şi-mi venea să vărs. Mă căuta repede-n păr după lindeni, ferindu-şi părul înfoiat de capul meu suspect. Mă pipăia pe burtă după semne de urticarie. îmi plimba stetoscopul peste coastele vizibile sub

piele şi mă punea să respir adânc. Mă-ntreba dacă am viermişori. Oho, aveam tot timpul, nopțile mă mânca îngrozitor, numai că pastila pentru viermişori arăta ca o bucățică de săpun de casă, verde şi cu nişte fibre prin ea, şi era insuportabil de amară, aşa că spuneam că nu am, dar mama, care mă auzea zvârcolindu-mă nop- țile-n pat, îi divulga doctoriței secretul meu ruşinos. Da, aveam oxiuri, cum le spunea doctorița, îi şi văzusem o dată, mici şi fini, foarte albi, lucioşi şi neastâmpărați, mişcând acolo, în sticluța cu proba de fecale. înainte de-a deveni cineva eram propriul meu corpuşor, poate de-aceea vorbeam despre mine ca despre un lucru din preajmă: el, spuneam, el. Apoi am înțeles că nu sunt, ci *am* un trup, că eu sunt locatarul şi prizonierul lui. Nu aveam eu viermişori sau lindeni sau constipație sau urticarie, ci el, cel alcătuit dintr-o materie moale şi mişcătoare, el, în care trăiam eu. Când sufeream de o boală, deşi boala nu era a mea, ci a lui, era ca şi când pereții celulei în care eram prizonier ar fi făcut igrasie sau s-ar fi încins atât de tare, că mi-ar fi luat respirația foc, sau ar fi înghețat bocnă. Trupul meu mă făcea să sufăr cu sadism, era duşmanul meu înverşunat, era un stomac care mă digera cu încetul. Era capcana plantei carnivore în care, ființă înaripată, nimerisem spre nenorocirea mea. Deja auzisem de organele interne şi ştiam că, înăuntrul pielii mele, am inimă şi ficat şi plămâni, şi chiat un schelet întreg, dar nu credeam nimic din toate astea. Cum n-aveam să le văd niciodată, ele nu existau. Preferam să cred că am înăuntru o substanță uniformă şi luminoasă, o ceară lichidă, călduță, cu care gândeam şi trăiam, vedeam şi auzeam, râdeam şi plângeam. Alții, da, poate aveau organe, asemenea porcului pe care-l văzusem despicat şi pârlit la tataie, la țară, poate aveau mațe pline de caca, dar eu eram cu totul altfel alcătuit. Am păstrat, de fapt, până azi credința asta, sentimentul că nu sunt asemenea celorlalți oameni, celorlalte ființe vii. Nici măcar cuvântul „viu“ nu-l folosesc când vorbesc despre mine, căci nu mă simt viu, nu sunt parte a vieții ce-şi face loc în orice spor şi-n orice bacterie. Când mă

tăiam la deget, da, curgea sânge, dar preferam să cred că el a fost creat pe loc, atunci, de simpla pătrundere-a lamei cuțitului în degetul meu, decât să-mi închipui rețeaua-ncâlcită de vene, artere şi capilare prin care-ar curge la nesfârşit un sânge pe care n-aveam să-l văd niciodată. Cum ar fi putut fi acest sânge? Ce culoare ar fi putut avea el, acolo, în trupul meu, unde nu există culori, pentru că nu există lumină? Când, mai târziu, pe scara blocului din Ştefan cel Mare, unde ne-am mutat după alți doi ani, aveam să-mi țin degetul arătător pe becul de la lift, avea să mi se confirme faptul că n-aveam structură interioară, că eram în întregime plin cu o substanță roză, hialină, translucidă ca aceea ce umple trupul meduzelor.

Ideea că trăiesc într-un animal, că până şi la bibliotecă, pe când citesc *Prolegomenele* lui Kant sau *La umbra fetelor în floare*, închid în mine măruntaie cleioase, sisteme şi aparate gâlgâitoare, substanțe hrănitoare şi substanțe putride, că glandele mele secretează hormoni, că sângele meu transportă zahăr, că am o floră intestinală, că în neuronii mei veziculele pline cu substanțe chimice coboară prin microtubuli şi le eliberează în spațiul dintre sinapse, că se-ntâmplă toate astea fără ştirea şi voia mea, din rațiuni care nu sunt ale mele, mi se pare şi azi monstruoasă, produsul unei minți saturnine şi sadice, care-a petrecut probabil eoni ca să-şi închipuie cum poți umili, teroriza şi tortura mai crud o conştiință. Da, trăiesc într-un animal compartimentat, lunecos, mucilaginos, în continuu chin după o gură de aer, un tub ce aspiră materie structurată şi elimină materie destructurată, ce se târăşte timp de o nanosecundă pe un fir de praf dintr-un univers măreț şi abject, uitându-se-n sus, din când în când, prin pelicula atmosferei, la cele mai apropiate alte fire de praf risipite pe boltă. Aşteptând ceva de-acolo, ceva ce nu va veni niciodată, cât timp va ține veşnicia.

Doctorița mă punea apoi pe cântarul alb, mişca greutățile până când ciocurile cântarului se aliniau, ca să dea dovadă

de cât de mult mă atrage pământul cu puterea sa magnetică. Eram lipit de el ca bănuții de magnetul mătuşii mele. In fiecare an, pământul îmi strivea şi mai mult oasele, presându-le de caldarâm, de podele, de canalele din mijlocul străzii... Apoi mă măsura, punându-mi în creştet placa glisantă, şi constata că animalul în care trăiam găsise cumva o cale să se opună ruinei şi destrămării universale: creşteam, pe când totul în jurul meu se turtea, se lipea de țărână, se făcea praf şi pulbere. înfruntam nesăbuit zeii nivelării tuturor lucrurilor până la nimicul care e podeaua ființei. îmi facea apoi injecțiile obişnuite, fără de care nu-mi închipui copilăria: penicilină, streptomicină. Pe vremea aceea doctorii socoteau că n-au rost pe lume dacă nu fac injecții. De pe-atunci bănuiam că aveau cumva nevoie de gemetele, plânsetele şi lacrimile micuților care nu-nțeleg de ce sunt atât de rău pedepsiți. Cel mai tare mă durea faptul că de fiecare dată când mă zbăteam pe muşama, urlând ca din gură de şarpe pe când sora se-apropia cu acul ei de viespe neiertătoare, complice era mereu mama. Ea mă ținea, din toate puterile ei, ea țipa la mine, ea mă amenința cu bătaia. Uneori se trântea peste mine, pe pat, sucindu-mi mâinile la spate. Apoi simțeam acul în carne şi otrava umplându-mi fesa. Rămâneam trântit pe muşama, umilit şi plângând în hohote, şi tot mama, apoi, de neînțeles, îmi ştergea fața udă şi mă ridica de umeri, cu o blândețe care mă uluia şi mă indigna: „Gata, gata, a trecut...“ Ieşeam şchiopătând din cabinet, ridicându-mi din mers pantalonii ca să nu mai vadă nimeni înțepăturile, risipite la-ntâmplare, ca nişte stele inflamate, pe fesa mea dreaptă şi pe cea stângă. Cuvântul „dispensar” mă înspăimântă şi azi, are-n sunetul lui clinchetul cutiilor nichelate, zdrăngănitul etajerelor de geam şi mirosul de mucegai al penicilinei, adevăratul miros al copilăriei mele.

Alteori, mult mai rar, mergeam la miliție. Ai mei trebuiau să-şi preschimbe câte-un buletin, poate, sau naiba ştie, fapt e că, serile, ieşeam de sub clopotul de jeleu, ce avea acum

culoarea ambrei, şi, cu stropi mari de ambră rămaşi între pleoape, şi care dădeau stradelelor si clădirilor o înfăţişare fantastică, nende părtam prin lumea sălbatică, mult mai mult decât când mergeam la dispensar. Nu-ntâlneam în drumul nostru niciodată pe nimeni. Erau aceleaşi clădiri, aceleaşi perspective ce se schimbau necontenit, aceiaşi copaci arămii în desfrunzire. Ajungeam la poarta de fier când ziua se-ngâna cu noaptea, când cerul era ca smoala, tivit doar la orizont de o dungă luminoasă, galben-verde ca veninul de şarpe. Poarta glisa pe rotile în faţa noastră. Intram în clădirea cu geamuri zăbrelite şi urcam la etaj. Pereţii erau kaki, vopsiţi în ulei. Intram într-o sală de aşteptare unde lumina nu era aprinsă, deşi nu se mai vedea aproape deloc. Doar ferestrele cu zăbrele apăreau, cu peisajele lor sepia, prin aerul cafeniu. Era un crepuscul etern, în care pătrundeam, mama şi cu mine, cu o mare sfială. Rareori mai era cineva în sala cu bănci cu spetează înaltă. Aşteptam acolo mult, poate două-trei ore. O tot întrebam pe mama, plictisit să mă joc cu degetele, cât mai avem de stat, iar ea-mi şoptea doar să am răbdare. Mă uitam la panoul cu infractori, apoi mă duceam şi priveam pe fereastră… Duşumeaua trosnea la fiecare pas şi, ca toate duşumelele de-atunci, mirosea puternic a petrosin. în fine, uşa se deschidea şi mama tresărea, apoi sărea în picioare, îşi lua poşeta şi se grăbea să intre. Se-ntorcea doar o clipă, din prag, ca să-mi spună să fiu cuminte, că se-ntoarce repede.

Rămâneam stăpânul sălii întunecate. Mă plimbam printre bănci, mă uitam la tablourile lucioase de pe pereţi. Peste tot, şi la dispensar, şi aici, la miliţie, şi oriunde ne mai duceam era pe câte-un perete un tablou înfăţişând un om cu faţa masivă, ochi grei şi părul cărunt. Odată, pe-o bancă dintr-un colţ întunecat, am descoperit o fetiţă mai mică decât mine, cu cerceluşi în formă de zmeură şi fără un dinţişor din faţă, ghemuită acolo cu picioarele la piept. îşi aştepta, poate, şi ea, mama. Lângă ea, pe bancă, era un sifon mare, de sticlă albastră, poliedric. Dacă apăsai pe maneta lui, o apă

învolburată țâşnea din ciocul unui vultur de cositor. Ne-am jucat multă vreme cu sifonul, apoi un joc cu lipirea palmelor unele de altele, în feluri mereu mai complicate, dar mamele noastre întârziau, aşa că ne-am hotărât să crăpăm uşa şi să privim înăuntru. Uşa era mult mai mare decât cele din casele noastre, abia înălțându-ne pe vârfuri ajungeam la clanță. Am luat-o până la urmă în brațe pe fetiță, lipindu-mi obrazul de rochița ei săracă şi pătată, care-n crepuscul îşi pierduse toate culorile, şi am ridicat-o ca să poată apăsa pe clanță. Uşa s-a deschis câțiva centimetri şi, cu capul meu deasupra capului ei, am privit amândoi în încăperea alăturată.

Ne aşteptam să vedem un birou şi milițieni în uniformă, şi pe mamele noastre aşezate pe scaune şi dându-le acte din poşetele lor demodate, sau răspunzându-le modeste la întrebări. Sau, măcar, ne aşteptam la puțină lumină. în uriaşa încăpere de dincolo de uşă abia dacă era, însă, ceva mai multă decât în sala de aşteptare. Uimiți de ce zăream, am păşit până la urmă pe podeaua de piatră a vastei hale.

Era ca o grotă subterană, ca o cavernă cu aer uşor fosforescent. Nu se vedeau stalactite, dar aveam sentimentul limpede că ne aflam sub pământ, sub un munte întreg, a cărui presiune o simțeam cu nişte organe speciale, parcă. Podeaua era de piatră şi, din loc în loc, întâlneai bănci de piatră şi bazine de piatră, rectangulare, pline de o apă neagră. Bolțile de deasupra erau atât de magnifice, că abia dacă le vedeam striațiile, lucioase şi ascuțite cum e cerul gurii pisicilor. Toată piatra din jur era, de fapt, lucioasă şi semitransparentă, de parc-ar fi fost o mucoasă ce căptuşea asprimea muntelui. înaintam prin marea sală, vidă altfel de obiecte, căutându-ne disperați mamele. Ne țineam de mânuțe, şi siluetele noastre minuscule se-ntindeau pe pereții şi tavanul grotei în anamorfoze monstruoase, mereu altele, ca la bâlci, în sala oglinzilor strâmbe. Când oboseam, ne aşezam pe băncile de piatră. Şi pe ele le simțeam organice, căci se-ncălzeau brusc de la pulpele noastre şi începeau să pulseze

ciudat. Parcă se contopeau cu carnea noastră. Atunci ne smulgeam, ca o coajă de pe-o rană, şi orbecăiam mai departe.

De-a lungul acelui drum nesfârşit de lung prin grota enormă, trupuşoarele ni se transformaseră, deveneam adolescenţi, hăinuţele de copii căzuseră în zdrenţe de pe noi, Huturându-şi peticele în urmă. Dacă mamele noastre supravieţuiseră, ele trebuiau să fie acum în vârstă, încărunţite, cu ochelari şi proteze dentare, cu trupurile lăbărţate de boli ale ficatului şi-ale splinei. Poate că nici nu le-am mai fi recunoscut. Dar noi mergeam mai departe, mână-n mână, în noile noastre trupuri fermecătoare. Eram deja adulţi cu arhetipala formă omenească deplin împlinită, cu creierele, vizibile prin frunţile noastre translucide asemenea pielii crustaceelor, la fel de sexuale ca şi organele noastre genitale, cu sexele la fel de cunoscătoare ca mintea. Eram omul, cu cele două întruchipări ale lui, eram impersonali acum ca păsările şi ca broaştele ţestoase, ce n-au nume şi identitate în afara speciei lor. Eram exemplare din specia umană, frumoşi ca nimic altceva pe pământ, luminând pe dinăuntru, de parcă viaţa n-ar fi fost altceva decât lumină interioară. Comunicam prin palmele lipite, cum comunică, la vârf, cei doi versanţi ai muntelui, eram siamezi cu o porţiune de trup comună, prin care circulă sângele aceluiaşi dublu sistem de vene şi de artere. Tot prin degetele-mpletite ne circulau şi emoţiile, şi gândurile, şi senzaţia, mai ales, de fericire ce ne umplea trupurile de mărgăritar topit. în faţa celor trei tuneluri de pe peretele opus al sălii - la care ajunseserăm după decenii - ne-am oprit şi ne-am întors unul către altul. Mamele noastre trebuie să fi fost acum oase fărâmiţate, dinţi risipiţi, vertebre amestecate cu nisipul şi lutul. Vreo meşă de păr putred pe-un craniu chel. O verighetă prea largă pe osul fostului inelar.

Tunelurile erau colosale, trei gâtlejuri căptuşite cu aceeaşi piatră linsă şi străvezie. Păreau traheile pământului. înaintau, înclinate, către adâncuri, dar nu ale neînsemnatei noastre

planete, fir de praf în infinitul la fel de minuscul al neînsemnatului nostru univers, ci în adâncurile firii, ale nopții, ale uitării, ale nimicului de necuprins. Să aluneci prin acele gropi fără fund, să te scufunzi în acele hăuri însemna, poate, să regresezi, să redevii copil, apoi un fetus înțelept, cu pleoape grele, făcând trapezul pe nori, apoi un embrion umed şi transparent, apoi un ou în uterul unei femei din altă vreme şi alt loc, gata pentru o miraculoasă renaştere. N-am să uit niciodată cele trei guri săpate-n peretele de stâncă din fața mea, nici intuiția mea înfrigurată că fiecare dintre ele se despărțea, în adânc, în alte tuburi întunecate ce şerpuiau suple în carnea ființei, iar acestea în alte şi alte tuneluri, la nesfârşit. Poate însăşi realitatea umbla prin ele ca o cârtiță oarbă, înspăimântată de propria ei singurătate.

Am îmbrățişat femeia de lângă mine şi am rămas aşa, în picioare, privindu-ne-n ochi, ca un zeu dublu, de safir moale, luminând tunelurile până-n adânc. Când mama m-a trezit, în bezna sălii de aşteptare, eram ghemuit pe o bancă de lemn cafeniu. Pe ferestre se vedeau stelele. La lumina lor am văzut-o pe fetiță, trezită şi ea de mama ei. Ne-am privit ca să ne recunoaştem mai târziu şi-am plecat, fiecare, spre casele noastre.

Floreasca a rămas mereu pentru mine o lume aparte, nemaiîntâlnită altundeva, aşezată parcă etern sub o lupă strălucitoare. Din viața mea de-acolo, din micul apartament a cărui structură interioară nu mi-o mai amintesc, de parcă el ar fi o cameră interzisă pe coridoarele minții mele, am cele mai limpede- obscure, cele mai feeric colorate amintiri oarbe, căci în lipsa imaginilor, tot ce-mi amintesc sunt emoțiile. îmi văd bucuriile şi spaimele de-acolo ca pe nişte obiecte concrete, în toate deta

liile lor, dar ca pe nişte obiecte pe care le-aş vedea total, din toate părțile deodată, aşa cum se şi văd lucrurile pe sine, ca să poată exista. De multe ori m-am gândit să mă-ntorc în acel

cartier în care-am copilărit printre trandafiri de dulceață, mai înalți decât mine, citind pe pervazul ferestrei, cu picioarele atârnându-mi afară. M-am gândit să revăd strada cu nume de muzician, alimentara, circa de miliție şi dispensarul, ignorând faptul că nu poți revedea un cartier imaginar, săpat în piatra moale a minții tale, ci doar unul de cărămidă, moloz şi tencuială, şi castani ce-şi dezghioacă indiferent fructele țepoase, toamna. Nu există pe pământ cartierele copilăriei. Şi totuşi de câteva ori mi-am zis: am să merg acolo oricum. Am să folosesc clădirile, copacii şi norii de-acum ca să le proiectez umbra pe creierul meu dezvelit şi sensibil, şi poate că-n jocul de umbre voi recunoaşte ceva de atunci.

Odată am şi plecat. Am luat tramvaiul 5 pe Barbu Văcărescu şi-am coborât în stație la Institutul de Proiectare şi Planificare, lângă dezolantul depou de autobuze colindat de câini vagabonzi. Departe, ca să facă totul şi mai imposibil de trist, se mâncau ruinele fostei fabrici de acid sulfuric. Floreasca începea la doi paşi, şi totuşi n-am putut să păşesc din nou pe străzile ei niciodată, fiindcă marea cupolă de gelatină albastră ridicată peste cartier s-a pietrificat cu timpul, şi acum e dură ca o sticlă groasă de jumătate de metru. Dincolo, lățiți de peretele curb, se pot vedea doar cei rămaşi prizonieri pe străduțe, elevii de la liceul Rosetti, cei care mergeau la Cinema Floreasca să revadă a zecea oară *Comoara din lacul de argint,* vânzătoarele de la pâine şi alimentara, gestionarul de la aprozar, milițienii şi doctorițele, pe care vitrificarea bolții i-a luat pe nepregătite. îşi lipesc fețele de geamul gros şi strigă, neauziți, către cei de afară, captivi ai unei bule de aer din cristalul enigmatic al amintirii.

Doamna Rădulescu predă istorie. Copiii n-o iubesc, nu doar pentru că-i pune să învețe şiruri nesfârşite de voievozi, cu anii înscăunării şi cei ai morții, cu anii bătăliilor şi-ai edictelor, cu „cauzele răscoalelor” şi „condițiile sociale”, ci şi pentru că poartă pe degetul arătător de la mâna dreaptă un ghiul de aur formidabil, atât de masiv, de ascuțit în muchii, de greoi

ornamentat, că, oriunde apare doamna Rădulescu, pe coridoarele kaki ale şcolii sau în cancelarie, sau în tramvaiul care ne duce pe toți spre oraş, primul lucru care se-arată din ea e ghiulul, pentru ca apoi s-o observi şi pe ea, ca pe un apendice lat şi pufos, în stofe negre sau vişinii, al acestuia. Inelul de aur zgrunțuros, ciocănit, în filigranul complicat al căruia poți zări, după dispoziția în care te afli, lebede, tunuri de asalt, femei goale, xilofoane, motoare cu cilindri în V, hidre cu şapte capete sau orice mai voieşti, nu e atât un ornament, cât o armă. E vai de copilul care nu visează şi noaptea anul bătăliei de la Podul înalt sau cei între care-a domnit Dabija-Vodă: inelul se abate în creştetul lui ca o lovitură de trăsnet, şi părul lui nespălat începe să şiroiască de sânge. Nu e clasă în care să nu vezi măcar un copil purtând în creştet, neascunsă de părul scurt, cicatricea, cu două sau trei puncte de sutură, rămasă de pe urma întâlnirii cu ghiulul doamnei Rădulescu. Cataloagele cu scoarță tare luate în cap de la majoritatea celorlalți profesori par mângâieri părinteşti față de forța năprasnică a temutului inel, ce coboară neaşteptat pe câte-o țeastă fragilă, ca o lovitură de cioc de struț. „Du-te şi te spală, iar mâine să vii cu tata la şcoală”, aude cel izbit, după care iese din clasă lăsând picuri de sânge pe podea. Ceilalți copii îi şterg cu buretele de la tablă.

Altfel, doamna Rădulescu e o femeie de treabă. In cancelarie profesoarele fac roată-n jurul ei, pentru că ştie nenumărate rețete de pus murături. Soțul ei e maior la o instituție cu faimă sinistră, şi au împreună o Skodă roşu-portocalie pe care-o iubesc ca pe ochii din cap. Doamna Rădulescu vine cu ea la scoală mai în fiecare zi, căci soțul foloseşte automobilul de la serviciu. O parchează pe terenul de fotbal, foarte aproape de zidul şcolii, pentru ca furtunul de la gura de apă contra incendiilor să ajungă până la ea. Primul lucru pe care-l vezi diminețile, intrând pe poarta şcolii, sunt cei trei-patru copii învoiți de la ora de istorie ca să-i spele doamnei profesoare maşina. O stropesc cu tulumba de

pompieri până fac toată curtea numai o baltă, o şterg cu bureţii universali, îmbibaţi de oţet, de la tablă, o freacă şi-o dichisesc până sclipeşte din răsputeri, cum îi place doamnei profesoare.

Doamna Rădulescu nu predă doar istorie, ci şi constituţie, o materie cu un obiect incert chiar şi pentru ea. De obicei, la constituţie se face matematică sau română, ca si la orele de desen, caligrafie şi muzică. De pe urma orei săptămânale de constituţie copiii rămân doar cu o singură noţiune: numele persoanei din tabloul de deasupra fiecărei table din fiecare clasă. Nimeni nu ştie, de fapt, pe cine reprezintă. E cineva care, de undeva, conduce ţara. Despre această persoană, care apare şi la televizor destul de des, vorbind parcă pe altă limbă, se ştie doar că nu e voie să se spună bancuri. Poţi spune bancuri despre ţigani, evrei, olteni, că nu-ţi face nimeni nimic. Dar nu şi despre omul din portret. Dimpotrivă, despre el se recită şi se cântă, iarăşi nu se ştie de ce. Mulţi dintre copii sunt luaţi la cor, chiar dacă n-au voce. Cei fără voce sau ureche muzicală doar mimează. Iar corul şcolii participă la un fel de spectacol anual numit Montaj. E pregătit în fiecare an de doamna Rădulescu şi de domnul Gheară, profesorul de muzică şi conducătorul corului. Toate cântecele de la cor sunt despre Patrie, Partid şi omul din poza de deasupra tablei. Ciudat, versurile, ca şi muzica, sunt pline de însufleţire, şi totuşi e imposibil să-i faci pe copii să aibă alte figuri decât ale unor cadavre. Treizeci de cadavre de copii, verzui şi nespus de triste, cântă, la serbări şi concursuri, cântece însufleţitoare. Nici ghiulul doamnei de istorie, nici înjurăturile lui Gheară nu-i pot scoate din coma adâncă în care cad de cum deschid gura. Am crezut la-nceput, când am venit în şcoala 86, că e un fenomen local, dar i-am însoţit apoi pe copii la concursuri între sectoare, apoi la faza pe municipiu. Toţi, din toate şcolile, se comportă identic: în sală, aşteptându-şi rândul, se ciupesc şi se-mbrâncesc, îşi aruncă-n cap cu bucăţi de sugativă şi cu cotoare de măr. Suiţi pe scenă, intră în

putrefacție. Obraz lângă obraz, țepeni îngeri oliv, cu ochi teribil de trişti, deschid doar gurile ce par să cânte prin magie, cum zvâcneşte piciorul broaştei în experiențele lui Galvani. Dirijoarea se zbate-n fața lor, dă din mâini ca apucata în taiorul ei de ceremonie, dar copiii rămân aceleaşi cadavre cu ochi goi dinspre care emană un damf straniu de nefericire. Montajul e o combinație de versuri si muzică. Textul său nu e creația doamnei > > >

profesoare. L-am şi văzut: vreo zece foi copiate după alte foi. Versurile, deja aproape ilizibile, sunt pe deasupra completate cu pix roşu şi negru, tăiate, adăugate, inversate prin săgeți nervoase. Pare opera voit obscură a unui alchimist, a unui autor de şarade. Textul ar trebui să fie o panoramă grandioasă a unei epoci de aur, în care un Partid înțelept şi atotştiutor a adus bunăstarea deplină într-o țară binecuvântată. Dar nenumăratele

tăieturi si inversiuni au amestecat în asemenea hal vremurile si evenimentele, că nu mai poți alege nimic din ele. Eroii proletari ai anilor 50 irump brusc în contemporaneitate, cu mânia lor anacronică şi cu lupta lor de clasă de care râd acum şi curcile. Americanii îşi aruncă mai departe bombele peste tot. Nemții sunt condamnați să rămână de-a pururi hitlerişti. Copiii recită conştiincioşi, cu acelaşi vernil nesănătos pe fețe, cu aceeaşi expresie de figuri de ceară, mişmaşul ăsta fără logică şi cronologie. Ar putea la fel de bine să recite un tabel de algoritmi, adresele din cartea de telefoane, numele străzilor din cartier. „Mai cu suflet, Mioara, ce dracu, parcă eşti la-nmormântare“, țipă din cinci în cinci minute doamna Rădulescu în sala de sport, unde se repetă Montajul, dar Mioara, premianta şcolii, cu bluza albă plină de şnururi, ceaprazuri şi trese, nu reuşeşte să-şi aşeze pe obraz o nuanță mai luminoasă de vernil. „încă o dată! Atentie la mine“, spune şi Gheară, de la pianina dezacordată, „nu începeți decât când ridic eu mâna. Şi țineți minte: accentul e pe «bi»: Iu-A-tul nostru Preşedinteee…“ Gheară, în ciuda

numelui, e un bonom cu cap rotund, cu fălcile etern nebărbierite şi cu o voce în falset, caraghioasă ca de țârcovnic. Măcar el nu-i bate pe copii, ceea ce-l face imediat suspect în ochii părinților şi-i aduce faimă proastă în cartier. Dar are o fire veselă, pusă pe chefuri şi pe muzică de pahar. Când e binedispus se aruncă pe amărâta de pianină să o spargă, nu altceva: cântă vechi şi răsuflate canțonete italiene…

Pe lângă Montajul literar-muzical, în sarcina profesoarei de istorie cade si cercul de ateism ştiințific, care-n fiecare an decer- nează premiul „Cel mai bun ateist[1]‘. Copiii mergeau cu bucurie la cercul de ateism şi-şi doreau mai mult ca orice premiul cel mare, căci el consta într-un aparat de radio cu tranzistori intr-o ioarte frumoasă husă de piele cafenie. Soțul doamnei Rădulescu le aducea din călătoriile sale-n străinătate si le dona, în fiecare an, cu generozitate, şcolii. Dar ca să-l câştigi nu era de colo, probele erau numeroase şi extenuante. Cine ştie prin ce pod al cărei mătuşi sau bunici descoperise doamna profesoară o icoană mare, străveche, cu verniul crăpat în mii de plesnituri subțiri şi cu o ramă înflorată, de lemn prețios, perforat pretutindeni de cari. O înfățişa pe Maica Domnului, cu cearcăne mari sub ochii înțelepți şi suferinzi, înveşmântată-n maramă viorie şi ținându-l la piept, disperată parcă să ny-l piardă înainte de vremea prorocită, pe pruncul Isus, dolofan şi dulce, dar care te ațintea cu ochi căprui de om mare, făcând semnul binecuvântării cu degetele aranjate, infinit de grațios, în postura rituală. Urme vechi de mărgăritare, acum smulse, şi de pietre scumpe se-nşirau de-a lungul nimburilor aurite ale mamei eterne şi-ale copilului cel sfânt. Doamna profesoară aducea icoana la şcoală în fiecare joi, ziua tradițională a cercului de ateism. După ce oprea maşina, o scotea, acoperită cu o pânză spălăcită, de pe bancheta din spate şi-o căra, orbecăind şi-mpiedicându-se pe scări, până la cabinetul de istorie, ornamentat, pe pereți, cu chipurile voievozilor

neamului. Copiii erau deja acolo, aşteptând nerăbdători concursul care urma, privind cu ochii lor mari cum doamna aşază icoana pe catedră, sprijinită de câteva dicționare masive, şi-o dezveleşte apoi cu gravitate, cum se inaugurează plăcile memoriale de pe zidul caselor unde-au locuit cândva oameni iluştri. Icoana veche şi preacinstită domina fiecare oră a cercului de ateism. Fiecare copil care mergea la acest cerc ajungea să ştie pe de rost, şi s-o viseze nopțile, fiecare linie de tuş a faldurilor vestmântului Fecioarei, fiecare semn de-ncruntare dintre sprâncenele ei, fiecare nuanță a pupilelor de cel mai luminos şi mai transparent cafeniu ale Pruncului, fiecare înțepătură de car din florile de mahon ale ramei. Intr-un fel, de fapt, fiecare copil era prezent în icoană, odată cu doamna profesoară, căci stratul subțire de sticlă cu care străvechea pânză pictată era protejată îi reflecta pe toți, suprapuşi peste imaginea personajelor sfinte.

După ce mai îndrepta puțin icoana de pe catedră, doamna Rădulescu scotea din geantă „Biblia hazlie“ şi le citea copiilor, strâmbându-se de râs, sau uneori încruntându-se şi izbind cu pumnul în bancă, povestioare caraghioase care arătau limpede ce de țapi imorali şi mincinoşi populau cartea „aşa-zis sfântă”. Cum în tot cartierul şcolii nu exista fie şi o singură Biblie adevărată, copiii abia aşteptau să mai audă poveşti cu Moise (un bâlbâit), Noe (un bețiv), David, care-şi dezvelea ruşinea în fața altarului sfânt, Solomon, care tăia copii în două cu sabia, Abraham, care era gata-gata să-şi prăjească fiul pe grătar, şi câte şi mai câte istorioare instructiv-educative de acest fel. Când doamna ajungea la povestea Sodomei, le explica elevilor neliniştiți că nu Domnul revărsase peste cetate foc şi pucioasă fiindcă - ridicol! — nişte nenorociți voiseră să se-mpreuneze cu îngerii, („dar astea nu sunt poveşti pentru vârsta voastră”). Nici vorbă, probabil venise peste ei vreun cutremur ca ăla din ‘40, care făcuse praf, pe vremea copilăriei doamnei profesoare, hotelul Carlton. Fața ei se aprindea de mânie şi ghiulul ei teribil izbea

în ce se nimerea când venea vorba — si venea ciudat de des - despre felul abject în care, îmbătându-se ca porcul, Lot, care fugise din Sodoma, făcuse ceva extrem de urât cu fetele lui, căci şi dumneaei avea o fiică şi nu i-ar fi convenit ca ea să fie tratată în felul acela. Dar, una peste alta, dincolo de toate scenele prosteşti şi nebuneşti din cartea cărților, copiii trebuiau să rețină un fapt simplu: că Dumnezeu, un bătrân cu barbă cârlionțată şi cu o carte mare, scrisă cu litere ciudate, roşii, deschisă în fața lui, nu exista în realitate, orice-ar fi spus bunicii lor. El fusese inventat de popi ca să prostească lumea, să ia banii oamenilor fără să muncească. De fapt, omul era stăpânul naturii, pe care o modela după dorință. El fusese creat prin muncă: maimuța învățase să folosească uneltele.

Cel mai rău din cohorta de sfinți, martiri, îngeri, arhangheli şi alte ființe imaginare părea să fi fost un individ numit Isus Cris- tos, care nu existase niciodată, dar în ciuda acestui fapt făcuse totuşi o mulțime de nefăcute. El spusese: „Dați Cezarului ce-i al Cezarului[11], adică se arătase de acord cu exploatarea omului de către om. Era de acord şi cu adulterul („adică tații voştri să-şi lase nevestele şi să umble după altele, teleleu”), căci nu-i făcuse nimic femeii uşuratice prinse în adulter. Se zicea că se născuse dintr-o fecioară, adică o femeie curată, înțelegeți, dar tocmai asta arată că Isus Cristos era de fapt un mit, opiu pentru popor, căci şi alți falşi sfinți şi dumnezei se născuseră, chipurile, din fecioare. „De fapt, copii, să vă spun eu cum s-a- ntâmplat, că ne-a zis şi nouă, la instructaj, un profesor universitar de la Filozofie: de fapt maică-sa s-a încurcat cu unul Pantera, un soldat roman, şi dup-aia, rămânând gravidă, a trebuit să se mărite repede cu cineva destul de prost ca s-o ia şi aşa, şi-a luat-o Iosif, tâmplarul din sat.“ Totuşi, trebuiau să rețină, în ciuda acestei poveşti, că nici Maria, nici Iosif, nici fiul lor născut în iesle nu existaseră niciodată, cum nu existau nici Moş Crăciun (ci doar Moş Gerilă, care le aducea an de an punguța cu eugenii

şi portocale mucegăite la şcoală), nici Muma Pădurii, nici zmeii. Cu toate că fusese în cosmos, adică în cer, Iuri Gagarin nu găsise acolo nici un fel de dumnezei sau de sfinți.

După acest instructaj teoretic, doamna Rădulescu trecea la lucruri concrete, căci „teoria ca teoria, dar*prafiica* ne omoară”, cum spunea mucalit maistrul de atelier, Eftene. Tot el mai arunca uneori, pe când copiii trăgeau la pilă, câte-o observație neprincipială, pentru care nu era şedință în care să nu fie tras de urechi: „Munca l-a făcut pe om maimuță”, de pildă, sau „în capitalism există exploatarea omului de către om. în comunism e invers”. Profesoara îi împărțea pe şcolari în grupe, după rândul de bănci în care stăteau, apoi trăgea o linie cu creta în intervalul dintre bănci, spre fundul cabinetului de istorie. Rând pe rând, copiii veneau la linie şi, de la cinci-şase metri depărtare, se străduiau să scuipe drept pe icoana de la catedră, în semn că într-adevăr şi-au însuşit învățăturile cercului de ateism ştiințific. Doamna Rădulescu nu lăsase nimic la voia-ntâmplării: icoana Maicii Domnului era împărțită în zone, asemenea siluetelor de animale la măcelărie, şi fiecare zonă era notată cu puncte de la unu la zece, căci, se-nțelege, să proiectezi glontele de salivă pe cele două fețe era cu totul altceva decât să umezeşti, prin sticla pe care stropii gelatinoşi se scurgeau atât de fascinant, o mânecă sau o palmă cu degetele prelungi. în concursul pentru cel mai bun ateist conta cel mai mult forța plămânilor, dar şi precizia. Fetițele n-aveau nici o şansă, scuipatul le cădea aproape imediat pe bărbie, unele nici nu ştiau să scuipe, lichidul nu reuşea să li se desprindă de buze. Dar derbedeii clasei, care-n pauze oricum se scuipau unii pe alții de se albeau, deveniseră experți în antrenantul sport. Dintre ei se recruta, de obicei, cel mai bun ateist, cel care primea tranzistorul ca să asculte, vinerea, la ora şase seara, emisiunea ştiințifică *Roza vânturilor.* Participanții mai adunau puncte făcând dovada că, de-a lungul anului, urinaseră pe crucile cimitirului Andronache, din apropiere, că agăța- seră părintelui de la biserica din

cartier, de spinare, un bilețel cu cuvântul „PROST”, că-şi făcuseră să plângă bunicile bigote povestindu-le din „Biblia hazlie”. Dar performanțele la „ținta mama şi copilul”, cum porecliseră icoana doamnei Rădulescu, erau totuşi cele decisive.

Uneori, dintre toți copiii de la cerc, rămâneau în concurs numai doi, în tricouri şi cu chiloți negri de sport, încurajați de galeria colegilor lor. „Scuipă ochiul, haide, ochiul!” strigau, sau „Acum între sprâncene!”, „Buricul ăluia mic!“, „Degetul mare!”, iar campionii, repetenți plini de vitalitate, se conformau în aplauze şi urale, încât, la sfârşitul orei, biata femeie de serviciu avea mult de lucru să şteargă, cu cârpa ei de spălat pe jos, geamul întinat al icoanei. O usca apoi bine cu hârtie igienică şi-o acoperea cu învelitoarea. Copiii o cărau până la maşina sclipitoare, roşu-portocalie, parcată sub coşul de baschet, şi-o aşezau, cu mare grijă, pe bancheta din spate. Atât de prețioasa relicvă a unei epoci de mult apuse nu trebuia să sufere de la gropile de care strada şcolii, Dimitrie Herescu, era plină, şi care hurducau maşinile de aproape că le desfăceau în tablele şi garniturile de cauciuc componente.

Intr-o dimineață înghețată de decembrie, chiar dinaintea vacanței mari, doamna Rădulescu îşi pierduse inelul. Făceam atunci recensământul animalelor din cartier, aşa cum vara, înaintea începerii anului şcolar, sarcina profesorilor era să meargă din casă-n casă pentru recensământul copiilor de şcoală. Şi vara, şi iarna o luam pe străzile lungi care dădeau în câmp, după ce se-ncrucişau cu multe alte străzi pline de căsuțe în fundul curților, străduțe tăcute si sonore ca de sătuc, cu câte-o alimen- tară sau un depozit de lemne, sau vreun centru de butelii la colțuri, cu maşini străvechi parcate în fața caselor, cu copaci şi pomi văruiți până la jumătate. Se lua după noi o puzderie de copii fără treabă, ce ne-nsoțeau din casă-n casă, băteau la porți pentru noi şi vorbeau cu cei care, îmbrăcați doar pe jumătate, ca acasă, îşi arătau în poarta întredeschisă capetele nedumerite: „Ați venit cu

lumina? Cu gazele?” Vara ne descurcam mai uşor, în ciuda dogorii care ne sleia. Cartierul era spectral, complet pustiu, străzile se îngustau în depărtare, lumina era galben- intensă, umbrele lipseau cu desăvârşire. Ni se năzărea că umblam printr-o machetă de cartier, lipsită de viață, zgomote şi mişcare. Câte-o coadă murdară de zmeu atârna din firele electrice întinse deasupra ulițelor, câte-un cântec de turturele se auzea-n depărtare. „Aid stau doi bătrâni, nu sunt copii de şcoală”, ne spuneau fetițele şi băieții care se luaseră după noi. „Aici stau Enache dintr-a şasea şi-a opta, părinții lor nu sunt acasă, lucrează.” îi scriam pe Enache în catastifele cu care umblam sub braț şi treceam mai departe, sub arşiță, prin fața gardurilor nesfârşite, în curți, prin porțile întredeschise, ocupate aproape în întregime de capoatele femeilor pieptoase şi neîngrijite şi de puloverele țărăneşti, grosolane, ale bărbaților cu basca până la sprâncene, zăreai biciclete ruginite, câini famelici, poiate pline de găinaț, prunci în fundul gol urlând din toate puterile. La capetele străzilor era linia ferată, după care începea câmpul ințelenit ce se-ntindea până la marginea privirii, de nestrăbătut ca o mare fără țărmuri.

Iarna era mult mai greu, căci puteau fi crivăț, viscole, vreme atât de rea încât să nu scoți nici un câine afară, si totuşi noi eram siliți să ieşim şi, prin zăpada până la genunchi, izbiți de garduri de rafalele de vânt, orbiți de acele de gheață, îngroziți de urletele câinilor ce se luau după noi, clănțănind din colți, să trecem iarăşi din poartă-n poarră, să batem de zeci de ori până să ne deschidă cineva şi, când, în fine, un ochi suspicios se arăta-n crăpătura porții, să spunem pentru ce eram acolo: „Pentru recensământul animalelor. Ne interesează dacă aveți porci, păsări, vaci, oi şi-aşa mai departe, ca să le înregistrăm.” Urlam ca să ne facem auziți în vifor. Toți cei din curți ne țineau la poartă. Nici nu le-ar fi

trecut prin cap să ne poftească-n casă şi să ne dea un ceai fierbinte. „N-am, dom'le, de unde să am?

Astă-vară am mai avut două-trei găini, dar… acum nu mai țin. Porc n-am mai avut de ani de zile…“ Minteau cu totii, dar ce ne păsa nouă? Nu eram noi cei cu verificarea. Trăgeam câte-o liniuță-n registru, cu pixul abia ținut în mâna înmănuşată, şi-o porneam mai departe, ferindu-ne de câini şi de înspăimântătoarele rafale de vânt. Către seara care cădea deodată, ca o placă de metal, peste cartier, pe la ora patru după-masă, nu ne mai simțeam trupul, înghețat bocnă. Ne-ntorceam la şcoală cu obrajii roşii şi uzi, cu acea buimăceală pe care ți-o dă gerul, ca să ne încălzim un pic în cancelarie înainte de-a pleca acasă.

Cât de stranie ni se arăta cancelaria, cu luminile aprinse în noapte, pe când tot restul şcolii vuia întunecat! Lumina becurilor din tavan şiroia murdară, cafenie, ne vopsea chipurile într-un pământiu de ființe subterane, portretele de personalități herțe- govene de pe pereți împrumutau ceva din olivul sinistru al zugrăvelii. Şi totuşi găseam acolo, în acea gaură luminată din smoala unanimă a lumii, un refugiu din calea stihiilor şi singurătății. Cum ne descotoşmănam de paltoanele încă pline de zăpadă şi tropoteam din picioare, aveam sentimentul unei tragice fraternități, ca a unei familii de cârtițe ghemuite în camera cen- trală-a rețelei lor de tuneluri, ca a unor sarcopți orbi în pielea unui râios. Cum pe ferestre ningea prăpădind, eram ca-ntr-o arcă înaintând la voia-ntâmplării prin damnarea universală.

In seara în care doamna Rădulescu şi-a pierdut ghiulul din deget eram aşezați cu toții în jurul lungii mese acoperite de pânză roşie şi beam ceai, ca să ne-ncălzim puțin după umblatul de-o zi-ntreagă la recensământ, căci caloriferele erau, bineînțeles, reci ca gheața. Iernile aşa se-nvăța: şi profesorii, şi copiii stăteau înfofoliți cu paltoane, căciuli ruseşti şi broboade, cu mănuşi în mâini, cu fiecare răsuflare

vizibilă în aerul înghețat ca o garoafa albă, în destrămare. Ceaiul ni-l făcea secretara, în cămăruța ei unde stătusem cu Caty când făcusem de gardă. Folosea un reşou improvizat dintr-o mare cărămidă de BCA în care fuseseră săpate canale pentru rezistențele ce se-ncălzeau la roşu. Sporo- văiam plictisiți despre o nouă rețetă de slăbit, când a intrat deodată profesoara de istorie, țipând din răsputeri: „Inelul meu! Mi-a dispărut inelul! Mi-au furat inelul!“ Florabela, preafrumoasa profesoară de matematică, plină de nuri, aur şi pistrui, încercase s-o potolească: „Stai, dragă, că nu ți l-a furat nimeni, o să se găsească... Unde l-ai lăsat?“ Dar doamna Rădulescu se prăbuşise extenuată pe-un scaun, cu-o mână pe inimă, şi pentru noi toți era de-nțeles, căci, fără faimosul ghiul, trei sferturi din ființa ei dispăruse. Ghiulul de aur bătut fusese centrul vital, chakra ei esențială, ochiul ei mistic din frunte. Deja trupul lat şi pufos îi devenise cenuşiu, cum stătea prăbuşit pe scaun, iar în ochi i se stinsese orice lumină. „Nu ştiu, nu ştiu..bâiguia pierdută. „Poate la secretariat... l-am scos din deget fiindcă-mi înghețaseră mâinile... şi-acum nu mai eeeee!“ urla ea lugubru. Da, da, îl pusese pe colțul biroului de la secretariat, apoi luase o ceaşcă pentru ceai, secretara îi turnase ceaiul şi... nu mai ştia. Toți se perindaseră pe-acolo, putea să-l fi luat oricine. Chiar şi portarul, chiar şi femeile de serviciu. „Chiar şi maistrul de atelier”, aruncase Spirescu, profesorul de desen, la care toți ciuliseră urechile, fiindcă Eftene era țigan, ceea ce pentru mai toți însemna ciorditor de profesie, şi, pe de altă parte, nu era un țigan modest şi la locul lui, ci unul amar şi muşcător, care îi ironiza adesea, pe drept şi pe nedrept, o fire sarcastică, ne-mblân- zită, ce-şi făcuse o grămadă de duşmani. Lui Eftene nimeni nu-ndrăznea să-i spună „măi țigane”, căci cei care o făcuseră, când venise prima oară în şcoală, îşi adunaseră dinții de pe jos. Era mereu în anchete pe la miliție, îl ştiau toți ca pe un cal breaz. în fiecare an, când îşi începea orele de atelier, le cerea copiilor să aducă o trusă de traforaj. în papetării se găseau două feluri de astfel de truse, unele de-ale

noastre şi altele, mai scumpe, cu pânze din oțel călit, aduse din Rusia. Eftene trecea calm printre bancurile din atelierul lui, cu câte-o menghină pe fiecare dintre ele, şi cerceta trusele copiilor. Unde vedea una rusească, o arunca imediat de pe geam. Tot Eftene umplea lumea cu bancuri împotriva socialismului, ba chiar şi împotriva Preşedintelui, încât autoritățile nu mai ştiau ce să se facă cu el. Până la urmă hotărâseră că era mai bine să-l lase-n pace, ca pe unul căruia-i lipsea o doagă. Eftene era, de altfel, cineva între cei din neamul lui, un fel de rege neîncoronat în fața căruia orice măturător de stradă sau vânzător de sticle goale sau florăreasă se ridica în picioare, căci era unul dintre puținii țigani cu carte. Era chiar inventator, patentase o maşinărie care fabrica roți de tomberoane şi se lăuda că toate tomberoanele municipalității trecuseră prin maşinăria lui.

Maistrul nu se prea arăta prin cancelarie, stătea mai mult prin atelierul lui plin de pilitură de fier şi de funingine unde copiii învățau să dea la pilă, să traforeze plăcuțele de lemn de tei sau să lipească lămpi de radio cu letconul şi cu sârmă moale de cositor pe plăci imprimate cu circuite, dar mai ales pricepeau, din spusele dascălului lor în halat albastru, cu buzunarele rupte, că „socialismul e societatea leneşilor[11], că inginerii capitalişti chelesc la ceafă (unde se scarpină mereu: ce să mai fac, ce să mai fac?) pe când cei socialişti chelesc în față (căci se plesnesc peste frunte: Doamne, ce-am făcut!), că directorii capitalişti stau cu fundul pe scaun şi cu ochii la producție, pe când cei socialişti sunt cu fundul la producție şi cu ochii la scaun… Dar mai ales învățau că tot ce-i rău ne-a venit întotdeauna de la

ruşi, marii noştri prieteni de la răsărit. Şi în seara aceea, după ce colindase şi el cartierul cu registrele sub braț, în căutare de rațe, găini, porci, iepuri, vaci, oi, cai, care nu erau de găsit nicăieri, deşi îi auzeai cotcodăcind, gâgâind, nechezând şi mugind în curtea din dos, Eftene îşi scosese paltonul şi căciula, îşi luase ceaşca de ceai din mâna

secretarei şi se dusese cu ea în atelier, fără să mai treacă prin cancelarie. îmi plăcuseră de la-nceput înfăţişarea lui hâtră şi totuşi înţeleaptă, trecută prin necazurile lumii, scofâlceala lui de bătrân indian, gura lui ştirbă ca a lui Gandhi, în care lucea un dinte de aur… în ochi avea nu inteligenţă, ci un fel de agerime cinică: vreţi să ştiţi cum e omul? Nu-l căutaţi nici în palate, nici în biblioteci: veniţi în bârlogul meu de bătrân ţigan singuratic, unde pute-a urină şi-a ţigări proaste. Uitaţi-vă la mine cum stau gol în lighean, în mijlocul camerei, şi-mi frec pielea neagră cu buretele. Priviţi-mi pieptul slăbănog, plin de o încâlceală de fire albe, sexul meu până la genunchi, vânos şi-ncreţit ca al cailor, picioarele mele strâmbe. Şi totuşi în mine sălăşuieşte omul, omul adevărat, care ştie să strângă din dinţi şi să rânjească-n faţa ororilor vieţii, care nu se dă bătut, care se agaţă ca un mărăcine râios de bucata de pământ pe care s-a trezit. Sunt eu, Eftene, înfăşurat într-un halat jerpelit de materie vie.

Dar pentru colegii mei din cancelarie maistrul de atelier nu era nici spirit, nici vreun Gentleman Jim, ci un ciorditor încă nedovedit, un ţigan borât şi leneş. „încă unul care şi-a ales meseria cu capul şi şi-o face cu picioarele, ca profesorii de sport. Pe când noi, ăştia tâmpiţii de română şi matematică, ne-am ales-o cu picioarele şi o facem cu capul, că aşa ne trebuie: capul face, capul trage. Că puteam şi eu, dragă, să le dau copiilor o minge şi să le spun: jucaţi-vă, iar eu să stau la cafele, şi cică sunt profesor. Sau să-i pun să dea la pilă ca să vând eu piesele şi să bag banii-n buzunar, ca nea Eftene, care râde de noi şi cu spatele când ne vede cu teancurile de caiete de teză… Iar la salariu - bani la fel ca şi noi, care orbim tot corectând la greşeli în caiete, ba chiar mai mult, că au tot felul de sporuri, săracii…” De când Spirescu pronunţase numele lui Eftene, nu mai era nici o-ndoială: el furase ghiulul, cine ştie când, poate secretara ieşise o clipă, se dusese şi ea la veceu, şi gata! Inelul dispăruse-n buzunarul ţiganului…

- Ia du-te, Jeana, şi spune-i lui Eftene să vină puțin în cancelarie, că i-a uitat lumea mutra, îi spusese Gionea, profesoara de fizică, femeii de serviciu, după care toți rămăseseră tăcuți, aşezați ca un tribunal sinistru în jurul mesei, cu adânci umbre pământii pe fețe.

Pe ferestrele negre ca smoala ningea furios, oblic, încât toată încăperea părea că zboară spre cer cu o viteză uriaşă. Tăcerea era atât de mare, că o ceaşcă reaşezată pe farfurioara ei a răsunat în camera înghețată ca un foc de pistol, făcându-i pe toți să tresară.

Doamna Rădulescu deschise gura de cum apăru maistrul pe uşă:

- Ia-nchide uşa după tine, Jeana, şi să nu cumva să tragi cu urechea. Du-te la secretariat, vezi că n-ai mai udat asparagusu-ăla amărât de nici el nu mai ştie când, s-a uscat aproape tot, îi curg acele pe jos…

Apoi, întorcându-se spre maistru, continuă pe alt ton.

- Domnu… Eftene… Profesoara îşi drese vocea. Domnu' Eftene, uite, nu te speria, că nu-ți face nimeni nimic…
- N-avea grijă, că rezolvăm între noi, o mână spală pe alta, intervenise şi Gionea, încremenită ca o gorgonă.
- Uite, ştim cu toții că dumneata ai luat ceva de pe masă, de la secretariat… Ai fost văzut, să ştii…
- Păi am luat o cană de ceai, da' aveam de gând s-o aduc chiar acum, înainte să mă duc acasă, spusese Eftene, fără să-şi piardă cumpătul, deşi în ochii lui puteai deja citi nu bănuiala, ci certitudinea că iar dăduse de vreun rahat. Nu era prima

belea din viața lui, nu plătea prima dată oalele sparte de alții, încerca doar să-şi dea seama la timp despre ce era vorba. Ştia că de la-nceput totul era-mpotriva lui, că se născuse ciorditor tot aşa cum căpătase pielea asta smolită la naştere, ochii ăştia amărâți. Degeaba se străduise, chiar şi când murea de foame, să nu pună mâna nici pe-un capăt de ață, degeaba încercase toată viața să fie de două ori mai cinstit ca inşii din jurul lui, ceva îl trăgea înapoi, îl vâra în mocirlă de fiecare dată, orice-ar fi făcut. Se obişnuise, socotea felul cum îl priveau oamenii ca pe-o fatalitate, cum cocoşatul nu mai pune la suflet, după o vreme, nenorocirea spinării lui încovoiate, cum orbul nu-şi mai plânge soarta. Oare ce mai făcuse? Se ținuse departe de profesori, nu se considera egalul lor, deşi se ştia mai deştept decât cei mai mulți dintre ei, stătea şi-n recreații în bârlogul lui plin de rumeguş şi de şpan. Ştia însă, o ştiuse de la-nceput, că avea să se-ntâmple şi aici ceva urât, cum i se-ntâmplase întotdeauna. De când era şcolar în primele clase fusese pus în ultima bancă, îi găsiseră păduchi în cap, copiii se fereau de el, îl numeau maimuță şi fund de tuci, profesorii-i trăgeau peste ceafă şi-i smulgeau perciunii mai des şi mai fără motive ca altora. Eftene trebuise să-nvețe de foarte devreme arta strânsului din dinți, şi asta făcea şi-acum, când corpul profesoral, „cadavrele didactice*[1], cum le mai zicea el cu gura lui mare, savura

scena ca la un film cu tribunale şi inculpaţi, cu avocaţi ai apărării şi-ai acuzării, cu juraţi şovăitori.

— Ei, cana, cana… lasă că ştii dumneata mai bine. Te-a văzut cineva, să ştii, când ai luat inelul doamnei Rădulescu de pe birou, de la secretariat.

Gionea (căreia toţi, copii şi colegi, îi ziceau doar aşa: Gionea, fără „doamna”, fără să mai ţină careva minte numele ei mic) chiar avea stofă de procuror. Era o femeie de gheaţă, de care copiii se temeau mai mult ca de oricine. De când intra în clasă

se lăsa o tăcere îngrozitoare şi începea să miroasă-a cimitir. Gio- nea se aşeza la catedră şi rămânea toată ora complet nemişcată, ca o stană de piatră. Nu clipea, nu întorcea capul. Vorbea calm şi tăios, n-avea nevoie să ridice vocea, cum ţipau ca nebunii ceilalţi profesori. Elevii scoşi la tablă se pierdeau ca în faţa unei reptile veninoase, deşi ştiau lecţiile pe de rost. Nici un muşchi nu se mişca pe faţa lui Gionea când dădea notele care cădeau ca un teribil verdict pe cefele copiilor. Patru, trei, doi, patru, trei. Dar nu notele proaste îi speriau, ci încremenirea, gravitatea monstruoasă a privirii, lipsa oricărui zâmbet, a oricărui răgaz în mecanismul continuu al terorii. Colegul ei de fizică râdea ca un copilaş gâdilat când dădea doiuri şi treiuri, şi de-aceea şcolarilor nu le păsa de notele-alea de nici un fel. La Gionea te cutremura o groază sacră chiar şi când luai şapte, nota cea mai mare, aproape legendară, pe care-o dăduse, se pare, doar de trei-patru ori în viaţa ei, căci, spunea ea colegilor în cancelarie, „zece e doar pentru Dumnezeu, nouă e pentru profesor, opt pentru elevul care nu doar ştie lecţia la perfecţie, dar studiază şi în afara programei. Un şcolar din capătul Colentinei trebuie să ştie că nota cea mai mare e şapte, dar să n-o vadă niciodată…“ Şi în seara aceea de iarnă Gionea-şi aţintea asupra maistrului ochii de-un verde aproape incolor, îngheţaţi, pe cea mai palidă faţă cu putinţă.

— Domnu' Eftene, zice, nu vrem să facem un caz din asta. Nici nu mai continuăm aici discuția. Noi o să plecăm pe la casele noastre, că e noapte de mult, iar dumneata, când vrei dumneata, când îți spune dumitale conştiința, te duci la doamna profesoară Rădulescu şi îi dai inelul înapoi. Şi cu asta s-a terminat totul. N-o să ştie nimeni nimic. Nu mai vorbim de militie, că suntem colegi cu toții şi ținem la reputația şcolii. Să nu-ți fie jenă, se-ntâmplă oricui un moment de slăbiciune, suntem oameni cu toții...

Asta era chiar înălțător. Maistrul avea să aducă spăşit lucrul furat înapoi, dar ei n-aveau să-l dea pe mâna autorităților, aveau să se arate îngăduitori, umani. Dacă te gândeai bine, un hoț dovedit putea fi chiar folositor pentru coeziunea unui colectiv: fiecare-ar fi văzut cum e să umbli prin lume în vârful picioarelor, lipindu-te de pereți când trec ceilalți, cu genele plecate, fiecare s-ar fi simțit un izbăvitor al nenorocitului, un binefăcător pe care gestul de caritate nu-l costa nici un ban. Fiecare profesor, cei din jurul mesei şi grupulețul de lângă caloriferu-nghețat de sub pervaz, se străduia să-şi compună o figură îngăduitoare, ca bietul om prins cu mâța-n sac să nu se simtă prost, că doar cine erau ei să-l judece?

Eftene îşi rodea, cu dinții lui galbeni, mustața de culoarea tutunului. Fața lui scofâlcită, de-o culoare nesănătoasă dintot- deauna, era acum mai veştedă ca oricând. Se uită repede la fiecare, lăsă capu-n jos, se gândi un timp, deodată smochinit tot şi diminuat în veşnicul lui halat albastru, şi apoi, hotărân- du-se brusc, zise:

- Bine, îl aduc. Mă-ntorc imediat cu el. Şi ieşi pe uşa cancelariei, închizând-o încetişor.

>

Mare bucurie şi uşurare între profesori.

- Doamna Gionea, sunteți nemaipomenită, nu vă rezistă nimic, se entuziasmase Spirescu, care se felicita, în gând, şi pe sine pentru intuiție. Vedeți ce putere-au cuvintele, chiar şi asupra inşilor needucați?
- Ba mai ales asupra lor… Noi, ăştilalți, suntem blazați, nu ne mai speriem cu una, cu două…
- Doamna Rădulescu, fiți blândă cu el… Dați-l dracului de țigan, fâceți-vă pomană, în definitiv vi-l aduce, şi n-o să uite el cât o trăi ce-a pățit azi…
- Nu ştiu, oftă ea, rămasă-n picioare şi luptându-se evident cu ea însăşi. Nu ştiu, totuşi e un furt, totuşi cred că miliția ar copii etica şi echitatea socialistă, să închidem acum ochii la o asemenea faptă… Nu-i corect, dragă: orice-ați zice, eu tot îl reclam.
- Da' i-am promis, i-am spus că rămâne-ntre noi, altfel nu mai aducea el inelul… Prinde hoțul, scoate-i ochii… Mai bine, zic eu, e s-o lăsăm aşa, cum a căzut. Nu mai țineți minte acum doi ani, cu bărbată-su lui Maftei, cum a fost? Ala chiar a fost dovedit, prins cu teancul de bani în valiză, în ziua de salariu, filmat cu camera ascunsă… Şi ce i-au făcut? L-au penalizat cu leafa pe trei luni. Şi noi am rămas gu stigmatul de şcoală de hoți pe frunte…

Se porni scandalul. Unii erau de partea profesoarei de istorie şi cereau darea lui Eftene pe mâna poliției, alții îl susțineau pe Gheară, care tocmai vorbise. Strigau tare, peste masă, nu se mai înțelegea nimeni cu nimeni, aşa că nici n-au băgat de seamă că Eftene era din nou între ei, cu femeia de serviciu, cu mâinile-n şolduri, după el. L-au observat abia când a ajuns lângă masă şi-a bătut o dată, zdravăn, cu palma-n pânza roşie de pe ea, de-au sărit ceştile şi lingurițele-n sus. Atunci au tăcut toți. Nu se mai auzea decât zgomotul fulgilor de zăpadă ce frecau, în cădere, geamurile-nghețate. Profesorii, şi parcă şi bizarele personalități muntenegrene din tablourile de pe pereți, îşi ațintiseră privirile spre maistru.

- Ghiulu'… să vă dau ghiulu', zise el cu o voce obosită, care parcă-i ieşea nu din gură, ci se scurgea din ochii galbeni, deodată bătrâni ca lumea.

Totul s-a petrecut apoi atât de repede, că nimeni n-a putut interveni. Săriseră doar cu toții în sus, multe scaune se răstur- naseră, Florabela leşinase pe-al ei, învălmăşeala de umbre şi lumini era de nedescâlcit.

Căci Eftene scosese deodată din buzunarul mare şi jerpelit un cleşte pentru cuie, negru şi vechi, şi şi-l vârâse dintr-o singură mişcare în gură. îşi apucase dintele de aur şi, opintindu-se şi urlând ca un animal, îl smulsese din rădăcini. Apoi, cu gura plină de sânge şi cu sângele şiroindu-i pe bărbie şi gât, îl ținuse drept, deasupra mesei, triumfător, cum ar arăta un alchimist bobul strălucitor de aur găsit în creuzetul cu plumb topit. în cele din urmă, cu o forță dementă, i-l aruncase-n față doamnei Rădulescu. Din pieptul ei pufos, unde lăsă o pată vie de sânge, dintele se rostogoli pe masă, mare şi greu şi lucios, aproape ca ghiulul legendar, dar cu două prelungiri de fildeş însângerate.

Eftene se-ntorsese cu spatele şi ieşise, lăsând pe covor băltoace şi stropi de sânge, iar profesorii, mulți stropiți şi ei pe fețe şi pe haine, s-au repezit la cuier, s-au înfofolit în paltoane, căciuli şi fulare şi-au năvălit pe uşă afară de parc-ar fi scăpat din vâlvătăile unui incendiu. I-am văzut de la geam cum se risipesc pe stradelele ninse, înnebuniți, încercând să uite scena de coşmar la care luaseră parte.

Am rămas singur în sala întunecată, între portretele lucioase de pe pereți. Am luat dintele de pe masă, l-am privit cu atenție şi l-am azvârlit iar, ca pe-un zar, pe postavul roşu. Lucea acolo, în mijlocul odăii de umbră, a şcolii de umbră, a lumii de umbră prin care orbecăim cu toții, aşteptând un semn sau o minune. L-am lăsat în mijlocul mesei, cu

sentimentul chinuitor că tocmai mi s-a dat un semn, pe care, ca şi pe toate celelalte, nu m-am priceput să-l interpretez.

Fireşte, doamna Rădulescu şi-a găsit a doua zi inelul, pe care uitase că-l pusese în compartimentul pentru scrisori din secretariat, şi lucrurile au reintrat în normal. Primul cap spart de copil s-a ivit în uşa dispensarului de cartier după numai câteva zile, un cap dulce de fetiță aurie. Pentru cusutul rănii a fost nevoie de nu mai puțin de patru copci.

Am ajuns pe la opt seara în fața casei mele în formă de vapor, amestecară acum indiscernabil cu viforul şi vârte- jele de zăpadă. Pe maidanul din față* vechile carcase de frigider

si cauciucurile de maşini si mortăciunile cu blana smulsă erau

troienite sub cerul jos, la fel de alburiu ca şi aerul, ca şi pământul. Am fost îmbrâncit în casa-ntunecată de-o bruscă rafală, şi am închis în urma mea, cu greutate, poarta de fier forjat. Eram atât de ameţit de furtuna de zăpadă, de orele petrecute-n frig pe la porțile oamenilor, de mizeria fără margini a judecării lui Eftene, că, pentru prima dată, m-am rătăcit în propria mea casă. E drept că n-am ştiut nicicând prea bine câte camere, câte holuri, câte scări şi câte culoare are, şi că de multe ori, în drumul spre dormitor, am nimerit în saloane sau în săli de baie nu doar total străine, de parcă-ar fi dispărut pereții dintre casa mea şi vreo alta lipită de ea, ci şi-ndepărtate-n timp, în spațiu şi-n amintire, cu mobile sclipitoare şi ciudate, cu pendule de nuc şi candelabre cu frunzulițe de alamă, dar acum casa-întunecată, pe geamurile căreia ningea prăpădind, mi s-a părut infinită. Am ajuns în dormitor abia spre dimineață, extenuat de zecile de kilometri de coridoare, de lucml mecanic al apăsării a mii de întrerupătoare, de disperarea repetată de sute de ori a deschiderii uşilor, sperând mereu că-mi voi zări, în fine, patul mototolit din centrul man- dalei de coridoare, aşa cum desfaci

sutele de petale ale trandafirului ca să găseşti în centrul său înmiresmat organitele fragede ale unei sexualități androgine.

Am scotocit, în noptieră, după cutiuța de tic-tac în care-mi țineam dinții de lapte. M-am suit în pat, aşa îmbrăcat cum eram, şi-am apăsat butonul care provoacă levitarea. Suspendat între pat şi tavan, cu oasele deodată afânate-n trup şi cu membrele plutind lejer în aerul veşted, m-a invadat brusc o moleşeală teribilă, o nevoie irepresibilă de somn şi de vis. Mă legănau curenții slabi ai viscolului, cei ce treceau pe sub geamuri şi suflau de sub uşă, mă linişte a urletul îmblânzit al vânturilor. De mult tânjisem după intimitatea asta în care, ca sâmburele zarzărei cu neputință de desprins de carnea portocalie ce-i invadează trupul, mă simțeam miezul unei lumi enorme şi de neînțeles. Am răsturnat în palmă cele vreo douăzeci de oscioare albe şi lustruite, ce semănau mai curând a perle sau boabe de coral, şi care-ntr-un fel asta şi erau: cochilii, boabe de sidef sau de calciu produse de gingiile mele într-o viață îndepărtată, care odinioară stătuseră pe două şiruri în gura mea, netezite mereu de propria mea limbă, care sfărâmaseră biscuiții şi mărul, care se arătaseră-n zâmbet părinților mei, geamănului meu, vecinilor mei din Silistra şi, apoi, din Floreasca. înmuguriseră-n osul fălcilor mele şi-mi spărseseră gingiile roze, provocându-mi mâncărimi si dureri, crescând ca nişte cristale din carnea moale si suferindă. Iar apoi mă scuturasem de ele ca să las loc altor dinți, ce-aveau să fie tortura permanentă a vieții mele. Am frecat în palmă, între degete, grăunțele dulci, într-o reverie somnoroasă, iar apoi le-am dat drumul să plutească libere-n aer, ca un astronaut aflat în imponderabilitate. Iar dințişorii mei s-au răspândit încet deasupra mea, în boltă, formând constelații ciudate în penumbra odăii. Am adormit aşa, îmbrăcat, luminat pâlpâitor de dinții mei de lapte de altădată, ca de nişte lumini izvorâte din adâncul trupului meu de timp.

M-am gândit adesea cum ar fi fost ca, alături de bucățile de sfoară cu care mi-a fost cândva legat buricul, de fotografiile păstrând efigia mea imprimată în azotat de argint, de codițele mele de când eram mic şi de dinții mei căzuți singuri sau legați cu o sfoară de clanța uşii, trântită apoi fără milă de tata, aş fi păstrat undeva şi o vertebră de-a mea de când eram copil, sau falanga vreunui deget, sau pe mama însăşi, cea de-atunci, sau vreun nor de pe cerul de deasupra străzii... N-ar fi fost deloc mai incredibil şi mai bizar, n-ar fi-nsemnat pentru mine o strecurare mai intolerabilă a trecutului în prezent. Dințişorii mei, cozile mele, pozele vechi sunt fantome stranii răbufnite din osuarele amintirii, memorie întrupată, tare, lucioasă, concretă. Nu dovezi ale realității copilăriei tale, ale trupului în care-a trăit odată ființa ta de copil, ci dovezi ale irealității timpului însuşi, ale coexistenței şi întrepătrunderii vârstelor, vremurilor, trupurilor în halucinația unanimă a minții şi-a lumii. Aş fi putut păstra astfel, în sinistre sertare ca de morgă, sute de miliarde de ființe cu numele meu, fiecare mai tânăr cu o secundă decât cel precedent, aş putea vizita acest colosal edificiu, privindu-l în ochi pe fiecare, ascultându-i gândurile, visându-i visele, eu însumi fiind ultimul dintre ei şi lăsând în urma mea, cum insecta îşi leapădă coaja de exact aceeaşi formă cu ea, câte-un alt eu în fiecare secundă, tot mai tineri, tot mai îndepărtați... Ar fi echivalenții perfecți ai dinților mei de lapte ce-au fost odată o parte din mine, ca acum să fie obiecte din universul cel fără margini şi fără noimă.

Am visat sau mi-am adus aminte dintr-un trecut imemorial, căci în starea de vis ai acces la creierul tău de copil ca la un castel fermecat din centrul minții tale, dezafectat, ruinat şi-mpă- ienjenit, transformat în sanatoriu sau în crescătorie de iepuri, dar păstrând în arhitectura sa un plan regal şi, mai ales, conservând intactă, în miezul coridoarelor lui încâlcite, camera interzisă. Cea în care-ai vrut întotdeauna să evadezi, căci nu poți evada niciodată decât

înăuntru. Am visat sau mi-am reamintit, în acea noapte de plutire, în zbârnâitul uşor al solenoidului de sub podea şi-n şuierul crivățului de-afară, de înspăimântătorul mausoleu al durerii care-a fost, pentru mine, cât a durat copilăria şi adolescența mea, Policlinica Maşina de Pâine. I-am revăzut construcția cenuşie şi greoaie, cornişele masive ale acoperişului, ferestrele meschine sub arcade enorme, sticlind ca nişte ochi răi. Tot peisajul din jurul ei, fabricile străvechi de cărămidă pe zidurile oarbe ale cărora scria cu litere uriaşe FUMATUL OPRIT şi TRĂIASCĂ PCR, pasarelele dintre acele ziduri colosale, curțile vaste închise de garduri de beton, salcâmii aplecați peste ele, pustietatea aceea de dincolo de lume, tristețea piațetelor unde se-ncrucişau şine de tramvai, locul acela învecinat cu Doamna Ghica şi cu Teiul Doamnei şi cu Maica Domnului ca ochii minusculi ce formează un triunghi pe fruntea păianjenului... Toată tăcerea şi încremenirea din jurul construcției cenuşii făceau din ea un loc enigmatic şi atroce, locul unor ritualuri barbare si-al unor torturi de neînțeles. Adolescenții din triburi îndepărtate sunt puşi să-nghită otravă şi s-o vomite la loc, pielea le e perforată şi sunt lăsați să atârne de cârlige sau de crengi prinse în pielea de pe spinare, sunt tăiați pe brațe şi arşi pe piept, tatuați pe fiecare porțiune a pielii, încât poartă întreaga viață semnele unei inițieri al cărei sens, dacă i-ai întreba, le e cu totul obscur. Am şi eu astfel de cicatrice, uneori cred că scoarța mea cerebrală a fost atât de-nțepată, de smulsă, de brăzdată, de sfâşiată, încât arată acum ca un vechi steag de luptă, zdrențuit şi găurit de vârfuri de lance şi plumbi de archebuze. La ce-a folosit atâta tortură, psihică şi fizică? Cum s-a permis ca acizii corozivi ai adrenalinei să-mi dizolve organele interne doar la auzul numelui „Maşina de Pâine“? Am fost acolo la oculist, am stat la rând, de-a lungul unanimelor banchete din cel mai prost plastic cafeniu, într-un lung şir de băieței şi fetițe saşii, ochelarişti, cu câte-un tifon pe un ochi, lipit cu plasture roz, mi s-a fixat capul într-un dispozitiv mecanic şi-am fost silit să privesc printr-un fel

de lentile încastrate-n oțel planşe cu gândaci şi litere din alfabete necunoscute. Am stat la rând diminețile, pe nemâncate, să mi se ia sânge, gata să leşin încă din sala de aşteptare, şi-apoi am intrat şi-am îndurat să văd cum venele-mi ies în relief pe brațul subțire, perfect vizibile, roşii şi albastre, sub piele, după ce garoul de.cauciuc, un furtun ordinar, mi-era legat brutal în jurul brațului. Apoi seringa nichelată, cu părțile componente clinchetind, mi se-apropia de braț şi tifonul îmbibat de spirt rece ca gheața îmi spăla venele, şi acul gros intra într-una dintre ele şi-ncepea să sugă, şi sângele gros şi-nspu- mat, sângele meu, pe care n-ar fi trebuit să-l văd niciodată, pătrundea-n cilindrul de sticlă... Priveam cu ochii lărgiți de oroare cum doctorița detaşa acul de seringă şi-l lăsa să atâr- ne-acolo, în vână, apoi punea o eprubetă la buza lui şi sângele meu, în țâşnituri scurte, o umplea cu încetul... Apoi umplea înc-o eprubetă, apoi a treia... O soră mustăcioasă şi muscu- loasă-mi storcea brațul ca pe-o rufa udă ca să mai scoată câțiva stropi din seva vieții mele. Eram în cuibul lor, eram în adâncul plasei dese de păianjen, acolo unde stă ascuns păianjenul, lăsându-şi doar două labe negre afară. Scoteau apoi acul şi-mi desprindeau garoul. Ieşeam palid ca moartea, cu tifonul albăstrit de spirt apăsat pe rană. In câteva ore, toată zona avea să-mi devină vânătă, cadaverică, şi pete gălbui aveau să-mi aducă aminte apoi, cu săptămânile, de sordidul calvar.

„Lasă, că n-o să mori din atâta lucru. Până te-nsori îți trece”, îmi spunea mama, iar după o vreme găsea iar vreun prilej să

meargă cu mine la Maşina de Pâine, cu probe de urină şi fecale în sticluțe de medicamente înfăşurate-n hârtie şi cu câte-o ciocolată Primăvara în poşetă, pentru doctoriță. Clădirea era uriaşă pe dinafară, dar mult mai mare pe dinăuntru. Mereu urcai scări monumentale, treceai prin holuri vaste şi elegante, în ciuda pereților placați cu faianță albă, ordinară, de closet public. In contrast cu grandoarea planului general, spațiile pentru cabinete şi culoare de

aşteptare erau meschine şi-nguste, prost luminate şi neaerisite. Banchetele de plastic puțeau, mozaicul de pe jos nu era niciodată curat, şi gândacii de bucătărie mişunau peste tot în voia lor. Era plin de lume, mai ales bătrâni şi bătrâne, diformi, gheboşi, cu fețe încrețite şi edentate, la fel de verzi la față ca pereții culoarelor, vopsiți în ulei. Abia dacă puteai trece printre ei ca să ajungi unde-aveau să te chinuie şi pe tine. Masochismul lor mă uluia: veneau singuri, de bunăvoie, să se supună celor mai grele cazne. Se răzbunau pe propriul lor trup bătrân şi neputincios, îl înțepau şi-l trepanau, îl dădeau singuri pe mâna schingiuitorilor. Mereu se certau cu cei ce voiau să intre peste rând, de parcă-ar fi murit de nerăbdare să ajungă mai repede-n abator. Eu, dimpotrivă, dacă n-ar fi fost mama lângă mine, i-aş fi lăsat pe toți să intre-n fața mea, şi-apoi s-ar fi făcut seară şi-aş fi văzut, rămas singur pe scaun, pe culoarul deodată pustiu, cum doctorița iese din cabinet, nu în halatul ei alb apretat, ci într-o rochie de stradă şi, ca o prostituată care-şi închide în zori micul ei studio cu vitrină, încuie usa cabinetului şi pleacă fără să-mi arunce vreo privire. Şi rămân singur în organismul uriaş al clădirii, liber să-i explorez sălile şi coridoarele, eliberat deodată de frică şi neajutorare…

Făceam acolo şi radiografii pulmonare, căci de la dubla pneumonie din primul an de viață rămăsesem, se pare, cu o slăbiciune de piept care-n câțiva ani avea să mă ducă în preventoriul de la Voila. Aşteptam în sală sau pe culoar printre tot felul de bărbați, tineri sau în vârstă, dezbrăcați pân-la brâu, păroşi sau cu pieptul ca de femeie, costelivi sau cu pântecele revărsate, negri ca tăciunele sau roşii ca racii fierți şi, când îmi venea rândul, intram în misterioasa sală-ntunecată dominată de-un mare si straniu aparat cu plăci groase de sticlă şi cu ecrane care glisau pe nişte chingi îmbrăcate în piele. Doctorul mă aşeza între plăcile înghețate. Pielea mi se făcea de găină, spatele şi pieptul mi-erau strivite de plăcile reci pe care doctorul, învârtind o manivelă, le-

apropia tot mai tare una de alta, până când eram turtit între ele ca un preparat anatomic între lamelele microscopului. „Nu respira!”, îmi zicea insul în alb, care deodată pierea din cameră şi se regăsea, printr-un fel de teleportare, într-o odăiță de-alături, plină de instrumentar medical cu cadrane şi butoane de ebonită. De nicăieri venea un zbârnâit care dura o veşnicie. Plesneam acolo, între geamuri, încercând să-mi țin respirația. Cineva privea în plămânii mei, prin carnea mea devenită transparentă, percepeam acea privire dintr-a patra dimensiune, capabilă să vadă teancurile de bani din seifuri, să pătrundă, ca îngerul ce l-a eliberat pe Pavel, în închisori cu gratii groase ca mâna şi să contemple procesul de formare-a pietrelor în rinichii tăi. Simțeam adânc în mine greutatea acelei priviri care nu doar că mă percepea întreg, pe dinafară şi pe dinăuntru şi din toate direcțiile deodată, dar mă şi-nțelegea ca pe-un animal prelungit în timp, începând de la oul fertilizat din uterul mamei şi până la ultima mea suflare pe patul de moarte, percepând dintr-o privire nu doar forma trupului, ci şi a destinului meu. După o veşnicie puteam iar să respir, şi doctorul deşuruba plăcile între care fusesem presat. Mă simțeam atât de liber, că puteam aproape să zbor, căci respirația nu e decât bătaia noastră din aripi prin azurul dumnezeiesc al vieții.

Dacă la recoltat sânge pentru analize ajungeam în zori, pe nemâncate, iar la consultații mergeam oricând şi la orice oră, în afară de binecuvântata duminică, la cabinetul dentar ajungeam numai în mijlocul nopții. Nu se ştie de ce, dentiştii lucrau aici doar în schimbul de noapte, alături de doctorii de gardă şi de singura farmacistă, care noaptea nu mai deschidea uşa, ci, cu ochii umflați de somn, îți dădea doctoriile printr-o ferestruică. Drumul meu către locul de tortură începea întotdeauna pe stadionul Dinamo, care se afla la o stație de tramvai de blocul nostru şi care, toată copilăria mea, a fost cel mai greu de atins şi cel mai râvnit loc de joacă. încă nu mersesem la nici un meci de fotbal, abia peste câțiva

ani aveam să-l însoțesc pe tata, să mă pierd cu el în marea de bărbați care urlau în cor, să privesc înspăimântat şi fascinat la fețele lor roşii, mânioase, bestiale, să le-ascult cuvintele obscene, din cele care nu erau niciodată pronunțate la noi acasă şi să ne-ntoarcem acasă pe jos, în mulțime, fără să fi fost o clipă atent la ce se-ntâmplase pe teren, doar uşurat că scăpasem cu viață din acea inexplicabilă adunare de războinici. Pe Dinamo săream gardul, mai mulți copii din spatele blocului, ca să umblăm apoi ore-n şir printre terenurile de tenis, printre sălile de sport, pe sub copacii bătrâni, culegând castane cu învelişul de țepi crăpat şi uscat, încă lipit de castana lucioasă, să pălăvrăgim şi să ne lăudăm, cu inima strânsă totuşi de singurătatea marelui complex sportiv. Aventura noastră se termina de obicei prost, câte-un portar se-apropia încet, pe la spate, ne apuca de urechi şi ne ducea aşa, ca pe nişte iepuri, până la poarta cea mai apropiată, unde ne trăgea câte-un şut în fund şi ne-mbrâncea afară. Cu toate astea, ne-ntorceam acolo în fiecare săptămână, ca să vedem cum se antrenează sportivii, cum zboară moale şi greu prin aer mingile de tenis, cum portarul se aruncă după mingi pe terenul de fotbal şi mai ales cum cicliştii fac ture pe lungile alei cu bicicletele lor uşoare şi fragile ca nişte agrafe cie prins hârtia.

Nu mersesem niciodată pe bicicletă, nimeni dintre copiii din spatele blocului nu avea - şi nici nu visa să aibă - un lucru atât de scump şi de prețios. Să te menții pe cele două roți cu spițe strălucitoare mi se părea un fel de levitație, o scamatorie, ceva imposibil pentru un om obişnuit. îmi doream cu ardoare, pe când mă jucam în Parcul Circului, sărind de pe-o bancă pe alta, nu să am bicicleta mea, dar măcar să se mute-n blocul nostru un copil cu părinți bogați, care să aibă una. Poate că el ne-ar fi-mprumutat-o şi nouă din când în când... Cum ar fi fost să mă sui în şa şi să-i dau drumul, pedalând, în josul aleii? Cum m-aş fi menținut în aer pe barele subțiri de metal?

într-o dimineață am plecat către stadion, căci cu o seară-n urmă, ajuns cu părinții în acel spațiu pustiu şi-ndepărtat, în drum spre Cinema Volga, citisem pe-un afiş că a doua zi se organiza o selecție pentru copiii de peste şapte ani pentru diverse sporturi. Poate că-ntre ele era şi ciclismul. Chiar dacă n-aş fi reuşit să trec de probe, măcar m-aş fi suit pe-o bicicletă, măcar aş fi putut pedala câțiva metri, tot ar fi fost ca un vis... Mama n-a spus nici că da, nici că ba, doar m-a-mbrăcat a doua zi cu hainele mele cele mai bune, cu care mergeam în oraş sau pe la mătuşa. Am ajuns, ferchezuit astfel, ba chiar şi cu puțin ulei de nucă dat pe păr, ca să-mi stea mai lins, în fața intrării în stadion, unde, spre bucuria mea, se adunaseră zeci de copii, toți băieți, mai mici si mai mari decât mine, între care o mulțime de țigani, de care mama-mi spunea mereu să mă feresc, fiindcă au păduchi şi fură. Eram singurul îmbrăcat frumos, ceilalți erau ca la joacă, în tricouri pline de pete şi pantaloni rupți, cu tenişi din cei mai ieftini în picioare. Am stat printre ei, stingher, vreo oră-ntreagă, gândindu-mă doar la clipa când mă voi sui-n şa,

şi-am început jocul, o-nghesuială fără rost, o fugă şi-o-ngrămă- dire după mingea de piele murdară şi udă, căci terenul era numai noroi, noroi gros până la glezne, în care pantofii mei buni se-nfundau cu totul. Am alergat şi eu, bezmetic, cu ceilalți copii, pentru mai bine de-o oră, timp în care n-am reuşit s-ating mingea niciodată. Mereu erau alții primii, mereu eram îmbrâncit şi alunecam în noroi, încât până la urmă m-am umplut tot, în păr, pe față, pe haine, de mocirlă. în pantofi îmi mustea apa murdară. Alergam şi plângeam, începuse să plouă bine, dar eu tot speram ca după meciul ăla mizerabil să-nceapă selecția şi să mă sui pe bicicleta mea minunată. Am ajuns acasă mânjit şi terfelit, cu vânătăi pe picioare şi-un buzunar rupt, căci după joc nu mai urmase nimic, tipul neras alesese vreo trei copii şi pe ceilalți îi trimisese acasă. Am plâns în cadă, în apa fierbinte,

o să-ncep să pedalez şi, miracol, voi rămâne drept pe bicicleta ce va-ncepe să alunece ca prin magie. Nu-mi dorisem niciodată ceva cu mai multă ardoare. Mi-o-nchipuiam, galbenă cu negru, ca viespile pe care le-nfundam în borcanul cu miere, la bucătărie, pe când mama prăjea cartofi în tigaia încinsă. Cu dinam lipit pe roata din spate, cu far şi sonerie. Mai ales dinamul nu trebuia să lipsească, pentru că el adăuga minunii plutirii pe bicicletă o a doua minune: transforma mişcarea-n lumină într-un fel pe care nu-l înțelegeam, dar care mă umplea de bucurie. Cine spunea că nu sunt posibile miracolele pe pământ?

In fine, a apărut cineva care ne-a deschis poarta şi-am intrat cu toții pe aleile complexului. Ne târşeam picioarele prin mormanele de frunze veştede, căci era toamnă şi frig, stătea să plouă. Tipul nebărbierit care ne luase de la intrare ne-a dus pe unul dintre terenurile de-antrenament şi ne-a aruncat o minge. Eram prima dată-n viață pe-un teren de fotbal. Nu ştiam regulile, habar n-aveam ce să fac. Ne-am împărțit în două echipe după bicicleta mea, pe care-o văzusem toată dimineața în fața ochilor de parc-ar fi fost reală.

Abia vara următoare aveam să-ncalec prima oară o bicicletă, într-o zi de vacanță în care-am fost imposibil de fericit, şi care totuşi mi-a rămas mereu în memorie ca una dintre cele mai triste din câte-am trăit vreodată. Mergeam cu mama prin Herăstrău, traversasem cu vaporaşul pe malul celălalt, uitându-mă cum se răsfrânge-n lac Casa Scânteii, pe care o visam atât de des, care pentru mine era clădirea cea mai majestuoasă din lume, şi ne plimbam acum, de mână, pe nesfârşitele alei cu arbuşti ornamentali. Pe pajişti, câte-un păun cu capul albastru lucios, făcând ape la fiecare mişcare, îşi înfoia deodată coada cu ochi strălucitori, semicerc enorm de culori metalice, întinse una-ntr-alta. în spatele blocului, unde ne făceam veacul în lungile zile de vară, nu vedeam cerul niciodată: aici, în Herăstrău, era o fantastică arcuire

azurie sub care-naintam minusculi, doi acarieni într-o lume de negândit şi de necuprins. Mergeam să ne dăm în roata mare, pe care o zăream deja la orizont, rotindu-se lent chiar lângă silueta de castel avântat a Casei Scânteii. în drum spre ea am depăşit gherete de dulciuri şi răcoritoare, vânzători de vată de zahăr tot învârtind bețigaşul în cazanul lor nichelat, standuri de tras cu puşca în figurine mişcătoare... în mijlocul unui maidan pustiu, nisipos, la o margine de lume, am văzut deodată o bicicletă. A fost ca o viziune bruscă şi strălucitoare, mi-a oprit inima. Căci bicicleta stătea-n picioare, ținută de-o bară care-o ancora de un stâlp. Lângă ea, o inscripție arăta că putea fi călărită pentru câțiva lei. Am alergat acolo târând-o pe mama după mine. Paznicul, în cea mai ponosită uniformă vişinie, care răspundea şi de nişte căluşei cu cai ciobiți şi mâzgăliți, ne-a luat banii şi, în sfârşit, m-am putut sui în şa. Bara lungă de câțiva metri făcea ca bicicleta să se-nvârtă-n cerc în jurul stâlpului din mijloc, ca un cal priponit. Era minunat, nu mă puteam răsturna, şi pedalam, în fine, ca-n visele mele! „De douăzeci de ori", ne spusese paznicul, aşa că m-am învârtit, numărând până la douăzeci, şi-apoi am mai vrut o dată, şi am plătit încă douăzeci de ture, dar a treia oară bărbatul cu mutră de bețiv i-a spus mamei: „Poate să se-nvârtă cât vrea, că tot nu mai vine nimeni la ora asta." Şi m-am învârtit acolo la nesfârşit, sub cerurile tot mai roşietice, o tură după alta, şi alta, şi alta, până când s-a-nnoptat, protestând de fiecare dată când mama se-apropia ca să mă oprească, împingând-o cu piciorul, galopând mai departe în cercul îngust în care levitam fericit, la un metru deasupra pământului, simțindu-mă (ironie-a sorții pe care-o ştim cu toții atât de bine!) mai liber ca niciodată...

A trebuit ca, la capătul multor ore, mama să mă smulgă de pe bicicletă, căci se-ntunecase de tot şi rămăseserăm singuri în pustietatea Herăstrăului tăcut. Păunii se suiseră pe crengile copacilor şi, din când în când, țipau de-acolo sfâşietor. Astăzi mă văd de multe ori, înainte de-a adormi,

cum eram în acea seară adâncă: un copilaş făcând cercuri nesfârşite pe-o bicicletă grea şi ordinară, în pustietatea sinistră a marelui parc. N-am avut niciodată o bicicletă a mea, nici în copilărie, nici mai târziu, până azi.

Plecam mereu de pe stadionul Dinamo, chiar din mijlocul marelui teren de fotbal înconjurat de şirurile goale, curbe, de bănci. Pe cerul plin de stele arcuit deasupra, instalația de nocturnă îşi răşchira enormele labe de păianjen. Eram singur în valea uriaşă a stadionului, -şi tot cerul se prăbuşea peste mine. înaintam pe gazonul întunecat ca o căpuşă minusculă de sub aripa unei vrăbii moarte, mă-ndreptam spre ecranul unde vara se proiectau filme în aer liber şi apoi începeam să urc treptele printre şirurile de bănci numerotate. Ajungeam sus, pe buza stadionului, şi de-acolo, sub acelaşi cer presărat de stele, o luam pe alei, printre grămezile de frunze moarte. Ajungeam la piciorul unuia dintre cei patru stâlpi de nocturnă şi priveam în sus spre capătul schelei ciclopice: reflectoarele, acum stinse, atârnau acolo ca nişte ciorchini grei, fructe-ale nopții. Mergeam mult până ieşeam din complexul sportiv şi-o luam pe jos, prin noapte, pe Şoseaua Ştefan cel Mare. Pe străzile transversale trecea, la lungi intervale de timp, câte-un troleibuz luminos şi gol. De-atâ- tea ori urcasem în ele şi umblasem printr-un oraş spectral, total necunoscut, cu clădiri luminate, transparente ca nişte cuburi de zahăr, cu palate pline de statui, şi ornamente, cu fântâni arteziene în piațete pustii. Nici măcar un singur om nu-ntâlneai pe drum, cum picoteai pe locul tău în troleibuzul gol. Doar fațade, vitrine, reclame, străzi întunecate, parcuri necunoscute. Coboram la capăt, mult după ce ieşisem din oraş, pe-un teren viran. Ciudate construcții industriale luceau în depărtare.

Treceam de-a lungul şoselei pe care nu circula nici o maşină. Lăsam în urmă chioşcul de ziare de unde, când eram copil, îmi cumpărasem fiecare fascicul din colecțiile „Povestiri ştiințifico- fantastice“ şi „Clubul temerarilor[1]‘, depăşeam

alimentara, aprozarul şi centrul de pâine de vizavi, şi biblioteca „B.P. Hasdeu” de unde-mi luam cărțile de citit. Şoseaua era încă îngustă, abia peste ani, când eram la liceu, avea să fie lărgită, şi de-a lungul ei se-nşirau încă depozite de cherestea, ferometale şi centre de remaiat ciorapi, cu câte-o femeie urâtă şi grasă, îmbrăcată-n roşu, tot migălind la ciorapi de damă într-o minusculă vitrină. Ştiam fiecare piatră din pavajul de piatră cubică, fiecare clădire, fiecare cârciumă şi magazin de pe şoseaua pe care-acum mergeam către dentist, era parcă o lungă venă ce-mi străbătea trupul şi-mi ducea sângele către plămâni. Pe mijlocul străzii, stâlpii iluminatului public aveau câte-o bară orizontală, de care erau atârnate firele de tramvai, astfel că arătau ca un lung şir de cruci arcuindu-se larg, odată cu şoseaua, iar pe fiecare cruce vedeai limpede câte-un om agonizând, gol, în afara unui şervet încins peste coapse, sângerând în lumina palidă-a becurilor cu neon. Ii ştiam şi pe ei, vorbisem atât de des cu fiecare, ne adunam de multe ori, noi, copiii din spatele blocului, Vova, Lumpă, Mimi, Marțaganul, Mona, Lucian, Mendebilul, Iolanda şi toți ceilalți, la picioarele câte unuia, privind înfiorați groaznica rană făcută de piron în tălpile lui şi întrebându-l câte-n lună şi-n soare. Cu capul lăsat în piept şi privindu-ne cu ochii umflați, şiroind de lacrimi, martirul ne vorbea despre țara lui îndepărtată şi despre vina cumplită pe care-o ispăşea. Când trecea tramvaiul, pasagerii înghesuiți înăuntru îi priveau indiferenți, ca pe nişte statui de lemn pictat, de pe care picura sânge.

Depăşeam Direcția generală-a Miliției, de care era lipit blocul părinților mei, cu cele opt scări ale lui şi cu gangurile proptite pe coloane groase de beton, cu magazinul de mobilă şi centrul de reparat televizoare, depăşeam şi Aleea Circului, blocul cu restaurantul „Hora“ şi treceam de-a lungul nesfârşitului gard al Spitalului Colentina. întotdeauna intram în curtea pustie-a spitalului şi rătăceam o vreme printre pavilioanele lui de cele mai ciudate forme şi culori: clădiri în

formă de zepelin, de cui- rasat, de cazemată, de buncăr, de depozit, de hangar, de geamie, de bordel, de uzină, de orice cu gândul nu poți gândi. Depăşeam dispensarul de la Doctor Grozovici, cu sora fără nas asaltată de clienții ei ce-i aduceau buchete de flori, treceam prin fața cinematografului Melodia, cel mai modern din zonă, traversam la Lizeanu şi eram deja acolo. în noapte, clădirea policlinicii părea un mare sloi de smoală ce-ntrerupea pe cer praful scânteietor al stelelor.

înăuntru era pustiu. Urcam treptele scării monumentale, ce contrasta atât de straniu cu meschinăria pereților vopsiți în vernil sau placați cu faianță ieftină, asemenea closetelor publice, până ajungeam la etajul al doilea. De-acolo continuam urcarea până-n sala de aşteptare din pod, chiar de sub acoperiş. Acolo era stomatologia. Din când în când, policlinica se zguduia toată la trecerea câte-unui tramvai pe strada unde se afla cimitirul Reînvierea. Sus, la ultimul etaj, abia trăgându-mi sufletul de atâta urcat pe trepte nesfârşite, mă găseam deodată într-un hol scufundat în umbră. Sala era vastă, şi de-a lungul pereților ei se aflau aceleaşi banchete acoperite cu vinilin cafeniu pe care le găseai pe-atunci în toate clădirile publice. Pe ele şedeau mereu câte trei-patru pacienți, nemişcați, privind resemnați înaintea lor. Toată lumina din sala fără ferestre venea de la cele patru uşi cu geamuri vopsite în partea de sus, ale cabinetelor stomatologice. Prin vopseaua galbenă, învechită şi cojită de vreme, a geamurilor ieşea o aură tulbure, imposibil de tristă, care se-ames- teca indiscret cu zgomotele misterioase ce răzbăteau prin uşi: clinchete izolate, vâjâitul bormaşinii, câte-un tuşit, câte-un ță- râit de apă care curge-ntr-un pahar.

Mă aşezam şi rămâneam şi eu mare parte din noapte nemişcat pe banchetă, ca şi ceilalți inşi din sală, privind cu ochi goi înaintea mea şi tresărind cu putere de câte ori se deschidea una dintre cele patru uşi. Lumina era prea slabă ca să poți măcar citi. Nu era nimic de făcut decât să te prăbuşeşti în tine, încercând să-ți înăbuşi orice gând la ce-

avea să urmeze. De fapt, aşteptai să se-ntâmple ceva înspăimântător şi providențial, să vină un cutremur care să distrugă clădirea, să ți se oprească inima sau să vină sfârşitul lumii, orice, numai să nu trebuiască să intri acolo. în cele din urmă, însă, uşa se deschidea şi pentru tine: în cadrul ei apărea mai întâi un pacient cu ochi nebuneşti, strângând între dinți un tifon însângerat, iar după el, îmbrân- cindu-l parcă, într-atât de repede o lua la fugă pe scări în jos, se arăta şi doctorul, cu mâini păroase şi numele scris grosolan,

cu ață galbenă, pe buzunarul bluzei. „Următorul*[1], spunea, privind nu la cei de pe banchete, ci înaintea sa, ca un orb. Iar următorul eram eu.

De ce erau patru uşi, dacă ele dădeau toate-n acelaşi cabinet în care, ca patru elefanți aşezați alături intr-o arenă de circ, aşteptau patru masive, neiertătoare scaune dentare, de metal dens, mat, vopsit în alb, complicate şi înțesate de unelte atroce? De ce era nevoie de uriaşa pălărie plină de becuri aplecată peste fiecare? Cablurile, furtunurile, firele de oțel împletit ce ieşeau din zeci de orificii ale masivelor trunchiuri păreau o încolăcire de şerpi, o şaradă greu de urmărit, dar multe dintre ele se terminau, atârnând deasupra ta, cu capete de metal lustruit în care erau prinse burghie, dălțițe, cleştişori din acelaşi metal curgător parcă, moale şi îngălbenit de atâta folosire. Pe tăvița din fața pacientului erau seringi ciudate, cu pistonul strâmb, cu inele pentru degete, cu ace orientate nu înainte, ci lateral, cum erau şi cleşti dentari, şi spatulele, şi oglinjoarele cu cozile lor din acelaşi metal argintiu.

Pe trei dintre scaune vedeai mereu câte-o bătrână, câte-un copil, câte-un bărbat chel, cu capetele pe rezemătoarele rotunde, cu ochii strânşi şi cu gurile roşii căscate larg, ca-ntr-un urlet. Cioturi de dinți umezite de limbile tumefiate îşi arătau negreala ca de igrasie, proteze grosolane de plastic, de culoarea vomei, se prindeau de ceilalți dinți cu cârlige de

sârmă. Mirosea sinistru, mirosul de dentist care-ți rămânea-n haine săptămâni în şir, mai persistent şi mai oribil ca putoarea de tutun prost după şederea într-un bar. Doctorii lucrau aplecați asupra acelor guri şi acelor pleoape strânse, ca nişte insecte care-şi hrănesc larvele. Tot restul cabinetului rămânea scufundat în întuneric, căci lumina becurilor era insolubilă-n aer, căzând ca un jet de apă- înghețată doar pe fețele cu guri sângerii ale celor martirizați.

Mă aşezam şi eu, cu moartea-n suflet, pe fotoliul rămas liber,

care mă-nclesta deodată cu cătuşele sale. Gâtul mi-era si el >
» >

cuprins de-o bandă de oțel, încât nu-mi mai puteam ridica deloc capul de pe rezemătoare. Lumina mă orbea, o percepeam la fel de viu şi dacă-nchideam ochii. Eram fluturele catifelat, inocent, cu antene penate şi aripi de pluş alb, imaculat, nimerit în oroarea densă a pânzei de păianjen. Eram victima dintot- deauna, neputincioasă, dizolvată-n propria ei groază, aşteptând intolerabilul. Oricât de încremenit aş fi stat, oricât mi-aş fi stăpânit până şi răsuflarea, fiara avea în cele din urmă să mă perceapă cu simțurile ei fără greş. Şi .doctorul ieşea, într-adevăr, până la urmă din colțul său îmbeznat şi mă găseam deodată-n puterea lui, sub ochii săi fără expresie, în brațele lui păroase care-mi manipulau deja trupul, căutându-i punctele vulnerabile.

Universul devenea atunci solid ca o rocă şi-ntins în toate părțile la nesfârşit. în toată noaptea ființei, densă şi mată, nu exista decât o singură iregularitate, o mică imperfecțiune: minuscula celulă, fără uşi şi ferestre, în care-ncăpeau doar o victimă şi-un călău. Nu putea fi nici o scăpare, stânca nopții era infinită, erați tu şi el, tu paralizat pe scaunul tău de tortură, el atotputernic, dominator, fără milă şi fără umanitate, pus în mişcare de neuro- transmițătorii furiei lui

înghețate. Erați până la urmă unul singur, încleştați unu-ntr-altul ca bărbatul şi femeia în acuplare, erați un angrenaj, o complicitate în urlet şi în oroare. Tortura avea să fie ea însăşi fără oprire şi fără sfârşit, căci, aveam întotdeauna revelația asta imediat ce cleştii reci ai scaunului dentar îmi blocau brațele, picioarele şi gâtul, lăsându-mi trupul neajutorat, mă găseam în infern, în cel hărăzit mie şi numai mie, cu diavolul meu personal, apărut pe lume doar ca să-mi smulgă dinții, ce aveau să-mi crească la loc de miliarde de ori doar ca să fie smulsi iar si iar, cu firisorul nervului viu atârnând de coroana de porțelan. O sudoare-nghețată mă acoperea pe când doctorul îşi pregătea pe tăvița din fața fiolele şi acele şi sculele lui clinchetitoare. Apoi eram silit să-mi descleştez fălcile, să-mi deschid poarta purpurie de intrare în trupul meu răstignit. De-acum, doctorul avea acces nu doar la dinții mei mizerabili, deja plini de plombe grosolane, fosile ale unei copilării petrecute-n teroare, ci şi la laringele meu, la coardele mele vocale, la trahee şi la plămâni, la inimă şi la intestine. De-acum îşi putea vârî mâna-ntreagă, pân-la cot, în trupul meu, îl putea apuca din străfunduri şi-l putea întoarce pe dos, ca pe-o mănuşă, lăsând să-mi atârne-n afară, în pungile lor de grăsime însângerată, inima, rinichii, ficatul, rețeaua nervilor şi cea a venelor mele.

Venea, apoi, inevitabil, durerea. Mi s-a lucrat în dinți şi-n măsele fără anestezice, pe nervii descoperiți după ce smalțul lor protector fusese sfredelit. Iar când mi s-au făcut prima dată injecții în gingii, aş fi preferat să nu*fiu anesteziat, într-atât de atroce îmi difuza-n carne veninul din acele grosolane, ca pentru cai, folosite pe-atunci, aceleaşi pentru zeci de pacienți, cum şi vaccinurile se făceau cu un singur ac pentru o şcoală-ntreagă. Nu e de mirare, mă gândesc adesea, că sunt azi plin ciucure de anomalii, de halucinație şi nebunie — de mirare este doar c-am supraviețuit.

Durerea venea de la prima ciocănire, cu spatula, în dintele bolnav, şi-apoi creştea ca o apă ce-ar fi inundat, încet,

cabinetul dentar. în cele din urmă respiram durere. Nu mai eram o ființă omenească, nu mai gândeam şi nu mai simțeam. Trăiam doar anticiparea durerii, apoi intensitatea de miliarde de volți a durerii pure, trăsnetul care-mi lovea dinții fâcându-mă să mă trag înapoi în rezemătoarea de cap până ce discurile ei îmi intrau aproape în creier. Mă lipeam atât de tare de scaunul dentar, că trebuia apoi să mă răzuie de pe spătarul lui. Gura mi se umplea de salivă şi sânge, aspirate la nesfârşit de-un fier coclit ce-mi sorbea şi venele de sub limbă. Iar dinții, cochiliile secretate de gingiile mele cum melcul şi-o secretă pe-a lui, cum clădesc coralii recife, cum se încheagă oasele copilului în pântecul mamei, erau deschişi ca nişte sipete de faianță albă ca să ivească filamentele nervilor, alcătuite din durere-nchegată. Mi-au fost omorâți nervii cu arsenic, mi-au fost extraşi cu burghie legate la freza ce se rotea agățată de pălăria scaunului dentar, am urlat ore-n şir privind cu ochi dilatați de groază fața dentistului, aplecată peste a mea, la doar câțiva centimetri, mărită ca sub o lupă, sângerie de efort. N-avea să se^ai termine, avea să fie la nesfârşit. Bormaşina şi turbina vâjâiau fară-ncetare, dinții mi-erau sculptați în forme fantastice, dar dincolo de toate zgomotele astea, şi chiar dincolo de urletele mele puteam percepe clar, sub picioare, în trunchiul de metal alb-gălbui al scaunului dentar, un gâlgâit slab şi continuu, ca suptul mecanic al unui nou-născut pus la sân, un fel de absorbire voluptuoasă de substanță vitală. Aşa trebuie să fi simțit lipitoarea, în inconştiența ei vorace, fluxul de sânge cald ce-i inunda stomacul, cu o asemenea fericire extatică trebuie să fi primit, prin lunga proboscie, puricele de plante seva groasă şi dulce a florii pe care sta agățat cu gheruțele lui miniaturale. De câte ori scăpăm din strânsoarea scaunului dentar, total amețit, cu fața udă de lacrimi, observam imediat că dalele de gresie-ale podelei pe care erau prinse, cu şuruburi enorme, cele patru tronuri ale durerii nu erau netede, cum ar fi trebuit, ci aveau lungi umflături ramificate, ca rădăcinile ce văluresc pământul în jurul copacilor bătrâni. Toate porneau

de la trunchiul de metal masiv, şi toate zvâcneau moale din când în când. Dar poate că totul era doar o iluzie de la atâta strâns din pleoape, poate că globii mei oculari, înroşiţi de suferinţă, vedeau apoi spaţiul deformat…

Ieşeam cu gura plină de pansamente muiate-n substanţe cu gust oribil. Coboram scara monumentală şi părăseam dezolantul mausoleu. Zorii albăstriseră străzile reci din jurul pieţei Bucur Obor. Primele tramvaie, abia ieşite din depou, circulau goale, cu zgomote de fiare izbite unele de altele. Măturătorii trăgeau din ţigări pe lângă tomberoane, frecându-şi palmele de frig. Umblam prin ceaţă, printre blocuri, fără să mai ştiu cine sunt şi unde stau, dar în cele din urmă nimeream totuşi pe Ştefan cel Mare. Ajungeam acasă înnebunit de durere în tot craniul, căci anestezicele începeau să-şi piardă efectul. Aşteptam apoi, în faţa ferestrei panoramice a camerei mele, contemplând soarele perfect sferic, de metal topit, ce se ivea dintre blocuri, să se facă ora la care plecam spre şcoală.

„Stăpânul viselor, marele Isachar, era aşezat în faţa oglinzii, cu spinarea lipită de suprafaţa ei, cu capul mult răsturnat pe spate şi cufundat adânc în oglindă. Atunci a apărut Hermana, stăpâna amurgului, şi s-a topit în pieptul lui Isachar, până când a dispărut cu totul acolo.[11] M-am întrebat de-atâtea ori de unde vine aversiunea mea pentru roman, de ce m-aş fi dispreţuit atât de tare dac-aş fi scris romane, „cărţi despre”, istorii nesfârşite, de ce-o urăsc pe Şeherezada şi pe toţi fiii ei care produc cu hărnicie naraţiuni din care învăţăm ceva sau cu care ne petrecem ceasuri oţioase. De ce n-aş vrea să scriu de plăcere şi pentru plăcere. De ce nu vreau să desenez porţi monumentale, sau doar uşiţe pentru pisici, pe pereţii muzeului literaturii. De ce mă definesc prin bolile şi nebuniile mele, şi nu prin cărţile mele. De ce sunt acum atât de mulţumit c-am fost izgonit din literatură. în fragmentul ăsta din Kafka e tot răspunsul. Pentru că nu găseşti în nici un roman fraze ca astea, pentru că nici măcar Kafka n-a

îndrăznit să le transforme în oscioarele urechii interne ale vreunei narațiuni. Au rămas încrus-

J

tate în pagini obscure de jurnal destinate focului, pagini ce nu delectează şi nu instruiesc, pagini ce nu există, dar mai semnificative decât tot ce-a existat vreodată. Pentru că nu e nevoie de-o mie de pagini ca să scrii o psihodramă, ci de cinci rânduri despre Isachar şi Hermana. Nici un roman n-a arătat vreodată vreun drum, toate, dar absolut toate se resorb în inutilul neant al literaturii. Lumea s-a umplut de milioane de romane care escamotează singurul sens pe care l-a avut scrisul vreodată: cel de-a te-nțelege pe tine însuți până la capăt, până-n singura cameră din labirintul minții în care n-ai voie să pătrunzi. Singurele texte care-ar trebui citite vreodată sunt cele neartistice şi neliterare, cele aspre şi imposibil de-nțeles, cele pe care autorii lor au fost nebuni să le scrie, dar care-au izvorât din demența, tristețea şi disperarea lor ca nişte izvoare de apă vie. Isachar. Hermana. Le Horla. Malte. Şi sutele de voci fără chip care-au scris pe fiecare pagină singurul cuvânt care contează: eu. Niciodată el, niciodată ea, niciodată tu. Eu, secțiunea prin timp a imposibilei persoane a patra.

Dacă poemul meu, *Căderea,* ar fi fost primit bine în şedința Cenaclului Lunii din acel noiembrie-ndepărtat, azi aş fi avut poate zece cărți cu numele meu pe copertă, romane şi poeme şi eseuri şi scrieri academice, aş fi fost poate în manuale şi-aş fi invitat la târguri de carte în îndepărtate țări nordice. Aş fi fost furat de jocul cu lumini şi desăvârşiri. Aş fi câştigat lumea, în singurul fel în care e posibil aşa ceva: prin pierderea pas cu pas a propriului suflet. Țesându-mi pânzele de păianjen narative, urzindu-mi poemele de poleială şi staniol, mimând drame niciodată petrecute, aş fi uitat că pielea e cel mai greu organ al trupului meu, mai greu decât creierul sau ficatul, şi că numai şi numai pe pielea ta proprie

e decent să scrii, că nu sunt posibile alte cărți decât cele legate în pielea ta, cu pagini vii şi inervate, pline de corpusculi Golgi şi rădăcini ale părului şi glomerule sudoripare şi canale-n care mişună sarcopții. Aş fi uitat materia din care-au fost storşi stropii limpezi ai suferinței, precum lichidul de aur ce curge la o puncție lombară, materia din care s-a plămădit Maldoror. Aş fi uitat că o carte, ca să-nsemne ceva, trebuie să arate-ntr-o direcție. Aş fi scris cărți imanente, autonome estetic, la care cititorul s-ar fi uitat cum se uită pisica la degetul care-i arată ghemul de pe covor. Dar o carte trebuie să fie un semn, să-ți spună „mergi intr-acolo" sau „opreşte-te" sau „zboară" sau „spintecă-ți pântecul". O carte trebuie să ceară un răspuns. Dacă nu face asta, dacă-ți opreşti privirile pe suprafața ei ingenioasă, inventivă, tandră, înțeleaptă, înveselitoare, minunată în loc să ti le atintesti încotro cartea asta *arată,* atunci ai citit o scriere literară si ai ratat înc-o dată sensul oricărui efort omenesc: ieşirea din lumea asta. Romanele te țin aici, te-ncălzesc şi te consolează, pun paiete sclipitoare pe rochia călăreței de circ. Dar când ai să citeşti, Dumnezeule, si o carte *adevărată*?

La Judecata de Apoi unul va veni şi va spune „Doamne, am scris *Război şi pace'.* Altul va spune „Doamne, am scris *Muntele vrăjit,* în care lumea se sprijină pe sacrificarea unui copil". Altul va zice „Doamne, am scris peste optzeci de romane şi volume de povestiri". Altul va spune „Doamne, eu am primit un mare premiu internațional". Altul va spune „Am scris *Finnegan s Wake,* anume pentru Tine, căci nimeni altcineva nu-l poate citi". Iar altul: „Doamne, iată *Veacul de singurătate.* Nu s-a scris nimic mai bun vreodată." Vor veni şiruri-şiruri, fiecare cu teancurile lui de cărți în brațe, cu cifre de vânzare si citate din critici şi decupaje din presă, asemenea ctitorilor desenați în naosul bisericilor, cu edificiile lor miniaturale pe palme. Toți vor fi conturați de curcubee şi energii, fețele tuturor vor lumina asemenea sorilor. Iar Domnul le va spune: „Da, le-am citit, fireşte, pe toate, chiar înainte ca voi să le fi scris. Ați

adus oamenilor ceasuri de desfătare, i-ati îndemnat la meditație si reverie. Ați desenat în *trompe l'aeil* cele mai uimitoare, cele mai baroce, cele mai ornamentate, cele mai masive porți pe zidul interior al frunții, pe osul ei neted şi gălbui. Dar care dintre aceste porți s-a deschis cu adevărat? Prin care dintre ele s-a ridicat pleoapa frunții de pe ochiul creierului? Prin care dintre ele creierul a început cu adevărat să vadă?" Mai la o parte vor sta, umili în zdrențele lor, Kafka şi Preşedintele Schreber, Isidore Ducasse şi Swift şi Sabato, şi Darger şi Rizzori, lângă altă mie de anonimi, autori de jurnale rupte, arse, înghițite,-ngropate în vuietul timpului... Ei vor avea mâinile goale, dar cu litere scrijelite în palme: „Stăpânul viselor, marele Isachar..." în urma lor vor veni milioane de scriitori care-au scris doar cu lacrimi, cu sânge, cu substanță P, cu urină şi adrenalină şi dopamină şi epinefrină, direct pe organele lor ulcerate de frică, pe pielea lor escoriată de extaz. Fiecare-şi va duce-n brațe propria piele scrisă pe toate părțile, din care Domnul va face, adunându-le-ntre coperțile naşterii şi morții, marea carte a suferinței umane.

O astfel de pagină aş vrea să fie scrierea asta, una dintre miliardele de piei de om scrise cu litere infectate, supurânde, din cartea ororii de a trăi. Anonimă şi la fel ca toate celelalte. Căci anomaliile mele, oricât sunt de neobişnuite, nu umbresc anomalia tragică-a spiritului îmbrăcat în carne. Iar ce-aş vrea să citeşti pe pielea mea, tu, care n-o vei citi totuşi niciodată, ar fi doar un singur strigăt, repetat pe fiecare pagină: „Pleacă! Fugi de aici! Aminteste-ti că nu eşti de-aici!" însă nici măcar nu scriu ca să citească asta cineva, ci ca să-ncerc să-nțeleg ce se petrece cu mine, în ce labirint mă aflu, cărui test sunt supus şi cum trebuie să răspund ca să scap teafăr. Scriind despre trecutul meu şi despre anomaliile mele şi despre viața mea translucidă, prin care se vede o arhitectură încremenită, încerc să deslușesc regulile jocului în care m-am pomenit, să disting semnele, să le pun cap la cap şi să-mi dau seama spre ce arată, şi să mă-ndrept într-acolo. Nici o carte n-are sens

dacă nu e o Evanghelie. Condamnatul la moarte ar putea avea pereții celulei acoperiți de rafturi pline de cărți, toate minunate, dar ce-i trebuie lui e un plan de evadare. Nu poți evada cât timp nu crezi că se poate evada, chiar dintr-o celulă cu pereții infinit de groşi, fără uşi şi fără ferestre. Puşcăriaşul dintr-o bandă desenată poate ieşi perpendicular pe pagina cărții, către mine, care-o citesc din altă dimensiune.

Am citit mii de cărți, dar n-am găsit vreuna care să fie un peisaj, şi nu o hartă. Fiecare pagină a lor e plată, aşa cum nu e viața însăşi. De ce m-aş ghida eu, ființă-n trei dimensiuni, după cele două dimensiuni ale oricărui text? Unde voi găsi pagina cubică în care să fie sculptată realitatea? Unde e cartea hiper- cubică între coperțile căreia să fie adunate sutele de cuburi ale filelor ei? Abia atunci, prin tunelul de cuburi, s-ar putea evada din sufocanta celulă, sau măcar s-ar putea respira aerul unei alte lumi. Dac-aş putea respira norii şi străzile şi tramvaiele, arborii şi femeile, ca pe aerul pur al unei lumi mult mai dense...

Azi e, fireşte, duminică, nu am ore la şcoală. Aseară-am citit până la unu noaptea din Kafka şi m-am oprit la fragmentul cu Isachar şi Hermana. N-am putut merge mai departe. Nu cred că s-a scris ceva mai adevărat pe lume. Stăpânul viselor, stăpâna amurgului. Isachar pierzându-se în oglindă, Hermana topin- du-se-n pieptul lui Isachar ca-ntr-o altă oglindă, de carne şi sânge, pe care-o infestează cu melancolie. Am lăsat cartea pe pat, desfăcută şi-ntoarsă, şi-am mers şi eu la oglindă. M-am privit în oglindă întreaga noapte. Din primele minute mi-am dat seama că trebuia să fiu gol, ca şi Isachar, ca şi Hermana. Mi-am scos în grabă toate hainele de pe mine şi-am rămas deodată uimit: în oglindă eram femeie. Aveam un păr de aur care lumina toată camera de culcare, aveam sâni puțin lăsați, în formă de pară. In cameră eram Isachar, în oglindă eram Hermana, sora mea ascunsă de lumina prea puternică-a realității. „De-asta“, mi-am zis privind-o-n ochi pe femeia cu trăsăturile mele,

înfaşurată-n plasa de păianjen a părului ei, „de-asta şi-a cufundat stăpânul viselor capul atât de adânc în oglindă: acolo o poate vedea pe Hermana, care se topeşte în pieptul său.“ Căci Hermana e mereu de partea cealaltă a oglinzii, ea *este,* de fapt, partea cealaltă, lumea paralelă în care Isachar e femeie.

Mi-am lipit palmele de palmele ei, pieptul de sânii ei, buzele de buzele ei. Iar ea s-a topit în cele din urmă în pieptul meu, unde-o simt şi acum ca pe-o emoţie copleşitoare.

Nu cred în cărţi, cred în pagini, în fraze, în rânduri. Sunt câteva, în câteva cărţi, aşa cum într-un text încifrat, trimis către generalul de pe-un câmp de luptă, doar câteva cuvinte înseamnă ceva, înconjurate de-o sporovăială fără sens. Generalul scoate şablonul şi-l suprapune peste scrisoare, şi citeşte cuvintele ce-apar în ferestruicile tăiate-n carton. Aşa trebuie citit textul în trei dimensiuni care e existenţa. Dar cine-ţi va da grila, cine-ţi va spune care cuvinte sunt adevărate, cine va prefira diamantele din zgură? Ce fir vei tăia de la bomba ce ticăie lângă tine de parc-ar fi propria ta inimă, cel roşu sau cel albastru? Când totul e urgent, când nu mai e timp, când eşti sub presiune poţi greşi chiar având grila. Când n-o ai însă, când te bazezi doar pe intuiţia orbului, pe vigilenţa celui surd, totul devine inimaginabil de complicat, deznădăjduit şi absurd. Voi muri fără să dezleg enigma, îmi spun în fiecare clipă a vieţii mele. Mi-am umplut sertarul noptierei cu ce-am crezut că poate revela o grilă: dinţii mei de lapte, sfoara de-mpachetat din buricul meu, paginile mele de jurnal, fragmente din tot ce-am citit, copiate pe bucăţele de hârtie: „Stăpânul viselor, marele Isachar...” In alt sertar, al mintii mele, am amintiri străvechi, halucinaţii si năzăriri, de asemenea selectate de cine ştie ce grilă a cărei noimă n-o pot pricepe. Cum le voi pune pe toate la un loc? Ce vor, ce trebuie să-mi spună ele? Sunt ele piesele unui puzzle? Sunt piese din acelaşi puzzle, sau din zeci de jocuri nelegate unele cu altele? Ce vreau să găsesc? Ce vreau să spun? Nu ştiu, ştiu doar că

instinctul căutării mă-mpinge către ceva, îmi spune ceva, îmi arată ceva, aşa cum te scarpini dacă te mănâncă şi cum cauți de mâncare dacă ti-e foame. In rest, nimic nu contează.

Poți privi lumea ca pe-o enigmă, ca pe-un labirint, ca pe o-ntrebare care cere imperios un răspuns. Sau ca pe-o cutie de puzzle plină de piese amestecate. Eşti damnat pentru totdeauna dac-ai trăit fericit, dac-ai fost miliardar, mare actor sau mare savant sau mare scriitor, dac-ai luat premii şi-ai fost ovaționat minute-ntregi în picioare, în săli de teatru poleite cu aur. Eşti mântuit dacă eşti cerşetorul de la capăt de pod care-a dezlegat enigma, a dat răspunsul şi a găsit ieşirea. Zornăi în palme piesele de puzzle, le laşi să curgă, pe față sau pe dos, în cutie. Dac-ar fi doar pătrate cu fragmente de imagini pe ele, n-ai şti niciodată că sunt părți dintr-un puzzle. Dar forma lor, cu adâncituri şi excrescențe pe laturi, prin care se pot îmbina, arată că fac parte dintr-un sistem, că au fost decupate şi risipite intenționat, pentru ca o minte şi nişte degete să le poată pune la loc. Nu e o colecție de fotografii încadrate absurd, cum ni se pare atât de adesea lumea. Bucățica asta se-mbină cu cealaltă, nu e nimic întâmplător aici, totul trebuie refăcut prin inginerie inversă. Dar pot potrivi fragmentul cu Isachar şi Hermana cu unul dintre dințişorii mei de lapte? Amândouă au invaginații şi ieşinduri pe margini, sunt evident piese de puzzle. Dar sunt ele din acelaşi puzzle, parte din aceeaşi imagine? Fii atent aici, fii atent: în aceeaşi cutie pot fi amestecate piese din mai multe jocuri. Le recunoşti după modelele de pe spate. Unele piese au spatele verde cu mici trefle albe, altele sunt portocalii cu buline albastre. Ele trebuie mai întâi sortate, în grămăjoare, după spatele lor. Fiecare grămăjoară-i o altă lume, o altă imagine, incompatibilă cu celelalte. Abia acum poți alege piesele tale, ale lumii tale, ale cărții tale, ale minții tale sau ale sorții tale. Abia de-acum te poți uita la imaginile crâmpoțite de pe fața lucioasă-a cartonului.

Abia de-acum încep jocul şi drama. Unde e locul fiecărei bucăți? Vei putea vreodată completa toată imaginea? Şi ce va-nfațişa ea? Ce chip înspăimântător, ce privelişte tulburătoare? Eşti făcut țăndări şi-mprăştiat într-o lume enormă şi goală. Cum te vei pune la loc? Unde-i locul fiecărui organ al tău, al fiecărei plante şi-al fiecărui soare din lumea ta? Cum se-mbină luna ta cu ficatul tău, visul tău de azi-noapte cu visul tău din noaptea trecută şi cu amintirea primei tale zile la Voila?

Din când în când câte-o piesă din puzzle e neagră. E inevitabil. Trebuie doar să te rogi să nu fie în creierul tău sau pe retina ta. De fapt, am scris tot acest fragment inutil ca să acopăr o piesă neagră. S-a petrecut şi altceva la Policlinica Maşina de Pâine. Un fapt pe care încă nu mă hotărăsc să (mi)-l spun. *Ştiu* ce a fost, măcar parțial, ştiu de fapt ce *cred* că a fost. Dar mă îngrozeşte ceea ce e *posibil* să fi fost, nu pot imagina şi nu pot descrie încă. Nu vreau să mistific nimic: îmi amintesc totul, deşi s-ar putea să fie o amintire falsă, dar nu pot să scriu aici, acum, despre asta. Nu am făcut pactul sincerității totale. Nimeni nu a făcut vreodată pactu-ăsta. Am mai găsit în mintea mea câteva piese negre. M-am gândit adesea dacă jocul, testul, viața în fine nu constă în iluminarea pieselor ăstora, la capătul întregii căutări. Nu-ndrăznesc să mă apropii deocamdată de ele. Sunt tumori neoperabile, ascunse-n adâncul minții. Poate scriu aici ca să le luminez sau poate că voi fi-nghițit de ele. Poate peste o sută, poate peste cinci sute de pagini, cum ai spune peste zece ani sau peste cincizeci de ani, în viitorul necunoscut şi imprevizibil al cărții ăsteia care se scrie singură, şi care nu seamănă cu nimic mai mult decât cu viața, care se trăieşte singură, cu viitorul ei insondabil, poate atunci voi găsi-n mine forța şi curajul de-a limpezi piesele-ntunecate sau de a le arunca pe toate-n closet ca pe nişte pietre la rinichi extrase de mult, pe care m-am săturat să le mai țin în borcan. Pentru că azi-noapte, prima dată de când am început caietul ăsta (al

doilea caiet, de fapt, al scrierii mele), am avut iarăşi un vizitator, m-am gândit că ar fi timpul să transcriu aici, cum am vrut de la-nceput, fragmentele de jurnal care dau seamă de viata mea nocturnă sau fantasmatică sau halucina- torie — deşi mai reală ca realitatea - şi pe care le-am ales deja de câteva luni bune. Numai că prezența de azi-noapte m-a tulburat adânc si mă face acum somnolent, distrat, înfricoşat în acelaşi timp, căci să fii un ales nu e niciodată o soartă bună pe pământ. Dormeam deja de cel puțin două ore, ba chiar visam obişnuitele mele vise cu trenuri şi gări pustii în care cobor şi rămân pentru totdeauna, cu valize pierdute, cu dormitoare tăcute de orfelinat, când m-am trezit şi, cum am deschis pleoapele, l-am văzut. Ca de obicei, stătea pe marginea patului meu

si se uita la mine. Era chiar un vizitator, asemenea vreunei rude care vine la spital când eşti bolnav şi intră deodată-n salon, dă bună ziua bolnavilor în pijamale şi halate tolăniți în paturi şi-ți aşază pe noptieră pungi cu iaurturi, suc şi ciorbă-n borcane acoperite cu celofan. Se-aşază apoi pe marginea patului tău şi te priveşte. Sporovăiți jumătate de oră şi, până la urmă, ca la un semnal, se ridică şi pleacă de parcă n-ar fi fost, lăsându-te să te priveşti iarăşi în ochi cu hemiplegicul de vizavi. De data asta a fost un tânăr cu mandibula grea şi masivă, cu ochii puțin dilatați, cu urechile depărtate de craniu. Mă privea intens, ca toți ceilalți, copii şi femei şi adulți şi bătrâni, de parc-ar fi vrut să mă țină minte pentru totdeauna. Ca de obicei, m-a acoperit o transpirație înghețată. Nu mă puteam mişca, nu pentru c-aş fi fost paralizat sau lipsit de voință, ci pentru că gândul la cea mai mică mişcare-mi stârnea o groază mai mare chiar decât imaginea celui care, în noaptea adâncă din dormitorul meu, mă ațintea cu privirea. Niciodată nu m-am obişnuit cu vizitele astea. Şi-acum, când scriu despre ele, mă cuprind aceiaşi fiori înghețați. Au fost poate douăzeci, poate şi mai mulți de câțiva ani încoace, de când a-nceput totul. Aş putea să-i desenez pe

fiecare-n parte în cele mai mici detalii. Şi totuşi de fiecare dată a fost de parc-ar fi fost prima oară.

Tânărul părea, ca şi ceilalți, cumva luminat din interior, căci în ciuda întunericului toate trăsăturile îi erau limpezi ca văzute-n lumina zilei. Culorile îmbrăcămintii sale - neobişnuite, deşi nu-mi dau seama acum în ce fel - erau vii si nealterate de ciudata noastră orbire nocturnă care ne face să nu vedem culorile stelelor, şi, retroactiv, îmi provoacă aceeaşi fascinație pe care poleielile de ciocolată din copilărie, cu culorile lor scânteietoare şi modelele ciudate mi-o stârneau pe când le-ntindeam cu unghia pentru ca staniolul să devină perfect plan, neted şi uşor ca hârtia.

Am rămas, deci, în poziția-n care eram, pe burtă, cu fața-ntr-o parte, cu plapuma acoperindu-mi doar picioarele, cu tăcerea totală țiuindu-mi în urechi, privindu-l oblic pe cel ce stătea aşezat pe marginea patului meu, tăcut, zâmbind abia perceptibil şi nedesprinzându-şi privirile de pe mine. De când era oare acolo? Mă privise continuu de-o oră întreagă sau doar de câteva minute? Nu era o fantomă, ci o ființă corporală, adevărată, cu mii de detalii ale înfățişării, cu, aş spune, personalitate şi psihologie proprie. Deşi nu schița nici un gest, ca toți ceilalți, nu era totuşi o imagine-ncremenită, o fotografie: respira evident, trăia acolo, intolerabil, în spațiul cel mai privat şi mai securizant pe care mi-l pot închipui: propriul meu pat în propria mea cameră de culcare, în casa mea cu uşile bine-ncuiate. Mi-am spus de-atâtea ori, în diminețile răvăşite de după câte-un vizitator, că n-a fost decât o halucinație, o imagine de vis care mi-a persistat pe retine câteva secunde, dar nici o clipă n-am putut crede asta. Nu doar pentru că nici un vis nu detaliază atât de precis, ca o camera lucida în care fiecare fir de păr apare limpede în toată geometria grațioasă a curbelor sale şi fiecare textură (a pielii, a cămăşii, a câte unei bijuterii) este ca simțită de nişte degete nevăzute, ci şi pentru că toți sunt ființe omeneşti care stau lângă patul meu şi mă privesc. Dar mai cu seamă pentru că

ştiu, dincolo de îndoială, fiindcă mecanismul minţii mele responsabil cu distincţia dintre real şi ireal dă de fiecare dată un verdict fără drept de apel: e adevărat, e aici, în realitate.

Fără să-ncerce să mă atingă şi fără să-mi spună o vorbă, tânărul a rămas lângă mine încă vreo zece secunde bune, iluminat de o radianţă interioară, după care a-ncetat să mai fie acolo. Ca de obicei, am rămas treaz, încremenit, cu ochii deschişi, simţind din plin frica, un timp pe care nu-l pot evalua, după care-am recăzut în somn şi în vis, reluându-mi tribulaţiile prin gări şi restaurante pustii, discuţiile cu femei palide ca insectele, escaladări ale unor ruine acoperite de licheni.

Aşa că am pierdut dimineaţa cu un umblat fără rost prin casa rece şi pustie, incapabil să-mi adun gândurile, cu o cană de cafea-n mână. M-am uitat cum ninge pe toate ferestrele, pe jumătate acoperite cu dantelăria florilor de gheaţă, am suflat aburi pe sticla lor şi am privit cum umezeala cristalizează într-o brumă jugendstil, am străbătut culoare total neîncălzite în care plantele mele-şi lipeau frunzele de geamuri şi lăsau să se vadă, prin tulpinile străvezii, fluxul sevei în vasele lemnoase şi liberiene. Mi-am amintit, privindu-le viaţa fără viaţă, de ziua în care am nimerit din greşeală-n laboratorul de biologie.

îmi căutam, ca de obicei, clasa, la etajul de sus. înaintam pe culoarul vernil, cu uşile claselor închise. Se intrase de mult la ore. Pe culoar nu era ţipenie. Am trecut de WC-uri şi-am dat colţul spre capătul care, neavând ferestre, era total întunecat. Am depăşit, în semiumbră, grupul de copii înşiraţi unu-n spatele altuia care aşteptau să primească pe limbă bucăţica de zahăr cubic cu un strop roz de vaccin, am salutat-o pe soră, care mi-a zâmbit cu buzele ei livide, şi am ajuns în fundătura în care bănuiam că mi-aş fi putut găsi elevii. N-avea rost să ţin minte locul claselor, pentru că oricum se schimbau în fiecare zi. Mă ghidam după un fel de

instinct, poate că învățasem să detectez, subliminal, mirosul elevilor mei, căci de obicei găseam clasa în primul sfert de oră de după pauză. în fundul culoarului întunecat erau trei uşi. Am deschis-o pe prima şi m-am tras repede înapoi: era cabinetul de fizică în care Gionea, încremenită şi cu bratele-ncrucisate, trona la catedră în fata a treizeci de surdo muți cu ochi rotunzi de teroare. Vizavi era cabinetul dentar, încuiat. Am intrat pe a treia uşă, care s-a dovedit, spre dezamăgirea mea (căci de-acum trebuia să alerg pe culoare ca să mai prind totuşi ceva din ora de română), tot un cabinet, de biologie, încărcat de plante şi acvarii. Profesoara nu se arătase încă, era probabil în cămăruța de-alături, în care-şi ținea micro-scoapele şi broaştele țestoase. Copiii stăteau la măsuțe şi-n fața fiecăruia era un borcan mare, plin de apă şi acoperit de-un tifon. Borcanele erau bine legate la gură cu elastic. Pe fiecare tifon se afla câte-o boabă zbârcită de fasole, din care ieşiseră deja rădăcini filiforme ce se-ntindeau şi se ramificau, ca nişte picioare de

păianjen, în apa din borcane, pe când câte-o plăntuță galbenă, umedă, îşi înălța gâtul lipsit de clorofilă dintre cele două cotiledoane. Fiecare băiat şi fată-şi ținea palmele lipite pe curbura borcanelor, de parc-ar fi vrut să-ncălzească apa dinăuntru. Ochii le erau îndreptați către tablă, şi fiecare părea că aşteaptă cu-nfri- gurare sosirea profesoarei ca să-i arate embrionul vegetal, aşa cum gravidele stau la rând în fața cabinetului de obstetrică şi ginecologie. Copiii aveau să-şi crească acasă, pe pervaz, planta ieşită, clorotică, din boaba scofâlcită, borcanul avea să se umple de filamente în apa tot mai tulbure, tulpini şi frunze lingave aveau să se-ntindă spre geam, avide de lumină, până când într-o zi toată comedia unei vieți de la-nceput sortite neşansei avea să se termine: mama avea să arunce la closet apa-mpuțită cu tot cu parodia de ființă vie din ea şi cu tifonul înnegrit şi putred. Deocamdată, însă, laboratorul era inundat de lumină şi borcanele străluceau, aruncându-şi lunulele de sclipire pe

pereți şi pe fețele stranii ale copiilor. Şi deodată-am văzut cu coada ochiului oroarea: în spatele clasei, lângă uşa pe care tocmai o deschisesem, stătea fetița roşcată cu ochiul drept acoperit de tifon. îşi ținea şi ea borcanu-ntre palme, privea şi ea intens înainte cu singurul ochi ce-i rămăsese, dar plăntuță ei era mai mare, mai cărnoasă şi mai elastică decât a celorlalți, cum stătea ghemuită pe plasa de pânză albă şi umedă, căci nu toate filamentele ei se-ncolăceau în apa cea lipsită de substanțe hrănitoare. O lungă şi grațioasă țeavă gălbuie urca spre fața fetiței şi pătrundea prin tifonul prins cu leucoplast roz peste ochiul ei, absorbind din adâncul orbitei un lichid roşu-ntunecat şi purtându-1, vizibil prin rădăcinița străvezie, către embrionul ce zvâcnea în patul său de țesătură rară. Apa din borcanul ei se colorase şi ea, tot mai dens către fundul lenticular, de un sângeriu evanescent, difuzat din firele încâlcite-ale rădăcinilor. La fund de tot, decantase un strat cât unghia de sânge pur, nealterat, triumf al celei mai vibrante culori permise ochilor noştri. Viziunea a durat doar o clipă, căci am trântit speriat uşa şi-am luat-o la fugă, cu catalogul sub braț, pe culoarele pustii. Când mi-am pierdut suflul, am deschis prima uşă din dreptul meu şi mi-am recunoscut elevii, care mă aşteptau pălăvrăgind în gura mare şi fugărindu-se printre bănci.

Am plecat spre şcoală fără să mai mănânc de prânz, căci de obicei mănânc la Automecanica, unde e destul de ieftin si mân- carea, deşi mereu aceeaşi, nu e chiar aşa de rea. Pauza mare e de douăzeci de minute, dar profesorii o fac de cel puțin jumătate de oră, şi cum atelierul de reparații auto e la doar câțiva metri de curtea şcolii, e timp suficient să înfuleci în grabă nişte chif- teluțe marinate, o ciorbă de perişoare sau un şnițel cu pielița lui ca de cauciuc îngălbenit. Câțiva copii din clasele mai mari mănâncă şi ei zilnic la cantină, ca şi mecanicii, în salopetele lor pline de mizerie. Azi am fost cu Gheară şi cu Goia şi-am stat la o măsuță de plastic din margine, de unde se vedea, un etaj mai jos, atelierul incredibil

de murdar, cu câteva maşini pe standuri şi, într-o dezordine apocaliptică: jante, cauciucuri, cricuri, furtunuri şi acumulatori risipite peste tot, toate atât de-nnegrite şi unsuroase, că nu puteai spune ce culori avuseseră inițial. Maistrul principal, şeful atelierului, era un om în vârstă, îngrijit, mereu în costum, purtând ochelari cu rame de aur. El personal nu atingea nimic, era curat ca scos din cutie. Se spu- nea-n cartier că e un om teribil de bogat, ba chiar că dădea bani cu-mprumut, luând dobânzi neruşinate. In privința elevelor noastre de-a şaptea şi de-a opta, nu diferea însă deloc de cel mai tânăr ucenic: i se scurgeau ochii după ele. E drept că şi fetele erau cu totul altele la Automecanica: adunate câte trei-patru la o măsuță, vorbeau tare şi râdeau, se-ntindeau în sarafanele lor ca să-şi reliefeze sânii şi le răspundeau cu câte-un „ai vrea tu!“ ucenicilor care le trânteau câte-o vorbă pe şleau. Când se ridicau de la măsuțe, cu tăvile-n mâini, călcau în pantofii lor vechi şi scâlciați de parc-ar fi fost în botine cu toc cui, mişcând şoldurile cu un tupeu incredibil pentru noi, profesorii, care le ştiam ca pe nişte absențe insipide în bănci.

De când explorasem cu el fabrica veche din preajma şcolii şi avusesem halucinația din castelul de apă, cu trupul său lungit ca un şarpe uriaş şi încolăcit de-a lungul scării-n spirală din inima turnului, nu prea mă mai simțisem la largul meu în prezenta lui Goia. Deşi, bineînțeles, ne mai văzuserăm în cancelarie şi ne mai intersectaserăm, cu cataloagele la subraț, pe culoare, n-am mai îndrăznit nici unul să ne privim în ochi, căci atunci am fi ştiut că fiecare din noi ştie, că fiecăruia îi e frică să-nceapă o discuție, că, dacă-n sinea noastră-am fi decis că totul a fost un vis sau o stranie viziune, ar fi de-ajuns să ne privim în ochi ca să renunțăm la consolarea asta copilărească. Totul a fost real, ştiam amândoi, cum totul e real, întotdeauna. Nici azi n-am fi suportat să ieşim amândoi, noroc că apăruse şi Gheară, grăsuț şi jovial, cu părul lui rar adus peste țeastă ca să-i

camufleze chelia. îmi place Gheară, cum spuneam, chiar dacă ia parte la mascarada obligatorie-a montajelor. E un băiat de viață, lipsit de griji, al cărui vis a fost să ajungă comediant, să spună bancuri pe-o estradă în mijlocul unei cârciumi pline de lume. Nici nu observi, când vorbeşte chicotind tot timpul, câte indiscreții şi gafe îi ies din gură, dar bănuiesc că ăsta e şarmul lui, pentru care-l iubesc atât de mult colegele din cancelarie. îl imită pe Borcescu, de pildă, atât de perfect încât toate sar în sus când aud orăcăitul pe care-l ştiu aşa de bine: „Ce-i bulibăşeala asta? Ce-i aici, sat fără câini? A sunat de cinci minute, ce mai căutați aici, doamnelor-tovarăşe?" „Haide, Nicule, dă-o-n mă-sa, că ne-ai speriat de moarte", îngaimă câte una, dar apoi râd cu toatele, uşurate. „Da' ia spune-ne, Nicule, cum face nevastă-ta-n pat?" Când am auzit prima dată o colegă întrebând asta, cred că m-am roşit tot, dar mi-am dat seama apoi că era doar unul dintre ritualurile obişnuite în cancelarie, şi că nu era săptămână în care numărul de succes al lui Gheară să nu aibă loc. Comediantul nu se lăsa mult aşteptat: se trântea pe spate pe masa lungă din mijlocul cancelariei, peste caietele şi cataloagele deschise, şi-ncepea să tresalte de plăcere, împingându-şi înainte sânii imaginari, cu ochii dați peste cap: „Uh! Ah! Brrrr! Mai repede, mai repede, dragă! Uh... aaah!“, până când, după un spasm suprem, rămânea moale pe masă, cu un zâmbet cretin lățit pe toată fața. Se ridica apoi deodată şi aştepta aplauze, iar dacă nu veneau, Gheară oricum nu se supăra. Toată lumea ştergea cu el pe jos. Era omul bun la toate al şcolii. „Nicule, nu-mi aduci si mie un suc de vizavi?" „Nicule, nu vrei să-mi tii si mie ora de sâmbătă?" „Domnu Gheară, am nevoie de-un om de gardă săptămâna viitoare, m-ai înțeles?" Nicu Gheară nu ştia să zică nu. Cu acelaşi zâmbet bonom rezolva problemele tuturor, făcea ore suplimentare cu corul şi montajele, le explica băieților cum să demonteze o armă la PTAP, dar ce ne-a povestit azi la Automecanica le-a întrecut pe toate. „N-o să mă credeți", ne zice cu gura plină, „da' am pus-o cu Steluța". „Cu învățătoarea Dudescu? Serios?" „Pe bune, da' să nu

spuneți la nimeni.” Acum câteva luni Steluța, căreia Gheară-i trăgea clopotele de multă vreme, l-a chemat într-o duminică la ea acasă s-o ajute să mute mobila. „Da’ domnu’ Dudescu ce face?” o-ntrebase el cu inima strânsă. „Ei, bărbatu-meu are treabă. Poți să m-ajuți?“ Şi Gheară se dusese acasă la ea. Bărbată-su, mult mai în vârstă şi cam surd, era în camera de zi, la birou, cu ochii-ntr-o carte. Tot însemna ceva într-un carnețel, nota câte ceva şi pe bucăți de hârtie…

Când Nicu-l salutase, avusese impresia că nici nu-l vede. „Lasă-l pe soțul meu, nu ți-am spus că are treabă?” îi spusese învățătoarea şi-i pusese aspiratorul în mâini. „Cum, i-ai făcut curat Steluței?” „Păi da… Şi săptămâna următoare la fel, şi cealaltă la fel, până duminica asta. Aspirator, şters praful, spălat geamurile… Da’ până la urmă-a meritat, îmi cunosc eu marfa… Duminica asta i-am pus-o, fraților. E bună, domnule, vă spun eu. Cam lărguță, da’ merge..„Şi bărbatu-său?” „Nici n-a observat măcar. El la birou, cu hârțoagele lui în brațe, eu în dormitor, în brațe cu Steluta..„Si chiar n-a simtit nimic? Dacă vă pomeneați cu el peste voi?” Gheară râde ca gâdilat. „Ce mă-sa, i-am plimbat mâna prin dreptul ochilor, ca la orbi. Cât scribălăreşte, e mort pentru patrie, nu vede, n-aude, nu e pe lume. Nu-ş ce compendiu pregăteşte, e băgat în el până-n gât. Aşa că m-am băgat şi eu cu totul în Steluța, fată bună de nu se mai poate…“ „Bravo, Nicule”, zice Roşu cu jumătate de gură.

Si eu auzisem că soțul învățătoarei e un maniac, dar măcar n-o > > >

bătea, ca primul ei bărbat.

N-aş fi avut puterea să-ncep acum să transcriu din jurnal dacă povestea lui Gheară nu m-ar fi înveselit puțin, după teribila-ntâlnire din noaptea trecută. S-a-ntunecat din nou, ninge furios pe geamul camerei mele, în lumina becului chior de peste drum. înainte să-ncep scrierea asta mi-am recitit caietele jurnalului pe care l-am început pe 17 septembrie

1973, când aveam şaptesprezece ani. Când am transcris din el fragmentele care mi s-au părut mai semnificative am ezitat adesea: de multe ori *totul* mi s-a părut demn de-a fi transcris, chiar dac-ar fi rezultat o scriere de mii de pagini. Până la urmă-am rămas cu câteva eşantioane care, mi se pare acum, spun ceva, deşi încă nu ştiu ce, împing spre ceva istoria anomaliilor mele.

Prima notă din jurnal pe care-o transcriu aici e datată 16 iunie 1974. împlinisem de curând optsprezece ani şi locuiam cu

părinții în Ştefan cel Mare. Camera mea era la stradă, un dormitor destul de mare, cu o imensă fereastră triplă, panoramică, prin care se vedea Bucureştiul ca o nesfârşită revărsare de case amestecate cu coroane de arbori, calcane, ferestre sclipitoare, siluete de clădiri enigmatice, totul sub un cer copleşitor, mai înalt şi mai arcuit decât oricare altul văzut cândva de mine. Ziua era plin de îngrămădirea multicoloră a norilor, care, prin arhitectura lor abstrusă şi curgătoare, cu pilaştri şi colonade şi bazilici şi cenotafuri, alcătuiau deasupra oraşului un alt oraş, la fel de labirintic, dar într-o veşnică alunecare de-a lungul clopotului de cristal al bolții. Noaptea, geamul meu se umplea de stele. Când stingeam lumina ca să mă culc, după ce citisem tolănit în pat mare parte din zi, le vedeam şi-nghețam de spaimă. Nu ştiu dacă siderofobia mea (sau cum s-ar putea numi teroarea la vederea cerurilor înstelate) face parte din pitoreasca junglă rebarbativă a fobiilor cu ciudate denumiri greceşti, lungi şi întortocheate, dar am simțit încă din copilărie vertijul şi oroarea de-a fi sub stele. La vârsta de câțiva ani mergeam cu mama la sora ei, într-o zonă îndepărtată-a oraşului, pe care-l străbăteam cu tramvaiul ce se-nfunda prin tunelele de fațade îngălbenite, cu tencuiala fărâmițată, ale străzilor. Pe fațade, între ferestrele murdare, erau suspendate statui de ghips, femei cu sânii goi şi cu zâmbete disprețuitoare, îngeri roz cu nasurile ciobite, gorgone de granit cu capul plin de şerpi,

atlaşi ce susțineau, încordându-şi muşchii, arcurile intrărilor şi stâlpii balcoanelor. Priveam cu ochi mari toată populația asta decrepită, plină de licheni ca nişte eczeme pe pieile cu coji de vopsea, cu câte-un braț din care nu mai rămăsese decât o tijă ruginită... Țin minte neliniştea mea pe tot drumul, nevoia mea de a mă-mpinge-n rochia înflorată a mamei, de a-i privi fața, de a mă asigura că n-o să dispară ca să mă lase în acea lume a fricii şi-a împietririi. Dar teama mea difuză din timpul zilei era nimic față de ce mă aştepta noaptea, când plecam înapoi, după ce toată seara mă jucasem prin casa mătuşii, scotocind în fiecare sertar, scoțând toate bibelourile din vitrine şi mai ales pedalând la nesfârşit la maşina ei de cusut, care mă fascina cu clinchetele şi cadența ei mecanică. De cum ieşeam din casa de cărămidă, ultima din oraş, dincolo de care începea câmpul, ne copleşeau stelele. încercam mereu să nu le privesc, mă uitam doar la silueta mătuşii, care, cu figura ei de veveriță, ne făcea semn cu mâna din cadrul luminat, roz, al uşii. Zidurile de cărămidă netencuită sorbiseră deja toate razele soarelui si-acum era beznă totală. Pe străduță — nici un bec aprins. Iar deasupra - lumi de stele, legiuni de stele, popoare de stele cu idolii, zeii şi istoriile lor,‘hărți înstelate ale unor ținuturi de neatins... Mergeam de mână cu mama pe sub covorul oriental al stelelor, întins până la marginea privirii şi dincolo de ea. O mână gigantică luase-ntre degete faină luminoasă şi-o presărase, mandelbrotian, pe bolta neagră ca smoala. Mi se părea că, de câte ori respiram aerul rece al nopții, mirosind a trandafiri şi petunii, trăgeam în piept şi pulberea stelară. Din loc în loc, din făină răsăreau bucățele de cuarț de stâncă, boabe de zahăr, cioburi pisate mărunt, care sclipeau din răsputeri. Ochiul nu se putea-mpiedica să traseze linii abia vizbile între ele, aşa că maşinăria siderală se-mbogățea repede cu axe cu came, cremaliere, inversoare, arcuşoare minuscule de alamă, sub ticăitul mut al cărora mergeam către stația de tramvai. Strângeam din ce în ce mai tare mâna mamei, dar simțeam că şi ei i-e frică, nu de câini sau de răufăcători, ci de

liniştea înstelată, de-ncremenirea hipnotică a stelelor de peste noi. Dacă miliardele de păianjeni cu picioarele răşchirate, unii abia vizibili, alții mari cât o palmă, s-ar fi lăsat deodată asupra noastră, atârnat fiecare de firul lui sclipitor, n-am fi fost atât de înspăimântați. Până la urmă grăbeam pasul şi-n cele din urmă fugeam din răsputeri, țipând sub stele ca sub o ploaie torențială. în stația pustie ne-mbrățişam tremurând, eu cu capul lipit de pântecul ei, simțind (o simt şi acum) asprimea fustei ei de diftină. Se-ntâm- pla să treacă şi câte-o oră până să vedem becul chior din fruntea tramvaiului lucind în depărtare, care se-arăta apoi întreg, făcând un zgomot teribil şi clătinându-se pe şine. „Doamne, îți mulțumim”, zicea mereu mama şi urcam recunoscători pe treapta vagonului, ca să ajungem în interiorul lui de lemn lustruit, liniştitor ca propria noastră casă. Mereu am avut sentimentul că dacă am mai fi-ntârziat doar un minut acolo-n statie, stelele ne-ar fi sorbit, pur şi simplu, în imperiul lor ce ne-ngheța sân- gele-n vine.

Mai toate dintre amintirile mele cele mai neliniştitoare s-au întâmplat acolo, în camera aia unde nu era niciodată-ntuneric deplin, căci iluminatul public, de-a lungul şoselei, cu Criştii lui răstigniți pe fiecare stâlp în formă de cruce ce susținea firele de tramvai, punea pe tavanul camerei dungi luminoase de diverse nuanțe şi texturi, iar tramvaiele şi foarte rarele maşini care treceau noaptea pe şoseaua îngustă mai desenau şi ele evantaie verzui pe pereți şi tavan. Azi mi-ar fi teamă să mai dorm acolo, ca de altfel şi-n camera din spate, dinspre Moara Dâmbovița, unde avusesem, toată adolescența, visele cu cvadri- motoare şi nave ciudate ce pluteau în dreptul ferestrei mele.

Iată nota de pe 16 iunie:

Ca să nu uit.

Azi-noapte m-am trezit pe la trei şi jumătate, când am auzit vocile părinților, sau aşa mi s-a părut. Nici nu am deschis

ochii. Am adormit din nou. Nu ştiu ce am mai visat, dar apoi, tot în somn, s-a petrecut ceva care m-a înnebunit.

Nu ştiu dacă deodată sau progresiv au început să-mi urle urechile atât de intens, încât mi-am „văzut”cumva, interior, la limita dintre auz, văz şi pipăit, cutia craniană, cuprinsă de nişte trepidaţii

fantastice, nişte fiori dureroşi, arzători, insuportabili, totul conjugat cu o lumină galbenă, de foc, şi o spaimă paroxistică. Am avut două accese, unul după altul, de care am fost deplin conştient, de parc-aş fi fost treaz. In al doilea ştiu că era ceva mistic, sau provocat de ceva mistic, terifiant, dincolo de simţuri sau cuvinte. Am visat că mă trezesc, că nu pot face nici o mişcare, am strigat şi nu scoteam decât nişte şoapte. In acele momente n-aveam nici o îndoială că sunt treaz. Am reuşit să strig de două ori„Ajutor!”. Apoi am văzut-o pe mama în camera din faţă, tot numai cenuşiu şi albastru. Nu-mi amintesc decât că i-am spus că aş avea meningită.

Apoi m-am trezit cu adevărat, mai mult uimit decât speriat, trist, dar ciudat de puţin agitat. Am stat puţin cu ochii deschişi, gândindu-mâ că trebuie neapărat să merg la un psihiatru. Aveam ciudat de bine conştiinţa timpului trecut de la prima trezire până la visul pe care l-am avut. Apoi m-am dus la baie, nu ştiu de ce, şi m-am privit în oglindă. Figura mea mi s-a părut stranie, dispreţuitoare, puţin crudă. Părul şi, intr-un fel, şi pielea mi se zbârleau din când în când. Rememoram visul şi mă gândeam tot timpul la el. Mi-am tăiat unghiile de la mâini, în afară de patru de la mâna dreaptă, pe care le-am lăsat, nu ştiu de ce, netăiate. Mai ştiu că am rupt, semiconştient, un capac metalic de la sticla de spirt şi l-am aruncat în apa din chiuvetă. Urechile mi-au ţiuit tot timpul. Mereu teama aceea molcomă, stăpânită de ea însăşi, nu de mine.

M-am întors în cameră, dar înainte în sufragerie, unde am văzut ceea ce, curios, ştiusem dinainte: părinţii plecaţi,

paturile desfăcute şi ora patru şi jumătate plutind cenuşiu în cameră. O dungă roşie pe un perete m-a făcut să mă uit pe geam, unde soarele răsărise lichid, purpuriu.

Tot ca în transă am intrat în pat, dar n-am mai îndrăznit să adorm. Am citit, şi aşa m-au găsit ai mei când s-au întors. Mama mi-a dat să beau o cană cu lapte şi mi-a spus să mă culc la loc. Am adormit până la unsprezece şi jumătate, timp în care-am avut alte vise.

Dureri de cap, ţiuituri în urechi toată ziua de azi. Acum, seara, abia îndrăznesc să mă culc.

Recitesc de câteva ori textul ăsta, singular în primul meu caiet de jurnal, rătăcit între note de lectură - *Confesiunile* lui Rous- seau, *Doctor Faustus* al lui Thomas Mann, *Tha'is* de Anatole France —, poezii, tribulaţii sentimentale, crochiuri de proză despre îngeri şi monştri, încercând să mi-l aduc aminte pe adolescentul slab şi lunatic de-atunci. îmi pot imagina tulburarea mea la experienţa din noaptea aceea de iunie, prima de felul ei, care avea însă să fie urmată de-atâtea alte nopţi stranii. Dacă nu-nţelegeam deocamdată nimic din ce mi se-ntâmpla, dacă nopţile mele de puşti singuratic şi ciudat deveneau tot mai chinuitoare, cu timpul, când visele mele ajunseseră să nu mai semene deloc cu ce socotisem pân-atunci a fi vis, apropiindu-se de viziune şi profeţie, începusem să capăt un fel de interes chimic faţă de ceea ce mi se-ntâmpla şi să adun fapte şi mărturii care să ducă undeva. Cu încetul, am început să simt un fel de ciudată şi masochistă mândrie, să mă simt un ales pentru cine ştie ce operaţii mistice sau magice, sau teologice sau ştiinţifice sau poetice, nu eram deloc sigur, rămânea doar un sentiment, puternic şi irepresibil, că fusesem ales, că se-ntâmpla ceva coerent, chiar dacă incomprehensibil, cu mine. Nu ştiu ce simt cobaii care sunt aşezaţi în mod repetat în labirintul de plexiglas, cu trasee mereu altele, din ce în ce mai complexe, cu bucăţica de brânză din ce în ce mai greu de găsit, injectându-li-se-ntre

timp substanțe tulburi, înfigându-li-se electrozi în scalp… Nu ştiu dacă dincolo de senzații chinuitoare şi situații absurde, şi foame, şi alergare pe culoare albe, curbe, antiseptice, încolțeşte vreodată în micii lor ganglioni din țeste gândul că e nefiresc ce li se-ntâmplă, că acumularea de fapte neplauzibile, de coincidențe uimitoare, de mâini uriaşe care-i apucă pe neaşteptate, scoțân- du-i din talaşul lor plin de fecale, nu poate-nsemna decât că au fost aleşi de-o inteligență atât de străină de-a lor, încât nici măcar n-o pot percepe ca inteligență, ci ca pe-un şir de manipulări şi suferințe atroce. Vibrațiile insuportabile şi sunetul ascuțit, ca de sirenă, aveau să fie-nsoțite, şi-n visele mele ulterioare, de-un foc galben, ca o revărsare de aur lichid ce mi-ar dizolva craniul.

Notez mai departe fragmente din următoarele luni, din următorii ani, până azi, până azi-noapte. Sunt fapte şi senzații de multe feluri, împrăştiate asemenea urmelor de gloanțe pe-o țintă de tir, dar sentimentul meu imposibil de contrazis a fost mereu că ținta a rămas aceeaşi, că totul se leagă şi coexistă intr-un plan al lumii pe care abia încep să-l intuiesc. Multe se repetă, identic sau în forme subtil diferite, conectându-se la vise pe care nu le-am notat aici, dar care sunt fundalul etern al celorlalte: gările mele, oraşele mele necunoscute, casele mele, sălile mele pustii de cinematograf. Nu le mai notez data decât poate când mi se va părea semnificativă, dar o să-ncerc să le pun în contextul amintirilor mele şi să le unific, provizoriu, pe cât o să-mi stea în putință, prin luminarea unor legături subterane-ntre ele.

Noaptea trecută m-am trezit pe la, cred, patru dimineața, sau mai devreme, când pluteşte ceața aceea caracteristică în cameră. Visasem chiar atunci, cum mi s-a mai întâmplat o dată, că văd o lustră, una obişnuită, ca a noastră, cu două sau trei brațe şi cu abajururi albe, dar nu atârnând din tavan, ci cu tija orizontală, ca încastrată intr-un perete. Aveam impresia că e undeva în afara razei mele vizuale şi n-o puteam vedea decât cu coada ochiului, forțându-mi muşchii

oculari până la rupere. Făceam eforturi disperate să-mi întorc capul către lustra aceea, dar evident nu aveam cap, nici gât. Parcă eram numai privirea aceea periferică şi dureroasă, chinul acela de a privi, care în cele din urmă a devenit nevoia trezirii. Spuneam că acelaşi lucru l-am visat mai demult, dar în alt cadru: era un fel de tablou cubist analitic, un fel de sculptură, un grup de obiecte tăiate de oglinzi: un scaun, o bucată de scoarță şi, fantastică, țeapănă, orizontală, aceeaşi lustră, totul animat de neputința mea de-a le aduce în centrul privirii, dându-mi ochii peste cap şi gemând de durere şi disperare. Urmase trezirea, în plină lumină, dimineața.

Am citit, mulți ani după experiențele astea ale adolescenței mele, despre paralizia de somn, când te trezeşti, dar muşchii tăi sunt încă inerți, cum au fost în toate episoadele de vis, pentru ca totul să rămână acolo, în palatul țestei, pentru ca membrele noastre să nu ne poarte prin realitate urmând povestea labirintică din craniu. Dar cele două sau trei treziri de-acest fel, care nu mi s-au mai repetat niciodată, mi-au lăsat totuşi o cu totul altă amintire. Văd şi-acum lustra aceea cu tijă orizontală, o văd glisând încet către mine, cu luminile albe de la capătul ei, simt şi-acum frica mea de-atunci, amplificată de imobilitate şi depei- zare. M-am simțit, de fapt, ca o insectă prinsă-ntr-o plasă de păianjen, deja injectată cu veninul paralizant, şi care vede apro- piindu-se animalul negru şi gras, pe labele lui monstruoase, întotdeauna am simtit că somnul si visul au în ele ceva cutremurător, că te abandonează celui care, încetişor, îți pătrunde-n casă, suie treptele spre dormitorul tău şi ți se apropie de pat, pe când tu zaci în penumbră, inconştient şi fără apărare, hălăduind prin lumea ta îndepărtată.

După câteva luni scriam:

Un vis cu levitație. Noaptea, lansându-mă de pe balcon, zburând în salturi largi peste curtea Morii, cu uluitor de

exacte detalii, încât era realitatea, simțind goluri în stomac exact ca pe tobogan.

Vorbeam despre Moara Dâmbovița, care-a fost multă vreme cea mai enormă construcție pe care-am văzut-o vreodată: era chiar în spatele blocului părinților mei, o clădire de cărămidă, de vreo şapte sau opt etaje, cu frontoane colosale deasupra, dominând acoperişul plină de faină, ca şi nenumăratele ei ferestre zăbrelite. Norii se sfâşiau în aceste piscuri triunghiulare, cu câte-o fereastră rotundă în centru, ca rozetele catedralelor, iar în amurg, când cărămizile luminau ca nişte rubine, toată construcția respira o măreție şi-un tragism uimitoare. Acolo, în spațiul dintre blocul nostru şi Moară, mărginit în extremități de Fabrica de Pâine Pionierul şi d,e nişte clădiri ale Miliției, s-au petrecut, în timpul nopților mele, lucruri care mă cutremură şi despre care nu pot crede că au fost doar vise. Spre acel spațiu vast dădea fereastra camerei din spate în care dormeam doar uneori, mai mult după-amiezele. Şi pe geamurile bucătăriei noastre, cu uşa ei ce dădea în balcon, vedeai Moara, care duduia din răsputeri, cu sitele ei acționate electric. Odată, un morar, văzând că sărisem gardul cu un prieten şi ne apropiam şovăitori de colosala clădire, prin curtea vastă în care adăstau câteva camioane străvechi, ne chemase şi ne-ntrebase dacă n-am vrea să vedem cum arată Moara pe dinăuntru. Şi intraserăm intimidați în nesfârşitele ei hale, în care aerul era plin de faină şi pe jos, şi pe geamuri, şi pe marile site era faină troienită ca zăpada, urcaserăm scări nesfârşite către alte etaje, cu alte hale şi alți morari cu părul pudrat de faină, cu altă lumină tulbure venită de pe ferestre, şi-apoi tot mai sus, pe coridoare lungi şi întunecate, şi-apoi iarăşi încăperi cu utilaje, şi-n cele din urmă privind blocul nostru cum nu-l mai văzusem niciodată, de deasupra, prin fereastra rotundă a marelui fronton, de patru sau cinci metri diametru. Dincolo de terasa blocului vedeam oraşul, ziduri peste ziduri, până la capătul privirii.

Abia mai târziu am făcut legătura între visele cu levitație, atât de obişnuite, dar şi de magice, şi atropină pe care, de obicei la-nceput de trimestru, ne-o picurau în ochi, la cabinetul medical al liceului, ca să ne facă examinare de fund de ochi. Ora următoare n-o mai făceam, căci nu mai puteam citi. Dacă ne priveam mâna, o vedeam mică, roşie şi-ndepărtată, ca o inflorescență la capătul unei crengi. Apoi mergeam iar la cabinet, râzând şi vorbind porcării, căci asistenta medicală din liceul nostru era cunoscută ca un cal breaz. Toți profesorii, se pare, trecuseră pe la ea, îi desfacuseră crăcii atletici pe muşamaua patului din cabinet şi-i frământaseră țâțele generoase, ce-i ieşeau din corset pe sub halatul alb. Ba chiar şi mulți dintre elevi, cel puțin destui dintr-a douăsprezecea, se lăudau că i-o trăseseră. Era asistenta care ne făcea si educația sexuală, luându-ne deoparte, într-o oră pe fete, într-alta pe băieți. Nu mai auzisem pe nimeni vorbind aşa. Defila prin fața noastră, cu părul ei vopsit roşu şi cu un zâmbet obraznic pe buze, pronunțând senin cuvinte ca testicule, penis, vagin, masturbare, pe când noi, cincisprezece băieți în uniforme ponosite, cu erecții teribile la cuvintele interzise, am fi mâncat-o de vie, acolo, pe catedră, unii după alții, aşa cum auziserăm din poveştile despre „poşte“. Dar asistenta părea să nu simtă nimic din tensiunea care creştea cu fiecare minut, dimpotrivă, se purta tot mai provocator către sfârşitul orei. Lua scaunul de la catedră şi-l aşeza pe podium, alături, apoi se aşeza şi-şi punea picior peste picior pulpele formidabile, în ciorapi de nailon. Aplecându-se spre noi, ca să-i vedem mai bine sânii, vorbea impasibil mai departe despre prezervative şi pilule anticoncepționale, încât, congestionați, nu mai aşteptam decât sfârşitul orei ca să fugim la closete şi să ne dăm drumul, în fine, pe capacele murdare de WC şi pe pereții plini de desene infecte…

După examenul de fund de ochi visam întotdeauna că zbor. Uneori doar pluteam, călare pe un fel de mic balon nu prea

umflat, la un metru deasupra pământului, pe aleile întunecoase ale unui parc vesperal necunoscut şi totuşi foarte familiar, rotindu-mă în jurul lacului din mijloc, ce sclipea din toate puterile în înserare. Ajungeam mereu, în adâncul întunericului, într-un spațiu deschis, vast, luminat de stele, în care găseam mereu acelaşi bazin rectangular, plin cu apă neagră. Alteori zburam deasupra câmpurilor, în plină dimineață strălucitoare, urcând şi coborând prin aerul străveziu, aterizând uneori în lanuri de grâu, alteori pierzându-mă îji desimea norilor. Simțeam vuietul aerului albastru pe lângă urechi, părul mi se zbătea-n curenții stârniți de înaintare, totul era adevărat şi pieptul mi se spărgea de fericire. în curtea Morii şi-n spațiul din spatele blocului zburam altfel: de obicei făceam salturi, tot mai înalte,

ca nişte bolti tot mai adânci ale unui viaduct, si fiecare înălțare

către stele avea-n ea ceva nebunesc şi amețitor. Depăşeam, în cele mai înalte sărituri, vârful coşului de cărămidă al fabricii Pionierul, pe care, când eram copii, unul dintre noi, cel mai mic si mai sfios, se suise într-o zi si stătuse acolo, sus, cu bratele-n cruce, ca să ne arate că nu e fricos, depăşeam apoi şi frontoanele uriaşe ale Morii... N-am mers niciodată cu avionul, şi cred că nu-mi e dat în viața asta. Dar felul în care văd de sus panorama câmpiilor şi drumurilor şi râurilor şi oraşelor obliterate de nori, şfichiuite de ploi, sticlind ca pietrele scumpe în soarele triumfător al zilei nu poate fi, mi-am zis de zeci de ori, decât cel în care ele *într-adevăr* se văd de la sute şi mii de metri înălțime, în zborurile mele n-am survolat întotdeauna acest tărâm. Am trecut adesea peste oraşe inexistente undeva-n lumea noastră, cu edificii galbene, ornamentate excesiv şi baroc, cu o frenezie a mulțimilor pe largile bulevarde şi-o aglomerare a unor vehicule stranii, unele plutitoare-n văzduh, cu totul necunoscute pe pământ. Dar despre zboruri şi plutiri voi mai avea multe de spus de-a lungul acestei scrieri.

După câteva zile:

Azi-noapte, levitație deasupra Bucureştiului, cu senzația de zbor absolut naturală.

Dar apoi, pe 5 iulie 1976, notam terifiat:

Un coşmar care mi se repetă în ultimul timp: sunt în camera mea întunecată, reală ca şi când aş sta în pat cu ochii deschişi. Pe fereastră se vede cerul violet, plin de stele. Brusc, aud un zgomot ascuțit, oscilant, amplificându-se până la demență, până la o teroare care parcă-mi sparge țeasta-n bucăți. Sunt târât din pat de o forță imaterială, cu tot cu pătură şi cearşafuri, ca să fiu izbit cu violență de şifonier. Umblu un timp prin casa întunecată, cu fiecare mobilă la locul ei, şi-apoi mă-ntorc în pat şi abia apoi mă trezesc, cu fața-n sus, cu conştiința extrem de acută a tot ce s-a-ntâmplat. Senzația este că pur şi simplu am umblat în vis prin casă, cu adevărat.

Şi la două săptămâni distanță:

Să notez, noaptea trecută, încă un atac de pavor. Exact acelaşi scenariu. M-am trezit (ca de obicei, după o falsă trezire) cu fața-n sus, într-o poziție hieratică, de mort.

Niciodată n-am dormit decât într-o singură poziție. Aşa mă culc şi, aşa mă trezesc: pe burtă, cu fața spre dreapta, înfundată-n pernă, şi tot corpul, până peste cap, înfăşurat în cearşafuri, cu doar un mic spațiu liber pentru respirație. Singurele dăți când m-am trezit culcat pe spate, cu brațele puse cruce pe piept, a fost după aceste „coşmaruri”. Cum aş putea să uit vreodată senzația de-a fi deodată apucat de picioare, smuls din pat şi târât pe covor, izbit de zidul opus apoi, ca ultima ta amintire să fie cum zaci acolo, visător parcă, în orice caz calm şi lipsit de voință, parcă aşteptând să se petreacă un fapt ce te face vag curios. Şi-apoi dunga de-ntuneric, golul abisal de memorie, apoi umbletul fără sens

prin camerele pustii, apoi un nou blanc, apoi trezitul în poziția cadavrului pe catafalc, apoi frica...

Să mai notez şi vise absolut stranii, cu o invazie de ființe monstruoase, pitici cu capete foarte mari...

Visul ăsta mi s-a repetat apoi din ce în ce mai des. Cum noi locuiam lângă Circul de Stat, mi se-ntâmpla des să văd pitici ce lucrau acolo, singuri sau câte doi, plimbându-se pe Aleea Circului sau făcând cumpărături la magazinele din preajmă. „Nu te uita la ei“, îmi spunea repede mama, „să nu se simtă prost, săracii...“ Dar nu mă puteam stăpâni să nu-i privesc. Ce ciudați erau! Capete de oameni mari, fără nimic deosebit, poate fruntea puțin mai bombată, în rest oameni ca toți oamenii, dar capetele-astea puse direct, fără gât, pe trupuşoare schiloade de copii, cu picioarele strâmbe şi brațe scurte, şi adesea cu câte şase-şapte degete la mâini... De ce mă vizitau în visele mele din adolescență, de ce mă trezeam cu ei în cameră, pe când, în somn, le ofeream mintea mea vulnerabilă, lipsită de orice crustă sau carapace, cum ariciul zvârlit în apă îşi lasă pântecul moale la cheremul colților vulpii?

Dintre visele din anul următor am selectat câteva care mi s-au părut (dar ce drept am eu să selectez?) mai ciudate şi mai tipice pentru lumea ce se adânceşte, ca un sigiliu, în somnul meu:

...şi, fiindcă a venit vorba, am visat azi-noapte, din nou după câteva luni, că puteam deplasa obiecte doar concentrându-mă. Şi, ca şi data trecută, visul avea o concretețe extraordinară, mă ştiam treaz, nu aveam nici un dubiu. Eram fericit că mi-am descoperit o putere atât de fascinantă: telekinezia...

De zeci de ori am avut visu-ăsta, în diferite variante, şi cred că e unul dintre cele mai plăcute pe care le-am trăit. Rareori mă simt mai mândru de mine şi mai bucuros. Mereu e la fel:

privesc un obiect, de obicei nu prea mare, de obicei cam cât o minge de tenis, şi-mi concentrez toate puterile undeva între ochi, ca şi când s-ar crea acolo un vid puternic, în stare să soarbă lucrurile ca un aspirator. Nu trebuie să mă gândesc la nimic, aşa cum, dacă vreau să mişc un deget, nu e nevoie să-i spun „mişcă-te!“, ci pur şi simplu să-l mişc, ca şi când comanda şi execuția s-ar contopi într-un singur proces. Şi-atunci ghemotocul de hârtie, sau cana, sau orice alt obiect *venea*, în salturi succesive, către mine. Concentrarea mea nu era dureroasă, ci puternică şi liniştită, de parcă-ntre ochi aş fi avut atunci bobul de muştar al credinței fără îndoială, suficient ca să spui muntelui să se arunce în mare.

Am notat mai departe şi-un mic fragment care nu e un vis, ci un text scris într-un fel de transă, într-o seară, după ce Irina plecase, lăsându-mă golit de vlagă, gol pe patul în care-mi sufla- se-n ureche, în întuneric absolut, fanteziile ei întunecate. Nu vreau însă să mă gândesc acum la ele. Am aprins lumina şi m-am îndreptat către masa de scris, m-am aşezat gol pe scaun şi-am scris pe-o bucată de hârtie acele rânduri, pe care-apoi le-am pus într-un caiet de teze ce se-afla întâmplător pe masă. A doua zi am dus tezele la clasa a şasea şi-abia apoi, în după- amiaza următoare, mi-am adus aminte de hârtie. Am fugit direct de la şcoală, disperat, ca şi când aş fi suferit o teribilă pierdere, către casa lui Bazavan, şcolarul negricios ce-şi luase nota împreună cu biletul din caiet, şi i-am găsit pe toți acasă, bătrânul şchiop şi cei patru băieți ai lui, şi n-am mai avut răbdare să vorbesc despre copii şi note cu bătrânul muncitor ce-şi creştea singur băieții. Am fugit către casă cu biletul recuperat şi-abia atunci, în tramvai, l-am citit, căci nu-mi puteam aminti ce cuprindea. Am rămas apoi nedumerit, cu bucata de hârtie în mână. M-am gândit toată seara ce minunat ar fi fost dacă şi caietul meu pierdut cu povestiri, pe care nu-l pot citi decât în vis, ar apărea deodată pe masa mea…

Când visez, o fetiță sare din patul ei, se duce la fereastră şi, cu obrazul lipit de geam, priveşte cum soarele apune peste casele roze şi gălbui. Se-ntoarce cu fața către dormitorul roşu ca sângele şi se ghemuieşte iar sub cearşaful umed. *

Ceva, când visez, se-apropie de corpul meu paralizat, îmi ia capul în palme şi muşcă din el ca dintr-un fruct translucid. Deschid ochii, dar nu îndrăznesc să fac nici o mişcare. Sar brusc din pat şi mă duc la fereastră. Tot cerul e numai stele.

Şi pe ii martie, în acelaşi an:

Stăteam de vorbă cu cineva şi deodată simt o amenințare în aer. Toți oamenii o iau la fugă spre un pasaj subteran. Era adăpostul nuclear. Abia am ajuns acolo şi m-am trântit cu fața-njos, că am simțit două explozii puternice, cu trepidații ale întregului adăpost. Când ridic fruntea, eram pe pământ, şi în zare, pe vreme de noapte, se vedeau pâlcuri de copaci negri. „Ia uite, au răsărit doi sori! Ba chiar trei!" zicea lumea. Mă uit şi văd, într-adevăr, doi, apoi cinci-şase sori limpezi şi roşii, aşa cum răsar dimineața. Unul dintre ei se apropie de noi. Era o sferă transparentă în care erau înghesuiți cinci pitici jalnici cu figuri de copii.

încă înainte să fi auzit, poate, de bombele nucleare, pe la nouă sau zece ani, cred, am avut vise care mi se repetau identic: mă aflam mereu intr-un magazin mare, de îmbrăcăminte, cum erau pe-atunci doar câteva în oraş: Victoria, Vulturul de Mare, Bucureşti. Urcam cu lifturi de cristal la mereu alte etaje, pline cu standuri pe care erau agățate rochii, costume, jachete, cămăşi, toate înflorate şi spumoase. Printre ele erau spații înguste de trecere, ca un labirint în care te puteai uşor rătăci. Liftul interior mă purta lent spre paliere aflate tot mai sus, în jurul unui gol central, spre care urcau şi scări rulante - pe acestea sigur nu le mai văzusem niciodată şi nu ştiam că există-n realitate, mi se păreau nişte minunate fantezii ale minții mele -, vedeam totul prin pereții lui de sticlă strălucitoare, când deodată, prin

geamurile magazinului, văd o mare explozie, ca o ciupercă roşie, în depărtare, spre centrul oraşului. Toți oamenii fug înnebuniți, cobor şi eu în grabă şi ies din magazin, o iau la fugă pe străzi, pe când în urma noastră ciuperca de purpură creşte tot mai mult şi e gata să ne ajungă.

După un vis erotic oarecare, azi-noapte a urmat un altul, în care părea că se reia visul povestit în „Himera”, ceea ce-mi dădea groaza sacră a împlinirii unei profeții. Această groază a crescut brusc, tinzând spre infinit, odată cu țiuitul acela galben-auriu, insuportabil, din tâmple. Fireşte că m-am trezit cu fața-n sus. Nu ştiu ce pot fi aceste stări de groază dincolo de orice limită.

Si-n aceeaşi zi:

Toată noaptea visez nave ciudate. Ele apar mereu deasupra Morii Dâmbovița.

Nu mai am puterea să comentez, acum, fragmentele astea. E aproape patru dimineața, oricum, şi la opt trebuie să fiu la şcoală. O să reiau transcrierea din jurnal în perioada următoare, cu mintea ceva mai limpede, sper. Acum nu pot decât să-mi confirm sentimentul că e ceva acolo, că visele pe care le-am ales

din sutele notate-n caietele astea deja delabrate şi prăfuite s-au ales de fapt singure şi au nevoie de toată atenția mea. M-am întrebat întotdeauna dacă viața interioară a tuturor oamenilor e atât de epuizant de complicată, dacă fiecare e aşezat, ca un şoricel alb, în mijlocul minții lui labirintice, prin care trebuie să parcurgă un traseu, unul singur, cel adevărat, pe când toate celelalte duc spre capcane inextricabile.

Sunt trei profesori de matematică în şcoală. Doamna Băjenaru, o femeie ştearsă, gălbejită, cu buze subțiri, nu se remarcă decât prin ptoza pleoapei drepte, care-i dă bietei femei un aer şiret lipsit de orice plauzibilitate. Cealaltă, Florabela, e, dimpotrivă, un foc de artificii: mare, roşcată,

plină de viață, aur şi pistrui, e zeița absolută a şcolii. Până şi profesoarele ce se-nverzesc de invidie la vederea tinereții o iubesc ca pe fiica lor, căci e bună şi generoasă, iar şcoala, aşa mohorâtă cum e, se cutremură de clinchetul continuu al cerceilor si râsetelor ei.

Dar şi de țipetele ei isteroide din timpul orelor. Rareori a zbierat cineva mai tare la copii, şi rareori copiilor le-a păsat mai puțin. Florabela dansează cu fulgere-n mâini în fața copiilor, mare şi plină de rotunjimi ca o zeiță indiană, furiile ei sunt la fel de decorative ca şi gura ei roşie ca sângele pe fața fardată din greu, coama ei se răspândeşte-n aerul oliv al clasei ca pletele lungi ale meduzelor otrăvitoare. Florabela aruncă pe tablă şiruri de fracții, numitori şi paranteze, apoi se-ntoarce brusc, triumfătoare spre cei treizeci de gnomi, piticiți şi mai tare de statura ei, deschide gura şi țipă, țipă ascuțit şi intens, i se văd în țipăt dinții perfecți, amigdalele şi omuşorul, e ca o divă pe scena Scalei, pietrificată-n splendoarea ei când ia cea mai înaltă notă. Copiii vâră capu-ntre umeri, dar zâmbesc: femeia asta superbă ridică în ei mareea unui dor obscur, clinchetele marilor ei cercei rotunzi le stimulează pituitara şi gonadele cu atât mai mult cu cât le inhibă funcția taxinomică a emisferei drepte. Tabla neagră din spatele rochiilor mereu elegante şi sofisticate pe care Florabela le schimbă ca pe batiste se umple de cifre, dar e ca şi când ar rămâne neagră şi curată până la sfârşit, căci profesoara lor e atât de intensă, încât se proiectează pe-un vid luminos ce şterge semnele şi contururile. Copiii nu-nvață nici un strop de matematică, dar o-nvață pe ea, fetițele se vor strădui să fie ca ea, uriaşe, pistruiate şi cu gura mare, băieții vor căuta iubite cu un cap mai înalte ca ei şi vor visa la focul roşu al unui pubis inaccesibil.

Nici unui bărbat nu-i trecea prin cap să se-apropie de ea. Inspira spaimă cu statura ei de baschetbalistă şi țipetele ei de Krimhildă. Lângă ea, bărbații păreau livizi şi neputincioşi, şi aşa trebuie să fi fost şi-n pat cu o asemenea vâlvătaie-n brațe.

Privind în urma Florabelei pe culoar, când trecea, în pauze, printre copiii ce faceau o gălăgie nemaipomenită, nu mă puteam gândi decât la Venus din Iile urcând scara ce trosnea sub paşii ei de bronz către camera nupțială în care doi bieți muritori îşi trăiau ultima clipă de fericire. Nu puteai să-ți doreşti o asemenea femelă, n-aveai decât să respiri resemnat feromonii ce izvorau din ea ca o lumină de ambră şi să treci mai departe, cu amărâta ta de viață-n căuşul palmelor, ca un mascul de călugăriță ce ştie că nu poate scăpa viu din brațele pliate-n rugăciune ale statuarei, enigmaticei femele.

Şi era, în fine, Goia, de care mă apropiasem mai mult în ultimii ani pentru că, deşi retras şi stângaci, poate din cauza chipului său mutilat sau dintr-o severă inadecvare socială, avea o pasiune specială şi contagioasă față de disciplina pe care-o preda. De multe ori, după ce se terminau cursurile, sau în timpul verii, când veneam la şcoală ca să supraveghem curățenia în clase şi pe culoare, spălatul geamurilor şi zugrăvitul, ne aşezam pe treptele din fata scolii si stăteam de vorbă. Are o voce înfundată, aproape neauzibilă, monotonă, care-ar fi adormitoare dacă n-ar contrasta cu migala şi ardoarea aproape maniacale cu care povesteşte lucruri din singura zonă care l-a interesat vreodată: matematica. Din copilărie se-mprietenise cu cifrele, şi nu cu copiii. Fiecare cifră avea pentru el formă, gust, miros, textură şi personalitate. Fiecare se combina cu altele după afinități subterane pe care Goia nu se pricepuse să mi le explice dar pe care le simțeam limpede, cum simți rezistența aerului sau gravitația. Se-mprietenise apoi cu matematicienii, ştia în detaliu viața fiecăruia, istoria matematicii i se desfăşura înainte, cu zecile ei de mii de influențe, interrelații, idei uitate timp de secole şi-apoi regăsite, erori şi revelații, impasuri şi eliberări orgasmice, cu o măreție pe care n-o egalau decât naşterea universului sau evoluția speciilor. îmi vorbea despre matematicienii lui preferați, Galois, Cantor, Abel sau Godel, despre enigmaticul Bourbaki, despre teoria lui Fermat şi

matematica ecuațiilor neliniare, despre Rene Thom si Mandelbrot, fractali si benzi ale lui Mobius, desenând în aerul ce se făcea tot mai cafeniu, cu degetele lui lungi de câte douăzeci de centimetri, figuri în două şi trei dimensiuni, ca şi figuri paradoxale şi imposibile pe care le puteai vizualiza doar dacă erai familiar cu şirul de manevre ale dimensiunii a patra. Goia mi-a împrumutat primul tratat de topologie pe care l-am citit vreodată (sărind peste şirurile de ecuații şi storcând din paginile aparent aride intensa poezie a geometriei de cauciuc)

si tot de la el am aflat detalii - care m-au făcut să tresar ca-n fața uneia dintre coincidențele ce sfidează aleatoriul nepăsător al vieții — despre George Boole şi uimitoarea sa familie, din care, fireşte, făcea parte scriitoarea care m-a făcut prima dată să ud paginile unei cărți de lacrimi, Ethel Liban Voynich. Povestea lor mi-a rămas adânc săpată-n memorie.

După toate aparențele, George Boole fusese primul ins prodigios din neamul lui, ce-avea să fie ulterior la fel de bogat în minți uimitoare ca arborele genealogic încărcat de har al lui Bach. Dar cine poate spune dacă oameni de origine modestă şi fără studii strălucite ca Boole, ca Newton, ca Tesla, ca Einstein sau ca Da Vinci n-au avut printre zecile de mii de strămoşi, cine ştie când, la rădăcina încrengăturii lor miraculoase, câte-un Bețaleel, pe care Domnul l-a transformat, într-o clipită de ochi, dintr-un iudeu oarecare într-un inventator capabil să construiască marele templu? Mama lui Tesla, o gospodină simplă din Croația, putea face trei noduri la o< geană şi-şi inventase din nimic maşinăriile de râşnit, cu complicate pârghii de lemn, cu angrenaje de roți dințate, cu sfoară groasă ce transmitea mişcarea. Boole provenea şi el dintr-un mediu care nu promitea nimic în plan intelectual. Tatăl lui repara pantofii scâlciați ai vecinilor săi din Lincoln. Viitorul reformator al logicii şi matematicii a avut o educație mediocră, limitată la urmarea unei mici şcoli comerciale. Cu toate acestea (şi cred că şi dac-ar fi păzit

caprele pe câmp), a ajuns până la urmă la cărțile după care mintea lui, de la-nceput orientată spre gândirea abstractă ca acul busolei spre nord, tânjea atât de tare, încât, dacă n-ar fi existat, probabil că le-ar fi scris ea însăşi: *Mecanica Celestă* a lui Laplace şi *Mecanica analitică* a lui Lagrange. Urmând linia de gândire descoperită aici, Boole dezvoltase, în următoarele decenii, metodele simbolice care-au făcut din logică o ramură-a matematicii (dacă nu chiar invers) şi care-au fundamentat algebra modernă superioară. Algebra booleană, dezvoltată la jumătatea veacului al XlX-lea, a deschis toate căile matematicii din secolul următor prin formalizarea pe care Boole a adus-o în operațiile limbajului matematic. In *O investigație a legilor gândirii, pe care sunt fundate teoriile matematice ale logicii şi probabilităților,* Boole revoluționase logica atât de radical, încât a fost nevoie de decenii ca opera sa să fie înțeleasă. Frege şi Wittgenstein n-ar fi existat fără *Legile gândirii* pe care acest om cu puțină instrucție, acest autodidact prodigios, asemenea lui Newton, le expusese cu atâta rigoare.

La un an după publicarea, la vârsta de 39 de ani, a acestei scrieri cruciale, Boole se căsătorise cu o femeie la fel de dăruită în felul ei, Mary Everest. Unchiul ei era colonelul George Everest, cel care coordonase *Marea cadastrare trigonometrică a Indiei* la nord de Nepal şi dăduse numele celui mai înalt munte de pe planetă. Mary avea 23 de ani când se măritase cu Boole, cu care-a trăit timp de zece ani, până ce el a murit de pneumonie după ce ținuse o conferință, ud până la piele, după o ploaie torențială. în tot acest timp, ea născuse cinci fete. Fiecare dintre surorile Boole fusese remarcabilă într-un domeniu, ca şi mama lor de altfel, matematiciană autodidactă şi bibliotecară la Queens' College, în Londra, unde se mutase după moartea soțului ei.

Mary Boole, figură anodină cu bonetă victoriană, cum apărea într-o istorie-a matematicii pe care mi-a împrumutat-o mai târziu Goia, fusese o excentrică de fapt, o entuziastă, o

femeie plină de viață şi senzualitate, căci nimic nu înşală şi nu perverteşte mai mult imaginea unui om decât o poză sau o gravură. Trebuie că soții Boole se iubeau frecvent şi pătimaş de vreme ce, din doi în doi ani, cu o regularitate geometrică, li se născuse câte o fetiță. E greu să ți-i imaginezi în pat, nu doar pe Boole, ci pe oricare dintre bărbații iluştri ai veacului al XlX-lea, cu aerul lor de-o gravitate patriarhală, cu bărbile şi mustățile pieptănate bizar, cu ochii ațintiți în zarea progresului continuu şi neabătut. Curr) îşi mângâiau oare femeile, şi cu ce gesturi de dragoste răspundeau ele, lepădându-şi în dormitor, odată cu hainele, onorabilitatea şi pudoarea absurde în care erau încorsetate? Sau le

păstrau şi în pat, cum nu-şi scoteau de pe ele nici cămăşile de noapte? Oare împotrivirea îmbujorată a tovarăşei de viață, stânjeneala ei aproape feciorelnică, violentarea gingăşiei femeieşti de către o brută bărboasă să fi făcut farmecul grotesc al sexului din acel veac? Sexul era demonic şi totuşi avea loc, în secret, în miez de noapte, în ruşine şi culpabilitate. Femeile se ascundeau de cum rămâneau gravide, căci pântecul ce creştea era dovada fornicației, a poftelor, a faptului că doar cu câteva luni în urmă mama de familie care, seară de seară, le citea tuturor, lângă şemi- neu, istorioare morale, care era nedespărțită de gherghеful pe care țesea imagini naive de fluturi şț flori, care era nelipsită de la slujba de duminică dimineața stătuse cu picioarele desfăcute obscen sub un bărbat, se lăsase pătrunsă de falusul lui dezgustător şi poate chiar, oroare, îi şi plăcuse… Dar nu putea fi acesta cazul familiei Boole, căci, în definitiv, nici măcar oribila epocă victoriană nu produsese doar farisei. Fapt e că doamna Boole rămăsese, şi după moartea soțului, o senzuală, sublimându-şi însă impulsurile într-o încrengătură de scrieri texturate capricios, ca o pătură țesută din zeci de petice din materiale şi cu modele diferite. Inventase matematica pe gherghef, ce le ajuta pe tinerele femei să-nțeleagă noțiuni geometrice avansate prin țeserea de curbe pe

canava şi prin construirea, din ațe de diferite culori, a unor figuri sofisticate, scrisese *Filozofia şi amuzamentul algebrei,* încercase să exprime emoțiile şi subiectivitatea trăirilor în simboluri abstracte. Feminizase ariditatea, adusese lumea soțului ei între zânele înaripate, de numai un deget înălțime, ce invadaseră epoca. Trăise ca văduvă cincizeci de ani, timp în care-şi crescuse fetele în spiritul liberal-fantast-spiritualist ce-avea să dea (printr-o altoire providențială) roade dintre cele mai exotice.

N-aş fi scris nimic aici despre familia Boole, despre felul cum făceau ei matematică şi dragoste. Nici măcar faptul că fata lor cea mai mică avea să ajungă revoluționară, atee şi autoare celebră în Uniunea Sovietică nu e o justificare, chiar dacă romanul ei a fost prima carte care-a căpătat un răspuns de la mine. Dar fără povestea asta dintr-un veac absurd şi obscur (şi totuşi fermecător în naivitatea lui mecanică) n-aş putea ajunge la miza cea mai prețioasă a acestor pagini, la enigma lor şi a lumii. Pentru că, încă de acum câțiva ani, când am vorbit prima dată cu Goia, pe treptele încinse de soare din fața porții şcolii, am intuit că în povestea lui George Boole (sau a lui Ethel Lilian Voynich, sau la confluența dintre ele) începe să se contureze ceva, ceva ce căutam de mult, asa cum, când îti revii dintr-o comotie puternică, imaginea din fața ochilor ți se clarifică treptat. De-a lungul acestor ani am văzut cum poveştii începute în clasa a şasea, când am citit, fără să ştiu ce citesc, *Tăunul,* i se adaugă, din toate părțile, alte şi alte fire colorate, ca pe gherghelul lui Mary Boole, unite toate printr-o curbă amplă, lentă, molatică, dar îndreptându-se asimptotic şi inevitabil spre absolut. Fiecare nou fir mi-a stârnit o uimire şi nişte aşteptări tot mai mari. Nopți în şir, levitând deasupra patului meu, cu cărți deschise plutind în jur ca-ntr-o cabină de navă spațială, am citit despre Boole, Lewis Carroll, Edwin Abbott şi tot ce-am mai putut găsi în această zonă, cu sentimentul că mă apropii încet de ceva sau de cineva care încă, frustram, se ascunde. Dacă există semne,

dacă un imposibil vecin de celulă (căci dincolo de zid sunt doar prăpastia şi marea) începe să-ți bată-n perete ca să-ți comunice, cu semilune, roți dințate, triunghiuri şi cruci, un plan de evadare, dacă viața e un test de perspicacitate sau, ceea ce poate fi unul şi acelaşi lucru, de personalitate (desenează un copac; desenează un om; aranjează desenele în ordinea faptelor; interpretează fluturii multicolori împrăştiați pe pagină), ele trebuie că apar de unde te-aştepți mai puțin, eteroclite şi aluzive mai întâi, facându-te să te-ndoieşti nu de ele, ci de tine, să te ruşinezi de propria ta paranoia şi să-ncerci s-o uiți, să te-ntorci la pervaziva conspirație a normalității. Numai că nu poți dormi de ciocănitu- rile în zid, şi privarea de somn duce la halucinații şi nebunie, şi până la urmă, inevitabil, la iluzia unor ciocănituri în zid. Şi tot aşa până ce metronomul se opreşte, şi tu n-ai dat încă nici un răspuns. Nimeni nu joacă jocul ăsta de bunăvoie. Nu-l alegi, ci eşti ales de el. Nu cauți tu, ci tu eşti cel căutat.

Am mers deci mai departe, pe firul păianjenului, cu capetele de ață pe care întâmplarea mi le scosese-nainte, urmărindu-le cu degetul până unde se legau, nod după nod, aşa cum, în copilărie, legam zeci de sfori de toate clanțele, cu noduri multe şi complicate, pentru ca mama să nu mai nască înc-un copil. Am privit apoi cu toată atenția fiecare nod, ca sub o lupă strălucitoare, urmărind cum se întretaie buclele de culori si texturi si grosimi diferite, sperând ca ele să fie literele unui alfabet necunoscut, căci de prima întrebare - sunt, ele, sau nu sunt semne? — depindea căutarea mea, fără ca răspunsul să fie şi dezlegarea. Căci ar fi fost (şi este) înspăimântător să-nțeleg că, da, peste tot sunt semne care mi se adresează, că ele strigă după descifrare, dar că mintea mea, ganglionul protejat de țesut osos, nu e în stare să le lege într-o coerență, necum într-un tunel sau într-o evadare. Nu am trăit degeaba, îmi spun în fiecare clipă a vieții mele, fiindcă n-am ajuns scriitor, fiindcă sunt un biet profesor de română, fiindcă n-am nici familie, nici avere, nici o noimă pe

lume, sau fiindcă trăiesc şi am să mor printre ruine, în cel mai trist oraş de pe fața pământului. Ci pentru că mi s-a pus o-ntre- bare la care n-am aflat răspunsul, pentru că am cerut şi nu mi s-a dat, am bătut şi nu mi s-a deschis, am căutat şi nu am găsit. Iată ratarea care mă înspăimântă.

Aveam cinci ani şi trei luni când, într-o toamnă umedă si cețoasă, ne-am mutat în blocul din Ştefan cel Mare. Crescusem şi trebuia să-mi schimb cochilia cu una mai spațioasă, aşa cum şi țeasta care-mi adăpostea grepfrutul tandru al minții se lărgise, pentru ca amintirile şi dorințele mele să aibă unde-ncăpea. îmi amintesc cum blocul cu opt scări zăcea pe-o coastă, în ceața groasă, ca o balenă eşuată pe țărm, cu pielea la fel de cenuşie, cu la fel de multe cicatrice de la străvechi înfruntări. Prin fața lui treceau, cu zgomot asurzitor, tramvaiele bezmetice ale vremii, din tablă ordinară, cu interior de lemn lustruit şi scări care se ridicau brusc, clămpănind, prinzând de multe ori piciorul călătorilor neatenți. Tata mă dusese de câteva ori la Muzeul Tramvaielor, ce ocupa un depou dezafectat undeva pe la Predoleanu, şi unde văzusem, pe o poliță, un şir de picioare retezate din gleznă, în pantofi cu toc şi pantofi bărbăteşti, şi săndăluțe de copil, ale nefericiților prinşi de scările carnivore. Am văzut şi degete, unele cu verighetă, retezate de uşile rabatabile ale vagoanelor, la fel de inuman construite, care-i striveau pe cei ce se aruncau în ultima clipă în vagonul aglomerat. De câte ori, pe când eram copil, n-am auzit, mergând cu tramvaiul, câte-un răcnet teribil undeva către uşa din față, de câte ori n-am văzut, imediat după aceea, pe geam, profilată pe mormanele de zăpadă, câte-o femeie îmbrobodită care-şi ținea la piept, plângând şi gemând, mâna însângerată. In tramvaie era de obicei o-nghe- suială atât de mare, că fata mi-era mereu strivită de fundurile şi şoldurile oamenilor mari din jur, oricât m-ar fi protejat mama, care-i împingea din răsputeri ca să-mi facă loc măcar cât să pot respira. Când venea tramvaiul, oamenii se călcau în picioare în stații, se

agățau ca înecații de barele ușilor, se-mpingeau animalic. Tramvaiul clopoțea disperat, din troleu îi țâșneau scântei, vatmanul abia mai putea roti maneta lui de alamă, înghesuit şi el de mulțime, şi-n cele din urmă hardughia de tablă se urnea, cu geamurile zbârnâind, acoperită de oameni agățați de uşi şi de tampoane, ca o albină copleşită de paraziți.

Iar în spatele blocului era Moara Dâmbovița, monstru de cărămidă ce-şi înfigea frontoanele-n cer şi care făcea un zgomot continuu, mai asurzitor încă decât cel al tramvaielor. Acolo, în apartamentul cu trei camere de la etajul cinci, mi-am trăit mare parte din copilărie, ca şi toată adolescența mea de fantast şi de schizofren, singur cum n-a mai fost o ființă singură pe pământ. Din acea primă toamnă nu-mi amintesc decât ceața-nghețată, întinsă pretutindeni într-un spațiu gol şi cenuşiu. Blocul nostru era izolat între maidane uriaşe. Nu existau încă nici Aleea Circului, nici blocurile de dincolo de sosea, si chiar si blocul nostru avea încă schelele ataşate pe fațade. Era toamna lui 1961. Cu un an înainte fusese construit, în mijlocul pustietății, Circul de Stat, improbabilă farfurie zburătoare coborâtă lângă infama groapă de gunoaie Tonola. In primele zile i-am dat roată, de mână cu mama, linşi de ceață, nereuşind să cuprindem în priviri cupola ondulată şi geamurile prismatice ale clădirii ăsteia care-avea să fie atât de importantă în viața mea, fiindcă țipătoarea şi-atât de emoționala lume a circului, cu luminile ei trecute prin filtre colorate şi paietele de pe costumele călărețelor şi petele de flacără vie de pe blana panterelor ce săreau prin cercuri de foc, mi-a rămas mereu în amintire ca o lume circulară, o monadă fără legături cu mizera conspirație a realității. Am plâns şi eu, la galerie, văzând călăreața triumfătoare, cu sânii goi şi părul vopsit într-un milion de culori, Semiramidă-a iluziei, efemeridă a ves- niciei, dând roată arenei prin fața spectatorilor livizi şi impersonali ca nişte insecte uriaşe. Am văzut şi eu circul de purici, am privit şi eu încolăcirile de necrezut ale Omului Şarpe. în spatele Circului erau casele pe

roate ale artiştilor, ai căror copii mergeau la şcoala unde, după doi ani de la acele drumuri prin ceață cu mama, aveam să intru şi eu în clasa întâi. Am avut atunci colegi ce jonglau serile, la circ, cu bile colorate sau cu torțe în flăcări, care săreau de pe-un balansoar direct pe umerii unui frate mai mare, aşezat pe umerii tatălui lor, aşezat şi el pe umerii herculeeni ai bunicului cu mustăti în furculiță, care furau muzicuța clovnului si-o ascundeau într-o cutie învelită-n hârtie roză, creponată. Iar în clasă erau ca toți copiii, în şorțu- lețe pepit şi cu fundă la gât, încât păreau ei înşişi un fel de clovni fără haz.

Fiindcă, într-adevăr, dacă mă gândesc la primii mei ani de scoală, îmi vin în minte trei şiruri de mici clovni trişti, aşezați în bănci mâzgălite de cerneală, ei înşişi plini de cerneală până-n ochi de la tocurile cu penițe răşchirate şi de la călimările care se răsturnau mereu pe băncile străvechi, dejghinate, în clasele sinistre în care-nvățam. Chiar şi-aşa, impregnarea asta cu lichidul albastru părea să nu-i satisfacă deplin pe educatori, căci, una-două, eram duşi la cabinetul medical, unde, la cel mai mic semn de răceală, ni se badijona gâtul (dar şi limba, dar şi buzele, dar şi bubulițele de pe fețe) cu albastru de metil de exact aceeaşi culoare, încât, plini de pete şi pe dinăuntru, şi pe dinafară, pe deasupra tunşi la chelie dacă ni se găseau păduchi, ajungeam să arătăm ca elevii lui Makarenko, călăuziți de faimosul dicton: „Nu ştii? Te învățăm. Nu poți? Te ajutăm. Nu vrei? Te obligăm/’ Nici noi nu voiam, în ruptul capului, aşa că învățătoarea noastră, o bătrână gârbovă, mereu cu iepuraşi şi morcovi de carton în mâini, ne obliga în fiecare zi să ieşim ruşinați din noi înşine. Din primele clase de şcoală n-am decât câteva amintiri:

La opt dimineața e încă noapte şi pe ferestrele clasei ninge oblic si des. învățătoarea citeşte dintr-o carte, dar eu n-o mai urmăresc de mult: mă uit pe geam şi deodată am impresia că întreaga clasă zboară oblic în sus cu mare viteză, în aerul negru în care fulgii strălucitori stau încremeniți.

E tot iarnă, e tot noapte şi globurile din tavan sunt aprinse. Toată clasa străluceşte de lumina lor galbenă. îmi privesc colegii prin rigla de plastic: îi văd înconjurați de curcubee groase, pufoase, mereu schimbătoare.

Decupez legume şi fructe din hârtie lucioasă de diferite culori, care miroase ciudat a cerneală proaspătă. Lipesc apoi, cu pelicanol, formele de castravete, roşie, strugure, măr, pară sau portocală pe o planşă albă, granulată, de bloc de desen.

Scriu la tablă şi, fără voia mea, literele-o iau în sus, se-ndreaptă spre colțul îndepărtat, din dreapta, al tablei. Curând, trebuie să țin mâna cu creta deasupra capului, apoi să mă-nalț pe vârful degetelor şi-n cele din urmă să mă-ntind cât pot, până-mi trosnesc oasele, ca să pot continua şirul cuvintelor. Creta îmi cade din mână înainte să pot duce rândul până la capăt.

în pauză îmi desfac, pe banca murdară şi scrijelită, pachețelul pe care mi-l face mama în fiecare zi: două felii de pâine cu brânză şi salam şi un ciorchine de strugure cu boabe mari, verzi, ude, într-o pungută de plastic. Strugurele-l mănânc afară, în curte, unde sute de copii se aleargă nebuneşte. Eu stau în singurul colț unde n-ajunge soarele şi, boabă după boabă, mănânc întregul ciorchine privind vânzoleala celor ieşiți în recreație.

Nu exist, n-am personalitate, nu ştiu cine sunt. Când intră-nvă- țătoarea cu iepuraşii ei de carton, mulți copii se ridică din bănci şi-o iau în brațe, o mângâie, o alintă. Eu nu fac asta, sunt rece şi distant. De fapt, nici n-o observ, cum nu-mi văd nici colegii, cum nu mă privesc nici pe mine-n oglinzi (când am făcut-o prima dată, peste doi ani, nici nu m-am recunoscut). Trăiesc într-o lume de contururi colorate, de mirosuri stranii. Nu sunt ataşat nici măcar de propriii mei părinți, nu-i îmbrățişez şi nu-i sărut. „Ai să pierzi mult în viață dacă eşti aşa de *respingător* ‘, îmi spune mama obidită,

de câte ori vrea să mă alinte şi eu îi împing indiferent braţele cât colo.

Suntem tot într-o recreaţie (în amintirea mea, şcoala primară pare să fi fost doar o recreaţie prelungită la nesfârşit), stau liniştit în banca mea pe când colegii mei, în cămăşile şi sarafanele lor pepit, sar peste bănci şi aruncă unii-n alţii cu gumele, când simt ceva deasupra capului. Ridic privirea şi văd o sferă albastră, mai mare decât globurile din tavan spânzurate de tijele lor. Nu e chiar deasupra capului meu: e puţin către fereastră, dar se apropie încetişor de mine. Suprafaţa ei e netedă, dar nu-i nici sticlă, nici plastic. Nu e un balon. Suprafaţa ei e fără cusur, iar culoarea, albastrul acela palid şi totuşi puternic, mă emoţionează deodată, ceea ce nu-i nici o surpriză: toate culorile mă impresionează adânc, de la cele ale poleielilor de ciocolată până la nuanţele cărnoase ale zambilelor. Nu pot picta sau desena, fiindcă roşul, galbenul, verdele, cafeniul lăsate pe foaie mă umplu de uimire: ele strigă şi ard, îmi ajung până-n adâncul conştiinţei. Sfera coboară încetişor, pare de aer, pare pictată gingaş pe aerul veşted al clasei. N imeni altcineva n-o vede. Mă uit la colegii mei, i-o arăt chiar Mih^elei, premianta clasei, dar Mihaela nu înţelege. Sfera se opreşte deasupra mea, îmi colorează-n albastru pal faţa ridicată, îi simt culoarea pe nas, obraji şi buze. Apoi nu mai e acolo.

Sunt decupat din tor ce văd, din tot ce trăiesc, de parcă un fotograf nepriceput ar fi focalizat nu pe chipul căruia-i face portretul, ci pe fundal. Dar nu e asta. De fapt, eu sunt fundalul, sunt tot ce e-n jurul meu, pe când silueta mea e decupată. Păstrez în cutia mea cu comori o poză din clasa a treia: suntem toţi în bănci, cu uniforme pepit şi cravate roşii de pionieri la gât. Toţi avem mâinile la spate. învăţătoarea e-n fundul clasei, sprijinită cu-o mână de banca mea. Căci stau în ultima bancă, deşi sunt copilul cel mai scund din clasă. „De, dacă nu-i dăm niciodată flori şi bomboane..zice mama,

care nu dă nimic din principiu şi, deşi credincioasă, nu se duce la biserică, fiindcă soțul ei e un comunist convins. Fiindcă sunt atât de mărunt şi de negricios, mă văd în poza cu culorile înecate doar ca un punct maro, fără trăsături. Timp de patru ani am fost al treilea la catalog între treizeci de copii, fete şi băieți, între care n-am avut nici un prieten.

Nu-mi mai amintesc nimic altceva, cum nu-mi aduc aminte în ce fel mi-am construit, din calcar poros, şirul de vertebre ascuns în carnea spinării mele.

în clasa a treia mi-au descoperit boala ruşinoasă. Era în primăvară, în trimestrul al doilea. Clasa era plină de lumină când a intrat sora cu cutia nichelată în mâini. Colegii mei s-au făcut deodată livizi, căci ştiau că urma vaccinul. Din când în când eram vaccinați, adică ni se făceau injecții. După ele, umărul sau piciorul ne-nțepeneau, şi ne durea-ngrozitor. Asta nu-i oprea pe copii să se lovească fără milă, unii pe alții, peste vaccin şi să se fugărească apoi prin clasă cu picioarele înțepenite, de parcă le-ar fi avut prinse în mecanismul de tije metalice ale celor bolnavi de poliomielită. Alteori, peste băşica înțepăturii, doctorița zgâria câteva linii cu un ac înroşit în foc. Mai toți oamenii aveau pe umărul stâng, imprimat în piele, un fel de sigiliu, de parc-ar fi aparținut cuiva. Se vedea limpede la vecinii care fumau, în maiouri, prin balcoane, la mamele noastre eânu îşi dădeau jos capoatele înflorate ca să intre-n baie. Acest fel de vaccin era cel mai temut, mulți copii leşinau când li se făcea, căci acul înroşit la lămpița cu spirt devenea portocaliu, semitransparent, nu mai avea nimic metalic, părea făcut doar din suferință pură, diabolică, sosită din altă lume. Când atingea pielea deja inflamată, suprafața ei umedă sfârâia, ieşea fum şi mirosea asemenea cărnii de porc prăjită-n tigaie. Erau şi vaccinuri uşoare, pe bucățica de zahăr cubic: o pipetă lăsa să pice un strop cleios şi roz peste micile cristale presate, noi stăteam la rând şi, în fața surorii, scoteam limba şi primeam acel desert care ni se topea apoi, ca o bomboană fondantă, în gură. In sărăcia neagră de-atunci, eram hămesiți

după dulciuri. Priveam chioşcurile cu jeleuri, ciocolată Pitic, napolitane sau bomboane sfărâmate, pietrificate, lipite unele de altele ca nişte amalgamuri geologice, ca pe nişte paradisuri de neatins, căci la orice rugăminte pe care-o înălțai către zeii cu care mergeai de mână pe stradă, cu fețele lor decupate pe cer, nu auzeai decât veşnicul „N-am bani, mamă, de unde să-ți cumpăr?'[1] sau „Lasă că-ți cumpăr când ia tata leafa…” Muream de bucurie când găseam în geanta mamei, în care scotoceam de câte ori se-ntorcea de la piață, câte-o tabletă de glucoză sau o cutie de calciu granulat colorat în roz sau albastru, substitute scârboase de dulciuri, pe care le ronțăiam însă cu disperarea după glucide a trupuşorului meu ce-şi modela continuu, din hrana proastă, apa infestată, laptele albastru de diluare, pâinea cu tărâțe şi excremente de şoareci, macaroanele vechi de când lumea, forma anemică, în bătaia tuturor vânturilor.

în acea dimineață de martie ni s-a făcut prima dată IDR-ul. Repetenții clasei îl ştiau, îl mai făcuseră, nu era cine ştie ce. Da, te înțepa, dar cu un acuşor mic cât al albinelor, şi doar sub piele. Nu durea prea tare, nici locul nu se umfla. Aşteptai la rând cu mâneca de la cămaşă suflecată, ți se dădea cu spirt, apoi ți se injecta un lichid ca apa sub piele: chiar vedeai băşicuța plină de lichid cum se umfla pe când doctorița împingea pistonul. Apoi punea din nou ghemotocul de vată albăstruie peste piele şi ac, trăgea-napoi seringa şi te lăsa să pleci cu vata apăsată pe-nțe- pătură. Caraghios era că în aceeaşi seară în jurul punctului lăsat de ac pe pielea brațului tău se insinua o roşeață, mai întâi difuză şi nu mai mare decât o monedă de cinci bani. Te mânca uşor, aproape că nu simțeai. Te culcai cu mica înțepătură pe braț, sperând că a doua zi nu mai ai nimic, dar dimineața te trezeai cu ditamai pata roşie, cât o monedăade-un leu, iar seara era cât o farfurioară de ceai, în plus tumefiată şi lucioasă. Sau cel puțin eu m-am trezit aşa, într-o dimineață pe care-mi va fi greu s-o uit. Pata mă mânca dinainte să mă dezmeticesc bine,

mă mâncase şi-n vis. Dar când am deschis ochii şi mi-am privit partea dinăuntru a antebrațului nu mi-a venit să cred: era ca o pecete de ceară pe pielea mea albă, ca un stigmat al unui trecut criminal, ca o marcă-a ruşinii şi vinovăției. Mi-era insuportabil s-o privesc mai mult de câteva clipe. La şcoală, copiii s-au adunat în jurul meu când a venit sora să ne măsoare petele cu o riglă de plastic. La cei mai mulți copii semnul aproape că nu se vedea, era cel mult un abur de roşeață, câteva granule cărămizii în jurul înțepăturii. La câțiva pata avea diametrul de vreun centimetru. Sora aşezase rigla rece peste discul roşu şi fierbinte de pe pielea mea şi notase, cu o figură gravă, ceva în carnețelul ei. Apoi vorbise cu învățătoarea, care-şi decupa şi-şi colora iepuraşii la catedră, si-n cele din urmă veniseră amândouă la banca mea. Eram copleşit de zecile de capete aplecate deasupra mea, cum stăteam în bancă având brațul cu mâneca suflecată întins de-a lungul pupitrului murdar. Pata-mi zvâcnea, monstruoasă, pe mână, dar curând flăcările ei au părut să se stingă în roşeața generală, căci mă făcusem roşu din cap până-n picioare, îmi simțeam până şi albul ochilor împurpurat de ruşine, aş fi vrut s-o iau la fugă şi să mă ascund în prima gaură de şobolan pe care o găseam înainte. Dar ghemul de copii, capetele lipite unele de altele, ochii răi şi batjocoritori, gurile deschise-n uimire şi-n ilaritate păreau o spumă inextricabilă-n jurul meu. Era de fapt o mare infinită de copii, deasupra, dedesubt, pretutindeni, din care nu mai exista nici o scăpare. Dar de-abia după ce-a sunat de recreație s-a dezlănțuit cu adevărat infernul.

Cele două femei au ieşit, îndepărtându-se pe culoar, şi-am rămas în mâinile colegilor mei. Am vrut să-mi trag mâneca la loc peste pata infamantă, dar copiii m-au apucat şi mi-au dez- velit-o cu forța, țipându-mi în urechi porecla pe care-aveam apoi s-o aud ani în şir: „Te-be-cis-tul!“ Am luat-o la fugă, dar asta a stârnit roiul şi mai tare. M-au prins din urmă, m-au înghesuit în colțul clasei, mi-au smuls mâneca

de la cămaşă, mi-au ținut mâna strâns, cu pata la vedere, pe când alții-mi țineau picioarele şi cealaltă mână. Erau prăvăliți peste mine, fetițe şi băieți, avizi să mai vadă, iar şi iar, stigmatul diferenței mele față de ei, al ciudățeniei mele pe care-ar fi vrut s-o şteargă de pe fața pământului. Eram un tuberculos, un mizerabil ce-i putea contamina şi pe ei, un proscris pe care era datoria lor să-l arunce afară din clasă. Câte-o fetiță-şi aduna puterile şi mă plesnea cât putea peste pată, câte-un coleg care-mi fusese mai apropiat mi-o mânjea cu talpa pantofului. Urlam şi mă zbăteam sub grămada lor, aproape sufocat, când a sunat de intrare şi învățătoarea căruntă a intrat iar cu catalogul sub braț. Copiii s-au ridicat de pe mine şi s-au dus în bănci, roşii de efort şi cu ochii sclipitori, iar eu am rămas pe jos, în colț, ghemuit şi năclăit de lacrimi, şi aşa am rămas toată ora, căci învățătoarea nu mă avea la inimă şi n-a încercat măcar să mă aline. M-a lăsat să zac acolo, cu mâneca ruptă de la cămaşă alături, cu brațul lipit de piept, de parcă nici n-aş fi existat, sau mai curând de parc-aş fi fost pus la colț pentru cine ştie ce vină.

IDR-ul a fost chinul vieții mele în primii ani de şcoală. Mi l-au repetat după o săptămână, doar mie dintre toți copiii. A doua zi nu m-am mai dus la şcoală. Am rătăcit pe Aleea Circului, printre castanii deja plantați, cu mâna zvâcnind şi mâncându-mă mai mult chiar ca prima dată. Eram un tebecist, prin sângele meu umblau milioane de gângănii teribile, precum cârtițele pe sub pământ. Eram plin de viermi şi gândaci şi păianjeni şi lăcuste şi purici şi melci, toți îmi runțegau vinele, îmi spintecau plămânii, mă devorau pe dinăuntru. Acasă, mama mă luase-n brațe şi-şi blestemase zilele, căci îşi adusese aminte că, din disperarea de a nu mă pierde şi pe mine, după dispariția lui Victor, mă hrănise cu lapte cumpărat de la un vecin din capătul străzii, când stăteam pe Silistra. Omul avea vacă, o scotea să pască prin bălțile acoperite cu mătasea-broaştei şi prin mărăcinişurile de

pe câmp. Vaca fusese sigur tuberculoasă, dar — ce să faci? Aşa erau vremurile. Laptele din sticle era trei sferturi apă, era albăstrui şi nehrănitor. Prin laptele praf care se dădea pe la creşe umblau gărgărițe şi era atât de vechi, încât uneori trebuia spart cu dalta. Oamenii erau săraci, ai mei nu primiseră la nuntă nici o lingură măcar, vai de lume! „Dar lasă, mamă, că mergem la dispensar, vorbim cu doctorița Vlădescu, e o femeie tare de treabă, vedem ce e de făcut. Ce, aşa se moare omu'? Dacă s-ar muri omu' aşa, una-două, ar fi numai oameni morți peste tot. Lasă, o să-ți treacă ție până tensori, n-avea grijă!“ La dispensar însă, pe când mama stătea în fața cabinetului pe-o bancă de vinilin, eu citisem din plictiseală ce scria pe panourile de pe pereți, cele cu „Pericolele bolilor venerice'[1], cu „Musca - vector al transmiterii microbilor", „Cum să spălăm legumele eficient" etc. Găsi- scm şi unul cu tuberculoza, unde scria că „dacă se-ngrijeşte bine, bolnavul poate supraviețui mult cu această boală, chiar şi douăzeci de ani“. Rămăsesem pe gânduri. Deci cam atât avea să fie viața mea: 28 de ani. Nu mi se părea chiar o catastrofă, până atunci mai era o grămadă de timp, dar față de alții, care ajungeau la 100... Chiar şi părinții mei trăiseră deja mai mult, dar ei nu avuseseră ființe vii şi înspăimântătoare în sânge.

Doctorița ne poftise-n cele din urmă înăuntru şi, ca de obicei, mă culcase cu spatele gol pe muşamaua rece. Mă ascultase îndelung cu talpa şi mai rece-a stetoscopului. Citise dintr-o privire fisele mele medicale, zdrențuite, scrise cu cerneală de diferite culori, cu un scris din care nu se puteanțelege nimic. Mă cântărise, mă măsurase pe cântarul cel alb, ale cărui greutăți glisante mă fascinau atât de tare. „Măi băiete“-mi spuse, „de ce nu mănânci? Nu ți-e ruşine să-ți iasă aşa coastele prin piele? Uite, ți s-a lipit burta de şira spinării...“ „Dac-ați şti cât mă lupt cu el, doamna doctor! Nu mai ştiu ce să-i mai fac de mâncare, şi el strâmbă din nas la toate: aia nu, aia nu... Păi ce Dumnezeu să-i mai dau, mierte

fierte, scoici prăjite? N-am pomenit aşa copil mofturos.” „Untură de peşte, doamnă, câte-o lingură-n fiecare zi, o să vedeți că face minuni. Cât despre mâncare, ia nu-i mai dați nimic două-trei zile: să vedeți cum mănâncă el şi mere pădurețe, ca ogarul turcului! Nu-i mai căutați, doamnă, atât de mult în coarne. Copilul trebuie să mănânce ce este şi să spună slavă Domnului că e ceva pe masă. Puneți-i de-acuma mâncarea înainte şi după cinci minute, dacă nu mănâncă, i-o luați şi-o deşertați la loc în oală, şi asta a fost mâncarea pe ziua de azi. Că nu-i de capul lui, să facă ce vrea. Ai auzit, măi... fecioraş! Te-ai ascuțit ca lupta de clasă, da’ lasă că te punem noi pe picioare. Plecam de la dispensar cu câte o rețetă, băgau o vreme vitamina B complex în mine, mă sileau să înghit lingura de untură de peşte care-mi întorcea stomacul pe dos, dar noile repetări ale IDR-ului la două luni, apoi la încă două luni distanță, nu arătau nici o schimbare. La şcoală nu mă mai dusesem tot trimestrul, îi amenințasem pe-ai mei că mă arunc în fața tramvaiului dacă mă mai târăsc la şcoală cu forța. învățătoarea venise de mai multe ori la noi acasă, veniseră şi nişte tovarăşi de la partid, vorbiseră cu ai mei: copilul nu putea rămâne fără educație. Dar când auzeam de şcoală fugeam în camera mea şi mă vâram în lada de la studio, printre plăpumi şi perne care miroseau fad a transpirație. Degeaba-mi promiteau că de-atunci înainte copiii n-o să mă mai supere, au să se poarte cu mine ca şi cu un coleg normal, degeaba încercau să mă atragă iar în clasa unde fusesem martirizat. Când tata, cu chipul dârz al ostaşilor sovietici din filme, hotărâse că e cazul să dea milităria jos din pod, aşa că-ntr-o seară-şi scosese cureaua şi mă croise-n lung şi-n lat, nu mai dor- misem toată noaptea. Târziu în acea noapte, când terminaseră partida de tabinet şi acum dormeau de mult pe canapeaua lor extensibilă din sufragerie, m-am îmbrăcat în tăcere şi, trecând pe lângă ei, în lumina albastră din cameră, m-am îndreptat către uşa de la ieşire. Fundul şi spatele mă usturau de parcă pata roşie a IDR-ului mi se-ntinsese acum pe tot trupul, acoperindu-mă

cu turpitudinea ei. înainte să ies, le-am aruncat o privire: cum dormeau pe spate, livizi în penumbra albastră, păreau două statui, un rege şi-o regină culcați pe sarcofagele lor într-o criptă din fundul pământului. Ce-aveam eu cu oamenii-aceia? De ce trăiam în aceeaşi casă cu ei? De ce trebuia să-i ascult? De ce aveau putere nemărginită asupra mea? „Pastele mă-tii de copil, eu te-am făcut, eu te omor!" uriaşe tata, înălțând a zecea oară cureaua, mare ca un titan, şi lăsând-o să cadă pe spinarea şi peste pulpele mele. Am răsucit cheia-n uşă şi-am ieşit încetişor pe palierul de la etajul cinci.

Era beznă şi nu se-auzea decar huruitul îndepărtat, continuu, al morii, de care, în afară de duminică, ne vibra blocul în fiecare zi, minut cu minut. Liftul nu mergea de câteva zile, aşa c-am luat-o-n jos pe scări, ținându-mă de balustradă. Pe câte-un palier ardea slab un beculeț deasupra vizorului unei uşi. La lumina asta ca de lumânare se zăreau şi celelalte trei uşi de intrare, ca şi țevile care alergau de-a lungul peretelui. Palierele erau uriaşe şi extrem de îndepărtate unele de altele. In linştea nopții, în încremenirea aerului negru ca obsidianul, păreau o coloană de cavouri succesive, un cimitir pe verticală, care nu se mai termina. La-nceput numărasem etajele, dar curând o frică teribilă m-a făcut să uit nu doar de locul unde mă aflam, ci şi de mine însumi. Alergam gâfâind şi țipând scurt pe scări în jos, mă-mpiedicam de treptele greşit numărate, mereu găseam, în locul ieşirii de la parter, alte şi alte paliere, cu uşi străine, cu plăcuțe de metal cu nume necunoscute, cu plante îngălbenite şi anemice. Gândacii de bucătărie mişunau, bineînțeles, peste tot, în coaja lor străvezie de chitină: se cățărau pe tocul uşilor şi se târau pe mozaicul de jos. învățătoarea ne arătase odată o molie ce aterizase pe geamul însorit al clasei: „Copii", ne spusese, „insectele sunt animale vii, ca şi noi. în corpul lor e tot ce e şi-n al nostru: carne, sânge, organe moi… Doar că ele au trupul acoperit cu o substanță tare şi aproape transparentă, cum sunt unghiile noastre.[11] Atunci, în clasă,

pe când colegii mei socoteau pe bețişoare de plastic, fusesem paralizat de gândul că aş fi putut să mă nasc îmbrăcat în întregime într-o unghie mare şi lată, cenuşie, pe care-ar fi produs-o trupul meu, aşa cum îmi creşteau unghiile de la mâini şi de la picioare. „Ia scoate şosetele să ți le mai tai, că ți-au crescut copite de când nu au mai văzut foarfecă.[11] Şi mama-mi decupa, de deasupra degetelor, coronițele lor ciudate, în formă de lună, de seceri subțiri, de coarne de vită…

Mă jucam cu ele, le-ncercam elasticitatea şi transparența, mă gândeam că fuseseră bucăți din trupuşorul meu. „Ia uite ce multe şi groase sunt, o să facem o ciulama din ele…" Gândul că aş fi fost zăvorât în armura de unghie, că oriunde mi-aş fi atins fața sau trupul aş fi dat de o unghie lucioasă, continuă, cu ciudate îndoituri şi orificii, mă făcea să strâng ochii şi să-ncerc să-ndepăr- tez, cu palmele, sinistra himeră, aşa cum făceam când îmi mai imaginam că mestec hârtie sau că o lamă de ras de-a lui tata îmi spintecă ochiul.

Dar acum n-aveam vreme de astfel de gânduri. Blocul părea infinit. Coboram deja de ore-ntregj şi palierele nu se mai terminau. Nu găseam niciunde ieşirea din scara blocului. Terifiat, încercasem de câteva ori să urc înapoi, dar era în zadar: uşa părinților mei dispăruse cu totul. Mă rătăcisem, ieşisem poate din lume, eram acum în altă parte, în altfel de loc. Huruitul morii nu se mai auzea, nici rarele maşini care mai spărgeau tăcerea pe Ştefan cel Mare. O nouă frică m-a izbit deodată: dacă depăşisem parterul şi eram undeva sub pământ? Cu toată teroarea acestui gând, care mă umpluse de o transpirație rece, m-am oprit şi-am încercat să deschid, înălțându-mă cât puteam pe vârful degetelor, ca atunci când scriam pe tablă la şcoală, gemulețele care, din două-n două paliere, acolo unde erau ghenele împuțite dintre etaje, mai aduceau puțină lumină în scara blocului. Ziua se vedea prin ele enorma construcție a Morii, dar acum abia se desluşeau pe peretele întunecat. Am tras cârligul şi-am simțit deodată

un puternic miros de pământ. Am încercat să scot mâna pe geam şi-am dat de pământ, pământ cleios, cu rădăcinițe de copac, pietricele şi râme moi, retractile. Tot geamul era astfel blocat. Am fugit două paliere mai sus, apoi alte două: era la fel. Amândouă mâinile-mi erau acum clisoase, încât a trebuit să mă şterg pe mine, noroindu-mi cămaşa de sus până jos.

îmi pierdusem de mult orice simț de orientare. Cum să cobor era mult mai uşor decât să urc, am coborât deodată, în goană, împins de disperare, mai multe zeci de etaje. Palierele nu mai erau identice, ca-nainte, cu câte patru uşi fiecare. Acum se-ntindeau, ca nişte culoare tot mai lungi, în trupul blocului, făcând unghiuri şi cotituri, suind şi coborând trepte la-ntâm- plare. Câte-o uşă, din loc în loc, era monumentală, sculptată-n piatră, gigantică asemenea unui arc de triumf. Pe altele abia dac-ai fi putut intra aplecându-te. Penumbra devenise oliv, glacială şi solemnă. Nu ştiu de câte ori m-am oprit, sfârşit de tristețe şi oboseală, pe culoarele nesfârşite. Nu ştiu de câte ori m-am ghemuit ca un câine pe câte-un covoraş aspru de la intrare, minute sau ore-ntregi, ascultând zgomotul lemnos făcut de antenele gândacilor de bucătărie când tatonau mozaicul podelei. Mă ridicam însă şi mergeam mai departe, încercând să ajung undeva. Spațiul degenera tot mai mult pe măsură ce coboram, putreziciunea şi mucegaiul se-ntindeau pe pereți, mâncându-le tencuiala, lăsând să se vadă blocurile de BCA buretos din care erau făcuți. Păianjeni palizi scoteau labele din plasele lor pline de praf şi mizerii. Pe jos, podeaua era tot mai crăpată, plăci întregi de mozaic începuseră să dispară, până când m-am pomenit umblând printr-un tunel clisos, cu noroiul până la glezne, ce cobora în pantă către-un capăt îmbeznat. Unde fuseseră uşile apartamentelor erau acum găuri hâde, ținute deschise de resturile umflate şi încrustate de ciuperci ale fostelor praguri, dar revăr- sându-se peste ele ca nişte pliuri de burți noroioase. în fostele apartamente mobilele erau şi ele delabrate, mucede, oglinzile erau cojite, căzile pietrificate.

Curând, şi uşile deveniră tot mai strâmte, apoi dispărură. Coboram oblic în conglomeratul de sisteme şi aparate al pământului, printr-un maț unsuros, peri- staltic, în pereții moi ai căruia se străvedea o viață intensă şi confuză: omizi înghițind celule pline de cili, globule roşii aglo- merându-se în vase pline de varice, totul însă atât de palid, de fantomatic, de şters, încât păreau mai curând altoreliefuri trecătoare pe caolinul organic al tunelului. Coboram de ani în şir, de vieți întregi, încercând să desluşesc mesajele fulgurante din pereți, când deodată peisajul s-a lărgit şi-am pătruns în Caverne. Nu voi putea să exprim niciodată măreția lor fără de seamăn. Era un întreg sistem carstic săpat în rocă linsă, semitransparentă. Bolțile succesive erau nemăsurat de înalte, şi din ele curgeau stalactite sculptate cu trupuri de oameni, de zei şi de embrioni, izvo- rând unele din altele, străluminând giganticul, melancolicul spațiu din jur. înaintam ca un sarcopt pe sub copleşitoarele goluri, treceam prin gâtuituri în care-mi zdreleam pielea şi-apoi dădeam în spații şi mai vaste, în care-o rețea multicoloră de râuşoare adăpostea tritoni cu pielea roză şi mânuțe de om. Multe dintre stalactite, groase cât douăzeci de trunchiuri de stejari, erau presărate de găuri din care larve galbene scoteau capete oarbe, cu căngi şi peri dezgustători. Din loc în loc, în acea-ncurcătură de mațe subpământene, într-o atmosferă oliv, femei grase, goale, de paloarea şi consistența unor larve se îmbăiau, singure sau câte trei sau patru, în hârdaie-n care apa le ajungea până la pulpe, altora până la brâu. Nu păreau ființe omeneşti independente, ci mai curând fructe ale pământului, ciuperci şi trufe palid-verzui. Mă urmăreau cu ochii lor încercănați, în care verdele întunecat al penumbrei se concentra deodată şi se decojea, arătându-se limpede ca smaraldele. Stropii de apă din bălăceala lor li se umflau pe țâțele feciorelnice, neaşteptat de mici şi de fragede pe trupurile lor grase de omizi.

îmi amintesc furtunurile gofrate ce se strecurau, roşiatice şi albăstrui, pe sub sticla moale-a podelei, făcând-o să apară asemenea spațiului umed de sub limbă. Țin minte mânuțele tritonilor întinzându-se către mine în gesturi de implorare. Nu pot uita privirea galbenă a embrionilor sculptați în țurțurii atârnați de tavane, frunțile lor poeşti, ganglionul cerebral vizibil prin carnea lor. Canalele dintre caverne au devenit şi ele, treptat, gofrate, şi-n cele din urmă mai multe mănunchiuri s-au unit intr-un canal mai mare, cu inele incomparabil mai ample. L-am explorat şi pe acesta până când s-a-ntâlnit şi el, odată cu multe altele, într-o trahee ce părea săpată-n stânca roşie a unei planete îndepărtate. Animalul ce respira prin acest tunel cu diametrul de kilometri întregi trebuie să fi fost adânc adormit. Tunelul vibra de bubuitul îndepărtat al unei inimi. Curentul de aer, în inspirație şi expirație, îmi înfoia părul ca o briză liniştită. Am înaintat pe membrana umedă şi elastică până când, la capătul unor eoni întregi, am ajuns în locul unde divinitatea limbajului îşi desfăcea operculele pline de branhii. Virtuale, lipite unele de altele ca nişte labii somnoroase, strunele unei harfe mai mari decât mintea m-au înconjurat, lipindu-mă strâns de sticla osului hioid. Am rămas acolo pentru totdeauna, ascultând vuietul unei inteligențe captive, înfăşurate în mucus, membrane şi muşchi, plângân- du-şi armonic şi dizarmonic, melodios şi sfâşiat, condiția ancilară.

A doua zi m-am trezit totuşi în patul meu, plin de urme vinete pe fese şi pe picioare. Tata, spre surprinderea mea, nu se dusese la serviciu, deşi nu era duminică. Stătea la masă cu expresia pe care i-o uram cel mai mult: cea de vinovăție. înainte să apuc să mă scol, a sunat la uşă, apoi mama, tata şi doctorița Vlădescu au intrat în camera mea, unde zăceam între cearşafuri, cu pijamaua boțită şi transpirată pe mine ca o cârpă de spălat pe jos. „Puişor”, îmi spusese tata după ce tăcuseră un timp cu toții, „din toamnă nu te mai duci la şcoală aici, pe alee. O să mergi în altă parte, la preventoriul

din Voila…“ „E un loc foarte frumos, la munte, unde o să te faci bine“, a zis şi doctorița, uitându-se cu milă la mine. „O să stai acolo tot timpul, o să-nveți acolo, cu mulți copii… Din când în când au să vină şi părinții în vizită, o să-ți aducă lucruri bune, chiar şi jucării, nu-i aşa?“ Şi-o privi cu veselie prefăcută pe mama. Dar mama n-a putut să răspundă, fiindc-o podidise plânsul. Apoi doctorița a plecat, după ce-a lăsat alor mei foile de internare, iar mama mi-a adus o cană de cacao cu lapte. Au stat toată ziua cu mine, am mers şi la cofetărie, dar chiar şi când mâneam prăjitura Lotus, care costa cinci lei, o avere pentru ai mei şi pentru mai toți părinții din bloc, încât nici unul dintre copii nu ştia ce gust are, nu mă puteam gândi decât că acolo, sub blocul nostru, sub lumea noastră existau cavernele fantastice ale unei alte lumi, pline de ființe tulburătoare. îmi săreau în minte şoaptele şi vocile teribile, aspre, murmurătoare, tânguitoare, de bărbat, de femeie, de scapet, de heruvim, de fiară fără nume pe care le auzisem cum stăteam acolo, în cenotaful limbajului, cu urechea lipită de marele os hioid. Auzisem lucruri cumplite, pe care nu le e dat oamenilor să le audă şi-apoi mi se poruncise, cu vocea-voință pe care-o ştiam din sala circulară, să nu le divulg nimănui, niciodată.

înainte să merg mai departe cu transcrierea paginilor din jurnalul meu, mă gândesc să notez tot aici, în acest altfel de jurnal, o discuție ciudată pe care am avut-o dimineață, în cancelarie, cu Irina, care n-a mai trecut de mult pe la mine. Am stat toată ora a treia, care nu s-a făcut, din motive de colectat maculatură, la fereastră, lângă calorifer, uitându-ne pe geam la trecătorii înfofoliți în paltoanele lor grosolane, la fabrica veche şi castelul de apă, la cerul alburiu de deasupra. în atmosfera de acvariu sumbru a cancelariei, Irina a părut întotdeauna un peşte palid, clorotic, cu mişcări lente, având pe față două pete de culoare intensă, ostentativă, culori de avertizare ca să nu fie devorată din greşeală de cosmos - fantasticii ei ochi albaştri.

Am vorbit mai întâi despre copii, despre puterea a jumătate din oameni de-a-i naşte, despre teribila răspundere de-a aduce alți oameni în iadul nostru. Despre inumanitatea şi stranietatea lor, despre faptul că sunt o specie diferită de-a noastră, nu gradual, ci structural diferiți, cum e larva de insecta adultă. Despre frica noastră instinctivă de ei şi izolarea antiseptică pe care le-o impunem prin tabuuri şi bariere. „Pe copil se cuvine să-l primeşti în casa ta ca pe-un străin drumeț şi să-l creşti în cinste şi demțiitate", îmi citează ea din Vedanta. „Nu e clar de-aici că fiul tău nu e tocmai uman? Că trebuie să-l cinsteşti cu înfiorare şi teamă, ca pe-un lucru sacru poposit în casa ta? Iar sacru n-a însemnat niciodată decât străin si de neînțeles. Poate că mintea şi simțurile copiilor sunt conectate la altă realitate, cea de unde s-au ivit printre noi prin singurele tunele dintre lumi şi dimensiuni: uterele../* Peste câteva minute avea să sune de intrare, şi-aveam să pătrundem iarăşi în sălile unde treizeci de străini cu cranii disproporționate şi ochi uriaşi ne aşteptau ca să ne examineze, să ne manipuleze savant, să ne cerceteze-n detaliu anatomia, psihologia, etologia, cum şobolanul alb e manevrat de mâinile experte ale savanților…

După ce-a rămas o clipă cu ochii-n gol, Irina s-a uitat deodată direct la mine:

- Fiindcă tot vorbim de copii, hai să-mi răspunzi la o ghicitoare. Adică, nu chiar o ghicitoare, mai curând o fabulă etică (am găsit-o intr-un comentariu la *The First and Last Freedom).* Ştii, poveşti care te pun la-ncercare, un fel de teste de personalitate, totul e să răspunzi sincer… De pildă, asta: dac-ai şti că, apăsând pe-un buton, ar muri cineva din altă emisferă, pe care nu l-ai văzut niciodată, şi-n aceeaşi clipă ai primi o avere uriaşă, ai face-o?
- Aha, ştiu poveştile astea, s-a scris şi un roman pornind de la una din ele: ai ucide şi-ai jelui o bătrână cămătărească, netrebnică şi nenorocită, un adevărat păduche uman, dacă, folosind banii ei, ai deveni binefăcătorul omenirii? Numai că

aici e mereu un clinei: nu e nimic mai periculos pe lume decât să laşi parabola să devină realitate. Un om inteligent şi fantast ca Raskolnikov a făcut asta, doar ca să-nțeleagă mai târziu că s-a păcălit jalnic fiindcă nu se cunoştea deloc pe sine însuşi...

- Măcar a răspuns sincer, cum n-ar fi-ndrăznit nici un om dintr-o mie.
- Tocmai că n-a făcut-o. Dac-ar fi fost sincer cu sine n-ar fi ucis. Dar n-a avut curajul să fie un nimeni. Irina, oroarea cărții ăleia e chiar asta: că omul de pe stradă poate ucide din stupidă necunoaştere de sine. Fiindcă nu-nțelege şi nu suportă valoarea anonimatului. Haide, la ce ordalie mă supui?
- Uite: ce-ai face dacă-ai putea salva un singur lucru dintr-o casă în flăcări şi-ai avea de ales între o pictură faimoasă şi-un nou-născut?

Mă uitam pe geam, gândindu-mă mai departe la Marele Inchizitor, pentru care pâinile erau mai importante decât cuvintele ieşite din gura Domnului. Marea fabrică ruinată se zărea prin ceață, închisă-n enigma ei. Caloriferul era cald, îl simțeam prin stofa pantalonilor, şi din acest motiv partea de sus a ferestrei era aburită: milioane de stropi sticloşi, ca ocelii din fruntea păianjenilor, răsfrângeau în curbura lor strălucitoare interiorul oliv al cancelariei, cu noi doi stând la fereastră, cu masa acoperită de material stacojiu şi cu portretele de pe pereți.

- Hei, îmi şopti alintat, apropiindu-şi fața de-a mea, te-am întrebat ceva. Răspunde-mi acum: ce-ai face? Ce ai salva?

Nu era o întrebare retorică, şi, după privirea ei intensă, nici un joc de societate. Am crezut întotdeauna că nu poți vorbi despre lucrurile care spun cu adevărat ceva despre tine. Nu față-n față cu celălalt. De-asta scriu în loc să vorbesc. Când eşti față-n față, ochi în ochi cu aproapele tău, de parcă într-adevăr fața ta ar fi vârâtă-n fața lui, iar ochii tăi ar fi închişi,

ca-n nişte cutii sferice, în ochii săi, abia atunci simți zidul de nestrăbătut dintre mințile voastre („cum arată albastrul tău?“, „cum pot simți durerea ta de măsele?“). De-asta oamenii şi-au spus lucrurile importante prin cărți, căci orice carte presupune-o absență, dintr-o parte sau din cealaltă: când e scrisă, lipseşte cititorul. Când e citită, lipseşte scriitorul. Dispar astfel greața şi abjecția de-a pune față-n față judecătorul şi condamnatul.

• Aş salva copilul, am spus încet, după o lungă tăcere, uitându-mă mai departe pe fereastră, ca şi când aş fi vorbit cu peisajul dezolant din spatele şcolii. Irina m-a privit cu atenție încordată

si neîncredere.

>

• Ai salva copilul… Chiar dacă pictura ar fi un Rembrandt

sau un Vermeer? Chiar dac-ar fi tripticul lui Bosch? Chiar dac-ar

fi o minune-a lui Da Vinci de neînlocuit si de neuitat? Dacă

>

prin ea s-ar defini umanitatea? Chiar dacă prin asta ai lăsa ca fața umanității să fie desfigurată de-o cicatrice ireparabilă?

Nu ştiam unde voia să mă ducă si nu mai doream discuția

asta, dar Irina părea acum mult mai mult decât ştiusem pân-atunci despre ea, mai mult decât profesoara de fizică ce nu credea-n materie si-n structura atomului si decât amanta rătăcită-n fantazări

excitate. Era o miză-n ce mă-ntreba, avea nevoie cu adevărat de răspunsul meu, n-aveam cum să mă eschivez de la testarea asta, a mea, a ei sau a amândurora.

• Gândeşte-te cum ar fi ca nimeni, niciodată, să nu mai vadă *Doamna cu hermina* sau *Femeia cu balanța*, sau palatele lui

Monsît Desiderio…

• Aş salva copilul, am întrerupt-o fără să o privesc.

Acum Irina părea o păpuşă de piele gălbejită, plină de un

lichid albastru intens, care i se vedea doar în ochi. Dar era limpede că tot trupul ei avea un miez topit de azur, o lavă în mişcare lentă, o densitate lăptoasă asemenea celei dintr-o pupă în care fosta omidă s-a topit cu totul, pentru ca din smântână trupului lichefiat să renască-o ființă înaripată, cu ochi de foc şi pântec turgescent şi picioruşe negre ca smoala, fragile, articulate straniu… Nu mă gândeam la ce-aveam să-i răspund, şi de ce trebuia să-i răspund. Aşteptam ca din clipă-n clipă pielea ei să plesnească de-a lungul spinării, să cadă pe jos în zdrențe şi toată cancelaria să se umple de-o lumină de vis şi de nostalgie, ca şi când în locul savanților şi literaților macedoneni de pe pereți ar fi fost cu adevărat atârnate *Fata cu cercel de perlă* şi *Vederea din Delfi* şi *Omul cu coif auriu* şi *Venus în oglindă* şi *Regele Asa distrugând idolii* şi *Portretul Ginevrei Benei,* iar în fața mea, interogându-mă cu o majestate ce n-avea nevoie de răspunsurile mele, ar fi stat, umplând cancelaria cu aripile azurii desfăcute, un arhanghel săpat în sidef străveziu, prin carnea căruia i s-ar fi zărit venele şi organele interne.

- Aş alege copilul, am repetat la fel de-ncet şi de impersonal.
- De ce-ai face asta?
- Poate fiindcă un copil nu poate fi atârnat pe perete decât crucificat.

Irina se reculese o clipă. Era acum clar că n-avea să renunțe aşa uşor la pielea ei uscată şi părul ei nespălat de curând, ce-i cădea-n şuvițe blonde peste gulerul paltonului.

- Dar dac-ai şti, adăugă, filându-şi cărțile de joc ca un cartofor, că va fi un copil autist, care n-o să privească niciodată pe nimeni în ochi, care o să fie toată viața preocupat doar de roțile maşinilor, de găini, de felul cum cade lumina pe podea, de oglinzi sau de Dumnezeu mai ştie ce? Dac-ai şti că pentru el oamenii vor fi mereu obiecte sau peisaje?
- Copilul, am spus, privind fabrica abandonată.
- Şi dac-ai şti că pruncul care plânge-acum în mijlocul flăcărilor va deveni Adolf Hitler? Sau Pol Pot? Sau Stalin? Dac-ai şti că va fi un monstru, un ucigaş în serie ce va aduce semenilor o nesfârşită, imbecilă, absurdă suferință? Dac-ar ajunge Messa- lina bălăcindu-se ca o scroafa-n abjecție sau Medeea ce-şi va tăia copiii-n ciozvârte şi-i va arunca-n mare? Ce-ai salva din casa în flăcări, dacă n-ai putea scoate din iadul ăla decât un lucru? *Mona Lisa* sau pe Hitler? *Adorația magilor* sau pe Pol Pot? Ce-ai face? Spune-mi acum! Nu ezita, primul gând e cel sincer în poveşti de felu-ăsta!
- Irina, i-am spus, uitându-mă mai departe pe fereastră, dacă mi s-ar spune că acel copilaş are să fie cândva Hitler, aş şti-n aceeaşi clipă că sunt înşelat şi pus la-ncercare. Că sunt ispitit de cel care-a spus cândva: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos de pe cornişa templului, şi îngerii te vor salva." Cu atât mai mult aş alege copilul, Irina. Căci un copil n-are doar un viitor, ci bilioane de creode în fața lui. Orice pietricică pe care calcă, orice fir de iarbă pe care-l

priveşte e un macaz care-i poate schimba direcția vieții. Fiecare clipă a vieții sale e o răspântie. Nici un prunc nu e destinat să ordone uciderea pruncilor. în alt viitor, el poate chiar să-i salveze. în altul poate doar să picteze pruncuciderea lui Irod. E o-ncrengătură de lumi în fața noastră, dar fără copilul de la-nceput nu există nici una.

înainte să intre-n cancelarie profesoara de geografie, foarte discreta Ionescu, ce s-a dus țintă să-şi lase catalogu-n dulap, Irina apucase să mă prindă de mână şi să mă strângă cu putere. Peste ruinele de-afară se lăsase-nserarea. Mi-a dat, fireşte, drumul imediat, dar n-am plecat de la geam, am rămas acolo, umăr lângă umăr, ca un imposibil cuplu, până ce cancelaria s-a umplut de lume zgomotoasă, multiplicându-se fantomatic ca-n filmele supraexpuse. Doar noi doi eram concreți, întunecați de strălucirea luminii de-afară, de parc-am fi fost nu doar un cuplu întors cu spatele către lume, ci ne-ar fi unit şi-un copil, cel din parabolă, cel salvat din flăcări în ciuda tuturor icoanelor lumii, şi care, prin grija şi dragostea noastră, n-avea să devină niciodată criminalul, torționarul, călăul, sceleratul, demonul din poveste.

Merg acum mai departe cu notarea, fără dată exactă şi fără context, deşi ele-ar putea fi uneori revelante, a fragmentelor din jurnalul meu care m-au pus întotdeauna pe gânduri. Dacă scrierea asta e nebunească şi greşită, sunt până la urmă foarte uşurat că ea cuprinde şi adevăruri, că miezul ei s-a petrecut în *această* realitate şi că acest miez, măcar el, înseamnă ceva, aşa cum simetricele semințe sunt adevărul ascuns adânc în carnea vegetală a mărului.

Am avut vise, dintre care unul oribil, de nepovestit, de nereamintit, oroarea rimbaldiană a orei H, iar altul cu o îngrozitoare prâbu- şire-n gol *(fireşte că m-am trezit cu fața-n sus şi ceafa amorțită şi părul ridicat în creştet).*

Azi-noapte, din nou o „criză microepileptică “ (?) de-o intensitate îngrozitoare. La apogeu, în somn, am strigat. S-a

repetat de două ori, una după alta. Aceeaşi intensificare până la insuportabil a țiuitului în urechi, aceeaşi explozie galbenă de teroare. Totul urmat de obişnuita succesiune: visez că mă trezesc, merg în sufragerie, o caut pe mama.

Dorm agitat. Să fie „epilepsie motfieică neconvulsiva'? Şi-n cazul ăsta, focarul să fie undeva-n creştetul capului? Sau poate doar o anomalie de circulație sangvină în pielea capului (asta ar explica țiuiturile în urechi şi presiunea din creştet cu care mă trezesc, senzația de congestie, de răceală sau, poate, fierbințeală).

Am citit *La vie apres la vie* de Moody. înduioşător de naivă, de neştiințifică, dar tocmai pentru asta producând un efect primitiv de veridicitate. în orice caz, visul meu din care mă trezesc culcat pe spate are asemănări clare cu „scenariile" morților întorşi la viață: soneriile, senzația de lumină copleşitoare, cu ceva divin în ea, precipitarea violentă, țâşnirea din tine însuți, în decorul perfect realist al camerei tale, apoi plimbarea prin casă în aceeaşi stare de „corp spiritual". Oare, în acele momente, se-ntâmplâ ceva şi „mor"pentru câteva secunde? Sau este, peste tot, o chestiune comițialâ? O excepție de la scenariul lui Moody, în cazul visului meu „funerar", este teroarea infinită care mă cuprinde în acele momente, în loc de beatitudinea pe care-o descrie cartea. în plus, nu mi-am văzut niciodată corpul adormit în patul meu, ca şi când nu m-aş fi întors înspre el vreodată.

Mai mult decât atât, aş spune acum, îmi amintesc bine cum, după ce fusesem smuls din pat şi târât pe jos, încă înfăşurat în cearşafuri, încât mă lovisem puternic cu capul şi umărul de peretele opus, zăceam pe podea lipsit de gânduri şi voință, dar, deşi camera era umbrită, am văzut clar că în pat nu era nimeni. La sfârşitul drumurilor mele dezorientate prin toată casa, într-o stare de somnambulism, nu mă-ntorceam în pat, sau mai bine zis nu-mi amintesc să mă fi-ntors. Pur şi simplu, mă trezeam acolo, cu fața-n sus şi mâinile pe piept,

ca şi când aş fi fost aşezat pe saltea de cineva străin, care nu-mi cunoştea obiceiurile de somn.

Vise oribile, cu mari aparate de zbor planând lent între bloc şi Moară, cu alte nuanțe amestecate de albastru şi galben pal.

Acum trei nopți am avut din nou visul„epileptoid”. De data asta priveam un tunel întunecos de metrou sau un pasaj din cele prin care circulă maşinile. Priveam, cred, o siluetă umană aflată mai în față şi care abia se distingea-n beznă. Cineva din afara mea comenta: „Iți închipui ce viziuni trebuie să aibă acest om, trecând prin tunel cu viteza lui?“ Şi deodată am luat eu însumi viteză. Din ce în ce mai mare, până la înspăimântător. Pereții fugeau înnebuniți în urma mea. Mă repezeam înainte cu mii de metri pe secundă, într-un urlet care se amplifica mereu. O lumină insuportabilă începu să-mi ardă creierul. O senzație de supranatural mă făcea bucăți. Venise sfârşitul lumii. Am strigat de două ori din toate puterile: „Explodează! Explodează!”, şi tot universul explodă în țeasta mea ca o ciupercă nucleară, dar de un milion de ori mai rapid şi mai intens.

Si totuşi, imediat, ca să vezi cum mă trădează memoria si cum dispare totul, fărâmă cu fărâmă, aşa cum se topeşte un cub de zahăr în cafea, am selectat un fragment în care îmi amintesc exact ce scrisesem doar cu-o pagină-n urmă, întoarcerea dramatică în propriul meu trup. Abia aici conştientizez ambiguitatea si irelevanta distincției dintre vis si realitate si înțeleg că seria de „vise“ de acest fel nu a făcut parte din nici una dintre stările astea, ci dintr-o a treia, pe care am putea-o numi, cum a fost numită de-atâtea ori, „farmec“, „magie“, „încântec“, dacă n-ar fi atât de înspăimântătoare la reamintire. Un farmec întunecat, o magie neagră şi distrugătoare, rătăcirea printr-o lume pentru care creierul tău n-a fost făcut, care cere o altă minte şi alte organe de simț:

După trei luni — am retrăit azi-noapte visul „epileptoid” în împrejurări absolut stranii. Aceleaşi etape — ţiuitul insuportabil, groaza crescând la infinit, senzaţia că sunt „târât”până la capătul patului. Dar ce a fost nou şi îngrozitor au fost conştiinţa acută că visez şi eforturile disperate de-a mă trezi. Vedeam toată camera scufundată în întuneric, am simţit cum m-am izbit cu umărul de şifonier, iar apoi a survenit cel mai uimitor fapt: ca de obicei, m-am îndreptat spre sufragerie, în căutarea mamei, dar acolo, pe patul strâns, dormea doar tata. Pe mama am găsit-o în camera cealaltă, dormind singură. M-am „înapoiat în mine”şi-am început să mă zbat, să mă mişc ca să mă trezesc. Corpul meu nu mă asculta. Intr-un târziu m-am trezit cu adevărat. Dimineaţa am aflat de la mama că într-adevăr nu dormise cu tata, ci în camera cealaltă! Singura concluzie e că ies cu adevărat din trup în aceste coşmaruri care mă urmăresc de vreo ş-*6* ani. Când m-am trezit, aveam gâtul rece ca gheaţa.

Şi, pe neaşteptate, mult mai devreme decât am crezut mereu, primul „vizitator”. Era la sfârşitul lui mai 1980, când aveam aproape 24 de ani. Am fost vizitat mereu, de atunci încoace, la intervale de timp neregulate, dar fără ca vreodată curgerea asta

de străini în camera mea de culcare să se fi oprit, indiferent unde-am dormit şi la ce ore din zi sau din noapte.

Azi-noapte, un lucru bizar: am deschis ochii şi, în camera mea, în faţa patului meu şi privind la mine, stătea un tânăr sau un adolescent. M-am gândit instantaneu că asta nu e cu putinţă, şi atunci tânărul s-a destrămat în aer. Am închis ochii şi-am adormit la loc.

Apoi un „vis“ pe care mi-l amintesc limpede, în detalii niciodată şterse din mintea mea, poate cel mai „real“ pe care l-am avut vreodată:

Un coşmar oribil azi-noapte. Nişte copii apăruseră la geamul meu (de la etajul f). Până la urmă au pătruns în camera întunecată. Unul era mic, vânăt, senzual, androgin… Mă luptam cu ei, aproape mort de groază.

Nu ştiu dacă să fac deja asocierea cu celelalte vise asemănătoare, care pentru mine sunt părți fragmentate, cum se fragmentează un şrapnel în sute de schije, cum explodează peştii abisali când sunt scoşi la suprafață, dintr-o poveste care ar putea fi fața nevăzută a vieții mele. Nu-mi mai amintesc dac-am povestit vreodată visul cu „mama“, de pildă, mai curând nu, nici nu cred c-aş putea, dar mai bine aştept ca materialul ăsta zdrențuit să se adune si să vorbească de la sine, înainte să-i dau eu forma pe care-a luat-o pe jumătate în mintea mea.

Intr-o seară de aprilie am avut următoarea halucinație feerică. Dac-aş fi scris vreodată „un mare roman”, probabil că ar fi fost în siajul acestei panorame, mult mai măreață decât aş putea-o descrie în mai puțin de o mie de pagini:

Noaptea trecută am avut unul dintre cele mai extraordinare vise din câte mi-au fost îngăduite vreodată. Am să încerc să exprim inexprimabilul. Primul lucru de care sunt conştient e că mă adresam unei prințese din Lumea Nouă, care venise după mine în Europa. Figura ei nu mi-o amintesc şi, de altfel, ea lipseşte din visulpro- priu-zis. „ Vei vedea lumi noi, diferite de tot ce-ai văzut până acum. “ Şi, într-adevăr, ni se înfațişa un copleşitor peisaj nocturn, de revărsat de zori. Vreo duzină de lune semicirculare, portocaliu-roşietice, luminau fantastic priveliştea văzută de sus. Era marginea vastă a unui continent, spre centrul căruia numeroase lumini închipuiau oraşele, cu tot felul de detalii minuscule de arhitectură. Pe țărmul oceanului erau porturi din care porniră deodată sute de vase, cu hublourile aprinse, pe apa cu reflexe verzi-fosforescente şi oranj. Mi se părea că văd un film şi îi admiram, fermecat, finețea imaginii. „Ecranul”peisajului

deveni circular, înconjurându-mă cu panorama unor munți cu brazi stilizați, cu oraşe renascentiste, pline de coloane şi capiteluri, fiecare minuțios desenat. Erau primării, temple şi catedrale, galbene sau cenuşii. Stăteam în centrul acestei diorame, lângă un bazin cu apă neagră, şi priveam biserica majes- tuoasă din fața mea. Deodată parcă începură să bată clopotele, şi ştiam că are loc o slujbă sfântă. Un fior mistic m-a cuprins şi mi-am împreunat mâinile, îngenunchind lângă marginea bazinului. Din biserică a ieşit întâi un copil, în veşminte albe, cu o față zâmbitoare şi curată. I-am luat mânuța, şi gândurile mi s-au umplut de recunoştință. Apoi, tot din biserică a ieşit un om matur, cu trăsături blânde şi de asemenea zâmbitoare, tot în odăjdii albe. Aducea cu el câteva lumânări care ardeau, translucide, într-un pahar de sticlă. Am început să plâng: „Eu, Doamne, n-am aprins niciodată o lumânare Şi-apoi, gândindu-mă la neliniştea mea, i-am strigat: „Iartă-mă! Iartâ-mă!“ Iar el a zâmbit şi m-a iertat.

Au trecut mai mulți ani de la visul ăsta, şi notarea lui m-a surprins, fiindcă nu-mi aminteam aşa partea finală. Da, eram în piața unui oraş medieval, era acolo un bazin care mi se părea de-o importanță extraordinară, dar de la-nceputul visului, dc-o parte şi de alta a lui stăteau doi tineri blonzi, în haine albe. Aşa apar ei în memoria mea. Mă priveau şi parcă zâmbeau ironic, nu cu răutate, ci aşa cum te porți cu un copil. „Ai fost iertat“, mi-au spus. La trezire am fost tulburat şi fericit, căci era perioada în care mă chinuia un chist care-mi apăruse pe testiculul drept, şi care-ar fi putut fi un cancer. După visul ăsta, el se redusese şi, deşi-l am şi acum, nu mă mai deranjează.

Azi-noapte, alt vis: sunt într-un tramvai plin de estropiați, femei şi copii cu răni şi ulcerații oribile. Cobor repede şi ajung acasă. Aici îmi dau seama că mi s-au desprins buzele! Le țin în mână. Au elasticitatea cauciucului şi păstrează forma gurii. Mi le potrivesc la loc în fața oglinzii de la baie, dar ele cad iar şi-mi rămâne-n oglindă un chip înfiorător, cu buze mici,

palide, sângerii şi cu ochii doar o rană. Am sentimentul că sunt paralizat, izbucnesc în hohote de plâns şi o strig pe mama.

E o epocă îngrozitoare, infestată de-o viață nocturnă care mi se revărsa şi dincolo de frontierele somnului, care-mi venea-n minte pe stradă şi acasă, şi-n timpul orelor, la şcoală, facându-mă să mă-ntorc brusc cu fața la tablă şi să strâng pleoapele cu aceeaşi putere dementă cu care-mi înfigeam unghiile-n carnea palmelor,

doar ca să strivesc oroarea si infernul viziunilor nocturne. Dar viziunile nu-ncetau. Timp de câțiva ani ele s-au năpustit asupra mea în toată monstruozitatea detaliilor lor, corporale nu ca-n vise, nu ca-n coşmaruri, ci ca într-un fel de altă realitate. Rareori m-am simțit mai neputincios în fața „ororilor propriei mele minți“, cum le credeam pe-atunci, alegând, poate, cea mai benignă explicație. Oare fiindcă predam la şcoala din fundul Colentinei îmi apăreau în vis atât de mulți copii? Atât de agresivi, atât de manipulativi şi puternici? Oare-mi era atât de frică de ei fiindcă, în subconştient, eram cu adevărat terifiat de mulțimea lor, de neajutorarea mea în mijlocul a câte treizeci de larve cenuşii, gata să mă devoreze la cel mai mic semn de slăbiciune? Merg mai departe cu fragmentele din jurnal, nu ştiu dac-am să le mai comentez ca pân-acum. Le redescopăr eu însumi cu tulburare şi perplexitate: ce spune căptuşeala asta descusută a vieții mele? Ce s-a păstrat, deformat de mularea acestei pânze nocturne, a acestui lințoliu sinistru pe trupul meu, din mesajul unei lumi străine si nemiloase, alterat de cute, de circumvolutii, de oasele feței mele, de cuşca mea toracică? Pe cine reprezintă, prin pete tulburi şi aleatorii, giulgiul ăsta torinez?

Am visat toată noaptea aparate de zbor plutind deasupra curții Morii, foarte jos peste blocul meu.

Am visat că mă trezesc, în camera mea întunecată, şi că mă scol din pat cuprins de teroare, mă duc la fereastră, dau jaluzelele la o parte şi văd, proiectat pe noaptea de afară, un copil care, cu coatele sprijinite de pervaz, mă priveşte cu ochii rotunzi.

... Şir de vise teribile azi-noapte. Din câteva cadavre risipite pe podea ieşea un abur galben (de fapt, un flux de imagini fantomatice) din care se întrupară oribili copii galbeni ca lânăria, un fel de avortoni hidoşi, cu capetele mari şi membre diforme. Spaima creştea la infinit. Am deschis ochii şi m-am găsit dormind pe spate, cu gâtul înțepenit.

Azi-noapte — coşmar. Senzație de sufocare, de înec. Eram pe fundul unei ape şi-mi dădeam seama că trebuie să urc la suprafață, să respir. Urcarea s-a transformat într-o chinuitoare tentativă de trezire. Urcam spre conştiință, ştiam că dorm şi că trebuie să mă trezesc. Senzația, apoi, că mă rostogolesc pe loc în pat, cu tot cu pături şi cearşafuri, foarte rapid, de nenumărate ori. Efortul conştient de trezire a fost teribil.

Apoi, la interval de aproape două luni:

După ce ieri am avut numai halucinații complexe (în tramvai, la şcoală, peste tot) în care eram agresat, accidentat, torturat, azi- noapte-am avut următorul vis: mă aflam într-un tramvai, singur cu vatmanul. O ceață groasă începe să învăluie tramvaiul. Abia se mai zărea, pe margini, conturul caselor vechi, ornamentate, din oraş. Deodată, vagonul începe să ia viteză. Din ce în ce mai mare, încât tot peisajul se adună în jurul lui ca un tunel. Viteza devine colosală, fantastică, de necalculat.

Dar un vis fantastic a adus, azi-noapte, un spot de realitate în ficțiunea frântă de oboseală a vieții mele din ultimele zile. Am zărit, deodată, pe drumul meu, o mare şi stranie clădire. Am intrat. Uşa era albă, de spital. In prima încăpere am văzut

doar câţiva oameni care priveau prin microscoape. Asta mi-a întărit ideea că mă aflam într-o clinică. Am deschis altă uşă şi-am nimerit într-o lungă sală albă cu aparate nichelate prin colţuri şi cu mese de operaţie. Pe mese — diverse organe omeneşti: mâini şi picioare jupuite, însângerate. Prin colţuri, pe scaune şi în ciudatele aparate - oameni infirmi, cu operaţii deschise. „Nici nu vreau să mă uit“, îmi ziceam. Am deschis încă o uşă după ce-am străbătut sala şi — aici, cea mai copleşitoare scenă. Cum aş putea s-o descriu? Sala nu mai era albă, ci întunecată de un aer oliv. Singurele lucruri din sală erau nişte forme verde-nchis-cenuşii care se zvârcoleau direct pe podea. Erau nişte femei care năşteau, era o sală de naşteri. Dar de ce erau toate verzi-vinete şi de ce erau înfăşurate în nişte cearşafuri cu pliuri, de aceeaşi culoare, care parcă făceau corp comun cu ele? Păreau nişte larve de plastilină verde-vânătă care se zbăteau, părul verde-vânătfluturându-le greu şi acoperindu-le feţele. Pe una am ajutat-o chiar eu să nască, apucând acel „cearşaf’ organic cadaveric şi răsucindu-l ca pe-o cârpă udă. Uşurată, deşi nici un copil nu apăruse, femeia deveni şi mai cenuşie şi împietri ca o statuie de pe-un sarcofag etrusc. Toată scena asta m-a tulburat adânc.

Telekinezieperfect veridică azi-noapte. Mă concentram puternic, încruntând sprâncenele, şi obiectele se deplasau în orice direcţie le împingea voinţa mea.

Iată şi camera rotundă în care m-am trezit după „operaţie”, în ziua-ndepărtată când mama m-a dus în braţe spre spital, prin zăpadă, reapărută după un sfert de veac într-un vis... coerent, de mare limpezime. Reţin doar imaginea emisferică a unei mari săli. Avea pereţii de sticlă, ca o cupolă, dar aproape cu totul acoperiţi de draperii crem. Atât cupola, cât şi podeaua se roteau încet, cupola vizibil, podeaua extrem de lent. Totul avea cam şaptezeci de metri diametru. Stăteam împreună cu zeci de inşi pe bănci circulare, de-a lungul

pereților. Sprijineam cu umărul o fată de vreo paisprezece ani, cu foarte frumoşi sâni goi (era goală până la brâu). Apoi toată lumea s-a repezit la nişte ghişee sau firide din pereții sălii. Când am ajuns în față, am văzut, dincolo de ghişeu, pe o masă lungă, un peşte uriaş, cu ochii larg deschişi.

Mi-aduc bine aminte visul ăsta şi mai ales „peştele”, de fapt o ființă greu de descris care zăcea într-un fel de tub de aceeaşi culoare crem cu pereții şi draperiile. Avea cinci sau şase metri lungime şi, nu ştiu de ce, deşi-mi vin în minte câteva formulări pentru acest morun melancolic, prefer să-l las într-un vag mai potrivit cu prezența lui.

Vis oribil azi-noapte. Mă aflam într-un soi de muzeu. Tot visul s-a rezumat la un intens, disperat monolog al meu despre moarte, trăit imperios, din beregată, din ochii dilatați, din sudoarea înghețată şi acră. „Doamne, mi-a trecut deja jumătate din viață, va veni nc-nchipuit de repede sfârşitul, se va termina totid în câteva clipe. “Plângeam în hohote, cu lacrimi galbene, simțeam în vertebrele spinării toată eternitatea în care nu voi mai fi nimic, niciodată. Dar nici un cuvânt nu e destul de expresiv să arate durerea şi năprasnicul sentiment al *finis*-ului pe care le încercam. Pe un podium mai înalt, dar destul de fragil, alb, stăteau o bătrână şi un bătrân, ea grasă, el cu figură de patriarh bonom, cu capul lipit direct pe torace. Mă chemau lângă ei ca să mă consulte cu un aparat pe bază de radiații. „Să vedem dacă nu ai tumori” - zicea bătrânul râzând, destrămându-se în mai mulți şi recompunându-se la loc. Nu voiam cu nici un chip, mă trăgeam înapoi printre obiectele nedefinite din muzeu, eram convins că dacă urc pe acelpodium voi şti cât de aproape sunt de moarte. M-am trezit cu mare greutate, şi până acum, când scriu, mi-am simțit creierul învelit în vată.

Şi, la câteva zile, un nou vizitator, de asemenea mai devreme decât am crezut întotdeauna:

Să nu uit ciudata viziune din noaptea trecută. Adormisem după un şir de spaime (trosnetul mobilei, zgomote suspecte la intrare şi pe balcon), când, poate un zgomot, dar mai curând o presimțire, o bruscă nelinişte interioară m-a făcut să deschid ochii. în semiîntunericul camerei, în fața patului, am văzut clar, zece secunde bune, imaginea unei ființe care mă privea. Avea o față negricioasă şi puțin ascuțită la bărbie, pomeți înalți şi părul lucios strâns la spate în coadă de cal. M-am ridicat în capul oaselor, speriat, şi-am întins mâna spre el. Abia atunci imaginea a dispărut.

Un vis notat pe o hârtie, pe 26 iulie:

Vis care mi-a lăsat impresia de „extraordinar”, după un şir de nopți de o perfectă estetică realistă. Eram mai întâi în salonul unei familii nobiliare. Vorbeam despre fascinația bolții înstelate, şi-atunci am observat că prin ferestrele înalte şi înguste, de cristal, ale salonului se vedea luna, uriaşă, plată, ca o hartă geologică. M-am trezit transportat în plin câmp, cu stele fantastice deasupra, scânteind roşii şi galbene în constelații necunoscute. Am trecut în camera din spatele salonului şi-acolo am găsit un tânăr salingerian, poate bolnav, oricum blazat şi inteligent şi inutil, care mi-a arătat, în nu ştiu câte vitrine, o colecție uimitoare de motoare şi alte aparate miniaturale, între care solenoizi de liță fină, arămie, înfăşurată de mii de ori, spiră lângă spiră, pe cadre în formă de tor. In fața lui, şi construit de curând, se afla un obiect nedeterminat, de o structură complexă: tije cromate, angrenaje, cilindri, toate prinse între plăci ca de ceas mecanic. Extraordinarul visului începe de-aici şi e foarte greu de exprimat. Deodată a-nceput să fulgere şi să trăsnească-nspăi- mântător. Prin fereastră se vedea cum, în dreapta, cerul se-nnegrise ca asfaltul. Mă aflam la geam, în camera din spate a părinților mei („camera mică”), şi prin fereastră se vedea Moara Dâmbovița. Apoi a coborât un nor, de o precizie fantastică a contururilor, acoperind, rapid şi lent în acelaşi

timp, tot peisajul din fereastră. Avea o densitate uriaşă, aproape cea a cauciucului, fiind totuşi de abur îngheţat şi supraconcentrat. Mii de straturi halucinante s-au lăsat unul câte unul. Tot pământul, dedesubt, era un singur nor vălurit şi învăluitor. Coborâseră şi norii, şi bolta cerului, şi aerul, în straturi tot mai subţiri şi mai aplatizate. Rămăseseră construcţiile vaste, de cărămidă, în vid aspru, limpede, arid, neomenesc. Clădirile pierduseră orice culoare, cărămiziul Morii devenise o cenuşă mâncată de licheni. Dispăruse, odată cu cerul şi culorile, sentimentul de realitate. Totul era străin, îndepărtat, neconsonant cu simţurile. Umblam înspăimântat, fascinat, năuc printr-un oraş derealizat, cu simulacre palide de străzi şi clădiri.

Şi în aceeaşi notă, !a doar câteva nopţi distanţă:

Am visat azi-noapte că Lacul Circului, devenit gelatinos şi dens, se ridica din locul său în aer ca o imensă lentilă cenuşie. Rămânea în locul lui o groapă perfect uscată.

Era pe 3 decembrie al acelui an. Pe 8 decembrie m-am căsătorit cu Ştefana, la Consiliul Popular al Sectorului 2, pe Olari, la minus douăzeci de grade temperatură, pe o ninsoare feerică şi tristă. îmi amintesc cum am ieşit pe Moşilor, între blocurile ca nişte bucăţi de carton murdar, pe şoseaua aproape pustie, încadrată de uriaşe mormane de zăpadă. Ea avea braţele încărcate de flori, literalmente abia putea să ţină uriaşul buchet multicolor, şi, fiind în capul gol, păru-i era plin de fulgi sclipitori, hexagonali, perfect uscaţi, de zăpadă. Mergeam pe mijlocul străzii, pe zăpada murdară, printre vitrinele goale ale magazinelor. Foarte puţinele maşini ne ocoleau, autobuzele treceau cu „bombele“ lor argintii montate pe acoperişuri, şinele de tramvai nu se mai vedeau sub zăpadă. Un tramvai tocmai venea din spatele nostru, din adâncul ceţos al oraşului. L-am auzit si ne-am întors. Am rămas nemiscaţi în faţa lui, ninşi pe păr, pe gene, pe mâinile

înghețate. în lumea albă de pe Moşilor florile miresei mele ardeau atât de tare, încât fulgii de zăpadă se evaporau înainte să le atingă. Tram- vaiul a oprit, fața de fetus în borcan a vatmanului s-a întins într-un zâmbet larg, uşile s-au deschis şi-am intrat în vagon, aplaudați de gospodinele şi pensionarii pe jumătate adormiți. Am mers mult, până-n fundul Colentinei, în picioare, îmbrățişați, am coborât la rondul de lângă castelul de apă şi ne-am înfundat pe străduțele cartierului şcolii, unde locuiau părinții ei. Dacă mi-ar fi spus cineva atunci, pe când, ajunşi la gardul casei ei, ne-am mai oprit un sfert de oră ca să ne sărutăm în ninsoarea deasă, strivind florile între noi, simțindu-le răsuflările parfumate din zecile de guri roşii cu fâşii galbene, azurii cu dantelări ciclam, albicioase-verzi-palide cu pistiluri străvezii, că în numai cincisprezece luni de-atunci încolo, într-o singură noapte, fata aceea micuță, cu sprâncene puțin mai oblice decât ar fi trebuit, avea să fie schimbată cu altcineva, care arăta la fel până la ultima aluniță şi ultima geană, vorbea la fel, se mişca la fel şi totuşi era alta, străină şi amenințătoare, n-aş fi putut să cred, cum îmi vine greu să cred şi acum.

morgă, cum îi promisesem lui Caty, nu ci după mai bine de un trimestru, fiindcă de-atunci în toate serile m-am grăbit spre casă, în veşnicul tramvai 21, abia aşteptând să-mi duc mai departe manuscrisul. într-un fel, el a devenit pentru mine, în ultima vreme, realitatea, lumea în care respir şi gândesc, pe când am început să fac nazuri, ca un copil mofturos, la platourile cu mostre de existență pe care viața mea mi le pune-nainte. Şi alaltăieri seară am intrat pe poartă înfrigurat, nerăbdător să copiez din jurnal alte fragmente inexplicabile şi obsedante, grefe pentru creierul unui cititor tot mai improbabil, dar după ce, ca de obicei, am rătăcit o vreme, fără să aprind luminile, prin casa mare, sonoră, niciodată aceeaşi cu cea din memoria mea, m-am trezit din nou în micul hol de la intrare, în fața uşii principale, prin

ochiurile de geam ale căreia răzbătea, aur şi cheaguri de sânge, amurgul. Nicăieri tăcerea nu e mai totală, tăcerea surzilor din naştere şi-a lumilor în care urechea n-a apărut încă, decât în aceste antreuri, aceste interstiții unde nu locuieşte nimeni, aceste locuri închise în umbra şi enigma lor. Aici nu trăieşti în lume, ci într-o fotografie cu nuanțe stinse şi cu siluete încremenite.

25

Am ajuns la după o lună,

De data asta, însă, bătea cineva în uşă. Am desluşit, prin sticla dintre volutele de fier forjat, şi deformată de bulbucăturile ei, imaginea unei femei care nu putea fi decât Irina, singura mea prietenă de la 86. I-am deschis înainte să sune şi-am traversat împreună saloane, odăi de lucru, ateliere de pictură, culoare cu ferestre de sticlă galbenă, săli de bibliotecă tapetate de cărți şi bucătării pline de lucruri eteroclite, până-am ajuns în dormitor, unde, ca-ntotdeauna, Irina m-a-mbrățişat fără să disloce tăcerea şi - de data asta — spre frustrarea mea, căci eram într-o febră mai curând textuală decât sexuală, şi pe de altă parte mă intrigase atât de tare imaginea fetiței cu unghii din petale de flori, că nu mă mai atrăgea deloc înlocuirea unei seri de singurătate şi meditație cu o simplă îmbrățişare sexuală. E atât de ciudat cum acelaşi trup de femeie poate fi uneori atât de sexual în mintea ta impregnată de hormoni, pe când altă dată, când lichidul de aur nu-ți mai scaldă mintea şi simțurile, devine la fel de inert, de neutru şi de discret ca o veioză uitată pe-o noptieră sau ca o umbrelă în întunericul debaralei. Deşi goală şi foarte dornică de dragoste, Irina era pentru mine, în momen- tele-acelea, nu o femeie, ci un om care se comporta ciudat, de neînțeles. Un accident cerebral ne poate face să nu mai percepem o direcție-ntreagă a spațiului, partea stângă, de

exemplu, care rămâne deodată vidă ca abisul de dinaintea naşterii noastre. Sau putem orbi atât de deplin, că nu ne mai putem imagina văzul. Dar astfel de lucruri nu ni se-ntâmplă de obicei în viață, şi în nici un caz de mai multe ori. Pe când aprinderea şi stingerea sexualității noastre, la fel de totale şi uimitoare, ni se-ntâmplă adesea şi nu-i dăm cine ştie ce importanță. Când Irina m-a tras pe pat, când a apăsat butonul din perete şi ne-am ridicat, plutind uşor, Ia un metru deasupra cuverturii, unde, în delicata penumbră, a-nceput, pasionată, să mă mângâie, sexul meu era flasc, dar nu asta era problema, ci faptul că nu-mi mai aminteam că există ceva numit sexualitate. M-am dezbrăcat totuşi şi ne-am îmbrățişat, prin forța lucrurilor cast, deşi corpul ei subțire şi costeliv s-a răsucit până la urmă, ca de obicei, până când fețele ne-au ajuns în dreptul sexului celuilalt. Câtă fericire înseamnă asta când eşti locuit de propria ta nebunie erotică! Uneori ți se pare că nici n-ai nevoie de mai mult: vederea amănunțită a florii sexuale a celuilalt, floarea de piele-ncrețită, în ambiguitatea fermecătoarei ei hidoşenii, stropii de rouă ce-i presară petalele groase, adâncul ei sângeriu şi crestat, steluța anusului dintre fesele pe care pielea se-ntinde sidefie, toate dizolvate-n aurul lichid al voluptății, acolo dedesubt, unde se află cisterna de aur a vitalității tale, miezul tău de lavă incandescență… Dar în acele momente îi priveam vulva cu un fel de indiferență, cum priveşti un tablou de pe perete, din propria ta cameră, pe care-l ştii atât de bine, că nici nu-l mai observi. Era bine, eram relaxat, uitasem de manuscris, dar nu puteam decât să fiu foarte departe, percepând zadarnicele atingeri ale buzelor şi degetelor femeii alături de care pluteam ca printr-o pâslă tăcută de imagini. Redevenisem cumva copil, fericirea-ntunecată a dragostei nu-mi tumefiase încă mintea închisă-n castitatea ei. Mângâiam cu tandrețe pielea prietenei de lângă mine, cum mi-aş fi trecut degetele peste paginile veline, mătăsoase, ale unui caiet proaspăt cumpărat. Torsul ca de pisică al solenoidului de sub podea umplea dormitorul

cu un fel de tensiune mecanică, elastică, asemeni celei dintr-un vagon de tramvai care vibrează pe când traversează un bulevard cu clădiri necunoscute.

Când s-a-ntors iar spre mine, Irina zâmbea. Pufni apoi de-a dreptul în râs: „Hai să-ncercăm altceva”, îmi zise, şi, fireşte, am ştiut ce-avea să urmeze. Mereu, oricât de pasionat, de împlinit, de lipsit de orice inhibiții ar fi fost sexul nostru, şi oricâte ore-ar fi durat, şi oricât de extenuați am fi fost de atâtea biciuiri ale fețelor noastre de şuvițele ude şi elastice-ale celuilalt, Irina avea nevoie, ca să se elibereze deplin, de bezna absolută în care-şi juca jocurile ce mă înspăimântaseră, fascinaseră şi excitaseră atât de mult de când durau întâlnirile noastre. Şi-acum ne-am întors, plutind încet, în patul cu cearşafurile vraişte, am stins lumina şi ne-am întins sub pled, cu trupurile noastre goale întinse unul lângă altul, ea cu capul pe umărul meu, abia perceptibilă în umbra adâncă, eu cu brațul de-a latul pernei ei şi privind în tavan, fără să vreau să văd, căci ochii, deschişi sau închişi, deveneau în momentele acelea inutili, aşa cum nu-ți mai servesc la nimic în cavernele din adâncul pământului.

Căci într-adevăr coboram de-a lungul vocii ei schimbate, răguşite, melopeice, până-n vastele bolgii şi carcere şi ubliete ale sexului pur, desprins de orice umanitate, ale spațiilor din adâncul cărora rațiunea se mai vedea ca o constelație hiperîndepărtată, atât de sus şi-atât de impersonală, încât în cele din urmă se dizolva cu totul. Nu mai aveam, curând, nici nume, nici identitate, nici creier, nici inimă, totul fusese lăsat în urmă ca-ntr-o dezbrăcare pasionată şi lentă a unor amanți care-şi lasă hainele presărate de la uşa de la intrare până la pat. Fierbinte ca o statuie de aramă încinsă-n cuptor, arzându-mi urechea cu briza de vară toridă a răsuflării ei deodată gâfâite şi şuierătoare, Irina îmi vorbea despre orgii de neînchipuit pentru o minte trează, despre acuplări frenetice, despre grămezi de trupuri de bărbați şi femei epuizând toate posibilitățile, aparent atât de limitate, ale sexelor noastre,

despre pătrunderi şi mângâieri ce stârneau un extaz dincolo de tot ce poți simți în biata ta viață conştientă. Despre călăi şi victime voluntare, ce gem în langoarea şi sudoarea fierbinte a unor torturi oribile şi-nnebunitoare. îmi vorbea despre plăcerea cumplită de-a fi cu totul în puterea altuia, legată şi răstignită ca un preparat sexual, despre penetrări în care femeia se mişcă asemenea unei divinități indiene, în care unghiile lasă tatuaje-nsângerate

pe piele. în bezna totală, dispensați de povara privitului în ochi, care ne-ar fi putut reaminti cine suntem, Irina-mi vorbeşte despre nevoia copleşitoare de-a fi privită ca un simplu obiect de plăcere, despre nevoia de-a se-ncolăci-n aşternut cu altă femeie, despre rătăciri pe străzi înnoptate în căutare de aventuri de-o noapte. Vid, blasfemie, degradare, dar prin ele şi dincolo de ele o plăcere distrugătoare şi radiantă ca un foc negru ce nu se stinge niciodată. Erai adânc, adânc, adânc în tine, acolo unde forma sexelor e doar un simbol pentru o altă lume şi-o altă viață, în care trupul tău a scăpat din lanț, unde e liber, de o monstruoasă şi periculoasă splendoare. Pe măsurj ce înainta-n poveştile ei, mereu altele, mereu mai îndepărtate de orice-ai fi putut trăi vreodată într-o viață dată omului pe pământ, vocea femeii nevăzute de lângă mine se-ntrerupea tot mai mult, înecată-n gemete şi gâfâituri. Aerul ce trecuse prin plămânii şi sângele ei, care-i irigase pelvisul supraexcitat, îmi năvălea-n obraz ca dintr-o gură de cuptor.

La-nceput, rezistasem nevoii ei de-a mă conduce acolo, hipnozei vocii ei monotone, fusesem scandalizat şi contrariat de fața asta a ei pe care n-aş fi putut-o bănui niciodată. O-ntreru- peam imediat cum poveştile ei spărgeau limitele sexului casnic şi ritualizat, cum existase el în mintea mea până s-o cunosc pe Irina. Apoi, însă, m-am resemnat, am luat-o de mână şi, ca doi exploratori, goi şi strălucind în bezna cavernelor subpământene, am urmat din ce în ce mai departe traseul labirintic, mereu descendent, până ce-ntr-o

seară ne-am topit amândoi în metalul curgător, străveziu, din miezul pământului. Atunci, lângă ea şi, prin voiajul mental, în lumea fără spaţiu şi timp a voluptăţii nelimitate, paradis infernal şi iad celest, am avut deodată un orgasm neasemuit, ca deschiderea bruscă în craniu a unei inflorescenţe scelerate şi sublime. Am ştiut atunci că nu există cu adevărat nici eu, nici voinţă, nici raţiune, nici piele şi nici organe interne, că dincolo de iluzia lor e o lume sculptată-n plăcere, plăcere pură, ca o izbucnire orbitoare dincolo de care nu mai e nici măcar nimic. Aşa se terminau mereu orele noastre de dragoste, într-o încleştare-nnebunită în întuneric total, cu atât mai violentă cu cât stătuserăm mai nemişcaţi înainte, lăsând doar planta ciudată a vocii care nu mai era a Irinei, ci a pântecului ei sexual să creas- că-ntre noi, să ne-ncolăcească-n cârceii ei fragezi. Iar după ce Iordanul de sidef inunda ţara sfântă, ne reveneam, aprindeam lumina, ne-mbrăcam fără să ne privim şi Irina pleca, spre uşurarea mea, căci abia aşteptam să-mi reiau viaţa obscură şi singuratică. De multe ori îmi spuneam: „Am scăpat şi de data asta“, de parcă profesoara de fizică ar fi fost una dintre insectele ale căror femele îşi devorează meticulos, după acuplare, masculul.

Aşa că alaltăieri seară, când aveam proaspătă-n minte aventura de la „Mina Minovici“, nu m-am putut apuca s-o descriu, iar ieri am fost prea emoţionat de povestea fetiţei cu unghii de petale ca să mă mai pot aduna. Oricât de mult îmi fură presiunea evenimentelor de fiecare zi din ceea ce-ar trebui să notez aici, încerc să păstrez o anume ordine în istorisiri, pentru că fiecare organism viu e simetric şi se dezvoltă asimptotic din cele câteva sedimente ce umbresc polii oului iniţial.

Mina Minovici mă priveşte din *Tratatul de medicină legală* cu ochi vineţi şi obsedaţi, deloc diferiţi de-ai spânzuraţilor, împuşcaţilor, striviţilor, arşilor, defenestraţilor şi otrăviţilor ce popu- leâză paginile acestei cărţi la fel de esenţiale ca Biblia.

Când am cumpărat-o de la „Sadoveanu“ şi-am răsfoit-o prima dată mi s-a făcut rău, ca mai înainte cu câțiva ani, când mi-a trecut prin mâini (lăsând urme vezicante) un tratat al bolilor de piele, plin de fotografii cu spinări, pulpe şi zone inghinale acoperite de-o floră exuberantă şi fantastică: pustule, eczeme, excoriații, furuncule şi urticarie explozivă, licheni încrustați în epiderme-îngro- şate, de culoarea cenuşii. Cu cât îmi fac mai mult rău, fizic şi psihic, cu atât lecturile astea mă fascinează mai mult. Boli, paraziți, diformități, ruină a celui mai nobil templu durat pe fața luminoasă a lumii: binecuvântatul trup omenesc.

Ai lui veneau din Tetova, din Macedonia sârbească. îşi purtaseră măgarii şi oile, din adâncul timpului, prin Balcanii mirosind amețitor a trandafiri, apoi, prinzând cheag, suiseră spre gurile Dunării şi se aşezaseră ca negustori în Valahia. Tatăl său îi lăsase moştenire, ca şi celorlalți opt copii, un pesimism adânc. Fusese întreaga lui viață un om foarte religios. La Brăila era cunoscut ca unul dintre eforii bisericii din mahalaua Cuțitarilor, biserică nouă, splendid zugrăvită, în tonuri de purpură şi safir, ce părea o piatră scumpă sticlind în bălegarul şi jegul mahalalei. Ciudățenia ei, de care Minovici tatăl nu era deloc străin, era că, în marea scenă a Judecății de Apoi de pe peretele dinspre vest al bisericii, nu apărea nici un mântuit. Nimeni nu stătea în strana oilor, la dreapta Tatălui. Dimpotrivă, caprele îndărătnice, cu gâtul înțepenit, umpleau partea stângă cu trupurile lor femeieşti, puțin prea roze şi voluptuoase, şi de bărbați verzui-negri, cu coastele proeminente, ce se-ngrămădeau spre râul de sânge clocotit, împunşi cu furcile de diavoli cu țăcălii ridicole. Mina, un copilaş de şapte ani, n-avea să uite niciodată dezvelirea acestui perete la care zugravul de subțire lucrase în taină. Odată cu mulțimea enoriaşilor, mulți dintre ei hoți şi târfe, rămăsese cutremurat, nu atât de soarta cumplită a mulțimilor de păcătoşi, cât de pustietatea din rai, de dezolarea îngerilor, de lacrimile din colțul ochilor lui Cristos la

vederea neputinței mântuirii în neamul stricat, în lemnul strâmb, cu neputință de-ndreptat, al omenirii.

Cum de asemenea i se-ntipărise-n minte pentru totdeauna dirni neața-n care-l aduseseră pe Terente, infamul bandit şi violator, regele păpurişului, mort de două luni, cu trupul mumificat de briza bălții, ciugulit de păsări şi însămânțat cu ierburi, purtat pe-un car înconjurat de gardieni, de parc-ar fi fost la fel de temut în moarte ca şi când era viu. îl aruncaseră-n fața primăriei, în piața în care bustul unui personaj mustăcios, necunoscut, patrona o fântână, şi-l dezbrăcaseră pe loc, în văzul întregului oraş, căci brăilenii erau nerăbdători să-şi confirme-o legendă: bărbăția banditului, de-a lungul căreia era tatuată cu cerneală roşie o obscenitate lungă şi înflorată, era, se zicea, cea mai lungă care s-a văzut vreodată la un om viu. Dacă l-ar fi-ngropat cu fața-n jos, rânjeau târgoveții, ar fi ajuns la Antipozi, în fumegoasa Australie… Mina, ținut strâns de mână de-un frate mai mare (ce-avea mai târziu să facă politică liberală, ajungând deputat şi apoi ministru), văzuse limpede, înghesuit de mulțime, cum pantalonii de pânză țeapănă, închegată cu sânge, ai banditului sunt tăiați cu cuțitele, şi auzise un „ah!“ unanim când sexul, cu adevărat uriaş, al lui Terente, coborându-i de-a lungul coapsei până sub genunchi, îşi ivise monstruozitatea vânoasă, cafenie, şi inscripția infamă. După câteva zile, înainte să-l îngroape, fără popă şi cruce, ca pe-un câine turbat, îi tăiaseră acest al treilea picior şi i-l puseseră în formol. Peste ani, avea să devină unul dintre cele mai admirate exponate de la Morgă, prin grija întemeietorului ei, care îi dăduse acestei instituții si numele de mai târziu.

După moartea tatălui, Mina plecase la Bucureşti şi-apoi, la sfârşitul veacului al XlX-lea, studiase la Paris în domeniul medi- cine'i legale şi-al tinerei ştiințe a thanatologiei. A debutat în publicațiile de specialitate cu „Moartea subită ca urmare a loviturilor în abdomen şi laringe“, mic studiu

ilustrat care-a atras atenția asupra lui. Au urmat scrieri monumentale ca *Studiu medico-legal asupra alcaloizilor cadaverici, Putrefacția din punct de vedere medico-legal şi igienic, Asupra criminalității feminine în România,* ca şi un clasic *Tratat complet de medicină legală* în două volume. Mina Minovici fusese, de asemenea, taxidermist şi specialist în îmbălsămări, la ale cărui servicii se apelase după moartea mai multor capete încoronate ale Europei.

In 1892 înființase la Bucureşti (şi construise după un proiect propriu, asistat de arhitectul francez Jean-Baptiste Leroux) unul dintre primele institute medico-legale din lume, şi-n orice caz cel mai mare şi mai modern. Era o construcție ciclopică, o cupolă uriaşă de piatră, ca un ochi deschis spre cer, înconjurată, pe inelul lat care-i dădea ocol, de douăsprezece statui ale stărilor de umbră ale sufletului: Tristețea, Disperarea, Groaza, Nostalgia, Amărăciunea, Mânia, Revolta, Melancolia, Greața, Oroarea, Jalea şi Resemnarea. Toate erau de bronz înnegrit, de trei ori mai mari decât proporțiile umane, şi reprezentau femei în vestminte sarbede, cu fețe de cărbune. Singurele vii şi pline de-o forță convulsivă erau brațele lor goale, neînchipuit de expresive în gesticulația lor încremenită. Mâinile acelea terminate cu gheare, înălțate blasfemator către cer, păreau labele articulate ale unei căpuşe exorbitante. în apexul cupolei se ridica un postament pe care levita, la jumătate de metru de piatra lucioasă (încât de jos nu se observa că marea şi greaua statuie nu atingea soclul în nici un punct), a treisprezecea statuie, Damnarea, de patru ori mai înaltă şi mai masivă decât celelalte, ridicându-şi direct către zenit fața cu gura căscată într-un urlet mut, înspăimântător, etern. Cum păsările ce umpleau oraşul, vrăbiile şi ciorile atât de tipic bucureştene, nu se-apropiau de cupola sinistră de pe Splaiul Unirii, mulți presupuneau că gura ce urla sub cerul prăfos emitea într-adevăr țipete pe care urechea omenească nu le putea auzi. Morga, cu statuia în levitație deasupra ei,

nu mai e nevoie să mi-o spun nici măcar mie, era aşezată într-un nod energetic asemănător celui în care-a fost construită şi casa mea din Maica Domnului. Cum am bănuit tot timpul - ca acum câteva zile să am şi confirmarea -, sub cupolă exista un solenoid asemănător celui de sub camera mea de culcare, fireşte depăşindu-l enorm ca proporții şi putere.

Dincolo de marea cupolă, ce-adăpostea sala de disecții cu cele optzeci de mese-ale ei şi compartimentele ei frigorifice, ansamblul Morgii mai cuprindea amfiteatre, biblioteci, un muzeu foarte vizitat, precum şi dependințe în care nu pătrundea nimeni, niciodată, cu excepția directorului şi-a câtorva dintre cadrele Morgii. Fascinant era (şi este mai departe) muzeul, unul dintre puținele locuri unde merg din când în când. Căci ai, într-adevăr, ce vedea acolo. Pe lângă penisul lui Terente, care este Gioconda acestui Luvru morbid, este expus şi craniul său cu maxilarul zdrobit, şi-n alte vitrine mai poți găsi schelete cu malformații, trupuri mumificate şi împăiate, borcane cu siamezi lipiți în zona craniană, copii mutilați ca să fie puşi să cerşească, fiole groase cu exponate teratologice, de la avortoni hidrocefali la nou-născuți fără creier (cel mai straniu e cel fără ochi, cu fruntea netedă ce-naintează până la buze), adolescenți cu două sexe, androgini cu sâni conici şi penis vinețiu, un uter spintecat, lăsând să se vadă fătul ce parcă amenință cu pumnişorul… Poți vedea, alături de nenumărate alte efigii ale nenorocirii umane, pitici şi cocoşați, arşi şi desfigurați de război, obiecte dintre cele mai eteroclite: funii cu care-au fost spânzurați diverşi criminali, instrumente atroce de tortură, păpuşi de cauciuc pentru perverşi, cu gura în formă de O şi brațele îndoite, lenjeria prostituatelor celebre, tot ceea ce neagra melancolie-a minții omeneşti a putut născoci, fața întunecată şi veşnic ascunsă a lumii. Organe mâncate de cancer, stomacuri ce încă adăpostesc stricnină, himene însângerate, sarcini extrauterine întregesc acest muzeu al ororilor şi-al durerii,

contraponderea tuturor pinacotecilor, sălilor de concerte, bibliotecilor şi academiilor de pe faţa-nsorită a lumii.

Mina Minovici colecţionase timp de patruzeci de ani exponatele muzeului Morgii, care provocase adesea greaţă şi vomă vizitatorilor săi. Mai interesant încă decât galeria monştrilor din muzeu este ce se petrecea-n sălile de lucrări practice şi în laboratoarele de anatomie patologică ale Morgii. Şeful de lucrări fusese aici, timp de decenii, fratele lui Mina, Nicolae, al şaptelea copil al familiei brăilene şi oaia sa neagră. Avea aceiaşi ochi vineţi ca şi fratele său mai mare, aqelaşi gust pentru cimitire, chiparoşi şi infern uri, aceeaşi nebunie melancolică, dar întoarsă către domeniul strălucitor al artei. De mic, spun cercetătorii vieţii sale, fusese atras de arta abstrusă a tatuajului. Cuţitarii şi puşcăriaşii de care era plin oraşul dunărean pe vremea copilăriei sale aveau pe trupurile lor slabe şi viguroase, din frunte până la labele picioarelor şi de pe buze până pe testicule, nenumărate desene încrustate grosolan în piele, o adevărată cronică primitivă, grotescă, hilariantă şi terifiantă în acelaşi timp a cucerniciei lor, a iubirilor lor, a poftelor lor, a nelegiuirilor lor, a fricilor şi exta-zurilor lor. Erau inimi străpunse, şerpi cu solzi verzi şi albaştri, femei cu sâni enormi şi feţe oligofrene, icoane şi dumnezeieşti ochi triunghiulari, sfinţi cu aureole, picioare crăcănate cu vulve desenate obscen, roşii ţipătoare,-ntre ele. Erau răbojuri ale celor înjunghiaţi, erau nume scrise cu litere strâmbe şi inegale, ca desenate de-un copil de şase ani, erau motive dantelate, erau meandre greceşti, erau cuvinte crude şi deşănţate, lune, roţi dinţate, stele şi cruci… Când, pe la treisprezece ani, îşi însoţise fraţii mai mari la unul dintre pitoreştile bordeluri de pe malul marelui fluviu, risipite printre cherhanale şi tarabe pe care peştii cu pântece roze şi alburii se zbăteau încă, Nicolae putuse contempla şi tatuajele curvelor, încă mai exuberante, căci mai delicate şi mai provocatoare decât ale bărbaţilor. în jurul areolelor centrate pe sfârcurile cât dudele, în jurul vulvei şi buricului, iar o

tătăroaică până şi-n jurul gurii, ca un inel de litere mărunte, târfele aveau o floră şi-o faună fremătătoare. Fluturi, bujori cu petale înfoiate, pietre scumpe şi lănţişoare, nume însoţite de declaraţii pasionate, cuţite de pe care se scurgeau stropi de sânge, cununi de spini, icoane întregi cu Maica Domnului şi Pruncul sfânt zugrăvite pe burtă, citate din Evanghelii pe fiecare din fese - toate săpate, cu chinuri atroce, în epidermă, de artiştii de prin puşcării, toate făcuseră deliciul şi uimirea copilului intr-atât, încât întreaga lui viaţă nu s-a mai putut apropia de-o femeie cu pielea imaculată.

Când intrase student, în 1888, la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, Nicolae îşi cumpărase un aparat foto Kinetograph, o simplă ladă de placaj cu două lentile montate-n tuburi de alamă lustruită, si se-ntorsese în fabuloasa lui Brăilă. Rezultaseră patru sute de fotografii de femei şi bărbaţi goi, tatuaţi de sus până jos, şi un studiu etnografic numit *Tatuaje din zona dunăreană,* care a fost excelent primit între specialişti. Cu aceeaşi ocazie încheiase contracte cu zeci de brăileni care, contra unei sume nici măcar generoase, se angajaseră ca, după moarte, să-i cedeze lui Nicolae pielea înainte de-a fi-ngropaţi. Şi intr-adevăr există şi azi la muzeul Morgii cinci sau şase astfel de piei tatuate, umplute cu zegras de taxidermiştii abili ai institutului şi cu ochi de sticlă, asemenea animalelor de la celălalt muzeu initiat în epocă, cel de ştiinţe naturale, opera lui Grigore Antipa. însă vastul proiect a fost repede abandonat, căci, înainte să termine facultatea, Nicolae Minovici şi-a descoperit adevărata pasiune.

în timpul orelor de pictură, între tinerii învăţăcei în halate largi şi comode, pătate de vopseluri, se arătau modelele, goale şi indiferente, ce le pozau pentru diverse alegorii, întruchipând fauni, nimfe, păstoriţe sau tritoni, căci fiecare dintre pictorii începători visa ca odată să primească o comandă grasă: plafonul vreunei instituţii artistice sau doar al vreunei case boiereşti, pereţii clădirilor ce-adăposteau ministere sau, de ce nu, cine ştie ce salon al palatelor regale

de la Sinaia... Bărbaţii erau de obicei portarul facultăţii şi vreun grădinar din vecini, iar femeile - domnişoare neînsemnate, stenografe la tribunal sau institutoare ce-şi rotunjeau astfel veniturile. Unele erau accesibile şi, de plăcere sau pentru plată, se culcau adesea cu studenţii ce le cunoşteau, oricum, fiecare cută a trupului. Altele erau însă pudice şi onorabile, respectate de băieţii ce le creionau pe cartoanele de pe şevalete ca şi când ar fi fost propriile lor surori. Una dintre aceste fete ce pozau goale în mijlocul unei duzini de juni cu mustăţi în furculiţă şi plete cârlionţate, ce căutau să-şi abată atenţia de la pubisul lor păros, căci arta era un lucru divin, departe de tentaţiile vulgare, se îndrăgostise de Nicolae, tânărul cu priviri melancolice, care-o privea însă cu o totală răceală, marcând doar proporţiile cu degetul mare. Răceala şi melancolia, se spunea-n epocă, fac adesea un tânăr irezistibil. Femeile simt în acele priviri o dramă adâncă şi-ncearcă să-l salveze de sine însuşi pe junele afemeiat, beţiv sau cartofor. Dar Nicolae n-avea nimic de dăruit fetei modeste, cine ştie ce croitorească de mahala, cu pielea albă ca laptele. Se plimbase cu ea în câteva amurguri prin oraşul spectral, o adusese la el acasă doar ca să-i arate colecţia lui de fotografii cu tatuaţi şi o lăsase apoi să plece neatinsă, privind-o de la fereastră cum urcă, plângând în hohote, în tramvaiul cu cai oprit în staţie, în faţa clădirii sale cu patru etaje. Scosese apoi planşa ce-o înfăţişa în poziţia Micii Sirene şi-nce- puse, pe când în odaie aerul se făcea tot mai cafeniu, să deseneze pe umerii şi braţele fetei, în peniţă, dantelării şi-mpletituri de imagini. Pătase apoi planşa cu o emulsie de sidef.

După câteva luni de suferinţă, fata se spânzurase, după obiceiul codanelor nefericite de la mahala, diferite şi-n moarte de surorile lor rămase la ţară care, când rămâneau cu burta la gură, se azvârleau cu capul în jos în fântână. Studentul la arte frumoase fusese s-o vadă, cum încă atârna de-o grindă-n

tavan, în odăița ei cu muscate-n ferestre. Odaia mirosea a busuioc si-a curățenie.

Un lighean cu apă arunca o lumină tremurătoare pe perete. Vardistul fuma nepăsător, aşezat pe pat, la o palmă distanță de picioarele țepene, desculțe,-ale fetei. Şeful îi dăduse ordin să nu atingă nimic până la sosirea lui. Fata atârna-n funie cu fața vânătă şi gâtul frânt. Rochița albastră îi părea de porțelan în lumina limpede ce intra pe fereastră. Brațele şi picioarele, de-un albăstrui lăptos, erau mai frumoase decât ale fetelor vii. Unghiile de la mâini şi de la picioare aveau o transparență aparte, de parc-ar fi fost luminate dinăuntru. Nicolae o privise cu fascinația întregului său neam pentru priveliști sinistre şi funerare. I se păruse, de data asta, nespus de frumoasă. Aceasta era fata pe care-ar fi putut-o iubi, şi nu cea de dinainte, care se mişca, mânca şi bea; această păpuşă mare, din care dezgustătorul şi viermuiala vieții se retrăseseră, era pentru Nicolae excitantă, irezistibilă în serenitatea ei îngerească. Dac-ar fi fost cu putință, Nicolae ar fi tăiat funia cu un cuțit, ar fi luat-o-n brațe pe tânăra sinucigaşă şi-ar fi-ntins-o-n patul ei ce mirosea puternic a levănțică. Ar fi acoperit-o cu un cearşaf ce-ar fi făcut mii de cute peste trupul ei împietrit şi s-ar fi lungit lângă ea, privind şi el țintă-n tavanul cu bârne. Ar fi fost iubita lui moartă, icoana lui vânătă, lângă care-ar fi rămas pe vecie în cavoul vast al lumii, ar fi-mbătrânit acolo, privindu-i din când în când urma neagră, fermecătoare, lăsată de ştreang pe gâtul martirizat, ar fi murit lângă ea şi s-ar fi fărâmițat amândoi, de mână, pe patul ajuns osuar, ar fi curs foşnind, ca tencuiala, în propriile lor vestminte, şi-n cele din urmă ar fi rămas două schelete într-o învălmăşeală de cârpe, el şi iubita lui moartă, el şi iubirea lui nemuritoare.

îi privise chipul tumefiat şi desluşise pe el, cum se rotea infinitezimal în aerul plin de praf scânteietor al odăii, o voluptate mistică, un zâmbet atotştiutor, o senzualitate

abstractă. Era zâmbetul lui Buddha, erau pleoapele lăsate-ale ştiutorilor, era ataraxia celor ce înțeleseseră că ochii împiedică vederea ca două dopuri de carne şi că doar cu ochiul înflorit sub țeastă se cuvine să priveşti. Ce văzuse fata asta neînvățată, copila asta care nu-nțe- lesese nimic din viață, în clipele înfricoşate-ale agoniei? Ce întipărise pe fața ei de culoarea mafului indigo liniile pe care le vezi doar pe chipurile de sfinți zugrăviți în biserici, de mucenice şi cărturari şi iluminați? Studentului îi trecură prin minte nebunii: să fure de la morgă globii oculari ai fetei, să le preleveze retinele, să le-ntindă cu unghia, ca pe nişte poleieli de ciocolată, pe lamela unui microscop şi să privească! Oare-ar fi zărit atunci, imprimate pe foițele cât un timbru, cu o pată oarbă la mijloc, viziuni pe care omul nu le-a avut încă? îşi aminti de mărturiile celor ce, spânzurându-se, fuseseră salvați în ulrima clipă: toți vorbeau despre orgasmul năprasnic pe care-l simțiseră după zguduitura căderii în gol. Toți spuneau că era de zeci de ori mai puternic decât spasmul suprem al împreunării, iar cei ce inhalau eter sau îşi injectau morfină vorbeau despre voluptatea incomparabilă chiar şi cu cea dată de droguri a clipelor în care atârnaseră-n ştreang, cu sexul erect şi pompând în jeturi subțiri o spermă fierbinte. Nu ipoteticele imagini lăsate pe retină de agonia trecerii-n altă lume erau calea de urmat. Nicolae ştiu deodată ce-avea de făcut în această viață.

Ieşise din camera spânzuratei schimbat. De-a doua zi nu se mai dusese la atelierul de pictură, ci direct la fratele său, căruia avea să-i devină discipol şi colaborator apropiat în ştiința thanatologiei. Timp de două decenii, Nicolae Minovici avea să experimenteze pe el însuşi tehnici tot mai sofisticate de spânzuram controlată, în cadrul programelor de cercetări ale Institutului de Medicină Legală. Inițial, construise un aparat simplu de autoasfixiere: o saltea, un scripete atârnat în tavan, o funie ce era trasă cu putere de chiar cercetătorul

lungit, cu ştreangul de gât, pe saltea. întreruperea brutală a respirației prin închiderea laringelui provoca un leşin de câteva secunde, după care mâna ce ținea funia devenea inertă si strânsoarea slăbea. Nicolae nota cu acribie fiecare fază-a leşinului: vălul de purpură căzut peste ochi, apoi vălul de beznă, fulgerările electrice şi lumina tulbure ce precedau căderea în nesimțire.

Pentru că marile halucinații pe care le bănuia şi după care, în mod secret, tânjea mult dincolo de un simplu interes ştiințific întârziau să apară, el trecu la un nou stadiu al experimentului, în care-un asistent îl ridica-n aer, trăgând de capătul liber al funiei, îi trebuiseră câțiva ani buni ca să ajungă să-ndure agonia timp de douăzeci şi cinci de secunde, fără să atingă pământul cu tălpile, ceea ce-l transforma intr-un fel de campion mondial la spânzurare controlată, cu un record neegalat până azi. Fotografiile pe care şi le făcea pentru autentificarea studiului îl arată atârnând de scripete, cu un trup imobil şi-o față senină, pe care mustața-n furculiță, tot mai îngroşată pe măsură ce savantul îmbătrânea, aducea o notă de farsă grotescă.

Nicolae Minovici se spânzurase astfel de sute de ori în cele două decenii, în adâncul straniu al Morgii, dar numai în ultimii cinci ani ajunsese-n Nirvana. Abia atunci publicase principala sa operă, *Studiu asupra spânzurării.* Din acei ultimi ani datează mulțimea de desene pe care, cu un talent dincolo de orice-ndo- ială, acelaşi care-l împinsese în tinerețe către artele plastice, thanatologul le făcuse după viziunile din timpul asfixiilor sale tot mai prelungite. Erau imagini din pragul morții, erau chiar sculpturile mistice şi luxuriante de pe pragul de fildeş dintre lumi.

Amicul meu Emil G., pictorul (pe care nu vreau să-l amestec mai mult în scrierea asta), mi-a arătat cândva, în adolescența noastră din Ştefan cel Mare, în casa lui răcoroasă de pe Galați, acoperită de iederă şi răsunând de uguitul

porumbeilor, nişte copii după desenele lui Minovici, un dosar întreg de care făcuse rost intr-un mod obscur, lăsându-mă apoi să mă distrez cu ele-n sufragerie pe când el, în dormitor, se ocupa de vulgara şi voluptuoasa Anca, o colegă de liceu ce stătuse pân-atunci picior peste picior pe biroul din camera noastră, lăsându-ne să-i vedem pulpele groase şi, când schimba piciorul, chiloții. Excitat fără speranță, căci eram un puşti virgin, speriat de fete şi de propria lui sexualitate, si-asa aveam să rămân destui ani de-atunci încolo, am deschis dosarul jegos, cu şireturi, şi-am început să privesc, tot mai absorbit, desenele thanatologului.

Erau tatuaje. Foaia de hârtie era o piele moale şi docilă ce suferise atrocități. Erau incizii cu acul înroşit, umplute imediat cu o pulbere neagră. Fiecare desen părea o cicatrice de operație sau amprenta florală a unei arsuri îngrozitoare. Căci, după ce trecuse de la faza blocării mecanice-a laringelui prin comprimare brutală, etapă-n care, dincolo de valurile fierbinți de purpură şi smoală şi de urletul năprasnic din urechi, nu se mai arăta decât neființa, la spânzurarea adevărată, ce presupune şocarea vertebrelor cervicale şi-a măduvei din canalul lor prin ridicarea trupului de la pământ intr-un fel de ironică levitație, apăreau viziunile. Nu asfixia, nu strânsoarea ştreangului în jurul gâtului, nu ieşirea ochilor din orbite, nici învinetirea fetei si-a limbii duceau la mistica apariție-a unei lumi cu neputință de dezvăluit, ci cumplita agresiune asupra centrilor cerebrali, temple de marmură si fildeş în care sălăsuiau zeii unei alte realități. Ei induceau > » > > visele nocturne, ei generau, cu fețele lor de Crişti şi trompele lor de elefant şi brațele lor de Krishna distrugători şi buzele lor de prostituate, hipercuburile şi supersferele şi labirinturile cvadridimensionale ale unei lumi ce-şi găsea acolo, în vastul şi barbarul imperiu al structurilor cerebrale, punctul de inserție, portalul prin care halucinațiile, viziunile, trăirile în afara pielii trupului nostru şi-a pielii ce-nveleşte constelațiile difuzau în realitate. Aceste portaluri erau ținta

tuturor căutătorilor lumii, a celor ce credeau în dictonul „cere şi ți se va da, caută şi vei găsi, bate şi ți se va deschide", a celor ce ştiau, asemenea lui Novalis, că adevărata cale duce către interior. Aceşti pori în pielea compactă-a realității produceau orgasmele şi extazele, înfiorarea-n fața poeziei şi-a muzicii, excesele schizofreniei, brutalitatea gingaşă-a revelațiilor. Sub greutatea trupului înălțat în ştreang, cu scripetele, de asistentul celui ce se supunea spân- zurării voluntare, vertebrele cervicale începeau să pocnească uşor, cum îți trosneşti degetele, iar măduva spinală se alungea. Minovici învățase să rămână totuşi la limita supraviețuirii: dacă s-ar fi lăsat să cadă fie şi numai jumătate de metru în gol (precum sinucigaşii adevărați, care-şi răsturnau singuri scaunul de sub picioare), gâtul s-ar fi fracturat brusc, iar măduva spinală, miliardul de şerpi neuronali împletiți, s-ar fi subțiat deodată, uci- gându-l instantaneu pe cel din ştreang. Acolo, între lumi, în starea de bardo, era zona-n care-nfloriseră vedeniile lui Nicolae.

Erau tatuaje pe fața pasivă a colilor. Erau fantastice coruri de sfinți, cu aureolele strivite-ntre ele ca boabele de strugure-n ciorchine, ca icrele de sturioni. Erau cruci zburând prin văzduh asemenea stolurilor de păsări şi îndreptându-se gata să-i sfâşie corneea transparentă, către un ochi care adăpostea-n el un creier. Era un bărbat gol ce avea zeci de sexe erecte, aşa cum străvechile sculpturi de femei din teracotă au zeci şi sute de sâni. Era o figură geometrică atât de intricată, încât părea că iese din pagină ca un aisberg. Era o nămadă de insecte, o fojgăială de aparate bucale, picioare articulate şi pântece cu peri lungi, şi fiecare insectă avea o față de om, pictată ca de-un copil sau de-un primitiv. Erau râuri înfasurate-n râuri înfasurate-n râuri, rotocoale de ape cu peşti totemici ce se năpusteau asupra privitorului. Erau ciorchini de ovule în pântecul transparent al unei femei. Era Dumnezeu, cu aureolă triunghiulară, față-n față cu un păduche supradimensionat, care părea să-i ofere ceva pe o

tavă. Erau pietre scumpe înşirate maniacal în sute de rânduri strâmbe. Erau planşe splendide cu plante necunoscute, ce păreau totuşi familiare, cum ni s-ar fi părut un mac dacă n-ar fi existat maci pe lume, şi pe care le-am recunoscut mai târziu în manuscrisul Voynich. Erau seringi cu acele-nfipte între vertebrele unor pacienți în decubit lateral. Erau raze fulgerătoare de lumină ce păreau să vină de departe şi care, ajunse lângă privitor, deveneau mesageri cereşti cu fețe cioplite parcă-n coral. Era poarta sacră dintre pulpele tuturor femeilor, ornată cu tatuajele cele mai exuberante pe labiile tumefiate. Erau mulțimi de oameni, mulțimi de mimi, mulțimi de heruvimi, mulțimi de ruguri în flăcări, mulțimi de oraşe, munți si văi, ceruri si stele, dodecaedre şi icosaedre, îngrămădite pe planşele pe care, în gemetele Ancăi şi-n ciripitul sticlos al păsărilor şi-n umbra verde a iederii, le contemplam una după alta. Nu înțelegeam noroiul de aur şi ambră al acelor imagini, ce mă speriau prin primitivismul lor. Nu ştiam unde să privesc în zecile de mii de fețe de omidă, de liliac, de sarcopt şi de iluminat desenate de Minovici, de fiecare dată, imediat după resuscitare. Mi-a luat o vreme până să-nvăț tehnica, pentru că nu mi-am dat seama de la-nceput de asemănarea dintre planşele pe care le aruncasem pe masă pe măsură ce le parcurgeam şi aşa-zisele autostereograme, foarte la modă în anii *70 — eram în acea după-amiază în toamna lui 1973 —, desene ritmice, abstracte, colorate curcubean, în care la-nceput nu puteai zări nimic. Când reuşeai însă să-ți relaxezi globii oculari, în aşa fel încât să nu mai focalizeze pe nimic, privirea ta visătoare suprapunea viziunea ochiului drept peste cea a ochiului stâng şi deodată, ca printr-o minunată magie, vedeai o lume adâncă şi strălucitoare, unde apăreau în relief ființe şi obiecte imposibil de detectat pân-atunci în cartea poştală colorată. Puteau fi viziunile lui Nicolae Minovici un fel de autoste- reograme? In următorul sfert de oră de când mi-a venit acest gând mi-am forțat ochii până la durere atroce. Imaginile glisau, dar nu reuşeau să se suprapună şi lumile orbitoare nu apăreau.

Anca mormăia acum, răguşit, cuvinte de nereprodus, şi se-auzea limpede zgâlțâitul patului.

M-am dus la fereastră. Fantome ale desenelor ce-mi persistaseră pe retine se proiectau acum pe cerul încă văratic: tatuaje. Cu simțurile sumbre ale adolescentului, cel mai nefericit avatar omenesc, am perceput întreaga lume, deodată, ca pe-o uriaşă ghicitoare. Lipsea un cuvânt, unul singur, în absența căruia totul era încâlcit şi pierdut, căci enigmele, labirinturile, puzzle- urile, criptografiile nu erau decât întrebări, lumi incomplete în absența răspunsului. Asta era ceea ce căutam cu toții: răspunsul, răspunsul care era adevărul. Au trecut minute bune în care-am stat pur şi simplu la geam, cu ochii-n gol, ascultându-mi zecile de voci interioare. Unul dintre fire dispărea şi revenea, până când s-a precizat într-o imagine ciudată: şi dacă emisferele noastre cerebrale sunt un fel de globi oculari? Dacă specializarea lor, cunoscută de-atâta vreme (cea dreaptă — rațională, matematică, vorbitoare, „masculină”, cea stângă - intuitivă, spațială, emoțională, artistică, „feminină”), este echivalentul diferenței de unghi al privirii dintre cei doi ochi? Dacă gândirea şi, în definitiv, eu! nostru se nasc la convergența celor două feluri de gândire? Tocmai focalizarea lor s-ar putea să ne-mpiedice să citim realitatea, să înțelegem mesajul ei codificat. N-ar trebui oare, în fața fiecărei enigme, să lăsăm cele două emisfere să privească neatent şi visător, făcând ca două fețe ale lumii să diveargă uşor, până ajung să se suprapună? Nu cumva totul e-n fața noastră, ca-n autostereograma pe care-o țineam între degete, dar obişnuințele noastre, învățate de la înaintaşi, ne-mpiedică să vedem mesajul din adânc?

M-am întors la masa plină de desene împrăştiate. Le-am privit pe toate deodată, cum zăceau la-ntâmplare, suprapunându-se şi întoarse în toate unghiurile. Mintea-mi era vidă, fascinată parcă de ea însăşi. Suprafața mesei pline de tatuaje părea să se-nalțe uşor, ca un cearşaf pe care-l

arunci pe pat şi face sub el o trecătoare pungă de aer. Anca a țipat adânc, agonic, de mai multe ori în camera de alături, şi deodată-am văzut.

Am ajuns, deci, la Morgă pe la ora unsprezece noaptea. Se lăsaseră frigul şi acel întuneric special pe care doar demisia totală a sistemului de iluminat public îl permite în marile oraşe. Aşa, probabil, te simțeai în timpul războiului, când camuflajul obligatoriu stingea felinarele de pe străzi şi acoperea geamurile cu pături. în Bucureşti nu era război, şi totuşi ruina cea mai dezolantă cuprindea totul. La tot pasul vedeai case pe jumătate prăbuşite, cu geamurile-n țăndări, cu copăcei crescuți pe acoperişuri din cine ştie ce sământă purtată de vânt. Pretutindeni ziduri oarbe de cărămidă radiau în noapte căldura acumulată peste zi, atrăgând astfel molii mari cât două palme de om, cu ochi roşii strălucitori. La etajele cu câte-un zid prăbuşit ale caselor străvechi locuiau încă oameni, ce îşi mâncau cina mizeră la lumina stelelor şi-a lumânărilor. Cerul vântos era obliterat de acoperişurile negre ca smoala. Când trecea câte-un tramvai care, la ora aceea, se retrăgea la depou, casele de pe stradă tremurau vizibil. De câte ori nu se prăbuşiseră în mormane de moloz, rămânând aşa cu anii, căci nimeni nu se, sinchisea, în nenorocirea ruinei generale, de încă o casă căzută, cum nimeni nu aduna hoiturile turtite şi ruginite ale maşinilor străvechi, făcute una cu asfaltul. Cum toate casele comunicau unele cu altele prin tuneluri şi uşi secrete, puteai petrece vieți întregi rătăcind din unele-n altele ca printr-un burete nesfârşit.

N-ai fi-ntâlnit pe nimeni care să te oprească. Rarii locuitori te-ar fi privit fără mirare cum le străbați holurile şi odăile, cum rupi câte-o filă dintr-un calendar rămas în urmă, cum deschizi un sertar în care sticlesc ochelari bătrâneşti şi metalul rece al vreunui degetar…

în fata construcției monumentale, încoronate de statui funebre ce se profilau negre pe cerul doar cu o nuanță mai

palid, aşteptau deja pichetiştii, cu pancartele lor improvizate deocamdată lăsate-n jos. Vorbeau liniştit, în mici grupuri strânse unele-n altele, ca la înviere, înainte ca preotul să iasă cu lumina. Erau îmbrăcați în negru, iar femeile-şi acoperiseră părul cu basmale subțiri de tul. Pancartele erau grosolane, confecționate în grabă din placaj şi, mai ales, din carton gofrat, din cel în care se-mpa- chetează mobila. Să fi fost spre şaptezeci sau optzeci, îngrămădiți cu grijă în umbra impenetrabilă a zidurilor şi cupolei şi, probabil, gata să se-mprăştie când vreun milițian mai zelos ar fi trecut pe-acolo. Dar milițienii, nişte burtoşi şpăgari şi paraziți, ocoleau din instinct zonele dubioase. N-aveau nevoie de complicații.

Am intrat în mulțime şi mi-am făcut loc printre necunoscuți. Criza energiei avea şi neaşteptate părți bune: unui Bucureşti iluminat modern i-ar fi lipsit cea mai frumoasă trăsătură a sa: înstelarea. La lumina stelelor am văzut deodată câteva fețe familiare, colegi cu mine la şcoala din capătul Colentinei. Ştiam că va fi acolo Caty, ispititoare chiar şi-n negru, chiar şi cu batic pe cap. Goia, la fel, n-avea cum să lipsească, sau cel puțin aşa m-am gândit atunci. Dar ce căuta în masa asta întunecată preafrumoasa Florabela, ce părea să clinchetească de aur chiar şi când îşi lăsase bijuteriile-acasă? Privind-o pe roşcata de-aproape doi metri, cei din jur trebuie să fi crezut că una dintre statuile de pe cornişa templului ce ne-nvelea-n umbra lui, poate Tristețea sau Resemnarea, a coborât între oameni ca să-i umple de uimire. Mai erau acolo portarul bețiv al şcolii, care implora noapte de noapte OZN-urile să-l răpească, şi profesoara de geografie, despre care n-am avut încă ocazia să scriu, o ființă măruntă şi tăcută, cu un mare neg trandafiriu între sprâncene, care-o făcea să semene cu o indiancă din melodramele la care oamenii udau batistele cu lacrimi. Toți sporovăiau de una, de alta, ca în cancelarie, dar cu mințile aiurea. Pe pancarta adusă cu el de portar scria cu litere inepte, din cele cu care se scriu obscenități pe gardurile de

beton: „JOS CANCERU”“. Caty trăncănea, după obiceiul ei de mitomană, pe când ceilalți o ascultau în silă. Cică o femeie din cartierul scolii noastre voise şi ea să facă o cură de alge, ca să scape de toxinele din organism, aşa că-i ceruse dirigintei fetiței ei să-i dea câteva bucăți de algă într-un borcănel cu apă. Mă rog, dusese borcănelul acasă şi, timp de câteva zile, îl ținuse pe pervaz, la soare. Spre bucuria ei, ființele băloase, alburii ca nişte zgârciuri, se înmulțiseră considerabil şi tulburaseră apa cu dejecțiile lor până când în pahar lichidul se făcuse dens şi lăptos ca… (aici Caty coborâse vocea, pufnind în râs). îşi făcuse curaj şi băuse lichidul până la fund, dar să vezi, dragă, nimeni nu-i spusese că nu trebuie să-nghită şi algele. Şi uite că la sorocul următor nu i-a mai venit ciclul… Bărbată-su nu se atinsese de ea, că aveau deja patru copii, aşa că dormeau separat. Merge ea la doctor, ce mai încolo-ncoace: e gravidă. „Dragă, e adevărat, e mama lui Angelescu dintr-a V-a D…“ „Şi acum ce-o să facă?“ întreabă femeia, dar nu mai e vreme de discuții, căci mulțimea începe să freamăte şi pancartele să se-nalțe. „A venit Virgil“, mă informează Caty, şi-apoi se-ntoarce cu totul, privind fanatică şi extaziată spre o siluetă care se-apropia de marea umbră-n care ne aflam toți, ca să se contopească după câțiva paşi cu ea.

L-am privit curios pe omul care trecea acum printre pichetişti, stingher, lipsit de aură şi de harismă. Era de mirare cum mâinile tuturor se-ntindeau să-l atingă de parc-ar fi fost un Crist vindecător, şi cum ochii tuturor erau ațintiți pe buzele lui, aşteptând să le vadă grăind revelații. Căci Virgil părea un inginer obosit dintr-o fabrică din provincie, şters, aplecat puțin de spate, îmbrăcat neglijent, cu ce s-a nimerit. Păru-i făcea golfuri adânci la tâmple, unde şi-ncărunțise. Barba nerasă de câteva zile avea şi ea mulțime de fire albe ce sclipeau în câte-o rază de lumină. A-naintat printre oameni uitându-se când la unul, când la altul, oprindu-se şi spunând câte ceva, dar, la drept vorbind, părea cu mințile-aiurea. Sau,

mai degrabă, părea că nu-i acolo de voia lui, că era pentru el o corvoadă să se afle între pichetişti în noaptea aceea.

Virgil a avansat pân-a ajuns la greaua poartă de intrare, masivă ca o uşă de seif bancar, sculptată-n altorelief cu imagini ale morții: chiparoşi şi cavouri, pâlcuri de schelete rătăcind pe drumuri ce nu duc nicăieri, oameni disperați încercând să iasă din cadrul porții negre ca abanosul, întinzându-şi fețele urlânde spre pereții din preajmă şi scoțându-şi mâinile cu degete răşchirate perpendicular pe planul porții, ca şi când ar fi vrut să evadeze din infernul bidimensional în care fuseseră zidiți. Intre mâinile-ace- lea de bronz înnegrit, întinse ca ale înecaților către noi, piche- tiştii, stătea acum Virgil, privindu-ne cu aceeaşi oboseală de om prea muncit sau care are insomnii chinuitoare. Caty mă luase de braț şi mă strângea mai-mai să mi-I rupă. Pichetiştii-şi ridicaseră pancartele în tăcere şi le agitau de parc-ar fi vrut ca singurul privitor, Virgil, s-o citească mai înainte de toate pe a fiecăruia dintre ei, aşa cum elevii mici, când li se pune o-ntrebare, se reped cu două degete ridicate până la catedră, mişcându-le frenetic în fața profesorului. Am citit iarăşi pe ele protestul unanim: „Jos Moartea!”, „Jos Putrefacția!”, „Nu băgați conştiințele în pământ!”, „Ruşine epilepsiei!”, „Opriți omorurile!”, „NU strivirilor!”, „NU îngropării de viu!”, „Suferința e un păcat!”, „Nu vrem să pierim!”, şi multele altele ce inventariau viermuiala de boli, spaime şi orori aciuate în carnea ființei omeneşti şi pe care le luăm drept soarta noastră pe pământ, resemnați ca sclavii de altădată cu sclavia lor pe care toți cei din jur o considerau naturală şi inevitabilă. „Jos accidentele!”, „Fără fracturi de coloană!”, „NU agoniei!”, „NU dispariției definitive!”, „Jos nefericirea!”, „Destul cu nevralgia de trigemen!”, „încetați masacrul!”. Caty agita vechea ei pancartă cu „Jos bătrânețea!”, iar mica profesoară de geografie ținea-n dreptul pieptului o foaie de hârtie pe care scria doar ‚Ajutor!”. Peste noi şi peste cupola fune- bră-a clădirii se înălța colosală statuia plutitoare-a Damnării,

escamotând stelele pe-un sfert de cer şi făcându-ne să părem, sub picioarele ei enorme, o procesiune de acarieni abia vizibili în noaptea ce învelea oraşul. Zbârnăitul slab al marelui solenoid din cupolă şi zgomotul îndepărtat al câte unui tramvai ce se retrăgea la depou erau singurele care tulburau liniştea, altfel totală. Parc-am trăi într-o ureche suferindă de tinitus, m-am gândit. Mâinile negre ieşite din poartă se-ntindeau deznădăjduite spre noi, ca şi când noi, cei vii şi deplini, în volumele trupurilor noastre, am fi fost zeii de neatins şi de neînțeles ai unui infern plat, inextricabil.

înainte să vorbească, omul din fața noastră a scos din geanta pe care-o purtase tot timpul pe umăr un teanc de foi dactilografiate şi copiate la cine ştie ce şapirograf clandestin. Le-a întins primului ins de lângă el şi-apoi a aşteptat, parcă din ce în ce mai obosit şi mai fără speranță, ca ele să fie răspândite printre pichetişti. Când o foaie-a ajuns şi la mine, am văzut că ea cuprindea, scrise la un rând, trei texte despărțite prin asteriscuri. Primul şi ultimul păreau poeme. Nu era destulă lumină să le citim pe loc, aşa că toți le-am împăturit şi le-am băgat în buzunare, în genți sau în poşete ca să le citim acasă. Pentru că am, acum, când scriu, foaia-n fața mea, o copiez pe loc, deşi abia aştept să-nfățişez nebuneasca urmare a pichetării Institutului de Medicină Legală.

Iată primul poem, fără titlu şi fără vreun nume de autor. De când l-am citit prima dată am avut un sentiment nelămurit, vag neplăcut, ca atunci când un necunoscut ți se prezintă cu propriul tău nume, întâmplător şi al lui. Mi s-a părut mereu stânjenitor faptul că există mai mulți inşi cu numele meu pe lume, de parc-aş întâlni pe stradă, deodată, ființe care-mi seamănă întru totul. Mai mult, am crezut mereu că numai eu am dreptul să spun „eu“, că „eu“ nu e un pronume, ci un nume propriu, numele meu. Folosirea ldi de altcineva mi se pare-o absurditate şi-o uzurpare, ca şi când într-un vis toate personajele ar avea chipul şi vocea ta.

privesc o fotografie puțin cam țeapănă realizată înainte de 1900 toti oamenii aceştia sunt morți, e totuşi o viată şi asta, într-o glorie chimică; pe post de înger pipăi coaja de emulsie nu cu ochii

şi nu cu vârful degetelor, ci cu dimensiunea pe care încă o păstrez în avantaj: sunt viu şi gândesc pot simți, pot vorbi. îmi pipăi degetele şi apoi ating paharul cu apă de pe masă. mă uit pe ziar: „situația din beirut din nou încordată, elicoptere ale forțelor de descurajare…"

şi-apoi neant, neant istoric.

acolo cad bombe incendiare, aici ating paharul şi pot să-mi spun numele, văd o secundă secțiunea cunoscută prin laringe din cartea de anatomie într-o lumină neagră, lor, care au trăit

sau n-au trăit, puțin le pasă. e ca şi cum ar trăi

cu intensitate maximă clipa

în care-ar fi tăiați în două de un tren, totul fiind filmat

cu încetinitorul, le văd sudoarea încremenită-n boabe uriaşe pe gâturi, trăgându-i în jos spre ce? în timp ce trenul desfăşoară un întreg discurs al teroarei. încremenire într-o cabină de presurizare, un palier către moarte, şi totul decolorat şi sepia până se-ntunecă.

am consistența fierului pe lângă ei. de altfel, paharul

tremură vizibil la atingerea mâinii mele. lor, puțin le pasă. se uită drept în ochii tăi ca nişte revoluționari puşi la zid în fața plutonului de execuție, glorie chimică.

iar tu, din mijlocul cărnii tale, arunci o privire ca o monedă

în mijlocul sigurătății lor.

Şi-acum, după ce-am recitit poemu-ăsta anonim, poate a zecea oară, mă trec fiori, fiori reali, fizici, ai muşchilor piloerectori de pe brațe şi ceafă, şi simt o sudoare-nghețată pe şira spinării, ca atunci când, în copilărie, am dat peste

povestea celei care dispărea-n mijlocul curții înzăpezite şi-a celui ajutat să evadeze prin ciocănituri în zidul ce dădea în afară, la zeci de metri-năl- țime deasupra țărmului stâncos al mării. Aceiaşi fiori de groază netrecută prin conştiință pe care-i simt şi la apariția vizitatorilor, acelaşi tremur violent care zgâlțâie patul cu mine. Nu colecționez doar dințişorii mei de lapte, pozele mele din copilărie („toți oamenii aceştia sunt morți”) şi alte fosile din precambrianul meu personal - codițele împletite, bucățile de sfoară putredă din buric -, colecționez şi spaime, tot mai multe şi mai diverse, de diferite culori şi rugozități, asemenea pietrişului şlefuit de pe malul apelor curgătoare. îmi privesc spaimele-n lumină, una câte una: translucide, opace, cu vene de minereu, fărâmicioase: un conglomerat de frici disparate.

Textul următor e din Herodot (*Istorii*, 7, 44-45, cum am aflat din nota de sub citat):

„Când Xerxes a ajuns la Abydos, a avut dorința să-şi vadă întreaga armată; şi-a fost înălțat pentru el pe un deal un tron de piatră, pe care oamenii-l pregătiseră dinainte la comanda lui. Acolo s-a aşezat, şi privind în jos către țărm a văzut atât armata de uscat, cât şi corăbiile; şi privindu-le a dorit să vadă o întrecere între corăbii; si când a avut loc, si fenicienii din Sidon au fost victorioşi, a fost încântat si de întrecere, si de armate. Şi văzând tot Hellespontul acoperit de corăbii şi toate țărmurile şi câmpiile din Abydos pline de oameni, Xerxes s-a numit pe sine un om fericit, dar apoi a-nceput să plângă. Arta- banos, unchiul său, acelaşi care la-nceput îl sfătuise pe Xerxes să nu pornească împotriva Eladei, omul acesta, zic, văzând că Xerxes plânge, l-a întrebat următoarele: «O, rege, cât de diferite sunt lucrurile pe care le-ai făcut acum şi puțin înainte! Pentru că te-ai numit un om fericit, iar acum verşi lacrimi.» El a răspuns: «Da, pentru că după ce m-am gândit, am simțit milă la gândul scurtimii vieții omului, ştiind că din atâtea mulțimi nici unul nu va mai fi în viață după ce vor fi trecut o sută de ani.» Apoi zise din nou: «Şi unui alt rău, încă

mai mare ca acesta, suntem supuşi în cursul vieților noastre; căci pe durata vieții, scurtă cum e, nici un om, cei de-aici sau alții, nu e făcut prin fire atât de fericit ca să nu vină peste el multe dăți, şi nu doar una, în care să dorească a fi mai curând mort decât în viață; căci nenorocirile ce cad asupra sa şi bolile care-i distrug fericirea fac ca durata vieții, deşi scurtă, să-i pară lungă.»“

Filele se terminau cu un poem adevărat, puternic şi sonor ca un țipăt de disperare şi ca un imn al întregii umanități. Dedesubt Virgil trecuse şi numele poetului: Dylan Thomas.

Vreau să citesc mai mult din el, fiindcă evident e unul dintre foarte puținii care ştiu cu adevărat despre ce e vorba:

„Nu intra lin în noaptea bună, fără zori Bătrânii-ar trebui să urle-n asfințit Ah, strigă, strigă contra stingerii de sori!

Deşi-nțelepții au uitat adeseori Să fulgere, şi bezna i-a-nvelit,

Nu intră lin în noaptea bună, fără zori.

Cei buni, cei de pe urmă, orbitori,

Vestindu-şi faptele în golful cel umbrit Ah, strigă, strigă contra stingerii de sori.

Cei ne-mblânziți, ce-au prins soarele-n zbor Şi prea târziu sfârşitul i-au simțit Nu intră lin în noaptea bună, fără zori.

Cei gravi, ce văd că ochii orbi nu dor,

Ci strălucesc ca meteorii, fericit,

Ah, strigă, strigă contra stingerii de sori.

Şi tu, părinte, în al tău pridvor Blesteamă-mă, alină-mă cernit.

Nu intra lin în noaptea bună, fără zori,

Ci strigă, strigă contra stingerii de sori!”

„De ce trăim?" începuse Virgil, vorbind ca pentru sine însuşi, dar aproape brutal de sonor în liniştea nopţii. „Cum e posibil să existăm? Cine-a permis scandalul şi nedreptatea asta? Oroarea asta, abominaţia asta? Ce imaginaţie monstruoasă a-nvelit conştiinţa în carne? Ce spirit sadic şi saturnin a permis conştiinţei să sufere, spiritului să urle-n tortură? De ce-am coborât în mocirla asta, în jungla asta, în flăcările astea pline de ură şi furie? Cine ne-a dat brânci din locurile noastre înalte? Cine ne-a-ncuiat în trupuri, cine ne-a legat cu propriii noştri nervi şi propriile noastre artere? Cine ne-a silit să avem oase şi zgârciuri, sfinctere şi glande, rinichi şi unghii, piele şi intestine? Ce căutăm în maşinăria asta murdară şi moale? Cine ne-a legat la ochi cu propriii noştri ochi, cine ne-a astupat urechile cu propriile noastre urechi? Cine-a aprobat durerea, dar cine-a aprobat senzaţiile? Ce-avem noi a face cu ciorchinele de celule ale trupului nostru? Cu materia ce curge prin el ca printr-un tub de carne agonică? Ce căutăm noi aici? Ce e batjocura asta? De ce-notăm în acizii ce ne ulcerează gândirea? Protestaţi, protestaţi împotriva conştiinţei îngropate în carne!

De ce ne doare, de ce ne zbatem, de ce suntem sfârtecaţi de lame şi săgeţi otrăvite? De ce ni se smulge inima din piept, de ce suntem legaţi, cu cagule negre pe cap, pe scaunul de tortură? De ce ne umple de băşici cea mai suavă suflare de vânt? De ce ne ulcerează şi atingerea unui glob de păpădie? De ce zbierăm în chinuri în agonia vieţilor noastre şi de ce chinul cel mai mare şi mai greu de-ndurat este frica? Frica de pierdere, de dispariţie, de desprindere din propria ta coajă lăsată-n urmă, de durere şi de plăcere, de viaţă şi de vis, de sex şi de gândire, dar mai cu seamă de păianjenul cât o sută de universuri care ţese iluzia-n care zăcem. De ce-a fost permisă frica, de ce bem zilnic cupa cu venin de păianjen a fricii? De ce frica e substanţa lumii-n care trăim? Protestaţi contra fricii, strigaţi contra dejecţiilor ce ne-ntunecă limpezimea!

Minusculi în nimicnicia noastră, micelii pe-un fir de praf în infinit, protestați contra dispariției conştiințelor! E diabolic, e intolerabil ca un spirit să moară. E dincolo de limitele răului ca o ființă să-şi înțeleagă destinul. E crud, barbar, inutil să aduci un spirit în lume, la capătul unei nopți infinite, doar ca să-l cufunzi, după o nanosecundă de viață haotică, într-o nouă noapte fără sfârşit. E sadic să-i dai dinainte cunoaşterea deplină a sorții care-l aşteaptă. E abominabil să ucizi miliarde după miliarde, generații după generații, sfinți, tâlhari, genii, eroi, curve, cerşetori, truditori ai pământului, poeți, speculanți, doctori fără arginți, torționari, călăi şi victime împreună, răi şi buni deopotrivă, e melancolică şi dezolantă opera asta de criminal în serie. Lumea noastră se va stinge, universul va putrezi odată cu celelalte miliarde de universuri, dar ființa şi neființa vor dura cât ține veşnicia, ca un vis rău, ca o infinită plasă de păianjen. Iar noi, mărgăritarele lumii, cristalele ei ce-ar fi trebuit să strălucească etern, nu vom mai fi niciodată, niciodată, oricât timp ar trece şi oricâte dezastre s-ar petrece în iadul care e lumea fizică, în temnița infinită a nopții. Protestați, protestați împotriva stingerii luminii!

Plângeți plânsul lui Xerxes, strigați, strigați împotriva morții luminii! Ieşiți din emulsia fotografică în care-ați încremenit pentru veşnicie. Zbăteți-vă şi plesniți-vă fețele ca să vă treziți din oroare. Pichetați locurile rele, morgile şi pavilioanele canceroşilor, leprozeriile, lagărele de concentrare, saloanele arşilor şi striviților, aruncați manifeste din vârful celor mai înalte clădiri, refuzați îmbătrânirea si bolile, sfidați moartea! Niciodată-n istoria omenirii, care-i o istorie-a abatoarelor, nu s-a protestat cum o faceți voi. Atât de disperat şi de eroic. Niciodată demnitatea umană nu s-a arătat într-o glorie mai mişcătoare. Ridicați pancartele cât mai sus, agitați-le-mpotriva putrefacției şi uitării!”

După ce-a tăcut, ne-a mai privit o vreme cu aceiaşi ochi de om uzat cu desăvârşire de viață, apoi s-a-ntors încet către marea poartă din care țâşneau spre noi mâinile de aramă cu

degete spasmodice, răşchirate. Şi-a împletit degetele cu cele-ale fiinţelor sculptate-n altorelief, jelind printre morminte şi chiparoşi, şi poarta a-nceput să se deschidă.

Şi s-a căscat în faţa noastră un culoar lung şi adânc, căptuşit cu metal incandescent, parcă. Şi-am intrat cu toţii în măruntaiele Morgii, urmându-l pe Virgil, care înainta tăcut la câţiva paşi în faţa noastră. Mă gândeam la Evanghelii, mă gândeam la mântuire. Să fie călăul generaţiilor atât de crud? Mă gândeam la Kafka: mântuirea există, dar nu şi pentru mine. Mă gândeam la Kierkegaard: dac-aş fi singurul osândit la chinurile veşnice-ale Iadului şi toţi ceilalţi oameni ar fi mântuiţi, tot aş înălţa din adâncul flăcărilor un imn de slavă Dumnezeirii. Ar fi putut el ţine degetul pe o plită-nroşită, fie doar şi pentr-un minut? Ştia el ce-nseamnă să arzi etern, fără speranţă, milenii după milenii, eoni după eoni? Caty tremura la braţul meu pe când ne târâm picioarele pe culoarul ce parcă nu se mai termina. De-a lungul lui erau vitrine sordide cu instrumente de tortură, neidentificabile, dar repulsive, atât de vechi, că păreau acoperite cu un fel de sare. Agresaseră probabil, decenii la rând, mecanismul moale şi neajutorat al trupului omenesc, care păstrează până la capăt ceva din gingăşia şi candoarea bebeluşilor, făcând îmbătrânirea şi moartea încă mai odioase.

Bălăbănindu-ne jalnicele noastre pancarte, am trecut apoi printre morţi. La capătul culoarului se deschidea un salon cu zeci de mese de zinc, pe care zăceau cadavre verzui de bărbaţi, femei şi copii, goi cu toţii, întinşi cu toţii pe spate, privind în tavan cu ochi limpezi. Mirosul era dulceag, de priveghi. Complexitatea de necrezut a acelor trupuri, structura lor ierarhizată în planuri şi holoni: sisteme şi aparate, organe, ţesuturi, celule, molecule, atomi, fermioni, însufleţite de vârtejul de energie ce trecuse cândva prin ele înălţându-le cu suflul său irezistibil, nu reuşiseră să le salveze. Era indiferent dacă aceste trupuri trăiseră cincizeci de ani sau cincizeci de miliarde. Acum nu mai trăiau, acum

erau bucăți inerte de lut ce încă mimau, în derâdere, carnea şi viața. De-acum n-aveau să mai fie niciodată, oricâte eternități aveau să mai vină şi să mai treacă. Deşi priveliştea era funerară, nu puteai să nu te gândeşti, cu un fel de zâmbet întunecat, la cât de ridicol de mult se mobilizase materia ca să aprindă, ca două bucăți de gresie ciocnite una de alta, scânteia neînsemnată a vieții.

La capătul îndepărtat al salonului, care n-avea ferestre, ci doar, de-a lungul pereților, dulapuri de metal vopsite-n alb, cu geamuri largi, ca-n toate dispensarele, prin care se vedeau instrumente medicale şi, probabil, de îmbălsămare, cu ciocuri, cleşti şi zimți, articulații şi şuruburi neobişnuite, ca mandibulele unor insecte de pradă, se afla înc-o uşă, banală, deasupra căreia se zărea o plăcuță cu un număr. Când se zugrăvise, numărul fusese însă acoperit de tencuială şi era acum indescifrabil. N-aveai cum să bănuieşti că dincolo de uşa asta de spital te-ar fi putut aştepta altceva decât un alt culoar cu uşi laterale sau un alt salon. Virgil se opri-n fața uşii, se-ntoarse spre noi, păru că vrea să ne spună ceva, dar în cele din urmă renunță. Avea fața palidă şi crispată a cuiva care are dureri. Se-ntoarse din nou cu spatele la noi şi deschise uşa. Am intrat, unii după alții, în marea sală.

Era circulară şi nemăsurată. Nimic în cuprinsul ei nu era de dimensiuni omeneşti. Coloanele care, de-a lungul peretelui continuu, sprijineau bolta erau absurd, nerezonabil de groase. Şi totuşi, față de dimensiunile ciclopice ale sălii, păreau înalte şi grațioase, sticlind din porfirul bălțat, lustruit, al curburilor lor. Podeaua era şi ea lustruită ca o oglindă şi avea-n mijloc, ca singur obiect, un gigantic scaun dentar, poate de douăzeci de metri înălțime, cu speteaza de muşama stacojie. Era alb-gălbui, masiv, uimitor ca un obiect de ne-nțeles, aparținând unei alte civilizații, încremenit în tăcere si-n conul de lumină al becurilor lăptoase. Era-nfăşurat în furtunuri gofrate şi furtunuri îmbră- cate-n pânză şi furtunuri metalice, sclipea de accesorii nichelate, de manete

şi cârlige de care atârnau bormaşinile, frezele, clipsurile de prins radiografii. Măsuța dinaintea scaunului, ivită din trupul său prins în şuruburi enorme de podea, era mult prea sus ca să putem vedea ce cuprinde. Creştetele noastre abia depăşeau înălțimea rezemătoarelor pentru tălpile pacientului, două grătare metalice prinse cu articulații mobile de masivul trunchi al aparatului.

Dinspre baza lui circulară şi până la marginile sălii se-ntindeau, vizibile sub dalele dulci, semitranslucide, ale podelei, un fel de furtunuri ramificate, mănunchiuri noduroase de vene prin care gâlgâia un lichid de densitatea mierii. Pretutindeni sub picioarele noastre se întrezărea acest sistem circulator, cu vase de grosimea mâinii ramificându-se la nesfârşit, până la o pâslă de capilare, nu mai groase decât firele de păr. Mi-au venit imediat în minte miile de fire palide ale rădăcinilor bobului de fasole de pe tifon, ce se înghesuiau în borcanele cu apă tulbure ale copiilor, la ora de biologie. Deasupra lor păşeam acum, fascinați de uriaşul scaun dentar de sub boltă, făcut pentru cine ştie ce specie de giganți. Părea tronul unui zeu rău, coborât în lume ca să o treacă prin ascuțişul săbiei.

Mi-e foarte greu, nu doar să scriu, ci numai să-mi aduc în amintire ce s-a-ntâmplat mai departe. Căci viziunea monstruoasă care a urmat mi-a ars creierul. N-am dormit două nopți în şir de teamă c-aş fi putut să visez sfârşitul teribil al călăuzei noastre, că stropii de sânge pentru care mi-am spălat pantalonii s-ar putea întinde peste trupul meu şi-al tuturor celor ce-au văzut abominația, ar putea umple camerele noastre de culcare cu o mlaştină stacojie, s-ar putea revărsa prin ferestre, prelingându-se pe străzile cenuşii ale Bucureştiului, ar intra-n toate casele şi-ar impregna lacurile, parcurile, metroul, până când sângele s-ar ridica la zeci de metri deasupra, ca o mare-a sargaselor ce acoperă pilaştrii unei străvechi Atlantide…

Virgil a-naintat până-n fața tronului de metal, desprinzându-se dintre noi. A pătruns în spațiul îngust dintre rezemă- toarele pentru tălpi, unde, am văzut abia acum, se afla un panou cu douăsprezece butoane ca nişte jumătăți de sferă, aşezate pe patru rânduri. Păreau tot atâtea bile de piatră colorată, din cele pe care le clinchetesc copiii în pumni, lustruite şi marmorate. Inginerul atinse uşor cu degetele, într-o anumită ordine ce reprezenta probabil un cod, butoanele rotunde, provocând mici zgomote ca de țiteră pe tonuri diferite. Atunci se ridicară, de jur-mprejurul sălii, un fel de lambriuri pe care nu le observasem pân-atunci, lăsând să se vadă, încastrat în pereții circulari, sole- noidul: un tor de un metru şi jumătate înălțime acoperit cu o sofisticată împletitură de fire de aramă, bobinate, fascicul după fascicul, într-un pachet strâns şi întretăiat de sârmă groasă. Bobina alerga pe toată circumferința sălii şi lăsa o impresie de stranie perfecțiune. Părea cozile împletite-n roți la tâmplele unor fete tinere din carnetele lui Leonardo. Virgil privi-n jur şi păru mulțumit, aşa că-şi flutură iarăşi degetele peste cele douăsprezece bile, atingându-le-ntr-o ordine deosebită de prima. Se-nfi- ripă altă mică melodie, şi deodată bolta clădirii începu să se desfacă alert, ca un obturator fotografic sau ca un boboc ce se deschide, filmat cu încetinitorul, într-o mişcare unsă şi spiralată, până ce petalele ei coborâră cu totul, topindu-se-n peretele circular al sălii.

Deasupra noastră se căsca acum noaptea. Un vânt rece, vertical, ne înfiora. Caty mă ținea de braț cu amândouă mâinile, strivindu-şi capul de pieptul meu. Deasupra scaunului dentar din centrul sălii levita, în zumzetul pulsatil ce umpluse sala, al solenoidului, sloiul negru, încă mai negru decât noaptea, al statuii din vârf: Damnarea. Faldurile vestmântului ei, deşi de bronz înnegrit, păreau că flutură deasupra lumii. Virgil se-nde- părtă câteva clipe de scaun, ca să poată privi mai bine marea femeie ce plutea deasupra Morgii. Apoi reintră între rezemă- toarele pentru tălpi şi

spatele său acoperi panoul. Din micile zgomote zimțate am înțeles că formase o altă combinație atingând butoanele cu buricele degetelor. Deodată, zumzăitul continuu, ca de centrală electrică, al bobinei se schimbă: înălțimea sunetului coborî câteva trepte, şi pe măsură ce sunetul devenea mai grav, statuia începu să descindă încet, fluturându-şi părul şi faldurile, către podea. Am fugit cu toții spre pereții în care nu se mai vedea acum nici o uşă. Rămăseseră pe podea, abandonate-n dezordine, bietele noastre pancarte cu lozincile lor cu tot. Ne lipeam acum de peretele circular, şi oricât de mult ne-am fi-mpins în el, tot ni se părea că nu facem destul loc pentru uriaşa statuie.

înainte să atingă podeaua lucioasă a sălii cu enormele ei tălpi goale, statuia, care era acum vie şi lentă ca de sticlă moale, neagră ca antracitul, se aşeză în scaunul dentar, care trosni de greutatea ei. Faldurile togii se liniştiră, turtindu-se lent de-o gravitație pe care n-o simțiseră pân-atunci. Calmă şi dreaptă pe tronul ei de metal, iluminată de becurile de deasupra, care-i adânceau orbitele şi-i accentuau buzele strânse, neglijent disprețuitoare, ca ale moai-lor din Insula Paştelui, femeia-şi ținea brațele pe rezemătoarele fotoliului şi tălpile pe cele două grilaje. Privea drept înainte ca o împărătească, ca o zeiță pe care n-o pot atinge ororile viețuirii-n această lume, căci ea nu e de aici, nici de-acum, ci din zarea de aur a miturilor si icoanelor, zarea lor eternă. Zumzetul solenoidului încetă cu totul.

Virgil se dădu-napoi câțiva paşi, ca să poată vedea, într-un racursiu pe care nu-l corectase nici unul dintre artiştii din vechime, statuia căreia-i ajungea până la jumătatea gambelor. Era singurul care o-nfrunta, care-ndrăznea să stea primejdios de aproape de vibrația cărnii ei de obsidian. Privind cu capul dat pe spate fața ei încadrată de miile de năpârci încâlcite-ale părului ce-i cobora către umeri, îşi pierdu echilibrul ca un copilaş ce se uită-n sus, unde, la o nemăsurată înălțime, se zăreşte chipul mamei, şi făcu alți

câțiva paşi, stângaci şi împleticiți, înapoi. Dar îşi reveni, se reculese şi, nescăpând din ochi fața de idol mut a uriaşei femei, se scotoci febril în buzunare, de unde scoase hârtia, copiată şi recopiată pe cine ştie ce Boston clandestin, cea pe care ne-o împărțise şi nouă. Nu-i aruncă însă nici o privire, doar o pipăi cu degetele şi-apoi o lăsă să scape pe podea, unde se-mpreună uşor, ca doi fluturi plăpânzi, cu imaginea ei oglindită. Poate că voise să citească-n fața statuii cele trei litanii ale jalei şi înfricoşării, dar renunțase, cine ştie de ce, iar acum îşi aduna toate puterile ca să vorbească, să vorbească liber. Fața sa era atât de lividă, încât îi desluşeai oasele craniului prin pielea străvezie. Buzele-ncepură să i se mişte câteva clipe înainte de-a se auzi primele sunete. In acelaşi timp, degetele tremurătoare-ncepură să pipăie după nasturii şi găicile hainelor sale ponosite. Pe măsură ce vorbea, Virgil se despuia de haine, pe care le arunca pe cleştarul podelei, în jurul său, până când rămase gol, strâmb, verzui, cu păr des pe umeri şi pe fese, cu tendoanele genunchilor, coastele şi oasele bazinului vizibile prin pielea neobişnuit de veştedă. Vertebrele cervicale-i trosneau uneori de efortul de-a privi în sus. Căci ei îi vorbea, către fața şi ochii ei ațintiți înainte privea, ar fi vrut să-i prindă privirea, să ajungă până dincolo de coaja de bronz negru a frunții ei. Ar fi vrut ca aerul să se vitrifice între fata lui si a ei, cum se-ntâmplă-ntotdeauna când două minți fac transfer de gânduri, devenind o singură minte. Dar aerul, aerul rece al nopții, cobora din stele netulburat, nepărtinitor, curent vertical ce ne-ngheța creştetele. Câte-un claxon îndepărtat sau un lătrat de câine ne amintea că suntem încă inserați în lume, în viata care se viețuieşte.

„Iți aduc ofrandă rrupul meu, începu Virgil. Este minunat clădit. E o maşinărie neînchipuit de complicată, pornită dintr-un ou ce-a crăpat şi s-a transformat în două, apoi în patru, apoi în opt, apoi în şaisprezece lumi izolate, dar comunicând uimitor între ele. Iată-mă la capătul a şaizeci de multiplicări,

iată-mă format din miliarde de universuri. Nu strălucesc ca un Shiva cu miliarde de brațe? înainte de-a şti că sunt proprietarul acestui trup, i-am asamblat organele cu o precizie dincolo de-nchipuire, încât fiecare foiță organică şi fiecare fascicul sunt irigate cu sânge, alimentate cu aer, inervate de nervi şi animate de hormoni. Mi-am clădit singur scheletul cum nici un arhitect de pe lume n-ar fi putut s-o facă, mi-am proiectat intestinele ca pe-un labirint interior, mi-am asamblat, cu o răbdare nesfârşită, bazele purinice şi pirimidinice ale mecanismului meu genetic. Ingerez alimente şi elimin fecale, urină, sudoare şi spermă, şi toate substanțele astea sunt sfinte. Apa din corpul meu e sfântă, sângele şi limfa sunt sfinte, scuipatul e sfânt. Mi-am modelat rinichii mai estetic decât orice statuie, mi-am făcut inima să bată ca un metronom ce măsoară timpul pentru răspuns la o mare-ntrebare. Priveşte mandibula mea, cu alveolele dinților şi măselelor, cu micile ei găuri prin care trec nervii, venele şi arterele: e perfectă. Iată cum se îmbină cele opt oase ce formează cupola țestei mele: fără cusur. Iată osul lacrimal şi osul hioid, iată pielea, iată măduva spinării. Aduc în fața ta corpul meu sfânt şi genial, cu organele, sistemele şi aparatele Iui pe care le-am îmbinat, organizat şi ierarhizat eu, eu, cel care locuiesc în teasta lui ca tanchistul în mamutul său de otel, deşi nu ştiu cum am facut-o şi deşi n-aş mai putea modela azi din calcar şi vânt nici măcar ruşinosul şi sfântul os al coccisului.

Aduc în fața ta creierul meu, cel mai paradoxal obiect din univers, căci el cuprinde universul acesta şi celelalte io$^{5°°}$ de universuri ce conlucrează unele cu altele în corpul ființei în care trăim. Mandala mandalelor, trandafirul trandafirilor, gândirea gândirii. Aş vrea să-mi pot desface oasele țestei ca să-l poți zări cum zace acolo, moale şi greu, pe aripile de fluture, multicolore, ale osului sfenoid. Aduc în fața ta această hiperarhi- tectură moale, această moluscă dumnezeiască. Doar prin acest frontal se vede strălucirea de

pe partea cealaltă-a realităţii. Cum prin ochi şi doar prin ochi pătrunde lumina. Ţeasta mea e pleoapa lăsată peste ochiul cu care vedem câmpul logic aşa cum ochiul proiectează-n faţa lui un câmp vizual. Primeşte ofranda creierului meu, perla unică şi splendidă din cochilia lumii.

Ce să-ţi mai sacrific? Memoria mea? Iţi ofer toate clipele

vieţii mele, ce-a trecut într-o clipă. Muşcă din creierul meu, ca

dintr-un măr zemos, şi-ai să le simţi textura şi savoarea. Aştern

la picioarele tale, înspăimântătoareo, stratul de lalele mai înalte

ca mine pe care le-am văzut la doi ani în curtea bunicii mele şi

pe care nu le-am mai uitat apoi niciodată. Melcul pe care l-am

pus pe o frunză, în pădure, şi-am privit apoi, o oră-ntreagă,

cum îi roade marginile verzi cu faldul cenuşiu al buzelor sale.

Răceala de gheaţă a cearşafurilor din căminul unde-am locuit.

Sfârcul fad pe care l-am supt când am dezbrăcat prima fată.

Ziua când am ieşit din casă încălţat cu o sanda neagră şi una

maro si mi-am dat seama de asta doar stând la coadă la brânză. >

Panica stârnită la Măgurele când manometrele din sala de comandă au luat-o razna. O nuanţă fugitivă de frez. Clinchetul unei furculiţe (unde?). Visul în care mergeam pe stradă-n cămaşă, dar fără nimic în partea de jos a corpului. Ţigara din care

pufăiam când unul, când altul, trântiţi pe somieră, Sanda şi eu. Nenumărate alte momente, decantate acolo-n desişul de nepătruns al sinapselor. Ia-le pe toate, ridică-le câte unul în

dreptul ochilor, râzi şi plângi la comedia sfâşietoare care-a fost viața mea.

Vin în fața ta cu toată cunoaşterea părinților mei, cu cărțile mele şi invențiile mele şi poemele mele şi tabelele mele, cu matematica şi fizica mea, cu puterea mea de-nțelegere. Vin cu muzica şi cu arhitectura mea, cu astronomia şi istoria mea. Vin cu cohorta mea de sfinți si iluminați care mi-au modelat ființa lăuntrică. Vin cu Hermes Trismegistos şi cu Bețaleel, cu Hemon şi cu Lao Tze, cu Isus şi cu Platon, cu Herodot şi cu Homer, cu Pitagora şi cu Dante, cu Sapho şi Sei Şonagon. Vin cu Shake- speare şi Tycho Brahe, cu Michelangelo şi Da Vinci, cu Newton şi cu Volta. Vin cu Bach şi cu Mozart, cu Rembrandt şi cu Vermeer, cu Milton şi cu Darwin şi cu Gauss şi cu Dostoievski. Cu Caspar David Friedrich, cu Monsu Desiderio. Cu Eminescu. Cu Kafka, Wittgenstein, Freud, Proust şi Rilke, cu Einstein, Tesla, Maxwell, Frege şi Cantor, cu Joyce şi Canetti şi Virginia Woolf, cu Planck şi Feynman, cu Chirico, Max Ernst şi Frida Kahlo, cu Faulkner, Ezra Pound, Cari Orff, Abel, Hubble, cu Lennon şi Bourbaki, cu Chaplin şi Murnau, cu Tarkovski şi cu Fellini. Cu mii de alte genii care ne-au format, deformat şi iarăşi format mintea. Toți sunt aici, în pielea mea, în țeasta mea, în uriaşa anvergură a aripilor mele. Vin în fața ta cu întreaga moştenire-a civilizațiilor, cu întreaga coadă de păun a culturilor, cu cele cinci mii de limbi şi o sută de mii de rase ale spiței mele. Iți ofer firul de praf din cosmos pe care-am presărat covorul de bombe al minunilor noastre!

Iți ajunge? O să-ți ajungă vreodată? Ai să te saturi vreodată? O să-ți iei vreodată umbra de peste viețile noastre?”

Statuia de sticlă neagră îşi coborâse privirea spre cel ce vorbea, grav şi gesticulând stăpânit, la picioarele ei. Era o privire neutră, fără mânie sau bunăvoință. In timp ce Virgil începuse să-nşire numele „sfinților şi iluminaților*[1] speciei omeneşti, ea prinsese-a se ridica de pe tronul sinistru pe care

stătuse, iar faldurile togii ei, din plăci moi de metal, se-ndreptaseră trosnind. II privea mai departe pe cel ce perora tot mai întretăiat, făcând câțiva paşi înapoi, căci, ridicată-n picioare, statuia pătrundea cu creş- tetu-n cer. Nu-mi puteam desprinde ochii de pe „unghiile ei pure, susținându-şi foarte sus onixul** hipnotic.

Şi deodată pichetiştii lipiți de peretele circular țipară din toți rărunchii, cu părul zbârlit şi palmele la tâmple. N-am întors capul, deşi brusc am ştiut ce-avea să se-ntâmple. Am vrut să văd totul până la capăt, martor al nenorocirii şi-al catastrofei. Căci femeia ciclopică îşi ridicase brusc talpa şi-o prăvălise peste Virgil, strivindu-1. O zeamă galbenă şi roşie ieşea acum de sub piciorul ei, azvârlindu-şi stropii greţoşi până departe, pe podea şi pe hainele noastre. Fugind dezordonat, disperat, în zigzag, fără țintă, de-a lungul pereților, am mai apucat să vedem cum zeitatea se ridică din nou, lent şi greoi, în aer, ducând pe talpă mațele şi creierul strivit al lui Virgil. Mirosea-n toată sala a frică şi a fecale. După ce statuia a depăşit, înălțându-se, pereții rotunzi, cupola şi-a inversat înşurubarea de la-nceput, ridicându-şi petalele spre apexul bolții. Când s-a-nchis complet, statuia a rămas deasupra ei, încremenită, levitând la jumătate de metru de-acoperiş şi-nconj urată de celelalte douăsprezece figuri din jurul cupolei, aşa cum fusese când o zărisem de-afară. Abia atunci reapăru şi ieşirea, în partea sălii diametral opusă grupului meu, aşa că a trebuit să trecem în fugă pe lângă postamentul marelui scaun dentar şi pe lângă hidoasele rămăşițe ale celui pe care-l urmaserăm. Orbit de groază şi de oroare, nu mai ştiu cum am străbătut sala, apoi culoarul cel străjuit de vitrine, cum am ajuns la ieşire şi-n cele din urmă-n stația de autobuz.

Era mult trecut de miezul nopții. Am aşteptat cursa de noapte mai bine de-o oră şi n-a venit. In oraş era răcoare şi pustietate. Stelele ardeau nebuneşte peste blocurile identice, puțind de la o poştă a otravă de gândaci şi gunoi menajer. Am

luat-o pe jos spre casă, lătrat de câini şi legitimat, din când în când, de câte-un miliţian plictisit. Oraş sinistru, enorm, nelocuit. Necropolis, aşteptând parcă sosirea unui mare corp cosmic ca să-l radă de pe pământ. Necropolis, murdărind pământul cu blocurile lui muncitoreşti, deja în ruină din clipa când au fost proiectate. Am trecut, pe mijlocul* bulevardelor necirculate, printre cartiere identice, pe lângă magazine întunecate şi spitale goale de pacienţi, şi localuri din care se auzea câte-o vioară dezacordată. Am ajuns acasă când albea de ziuă şi m-am culcat îmbrăcat. îmi amintesc ultimul lucru pe care l-am făcut înainte să mă cufund într-un somn negru şi greu: am revăzut-o sub pleoape, în cele mai mici detalii, limpede şi luminoasă, pe colega care venise de-acasă cu foaia pe care scria, cu litere mari trasate cu cariocă neagră, „Ajutor!”. „Ajutor!” am strigat şi eu atunci, din toată fiinţa mea, înfundându-mi faţa-n pernă, gata să-mi sparg laringele, de parc-aş fi fost încolţit, în casa mea, de-un ucigaş necunoscut: ‚Ajutor! Ajutor! Ajutor! Ajutor!”

Viaţa mea are o singură axă: acasă şi la şcoală, aşa cum cei cu coloana vertebrală fracturată sunt zidiţi într-un corset de ghips. Zi după zi iau tramvaiul de la Teiul Doamnei sau Doamna Ghica (una dintre puţinele mele libertăţi de alegere) şi mă cufund în citit, în picioare, înghesuit din toate părţile de oameni ce miros urât, unii a salam, alţii a urină, alţii a lână de oaie. După câteva zeci de pagini din *Maldoror* sau *Gaspardde la nuit sunt* la capăt. Castelul de apă se înalţă, ruginit, deasupra vastei privelişti: fabrici, cele mai multe părăsite, cu geamurile sparte, depozite de cherestea, chioşcuri cu suc şi napolitane. Câţiva pruni, chinuiţi ca nişte martiri, între şinele de tramvai. Sunt negri de toate funinginile lumii. Frunzele le sunt uscate, gloduroase, zgârcite, de parc-ar fi frunzele din pachetele de ceai. Câte-o prună brumată e o minune în lumea asta de noroi şi unsoare, dar curând se mânjeşte şi ea. Deja mă-ntâlnesc cu copiii care merg spre şcoală cu ghiozdanele-n spate: „Bună ziua, tovarăşu’“, îmi

spun şi trec pe lângă mine, tunşi aproape la chelie şi cu ochii rotunzi. Fetele au în păr înduioşătoare biluțe de plastic, prinse cu elastic murdar. Merg câte două sau trei laolaltă, povestindu-şi de toate şi râzând. Copii. Uimitori şi înspăimântători ca zânele, ca gnomii din fundul pădurilor. Poporul mărunt pe care-l înfrunt zi de zi.

Fac la dreapta pe Dimitrie Herescu, trec de Automecanica şi sunt iar la şcoală. Dinspre secretariat vine miros de nechezol, „cafeaua amestec" pe care-o bem cu toții. Amestec de ce cu ce? Nimeni nu-ndrăzneşte să-şi imagineze: coajă de copac, ghindă, rădăcini - sunt doar câteva dintre presupuneri. Mai bună decât nimic, măcar te-ncălzeste. în cancelarie e aceeaşi lumină verzuie care umple şi coridoarele. Intru, încerc să fac stânga-mprejur, dar Agripina m-a şi văzut, nu mai am scăpare. E colega mea de română, catedra noastră e formată doar din trei oameni, dar al treilea, de fapt, nu contează, e o imbecilă spălăcită care-şi sâcâie mereu colegele cu întrebări penibile .despre sex („Dragă, iartă-mă că te-ntreb, dar... tu ce faci când eşti pe roşu? O faci şi tu în fund? Vreau să zic... e normal? Bărbatu' meu zice că..."). Suntem, de fapt, la română, doar Agripina şi cu mine. Eu sunt mai bun la literatură, ea la gramatică, zice mereu, dar în secret se crede „un profesor de elită", cea mai bună din şcoală, dacă nu chiar din tot sectorul.

„Ce mai *creați,* dom' profesor?" mă-ntreabă de câte ori mă vede, asta pentru că avusesem cândva slăbiciunea să-i spun că scriu versuri, aşa cum nu pot trece pe lângă Borcescu fără să-l aud sâsâind prin uriaşa strungăreață a dinților lipsă: „Tinere, să nu te-nsori niciodată! Ştii cum e însurat? Cum, nu ştii?" etc. etc. Femeie cu înfățişare de văduvă afurisită, o frumusețe brună la vremea ei, energică de-ar muta munții din loc, nu aşteaptă să-i răspund, ci continuă clocotind: „Nenorociții ăştia de copii! Vitele astea încălțate! Nu-nvață nimic, nimic, nimic! Mereu le spun: Mă, eu am venit de la coada vacii şi m-am ridicat până aici singură, nu m-a ajutat

nimeni! Şi-acum sunt cel mai bun profesor din tot sectorul! N-a visat cartieru-ăsta de ţărani tâmpiţi să aibă o profesoară ca mine! Dom' profesor, am fost sâmbăta trecută la consfătuiri pe sector (dumneavoastră aţi lipsit, probabil *creaţi* ceva pe-acasă…), şi era despre adjectivul pronominal, şi-o vită de la 24 a citit o lucrare în care spunea că nu există adjectiv interogativ, vă daţi seama? Am trimis-o la manual, să mai înveţe carte. Cu aşa profesori te mai miri că ies elevii cum ies… Păi ce caut io aici, dom' profesor? Sau dumneavoastră. Ăştia nu-nvaţă nimic, uitaţi aici, notele de la teză. Calalb: doi! Jugănilă: trei! Până şi Ilinca, dom' profesor, pe care am trimis-o la olimpiada pe sector: uitaţi, Ilinca, şase! Şase la română! N-a învăţat caracterizarea lui Moş Dănilă! Cum se poate aşa ceva, dom' profesor? Când vine teza trebuie să visezi comentariile.

Nebuna de Agripina, de care se temeau copiii aproape ca şi de Gionea, are o singură metodă la literatură: le dictează copiilor „comentarii literare" lungi de câte zece-douăsprezece pagini, nişte insanităţi luate din revistele pedagogice, şi-i pune să le-nveţe pe de rost, cuvânt cu cuvânt. Era vai de cei care nu le turuiau ca pe apă când erau scoşi la lecţie: ploua cu cataloage-n cap, cu perciuni smulşi şi cu ghionturi care lăsau vânătăi cât mărul: „Bovinelor! Cât să-mi mai mănânc zilele cu voi?" le urla-n faţă copiilor speriaţi, lipiţi de perete şi privind-o cu ochi mari. „Ce să vă mai fac? Cum să vă mai atrag? Că aşa ne zice de la inspectorat, vezi Doamne, că trebuie să vă atragem… să vă arătăm frumuseţea literaturii… Ce să fac? Să mă sui pe catedră şi să fac striptease pentru voi? Aşa aţi învăţa? Că-n rest le-am făcut pe toate.

Vulgară, bârfitoare, plină de sine, trecând peste tot ca o furtună şi răcnind până nu mai avea voce, Agripina nu era totuşi un om rău. De multe ori ne făcea să râdem cu lacrimi, bătân- du-şi joc şi de ea însăşi cum o făcea de toţi şi de toate. Ştiau cu toţii, cei mai vechi la 86, că avusese o tinereţe foarte agitată, de care directorul Borcescu nu era cu totul străin,

căci erau de treizeci de ani amândoi la şcoala din fundul Colentinei. Se zicea că amărâtul îşi încercase şi cu Agripina mica manevră cu maşina şi cu lăsatu-n drum, dar o regretase toată viața, căci sub pumnii nestăpânitei femei pe-atunci tinere, demnă reprezentantă a organizației UTM, şi țeasta lui Borcescu, şi tabla Fiatului se umpluseră de cucuie…

„Mai ales caprele astea de-a opta! Tocmai acum, când bate admiterea la uşă, când ştiu ce greu se intră la liceele bune, că la Sanitar sunt cinşpe pe loc şi la Economic optişpe, acum le-a apucat şi pe ele vopsitul, fardatul şi parfumatul, că arată ca cen- turistele, iartă-mă, dom' profesor, da' aşa e! Au ieşit hormonii la soare, dom' profesor! Le vezi cu crăcii goi, cu sarafanul pân' la fund, domnişorite şi cochete… rânjesc şi le fug ochii cum văd vreun țâşti-bâşti de mecanic de-aici de lângă noi… Ce vreți s-ajungeți, loazelor? Balerine de-alea Ia bară? Târâturi la Inter? Le tot spun să-nvețe, colo, să citească, nu să-şi penseze sprâncenele şi să-şi dea cu parfum de trandafiri bulgăresc, de-ți mută nasul. Unde-i bunul-simț? Noi la vârsta lor munceam pe şantier, la Bumbeşti-Livezeni, unde era nevoie. Venea instructoarea şi ne spunea că «cel mai bun parfum este apa cu săpun». Nespă- latele-astea de-acum nu mai ştiu de ruşine si, dacă le-ntrebi de modestie, de bun-simț, se uită ca bovinele la tine…"

Agripina se-ngrijea singură de moralitatea fetelor din şcoală. „Asta ar fi fost bună de gardiană la hoațe, la Târgşor", îmi suflase odată Florabela. La fiecare-nceput de oră le ridica pe fete-n picioare şi verifica lungimea sarafanului, care trebuia să fie o palmă sub genunchi (iar palma „văduvei negre" era remarcabil de lată şi bătătorită, probabil tot fiindcă venise de la coada vacii). Dacă nu era aşa, fata era trimisă acasă scurt. Părul trebuia împletit în cozi. Bretonul era interzis cu desăvârşire, „că nu eşti Mireille Mathieu". Bentita nu trebuia, Doamne fereşte, să lipsească. Venea sfârşitul lumii dacă vreo fată şi-o uitase acasă.

Agripina trăia cu un personaj foarte popular în şcoala noastră,

numit simplu Scriitorul. „Mâine nu pot să vin, că mă duc la

dispensar, dar mă înlocuieşte Scriitorul[11], îi spunea câteodată

directorului, şi-ntr-adevăr a doua zi ne pomeneam în cancelarie

cu un scriitor în adevărata putere-a cuvântului, mai scriitor

decât Dostoievski, Kafka si Thomas Mann la un loc. Dacă la o selecție, la cinematografie, s-ar fi prezentat mii de candidați pentru un rol de romancier într-un film, prietenul Agripinei l-ar fi primit fără multă osteneală, cu felicitările juriului. Era un bărbat la vreo cincizeci de ani, înalt şi prezentabil, îmbrăcat mult mai elegant decât văzuse vreodată cartierul şcolii. Avea ochi blânzi şi inteligenți, părul lung, pieptănat pe spate, totuşi nu boem, fără nici un fir rebel, vocea melodioasă şi cumpănită. Lavaliera, stacojie sau crem, pe care-o ştiam doar din filme, nu-i lipsea niciodată, cum nu-i lipsea nici unul dintre manie- rismele după care ultima coafeză recunoaşte un pictor, un muzician sau un poet în biografiile romanțate de la televizor. Curtoazia sa față de profesoare le înălța în propriii lor ochi, căci, mai trebuie s-o spunem?, prietenul Agripinei avea un cult al femeii care nu ținea seama de vârstă sau de-nfătisare. Când scriitorul apărea-n cancelarie, totul devenea sărbătoresc şi semnificativ, bietele gospodine travestite-n profesoare simțeau că nu e chiar totul pierdut, şi până şi personalitățile albaneze din tablourile pătate de muşte păreau căzute-n admirație. Cel mai tare însă se bucurau copiii, care scăpau de-o zi de teroare. Cuvântul „bovină“ era străin vocabularului acestui bărbat distins („bărbat bine“, cum spuneau, topite, colegele mele), şi degetele lui cu manichiură impecabilă n-ar fi atins niciodată ceva aşa de murdar ca părul negru şi des al copiilor cartierului. Bineînțeles, cu acest nobil personaj mirosind, discret, a parfum bărbătesc, cum tații

copiilor nu miroseau nici când mergeau duminicile în vizită la naşi, elevii nu făceau nici un fel de carte, dar ieşeau în pauze transfiguraţi, fiindcă scriitorul le povestea în cele mai mici detalii romanul la care scria de trei decenii si pe care-l tot revizuia fără să ajungă să-l încheie vreodată. Nu publicase nimic din el, de fapt nu publicase nimic, niciodată, totuşi nicicând un autor nu fusese mai înconjurat de simpatia şi înțelegerea tuturor: pe scara blocului unde locuia, la alimentara şi la debitul de tutun, la sifoane şi la aprozar (căci, stând acasă, pe când Agripina muncea pentru amândoi, scriitorul făcea toate cumpărăturile, plătea facturile, cumpăra ziarele şi gătea mâncarea de fiecare zi), pretutindeni era întâmpinat cu cel mai mare şi mai sincer respect. Era mândria zonei din centru, de lângă Orizont, unde locuia. Spre cinstea lui, primea omagiile tuturor cu un zâmbet modest, de cap încoronat ce face cu mâna mulțimilor din fața palatului regal. Aşa trăise toată viața, şi acum, la maturitate, se simțea împlinit şi-mpăcat cu propriul destin, ca un profet înconjurat de iubirea şi venerația discipolilor. îmi dăduse cândva, ca unui coleg în ale scrisului, un capitol din Roman, dactilografiat pe-o hârtie de calitate, albă strălucitoare. Personajul central era, coincidență, tot un scriitor, o ființă superioară, care era-n centrul preocupărilor tuturor celorlalte personaje. Nici o femeie nu-i rezista, dar iubirile sale erau trecătoare. De fapt, răsfățatul vieții era cufundat în melancolie. Iubise o singură dată cu adevărat, în zorii tinereții, o copilă gingaşă şi inocentă. Se numea Roza, şi-ntr-adevăr fusese roza mistică a vieții scriitorului. Toată viața, după moartea Rozei — care se otrăvise crezând că scriitorul o părăsise, o neînțelegere complicată şi tragică —, el trecuse, cum se spune, din floare-n floare, căutând-o pe Roza într-un lanț nesfârşit de femei. Una avea ochii Rozei, alta buzele ei, alta glasul ei, alta delicatețea de petală a pielii ei... O recompusese până la urmă pe iubita pierdută din toate aceste impresii, dar — dezamăgire - femeia care avea toate trăsăturile Rozei nu era Roza. întregul fusese mai mult decât

suma părţilor. Spre finalul romanului, care se numea *Trecătoarele iubiri,* scriitorul facea cunoştinţă cu un savant care de două decenii perfecţiona o maşină a timpului… Nu, Roza nu era cu totul pierdută…

„Şi uite-aşa, dom’ profesor. Aşa merge treaba-n şcoala noastră. Bordel, nu şcoală, asta o să ajungem, că păduchelniţă suntem deja. Ai văzut-o pe Zgârbacea, dintr-a Vll-a D? Cum, nu te-ai uitat la mâinile ei? Unghiile roşii ca munca de partid! Şi ce dă din fund, de pe-acum! M-aş mira să n-ajungă şi ea o boarfa ca mă-sa, laboranta, pe care-o ţin ăia la Sanepid doar ca să-şi facă mendrele cu ea…“

Niciodată nu reuşesc să scap de Agripina până nu-mi umple capul de prostiile ei. E călare pe mine, cum e mare, neagră şi dominatoare; nu pot să-i întrerup fluxul mânios al cuvintelor. Părul ei mă plesneşte peste faţă, când smuceşte din cap, cum mă izbea coada iepelor în copilărie, când stăteam lângă tataie pe capra căruţei. Ochii negri-cărbune, de ţărancă aprigă, mă ţintuiesc în loc. Dacă nu intră nimeni în cancelarie sunt pierdut. Dar acum găsesc puterea să mă scuz (de altfel a sunat de câteva minute bune), să mă reped la cataloage, să-nşfac unul şi s-o iau aproape la fugă pe culoar, pe când o aud strigând încă-n urma mea: „Nişte vite-ncălţate, dom’ profesor! Nu scoatem noi oameni din ei!“

Sunt tulburat, căci povestea cu unghiile ojate ale elevei dintr-a şaptea mi-a amintit de ceva. Unghii, unghii colorate. Cândva, la mătuşa mea în grădină, în Dudeşti-Cioplea, verişoara mea Aura îşi făcea unghii false din petale lungi, ascuţite, încreţite, de nalbă sau de cârciumăreasă. Mă ameninţa apoi cu ele, răşchirându-şi ca o vrăjitoare degetele. Cu imaginea asta-n minte, cu degetele fluturătoare, multicolore ale Aurei iluminând pereţii vernil, pictaţi în ulei, ai coridoarelor şcolii, mă rătăcesc pe miile de drumuri ce nu duc nicăieri. Trebuie să fie cea mai mare şcoală din lume, cu zeci de aripi şi de etaje, toate scufundate-n penumbră. De

după fiecare uşă numerotată aud glasuri, trân- tituri, țipete. Vocea ascuțită a Florabelei, care-ar scula morții din mormânt, vocea gâjâită, înăbuşită, a lui Goia, solfegiile doamnei Bernini. Clinchet de eprubete, trosnete de flacără Bunsen, mârâitul de fiară al frezei dentare. După ani de zile de profesorat, încă-mi nimeresc clasa doar din întâmplare, după ce deschid o mulțime de uşi ale altoț clase. De fiecare dată, treizeci de copii se-ntorc brusc spre mine. Ochii lor, în lumina strălucitoare a claselor, îmi incendiază trupul. închid, scuzân- du-mă, usa si se face iar beznă, mai beznă decât înainte. Mă lovesc de câte-un copil dat afară din ore, care aşteaptă obidit în dreptul clasei, sprijinit de-un calorifer. Unele culoare au mozaicul de pe jos ud fleaşcă, abia spălat de femeile de serviciu, altele, în zonele îndepărtate, la zeci de kilometri distanță de cancelarie şi secretariat, au țărâna pe jos de-o palmă.

Am ajuns câteodată prin locurile acelea în care rar se rătăcesc copiii şi profesorii, subsoluri imunde, cu fecale pietrificate şi schelete de şobolani, cu mari roți de păianjen la colțul zidurilor. Am deschis câte una dintre uşile numerotate straniu, cu numere iraționale şi imaginare, ca să găsesc priveliştea sfâşietoare a unei săli de clasă pustii, părăsite, cu băncile răsturnate şi tabla ciobită, cu planşe scorojite pe pereții încrustați cu licheni. Am privit fascinat acele planşe înfățişând puricele, tenia, sarcoptul scabiei, viermele de gălbează. Mi-am târşit picioarele prin țărâna plină de vârfuri de creion colorat, țăndări de ascuțitoare de plastic, rămăşițe de echere, foi corectate cu cerneală roşie. Am scos din pupitre gume sfărâmicioase, pachețele cu sandviciuri verzi de mucegai, câte-un stilou uitat, o căciulită mototolită, mâncată de molii. Am mers la catedră şi m-am aşezat pe scaunul delabrat, pătat cu vopsea. Am deschis catalogul şi-am început să strig elevii, făcând ca fulgii de tencuială să plouă-n clasă la vibrația glasului meu. Pustietatea se-ntindea-n jurul meu până la capătul lumii. Păianjenii îşi scoteau labele groase din crăpăturile pereților. Plin de mătreața fulgilor de tencuială,

simțind câte-o molie a zidurilor alergându-mi pe piele, între omoplați, mă ridicam şi plecam grăbit, ca să nu descopăr, pe sub bănci, cine ştie ce copil mumificat, înfăşurat în plasă deasă de păianjen, fremătândă de arahnidele negre ca smoala…

La-nceputul săptămânii am avut ore cu a VlII-a C. Complementele circumstanțiale de scop şi de cauză. Uşor de confundat între ele. Amărâții de şcolari le-nvață pe de rost, cu exemple şi-ntrebări cu tot, dar nu pot aplica nimic din ce ştiu. Nici nu-i de mirare. Ii vezi toată ziua la coadă la peşte sau la brânză, striviți de gloata ce se-mpinge-nainte, căci nimic n-ajunge la toți vreodată. îi vezi seara aşezându-se la coadă, vara sau iarna, în fața centrului de butelii, cu cărucioarele lor pe care străvechile, ruginitele butelii zac ca nişte porci de metal. Buteliile pline vin abia în zori, şi nici ele n-ajung pentru toată lumea. Multe case n-au lumină electrică, nici canalizare. Cum îşi fac copiii temele, noaptea târziu, la lampa cu spirt din perete, după ce şi-au terminat multele şi grelele treburi prin casă, mai bine să nu te-ntrebi. Ce-nseamnă pentru ei stupiditățile pe care le-aud la şcoală (morfologia şi sintaxa, algebra şi trigonometria)? Ce legătură au ele cu viața lor? Doar una singură: recitarea pe de rost, turuită, de „comentarii literare” şi rezolvarea de probleme sunt rugăciunile lor rituale, invocațiile şi incantațiile lor, toate conjurând zeii de ne-nțeles ai şcolii cu un singur mesaj: nu mă bate! Nu zbiera la mine! Nu mă trage de perciuni! Nu-mi plesni palma cu arătătorul! Nu mă pune la perete cu mâinile-n sus o oră-ntreagă! Nu-mi da sângele pe nas şi pe gură cu un dos de palmă! Nu-mi chema părinții la şcoală! Iartă-mă, măcar de data asta, uite, ştiu incantația care te îmblânzeşte, cunosc formula magică: pentru complementul circumstanțial de scop întrebarea e: „Cu ce scop?u Pentru cel de cauză: „Din ce cauză?“ E de-ajuns? A dispărut sclipirea de cruzime din ochii tăi?

Ascult distrat mai multe astfel de recitări. Nu prea au ardoare, eu sunt un zeu tolerant. Nu fulger şi nu trăsnesc. Aşa că mulți credincioşi se iau cu treburile de fiecare zi, uitând să-si mai facă rugăciunile. O scot la tablă pe Valeria, fata grăsuță, brunetă şi transpirată din banca de la fereastră. Mereu, când dau cu ochii de ea, mi-aduc aminte de stânjenitoarea situație în care ne-a găsit, cu un an în urmă, femeia de serviciu: făceam meditații cu fata stând în aceeaşi bancă în clasa întunecată. Am tresărit amândoi violent când s-a deschis usa. Nu-mi dădusem seama de căderea-ntunericului. Iar oamenii din cartier s-ar fi putut gândi la orice. Acum, Valeria scria la tablă, şi deodată în clasă a rămas numai mâna ei care ținea creta, pe când tot restul a intrat în ceață. Căci, acum am observat, unghiile îi erau colorate, ceea ce n-ar fi fost neobişnuit, multe fete dintr-a opta şi le ojau repede la WC înaintea orelor cu puținii profesori mai îngăduitori, ca apoi, tot la closet, să şi le şteargă cu acetonă dacă urmau ore cu profesoarele scorpii. Valeria avea însă fiecare unghie de la mâna dreaptă de altă culoare, ca ale Aurei, altădată, dar ceea ce m-a uimit şi m-a făcut să pălesc a fost că la cele cinci degete avea culorile inelelor de beton de la baza agregatelor din fabrica veche, în aceeaşi ordine şi cu exact aceleaşi nuanțe: roz murdar, albastru închis, stacojiu, oranj-siena, galben intens şi plin de lumină. Cum fereastra era inundată de soare, unghiile sclipeau ca nişte coji de sticlă, aruncând mici pete colorate pe pereții vopsiți în vernil. Am trimis-o-n bancă, am predat, mecanic,

lecția următoare şi când a sunat i-am spus Valeriei să vină cu mine. S-a făcut roşie toată, până-n albul ochilor, şi m-a urmat resemnată. Ne-am oprit la o fereastră zăbrelită ce dădea spre terenul de sport. Fata se uita țintă în ochii mei, mai transpirată şi mai pierdută chiar şi decât atunci, când intrase femeia de serviciu. I-am spus să-mi arate unghiile, dar ea a păstrat mâna-ntinsă în jos, cu degetele strânse-n pumn. „Ce-nseamnă asta?" am întrebat-o încruntat. „Arată-mi, te rog, unghiile!" Buzele-i tremurau. Părea o ființă sigură că i-a sunat sfârşitul, încet, a-ndoit cotul şi a ridicat pumnul în lumina ferestrei. Apoi, şi mai încet, şi-a desfăcut degetele.

Palma ei părea o floare care se desface aproape imperceptibil. Carnea degetelor şi-a mâinii, străvezie-n razele soarelui, lăsa să se întrevadă, ca la o radiografie, falangele subțiri în vârful cărora creşteau, ca pe nişte pețioluri, unghiile colorate: ele însele, ca şi metacarpienele care le susțineau, ca şi carpienele din podul palmei, aveau culoarea unghiilor, mai palidă însă şi mai difuză. Radiusul şi cubitusul păreau şi ele, sub învelişul lor mult mai gros, colorate în frez şi bleu, dar către cot radiografia iluzorie se stingea cu totul. Era ca şi cum tot scheletul fetei ar fi fost multicolor ca aripile de fluture şi-ar fi dat, la extremitatea mâinii drepte, inflorescența unghiilor, codul secret ce se regăsea şi-n fabrica veche. „Ce e asta? Ce-nseamnă asta?" am întrebat-o iar. Valeria şi-a privit, pierdută, unghiile şi deodată i s-au tăiat picioarele: a căzut acolo, pe mozaicul murdar al culoarului, printre copiii care se alergau bezmetici. Rotulele genunchilor ei, cum zăcea pe ciment în sarafanul sordid în care toate fetele erau încorsetate, aveau ceva din carnea sticloasă a portocalei.

Deodată-n jurul nostru a fost o grămadă de uniforme şi de fețe curioase, copiii şi-au ridicat colega şi-au dus-o la cabinetul medical, apoi a sunat de intrare şi coridorul s-a golit. Am mers în cancelarie şi, foarte tulburat, m-am uitat pe geam către fabrica veche ce se vedea în zare sclipind dement pe fondul de sânge-al amurgului.

Ce era lumea asta? în ce nebunie încremenită şi stranie îmi era dat să trăiesc? Aveam să supravieţuiesc destul ca să-i găsesc răspunsul? Ca să aflu ieşirea? Aveam să-nţeleg vreodată, din miezul singurătăţii mele, aparatu-ăsta din alte lumi care era viaţa mea? Şi deodată, acolo, în cancelaria goală, concretă, cu masa ei mare acoperită cu pânză roşie, cu dulapul ei pentru cataloage, cu tablourile ei pătate de muşte, m-a cuprins o groază pe care nici măcar în cele mai terifiante vise-ale mele n-am simtit-o vreodată; nu de moarte, nici de suferinţă, nici de boli îngrozitoare, nici de stingerea sorilor; groaza la gândul că n-am să-nţeleg, că viaţa mea n-a fost destul de lungă şi mintea mea destul de bună ca să-nţeleg. Că mi s-au dat toate semnele şi n-am ştiut să le citesc. Că voi putrezi şi eu degeaba, în păcatele şi prostia şi neştiinţa mea, pe când învoalta, intricata, copleşitoarea ghicitoare a lumii va trece mai departe, limpede ca-n palmă, firească asemenea respiraţiei, simplă ca iubirea, şi se va vărsa în neant, virgină şi nedezlegată.

Viziunea cu fiinţa care mă privea, de acum câteva luni, s-a repetat noaptea trecută. Aţipisem, când ceva m-a făcut să deschid ochii. Figura lui am văzut-o doar trei-patru secunde, apoi a dispărut. A rămas dormitorul întunecat, iar în mine o ciudată teamă caldă, nedureroasă. Era aşezat lângă pat, în dreptul privirii mele, şi mă privea. Era de data asta un bărbat cu faţa prelungă, cu părul cărunt şi rar, lipit de tâmple. Purta un vestmânt alb, nedefinit.

Notez în continuare, aici, rândurile subliniate din jurnalul meu, care abia acum, după marcarea lor grosolană şi mutilantă cu dâre de pix, se arată drept ce au fost întotdeauna cu adevărat: coloana vertebrală a lungului manuscris, a caietelor jerpelite cu scrisul deja îngălbenit, deja imprimat de pe-o pagină pe alta ca nişte tatuaje prost făcute, ale căror linii se destramă-n sudoarea pielii martirizate. Fiecare fragment e o vertebră din coloana vertebrală a fricii, având în vârf, sprijinită pe mecanismul obscen al axisului

înfipt în atlas, cupola de os în care m-am născut şi din care nu există ieşire. Urc de-a lungul ei, mă cațăr pe oasele ei poroase, mă agăț de procesul spinos şi de procesul transvers, îmi lipesc urechea de lama arcului vertebral şi ascult: măduva curge-n interior cu vuiet, ca o cascadă. Sus e marele bazin neural, sunt un castel de apă ce alimentează cu frică îndepărtatul cartier al trupului meu.

Ce transcriu aici, mai departe, s-a petrecut !a mare şi e poate cea mai puternică amintire a mea legată de vizitatori, cea de care nu mă pot îndoi, cum nu mă-ndoiesc că acum, în clipa asta, nu visez, ci sunt treaz, în lumea reală, scriind în caiet cu un pix real. In prima vacanță de vară după ce m-am căsătorit, am mers o săptămână cu Ştefana la Mangalia. Marea era plină de meduze moarte în acel an. Pe mal, algele putrezeau în mormane. Zăceam toată ziua pe prosopul nostru, cu un braț peste ochi, ca să nu ne orbească soarele. Pescăruşii se încăierau pe gunoaiele de care era plin nisipul. Eram cu toate astea fericiți: reuşiserăm să ajungem la mare. întorşi în cameră, făceam duş împreună, ne iubeam în patul cu aşternuturi dubioase, iar pe seară ieşeam la plimbare, în hainele noastre mai bune, cumpărate de la Bucur Obor. Toată săptămâna n-am mâncat decât pui fiert la locantele de pe plajă. Marea era mai prietenoasă serile. Ne plăcea s-o privim când ultimii înotători înaintau pe dâra sclipitoare a soarelui în amurg. Mi se strânge inima când mă gândesc la Ştefana, la silueta ei mignonă, în costum de baie, când ieşea din mare şi venea spre mine cu părul plin de apă, şi stropi înghețați îmi picurau pe picioare. A doua sau a treia noapte s-a petrecut ceva alarmant şi inexplicabil:

în noaptea de 14-15 iulie m-am trezit brusc, probabil de zgomot, şi-am văzut limpede în cadrul uşii (mai bine zis, în holişor) un bărbat înalt şi voinic, la 45-50 de ani, avansând lent în cameră. Am strigat „Ce se-ntâmplă aici, domnule?”, dar nu am ridicat capul de pe pernă. Eram ca paralizat. Mi-a răspuns Ştefana din partea cealaltă a camerei, întorcându-se

de pe balcon. Atunci mi-am dat seama că în cameră era complet întuneric şi că insul din hol dispăruse. Ştefana s-a dus să verifice dacă e cineva. Ce-i drept, uşa camerei fusese descuiată, dar nu era nimeni.

De ce era Ştefana pe balcon, la trei noaptea? Atunci faptu-ăsta nici măcar nu l-am observat, dar mai târziu, şi din ce în ce mai

mult, mai ales după substituirea ei cu altcineva, care s-a petrecut mai târziu, prezența ei pe balcon, sub stele, a ajuns să mi se pară chiar mai importantă decât apariția bărbatului, atât de concret în lumina holişorului.

Vis azi-noapte: în camera din față, din Ştefan cel Mare. Eu şi o prezență feminină observăm că în locul patului meu e un dreptunghi de pământ afânat. „Ce Dumnezeu o fi aici?” ne-ntrebăm, până ce am început să sap cu o lopată veche. încetul cu încetul, au ieşit la iveală două cadavre înspăimântătoare, descompuse, împuțite, verzui. Mici şi chircite, erau stârvurile a doi copii. „Şi acum ce-o să facem? Nu putem sta în duhoarea asta. ” Le priveam şi mirosul ne-ntorcea stomacul pe dos.

Nu ştiu de ce-am subliniat şi fragmentu-ăsta. Am simțit, poate, ca şi-n alte dăți, că face parte din rețeaua de vise care mi s-a impus cu atâta putere de când mi-am recitit caietele.

Am reluat, azi-noapte, după ani, seria viselor mele cu muzee. Am intrat pe poarta unui as fel de muzeu întunecat, în care doar exponatele de pe pereți şi din vitrine luceau stins. Excepția era un mare panou, chiar din prima sală, care înfățişa Pământul, în cel mai fiumos verde şi albastru electric, plin pe deasupra de săgeți albe care indicau trasee ovale, ciudate. In celelalte săli, peste tot, erau hărți. Ale continentelor, țărilor, dar şi ale corpului omenesc, ale organelor interne, ale picturilor celebre, toate străbătute de rețele rectangulare, numerotate.

Şi un alt vis, pe care-l transcriu nu fiindcă-aş simți că-nseamnă ceva, ci fiindcă-mi place pur şi simplu:

Viziunea unui bărbat ras în cap şi transpirând groaznic. Tot capul îi era numai un şuvoi de apă. La un moment dat, şi-a vârât arătătorul în gură, ca să se scobească, pare-se, în măsele. Dar am văzut uimit cum arătătorul împunge pielea de pe ceafă şi începe să-şi fece şi să-şi curețe vertebrele cervicale. Căci o fâşie din gâtul omului devenise transparentă ca sticla şi se vedea cum degetul trece între vertebre şi pielea cefei. Apoi fața şi craniul începură să se jupoaie până când, prin piele şi muşchi, apăru țeasta.

După două săptămâni în care aproape că n-am notat nimic (ceva despre ce citeam pe-atunci, *Stele reci* de Guido Piovene, ca şi câteva excentricități ale relațiilor mele ambigue cu Ştefana, încălecarea balconului, duşul rece în cap etc. - şi, da, două-trei însemnări despre asemănarea tulburătoare dintre Da Vinci, Newton şi Tesla, căci tocmai citisem din Vasari), găsesc în jurnal câteva alte însemnări în siajul celor de la mare. îmi aduc aminte că în acel miez de vară eram speriat şi trist, simțeam că se-ntâmplă ceva. Cred că de la episodul de la Mangalia am devenit cu adevărat atent la ce mi se-ntâmplă. Atunci am început să caut în jurnal visele şi notele despre vizitatori. Atunci am înțeles amploarea şi gravitatea anomaliilor mele.

Azi-noapte îmi priveam, în penumbră, mâinile. La toate încheieturile degetelor aveam pete violent colorate, fluorescente: carmin, verde-smarald, azuriu, de o intensitate extremă. In rest, mâinile mi-erau albicioase şi stinse în cafeniul fundalului.

O fisură în pereții psihicului meu? Iarăşi, cu câteva seri în urmă, pe când eram gata să ațipesc, am zărit lângă mine, privindu-mă, un fel defantomă străvezie, verzuie, în curs de închegare sub chipul unei fete de 12-13 ani. A dispărut în câteva clipe.

Şi, pe 17 august:

Azi-noapte m-am trezit în toiul nopții. I-am văzut, în uşă, fosforescenți, ca la mare, luna trecută. Erau doi bărbați. Unul era foarte înalt, iar celălalt cu capulpână la umărul lui. Mă priveau. Hainele

le erau colorate, vernil şi stacojiu. I-am văzut perfect, pe fondul negru al camerei.

Şi după alte câteva zile:

In vis, aveam o bară neagră în locul dinților de sus. Doar incisivii erau parcă lipiți de ea. Rânjeam în oglindă, bara metalică se arăta, hidoasă, în dosul buzelor, cu cei doi dinți lați ca două pietricele deasupra, şi mâ-ntrebam cum Dumnezeu ajunsesem în halul ăla cu dinții. Ce Dumnezeu se putuse-ntâmpla cu maxilarul meu.

Tot în vis am fost vizitat de un mare înger.

M-am gândit mult la această ultimă notație. Nu-mi amintesc nimic, nici o imagine, în legătură cu ea. Mă intrigă şi faptul că am folosit majuscula. Nu mi se-ntâmplă des. Nu ştiu ce-a fost cu îngerul, marele înger care m-a vizitat în acea noapte. Cât despre placa dentară, mai avusesem în vis, şi-aveam să mai am, halucinația chipului meu văzut în oglindă, dar deformat straniu, monstruos până la neînțelegere şi nerecunoaştere. M-am întrebat de multe ori dacă el nu e de fapt decât o obscură amintire, deformată de apa unduitoare a visului, a unor fețe fantastice şi maligne pe care le-am văzut cândva în realitate (dacă există vreo realitate). în orice caz, şi ele formează o serie, asemenea visului meu „epileptoid“ şi şirului de „vizitatori[4]* închegați în atâtea nopți stranii, în fața patului meu.

Unul dintre cele mai fantastice vise din ultimii ani. M-am trezit culcat pe spate, cu toată pielea capului congestionată - mi-o simțeam, pe țeastă, groasă ca de pachiderm, iar la ceafa

mustind de sânge. Eram într-o uriaşă groapă plină de un aer verzui, fumegător. Căutam disperat o ieşire. Pereții ei de pământ, înalți de vreo zece metri, erau total neescaladabili. înaintând în ceața verde, agitată de lumina violentă venită de sus, am văzut cum se conturează două schele ce duceau deasupra şi se-ncrucişau în formă de X în groapa adâncă. Lumina cădea pe ele dramatic, ca în Carcerele lui Piranesi. Am urcat pe una din ele până la jumătate, şi-acolo am încremenit: la capătul ei, privindu-mă, au apărut două femei de serviciu cu înspăimântătoare figuri cretinoide. înfiorat, le-am întrebat dacă pot urca pe-acolo, iar una din ele mi-a răspuns bolborosit, peltic, ininteligibil. Deodată am înțeles: erau demoni. Şi atunci peste tot, pe toate pasarelele şi punțile de scândură, au început să mişune ființe teribile, hidoase, descompuse, pe care le desluşeam în amănuntele cele mai fine. Se iveau de peste tot şi mă priveau imbecil, rânjind.

E rânjetul pe care aveam să-l regăsesc, mai târziu, în câteva dintre cele mai copleşitoare experiențe nocturne, ca şi-n *cea* mai teribilă dintre ele, despre care încă nu ştiu dac-am să suport să scriu aici, căci nu suport nici măcar să mi-o amintesc.

La jumătatea toamnei:

(...) Şi-atunci m-am pomenit că îmi țin capul în mâini ca pe o bilă desprinsă de corp, şi-l tot cufundam în apă. Părul mi-era ras, şi numeroase insecte gălbui foiau pe țeastă. „Dar cum se face că-mi văd capul?” mă-ntrebam gândindu-mă că ochii erau totuşi acolo, pe bila aceea neregulată. Mi-am amintit curând, însă, că fusesem operat pe creier şi că aceea nu era decât jumătatea de sus a capului meu, care cuprindea cutia craniană şi creierul. Le-am ridicat cu grijă şi le-am pus deasupra feței. Apăsam pe țeastă ca să se lipească, dar fisura tot rămânea. Mă uitam într-o oglindă: linia trecea chiar pe deasupra sprâncenelor mele. Un început de panică mă cuprinse la gândul că niciodată cele două părți ale capului

meu nu se vor mai lipi. Puteai băga degetul în fisurile dintre ele. Am lăsat ţeasta să stea pe ceafa şi pe faţă prin propria ei greutate şi-am început să-mi pipăi figura. Trăgând mai tare de bărbie, am rămas cu mandibula în mână: un os uscat, cafeniu, în formă de U. Mă căzneam să mi-o pun la loc, când un pocnet puternic s-a auzit din spate: ţeasta îmi căzuse pe cimentul de jos şi se făcuse ţăndări. Creierul era ca o gelatină cenuşie risipită pe podea. „Sunt un om mort", mi-am zis şi m-am trezit.

Şi-n aceeaşi noapte, spre zori, stând cu ochii deschişi în pat, în camera mea, şi privind cum albeşte de ziuă, mi-a trecut prin minte un gând care mi s-a părut esenţial, deşi, când am sărit din pat ca să-l transcriu pe caietul deschis de pe masă, mare parte din el pălise. Totuşi, mi-a rămas ce retranscriu acum, ca un oscior al unui animal necunoscut:

Mi se pare uneori că am ţeasta fragilă ca o coajă de ou şi mânuţe uşoare şi albe ca de copil.

Citeam pe-atunci din Biblia mică şi neagră pe care mi-o dăduse pe stradă o femeie cu ochi resemnaţi (avea o sacoşă burduşită cu Biblii, dar - am urmărit-o apoi o vreme - nu le dădea nimănui decât în cele mai ferite locuri, în ganguri şi-n holul blocurilor, şi pe străduţe pustii) şi-mi aduc aminte cât de tare mă izbiseră scenele în care fiinţe transcendente pătrunse-n realitatea noastră umilă se-ncleştau cu muritorii de rând, mutilându-i şi transformându-i pentru totdeauna. Iacob izbit peste coapsă de îngerul cu care se luptase o noapte-ntreagă şi şchiopătând apoi, mândru şi liniştit, de parcă lovitura cumplită ar fi fost o pată de aur din care izvora glorie şi lumină; Moise gata să fie ucis de Domnul, care-l apucase în noaptea cortului său, sub stelele reci ale deşertului, pe când Sefora, soţia lui, tăiase prepu- ţul fiului lor cu un cuţit de piatră şi atinsese dumnezeieştile picioare ale omorâtorului, spunând: „Tu eşti soţul meu de sânge"; Saul, cel cu un cap mai înalt decât toţi oamenii, schimbat

într-o clipă în altă ființă de acelaşi Iehova, căruia apoi îi păruse rău că-l alesese şi-i rrimisese împăratului nedemn un duh rău, care-l chinuia cumplit, dovadă de cât de înspăimântătoare e alegerea divină; Bețaleel, în sfârşit, căruia Domnul îi dăduse un duh de invenție şi măiestrie şi stăpânirea tuturor meşteşugurilor. Halucinațiile şi visele mele nocturne alternau, în acea perioadă, cu notații din Vechiul Testament, cartea care termina cu toate cărțile, cartea care, la capătul a sute şi mii de scrieri pe care le citisem până atunci cu voluptate: poeme, romane, nuvele, eseuri şi studii despre literatură, îmi arăta, şi arăta tuturor, că e posibil să spui adevărul, să aşterni adevărul, peste nişte pagini subțiri ca pielea desfoliată-a năpârcilor. Cărticica aceea cu mii de pagini străvezii, cu scrisul ei mărunt pe două coloane, cu numerotarea şi trimiterile ei la subsol, cu hărțile Iudeei de la sfârşit mi se părea asemenea tablelor lui Moise, pe care, se zice, scrisul nu era gravat, ci plutea la un deget de suprafața de piatră şlefuită: degetul lui Dumnezeu le scrisese, plutitoare, în aer, unde licăreau albăstrui, holografic, aruncând o lumină blândă, ca şi fața profetului care, în munte, nu mâncase şi nu băuse patruzeci de zile. Aşa trebuia să fie literatura ca să-nsemne ceva: o levitație deasupra paginii, un text pneumatic, fără nici un punct de atingere cu lumea materială. Ştiam că n-aveam să scriu nimic care să fie săpat în foaie, îngropat în şanțurile şi canalele ei asemenea unor sarcopți semantici, aşa cum scriau toți povestitorii, toți autorii de cărți „despre ceva“. Ştiam că nu trebuie să scrii cu adevărat decât Biblii, decât Evanghelii. Şi că destinul cel mai mizerabil de pe pământ e al celui ce-şi foloseşte propria minte şi voce ca să rostească vorbe care nu i-au fost niciodată dictate şi puse în gură: falşii profeți ai tuturor literaturilor.

J

Azi-noapte-am citit ore-n şir şi-am adormit abia pe la cinci dimineața. Am visat că (dar e atât de greu de exprimat) în

camera mea

apăruse,,, un fel de păpuşă vie, un pitic pe un corp subțirel, îmbrăcat în negru, el însuşi smead la față, cu un cap mare, evident cărnos, viu, dar cumva caricatural... Se mişca într-unfel straniu, dezorientat, dar atât de concret şi viu - îl atingeam, îl vedeam privind spre mine, mişcându-se... Mă întrebam dacă nu cumva visez, dar nu mi se părea cu putință, totul era prea evident adevărat. „Nu poți visa aşa, în cele mai mici amănunte“, îmi ziceam.

Şi de-aici, o dezlănțuire de apariții, câteva săptămâni în şir. Zilele îmi treceau în confuzie, apatie, parcă nimic nu mai avea sens; nopțile aveau însă „un farmec sfânt“ țesut din frică şi curiozitate şi sentimentul că în curând avea să se petreacă ceva decisiv cu mine, că eram subiectul unor manipulări (de ce fel, nu ştiam şi nu îndrăzneam să presupun: o luptă ca a lui Iacob? ceva şi mai nebunesc, mai sacru în ambele accepții ale cuvântului?), că eram ales pentru ruşine sau pentru cinste, sau pentru ceva mult dincolo de ele.

Iar în noaptea care a urmat am deschis brusc ochii, în mijlocul unui vis, şi am văzut, am văzut cu adevărat, un „vizitator”dintre cei care mi-au mai apărut în ultimii trei ani (şi niciodată înainte). De data asta era o femeie tânără. Avea părulfoarte blond, pomeții înalți şi ochii albaştri. Stătea în picioare lângă patul meu şi mă privea. Purta un veşmânt verzui. Am văzut-o bine câteva secunde, după care a dispărut. N-am avut nici timp să mi se facă frică.

Puteam invoca spiritele morților în visul meu de alaltăieri noapte. Ca dovadă, un tânăr mort devenise prezent în cameră. Eram în stare să deplasez, fără să le ating, ceşti de cafea, lingurițe, un pahar cu apă, pe o măsuță. Cu un efort de voință, am vărsat apa din pahar: lichidul transparent şi sticlos a curs oarecum cu încetinitorul, într-o cascadă ciudată, şi paharul gol s-a rostogolit şi-a explodat în cioburi pe pământ.

Mi se retează capul fulgerător, cu o lamă foarte subțire. Câteva secunde nu-nțeleg nimic, apoi sângele îmi înroşeşte gâtul. îmi duc mâinile la tâmple şi deodată rămân cu capu-n mâini, cu mintea încă lucidă, şi ultima imagine care mi se formează-n creier este a artezienei de sânge care-mi țâşneşte din carotide.

O nouă fantomă, cea mai reală de pân-acum, mi-a făcut o vizită de curtoazie azi-noapte. Probabil că garniturile s-au fisurat destul de serios în ultimul timp. Am deschis ochii deodată, în mijlocul unui vis, şi am fost îngrozit s-o văd la un pas de mine: profilată pe uşa neagră a şifonierului, în picioare, o bătrână cocârjată, cu o față ireal expresivă sub o pălărie conică şi într-o rochie cărămi- ziu-stacojie. M-a năpădit brusc o teroare inexprimabilă, cu transpirație înghețată. Bătrâna m-a privit câteva secunde, după care s-a topit în aerul îmbeznat. M-am străduit să mă calmez, să-mi spun că a fost o halucinație, dar inima îmi batea violent, şi un ciudat frison, un tremur cum nu am mai simțit niciodată, mi-a cuprins bazinul şi pulpele. Era lună plină, strălucitoare, şi n-am putut readormi multă vreme.

Azi-noapte *(după încă o săptămână, pe când toamna se-nclina spre iarnă şi nopțile deveneau scurte hibernări în fierbințeala aşternutului lângă o Ştefană tot mai înstrăinată),* câteva clipe, m-am simțit extrem de ciudat. Mi s-a făcutfrică. Se apropiase ceva. Nu obiectual, ci parcă o întreagă altă realitate împinsese o frontieră în camera întunecată. Am ezitat o clipă dacă să mă las în voia fascinației sau să fug. Am respins până la urmă senzația aceea de prezență a cuiva în cameră.

Ah, azi-noapte, deschizând ochii, am văzut o mână întinsă spre mine, o mână rembrandtiană, cu degete delicate. Nu puteam zări a cui e, din cauza cearşafului tras peste cap. Oricine ar fi fost, şi-a tras mâna încet, gingaş, şi n-am mai văzut decât spațiul odăii întunecate.

Pe 12 noiembrie, în acel an, n-am scris decât atât:

Imagini rele de vis, despre care nu vreau să scriu nimic (azi-noapte).

Dar ştiu prea bine ce oroare am trăit în noaptea aceea când m-am certat, a milioana oară, cu Ştefana si-am lăsat-o-n drum, seara târziu, înjurând de toți Dumnezeii. Era la Teiul Doamnei, într-o pustietate totală. Nu m-am mai uitat înapoi, nu mi-a păsat că o las singură pe şoseaua neluminată, străbătută rar de câte-o maşină. Am mers întins spre Obor şi de-acolo pe imensul arc al Şoselei Ştefan cel Mare. îmi amintesc duhoarea de grăsime râncedă venind dinspre fabrica de săpun Stela, apoi arcada de beton armat a cinematografului Melodia, apoi construcțiile ca de hârtie (vapoare, tancuri, citadele, adăposturi nucleare, muşuroaie, faguri, faruri maritime, căsuțe de raport, galbene, stacojii şi roz-murdare) din curtea Spitalului Colentina. Am ajuns, în fine, acasă la părințnjnei, m-am plâns lor, a zecea oară, că nevasta mea nu mai e aceeaşi, că nu mai putem comunica, ne-am uitat toți trei la o emisiune absurdă, la televizorul rusesc cu ecranul cât o carte poştală şi apoi m-au culcat în camera mică, dinspre Moară. Şi acolo am visat acel vis de neaşternut pe hârtie, cel care şi-acum îmi ridică perii de pe brațe, „visul rău“, sământa stricată a vieții mele nocturne, cel pe care nici acum nu mă simt pregătit să-l dezvălui (să *mi-l* dezvălui, să *mi-l* aduc aminte, căci îl ştiu ca pe rezumatul în zece vorbe al unui manuscris ce nu se poate de fapt rezuma). Poate mai târziu, poate după multe alte capitole, poate în alt organ al manuscrisului meu voi lăsa să se desfacă, în abjecția sa fascinantă, floarea de puroi ce mi-a mânjit, atunci, oasele țestei pe dinăuntru. Săr acum, cum am sărit şi-atunci, peste o noapte din viața mea sublunară ca să pot merge mai departe cu consemnarea anomaliilor mele.

Ce urmează mi se mai întâmplase, în forme ceva mai suportabile, si cu câțiva ani în *urmă:*

Eram în dormitor când s-a întâmplat. Deodată am fost apucat de picioare de o forță nevăzută şi târât irezistibil de violent din pat către uşă. Nu mai era o atmosferă de vis. Eram treaz, îngrozit şi nu puteam face față acelei puteri. Zidurile, uşile se repezeau către mine, străbăteam târât sălbatic holuri şi camere, groaza creştea în mine la infinit. M-am oprit deodată în fața unei oglinzi mari, în care m-am văzut cu capul înfăşurat în ceva negru. Abia atunci m-am trezit, pe spate, cu capul strivit de pernă.

Pe 30 decembrie:

în vis aveam dorința puternică de-a mişca obiectele doarprintr-un efort de voință. într-o stare de euforie, îmi concentram puterile în direcția câte unui pahar şi el, cu salturi şi alunecări, se apropia rapid de mine. Asta îmi dădea o satisfacție extraordinară.

Azi-noapte un vis înspăimântător, alb-negru cu contraste violente, expresioniste, între beznă şi lumină. Tot ce-mi amintesc e imaginea finală, o bestială față de cadavru, ieşind din întuneric şi-ndrep- tându-se spre mine. „E moartea “, îmi spun şi-mpietresc de groază. Iar moartea vine şi literalmente mă ia. M-am trezit culcat pe spate, cu ceafa înțepenită şi mustoasă de adrenalină.

Notez doar că azi-noapte mi s-a repetat, după multă vreme, „criza” mistică sau epileptică, sau amândouă deodată. Am văzut o mare lumină albă, care se afla parcă în țeasta mea, în spatele globilor oculari. Țin minte că, în paroxismul crizei, pe când eram cu totul dizolvat în lumină şi-ntr-un fel de orgasm pustiitor, am strigat din răsputeri. Mi se arăta Dumnezeu. Dimineață, în oglindă, aveam ochi nenaturali, înspăimântător de trişti, fără să fiu, de fapt, trist cu adevărat, ci detaşat, indiferent la tot ce există.

Şi, în februarie, pe un fond exaltat şi nervos, citind amintirile despre Kafka ale lui Urzidil şi consemnând în jurnal senzații

ciudate, ca în urma unei drogări *{aveam sentimentul că sunt cu mult mai înalt, că privesc camera de undeva de sus, de parc-aş fi crescut vreo jumătate de metru… şi-n tot timpul ăsta capul complet ameţit, uşor ca un balon, iar în piept şi-n stomac o senzaţie de fericire năucă…),* am avut de mai multe ori un vis feeric, în care revizitam peisajul ce se putea vedea, în copilăria şi adolescenţa mea, de pe fereastra triplă a camerei din Ştefan cel Mare: Bucureştiul întins sub stele până la marginea vederii şi luminat cum n-a mai fost apoi niciodată, de parcă s-ar fi aprins de la ochii mei ce priveau din umbră, ochii mei cafeniu-deschişi ca două lacuri pe-o faţă palidă şi subţire, luminând oraşul care le lumina irisii străvezii.

Zăpadă grea peste Bucureşti, aer întunecat şi miros de cafea, mandarine şi ciocolată în casă. Capul îmbâcsit de-un fel de morocăneală nostalgică şi de visele din ultimul timp. Unul e o clonă a unei serii ce ţine de câţiva ani: sunt în camera din Ştefan cel Mare şi văd iarăşi oraşul aşternut înainte. E noapte, casele sunt palide şi deasupra e un cer fabulos înstelat. Deodată, o stea mişcătoare îşi frânge traiectoria spre pământ şi coboară ca un trăsnet undeva în centrul oraşului, explodând cu putere. Şi apoi e zi, e o lumină galbenă peste case, eu sunt la marea fereastră uşor aburită şi nu-mi vine să cred că a dispărut blocul de peste şosea, care, la iy ani, mi-a răpit Bucureştiul. „Cu toate astea nu visez”, îmi spun, având certitudinea absolută a realităţii. Mintea mi-era complet limpede şi discerneam net fiecare obiect, ca-n starea de trezie.

închei cu notarea, pe 28 februarie, a fricii pure, neobiectuale, asemenea unei culori, a fricii endogene, difuzată în gelatina

viaţa mea sublunară ca să pot merge mai departe cu consemnarea anomaliilor mele.

Ce urmează mi se mai întâmplase, în forme ceva mai suportabile, si cu câţiva ani în *urmă*:

Eram în dormitor când s-a întâmplat. Deodată am fost apucat de picioare de o forță nevăzută şi târât irezistibil de violent din pat către uşă. Nu mai era o atmosferă de vis. Eram treaz, îngrozit şi nu puteam face față acelei puteri. Zidurile, uşile se repezeau către mine, străbâteam târât sălbatic holuri şi camere, groaza creştea în mine la infinit. M-am oprit deodată în fața unei oglinzi mari, în care m-am văzut cu capul înfăşurat în ceva negru. Abia atunci m-am trezit, pe spate, cu capul strivit de pernă.

Pe 30 decembrie:

In vis aveam dorința puternică de-a mişca obiectele doar printr-un efort de voință. Intr-o stare de euforie, îmi concentram puterile în direcția câte unui pahar şi el, cu salturi şi alunecări, se apropia rapid de mine. Asta îmi dădea o satisfacție extraordinară.

Azi-noapte un vis înspăimântător, alb-negru cu contraste violente, expresioniste, între beznă şi lumină. Tot ce-mi amintesc e imaginea finală, o bestială faţă de cadavru, ieşind din întuneric şi-ndrep- tându-se spre mine. „E moartea “, îmi spun şi-mpietresc de groază. Iar moartea vine şi literalmente mă ia. M-am trezit culcat pe spate, cu ceafa înţepenită şi mustoasă de adrenalină.

Notez doar că azi-noapte mi s-a repetat, după multă vreme, „criza” mistică sau epileptică, sau amândouă deodată. Am văzut o mare lumină albă, care se afla parcă în ţeasta mea, în spatele globilor oculari. Ţin minte că, în paroxismul crizei, pe când eram cu totul dizolvat în lumină şi-ntr-un fel de orgasm pustiitor, am strigat din răsputeri. Mi se arăta Dumnezeu. Dimineaţă, în oglindă, aveam ochi nenaturali, înspăimântător de trişti, fără să fiu, de fapt, trist cu adevărat, ci detaşat, indiferent la tot ce există.

Şi, în februarie, pe un fond exaltat şi nervos, citind amintirile despre Kafka ale lui Urzidil şi consemnând în jurnal senzaţii ciudate, ca în urma unei drogări *{aveam sentimentul că sunt cu mult mai înalt, că privesc camera de undeva de sus, de parc-aş fi crescut vreo jumătate de metru… şi-n tot timpul ăsta capul complet ameţit, uşor ca un balon, iar în piept şi-n stomac o senzaţie de fericire năucă…),* am avut de mai multe ori un vis feeric, în care revizitam peisajul ce se putea vedea, în copilăria şi adolescenţa mea, de pe fereastra triplă a camerei din Ştefan cel Mare: Bucureştiul întins sub stele până la marginea vederii şi luminat cum n-a mai fost apoi niciodată, de parcă s-ar fi aprins de la ochii mei ce priveau din umbră, ochii mei cafeniu-deschişi ca două lacuri pe-o faţă palidă şi subţire, luminând oraşul care le lumina irisii străvezii.

Zăpadă grea peste Bucureşti, aer întunecat şi miros de cafea, mandarine şi ciocolată în casă. Capul îmbâcsit de-un fel de morocăneală nostalgică şi de visele din ultimul timp. Unul e o

clonă a unei serii ce ține de câțiva ani: sunt în camera din Ştefan cel Mare şi văd iarăşi oraşul aşternut înainte. E noapte, casele sunt palide şi deasupra e un cer fabulos înstelat. Deodată, o stea mişcătoare îşi frânge traiectoria spre pământ şi coboară ca un trăsnet undeva în centrul oraşului, explodând cu putere. Şi apoi e zi, e o lumină galbenă peste case, eu sunt la marea fereastră uşor aburită şi nu-mi vine să cred că a dispărut blocul de peste şosea, care, la 17 am, mi-a răpit Bucureştiul. „ Cu toate astea nu visez", îmi spun, având certitudinea absolută a realității. Mintea mi-era complet limpede şi discerneam net fiecare obiect, ca-n starea de trezie.

închei cu notarea, pe 28 februarie, a fricii pure, neobiectuale, asemenea unei culori, a fricii endogene, difuzată în gelatina creierului ca un strop chimic care se răspândeşte prin miliarde de filamente şi interstiții până la hotarele sale de os, care trece prin porii craniului ca să-l înconjoare cu o aură neagră. întotdeauna mi-a fost frică, mereu am primit nu obiectele, ci realitatea din spatele lor, realitatea în sine, cu o oroare paroxistică: De ce sunt aici? De ce mintea mea țese lumea ca o suveică? Ce-nseamnă toate astea? De ce mâna mea nu poate străbate pereții şi suprafața dură a mesei? Cine m-a-ncuiat în această țesătură dementă de quarci şi electroni şi fotoni? De ce am organe şi țesuturi asemeni gândacilor şi târâtoarelor? Ce-am eu de-a face cu degetele mele, casa mea, stelele mele, părinții mei, pielea mea? De ce nu-mi amintesc tfmpul de dinainte de a mă naşte? De ce nu-mi pot aminti viitorul? Mi-a fost mereu atât de frică în fața lumii enorme în care sunt îngropat, încât până la urmă nu pot să nu mă gândesc că realitatea e doar frică pură, frică-nghețată. Trăiesc în frică, respir frică, înghit frică, voi fi înmormântat în frică. Transmit frica mea din generație-n generație, cum am primit-o şi eu de la părinți şi bunici.

Adesea-mi vine-n minte o imagine pe care n-am construit-o eu, care mi s-a impus cumva, nu ştiu când şi cum, dar care mă chinuie periodic, aşa cum ai câteodată viziunea unui cuțit

care se-apropie de globii tăi oculari sau a unui miriapod care ți se plimbă în gură: strângi ochii, faci gesturi de apărare cu mâinile, încerci să scapi de imaginea chinuitoare, care are parcă o viață a ei proprie, independentă de psihologia ta:

Trăiesc între două plăci de sticlă, infinit de groase şi-ntinse până la infinit. M-am trezit pe suprafața uneia din ele, cu cealaltă mult deasupra capului meu, asemenea unui cer plat, strălucitor şi-ntins până la marginea câmpului vizual. Oricât de departe aş merge, totul e la fel. Nu mai e nimeni în preajmă, nu mai e nimic. E acelaşi lucru dacă înaintez sau rămân pe loc. Dar odată cu trecerea timpului îmi dau seama

că, extrem de încet, spațiul dintre cele două plăci se micşorează: implacabil, ele se apropie una de alta. In primii ani (sau primele secole, sau primele milenii, n-are nici un fel de importanță), nu-mi fac multe griji: am un timp atât de lung înainte, încât mi se pare echivalent cu veşnicia. Dar, oricât de lung ar fi, el nu e o veşnicie.

Plafonul se apropie şi deodată-mi dau seama că, după o lungă viață liniştită, „cerul“ meu a ajuns doar la câțiva metri deasupra, apoi că-l pot atinge cu vârful degetelor.

Nici măcar atunci, deşi întrezăresc deja sfârşitul atroce şi inevitabil, nu mă cuprinde cu adevărat spaima. Dar devin mai mobil, îmi întind mai mult organele de simț în preajmă: poate totuşi găsesc o imperfecțiune, o adâncitură în pereții netezi, unde să-mi pot adăposti trupul fragil chiar şi după lenta, previzibila coliziune. Ba chiar mă gândesc că tavanul se va opri, poate, din glisarea sa imperceptibilă. De unde-aş putea eu să ştiu ce legi îl guvernează? Dar tavanul coboară mai departe.

Mă trezesc alergând din ce în ce mai departe pe suprafața linsă şi scânteietoare, dar totul, peste tot, e neted cu desăvârşire, iar plafonul de deasupra coboară mereu, niț mă mai pot păcăli pe mine însumi: mi-a atins deja firele de păr,

deodată zburlite de groază, din creştet. Da, abia când sunt atins direct încep să ştiu, căci nu poți citi nimic decât când e scris pe propria ta piele.

Trec ore, ani sau veşnicii până când înțelegi că nu mai poți merge drept, ci doar aplecat prin tunelul întins în toate direcțiile. Apoi nu mai poți merge decât în genunchi. Apoi te târăşti pe burtă, cu blânda, răbdătoarea, aproape materna apăsare a tavanului pe şira spinării. In cele din urmă nu te mai poți mişca din loc. Istoria ta, de-acum încolo, e istoria locală a zdrobirii fiecărui os, lent şi implacabil, a spargerii fiecărui organ, a lățirii pe podeaua de sticlă a bălții cu lichidele tale corporale amestecate. Totul mai lent decât se poate povesti, cu momente de rezistență şi momente de cedare spontană.

Nu ştii (căci de eternități viața ta e un urlet continuu, ca-n adâncul adâncurilor infernului) când e distrusă structura fragilă a construcției tale, când nu mai eşti nimic altceva decât o mare pată cleioasă între cele două blocuri infinite de sticlă, dar poți fi sigur că apropierea lor continuă şi mai departe, până când spărtura dintre ele devine milimetrică, apoi micrometrică. Dac-ai mai fi undeva în acest univers monstruos ai auzi plesnirea fiecărei celule din fostul tău trup, apoi ruperea-n bucăți, cu mici trosnituri, a fiecărei molecule. Ai fi martorul minusculelor pocnituri la strivirea atomilor, apoi a nucleelor, a quarcilor individuali, a cărămizilor de spațiu la scara Planck. Pata materială s-ar întinde pe suprafețe inimaginabile în spațiul acum aproape nul dintre pereții metafizici, ar deveni cât o galaxie sau cât un univers, dar tot ar rămâne un accident neînsemnat în infinita crevasă.

în cele din urmă orice spațiu, orice pată, orice prezență ar dispărea şi lumea s-ar reduce la un bloc infinit, unificat, împăcat în enigma sa de o blândă atrocitate…

Iar azi-noapte, într-o beznă absolută, fiindcă draperiile erau complet trase, am simțit o teroare prăbuşită asupra mea fără

avertisment şi fiară nici o rațiune, teroare dementă, asemenea celei avute când am văzut ultimul „vizitator”. Ca atunci, am început să tremur din tot corpul sub plapumă. Mai ales muşchii abdominali îmi vibrau teribil. Mă apropii încet-încet de starea de medium, care altădată mă oripila şi mă umplea în acelaşi timp de mândrie. Mă simt iar un ales, chiar dacă unul pentru dezastru şi nebunie. Simt iar că nu sunt singur, căci dacă eşti un ales, poți şti că există undeva măcar încă o singură ființă: cea care te alege.

PARTEA A TREIA

în toamna lui 1965 am plecat la Voila, preventoriul din munții Bucegi pentru copii bolnavi de tuberculoză. Aveam pe-atunci nouă ani şi, dac-aş fi crezut ceva despre lume, ar fi fost că e formată din câteva nuclee aflate mai curând în mintea mea decât în imposibilul concept de “realitate. Fiecare era-nsoțit de alt sentiment, cum ai spune altă culoare sau alt miros, de o altă stare a corpuşorului meu: într-un fel simțeam realitatea locală a casei noastre, cu zona din oraşul fără de margini în care se aflau Parcul şi Aleea Circului, Şoseaua Ştefan cel Mare, centrul de pâine şi alimentara de vizavi, biblioteca „B.P. Hasdeu“ şi chioşcul rotund de ziare de pe Tunari. în perimetrul ăsta înconjurat de spaimă şi gol, fiecare construcție era un templu sau un mausoleu: blocul, autoservirea, circa de Poliție, biblioteca, şcoala nu erau clădite din cărămizi şi mortar, ci din substanță psihică, din dulcile şi lustruitele pietre ale emoțiilor. Astfel, cu totul diferit îmi reaminteam casele din vechime, în care trăisem altădată:

Floreasca, Silistra, fiecare vopsită-n altă culoare a afectelor mele şi populată de alte fantome: grupul de copilaşi de 4-5 ani din curtea casei în formă de U, cei care suiau, pe-schela cu motor sprijinită de calcanul casei vecine, până la fereastra din vârf, de unde se putea privi-n spaţiul huitor dinăuntru; clopotul de sticlă de peste cartierul Floreasca, unde era mereu primăvară, magazinul din capătul străzii unde mergeam

să cer „o pâine şi restul[11]. Era şi casa de la mahala a lui tanti naşa, sub norii ei fantastici, mereu aceiaşi, de parcă zidurile vinete, terasa şi turnul strâmb s-ar fi prelungit cu arhitectura abstrusă a norilor într-o pictură stranie şi nemişcătoare. In acelaşi tablou încăpeau, cu veşmintele lor reflectând norii, cu feţele lor diforme, cu aerul lor periculos de troli, naşul, tâmplar necioplit mereu duhnind a clei de oase, nevastă-sa de două ori cât el, cu ţâţele ei ce păreau goale oricât de acoperite de bluze şi pulovere ar fi fost şi copilul, Marian, cu chiloţii peste pantalonaşi şi botul veşnic mânjit de dulceaţă. Intre globurile astea perfecte, închise-n senzaţiile lor, altfel colorate şi altfel gustate, legăturile erau mai curând mistice şi de neînţeles: erau tramvaie, erau rate, erau chiar trenuri. Dar, cum nici timpul, nici spaţiul nu-nsemnau nimic pentru mine, muguri embrionari ai conştiinţei mele viitoare, nu-mi imaginam locurile astea la distanţă unul de altul, nu le poziţionam în succesiune sau în perspectivă arhitecturală: ele erau cinci-şase bile colorate într-un bol format din oasele mele craniene, ciocnindu-se una de alta şi clinchetind, aruncând scântei de emoţie pe pereţii de caolin. Da, erau emoţii înainte de-a fi desene, şi desene înainte de-a fi realităţi, căci ideea de realitate, cea mai fantastică născocire a minţii umane, abia atunci, în anii aceia, se-nfiripa.

Nici azi nu ştiu cum am ajuns la Voila. Ce-mi amintesc bine e altceva, de dinainte de plecarea autocarelor. E dimineaţă şi ne-am luat deja la revedere de la părinţi. Stăm în leagănele verzi, de patru locuri, câte două faţă-n faţă, în curtea unei clădiri. Sunt singur în leagănul meu, care stă

nemişcat. Lângă mine e o valiză jalnică de carton presat: în ea trebuie să fie lucruşoarele mele, toate însemnate de mama cu monograma mea, cusută grosolan, în grabă, cu ață neagră. Autocarele întârzie, aşa că scot o carte din valiză şi-ncep să citesc. Pagina pe care-am citit-o atunci, înainte să plec Ia Voila, e unul dintre cele mai importante lucruri din viața mea. Cu pagina aceea am început, de fapt, să citesc cu adevărat. Am vederea atât de bună, încât desluşesc, în albul uşor gălbui şi parfumat al filei, minuscule scame albastre sau roşiatice, între literele brutale de tuş, parcă desprinse şi plutind deasupra. Dar curând nu mai văd nici literele, nici paginile, nici leagănul şi nici parcul. Lumea mea dispare şi, ca-n alambicurile întortocheate ale visului, se arată deodată o altă lume, un alt spațiu vizual şi mental, în care mă dizolv cu o uimire solemnă.

Acolo e seară. Este o apă sfântă şi limpede sub luna ce pluteşte

ca un măr de aur în cer. Este un rege bătrân care, cu capul său

mare culcat între perne, se lasă purtat pe ape într-o barcă subțire

şi neagră. Sunt peisaje ciclopice, sunt construcții urieşeşti pe maluri. Piramidele-si înaltă vârfurile de metal orbitor către cerul învăpăiat. Grădinile suspendate se oglindesc în Nil, fluviul sacru, cu treptele lor infinite. Pe o insulă se ridică o domă a cărei înălțime şi măreție nu-ncap în cuvinte: regele pare, înaintând de-a lungul zidurilor ei incomensurabile, un gândac negru, pierdut în nimicnicie. Sub cupola domei se aflå o mare salå, sprijinită pe pilaştri, cu ferestre de jur-mprejur. Minuscul pe dulcile lespezi de marmură ale podelei, lustruite ca oglinda, regele trece pe la fiecare fereastră şi coboară, în valuri de pânză roză, spumoasă, perdele lungi peste peisajul vesperal. Sala se umple de-un întuneric roz. Regele scoase din sân o fiolă cioplită dintr-un singur ametist şi turnă trei stropi

într-o cupă de carniol strălucitor. în întunericul trandafiriu al sălii circulare apa se colorase-n auriu, roz şi apoi albastru adânc, asemenea cerului. Iar apoi se petrecu altceva, tulburător şi straniu: podeaua-ntreagă se transformă-ntr-o oglindă, bolta domei se adânci-n adânc, iar regele stătea-n centrul ei, sprijinit pe tălpile celuilalt rege, cel răsfrânt în oglindă. Ce era sus era şi jos, dar altfel, de un alt grad de prezență, de strălucire şi de magie.

Faraonul iese apoi în noapte şi se-ndreaptă către marea piramidă, tetraedru de smoală profilat pe cer. Coboară în măruntaiele de piatră de sub ochiul triunghiular al construcției ciclopice. Intre mațele labirintului se face o grotă de-o mărime nemaivăzută, luminată de o făclie enormă. Pe fundul grotei e un lac transparent, pe lac e o insulă cu nisipuri de aur, pe insulă - două racle de cleştar. Intr-una e o moartă, în cealaltă se-ntinde regele şi închide ochii obosiți de viață ca să-ntruchipeze, acolo-n adânc, două statui, de pulbere şi de vis, Mama şi Tata, aflate-n miezul mintii noastre, a tuturor.

Citeam, în leagănul verde, acea primă pagină dintr-o carte mare şi albă şi nu puteam crede, nu că a putut cineva să o scrie, ci că eu eram în stare s-o primesc, s-o descifrez, s-o transpun din logica altei minți în logica minții mele, să-mbrac scheletul cu articulații fine şi simetrice, cu oase suple al textului cu carnația propriei mele vieți, a propriilor mele amintiri. Cine construise acel Memfis, acel Nil încărcat de oglindirea stelelor, acele palate megalitice şi bizare? Un om mort de mult implantase, în creierul meu, o grefa, o felie din creierul lui. Lumea Egiptului apăruse, fantomatică, la confluența minților noastre. Autorul era cititorul, cititorul era autorul, asemenea celor două capete de pod pe care circulă halucinațiile. Eram în el, şi el, deşi mort de mult, trăia-n mine.

Țin minte că, în acea dimineață, citind din cartea pe care-o luasem cu mine la-ntâmplare, mi s-a făcut frică. Nu-nțelegeam jumătate din cuvinte, dar *vedeam* pentru prima dată cealaltă lume, uitând de literele negre, de peisajul din jur şi de mine. Fusesem acolo, în Memfis, văzusem totul, adăugasem, fără tramvaie, rate sau trenuri, încă o sferă colorată la celelalte care clincheteau, neierarhizate, în țeasta mea. După primele două pagini de fascinație şi uitare de sine mi s-a zbârlit părul de pe brațe si-a trebuit să-nchid cartea.

Am ajuns la Voila odată cu toamna, venită brusc, de parcă vara toridă, cu zidurile si liniile de tramvai încinse la roşu, cu frunzele arborilor negri şi găunoşi sfarogite ar fi fost doar deasupra Bucureştiului. La Voila era altă lume. Nori grei şi cenuşii, de ploaie, atârnând doar la câteva palme deasupra marii clădiri dreptunghiulare unde erau dormitoarele, cantina şi infirmeria, cu turnulețul său rotund. Tot complexul era înconjurat de pădure şi mirosea a verde şi proaspăt, a pădure fără sfârşit. După ce-am coborât din autobuze, năuciți de noutatea agresivă a suprafețelor de beton, a geamurilor ce ne reflectau fețele palide, a vârfurilor melancolice de copaci ridicați deasupra construcțiilor, am fost duşi, fiecare cu valijoara sa în mână, în dormitoare. Fiecare ne-am aşezat valiza pe-un pat de metal alb, ca de spital, dintre cele treizeci câte se aflau în fiecare dormitor. Paturile erau lipite câte două, aşa c-am zâmbit, probabil, băiatului care-avea să doarmă lângă mine, iar el mi-a-ntors, probabil, o privire sumbră şi suspicioasă, pe sub sprâncene. Paturile erau făcute toate la fel: o pernă cu fața apretată şi cu două inițiale albastre, cusute stângaci, un cearşaf apretat şi el, o pătură albastră, de pâslă cu fibre mari, încâlcite, înconjurată, la picioare, de banderola altui cearşaf. Totul era atât de ciudat, de sărac în repetiția de treizeci de ori a aceluiaşi pat, încăperea era atât de mare şi de austeră, globurile din tavan atârnau atât de-ncremenit de tijele lor, încât probabil că

multă vreme nici unul dintre noi n-a scos o vorbă. Stăteam acolo, aşezați fiecare pe patul său, treizeci de copii cu privirile-n pământ. Toți păream identici, asemenea paturilor, asemenea cuşetelor de pe lungul perete cu uşa dublă, asemenea draperiilor de pe celălalt perete, cel cu ferestrele, şi-ntr-un fel şi eram, căci eram cu toții copii născuți pe asfalt, în mijlocul câmpului nesfârşit de ruine care era oraşul nostru, singura lume familiară nouă. Copii crescuți în apartamente minuscule de blocuri muncitoreşti, care se jucaseră, de când se ştiau, pe platourile de asfalt şi pe țevi de canalizare şi țevi de gaze şi pubele puțind a gunoi menajer din spatele fiecărui bloc. Acum zeitățile noastre familiare, Mama si Tata, ne lăsaseră de

mânută si rămăseseră nişte amintiri fantomatice.

îmi amintesc patul meu sărac şi impersonal, mirosind vag a oțet, cu aşternuturile rupte pe alocuri de spălare şi răsspălare. Aveam să dorm câteva sute de nopți învelit cu pătura albastră care nu ținea de cald, aveam s-aud frământarea în somn a copiilor şi aveam să deschid ochii adesea, speriat de lumina de lună care intra brusc pe marile ferestre spre care dormeam cu capul. Un instructor tânăr, cu părul creț#şi figură bestială - obraji emaciați, mustață zbârlită deasupra gurii crispate într-un fel de continuă grimasă de dispreț - ne-a ridicat probabil în picioare si ne-a dat de-nteles cine avea să fie şeful de-atunci încolo. Ne-a strigat după catalog şi ne-a repartizat câte-o cuşetă fiecăruia. Acolo ne-am depozitat hainele şi valiza, pantofii şi tenişii, după care-am fost lăsați să ieşim din dormitor pe holul larg din fata lui.

Era o sală mare, cu mozaic pe jos, spre care dădeau, din cealaltă parte, uşile de la spălătoare. Ce sentiment straniu am avut când am trecut dincolo de ele! Nu mai văzusem niciodată aşa ceva. Mai întâi, spălătorul era cel mai străin şi mai ostil loc pe care mi-l puteam închipui. Chiar plin de copii, părea tot

rece, tăcut si solitar. Era tot numai nichel si faianță. Căzi de faianță pentru spălat pe picioare, chiuvete cu oglindă, unele lângă altele, duşuri în intrânduri fără uşă, cabine de closet. Pereții erau placați până sus cu faianță albă, lucioasă, ca-n dispensarele unde mai fusesem cu mama, şi totul era glacial, încremenit, de o tăcere înfricoşătoare. Când te duceai, seara, la baie, te rătăceai în spălător, nu mai ştiai dacă să ocoleşti peretele cu căzile pentru spălat pe picioare prin dreapta sau prin stânga, dacă sala WC-urilor era înaintea sălii chiuvetelor, dacă nu cumva simetria antiseptică a spălătorului se inversase deodată şi-acum sudul era spre nord şi estul spre vest… Când stăteam în fața chiuvetei, gata să mă spăl pe față, priveam îndelung robinetele de nichel, împietrite-n forma lor definitivă. Silueta mea, cum priveam, gol până la brâu, în metalul lucios, aluneca pe țeava metalică, şerpuind trandafirie, şi a fost singurul mod în care-am reuşit, un an întreg, să mă privesc într-o oglindă, căci cele de deasupra erau mult prea sus ca să ne vedem în ele. Chiuveta însăşi îmi venea cam în dreptul bărbiei.

De pe săliță se vedea scara interioară care ducea către etaj, unde erau dormitoarele fetelor. Cum ele au sosit în aceeaşi zi ceva mai târziu, cu alte autobuze, le-am văzut urcând scara, cu valijoarele lor în mâini, copii ca noi, dar cu părul lung, cu bobițe de cercei în urechi şi cu altfel de haine: rochii de stambă, fustițe şi bluze de pânză aspră, multe făcute de mamele lor acasă, pe masa unde-ntindeau şi coca pentru cozonaci cu sucitorul de lemn, care se transforma adesea şi-n masă pentru croitorie, plină de panglici galbene, cu centimetri numerotați şi clipsuri de metal la margini, de foarfece mari şi ruginite şi de şabloane de hârtie din revista *Femeia.* Degetarul, micul obiect care mă distra atât de tare, ca şi câte-o bucată spartă de magnet, plină de ace şi bolduri, nu lipseau niciodată. Lente şi palide ca deportatele, cu genele ude, fetițele urcau către un loc care, asemenea toaletelor pentru femei din oraş, avea să ne rămână mereu inaccesibil. Un tabu

puternic şi ameţitor, pe măsura tentaţiei, ocrotea etajul unu şi, deşi nimic nu ne-mpiedica să suim scara către acele locuri pierdute-n fantasticul lor, multă vreme nici nu ne-am gândit măcar la asta.

L

După ce ne-am lăsat bagajele în cuşete, pe paturi rămânând doar pijamalele noastre cu desene de girafe, elefanţi şi broscuţe,

am fost duşi de instructor - care se numea tovarăşul Nistor - la sala de mese, în clădirea alăturată. Pe alei erau brazi uriaşi şi mirosea puternic a pădure. Stătea să plouă. Foarte departe, peste vârfurile brazilor, se zăreau crestele munţilor. Totul era atât de diferit de lumea mea, de parcă nimerisem în alt univers, cu alte forme şi-nchipuiri ale lucrurilor. Cum am intrat în sala de mese — un dreptunghi alb, vast, plin de măsuţe de patru locuri — ne-a izbit mirosul puternic, greţos, de mâncare de cantină, cel care avea să mă chinuie, mai mult decât orice, până la sfârşitul şederii mele la Voila. încă de la-nceput mi-a-ntors stomacul pe dos, dar, pe măsură ce-am început să fiu supus torturii mâncării, de la o vreme n-am mai putut intra în sala aceea fără să dau fuga la closet şi să vomit, pe nemâncate, un lichid acru şi verzui. Mă aşezam apoi la masă palid şi resemnat, ştiind prea bine ce-avea să urmeze.

Căci în preventoriul de la Voila copiii trebuiau să mănânce tot. Nu exista o regulă mai inflexibilă. Tot ce era-n farfurie, oricât de scârbos, de imposibil de-nghiţit ar fi fost. Dacă nu terminai în timpul rezervat mesei, erai dus, cu farfurie cu tot, la infirmerie, unde erai lăsat până seara, cu farfuria-n faţă, supravegheat de surori. Vomitai, o luai de la capăt, iar vomitai, iar luai câte-o-nghiţitură... în timpul ăsta încasai adesea câte o palmă peste ceafa, ca să te grăbeşti.

M-am aşezat la masă, îngreţoşat, lângă Traian, cel care-şi alesese patul lipit de al meu. Se uita şi-acum la mine pe sub sprâncene. Era masiv şi blond, cu părul tuns perie, şi părea mai mare, ca vârstă, decât mine şi ceilalţi copii. Avea ochii foarte albaştri, foarte depărtaţi unul de celălalt, plini de lacrimi. Câteva i-au picurat, pe parcursul mesei, în ciorba şi tocăniţa în care tot învârtea cu lingura. Nici eu nu puteam mânca: fusesem întotdeauna un mofturos fără egal, nu-mi plăcea nimic, îmi aruncam de multe ori sub lift pacheţelele pe care mi le făcea mama pentru şcoală. Dar, altfel decât Traian şi toţi ceilalţi, nu simţeam, şi n-aveam să simt niciodată cât am stat la Voila, lipsa părinţilor. Era de parcă n-ar fi existat niciodată. Fuseseră, atunci mi-am dat seama prima oară, străvezii şi fantomatici în viaţa mea, şi-aşa aveau să rămână. Era bine în preajma lor: eram slujit de ei ca un mic zeu de credincioşii săi. Dar dacă lipseau nu simţeam vreo nemulţumire. îmi plăcea să explorez lumea de unul singur, în ciuda fricii de locurile străine. Iar la Voila totul era atât de nou şi de vast, încât trecutul engramat în memorie îmi pălea şi devenea inaccesibil: eram întors cu totul spre viitor, spre surprizele care mă aşteptau mai departe. De-asta nici nu aveam, asemenea celorlalţi copii, vreo personalitate a mea proprie: eu eram spaţiul în care ei se mişcau, eram câmpul vizual care-i integra. Mă consumam în întregime privindu-i, pe ei şi locurile din jur. Nu ştiam nici măcar cum arăt, sau cum îmi sună vocea. Un băieţel de nouă ani, pierdut printre alţii ca el.

Deşi n-am mâncat atunci tot, nu m-au dus din prima zi la infirmerie. Ne-am întors în dormitor, unde-am aşteptat venirea doctorului cu prima vizită medicală. A sosit, un bărbat blând în halat alb, însotit de asistenta cu care s-a si căsătorit mai târziu. Ne-au căutat mai întâi de păduchi şi de lindeni şi, fireşte, au găsit la câţiva dintre noi, care au fost imediat trimişi la tuns „numărul zero”. Şi eu avusesem „puişori”, cum le zicea mama, dar scăpasem de curând de ei:

spălat cu gaz lampant şi apoi pieptănat cu pieptenul de metal, cu dinți deşi şi ascuțiți, care-mi zgâriau pielea capului. „Ia uite puişorii”, îmi arătase, satisfăcută, micile semințe gălbui prinse-n dinții metalici. Erau capsule în care viermişorii ce-aveau să devină păduchi se zăreau ca nişte minuscule puncte negre, pulsânde. Apoi ne-au dezbrăcat până-la brâu, căutând pe pielea noastră semne de urticarie. Cine avea bubițe s-a ales cu câte o pată de albastru de metil peste ele, mâzgălită neglijent cu o pensulă, aceeaşi pentru toți copiii. Doctorul avea păr mult pe falangele degetelor, dar unghii îngrijite şi o atingere delicată. Mirosea întotdeauna proaspăt, a apă de colonie. Stetoscopul, cu furtunurile lui de cauciuc roz şi cu talpa sa rece, nichelată, ne fascina ca un obiect din altă civilizație. O creatură superioară se folosea de el ca să ne palpeze, în cine ştie ce scop, trupurile ce-adăposteau, sub pielea catifelată, organe moi, complicate, ce zvâcneau, se-ntindeau şi se retrăgeau ca nişte animale vii într-o vizuină subterană.

Ni s-a distribuit atunci şi medicația, după consultarea unor fişe din plicuri groase, folosite şi refolosite, asemenea celor pe care câte-o femeie grasă şi plictisită le dădea mamei când mergeam la dispensar. Eu aveam să iau hidrazidă, nişte pastile mărunte şi gălbui ca ouăle de păduchi, câte opt pe zi, în fiecare seară. Le-am luat mereu pe toate deodată, cu puțină apă, la spălător, grăbit să mă-ntorc ca să prind de la-nceput povestea de culcare. Ciudat, nu mă simțeam bolnav, mi-era rău zilnic doar din cauza mirosului de mâncare de la cantină, din cauza ciorbelor şi ciulamalelor, a cărnii moi şi insipide de pui, a pipotelor şi ficaților pe care mai curând aş fi murit decât să le mănânc.

Am ieşit apoi, prin burniță, prin curtea preventoriului. Tovarăşul Nistor ne-a arătat clădirile, dintre care unele erau noi şi moderne, de beton armat, cu ferestre largi, nu prea potrivite cu peisajul sălbatic din jur, iar altele, şi mai cu seamă castelețul infirmeriei, cu frumosul său turn, păreau

străvechi, înnegrite de umezeală, cu piatra acoperită de licheni. Aleile urcau şi coborau, se-ntortocheau în mod ciudat în jurul clădirilor, se pierdeau apoi printre brazii care se-ndeseau, negri, în toate părțile, legănându-şi, la mare-nălțime, conurile lemnoase. Toate drumurile păreau în cele din urmă să dispară într-o pădure adâncă şi-ntunecoasă ce-nconjura complexul. Pe lângă marile construcții se mai aflau, presărate din loc în loc, barăci de lemn unde, aveam să aflăm mai târziu, locuiau bucătarii, profesorii şi învățătorii, femeile de serviciu, grădinarii, sau care adăposteau mici ateliere de croitorie sau tâmplărie. Unde-aveam însă să-nvățăm? Nu se zărea nicăieri nici o şcoală, iar pedagogul era atât de-ntunecat şi emana atâta răutate, că nu-ndrăznea nimeni să-l întrebe. Eu treceam în clasa a treia şi mama-mi pusese-n valiză câteva rechizite: caiete dictando şi de matematică, un penar de lemn, un echer, câteva creioane chinezeşti cu gumă... Poate n-aveam să facem totuşi şcoală, bolnavi cum eram cu toții? M-am uitat scurt la copiii din preajma mea: toți păreau zdraveni şi, în ciuda despărțirii de părinți, din ce în ce mai vioi şi mai curioşi. Era o glumă să vezi în ei nişte bolnavi de tuberculoză...

Ne-am reîntors în dormitorul nostru, întunecat acum si straniu ca o poză veche. Tovarăşul Nistor a aprins luminile, iar noi ne-am răspândit pe la paturile noastre, pe care le-am desfăcut pentru culcare. Cât de tare şi de ciudată era țesătura cearşafurilor! Stătea țeapănă de-atâta scrobeală, iar ochii mei, atât de limpezi pe-atunci, puteau vedea minusculele noduri în foaia lor netedă şi aspră totuşi ca şmirghelul. Şi ce textură neobişnuită avea pătura! Scoteam din ea fibre lungi, albastre, răsucite-n toate părțile. Părea făcută din tulpinițele unor plante, uscate şi presate, colorate cu o unanimă gențiană. Prin găurile cearşafului de pe pat se vedea salteaua, negricioasă, mucedă parcă, şi-ntr-adevăr, în ultima zi de la sfârşitul fiecărui trimestru, când se desfătau paturile şi cearşafurile stăteau grămezi pe podea, pe fiecare pat de fier

rămânea la vedere câte-un fel de animal marin, slinos, negru-gălbui, desigur străvechi, cel ce ne răbdase-n spinarea sa după ce îndurase şi răsucirile prin somn ale cine ştie câtor alţi copii... Dar ziua aceea, a plecării, cu valijoarele făcute şi dormi torul pustiu, era atât de tristă, că şi azi îmi apare-n vise, legată de tema mereu reluată a trenurilor şi-a gărilor necunoscute şi pustii.

Perna, pe care-n nopţile cu lună strălucitoare aveam s-o pângăresc de-atâtea ori, era plată, informă, lipsită de colţişorii şi volanele pernelor de-acasă. Câte-un fulg de găină, roşcat, cu ţepişori încă nedezvoltaţi şi alţii expandaţi până la un puf imaterial, ieşea din pânza albă, mai moale şi mai lucioasă decât a cearşafurilor. Stăteam cu toţii pe paturi, ne uitam sfioşi unii la alţii. Pedagogul ne tot spunea câte ceva, pe un ton aspru şi inflexibil: reguli de comportare, pedepse... Cum să ne organizăm cuşetele - şirul de dulăpioare înalte şi-nguste, lipite unele de altele pe peretele opus marilor ferestre cum să ne purtăm cu îngrijitoarele şi femeile de serviciu... După ora nouă, când se dădea stingerea, uşa dormitorului se-nchidea şi nici un copil nu mai avea voie să iasă pe culoar. Dar cei mai mulţi dintre noi nici măcar nu-l ascultam. Totul era prea nou, era prea mult totul deodată. In trecut, când ajungeam în lumi necunoscute, îi avusesem totuşi pe părinţi ca o constantă, ca firul de aţă tare pe care se-nşiră perlele cenuşii. Acum eram singuri, trebuia să distingem singuri zonele bune şi cele rele, zeii binevoitori şi cei ostili. Tovarăşul Nistor avea să fie unul dintre cei mai abjecţi, şi totuşi un demon mărunt, lipsit de consecvenţă şi importanţă. Alte divinităţi mărunte aveau să se-arate în chiar acea primă seară, când cele trei îngrijitoare-au intrat în dormitor dând uşile de perete. „Gata! Fiecare în patul lui şi să nu vă mai mişcaţi de-acolo! Să nu se-audă musca!“ Semănau cu vânzătoarele de la pâine şi lapte, cu taxatoarele din tramvaie,

erau femeile grase şi impersonale, tuciurii, cu care, nu se ştie de ce, erau populate toate magazinele de haine de pe Lipscani şi mezelăriile din hala Obor. In acea seară-au trecut cu mare viteză de la un pat la altul, ca să ne taie unghiile cu foarfece mari de fier dat cu unsoare: ni le-au tăiat din carne, în duşmănie parcă, insensibile la țipete sau la tragerea-napoi a degetelor rănite. Imediat cum terminau cu unul dintre noi, se repezeau ca nişte vulturi la copilul de-alături, îl prindeau între sacii țâțelor şi pântecelor şi coapselor lor uriaşe şi-i smulgeau unghiile fără milă, până când au terminat cu toți. „Şi-acum, la baie! Dezbrăcarea şi-ncolonarea la spălător!”

Nu mai văzusem copii dezbrăcați. Ştiam de-acasă ce groaznic era să te vadă cineva-n fundul gol. De multă vreme n-o mai lăsasem nici pe mama să intre peste mine când făceam baie. Iar acum, douăzeci de băietei, cei mai mulți subțiri si costelivi, se-ncolonaseră, străduindu-se grozav să nu se atingă, dar mai ales să nu se privească, în fața uşii dormitorului. Tavanul plutea enorm de sus deasupra noastră, cu cele patru globuri rotunde atârnând pe tijele lor. Mi-era foarte ruşine, mă simțeam ca un mic animal într-o turmă, fusesem abandonat într-un loc în care dispărusem într-un grup de trupuri mici şi goale ce aşteptau, speriate, alte încercări, cu neputință de prevăzut. Am trecut goi şi-nfrigurați prin holul rece, lipăind pe mozaicul podelei, şi ne-am găsit într-o zonă de abur şi bruscă fierbințeală. Căci în spălător mergeau toate duşurile, scoțând rotocoale albe ce se-ntindeau în toată sala, aburind oglinzile până la un mat brăzdat de stropi lungi şi umplând încăperile cu ceață. Am fost vârâți cu sila sub jeturile opărite ce cădeau din pâlnii şi care-n câteva clipe ne-au înroşit ca pe nişte raci fierți. In cămaşă complet udă, pedagogul se plimba prin sălile unde chirăielile copiilor erau sufocate de aburi şi străpungea cu privirile pe oricine-ar fi ieşit de sub jeturile de apă clocotită. Curând, nu-l mai puteam vedea nici pe copilul cu care-mpărțeam duşul. Aşa că am fost complet luat prin

surprindere când o mână m-a apucat de braț şi m-a smucit afară din cabină, pe podeaua udă fleaşcă şi alunecoasă. Era una dintre îngrijitoare, care, în mare viteză, a-nceput să mă frece peste tot cu un burete aspru, îmbibat de săpun. „Ridică mâna!” îmi spunea impersonal şi repezit, ca o maşinărie moale. „Acum cealaltă![11] Mâna ei trecea cu o energie nemaipomenită peste pielea mea roşie ca focul, îmi smotocea părul să mi-l rupă, îmi freca fața cu acelaşi burete ca de sârmă, îmi raşcheta pieptul, spatele şi burta. Prin bluza femeii se vedeau cercurile stacojii de pe sâni, buricul întunecat, şuncile de pe şolduri… Mă sucea şi mă răsucea ca pe-o pană. „Acum lasă-te pe vine!“ Şi deodat-am simțit buretele trecân- du-mi peste fund, printre fese, şi apoi peste cocoşelul şi ouşoa- rele despre care ştiam cât e de ruşinos să le arăți cuiva, darmite să laşi să-ți fie atinse. Am încercat să strâng picioarele, dar femeia cea masivă mi le-a desfăcut cu uşurința şi nepăsarea unei insecte. Când a terminat, m-a-mbrâncit iar sub dus si s-a repezit la celălalt copil. Pe cât de palizi intraserăm în spălător, pe-atât de roşii ne-am întors la paturile noastre, ca să ne punem pijamalele noi, de diftină, aduse de-acasă, şi să ne vârâm în pat. „Cine are treabă la veceu să se ducă acum, că până dimineața să nu vă prind că umblați brambura pe hol“, croncănise pedagogul în timp ce-şi schimba cămaşa cu una uscată. După ce şi

vânzoleala asta a trecut, s-a stins lumina si-am rămas în cel mai deplin şi mai adânc întuneric.

A doua zi, lumina era însă mai strălucitoare ca oricând, lumină rece de toamnă. Muchiile ascuțite ale paturilor şi tijele becurilor din tavan mă orbeau. Copiii se ridicau din paturi în capul oaselor şi moțăiau, privindu-se unii pe alții. A fost ziua schimbării de regn şi de peisaj, căci a doua zi am văzut ce n-aş fi crezut că am să văd vreodată: pădurea. încolonați, am fost conduşi, după micul dejun, în pădure. Şi pădurea era fără margini, adâncă şi misterioasă, neagră şi verde, plină de goluri, tăcută până la urlet. Trăisem toată viața mea pe asfalt,

ca o molie-a zidurilor care-ar fi alergat veşnic, cu zecile ei de picioare, pe acelaşi calcan coşcovit şi ars de străvechi incendii. Tot ce văzusem pân-atunci fuseseră casele dărăpănate ale oraşului, chioşcurile de ziare, alimentarele, liniile de tramvai. Iar acum, în dimineața orbitoare, lăsând în urmă castelul de lemn al infirmeriei, intram în pădure.

Nu ştiam ce să fac cu atâta lumină verde, cu atâtea mii de nuanțe de verde, transparente, opace, degradate la galben şi ruginiu, pulsând şi zvâcnind sub bolțile copacilor uriaşi. Nu ştiam ce să percep mai întâi din lumea aceea de sclipiri, mirosuri şi triluri de păsări, scoarță neagră şi umedă, atât de aspră, că-mi rănea ochii, pământ moale, elastic, plin de lăstari, acoperit de frunze în diferite stadii de fărâmițare. Intre cele mai de jos ramuri înfrunzite erau mari roți de pânză de păianjen, sticlind din poliedrele lor aproape perfecte, umflându-se la fiecare adiere, suportând în arhitectura lor rigidă animalul din centru, greu ca o boabă mare de strugure. Peste tot erau trunchiuri căzute, găunoase, în interiorul putred al cărora crescuseră ciuperci alburii, cărnoase, băloase, contopite unele-n altele. Buturugi ancorate de rădăcini solide, ca nişte măsele înnegrite, plombate neglijent, mişunau de vacile-Domnului. Aerul era umed şi-ntunecos pe alocuri, ca să izbucnească-n flăcări insuportabile când razele străbăteau prin frunziş, bălțând pământul cu desene tremurătoare. Şi fețele copiilor erau aici bălțate, şi hăinuțele lor şi brațele lor goale, de parc-ar fi crescut aici de când veniseră pe lume, împăstați în lumea asta de sclipiri şi-ntuneric, una cu ea, ca modelul din covoare.

Ne-am risipit din primele minute în toată pădurea, cum aveam s-o facem apoi de sute de ori, mai ales duminicile, avansând atât de-adânc, încât abia dacă mai auzeai câte-un strigăt slab de la grupurile îndepărtate. Niciodată n-am dat de vreun capăt al ei. Era ca şi cum s-ar fi-ntins până la marginile lumii, în toate părțile, înconjurând în miezul ei preventoriul. Nu erau cărări, nu aveai repere, pădurea era la

fel peste tot: pământul presărat cu frunze moarte, pietrele mari pe care le răsturnam ca să găsim cuiburi de furnici roşii, cu larve mai mari decât ele, trunchiurile negre ce susțineau bolțile flexibile şi grațioase, frunzişul de deasupra, în care păsările, niciodată văzute, aruncau alte bolți, de tril, pe deasupra noastră. In grupuri de câte trei-patru băieți, înarmați cu bețe umede şi cu centuri de scoarță, exploram în toate direcțiile lumea de transparențe şi putregaiuri, chemându-ne unii pe alții că să vedem câte-un mare miriapod agitându-şi căngile-n aer pe-un ciot de buturugă, un rod-al-pământului cu bulbuci roşii şi verzi pe trunchiul său falie - semn că anul acela roşiile şi ardeii se vor face din plin —, câte-o semilună de iască, vălurită, galben-verde ca fierea, pe care ne străduiam s-o rupem cu degetele. Alergam printre mus- culițele transparente care ne-nsoțeau peste tot, ajungeam la pârâiaşe din care-am băut apă-nghețată chiar din prima zi, deşi mişunau de insecte palide, cu pântecul prins într-o armură de pietricele, ne aventuram pe deluşoare şi coboram în văioage, mereu în umbra umedă, mirosind dulce-a pământ reavăn şi a sevă, mirosind amar, în acelaşi timp, a tanin, a secreții de gândaci pe jumătate striviți, a flori flasce cu detalii dezgustătoare.

Cel mai mult îmi plăcea când rămâneam singur. Mă străduiam, de fiecare dată când ne dădeau voie-n pădure, să merg cât puteam de mult într-o singură direcție, până când în jurul meu se făcea tăcerea zumzăitoare-a pădurii. Era cu atât mai linişte cu cât câte-un brusc bâzâit, violent de parc-ar fi venit de la o elice de tablă, îmi vâjâia pe la urechi. Cu cât o pasăre necunos- cută-şi spunea fraza de câteva note, urmată de o tăcere verde. Mă opream şi rămâneam în picioare. Dacă mi-aş fi făcut palmele căuş, aerul ar fi stat în ele ca o apă densă, plină de măta- sea-broaştei. Aerul fulgera şi se-ntuneca la fiecare mişcare a crengilor, punând aur gros, roşiatic, pe trunchiurile prăbuşite. Eram în fundul pădurilor,

în cel mai adânc ascunziş al lor, dizolvat în sucurile lor gastrice.

Cât de mult mă bucuram de amănuntele noii mele lumi!

Mă aşezam pe burtă, peste frunzele ude, amestecate cu pământul.

Ridicam în fața ochilor o singură frunzuliță: era unică, diferită de toate celelalte, şi totuşi până la mine n-o observase nimeni, nici măcar ea însăsi, nici măcar Dumnezeu. Era ea însăsi: galben-lucioasă, ascuțită, cărămizie pe margini, cu nervuri vizibile, cu înțepături de insecte tivite cu cerculețe de-o nuanță anume de cafeniu, un aluniu deschis şi înveselitor. Pețiolul îi era încă întreg, construit cu o grație anume şi terminându-se cu o zonă poroasă, locul unde se desprinsese de crenguță. Frunza avea o zonă uşor zdrențuită, cu țesutul desfăcut de-a lungul nervurii, iar pe spate era mai mată, mai portocalie şi mai afectată de umezeală decât pe cealaltă parte. Sub ea, peste ea, în jurul ei, erau mii şi zeci de mii de alte frunze pestrițe, fiecare altfel, dar toate atinse de decădere: dintr-unele rămăsese doar scheletul într-un fel de puf cafeniu; altele se spărseseră în interior şi se destrămau către margini. Din mijlocul altora țâşnea câte-un lăstar verde strălucitor care urca avid către soare, cu câteva zeci de frunzulițe crete în vârf.

Cercetam apoi o buturugă putredă, al cărei lemn buretos îl puteam rupe uşor cu degetele. Ce găuri largi şi neliniştitoare se căscau sub rădăcinile ei! Ar fi putut ieşi de-acolo păianjeni cât şobolanii. In carnea fibroasă, cu inele şi aşchii, a buturugii găseam pupe livide, elastice, în care simţeai zvâcnind ceva ce-abia atunci se alcătuia. Găseam gândaci cu platoşă verde, metalică, şi viermi tari ca sârma, răsuciţi în spirală. Priveam o veşnicie lumile bestiale de-acolo, îmi apropiam obrazul de ele, respiram mirosul ue pământ de pe labele coropişniţclor şi de pe inelele scolopendrelor. Furnicile roşii, care-şi sprijineau de câte-un trunchi oblic mormanele de talaş în care trăiau, sticleau în toate părţile, oarbe şi laborioase. Din când în când tăcerea devenea aşa mare, că puteai auzi zgomotul lemnos pe care-l scoteau antenele lor când două furnici se-ntâlneau şi conversau pe muteşte. Dar imediat era sfâşiată de alt tril ce se arcuia deasupra, foarte sus, asemenea bolţilor înverzite ale copacilor.

Dacă mă lăsam pe pământ, printre sutele de lăstari şi plante mărunte, fiecare altfel, fiecare modelată-ntr-un fel diferit de timp şi de intemperii, dacă-mi lăsam trupul inert măturat de soare şi umbre, dacă lăsam să se arcuiască deasupra mea ciorchinii de boabe roşii şi negre ale vreunui arbust otrăvitor, nimic nu mă mai deosebea de lumea pădurii. Aş fi murit acolo, aş fi devenit curând o mortăciune cu sucurile interioare sleite, cu ochii păienjeniţi şi pielea crăpată, o mişună de insecte, un sol fertil pentru ciuperci, o carcasă tot mai descompusă, linsă de vânt şi de singurătate. Ar fi plouat şi-ar fi nins peste mine, şi-n primăvară câteva oase şi câteva cârpe-ar mai fi rămas împrăştiate acolo, sub clopoţeii mărunţi cu cupe viorii şi sub nuielele cafenii ale copacilor tineri. Aş fi aparţinut, în fine, unei lumi, una cu ea, una cu aerul ei verde şi umed, cu covorul ei de frunziş transparent, cu mirosurile ei dulci şi amare. Aş fi murit şi-aş fi renăscut

acolo, în lipsa desăvârşită a oricărei conştiințe, cunoaşteri şi îndoieli, doar un model în tapiseria fără sfârşit a pădurii.

Un fluier îndepărtat, străin ecourilor de sub crengile arcuite, ne chema înapoi, după câteva ore de alergare şi reverie în locul pe care aveam să-l iubesc cel mai mult întreaga mea viață: pădurea. Era fluierul de arbitru pe care tovarăşul Nistor îl purta atârnat de gât. Mă ridicam din patul de frunze putrede şi mă grăbeam în direcția din care venea fluieratul. Printre copacii îndepărtați începeam să-i văd pe ceilalți copii, în grupuri, de obicei fetele între ele şi băieții-ntre ei, grăbindu-se şi ei către locul de adunare. Cu timpul, aveam să ajung să-i cunosc, să mă-mprietenesc cu unii, să mă feresc de alții. Am câteva fotografii din acei ani, în care încă-i recunosc fără şovăială pe aproape toți, pe Bolbo şi Prioteasa, pe Nica şi pe Goran, pe Iudita şi pe băiatul cu ochelari al cărui nume nu-l mai ştiu, dar care ne-a spus, timp de un an de zile, în fiecare seară, înainte de culcare, cele mai uimitoare poveşti. Țin pozele astea, vechi şi plesnite şi pătate cine ştie cu ce, între amărâtele mele de comori, de-a valma cu cozile mele, dinții mei de lapte, hârtii şi chitanțe, alte şi alte poze şi câteva obiecte ce-ar părea aproape oricui din cale-afară de eteroclite şi misterioase, dar care pentru mine sunt banale ca furculița şi cuțitul, ca nasturii de la cămaşă. Muzeul meu, casa mea memorială.

Ne-am regăsit în fața infirmeriei, ultimul avanpost al lumii oamenilor înfipt în coasta pădurii, înconjurat pe jumătate de ea şi, într-un fel, una cu ea, căci micul castel, cu turnulețul său octogonal şi corpul de zid văruit cu galben murdar, avea peste tot bârne aparente, încrucişate, smolite asemenea trunchiurilor din fundal. încolonați, ținându-ne de mână doi câte doi, am fost conduşi, pe aleile pavate dintre pavilioane, către poarta prin care intraserăm ieri cu autobuzele. Ziua era strălucitoare, una dintre acele zile de toamnă în care aerul arde cu lumină rece, mai curând ca o apă foarte limpede care-ar scălda totul. Chiar la intrare era o gheretă cu un geam

deschis. Am trecut cu toții prin dreptul lui şi-am primit, de la una dintre femeile grase ce păreau să mişune peste tot, o prăjiturică rotundă cu o jumătate de miez de nucă lipit deasupra ei. „Parcă-ar fi un creier“, spusese un copil, şi am zâmbit şi eu, căci exact aşa arăta jumătatea aia de miez. Cam atât avea creierul o pisică, bănuiam eu. Apoi am traversat şoseaua către o poartă identică, deschisă într-un zid lung din prefabricate. Deasupra se ridicau munții, împăduriți şi ei. Câțiva brazi se zăreau prin poarta de sârmă, la intrarea-n grădina şcolii.

Pentru că dincolo de şosea era o livadă de meri, şi-n mijlocul ei era şcoala. Aveam să văd merii, între care-am stat de-atâtea ori tolănit în iarba înaltă până la brâu, în toate avatarele lor, rotite odată cu anotimpurile: acum erau verzi, verzi până-n miezul lor, verzi în adâncul tulpinelor cu vase lemnoase şi liberiene prin care curgea gâlgâind o sevă verde, verzi în nuanțele mereu schimbătoare ale frunzelor si-n carnea evanescentă ce se disloca la muşcătura noastră cu un pocnet, a fructelor de greutatea cărora ramurile se aplecau până la pământ. Cât am stat la Voila, m-am hrănit aproape numai cu mere şi hidrazidă, pe când mâncarea de la cantină am vărsat-o în întregime. Am văzut apoi merii uscați şi negri în mormanele de zăpadă, desenați parcă de nişte copii pe-o foaie vălurită de bloc de desen. I-am văzut primăvara plini de flori roze, cu câte cinci petale de țesut creponat şi cu stamine ca nişte cornițe de melc în mijloc. Verile am apucat să mâncăm cleiul lor chihlimbariu, cu gust fad, înainte să fim trimişi acasă, pe asfaltul nostru unanim, în spatele blocurilor noastre carbonizate de vuietul timpului, pentru ca toamna să-i regăsim încărcați de merele cele mai dulci pe care mi le-aş putea închipui şi-atât de zemoase, că după ce muşcai din ele puteai vedea seva sfârâind pe carnea lor reavănă şi cristalină. între sutele şi miile de meri ce atrăgeau toate insectele înaripate ale lumii, viespi şi ihneumonide, fluturi de soiuri nenumărate, aidoma celor pe care-i coloram în frizele noastre

din ora de desen, libelule tari şi zbârnâitoare, se aflau căsuţele ca pentru păpuşi ale claselor primare, scunde şi cu acoperişuri ţuguiate, cuprinzând fiecare câte două clase spate-n spate, fiecare cu pridvorul şi intrarea ei şi cu ferestre ca de casă ţărănească. Clasele erau micuţe, întunecoase, căci crengile de măr filtrau toate lungimile de undă ale luminii în afară de verdele unanim, cu şiruri de bănci străvechi, buretoase, asemenea trunchiurilor prăbuşite din pădure. O tablă de lemn, cu trei picioare, cum nu crezusem să existe decât în desenele cărţilor pentru copii, se afla intr-un colţ. Pe bordura ei zăceau mereu o cârpă ce puţea a oţet şi câteva crete sparte, învelite pe jumătate-n hârtie roşie. Totul era îngust, mânjit cu cerneală, pe pereţi atârnau planşe cu animale necunoscute, cu săgeţi numerotate trimiţând către organe exotice, iar catedra era atât de delabrată, încât s-a prăbuşit intr-un morman de scânduri, de câteva ori, chiar în timpul orelor. Acolo, în căsuţa clasei a treia, aveam să-nvătăm în tot acel an, făcând lecţii dimineaţa, iar după-amiezele, după ora de somn obligatoriu, aveam să ne reîntoarcem ca să ne facem temele, supravegheaţi de-o pedagogă tânără, urâtă şi plictisită, care trecea veşnic printre rânduri şi ne plesnea peste ceafă, neaşteptat şi scurt, fără să ştim niciodată cu ce greşiserăm.

Aveam să trăiesc aproape doi ani în lumea aceea artificială, la fel de departe de viaţa adevărată ca muntele vrăjit al lui Castorp, luându-mi serile cele opt pastile de hidrazidă, mărunte şi gălbui ca seminţele viermilor de mătase, chinuindu-mă nopţile cu o nestăpânită, agonică nevoie de-a urina, vomitând tocăniţele şi fierturile din sala de mese şi scriindu-mi temele, încet şi meticulos, cu tocul de lemn. Dacă n-ar fi fost Traian, n-aş fi ştiut niciodată ce se-ntâmpla cu adevărat în acel fals preventoriu pentru falşi copii tuberculoşi, şi amintirile de-acolo mi s-ar fi amestecat netulburat cu toate celelalte amintiri din care-i ţesută oroarea vieţii mele, fără să ştiu să dibuiesc fisura. A fost cât pe-aci să fiu păcălit de

paradisul de la Voila, să fiu sufocat de munții şi pădurile lui şi narcotizat de mireasma florilor de cireş, în lipsa unui punct din care perspectivele strâmbe să se clarifice şi jocul demonilor cu mintea mea să apară deodată în toată evidența lui de coşmar.

Pe învățătoare le văd rar, cu excepția Steluței, cu care sunt şi aproape vecin, stă pe-o stradă paralelă cu Maica Domnului. Ni se-ntâmplă să luăm acelaşi autobuz sau tramvai spre şcoală, dacă avem vreo şedință diminețile sau dacă mergem la colectat maculatură sau castane. De fapt, în împrejurările astea le văd şi pe celelalte. Lumea învățătoarelor e încă si mai măruntă decât a noastră. Sunt biete femei care croşetează veşnic macrameuri la catedră, când nu decupează iepurii şi morcovii de carton pe care socotesc copiii. Aproape că nu ies din clase, stau acolo înconjurate de mărunții lor subordonați ca nişte regine ale furnicilor, dolofane şi indolente, curățate pe la încheieturi de către lucrătoare. E o faună întreagă în care, dacă predomină gospodinele cu sărmăluțe-n cap şi cu rochii dintr-un material inomabil, biete femei muncite si-acasă, si la lucru, nu lipsesc nici cele mai excentrice exemplare. Doamnele Mototolescu şi Călătorescu (chiar aşa!) sunt ca două gemene: mereu la clase paralele, uşă-n uşă, mereu în vizită una la alta, şi la şcoală, se aude că şi acasă. Niciodată nu le vezi pe fiecare-n clasa ei. în orice moment, dacă le deschizi uşile-n timpul orelor, găseşti o clasă în care copiii, dresați să stea smirnă, sunt singuri şi cealaltă cu două învățătoare care pălăvrăgesc la nesfârşit. De nenumărate ori au fost trase de urechi în şedințe, dar nu li s-a putut face nimic: nici una nu rezistă, oricât ar încerca, asemenea fumătorilor înrăiți, mai mult de câteva minute despărțită de cealaltă. Doamna Spânu e o femeie-bărbat, înaltă şi cu umeri lați, tunsă scurt, cu călcătură cazonă. Creta scârțâie, când o apasă pe tablă, mai tare şi mai strident decât la orice alt profesor. Nu poți decât să crezi c-o face dinadins. Când intri pe Dimitrie Herescu, auzi scrâşnetul insuportabil încă de

dinainte să treci pe lângă Automecanica. Adesea copiii din clasa ei au ajuns la cabinetul medical cu câte-un firişor de sânge prelins din cochiliile delicate ale urechilor.

Adevăratele probleme ale ciclului primar sunt alte două învățătoare. Una e o frumusețe de mahala, o madonă cu talie de viespe şi gură în formă de inimioară. Ochii verzi ca de pisică te privesc languros pe sub gene pâlpâitoare. Guşa dublă păstrează un fel de voluptate orientală, la fel sânii neobişnuit de abundenți, peste care se zbat lănțuge de aur cu cruciuliță. Gheară, care, cu toată frica de nevastă, dădea buzna orbeşte în haremul care e orice cancelarie, ne-a povestit de multe, prea multe ori cum a ajuns acasă la „otrava de Higena", cum i-a îndurat mofturile şi fasoanele câteva ore, luptându-se pentru fiecare centimetru de piele dezvelită, până ce barajele au căzut brusc şi s-a trezit violat cu o ferocitate terifiantă de posesoarea celui mai zemos fruct exotic pe care-l văzuse vreodată între picioarele unei femei: „Băi, n-am mai pomenit aşa ceva, să se năclăiască o femeie în halu-ăla: claia de păr dintre picioare udă fleaşcă şi sucurile curgându-i pe pulpe pân-la genunchi... Când intrai în ea nu mai simțeai nimic, parc-ai fi intrat într-o peşteră..." După aceea nu mai putuse scăpa de ea. Se pomenise cu anonime şi la nevastă, şi la partid, şi la Securitate. Aflase că răspândea manifeste, că voia să-i ia locul lui Borcescu la 86, că l-ar fi călcat pe unul cu maşina şi-ar fi fugit de la locul faptei. Niciodată nu regretase mai mult că se-ncurcase cu o femeie. Specialitatea Higenei erau minciuna şi manipularea. Copiii din clasa ei deveniseră experți în această singură materie pe care învățătoarea lor le-o predase. Se-mpăr- țiseră-n mai multe grupulețe care se urau reciproc şi se parau pe rând. Soseau la şcoală cu jumătate de oră mai devreme ca să deseneze obscenități pe băncile celorlalți. Veneau pe rând la catedră şi şopteau în urechea învățătoarei ce se vorbea la ei în casă, ce posturi de radio ascultau părinții, ce băiat îi place vreunei colege şi ce i-a văzut făcând în closet sau în cămăruța de sub

scară. Aşezată pe scaunul de la catedră, suplă ca o călugăriță cu cap triunghiular şi pântece prelung, Higena țâstâia din buze: ce rea e lumea… în cancelarie se facea gol în jurul ei, căci de câte ori prindea pe cineva în labele ei neiertătoare, pline de ghimpi, îl ținea strâns şi-ncepea să-l devoreze pe îndelete. Profesorul astfel încolțit afla cine-l vorbeşte de rău, cine încearcă să-i taie salariul de merit, cum îl sapă colegul lui de catedră, ce i-a spus ofițerul care se ocupă de şcoală directorului în legătură cu el. Apoi trebuia s-o căineze pentru cât de persecutată şi sabotată este ea însăşi, cum copiii o mint, părinții o jignesc şi colegii o desconsideră. Higena fusese ridicată-n picioare la multe şedințe şi criticată pentru atitudinea ei distructivă față de colectiv. „Tovarăşa… Floroiu, nu mai fi, Higena dragă, aşa de rea, că rămâi nemăritată“, îi arunca Borcescu, care o avusese şi el mai demult, se spunea, tot la ea acasă, tot sub privirile celor vreo zece păpuşi de porțelan cu rochii de burete înşirate pe spătarul studioului. Şi avusese de suportat cam aceleaşi consecințe ca şi Gheară. Noroc că şi cei răspunzători de şcoală ajunseseră s-o ştie ca pe-un cal breaz, şi delațiunile ei ajungeau de cele mai multe ori la primul coş.

Cealaltă, o bătrână decrepită cu părul cărunt smuls în toate

părțile, duhnind a urină şi-a țuică, era epava şcolii, faimoasa

tovarăşă Zarzăre. Cu sânii si burta revărsate ca Venus din neo- > >

liric, mereu mahmură, cu un zâmbet şmecheresc de târfă pe

fața cu fire de barbă şi mustăți, Zarzăre era totuşi învățătoare

şi scotea la patru ani o dată o menajerie de clasă cu care nici

cei mai buni profesori ai şcolii nu mai puteau face ceva vreodată.

De câte ori băgăm capul pe uşă, când eram de serviciu dimineața,

o găseam trântită pe-o rână la catedră, iar în clasă o mizerie şi-o debandadă indescriptibile. Copiii se alergau, se scuipau şi se-njurau, ridicând praful până la tavan. Se jucau cu ea, îi ridicau fustele, îi vopseau şuvițele cenuşii cu cerneală, îi scriau cuvinte porcoase pe ceafa... Toți ştiau că madam Zarzăre nu era numai Pena Corcoduşa a cartierului, împuțită şi mereu pe şapte cărări, ci si Raselica Nachmanson. Trăia cu un bărbat tânăr si frumos * * > (după criteriile cartierului şcolii), şi colegii credeau că ştiu cu ce farmece îl ține lângă ea boschetara noastră. De multe ori Agripina îmi spunea indignată: „Ştii ce face lepădătura asta, dom' profesor, la ea acasă? *Urgii,* dom' profesor! Urgii în toată regula, cu câte doi şi trei bărbați, cică şi cu femei, nu m-aş mira deloc. Când era tânără a fost la Crucea de Piatră, că dac-au venit comuniştii prin '*48-49,* au închis bordelurile, şi pe curve - ce să facă cu ele? - le-au făcut învățătoare. Pe unele le-au băgat în fabrici, dar pe cele care ştiau să scrie le-au trimis în şcoli, să le dea educație la copii. Să nu vă spun eu, dom' profesor, că sunteți tânăr şi nu ştiți ce-i viața, câte curve sunt învățătoare în toate şcolile, chiar şi în alea din centru. Că aveau şi ele relații, cunoşteau lume... Bărbatu-meu, scriitorul, îmi povesteşte de o mulțime de clasici ai literaturii române care se duceau la Crucea de Piatră. Ei, n-aveau şi ei câte-o fată favorită, care ştia ce le place? Credeți că nu le mai şi citeau din ce mai scriseseră, că nu le învățau poezii şi câte şi mai câte? Să nu vă mirați că una ca Zarzăre ajunge să facă praf câte treizeci de copii deodată şi rebutează cu miile în treizeci-patruzeci de ani până la pensie...

Şi când vă gândiţi, dom' profesor, că eu, mai săracă şi mai prăpădită ca ele, m-am ridicat singură, de la coada vacii, şi-am muncit la presa hidraulică, colo, şi la lăcuit sârmă de bobine, iar serile învăţam ca să mă fac profesoară, vai de lume... Mi-am mâncat tinereţile, dom' profesor, ca să-mi mănânce acum vitele astea, bovinele astea, zilele..."

Nici pe Higena, nici pe Zarzăre nu le putuse nimeni urni din şcoală, oricât încercaseră consiliile profesorale şi inspectorii. Toată lumea trebuia să aibă un loc de muncă. Colegii lor se resemnaseră şi aşteptau să mai treacă nişte ani şi cele două să iasă la pensie. Fiecare scotea copii (jupă chipul şi asemănarea lor, an după an şi promoţie după promoţie. Ajungeai să preţu- ieşti, cu timpul, mediocritatea celorlalţi, măcar nu schilodea pe nimeni.

N-aş fi vorbit despre femeile astea mărunte, ascunse toată ziua ca nişte gnomi în clasele lor şi strângându-se laolaltă la şedinţe ca să tricoteze-mpreună, dacă n-ar veni de la ele toate modele nebuneşti care zguduie şcoala din când în când, borcanele cu alge şi lingurile cu ulei şi clismele cu Cico şi cartea *Mătăniile,* nu se ştie de cine scrisă, dar pe care-au citit-o cu toatele fiindcă era vorba în ea despre o fată bătrână care se-ndră- gosteşte de-un orb, singurul care nu ştia cât e de slută, aşa că plângeai de nu mai puteai, şi pasienţele cu cărţi de joc având pe spate poze de fotbalişti celebri, şi timbrele din Madagascar, Qatar şi San Marino, şi peştişorii gupi şi hamsterii care aveau prostul obicei să trăiască doar o săptămână, „şi ce nu i-am făcut, i-am tocat ziare în fiecare zi, i-am dat salată şi morcov ras, parcă era bebeluşul meu, dragă, ajunsese să mănânce mai bine decât mine", şi câte şi mai câte nebunii de care, când trecea moda şi apărea altceva, ele erau primele care râdeau şi se-ntrebau cum de putuseră fi aşa proaste.

Acum e o modă nouă, cubul cu feţe bălţate, multicolore, pe care-l sucesc toate, în ore şi pe coridoare şi-n cancelarie,

încercând să-l facă de-aceeaşi culoare măcar pe-o faţă a lui. E ieftin, se vinde la Obor, şi se strică foarte repede: una-două îi sar bucăţelele prinse înăuntru cu nişte bile de plastic. In cenu- şiul-verzui al cancelariei, cuburile sucite-n palmele livide sunt ca nişte minuni sordide, ca nişte flori modeste, de câmp, ce luminează totuşi feeric sub cerurile joase, oprimante.

Bietele femei îşi pierdeau puţinele minţi pe care le-aveau cu cuburile lor de plastic, ajunse jegoase şi lipicioase de-atâta sucit între degete. O dată pe săptămână, câte una aducea triumfătoare cubul cu două feţe făcute: toate cele nouă pătrate, şi de pe-o faţă, şi de pe alta, erau colorate la fel. Da, dar rămâneau alte patru feţe jignitor, insolent pestriţe, şi asta le înnebunea. Câte una, după ce-şi smulgea părul de disperare, dădea cu cubul de pământ de zburau ţăndări din el şi se jura că nu-şi mai mănâncă mintea cu tâmpenia aia. Femeile de serviciu curăţau răbdătoare aşchiile multicolore, clătinând din cap la ţăcăneala învăţătoarelor. La fel păreau să facă şi personalităţile calmuce din portretele de pe pereţii cancelariei, ce chibiţau compătimitor la masa acoperită cu pânză roşie în jurul căreia câte patru-cinci femei în toată firea (dar şi Spirescu, şi Gheară timp de câteva zile) învârteau furios feţele cuburilor ce aruncau lumini pale pe pereţi şi tavan.

Pentru că bănuiam că noua isterie ce cuprinsese şcoala are un fundament logico-matematic, dincolo de exuberanţa colorată a suprafeţelor de plastic, l-am întrebat pe Goia dacă faimosul cub a fost studiat ştiinţific şi dacă există un algoritm care să permită aranjarea monocoloră a tuturor celor şase feţe. Dar

bineînţeles, gâjâise el, stând alături de mine, şi cu un cap mai înalt, chiar şi aşezat pe treptele din faţa uşii de la intrarea şcolii, cum ne era obiceiul în pauze sau în vacanţele în care trebuia să venim la şcoală, imediat cum dădea căldura

primăverii. Nici unul din noi nu fuma, doar ieşeam la aer ca să privim cerurile de azur de deasupra cartierului, decupate parcă din alte fotografii, alte vremuri şi alte priviri, cele din adâncul copilăriei noastre. Părul ni se răvăşea în vântul încă-ngheţat. Ne uitam uneori şi câte o oră-ntreagă la oamenii simpli, îmbrăcaţi în pulovere ţărăneşti, cu şepci proletare pe cap, care treceau, cărând mereu câte două-trei pungi soioase, la fenjeile cu baticuri vulgare, la câte-un miliţian sau vreun popă înaintând cu demnitatea uniformei, fără să se uite-n dreapta sau în stânga. Goia era blândeţea însăşi, gravitatea însăşi. Nu l-am văzut râzând niciodată. Chipul lui ar fi trebuit să fie ascuns, ca-n Salinger, de-o mască din petale de mac, pentru ca nimeni dintre cei care-l priveau în faţă să nu cadă jos, cu inima plesnită de milă şi de oroare. Vocea sa ieşea, plină de scrum, dintr-un laringe cu corzile vocale arse. Dacă-l întrebai ceva personal - unde locuieşte, dacă stă cu părinţii, cu ce se ocupă acasă, cum stă cu femeile - tăcea, deloc ostentativ, de parcă n-ar fi auzit sau n-ar fi-nţeles ce-l întrebi. Răspundea însă ca din carte la orice întrebare obiectivă, mai cu seamă legată de domeniul său, matematica. Dar şi-aici pasiunea sa era egală, ca şi vocea sa gâjâită, venită din adânc. Răspundea un fel de oracol imaterial şi aproape inuman, o sursă de învăţătură care făcea apel la ceva ce trebuie să fie preexistent în tine (de vreme ce i-ai pus întrebarea), căci orice întrebare îşi ştie de fapt răspunsul, fiind un gol exact de forma răspunsului în mintea celui ce întreabă. Goia nu-ţi răspundea, îţi reamintea răspunsul cu blândeţea neatentă a unei mame care-i explică a zecea oară copilului cum să-şi lege şireturile la ghete. Bineînţeles,

zicea el, cubul Rubik era un obiect matematic complex, subîntins de o teorie vastă. Ţinea de domeniul topologiei, partea vrăjitorească a geometriei, şi, deşi ajuns o jucărie pe care-o poţi lua cu zece lei din Obor, are origini nobile. Inventatorul său născocise multe alte astfel de jocuri logice, dar numai cubul avusese succesul comercial incredibil care-i

îmbogățise pe toți cei din afacere, în afară de el. Ceea ce inventase Rubik, de fapt, fusese mai ales mecanismul prin care cuburile erau interconectate şi se puteau roti în mai multe planuri. Pentru că principiul, *primum movens* al cuburilor colorate, provenea dintr-unul dintre cele mai fascinante experimente mentale din toată istoria matematicii (şi poate chiar a gândirii umane) şi se lega de numele unuia dintre cele mai briliante, mai enigmatice şi mai controversate personaje din istoria logicii matematice, echivalentul lui Lewis Carroll în literatură. „Şi unul, şi altul”, îmi spusese domol Goia, „au încercat să treacă prin oglindă”. într-un fel, au fost maeştri în cea mai nobilă artă, spre care se-ndreaptă toate celelalte, marea artă a evadării. Fiindcă în definitiv Alice, urmând mesajele tot mai complicate venite din altă lume (semi- lune, roți dințate, cruci şi asteriscuri, îmi spun ascultându-1), a găsit, prin vizuina iepurelui sau prin apele oglinzii, ceea ce noi toți căutăm din chiar clipa în care ne naştem: ieşirea din închisoarea sinistră a lumii. La fel de straniu ca şi autorul lui Alice, ca Poe şi ca Darger, ca Nabokov, ca ațâți alți monştri iluminați pentru care fetițele aveau aripi de fluture şi minți de erudit, întruchipând, concupiscent şi arzător, îngerii ispitei, personajul din povestea lui Goia avea să mă captiveze ca una dintre cele mai importante piese din imposibilul puzzle din fața mea, cea cu chipul regelui şi o treime din coroană. N-am făcut imediat legătura cu povestea străveche a cărții pe care-o citisem prin clasa a şasea, nemaiputându-mă opri din plâns. Abia acasă,

levitând deasupra patului meu, gol şi liber de presiunea pământului ce ne striveste-n îmbrățişare, am înțeles osatura fină-a scheletului în toate articulațiile lui: nimic nu fusese întâmplător. Nu fusese o întâmplare că trăisem prima descărcare emoțională, destul de violentă ca să n-o uit niciodată, citind *Tăunul* de Ethel Lilian Voynich, şi nu întâmplător autoarea fusese una dintre fiicele întemeietorului

logicii matematice, George Boole, şi deloc din întâmplare, mi-era atât de limpede acum, Goia îmi descoperise, cu câteva ore-nainte, existența lui Charles Howard Hinton. Puține personaje, reale sau imaginare, pe care le cunosc au rezonanța, pentru mine, a acestui nume, care-a ajuns să reprezinte Căutătorul, neliniştea dementă a visului de evadare. Am fost uimit, fără să-nțeleg deocamdată (dar şirul coincidențelor nu se opreşte deloc aici), că, după spusele lui Goia, Hinton fusese soțul lui Mary Ellen Boole, una dintre surorile lui Ethel, şi avusese o influență copleşitoare asupra întregii familii a marelui matematician, până-ntr-atât încât o alta dintre surori nu se măritase niciodată şi-şi petrecuse viața construind fragile şi pestrițe poliedre de carton în patru dimensiuni virtuale, ce ilustrau teoriile hintoniene.

Numele celui ce inventase termenul „teseract“ (pe care-**l** folosisem în poemele mele fără să-i cunosc originea, ştiind doar că Isus al lui Dali fusese răstignit nu pe o cruce, ci pe o desfăşurare în trei dimensiuni a cubului cvadridimensional) nu-mi era total străin, şi timp de câteva zile m-am străduit să-l găsesc inventariindu-mi lecturile, până ce l-am găsit acolo unde, de fapt, mă aşteptasem din prima clipă, în *Tlon, Uqbar, Orbis Ter- tius* a lui Borges. Chiar şi aşa, am găsit cu greu numele pe care-**l** căutam febril, de parcă s-ar fi ascuns de ochii mei în labirintul frazelor borgesiene. Dar, în fine, l-am găsit în pasajul încărcat de erudiție mistificatoare: „In martie 1941 a fost găsit, între paginile unei cărți de Hinton care îi aparținuse lui Herbert Ashe, manuscrisul unei scrisori a lui Gunnar Erfjord. Pe plic era ştampila poştei din Ouro Preto, iar scrisoarea elucida misterul Tlon, confirmând ipoteza lui Martinez Estrada. La începutul secolului al XVII-lea, la Lucerna sau Londra, a început acea istorie splendidă. A luat ființă o societate secretă benevolă (printre ai cărei membri s-au numărat şi Dalgarno, iar apoi George Berkeley) al cărei scop era să inventeze o țară.“ Hinton era, deci, un nume-jalon pe traseul ce ducea spre Tlon, planeta inventată de

curând, precedată de o busolă de jeleu albastru, pâlpâitoare, ce avea să se substituie lumii.

Hinton se născuse cu un secol înaintea mea, într-o familie engleză faimoasă (sau mai degrabă ,,infamous“) pentru libertinaj. Tatăl său predica poligamia şi se numea pe sine „un Isus eliberator al femeilor”. Tânărul studiase la Oxford şi predase apoi matematici la Rutland. Era în acea vreme - după câteva zile, văzând că opera lui Hinton mă preocupă, Goia mi-a adus un mare volum de istoria matematicii, în care-am găsit informații despre el şi o poză sepia, foarte neclară, înfățişându-l intr-un grup familial alături de o femeie urâtă şi patru copilaşi — un tânăr cu înfățişare raskolnikoviană, cu bărbuță blondă si ochi palizi, având în expresie ceva de-un fanatism liniştit, de o senină agresivitate. Cu manierele lui impecabile, contrastând cu curajul nebunesc din priviri, trebuie s-o fi impresionat pe cea mai mare dintre fiicele celebrului, încă de pe-atunci, George Boole, pe care a luat-o de soție în 1880, având cu ea patru copii, ceea ce nu l-a împiedicat să păşească în scurt timp pe urmele tatălui său. Pentru că, în ciuda realului său ataşament față de Mary Ellen, şi se poate spune față de întregul clan Boole, după doar trei ani Charles se căsătorise iarăşi, în secret şi sub un nume de-mprumut, John Weldon, cu o altă femeie, căreia i-a făcut doi gemeni.

Scandalul a izbucnit la scurt timp, Hinton a fost trimis la-nchi- soare şi dat afară din slujbă, dar acest incident n-a zdruncinat legătura sa cu soția cea dintâi şi cu familia ei. Charles şi Mary au plecat în Japonia, apoi în Statele Unite, până ce urmele urâtului scandal s-au şters din amintirea oamenilor.

în America, familia Hinton a supraviețuit cu greu, cei doi au avut slujbe modeste în diverse oraşe, au sărăcit şi-au fost cuprinşi de disperare. Una dintre cele mai limpede-văzătoare minți din istoria matematicilor şi-un scriitor pe măsură a

acceptat posturi inferioare la universităţi şi instituţii ştiinţifice risipite pe teritoriul american. O singură invenţie, neaşteptată şi pitorească, părea să pună capăt tribulaţiilor financiare ale familiei Hinton, dar matematicianul a supravieţuit prea puţin ca să se bucure de roadele ei: pe când preda ca asistent la Princeton a patentat o maşină de aruncat mingi de baseball pentru antrenamentele echipei universităţii. Era un tub de oţel cu manşoane de cauciuc, funcţionând cu praf de puşcă, în stare să arunce mingi cu precizie, la diferite unghiuri şi cu diferite viteze. O hemoragie cerebrală a pus capăt vieţii bizare a exploratorului celei de-a patra dimensiuni, pe când abia împlinise cincizeci şi patru de ani.

Suntem cu toţii gasteropode, animale moi şi cleioase, târân- du-se pe pământul din care-am ieşit şi lăsând o urmă de bale argintii în urmă. Dar melcul, viermele în veşnică lunecare orizontală, ridică în aer, în spinarea sa de bivol moale, minunea geometrică a cochiliei spiralate, care nu pare-a avea nimic de-a face cu trupul ce-a produs-o din frică şi singurătate. O secretăm din sudoarea şi mucusul pielii noastre, din carnea străvezie, solzoasă, a tălpii pe care ne târâm. Printr-o transmutare alchimică, schimbăm balele în sidef şi spasmele cărnii în netulburată încremenire. Ne rotim, chirciţi, în jurul pilastrului nostru centrai de caolin trandafiriu, îi adăugăm, în disperarea noastră de-a dăinui, spiră după spiră, tot mai încăpătoare, asimptotice şi translucide, până ce miracolul se-mplineşte: viermele dezgustător, trăind în viaţa ce se vieţuieşte, dospit în păcatele lui, irigat de hormoni şi de sânge şi de spermă şi de limfă, putrezeşte şi piere, lăsând în urmă filigeanul de ceramică al cochiliei, triumf al simetriei, icoană fără moarte în lumea platonică-a minţii. Ne secretăm cu toţii, vieţuind, poemele şi picturile, ideile şi speranţele, palatele sclipitoare-ale muzicii şi-ale credinţei, cochilii în care ne-am protejat cândva pântecul moale, dar care abia după dispariţia noastră încep să trăiască în aerul de aur al formelor pure. Geometricul

apare mereu din amorf, seninătatea din chin şi tortură, cum lacrimile uscate lasă-n urmă cele mai minunate cristale de sare.

Viața chinuită a lui Hinton, mizeria şi poftele lui, bizareriile lui, frumusețea lui perversă, vădită-n ochii palizi, atât de asemănători cu ai lui Rimbaud, au produs sideful curb al unei opere abstruse, spirală logaritmică asemenea celor care, după doar trei-patru rotiri în jurul pilastrului central, părăsesc pagina, după alte zece rotiri părăsesc planeta pe care viețuim, pentru ca, după încă douăzeci, universul să devină ne-ncăpător pentru saltul lor nebunesc. Opera lui Hinton n-a fost, în totalitatea ei, decât un cric metafizic în stare să te propulseze rapid, neintuitiv şi vrăjitoresc, către marginile lumii, ca să te treacă dincolo de ele. Pui un bob de grâu pe prima căsuță-a jocului de şah, două pe următoarea, patru pe următoarea, opt pe următoarea. Pe cea de-a şaizeci şi patra căsuță nu vor încăpea toate recoltele pământului. împătureşti o foaie de hârtie o dată, de două ori, de trei ori… La a cincizecea împăturire ajungi până la lună. Dublezi prin mitoză numărul de celule derivate din oul inițial: ai întregul trup omenesc după numai optzeci de diviziuni.

Hinton îşi folosea mintea în acelaşi fel ca să poată înțelege ininteligibilul, să noteze, asemenea poetului ai cărui ochi îi avea, inexprimabilul. Prin analogie şi telescopare, el a-ncercat întreaga viață să depăşească formele intuitive ale spațiului tridimensional, singurele în care mintea noastră se simte la largul ei, căci a fost modelată de ele şi are forma lor, ca să silească un creier în trei dimensiuni, focalizat pe volumele lumii noastre, să-şi lase emisferele să diveargă, să contemple neatent şi visător până ce formele familiare se topesc şi, brusc, epifanic, se deschide poarta către fantastica dimensiune imediat superioară, cea până atunci accesibilă doar sfinților şi iluminaților. Străpungerea închisorii celor trei dimensiuni prin raționament matematic egalează, de fapt (sau dublează, dovadă că până la urmă toate căile cunoaşterii

converg către un punct incandescent, mistico-poetico- logico-matematic), extazul, incubarea de către zeu, starea orbitoare de satori.

Lumea cu patru dimensiuni e, față de lumea (noastră) tridimensională ceea ce lumea noastră e față de cea cu două dimensiuni şi, mai departe, ceea ce lumea bidimensională e față de cea cu o singură dimensiune. Iată cricul lui Hinton, mecanismul său mental prin care, cu mult mai mult efort decât se poate crede, putem intui un spațiu interzis altfel gândirii noastre. Punctul generează linia, linia generează planul, planul generează volumul - ce spațiu va genera un volum în mişcare? Prin ce se poate mişca un volum dacă e scos din lumea tridimensională? Cum punctul e o parte a liniei şi linia o parte a planului, şi planul o parte a volumului, cuprinzându-le într-un fel, deja, ca potențialitate, în structura lor, volumul presupune deja o lume cu o dimensiune în plus, a cărei parte este şi pe care o poate genera printr-un anumit fel de mişcare. O putem vizualiza, putem avea brusca ei revelație printr-un exercițiu de gândire. Ne putem închipui o translație între lumi paralele, fiecare cu o dimensiune în plus față de precedenta, a unor obiecte geometrice simple. Dacă un cub translatează lin din lumea noastră, îndreptându-se spre un plan bidimensional, el va fi perceput de prezumtivii ei locuitori ca un pătrat. Dacă va trece mai departe spre o lume cu o singură dimensiune (un fir lung plutind într-un plan ce pluteşte într-un volum), locuitorii filiformi ai acelei lumi vor percepe doar apariția pe firul lor a unui segment de dreaptă. în final, totul se comprimă infinit în lumea fără dimensiuni a punctului.

Pentru noi, cei ce trăim în trei dimensiuni spațiale (acum ştim că sunt mult mai multe şi că una dintre ele este timpul), locuitorii planului par incredibil de simpli. Putem privi de-a dreptul în creierul lor, putem vedea în casele lor — cărora le lipseşte peretele dinspre noi -, putem să le jefuim valorile din casele de bani. Ei sunt ca nişte personaje create de noi,

cărora le ştim dinainte viitorul pentru că tot noi le-am inventat trecutul. Suntem zeii lor, putem apărea brusc în mijlocul lor, ca nişte proiecții spectrale, înspăimântându-i. Dacă o sferă le-ar străbate membrana, ei ar zări la-nceput un punct, care-ar creşte ca un cerc tot mai mare pentru ca apoi să scadă. Punctul final ar dispărea şi el, inexplicabil, de pe cerul lor. Dacă ne-am distra să le străpungem membrana cu o furculiță, ei ar vedea întâi patru puncte, apoi patru cercuri, apoi o curbă în care cercurile s-ar contopi şi care-ar dura mult, lățindu-se şi îngustându-se până-ar pieri şi ea cu un punct final. Ne putem, într-adevăr, imagina lumea lor ca pe-o suprafață ne-ntreruptă care-nconjoară lumea noastră, şi pe care lumea noastră se proiectează ca pe un ecran.

Pentru cei scufundați într-o lume plană e cu neputință să-şi imagineze a treia dimensiune. Un prizonier într-o închisoare ai cărei pereți sunt patru linii va rămâne acolo etern, fără să observe că ar putea evada perpendicular pe plan, luându-şi zborul, pur şi simplu, prin zidul inexistent către a treia dimensiune. Acel zid există doar în mintea şi-n obişnuințele lui, a celui pentru care există dreapta, stânga, înainte şi-napoi, dar nu şi sus sau jos. Nimic nu e mai uşor decât să-l ajuți pe-un prizonier să evadeze, dacă ai, față de el, o dimensiune-n plus: îl apuci pur şi simplu-ntre degete şi-l ridici, perpendicular pe lumea sa, intr-un spațiu pentru el inimaginabil. Cei din jurul său l-ar vedea dispărând miraculos: urmele sale în zăpadă s-ar opri brusc în mijlocul curții…

Putem imagina (dacă nu şi intui cu adevărat) o lume cu o dimensiune-n plus față de-a noastră. Fiecare obiect din această lume ar avea patru dimensiuni, ca şi spațiul în care e scufundat. Lumea noastră ar putea fi închipuită ca o membrană tridimensională care-ar înconjura o lume cu patru dimensiuni ce s-ar oglindi în ea. Dacă o hipersferă ar străbate lumea noastră, noi am vedea pe cer mai întâi un punct, apoi o mică sferă care-ar creşte până la o mărime maximă şi-apoi ar

scădea treptat până la dimensiunile unui punct, ca să dispară fără urme sub ochii noştri uimiţi. Dacă o furculiţă cvadridimensională ne-ar străbate membrana, am vedea apărând din senin patru sfere - proiecţia în trei dimensiuni a dinţilor furculiţei - contopite curând într-o elipsă tridimensională turtită, ce s-ar termina brusc, dispărând, în punctul final. Tot astfel, locuitorii unei lumi cu patru dimensiuni şi-ar putea trimite oricând proiecţiile tridimensionale-ntre noi. Ne-ar apărea ca fiinţe umane obişnuite şi nu le-am putea bănui niciodată trupurile şi minţile fantastice, puterile uimitoare. Dar ele-ar putea face miracole, ar putea vindeca bolnavii - căci au acces direct la fiecare organ fără nevoia de-a deschide trupurile -, ar putea învia morţii, ar putea apărea şi dispărea brusc dintre noi. Fiinţa lor, aşa cum apare-ntre noi, ar fi doar umbra pe-un ecran a adevăratei lor fiinţe. Pentru ei n-ar exista, în lumea noastră, ziduri şi lanţuri. Dac-am intui dimensiunea în plus, dacă ne-am putea imagina alte direcţii decât dreapta-stânga, înainte-napoi şi sus-jos, ne-am da seama că nimeni nu ne poate ţine-n închisoarea lumii noastre, că un uriaş perete al ei este liber, nezidit, temnicerii mizând pe orbirea noastră la direcţia în care se află poarta deschisă.

Un segment de dreaptă este mărginit de două puncte. Un pătrat e mărginit de patru linii. Un cub e mărginit de şase suprafeţe. Tot astfel, un hipercub din a patra dimensiune ar fi un obiect, neintuitiv pentru noi, mărginit de opt cuburi. Acest obiect a fost numit de Hinton teseract. Proiecţia teseractului în lumea noastră e cubul, aşa cum proiecţia cubului pe membrana cu două dimensiuni e pătratul, iar proiecţia acestuia într-o lume cu o singură dimensiune e segmentul de dreaptă. Am învăţat la şcoală cum putem construi un cub dintr-un fel de şotron cu şase căsuţe desenat pe o coală şi decupat. Laturile şotronului sunt rotite în dimensiunea-n plus a spaţiului nostru, lipite-ntre ele şi avem pe palmă, fragil şi minunat, un cub de hârtie. Desfăşurarea în lumea noastră

a teseractului e uşor de vizualizat: e un şotron analog celui de pe hârtie, dar compus din cuburi. E însă teribil de greu de-nchipuit cum am putea alcătui hipercubul din crucea de cuburi pe care Dali şi l-a închipuit răstignit pe Isus, sau mai bine zis icoana lui omenească proiectată în lumea de-aici de inconcevabilul lui trup cvadridi- mensional. Căci ai nevoie să roteşti cuburile proiecției într-un fel de „hiper-sus“ sau „ultra-jos“ de neperceput, cum nu percepem infraroşul sau ultravioletul, cum urechea noastră nu aude ultrasunetele, cum psihopatul nu simte mila.

Teseractul, creația majoră-a gândirii lui Hinton, descris prima dată în *A New Era of Thought* din 1888, este mandala mistică a lumii sale şi cheia pe care el a văzut-o potrivindu-se-n broasca de cuarț a celei de-a patra dimensiuni, cea în care trăiesc îngerii, dar şi demonii minții noastre. E aşa de ciudat că folosisem cuvântul într-un poem, cu zece ani în urmă, pe când încă mai credeam în literatură, nu aşa cum crezi că la noapte va ninge, ci cum crezi că după moarte urmează altă viață. Scrisesem atunci, într-un fel de transă:

dacă ai fi un număr, dar *nu* eşti un număr dacă ai avea vene, dar *nu* ai vene dacă fiecare bob din plânsul tău ar fi o planetă sau un soare, sau un univers.

tu eşti un gnomon, o coajă de salcie, fața cealaltă-a oglinzii gura rujată-a unei gagici sau Iordanul, *greşit.*

fiindcă toate astea-s cuvinte, iar cuvintele nu intră în carne

sau în beton sau în gref. şi chiar să fie imagini

greşit ar fi, căci nu ar fi bila, ci sfera

cubul, nu teseractul. şi dacă spațiul-timp

e plastilina cu care te-ai jucat pe când erai mic

ce va descrie oasele tale, glandele, organele tale interne?

dacă-ai fi un creier, dar *nu* eşti un creier

dacă ai fi eu însumi, dar *nu* eşti eu însumi

nici moartea, nici existența, e greşit să gândesc la tine,
pentru că tu,
asemenea tahionilor, porneşti de acolo
unde gândirea mea se opreşte.
lumina mi se pare grosolană: mici bolovani auriți
curgând pe fața ta ca nisipul; hidoasă mi se pare galaxia
ca un fir de polen în sprânceana ta. eu însumi, un strop
de grăsime
sfârâind o clipă pe plită, încercând să te ştiu. poate că lumea poate fi descrisă
pliu peste pliu, ca statuetele de tanagra; poate că teoria
catastrofelor, poate *cantor arepo*
dar eu, ghemuit ca un şoarice în splendoarea ta
de Chrystal Palace pentru popor, căscând gura ca un nerod
printre buțile tale de giuvaeruri -
ce va descrie zbârciturile mele?
dacă ai transpira, dar tu *nu* transpiri dacă ai exista, dar tu *nu* exişti
dacă ai face o lume cu milioane de anotimpuri, cu zece mii de dimensiuni
şi-ai distruge-o apoi prin foc şi prin gheață... fantomă dragă, arată-te! grăieşte-mi, văd că vrei să-mi
grăieşti!
dar vorbele tale-ar fi oameni sau crenguțe de zarzăr

aşa cum tăcerile tale sunt roci.

te citesc mai bine în petala de cerceluş

în vinele liliachii din urechea pisicuței mele

în amintirea răcitoarelor cu gheață de altădată, fiindcă tu

eşti tot ce iubesc şi tot ce urăsc şi tot

ce mi-e indiferent; dac-aş fi fost o femelă

oasele tale s-ar fi format în burta mea; aşa, te simt pâlpâind

şi mişcându-te-n țeasta mea; te simt privind

prin ochii mei şi mângâind cu degetele mele şi înghițind

cu esofagul meu.

aşezat în mine ca într-un car de asalt tragi pârghii, apeşi pe butoane

iar eu mă mişc şi zâmbesc, plâng şi visez la ordinul tău, din mila ta… poate că tu mă demontezi cum demontează un copil o maşinuță

să-i vadă arcul şi volantul şi rotițele dințate… paradit, cu vopseaua luată, *ce* va descrie nimicul, nimicul meu?

dacă ai fi o îmbâcseală de stele dacă ai fi o împâslire de lumi…

I eseractul, sau hipercubul, e dâra lăsată de-un cub ce se mişcă într-a patra dimensiune, perpendicular pe lumea noastră, aşa cum glisarea unui pătrat într-a treia dimensiune generează cubul. E o figură geometrică total abstractă şi neintuitivă, un cub cu şaisprezece colțuri, treizeci şi două de laturi, douăzeci şi patru de fețe şi un hipervolum limitat de opt volume. Nu putem vizualiza un astfel de obiect prin simpla putere a simțurilor şi-a rațiunii, căci ele sunt instrumente create de o lume tridimensională pentru ca un amalgam de organe moi să poată supraviețui în ea. Suntem omizi ce ne târâm pe creanga noastră orizontală: ca să ne

desprindem de ea, perpendicular, spre incon- cevabilul „sus“, trebuie să fim, într-o clipită de ochi, schimbați. Trebuie să ne crească aripi. Un teseract e un obiect de contemplare şi meditație, un vehicul spre ținuturile înalte pe care mintea noastră, izvorâtă dintr-un creier mult prea concret, prea bălos, prea moale, turtindu-se de propria lui greutate, le caută cu febrilitate şi dor dintotdeauna. Un poet visa la vârful incandescent al piramidei cunoaşterii, unde geometria şi poezia se contopeau fericite. Teseractul e deasupra chiar şi-a acestui punct, căci el este față de nemuritoarele poliedre platonice ceea ce ele sunt față de poliedrele de carton sau placaj din lumea sensibilă.

Hipercubul, obiect levitând luminos într-a patra dimensiune, nu a fost limita, ci abia punctul de plecare al intensei meditații hintoniene. Căci, pornind de la imaginea lui, Charles Howard Hinton a-nceput să imagineze modalități practice prin care oricine, cu multă răbdare şi exercițiu, putea vizualiza un teseract, pătrunzând astfel în cea de-a patra dimensiune. In *On the Edu- cation of the Imagination* el descria un sistem de cuburi cu laturile colorate, trusă perfecționată de-a lungul anilor şi adusă la desăvârşire în lucrarea sa *The Fourth Dimension* din 1904. Cuburile lui aveau laturile de câte-un inch şi erau vopsite în cincisprezece culori diferite, câteva rămânând nevopsite. In total, trusa de vizualizare a teseractului conținea optzeci şi unu de cuburi. Ele puteau fi aranjate în aşa fel încât să formeze cuburi mai mari, cu latura de trei sau patru cuburi Hinton. Tehnica de vizualizare a celei de-a patra dimensiuni era complicată, dar în esență ea presupunea vizualizarea simultană a culorilor interioare ale cuburilor, în aşa fel încât în cele din urmă mintea să pătrundă în marele cub multicolor, văzându-i adâncul ascuns la fel de clar ca şi suprafețele, intuindu-l deodată în integralitatea lui, exact aşa cum l-ar vedea un locuitor din a patra dimensiune. După un enorm şi istovitor exercițiu, în care novicii memorau culorile întâi câte două, de-a lungul

unei muchii, apoi câte patru, apoi câte opt, barierele minții se prăbuşeau deodată şi - miracol uluitor - teseractul apărea în mijlocul creierului, ca un portal deschis către-o lume mai înaltă, de-o măreție inexprimabilă. Viziunile provocate de haşiş, mozaicurile strălucitoare ce-apar în fața adepților mescalinei, orgasmul nimicitor din țeasta epilepticilor, uimirea fermecată a amatorilor de autostereograme când din încălecarea de linii şi culori apar, tridimensionale, scânteietoare ca de cristal, simbolurile ascunse, starea de satori a budistului zen când înțelege, după ani de chin şi tortură, că în koan nu e nici o contradicție şi că mintea e liberă ca pasărea, râsul curat al copilului de doi ani şi toate celelalte fericiri permise ființei noastre sunt doar slabe aproximări ale sentimentului de copleşitoare uşurare şi de spargere-n țăndări a craniului şi toracelui ce ne țin prizonieri pe care l-au avut, după propria lor mărturisire şi când au mai fost în stare s-o facă, cei care au văzut teseractul.

Trusa lui Hinton s-a comercializat în preajma începutului de secol şi-a avut un oarecare succes în mediile oculte, care, pe urmele teozofilor şi antropozofilor, ca şi ale vulgarilor spiritişti, încercau de mult să găsească a patra dimensiune. Cutia cu cuburi colorate era expediată la comandă celor ce, aflând de experimentele lui Hinton, ardeau de nerăbdare să încerce şi ei. Era epoca redescoperirii înțelepciunii străvechi a umanității, a căutării miticei Agarthi, a coşmarescului Shambala, epoca spiritelor conjurate de mediumi groteşti, de bâlci ambulant, cărora li se scurgeau din colțul gurii sau le ieşeau prin fontanelă ectoplasme ca nişte fumuri alburii de țigară, epoca meselor mişcătoare şi-a degetelor ce înaintau singure către literele de pe o tăblie ca să alcătuiască mesaje venite de dincolo. Toate acestea erau exuviile unei epoci ce trecea de la tehnologia aburilor la cea a electricității, pentru ca oamenii să nu uite că tehnologia şi magia nu sunt decât fețele aceleiaşi medalii, că în mintea lor primitiv-sofisticată

miracolul tehnologiei era mereu contrabalansat de tehnologia miracolului.

Comerţul cu trusa lui Hinton a fost curând oprit însă, căci spitalele psihiatrice au început să primească, din ce în ce mai des, adepţi ai cuburilor colorate. Au fost zeci, poate sute de cazuri de femei şi bărbaţi găsiţi în odaia lor, cu poala plină de cuburi, cu un mare cub neterminat pe masă, pe care-l priveau pierduţi, fără să-l vadă, într-o stare cataplectică din care nu şi-au mai revenit niciodată. Pe alţii extazul îi ajunsese în cadă, pe pajiştea din faţa casei, la masa de prânz sau pe când citeau ziarul, sau chiar în somn, căci, asemenea rugăciunii continue a isihaş- tilor, manevrarea cuburilor şi vizualizarea feţelor lor interioare ajungeau o activitate continuă şi automată a minţii căutătorilor de absolut. Cuburile li se arătau clipă de clipă în faţa ochilor, orice-ar fi lăcut, şi manipularea lor înfrigurată li se prelungea în vise. Cei cărora, după luni sau ani de lucru cu cuburile, li se arăta teseractul poate că deveneau locuitorii lumii de deasupra, dar aici, în lumea noastră, nu mai rămânea din ei decât o carcasă-n prostraţie, exilată într-un sanatoriu cu ziduri albe.

Mania cubului pestriţ, a cărui târzie şi inofensivă amintire (după cum atotputernicele mituri de altădată se regăsesc azi doar în basmele pentru copii) este cubul lui Rubik pe care, de la femeile de serviciu şi până la profesoare, îl tot sucesc colegele mele de la 86, a cuprins curând întreaga familie Boole, dar a subjugat-o cu adevărat - poate odată cu ochii albaştri şi părul blond, în dezordine căutată, a bărbatului ce devenise centrul mistico-sexual al clanului logico-matematic - doar pe Alicia, a treia fiică a cuplului Boole. Cea mai searbădă dintre surori, ce până la-ntâlnirea cu Hinton brodase stângace gobelinuri şi citise romanţuri sentimentale, îşi descoperise deodată un incredibil talent de vizualizare-a obiectelor cvadridimensionale. Nu avusese nici o problemă cu măruntaiele colorate ale cubului format din 27 de cuburi Hinton (oare sângele nostru este tot roşu şi în artere, acolo

unde nu-**l** vede nimeni?). Teseractul care i se ivise deodată, într-o după-amiază aurie, în mijlocul minții n-o impresionase prea tare, în ciuda celor treizeci şi două de muchii ale sale de cuarț scânteietor. Alicia, ce fusese inițiată cu gingăşie de cumnatul ei în dulcele ritual, îşi depăşise cu mult maestrul. Hipercubul ajunsese curând s-o plictisească. In definitiv, lumea noastră nu se reduce la cuburi. Ajunse repede să-şi dea seama că teseractul poate intersecta în multiple feluri membrana tridimensională a lumii noastre. Ar fi rarisim ca el să pătrundă perpendicular pe ea, în aşa fel încât amprenta sa în trei dimensiuni să fie cubul. El poate pătrunde oblic, mai întâi cu un colț sau cu o muchie, sub unghiuri ce pot varia continuu. Mai mult, se poate roti în timp ce trece prin membrană. Aşa încât el poate genera, în lumea noastră, un nesfârşit număr de poliedre tridimensionale, umbrele ascuțite sau obtuze aruncate de teseract pe suprafața lumii. Mai mult încă, Alicia, o adevărată Alice in Wonderland, a-nceput să închipuie un lung şir de poligoane cvadridimensionale numite de ea politopi. Se pare că, de altfel, n-avea mai mult decât vârsta lui Alice când şi-a lăsat degetele conduse cu tandrețe şi abilitate de Charles printre volumele şi suprafețele voluptuoase cu care de-atunci a lucrat întreaga viață. Politopii erau corpurile din a patra dimensiune care-şi aruncau în lumea obişnuită umbrele în formă de poliedre: tetraedre, octoedre, icosaedre, dodecaedre. A redus curând numărul de politopi regulați la şase, care erau delimitate, în lumea cvadri-dimensională, de cinci, şaisprezece sau şase sute de tetraedre, opt cuburi, douăzeci şi patru de octaedre şi, respectiv, o sută douăzeci de dodecaedre. Le-a vizualizat pe toate în adâncul adâncurilor lor mirifice şi-apoi şi-a început munca. întreaga viață, Alicia Boole a construit din carton şi-a pictat de mână incredibile obiecte în spațiu, care reprezentau secțiuni mediane, tridimensionale, ale politopilor. Au rezultat geme uriaşe, de-o frumusețe rară, bijuterii fațetate, briliante geometrice mai fascinante decât fluturii tropicali în

insectarele lor. Violetul, rozul, purpura, şofranul pâlpâiau pe fețele lor, îşi întindeau culorile unele-n altele, îşi schimbau locurile şi formele, uimin- du-i pe cei ce le contemplau. Cei mai mulți vedeau în ele doar mingi colorate, dar Alicia avea harul, venit de nicăieri, căci tânăra victoriană nu primise nici o educație, de-a cădea-n transă în fața lor şi de-a vedea-n ele adevăratele obiecte din adevărata realitate, care era cea a unei lumi cu două direcții în plus, ultra-susul şi infra-josul, talent echivalent cu cel care i-ar trebui unui orb din naştere ca să vadă culorile.

Din aceste încercări disperate, ale unor minți vizionare, de-a exprima inexprimabilul, a percepe imperceptibilul şi-a intui neintuitivul se ivise în cele din urmă şi jucăria lui Rubik, la o distanță de şapte decenii de experimentele hintoniene. Doamna Diaconu, planturoasa şi mereu joviala profesoară de rusă, îl învârtea între degete până şi-n timpul tezelor, pe sub catedră, fără să aibă habar că mica maşinărie de plastic, ce încerca obstinat să rămână în starea ei cea mai firească, de haos coloristic, fusese cândva unul dintre cele mai desăvârşite cricuri pentru înălțarea spre absolut pe care mintea umană era în stare să le conceapă. Fiindcă, luptând cu spectrul insanității şi cu limitele jalnicei noastre condiții de conştiințe învelite în carne, Hinton şi discipolii săi au găsit poate calea către lumea superioară, plutind deasupra lumii noastre asemenea platonicului Tărâm al Fericiților ce-şi înălța fruntea deasupra oceanului de aer în

care suntem cu totii scufundați.

Dar e cu neputință ca o minte ca a lui FFinton sau ca a Aliciei să nu-şi fi dat seama că, departe de-a fi fost scopul suprem şi ultima Thule a încordării lor mentale, atingerea celei de-a patra dimensiuni era doar un pas neînsemnat, primul ocol dat de spira asimptotică pilastrului central, prima treaptă din şirul progresiei infinite a scării în care fiecare

treaptă ar fi de două ori mai înaltă decât precedenta. Căci nici voluptatea contemplării teseractului mistic (pe care spiritiştii îl puseseră repede la treabă pentru invocarea morților şi aflarea comorilor îngropate), nici splendoarea politopilor, nici evadarea, fie şi virtuală, prin peretele deschis spre dimensiunea superioară şi totuşi ascuns pentru totdeauna privirii noastre nu eludau faptul că, aşa cum punctul genera linia, linia genera planul, planul genera volumul, iar volumul - hipervolumul mărginit de volume al celei de-a patra dimensiuni, puteam concepe şi o lume în cinci dimensiuni, generată de un hipervolum în mişcare. Lumea cu patru dimensiuni ar fi pentru această nouă lume, şi mai înaltă, ca o membrană cvadridimensională care-ar delimita o sferă cu cinci dimensiuni. Şi această nouă lume ar fi, la rândul ei, ecranul pe care-şi proiectează umbrele lumea cu sase dimensiuni, fiecare mai măreață, mai intensă, mai *adevărată* decât precedenta, dar nu proporțional, ci nebunesc, asimptotic, de necuprins în minte şi-n priviri.

Poate că la această infinită progresie, la această concentrare a luminii în lumină, la acest trandafir mistic cu miezul de trandafir, cu miezul de trandafir, cu miezul de trandafir, tot mai concentrate şi mai parfumate roze mandalice, se gândise şi Kafka în marea parabolă din centrul scrisului său: paznicii şirului infinit de porți ale legii sunt din ce în ce mai puternici. Omul n-are de-a face decât cu primul, cu Klamm, cu Godot, dar el nu e decât cel mai neînsemnat Dumnezeu intr-un sir nesfârşit, în care fiecare paznic al porților e de două ori mai puternic decât precedentul. Cât de puternic va fi al zecelea? Dar al io^{IO}-lea? Când bietul om ce aşteaptă în anticamera infinitului moare, ultimul sunet pe care-l aude constă în închiderea simultană a infinitului de uşi ce-l separă de

adevăr, fiecare de două ori mai grandioasă decât precedenta. Sunt uşile pe care le aud şi Hans şi Amalia, cele după care se ascunde monstrul din subterană. Sunt bătăile de inimă, fiecare de două ori mai puternică decât precedenta, care însoțesc cea mai uluitoare scenă imaginată şi pusă pe hârtie, vreodată, de-o minte omenească: „Stăpânul viselor, marele Isachar, era aşezat în fața oglinzii, cu spinarea lipită de suprafața ei, cu capul mult răsturnat pe spate şi cufundat adânc în oglindă. Atunci a apărut Hermana, stăpâna amurgului, şi s-a topit în pieptul lui Isachar, până când a dispărut cu totul acolo".

Poate că aceeaşi infinită progresie se petrecea-n creierul meu (epilepsie morfeică neconvulsivă de lob parietal stâng?) când, în câte-o noapte, un uşor țiuit în urechi se amplifica asemenea unei sirene, lua amploare, devenea un urlet asurzitor ce genera, foarte curând, o intensă culoare galbenă, iar sunetul-culoare care-mi invada cu urletul său de aur țeasta mi-o spărgea-n țăndări într-o teroare infinită, în jerbe de extaz şi disperare, amplificate tot mai mult, până la nebunie şi dincolo de ea, sărind din spiră-n spiră de foc, de foc superconcentrat, ultracon- centrat, hiperconcentrat, până unde nu mai există nici cuvinte ca să-l descrie, nici loc şi timp ca să-l cuprindă... Poate-n acele clipe, în acel tunel al ororii, în acea țeavă ghintuită, roşie de la frecarea cu glontele minții mele, mă azvârleam către adevăr, cel de dincolo de adevărul de dincolo de adevărul de dincolo de adevărul lumii noastre. Cel dincolo de care nu mai există nici progresie, nici adevăr, nici minte, nici sine, nici dumnezeire. Nu mă mir că după acele nopți rămâneam zile-ntregi într-o stare de abulie şi visare nătângă. Mă mir doar că mai reuşeam să trăiesc.

In cele din urmă mi-am cumpărat şi eu un cub Rubik, chiar de la chioşcul de pe strada şcolii. Dar, după ce l-am scos din foaia vulgară de celofan în care era ambalat, nu i-am tulburat fețele uniforme. L-am lăsat aşa, rezolvat încă din prima clipă, desăvârşit la suprafață, dar nu m-am putut

împiedica să nu mă gândesc la tragica dezordine-a fețelor ascunse-n adâncul său, la încâlceala lui de mațe din mijloc, pe care n-ajunge s-o vadă nimeni, niciodată. Cum nimeni nu va şti ce culoare are sângele care-mi curge prin vene, ce culoare au oasele mele, ficatul şi splina şi intestinele mele. Nu ştiu nici măcar eu, locuitorul singuratic al cărnii mele. Ştiu doar că am organe interne numai şi numai pentru că altcineva, din lumea de super-sus, le poate vedea în toate formele, culorile şi detaliile lor, de parc-ar fi pictate pe propria mea piele. Pentru acea ființă sacră, în sensul teribil al cuvântului, toate cuburile Rubik, în orice stare haotică ar fi, sunt rezolvate şi desăvârşite, cum au fost de la-nceput şi cum vor fi pentru totdeauna.

Q 1 M-am gândit de-atâtea ori la femeile grase, presărate ca nişte ganglioni bizari de-a lungul vaselor limfatice ale vieții mele. Masive, aproape rotuhde în halatele lor, afabile, asexuate şi fără vârstă, le-am întâlnit peste tot, din copilăria cea mai adâncă şi până azi. Erau vânzătoarele de la centrul de pâine şi de la toate alimentarele cartierelor unde-am locuit cu părinții, era femeia ce remaia ciorapi într-o gheretă de sticlă, lângă magazinul de fierărie de la Lizeanu, pe lângă care treceam, înainte ca anii ’şo să se fi încheiat, în drumul nostru către feericul magazin de jucării Scufița Roşie de la Obor, aflat intr-un buncăr subteran adânc de patru etaje. Erau toate surorile şi asistentele medicale care se-ndreptau spre mine cu seringile lor primitive, în care bolboroseau penicilina şi streptomicina, noaptea, în lumina brusc aprinsă, umplând camera cu un miros insuportabil de mucegai. Erau femeile rubiconde, goale, cu sfârcuri roşii şi colaci de grăsime pe pântece care populau cele trei gâtlejuri adânci ale tunelului subteran de dincolo de uşa biroului din Circa de Miliție Floreasca, şi care comunicau într-o încrengătură complicată cu hăul de sub blocul din Ştefan cel Mare. Identice, cu trăsăturile feței abia schițate, de parcă doar grăsimea barocă de sub pielea lor ar fi fost expresivă, cu sexul închis între

picioarele elefantine, se bălăceau în căzi si cisterne în care se-ncretea o apă verde, alunecau prin tuburi alambicate, îşi scuturau pletele roşii, galbene şi portocalii sub sorii grei, simetrici, incomprehensibili ai unor zodiacuri ciudate. Erau taxatoarele care moţăiau în tramvaie, revărsate peste locul lor închis cu furnir, care-ţi vindeau, pe monede strălucitoare, bilete de 15 bani, de 25 de bani sau de 40 de bani, pe când moţăiai şi tu, de mână cu uriaşul tău tată, înfofolit cum erai, înzăpezit şi cu fularul legat peste gură şi nas în acele ierni ce nu se mai terminau. Erau femeile de serviciu de la Voila, care ne frecau la baie cu bureţii lor aspri până ce ne-nroşeau pieile. Sunt jovialele mele colege de cancelarie, e sinistra bibliotecară-temniceră, e femeia oarbă care, cu o icoană de hârtie pe piept, cerşeşte la bisericuţa din cartier. Sunt împrăştiate mai mult sau mai puţin uniform prin întreaga mea lume, ca nişte rezerve de hrană ce m-ar aştepta, din loc în loc, în labirintul experimental în care trăiesc, ca nişte jaloane în drumul meu întortocheat către ieşire. Nu mi le puteam imagina la masă, în pat sau înconjurate de copii, ci doar acolo, la posturile lor unde probabil apăruseră din senin, fără să treacă prin copilărie si adolescentă. Erau nişte saci mari si rotunzi, cu aceleaşi trăsături abia schiţate de locuitoare ale vreunei stepe din Asia. Până şi sânii lor, mereu mult prea mari, erau total neutri, albi şi placizi, ca si când ar fi fost doar nişte cocoaşe de cămilă fără nici cel

mai mic rol în stârnirea bărbaţilor. Căci bucătăresele, taxatoarele, surorile medicale, chelneriţele şi remaieuzele erau la fel de lipsite de sex ca dulăpioarele, casele de bani şi cutiile de fiert seringi care le-nconjurau.

La Voila, teroarea lor începea în amurg, când ne-ntorceam în dormitoarele noastre de la masa de seară. Tovarăşul Nistor se retrăgea atunci şi el în gaura lui, iar noi rămâneam cu totul pe mâna femeilor care ne-ngrijeau. Vocile lor ascuţite, poruncitoare, ne-nşfacau ca nişte mâini brutale şi ne vârau sub duşurile fierbinţi, apoi ne băgau în pijamalele albastre,

toate la fel, cu desene stângace de zebre şi girafe, aceleaşi de pe creioanele noastre chinezeşti cu gumă. Din clipa-n care stingeau, la nouă seara, lumina, nimeni, sub nici un motiv, nu mai avea voie să iasă pe culoar. Uşa rămânea închisă toată noaptea, iar afară, pe mozaicul holului, patrulau îngrijitoarele.

La-nceput, totul era suportabil. Mă-mprietenisem, pe lângă Traian, cu Bolbo şi cu Prioteasa, de asemenea cu Mihuț, băiatul colegului de la ziar al lui tata. Cum ieşeau femeile din dormitor, ne dădeam jos din pat şi ne suiam pe pervazul lat al geamurilor ce se-ntindeau de-a lungul întregii săli. Apoi trăgeam draperiile după noi şi ne găseam astfel în cel mai intim loc de pe lume. Dincolo de geamuri şi amplificată-*n sticla lor strălucea luna plină. La lumina ei se vedea, neagră, nesfârşita pădure. Ne vedeam şi fețişoarele albăstrui, gata să asculte o nouă poveste. Sub noi, placa pervazului era caldă de la caloriferul de dedesubt, aşa că în curând intram într-un fel de transă în care vocea lui Traian apărea vizibilă-n aeru-ntunecat ca un firişor de liță, desenând între noi obiecte stranii.

Bolbo era gras ca un urs şi întunecat la față, nu se bătea niciodată cu alți copii, probabil fiindcă le-ar fi rupt gâtul din greşeală. Prioteasa era palid, cu o pată căruntă chiar deasupra frunții. Părea mai mare decât noi, părea să fi trecut prin întâmplări care l-ar fi înțelepțit înainte de vreme. Mihuț îmi era mult mai apropiat decât ei, era colegul meu de bancă, un băiețel cuminte ca o fetiță, ai cărui ochi negri implorau, mereu, ocrotire. Nu ştiu de ce, mi-am iubit colegii de la Voila mai mult decât pe toți ceilalți, am şi acum o poză cu noi toți, în uniformele noastre îngrozitoare, de țesătură deja putredă din fabrică, grupați în livada de meri. Mi le-amintesc încă pe câteva fete: Sica, Iudita, Mihaela. Mai toți băieții îmi sunt încă familiari, de parcă ne-am fi despărțit abia ieri. Tovarăşul Nistor, cu bestialul lui chip de nazist, e în mijloc, în picioare, iar noi stăm pe iarbă, sub crengile de măr, transparentizate

de soare, întunecate de umbră, zâmbind năuci către stafiile noastre din viitor. Mă văd şi pe mine, undeva în rândul al doilea, zâmbind trist, cu bărbia spri- jinită-n palmă. Ca-ntotdeauna, mă-nfior: să mă văd pe mine însumi, în oglinzi şi fotografii, mi s-a părut mereu sinistru, paradoxal ca o sabie care s-ar tăia pe ea însăşi. Sunt convins că mare parte din copilăria mea, chiar dacă m-am văzut, accidental, în oglinda spartă şi cu argintul mâncat pe care-o ținea mama intr-un cui, nu m-am recunoscut, sau mai curând n-am recunoscut că sunt eu. Poate că încă nu existam, iar reflectarea mea îmi era la fel de indiferentă ca restul încăperii afundat, cu dulapuri, pleduri şi ghivece cu garoafe, în apele virtuale ale ciobului de sticlă. O stranie prosopagnozie mi-a însoțit primii ani, când ar fi trebuit să trec prin obligatoriul stadiu al oglinzii şi n-am făcut-o. Mi-am întârziat, sinucigaş poate, revelația până-ntr-o zi, la Voila, când ne-am repezit, toți băieții deodată, după chinul somnului de după-amiază, în spălătorul mare, alb şi solemn ca un templu de faianță. N-am să uit niciodată acel moment: sala uriaşă răsuna de țipetele copiilor în pijamale, iar unul dintre ei, la fel ca oricare, de fapt comunicând, dincolo de frontierele pieilor şi minților noastre, ca prin nişte canale inefabile, cu toți, intr-un ghem emoțional şi acefal, un madrepor de brațe şi tălpi şi burice şi dinți, eram eu, la fel de impersonal şi de aservit grupului ca un pion de pe eşichierul minții noastre colective. Mă spălam pe dinți sau îmi aruncam apă pe față, sau pur şi simplu rânjeam la spusele vreunui coleg, când Bolbo începu să strige cu vocea lui spartă: „Hai, calule, vino să-ți dau zahăr din palmă!” Crețu, un repetent de două ori cât noi, se-nfățişase imediat, şi Bolbo-i sărise-n spinare. In fiecare pauză ieşeam din clasele noastre pe pajiştea lată din spate şi ne luptam, călare pe câte-un coleg sau călăriți de vreunul, câte două perechi, trăgându-ne şi-mbrâncindu-ne până una din alcătuirile îmbujorate şi gâfâind şi râzând în hohote se prăbuşea în iarba plină de furnici şi de miriapozi. In spălător era periculos, perechile cal-călăreț se puteau lovi de marginile tari ale căzilor şi

chiuvetelor, în cădere puteau da cu capul de podea… Ştiam toți că în câteva clipe îngrijitoarele aveau să intre zbierând, altoindu-ne cu cârpele lor ude. Totuşi, mai toți au făcut perechi şi-au intrat în luptă. Eu am sărit în cârca lui Horia, cel mai deştept dintre noi, în afară, bineînțeles, de Traian. El ne povestea-n fiecare seară, înainte de culcare, câte-un capitol din *Băieții din strada Pdl,* aşa de frumos şi cursiv, încât, dacă lumina n-ar fi fost stinsă, ai fi crezut că citeşte din carte. Ne-am repezit în fața şirului de oglinzi de la chiuvetă, aşezate prea Slts ca să ne putem vedea-n ele când ne spălam. într-o străfulgerare m-am văzut atunci în oglindă, prima dată-n viața mea când m-am văzut şi m-am recunoscut, cu oroare, pe mine însumi, ca-n visele cu autoscopie, ca si când, fără ştirea mea, un savant nebun m-ar fi donat si, fără să mă fi prevenit, m-ar fi adus în fața sosiei mele. Totul a durat doar o clipă, dar o clipă de strălucire unică şi violentă. M-am văzut atunci, înconjurat parcă de o zeamă de aur ce-ntu- neca lumea-mprejur: o fetişoară brună, mai brună decât a celorlalți copii, subțire, mai subțire ca a tuturor. Ochi atât de negri, încât păreau violeți, înconjurați de cearcăne neobişnuite la un copil. Un gât lung şi palid, două clavicule ce-şi arătau umflăturile sub piele, deasupra gulerului țeapăn al pijamalei cu imprimeuri. Un trup micuț, uşor ca hârtia, un copilaş care eram eu însumi şi care totuşi avea viața şi lumea lui, speciale şi străine, acolo, după peretele de sticlă. Niciodată identitatea şi diferența, focul şi gheața, femeia şi bărbatul, visul şi realitatea, helvul şi helvolul nu plănuiseră un cuplu mai obsedant, mai neliniştitor… Mă uitam la el şi, prin el, mă priveam pe mine de parcă un ochi s-ar putea vedea pe el însuşi, de parcă un sistem s-ar putea descrie complet din interior, de parcă ai putea determina deodată, precis, poziția şi viteza unei particule, de parcă una din mâinile tale ar desena-o pe cealaltă, iar cealaltă, ieşind din pagină, ar desena-o pe prima, de parcă oglinzile şi paternitatea n-ar fi doar abominabile, ci ar avea şi un sens de dincolo de simetrie

şi reflectare, un sens la care numai printr-o supremă concentrare ai avea vreodată acces.

îmi amintesc acum doar surprinderea şi dezamăgirea la vederea chipului meu în oglindă. Eram cu totul altfel decât crezusem. Am lăsat baltă lupta, m-am dat jos din spinarea colegului meu şi-am ieşit dintre copii. Am rătăcit mult, pe culoare întortocheate ce dădeau mereu în aceleaşi săli antiseptice, cu urinoare, cabine de WC şi cuve pentru spălat picioare, toate impracticabile, făcute pentru adulți, am ajuns în locuri îndepărtate şi pustii, cum îmi închipuiam Antarctica, şi-n cele din urmă m-am aşezat pe marginea unei căzi de faianță, cu obrajii-n palme. Existam, eram şi eu pe lume. Şi nu doar că existam, dar eram si-aveam să fiu mereu o ființă dublă, o ființă în căutarea propriei sale jumătăți. Aveam câte-un geamăn în fiecare oglindă, de parcă fiecare ar fi fost un cilindru de sticlă în care-ar vegeta o clonă de-a mea, resuscitată galvanic de câte ori ajungeam în fața ei. Numai aşa, ochi în ochi cu mine însumi, eram întreg, de parcă eu cel nevăzut, deşi eram eu însumi, şi el, cel văzut, deşi nu era eu însumi, am fi fost doi siamezi ce împărțeau un organ comun: privirea. Privirea ne lega unul de altul, ne curgea unul în celălalt, indiscernabil ca înşelătoarele contururi ale buteliei lui Klein. La fel, aveam un geamăn zăvorât în fiecare fotografie, ca-ntr-o celulă din temnița amintirii…

Nopțile, în spațiul cald dintre geam şi draperie, luminați de stele şi lună, îngreunați de somn dar hotărâți să rămânem treji cât puteam de mult, vorbeam despre tot ce nu auzeam ziua în jurul nostru, despre ce nu ni se spunea la şcoală, căci nu ținea nici de cunoştințele despre natură, nici de limbă, nici de istorie sau geografie. Lumea era misterioasă. Exista o lume mică şi intimă, ca a oamenilor primitivi ce se-ngrămădeau în peştera lor, în jurul focului, dănțuindu-şi umbrele pe pereți: era lumea noastră, a copiilor, mereu sub tutelă, mereu struniți şi îndrumați, dar mai ales mereu mințiți de cei din cealaltă lume, la marginea căreia eram

tolerați şi noi, ca nişte barbari aciuați la granițele unui enorm şi strălucitor imperiu. Ființele de-acolo erau aproape de două ori mai înalte decât noi şi-aveau o minte mult mai cuprinzătoare. Dacă erau lăsați în mijlocul oraşului, ştiau să se-ntoarcă acasă. Se foloseau de bani. Trăiau câte doi, asemănători şi totuşi diferiți, şi împreună, printr-un fel de mister care-aj ungea la noi degradat şi aiuritor, ne făcuseră pe noi, cei mici şi neajutorați, la fel, probabil, cum construiseră tot ce exista pe lume: case, maşini, avioane, grădini, chiar şi preven- toriul de la Voila. Da, oamenii mari erau zei, erau zeii noştri. Nu puteam înțelege cum, dar cândva aveam s-ajungem şi noi ca ei. Floarea din miezul minții noastre era deocamdată doar un boboc, dar avea să crească şi să se deschidă cu încetul până când, cândva, în acel loc obscur numit viitor, avea să strălucească din plenitudinea înfoiată a petalelor ei. Fiecare creier avea să se lipească, prin miliarde de firişoare străvezii şi cleioase, de nemuritorul, incasabilul spațiu logic al cărui nume mundan era Dumnezeu. Şi-aveam să devenim, fiecare dintre noi, câte-un ochi cu care Dumnezeu îşi contemplă lumea. Acum vedeam tulbure, ca prin oglindă, dar atunci aveam să vedem față-n față. Acum cunoşteam în parte, atunci aveam să cunoaştem deplin, cum deplin aveam să fim şi noi cunoscuți…

Lumea oamenilor mari era clădită pe două mituri, apărate cu gelozie. Toți ştiau, dar nimeni nu voia să ne-mpărtăşească şi nouă, oamenilor mici, secretele astea. Mai întâi, misterul împreunării, în miez de noapte, a celor doi zei personali, mama şi tata. Era tabuul încuiat cu zeci de lacăte. Mulți dintre noi văzuseră lucruri pe care n-ar fi trebuit să le vadă, ştiau lucruri pe care n-ar fi trebuit să le ştie. Chiar şi acum, dincolo de draperie, când puneam cap la cap frânturile de adevăr ajunse la noi strâmbe şi caricate, totuşi înspăimântătoare ca idolii, ni se înfiora părul pe brațe: eram vinovați, aveam să ispăşim furtul nostru obscen prin cine ştie ce pedeapsă teribilă. Da, Bolbo îi văzuse, noaptea, pe părinții

lui luptându-se ciudat unul cu altul, gâfâind şi zguduind patul. Nu-ți puteai întreba părinții despre asta, nu era nici un mijloc să afli *ce* şi *cum* şi *de ce* se întâmplă. Nu era voie să-ți arăți, nici să vorbeşti despre anumite părți ale corpului tău. De ce puteai arăta tuturor mâinile, chiar şi burta, dar nu viermuşul pe care**-l** aveai sub burtă, între picioare? Şi de ce colegele noastre, fetițele, nu aveau acolo nimic, doar o găurică, după cum se auzea? Da, aşa e, spunea Mihuț, ele au acolo o crăpătură. Oricum, noi ne foloseam sexele ca să facem pipi, băieții din picioare, fetele stând pe vine, cum le vedeam câteodată-n pădure, când se ascundeau ca struții după vreun copac. Dar oamenii mari le mai foloseau şi pentru altceva. Iar apoi tot pe-acolo ieşeau copiii. Da, după nouă luni, aflaserăm şi asta.

Că fetitele erau altfel făcute decât noi ştiam nu doar din pădure. îndrăzniserăm odată să urcăm, toți patru, în timpul duşului de seară, la etaj, unde erau dormitoarele fetelor. Pur şi simplu ne ascunseserăm, fiecare-n cuşeta lui, până ce femeile grase îi mânaseră pe ceilalți în spălător, goi ca nişte drăcuşori, şi ieşiserăm cu grijă, în pijamale, pe culoar. Scara ce ducea spre etaj era largă şi măreață. Nu era nimic care să ne-mpiedice să urcăm, dar obstacolul din mintea noastră avea greutatea şi inerția unei porți de seif blindat. Nu era voie, nu trebuia, nu

se putea. Pe măsură ce urcam, temători şi strânşi unu-n altul, conduşi de Traian, care era mereu capul metafizic al răutăților, aerul devenea umed şi mirosea a săpun ca-n propriul nostru spălător. Dar a săpun parfumat, din cele scumpe, pe care mama le ținea în şifonier, între rufe, nu a veşnicul săpun Cheia cu care îngrijitoarele ne frecau pe noi. Şi parcă aerul se făcea mai roz… De câteva ori am vrut să ne-ntoarcem, dar în cele din urmă, cu inimile bătând şi cu groaza înfruntării unei cumplite interdicții, am ajuns la nivelul de sus şi, încă pe ultimele trepte, am încremenit la vederea tabloului fantastic de pe culoar.

Holul de la etaj, de-a lungul căruia erau înşirate uşile dormitoarelor, era cu mult mai mare decât al nostru. Capătul celălalt se pierdea cu totul în aburi şi ceață. Uşile erau vraişte, până-n capăt, şi păreau să fie cu sutele, nu doar patru, ca pe holul nostru. Mireasma era puternică, amețitoare. Ea se ridica, odată cu aburii denşi şi baloanele de clăbuc, din sute de cădițe roz, din cele în care sunt îmbăiați de obicei bebeluşii, în jurul cărora stăteau acum fetițe, zeci şi sute, cu păr blond şi castaniu prins cu biluțe de plastic colorate şi cu elastice alburii. Stăteau pe vine sau în genunchi şi spălau, vesele, nişte rufe mici şi dantelate în căzile pline de spumă. Toate erau complet dezbrăcate, şi tru- puşoarele lor erau ca ale noastre, doar că mai uşoare şi mai grațioase. Erau ca nişte păpuşi din cele foarte mari, cu păr de nailon strălucitor şi membre ce se articulau stângaci şi rigid de trup. Fetițele umpleau tot spațiul, până unde se putea zări, iar aerul era plin de țipete de bucurie şi miresme. Privindu-le din capul scării, am înțeles cât de diferite erau colegele noastre de noi, cât de străine aveau să ne rămână, cât de unită şi de indestructibilă era uriaşa lor sectă. Granița dintre sexe, aparent atât de tulbure şi înşelătoare, era totuşi la fel de inflexibilă ca şi cea dintre specii, dar granița nu era în trup, ci în minte. Nu doar între noi şi oamenii mari era o crevasă de netrecut, ci şi între noi şi fete. Eram închişi în multiple, ciudat intersectate închisori în puşcăria unanimă a lumii.

Deodată, cea mai apropiată dintre fetițe şi-a întors capul spre noi, şi buzele ei s-au deschis a mirare. S-a ridicat brusc în picioare, şi-n momentul următor toate erau în picioare, cu părul risipit pe umeri şi cu pielea umedă de clăbuc. Apa din cădite se revărsase de la mişcările lor bruşte, umpluse podeaua de mozaic şi dâre groase, înspumate, se-ndreptau către noi, se scurgeau deja pe trepte în jos. Priveam încă fascinați trupuşoarele cu sfârcuri de băiat, dar cu câte o liniuță fină între picioare, când ne-a cuprins o groază care ne-

a ridicat părul în creştete. Sub ochii uimiți ai fetitelor încremenite ce încă mai țineau lucrusoa-

> i > ’

rele de dantelă între degete, am luat-o la fugă pe scări în jos, izbindu-ne cu toată puterea, când am ajuns pe culoar, de una dintre îngrijitoare, al cărei corp imens a făcut valuri de la forța loviturii. Imediat i s-au alăturat celelalte. Am sfârşit toți patru târâți de urechi în dormitorul pustiu, în care treizeci de paturi de fier zăceau desfăcute, lipite câte două, la lumina marilor globuri din tavan. A doua zi am fost scoşi în careu imediat după intonarea cântecului cu care-ncepeau toate adunările, *Republică, măreață vatră.* Ni s-a făcut o morală pe cât de vehementă, pe atât de abstractă, din care n-a înțeles nimeni nimic, şi ni s-a dat drumul cu un „ruşine să vă fie!“.

Nu trebuia să ştim ce fac părinții noştri noaptea, după ce ne trimiteau la culcare, nici prin ce plesnitură în suprafața netedă a realității pătrund copiii în lume. începuturile noastre, ale tuturor, erau învelite în sacru şi în enigmă. Un gargui de piatră, înaripat şi cu degetul pe buze, pecetluia originile seminției noastre. Un la fel de impenetrabil monstru ne ascundea, cu aripile desfăşurate pe oase flexibile de liliac, şi sfârşitul. Intre cele două figuri ale tăcerii se întindea viața noastră, într-o clipă eternă. Aveam să fim mereu la fel, eternități de-a rândul.

N-aveam să ajungem oameni mari niciodată, căci nimic, niciodată, nu se schimba. Mama şi tata fuseseră mereu adulți, bunicii noştri erau bătrâni nu ca urmare a înaintării în vârstă, ci pentru că asta era esența lor, cum esența lupilor era să fie lupi şi nu oameni. Totul era dat o dată pentru totdeauna, fiecare casă şi fiecare pom şi fiecare floare existaseră de la începuturile lumii si-aveau să existe la nesfârşit. Fiecare zi era aceeaşi cu următoarea. Trupuşoarele noastre erau la fel: ne născuserăm şcolari, aici, în preventoriu, aveam doar scame de amintiri din ce fusese-

nainte, atât de vagi, că le confundam cu visele şi reveriile de după-amiază. Dacă n-ar fi fost cele două mistere, dacă nu l-am fi avut printre noi pe Traian, ne-am fi complăcut la nesfârşit în iluzia cea mare a nemuririi care este aerul în care respiră plămânii fragili ai copiilor. împreunarea şi moartea spuneau însă o altă poveste, pe care încă nu trebuia s-o ştim, dar care ne ajungea la urechi pe sute dc căi ilegitime şi obscure.

Acolo, în pântecul cald din spatele draperiei, privind luna şi stelele multiplicate-n geamul dublu, vorbeam despre toate astea până când aproape înnebuneam de excitație şi frustrare. Ce era sexul? Ce era moartea? Ce legătură sinistră era între ele? Lucrurile nu se legau, ne certam pe amănunte, din jocul nostru de puzzle lipseau piese esențiale. Primul mit era înconjurat de murdărie, la el făceau aluzie înjurăturile şi cântecele porcoase. Şi totuşi, trebuia să ni-i imaginăm pe zeii noştri cei mai venerați, cei mai puri, singurii care ne hrăneau şi ne-ngrijeau, făcând, în întuneric, ca tâlharii, lucrul ăla scârbos, scris pe toate zidurile şi pe băncile noastre de şcoală. Simțeam că nu pot îndura imaginea asta, că nu mă pot gândi că părinții mei au sexe, că nopțile şi chiar după-amiezele, când mă trimiteau la joacă, ei se împreunează în pat, că sexele lor tumefiate se întrepătrund... „Şi totuşi o fac“, spunea Traian, „şi totuşi copiii vin pe lume din asta, pentru că oamenii mari se împreunează, asta e cauza. Apoi cresc, ajung oameni mari, se împreunează şi ei, fac copii şi apoi mor. Asta se întâmplă aici, pe pământ, de milioane de ani. Au murit miliarde de oameni numai pentru că s-au împreunat. Asta se pedepseşte cu moartea. Spuneați că oamenii mari sunt față de noi ca un fel de zei, dar nu-i adevărat, *noi* suntem zeii. Mintea noastră e mai aproape de sfințenie ca a lor. Ei cad din starea de zei când se-mpreunează, apoi îmbătrânesc, se zbârcesc, se-ncovoaie, le cad dinții, le cade părul, fac boli groaznice şi apoi mor cu toții. Da, ştiu mai multe ca noi: ştiu ce-i aşteaptă în viitor. Le e mai frică decât nouă. Sunt mai

resemnați şi mai deznădăjduiți. Nu ne spun adevărul, nici despre naştere, nici despre moarte, pentru că nu trebuie să-i vedem cum sunt cu adevărat: umbre trecătoare pe lume. Păzesc cu sfințenie secretul fiindcă nu trebuie să aflăm că *noi* suntem zeii, că mintea noastră e de cristal, pe când a lor miroase-a noroi şi a frică." Traian era cu un an mai mare decât noi, era un băiat voinic, cu ochii albaştri, umblând mereu ca prin somn. Nu părea niciodată atent la ce e-n jur, în clasă se uita mereu, pe fereastră, la merii încărcați care-şi întindeau crengile spre noi şi, dacă era întrebat ceva, tăcea, zâmbind şi uitându-se pe geam mai departe. Doar se ridica, lent, în picioare, ca un somnambul. Dar învățătorii îl cunoşteau si nu-i luau în seamă visătoria.

Când vorbeam despre moarte eram şi mai tulburați. Oamenii mureau, ştiam asta, dar n-o puteam înțelege. Oricum, aveam nouă ani, până la şaptezeci sau optzeci mai era atâta timp, încât puteam la fel de bine să spunem că aveam să trăim veşnic. Totuşi, cei bătrâni mureau, mai mureau şi tineri, de boli îngrozitoare precum cancerul, mureau şi copii. Ştiam copii, colegi ai noştri, care muriseră călcați de tramvai fiindcă traversaseră strada neatent. Alții căzuseră de la etaj, pe asfalt. îl văzusem şi eu pe fratele unui prieten, care se aruncase de pe terasa blocului: zăcea în propriul lui sânge, în spatele blocului, înconjurat de o grămadă de oameni. După ce mureai, nu mai existai niciodată. Nici nu mai auzeai, nici nu mai vedeai, nu mai simțeai nimic. Era ca şi când ai fi dormit fără vise, dar nu mai aveai nici trup (el putrezea în pământ) şi nu te mai trezeai niciodată. Nici peste o mie de ani, nici peste un milion de ani. Când vorbeai despre moarte, totul era absolut: mureau toți oamenii, fără excepție. Şi mureai pentru totdeauna. La gândul că aveam să nu mai fim ne apuca o frică animalică. Nu puteam să dispărem pur şi simplu. Eram ca nişte siluete de copii cusute, cu ață colorată, într-un vast gobelin: unde să dispărem? Nu puteam pieri decât odată cu pânza însăşi.

Eram un model, o înfloritură în canavaua existenței, legați de ea prin miliarde de ațişoare. într-un fel curios, s-ar fi putut spune că noi o secretam şi o țeseam, harnici ca păianjenii carc-şi țes roatele uriaşc-alc pânzelor, asemenea celor din pădure. Noi țeseam realitatea, noi *eram* realitatea. Iar în afară de ea nu mai era nimic. De aceea, moartea noastră ar fi fost inimaginabilul sfârşit al existenței.

„Dar nu este aşa“, ne spusese într-o noapte Traian. „Moartea nu este sfârşitul vieții. După ce murim, încă ne aşteaptă o lungă călătorie. Ni se pare că mergem pe un drum foarte lung, foarte întortocheat şi foarte-ntunecos prin noapte. Pe cer nu sunt stele, de fapt nu ştim dacă mai există vreun cer. E doar un drum care duce departe şi pe care păşim tăcuți. Din când în când drumul nostru se-ntâlneşte cu altul, pe care păşeşte altcineva care tocmai a murit. Şi-apoi cu altul. Căci pe fiecare drum merge un singur suflet. Doar la răscruci ne-ntâlnim şi ne privim, şi rămânem înspăimântați de înfățişarea noastră. Căci nu mai semănăm a oameni, suntem acum altfel de ființe. Uneori cei morți, după ce s-au privit câteva clipe, la răspântie, trec mai departe pe drumul lor. Alteori hotărăsc să-şi schimbe soarta cu celălalt, şi-atunci, după ce s-au îmbrățişat cu jale, păşesc, fiecare, pe drumul celuilalt. Căci după ce-ai murit, ştii ce te aşteaptă. Rătăceşti astfel mii de ani pe drumuri care se-ntretaie de-a pururi, uneori ai vrea să rămâi veşnic în nodul ăsta uriaş înconjurat de noapte, să întâlneşti veşnic oameni care-au murit, toți cu acelaşi chip neomenesc, toți tăcuți şi îngândurați. Am văzut astfel de oameni, mi s-au arătat în vise, au chipuri palide, ochi mari ca ai muştelor, buze strânse. Au gâtul subțire şi brațele descărnate. Alunecă pe drumurile lor, e înspăimântător să-i priveşti… “

Când ajunsese aici cu povestea, ni se făcuse o frică teribilă. N-am mai aşteptat restul. Am sărit cu toții de pe pervaz şi-am bâjbâit prin beznă spre paturile noastre. Ce stranie privelişte a dormitorului întunecat! Cum dormeau toți copiii, pe spate,

ca nişte statui întinse deasupra unor sarcofage... Şi globurile din tavan păreau sfere ce levitează în aerul întunecat, fără vreo tijă de care să atârne. Ne-am aruncat şi noi în aşternut, nu înainte de-a ne pune păturile pe tăblia dinspre pat, ca protecție împotriva lunii. Auzisem despre somnambuli, ştiam că sunt atraşi pe acoperişuri de puterea misterioasă a lunii.

Patul meu mirosea a pipi. Toate, de fapt, miroseau. Căci după ce se dădea, la ora nouă seara, stingerea nu mai aveam voie sub nici un motiv să ieşim din dormitor. Pe hol şi prin spălător bântuiau femeile de serviciu, cu țâțele şi fundurile lor uriaşe, cu obrajii lor atât de umflați, că nu mai era loc şi pentru ochi pe fețele mongoloide. Dacă vreunul dintre noi, înnebunit de nevoia de-a urina, îndrăznea să deschidă uşa, se-auzeau de dincolo zbierete bestiale, care ne trezeau pe toți. In câte nopți nu m-am chinuit în aşternuturi, cu genunchii la gură, cu vezica gata să-mi plesnească, încercând să adorm ca să uit de senzația groaznică a nevoii de urinare! De câte ori n-am scos şi eu capul în lumina limpede de pe hol, sperând că femeile sunt undeva la etajul fetelor, sau pe scări... Dar de fiecare dată am revenit în patul meu de fier alb, simțind că din clipă-n clipă-mi dau drumul. în cele din urmă strângeam pleoapele, invadat de o ruşine teribilă, îmi luam perna-ntre picioare şi-o udam fleaşcă, tremurând şi clănțănind din dinți. O aruncam apoi sub pat şi, uşurat, mă cufundam, cu genele ude de lacrimi, într-un somn greu din care mă trezea doar goarna de dimineață. Făceam cu toții pipi-n pat, n-aveam altă ieşire. Aşternuturile ni se schimbau o dată pe săptămână, când dădeam la spălat şi hăinuțele însemnate cu numele noastre scrise stângaci cu ață, şi nimeni nu părea să se mire de marile pete galbene de pe cearşafuri şi fețe de pernă, nici de mirosul de urină din tot dormitorul.

Dar în nopțile care-au urmat, în ciuda fricii, sau poate tocmai ca să simțim iarăşi voluptatea ciudată a neliniştii noastre, l-am îndemnat pe Traian să ne spună mai departe povestea morților, în care credeam cu totul, căci ştiam că

Traian nu e un copil ca noi, ci unul care ştie secretele sinistre ale celor mari. Ne adunam iarăşi în spaţiul acela caid şi protector de dincolo de draperiile înflorate, în pijamalele noastre cu imprimeuri de girafe, elefanţi şi purceluşi, ne-apropiam capetele cu părul tuns scurt, şcolăreşte, lucios la lumina lunii, ce-si accentua din zi în zi tăişul secerii, şi ascultam avizi cea mai ciudată poveste, cea pe care nici bunicii, nici părinţii noştri nu îndrăzniseră să ne-o spună, cea care nu se învăţa, odată cu istoria, geografia şi matematica, la şcoală. „Bine, vă spun“, ne-a zis Traian, dar mai întâi uitaţi-vă la asta. Şi, sub capetele noastre îngemănate (eu, Bolbo şi Prioteasa), a ridicat deodată pumnul închis. Apoi a desfăcut palma. Ne-am dat instinctiv înapoi, căci Traian ţinea-n palmă, vizibilă în cele mai mici amănunte sub lumina clară a lunii, o mare insectă vie, o coropişniţă cu uriaşe labe săpătoare, cu torace puternic, acoperit cu peri. De sub aripile scurte se vedea pântecul umflat, inelat, cafeniu, în continuă zvâcnire. O ridică-n dreptul ochilor noştri: „Nu e frumoasă? Am găsit-o în spatele pavilionului, după masa de seară. O ţin într-un borcan, la mine-n cuşetă“. Am atins-o fiecare, destul de temători, cu degetul. Nu mai văzuserăm o insectă atât de mare, de voinică, atât de evident primejdioasă. Dar Traian o lăsa să-şi frece labele, leneş, în palma lui deschisă ca o floare lividă. „O să fie secretul nostru. O ţinem

si o hrănim fără să ştie nimeni. Dacă află tovarăşul Nistor de ea, ne-o aruncă...” Traian a coborât de pe pervaz şi s-a-ntors după câteva minute fără coropişniţă, apoi ne-a spus mai departe ce se-ntâmplă cu noi după ce murim.

Viaţa noastră pe pământ, ne spunea el în şoaptă, nu ca să nu-i trezească pe copiii care dormeau în paturi, căci ei dormeau adânc şi fericit, ci pentru că şoapta era singurul fel în care puteai vorbi despre tărâmul de dincolo, viaţa noastră de-aici e doar o pregătire pentru moarte. E ca o ghicitoare, ca o problemă grea şi complicată. Cineva a pregătit lumea în care trăim ca să ne pună la-ncercare, a presărat-o cu indicii

şi aluzii, ne-a transmis mesaje ascunse în tot felul de locuri, aşa cum, la orientarea turistică în pădure, trebuie să găseşti biletele puse în scorburi şi desenele făcute cu vopsea pe coaja copacilor. Toate se leagă-ntre ele, toate se deosebesc strident de peisajul banal al caselor şi străzilor şi maidanelor unde ne jucăm, al şcolilor unde-nvăţăm. Din când în când auzim câte-o vorbă care nu se potriveşte cu celelalte, parcă vine nu de-afară, ci din adâncul minţii tale. Cine dintre voi nu s-a auzit, măcar o dată, în miez de noapte, chemat pe nume? Cine n-a găsit câte-un lucruşor deosebit de toate celelalte, cu care nu ştia ce să facă şi care zace şi acum în vreo cutiuţă de tablă ascunsă în vreun sertar? Şi cine n-a rămas cu gura căscată când s-a-ntâmplat ceva ce nu poate să se-ntâmple: găseşti în iarbă un craniu de vacă, albit şi cu măselele vălurite, cu osul poros de parcă se sfarâmă-ntre degete, îl întorci pe toate părţile, urmăreşti o buburuză ce se plimbă pe os şi intră-n cele din urmă într-o nară, şi deodată-ţi ridici ochii spre cerul nesfârşit şi-nvolburat şi vezi că pe el pluteşte un nor care are exact forma craniului pe care-l ţii în mâini, cu orbitele sale, cu fruntea teşită, cu coarnele vineţii, din care unul e rupt pe jumătate… Viaţa e ca un joc, ca *Nu te supăra, frate! sau* ca *Piticot.* Trebuie să-i afli regulile şi să desluşeşti drumul printre locuri rele şi locuri bune, printre chipuri blânde şi chipuri setoase de sânge. Din jocul ăsta înveţi tot ce trebuie să ştii ca să răzbeşti pe drumul lung şi greu care te-aşteaptă după moarte. Nimic nu e întâmplător, de pildă că suntem toţi aici, acum, că vorbim despre asta. Trebuie să ţinem minte totul, căci o să avem nevoie de toate cheile şi de toate bucăţelele pozei, amestecate în viaţă, dar limpezite şi strălucitoare după moarte. Cei care n-au înţeles, cei care-au trăit degeaba, fără să pună laolaltă semnele presărate peste tot, cei care s-au mărginit să mănânce, să bea şi să se bucure, cei care-au urmărit banii, plăcerea sau faima aveau să se rătăcească cumplit şi să cadă pradă focului, gheţii, insectelor uriaşe, păianjenilor şi scolopendrelor, sau aveau să rămână veşnic închişi într-o cămăruţă cu pereţi infinit de groşi, în care nu e

nimic de făcut. Dar ceilalți, căutătorii, aveau să ştie drumul şi răspunsurile.

Căci după nodul de cărări pe care rătăcesc mii de ani, ființele ciudate în care ne transformăm după moarte ajung în fața unui şir de monştri, şi fiecare dintre ei le pune o întrebare. Răspunsul poate fi un cuvânt sau un obiect întins în palmă, sau un cuțit înfipt în inima monstrului, sau pătrunderea-n gura lui cu colți strâmbi şi ieşirea pe partea cealaltă, sau amestecarea unui pachet de cărți de joc şi scoaterea din el a cărții care ți se cere, din prima încercare. Orice poate fi răspunsul, dar numai din ce-ai aflat tu singur, cu mintea ta, din viața ta unică. Fiecare avem propriul nostru drum cu propriii noştri monştri. Doar cei disperați, care se urăsc şi care-au aflat în viață nu semne, ci dezamăgiri, fac schimb de soartă şi se trezesc cu monştrii altuia-n față, de zece ori mai ne-ndurători decât cei proprii. Dacă nu ştii răspunsul, ființa uriaşă — care poate fi un animal inexistent sau un mecanism cu strălucitoare roți de aramă sau un fluviu lat, plin de insule înflorite, sau un înger cu sabie de crisolit, sau un fluture mai mare ca vulturii, care-ți înfige trompa între sprâncene - te încuie în iadul ei, unul dintre nenumăratele care există. Dar dacă-**l** cunoşti, treci mai departe şi, după milioane de ani, ajungi în fața monstrului următor.

„Câți sunt?” întrebă Prioteasa. „Pentru unii, sunt nenumărați. Pentru alții, doar unul, sau chiar nici unul. Nu poți şti niciodată dinainte. Dar după ce-ai trecut de ei se deschide-n peretele nopții o cavernă gigantică. Zei mai mari decât propria ta minte-şi întind aripile de-a lungul pereților ei. Şi-n mijlocul cavernei, lungită pe dalele dulci, lucioase, străvezii, doarme mama ta, care ți se pare uriaşă, pare-a umple toată grota cu trupul ei. Mama ta poate fi o molie sau o şopârlă sau o leoaică. Poate fi o femeie cu pielea neagră sau cu pielea trandafirie. Poate fi chiar o larvă transparentă, cu cângile din fața gurii în continuă mişcare. Dar din prima clipă

când o vezi simți că o iubeşti la nesfârşit, că te-nvăluie şi ea cu iubirea ei. Te apropii, sub ochii prelungi ai zeilor din jurul peşterii, de marea femelă, ajungi la capătul multor zile de mers pe dalele dulci şi sonore în apropierea trupului ei şi-ncepi să-l escaladezi, până ce dintr-odată-i pătrunzi în pântec, unde te ghemuieşti fericit, într-o lumină blândă, de început de lume...”

„Si te naşti din nou, nu-i asa?“ „Da. Te naşti din nou si din nou. E cea mai mare înfrângere. Căci mama ta nu este decât ultimul din şirul monştrilor. E ultima întrebare, ultima capcană. Nu naşterea din nou şi din nou şi din nou e scăparea. Când îți vezi mama dormind în peştera aceea adâncă te cuprind o sete de viață, un dor şi o dragoste fără margini. Mintea ți-e întunecată de ele şi cazi pradă monstrului celui mai cumplit, iadului celui mai fără scăpare. Ca un repetent, eşti adus iar în lume, ți se arată iar semnele. Asta nu trebuie să se-ntâmple.“

Din când în când, norii acopereau luna şi stelele, apoi le eliberau iarăşi, parcă mai strălucitoare ca-nainte, ca să ne decupeze din beznă fețele visătoare. Pădurea vuia departe, aerul era plin de divinități ce-şi întindeau buzele transparente spre melcii urechilor noastre, şoptindu-ne răstit, gutural, poruncile lor într-o limbă necunoscută. Erau pretutindeni, implorau, gemeau şi țipau, ne vorbeau intens, intens ca nişte lovituri de pumnal, doar că noi n-aveam organe de simț pentru ele. Ne-ar fi trebuit penajul delicat din fruntea moliilor, limbile despicate ale ofidie- nilor, linia laterală a peştilor, simțul cu care păianjenii percep tot ce se petrece pe lume, adică în plasele lor scânteietoare. Ființe maligne sau binevoitoare erau peste tot împrejurul nostru, ne observau şi ne ghidau mişcările, ca şi meandrele gândurilor, încercau disperat să intre-n contact cu noi, dar pielea noastră nu le vedea si retinele noastre nu le auzeau. încă de-atunci, de când mă aflam sub puterea ciudată a vocii lui Traian, cel care ştia ce-avea să fie după moarte, am înțeles că viața e frică,

nimic altceva, că frica e chiar substanța aventurii noastre în lume. E frica orbului, de care oricine se poate apropia-ncet cu un instrument de nimicire în mâini, sau doar cu brațele sale sugrumătoare, frica surdului noaptea, frica de-a nu avea un ochi deschis în ceafa, frica de a dormi, da, mai ales frica de a dormi.

Ce lipsită de apărare era cetatea de carne şi piele a trupuşoarelor noastre! De ce nu puteam vedea bolile ce se-apropiau de ele, le penetrau şi se instalau în organe? De ce n-aveam un organ de simț pentru sinucidere şi nebunie? Şi mai ales cum nu-şi dezvoltase, de-a lungul a milioane de ani, trupul nostru un ochi care să vadă limpede-n viitor? De ce-naintăm în beznă şi ceață, printre lighioane şi hojme fără nume?

Vocea lui Traian, egală şi convingătoare, săpase un astfel de ochi în stânca frunții noastre, vedeam acum în imagini strălucitoare lumea de dincolo în care-aveam să rătăcim, cărările livide, ființele cu înfățişare neomenească, ochii lor de muscă, nările hâde, gura cu buze strânse şi seci, apoi şirul nesfârşit de monştri, fiecare altfel, fiecare punând altă-ntrebare, apoi con- cavitatea de piatră-n care dormea mama. Trecea de miezul nopții când, cu părul zburlit în creştet şi pe brațe, ne dădeam jos de pe pervaz şi ne-ndreptam spre paturi în tăcerea fantastică a dormitorului. O singură dâră de lumină se vedea de sub uşă. Mă băgăm sub păturica pe care-o ştiam albastră, dar care-acum nu mai avea nici culoare, nici formă, ci doar o textură aspră, acoperită-n parte de răceala şi rigiditatea cearşafului apretat. Stăteam aşa, culcat pe spate, ascultând răsuflarea celui de lângă mine, fără să mai ştiu dacă am închis pleoapele sau nu - oricum era la fel de-ntuneric —, împietrit de groază la gândul că-n cele din urmă voi adormi şi voi simți sub tălpi cărarea palidă, nesfârşită, întortocheată, înaintând adânc în noapte.

Mă deschei la pantalonii de pijama şi, într-un fel de

devoțiune, uşor aplecat asupra receptacolului de faianță pe fundul căruia zace o apă-ncremenită, îmi privesc ofranda - jetul uneori limpede ca un pârâu, alteori gălbui, care iese, răsucindu-se ca un burghiu lichid, din trupul meu. Pentru că nu mi-am golit de mult vezica, simt obişnuitele dureri reflexe în venele antebrațelor. Alteori, când presiunea e şi mai mare şi nevoia golirii şi mai imperioasă, mă cuprind insuportabile dureri de şale, ca şi când rinichii mi s-ar topi şi mi-ar curge ei înşişi prin canalele urinare, purtând la vale pietricele şi nisip ca nişte râuri adevărate. întotdeauna, când se face vremea să vin în fata altarului de faianță pentru cotidiana rugăciune, pentru încredințarea în pântecul lui a unui elixir care-a fost odată în mine, care mi-a irigat țesuturile, a dus la vale deşeurile şi care încă mai păstrează urme de spermă, lichid sacru ca şi sângele, limfa, fierea şi melancolia din trupul şi mintea mea, îmi contemplu jetul turbionar golit de orice gânduri şi de orice preocupări, fie ele practice, etice, filozofice sau mistice: eul meu, în acele clipe, dispare. Devin un simplu loc de trecere, o piatră din care izvorăşte apă ce nu aparține pietrei, ci lumii largi, cu mult mai largi decât ea: apa gălbuie-a săpat în inima muntelui, s-a-ntortocheat în sistemul său carstic, a urcat şi-a coborât în pânzele freatice din adânc, a primit trupurile moarte ale păianjenilor transparenți de pe ziduri şi, odată cu ele, a țâşnit în lumină, aruncându-se-n cascade-nspumate. Avea să-şi urmeze apoi calea prin sistemul de canalizare-al oraşului, catacombe imunde pline de şobolani, prezervative şi bucăți de cârpă-mpuțită, apoi în râuri sinistru poluate, în fluviul plin de somni şi de păstrugi, în fine în mare. Devoțiunea mea pentru apa ce curge prin mine şi prin lume n-ar fi mai mare dacă aş urina sânge, lichid cefalorahidian sau salivă. Mi-aş privi, uşor aplecat, fără gânduri şi fără eu, izvorul ce iese din mine, aşteptând să treacă minutul în care n-am fost, încă păstrând în degete senzația pielii delicate, irigate de vinişoare fierbinți. Aş mai contempla o clipă apa galben intens de pe fundul cupei de porțelan, aş mai simți mireasma ce se-nalță din ea, apoi, la fel

de gol de sine, i-aş da drumul să se scurgă-n pământ, ducând cu ea materie organică din trupul meu, ca s-o risipească în trupul lumii.

Mă-ntorc apoi în camera mea, din casa mea, din viața mea unică. Mă plimb printre mobile, trag sertare, privesc zecile de lucruşoare ce s-au adunat, cum îngrămădeşte viscolul zăpada prin colțuri şi pe lângă garduri, şi-au început să spună poveşti împreună. Căci, da, frumusețea e-ntotdeauna întâlnirea întâmplătoare, pe o masă de operație, a umbrelei şi-a maşinii de cusut. Dințişorii mei de când eram copil. Fotografiile mele străvechi, cu emulsia plesnită peste chipuri şi rochii şi costume şi pulpe goale de copil. Bucățile de sfoară din buricul meu, manuscrisul *Căderii,* jurnalul. Seri întregi, până la limita vederii, în lumina cafenie remanentă, venită nu pe geam, ci din lucruri, din aerul vernil, veşted, de pe suprafețele pline de praf, am întârziat ca un strigoi peste comorile mele. Tăcerea şi-ncremenirea, în astfel de seri cu pânză roşie-n geam, erau atât de totale, că de multe ori mă simțeam într-una dintre propriile mele poze vechi şi mi-aş fi putut trece degetul prin plesnitura ce-mi străbătea fața, gâtul şi pântecul în diagonală. Dar cel mai mare şi mai tăcut obiect din camera mea, în continuă creştere, asimptotică poate, pe când celelalte rămân la fel sau chiar scad, corodate de timp şi de nostalgie, e manuscrisul meu, cel pe care-l adaug acum, iată, cu fraza „cel pe care-**l** adaug acum, iată..Au trecut peste caietele lui mai multe toamne, ierni, primăveri şi veri. A strălucit în lumină orbitoare de iulie şi-a pâlpâit în aerul rece şi fulguitor din decembrie. Bolta de cristal în care sunt stelele încrustate s-a rotit de sute de ori în jurul lui, şi o himeră ciudată l-a umbrit cu aplecarea asupra lui, ore-n şir, de zeci şi sute de ori, cu părul şi genele aprinse de soare sau şterse de amurg.

îmi place gestul meu disperat de-a scrie aici, şi cu cât e mai disperat, mai lipsit de noimă, mai arfonim, mai pierdut în noroiul secolelor şi mileniilor, al galaxiilor şi metagalaxiilor,

cu atât îmi face o plăcere mai mare. Pentru că fac gestul absurd, fără nevoie şi fără consecinţe, fără istorie şi fără psihologie, al scrierii manuscrisului meu, mă simt un privilegiat, una dintre puţinele fiinţe care au şansa să-şi răscumpere viaţa. Când mă gândesc acum că aş fi putut fi - că poate sunt în altă lume, despărţită poate de-o singură peliculă impenetrabilă de lumea noastră - unul dintre miile de scriitori, un salahor al literaturii, prins în păienjenişul orgoliilor şi cabalelor lumii literare, cu destulă superbie ca să comită abominabilul gest de a-şi semna însăilările, să-şi dea incalificabila încuviinţare ca manuscrisul său, transformat în impersonale volume, să fie accesibil unor ochi străini (cum se despoaie profesionistele în peep-show-uri şi cum medicii privesc substanţa cafeniu-cenuşie din craniul trepanat), mă cutremur ca la gândul comiterii unei crime, a unui incest. De-atâ- tea ori îmi vin în minte feţele galbene de-atunci, din acel octombrie 1977, când, pentru prima şi ultima dată, am citit cuiva din scrierile mele. Sunt sute de nopţi în care, silabă cu silabă, mi-am reamintit sunetul *Căderii* mele în sala în care Cenaclul Lunii se ţinea într-o seară cu lună plină, apoi tăcerea care-a urmat, apoi comentariile. Seara crucială a vieţii mele. în păienjenişul complicat al şinelor de cale ferată se află din loc în loc piese mobile care, înainte de trecerea trenurilor, le schimbă traseul printr-o simplă şi, uneori, abia observabilă glisare între şinele divergente. Fiecare clipă a vieţii noastre e un astfel de macaz, în fiecare clipă ne aflăm la o răspântie şi avem iluzia că optăm pentru unul dintre cele două drumuri dinainte, cu toate dimensiunile etice, psihologice sau religioase ale opţiunilor noastre. De fapt, drumul e cel care ne conduce, labirintul de şine ia fiecare decizie pentru noi, construindu-ne astfel de-a lungul traseului ca pe-o planşă anatomică, reală şi virtuală, pe care am fi răstigniţi, cu organele eviscerate, ca porumbeii şi şoarecii din muzeele de ştiinţe naturale. Traseul pe care, optându-se pentru noi în fiecare clipă, cu fiecare respiraţie, bătaie de inimă, secreţie de insulină, gând, dragoste, eclipsă şi orgasm, avansăm prin

păienjenişul vieții ca-n vis, se solidifică şi devine istorie, adică memorie, pe când toate celelalte, posibile dar nerealizate, tot enormul rezervor al virtualității noastre, toate miliardele noastre de sosii (cei care, clipă de clipă, au luat-o la stânga pe când eu am luat-o la dreapta) formează, pe scheletul realității, pe solidificarea osaturii noastre de timp, organele hialine ce ni se arată în oglinzi şi în vis, stafiile cu chipul nostru, pleromul pufos, abstract, curbat în jurul nostru ca globul de păpădie. Nu viața mea, traseul accidentat şi zigzagat prin uriaşul labirint, linia ce duce de la periferie la centru, sunt eu pentru ochiul divin ce ne priveşte de deasupra: pentru el, eu sunt însuşi labirintul, căci există câte unul pentru fiecare dintre noi, construit inconştient de noi înşine, cum melcul îsi secretează cochilia calcaroasă, cum noi înşine ne secretăm, fără să ştim în ce fel, craniul şi vertebrele.

Dar, între miliardele de macazuri, sunt unele cruciale, indiscernabile la-nceput de toate celelalte, dar care te-ndepărtează

violent şi pentru totdeauna de traseul tău inițial. Dacă mă ridic în clipa asta din scaun, merg să privesc pe fereastră şi-apoi mă-ntorc la birou, continuându-mi lucrul, schimbarea va fi aproape întotdeauna infinitezimală, revărsându-se ca un strop în oceanul posibilităților. Dar dacă, privind pe fereastră, sunt martorul unei crime, sau dacă, ridicându-mă brusc, mă săgetează o durere teribilă în inimă şi mă prăbuşesc pe podea în agonia infarctului - cel ce voi deveni în doar jumătate de oră va fi radical altul decât cel dinainte, care n-a bănuit, cum nu bănuim niciodată, criza şi schimbarea. înaintăm astfel, sau suntem astfel purtați prin labirintul nostru personal, desfoliindu-ne, clipă de clipă, în mii şi mii de kaghemushe, cele mai multe identice, aproape, cu noi, altele însă străine, poate monstruoase. Doar însumarea lor sunt eu, însumarea vieților lor virtuale.

Macazul crucial al vieții mele a fost atunci, în sala aceea

mizeră de clasă, sub ochii aceia neiertători. Atunci am plesnit

în două, simțind despicarea ca o lovitură de sabie-n creştet, ca

o fractură de coloană vertebrală. Două ființe s-au născut din şedința aceea de cenaclu, sub ochii marelui critic şi-ai celor ce asistau, care n-au observat nimic pentru că şi ei, şi sala, şi matusalemica Universitate, şi luna prăvălită peste ea au plesnit de asemenea, într-o succesiune mitotică de evenimente, până când două lumi, îngemănate în virtual, până-n acea seară, ca doi siamezi străvezii, au luat-o, complet separate, în două direcții, ca să nu se mai întâlnească niciodată. într-una din ele, care pentru mine e cea reală, cea corespunzând vieții şi memoriei mele, poemul meu a fost disprețuit de auditor, iar eu, ironizat şi descumpănit, am renunțat pentru totdeauna la literatură. Am devenit, dureros de conştient de asta, un ratat, unul dintre cei foarte mulți, un umil, anonim, interşanjabil profesor de română într-o lume de cenuşă. Dar în aceeaşi clipă decisivă a apărut şi celălalt, scriitorul, omul de succes, cel care timp de decenii avea să scrie poeme şi romane din substanța noastră comună, din trunchiul celor douăzeci şi doi de ani în care-am fost unul singur. Dacă poemul nostru comun, *Căderea,* ar fi avut succes, dacă, după ce am rostit în duet, el şi eu, silabele lui fericit-nefericite, părul de pe brațele celor din public s-ar fi zbârlit de emoție, dacă s-ar fi lăsat apoi o tăcere sacră, dacă după o pauză de comentarii stupefiat-admirative studenții şi criticul s-ar fi întors pe locurile lor şi-ar fi început să-şi arate surpriza şi entuziasmul față de nesfârşitul poem, dacă verdictul final al criticului ar fi fost unul mai plin de încredere şi speranță decât toate celelalte date de el până-atunci, un alt puşti famelic, cu mustață firavă, dar cu o cu totul altă privire în ochi, s-ar fi născut atunci, pe loc, lepădându-se de umbra lui perdantă. Ar fi fost altcineva, încă de la-nceput, şi-ar fi simțit interiorul trupului sfârâind ca şampania, coastele i s-ar fi desfăcut şi mintea i-ar fi explodat pe drumul singuratic spre

casă. Nici un drog nu l-ar fi putut face atât de înalt, mai înalt decât clădirile de pe Magheru, mai înalt decât luna plină. N-ar fi dormit în acea noapte de fericire, recitindu-şi poemul mereu şi mereu, până spre dimineață şi hotărât să scrie altele, cu mult mai bune, în lunile şi anii ce-aveau să urmeze.

Dar, asa cum orice succes în viată ascunde un eşec si orice eşec camuflează un succes, poate că este întotdeauna nevoie de două mâini ca să scrii un text ce nu se vrea doar distracție, consolare sau hipnoză. Una-i a celui ce scrie aplecat deasupra manuscrisului, umbrindu-l şi dominându-l cu autoritatea sa, cealaltă a tenebrosului, văduvului, neconsolatului anonim care, aflat în manuscris, sub pagina pe care o scrie primul, o umple, de dedesubt, cu propriile lui semne, o împestrițează cu imagini, ghemuit sub plafon, asemenea lui Michelangelo pe schela înaltă de scânduri, cu vopsele curgându-i în ochi şi pe față, zugrăvind cerul interior al capelei cu personaje stranii. Poate că doar aşa pielița dintre mine şi el, dintre glorie şi ruşine, poate rămâne dreaptă, netedă, fără adâncituri şi umflături: eu îl susțin pe el, sprijin vârful pixului său pe vârful pixului meu. Scriem în acelaşi timp, frenetic, acelaşi text, doar că întors în oglindă: citit invers, paradisul lui devine infernul meu, soarele lui e noaptea mea, fluturele lui e păianjenul meu de obsidian.

Pentru că nu sunt scriitor, am privilegiul insondabil să scriu dinlăuntrul manuscrisului meu, înconjurat din toate părțile de el, surd şi orb la orice m-ar distragere la munca mea de ocnaş. Nu am cititori, nu am nevoie să-mi pun semnătura pe-o carte. Aici, în pântecul manuscrisului, rătăcind prin intestinele lui întortocheate, ascultându-i straniile bolboroseli, îmi simt libertatea, îmi simt şi însoțitorul ei obligatoriu: nebunia.

Dar în seara asta n-am să scriu nimic, pentru că mă înăbuşă melancolia. Pentru că e o seară de primăvară, cu cerul verde-găl- bui, iar cu sunt un bărbat singur, fără nici

un rost pe lume. Ca de-atâtea ori, din adolescență şi până azi, n-am să-mi pot suporta izolarea. Am să ies, nici măcar cu iluzia că voi întâlni oameni. Da, voi întâlni ființe cu fața-ntoarsă de la mine, îndreptându-se spre locuri unde eu nu pot merge. Voi ieşi ca să respir un aer mai puțin îmbâcsit, mai emoțional, mai încărcat cu imaginile şi culorile lumii mele. Am să ies în Colentina, după o-ntorto- chere printre blocuri muncitoreşti, apoi am s-o iau în jos, prin seara caldă, până spre Obor, în direcția inversă şcolii mele. Cerul deasupra marii piețe va fi bălțat de nori, vaşti, complecşi, luminați în grade diferite de soare, atârnând foarte jos, colorând cu luminile şi desăvârşirile lor fețele celor ce-aşteaptă-n statii de tramvai, ale celor ce traversează. Voi lua şi eu un tramvai, voi merge patru stații pe Ştefan cel Mare, trecând de Spitalul Colentina, apoi de dispensarul de la Grozovici, în fine de blocul părinților mei. Voi coborî la depoul de tramvaie din capătul şoselei. Mereu cobor acolo. înainte de Piața Victoriei, şinele de tramvai ce-aleargă, într-o largă curbă, de-a lungul şoselei Ştefan cel Mare cotesc brusc şi intră pe-o străduță mărginită de case vechi, negustoreşti, ornamentate cu o stucărie îngălbenită, cu cupole caraghioase de tablă deasupra, totul vechi, sepia, mâncat de timp şi intemperii. în fundul străzii e depoul. Cum încă nu-i vremea să se retragă tramvaiele, merg pe o şină, în echilibru, în tăcerea sinistră a serii. O țigancă bătrână stă pe vine în intrarea unei case. Se uită după mine nedumerită: nimeni nu trece pe-acolo, doar tramvaiele zguduie casele fără electricitate şi apă curentă, ruinele acelea bizare. Voi continua să merg, pe şina mea, către clădirea depoului, cu frontonul ei triunghiular în mijlocul căruia se află o fereastră rotundă, fără geam. Construcția e de cărămidă şi, la colțuri, are ciudați gargui de piatră. Intrarea e mult mai mare decât le-ar trebui tramvaielor să pătrundă. Şinele, la un moment dat, se trifurcă, înaintea vastei intrări, aşa-ncât tramvaiele ce se retrag, noaptea, se vor odihni în hală pe trei rânduri. Dar acum, în seara asta tot mai întunecată, roşie cum doar serile

pe care ți le-aminteşti din prima copilărie pot fi, interiorul halei e gol, cu excepția unui singur vagon de serviciu, fără şasiu, prăbuşit într-un colț, la capătul şirului din dreapta. înfiorat, voi intra prin poarta ciclopică, asemenea uițui erou din vechime pentru care se sparge zidul cetății. Voi fi minuscul şi negru în pragul ei, voi simți deodată, în pragul ei, cum mă copleşesc absurdul şi inutilitatea vieții mele. Cu singurătatea mea călcând pe singurătatea lumii, voi intra în vastul mausoleu, păşind prin bălți de ulei ars şi-mpiedicându-mă de bucăți ruginite, prăfoase, strâmbe de metal. Construcția pare o catedrală în care cineva ar parca tramvaie, din cine ştie ce capriciu al unei minți saturniene. Pe laturi are ferestre largi, şi lumina stinsă, totuşi lumină, vine şi din tavanul cu grinzi de metal între care, înnegrit dar încă translucid, e un geam cu plasă de sârmă prin el, verzui şi vălurit. Hala e mult mai vastă pe dinăuntru decât ai putea bănui, aşa că-mi va lua minute bune până voi ajunge la vagonul de serviciu din fund, ale cărui geamuri, ca şi singurul far din frunte, sclipesc roşii ca sângele în penumbră. Voi ajunge lângă el, fără să-ntâlnesc nici portar, nici tehnician, nici lăcătuş. Aici pare că încă n-a călcat picior de om. Vagonul e o rablă străveche, o cabină care doar mimează partea din față a unui tramvai, pe când în spate n-are decât un spațiu mizer, fără scaune. Se termină cu o mică remorcă din care se-nalță o macara ce seamănă ciudat de bine cu o spânzurătoare. De câte ori, pe când eram copil şi aşteptam cu părinții prin stații pustii, la marginea oraşului, nu am fost dezamăgiți de câte-un astfel de vagon de serviciu ce sosea greoi pe şine în locul tramvaiului aşteptat!

Voi urca, la fel ca-ntotdeauna, în cabina vagonului, mă voi aşeza pe scaunul vatmanului, rupt şi cu buretele galben murdar ivindu-se din zeci de spărturi, voi mişca îmbătrânitele, coclitele manete de alamă, îmi voi privi fața adunată în marea bilă a uneia dintre ele. Voi rămâne acolo toată seara, ore-n şir, conducând vagonul meu printr-un oraş

imaginar. Abia când voi auzi urletul, pe şine, al primului tramvai care, după miezul nopţii, va trage la depou, mă voi dezmetici din reveria mea, voi coborî pe furiş din vagon şi mă voi îndrepta, de-a lungul zidului, către ieşire. Apoi voi merge pe jos pân-acasă şi asta-mi va lua o mare parte din noua dimineaţă.

Numai că n-am ieşit alaltăieri-seară nicăieri, pentru că, pe când scriam ultima frază, abia mai văzând literele, în manuscris, a venit Irina. Melancolia este şi ea excitantă, dar altfel faţă de beţia stringentă a sexualităţii. Când i-am deschis, n-am văzut în silueta din faţa mea o femeie, deşi nu mai făcusem dragoste de mai bine de două săptămâni, ci o soră clorotică, un alt eu însumi. în vastul şi pustiul oraş de sub bolta ţestei mele tramvaiul încă aluneca pe şinele lui către nicăieri. N-am mers, prin urmare, direct în dormitor, ca de obicei, ca să levităm goi, împerecheaţi ca o ciudată monograma, deasupra patului desfăcut, ci am condus-o într-una dintre camerele, nedefinit de multe, ale casei mele în formă de vapor. De fiecare dată, adâncindu-mă pe culoarele ei întortocheate, cu uşi de fiecare parte, cu tablouri din care nu desluşeai nimic, cu câte-o plantă uscată din vremuri imemoriale, mai deschideam una dintre uşi, şi mereu surpriza mea era totală: fiecare încăpere era nouă, nemaivăzută pân-atunci, sclipind în încremenirea ei ca o fotografie: nici fir de praf, nici un semn de uzură, feţele de masă ţepene, bibelourile lucind stins pe etajere. Am intrat, cu Irina, într-o cameră foarte înaltă, în care tot mobilierul era lăcuit roşu. Ne-am aşezat la masă, în dreptul ferestrei pe care veneau ultimele raze ale serii, şi ne-am privit. în lumina ce se transsubstanţia, treptat, în beznă, faţa Irinei se făcuse mai subţire, părul mai

cenuşiu, iar faimoşii ei ochi albaştri erau acum aproape negri, ca şi buzele ei austere.

- Ştii că a dispărut portarul? îmi spune, uitându-se în ochii mei ca şi când ar fi trebuit să-nțeleg mai mult.
- Care portar?
- Ispas, portarul de la şcoală, bătrânu-ăla jerpelit şi bețiv…
- A, Ispas. Aşa e, nu l-am mai văzut, mi se pare, de câteva zile, de luni, sau chiar de săptămâna trecută. De obicei nu-l observă nimeni, stă acolo, între uşile de la intrare, pe scaunul lui, dar m-am întrebat totuşi de ce nu s-a mai arătat. Cum adică, a dispărut? Poate s-a-mbolnăvit. Ar.e oricum culoarea aia de suferind de ficat…
- Aşa au crezut toți, dar Borcescu a venit ieri în cancelarie cu un milițian. Ne-a adunat pe câți mai rămăseserăm în şcoală la ora cinci şi ne-a luat la-ntrebări, ce-i cu el, unde stă, dacă are nevastă şi copii. Nu ştia nimeni. Un amărât ținut de milă. în pauza mare desface un ziar, cojeşte un ou fiert, muşcă dintr-o rudă dc salam… Nul-a prins nimeni că trage la măsea în şcoală, dar sigur o face, că pute-a țuică de-i ofileşte pe copii. Trebuie să aibă o sticluță ascunsă pe undeva, poate-n spatele panoului cu „Hidrant” sau după vreo uşiță ştiută doar de el. Se aude că doarme pe unde apucă, prin scările blocurilor, poate şi prin boschete, vara…
- Şi Borcescu a chemat miliția.
- Da, nu e el chiar aşa cu capu-n traistă cum pare. Zici că e gaga, că uită ce-a mâncat Ia prânz, mie-mi zice mereu, şi dacă mă vede de zece ori într-o zi, „Irinucă, unde ți-s caprele?”. Dar ştie, nenorocitul, tot ce mişcă-n şcoală, îşi vâră peste tot nasu-ăla pudrat. N-avea grijă, că el ne lucrează şi la Securitate, ce să mai vorbim, cred că are-n birou şerpărie de microfoane. Cred că a văzut din prima zi că-i lipseşte omul de la intrare, dar a aşteptat să treacă o săptămână până-a chemat miliția. Nu de alta, dar Ispas ăsta nu-i lăsa să intre pe copii cu părul netuns, ceea ce-n mintea bolnavă a lui Borcescu e crimă de lezmajestate. Se dărâmă şcoala dacă intră vreun elev netuns sau vreo fată fără panglicuță. A anunțat miliția, fiindcă nu ştia de unde

să-l ia, şi ăştia l-au căutat la adresa din buletin, undeva pe la Sfântul Gheorghe, numai că nu mai stătea de mult acolo. Cine ştie cum, au aflat că acum dormea, de vreun an, chiar într-o scară de bloc, pe-aici, pe Avrig, ca un câine. De fapt nu în scară, ci la subsol, unde e centrala termică. Avea acolo o saltea. Mecanicii, nişte beţivi şi ei, îl lăsau să se oploşească acolo. Dar nici ei nu-**l** mai văzuseră de când dispăruse şi de la şcoală. Parcă-**l** înghiţise pământul. în lipsă de ceva mai bun, miliţienii, cu deşteptăciunea lor recunoscută, i-au umflat pe mecanici şi i-au dus la secţie, numai că n-a fost nevoie să-i atingă nici cu un deget, că au spus tot ce ştiau, şi ce ştim şi noi: că se-mbăta ca porcul în fiecare seară şi le spunea că într-o zi n-o să mai vină să doarmă acolo. Că o să fie răpit la cer, într-o navă din altă lume, că asta e soarta lui. Cică i-o prevestise o ghicitoare încă de când era copil. Spunea asta oricui, cu zâmbetul lui ăla unsuros, o spusese femeilor de serviciu din şcoală şi chiar copiilor, care râdeau de el şi-l zgândăreau să le mai povestească. Râdea şi el de prostiile pe care le debita, dar nu se lăsa, nimeni nu-i putea scoate din cap că tocmai el, ultimul om de pe pământ, avea să fie înălţat la ceruri. îşi freca fălcile nerase şi-o ţinea pe-a lui: „Râdeţi voi, râdeţi, dar o să mă uit de sus la voi şi abia dac-o să vă văd cât nişte goange. N-o să treacă anu-ăsta pân-or să mă răpească. “ — Iakab spune că l-au văzut oamenii căzut în genunchi, mai încolo, spre câmp, la o răspântie, cu faţa-ntoarsă spre cer şi strigând „Sunt gata! Sunt pregătit! Veniţi de mă luaţi, acum, în clipa asta!“.

— Păi l-au tot văzut, tot cu geanta aia făcută praf în braţe. Cine ştie din ce gunoaie o fi cules-o. Că aici vine partea care-o să te intereseze.

Mobila lăcuită a sufrageriei devenise şi ea neagră. Irina, peste masă, cu o mână-n mâna mea, era doar o siluetă abstractă, o voce cu ceva împrejur, o ştimă cum trebuie să fi fost inimaginabilele chipuri ale heruvimilor ce stăteau faţă-n

față la capetele chivotului, acoperindu-i lemnul aurit cu aripile întinse către capac. Iar vocea ei, acum, când întunecimea umplea odaia, părea că vine chiar dintre noi, că se naşte acolo, între fețele noastre, pe când noi eram doar două umbre impasibile, încremenite.

Mecanicii îl văzuseră ultima dată sâmbătă seara, la lumina tremurătoare a lămpii cu spirt. Le spusese atunci nişte vorbe pe care le ținuseră minte, în ciuda votcii proaste care le ieşea şi pe ochi, fiindcă parcă le mai auziseră undeva: „După un timp, nu o să mă mai vedeți", le şoptise bețivul, rupând franzela-n două, în mirosul de chit şi de motorină din subsol, „şi apoi, după un timp iarăşi o că mă vedeți". „Păi ia-ne şi pe noi!" îi spuseseră în derâdere, totuşi intimidați de ochii țicniți ai portarului. „Nu, unde mă duc eu, voi nu puteți veni." Mecanicii se temuseră o clipă că bețivul, care ridicase un deget cu unghie bolnavă zicând acele cuvinte, ori înnebunise de tot, ori voia să se omoare. Dar Ispas se târâse pe salteaua lui şi dormise-mbrăcat, după obicei, până dimineața, când mecanicii, venind la lucru, îl găsiseră încă zăcând cu o mână peste ochi.

Doar că seara nu s-a mai întors. L-au aşteptat degeaba. Nu s-au gândit însă prea mult la asta, oricum îl lăsau să doarmă acolo de milă. Poate-şi găsise ceva mai bun, sau poate-**l** călcase naibii vreo maşină, oricum n-avea nici cățel, nici purcel, şi nu ştia nici el de ce mai face umbră pământului. Ridicaseră salteaua la perete şi cu asta, basta. Aveau acum mai mult loc pentru barbutul de fiecare seară. Abia după ce portarul n-a venit câteva zile la şcoală miliția l-a dat dispărut şi patrulele au început să-l caute. Au aflat şi oamenii din cartierul şcolii, au început să se

întrebe si ei ce-o fi cu el…

»

Şi, cum stăteau la masă în cancelaria prost luminată, milițianul pusese pe postavul roşu, plin de pete de cerneală, o servietă pântecoasă, de piele uzată şi jerpelită, mirosind a câlți, unsoare şi țuică de prune. Ii desfăcuse cataramele şi deşertase conținutul chiar în fata lor, ca si când le-ar fi trântit-o în fată: uite ce neno- rocit ați oploşit în şcoală, în cartieru-ăsta de care răspund.

- Dar unde s-a găsit geanta?
- Au găsit-o Bazavanii dintr-a opta, pe câmp, dincolo de calea ferată. Se duseseră, ştii cum fac băieții pe-aici, să prindă păianjeni de pământ.
- Ştiu, leagă o bilă de smoală de o ață şi-o vâră-n găurile de pe mirişte. Am văzut şi eu cum se-ntâmplă. După aceea pun câte doi păianjeni să se lupte într-o cutie de conservă de peşte

pe care-o încing pe foc.

- Nu-mi mai spune, ce porcărie... Servieta era pusă-n picioare, în mijlocul câmpului. Plouase înainte, şi pământul era negru şi moale. Copiii văzuseră nişte urme de pantofi ce duceau până la ea, întipărite-n noroi, şi se luaseră după ele. Dar ce-i mirase era că urmele dispăreau brusc acolo: în rest, câmpul era neted ca-n palmă, cât vedeai cu ochii, până la păduricea din zare. Nici,nu se atinseseră de geantă, fiindcă aflaseră că milițienii îl căutau pe portar. Cum ştiau din *Cutezătorii*, dacă găseai ceva, un portofel, de pildă, pe drum, trebuia să-l duci la miliție şi deve- neai erou, te lăudau toți şi te puneau, la şcoală, la panoul de onoare. Aşa că fugiseră de-a dreptul la secție. Milițienii se duseseră cu un IMS până la capătul cartierului. Dincolo de calea ferată era teren agricol. Văzuseră şi ei urmele: un şir care mergea

drept înainte, lăsat de pantofi de adult şi, pe de lături, urme de copii ce se duceau şi se-ntorceau neregulat. Intr-adevăr, primele urme se-ntrerupeau în locul unde, solitară, inexplicabilă-n mijlocul câmpului clisos, stătea în picioare

servieta. Pe omul care-o adusese pân-acolo parcă-l înghițise pământul.

- Irina, asta-mi aduce aminte de ceva, am citit despre aşa ceva demult, când eram copil. Doar că urmele erau pe zăpadă, era o poveste rusească, se petrecea undeva în Siberia…

Mă înfiorasem tot. Una dintre poveştile care mă făcuseră, în copilărie, să tremur nopțile, cu pătura trasă peste cap, până-n zori, închipuindu-mi grozăvia care i se-ntâmplase nevestei mujicului în acea dimineață cu zăpadă dumnezeiască se revărsa acum în lume şi mă hărțuia mai departe.

• Atunci nici nu ştiu dacă să-ți spun ce-au mai zis Bazavanii la secție. Dar asta poate fi o halucinație sau pur şi simplu o invenție ca să facă povestea şi mai oribilă. Au zis, amândoi frații, că atunci când au ajuns la servietă au auzit din văzduh, de deasupra capetelor lor, un vaiet, nişte strigăte disperate, în care-au recunoscut vocea portarului. Li s-a părut că se auzea „cum ar fi de pe la etajul cinci al unui bloc“, adică de la vreo douăzeci şi ceva de metri înălțime. Dacă n-ar fi fost strigătele şi tânguiala aia, ca de om căzut într-o capcană, poate că ar fi luat servieta fără să dea atenție urmelor care nu se mai întorceau. Era dimineață, senin, cerul era albastru deasupra, prăfos, fără nori. Nu se vedea nimic deosebit, țipetele atârnau, pur şi simplu, în aer. Fugiseră mâncând pământul.

Milițianul tăcuse, profesorii se uitau la el nemişcați, personalitățile letone, estone şi lituaniene din tablourile pătate de muşte li se uitau peste umeri. In mijlocul mesei, geanta zăcea pe-o rână şi tot felul de lucruri soioase, în jurul ei, dădeau un aspect de groapă de gunoi în miniatură. Erau bucăți de pâine uscată, jumătate de salam înverzit, ambalaje foşnitoare de „Eugenia“ mânjite cu cremă, o sticlă aproape goală, cu etichetă de ulei, cu dop de cocean duhnind puternic a țuică, hârtii mototolite, o sticluță fumurie cu pastile (era bicarbonat, probabil nenorocitul avea dureri de la vreun ulcer netratat), ca şi un cubuleț de lemn cu fețe colorate, probabil de la un joc de construit, pentru copii. Mai era o păpuşică goală, de cauciuc moale, mare cât palma şi cu un păr arămiu lucios, ieşind din găurile vizibile pe țeastă. Poate Ispas, poate altul, îi desenase cu pixul, pe trup, sâni şi un triunghi de păr între picioare. în mintea bolnavă a alcoolicului păpuşică trebuie că servea unui scop sublim-obscen, era poate logodnica lui secretă cu care-şi ducea la-mplinire mizerele ritualuri.

Nu păpuşa, însă, era problema sectoristului, care confiscase la viața lui, şi le păstra acasă ca să-şi clătească ochii cu ele-n secret, teancuri de fotografii pornografice şi turnulețe-ntregi de reviste pe care etica şi echitatea socialistă le condamnau. Nici măcar enigma dispariției subite-a portarului nu i se părea demnă dc o cercetare serioasă din partea organelor. în definitiv, oamenii mai dispăreau, ştia Securitatea ce face, doar nu era miliția să se uite la ei peste gard. Nu, era vorba de fapt despre secte şi despre insecte, cea mai supărătoare problemă a cartierului, şi pe care, cu slabele lor forțe, cei trei-patru sectorişti nu izbuteau s-o era- dicheze cu nici un efort. Mereu şi mereu apăreau în informațiile lor blestemații de pichetişti, cu pancartele lor, cu gângăniile din palmă, cu tot tacâmul. Milițianul conta pe profesorii şcolii ca să afle, de la copii, care părinți se duceau noaptea prin cimitire, morgi, spitale de canceroşi şi alte locuri sinistre ca astea, cine-i instiga, ce scopuri ascunse aveau. în ce fel se pregăteau ei să submineze ordinea de stat. Ofițerul avea acum dovezi că Ispas era membru al sectei. Una dintre hârtiile împăturite găsite-n geantă era o poezie ce mai fusese găsită şi la alții, care-acum înfundau puşcăria, poate un fel de manifest sau cod secret al lor. Pe alta scria „MOARTE MORȚII!“, o lozincă bine cunoscută de organele de ordine. Mai limpede dovadă nici nu se putea.

Ajunsă aici cu povestea, Irina, din care mai vedeam doar ochii lucind slab în întuneric, mă privi din nou, cu intensitatea de la-nceput, părând să aştepte ceva de la mine. N-aveam însă chef să-i povestesc nimic despre pichetişti şi despre noaptea teribilă de la Morgă. îmi ajungea că gigantica statuie de obsidian îmi bântuia visele. N-as fi vrut ca ea să treacă si-n cosmarele

j > >

Irinei. Bolta craniului ei mi se părea mai potrivită să adăpostească altă zeiță, care să privească, din când în când,

prin ochii ei albaştri, cum se uită copiii prin luminatoarele misterioase ale podurilor.

• Ce-o fi? am şoptit, zâmbind, fraza cu care mama-şi încheia, invariabil, toate visele povestite dimineața, şi nu era dimineață

în care să nu mă-mbrace în luminile si umbrele multicolore ale

>

fantasticei ei scene interioare.

M-am ridicat apoi să aprind lumina, şi candelabrul pe care nu-l mai văzusem niciodată a readus lacul roşu al mobilierului, încremenirea metafizică a odăii.

• Da, ce-o fi? răsese şi Irina, redevenită profesoara de fizică lividă şi exaltată, adeptă în secret a antropozofilor, spiritiştilor, mediumilor, exorciştilor, a oricăruia dintre cei care negau realitatea şi noima vieții terestre. Şi ce crezi că poate fi asta?

Atunci am observat că ținea-n mâna stângă un petic de hârtie de împachetat, gălbui-cafenie, ruptă grosolan dintr-o bucată mai mare. Probabil o avusese-ntre degete tot timpul cât îmi ținuse, cu dreapta, mâna peste masă.

- Am subtilizat-o în cancelarie, pe când milițianul îngrămădea la loc păpuşa şi mâncarea aia veche în servietă. Au rămas pe masă hârtiile de „Eugenia[1]* şi, printre ele, biletu-ăsta... Pro

babil, sectoristul a crezut că e doar o fâşie de ziar, ceva fără importanță.

Am luat bucata de hârtie şi-am privit-o-n lumină. Acum e-n jurnalul meu, presată-ntre foile lui ca o floare rară într-un ierbar. Mesajul de pe bilet, scris cu creion chimic, muiat probabil în gură, cuprindea un număr, lăbărțat în partea de sus, iar sub el, cu litere mărunte, un text. Numărul era - este - împărțit în două printr-un spațiu uşor mai larg decât celelalte: 7129 6105195. Dedesubt apăreau patru rânduri dintr-un text fără sens. Notez aici cu grijă fiecare literă:

polairy oair olpcheey ykaiin olpchedy opchedaiin dairody ysheodykeeedy keshed quodaiin oteodair or chkar otaiin dsbedy qoedaiin ytoiin okair quotol doi okoldy qokedi opked olkeeol orchsey qokeedy chdor olar ol keeol chedaiin

Textul continua, se pare, căci în josul hârtiei se vedeau câteva puncte ce păreau codițele superioare ale altui rând de litere. Ruptura neregulată le separa de cele de pe bilet. De când m-am despărțit de irina, am recitit de zeci de ori cele pauu rânduri.

Nu-mi sună a nici o limbă de care am cât de cât ştire. Dacă textul are un sens, el nu poate fi decât unul criptic: o scriere secretă ce necesită cine ştie ce tehnică de descifrare. In schimb, numărul îmi spunea ceva, aveam impresia că văzusem undeva prima lui parte. Dar o văzusem ca prin vis, părea un detaliu din alt fel de realitate. 7129, îmi repetam în minte fascinat, revăzând nenumărate imagini cu care numărul ar fi putut fi asociat.

Era ca si când as fi uitat un nume foarte familiar si orice-as fi
> > > >

făcut nu-mi răsărea în memorie. Chinuit de lapsusul ăsta stupid, m-am străduit în cele din urmă să mi-**l** scot din minte. Femeia din fața mea încetase să mai fie un heruvim de ceață peste chivotul de eben, era din nou un trup în carne şi oase, ispititor şi dulce-n subțirimea şi neajutorarea lui. Am ieşit, îmbrățişați, din locul de taină în care stătuserăm de vorbă. Pe culoare, ne-am frecat de toate zidurile, mâncându-ne buzele, disperați să ajungem cu palmele la carne şi la piele. Drumul pe care-**l** făcusem în mai bine de-o oră l-am străbătut la-ntoarcere în câteva secunde de febră sexuală. Uşa de la dormitor s-a repezit spre noi cu o viteză-nspăimântătoare, am străbătut-o prefacând-o parcă-n țăndări şi deodată eram trântiți pe pat, amestecați unul cu altul într-o mandala de neînțeles, străduindu-ne să trecem unul prin altul ca osândiții danteşti din cercul hoților, topiți unul în celălalt ca plastilina şi ieşind, în cealaltă parte-a patului, eu în trupul Irinei şi Irina în trupul meu, după ce mă ghemu- isem în uterul ei şi ea plutise-n țeasta mea în aerul de aur al orgasmului. Când ne-am întors în lume eram amândoi pe jumătate dezbrăcați, lipiți strâns de cearşafurile umede, adâncind salteaua cu trupurile noastre inerte, supuse gravitației. Uitaserăm să ne-nălțăm în aer, uitaserăm si cufundarea în labi- rintul demonic al fantazărilor şi cuvintelor de-o abjecție extatică. Zăceam separați, dezlipiți, cum zac toți îndrăgostiții după-ncleş- tare, zăvoi âți în ci înşişi, căci sabia dintre Tristan şi Isoida nu e semnul castității, ci-al împlinirii, al sațietății ce te-aruncă iarăşi în singurătatea ta dintotdeauna. Intre femeia şi bărbatul desprinşi din misterul acuplării apar mereu două săbii, una aşezată de ea, cealaltă de el, aşa cum două piei, două trupuri şi două creiere ne despart mereu de cel pe care-**l** iubim. Abia-n acea stare de sfârşeală şi uitare de sine mi-am adus aminte: pe zăvorul din foişor, în chiar casa mea, se afla un lacăt numeric al cărui

cod, pe care mi-l spusese cândva la ureche fostul proprietar, era 7129. Era o mare taină, mi se sugerase, nu trebuia să scriu niciodată numărul ăsta, nici să-l spun cuiva.

Ne-am ridicat, ne-am pus hainele-n ordine, fără să ne privim, şi-am ieşit apoi din dormitor cu şovăiala şi frica mocnită cu care-am fi ieşit din realitate. Căci, din toată casa mea labirintică şi infinită, numai dormitorul era concret, cu texturi ferme, pe care vibrau şi alunecau crestele papilare ale degetelor mele, cu sunete şi culori împletite-ntre ele altfel decât în halucinații, narațiuni si vise, dar mai cu seamă cu acel mecanism de validare aflat dedesubtul fiecărei percepții, cel care spune: da, poți înainta, gheața e tare, te ține, eşti în lumea ta, unde roşul e adevărat, răcoarea e bună, lumina e frumoasă, totul e cum l-ai învățat şi cum s-a confirmat mereu din cea mai adâncă şi mai obscură copilărie. Acolo, în dormitorul meu, dacă trăgeam de-o hârtie se rupea, dacă turnam apă curgea-ntotdeauna spre pământ, dacă zâmbeam, femeia din fata mea-mi întorcea zâmbetul. Numai acolo certitudinea statistică, starea cuantică mereu neschimbătoare, aerul veşted mereu clar, intact şi liniştit îmi spuneau mereu cu o voce de înger protector: n-ai teamă, eşti în realitate, unde nimic subit şi teribil nu se poate petrece. Cum ieşeam însă pe uşă, credința în lume-ncepea să şovăie, creodele să se multiplice, infinitul de odăi, fiecare diferită de celelalte, să vuiască-n jur ca tot atâtea posibilități, probabilități, ființe hibride învecinate cu „dacă” şi cu „poate”.

Ca să ieşim, am folosit vechea scară de lângă şifonierul care ne-a răsfrânt o clipă în apele lui obosite. Am urcat-o, am deschis chepengul şi ne-am găsit sub cerul uriaş, vântos, al toamnei ce-a căzut brusc şi pe neaşteptate peste oraş. în picioare, pe marea terasă de pe acoperişul casei, cu hainele şi părul fluturându-ne ca nişte drapele în vântul ce sufla-n rafale, împingând norii de ploaie spre nord, am început să râdem ca nişte copii abia eliberați din cuşca pe care o-mpărțiseră cu un monstru teribil. Eram pe puntea vaporului,

ce părea că glisează sub cerurile măturate de nori, peste valurile de case şi vegetaţie ale cartierului pitoresc şi ruinat. Ne-am jucat câteva minute, cuprinşi de extazul întomnării, de-a statuile, Irina a-ntruchipat, în aerul întunecat, Pusilanimitatea, eu m-am străduit să-mi contorsionez trupul în reprezentarea Venustrafobiei, apoi ne-am învârtit, pur şi simplu, în aerul turbionar, înfăşuraţi amândoi în părul Irinei, în privirile mele, în mânecile şi poalele pardesielor noastre descheiate. Praful ne intra-n ochi, ne umplea părul, dar sentimentul de fericire şi de eliberare creştea tot mai mult între coastele noastre ce-adăposteau câte-un mic zeu al iluminării. „Ştii ceva?“ mi-a strigat în ureche pe când, cu mâinile-ntinse-n lături asemenea dervişilor, ne roteam în vântul turbionar. „Şi eu aş alege copilul!” N-am înţeles de la-nceput ce-mi spunea, dar în cele din urmă, privindu-i ochii mai mult decât auzind-o, mi-am amintit, şi i-am răspuns râzând: „Chiar dacă-ar fi Hitler?” „Chiar dacă ar fi însuşi Antihristul!” La zece metri de noi se ridica foişorul. Fereastra sa rotundă ca un hublou de vapor era acum opacă, pentru că n-avea altceva de răsfrânt decât seara vântoasă din jur. „L-am salva dintre flăcări şi-am lăsa capodopera să se mistuie. L-am creşte noi doi şi poţi fi sigur că în felul ăsta n-ar ajunge nici scelerat, nici dictator, nici demon. I-am curba destinul. i-am srhimba macazul karmic, l-am face demn de noi şi ne-am strădui să fim demni de el.“ „Sau de ea“, i-am răspuns, „gândeşte-te că poate ar fi o fetiţă”. „Ei, da, ar putea fi fetiţă. Cu atât mai mult! Mi-ar plăcea s-o îmbrac ca pe-o păpuşă, în toată nebunia de rochiţe şi sarafane, să-i prind părul în panglici, să i-**1** împletesc în colaci de cozi în jurul capului…“ Ascultând-o, mă gândeam la puterea dintotdeauna a parabolelor de-a se revărsa-n lume. Dar lumea mea nu era de aici, ea rămânea acolo, între pereţii de cuarţ, în cochilia de vânt a eternelor analogii…

Ne-am îndreptat spre foişorul coşcovit, alburiu în noapte, am urcat, în faţa Irinei, scara ce-i dădea ocol şi-am ajuns pe

platforma din fața uşii. Nimeni n-ar fi ştiut în acel moment că uşa era stacojie: acum părea de smoală. Pe lemnul buretos, în care-şi săpau drum insectele cu căngile lor vorace, am putut vedea dreptunghiul de metal ruginit, cu cele patru cifre lucind slab în noapte. Am format numărul, acelaşi cu cel găsit în geanta paznicului, căci îmi amintisem până la urmă unde-l mai întâlnisem, de unde-l ştiam atât de bine… „De necrezut, e acelaşi", şoptise Irina. „Cum se poate, de unde coincidența asta?" Mecanismul cifrului a eliberat cu un declic uşa şi am pătruns în bezna cea mai compactă. Parc-am fi găsit un portal către neființă.

La fel ca prima dată când am pătruns în foişor, odată ce-am închis uşa după noi am rămas fără lume şi fără trupuri. Nu doar ochii noştri nu mai vedeau: urechile ne erau oarbe, buricele degetelor oarbe, nările oarbe, pielea-ntreagă ca o cornee de orb ce ne-ar fi-mbrăcat în întregime. Tălpile noastre nu percepeau presiunea grilajului pe care stăteau, mâinile ni se-ntindeau în tot spațiul din jur fără să poată atinge nimic, pentru că nu se atingeau nici pe ele însele. Homunculul răstignit pe creierul nostru ne scăpase din mâinile lui uriaşe. Rămăsese, buzat şi cu o limbă tumefiată ieşindu-i din gură, cu trup subțire ca un firicel, dar cu mâini de strangulator, asemeni statuii unui zeu patec sub bolta țestei noastre, mai singur şi mai străin şi mai neajutorat ca oricând. Altădată mişcăm degetele când el le mişca, vorbeam când el îşi desfăcea buzoaiele tatuate. Ca un tanchist în turela lui de oțel, ne-ndrepta trupurile încotro voia el să meargă pe şenilele ca nişte şerpi ouroboros, şi tunul trupului nostru îsi arunca sămânța la comanda lui. Acum tanchistul era orb, pierdut în bezna fără limite, şi el însuşi nu-şi mai percepea corpul, nici brațele, nici chipul… Stăteam în beznă, deconectați de noi înşine, incapabili de-a mai închide ochii, gustam, fără muguri gustativi, negrul profund al morții, față de care nopțile noastre cele mai adânci erau explozii de lumină orbitoare. Ştiam acum unde e vechiul, sfărâmiciosul comutator de

ebonită, şi, fără atingere, ca printr-un pur efort de voință, l-am apăsat dintr-odată.

Ce-am perceput în clipa aia nu era lumină: două săgeți ni s-au înfipt în globii oculari. Ne chinuiam să le smulgem acum din noroiul de lichid vitros şi de sânge. Am fi vrut să ne tragem pleoapele până la tălpi, să ne-mbrăcăm retina sensibilă a pielii cu peplumul pleoapelor, ca să nu fim devorați de focul acelei lumini în care ne scăldam trupul. Am rămas, Irina şi cu mine, minute-ntregi cu palmele la ochi, văzând prin ele, până când am început să respirăm lumină, echilibrându-ne presiunea interioară cu cea din foişor. Abia atunci am îndrăznit să deschidem ochii.

Scaunul dentar se afla acolo, pe podeaua ca de sticlă lustruită a încăperii, sub tălpile noastre, lucind alb-gălbui din marea lui boltă cu becuri de deasupra. Am coborât pe scara de metal până când ne-am găsit în minusculul cabinet. Vechiul, demodatul scaun de metal îl ocupa aproape complet. Mai era, lângă el, în partea dreaptă, un taburet, iar în perete, deasupra lui, un dulap alb, cum întâlneşti în astfel de locuri. îl deschisesem demult ca văzute cu gheare, cleşti, mandibule, apendice incomprehensibile,

mânere de care nu puteai apuca (nu erau făcute pentru mâini

omeneşti cu cinci degete), lame atât de ascuțite, că secționau

ochiul care le privea... Irina atinse cu degetele sprijinitoarea de

cap, făcută din acelaşi plastic de culoarea cafelei cu lapte. Era

ultimul lucru la care se aştepta. Uimirea îi era atât de mare, încât

nici nu mă mai întrebă nimic. Am întors, cu un deget, un mic

comutator de metal si un con violent de lumină a ieşit din marea > >

cupolă de peste fotoliu. Am apăsat pe-un buton de pe consola din faţă şi una dintre freze, spânzurată ca un picior de păianjen metalic deasupra, a pornit să huruie înfundat. Scaunul dentar era cu totul funcţional, neatins de trecerea timpului, de parcă-n acel puţ circular vremea n-ar fi vremuit.

Irina se aşezase intrigată şi amuzată în scaun, scăldată în lumina care-o învelea acum ca-ntr-un văl de mireasă, umblase cu mâna prin instrumentele de pe tăviţă, uimită cât de tare clin- cheteau când le punea la loc sau le răsturna, pornise şuvoiul de apă care se revărsa acum din pahar, încercase pe dosul palmei furtunul care colecta saliva, cu scârboasa lui prelungire metalică în formă de cârlig.

M-am aşezat pe taburet lângă ea şi-am apăsat pedala care făcea ca scaunul să coboare şi spătarul să se lase pe spate. Am scos furtunul metalic al frezei din orificiul lui, şi reptila cu solzi strălucitori a-nceput să şuiere în mâna mea. Mi-am luat o-nfăţi- şare ameninţătoare şi m-am aplecat, cu capul frezei aproape invizibil de la rotaţia sa nebunească, spre faţa lividă a femeii, pe care gluma mea n-o amuzase. Căci nu era glumă. Ne aflam aici în fundul pământului, într-o bolgie fără ieşiri, cu pereţii de o grosime nesfârşită. Aveam să jucăm aici, pentru eternitate, reite- rându-l mereu şi mereu, jocul torturii fără capăt şi fără speranţă,

■ o cu! celui meii **terificmt Hi titre** înduri. Frsm **în nKlietn** cilindrică, victima şi călăul contopiţi cu instrumentul lor de suferinţă. Dinţii vii, sănătoşi, puteau zbura aici în ţăndări, sângele putea curge umplând limba, gingiile, buzele şi coborând, de-a lungul trupului chinuit, pe podea. Pe măsură ce smalţul şi pulpa s-ar fi distrus în miros de fum şi-n ţipete bestiale, dinţii ar fi crescut la loc, gata să sufere iarăşi şi iarăşi şi iarăşi şi iarăşi, fără oprire» fără timp, fără loc, doar durere pură provocată de fiara aplecată asupra ta, ce nu putea fi nici coruptă, nici înduplecată, nici convinsă… Până la

urmă, Irina s-a ridicat, râzând nervos, din scaun, dar am oprit-o în timp ce-şi îndrepta trupul, căci observasem un lucru ciudat ce se petrecea în podea, sub picioarele noastre. „Aşază-te la loc, doar o clipă!“ i-am zis, dar scaunul parcă o frigea. Un tremur uşor îi cuprinsese trupul.

Până la urmă s-a aşezat din nou, şi-a pus iarăşi brațele pe reze- mători şi a lăsat capul între cele două cupe de piele. Atunci am văzut iarăşi, prin sticla podelei, ceea ce crezusem la-nceput că e o intersectare de umbre. Acum se vedea însă clar: din trunchiul gros al scaunului dentar coborau în podea un fel de vene sau rădăcini uşor viorii, ca văzute prin pielea antebrațului, iar tuburile groase se ramificau la rândul lor în alte tuburi mai fine, în franjuri şi voaluri şi filamente străvezii, fluturând parcă lent intr-un lichid gelatinos ca protuberanțele unei uriaşe meduze. Am stins luminile ca să putem privi, ea ridicată iarăşi în capul oaselor, eu obraz lângă obraz cu ea, rețeaua pâlpâitoare, fluorescentă, avidă de hrană de sub sticla moale a podelei. Spun „moale“, pentru că rădăcinile cele mai groase îi ridicaseră suprafața şi şerpuiau de-a lungul ei ca nişte furtunuri gofrate, în continuă mişcare peristaltică. Ce voia animalul subteran, celen- teratul atârnat de piciorul metalic, cu pedale şi prize exterioare, al scaunului dentar? Dacă Irina părăsea cu totul instrumentul, podeaua se opaciza cu încetul, umflăturile se aplatizau şi lespezile erau iarăşi tăcute şi banale. Imediat cum se reaşeza, spectacolul subteran se relua: gurile şi tentaculele şi filamentele vezicante îşi reîncepeau tânjirea, foşnetul imperios, mişcările de sorbire şi pompare… Distrat, am luat până la urmă unul dintre acele dentare de pe tăviță şi i-am înțepat uşor obrazul, facându-i semn să stea liniştită între brațele scaunului. In clipa în care i-a pătruns în dermă, excitând unul dintre miile de nervi cu terminație liberă, am perceput la fel de fulgerător schimbarea de sub podea: firele şi cablurile organice ramificate în adânc s-au făcut de purpură şi-au început să absoarbă stropul viu de durere cu ahot- nicia cu care flămânzii se reped la blidul

cu hrană. Am înțepat buza Irinei, care-a țipat uşor, şi frenezia de dedesubt a crescut şi mai tare. Erau acum intestine ce preluau oribila hrană şi-o transmiteau mai departe, dincolo de limita pereților, pe conducte străvezii si zvâcninde. Nu mai era nici o-ndoială: ne aflam într-o alveolă ce absorbea energie algică, ce transforma durerea în impulsuri care alimentau, cine ştie unde, cine ştie cum, nişte ființe monstruoase. Noi hrăniserăm cu lingurița animalul flămând de substanța incandescentă-a durerii, dar alții, poate, înainte de-a fi cumpărat eu casa, îl îndopaseră cu hălci, ciosvârte, căldări de durere vie şi disperată.

Am aprins din nou luminile, ne-am ridicat şi-n scurt timp spațiul din marele cilindru era la fel ca-nainte, de parcă sistemul digestiv de dedesubt ar fi fost doar o bizară iluzie. Chiar în fața celui care-ar fi stat în scaun, în peretele curb al foişorului, se afla fereastra rotundă ce sclipea uneori atât de puternic în amurg. Niciodată nu reuşisem să-i deschid capacul prins în stânga cu o balama groasă, iar în partea cealaltă cu un cifru format, de data asta, dintr-o mulțime de numere, fiecare-nscris pe cubulețul său de metal. Era inutil să-ncerci combinații la-ntâmplare.

— Uite, mă trândesc... Dacă primul număr de pe biletul lui Ispas a deschis foişorul, celălalt poate se potriveşte aici.

N-aveam decât să-ncercăm. Am format, umplându-mi degetele de unsoare, 6105195. Imediat am auzit zgomotul mecanismului care elibera zăvorul. Am dat capacul la o parte până am lovit peretele cu el şi am privit prin micul hublou. Priveliştea ne-a surprins şi ne-a-nfiorat, căci nu era de pe acest pământ.

Mai întâi, dincolo de sticla bombată era lumină. Nu era nici dimineață, nici amiază, nici seară, era altfel de lumină, unanimă, constantă, puternică şi transparentă, izvorând din nimic peste lucrurile pe care, parcă de la înălțime, le vedeam aşternute până în zare. Am văzut forme, texturi aspre,

granule îngrămădite unele peste altele, fulgi de materie cornoasă. Câmpii străbătute de orificii, bălți de substanță lucioasă, închegată. Porozitatea, latescența, translucidul alternau, se adunau şi se despărțeau în această lume pe care limbajul nostru n-o putea acoperi, aşa cum n-ai să poți mula o rogojină peste şoldurile şi sânii unei femei. Perspectiva era copleşitoare, obiectele pe care le priveam, aflate-n afara geometriei şi-a familiarului, urcau şi coborau, mic- şorându-se, până la un orizont neclar, dincolo de care zăreai, prin ceață, un fel de învolburare de culori şterse ce ținea loc de cer. Singura constantă era lumina de cleştar, cu efecte de lentilă şi dublări de contururi, din loc în loc, ce învelea totul ca o mare tranchilă şi adâncă.

Prin această privelişte treceau, cu o melancolie imposibil de redat în cuvinte, procesiuni de ființe, turme de creaturi ce păreau când elefanți - dar pe picioare de păianjen, asemeni celor din vedenia Sfântului Anton al lui Dali —, când vite cărora li s-ar fi aşezat pe capete măşti bestiale, când insecte dintr-o încrengătură dispărută de mult. Abia-şi târau, pe nişte labe articulate, asemenea degetelor unei mâini, trupul lor inform acoperit cu o cuirasă moale din care țâşneau fire răzlețe de păr. Fiecare protuberanți, fiecare asperitate, fiecare neg şi firişor li se vedeau limpede ca sub o lumină razantă. Fețele lor, dominate de ciocuri şi căngi, erau oarbe. îşi pipăiau drumul printre fibre şi-mpletituri cu perii lor senzitivi, ce atingeau spinările celor dinainte.

Miile de ființe ce-şi urmau calea, orbi conduşi de alți orbi, către cine ştie ce ținuturi îndepărtate, păreau că jelesc, asemenea rudelor îndoliate ce păşesc după carul funebru. Şi tot asemenea lor, trebuiau să treacă minute-ntregi între mişcări, între paşii ce se-aşază unul în fața celuilalt. Mai multe astfel de turme se-ndrep- tau, sub ochii noştri, în direcții diferite, cele mai îndepărtate vizibile doar ca nişte şiruri de furnici printre munți de gunoaie.

Chiar sub hublou se mişca, fojgăind lent, asemenea racilor dintr-un coş, o procesiune de astfel de ființe masive, şovăind

pe labe subțiri. Am putut vedea acum, din punctul nostru înalt (oare o lentilă sau un hublou sau un aparat necunoscut corespundea ferestrei noastre în acea lume, încastrat în vreunul din obiectele fără nume din vastul peisaj?), detalii ale fiziologiei lor: peristaltismul organelor interne, vizibil prin crusta translucidă, ouăle adunate ciorchine în pântecul femelelor, şi din care câte unul, cu aceeaşi exasperantă lentoare, aluneca afară, căzând pe câte o piatră poroasă, stropul de fecale ce ieşea, răsucit, ca să orneze, cu câte-un ciudat grăunte-n formă de burghiu, o suprafață sticloasă. Dar lucrul cel mai teribil de crud era că în convoiul de osândiți în drum spre o țară îndepărtată fiecare îl devora de viu pe celălalt. I-am văzut cum se hrăneau: de obicei forfecau, lent, cu mandibulele, câte-o pieliță uscată de materie, câte-o granulă de pe sol, chiar şi câte-un burghiu din propriile fecale. Dar din când în când câte-un elefant livid îşi înfigea căngile în spinarea celui din față, îi spărgea crusta ce facea cute şi-ndoi- turi şi-i smulgea apoi organele fragile din pântec. Victima nu narea afectată, dimpotrivă, am văzut cum paşii-i deveneau şi mai lenți, până se oprea pe loc, lăsându-se pe burta, de parc-ar fi vrut să-i uşureze munca devoratorului său. Din trupul lui se-nfruptau mai mulți, fără luptă, ca la un priveghi, şi când din cadavru nu mai rămâneau decât ghearele o porneau cu toții înainte, puțin mai iute, ca să-i ajungă pe ceilalți, orbi, cocârjați şi înspăimântător de trişti. Aproape imediat altul, în altă parte-a convoiului, spărgea pântecul celui din fața sa, şi totul se relua la nesfârşit. Câteodată, o vită cu picioare articulate se cățăra-n spinarea alteia şi-şi înfigea-n carnea ei un organ în formă de pumnal. Nu exista orificiu femei, rana putea fi oriunde. Totul era ca vârful pumnalului să ajungă în pântec şi să-şi verse acolo lapții fluorescenți, direct peste ouăle cu coajă străvezie. Din ele, odată depuse pe zdrențele de pe sol, ieşeau puii, aidoma

părinților, şi încă de la eclozare porneau în rândul celor ce înaintau prin lumea lor tactilă si olfactivă.

Lumina acelei lumi ne pictase fețele într-o nuanță mierie. Am stat până spre dimineață să observăm obiceiurile ființelor care-o populau. Câteodată una dintre ele ridica drept spre noi fața oarbă, de parc-ar fi simțit că e observată, şi-şi agita prelung palpii bucali, de parc-ar fi vrut să vorbească. Fețele acelea tragice, inexpresive, încremenite în masca lor abjectă ne strângeau inima. Nu puteam să nu ne-ntrebăm de ce viața lua forme atât de insuportabil de triste. De ce se născuseră aceste făpturi? Ce sens avea veşnica lor înaintare printr-o lume de care nu ştia nimeni, de care nu-i păsa nimănui?

Sfârşiți de oboseală, până la urmă am închis hubloul şi-am schimbat la-ntâmplare ordinea numerelor din cifru. Am coborât iarăşi în casă şi-am condus-o pe Irina până-n holul de la intrare. Prin înflorituriIe Jugendstil ale uşii se revărsa de ziuă.

Nu vreau să-ncep să vorbesc despre Vaschide, nici, cu adevărat, despre manuscrisul Voynich - deşi nu m-am putut abține să nu fac câteva aluzii la el până acum — până nu termin notarea viselor semnificative din jurnalul meu, cele pe care le-am ales dintr-o mie altele nu pentru trama şi personajele lor, ci pentru emoția pură din care sunt țesute, căci, da, Vaschide, visele sunt emoții, şi nu peisaje sau poveşti.

Notam pe 18 ianuarie, acum doi ani:

O aluniță ciudată-mi crescuse pe piele si cumva o străpunsese, creând o configurație complicată. Merg la spital şi dau de un oarecare doctor Funda, care-mi vorbeşte mult despre necesitatea rezecției formațiunii. Mă aşază-ntr-un aparat care, cu nişte bistu- rie neobişnuite, îmi retează toate cele trei protuberante ale ei de pe spinare.

Adevărul e că m-am umplut de alunițe. De toate formele, mărimile “Şi culorile, livide ca nişte ciuperci, negre şi zbârcite, transparente şi cu câte-un strop de sânge-n ele, bobițe ce se țin doar în câte-un filament, ca nişte nasturi abia înțінați, sau licheni aspri ce-şi întind crustele pe piele. Noaptea, câteodată, când n-am la ce mă gândi, îmi întind mental pielea jupuită, ca o hartă, pe peretele de lângă pat şi privesc alunițele presărate de sus până jos, imaginându-mi că sunt literele unei ciudate criptografii. Oare ce scrie pe pielea mea, mă întreb. Au apărut, tiptil, de-a lungul vremii, mi-au luat în stăpânire foaia albă a pielii, pergamentul ce mă-nfaşoară, de parcă, neobişnuit de lent, cineva ar fi scris pe mine un text ilizibil. Ca un cabalist, în nopțile de veghe, mă străduiesc să găsesc corelații, să des-cifrez cifrul, să de-criptez cripta, să dez-vălui vălul ce mă-nconjoară.

Şi o însumare, de pe iz a aceleiaşi luni, a vieții mele nocturne:

In orice caz, pare să fi rămas în urmă încă o etapă onirică a vieții mele, după cea a „visului esențial“ (între 16şi 24 de ani) şi cea a „ vizitatorilor “ (24—28 de ani, dar încă activă, cum spui despre un vulcan ce poate erupe oricând): perioada viselor cu case ale copilăriei mele, cu disperate încercări de reconstituire/reconstruire a trecutului meu literalmente imemorial (28-41 de ani). Totul e, de altfel, mult mai complicat, căci, legând aceste mari zone împreună, sunt şi alte vârtejuri de virtualitate: visele feeric-panoramice, poate cele mai minunate care se pot imagina: cel de la 27 de ani, cu marea şi dealurile încărcate cu temple şi pagode, cel cu enorma coastă a Africii, cel cu castelul roşu şi panorama golfului, cel cu strâmtoarea Magel- lan… Apoi cele cu escaladarea munților şi-a turnurilor, cu zborurile magice (dar terminate pe la 20 de ani), cu sexualitatea barocă şi polimorfă. Toate astea sunt risipite din copilărie şi până azi, ca şi multe, multe altele, intersectându-se, repetându-se şi colaborând, formând o textură infinit mai bogată decât a vieții mele diurne, ca şi când covorul vieții mele arfi fost aşezat pe podea, din greşeală sau

perversitate, cu fața-n jos, lăsând nodurile urâte la vedere şi ascunzând splendoarea modelului multicolor.

14 februarie:

... eram acum intr-un pat moale, cleios, şi eram femeie, înconjurat de ființe care-mi spuneau că un zeu mă va vizita ca să mă fecundeze, şi aşteptam venirea lui într-o stare de langoare şi abandon.

Nişte tuburi de cauciuc roz-pal pompau un fel de lapte în acea saltea ca o vată udă fleaşcă, şi eram deja gravidă, şi una dintre acele ființe se apropia cu o seringă:,aista o să-ți declanşeze contracțiile.. M-am trezit încurcat în alte gânduri, alte vise...

Feminitatea mea nu e un lucru nici nou, nici surprinzător pentru mine. Mereu am simtit că sora mea ascunsă, ivită-n mine odată cu strania fantezie a mamei de-a mă-mbrăca, până la vârsta de patru ani, în fetiță (până la viziunea sălii circulare cu masa de operație-n centru, sub stelele goale şi crude), a rămas acolo, ca un siamez stafidit, dar nu mort, în mintea mea, ocu- pându-i un spațiu dinspre care-am auzit continuu şoapte, implorări şi suspine. Trăieşte permanent în mine un discurs oprimat, subțire şi pur, lipsit de cutia de rezonanță a mărului lui Adam, ca si când în şinele meu soarele masculinității ar obscuriza luna, dar fantoma ei încă ar pluti pe cerul luminos al serii. Ce uşurare e pentru mine să fiu feminin! Cât de mult datorez ambiguității minții mele! Am crezut întotdeauna că între androginismul lui Tiresias şi puterea lui de-a vedea viitorul e o legătură cauzală adâncă. Nu poți privi cu adevărat ființa de timp a trupului tău decât, simultan, cu un ochi de bărbat şi unul de femeie, aşa cum e nevoie de amândouă sexele pentru naşterea navigatorului în timp care e nou-născutul. Dar în visul de mai sus nu era numai atât. In vise, persoanele sunt interşan- jabile. Esențial, era vorba despre o fecundare miraculoasă şi-o naştere.

Participasem la acea scenă, poate că o văzusem, iar mecanismul visului, ce sparge-n țăndări imaginea mitică, îmi distribuise mie rolul de mamă, poate-n virtutea feminității mele. Uneori simt extrem de puternic legătura subterană a tuturor viselor notate de mine, puternica lor şovăială, limpedea lor bâj- bâire către un sens unitar.

După aproape patru luni, într-o serie pe care mi-o amintesc tot mai bine, pentru că e din ce în ce mai aproape de data la care scriu:

Acum două nopți - un vis „esențial", nedus însă până la capăt. Cred că am dezvoltat mecanisme de apărare contra agresiunii din interior, căci de la un timp aşa mi se-ntâmplă: mă trezesc înaintea momentului critic, înaintea intrării în tunelul nebunesc (poate chiar al nebuniei sau a altceva cu mult mai teribil). Eram într-un fel de oraş-cetate, noaptea, sub stele, într-o atmosferă de vrajă şi de aşteptare intensă. Erau cerurile înstelate, sclipind ca diamantele, din atâtea vise ale mele: copleşitoare, ddoc naturale, ceruri din alte lumi. Priveam către stele aşteptând să se-ntâmple ceva acolo, să sosească cineva. Când am ştiut însă că se va-ntâmpla, că era iminent să se-ntâmple (stelele se modificaseră într-un fel inexplicabil), am luat-o la fugă pe străzile pustii ale orăşelului, printre ziduri galbene, trecând şi prin interioare la fel de tăcute, pân-am ajuns într-o zonă cu lumină de zi. Era, îmi dau seama abia acum, Scara Unu, dar al fel decât în realitate, colată parcă pe un fundal străin. Eram pe podul de deasupra gropii, în dreptul intrării zidite. Aşteptam acolo, încremenit, încolțit, prins în vrajă. Şi deodată, de după colț, a izvorât către mine un aer de aur, un râu de lumină vie, tremurătoare, sclipitoare din mii de mici particule purtate cu el. Veniseră, deci, erau aici, lumina lor curgea către mine, curând avea să mă-nglobeze şi să mă preschimbe. Priveam încremenit, cu încântare extatică dar şi cu spaimă avalanşa de aur intens, plin de fluturi, ce venea, implacabil, spre mine. Când a ajuns la piciorul podului m-am

trezit, cu un efort de voință de care-mi aduc aminte. Fireşte, dormeam pe spate şi porțiunea aceea din spatele creştetului (pe care, dacă apăs, aproape că-mi simt creierul, atât e de fragilă) era toată congestionată şi păstra o senzație de apăsare. De fapt, şi acum, când scriu, simt acelaşi lucru acolo, în acea zonă vulnerabilă a craniului meu: un fel de arsură apăsătoare ce dijuzează spre ceafa.

M-am pipăit de multe ori în zona aceea, dincolo de păr şi de pielea capului. Craniul mi-e, acolo, aplatizat parcă artificial, de parcă mi-ar fi aplicat cineva o ştampilă mare şi grea. Zona care mi se congestionează, după vise de acest fel, e rotundă, cât un ban mare, de fapt parcă ascunde un disc în grosimea pielii. îl simt acolo, îl pot deplasa uşor, dar în momentele de după trezire e fierbinte şi iritat ca o lentilă incandescentă.

Iată şi un demon grotesc:

Mi-am întors capul şi l-am privit pe controlor. Avea un cap masiv, cu părul tuns perie. Undeva, craniul lui avea o deformație melancolică. Era greoi şi lent în întregime, ca un animal fără duşmani naturali. Pe buza de sus avea două umflături care, când lăsa capul în piept, îi transformau gura într-un bot uşor alungit.

Legat de toate astea, visul următor, întâmplat în luna mai anul trecut:

Acum două nopți, după vreo două atacuri paralizante de frică, am avut un vis în care eram în mijlocul unei camere, cu largi ferestre dând afară spre cerul înstelat, şi deodată am început să mă simt straniu, era ca şi când aş fi fost umplut cu o lumină acidă, agresivă, cu o revelație irezistibilă. Exaltarea îmi creştea paroxistic. Am căzut pț spate, străpuns de raze care veneau din toate părțile, şi imediat m-am trezit. Eram culcat pe-o parte, şi nu pe spate. Pielea țestei nu-mi era amorțită şi nu mă ardea, totuşi o simțeam uşor congestionată. Nu ca o cauză, ci ca o consecință a visului, mi-am zis, şi poate că-ntr-adevăr visele

acestea cu dizolvarea mea într-un soare epileptoid produc senzațiile mele fizice, şi nu invers, cum am crezut.

Pe 11 iunie 1988:

Am văzut cum erau arse corneele unui condamnat cu două lupe puternice, focalizate lent în câte-un singur punct, pe cei doi globi oculari.

In loc de orice comentariu la situația mea onirică notez fragmentul care urmează şi care, cred, arată o limpezire progresivă, lentă, dar fermă, a ideilor mele stârnite de toate astea:

M-am gândit la acel vis, la acea lume, la cei doi tineri care nu puteau fi decât vestitori. La crizele mele, la lumina având în centru „ceva mistic“, cum scriam atunci. La felul cum m-am trezit pe prundiş, în siguranță, când era să mă-nec în Sabar. La căderea mea pe spate de la doi metri înălțime, la Voila. Cred că încep să desluşesc ceva în toate astea, ca şi când pân-acum le-ar fi învăluit o ceață. Caut, cel puțin asta fac cu sinceritate, dacă altceva nu e-n mine. Viața mea se deschide, se poate-nainta, chiar dacă marea poartă a literaturii, singura pe care-o ştiusem cândva, nu mi-a mai fost accesibilă. Azi însă ea-mi apare ca uşița pentru trecerea pisicii deschisă-n partea de jos a adevăratei uşi.

Da, manuscrisul meu depăşeşte literatura, pentru că este adevărat. Săgeata lui zboară, e drept, peste țintă. Dar nu-mi mai pasă azi că regula jocului e să nimereşti centrul inelelor concentrice. Nu mai dau doi bani pe coronița estetică. Nu mai accept să trec pe sub furcile caudine ale uşii pentru pisică.

In vis mi se tăia limba în ciosvârte de carne. Nu simțeam nimic însă, căci eram anesteziat, pe masa de operație. Se tăia tot mai adânc, spre gâtlej, până ce au început să se vadă, în secțiunea groasă, vene retezate, goale de sânge. Răul era în laringe, dar nu se putea ajunge acolo fără operația asta. „Mi se va scoate şi laringe lei” am întrebat. „Nu”, mi s-a răspuns după o ezitare.

Vis înspăimântător chiar la-nceputul nopții trecute. O femeie avea o boală incurabilă, probabil o tumoare la cap, care făcea ca fața să i se strâmbe într-o grimasă sălbatică. Colți de animal îi ieşeau în afară, ochii i se holbau, o suferință agresivă se vedea pe fața care-ar fi fost, altfel, de ființă blândă şi tristă. O radiografie îi arăta oasele alburii ale craniului şi tumoarea din spatele urechii, o pată mai intensă, de parcă fiumul albicios s-arfi concentrat acolo. Dar radiografia era dublă, acum vedeam că nu prezenta un singur craniu, ci două, şi că şi băiețelul ei avea aceeaşi boală, cu aceleaşi simptome. Urla mut la fel, rânjea la fel ca mama lui. Şi deodată eram într-un spital, vârât într-unfel de celulă cu gratii. Nu eram pacient, ci cumva un vizitator. Un pitic oligofren îmi aducea, una după alta, orori de neprivit, cadavre de copii, putreziciuni infecte, cranii trepanate, şi mi le arăta cu un fel de sadism tembel, rânjind şi bucurându-se de dezgustul meu. Veneau una după alta tăvi de inox pline de avortoni, acvarii cu oase sfărâmate, monştri uscați cărați în brațe de acelaşi pitic. „Nu mai vreau să mă uit", îi spuneam, „am văzut destul". Mi-era rău şi greață. Când, îl văd că vine cu un fel de mare focă de gelatină albastră, înflorită de un fel de mucegai, şi se aşază pe banca mea cu ea-n brațe. Forma aceea alungită mă scârbea mai mult ca toate ororile depân-atunci. „Du-te mai încolo", i-am zis, căci foca putredă aproape că mă atingea cu botul. Dar piticul rânjea şi mai libidinos. Atunci m-am ridicat şi-am dat de pământ cu cele câteva caiete pe care (acum îmi dădeam seama) le avusesem în poală. „Eu sunt aici ca să-nvăț, nu ca să vă,bateți joc de mine!" Şi m-am repezit afară din celulă. M-am trezit zguduit, pur şi simplu, de visu-ăsta. Camera mea era ostilă şi-ntunecată, iar capul mă durea mai tare ca oricând.

N-am încă tăria să fac aici paranteza ce se cerea făcută de mult, să vorbesc despre rânjet, despre grimasa neomenească a gurii pe care-o numesc aşa pentru că n-am nume pentru acea vădită imitație a zâmbetului omenesc pe care - şi nu doar în vise, în

nici un caz doar acolo - am mai văzut-o în momente esențiale şi mi-a rămas ca o arsură pe meninge. Nu acum, dar am să-mi adun puterile cândva ca să descriu o scenă Iară de care tot fluxul ăsta de vise e inutil, e suspendat în aer. Deocamdată să notez doar una dintre amintirile secundare, poate pe acelaşi traiect, dar devitalizată cumva față de teribila scenă reală. Nici această întâlnire n-am notat-o-n jurnal, dintr-un fel de teamă superstițioasă.

S-a petrecut acum mulți ani, dormeam încă în camera mea din Ştefan cel Mare, cu capul orientat către marea fereastră triplă. La picioarele patului era şifonierul, masiv şi gălbui, iar între el şi pat rămânea vreun metru de podea liberă. Acolo am văzut-o. Nu în vis, sau cel puțin nu pot crede asta. Am deschis ochii-n miez de noapte, simțindu-mă complet treaz, cu camera arătând normal în jurul meu, cu dungile de lumină alergând, ca-ntotdeauna, pe pereți de la farurile rarelor maşini ce treceau noaptea cinci etaje mai jos, pe şosea. Şi-am văzut-o acolo, în acel spațiu îngust, profilată pe şifonier, reală ca şi el. Nu ştiu de ce mi s-a părut că era mătuşa mea, sora mamei, deşi ființa fragilă şi verzuie era evident pitică, doar puțin peste un metru înălțime. Stătea acolo, mă privea şi rânjea. Gura-i era strâmbată într-o linie ce se voia poate binevoitoare, dar care nu reuşea să fie decât grotescă. Ne-am privit încremeniți vreun minut, până când groaza m-a făcut să mă sucesc brusc cu fața-n jos şi să-mi trag cearşaful peste cap. N-am nici o amintire dincolo de spaima aceea teribilă.

Pe 16 mai notam secvența următoare:

Azi-noapte am deschis ochii şi-am văzut bine, profilat pe draperiile întunecate, un bărbat care stătea lângă patul meu, privind gânditor către mine. Era tânăr, de vreo 30 de ani, şi purta un costum albastru deschis. Fața-i era prelungă, ochii (poate albaştri pe-o față smeadă) inteligenți şi, mi s-a părut,

plini de compasiune. Foarte ciudat îi era părul: cu cărare pe mijloc, cânepiu spre alb, cădea în bucle mărunte până pe umeri ca o perucă de avocat, ca perucile din teatrul lui Moliere. Din cauza distanței față de mine, era (părea) considerabil mai mărunt decât vechile mele cunoştințe, ceea ce-mi sporea sentimentul de realitate. L-am văzut bine y-8 secunde. Continuă întunecarea mea, divorțul tot mai net al minții mele de viața mea. Ce o să-mi aducă înaintarea lentă, răsucită, a glontelui numit viitor în peretele tare al craniului meu?

Mă-ntreb asta şi azi, deşi azi nu mai văd totul ca pe-o întunecare, ci ca pe-o derutantă fluturare de lumini şi umbre pe culoarele unui întortocheat labirint. Perioada foarte aglomerată în privința „vizitelor" din primăvara şi vara trecute mă terminase cu desăvârşire. Galeria de oaspeți nocturni nu se mai sfârşea. Citeam tratate de neurologie, psihiatrie, fantomatică, mistică şi metafizică încercând să-nțeleg, dar nu era vorba despre cunoaştere, ci despre frică, despre strângeri de inimă, despre un sentiment de topire-n plexul solar. De ce eram vizitat? Nu puteam înțelege. Căutam în tratatele de psihiatrie cazuri asemănătoare şi n-am întâlnit nici unul. Da, halucinații caleidoscopice, citirea şi furtul gândurilor, confiscarea voinței, voci imperioase care te-mping la fapte abominabile. Dar nu oameni reali, vii, concreți până-n cele mai mici amănunte, ce te privesc, aşezați pe patul tău, în miez de noapte.

Erau doi. Unul însă complet mascat de celălalt. Nu l-am văzut bine decât pe cel care se aplecase peste patul meu, privindu-mă atent. Era chel, înalt, cred că gol până la brâu sau purtând un tricou de culoarea pielii. Ştiu sigur că n-a emers din visul din care-am deschis brusc ochii, fiindcă-mi amintesc acel vis: nu erau

în el oameni, ci peisaje în contraste foarte violente de culoare, mai ales largi pete de un roşu pe care cuvântul „roşu " nu e-n stare să-l definească: ruj moale, lucruri sculptate-n ruj moale.

Prin urmare, ca-ntotdeauna, vizitatorii mei nu sunt ultima imagine a unui vis, rămasă pe retină sau în conştiinţă când deschid ochii. Căci sunt întotdeauna oameni, femei şi bărbaţi, îmbrăcaţi în general normal, bine vizibili chiar şi-n întuneric. Ii pot descrie sau desena pe toţi cu o precizie satisfăcătoare. Au dimensiuni umane, sunt concreţi, acolo, lângă mine. Când deschid brusc ochii pare că-i surprind, de fapt, căci se grăbesc să se topească-n întuneric şi-n locul lor rămân tremurul şi frica.

Iar anul ăsta, la-nceputul lui, pe o vreme ploioasă de iarnă caldă, am fost iarăşi agresat de forţa care altădată mă apucase de glezne şi mă izbise de peretele opus. Patul meu actual, din casa-n formă de vapor, e considerabil mai înalt decât cel din Ştefan cel Mare, aşa că am resimţit chiar mai puternic izbitura finală:

Dormeam pe burtă, cu faţa-ntoarsă către dreapta, când am auzit clar un mic scâncet răzbătând dintr-un colţ al camerei. M-am ridicat alarmat în capul oaselor, dar brusc m-am simţit înşfăcat de-o forţă nevăzută şi tras prin aer, pur şi simplu, spre tavan, prin dormitorul întunecat, către uşa ce se vedea limpede pe perete. Simţeam, pe piept, punctul exact în care se exercita acea forţă, şi-mi aminteam alte vise în care fusesem smuls din aşternut în acelaşi fel. In dreptul uşii ştiam deja că visez şi-am făcut un efort îngrozitor să mă trezesc. Am deschis ochii şi-am rămas în starea obişnuită de confuzie ce urmează acestui fel de vise. Multă vreme m-au străbătut fiori de groază, iar când micul scâncet s-a repetat, exact în acelaşi loc din colţul camerei, toată fiziologia spaimei m-a înfăşurat ca nişte fire lipicioase.

Cupola de sticlă, cea din amintirea mea din spital, cea din atâtea vise risipite de-a lungul anilor, a revenit în lumea mea nocturnă acum câteva săptămâni, când, în vis, mă aflam tot într-un fel de spital, având pe deasupra un copil, un fiu pe

care nu l-am avut, în această lume, niciodată. Poate de-aceea şi-n visul meu era pierdut:

Eram într-o clădire informă de cupolă, cu un culoar care urca-n spirală, pe ea, până-n apex, de-a lungul mai multor etaje. II duceam pe fiul meu în brațe, sau mai curând la subțioară, cumva, si urcam pe panta uşor înclinată. Mă aflam, credeam eu, într-un fel de spital, şi pe ambele părți erau într-adevăr uşi albe ca de salon. Le priveam ferestrele cenuşii, zăbrelite, când mi-am dat seama că l-am pierdut pe băiat! Nu mai aveam sub braț decât un fel de capac de metal, bombat, în care, ştiam acum, stătuse cumva copilul. Cuprins de disperare, m-am întors ca să-l caut. Unde să-l mai găsesc? Coborând, la fiecare etaj era tot mai întuneric. Intr-una dintre camere, cu uşa dată de perete, erau mai mulți copii care mă priveau cu interes. „ Tată!” mă strigă unul dintre ei. Il regăsisem pe băiat şi eram prea fericit ca să mai văd cât de ciudat arăta. Căci copilaşul de y-8 ani care m-a luat în brațe era îmbrăcat în fetiță şi avea craniul crunt deformat. De-a lungul lui, din frunte până la ceafă, avea o creastă de os înaltă de câțiva centimetri, iar pe-o parte o umflătură rotundă cât un pumn strâns. ‚Ah, aici sunt centrii vorbirii şi-ai înțelegerii “, mi-am zis. „De la-nceput se vede cât de inteligent o să fie… “ Şi-ntr-adevăr, băiatul vorbea cu o voce ciudată, un discurs mult peste nivelul unui copil…

Şi ultimele vise, din ultima lună, ultimele semințe întunecate din carnea de măr a manuscrisului meu. Sunt fericit că măcar atât am apucat să fac, că măcar acest eşantion din marea clocotită a vieții mele interioare va depune aici mărturie pentru enigmă.

Dac-aş avea măcar un moment de pură, neomenească luciditate, de kantiană, de cantoriană claritate a minții, aş începe să desluşesc din amorful şi redundanța viselor mele un model, care nu e însăşi enigma, dar care duce către ea, ca un drum care se-ncheagă sub paşii drumețului. Dar ştiu şi că

ar fi, poate, ultima imagine permisă ochilor minții mele înainte ca ea să se topească, sloi limpede de gheață într-un cazan pe foc. Amân desluşirea până-n ultima clipă şi poate dincolo de ea, aşa cum aş amâna la nesfârşit o explicație cu o ființă dragă, după care n-ar putea urma decât despărțirea.

Am avut vise care-n loc să mă-nspăimânte m-au fascinat, dezgustat şi chiar amuzat un pic. In primul, țineam în mâini o scoică rugoasă, spiralată, de mare melc subacvatic. Mă gândeam că e forma perfectă pentru o navă spațială. „Da, dar pentru asta", îmi spuneam, „ar trebui curățată de franjurile astea de carne colorată... " Şi-am început să jupoi de pe scoică spirale de materie grăsoasă. Şi deodată țeasta mea o jupuiam, craniul meu îl țineam în mâini şi-l dez- ghiocam din învelişul lui de piele, apoi îl desfăceam şi-ncepeam să-i scot, cu degetele, creierul umed... Al doilea vis a urmat spre zori. O fată gingaşă ca un bebeluş, complet goală dar neerotică, cu pielea subțire şi albă. Nu avea cap. Mai mult, gâtul şi spatele îi erau excoriatepână la muşchi şi oase dezvelite. Capul, încă viu, era pe alt trup, stândpe gâtul acestuia doar prin presiunea mecanică a gravitației. Eu urma, într-o singură noapte, să-l transplantez pe trupul adevărat al iubitei mele. Dar îmi dădeam tot mai clar seama că n-o să fiu în stare: „Să ştii că n-am să-ți pot conecta toate venele, nervii, muşchii... eprea complicat ", îi strigam capului care stătea liniştit pe trupul lui provizoriu ca o statuie pe-un piedestal.

Şi ultimul, de-acum câteva zile, mult atenuat în notarea lui fată de dezolarea adevărată din vis, pe care-o trăiesc şi-n clipa asta:

Dorm singur şi mi-e teamă de întuneric, tresar şi mă trezesc de câteva ori pe noapte. Visez sfârşitul lumii, valuri furioase lovind în balustrada balconului nostru din Ştefan cel Mare (da, la etajul fi), o navă solemnă apare deasupra morii, lățindu-se pe cerul gol, ca-n atâtea vise străvechi. Emite o

prelungire de energie, ca un pseudopod, către geamul strălucitor în spatele căruia, singur, aştept.

Da, asta sunt, asta am fost de când mă ştiu pe lume: un om singur, aşteptând în spatele unui geam. Am răsturnat aici, în cutia de carton a manuscrisului meu, o grămadă de piese de puzzle, fiecare de ne-nțeles în sine, fiecare căzând peste celelalte cu fața-n sus sau pe dos, risipindu-se în vastul spațiu de joc. Din ele, degetele lungi ale logicii visului ar putea ajunge, prin manevre migăloase de îmbinare, rotire, poziționare, augmentare şi diminuare, centralizare şi lateralizare, întărire şi estompare, la un tablou măcar parțial coerent, măcar pentru mine coerent, dacă pentru toți ceilalți ar fi mai departe o absurditate, căci există coerențe inteligibile şi ininteligibile, ca şi absurd de-nțeles şi de neînțeles. Poți înțelege inteligibilul şi aceasta este seninătate, poți înțelege ininteligibilul şi aceasta este putere, poți să nu-nțelegi inteligibilul, iar asta este teroare, poți să nu-nțelegi ininteligibilul, şi aceasta este iluminare. Aşa cum, în bezna cea mai adâncă, nu-ți mai dai seama dacă ții ochii deschişi sau închişi, uneori simt că-n spaima şi cutremurarea vieții mele nu mai ştiu de ce parte a craniului meu mă aflu.

în fiecare seară, la spălător, în freamătul şi larma corpuşoarelor goale ale colegilor mei, ce se stropeau unii pe alții cu apă sau se alergau pe dalâle ude, îmi luam cele opt pastile de hidrazidă, cu oroarea şi repulsia cu care-aş fi înghițit opt semințe de viermi de mătase. Erau aşa de mici, uscate şi gălbui, încât uneori îmi dispăreau în şanțurile liniilor din palmă, pierzându-se între faldurile de piele străvezie ce-mi delimitau linia vieții, a norocului, a inimii şi-a capului. Trebuia să-ntind palma, ca pe-o floare cu cinci petale, ca să dau de ele, să le culeg cu limba, de care se lipeau imediat, şi să le-nghit cu puțină apă. Toți ne închipuiam, de fapt, că sunt ouă de insecte. Prietenii mei, Bolbo, Prioteasa şi Mihuț, primeau, fiecare, altfel de pastile, pe care le numeau cu alte împerecheri fără sens de silabe, la fel de ciudate ca

„hidrazida“ mea. Ale lui Bolbo erau mari şi rotunde ca nişte ouă de păsări cântătoare, cele mai multe verzi ca iarba, dar şi câte una de culoarea ametistului. Prioteasa lua nişte cristale străvezii, limpezi ca apa. Mihuț nu primea nici un fel de pastile, dar marțea şi joia era luat de doctor şi adus la loc în dormitor după două ore (timp în care noi ne chinuiam cu somnul de după-amiază); nu voise niciodată să ne spună unde-l ducea doctorul si ce-i făcea, dar întors în dormitor

rămânea pierit şi cu ochii-n gol, aşezat pe marginea patului de fier, şi-abia spre seară zâmbetul lui, pe care toți îl iubeam, îi revenea pe buze şi băiatul, cel mai micuț şi mai delicat dintre noi, îşi mai venea-n fire. în schimb, pe Traian îl îndopau cu medicamente. Şi el lua opt pastile, tot seara, tot în fața chiuvetei de faianță strălucitoare, uriaşă pentru dimensiunile noastre. Bănuiesc că el îşi putea vedea creştetul capului şi fruntea, poate chiar ochii, în oglinda fixată-n perete pentru adulți. Sora medicală, una dintre femeile foarte grase în grija cărora eram, dar care nu se arăta decât seara, cu căruciorul ei ticsit de doctorii, îi punea-n palmă, în mod ciudat, ca un fel de ritual, opt pastile, fiecare de altă culoare, unele ovale, altele sferice, unele imaculate în stacojiul, fisticul sau azuriul lor, altele înscrise cu litere sau semne necunoscute. Am fost primul care-a văzut că Traian nu le lua, pentru că, având patul lângă al lui, mă obişnuisem să-l însoțesc peste tot, mai ales că era atât de deştept, de neobişnuit, de matur între noi, ceilalți copii. Serile ne spălam la chiuvete alăturate din şirul ce ocupa un întreg perete de faianță. Chiar dintr-una din primele seri am observat că, atent la femeile de serviciu ce ne supravegheau pe când luam doctoriile, se prefăcea doar că le-nghite, vârându-le ca un scamator pe mânecă, unde descususe tivul unei manşete. După ce s-a dat stingerea, în aceeaşi noapte, l-am întrebat de ce făcea asta. Nu era folositor pentru noi să luăm doctoriile? Toți cei de la Voila eram bolnavi, aveam în noi germenii tuberculozei, ne-o spuseseră părinții, ne-o repetaseră doctorii

din dispensare. Părinții noştri plăteau ca să fim ținuți aici un an, doi, cât era nevoie pentru ca răul să fie scos afară din noi. Făceau mari sacrificii pentru binele nostru... Dacă Traian arunca doctoriile, avea să se-ntoarcă acasă încă mai bolnav decât fusese înainte, avea să moară tânăr şi toată familia sa avea să plângă în jurul lui, cum va zăcea, inert şi rece, pe masa din sufragerie.

„Da, ce n-ar face ai mei pentru binele meu“, mă îngânase Traian, abia vizibil în lumina slabă ce venea de după draperii.

„Ar mânca şi-un pui fript...” Tăcuse apoi, cum stătea pe pat, cu fața-n sus, dar nu dormea, îi vedeam ochii strălucitori privind țintă spre globul de deasupra noastră, ce spânzura de tija lui din tavanul foarte înalt. Deşi aveam cu toții o pătură pe tăblia dinspre fereastră a patului, de frica lunii ce ne putea transforma-n somnambuli, pe măsură ce ne obişnuiam cu întunericul tot mai multe detalii deveneau vizibile-n dormitor: copiii dormind pe paturile lor aşezate pe trei şiruri şi lipite câte două, rândul de cuşete ce ocupa în întregime lungul perete de la picioare, dunga de lumină de sub uşă. Camera uriaşă mirosea a pipi şi-a transpirație de copii, dar la drept vorbind nu mirosea respingător. Erai ca într-un staul sau într-un grajd, unde balega nu miroase-a closet, ci a țară, a sat, a căldură şi intimitate animală.

Apoi Traian se-ntoarse către mine: „Ştiu că n-o să spui la nimeni că nu-mi iau pastilele. Dac-ai să spui, o să fie rău, foarte, foarte rău. Şi-ncă un lucru: să nu mai crezi niciodată ce-au să-ți spună oamenii mari. Tu nu ştii cine e tatăl tău, dar eu ştiu cine-i tata. Şi ştiu că sunt mulți ca el. Nimic din ce spun ei nu e adevărat şi nici spre binele nostru. Nu ştiu de ce ne-au trimis aici, la Voila, dar nu ca să ne facem bine. Poate că mamele noastre-au crezut minciunile lor, deşi mă-ndoiesc. Dar ei, ei, tații... ei ştiu bine ce fac. Ei sunt mână-n mână cu doctorii.” Şoptea cuvintele astea încrâncenat, aproape cu lacrimi în ochi. Eram speriat nu atât de lucrurile

fără sens şi măsură pe care le auzeam, ci tocmai de felul în care Traian, vorbind mai curând cu tavanul decât cu mine, le şuiera. Am adormit greu în noaptea aia. M-am gândit la tata, un străin pentru mine. M-am întrebat ce ştiam despre el. Era bărbatul din casă, omul care aducea banii. Venea doar seara, puțin înainte de masă. Citea *Sportul,* mânca şi se uita puțin la micul nostru televizor alb-negru şi se culca în acelaşi pat cu mama. Ce facea-n restul zilei? De unde veneau banii din care trăiam? Nu ştiam, nu era treaba mea. Mi-era frică de el, de răbufnirile lui de furie dezlănțuită, mă bătuse de câteva ori cu cureaua, dar de cele mai multe ori era pur şi simplu absent, cu ochii-n gol, ca un automat pictat de mână, uitat, cu ziarul *Sportul,* într-un fotoliu. De vreo două ori ai mei veniseră-n vizită, în câte-o duminică, la Voila. Erau în balonzaide lungi, legate la mijloc cu cordon. Tata avea părul dat pe spate, negru pana corbului şi ținea o mapă la subraț, mama purta batic cu imprimeuri. Ca-ntotdeauna, mi se păreau un grup statuar, inseparabili şi solidari, detaşați eroic pe fundalul cenuşiu al zilelor de toamnă. Dar cine erau ei, cei doi, între care apăream mereu şi eu în poze vechi, ofilite, cu emulsia plesnită, noi trei în fața Casei Scânteii, noi trei la pădure, la Băneasa, noi trei în curtea mătuşii mele din Dudeşti Cioplea, asta nu ştiam şi nu ştiu nici acum, decât cu încetosarea si subiectivismul cu care „stim“ orice în această lume.

Diminețile ne trezeau devreme şi, după ce mâneam la cantină veşnica felie cu unt şi dulceață care ne leşina pe stomac pentru toată ziua, şi după ce ne beam ceaiul de zahăr ars, care ne plăcea, în mod ciudat, destul de mult ca să mai cerem câte-o cană, eram scoşi pe alee şi încolonați. Plecam apoi, cu tovarăşul Nistor sau tovarăşa Cucu mergând ca un sergent pe lângă noi, către poarta cea mare dinspre şosea, trecând pe sub brazi uriaşi şi pe lângă clădiri umede, apoi traversam şoseaua şi intram pe cealaltă poartă, a livezii de meri în mijlocul căreia se aflau căsuțele şcolii. Treceam printre merii încărcați de flori roze sau de mere mici şi verzi,

sau cu crengile negre şi goale, după anotimp, dar mereu cu aceiaşi nori ca de porțelan deasupra, sute de meri pe sub care iarba era lungă şi moale, de multe ori venindu-ne, în adâncul lui iunie, până la brâu. Intram în clasa noastră, a treia, lipită spate-n spate cu a patra, şi ne aşezam în băncile străvechi, înnegrite de timp, de parcă preventoriul de la Voila ar fi avut sute de ani vechime. Pe fiecare pupitru, făcut dintr-un fel de rumeguş presat, se afla un loc rotund pentru pus călimara, mereu inundat de cerneală, şi mulțime de scrijelituri şi de litere îngroşate se lăbărțau peste tot, amestecate cu desene urâte de prințese şi tancuri şi pistoale. Mirosea a petrosin, cu care duşumelele de

casă de tară erau frecate adesea. In clasă era mereu întuneric

de la crengile merilor ce umpleau fereastra şi, primăvara, pătrundeau adânc înăuntru prin geamurile deschise. De multe ori câte-un copil din rândul de la geam era ridicat în picioare pentru că îşi vârâse fața printre frunze şi muşcase dintr-un fruct acru şi mustos fără ca măcar să-l rupă de pe creangă. Acolo, în clasa ca o căsuță de pitici, cu tabla ei pusă pe colț, sprijinită-n trei picioare, ne petreceam diminețile, râzând, făcând solnițe şi vapoare din hârtie, răspunzând la istorie şi la română, îmbrân- cindu-ne cu fetele pentru câte-o gumă chinezească, parfumată, căzută sub bancă. Nu era şcoală adevărată: de fapt, acolo-n livadă, nimic nu părea adevărat. Pedagogii şi învățătorii alunecau prin fața ochilor noştri, străluceau ca peştii de sticlă din vitrina bufetelor când îi atingea vreo rază de soare şi, dacă te uitai bine, puteai vedea direct prin ei planşele de pe pereți şi scrisul de pe tablă. Numai noi, băieții şi fetele, aveam trupuri adevărate, pline, în trei dimensiuni. In jurul nostru totul era doar schițat, totul era o acuarelă nostalgică sau un desen făcut cu limba ieşind printre buze, cum pictam la ora de desen casele şi brazii încărcați de zăpadă, şi câteva păsări ca nişte treiuri înclinate pe cerul fumegos. în timpul orelor nu făceam decât să ciocnim unul de altul creioanele chinezeşti, cu un model de girafe pe

toată lungimea lor, să desenăm, chiar sub nasul învățătoarei, câte-un tanc cu creionul Papagal, al cărui vârf avea patru culori, şi mai ales să aşteptăm duminica, ziua literalmente nesfârşită

în care ni se dădea drumul (eram vărsați, mai bine zis) în pădure, în pauze ieşeam grămadă pe uşa îngustă şi alergam în spatele căsuței, unde, dincolo de vreo trei şiruri de meri în floare, începea dealul plin de ierburi, în care dispăream cu totul. Acolo ne jucam întreaga pauză, „fetele cu fetele şi băieții cu băieții", ne trânteam şi ne tăvăleam în „cuiburi[11] ce ne cuprindeau strâns, acolo am aflat, într-o dimineață strălucitoare de aprilie, când vântul ducea printre ierburi petalele scuturate, roze, ale merilor, despre mascarada feerică în care trăiam şi-n care, dacă n-ar fi fost, din cine ştie ce greşeală în planul general, Traian, am fi fost fericiți să trăim nu doar cei doi ani pe care-aveam să-i petrecem obligatoriu la Voila „ca să ne facem bine", ci întreaga noastră viață. într-un fel, viața noastră se oprise acolo, era numai prezent, o fotografie cu noi toți adunați sub crengi de măr încărcate de roade, dar în care totul era fermecător pentru că era concret şi palpabil, părul castaniu, moale şi irizat, al Iuditei, cu fiecare firişor având propria mişcare şi flexibilitate în vântul primă- văratic, obrazul oval, cu puf auriu, al lui Mihuț, textura cămăşilor pepit, de uniformă, pantofii din materiale proaste, mereu juliți şi scâlciați. Figura deosebită a fiecăruia, contrastând atât de tare cu anonimatul copacilor, al ierburilor şi-al norilor, al merelor verzi, toate la fel, ca atomii şi ca valurile mării. Stăteam între ierburi, în fiecare pauză, aşa cum nopțile stăteam pe pervaz, după draperie, dar aici nu vorbeam despre împerechere şi moarte, ci respiram sevele ce se evaporau din lamele ierbii, din pământul plin de râme şi rădăcinițe, şi priveam zdreanță de cer aruncată peste cuibul nostru de iarbă strivită. Norii se desfăceau acolo ca fumul de țigară, mai lent şi mai hipnotic însă, ca să se-ntremeze din nou într-o mişcare imperceptibilă si fără sfârsit. Uneori,

Traian aducea cu el, bine ascuns de ochii pedagogilor, şi borcanul în care ținea coropişnița. Acolo, ascunşi între ierburi, îi dădea drumul pe pământ, şi insecta cafenie, plină de țepi şi rugozități, mai mare decât palma noastră, începea să-şi sape, cu labele de cârtiță din fața mandibulelor monstruoase, galerii în pământul moale. O lăsam acolo pentru ca, în timpul orei noastre de aritmetică, să-şi vâneze pupele de cărăbuş şi viermii plini de vinişoare sângerii, şi-o recuperam în pauza următoare, când, la auzul vocii lui Traian, se ivea din gaură şi se lăsa luată-n palmă şi vârâtă-napoi în borcanul ei. Nu ne mai minunam de mult de numărul ăsta de dresură, fiindcă deja-l credeam pe băiatul blond şi greoi din clasa noastră în stare de orice vrajă şi orice scamatorie. Nu ne-am mirat nici când, într-o pauză mare, când urcasem departe, pe vârful dealului, de unde livada se vedea în toată întinderea, splendoarea şi ceața ei parfumată, Traian ne-a şoptit, mie, lui Bolbo şi lui Prioteasa, că tovarăşul Nistor nu era om, ci automat. Doar am început să râdem, pentru că pedagogul dormitorului nostru, cu mustăcioara lui hitleristă şi cu brutalitatea tâmpită cu care ne pedepsea (de-atâtea ori, în imposibilele după-amieze de somn, când nu dormea de fapt nici un copil, dar trebuia să zăcem în paturi cu ochii-nchişi, am primit pe neaşteptate o palmă grea după ceafa, urmată de câte-o înjurătură: „Mama ta de copil, ce-ai de tot dai din picioare? Ai viermi?“), chiar părea o marionetă, dar nu, insista Traian, tovarăşul Nistor era chiar un robot, se convinsese el însuşi într-o noapte când nu putuse adormi - fiindcă pastilele te făceau să dormi, era unul dintre efectele lor - şi putea să ne arate şi nouă oricând ce descoperise. Dar trebuia ca măcar câteva zile-nainte să nu mai luăm medicamentele, să le-aruncăm în closet şi să tragem apa peste ele.

Bolbo şi Prioteasa au râs mai departe, şi mi-am dat seama că n-aveau s-o facă, le era frică. Femeile de serviciu erau cu ochii pe noi, dar nu ele îi speriau, erau doar convinşi că sunt

tuberculoşi şi că aveau să moară, cum ni se spusese, înainte de douăzeci de ani, dacă nu mâncau tot, la fiecare masă, şi dacă nu-şi luau doctoriile. Pe mine poveştile lui Traian mă zdruncinaseră, mă făcuseră să mă-ntreb, pentru prima oară, dacă nu cumva aveam un văl peste ochi, dacă nu cumva tot ce primisem fără să pun la-ndoială de la cei mari, ca de la nişte oracole infailibile, era doar înşelătorie şi iluzie. Ştiam acum că eram ținuți cu forța în lumea noastră, că eram mințiți despre naştere şi despre moarte, despre boli şi despre agonie, că adulții-şi foloseau puterile superioare ale minții ca să arunce o rețea de fantasme sclipitoare peste noi, „pentru binele nostru“, aşa cum ne amăgiseră jalnic cu Moş Gerilă, cel ce ne dădea-n fiecare an o pungă cu portocale mucegăite şi ciocolată albicioasă, de nemâncat. Eu eram gata să-l cred pe vecinul meu de pat şi - cu toate că numai gândul la răzvrătirea asta îmi strângea stomacul ca o gheară - m-am hotărât să nu mai iau, timp de o săptămână, hidrazida. Chiar din seara aceea am aruncat-o, după sfatul lui Traian, în closet, fără să mă pot opri să mă gândesc, înfiorat, cum acolo, în țevile ruginite unde se scurgea apa, din minusculele semințe aveau să iasă larve palide ce s-ar fi hrănit cu slinul de pe țevi, ar fi crescut, ar fi mişunat prin labirintul de coturi şi cilindri, s-ar fi lipit, schimbându-se-n pupe de culoarea fisticului, de țevi, şi din coaja crisalidelor ar fi ieşit fluturi oribili, palizi ca moartea, graşi şi orbi, care s-ar fi cățărat din nou spre lumină…

Era la juțnătatea lunii mai, florile de măr se scuturaseră şi, între frunzele moi, verzi-cenuşii, între care sclipeau ca safirele bucăți neregulate de cer, vedeam cum se bombează deja, pe pețiolul lor, ca nişte bile verzi cu punctişoare albe, viitoarele mere, având încă-n capăt staminele pe jumătate uscate, încă pline de polen, şi sepalele deja înnegrite. Ierburile de la marginea livezii fumegau verde, îşi amestecau aburii cu norii leneşi, în imperceptibilă înaintare spre nicăieri. Zi după zi, mintea mi se limpezea şi organele de simț răspândite, ca nişte

ventuze avide, la suprafața pielii mele, ochii din degetele, din buzele, din orbitele, din stânca tâmplelor, de pe limba şi din nările mele, îşi pierdeau solzii cornoşi care-i acoperiseră şi-ncepeau, ca-n prima zi afară din pântec, să vadă. încetasem să-mi iau doctoriile marți, iar duminică, după micul dejun, când am alergat cu toții pe miile de cărări ale pădurii, unde-am fost lăsați să rătăcim, ca de obicei, complet liberi, vreo şase ore, până la masa de prânz, eram deja eliberat de tot veninul, ca un pahar cu apă scânteietoare, rece şi pură, având la fund mocirla densă, ca o lentilă de jeg, a dejecțiilor ce infestaseră lichidul. Oasele mi se roteau mai uşor în încheieturile lor, culorile lumii erau mai aprinse, cuvintele-mi ieşeau de pe buze mai bine aşezate-n matrițele transparente ale sintaxei, aproape vizibile-n aerul parfumat al nesfârşitei păduri.

Alergam mai liber ca oricând pe pământul elastic, săream peste trunchiurile prăbuşite, pline de tufe de ciuperci şi de vacile-domnului pe picioruşe de smoală, îmi zdreleam pielea-ntre lăstari şi striveam cu tenişii mei noroiți plante de rodul-pământului ce deja arătau că-n acel an roşiile se vor face din plin. Tot pământul era acoperit de plăntuțe de zeci de feluri, împletite-ntre ele, întinzându-şi florile cât mai sus, violete şi roze şi bleu, ca şi când s-ar fi mândrit cu ele, iar sub fiecare pietricică plată, cu partea de dedesubt neagră şi udă, găseai spirala strânsă a vreunui miriapod, sau cuibul plin de pupe, ca nişte drajeuri albe, străvezii, al unor furnici. Alergam pe sub bolțile colosale ale arborilor, sub care sclipeau chemările păsărilor, pâlpâiam între umbre şi lumini, între fierbințeala peticelor însorite şi răcoarea sumbră a umbrelor. Ca de obicei, dar cu un aer cu mult mai pur în copacii interiori ce mi se ramificau în fiecare plămân, mă-ndepărtam de ceilalți, căci nu eram, cum aveam să fiu întotdeauna, decât un copil solitar, şi mă afundam în pădure, mergând o oră-ntreagă drept înainte, într-o singură direcție, între trunchiurile neregulate, abrazive, rănite, între buturugile cu

lemnul putregăit, între clopoţeii ce vibrau în vânt prin luminişuri, între enormele plase alburii, umflate de fiecare briză, ale păianjenilor, prinse între trunchiuri şi lăstari, elastice şi rezistente, cu oribilul animal ce le ţesuse drept în centru.

Monotonia uimitor de diversă, plictisul entuziasmant al ver- delui unanim, de o mie de nuanţe, mă-mpingeau din ce în ce mai departe, până ce deodată mă găseam în singurătatea totală după care tânjeam atât de tare, cea de dinainte de venirea oamenilor pe lume, cea a locurilor neumblate, singurele în care e decent să-ţi laşi oasele să albească, pentru că dintre orificiile vertebrelor tale poroase şi dintre coastele tale zdrobite şi din ochii ca de pe aripi de fluture ai oaselor iliace se vor înălţa doar aici, doar în adâncul tăcut al pădurilor, doar de pe patul frunzelor galbene şi cafenii şi pline de gale, şi fărâmiţate şi putrede tulpini de iarbă, şi copăcei minusculi ce vor creşte şi-ţi vor disloca scheletul, şi-l vor face una cu miezul pestriţ al pădurii. Mult dincolo de graniţa de unde se mai auzeau încă, slabe şi risipite de vânt, vocile copiilor, începeam să percep un alt sunet, tot mai puternic în tăcerea activă, tăcerea foşnitoare, ciripitoare, zbârnâitoare din sanctuarul verde: curgerea continuă, clipocitul grăbit al unui izvor. Era încă departe, ocoleam desişuri bălţate de soare şi deluşoare cu crengi înnegrite, fragile ca de grafit, prăbuşite pe pământ ca să ajung, pe o cărare întortocheată, până la el. Clipocitul şi susurul deveneau tot mai puternice, doar trilurile arcuite deasupra îl acopereau din când în când, sau ihneu- monidele ce săgetau pe lângă urechile mele. în fine,-l vedeam, sticlă topită, cu câte-un ciob arzând în soare, printre ierburi aplecate. Cursul lui prelung, ce se pierdea printre trunchiuri, era obturat din loc în loc de pietre aspre şi rotunde, mereu stropite de turbioanele apei, mereu uscate iarăşi de soare. Aici era mijlocul, mai departe nu se putea merge. Aici, în singurătatea şi liniştea şi lipsa de timp (aici curgea numai

pârâul) a pădurii, în mireasma amniotică a pădurii, mă lăsam în genunchi lângă izvor şi mă aplecam apoi asupra lui, umbrindu-i apele îngheţate. Intr-un loc, departe de pietre şi crengi alune- cate-n apă, faţa apei era netedă şi, punându-ţi mâinile de-o parte şi de alta a ochilor, puteai vedea, la fundul apei, proteii orbi, cu mânuţe de copil, care-o locuiau, şi câte-un mormoloc alunecos, cu coadă în continuă mişcare. Dar peste imaginea asta tulbure, de-un altfel de verde decât a aerului plin de sevă dimprejur, se suprapunea chipul meu, tremurând uşor pe suprafaţa mereu curgătoare, feţişoara mea neînsemnată, foarte albă în umbra adâncă, având ceva spectral şi trist în ochii cafenii, ce parcă nu-i aparţineau, părând găurile ce ţin loc de ochi ale unei măşti de porţelan. Şi totuşi pentru acei ochi goi, prin care se vedea fundul apei, venisem aici, pe ei voiam să-i văd şi mai mult decât să-i văd - să-i sorb, odată cu întreaga mea faţă de copil, ca să-mi regăsesc, în fine, frăţiorul pierdut. Mă aplecam şi mai mult, şi buzele mele atingeau buzele îngheţate ale copilului din oglindă, şi, cu pleoapele-nchise, înghiţeam substanţa sa pură şi rece simţind că astfel l-aş putea scoate din racla sa ca să-i iau locu-n eternitate.

De data asta, apa de izvor pe care-am băut-o mi-a gonit şi orice urmă de ceaţă care-mi mai rămăsese-n minte. Mă simţeam pregătit, deşi nu ştiam încă pentru ce, aşteptam, pentru prima oară-n viaţa mea, să se sfâşie vălul. Acolo, lângă izvor, în acea lume ce n-avea nimic de-a face cu calcanii sfărâmicioşi, tencu- ielile-ngălbenite, scările de bloc şi şinele-ncinse de tramvai ale oraşului în ruine în care trăiam, mi-am adus din nou aminte de iarna strălucitoare în care, dus în braţe de mama, cu obrazul lipit de obrazul ei şi privindu-i înapoi peste umăr, am înţeles prima dată în această viaţă că mergeam pe un drum greşit. Nu, nu era drumul spre Doru, mama se-nşela, o luase printre palate necunoscute, aflate sub ceruri ale altei lumi. Fiecare om cu care ne-ncrucişam, trecând peste nămeţi, ne privea cu ochi de fiară. De la toate

geamurile se uitau la noi ființe înspăimântătoare. Dar cea mai înspăimântătoare dintre toate era mama, zeița care mă trăda și-al cărei gât îl țineam strâns cu mânuțele, ca și când aș fi vrut să fim iarăși o singură ființă. întâi mă expulzase din pântecul ei de ambră și căldură, acum simțeam contracțiile teribile ale pierderii credinței în ea. Mi-am amintit locul cel mai inexplicabil din orașul abstrus al memoriei mele, sala circulară în care m-am trezit, în aceeași zi, pe un pat așezat sub stele. Visasem deja, până la cei nouă ani pe care-i aveam atunci, de câteva ori sala aia, îmi sunase iarăși imperativ și brutal în urechi glasul doctorului nevăzut. Ce-mi spuneau visele astea, cine eram cu adevărat când nu eram copilul fără nimic deosebit de la etajul cinci al blocului de pe Ștefan cel Mare? Pădurea se rotea încremenită-n jurul meu, ca o fotografie circulară în mijlocul căreia ai adăsta. Dacă nu m-aș mai fi-ntors niciodată în preventoriu și-n lume? Dacă mi-aș fi continuat drumul tot înainte, atât cât aș fi putut să mai merg? Dar nu exista un „înainte”, căci ajunsesem deja în cercul cel mai concentrat al țintei. De-acolo nu te puteai decât întoarce, și asta am și făcut. Deodată, subliminal, am început s-aud ecourile vocilor de copii, iar mai târziu i-am și văzut, înarmați cu bețe și-ncinși cu scoarță de copac, fugărindu-se pe cele o mie de poteci ale pădurii. Traian stătea singur, cu un genunchi în pământ, la picioarele unui trunchi uriaș, cu venele rădăcinilor întinse ca niște tentacule negre-mprejur. Privea, între ferigi pline de spori cafenii, o forfotă de gângănii. Când m-am apropiat de el, s-a ridicat, m-a privit cu ochii lui albaștri-cenușii și mi-a spus: „Să stai treaz la noapte.”

După ritualul de culcare, pedagogul a stins lumina și-a închis usa dublă care izola dormitorul nostru de cosmos. Știam că nu doarme departe de noi, ci undeva pe același culoar, pentru că, de câteva ori, când un copil năvălea pe coridor spre WC, înnebunit de nevoia de-a face pipi, și dacă femeile grase nu reușeau să-l apuce imediat de urechi și să-l care la loc în patul lui, de multe ori cu pantalonii de pijama

uzi fleaşcă, tovarăşul Nistor se ivea de undeva, îmbrăcat nu d£ culcare, ci cu aceeaşi vestă si-aceeasi cămaşă albă dintotdeauna, chiar având si cravata la gât, de parc-ar fi dormit îmbrăcat, şi-l încolțea pe copil cu o ură şi-o cruzime supreme. II aducea la subțioară şi-l trântea fără o vorbă în aşternut, trăgându-i o palmă teribilă peste ceafa. Apoi ieşea, şi dormitorul se scufunda iarăşi în beznă.

Simțeam că Traian stă cu ochii deschişi, ațintiți în tavan. Timp de o oră şi mai bine, toți copiii se foiau şi vorbeau între ei: pastilele nu-şi făceau efectul soporific decât cândva spre miezul nopții. Prioteasa, cu pata albă din păr lucind stins în întuneric, a venit la patul nostru ca să mergem pe pervaz, ca de obicei, dar de data asta Traian i-a spus că vrea să doarmă. Priveam şi eu în tavan. In cercuri tot mai largi, bezna se dilua, dunga de lumină de sub uşă ajungea o lamă orbitoare, suficientă să contureze fețele şi mâinile cu degetele străvezii ale copiilor. Unul câte unul, colegii mei picau în somn. Rămâneau întinşi pe spate, identici cu sine ca nişte sculpturi în ambră translucidă. Pierdeam foarte repede orice orientare în spațiu, nu mai ştiam dacă patul meu era-ndreptat cu căpătâiul sau cu picioarele către uşă, tot dormitorul părea o cutie minusculă, ca de insectar, cu ciudați fluturi palizi, țintuiți pe straturile lor de vată, plutind în noaptea fără de margini. Nu mai eram de aici, din visul unanim, dar nu pătrunsesem bine nici în visul meu interior. Eram în limbul în care trăieşti încă-n lume, dar fără mecanismul de validare-a realității, de parcă-ai umbla pe-o gheață uniformă fără s-auzi vocea care-ți şopteşte continuu: da, mergi mai departe, gheața e fermă, totul e-n ordine, te ține, nimic monstruos şi ilogic nu se poate-ntâmpla. Cum am putea crede altfel în ficțiunea realității fără instanța asta, fără comisia care aprobă şi ştampilează, care atestă şi-şi ia răspunderea pentru fiecare textură a fiecărui perete şi-a fiecărei fețe de masă, pentru fiecare nuanță şi fiecare vibrație-a vocii, pentru senzațiile vestibulare, pentru îngheț şi fierbințeală, pentru iubire şi ură?

In vise, comisia de validare-a realității se ridică de pe scaunele ei desfundate, pleacă să-şi ia prânzul şi să-şi fumeze țigările, lăsându-ne, uimiți şi ne-ncrezători, pe o gheață fără certificat de rezistență, unde ne copleşesc emoția si euforia si oroarea si încântecul unei lumi fără birocrația psihică a realului. Atunci am simțit mâna lui Traian pe-a mea şi ne-am ridicat uşor în capul oaselor. Am trecut prin paturile de fier, abia conturate-n întuneric, cu copiii respirând uşor, parcă la unison, şi ne-am îndreptat către peretele de-a lungul căruia se-nşirau cuşetele şi la mijlocul căruia era uşa. Traian m-a condus chiar la colț, în fața primului dulăpior înalt şi îngust. Ştiam că aceea nu era cuşeta nici unui copil. A deschis uşa şi, în loc să ni se deschidă-n față doar un dulap, adânc cât să vârâm brațul, cu etajere pe care ne țineam hainele, am pătruns, după prietenul meu, într-un alt spațiu, o odaie mică, luminată de-o lămpiță prinsă-ntr-un zid, având toți pereții de cărămidă. In cameră mirosea a vechi, pe jos era mortar sfărâmat căzut dintre cărămizi, şi găurile din ziduri erau împâslite de plase dese şi cenuşii de păianjeni. Tovarăşul Nistor zăcea acolo, pe-un pat de fier, ca ale noastre, singura mobilă din odaie. Când l-am văzut am încremenit, dar Traian zâmbea nepăsător: „Am fost de multe ori aici“, mi-a spus, nici măcar în şoaptă, de parcă temutul tânăr care ne şmotrea atât de tare în fiecare zi ar fi fost surd sau adormit buştean. S-a apropiat de pat, i-a apucat bărbia şi i-a întors de câteva ori capul într-o parte şi-ntr-alta. „Vezi, nu poate să facă nimic...“ I-a ridicat o pleoapă, şi globul ochiului s-a arătat, cu cornee gălbuie. „Pentru că uite ce-am găsit aici“, şi i-a ridicat puțin pantalonul, dezvelindu-i, deasupra şosetei, pielea păroasă a gambei stângi. Lumina era slabă şi roşiatică, totuşi am văzut limpede acolo, ca tatuat în piele, un dreptunghi având desenate pe el şapte sau opt semne, cruci, semilune şi roți dințate, trasate parcă de-o mână nesigură, de copil. Traian apăsă uşor pe unul dintre semne şi, spre spaima mea, tovarăşul Nistor s-a ridicat brusc şi-a rămas aşa, pe marginea patului, privind sever înainte. „Stai, că nu-ți face nimic“, mi-a

strigat băiatul, dar nu m-a putut opri. îngrozit, am trecut prin deschiderea îngustă a cuşetei şi-am ajuns într-o clipă-n patul meu, ghemuit sub pătură şi tremurând de spaimă.

Traian a venit şi el aproape imediat lângă mine, mi-a tras pătura de pe cap şi mi-a spus că putem să vorbim pe pervaz. M-am ridicat din pat încă tremurând şi-am urcat pe placa de marmură de dincolo de draperie. Afară era aceeaşi lună strălucitoare, de data asta subțire şi înclinată deasupra vârfurilor pădurii. „Am văzut tatuajele astea şi pe pulpele femeilor de serviciu, chiar şi pe brațul doctorului, sus, acolo unde avem toți urma de vaccin. I s-au agățat o dată coarnele stetoscopului de mâneca de la halat si-am văzut. Sunt toti la fel, sunt dintr-o poveste cu toții. Să nu-ți fie frică, încă n-ai văzut ceva chiar de speriat. Iți spun, trebuie să plecăm de-aici cât de repede, ca să nu ni se-ntâmple ceva foarte rău. Sau poate că deja ni s-a-ntâmplat, şi-atunci nu mai putem face nimic... Aşteaptă încă puțin, încearcă să nu adormi, fiindcă de obicei se-ntâmplă chiar în partea asta a nopții.” „Dar ce?“ am întrebat, gândindu-mă că poate totuşi visez, deşi eram acolo, cu Traian, în lumina lunii, şi lespedea de sub noi era dulce şi caldă, şi totul putea fi pipăit, mirosit şi văzut fără putință de îndoială. „Nu ştiu, să aşteptăm zgomotul.” „Ce zgomot?” Traian trase puțin draperia şi cele treizeci de paturi metalice se arătară-n penumbră, în şirurile lor ordonate, lipite câte două de parc-ar fi dormit acolo o populație de gemeni siamezi. „Aşteaptă”, mi-a spus. Răsuflările copiilor se auzeau continuu, ca un cântecel obosit, evanescent, şi chiar se vedeau spectral în noapte, de parc-ar fi fost foarte frig în dormitor. Am stat aşa cel puțin o oră, fără să ştiu ce gândeam, dar presimțind ceva ce-avea să mă-nstrăineze şi mai mult de locul mental, supus tuturor vânturilor karmice, pe care-l numim lume.

Şi până la urmă am auzit zgomotul. Un clinchet limpede şi pur, dizolvat repede-n întuneric. Imediat după ce s-a stins, ca un fulger după care noaptea-i şi mai adâncă, am văzut cum

unul dintre paturi începe să se scufunde, încetişor, de parc-ar fi fost aşezat pe platforma unui mare şi silențios lift. Am crezut că mi se pare, şi m-am uitat la Traian, dar el a-ncuviințat din cap: „In fiecare noapte, sau aproape, e luat câte unul din noi.” Patul, cu copilul adormit în aşternutul lui, cobora sub podea, fără nici cel,mai mic sunet, şi, când şi trupul băiatului s-a aflat cu totul dedesubt, podeaua s-a-nchis deasupra, ca o-ntrerupere de ne-nțeles a şirurilor regulate de paturi. Nu puteam să-mi cred ochilor. Dormitorul era mai departe tăcut şi scufundat în întuneric, copiii gemeau în somn încetişor, se-ntorceau din când în când de pe-o parte pe alta, în pijămăluțele lor albastre, cu imprimeuri de girafe, hipopotami şi elefanți, doar că unul dintre ei fusese răpit din lume, scufundat de viu în pântecul pământului fără ca ei să observe şi să se teamă. Ce era Voila? Pentru ce eram acolo? Mi s-a făcut deodată atât de frică, încât am început iar să tremur şi să clănțăn din dinți ca un câine-ncol- țit. Părul de pe brațe, înălțat de minusculele fibre piloerectoare, îmi dădea senzația unui spațiu plin de electricitate, tensiunea şi plenitudinea şi insondabilul fricii. Mă scufundasem şi eu, vreodată, în somn, sub podeaua mişcătoare? Fusesem şi eu luat în primire de-acele mâini străvezii şi-acei ochi ce ți se-arată doar în coşmaruri? Fusesem manipulat de ele aşa cum viespile frământă ceafa păianjenilor răpiți din plasa lor, în căutarea ganglionilor vulnerabili? Mi se făcust o injecție paralizantă în trunchiul cerebral, în zona numită *locus coeruleusi* Mă trezisem deodată, fără să pot face nici o mişcare, într-o sală cu pereți albi, luminată orbitor de faruri suspendate peste zecile de mese de operație? Mă orbise instrumentarul metalic, monstruos, etalat pe pereți - crabi de metal, languste de metal, căngi, ace şi lanțete cu mânere nefăcute pentru mâini omeneşti? Văzusem fețe desfigurate aplecate asupra mea? Auzisem cuvinte de taină, cuvinte teribile pe care omul nu trebuie să le audă vreodată? Traian mă ținea strâns după umăr, tremurând şi el de zgâlțâi- turile mele. „M-au luat şi pe mine?“ am reuşit să şoptesc, retezând

cuvintele cu dinții. „Nu, n-am văzut, stai liniştit…Poate că nu te-au luat…“ Dar visele mele spuneau altceva. Simțisem, țineam limpede minte, într-unul dintre visele avute la Voila, că mă-ndrept spre miezul pământului, avusesem senzația de descindere în adânc. Da, nu mă puteam îndoi, fusesem acolo, trupuşor deschis şi inert în sala puternic luminată.

Atunci m-am hotărât să fug. N-aş mai fi putut sta nici o clipă la Voila. „Vin şi eu“, mi-a şoptit Traian, şi imediat am coborât de pe pervaz şi ne-am dus la cuşete. Ne-am îmbrăcat pe-ntuneric, ne-am pus restul hăinuțelor în micile valize cu care veniserăm. Traian si-a luat si borcanul în care uriaşa coropişniță stătea proptită oblic pe peretele de sticlă. Am făcut din cearşafurile de pe paturile noastre o funie pe care-am legat-o bine de mânerul unui geam. Am fugit pe fereastră, dându-ne drumul în iarbă, în spatele pavilionului, de la o înălțime destul de mare, căci funia nu ajungea până jos. Am luat-o prin imensa curte a preventoriului pân-am ajuns, nevăzuți, la gardul de la intrare. L-am sărit tăcuți şi-am luat-o pe şoseaua întunecată

spre oraş, printre dealuri împădurite, sălbatice, vuitoare.

Nu trecea nici o maşină, nu era nici un fel de iluminație.

Greierii țârâiau din răsputeri. Am mers toată noaptea spre casă.

în zori ne-am ascuns o vreme într-un canton ruinat, pe marginea

căii ferate, apoi ne-am continuat drumul. Ne-au prins abia

către Ploieşti.

Alături de Mangalia, unde-am fost doar câteva zile cu Ştefana, Voila e locul cel mai îndepărtat unde-am călătorit vreodată şi va rămâne-aşa, nu mă-ndoiesc, pentru totdeauna. Am auzit că există provincii şi mai mărginaşe, mi s-a arătat la şcoală

un atlas cu petice colorate numite China, Africa, Argentina, Noua Zeelandă, mi s-a spus că trăiesc pe-o sferă acoperită-n mare parte de apă. Mi s-a descris un univers fantastic şi haotic, din care stelele de deasupra capului meu sunt primele vecine ale lumii terestre. Ştiu despre galaxii şi quasari, dar nu pot să nu mă gândesc că, în copilărie şi-n şcoală, ar fi putut să mi se spună orice, să mi se vorbească de Rogaviria şi Lezotixia, de râurile infrarosii din Zoroclasia, de stâncile de zirconiu din Nbirinia. Mi s-ar fi putut preda o altă matematică sau nici una, mi s-ar fi putut cere să-nvăț pe de rost literaturi întregi inventate doar pentru mine, fenomene chimice cu neputință de reprodus. Intr-atât de puțin ce-am învățat de la părinți şi din şcoală se leagă de viața mea de zi cu zi. Cum pot şti că există Malibu când n-am fost niciodată acolo si n-am să-ntâlnesc niciodată pe cineva care-a fost acolo? Cum putem numi realitate în acelaşi timp ce percepem direct, lucrurile din preajma noastră, cu topografia lor pe care-o intuim prin ochi, urechi, vârful degetelor şi-al limbii, şi pe de altă parte zvonurile despre ținuturi, oraşe şi stele pe care nu le vom vedea niciodată? De unde ştiu că există, însă, chiar şi ce e-n fața mea, suprafața cu peri de pe dosul mâinii mele, unghiile mele cornoase, cana de cafea de pe masă? *Ce* este realitatea? Ce motor visceral şi metafizic converteşte obiectivul în subiectiv? M-am gândit de multe ori cât greşim când privim realitatea ca pe un dat simplu şi bazai, când ea-i, de fapt, animalul cel mai întortocheat, mai stratificat, mai plin de organe, cleiuri, tuburi, grăsimi şi cartilagii care se poate închipui. Animalul în care trăim, viermele anelid cu carnea făcută din pulbere infinită de stele.

Trăiesc în țeasta mea, lumea mea se-ntinde între pereții ei poroşi şi gălbui şi constă, aproape cu totul, într-un Bucureşti plutind acolo, săpat acolo asemenea templelor dăltuite-n stânca roz de la Petra. Lipită ca un fibrom de meninge, la marginea-nde- părtată a lobului meu temporal stâng, mai este şi Voila. Restul e speculație, fantomatică, ştiința

reflectării şi-a refractărilor în medii translucide. Lumea mea e Bucurestiul, oraşul cel mai trist de pe fața pământului, dar totodată singurul adevărat. Spre deosebire de celelalte oraşe despre care mi s-a spus că există - deşi e absurd să crezi în Beirut, unde n-ai să mergi niciodată -, Bucurestiul este produsul unei minți urieşeşti şi s-a ivit deodată, ca urmare a eforturilor unui singur om de-a produce singurul oraş care poate spune ceva despre umanitate. Ca Sankt-Peter- sburg şi ca Brasilia, Bucurestiul n-are istorie, ci doar o mimează. Arhitectul legendar al oraşului s-a întrebat cum ar putea reflecta mai bine,, mai adevărat şi mai adânc o aglomerare urbană destinul teribil al umanității, tragedia măreață şi deznădăjduită a seminției noastre. Constructorul Bucureştiului l-a proiectat în întregime aşa cum apare el azi, cu fiecare clădire, fiecare teren viran, fiecare interior, fiecare răsfrângere-a amurgului în ferestrele lui circulare din mijlocul frontoanelor mâncate de intemperii. Ideea sa de geniu a fost să clădească un oraş deja ruinat, singurul pe care oamenii ar trebui să-l locuiască. Oraş al calcanelor cu bulbuci abia ținuți de scoabe de fier ruginit, al ornamentelor caraghioase de ipsos, al tramvaielor antediluviene, al tocurilor de la usi si de la ferestre mâncate de cari si delabrate, al pavajelor desfundate, al curților triste, cu câte-un leandru uitat, fără apă, pe-o treaptă mâncată de vreme. Al marchizelor cu vitraliul spart, al şcolilor-tip cu pereții zugrăviți în galben murdar, al statuilor coclite, al cupolelor ruginite de peste palatele distruse din centru. Oraş al magazinelor universale cu lifturi străvechi, cu standuri pline de haine demodate, al croitoriilor unde nu se mai duce nimeni, al frizeriilor cu uscătoare de păr stricate. Oraş al muzeelor cu mortăciuni împăiate, ce te privesc cu câte-un singur ochi de sticlă, al sifonăriilor cu câte-o roată mare, albastră, ce acționează un piston de alamă, al cinematografelor ale căror tavane se prăbuşesc, la intervale previzibile, peste spectatori. Oraş al plopilor prăfoşi, cei mai trişti copaci din lume, care an de an umplu străzile cu mormane de fulgi ca de păpădie. Oraş al

caselor netencuite, al prăvăliilor cu câte-o cupolă stacojie deasupra, plină de cuiburi de viespi. Al cartierelor cu sfori de rufe întinse de la o casă la alta si cu idioți cocoțați pe garduri...

Arhitectul proiectase cu toate detaliile mobilierul străvechi al fiecărei case, bufetele verzi din bucătării, studiourile cu salteaua bombată, bibliotecile „Doina“ şi „Felicia“ în care se etala orice în afară de cărți, vitrinele cu peşti de sticlă, păpuşile cu rochii de burete, străvechile maşini de cusut Singer. Lăsase uşi şi culoare de acces, tunele de acces şi punți de acces între toate clădirile. Dăduse o preponderență ciudată locurilor încă mai sinistre decât obişnuitele cartiere: cimitirele cu cavourile lor baroce, extravagante, uneori mai vaste decât casele locuite de cei morți înainte, morga centrală şi zecile de pompe funebre răspândite pe la periferii, fiecare cu sicriele, dricurile şi coroanele de flori de hârtie proptite-n vitrine, spitalele mizerabile, adevărate lazarete medievale, pline de cele mai hidoase ilustrări ale bolilor necruțătoare, ale bolilor de piele şi-ale tuturor chirci- turilor si metehnelor maşinăriei umane, bisericile cu sfinți asudați sub cupolele de tablă încinsă de soare, puşcăriile revăr- sându-şi peste mahalale cântecele triste, păduchii şi amorurile nefireşti... Arhitectul lucrase mult şi migălos la forma norilor de pe cerurile prăfuite - globuri de porțelan în continuă călătorie, şi la felul unic, tipic bucureştean, în care ei sunt incendiați de amurg, în care se scufundă treptat, seară de seară, în marea de ambră topită-a amurgului. Cerurile de peste Bucureşti, înalte şi-nguste ca turla centrală-a bisericilor ascunse-ntre tei şi platani, erau mereu la fel zugrăvite, migălos şi artist, cu imaginile alegorice cele mai neaşteptate.

Bucureştiul nu e un oraş, ci o stare de spirit, un oftat adânc, un strigăt patetic şi inutil. E asemenea bătrânilor ce sunt doar răni umblătoare, nostalgii închegate cum se încheagă sângele pe pielea zdrelită.

Ca un bonus la urbea de palate-n ruină, cu un centru nostalgic în jurul căruia se roteşte armata blocurilor muncitoreşti, a fabricilor de cărămidă, a depourilor de locomotive şi-a castelelor de apă, arhitectul avusese ideea de-a îngropa în fundații, din loc în loc, printre pivnițe prăbuşite, schelete imemoriale, cabluri si țevi de canalizare, câte-un solenoid ce crea frumoase efecte de levitație în cele mai neaşteptate zone ale oraşului. Erau cinci, cu unul central deasupra căruia se înălțase uriaşa clădire a Morgii. Celelalte erau risipite la periferii, totuşi într-o legătură ocultă cu solenoidul central, aşa cum se-ating bănuții cu care faci o floare pe suprafața lucioasă a mesei. Deasupra lor ridicase clădiri eteroclite, pentru ca secretul să fie descoperit treptat (sau niciodată) de locatarii lor care, apăsând distrați un comutator neobservat până-atunci, s-ar fi trezit într-o zi plutind între podea şi tavan, într-o stare de grație şi uşurință nu doar a trupului, ci a-ntregii ființe, de parcă o mână de gingaşă lumină i-ar fi prins între degete şi i-ar fi ținut în palmă în fața unor ochi nepământeşti. Sau ar fi văzut uluiți cum nu ei înşişi, ci întreaga clădire, casă negustorească de-un gust detestabil, ornamentată ca un tort de nuntă, s-ar fi smuls din temelii şi-ar fi plutit lin deasupra fundațiilor hâde, clătinându-se uşor, ca un balon de băşică de porc, în bătaia vântului, cu ei la fereastră, făcând semne de adio mulțimii de gură-cască din stradă. Sau, la Fontanelă, faimoasa, deşi părăsita*hală de vise-a lui Vaschide, de la marginea Ferentarilor, ar fi luat-o la fugă ca potârnichile, văzând, deasupra domului în formă de craniu uman (cu oasele bine delimitate de comisurile în zigzag), cum se-naltă, levitând în văzduh, visul lor din noaptea trecută. Mi-e greu să-nțeleg cum s-a-ntâmplat că şi eu, cel ce, prin definiție, nu contează, am primit, în viața asta, bobina mea mistică, în punctul focal al căreia, la peste un metru deasupra patului din dormitor, îmi desfăşor constelația personală - bieții mei dințişori de lapte — şi caligrafiez mandala mereu fluturândă şi schimbătoare şi altfel înnodată a-mbrățişării cu Irina. Ştiu că

nu doar pentru asta, pentru cele două regresii în paradis, mi s-a făcut acest dar, şi n-am pierdut nădejdea că-ntr-o zi am să aflu la ce servesc cu adevărat solenoizii din punctele energetice ale oraşului. Deocamdată mă bucur de spotul gingaş din camera mea de culcare ca de nimic altceva pe lume. Când Irina şi cu mine, întorşi fiecare către pântecul celuilalt, hrănindu-se acolo ca lotofagii, cu pleoapele pe jumătate-nchise şi simțind fluxul voluptății curgând lent, ca mierea-ngroşată, prin noi, cum plutim ținându-ne strâns şoldurile-ntre palme, formăm inelul de aur topit, nodul de brațe şi pulpe de aur topit radiind în camera-ntunecată, simt atât de bine că tot restul lumii e de vânt şi de vis, şi că evadarea, singurul scop al vieților noastre, e aproape, e la porți, a şi sosit. Dar după ce explodăm amândoi, învinşi de orgasmul imperios, zvâcnitor, care, dac-ar dura mai mult de câteva minute, fară-ndoială că ne-ar ucide, ne retragem în spatele pielii noastre la fel de neştiutori şi înfricoşați cum am fost de când trăim pe lume.

Oricât de caduce ar fi ele, totuşi momentele de dragoste fizică sunt, pentru mine, asemenea punctelor aurii de pe armurile şi decorațiile şi pupilele personajelor din picturile-n clarobscur, ce sclipesc cu-atât mai tare cu cât tot restul e cufundat în penumbră. în afară de ele, şi-n afară de continua mea căutare, din care ele sunt parte de nedespărțit, nu există-n viața mea, de, iată, aproape zece ani de zile, decât şinele de tramvai pe care glisez la amiază către capătul Colentinei şi pe care mă re-ntorc seara acasă. Viața mea de suveică, de piston, viața mea liniară între polii derizorii ai planetei mele: casă — şcoală. Şcoală - casă. Acolo, în locul acela îndepărtat, industrial, pătat de uleiuri şi motorină, unde până şi cerul miroase-a hidrocarburi, unde amărâții de meri din bucla şinelor, de la capăt, sunt negri ca dați cu păcură, acolo, la zece stații de tramvai distanță, unde se termină depozitele de materiale de construcție şi vulcanizările, e spațiul public al vieții mele: deja când cobor îmi întâlnesc

elevii ce merg şi ei către şcoală, colegii deja plictisiţi, părinţii ce-i aduc pe cei mici, care-au terminat orele. îmi recunosc reperele: castelul de apă, fabrica de ţevi sudate, fabrica părăsită. Chioşcurile de răcoritoare. Intru pe strada şcolii, cu case ca de la ţară, cu zmeie-ncurcate în firele de telegraf, trec de Auto- mecanica şi iată-mă la şcoală. Zi de zi, vară şi iarnă, pe ploi torenţiale şi-n arşiţa insuportabilă a verilor bucureştene. Cretinul de pe gardul casei de-alături, cu cele două căciuli de lână puse una peste alta, îmi rânjeşte cu buzele lui nefiresc de groase: bine-ai venit. Intru pe uşa principală şi mă aflu deodată în iadul meu personal, unde pedeapsa e eternitatea. Cancelaria, cataloagele, colegele vorbind despre filmul de-aseară, caloriferele vop- site-n verde, tablourile pătate de muşte. Irina, pe care n-o privesc, căci aici suntem profesorul de română şi profesoara de fizică. Spirescu. Gheară, ce-mi întinde mâna şi-mi spune fără nici o introducere un banc cu ardeleni. Sunetul incredibil de strident al soneriei. Fiecare-şi ia catalogul la subraţ şi se duce pe culoare şi pe scări. Ne-nghit singurătatea glacială şi penumbra.

Azi şcoala era-ntr-o agitaţie evidentă chiar şi pentru mine, dispariţia portarului i-a dat pe toţi peste cap. Fiecare mai vine cu câte-un detaliu de la clasă, unde copiii se pare că nu fac altceva decât să-nfrumuseţeze povestea lui Ispas, s-o împăuneze cu detalii care mai de care mai trase de păr. Urletele disperate din văzduh s-ar fi auzit, deasupra întregului cartier, patru zile la rând, mai cu seamă în miez de noapte, când oamenii s-au trezit acoperiţi de sudoare rece. Apoi strigătele, implorările, promisiunile către Dumnezeu şi toţi sfinţii, gemetele ca în urma unor lovituri surde şi zbieretele ca de jupuit de viu ar fi scăzut, s-ar fi molcomit, devenind nişte bâiguieli şi mormăieli tot mai lipsite de vlagă, ca de om prins sub dărâmături într-o mină, mort de sete şi de foame, pentru ca-ntr-a şasea zi să se-aştearnă iar liniştea peste câmpul negru, cu găuri de păianjen în brazdele

proaspete. Pe când strigătele de martir erau în toi, ar fi sosit în câmp o maşină roşie de pompieri, care-ar fi intrat vitejeşte, până la jumătatea roților, în mocirlă şi-ar fi întins spre cerul uriaş o scară telescopică, în vârf cu un ins în uniformă, cu cască pe cap şi, pentru orice eventualitate, cu un topor strâns cu nădejde în mâini. Copiii-i povestiseră Florabelei, văzând-o mai impresionabilă şi avidă de senzații morbide, că pompierul dăduse, acolo-n văzduh, de-o sferă nevăzută, de câțiva metri diametru, a cărei piele era elastică la atingere. Dinăuntrul ei se auzeau țipetele lui Ispas. Uimit că nu vedea nimic acolo unde degetele întâlneau rezistență, pompierul lovise şi cu toporul, dar rău făcuse, căci unealta-i fusese smulsă din mână, căzând la pământ, unde-ar fi ajuns şi el, rupându-şi oasele, dacă nu s-ar fi agățat în ultima clipă de barele de aluminiu... Bineînțeles că-n poveşti şi mai deşucheate, venite din căpşoare încă mai încinse, se arătau îngeri, cercuri de lumină şi comete cu locuitori aşezați turceste-n miezul lor, ba chiar, reminiscențe din icoanele pe care mulți le aveau pe pereții din casele bătrâneşti ale cartierului, deasupra câmpului se deschideau cerurile şi sfera, acum vizibilă, ca de sticlă neagră acoperită cu un fel de solzi, se ridica-n văzduhurile de aur şi purpură, pierind în gloria eternă a Dumne- zeirii. In alte relatări, Ispas, gol-puşcă şi fără nici o sferă, se-nălța la cer într-o rază venită din nori. Cel puțin aşa se juraseră că-**1** văzuseră câțiva pensionari care, la şase dimineața, stătuseră la coadă la butelii, în vecinătatea câmpului de la capătul cartierului. Profesoarele uitaseră de rețete şi panacee şi pălăvrăgeau la nesfârşit despre portar, făcându-şi frică una alteia şi adăugând, fiecare, pe ascuns, propria contribuție la poveste. Concluzia generală era că „mai ştii, dragă, o fi avut şi nea Ispas presimțirile lui, n-o fi fost el atât de nebun cum am crezut noi. Poate că l-a luat într-adevăr o farfurie zburătoare. N-om fi noi cei mai des-

tepți din univers. “ Şi urmau nesfârşite filozofări despre formarea cosmosului, milioanele de lumi în mod sigur locuite,

minunea de la Fâtima şi nu ştiu ce documentare de la Teleenciclopedia care dovedeau ştiinţific că... Pălăvrăgeau şi femeile de serviciu, ce-şi făcuseră obiceiul să stea la masa din cancelarie cot la cot cu profesoarele, încât sigur ajunseseră să-şi închipuie că sunt şi

ele cadre didactice, pălăvrăgeau despre acelaşi Ispas şi personalităţile ucrainene înşirate pe pereţii vopsiţi în ulei ai sălii.

Aşa că m-am bucurat, cred că pentru prima dată, când a sunat de intrat la ore. Mi-am luat catalogul şi-am urcat la etaj, în căutarea clasei a V-a B, D, F sau cine ştie care, mai îndepărtată, mai ceţoasă şi, până la urmă, mai îndoielnică decât Ultima Thule. Pe drumul nesfârşit şi labirintic mărginit de uşi închise am salutat-o iar pe sora medicală care punea pe limba fiecărui copil încolonat în faţa ei câte-o bucăţică de zahăr cu un strop roz, cleios, de vaccin picurat pe ea, iar ea mi-a răspuns politicos, zâmbind şi trimiţându-l în coada şirului pe băieţelul ce-şi băgase zahărul la falcă. Din spatele uşilor, ca de obicei, veneau sunete ca de menajerie: cârâieli, vociferări şi mârâituri confuze, de parcă animale din specii necunoscute, ilustrând o exobiologie flamboaiantă, ar fi fost ţinute acolo cu zece rânduri de lanţuri. Undeva la marginea şcolii locuite am dat, în fine, şi de clasa mea, având pe tăbliţa uşii o literă din vreun-alfabet uitat şi, la intrarea mea, treizeci de fete şi băieţi s-au ridicat în picioare. Mi-am dat seama încă o dată cât de mult mi-e frică de ei, cât de greu suport zecile de priviri căprui concentrate, ca boabele cleioase ale unei unice plante carnivore, asupra trupului meu în haine ieftine de stradă. Asta era fiecare clasă, o plantă de roua-cerului cu şaizeci de sfere căprui ce te prindeau ca să nu-ţi mai dea drumul decât ca schelet cenuşiu, golit de sucul gros al substanţei tale cerebrale. N-am avut nici un chef azi de substantivele şi adjectivele obişnuite, nici de scoaterea ideilor principale din *Bunicul*. Le-am dat ceva de lucru si, aşezat la catedră cu capu-n palme, am început să mă gândesc la

povestea mea, pe care-o construiesc strat cu strat de rotite dintate, surubele infini- tezimale şi lagăre de rubin fără să fiu în stare să-nțeleg nici cum funcționează mecanismul, nici ce sens are, de parc-aş fi sub cadranul pe care-s înscrise orele al unui ceasornic, locuind ca un acarian pe-un fir de praf rătăcit între colosalele roți şi arcuri, lipit de uleiul fin de la suprafața lor. Percep mişcările ca de planete greoaie ale pieselor de metal, dar nu pot vedea cifrele gigantice şi nici limbile ce se mişcă imperceptibil sub cerul de safir al capacului. Ele sunt pe fața cealaltă a lumii. Chiar dacă m-aş înălța deodată, printr-un miracol, din încâlceala mea de balan- țiere, rotițe şi pinioane, chiar dacă-aş ieşi la suprafață, deasupra cadranului, tot n-aş fi-n stare să-nțeleg că am trăit într-un mecanism ce măsoară timpul.

Pot da mărturie despre primele mele amintiri, despre fratele absent din ele, despre momentul în care mama m-a părăsit în spitalul cu neputință de localizat în care m-am trezit, pe-o masă de operație, sub stele. Pot vorbi despre incomprehensibilul meu sentiment de predestinare. Despre doctorii şi dentiştii care mi-au torturat copilăria. Despre cartea pe care-am scăldat-o literalmente în lacrimi, deşi nu-nțelegeam din ea absolut nimic, pe când aveam vreo 12 ani: *Tăunul* de Ethel Lilian Voynich. Despre felul în care-am redescoperit romanul cu carbonari şi conflicte freudiene mult mai târziu, la biblioteca Facultății de Litere. Despre cât de uimit am fost când Goia mi-a vorbit despre familia Boole şi cele cinci fete prodigioase ale marelui matematician, şi despre tulburarea pe care tânărul blond, amoral şi genialoid, prieten cu Lewis Carroll, o produsese în această familie, destrămându-i geometria logi- co-matematică, aruncându-i în aer principiile victoriene şi infuzându-le-n cugete nebunia telescopică a celei de-a patra dimensiuni: lumi în lumi, din adânc în înalt, înşirate pe-o spirală asimptotică de-o măreție pe care bietul ganglion încarcerat în țestele noastre n-o putea

cuprinde. Cum să nu crezi că succesiunea *Tăunul*- Boole-Hinton e un semn, un traiect exemplar,

o hartă în marele tău plan de evadare? Şi cum să iei drept o-ntâmplare faptul că Ethel s-a măritat în cele din urmă cu cel la care-a ajuns, după o aventură rocambolescă de şase secole, manuscrisul ce-i poartă numele: incomprehensibilul, monstruosul manuscris Voynich? Şi de ce femeile grase reprezentate-n acest manuscris, goale, cu sfârcuri roşii şi plete crețe, îmbăin- du-se-n căzi ce comunică-ntre ele printr-o tubulatură bizară, sunt aidoma celor din subteranele Bucureştiului, de pe traiectul Circa de Miliție din Floreasca - blocul de pe Şoseaua Ştefan cel Mare - Policlinica Maşina de Pâine? Si, iarăşi, de ce viziunile lui Nicolae Minovici, din timpul spânzurătorilor controlate la care s-a supus, într-una dintre dependințele Morgii, timp de câteva decenii (din ardoare ştiințifică? dintr-un sumbru hedonism?) sunt atât de asemănătoare cu cercurile cabalistice pictate pe filele manuscrisului Voynich?

O altă fibră mnezică mă ducea încă şi mai departe, fără să-mi pot da seama unde, fără să pot înțelege, deocamdată, cum se îmbina, cum se intersecta, cum se atrăgea şi se respingea alternativ, ca polii unui magnet, cu prima. La Voila, datorită lui Traian, aflasem că, aşa cum poate se-ntâmplase şi-nainte, trupu- şorul meu fusese supus, într-o clinică subterană, unei manipulări despre care nu-mi puteam aminti nimic, dar de care visele mele de mai târziu aveau să dea seamă, cu imageria lor înfricoşătoare, îndrăznesc să leg coşmarurile mele şi vizitatorii, şi fenomenele epileptoide ce le-nsoțesc, sau poate le generează, de traiectul spital - Maşina de Pâine - Voila, fără să am pretenția că am limpezit măcar un colț neînsemnat din uriaşul puzzle. Speranțele mele în potrivirea pieselor din acest colțişor se leagă de ce-am aflat recent despre îmblânzitorul viselor, Nicolae Vaschide, dar despre el nu acum.

Şi este-apoi suprafaţa vieţii mele, traiectul casă-şcoală, certitudinea după gratiile căreia se-aude mârâitul surd al fiarei. Banalitatea lumii şi-a fiinţei mele, ce-şi au originea în plesnitura originară: seara de cenaclu-n care *Căderea* mea a căzut. Verdictul fără drept de apel al marelui critic, ce m-a scufundat în manuscrisul pe care altfel l-aş fi scris, aflat deasupra lui, cu vârful pixului sprijinit pe scriitura inversă, leonardescă şi caba- listă a celui ce (iată, chiar şi-n clipa asta) mânjeşte, cu cernelurile picurându-i în ochi, o derizorie Capelă Sixtină. Lumea mea, de-atunci, e cea pe care-o simţim toţi pe propria piele: o lume-a ruinelor şi-a dictaturii, o lume-a fricii, a foamei, a prostiei şi-a frigului. M-am întrebat însă întotdeauna, înainte să mă plâng de soarta mea de profesor anonim de română din oraşul cel mai trist de pe pământ: ar fi avut scriitorul celebru, a cărui *Cădere* ar fi fost o-năltare, un solenoid încastrat în fundaţiile casei sale? Ar fi putut el levita, tras în jos de buzunarele-ncăr- cate-ale gloriei? Ar fi aflat el, ce şi-ar fi dus viaţa în recepţii, colocvii şi turnee, despre pichetişti, iar dac-ar fi aflat, s-ar fi alăturat protestului lor? I s-ar fi desprins solzii adulaţiei publice de pe ochi ca să poată vedea cum Virgil a fost strivit ca un gândac de bucătărie de talpa marii zeiţe? Dar văd scriitorii ceva vreodată? Se deschid vreodată uşile lor pictate pe zidul infinit de gros al celulei noastre de condamnaţi la moarte?

In acea seară teribilă de la Cenaclul Lunii nu doar traiectul vieţii mele s-a bifurcat ca un trunchi cu două ramuri enorme, la rândul lor bifurcate la nesfârşit în mii de crengi ce-acoperă toată plaja realului, ci a plesnit întreaga lume, într-o mitoză cosmică, o’fisiune universală care-au produs două realităţi infinitezimal distincte la-nceput, apoi din ce în ce mai stranii una faţă de alta pe măsura îndepărtării în timp. Nu ştiu cum arată acum lumea lui, deşi poate ne desparte doar o membrană infinit de subţire. Poate-acolo dictatura a căzut de mult, poate o cometă a nimicit deja totul, lăsând stele reci şi ţărână astrală în urmă. Poate, apoi, raiul a coborât pe

pământ. Poate-n lumea scriitorului îndepărtat şi celebru ce poartă numele meu nu s-a auzit de şcoala 86, deşi ea există şi-acolo, mărginaşă ca insulele Marchize sau ca Hyadele, purtându-şi inutila asezonare de belferi ca nişte sarcopți ai râiei în subterana lor dermică. Oricum, el continuă să scrie, să tatueze pieile cărților, înțesându-le cu lucruri frumoase şi inutile, atroce şi inutile, enigmatice şi inutile pentru care oamenii îl admiră, cum îl admiră pe cel care jonglează cu zece farfurii deodată sau pe cel care ridică haltere de sute de kilograme sau pe cea cu sânii cei mai mari. Ca toată muzica, toată pictura, toată gândirea, toată rugăciunea şi toată judecata lumii lui, cărțile sale rămân înăuntru, sunt inofensive si orna- mentale, fac închisoarea mai acceptabilă, salteaua mai moale, hârdăul mai curat, gardianul mai uman, securea mai ascuțită şi mai grea.

Uneori mă gândesc că poate ceva mă leagă totuşi, poate chiar clipă de clipă, asemenea electronilor conectați nelocal, de geamănul meu atât de neasemănător, şi uneori cred că aceste punți sunt visele. Poate că ne-ntâlnim acolo, poate că-n unele nopți deschide şi el brusc ochii ca să privească-n ochii unui vizitator, simultan cu mine cel de dincolo de membrană, poate că şi el rămâne trist şi dezorientat, câte-o zi-ntreagă, după visul epileptoid în care țeasta-i zboară-n țăndări, aruncată-n aer de un vifor de aur. Sau poate că, odată cu o altă lume, i s-au dat şi alte vise, la fel de false şi de demne de dispreț, în care ia premii internaționale, e adulat de femei care fac coadă-n fața patului său şi priveşte-n jos de pe piedestal, devenit propria sa statuie ce domină un oraş curat, civilizat, aseptic, o Brasilie dâmbovi- țeană... In fine, mă gândesc uneori că, săpând decenii la rând la marele meu tunel de evadare, aruncând în urma mea, ca o cârtiță metafizică, metri cubi de pământ, am s-ajung pân-la urmă, nefericit şi hirsut abate Faria, nu în dumnezeiescul spațiu exterior de sub cerurile infinite, ci în celula lui, la fel de sufocantă, de infestată de miros de varză stricată, de

claustrofobică şi de îngropată-n miezul cetății uriaşe ca şi propria mea celulă. Nu ne-ar rămâne-atunci decât să ne luăm în brațe şi să plângem, apoi să putrezim aşa, două schelete îmbrățişate, în cârpe destrămate, asemenea cojițelor şi picioarelor uscate de muscă din plasele păianjenilor. Toate diferențele dintre succes şi eşec, viață şi artă, edificii şi ruine, lumină şi întuneric anihilate de timpul exterminator, timpul care nu ia prizonieri.

Soneria mă face să tresar puternic. Copiii sar în picioare şi, fără să mai aştepte permisiunea mea, o iau la fugă-n toate părțile, zdrăngănind pupitrele, mâzgălind tabla, aplecându-se adânc pe fereastră şi invadând coridorul. Sunt luat de valul lor, purtat pe brațe de ei, cu picioarele înainte, ca un mort care iese din capelă. Doi băieți şi-o fată pe-o parte, o fată şi doi băieți pe cealaltă. Sunt azvârlit pe culoar, cu catalog cu tot. Fata cea mai leneşă şi mai grasă îmi ridică de pe jos catalogul şi mi-l înmânează pe când mă ridic cu greu în capul oaselor, cu cămaşa ieşită din pantaloni. Pe umărul ei mic şi planturos, pistruiat ca o gutuie, pot vedea o clipă numărul matricol imprimat acolo, cu acul de tatuaj, pentru totdeauna. E un număr imaginar, un radical dintr-un număr negativ. Mă scutură uşor pe piept şi pe mâneci, apoi se pierde în jocul colectiv. Cobor în cancelarie, unde-ajung după mulți ani, la capătul unor nenumărate peripeții.

Nicolae Vaschide visa mult, mai mult decât orice om care trăise vreodată, visa deliberat şi cu metodă, dar nu visase niciodată şirul de femei, din ce în ce mai frumoase - fiecare de două ori mai frumoasă decât mama ei -, care izvorâseră din el, aproape fără mamă, şi-apoi ieşiseră, aproape fără tați, una din alta până ce ultima din şir, la optzeci de ani de la moartea străbunicului, a ajuns să strălucească în toată exuberanța ei păgână. Strănepoata lui, Florabela, era, într-adevăr, o Venus din Iile pistruiată şi cu coama roşie până la şale, cu călcătură grea şi sâni cu sfârcuri imposibil de ascuns, țâşnind înfrigurați şi excitați chiar şi prin taioarele corecte pe care le

purta iarna, cu glezne groase de zeitate htonică şi cu zeci de brățări de aur şi crisolit clinchetuindu-i pe ambele brațe, şi cu un lănțişor fin măsurându-i paşii, şi cu kohl gros pe pleoape, şi cu *Salammbo,* ferfenițită de atâta citit prin tramvaie, în poşeta roşie, şi cu acute în glas imperceptibile, din fericire, pentru urechile noastre de maturi, dar care scurgeau firişoare de sânge din timpanele şirurilor de elevi şi doborau moliile în zbor şi derutau nopțile liliecii. In ciuda sexualității ce radia din ea ca o aură multicoloră, colega noastră de matematică era inaccesibilă şi pură în nişa ei în formă de scoică roz-sidefie. Florabela era cu desăvârşire singură, poate pentru că era imposibil să-ți imaginezi un bărbat potrivit pentru ea, în stare să reziste îmbrățişării avide a brațelor şi picioarelor ei. Oriunde apărea, plină de aur şi pistrui, în eternul tramvai 21 care ne ducea până la capăt, sau în pădurea Andronache, de unde strângeam ghindă cu copiii pentru nevoile industriei farmaceutice, sau pe culoarele şcolii, Florabela carboniza totul pe-o rază de zeci de metri, rămânea singura ființă colorată într-un cimitir de cenuşă, un irizat, imens fluture tropical, cu verdele curgând în purpură şi-napoi în verde, cu ochi căprui catifelați, aşezat în vârful unei dune de nisip întinse pe milioane de kilometri. Era de parcă străbunicul ei, enigmaticul Vaschide, şi-ar fi filtrat ultimul vis printr-un sistem de lentile femele plasate la distanțe egale în timp până ce-ar fi ajuns la limita frumuseții suportabile pentru ochii şi mintea umane. Căci, după ce ne arătase-ntr-o după-amiază fotografii ale mamei ei, şi-apoi ale bunicii, fiica unică a cercetătorului viselor, Irina şi cu mine ne-am privit deodată, peste albumul cu coperți kitsch — lotuşi şi crapi chinezeşti cu cozi străvezii -, şi-am început să râdem, evident la acelaşi gând. „Să n-ai niciodată o fată“, i-a zis Irina, „gândeşte-te puțin şi la bieții bărbați…“ Ba chiar şi la bietele femei, i-am completat vorba în gând, căci fiecare dintre urmaşele lui Vaschide era de două ori mai frumoasă decât precedenta, şi un tsunami senzual de două ori mai violent ca al Florabelei ar fi ras totul de pe fața pământului. Florabela era limita de

frumusețe tolerabilă, mai mult ar fi fost cumplit, scandalos şi inconcevabil ca a patra dimensiune.

In vremea asta de lipsuri şi deprimare mergem rar unii pe la alții. Oamenii n-au ce să-ți pună pe masă şi nici cu ce să se laude. Casele celor mai mulți sunt cutiile de chibrituri muncitoreşti, cu pereții strâmți zidiți din BCA, fără izolare, în care vara te topeşti de cald şi iernile mori de frig. Profesorii se văd în cancelarie şi de cele mai multe ori le e prea de ajuns. Puțini s-au împrietenit atât de mult încât să-şi facă şi vizite, ca să nu mai vorbim de petreceri. Restaurantele sunt, toate, bodegi nenorocite unde nu poți mânca nimic, şi unde de băut ai cel mult o zeamă apoasă şi acră dată drept bere, cu fire de mărar plutind în ea. Oricum prea scump pentru mizerabilele noastre salarii. Sigur, Gheară e mai în fiecare duminică pe la Steluța, „îi bate covoarele" în prezența (şi cu încuviințarea?) bărbatului ei dus de pe lume. Şi, bineînțeles, sunt nedespărțitele Mototolescu şi Călătorescu, despre care se zvoneşte că împart acelaşi apartament şi poate şi acelaşi pat... *„Honni soit qui maly pense",* aruncă din vârful buzelor Spirescu, „naiba să le ia, poate le place doar să doarmă-mbrățişate, să se-ncălzească în nopțile de iarnă..." Si toată lumea mustăceşte, fiindcă învățătoarele, fără cățel, fără purcel amândouă, fuseseră, se pare, surprinse de copii acum câțiva ani într-o tabără, în acelaşi pat (deşi-n cameră erau două), una cu capul la picioarele celeilalte, foarte asudate şi cu privirile tulburi. Dar cine să creadă nişte copii? In rest, suntem solitari, sau poate doar foarte discreți, cum e toată lumea, în toate instituțiile, în epoca nenorocită în care trăim.

Fuseserăm, de aceea, luați prin surprindere, Irina şi cu mine, când colega noastră de matematică ne chemase pe la ea, într-o seară, după ore, „ca să mai schimbăm o vorbă la un păhărel de vişinată". Am ieşit într-un amurg verde-galben ca veninul de şarpe. Ca s-ajungem mai uşor în stația lui 21 am luat-o prin spatele şcolii, pe lângă fabrica părăsită, profilată acum, îmbră- cată-n toamnă şi-n melancolie, pe culoarea

limpede a serii. Clădirea era tăcută şi măreață, închisă-n ea însăşi. Gata să-şi ia zborul de pe cornişele ei de cărămidă străveche, îngeri de ghips se-ntindeau patetic spre cer, umbrind cu aripile lor sparte, din care ieşea câte o tijă de fier ruginit, ferestrele rotunde ca ochii-n triunghi din fruntea păianjenilor. Câte-un înger de stuc, în cămeşoaie de pe care curgea tencuiala, reuşea să se desprindă de zid din când în când, dădea o roată ca de liliac peste cartier şi-apoi revenea pe frontonul fabricii, încremenind iarăşi acolo în dunga de lumină tot mai sângerie-a amurgului. Am ajuns la rond noroiți şi-am aşteptat să-ntoarcă tramvaiul care deocamdată staționa în partea cealaltă, dincolo de pâlcul de meri carbonizați. In jur - o singurătate fără de margini: uzina de țevi sudate undeva departe, spre pod, castelul de apă cu marea sa cisternă albă din vârf şi Şoseaua Colentina, dreaptă ca săgeata, îngustându-se-n zare cu amărâtele ei de vulcanizări, centre de pâine şi cizmării. Nici țipenie de om, de parc-am fi fost aduşi în palmă de o ființă enormă şi depuşi pe cartonul gros al unui oraş-machetă, fără istorie, realitate şi destin. Tramvaiul s-a urnit târziu şi şi-a făcut lent jumătatea de cerc către noi. Am urcat la remorcă şi ne-am aşezat pe scaunele tari de plastic. Florabela în tramvai era o imagine din Magritte: scaunul trosnea sub fundul ei îmbrăcat în mătase, drumul, văzut pe fereastră, se aduna-n oglinda inelară a cerceilor ei, mari, aurii şi rotunzi, atât de grei, că-i trăgeau vizibil sfârcurile urechilor spre partea de jos a fălcilor ei pufoase şi puternice. Gura, mereu excesiv rujată, întingea totul în unanima culoare-a cireşei putrede. Râsul până la urechi, homeric l-ai fi numit dac-ar fi fost al unui bărbat, râsul ei excitat de bacantă, care-i ivea mereu nu doar strungăreață, nici doar limbuță de pisică, ci amigdalele şi omuşorul deopotrivă, spărgea-n țăndări geamurile de securit. O zeiță indiană cu şase brațe într-un tramvai ce-gr fi trebuit de mult trimis la cimitirul ITB-ului, o zeiță scânteindu-şi mudrele în spațiul funcțional şi meschin, o sursă de viață şi

de moarte, fără viață şi nemuritoare, între tablele zbârnâitoare şi geamurile prinse-n garnituri de cauciuc jegos,

si mânerele ce trosneau lovindu-se de tavan…

După paisprezece stații de mers, timp în care traversaserăm Oborul, o luaserăm pe Calea Moşilor complet ruinată, ca un

şir de dinți galbeni, sparți şi stricați, trecuserăm de Bulevard şi viraserăm, printre aceleaşi ruine apocaliptice, către Sfântul Gheorghe, celălalt capăt al liniei. Rareori ajunseserăm pân-aici, în centru. Când am coborât am zărit luna deasupra magazinului „La Vulturul de mare“. Ce amintiri halucinante, din prima copilărie, aveam cu magazinu-ăsta! Cum ne urca liftul lui de cristal de-a lungul celor cinci etaje pline de haine, rochii, manechine care mă-nspăimântau… Cum mă țineam atât de strâns de mâna mamei, în mirosul acela nefamiliar de stofe şi de ceară de parchet, încât mânuța mi se uda fleaşcă… Centrul era plin de astfel de construcții ce păreau ds hârtie, luminate spectral, era altă față-a oraşului care, la trei-patru ani, trebuie să mi se fi părut nesfârşit. In fiecare piață erau statui, oameni colosali de piatră sau de bronz, dar tot străvezii şi spectrali, căci ceea ce-i făcea astfel era iluminatul public, chior şi pâlpâitor sub stelele amețitoare. Şi-acum am acelaşi sentiment de nefamiliaritate, de vis, de neadevăr în centru, când e noapte şi bate vântul, şi troleibuzele trec luminate pe străzile pustii…

Florabela stătea singură într-o garsonieră, la etajul doi al unui mic bloc foarte vechi. Acolo locuiseră si mama ei, si bunica, fiindcă era garsoniera în care, când se-ntorsese de la Paris şi se aşezase în oraşul dâmbovițean, îşi mutase atelierul Vaschide. Un întreg perete, acoperit de fotografii vechi, în rame dreptunghiulare sau ovale, îi era dedicat, sau mai curând, fiindcă în fața sa ardeau mereu mici lumânări orientale, era ca un altar închinat stăpânului viselor. Pe podea erau, în dreptul acelui perete evocator, sfeşnice de

alamă, vaze cu flori de mult uscate, teancuri înalte de cărți îngălbenite, gata să se prăbuşească la fiecare trecere-a tramvaielor pe sub ferestrele casei. Fotografiile, pe care Irina şi cu mine le-am privit îndelung, înainte să ne aşezăm, îl înfățişau pe cercetătorul visului însoțit mereu de-o fetiță cu panglici în păr, pe care-o ținea când în brațe, când pe genunchi, când erau amândoi în picioare, ținându-se de mână, si în acest caz te uimea diferența de înălțime dintre ei: bărbatul părea nesfârşit de înalt, cu capul uşor aplecat ca să nu atingă tavanul, pe când fiica lui îşi înălța fețişoara doar puțin deasupra genunchilor lui, şi-şi întindea mâna cât putea de sus ca să-i cuprindă degetele acromegalice. Un aer poesc, de înstrăinare şi melancolie, plutea,-ntr-adevăr, în fiecare dintre fotografii: o lume sepia, un terariu cu ființe încremenite, zâmbindu-ți strâmb din mijlocul singurătății lor.

Străbunicul Florabelei, bunicul Ortansei şi tatăl Alesiei, era, intr-adevăr, neobişnuit de înalt. Dar dincolo de faptul că, la promenadă, pe Calea Victoriei, sau, la Paris, pe Rue Saint-Denis, unde-si avusese multă vreme atelierul de modelat vise într-o » odaie de la etaj din cele închiriate de sutele de târfe ce sprijineau zidurile, depăşea cu cel puțin un cap orice trecător, impresia pe care-o făcea era de înălțare pe verticală, de zbor prin el însuşi, de parcă prin oasele lui tubulare şi-nălțate ogival, gotic, către centura pelviană mai întâi, de unde-şi luau un nou avânt ca să ajungă, ca nişte lifturi printr-o clădire înaltă, la umeri, clavicule şi omoplați, pentru ca-n cele din urmă să poposeşti în cupola craniului său, ar fi curs o şampanie sfârâitoare, ale cărei bobițe s-ar fi înălțat tot mai sus, amenințând să-l ridice pe savantul oniric cu câțiva centimetri deasupra trotuarului pe care călca. Nu era doar înalt: se înălța, clipă de clipă, din el însuşi, până ce, asemenea campanilelor, îşi împlinea forma pe verticală. Figura lui, în toate pozele, era aceeaşi: negricios, cu sprâncenele îmbinate si, sub ele, ochii strălucitori si

neobişnuit de trişti ai celor destinați să moară de ftizie, frunte foarte înaltă, reliefată puternic la tâmple, nas drept şi buze frumoase, senzuale, poate singurele nepotrivite pe fața sa austeră. Şirul de fetițe pornit din el, fiecare de două ori mai minunată decât mama ei, moştenise gura, ea însăşi feminină, a stăpânului viselor.

Se născuse, din spusele Florabelei şi din vagile mele cercetări ulterioare (am pierdut câteva după-amieze la Biblioteca Națională căutând faimoasa lui carte *Somnul şi visele,* publicată-n 1911, din a cărei prefață am adunat câteva date mai curând nesigure şi interpretabile), în 1875 la Buzău, în timpul unui vifor care-ncununase una dintre cele mai grele ierni de care se pomenise, iarnă albă, luminoasă, care estompase pentru o vreme nenorocirea oraşului, unul despre cate nu poți spune decât că nu se poate spune nimic despre el. Câteva case, câteva dughene, câteva maidane şi, deasupra, un cer gălbui, fără speranță. Copilul vorbise greu şi târziu, încât părintele său, negustorul de brânzeturi State Vaschide, n-avea altă speranță decât să-i lege, când avea să se facă mare, un şorț în față şi să-l țină ca băiat de prăvălie ce-avea, toată viața, să scoată din butoaie calupurile mari de telemea şi să taie din ele felii mai groase sau mai subțiri, după placul clienților. Mai ales că, după ce, la vârsta de patru ani, Nicu-ncepuse să-ngaime câteva cuvinte, ai lui ar fi preferat să fi fost mut de-a binelea. Căci copilul „vorbea în dodii“, amestecat, altfel decât frații şi surorile lui mai mari, de parcă lumea pe care el o vedea n-ar fi fost şi-a lor. Mama sa, Eufrosina, aflase, astfel, că toată noaptea trecută împletise un pulover „din mațe de porc“. Sora lui, Fevronia, ar fi născut un al doilea soare, care s-ar fi-nălțat din pântecul ei pe cer „ca un balon umflat cu gaz, de la bâlci“. însuşi State ar fi tăiat în felii o bucată mare de caşcaval care-ar fi plâns, l-ar fi implorat să n-o ucidă, şi din ea ar fi şiroit sânge, pe şorțul lui şi pe podea, înecând într-o baltă uriaşă tot oraşul. Şi câte şi mai câte trăsnăi, încât, fiindu-le ruşine să-l dea la şcoală, părinții

l-au tăinuit, în casa lor de pe strada Carol, până ce Nicu a-mplinit vârsta de zece ani. Ajuta şi el, veşnic ud de zer până la coate, în dugheana de sub etajul unde locuiau. Dar foarte curând, pe când State şi Eufrosina primeau mai departe de la Nicu, în fiecare dimineață, în ciuda certurilor şi bătăilor mâncate de copil, veşti despre aventurile lor din noaptea precedentă (când le-ar fi crescut aripi de perlă şi s-ar fi-nălțat împreună, ca două vrăbii mari şi grase, pe acoperişul ornamentat al casei, unde-ar fi stat între cei doi îngeri de ghips, bârfind şi râzând cu ei şi privind pustiul în lungul străzii, sau când l-ar fi apucat pe el, pe Nicu, şi l-ar fi frământat şi modelat ca pe-o cocă, facându-i patru mâini şi patru picioare şi ochi în vârful unor cornițe de melc, sau când ar fi râs amândoi, stând împreună în spatele tarabei pline de calupuri de brânză, şi toți dinții lor ar fi fost de aur, şi fiul lor mai mare, Honoriu, ar fi fost desenat pe-o planşă de măcelărie atârnată pe zidul dughenei, împărțit în zone numerotate, rânjind şi el cu aceiaşi dinți de aur), muşteriii începuseră să observe altceva: că Nicu ştia să scrie, cu creionul chimic de după ureche, şi să citească ziarele în care se-mpacheta brânza, mai bine decât orice copil de vârsta lui, că era neobişnuit de deştept şi ştia o mulțime de lucruri. începuseră să-i aducă almanahuri populare tipărite pe spatele calendarelor, cărți de poveşti şi de aventuri… Copilul devora tot ce era tipărit. Intr-o zi, taică-său îl scosese cu forța din closetul din fundul curții, de unde uitase să mai iasă: ținea-n mâini o carte fără coperți, îngălbenită, ale cărei pagini nu cuprindeau decât,tabele logaritmice, încât State s-a crucit şi-a uitat să-şi mai scoată cureaua. „Nicuşor, tu pricepi numerele astea?“ întrebase el, ținându-şi copilul, delicat, de ureche. „Nu, dar îmi place să le citesc…“ „Unde-ai găsit-o?“ „Pe maidan..Găsea, într-adevăr, pe maidan, lângă groapa de gunoi a oraşului, bucăți descusute din cărți, broşuri licențioase, foi desprinse din tratate de zoologie sau de arhitectură. Pe toate le căra-n odaia pe care o-mpărțea cu toți frații şi le-nchidea-n lădița lui, singurul spațiu care-i

aparținea cu totul şi exclusiv. Citea, la lumânare, până mult după miezul nopții, când proiecțiile ortogonale ale edificiilor, anatomia pieselor bucale ale insectelor, sânii uriaşi ai femeilor, despletite şi gemând în plăceri, şirurile de semne enigmatice ale tratatelor de logică simbolică, scenele din nuvele şi romane fără-nceput sau fără paginile din mijloc se-ncurcau în mintea lui, ca un cernoziom făcut din mii de fibre neasemănătoare, şi din humusul acesta eteroclit, odată cu-nchiderea pleoapelor, se hrăneau vedeniile sale nocturne, pe care-a doua zi, uimit, încântat sau cutremurat, le povestea părinților şi cui mai voia, sau nu mai voia, s-audă.

Il înscriseseră, în cele din urmă, direct în a patra clasă, după ce învățătorii, punându-l la-ncercare, se-nchinaseră ca la biserică. E drept, copilul nu ştia nimic din ce se-nvăța la şcoală, din ce era pentru vârsta lui. Dar citea şi scria fără greşeală şi putea vorbi ore-n şir, el, mutul de altădată, despre orice ți-ar putea trece prin minte. In clasele a şasea şi a şaptea colegii lui, copii simpli şi zvăpăiați, cu hainele rupte-n coate, se pomeniseră cu foi mari, desprinse din caiete, cam umede, cam murdare, cam mirosind iute a mucegai, dar acoperite de desene înscrise-n pătrate. Erau poveşti desenate, în care unul şi-acelaşi personaj trecea prin infinite aventuri, din epoca de piatră şi până-n viitorul îndepărtat, pe fundul oceanelor şi-n jungla amazoniană, luptând cu şerpi şi păianjeni uriaşi, brontozauri, pirați şi savanți nebuni. Toate erau imaginate, desenate, colorate şi împodobite cu balonaşe pline de cuvinte ce ieşeau din gurile personajelor de către Nicu Vaschide, băiatul înalt şi singuratic din fundul clasei. Luni de zile copiii n-au avut pasiune mai mare decât să-şi treacă de la unul la altul foile colorate. Pe autorul lor îl priveau cu un fel de oroare sacră, menită să-l izoleze şi mai tare, să facă să sclipească şi mai puternic în jur aura sa întunecată. După ce producția de astfel de istorii ilustrate s-a mai potolit, o nouă surpriză le venise de la băiatul cel tăcut, care altfel nu se-amesteca în prieteniile mereu făcute şi

desfăcute şi-n jocurile lor. Era un ziar, un ziar adevărat, scris în întregime de Nicu, un ziar despre ei, despre clasa lor, despre viața lor de zi cu zi, dar care, deşi nu inventa nimic, vedea totul altfel, ca sub o lupă puternică, încât copiii se minunau de duioşia şi resemnarea şi melancolia şi râsul şi întristările ce, acum îşi dădeau seama, însoțiseră mereu, ca umbrele norilor peste oraşe, gesturile lor de zi de zi şi ceas de ceas. Ziarul, apărut zilnic intr-un singur exemplar, era citit de toți într-o ordine precizată de-o listă alcătuită după ce se dăduseră mulți pumni şi se smulseseră multe smocuri de păr. Ziarul a mers ceas până la sfârşitul clasei a opta. Mai multe fete, pline de admirație pentru colegul lor atât de special, încercaseră să-i ceară prietenia, dar el le respinsese, cum părea că respinge, elastic, ca polii asemănători ai unui magnet, tot ce era-n jurul său. Dar adevărata senzație o produsese la o oră de fizică, în care fusese scos la tablă, alături de mulți alții, când ajunseseră la probleme de optică: reflexie, refracție, unghiuri de incidență, lingurița scufundată-n ceai care pare frântă... Pe el, tânărul profesor cu ochi verzi, foarte inteligent, ce-avea să dispară din şcoală nu mult după-aceea, îl întrebase cum se formează imaginea-n ochi. La care Nicu, spre uimirea copiilor, dar în mod,sigur şi-a profesorului, întrebase la rândul său: „Din punct de vedere optic sau anatomic?“ „Ambele'[1], aruncase amuzat profesorul. Şi Nicu începuse să explice vederea: structura globului ocular, irisul, pupila şi retina, imaginea inversată preluată de straturile de conuri şi bastonaşe, transformată în impulsuri electrice, nervii şi chiasmul optic, proiecțiile pe talamus şi-apoi în zona optică a lobilor occipitali. Adăugase tot ce ştia despre razele de lumină, despre focalizarea lor în lentila moale a cristalinului şi despre proiectarea lor pe retină, chiar şi despre pata oarbă pe care toți o avem şi toți o ignorăm - dar câte pete oarbe metafizice, emoționale, mistice şi karmice nu are ființa noastră fantastică de carne şi gânduri? -, în zona numită *macula Iuțea...* Vorbise meticulos, ca din carte, mai

bine de o jumătate de oră, timp în care nu s-a auzit din bănci nici o suflare. Nici un profesor nu le vorbise copiilor astfel vreodată. Când Nicu tăcuse, tânărul de la catedră rămase o vreme nemişcat, începu să spună ceva, dar renunță, privi pe fereastră, unde ochii lui verzi se intensificară de verdele ramurilor de dud ce băteau în geam, apoi îşi luase catalogul şi ieşise fără o vorbă.

Din acel moment, Vaschide devenise o legendă a şcolii şi aşa avea să rămână şi mai departe, la Liceul „Sfântul Sava“ din miezul Bucureştiului, noua urbe de reşedință a părinților săi. Căci pe neaşteptate un unchi al Eufrosinei murise şi le lăsase moştenire, ca la singura rudă în viață, o pereche de case de-o nobilă şi generoasă urâțenie (un neoclasic îngălbenit ca o măsea stricată) intr-un cartier bucureştean înțesat de astfel de clădiri negustoreşti, cu marchiză colorată deasupra intrării şi curte cu statuie sau fântână în mijloc. Tânărul fusese admis cu brio la cel mai vestit liceu al vremii, recomandat de notele maxime, la toate materiile (doar la sport căpătate necinstit, în schimbul câte unei roți de caşcaval pe trimestru), luate la şcoala buzoiană. La „Sfântul Sava“, Vaschide îşi arătase pe deplin, asemenea cozii etalate a păunului, pletora de singularități şi insolit ce-avea să-l însoțească întotdeauna, până la trista sa dispariție din 1907.

Bunica Alesia, care s-a călugărit la trei ani după ce a născut-o pe Ortansa - concepută cu un bărbat necunoscut sau cu nici unul, prin cine ştie ce partenogeneză, aşa cum şi ea o concepuse pe Florabela -, povestea de multe ori, pe când nepoata o vizita la schit, că străbunicul fusese în adolescență unul dintre scrân- tiții faimoşi ai Bucureştiului, alături de Chimiță, Sânge-Rece, Bărbucică sau onanistul Ibric, dar diferit de ei, căci extravaganța sa avea mai curând de-a face cu decadentismul şi dandysmul pe-atunci în floare în Occident decât cu mahalagismul apop- lectic bucureştean, şi anunța bizareria asumată a suprarealiştilor. Ca şi Baudelaire, ce murise murmurând „nom, crenom“ cu peste două decenii

în urmă, tânărul Vaschide apărea adesea, la liceu şi-n public, cu sprâncenele rase şi încondeiate apoi cu verde sau albastru. Odată stârnise leşinuri de cucoane pe Calea Victoriei când ieşise la promenadă cu o vergea ascuțită ce-i străpungea amândoi obrajii, pe capetele căreia, de-o parte şi de alta, atârna câte-o şopârlă de smarald. Capul îl purta pe-atunci ras şi împodobit cu tatuaje ce reproduceau exact oasele craniene delimitate de meandrele suturilor, pe deasupra numerotate şi haşurate atent: osul frontal, etmoid, sfenoid, parietalele, temporalele şi occipitalul. Oasele de la baza craniului erau sugerate doar prin racursiuri ingenioase. Mai târziu, când visul adolescentin i se resorbise şi Vaschide devenise un savant onorabil, cu părul crescut peste tatuajul cranian ca o junglă ce-ar fi acoperit templele străvechi ale unei civilizații dispărute, el povestise că-şi făcuse tatuajul de pe țeastă la închisoarea Văcăreşti, unde un maestru al acestei arte (şi, de asemenea, un falsificator de bani învechit în rele) lucrase după o planşă anatomică ruptă dintr-un tratat de osteologie. Ce nu se vedea şi încă nu ştia nimeni, căci Vaschide se adâncise-n schizoidie şi singurătate încă mai mult decât la şcoala primară, era că tatuajul de pe țeastă i se prelungea pe spinare, unde fiecare vertebră era desenată cu măiestrie şi numerotată prin săgeți ce sfârşeau în laturile spinării. Dintr-un fel de fantezie, cele cinci vertebre lombare desenate pe pielea uscată a şalelor tânărului de nici şaptesprezece ani erau colorate: de sus în jos, oasele inelare, cu spinii şi corpurile lor spongioase, erau roz-murdar, albastru-nchis, stacojiu, oranj-siena, galben luminos. Vaschide nu ştiuse niciodată de ce puşcăriaşul îi depăşise şi indicațiile, şi modelul de pe planşă. Pur şi simplu descoperise vertebrele colorate acasă, după ce chinul tatuării luase sfârşit, aşezându-se cu spatele la oglinda de pe uşa şifonierului şi privind într-o altă oglindă, mică, pe care-o ținea-n mână. Dar combinația aceea de culori îi provocase un fel de plăcere extatică, de parcă şi-ar fi văzut aura iradiind în jurul trupului ca un curcubeu în cinci magice nuanțe. „E bine“, îşi spusese,

de parcă ar fi-nțeles deodată că aşa trebuia să fie, apoi îşi dăduse adânc capul pe spate, încât, ca al unui înotător, craniul îi pătrunsese în apele oglinzii, până la urechi, apoi şi cu întreaga faţă, cu ochii mereu larg deschişi, cu buzele lui feminine şi cu bărbia, aşa încât Vaschide se contopi pentru un minut ce-i păru secole de-a rândul cu împărăția visului.

Gândurile lui, pân-atunci tubulare şi reci ca nişte fiole de cristal, plesniră cum plesneşte bobocul mare de crin, arcuindu-se şi răsucindu-se într-o inflorescență mirifică: erau tablourile florale ale maeştrilor olandezi, era pletora de albastru şi verde metalic a cozilor de păun, era dantelăria uscată a florilor de gheață, era anatomia de pielițe şi guri de pisică a vulvei, era explozia de negru penat şi vezicant a nefericirii în dragoste. Erau toate peisajele lumii, era fâlfâirea luminii peste toate golfurile, era cruzimea liniştită a tuturor fiarelor cu blana tărcată, era o rochie de nuntă cusută din toate oraşele, era un bazin enorm, subteran, umplut cu toate lacrimile vărsate vreodată. Era omul întors pe dos, mănuşa umană cu organele interne la vedere, pomul uman de Crăciun cu ornamente de ganglioni limfatici, intestine, glande şi oase, cu beteală de vene şi de artere, pe când înăuntru ardeau din răsputeri constelațiile, soarele şi luna. Țeasta lui Vaschide nu mai aparținea cosmosului. Era deodată plină, ca potirul Sfântului Graal, cu haşişul hialin al visului. Când îşi scosese capul din oglindă, încă plin de gelatina halucinării, tânărul înțelesese că adevărata cale duce către interior, asemenea galeriei minerului ce scoate din beznă mirificele flori de mină. Disprețui extravaganțele superficiale ale vieții sale de pân-atunci. îşi lăsă părul să crească peste tatuaje, îmbrăcă hainele potrivite unui tânăr studios şi făcu uitată, până-n toamna acelui an, vechea sa personalitate pe care mulți o asociaseră hebefreniei.

Nu puteai sădi visul în lume, căci lumea însăşi era un vis.

Sfârşitul de secol adusese însă, în cele mai moderne clinici din Viena şi Paris, deşi nici una nu se desprinsese încă bine de Gali, Lombroso si Mesmer, o resurecție în cercetarea mintii omeneşti. Romanticii descoperiseră, cu jumătate de secol în urmă, tărâmul pierdut al visului şi-al copilăriei. Achim şi Bettina von Arnim, Jean Paul, Hoffmann, Chamisso, Nerval… Poe… Scriseseră de multe ori lăbărțat şi prost, dar într-un fel ştiuseră să cuprindă, ca o flăcăruie ce se-nalță din lemne umede, lumina mare a visului. Eliberată de parabolă, taxinomie şi explicații. Hetero- topică şi-nmărmuritoare. Pe urmele lor, Nietzsche, Kierkegaard şi Dostoievski săpaseră mai adânc, mai în răspăr cu progresismul inept al vremii, dezvăluind abisul minții, insondabil asemenea complexelor carstice: ruşinea, penibilul, deznădejdea, frica animalică, ura, cupiditatea, ticăloşia ce zace-n noi, voința pervertită ce deformează castelul de cleştar al gândirii. De la poeți, ştafeta căutării eului profund trecuse la filozofi, care o-nmânaseră-n cele din urmă clinicienilor. Charcot şi Freud erau noii profeți, şi tânărul savant Nicolae Vaschide intră, din aproape-n aproape, citind cărți care trimiteau la alte cărți, în domeniul psihologiei abisale şi-al cercetării laturii celei mai enigmatice a vieții omeneşti: somnul si visele. Urmase câțiva ani filozofia si literele la Bucureşti. în această perioadă îşi apropriase oraşul halucinant, fară-ndoială cel mai trist din lume, marea aceea de acoperişuri bizare şi de figurine ciobite de ghips, de calcane şi luminatoare, şi, cu banii de la brânzarul de-acasă, ce nu-şi mai încăpea-n pene că are un fecior student, îşi închiriase şi-apoi reuşise chiar să-şi cumpere garsoniera în care ne aflam acum cu Florabela, ascultându-i poveştile. De-atunci, lumea sa devenise spațiul dezolant de la Sfântul Gheorghe, unde-ntorceau tramvaiele în jurul unei biserici ce se zguduia din răsputeri, la fiecare trecere a câte unui vagon plin cu călători, făcând aureolele sfinților zugrăviți în pronaos să vibreze sonor, asemenea unor mari baloane de săpun curcubeene. Serile, când aerul se făcea roşu-prăfos, când siluetele trecătorilor păreau umbre din infern, tânărul se

plimba singur, ore-n şir, către Turnul Colței şi-napoi, spre Spitalul Cantacuzino, nu arareori străbătând oraşul vechi, miezul trandafirului de tencuială jupuită, un pâlc de străzi şi case ce se golea cu desăvârşire de oameni la vecernie. Se-ntorcea apoi acasă şi-şi începea ziua de lucru, care pentru el era noaptea. Curând, părăsi preocupările filologice, chiar şi studiul filozofiei, şi singurul său obiect de cercetare rămase visul.

Dacă n-ar fi fost visele, n-am fi ştiut niciodată că avem un suflet. Lumea reală, concretă, tangibilă ar fi fost tot ce este, singurul vis permis nouă, şi pentru că singurul, incapabil să se recunoască pe sine drept vis. Ne îndoim de ea pentru că visăm. O percepem drept ceea ce este - o sinistră închisoare a minții - doar pentru că, închizând ochii în noapte, ne trezim mereu de cealaltă parte-a pleoapelor noastre. E asemenea călătoriilor ce-ți deschid ochii şi mintea, asemenea zborului păsării, ce vede de la-nălțime tărâmuri îndepărtate. Satul tău nu e singurul din lume şi nu e ombilicul lumii. Visele sunt hărți pe care-apar întinsele teritorii ale vieții noastre interioare. Sunt lumi cu o dimensiune-n plus față de cea diurnă, şi mai ales față de creierul nostru, care străbate noile peisaje fără să poată-nțelege. încă de pe băncile facultății, unde-i studiase pe Schopenhauer şi Nietz- sche şi-i citea pe Nerval, Barbey d'Aurevilly şi Baudelaire, Nico- lae Vaschide înțelesese mecanismul visului în detalii strălucitoare, aşa cum Tesla putea vizualiza motoarele sale cu curent alternativ concretizate-n aer, piesă cu piesă, în fața ochilor săi.

Noapte de noapte adormim şi apoi visăm. Ne scufundăm în cisterna de aur topit a viziunilor noastre. Asemenea pescuitorilor de perle, nu putem întârzia mult în aceste spații: nevoia de-a respira şi presiunea din timpane ne sileşte să ieşim, periodic, la suprafață. De patru ori pe noapte coborâm în apele minții noastre profunde, adăstăm acolo o vreme şi-apoi, aproape sufocați, ne croim drum către suprafață. Deschidem diminețile pumnul şi, sclipind între liniile din

palmă, dezvăluim perlele brumate pentru care ne-am pus viețile în pericol: mici fragmente din califatele noastre interioare. Deşi ajungem în fiecare noapte acolo, de cele mai multe ori ne-ntoarcem însă cu mâna goală. Rămânem mirați şi nefericiți, căci *ştim* că am coborât, *ne amintim* cum am desfăcut cu jungherul valvele scoicilor, dar perlele s-au risipit pe drum, de parc-ar fi fost doar nori neobişnuit de compacți sau peşti abisali, ce-ar fi explodat de propria lor presiune interioară.

între perlele pe care reuşim să le păstrăm, aşa-zisele vise (cum am zice, arătând un solz: iată peştele, şi arătând un os hioid: iată omul), nu toate sunt de aceeaşi calitate: textura şi culoarea, mărimea şi dulceața la pipăit variază atât de mult - şi starea noastră de fermecare şi magie e atât de diferită -, încât chiar în vremurile când visele erau doar accesorii ale parabolelor şi povestirilor şi figurau în lungi tabele cu explicații univoce („dacă te visezi urinând spre răsărit vei deveni rege“), taxinomii nopții le categoriseau cu grijă în insectare onirice. Pentru Chal- cidius (pe care Vaschide-**1** citi într-o ediție a traducerii sale din *Timaios* ce cuprindea mai multe comentarii de subsol decât text), filozof din al patrulea secol după Cristos, visele erau de trei feluri. Primele îşi aveau originea-n cele două suflete ale noastre, cel sublunar, inferior, şi cel de deasupra lunii. Sufletul nostru mundan producea *somnium* sau *phantasma,* vise produse de impresii exterioare sau de rămăşițele mnezice ale zilei precedente. Ele n-au nici o semnificație, sunt doar un îndepărtat zvon al lumii filtrat prin peretele pleoapelor închise. Sufletul superior produce vise enigmatice, labirinturi în care mintea sa rătăceşte: *visum, oneiros.* Nici ele n-au vreun sens înalt, sunt doar sfincşi însetați de sânge. A doua categorie de vise e a celor trimise de îngeri sau de demoni: *admonitio* sau *chrematismos.* Sunt visele ce te urmăresc, revelațiile promise dar încă neconcretizate, ca un cuvânt care-ți stă pe limbă şi totuşi nu ți-l poți aminti. Puțini dintre oameni au frecvent asemenea

vise, dar cei ce le-au trăit nu le mai pot uita. Sunt cele-n care te-ntâlneşti cu ființe dragi, moarte de mult sau cu înspăimântătorii păianjeni ce-ți cutreieră şi-ți căptuşesc cu mătase subteranele minții. Extazul şi coşmarul, unite uneori în visele despre acuplări agonice, despre sexe ce se caută şi se penetrează la nesfârşit, eliberând aura de plăcere amorală a viciului, sunt pedepse/recompense pe care le primim, cu buzele umflate de voluptate sau cu dinții dezveliți de urlet, de la îngerii din spațiul intersinaptic. Nici al doilea fel de vise nu spune ceva despre tine, despre icoana ta cea adevărată.

Căci revelația, pe care-o primeşti doar de câteva ori în viață, visul esențial, mai adevărat decât realitatea, şi singurul tunel ce se deschide-n peretele timpului, prin care-ai putea evada, este adusă doar de-al treilea fel de vis, visul suprem, visul de evadare.

El vine de din altă dimensiune şi poartă numele de *orama.* E visul limpede, fără ambiguitate, căci enigma, devenită hiper-enigmă, se dezvăluie sufletului cu o limpezime halucinantă, fără umbre, ca o piramidă de cristal aflată-n centrul minții noastre. Orama este planul de evadare pe care-**l** primeşti în celula ta, prin ciocănituri într-un zid aflat la zeci de metri deasupra mării. Clar în fața ta, dar încă străin şi inutilizabil, aşa cum e o pagină tipărită pentru un analfabet, cum sunt şirurile de ecuații pentru profan. Vezi totul limpede, fiecare literă cu serifele sale, fiecare cifră cu absurdul său, dar *ce* scrie acolo? Şi cum se leagă ce scrie acolo de soarta ta? Primeşti instrucțiuni vitale într-o limbă necunoscută sau într-un cod imperceptibil de către simțurile tale, şi totuşi ştii că acolo sunt cifrul şi răspunsul, şi te străduieşti să le decriptezi. Orama e vocea şoptită, fără coarde vocale şi traiect fonator, care te cheamă-n miez de noapte pe nume. E ceea ce-ți şopteşti ție însuți, tu, care ştii cu mult mai mult, care ştii de fapt totul, către tine, cel ce nu ştie că ştie. Vaschide părăsi facultatea bucureşteană fără să-şi ia licența, pentru un safari

pe care-l continuă toată viața: vânarea visului suprem, *orama.*

Ca să ajungi să-l trăieşti lucid, să-l poți manipula cu propria minte şi, mai cu seamă, să scapi viu şi nevătămat din fantastica aventură, trebuia să trăieşti într-un oraş de vis. Bucureştiul, cu sfâşietoarele lui ruine, frontoane, statui ciobite şi luminatoare cu sticla spartă, nu te putea conduce mai departe de *chrema- tismos.* într-una dintre ultimele zile petrecute la Universitatea din Bucureşti, Vaschide avusese şansa să-l întâlnească pe idolul său, Alfred Binet, ale cărui tratate de psihologie aplicată le citise, pasionat, din scoarță-n scoarță. Binet ținuse un discurs elegant în aula Facultății de Litere şi Filozofie, vorbind despre foarte noua şcoală de măsurare a inteligenței umane, normale şi patologice, care-i purta numele, alături de cel al colaboratorului său Simon. In final, Binet, ce părea decupat din fotografiile cu savanți din epocă, esențial compus din favoriți, mustață-n furculiță şi lornion sclipind când dintr-o lentilă, când dintr-alta, ceru voluntari pentru aplicarea testului său. Vaschide ridică primul mâna, aşa că după jumătate de oră migălea, alături de vreo cincisprezece alți studenți, la un formular straniu, ce părea mai curând o-nşiruire de coduri criptografice decât un test de inteligență. Când terminară, celebrul savant adună el însuşi foile şi se retrase într-o mică încăpere alăturată. Se-ntoarse după doar câteva minute, palid, încât complexa podoabă capilară a buzelor si fălcilor sale strălucea si mai tare în cârlionți alunii.

Qui est Monsieur Nicolas Vaschide?, întrebase cu glas tremurător. *Cest moi,* se ridicase, uimit, tânărul. *Venez.* Față-n față, la măsuța din odaia de serviciu, Binet îi dezvăluise, privindu-**l** în ochi, că a desluşit în răspunsurile sale, total neobişnuite, semnele unui oniromant. Chiar ale unuia cu un talent excepțional. Pe când savantul se pierdea în exclamații şi superlative, arătându-i din loc în loc, pe chestionar, cum dinamitase tânărul aşteptările sale de la o inteligență normală, spărgând parametrii scalei către ceva care nu mai ținea de înțelegere sau rațiune, ci de un fel de levitație a minții deasupra ei însăşi, Vaschide avea deja perspectiva Parisului, singurul loc de pe pământ în care puteai ajunge la orama. Şi-ntr-adevăr, Binet, apucându-**1**, entuziast, de ambele mâini pe student, îi destăinui că are posibilitatea să-i acorde o bursă Hilel de doi ani ca să lucreze cu el la Paris, la Laboratorul de Psihologie Fiziologică de la Ecole des Hautes Etudes din Sorbona. Chiar din vara care-a urmat, a lui 1895, Vaschide se mută pe Rue Saint-Denis. Rătăcind pe lungile bulevarde pariziene, mărginite de obsedante clădiri cu cinci caturi şi umbrite de gigantici, spălăciți platani, trăi în acele zile-nsorite o singuratate cu totul diferită de cea cu care fusese obişnuit. Era atât de singur, încât trupul său nici nu mai făcea umbră. II vizita doar pe Binet, o dată la câteva zile, şi nici o vizită de-a sa nu dura mai puțin de şase sau şapte ore. Scriseră împreună, într-un fel de comuniune de idei, câteva lucrări atât de stranii, încât nu fură niciodată prezentate comunității ştiințifice: „La logique morbide*[1], „Les hallucinations telepathiques** şi mai cu seamă teribila „Essay sur la psycho-physiologie des monstres humains**. Binet îl introduse, din toamnă (după ce, în fața unui juriu grav, cu fețele mascate, expusese marile virtuți de visător ale tânărului român), în obscura confrerie a Oniromanților, apărută de câțiva ani, şi care cuprindea personalități din diverse domenii ce doreau să devină exploratori ai tărâmului viselor. Modelul societății fusese faimosul grup poetic al Hidropaților, fondat

cu un deceniu în urmă, şi-n care activaseră Jules Laforgue, Charles Cros, Rollinat şi alţi funambuli ai versului simbolist.

Proba de foc pe care trebui s-o treacă tânărul cercetător a fost aceeaşi pentru fiecare nou iniţiat: sub fundaţiile Sorbonei se cobora într-un habitaclu ocupat aproape-n întregime de-un bazin cu apă călduţă. Cel pus la-ncercare trebuia să doarmă o noapte-n bazin, drept, cu tălpile lipite de fundul cisternei şi doar cu capul, de la nări în sus, deasupra apei. în jurul său, plutind pe suprafaţa netulburată, cinci oniromanţi îşi întindeau trupul ca nişte petale de margaretă, cu capetele înconjurând îndeaproape capul visătorului central. Toţi erau goi şi toţi dormeau, glisând doar uşor în clătinarea maselor lichide, în întuneric adânc. Dimineaţa, cei sase trebuiau să-si descrie în scris visele nopţii precedente. Candidatul era admis dacă visele lor coincideau cel puţin pe jumătate, căci elementele comune erau puse pe seama talentului de visător şi puterii de-a-şi transmite experienţa onirică a subiectului central. Nicolae, devenit Nicolas pentru toţi acei străini, acceptase să fie miezul şi tulpina florii acvatice. Fireşte, adormi cu greu în picioare, ajutat doar de completa deprivare senzorială pe care-o trăia. Cei cinci, ce intraseră unul câte unul, pe întuneric, în incintă, nu se cunoşteau între ei. Curând, ca urmare poate-a unui lung exerciţiu, toţi dormeau. Se auzeau numai respiraţiile lor, filtrate desigur prin aceleaşi bărbi şi mustăţi ale tuturor personajelor epocii, apoi parcă nu se mai auziră nici ele. Vaschide-şi vizualiza creierul, de parcă restul trupului i s-ar fi topit în apă, şi-n jurul lui văzu alte cinci creiere, ca nişte petale de lotus deschise-n mijlocul bazinului. închise ochii şi adormi, asa că nu putu vedea şi bentiţele de lumină aurie, timidă si retractilă asemenea cornişelor melcului, ce se-ntindeau de la mintea sa spre minţile înconjurătoare, strălucind în noapte ca vârfurile unei coroane. Nimeni nu le văzu, de altfel, căci încăperea cu boltă deasupra fusese ermetic închisă pe dinafară.

Dimineața, toți oniromanții, interogați separat, povestiseră acelaşi vis. Vaschide deveni un proeminent membru al grupului, ce cuprindea vreo două sute de bărbați din toate stările sociale. Dintr-un şovinism bine înrădăcinat în moravurile epocii, femeile, văzute ca un hibrid între copil şi adult, nu erau admise. Păcat, pentru că savantul român credea mai cu seamă în sufletul feminin al stărilor onirice şi voia să experimenteze cu femei, cât mai multe şi mai felurite femei. Căderea sa catastrofală din grațiile grupului oniromant şi reîntoarcerea la Bucureşti s-au petrecut mai ales ca urmare-a acestui *hybris.*

Şi mai ales din pricina lui Chloe. Din primele cuvinte cu care se prezenta necunoscuților, Florabela nu uita niciodată aluziile la sângele franțuzesc ce-i curgea prin vine. Cu cât devenea mai familiară cu cineva, cu atât privilegiatul primea mai multe amănunte despre străbunica ei Chloe, despre pletele ei de Venus botticelliană, dar roşii ca para focului, despre constelațiile de pistrui ce-i acopereau fiecare părticică a corpului, despre apetitul ei fabulos la masă, despre legătura ei cu un marchiz şi despre moartea ei tragică, prevestind-o pe-a Isadorei Duncan: la un festival aeronautic, coama i se prinsese în împletitura de răchită a nacelei unui montgolfier care se-nălțase şi-o purtase prin nori, sub ochii îngroziți ai spectatorilor, fără ca navigatorul să aibă habar ce lest ducea cu el. Balonul se ridicase în stratosferă şi, la aterizare, corpul lui Chloe se spărsese-n cioburi translucide şi brumate ca al unei mari păpuşi înghețate.

însă pe vremea când Nicolae-şi punea la cale experimentele din chilia sa pariziană, roşcata era doar una dintre sutele de prostituate ce sprijineau zidurile din preajma porții Saint-Denis, fete de toate națiile, culorile şi specializările, de la fee ca de marmură antică până la pitice hidoase, de la chinezoaice şi javaneze impenetrabile - uneori la propriu - până la bătrâne fardate grotesc, cu pieile de pe gât atârnându-le ca nişte guşe de găini golaşe, de la false femei de

dublă folosință până la adolescente angelice, cu fustițe scurte şi funde în părul pieptănat de câte-o mamă iubitoare. Prin viermuiala asta de parfumuri, țâțe scoase la vedere şi bărbați sumbri ce pipăiau bine marfa înainte să cumpere, la lumina ca de urină a felinarelor, trecea noapte de noapte cercetătorul viselor în căutarea prăzii perfecte, pradă sexuală şi-n acelaşi timp psihică fiindcă, fapt uimitor şi neintuitiv, scandalos oarecum, fiecare târfa, chiar şi cea mai bolnavă şi mai decăzută, care nu deschidea gura fără să strige măscări şi-n care se vărsau noapte de noapte şapte-opt bărbați, în toate găurile ei înroşite şi tumefiate de uz şi abuz, avea sub țeastă un creier indiscernabil de-al lui Volta, Flammarion, Immanuel Kant sau Leibniz, şi prin el avea acces la spațiul logic, la sfera de cristal a stelelor fixe, la cunoaşterea binelui şi-a răului pe care doar arhanghelii au avut-o cândva. Din carnea lor frământată de masculi şi femele, plină de vânătăi şi excoriații, din hoitul lor verzui, trăit în lumină nesănătoasă de gaz lampant, din iadul spațiului lor uro-genital se înălța pe-o tijă subțire, prin tubul vertebrelor, ca să se deschidă sub cupola craniului, cel mai pur, mai diafan, mai virginal şi mai fragil glob de păpădie: cercul mistic al minții. Nu mintea gânditorilor, a matematicienilor şi-a savanților era interesantă pentru Vaschide, ci a femeilor pierdute, a fiicelor plăcerii, căci diamantul se etalează pe negrul catifelii şi raiul e luminat de flăcările iadului.

în fiecare noapte alegea o femeie, în fiecare noapte încerca împreună cu ea o nouă formă de voluptate. Deşi posibilitățile de-mpreunare a trupurilor noastre par stereotipe şi sărace, plăcerea țâşneşte în mii de feluri diferite prin inepuizabila sete de voluptate a minții. Sexul dintre pulpe, sexul dintre fese şi gura caldă, umedă, cu limba ei mai erotică decât labiile, sunt doar temelia, repede cartografiabilă, a edificiului iubirii carnale. Dar centrul plăcerii e-n creier, şi-aici se deschide un labirint de cărări, întunecate şi arzătoare, revelate mie de Irina prin poveştile pe care mi le şoptea la

ureche, răguşit şi gâfâit, în timp ce mâinile noastre ne mângâiau obscen şi delicat sexele, când pe-al nostru însuşi, când pe-al celuilalt; revelate lui Vaschide, cu optzeci de ani în urmă, de sutele de femei ce-i trecuseră prin pat în perioada pariziană. învăță astfel că există o inteligență a sexului la fel de uimitoare ca şi cea a creierului, că, după cum creierul musteşte de dorință, şi sexul iradiază înțelepciune divină. Cele mai dorite si mai căutate femei de stradă nu erau marile frumuseți, multe frigide. Erau savantele plăcerii, gânditoarele pasiunii, poetele voluptății. între ele, Chloe avea geniul, ireductibil şi miraculos, al împreunării sexuale. Nu facea nimic special, diferit, pervers, era mai curând cuminte şi timidă-n pat, ca o soție caldă şi bună.

Dar de ce bărbații erau storşi în zori, de ce nu-şi reveneau toată ziua următoare? De ce-o căutau, cu ochi sticloşi, apoi, în fiecare noapte? De ce un sonet te lasă rece, iar altul, compus de un mare poet, urmând aceleaşi reguli prozodice şi folosind tot cuvinte, te cutremură din adânc?

Vaschide privea sexul ca pe-un portal către adevăratul palat, care era creierul, ca şi când tunelul vaginal, ca şi celelalte, ar fi dus în adâncul castelului de cleştar. Căci noaptea sa, cu câte-o femeie zăcând în pat cu el, începea abia după ce încolăcirile şi penetrările încetau. Când în odaie se lăsa linştea abia tulburată de murmurul necontenit al străzii. Atunci cele două animale ce se contopiseră sălbatic şi-nduioşător închideau pleoapele şi, aproape-n acelaşi timp, pierdeau lumea. Timp de doi ani, Vaschide adormise de mână cu o femeie străină, împletindu-şi degetele cu ale ei de parcă i-ar fi fost o dulce logodnică ştiută încă din copilărie.

Dormise şi visase. Visase visele lor, ca şi când ar fi tras pe nări, cu bancnote făcute sul, linii de cocaină, fiecare de altă nuanță, altă consistență şi altă textură, asemenea celor treizeci de creioane colorate din trusele copilăriei. Visele kirghizei, ale hotentotei, ale uruguayencei, ale arăpoaicei.

Visele lesbienei şi-ale studentei strălucite ce practică prostituția din plăcere şi perversitate. Visele cântăreței de cabaret, ale cerşetoarei țigănci, ale fetiței de cincisprezece ani şi-ale femeii cărunte, mai dulce la-mbrățişare decât nubila. Fiecare femeie era-n viața ei de zi cu zi un climat, o lume coaptă şi mustoasă ca o smochină, cu sorii ei şi amanții ei de inimă şi copiii şi părinții şi banii şi lucrurile ei. Dar fiecare era ea însăşi doar în vise. Acolo nu ajungea nici un bărbat, acolo trăiau singure cu voluptatea intimă şi adâncă a celor care, în după-amieze leneşe, goale şi desfacute-n paturile lor, îşi dau singure, cu pleoapele-nchise, plăcerea. Nicolae se lăsa-nfaşurat, noapte de noapte, în pletele de aur ale viziunilor lor, ca-ntr-o plasă aurie de fire de păianjen, conectată la mintea lor captivă, conectată la mintea lui nesătulă. Crease astfel, între craniile cu care venise-n contact, un fel de oraş subteran, un muşuroi sau o termitieră cu încăperi sferice legate prin tuneluri lungi şi aerisite. In centru era țeasta lui de stăpân al viselor, în jurul ei erau sute de cranii de visătoare. Colinda nopți întregi în marele său castel, ajungea-n sfere îndepărtate, ca nişte peşteri înțesate de pietre scumpe, vizita pe rând înspăimântătoare bordeluri şi camere extatice de tortură. Experimenta ca un degustător de vinuri visul *somnium* şi cel*phantasma, visum* şi *oneiros,* dar cel mai mult adăsta în cele trimise de îngerii răi şi de demonii benigni, *admonitio* şi *chrematismos.* Făptură înaltă şi stranie, înfăşurat în manta-i, aluneca, asemenea străvechiului rege Tlâ, prin labirintul subpământean al vieții sale nocturne. Deschidea usi ce dădeau toate în odăi circulare, urca si cobora scări în giganticele carcere de marmură, se bucura de toate bunurile templului său oniric. Doar într-una dintre camere nu avea îngăduință să intre, fiindcă ştia că acolo, închis intr-un butoi cu doage de oțel şi legat în lanțuri groase ca mâna, aştepta un monstru înfricoşător. Căci nu există castel fără o cameră interzisă, acolo unde sălăşluieşte cel mai insuportabil obiect din cosmos: adevărul.

Timp de doi ani, Vaschide experimentase fericit, în chilia sa, plăcerile sexuale şi visele, atât de strâns înrudite-ntre ele. Dar până s-o cunoască pe Chloe nu-şi putuse desăvârşi nici cercetările, nici destinul. Blestemase de-atâtea ori ziua (19 noiembrie) când o-ntâlnise, dar şi mai des mulțumise cerului că prin ea ajunsese la visul suprem, *orama.* Femeia-i păruse la-nce- put banală, asemenea tuturor, în afara mirosului ei special, de roşcată, care-l luase prin surprindere şi-l făcuse s-o prefere celorlalte târfe ce sprijineau zidul. Chloe era masivă ca o statuie grea de aramă, cum aveau să fie şi fiica, şi nepoata, şi strănepoata ei. Când s-a aşezat pe pat, scândurile de sub saltea au trosnit, iar bărbatul înalt şi melancolic a simțit că puterea-l părăseşte. S-a-ntins lângă ea şi-a-mbrățişat-o ca pe toate celelalte, dar sexul i-a rămas moale si mic asemenea unei omizi, si nici o sforțare mintală, nici o imagine desfrânată, nici o mângâiere, cu mâna proprie sau a femeii, nu au izbutit să-l trezească. S-a mărginit doar s-o sărute, înfăşurat în pletele ei de liță, pe prima femeie care-l făcuse vreodată neputincios, şi-aşa, cu buzele îmbinate şi cu genele lungi încurcate-ntre ele, au adormit amândoi, ea topindu-se-n pieptul lui, el adâncindu-şi capul, mult dat pe spate, în oglinda visului.

In visul ei, care deveni şi al lui, timp de aproape un an, cât au dormit noapte de noapte-mpreună, mergeau de mână prin- tr-o ciclopică sală circulară, mai vastă decât spațiul deschis, mai încăpătoare decât mintea. Sala avea o boltă deasupra, la o înălțime amețitoare, iar sub tălpile lor goale, căci erau cu desăvârşire goi, dalele dulci de piatră străvezie scoteau un lipăit abia auzibil. In urma lor, conturate cu ceață, dârele tălpilor se stingeau cu încetul, resorbindu-se-n pătratele de două culori, ca ale tablei de şah. In cuprinsul gigantic al sălii erau presărați, mărunți asemenea unei populații mirmicoide, oameni, oameni de toate felurile, femei şi bărbați, bătrâni şi copii, ce, nemişcați asemenea statuilor, priveau cu toții-ntr-o singură direcție. Era aceeaşi direcție-n

care se-ndreptau şi ei, centrul sacru al sălii. Totuşi, când cuplul îmbrățişat trecea pe lângă ei, îl priveau cu o expresie enigmatică, un zâmbet întunecat, de parcă revelația ce-avea să-i aştepte în centru ar mai fi putut fi, încă, evitată. Dar Chloe şi Nicolae mergeau înainte, atraşi ca fluturii de flacără, prin mulțimile ce se-ndesau tot mai mult pe măsura apropierii de țintă. Aerul părea că se-ngroaşă şi el, căpătând consistența, vuietul surd şi gustul alcalin al vântului pe timp de furtună. înaintaseră pe parcursul a sute de vise sub acea boltă mai amplă decât bolta cerească, lovindu-se de pâlcurile de inşi în haine ciudate, unele din alte vremuri, croindu-şi drum printre trupurile lor imobile, în cele din urmă îmbrâncindu-i de-a dreptul, când mulțimea devenise compactă. Pe parcursul viselor ce se contopeau într-unul singur şi care devenise atât de obsedant şi de material încât Vaschide uita instantaneu, seara, la întâlnirea cu Chloe, ce făcuse în timpul zilei, cumpărăturile, lecturile, studiile, lucrările de laborator, plimbările pe Rue Mouffetard şi pe Rue Morgue, de parcă viața sa cotidiană ar fi fost un dezamăgitor şir de vise mortificate, pântecul lui Chloe începu să se umfle, încetişor, ca şi când în el ar fi crescut un fruct magic. Deşi niciodată n-o putuse pătrunde, Nicolae o-nsămânțase totuşi cumva, căci marea roşcată goală devenea pe noapte ce trece mai greoaie, mai lividă, cu pântecul mai plin, cu mersul mai legănat, cu amprenta tălpii pe dulcile dale mai lată, conturată cu o măruntă rouă ce se evapora după câteva clipe. Când, după aproape trei sute de nopți de înaintare prin sala circulară, de luptă cu mulțimea îmbulzită spre centru, cei doi au răzbit în primul şir de vizitatori, lui Chloe i se apropiase sorocul.

în centrul sălii se afla un pat ca de spital, cu tăblii albe, metalice. Deasupra unui cearşaf bine mulat pe saltea era o muşama cafenie ce acoperea trei sferturi din pat. Un copilaş de vreo cinci ani, mititel în patul prea larg pentru el, era-ntins cu capul pe pernă. Nu dormea. îşi privea din când în când

degetele, se uita-n lături, îşi făcea de lucru cu nasturii pijămăluței cu modele de zebre şi elefanți. Nu părea să vadă oamenii care se opriseră la douăzeci de metri de pat, ca şi când în jurul său ar fi fost trasat un cerc dincolo de care nu era cu putință înaintarea. Vaschide, cel puțin, simțea asta cu tot trupul său. Aerul, ce devenise tot mai dens, se transforma, dincolo de cercul nevăzut, într-o gelatină sufocantă, şi țipa inaudibil ca un liliac sau ca un cetaceu în adâncul mărilor. Te respingea elastic ca polul identic al unui magnet. Sute, mii de priviri străbăteau totuşi, de jur împrejur, bariera şi-mbrăcau scena din centru cu o tensiune de nesuportat.

în ultimul vis, către primăvară, cercul privitorilor fusese, pe neaşteptate, sfâşiat de-o mare femeie goală, gravidă, care deodată, desprinzându-se de înaltul şi saturnianul său soț, înaintase prin spațiul vid şi se apropiase de pat. Copilul o văzu imediat şi, fără să se mire prea tare, se ridică-n capul Oaselor pe muşamaua cafenie. Femeia se aşeză lângă el, pe marginea patului, privindu-**l** intens, cu dragoste de mamă, în ochii săi negri şi visători. Acolo ieşi din pântecul ei o fetiță, curată, roză şi cu ochii deschişi ca o păpuşă vie, ce se-nălță în văzduh, deasupra lor, prinsă doar de cordonul ombilical, ca un balon umplut cu un gaz mai uşor decât aerul. Vaschide, uimit, privi-n jur şi văzu că imensa mulțime, care scosese un strigăt de izbândă şi bucurie supremă, avea ochii în lacrimi. Fetita levita, miscându-si membrele dulci în spațiul chihlimbariu asemenea unui prunc coborât în mare şi care înoată, neînvățat de nimeni, ca o focă suplă şi agilă. Băiatul apucase cordonul ce se pierdea-ntre pulpele mamei, de unde nu cursese nici un strop de sânge, şi mânuia fetița ca pe-un zmeu, înălțând-o şi coborând-o deasupra capetelor mulțimii. în cele din urmă sq aplecase şi, cu dinți strălucitori, mai ascuțiți decât ai fi crezut, retezase cordonul, lăsând la iveală, ca-ntr-un cablu izolat, cele două artere şi singura venă, ale căror capete ieşeau de-un deget dincolo de pielița umedă ce le-nvelea. îi dădu apoi drumul copilei să zboare, iar ea se-

nălță tot mai mult către apexul bolții, până când se topi-n negura de ambră a înălțimii. Femeia totemică şi copilaşul se-mbrățişaseră, lipindu-şi capetele şi privind în sus, spre fetiță, iar apoi, când ea nu se mai văzu, rămaseră o vreme aşa, ca un grup statuar al maternității şi poate ca o Pietâ, ninşi de miile de priviri albastre, verzi şi căprui, până ce Vaschide se decise să-nfrunte spațiul acela viu ce mârâia surd, spațiul psihic al obsesiilor şi fobiilor, ca să-şi ia femeia acasă. Se aruncă spre patul de spital din centrul sălii de parc-ar fi sărit dintr-un avion, fără paraşută şi fără nici o speranță de-a ajunge jos nevătămat. Aerul veşted, dens, îi zgâria pielea, i-o vălurea către coaste, i-o flutura-n urmă ca pe nişte fâlfâitoare panouri de stegozaur, privirea i se turtea de cornee şi se-ntorcea la loc în globii oculari, mânjindu-i retinele. Dar bărbatul înaintă mai departe prin viforul emoțional, cum şi-ar înfrunta depresia, cum ar îndrăzni să-si sfideze halucinațiile fără medicatie, cum ar sări de la un trapez la altul fără plasă, făcând şuruburi şi răsturnări de virtuoz în văzduh. Când ajunse, se apucă de tăblia metalică dinspre picioarele copilului cu disperare, ca înecatul, şi-ncercă s-o cuprindă pe Chloe după mijloc. Dar roşcata se golise de propria ei substanță, ca şi când, ca la insecte, fetița i-ar fi ocupat tot trupul şi-ar fi ieşit din ea crăpându-i longitudinal pielea, scoțându-şi capul din capul femeii, trupul din trupul ei, picioarele din picioarele ei, brațele din brațele ei, lăsându-i în cele din urmă exuvia goală, simulacru ne-nsuflețit, cojiță translucidă menită să fie jerpelită şi risipită de vânt. Chloe era acum încremenită şi goală pe dinăuntru ca o păpuşă sexuală. Şi totuşi abia acum, prea târziu, imaginea ei îl excită puternic pe bărbat, care în fine, în fine, îşi simți sexul în erecție, mai puternic şi mai dur şi mai țeapăn ca niciodată. Cum asta nu fusese niciodată cu putință în preajma lui Chloe, şi cum ştia deja că erecția însoțeşte întotdeauna visul, indiferent de conținutul lui, Nicolae ştiu că se află pe celălalt tărâm şi hotărî că e timpul să se trezească. Sărută pe buze, uşor, păpuşa gonflabilă ce încă stătea pe pat, sprijinită de

tăblie şi, sub privirile mirat-în- cântate-ale băiețelului, se plesni cu palmele peste obraji, se lovi cu capul de tăblie, se trânti jos şi se zbătu, rostogolindu-se şi lovindu-se fără milă, până ce în sfârşit deschise ochii, în zori, în garsoniera sa de pe Rue Saint-Denis. Chloe nu era lângă el şi n-avea să mai fie niciodată.

Vaschide nu încercă s-o regăsească: literalmente, femeia ieşise din mintea lui. Nici nu-şi duse mai departe experimentele cu vise - locul geometric unde sexul se aliază cu creierul, scoțând inima de pe eşichier —, căci fusese-n grota în care sirena-noată. Ajunsese, simțea, în cea mai afundă-ncăpere din palatul interior şi contemplase adevărul său propriu sub chipul fetiței ce se-năl- țase la ceruri. După această fiică neaşteptată şi nesperată, produsă de lapții visului său, rătăci Vaschide cât i-a mai fost dat să trăiască. Rămase încă un an la Paris, singuratic, dedicat numai operei lui ştiințifice. Aflase acum, şi o demonstra în cele 80 de studii scrise cu înfrigurare, că visele nu sunt imagini, ci emoții copleşitoare, că emoțiile nestăpânite, fără chip, de multe ori fără nume, se-mbracă-n mantia spațiului vizual, în scene şi personaje, ca să-şi danseze dansurile lor nupțiale, hidoase, fermecătoare, perverse şi până la urmă ucigaşe. Aşa că inima, izgonită din centrul lumii, dintre sex şi creier, şi azvârlită la gunoi ca o nemaipur- tată zdreanță romantică, se-ntorcea în psihodramă ca adevăratul motor al ei, ascuns sub eşichier, magnet puternic ce adună pilitura de fier în arcuite, tensionate linii de forță.

Importantă însă era fetița. înainte s-o regăsească îi dăduse deja nume: Alesia. O căutase întâi în orfelinatele Parisului, în care călugărițele aveau în grijă sute de fetițe fără viitor, păsto- rindu-le ca pe nişte cirezi de purici de plante. Apoi încercase s-o afle prin parcuri, unde servitoarele plimbau marile landouri pe alei. Jandarmii fuseseră curând puşi pe urmele unui bărbat maniac, înalt, slab şi negricios, care privea cu atenție în toate cărucioarele cu prunci şi se apropia de băncile

pe care doici corpolente hrăneau, în văzul tuturor, sugarii. Fusese arestat, interogat, eliberat. Oniromanţii, care-**l** priveau deja ca pe-un disident, căci feminitatea si visul, strâns îmbinate-n mintea savantului român, erau pentru ei o erezie, deveniră, odată cu ştirea arestării, de-a dreptul ostili lui Vaschide. O nouă bursă îi fu refuzată şi orice posibilitate de angajare într-o clinică, în Franţa, se subţie până la dispariţie. După patru ani parizieni, cei mai rodnici din viaţa lui, stăpânul viselor fu nevoit să revină în ţară. Corespondă însă cu Binet până la sfârşitul scurtei sale vieţi, încheiată brusc şi bizar la vârsta de treizeci şi doi de ani, în 1907. Rodul acestei strânse colaborări sunt cărţile fundamentale ale savantului buzoian, *Eseu asupra psihologiei mâinii, Psihologia atenţiei,* şi mai cu seamă *Somnul şi visele,* catedrala citadelei sale, care i-a asigurat, pe urmele *Interpretării viselor* a lui Freud, publicată cu un deceniu înainte, reputaţia de pionier al cartografiei onirice.

întors la Bucureşti, Vaschide deschise deodată ochii asupra unicei arhitecturi a acestei urbe care nu poate exista-n realitate. II pasionă corespondenţa dintre ruinele oraşului şi cele care-i populau propriile vise. îl fascinară halele lui cu geamuri sparte, înduioşătoarele ornamente de stuc căţărate pe cornişe şi balcoane ca un popor de estropiaţi înălţând cioturi răzbunătoare spre cer, îl înmărmuriră calcanele: ziduri oarbe, pe toată-nălţimea caselor, abia ţinute de scoabe şi traverse de metal ruginit. îşi făcu obiceiul să colinde prin oraşul toropit de caniculă, să-i bată cartierele mărginaşe, spre care se-ndreptau tramvaie cu cai huruitoare, să-i descopere podoabele triste: câte-un castel de apă profilat, negru ca smoala, pe amurg, câte-o veche fabrică mâncată până la os de norii ce-i pătrundeau în măruntaie, câte-o sifonărie ce băga-n bombele de sticlă albastră un gaz galben, sulfuros, aducător de uitare. Băgă de seamă că putea intra-n orice casă, mai mult, că putea trece din casă-n casă prin uşi şi tuneluri mascate mai bine sau mai neglijent. Bucureştiul era un

burete de ghips, o colonie de madrepori, un loc neasemănător cu vreun altul de pe această lume.

In fiecare seară se-ntorcea cu altă imagine-n minte, aşa cum la Paris se-ntorsese cu câte-o femeie. Adusese, captive-n memoria lui, câinii galbeni, costelivi, pripăşiţi pe lângă gropile de gunoi, porumbeii cu ochi de om, sclipirea-n soare a şinelor de tramvai, răsfirarea si răscolirea frunzişului în rafalele de vânt fierbinte, disperarea din ochii umililor impiegaţi de care se ciocnea pe străzile pustii. De nenumărate ori, bătând străzile cartierelor îndepărtate, se-ntrebase dacă e treaz, şi mai ales ce-nseamnă să fii treaz într-un asemenea oraş.

Intr-o după-amiază plouase cu soare şi apoi, către sudul oraşului, se arcuise pe cer, abia perceptibil şi totuşi strălucitor, curcubeul. Vaschide se-ndreptase direct către el. II pierdea câteodată, obliterat de etajul caselor cu tencuiala căzută, îl regăsea-n capul străduţelor sonore şi pustii. Când ajunse sub marele său coviltir în şapte culori, stăpânul viselor văzu, fără să se mire, că arcul de aer pictat se-ncovoia deasupra unei coline ciudate, acoperită cu iarba arsă de fierbinţeala verii. Curcubeul era ca o aură emanată de craniul unui iluminat, ca o diademă de opale strălucitoare pe fruntea unei frumuseţi antice. Vaschide se afla-n Ferentari, cartier populat de bande şi clanuri în continuă zbuciu- mare. Oriqe bărbat, ţigan sau român, îşi purta aici cuţitul la brâu, cu lama de două palme sclipind în soare. Femeile-şi lăsau cozile-mpletite să atârne peste balustradele pline de urechelniţe ale balcoanelor. Purtau la sân bebeluşi goi, animalici asemenea unor căţei de casă.

Colina verde din capătul pâlcului de case putea fi un bazin de apă sau chiar acoperişul boltit al unui mare bordei. Sau era doar un dâmb de ţărână adusă de vânt ca să-ngroape o casă dărâmată sau niscai oase. Vaschide ştiu însă că era o ţeastă. O văzuse în prima noapte de la Sorbona, când plutise gol, vertical, în cisterna subterană, lăsându-şi deasupra apei

doar craniul. Atunci avusese visul pe care, prin canale obscure, în afara oricărei interferențe pe care cunoaşterea umană s-o poată integra, îl transmisese în întregime, cu detaliile cele mai mărunte, celor cinci oniromanți plutind pe spate în jurul său. Mergea, în visul de-atunci, printr-un mare oraş ruinat. La un capăt al său se-nălța o colină înconjurată de curcubeu. In vis, Vaschide se-ndreptase către marea boltă de iarbă şi urcase pe vârful ei, pătrunzând în aerul colorat de aura dimprejur. De-acolo-şi strigase oamenii, muncitori cu unelte neobişnuite în mâini, ce se-apropiară din toate părțile şi-ncepură să decoperteze dealul, îndepărtând vreo jumătate de metru de pământ ud de la ploaia din acea zi. In scurtă vreme țeasta ieşi la iveală, ca o umflătură palidă de os lustruit. Părea carapacea dezgropată a unei broaşte țestoase fosile, dar pe-ntinderea ei arcuită se vedeau limpede zonele de sutură dintre oase. Frontalul, temporalele şi parietalele, ca şi occipitalul, erau numerotate, cum se procedează cu craniile studiate-n laborator şi prezentate ca material didactic studenților. Arcadele puternice de la baza uriaşei țeste arătau că era vorba despre craniul unui bărbat. Cât despre mărimea sa, Vaschide putu s-o măsoare în vis, escaladând, dinspre occiput, tigva. Făcu cincisprezece paşi până-n vârf, în locul numit fontanelă, şi încă cincisprezece până la fruntea ce cobora vertical ca un zid de os. Se re-ntoarse în vârful capului, sub splendidul curcubeu, şi-acolo percepuse vuietul. Era ca un murmur continuu, dar tot mai amplificat, de motoare. Venea de undeva, de dedesubt, şi creştea necontenit. Curând ajunse dominator şi monstruos ca urletul marilor cascade, pulsând tot mai febril, ca o voce care-ți ordonă să te-arunci în abis. Nicolae se topi-n acest urlet, în acest şuvoi de teroare care-l lua pe sus, răsucindu-l ca o tornadă, şi curând bărbatul urla şi el, nu doar cu laringele, cu limba şi cu dinții, cu întreaga gură căscată şi îndreptată spre cer, ci cu fiecare organ al trupului său dizolvat în frică şi țipăt. „Ajutor!'[1] încercase să strige, contopit cu aurul topit ce

se-nălța din marea fontanelă spre cerurile deja-nsângerate, dar nu reuşi decât să scâncească, trezindu-se, acest cuvânt, pe când percepea răceala apei întunecate.

Şi-acum, în Bucureştiul real, peste care se-ntorsese de curând fila secolului, savantul auzea iarăşi zgomotul surd venit de sub pământ. Parcă torcea acolo un animal mare şi greu, cuibărit pentru un somn îndelungat. Toată colina vibra perceptibil de acel sforăit deocamdată uşor, dar destul de puternic ca să desprindă din păpădiile de pe deal două-trei minuscule paraşute ce-şi luau zborul către cartierul dărăpănat. Până şi curcubeul vibra uşurel, amestecându-si, la îmbinare, benzile colorate. Vaschide coborâse şi se-ntorsese acasă, dar în noaptea care urmă veni cu o lopată şi, în partea opusă caselor întunecate, începu să sape la baza colinei. Ii trebuiră două nopți pline de săpat sub Ursa Mare şi Scaunul lui Dumnezeu, limpezi între miile de stele, ca să ajungă la orbită. Câinii urlau, ridicând doar capetele din culcuşurile lor, câinii galbeni, cu ochi de om, ai oraşului. îi vedeai peste tot, căutând prin gunoaie, striviți de roțile căruțelor şi aruncați pe marginea drumului, sau cerşind pe sub mesele bodegilor. Orbita ochiului drept se afunda mult în pământul în care mişunau râmele. Savantul o eliberase în întregime şi se adăpostea, spre zorii celei de-a doua nopți, în cavitatea ei unde, dac-ar fi fost mai scund, ar fi putut să stea în picioare. Osul era neted şi dulce la pipăit. Dedesubt, între cele două orbite, se afla vomerul, pe jumătate dezvelit şi el. Sub nivelul pământului urma mandibula, care, ca şi vertebrele gâtului şi întregul schelet gigantic ce se-nfigea până la câteva zeci de metri spre adâncul pământului, n-avea să fie dezgropată niciodată. Dar Vaschide vedea deja întregul schelet în ochii minții şi ştia deja că în jurul vertebrelor cervicale se afla un colier împletit din cea mai curată aramă: solenoid în formă de tor, sursa vibrațiilor şi-a zgomotului surd ce se percepea din afară. Acolo, în cavitatea-n formă de ou a orbitei, savantul ezită. Cumpăni câteva minute avantajele pătrunderii directe

în craniu şi cele ale unei prealabile decopertări. Tentația era uriaşă, dar el îşi stăpânise pornirea compulsivă. Timp de două săptămâni, pretextând un interes arheologic, bărbatul se strădui, la fel ca-n visul sorbonez, să îndepărteze jumătatea de metru de pământ ce acoperea craniul. îl ajutară muncitorii, ceferiştii şi hoții din cartier, cărora Vaschide le promisese vise colorate cum nu avusese neam de neamul lor vreodată. „Omul îngropat aici a trăit pe vremea uriaşilor”, le spunea. „Tot ce-şi doreau ei li se realiza în vise.“ Nu trecuse mult timp până ce craniul numerotat din Ferentari, sub numele de „Hala lui Vaschide”, devenise un loc de petrecere în oraş, înconjurat de-un bâlci cu scrâncioburi şi gherete de tras la țintă, țigănci cu ghiocul şi forțoşi ce rupeau lanțuri în gură. Țuica proastă, mustul şi vinul curgeau în valuri la bodegile din preajmă. Pe-un brâu de câțiva metri lățime în jurul țestei erau aşezate paturi, paturi simple, aduse de pe la bolnițe şi lazarete, pline de ploşnițe şi cu aşternuturile dubioase, dar care se vindeau pe prețuri piparate celor ce voiau să petreacă o noapte acolo, sub stele, în preajma enormei tigve. Visele lor erau absorbite de ea, cine ştie-n ce fel, şi făcute să defileze pe cerul nopții în culori pastelate, crude, veştede, obscene sau doar în sepia sau alb-negru, de parcă-n vârful țestei, în fontanelă, s-ar fi aflat o lentilă de proiector din cele folosite la farurile singuratice de pe stâncile țărmurilor. Mulțimi de gură-cască se uitau la panarama de pe cer, lingându-şi buzele la visele deocheate, îngrozindu-se şi țipând la coşmaruri şi căzând în visare la peisajele din lumea basmelor.

Dar Vaschide însuşi, proprietarul cu acte-n regulă al terenului unde se afla minunea, nu era atras de ciudatul cinematograf. Dădea târcoale țestei în fiecare noapte, împiedicându-se de bețivii lungiți în țărână, încercând să-şi facă odată curaj pentru marea pătrundere. în cele din urmă se hotărî. într-o noapte de duminică spre luni, când bâlciul dormea adânc, se strecurase în orbită cu-o daltă şi-un felinar şi-ncepu să spargă osul în locul în care se afla deja, lată de-o

palmă, crăpătura prin care nervul optic intra în craniu. După două ore de muncă susținută dădu de lumină. Mai întâi un punct intens, strălucitor, apoi un fel de bulgăre de foc, în cele din urmă, după alte lovituri de ciocan în tesitura dălții, o intrare arzătoare, asemenea soarelui în crucea bolții, prin care visătorul se strecură cu inima zbătându-i-se-n piept.

Deşi ardea, lumina era rece. Cu ea era plină marea cavitate unde odată dormise un creier ce trebuie să fi cântărit mai mult decât un elefant. Acum pereții erau goi şi netezi, păstrând încă urma lobilor, cu pliurile lor, în adânciturile pereților. Părea o sală mare, alungită, cu bolta gălbuie şi podeaua aplatizată. Lui Vaschide, ce o privea cu ochii strânşi, îi trebui ceva timp ca să vadă si culorile, si detaliile din interiorul marelui craniu. Curând, lumina, de foc înghețat ai fi zis, nu i s-a mai părut atât de puternică, şi începu să desluşească, tot mai uimit, ceea ce i se păruse la-nceput o moviliță ce înălța, în centru, podeaua de os. Văzu mai întâi că osul sfenoid, în centrul bazei craniului, era colorat ca un fluture tropical, pe când tot restul era de os palid. Aripile mari ale sfenoidului erau albastre electric, cele mici de un verde-smarald care, când unghiul privirii se schimba, îşi vira apele în violet. Corpul fluturelui, ce poate să fi avut patm metri-n lungime, era colorat stacojiu închis, atât cât se vedea sub corpul fetiței. Iar franjurile dorsale, fosele scafoide şi pterigoide, ca şi hamutul şi rostrul, erau de-un galben trist, stins, virând spre culoarea cojii de portocală. Niciodată un fluture mai minunat nu-şi întinsese aripile sub sticla vreunui insectar. Dar fantasticul sfenoid nu zburase niciodată: soarta lui, asemenea celei a lui Atlas, era să țină-n spinare sfera lumii, în care se află totul: incomprehensibilul nostru creier, cu drama lui godeliană.

Ghemuită pe spinarea marelui flyture se afla o fetiță goală, în vârstă de cam patru ani. Lumina era atât de puternică, încât trupuşorul ei părea semitransparent de parc-ar fi fost dăltuit în marmură. I se vedea prin piele şi carne interiorul,

oasele delicate şi peristaltismul intestinelor. Fetița dormea şi, ghemuită astfel, era fară-ndoială cel mai frumos obiect din univers. Aşa că n-avea cum să fie decât Alesia. Vaschide se-apropiase de ea şi o privise, dându-i câteva şuvițe de păr roşcat într-o parte. Văzu cu bucurie că fetița avea trăsăturile lui. O-nfaşurase-n aripile fluturelui şi-o ridicase cu el cu tot, purtând-o-n brațe până la spărtura orbitală. O trecuse pe celălalt tărâm având grijă să n-o trezească. Rătăcise cu ea-n brațe până la stația tramvaiului cu cai, ce nu se arătă decât la cinci dimineața. Ajunseră la Sfântul Gheorghe, unde era şi capătul, şi-o urcase pe scări în garsoniera sa. De-atunci se ocupase de Alesia toți cei şase ani câți mai avusese de trăit.

De-atunci încolo, obişnuiții maidanului vast de la Sfântul Gheorghe, cu biserica, tramvaiele cu cai şi cele câteva case construite deja în ruină, vedeau zilnic spectacolul unui bărbat foarte înalt, îmbrăcat în negru, cu trăsături austere şi ochi intenşi, care bătea străzile cu o fetiță de mână. Ea era gătită ca o mică fee, cu panglici în părul moale şi mătăsos, cu delicate rochițe de *crepe de Chine* şi cu botine de lac în picioare. El părea dintr-o fotografie alb-negru, ea dintr-una pictată de mână, îndepărtată şi tristă. Frumusețea fetiței era supremă şi lumină oribila lume scufundată dimprejur.

Vaschide era fericit, pentru prima dată în ciudata lui viață. Fetița-l iubea, pierdea multă vreme, acasă, pe genunchii lui, înalți şi drepți ca ai statuii lui Abraham Lincoln. Nopțile visau împreună, tâmplă lângă tâmplă, împingându-şi visele unul către altul cum ai sufla diafane baloane de săpun. El o salva din primejdii abominabile, ea îi aşeza pe frunte coroane de suveran. De multe ori savantul strângea ochii şi se ruga: „Eternizează, Doamne, clipele astea! Nu-mi trebuie nimic altceva în viață. Fă ca nimic să nu se mai schimbe vreodată, ca fiecare zi să fie la fel ca azi, cu fiecare umbră, fiecare nor şi fiecare râset al Ale- siei repetate identic..Dar într-o noapte, în mijlocul unui vis în care un tigru-i sfâşia toracele, scuipă sânge. Dâra de sânge din colțul gurii se-ntinse pe pernă ca un

deget lung ce arăta spre fetiță. Se mută la un lazaret de la Sfânta Vineri, unde Alesia, care-avea să facă şase ani în toamna aceea, ocupă un pat de alături. In cealaltă parte, Vaschide avea ca vecin un cocoşat. Ieşi din spital după trei săptămâni, cu recomandarea de-a călători. Bătu, cu fetița de mână, în trenuri şi-n diligențe, şi-n care cu boi, Italia cea plină de marmure trandafirii. Păşiră pe sub bolți cu fresce alegorice, în vile toscane, văzură transparența mării lângă Capri. Se-mbarcară pe-un mare vapor ce călători săptămâni până la Valparaiso şi coborâră pe enigmaticul pământ sud-american. Ajunseră mai târziu în Orient, la Petra, cu bazilicile ei sculptate-n stâncă roz. Se-ntoarseră-n Europa după doi ani, şi continentul li se păru străin. In toată această vreme, în care fetița crescu, inocentă şi analfabetă, dar insuportabil de frumoasă, Vaschide continuă să scrie studii despre mecanismele somnului şi viselor. Se simțea tot mai epuizat, oboseala devenise singurul său zeu, la care se-nchina, tot mai adânc, zi de zi. întorşi la Bucureşti, în garsoniera care, acum observau, era teribil de meschină, încât abia dacă aveau loc să se mişte unul pe lângă celălalt, bărbatul bolnav şi mica domnişoară îşi reluară plimbările cotidiene.

Pe 4 octombrie 1907 Vaschide dispăru din lume, prăbuşit în prăpastia ultimului său vis. Alesia se trezise singură, prima oară după ce dormise pe marele os sfenoid. Dar ştia ce se-ntâm- plase, căci visul final al tatălui său fusese, ca toate celelalte, receptat de senzorii ei delicați ca antenele stufoase ale fluturilor de noapte. Feromonii visului îi deschiseseră-n minte un peisaj fantastic şi măreț. Era o cavernă mai mare decât putea fi descrisă, săpată-n piatră gălbuie. Din ea de deschideau trei guri de tunel, ca nişte trahee. înălțimea lor trebuie să fi fost de sute si sute de metri. Tatăl ei, minuscul ca o termită, înainta pe podeaua cavernei, nescăpând din priviri cele trei guri ce se-nvaginau, organic, în piatra stâncii.

Se oprise-n fața lor, insignifiant ca un fir de praf, ezitase, şi-n cele din urmă o alesese pe cea din stânga. Mersese vieți

întregi, coborând mereu, pe când se făcea tot mai întuneric, până când un crepuscul dezolant estompă totul. Departe, în față, se zăreau siluete monstruoase. Către acei idoli neiertători se-ndrepta acarianul negru, păşind aproape insesizabil prin marele tunel. Cu un efort de voință, Alesia se-ndreptă către el, reuşi să-ntoarcă axa visului şi să-i vadă îndeaproape fața. Vaschide plângea. Fetița-şi văzu chipul deformat în lacrimile lui. Şi el păru s-o vadă şi-i zâmbi printre lacrimi, cum ar ploua cu soare. Apoi se topi în ambra densă a acelui sfârşit.

Poliția îl căutase luni întregi pe savant, dar dispariția lui rămăsese, cum a rămas până azi, un mister. Părinții lui, vajnicii State şi Eufrosina, încărunțiți acum şi resemnați, îi făcuseră la Buzău un fel de-nmormântare, fără preoți, dar cu primarul şi notabilitățile prezente-n păr. Fata roşcată făcuse din bietul târg de provincie, deodată, un oraş al luminilor, de parcă totul s-ar fi aprins de la culoarea părului ei. A rămas acolo, crescută de bunici, până ce, fără ca bărbatul să fie cândva cunoscut, dăduse naştere Ortansei. Si Ortansa se făcuse o tânără de două ori mai minunată ca mama ei. Căci timpul trecea cu viteza marilor uragane.

Iar acum, Irina si cu mine vorbeam liniştit, la o cafelută si câteva fursecuri, cu Florabela, cea de două ori mai răpitoare ca Ortansa. Povestea lui Vaschide lumina într-un fel neobişnuit căutările mele, dădea sens şi consistență propriei mele vieți nocturne. Am plecat după câteva ore, urmăriți de imaginea sanctuarului de pe peretele odăii: zecile de fotografii în care un bărbat foarte înalt, foarte grav, un străin în orice peisaj ar fi fost, ținea de mână o fetiță. Când am ajuns în fața blocului, Florabela ne-a strigat de la geamul deschis, şi era ca şi când Astarteea, împodobită fantastic, ne-ar fi făcut cu mâna de la-năl- țimea celor două etaje. Am luat-o apoi, într-un acord subînțeles, nu spre capătul liniei de tramvai, ci-n direcție oblică, spre îndepărtatul Ferentari. Am schimbat mai multe autobuze, în noaptea adâncă, înstelată, ce se lăsase

peste Bucureşti, şi în cele din urmă am găsit locul. Nu mai era la marginea oraşului. Dincolo de

colină se construiseră sute de blocuri muncitoreşti, mizerabile

coteţe locuite de oameni săraci şi nefericiţi. Şi ele fuseseră pro- iectate-n ruină, sporind, cu ghenele lor împuţite, cu faţadele scorojite şi cu balcoanele strâmbe şi ruginite, hidoşenia oraşului, înconjurată de blocuri cu intrările numerotate şi Dacii rablagite parcate pe unde se nimerea, ţeasta gigantului îngropat vertical în pământ fusese din nou acoperită cu ţărână, peste care crescuse iarba. Am urcat, sub constelaţiile toamnei, până-n vârful ei, şi ne-am aşezat jos, pe creştet, de unde cândva se proiectau pe cer visele adormiţilor dimprejur. Am rămas acolo, Irina şi cu mine, la fel de-nsinguraţi, la fel de lipsiţi de destin, aşteptând ca viaţa să ni se termine. Marea evadare ni se părea, în acele clipe, un vis aidoma tuturor celorlalte. Ne-am ridicat după mult timp, ca să mai prindem ultimul tramvai, şi, după drumuri exasperant de lungi, am ajuns la mine-acasă îmbrăţişaţi, nu de pasiune, ci de frig. Ne-am culcat şi-am adormit pe loc, dorindu-ne să nu ne mai trezim niciodată.

Dintre toate episoadele ultrabanalei mele vieţi căsătoria m-a speriat cel mai tare. Poate pentru că e singurul care n-ar fi trebuit să existe, care n-are nimic de-a face cu ampatamentul vieţii mele. N-am vrut niciodată să mă-nsor, şi totuşi am fost împins spre asta de-o forţă pe care-am simţit-o mereu străină şi ostilă. „Tinere“, mi-a sunat mereu în urechi vocea foanfa a lui Borcescu, chiar şi la Sfatul popular de pe Olari, în dimineaţa cu -20 de grade, pe când ofiţereasa stării civile, cu diagonală tricoloră, ne spunea că statul ocroteşte familia, „Tinere, ştii tu oare cum e-nsurat? Să-ţi spun eu, care ştiu: ceva mai rău ca spânzurat! Nu *mult* mai rău: doar ceva-ceva. Doar că directorul se-nşela şi aveam să aflu, în cele paisprezece luni cât am trăit cu Ştefana, cu cât mai rău era să fii însurat decât spânzurat… Deocamdată, în acea zi de

decembrie cu şosele înzăpezite, mi-era tare dragă fata de lângă mine, în deux-pieces-ul ei subțirel, roz-liliachiu, şi cu grămada de flori în brațe. Gum a ajuns acasă, şi le-a-mprăştiat, în zeci de borcane şi pahare cu apă, prin toată casa, şi vreme de câteva luni numărul camerelor locuinței noastre în formă de vapor a rămas constant (exact patru), ca şi când florile pe care le-am tot cumpărat, cu brațele, ca să le-nlocuim pe cele care se ofileau, ar fi fost ancore mlădioase şi puternice care-mpiedicau realitatea s-o ia razna. Ştefana era mititică şi puțin plinuță, energică şi iubitoare, ceea ce se numeşte „o fată bună“: nu găseai la ea nimic deosebit, era însă concretă, era acolo, umplea spațiul în care-i flutura, clipă de clipă, ca-ntr-un film care pâlpâie, trupul. Umplea, de asemenea timpul: pentru prima dată de când mă ştiam, el începuse să curgă cuminte, ca bătăile inimii unei ființe tandre şi luminoase. Au urmat seri de reverie şi confesiuni în bucătăria minusculă, cu câte-un păhăruț de vin fiert înainte, ținându-ne de mână, privindu-ne-n ochi şi povestindu-ne ce n-am fi visat să ne povestim vreodată, pe când afară cădea un amurg posomorât şi-n cele din urmă se făcea atât de-ntuneric, că nu ne mai vedeam decât sclipirea ochilor şi-a păhăruțelor fațetate, deja goale, de pe masă. Mergeam apoi în pat, şi atunci patul devenea deodată atât de bun, de potrivit cu trupurile noastre, cearşafurile se boțeau atât de previzibil sub noi, dându-ne la timp căldură şi răcoare... Făceam dragoste în cea mai simplă poziție, e motivul pentru care nu-mi mai amintesc cu adevărat corpul ei. Era banalitatea luminoasă a sexului cu cineva care ți-e drag, fără să-l iubeşti cu pasiune, era ca şi când nu făceam sex, nici dragoste, ci doar ne-mbrățişam cum ar face-o doi prieteni buni la reîntâlnire. Niciodată, în reveriile mele erotice de mai târziu, nu m-am excitat gândindu-mă la nopțile cu Ştefana, dar nici nu le-am regretat. Ne țineam în brațe şi asta era pentru mine deplin mulțumitor. Faptul că, oricât de mult am fi stat împreună în pat, acuplați şi tandri, ea nu avea niciodată orgasm, nu mă nemulțumea: penetrarea nu a fost mai mult,

în partea fericită a relației noastre, decât împletirea degetelor sau mângâierea pe obraz a doi oameni care făceau față lumii împreună. Eram împreună, asta a fost esența căsniciei mele în primele trei-patru luni. Plecam dimineața deodată, dar luând tramvaiele în sensuri diferite: ea spre centru, eu spre capătul Colentinei. Mă întorceam mai devreme decât ea şi pregăteam pentru amândoi ceva de mâncare. Duminicile mergeam în piață, la Obor, ca să ne certăm cu țăranii pentru câte-un tas de prune sau de ceapă, şi ne-ntorceam acasă cu fulgi de zăpadă-n păr. Ne zâmbeam des, de fapt ne-am zâmbit atât de mult la-nceput, încât zâmbetul devenise grimasa mea firească: mă surprindeam zâmbind vânzătoarelor de la Pâine şi taxatoarelor din tramvai, ca şi fiecărui copil din clasele mele. îmi plăcea, când stăteam serile şi citeam, eu într-un capăt al sufrageriei, ea în celălalt, să-i scriu bilete şi să fac apoi din ele avioane de hârtie: i le trimiteam prin aer în aşa fel încât să-i aterizeze în poală sau la picioare sau s-o lovească, asemenea unei vrăbii dezorientate sau unei albine, peste față, uşor si uscat, facând-o să tresară. Desfăcea avionul si citea, zâm- bea înapoi, se cufunda iar în carte... în acea perioadă am abandonat căutarea: găsisem. Lumea exista, pentru că exista ea. Din ea, ca dintr-o sursă centrală de prezență calmă şi benignă, iradia certitudinea. Nu eram îndrăgostit, eram mai mult şi mai temeinic: ştiam. O ştiam. Era ca suprafața mesei, care nu poate să nu fie tare şi lucioasă. Era ca somnul: nu putea să nu vină. Era acolo unde mă aşteptam să fie, ca podeaua, ca aerul. Câteodată, când mă-ntorceam de la ore, mergeam cu 21 până la Sfântul Gheorghe şi coboram la capăt, apoi o luam spre Universitate şi ajungeam la librăria ei. O găseam acolo, între cărți şi clienți şi, când mă vedea şi ea, fața ei declanşa un zâmbet ca un aparat de fotografiat ce te orbeşte cu flash-ul lui. Stăteam cu ea până la 6 seara, acolo-ntre rafturile până la tavan, şi-apoi plecam amândoi spre casă, iarăşi prin tramvaie, eu stând întors, pe scaun, spre scaunul ei din spate şi sporovăind liniştit pe tot drumul.

Nu doar casa noastră-şi pierduse dimensiunile şi transparenţa şi vuietul, ca o elice care s-a oprit şi-şi arată încremenită structura simplă: trei omoplaţi sudaţi unul de altul. Şcoala mea însăşi îşi resorbise virtualităţile, se solidificase, devenise banala instituţie

de învăţământ populată de copii şi profesori, care-şi genera clipă de clipă propriul sens, stupid şi mincinos, e adevărat, dar nu neliniştitor, cum îl percepusem pân-atunci. Realitatea ei, a cataloagelor, a notelor, a scosului la tablă, a apucatului de perciuni, a ridicatului în picioare, a caietelor umplute cu calcule şi formule, a păduchilor din cozile prinse cu elastice, a pacheţelelor cu mâncare ce umpleau de ulei manualele-mbrăcate-n hârtie albastră, se întărise într-o formă clară ce nu mai lăsa loc zgrunţurilor, ţurţurilor şi scurgerilor solidificate. Lucrurile nu mai erau procese şi nu mai depăşeau limita ascuţită ca briciul a cuvintelor: clasa era clasă, tablourile erau tablouri, ferestrele erau ferestre. Era atât de simplu să trăieşti. Mă-ntorceam acasă intr-un tramvai de tablă şi sticlă, sub nori de abur, printr-un oraş de calcar, frunze şi vânt. Aveam pe faţă un zâmbet, singurul imaterial, deşi precis conturat, căci, precum viaţa e o anume dispoziţie a trupului şi precum sunetul lirei platonice e, în armonia sa, o anume dispoziţie a părţilor lirei, zâmbetul apare doar când totul e aşa cum trebuie să fie. Fericirea arde şi se transmută înmărmuritor de repede în inversul ei, sau poate nu e decât un amalgam instabil fericire—nefericire, dar bucuria, starea luminoasă a sufletului, e adevărata substanţă din care e alcătuită rea- litatea. Nimic concret şi adevărat nu poate exista în afara ei, cum nu există vedere desprinsă de lumină.

O priveam de multe ori de aproape, îi luam bărbia-ntre degete şi-i întorceam uşor capul ca s-o văd şi din alte unghiuri. Mă amuza extraordinar de tare că era concretă şi vie, ca o pisică, şi nu ca o fiinţă de pe stradă sau din visele mele. Ii atingeam părul şi mă umplea de mirare faptul că era sârmos şi moale-n acelaşi timp şi că fiecare fir, dacă-l

prindeai între degete şi le glisai de-a lungul lui, avea din loc în loc mici neregularități şi noduleţe, ca nuielele de salcie sau ca trestiile. Ii desfăceam buzele cu degetul arătător, iar ea mi-l muşca încet, docilă şi zâmbitoare, şi-mi treceam atunci degetul peste zimţii mărunţi ai dinţilor ei. O dezbrăcăm câteodată-n faţa oglinzii fără să simt nici un fel de voluptate, doar uimit şi bucuros că-i ating pielea caldă, că împart casa cu nudul acela tridimensional, cu ființa aceea ce-şi purta prin casă fesele şi buricul şi sânii şi claviculele, lăsându-mă să i le ating oricând, să-i aflu şi să-i uit şi să-i aflu iar texturile, umezelile, aromele, asprimile. Spălam rufele împreună, în maşina de spălat antediluviană, eu dând pe râzătoare calupuri cadaverice de săpun de casă, ea amestecând în supa gâlgâitoare de cearşafuri şi cămăşi şi chiloţi şi şosete cu o bucată de lemn, apoi le limpezeam în apa albastră din cadă. Ascultam muzică la radioul, şi el străvechi, cu picup deasupra, şi uneori mai puneam câte-un disc de ebonită cu jazz ca să stăm pe canapea, mână-n mână, şi să mişcăm capetele în ritm, uitându-ne pe fereastră. Asta era viaţa, încremenită pentru totdeauna sub un zâmbet unanim, ca pozele sub glazura lor străvezie, şi viaţa nu putea fi altfel, căci altfel numele ei ar fi trebuit schimbat.

Intr-o dimineaţă m-a trezit o rază ascuţită de soare primăvăratic, pătrunsă ca o lamă orbitoare printre şipcile storului. Era duminică, şi duminicile ne sculam târziu, după ora zece şi ne dezmeticeam cu adevărat abia pe la prânz. M-am uitat la deşteptător: nu era decât aproape şapte, fusese prima rază de lumină ce căzuse razant peste Maica Domnului, muind casa mea-n formă de vapor în apa-ngheţată a dimineţii. Ştefana nu era-n pat lângă mine, poate se dusese la baie. Dar nu s-a-ntors nici după vreo zece minute. M-am dat jos din pat şi am luat-o cu paşi şovăitori către bucătărie. Am văzut-o acolo şi n-am recunoscut-o.

Stătea la geam, în lumina stridentă care-i mânca silueta şi-i incendia părul. Privea încremenită afară, dreaptă, complet

imobilă, cu brațele încrucişate. Era-mbrăcată de zi, deşi până la prânz, în singura noastră zi liberă, nu ieşeam niciodată din pijamale. Totuşi, ca-n vis, nu mi-am dat seama de la-nceput că e ceva neobişnuit şi ciudat în imaginea ei însingurată, fără mine şi aproape fără o lume-n jur, aşa cum stătea nemişcată, privind pe fereastră. Fuseserăm pân-atunci un trup dublu, plutind într-un unanim zâmbet universal, iar acum fața lumii era gravă şi imobilă. „Neața", i-am spus, şi s-a-ntors brusc, şi iarăşi n-am recunoscut-o. „Ce naiba-i asta, ce se-ntâmplă?" s-a ridicat doar pentru o clipă, şi aproape de neauzit, o voce în mine. Era fața Ştefanei, era gâtul ei, erau umerii ei, erau chiar şi ochii ei, dar nu era ea. Sentimentul ăsta irațional, aiuritor, m-a izbit cu putere pe când o priveam cu vechiul zâmbet înghețat pe buze, dar l-am înăbuşit şi pe el. Era o prostie. Ce dacă peste chipul atât de cunoscut alunecase o umbră din altă lume? Nu era nici măcar tristețe pe fața ei, nu era tânjire sau dor. Nu era nici plictis, mahmureală, furie, dezamăgire, silă. Era ceva ce nu puteam desluşi, ce nu se arătase pân-atunci vreodată, şi care-o schimba în altă persoană. N-aş fi putut desprinde nici un detaliu lămuritor, nici o trăsătură evident schimbată, dar mi-a fost, câteva clipe, atât de limpede că Ştefana nu mai era ea însăşi, încât m-am speriat şi firele de păr mi s-au zbârlit pe brațe. Ne-am privit câteva clipe încremeniți, ca două ființe din lumi diferite ce se trezesc deodată față-n față, apoi ne-am destins, şi realitatea s-a reînchegat în jurul nostru.

Nu fusese nimic: un accident deja uitat, o fisură aproape invizibilă în paharul de sticlă limpede al vieții noastre comune. Câteva săptămâni am ieşit iar, de mână, prin peisajul primăvă- ratic, ne-am înghesuit în marea de oameni din târgurile de vechituri, am trecut la o ținută lejeră ce ne făcea să ne simțim uşori ca fulgul. Făceam dragoste, când cădea amurgul, la fel de liniştit şi de previzibil. Mă bucuram atât de mult de trupul ei cald şi docil, încât de cele mai multe ori îmi înfrânam şi eu orgasmul, şi ne desprindeam ca doi

prieteni obosiți, rămânând culcați pe spate unul lângă altul în lumina sângerie ce venea de pe fereastră. Era ca mersul la serviciu, ca mâncatul împreună: fără extaz, contracții şi gemete, doar cu sentimentul că realitatea era atunci mai completă, cum e-ntotdeauna când faci ce trebuie făcut. Umpluserăm o oră rezervată pentru dragoste, aşa cum lampa de pe noptieră îşi umple forma în timp şi în spațiu. Ne ridicam apoi încet, ca să nu-**l** deranjăm pe celălalt, parcă, făceam duş şi apoi ne-mbrăcam direct în pijamale, şi-aşa stăteam toată seara. De fiecare dată, după ora de dragoste, îi scriam un poem, dar nu unul care-ar fi putut fi publicat, ci câteva cuvinte, uneori doar unul, uneori nici unul, doar un desen pe-o jumătate de pagină de caiet. Le citea şi zâmbea, ca şi pe cele trimise cu avionul. Le-am găsit mai târziu în sertarul de jos al noptierei din partea unde dormea, transformate în vreo douăzeci de drăcuşori de hârtie, din cei împăturiți savant, ca nişte origami, şi care se umflă deodată şi scot cornițe când sufli printr-un capăt al lor. Toți erau umflați, toți aveau desenați pe față ochi negri, uriaşi, ca de albine. Bietele mele versuri improvizate îi brăzdau în curciş şi-n curmeziş. I-am înşiruit pe pervaz, uşori şi fragili, şi-acolo au rămas până azi, îi privesc şi acum, când scriu aici: ziua înghit lumină, noaptea o-mprăştie-n jurul lor, poliedrici şi străvezii, ca petalele de mac uscate în ierbare.

Dar plesnitura, aproape invizibilă, a paharului nu fusese-o iluzie optică. Era acolo şi se extindea, cu trosnete infinitezimale, lăsând să se vadă tot mai mult, în fisură, verdele neregulat al sticlei ciobite. N-am să uit niciodată cum, întorcându-mă de la şcoală pe o zloată mizeră din cel mai mohorât aprilie, am găsit-o ghemuită pe jos, pe covor, în întuneric total. Am aprins lumina şi deodată era acolo, încremenită pe covorul persan cu o predominanță de roşu, ca un fetus mare şi compact etalat pe placenta ce-**l** hrănea şi-l scălda-n faldurile ei. Zăcea acolo, ca paralizată, doar ochiul negru, ca de animal rănit, mă privea oblic, intr-un mod în

care nu mai fusesem privit vreodată de-o ființă omenească. I-am vorbit şi nu mi-a răspuns, am întors-o cu fața-n sus şi-a rămas inertă, uitându-se mai departe la mine ca o vulpe prinsă-n capcană. Am luat-o-n brațe şi-am aşezat-o pe pat. încerca uneori să spună ceva, dar din gâtul încordat îi ieşeau doar gâjâituri slabe, modulate-ntr-un fel care mă speria. Am vrut să fug până la dispensar, să chem un doctor, dar mâna, pân-atunci inertă, i s-a-ncleştat de mâneca mea. Şi-a revenit cu încetul, cam într-o jumătate de oră. S-a ridicat fără să-mi vorbească, a mers în baie, unde-a stat un timp, pentru mine, nesfârşit, după care-a mers la bucătărie, unde s-a aşezat iarăşi la fereastră, privind afară cu brațele-ncrucişate pe piept. N-am putut comunica toată seara. O rugam să-mi vorbească, să-mi spună ce-i cu ea, ce s-a-ntâmplat, ce trebuie să facem. Fața ei, pe care-o ştiam atât de bine, era acum încremenită, în profil, la fereastră, de parcă n-ar fi fost un chip omenesc pe care se-aleargă umbrele şi luminile interioare, cel mai expresiv şi mai atrăgător segment al trupului nostru, ci un obiect inert, ca o vază sau ca o impersonală sculptură cu ochii albi şi goi. După încă o jumătate de oră, aburul psihic i-a inundat din nou trăsăturile feței, care-au redevenit, printr-un efort comun, Ştefana. Era din nou ea, fără memoria a ce i se-ntâmplase („cred că mi-a fost puțin rău"), şi fără să poată-nțelege spaima prin care trecusem. Ne-am aşezat la masă, am mâncat, am mers apoi la culcare.

Episoadele de normalitate ale vieții noastre comune-au fost apoi, pe măsură ce primăvara glisa către vară, din ce în ce mai des întrerupte de benzi întunecate, tot mai largi şi mai dramatice, şi mai de neînțeles. Trupul şi viața Ştefanei deveniseră un fel de câmp de luptă: ceva o-nşfaca din când în când şi-o lua pe sus, înfigându-şi ghearele în toracele ei ca un mare vultur, începuse să lipsească de la slujbă şi curând nu s-a mai dus la librărie deloc. O găseam acasă, stând uneori liniştită pe pat şi citind, fără să-mi poată explica urma neagră

şi adâncită din perete, sub care, împrăştiate pe parchet, se aflau rămăşițele unui ghiveci ce stătuse pân-atunci cuminte pe pervaz: cioburi, bulgări de pământ, tulpini şi frunze strivite, petale violete risipite peste tot. Cine, dacă nu ea, izbise ghiveciu-n perete cu o extraordinară furie, chiar dacă la întrebările mele nu răspundea, sau spunea ceva în doi peri.

Ce se-ntâmpla cu femeia cu care trăiam? îşi pierdea mințile? Avea o depresie adâncă? Pentru că mă ignora cu desăvârşire, am îndrăznit odată, pe când stătea lungită pe pat cu fața-ntoarsă de la mine, să-i spun: „Ştefana, uită-te la mine, sunt eu, prietenul tău. Dacă nu mă mai iubeşti, spune-mi-o, măcar să ştiu ce-i cu tine.“ Atunci a-nceput să râdă cu un râs care nu era al ei, cinic şi răguşit ca al unei bețive: „De-asta te fute pe tine grija?“, a spus, uitându-se iar cu coada ochiului la mine, un ochi rău, înnebunit de ceva din interior, un ochi insuportabil.

îşi revenea din ce în ce mai greu din stările astea, care, nici ele, nu mai durau o oră, ci zile-n şir. Când era bine, eram bucuros şi plin de speranță. De fiecare dată am sperat ca episodul de neînțeles ce tocmai se-ncheiase să fie ultimul. Am fost şi la psihiatru, un bătrân plictisit de la Spitalul 9, dar Ştefana n-a luat niciodată pastilele pe care i le-a prescris slujbaşu-ăla ticăit. Le arunca în closet, cu regularitate, ca şi când acolo, în bolul de porțelan, era locul lor, iar ele şi-ar fi făcut efectul resorbindu-se-n sistemul de canalizare subteran, vindecând lumea de nebunia ei nesfârşită şi prin asta luminând şi spiritul chinuit al Ştefanei.

Intr-o noapte am auzit țipete de undeva din casă, din apropiere. M-am ridicat în capul oaselor: ea nu era lângă mine. Am fugit pe culoar: țipetele se auzeau din baie. Desluşeam acum şi zgomotul apei de la duş. Am aprins lumina şi-am încercat să deschid uşa de la baie, strigând-o pe Ştefana, dar uşa era încuiată. Ea țipa din răsputeri înăuntru, şi strigătele ei reverberau în pereții sălii de baie. „Deschide,

deschide uşa!“ am strigat, dar până la urmă, fiindcă țipetele nu încetau, am proptit umărul în placajul precar, care pân-la urmă a cedat.

Ea era-n cadă, pe-ntuneric, în pijamaua udă fleaşcă, lipită pe corpul ei. Apa-i venea până la şolduri. îşi ținea duşul, prin care venea apă rece ca gheața, direct deasupra capului. Apa-i curgea râuri prin păr şi i se scurgea pe umeri, pe sâni, până se contopea cu cea, la fel de-nghețată, din cadă. Țipa cu ochii strânşi, cu vițe de păr acoperindu-i fața, era vânătă de frig şi tremura cum n-am văzut pe nimeni să tremure vreodată. Auzeam clănțăniturile dinților ca o ciocnire de pahare. Nici nu mai ştiu cum am scos-o de-acolo, cum am cărat-o, cu apa şiroind pe ea, până-n pat, cum am înfaşurat-o-n pledul de iarnă ca să se-ncălzească. A zăcut până dimineața ca un porumbel aproape mort, singură cu agonia ei, cu lupta ei de neînțeles.

Dar a doua zi era iarăşi bine si cu totul neinteresată de ce i se-ntâmplase. Puteam conta iarăşi pe câteva zile senine. Mă puteam bucura iar de concretețea femeii mele, de anatomia şi fiziologia ei, de textura pielii ei, de tensiunea muşchilor ei, de atmosfera de familiar si liniştitor în care-nfasura tot ce-i era-n preajmă. Niciodată nu mă mai săturam s-o ating, chiar şi doar cu privirea, chiar şi doar cu auzul. Mă uimea că avea degete, i le prindeam câte unul şi-i pipăiam articulațiile, alunecam pe unghie şi simțeam vibrația crestelor papilare. îi mângâiam păru-ncrețit, roşcat, prins într-un abur cald, de la subțioară, îi apucam verigheta de pe inelar ca să privesc descuamarea pielii care, sub ea, nu vedea soarele niciodată. Asta era pentru mine căsnicia: bucuria de-a avea un al doilea trup, diferit de al tău şi prin asta nesfârşit de fascinant, şi un al doilea spirit, senin, normal, liniştit, ca un zâmbet la vederea căruia zâmbeşti şi tu, fără să ştii asta şi fără să vrei s-o ştii. Când se-ntuneca şi cearşaful făcea, pe suprafața patului, cute violent delimitate de unghiuri şi semilune de

umbră, ne aşezam în genunchi, în pat, unul în fața altuia, dezbrăcați, şi-atunci îmi plăcea să-i simt cu palmele umezeala de sub sâni, relieful coastelor clarobscurizate de lumina serii albastre, buricul scobit şi pântecul neted de sub el, fesele deasupra cărora, pe spatele vălurit, se ridica o coloană dublă de muşchi reliefați sub piele. îmi plăcea s-o întind pe spate şi să-i desfac picioarele ca să-i privesc floarea întunecată, cu petale-nmuiate-n tanin, pe care le desfăceam cu degetele, umede şi-ncrețite, ca să-mi afund privirea în purpura interioară: orificiul rotund cu margini zimțate ce se căsca spre pereții vaginului peristaltic. Ii desfăceam uşor fesele ca să mă bucur de steluța recluzivă dintre ele, aspră la pipăit şi la fel de inocentă ca şi floarea somnoroasă din fața ei. Coboram palmele de-a lungul picioarelor netede, moi şi calde, pipăiam genunchii cu toate pietricelele lor mobile, cuprindeam în palmă bigemenii din josul lor, gleznele şi talpa arcuită, apoi simțeam fiecare deget de la picior, cu unghia sa zbârcită, cu crustele şi excrescențele şi micile Lor bătături gălbui. Mă bucuram de Ştefana cum mă bucuram de zilele însorite, de nopțile înstelate, de iluzia cea mare în care trăim pe sfera noastră binecuvântată.

Am intrat în vară, copleşitoarea vară bucureşteană ce usucă oraşul instantaneu, ca o explozie termonucleară. Numai soarele dogoritor de iulie şi august era de-ajuns să incendieze clădirile, să topească pielea îngerilor de ghips de pe acoperişuri, să facă

într-o noapte am auzit țipete de undeva din casă, din apropiere. M-am ridicat în capul oaselor: ea nu era lângă mine. Am fugit pe culoar: țipetele se auzeau din baie. Desluşeam acum şi zgomotul apei de la duş. Am aprins lumina şi-am încercat să deschid uşa de la baie, strigând-o pe Ştefana, dar uşa era încuiată. Ea țipa din răsputeri înăuntru, şi strigătele ei reverberau în pereții sălii de baie. „Deschide, deschide uşa!“ am strigat, dar până la urmă, fiindcă țipetele

nu încetau, am proptit umărul în placajul precar, care pân-la urmă a cedat.

Ea era-n cadă, pe-ntuneric, în pijamaua udă fleaşcă, lipită pe corpul ei. Apa-i venea până la şolduri. îşi ținea duşul, prin care venea apă rece ca gheața, direct deasupra capului. Apa-i curgea râuri prin păr şi i se scurgea pe umeri, pe sâni, până se contopea cu cea, la fel de-nghețată, din cadă. Țipa cu ochii strânşi, cu vițe de păr acoperindu-i fața, era vânătă de frig şi tremura cum n-am văzut pe nimeni să tremure vreodată. Auzeam clănțăniturile dinților ca o ciocnire de pahare. Nici nu mai ştiu cum am scos-o de-acolo, cum am cărat-o, cu apa şiroind pe ea, până-n pat, cum am înfăşurat-o-n pledul de iarnă ca să se-ncălzească. A zăcut până dimineața ca un porumbel aproape mort, singură cu agonia ei, cu lupta ei de neînțeles.

Dar a doua zi era iarăşi bine şi cu totul neinteresată de ce i se-ntâmplase. Puteam conta iarăşi pe câteva zile senine. Mă puteam bucura iar de concretețea femeii mele, de anatomia şi fiziologia ei, de textura pielii ei, de tensiunea muşchilor ei, de atmosfera de familiar si liniştitor în care-nfasura tot ce-i era-n
) > >
preajmă. Niciodată nu mă mai săturam s-o ating, chiar şi doar cu privirea, chiar şi doar cu auzul. Mă uimea că avea degete, i le prindeam câte unul şi-i pipăiam articulațiile, alunecam pe unghie şi simțeam vibrația crestelor papilare. îi mângâiam păru-ncrețit, roşcat, prins într-un abur cald, de la subțioară, îi apucam verigheta de pe inelar ca să privesc descuamarea pielii care, sub ea, nu vedea soarele niciodată. Asta era pentru mine căsnicia: bucuria de-a avea un al doilea trup, diferit de al tău şi prin asta nesfârşit de fascinant, şi un al doilea spirit, senin, normal, liniştit, ca un zâmbet la vederea căruia zâmbeşti şi tu, fără să ştii asta si fără să vrei s-o ştii. Când se-ntuneca si cearsaful făcea, pe suprafața

patului, cute violent delimitate de unghiuri şi semilune de umbră, ne aşezam în genunchi, în pat, unul în fața altuia, dezbrăcați, şi-atunci îmi plăcea să-i simt cu palmele umezeala de sub sâni, relieful coastelor clarobscurizate de lumina serii albastre, buricul scobit şi pântecul neted de sub el, fesele deasupra cărora, pe spatele vălurit, se ridica o coloană dublă de muşchi reliefați sub piele. îmi plăcea s-o întind pe spate şi să-i desfac picioarele ca să-i privesc floarea întunecată, cu petale-nmuiate-n tanin, pe care le desfăceam cu degetele, umede şi-ncrețite, ca să-mi afund privirea în purpura interioară: orificiul rotund cu margini zimțate ce se căsca spre pereții vaginului peristaltic. îi desfăceam uşor fesele ca să mă bucur de steluța recluzivă dintre ele, aspră la pipăit şi la fel de inocentă ca şi floarea somnoroasă din fața ei. Coboram palmele de-a lungul picioarelor netede, moi şi calde, pipăiam genunchii cu toate pietricelele lor mobile, cuprindeam în palmă bigemenii din josul lor, gleznele şi talpa arcuită, apoi simțeam fiecare deget de la picior, cu unghia sa zbârcită, cu crustele şi excrescențele şi micile lor bătături gălbui. Mă bucuram de Ştefana cum mă bucuram de zilele însorite, de nopțile înstelate, de iluzia cea mare în care trăim pe sfera noastră binecuvântată.

Am intrat în vară, copleşitoarea vară bucureşteană ce usucă oraşul instantaneu, ca o explozie termonucleară. Numai soarele dogoritor de iulie şi august era de-ajuns să incendieze clădirile, să topească pielea îngerilor de ghips de pe acoperişuri, să facă geamurile să curgă ca nişte perdele de apă în golul neregulat al ferestrelor. Oamenii slăbeau brusc atât de tare, că puteai vedea vara ca un cancer unanim ce le sorbea energia interioară. Arborii, platani seculari şi tecari întunecați, îşi lăsau umbrele crengilor pe calcane străpunse din loc în loc de câte-o ferestruică asimetrică. Asfaltul se topea şi-ncepea să miroasă neaşteptat de bine, te-ai fi lungit în balta lui groasă şi-ai fi tras pe nări aroma halu- cinatorie de gudron.

Ieşeam cu Ştefana, pe înserat, la câte-o terasă micuță, anonimă, înghesuită între ziduri părăginite. Deasupra, cerul trandafiriu era atât de melancolic, de transparent, de mătăsos, că părea burta unui uriaş animal de mare care-ar fi traversat nere- gularitățile de pe fundul unui vast ocean. Halbele de bere de pe masa rustică deveneau tot mai luminoase pe măsură ce seara înainta şi cerul se făcea stacojiu. Până la urmă, doar ele ne mai luminau fețele. In curtea interioară ce ne strângea pur şi simplu la umeri ca o haină prea strâmtă, vântul negru şi cald ne învelea într-un fel de tristețe creolă, parcă venită din amintiri foarte vechi. „Am mai trăit seara asta cândva“, mi-a spus Ştefana odată, pe când chelnerița făcea să sclipească scrumiera de metal ca un obiect neidentificat şi enigmatic. Eram ca-ntr-o fotografie, eram umbre lăsate pe-o emulsie, pe-un strat de azotat de argint care i-ar fi conturat femeii mele buzele şi părul, fiecare za minusculă a lănțişorului de la gât, sideful nasturilor, pliseurile fustei ecosez... Eram în vacanță şi aş fi vrut ca vara să expire mai departe, pentru totdeauna şi fără sfârşit, halena ei fierbinte asupra oraşului. De cele mai multe ori nu ne dădeam duşi din grădinița de vară decât după ce, în micul spațiu dintre clădiri, printre cornişe şi hornuri, ieşeau stelele, înmulțindu-se treptat asemenea crililor străvezii din apa mării. Eram pe fundul unui fantastic ocean, ce apăsa cu milioanele sale de tone de apă şi peşti, şi alge, şi monştri marini, şi traulere, şi pescadoare, atât de tare pe bietele noastre trupuri, că trebuia să-i opunem, din interior, cu aceeaşi presiune, apele amare ale nostalgiei. Mult după miezul nopții achitam nota cu câteva bancnote boțite şi-o ploaie de mărunțiş rotindu-se ca titirezele pe masă, şi ne ridicam, amorțiți, ca să ieşim de mână, strecurându-ne prin singurul gang de sub un bloc cu tencuiala neagră, ca să ieşim în pântecul haotic al oraşului. Câte-un tramvai vuia pe lângă noi pe şine strălucitoare de la luna de deasupra lor, atât de apropiată că părea că se rostogoleşte şi ea pe şinele paralele. Nu era țipenie de om, nici pe străzi, nici la ferestrele luminate,

acoperite cu pânză roşie, care mă intrigaseră cu enigma lor încă din copilărie. Ce fericit eram, cu ea de mână, pe străduțele întortocheate unde ne-nfundam! Nici nu mai ajungeam acasă: când oboseam şi stelele ne deveneau duşmani personali, intram la-ntâmplare într-una din clădiri, cea mai ornamentată cu altoreliefuri absurde — satiri si bacante de ghips, gargui de bazalt, gryli şi troli de cristal de stâncă, agățați ciorchine dedesubtul pervazurilor şi străjuind porțile ogivale - şi, pentru că toate uşile, în tot oraşul, erau descuiate, treceam din cameră-n cameră în cele mai neaşteptate interioare. Un pat tot găseam oriunde-am fi pătruns, ca să ne-ntindem pe el de-a curmezişul, îmbrăcați, şi să dormim acolo până dimineața.

Peste vară am fost aproape nedespărțiți, ca doi siamezi lipiți simbolic, având o inimă comună, ce bătea pentru amândoi. Şi totuşi crizele ei s-au îndesit şi-au devenit din ce în ce mai dramatice. O găseam trântită pe jos, pe holuri, în baie, o dată pe maidanul din fața casei, altădată pe scaunul de dentist din foişor, răsturnat aproape la orizontală, vânătă la față, contorsionată în poziții fachirice, imposibile, sau conştientă, dar obtuză şi vulgară. Am găsit-o într-o baltă de vomă după ce-nghițise cine ştie ce mizerii. Am chemat Salvarea de cinci sau şase ori numai până-n septembrie şi-am însoțit patul ei de fier, pe roți, pe culoare verzui, sinistre, de spital, pline de gândaci şi de țânțari striviți pe pereți. Am vegheat-o-n saloane cu câte douăzeci de bolnave, ea cea mai tânără dintre ele, privindu-i părul asudat, lipit de craniu, şi ochii ce se goleau treptat de suferință. Am găsit-o agățată de pervazul salonului, atârnând în gol la şapte etaje înălțime şi strigând că-şi dă drumul dacă se apropie cineva. în cele din urmă a petrecut şase săptămâni la Spitalul nr. 9, primind medicație antipsihotică. După ce-au trecut astfel septembrie şi jumătate din octombrie, Ştefana a ieşit din spital schimbată.

Nu schimbată-n bine, ci schimbată în altă persoană. N-a mai avut crize si nu si-a alterat în nici un fel înfățişarea, nici obiceiurile, nici micile manierisme. Ca de obicei - spre uimirea mea cea mai mare, căci pentru mine totul fusese o tortură continuă, cu oaze de acalmie care făceau următoarea criză şi mai dramatică - nu vorbea niciodată de ce i se-ntâmplase, ca şi când totul s-ar fi petrecut în vieți paralele. Dar acum nu era numai asta. Ştefana fusese pentru mine un organ interior al corpului meu. O simțeam acolo, chiar când nu mă gândeam la ea. Amândoi trăiserăm înfăşurați în aceeaşi atmosferă, fuse- serăm parte din aceeaşi pictură, din acelaşi mit, ca Tezeu şi Minotaurul, ca Leda şi lebăda, ca Haman şi Estera. Silueta ei se întingea într-a mea, ca două tuşe de acuarelă umede, ce înfloresc pomişori de culoare una-n cealaltă. Oriunde-aş fi mers o purtam cu mine, orice-aş fi făcut era parte din cauza, scopul şi sensul faptelor mele. Toate astea au dispărut din clipa în care-am adus-o, cu un taxi prăpădit, acasă. Era tot ea, dar cea care trebuie să fi fost înainte să ne cunoaştem. Putea fi orice femeie de pe stradă. Putea fi oricine. Niciodată, nici când am

găsit-o cu duşul înghețat în cap, nici când am ridicat-o din balta de vomă, nici când am apucat-o de mâini, urlând şi eu ca un nebun şi trăgând-o-n sus, deasupra circulației de pe strada aflată la 30 de metri dedesubt, n-am fost mai înspăimântat decât în prima jumătate de oră a întoarcerii ei acasă. Totul era la fel şi totul era complet schimbat. Statuia care cândva fusese pictată-n culoarea cărnii, al cărei păr era castaniu şi-ai cărei ochi erau albaştri, era acum o mare păpuşă de marmură albă, albă până-n albul ochilor, în tăcerea si susurul continuu al curentului din muzeu. Nu mai exista atmosfera de tandrețe si amintiri ce ne-nvelise cândva. Eram corpuri individuale din realități diferite, doar aparent coplanare, aşa cum stelele din Orion sunt la adâncimi diferite în spațiu şi-alcătuiesc silueta vânătorului mitic doar din pură-ntâmplare. Eram căsătoriți şi împărțeam aceeaşi casă

din pură-ntâmplare. Nici după o oră, nici după o zi, nici in cele trei luni care-au urmat - infernul cel mai adânc al vieții mele - n-am putut să mă obişnuiesc cu asta. Ştefana dispăruse şi fusese înlocuită cu cineva nu doar străin, ci, într-un fel - o simțeam mult mai bine decât aş fi putut-o exprima -, străin de lumea asta. Citisem undeva despre agenții acoperiți care sunt trimişi în misiune-n străinătate, cu identitate falsă, care se integrează perfect în noua lume, merg la o slujbă oarecare, se căsătoresc şi au copii, ies duminicile la o bere cu prietenii, dar în tot timpul ăsta sunt altcineva şi voința lor nu e-n ei, ci-n altă parte, la sute sau mii de kilometri distanță, aşa cum trupuri golite de suflet încă umblă-ntre noi pe când sufletul - spune Dante - e deja-n sumbrul edificiu al iadului. N-o puteam dovedi, nu puteam vorbi despre asta cu nimeni, dar în Ştefana era acum altcineva. Identicul era diferit, antagonic chiar.

Mi-era acum frică de ea, mult mai frică decât în momentele ei de criză. Era calmă acum şi zâmbea, gătea, călca, mergea la cumpărături, făceam dragoste pe-nserat şi citeam unul lângă altul, dar ştiam că mă pândeşte, că mă vânează, că transmite undeva departe toate mişcările mele. De câte ori eram împreună, stăteam încordat ca la dentist, ca nu cumva să ştie că ştiu, şi-ncercam din răsputeri să mă port firesc, să nu-i dau nimic de bănuit.

Ieşeam împreună serile, prin ploaie, în pardesie lungi şi cu câte-o umbrelă delabrată deasupra capetelor, dar trebuie să fi fost palid ca moartea. Oraşul însuşi în jurul nostru se schimbase, căci cu fiecare dragoste trăieşti altă realitate. Trăiam acum un oraş fără dragoste, cea mai înspăimântătoare termitieră, închisoarea ideală din care nu se poate scăpa. Puful tandru al dorului şi nostalgiei care cândva îmbrăcase înserările bucureştene se schimbase acum în vid şi disperare: cum să trăieşti în casă cu o străină? Cum să coabitezi cu o sosie, cu o kaghemusha a unei ființe odată dragi? Cine te-ar înțelege dacă i-ai spune că soția ta, deşi nu

s-a schimbat deloc, a devenit o spioană odioasă care te vinde clipă de clipă cine ştie cărei puteri teribile, în cine ştie ce scop? Imposibila situație în care mă aflam îmi mărise exponențial singurătatea.

Intr-o noapte am deschis ochii şi-am desluşit-o în semi-umbră: stătea aşezată pe marginea patului şi mă privea. Cine ştie de când se tot uitase la mine. Asemenea vizitatorilor de care scrisesem în jurnal. Mai mult ca în cazul oricărei astfel de vizite, reacția corpului meu — pe când mintea mi-era într-un fel de prostrație, un refuz de-a-nțelege - a fost devastatoare: am început să tremur atât de tare, că patul se zgâlțâia cu mine, şi tot părul de pe corp mi s-a zbârlit deodată. M-am smuls din pat cu cearşaf cu tot şi-am fugit afară din cameră. Am stat pe podea, în fund, cu spatele lipit de peretele rece, până când am putut respira iarăşi normal. M-am dus la fereastra de pe culoar: era lună plină. De-asta şi puteam desluşi atât de bine totul, în lumină albastră. Am stat acolo cel puțin o oră, până m-am întors în dormitor şi-am intrat în pat. Ea dormea pe-o parte, respirând uşor. Dimineața ne-am băut cafeaua împreună, fără să vorbim despre ce se-ntâmplase. O priveam ca un amnezic căruia i se spune: asta e soția ta, sunteți căsătoriți de ani de zile, iar el vede, dincolo de masa din bucătărie, o femeie străină care-l priveşte-n ochi, o mizerabilă actriță care-i zâmbeşte obscen de familiar şi pe care, oricât şi-ar scormoni memoria, n-o poate identifica în vreun chip cât de cât cunoscut, necum de care l-ar lega umbra vreunui sentiment. Din noaptea aceea am început să am insomnii. Timp de patru sau cinci nopți n-am mai putut închide ochii, de parcă-aş fi împărțit o celulă cu un ucigaş sau aş fi fost silit să dorm în cuşca unui tigru. Mă cutremura gândul că, dac-aş fi adormit numai zece minute, aş fi rămas cu totul şi cu totul în puterea ființei teribile cu care-mpărțeam odaia şi patul. La capătul a patru nopți de nesomn şi aşteptare-ncordată am cedat. Nu se mai putea, trebuia ca mascarada să ia sfârşit.

„Ştefana, am să-ți spun ceva“, i-am zis într-o seară, înainte de culcare. Mă simțeam apăsat şi vinovat de parcă totul ar fi fost real, deşi nu era decât o stratagemă prostească. Câteva nopți mă gândisem la o soluție prin care să mă pot despărți de ea fără să mă trădez. Dar n-aş fi crezut să-mi fie atât de greu. Ştefana mă privea, foarte puțin curioasă, doar aşezase la loc pe noptieră cartea din, care citise pân-atunci. Pe fața ei pâlpâiau umbre şi lumini aşa cum se luminează şi se-ntunecă un peisaj alpin când curg norii deasupra, vădind şi obscurizând, alternativ, soarele. De zece ori pe minut era ea însăşi, ca apoi să devină alta, ca şi când nu în ea, ci în mine, în mecanismele mele mentale, ar fi fost problema, ca şi când eu mi-aş fi pierdut abilitatea de-a o recunoaşte emoțional, de a simți că ea e femeia mea, cea care odată înaintase prin zăpadă cu brațele-ncărcate de flori şi cu care ieşeam în serile de vară la câte-o terasă sub stelele parfumate, adunate-n micul pătrat dintre acoperişuri. Uneori o recunoşteam, atât de limpede şi de fară-ndoială, că-mi venea să-i prind obrajii-n palme şi s-o iau apoi în brațe fericit, pentru ca-n clipa următoare să redevină străina, pericolul suprem al vieții mele. „Uite… am cunoscut… am pe cineva..Ştefana nu reacționase imediat. Nici n-a părut că-nțelege în primele minute. Stăteam culcați pe pat, unul lângă altul, doar cu fețele-ntoarse spre celălalt. Ochii-i erau transparenți, păreau goi de gânduri. In cameră era o linişte enervantă, greu de suportat. „Cine e? Irina?“, îmi răspunse liniştită. „Da…“ Pe-atunci, abia dacă-i dădusem vreo atenție colegei mele de fizică şi, din câte-mi aduceam aminte, nu-i vorbisem Ştefanei niciodată despre ea. Dar, când mă gândisem, în chinuitoarele nopți de nesomn, la un pretext ca să pot termina imposibila mea căsnicie, şi luasem hotărârea să-mi inventez o iubită, nu mă putusem, intr-adevăr, gândi decât la Irina. Mă apăram de o femeie golită de realitate cu o femeie ce n-avea încă realitate, opuneam o fantasmă unei fantasme intr-un joc nebunesc pe care nu-l mai puteam controla. Faptul că, fără nici o ezitare, Ştefana

ştiuse la cine mă gândeam mi-a confirmat bănuielile adunate de-atâta vreme şi-a oprit pâlpâirea de pe chipul ei. Un nor unanim, nespart de vreo rază de incertitudine, îi întuneca din nou trăsăturile. Deodată se ridicase-ntr-un cot şi-şi apropiase fața de-a mea. Mă domina acum cu ochii ei care, aflați în umbră, păreau negri ca smoala. „Nu trebuie să-ți faci probleme în privința mea“, a zis. „Dacă tot am început să vorbim - şi eu am pe cineva. “ Toată scena se petrecea parcă intr-un timp dens, cu mult mai lent decât cel ce cursese pân-atunci cu indiferența apei din robinet. Fiecare cuvânt, despărțit de tăceri de minute-n şir, se materializa între noi cu luciul şi rugozitatea unor obiecte pe cât de concrete, pe atât de ininteligibile. „Ce-ai spus?“ am întrebat-o uimit, uitându-mă la fața ei impasibilă, aplecată acum asupra mea. Nu mă aşteptasem la asta şi nu puteam crede. Cum adică, avea pe cineva? Ştefana stătuse, de când venise-napoi de la spital, aproape numai în casă, doar de două-trei ori ieşiserăm împreună până la Lacul Tei, ca să-i dăm ocol si să ne-ntoarcem. Unde să fi cunoscut alt bărbat?

însăşi ideea asta-mi era străină, şi totuşi mă lovise cu o forță total neaşteptată. Mă năucise. întotdeauna o crezusem mai curând un dublu feminin al meu, o imagine-a mea în oglinda sexului. De asta nici n-o putusem iubi vreodată cu pasiune, ci doar ca pe-o soră, o virtualitate oprimată-n mine, dar manifestă, miraculos, în vastul vis al realității. Chiar şi după metamorfoza ei într-o ființă identică şi totuşi complet diferită, ideea că ar putea avea sexualitate, că ar putea intra în viața altcuiva, poate a celui care-i comanda de la distanță gesturile şi cuvintele, mi se părea o nebunie şi-o absurditate. „Ce-ai auzit. Am şi eu pe cineva, am un... iubit. întrebarea e ce facem acum.“ „Cine e?“ am întrebat-o. „Nu-**l** cunoşti. Oricum n-are rost să vorbim despre asta.“ Am tăcut amândoi câteva minute, privind în tavan, iar apoi ea a făcut ceva uimitor. Cu aceiaşi ochi limpezi, şi-a reluat cititul. Citea firesc, răsuflând liniştit, pe când eu, fără să-ndrăznesc să mă mişc, stăteam cu

ochii-n tavan în penumbra camerei, de parc-aş fi fost paralizat şi-nfaşurat pachet în fire elastice de păianjen.

Deodată n-am mai putut suporta nebunia şi oroarea situației. Un val de ură s-a ridicat brusc în mine şi mi-am pierdut controlul. Am sărit pe ea, am apucat-o de umeri şi-am început s-o zgâlțâi şi să urlu ca scos din minți: „Cine eşti? Cine eşti?“ Stăteam călare pe şoldurile ei, vedeam fragmente din fața ei, şuvițe din părul ei, sclipiri de ochi descompuse şi recompuse halucinant la lumina veiozei, o loveam peste umeri, o ridicam şi-o trânteam cu spatele de saltea. Era moale ca o păpuşă de cauciuc, nici măcar nu se apăra, aş fi putut s-o strangulez sau să-i lovesc fața pân-aş fi lăsat-o-n nesimțire. Ceva m-a apărat în noaptea aceea, ceva m-a oprit să merg până unde mă-mpingea acel tsunami de disperare, frică şi neînțelegere. M-am prăbuşit apoi alături şi-am început să plâng în hohote, ghemuit în patul mai boțit ca niciodată. După mult timp m-am ridicat şi m-am dus la baie. In oglinda de deasupra chiuvetei aveam fața desfigurată. Nu mai puteam. De luni întregi loveam cu capul şi cu pumnii într-un zid impasibil. De fapt, el mă izbea, el mă zdrelea, el mă julea, el îmi spărgea țeasta şi-mi fractura oasele. Nu era nimic de făcut. Ştefana se pietrificase în timp şi devenise un alt zid al închisorii mele.

într-o dimineață am plecat spre şcoală ca de obicei, dar era sâmbăta în care nu aveam ore, ci activități didactice la un liceu de la Iancului, unde tot ce se-ntâmpla, la aşa-zisele consfătuiri, era atât de stupid, încât lipseam de câte ori puteam. M-am ascuns după un morman de zăpadă depus peste o maşină din care se mai vedea doar o roată, căci de la i decembrie începuse să ningă cu fulgi mari şi umezi. Am stat acolo, nins eu însumi şi-nghețat, vreo oră şi ceva, până când uitasem şi ce aşteptam, şi de ce eram acolo. Strada Maica Domnului, cu maidanele şi casele ei ciudate, era mai tăcută ca oricând. Drumul nu se mai vedea sub zăpadă. Vechile carcase de frigidere Fram şi cauciucurile de tractoare de pe

terenul viran din fața casei mele erau acum doar movilițe albe cu umbre albăstrii. Zăpada cădea oblic, constant, liniştit, tăcut peste casa mea-n formă de vapor a cărei poartă de intrare, din fier forjat Art Nouveau, o țineam acum sub observație. Ochii mi se-nchideau de somn, când am văzut-o ieşind.

Purta paltonul ei albastru şi eşarfa pe care i le ştiam aşa de bine, iar părul îi era lăsat în voia vântului şi-a zăpezii. A traversat lumea aceea orbitor de albă şi-a luat-o-n jos pe Maica Domnului. Mergea ciudat, puțin țeapăn, fără să dea atenție trecătorilor. îşi înfundase bărbia-n eşarfă şi lăsa să i se-acopere părul de steluțe sclipitoare. Mi s-a părut o clipă atât de frumoasă, că am simțit nevoia să fug către ea şi s-o iau după umăr. Cât de bine fusese în primele noastre luni! Dar acum trebuia să ştiu cu cine se vedea, ce se-ntâmpla cu ea cu adevărat.

După câteva străzi a luat-o la stânga. S-a afundat într-un mic cartier de case pe unde fusesem foarte rar, mai mult ruine, cu câteva ziduri rămase-n picioare, şi-a ieşit apoi, brusc, în Colentina. Şoseaua era şi ea total înzăpezită. Maşinile treceau la minute distanță, câte-un tramvai de serviciu împrăştia sare pe şine. Blocurile muncitoreşti de câte zece-douăsprezece etaje ieşeau din valurile de zăpadă ca nişte spinări cenuşii de cetacee, pline de răni de la harpoanele timpului şi delăsării. Un fel de crepuscul unanim, un roz-murdar acoperea dezolarea cartierului. Ştefana a traversat şoseaua şi-a continuat drumul pe trotuarul celălalt, către Doamna Ghica. Mergeam după ea cu mâinile-n buzunarele paltonului, fără să mă feresc măcar, căci ea nu se uitase niciodată în urmă si simțeam că nici n-avea s-o facă. Nu trecuse un an, ci o viață de când, pe-aceeaşi şosea, la câtiva kilometri mai la vale, către centru, merseserăm împreună, îmbrăcați subțire, ea cu brațele pline de flori, pe mijlocul drumului încă şi mai înzăpezit ca acum, şi tramvaiul oprise-ntre stații ca să ne ia, şi lumea dinăuntru ne aplaudase cu

pal- mele-nghețate, râzând şi bucurându-se, în ciuda nefericirii generale. Acum mergea ca trasă de-un fir ca să-şi întâlnească iubitul sau superiorul ierarhic, sau Dumnezeu ştie pe cine. Depăşi Doamna Ghica şi-o luă la dreapta pe Silistra, chiar strada unde m-am născut! Silistra 46, casa în formă de U plină de-o lume pestriță şi veselă. De câte ori mai treceam pe-acolo, inima-ncepea să-mi bată până la sufocare. Silistra nu era o stradă din realitate, ci din lumea funambulescă de sub cupola craniului meu. Când dădeam colțul ca să intru pe stradă, ceva se răsucea-n mine şi mă pomeneam deodată-n fața propriei mele frunți, al cărei os se limpezea cu încetul ca să văd melancolica uliță, cu stâlpii ei de telegraf unşi cu păcură, cu zmeele încurcate în firele dintre ei, cu căsuțele de cărămidă, netencuite, cu copiii aşezați pe trepte ca să joace septic sau fotbal cu nasturi. Intram prin gelatina permisivă a osului frontal şi-mi continuam drumul, bătând strada până-n capătul ei, de unde începea câmpul. Acolo, în capăt, când n-aveam mai mult de doi ani, scăpasem dintre degete, într-o baltă, un clopoțel auriu, primit de la cine-ştie-cine, şi-l căutasem plângând, prefirând apa cu mânuțele, fără să-l mai pot găsi vreodată.

Ştefana intrase acum hotărât pe Silistra şi-nainta de-a lungul ei, lăsând în urmă Alimentara, clădirea pe care era desenat, cine ştie de ce, un uriaş ibric albastru, curtea cu araci în vârful cărora erau înfipte globuri verzi, roşii, albastre în care se vedea adunată icoana străzii si-a casei de alături, casa cu turnuleț care mă fas- cinase mereu... A ajuns în dreptul casei de raport în care trăiseră ai mei în cămăruța cu ciment pe jos, dar nu s-a oprit în dreptul porții ei. M-am oprit în schimb eu, cu steluțe de zăpadă-n gene şi cu ochii-n lacrimi: pustiu, pustiu era acolo. Ferestrele îndesate cu ziare, obloanele rupte pocnind în vânt. O maşină străveche, pe butuci, în curte, învelită-.n zăpadă. Oleandri uscați în ghive-cele putrede din dreptul intrărilor. Nimeni la geamuri, nimeni în curte. Buncăr abandonat pe-un străvechi câmp de luptă.

Era un pliu al spațiului, al timpului sau al filei de manuscris care le cuprinde, brana de univers se-ndoise asupra ei înseşi, îndo- indu-se de ea însăşi, poate, şi mă găseam acum de cealaltă parte-a unei bucle de mai bine de-un sfert de secol. Era ca atunci şi nu era, era ca-ntr-o stare de *dejâ-vu,* în care nu imaginea, ah, Vas- chide, ci emoția se revarsă peste tine, copleşindu-te. Era ca-ntr-o reverie de după-amiază sau ca-ntr-un vis, un vis cu case, înfa- şurate-n magia intensă a recunoaşterii. Da, aşa a fost! Da, am fost acolo! îți spui încremenit de suferință şi nostalgie, privind acel edificiu sculptat în substanța ta cerebrală, spălat de intemperiile endorfinelor tale…

Am recunoscut imediat şi calcanul casei vecine, mai ruinat, mai mâncat de vreme decât îl ştiam. în două locuri se bombase atât de tare, încât peretele de cărămizi străvechi trebuise susținut cu scoabe mari, strâmbe, acoperite de rugină. Zăpada îl troienise de-un stat de om şi se prinsese în iregularitățile lui. Către stradă, casa avea o fațadă vopsită-ntr-un vernil mohorât, cu o poartă deasupra câtorva trepte şi câteva ferestre acoperite cu draperii stacojii, de aceeaşi culoare cu poarta. Copil, privisem cândva în adâncul casei, de pe stradă, când cineva deschisese poarta. Mi s-a părut atunci că fac ceva nepermis şi ruşinos: culoarul de la intrare mi se păruse de carne, de carne roşie şi palpitândă, de parcă-n cochilia de calcar a casei s-ar fi adăpostit o ființă vie…

Pe acea poartă-a intrat Ştefana, spre uimirea mea, descuind cu o cheie mare de fier. A dispărut în casă, lăsând uşa larg deschisă, ca sj cum ar fi ştiut că o urmăresc si m-ar fi invitat să intru şi eu. Niciodată nu mi-a bătut inima mai tare. Nu ştiam ce să fac, casa-mi inspira aceeaşi frică din copilărie, zăpada cădea fâşâind pe stradă, eram în irealitate, în ireal. Doar spaima exista cu adevărat, ca un câmp care-ar uni şi-ar da greutate evanescentelor lumi paralele. Am intrat pân-la urmă. Casa se simțea de la-nceput complet goală, rece, mirosind a iarnă şi-a frig. Nu se

mai locuise de mult acolo. Am străbătut tunelul holului, învelit şi azi în tapet sângeriu, am urcat scara de lemn spre etaj. Un oleandru uscat, carbonizat aproape, şi-a scuturat la trecerea mea, cu zgomot micuț şi asurzitor, petalele negre, zbârcite. Cele patru camere aveau uşile date de perete: erau goale, înghețate, cu urme palide pe pereți, unde fuseseră cândva mobilele şi tablourile. Pe geamurile crăpate venea lumina orbitoare-a zăpezii, care făcea să strălucească podelele date cu vopsea maro. în capăt era o baie, şi lângă ea o scară abruptă ce ducea la mansardă. Am urcat-o încet. Câmpul vizual îmi zvâcnea odată cu bătăile inimii. Gâfâiam, scoteam aburi ca un balaur, în fuioare şi rotocoale ce se disipau în aerul sticlos. Am întârziat o vreme în fața uşii din capătul scării, stacojie ca o coajă de pe-o rană. Mi-am lipit urechea de lemnul ei rece şi umed: de dincolo nu se auzea nici un zgomot, de parcă nici n-ar fi fost o odaie acolo, ci spațiu plin, gros de mai mulți metri. Am pus mâna pe clanță, şi răceala ei mi-a înfiorat trupul. Am apăsat şi-am deschis, fără un sunet, usa.

Odaia era goală ca şi celelalte, dar aerul era fierbinte. Căci venea din miezul verii prin fereastra îngustă la care, proptită cu coatele pe pervaz, stătea, cu spatele la mine, Ştefana. Fulgii de zăpadă din păr i se topiseră de mult, căci din fanta geamului venea vânt fierbinte ca dintr-un cuptor. Lumina intensă, de aur topit, coroda silueta femeii, îi incendia părul. M-am apropiat încetişor. Zăpada topită de pe haina ei se scursese pe podea într-o băltoacă azurie. Fiindcă pe ferestruică slava cerului se vedea de azur, cu nori albi răspândiți uniform până-n depărtare. Iar pe-acest fundal se zăreau, aproape obraz lângă obraz cu Ştefana, dar de partea cealaltă a fantei, mai multe capete de copii. Copii mici, mucoşi, de mahala, fetițe şi băieți în hăinuțe de joacă, rupte şi peticite ca vai de ele. Se țineau unii de alții, țipând de spaimă şi de surpriză. Ştefana îl privea doar pe unul, băiețelul cel mai prizărit, cu fețişoara ascuțită, cu ochi negri

mari şi grei, măriți şi mai mult, acum, de spaimă. Aşezat oblic față de ei, spre colțul camerei, cu profilul atât de cunoscut al femeii mele la doar doi paşi, dar fără ca ea să dea semne că m-ar fi văzut sau simțit în preajmă, îi priveam cu aviditate. Ştefana nu zâmbea, fața ei arăta doar acea impersonalitate de insectă care mă exasperase în ultimele luni. Dar toată intensitatea privirii ei era fixată, ca a unui prădător, pe băiețelul palid care… nu mă puteam îndoi, eram eu, eu cel de-atunci, eu cel din casa în formă de U, încoronat cu dragostea mamei şi-mplătoşat cu mireasma de oleandri din curtea străveche a primei mele copilării. Se priveau acum ochi în ochi, ea**-l** izolase cu totul de ceilalți, ce se pierduseră, străvezii, în peisajul cu nori curgători de iulie, şi-acum erau numai ei doi, ca două piese ale unui joc straniu, ca un mecanism de cuplare gata să facă clic, închizând cine ştie ce taină, deschizând cine ştie ce portal. Băiețelul se destinse deodată, pe fața lui nu se mai citea frică, ci un fel de somn cu pleoapele întredeschise, când femeia întinse mâna spre el, sprijinind-o cu palma deschisă în sus, pe pervazul ferestrei. Copilul ezită, dar nu mult, şi-n curând mânuța lui se odihnea în palma Ştefanei. Degetele ei cu unghii pure, „susținându-şi foarte sus onixul”, se-nchiseră încet peste ea, până ce nu se mai văzu. Rămaseră aşa, ca o figură indescifrabilă, pe când eu m-am retras, cu spatele, către uşă, destins acum eu însumi şi, într-un fel hidos, fericit. Simțisem eu însumi mâna femeii închizându-se peste-a mea. Contactul se produsese.

De-atunci au trecut trei ierni, şi tot atâta timp de când scriu aici, în caietele manuscrisului meu. Le-am aşezat pe masa de scris şi mă uit la ele currt stau cuminți şi tăcute, în lumina marea-a zăpezii ce-mi pătrunde pe fereastră. Primul e-mbrăcat în pânză pe care se-ntinde un model floral, în alb şi albastru. L-am recitit de-atâtea ori, că**-l** ştiu aproape pe de rost. Păduchi, frică, matricole, vise. Ochiul care-nchis afară înăuntru se deşteaptă. Fabrica părăsită, cu utilajele ei bizare. Irina. Al doilea caiet e mai masiv, cu spirală metalică şi

coperți roşii, strălucitoare. încă privindu-i muchiile poți zări, ca nişte intestine ale unor ființe strivite-ntre-pagini, dârele de pix, traiectul lor psihic, freamătul cuantic al paginii albe, care pe toate le naşte. Morga, visele, pichetiştii, ghiulul, dintele smuls, icoana scuipată la cercul de ateism. Teseractul. Voila. Şi ultimul caiet, pe trei sferturi plin şi el, cu coperta neagră şi albastră, singurul care mai are încă pagini imaculate, enigmatice ca nişte zei fără fețe. Am ştiut mereu că scrisul e palimpsest, e răzuire-a unei foi ce deja cuprinde totul, e dezvelire a semnelor şi buclelor, scoase prima oară la lumină, cum răsturnam pietre mari în copilărie ca să privesc, în adâncitura udă lăsată-n pământ, panica furnicilor deranjate, fuga lor cu larvele albicioase-n mandibule, desrăsucirea leneşă a câte unui miriapod tare ca sârma, evadarea bezmetică a vreunui păianjen străveziu. Rumoarea subterană a foilor albe, disponibilitatea lor avidă pentru toate poveştile, toată gloria şi toată ruşinea şi toată gândirea şi tot infernul de pe pământ. Am încheiat ieri, scriind „contactul se produsese[1]* (fără să ştiu ce-nseamnă asta şi fără să-mi pese că nu ştiu, mulțumit doar de senzația că exact aşa trebuia să-nchei povestea chinuitoare a căsătoriei mele), pagina din stânga, ridicată mult deasupra celei cu care stă față în față, căci suta şi mai bine de pagini deja scrise, pe deasupra afânate de presiunea vârfului de pix şi-ngreunate de pasta albastră, mirosind periculos şi amețitor, copleşeşte teancul modest al filelor albe, netede, rămase-n partea dreaptă, ce se vor umple-n viitor, deocamdată nu ştiu nici când, nici cu ce, mergând paralel cu viața de pe care se desfăşoară. Am o singură presimțire, că e ultimul caiet, că povestea se va sfârşi în clipa-n care nu va mai fi loc aici pentru nici o literă, aşa cum marii tatuați îşi umplu în timpul vieții întreaga piele, până la ultimul centimetru pătrat, cel dintre sprâncene, în care se cuvine să tatuezi întotdeauna ochiul triunghiular ce priveşte înăuntru, şi-apoi se retrag şi mor undeva, lăsându-şi muzeelor pielea. Deja şi pagina din dreapta e tatuată pe

jumătate, iar umbra brațului meu o-ntunecă în partea de jos, cea pudică asemenea zăpezii netede, necălcate de picior de om. De multe ori, după ce-am scris serile aici până când s-a-ntunecat şi aerul din cameră s-a făcut galben murdar ca gazul lampant, am închis coperta țeapănă-a ultimului caiet şi l-am pus peste celelalte două, iar pe luciul coperții am făcut o floare din monezi de trei lei şi de-un leu: una mare în mijloc şi cinci împrejur, ca nişte petale ce se-ating unele de celelalte. Lumina razantă de pe fereastră le reliefa zimții de pe margini şi cifrele, literele, stema de pe fețele lor argintii. Le priveam până se-ntuneca de tot şi rămâneau singurele sticliri în camera mohorâtă, încercând să-mi dau seama (să-mi amintesc?) *ce-nseamnă* asta, ca şi când aş fi căutat intrigat un cuvânt care-mi stă pe limbă. Luam apoi o bucată neagră, curbă, ciobită la un cap, de magnet - cea găsită de mine cândva la Cooperativa Electrobobinajul, unde sărisem de-atâtea ori gardul în copilărie, - şi-o apropiam de floarea din monezi de pe ciudatul Baalbek al caietelor mele. Mereu simțeam surpriză şi bucurie la minunea alipirii lor bruşte, cu clinchet, de piatra neagră, a agățării lor una de alta, formând un lanț în care monezile, acum verticale, vânturau în sclipiri şi-ntunecări bruşte amurgul. Trăgeam de ele, le desprindeam forțat de celelalte, simțind tensiunea nevăzută dintre ele, mistica lor solidaritate. Mereu am privit magnetismul cu şchi de copil, aşa cum m-a uimit întotdeauna că se vede prin sticlă (dar nu şi prin pereți sau metale) şi că oglinzile repetă la nesfârşit realitatea, făcând lumea de două ori mai încăpătoare…

Al treilea caiet, încă doar pe jumătate scanat, decopertat, expus: Voila. Traian. Stăpânul viselor, Vaschide. Ştefana, cu strania ei înstrăinare. Personaje, locuri, figuri angajate-ntr-un balet fascinant şi de ne-nțeles ca visul manifest ce se-ncheagă, asemenea pieliței pe suprafața laptelui, deasupra a ceea ce ascunde şi revelează: frumusețea de abis şi de fiară a visului latent. Te trezeşti năucit, pe când afară e încă-

ntuneric, întinzi mâna după ceas, când brusc îți fulgeră-n minte un amestec de pre-imagini şi încă-nu-emoții, ceva ce nu apuci să vezi, nici să simți cu adevărat, dar care e acolo, ca o tăietură de pumnal în miezul minții tale, ca o senzație de *dejâ-vu* care dă cu tine de pământ, ca mirosul de păr ars sau gustul de cocleală pe care-l simte epilepticul înainte de-a se prăbuşi: da, da, a fost ceva, am trăit ceva, era... magic, era cu neputință de exprimat... îți aminteşti cu degetele, cu limba, cu zidurile pe care-nfloreau lichenii. Da, am fost acolo, ce straniu, am fost în acea lume... Rămâi încremenit, ca un păianjen în plasa lui, încerci să atragi alt mesaj, altă fulgerare din adânc. Şi deodată vezi, şi brusc simți, şi-un fragment din viața ta paralelă devine palpabil, concret ca orice obiect din lumea ta. E o icoană, o fotografie, un film, dar aranjarea chipurilor şi-ncăperilor şi cuvintelor ce străbat din acea lume-ndepărtată nu justifică emoția ca de-ndrăgostire, jalea ca de priveghi ce te paralizează pe când zaci încă în patul tău şi pe fereastră se luminează de ziuă. „Ce-o fi?“ se-ntreba mama de câte ori îşi amintea câte-un vis, şi şi le amintea pe toate-ntotdeauna, țintuindu-le în insectarul infailibil al memoriei ei, în cartea ei nescrisă de poeme, demnă de Pliniu şi de Lautreamont. Ce-o fi? te-ntrebi şi tu, în ticăloşia ta silogistică, gândindu-te-n mod reflex, cum îşi face călugărița cuibul fară-a privi înapoi, la o interpretare, desfacând visul cald, abia născut, în organele şi aparatele lui, în roțile dințate, crucile şi asteriscurile şi semilunele lui, ca apoi, printr-o ineptă şi ineficientă inginerie inversă, să reconstruieşti o semnificație, un alfabet, un limbaj. Plimbi hârtia fotografică prin baia revelatoare, dar revelatorul nu poate revela revelația, dimpotrivă, o ascunde în spatele fotografiei, care-aduce nebunescul în lume pierzând lumea din care, mesaj teribil şi sacru, provine. Orice vis e un mesaj, o chemare, un portal, o gaură de vierme, un obiect multidimensional pe care tu, interpre- tându-**1**, îl mistifici şi-l iroseşti. Eşti obişnuit cu cărți pe care le citeşti placid, mâncând un sandvici, într-o

pauză-n cancelarie, sau în tramvai, mergând spre casă; cu uşile desenate pe perete, iluzionist, ale tuturor picturilor din toate pinacotecile lumii; cu legănarea capului în ritmul tuturor cântecelor. Dar eşti surd, orb şi mut la chemarea disperată din miezul lor. Visele sunt planuri de evadare, ca şi muzica, metafizica şi trigonometria sferică. Tot ce ne vorbeşte în lume ne spune acelaşi lucru: ieşi de-aici! pleacă! locul tău nu e aici! Orice vis îți pune cu stăruință o întrebare. Nu-l înțelegi dacă i-ai dat o interpretare, ci numai dacă i-ai răspuns. întotdeauna când te-auzi chemat, în miez de noapte, pe nume, nu ezita să răspunzi: „Aici sunt, Doamne!“ Nu-ncerc să-nțeleg, doar merg mai departe cu povestea anomaliilor mele. Filozofii au interpretat lumea în fel şi chip, îmi spun uneori, parodiind faimoasa frază din care-a țâşnit atâta sânge, important e însă a evada. Un fel de viziune pe care-am avut-o acum câteva seri a apărut, măcar în mintea mea avidă de indicii, ca să-mi arate, dacă nu o metodă, măcar o-ndepărtată lumină finală, cum vezi centrul unui labirint de cristal, atât de-aproape, dar de care te despart totuşi kilometri de coridoare. Transparența parabolei, ca şi-a zidurilor de sticlă, ironia porții de corn, a visului adevărat, trimis de zei, pe care totuşi n-ai să-l înțelegi niciodată. Transcriu aici, la fel cum am transcris altădată visele mele străvezii şi totuşi obscure (cu cât mai limpezi, cu atât mai indescifrabile), mica istorie ce mi s-a năzărit atunci:

Cândva posedam domenii întinse, aş putea spune că soarele nu apunea niciodată în cuprinsul lor. Geografia lor era măreață şi variată, bogățiile lor — nesfârşite. Ca să-mi protejez proprietățile construisem în jurul lor un zid circular, flexibil ca o membrană şi totuşi aproape impenetrabil. Duşmanii mei erau pe potriva averii mele şi mă-nconjurau de pretutindeni, dar circumferința zidului era atât de inimaginabil de mare, încât nicăieri de-a lungul său nu se puteau aduna atâția cât să poată face-o spărtură în zid.

Această stare de fapt a durat mult, azi o socotesc epoca mea de aur, era mea de oțios huzur.

A venit însă clipa când mi s-a vestit că, pe-o mică porțiune a zidului, ridicată-ntr-o provincie de frontieră, numărul duşmanilor, din cine ştie ce pricină, a ajuns puțin mai mare decât în celelalte părți. Nu suficient ca să poată penetra zidul, totuşi îngrijorător pentru mine. Am decis să fac o tăietură în zid şi să glisez cele două capete unul peste celălalt, în aşa fel încât, pe porțiunea aceea, zidul să-şi dubleze grosimea. A fost o măsură de precauție mult criticată de supuşii mei la acea vreme, căci porțiunea respectivă nu era nici a mia parte din circumferință, iar dublarea zidului a fost aproape inobservabilă. Totuşi, oricât de mică suprafață-a acoperit, dublarea zidului a avut consecințe asupra tuturor granițelor mele: regatul meu s-a strâmtat. Am pierdut din el o fâşie infinitezimală, poate doar de grosimea unui fir de păr, dar era o pierdere de teritoriu, şi asta nu se mai întâmplase de secole. Măsura mea de precauție, poate puțin pripită, a avut, de altfel, şi alte urmări, dintre cele mai paradoxale. Văzând că zidul e acum dublu, pe-ntinderea acelei provincii, duşmanii au renunțat să mai atace-n acel loc şi au mers către margini, adăugându-se celor ce deja luptau acolo cu gărzile mele.

Am fost astfel nevoit să mai trag de capătul zidului interior, mărind arcul de cerc pe care peretele era dublu. Câțiva ani am făcut fată, astfel, întetitelor atacuri, dar cu prețul unei noi îngustări a moşiilor mele. Pierzând nădejdea, duşmanii mei din acea zonă s-au mutat iarăşi în provinciile marginale, ceea ce-a dus, din partea mea, la o nouă rotire a zidului interior de-a lungul celui dinafară. Curând, un sfert şi apoi jumătate din circumferința - mereu mai strâmtă - a zidului exterior a fost dublată de cel interior, iar patrimoniul meu a scăzut dramatic. Am pierdut, în afara zidului, concentric, gubernii după gubernii, mine de metale prețioase, păduri de lemn nobil, sate şi ogoare capturate de duşman, oraşe şi târguri, odinioară pline de veselie. Când am ajuns, de teama

atacurilor mereu întețite, să dublez toată circumferința zidului, după decenii de luptă neobosită cu duşmanii, m-am găsit mult mai sărac decât fusesem, rămânând totuşi un nobil castelan important în ținuturile noastre. întreaga mea stăpânire era protejată acum, e drept, de-un zid dublu, dar şi duşmanii au crescut în putere, căci atacau acum pretutindeni un zid mult mai redus ca întindere decât cel de la-nceput. Astfel că situația mea, în loc să se-mbunătățească, a devenit tot mai grea, căci resursele mi-au scăzut, iar războiul cere

bani si iar bani.

N-am avut însă de-ales când, iarăşi, într-una din zonele de la graniță, duşmanul a-nceput, din cine ştie ce motive, să atace mai înverşunat ca-n alte părți. Am fost silit să trag iarăşi de capătul zidului dinăuntru, triplând grosimea totală pe-un arc de cerc la-nceput modest, apoi tot mai amplu. Am acoperit tot mai mult din frontieră cu-acest zid triplu: un sfert, jumătate, trei sferturi şi, în cele din urmă, întreaga graniță. Domeniul ce mi-a rămas, în urma acestei noi reduceri de circumferință şi suprafață, nu mai depăşea acum ținutul meu natal: castelul şi câteva sate dimprejur, o mină de cositor, o moară de apă, un deluşor cu păşuni presărate cu ciopoare de oi. Tot ce cucerisem cu spada, încă din zilele tinereții mele, era acum pentru totdeauna în mâinile duşmanului. Dar cu cât averea mea se ducea pe apa sâmbetei, cu atât adversarii erau mai numeroşi, deşi numărul lor nu crescuse, pe fiecare zonă a zidului de apărare. Avântul lor era acum atât de mare, încât parcă nu mai luptau doar de dragul bogățiilor mele, ci dintr-o mereu sporită ură față de mine şi de-ncăpățânarea mea de-a le rezista.

Curând, zidul meu s-a făcut împătrit, apoi încincit, curând am pierdut şi mina, şi moara, şi satele, pe rând, şi dealul cu turmele mele, încât, când zidul de apărare s-a îngroşat de şase ori, asemenea unui şarpe ce-nconjoară cu inelele lui

cerbul sugrumat, m-am pomenit că porțiunea lui cea mai dinăuntru era lipită de zidul propriului meu castel, pe care pielița sidefie şi elastică îl strângea-n chingile ei.

Dacă înşesirea zidului durase câteva zile, înşeptirea lui a durat ore. Sub strânsoarea zidului de apărare, meterezele castelului, socotite cândva de necucerit, s-au sfărâmat şi-am putut atunci vedea, cu oroare şi spaimă, cum zidul exterior, pe cât de gros acum, pe atât de năpădit de duşmani, a ajuns să-nconjoare numai pereții sălii tronului, în care mă aflam captiv, fără putință de scăpare. Duşmanii erau acum atât de-aproape, că le auzeam, dincolo de ceea ce devenise un zid întors de douăzeci de ori asupra lui însuşi, urletele bestiale, le simțeam frustrarea de-a nu-şi mai putea folosi armele de-atâta-nghesuială pe parapete, de-a fi siliți să muşte şi să zgârie ca să-şi croiască loc către zidul asediat.

Doar minute-au trecut până ce-am putut apuca eu însumi de partea interioară a zidului, şi-am tras-o spre propriul meu trup, lipind-o de el, căci atât îmi mai rămăsese pe lume. Groaza, durerea şi disperarea mea n-au mai avut margini când şi granița pielii mele-a cedat, iar peretele circular, însutit şi-nmiit acum, mi-a invadat organele interne. Duşmanii mi-au cucerit, pe rând, în clipe tot mai scurte, inima, ficatul şi mațele, vertebrele spinării, întocmai cum, de-a lungul deceniilor precedente, se făcuseră stăpâni pe-ntinsele, nenumăratele mele domenii. Acum zidul se-nfăşura **gu** iuțeala fulgerului în jurul lui însuşi, cuprinzându-mi craniul şi-apoi sfărâmându-l în țăndări, înglobându-mi creierul şi avansând către centrul său incandescent. Duşmanii luptau acum pentru zonele senzoriale, pentru cele motorii, cucereau deget cu deget homunculul diform proiectat pe emisferele cerebrale, îmi cotropeau amintirile şi cugetările, îmi înrobeau spațiul vizual şi cel logic, înrr-un asalt asupra zidului ce-avea acum zeci de milioane de spire şi se rotea şfichiuind, asemenea unei tenii neiertătoare, ca să cuprindă,

în centrul centrului minții, bobul de mazăre al glandei mele pineale, despre care-nțelepții spun că e sediul sufletului.

Şi iată-mă acum, după doar o milionime de secundă, redus la cel care sunt cu adevărat, la cel care-am fost întotdeauna: perla din centrul spiralei amețitoare a minții. Trăind aici, murind aici, fără timp, fără proprietăți, fără duşmani, cum am murit, trăind, întotdeauna.

Nu-i aşa de rău, îmi spun, recitindu-mi mica parabolă. Poate-aş mai avea o şansă, poate chiar şi acum, la atâția ani de la şedința de cenaclu care mi-a bifurcat viața, aş mai putea recupera, m-aş putea strecura cumva sub pielea Celuilalt, cel ce călătoreşte prin lume şi dă autografe şi scrie cărți strălucitoare pe alt pământ, sub alte ceruri. Numai gândindu-mă la asta îmi vine să vărs. Numai la gândul că aş putea scoate din casa-n flăcări pictura celebră şi nu copilul viu, căruia limbile de foc îi ard pielea, îmi dă o senzație de insuportabilă ură de sine. Asta fac toți scriitorii, filozofii, muzicienii şi pictorii lumii, asta fac iluzioniştii de la circ şi dresorii de purici: salvează capodopera şi lasă să ardă copilul. Scriu aici, seară de seară, în casa mea din centrul oraşului, universului, lumii mele, o anti-carte, opera pentru totdeauna obscură a unui anti-scriitor. Sunt nimeni si-am să rămân mereu aşa, sunt singur şi pentru asta nu există remediu, dar nu mint pe nimeni pictând uşi ce nu se vor deschide niciodată pe pereții acestei lumi piranesiene. Aş putea să-mi iau povestea şi s-o duc la o redacție de ziar. Mi-ar putea apărea într-un supliment literar de duminică. Aş mai putea scrie ceva-n acest gen şi mi-aş publica un volumaş de o sută de pagini. Până şi Kafka, până şi Rotluft, până şi Fyoritos au făcut asta. Aş putea intra într-o zi în cancelarie cu proaspăt apăruta mea carte, le-aş putea-o arăta, cu o modestie bine jucată, Florabelei, lui Goia, doamnei Gionea şi doamnei Uzun, m-aş apropia de Spirescu, profesorul de desen, ca să-l întreb, ipocrit, ce părere are despre copertă (el, marele specialist…), şi-aş auzi de peste tot „felicitări, dom' profesor[11], până şi din

tablourile verzui din jurul cancelariei, până şi de la femeile de serviciu, până şi de la şcolarii cu pete de cerneală pe buze. Aşa ar începe. încă ar putea începe. Coşmarul transformării mele, după o noapte cu somn agitat, în Celălalt.

Şcoala noastră arăta mai bine primăvara. înăuntru rămâne la fel de-ntunecoasă, e drept, cu coridoarele ei nesfârşite, cu etajele ei care par că se multiplică deasupra şi sub pământ, dar cel puțin când ajungi, dimineața, în dreptul ei, ți se pare scăldată-ntr-o apă înghețată şi luminoasă, de p'arc-ai avea şaisprezece ani şi-ai vedea lucrurile prima dată, nu cu ochii, ci direct cu ființa ta interioară. Până şi galbenul murdar, zgrunțuros, al pereților sclipeşte atunci ca într-o *camera lucida*, până şi umbrele, pe ziduri, ale nuielelor din pomii desfrunziți ți se par nişte neuroni ciudați, împletiți între ei şi legănându-se-n entuziasmanta briză-a dimineții.

Colegele mele se fardează şi se coafează altfel primăvara. Se plâng mai puțin de bolile femeieşti şi de reumatisme. Se entuziasmează mai tare de eternele, deşi mereu altele, țăcăneli din cancelarie: după epoca uleiului ținut sub limbă, cea a algelor băloase din borcan, a rădăcinii de şapte-frați-pătați, a cubului Rubik, a insectelor ținute-n pumn câte zece minute pe zi (acum vreo doi ani, după nebunia pichetiştilor, care a zguduit cartierul, nu mai era vânzătoare, instalator, tâmplar, profesoară sau cerşetor care să nu hrănească, acasă, câte-o lăcustă, o călugăriță, un gândac verde metalic, un cărăbuş, o rădaşcă, un gândac de Colorado sau, greşind taxinomiile, un păianjen, o scolopendră, o mare căpuşă pisicească sau un fluture de mătase, doar ca să fie şi ei băgați în seamă ca membri ai sectei ce lupta obstinat împotriva morții, durerii şi agoniei), a început acum furia fotografiilor cu aparatele cele mai ieftine din comerț, aproape de jucărie, care-au apărut iarna asta. Sunt nişte cutii negre, fără nici un fel de lentilă, în care bagi filmul, te uiți prin vizorul de sticlă şi-apeşi pe buton. Lumina intră pe-un orificiu cât un vârf de ac

făcut în capacul ce-ar trebui să acopere obiectivul, dac-ar exista unul. La developare, ai o surpriză teribilă, căci fotografiile făcute cu camera asta primitivă ies mai mult decât picturale: haloul de lumină orbitoare ce-nconjoară chipurile şi irealizează peisajele e nostalgie pură. Aşa vezi lucrurile şi fețele în vise sau în cele mai vechi amintiri. Portretele, mai ales, apar ectoplas- matice, dizolvate-n lumină. Oamenii din ele par larve palide conservate-n formol, în cilindrii groşi din muzeele de ştiințe naturale. Toți profesorii şi-au făcut albume de poze, şi-şi petrec vremea în pauze, în cancelarie, arătându-şi-le unii altora de parc-ar fi imagini de pe planete îndepărtate.

Joia trecută, Borcescu ne-a chemat la şedință. Ne-am adunat toți, învățătoarele şi profesorii, în sala de clasă de lângă cancelarie. M-am aşezat în prima bancă de lângă geam, şi lângă mine-a venit Gheară, cu bancurile lui prosteşti şi totuşi înveselitoare. Multe învățătoare croşetau sau împleteau cu andrelele, altele citeau sau stăteau de vorbă în şoaptă. Deasupra tablei luceau portretul Tovarăşului, cel „într-o ureche”, cu cravată sclipind metalic. Zâmbea din colțul gurii, încercând parcă să-şi rețină ilaritatea stârnită de cine ştie ce glumă pe care tocmai o auzise. Pe peretele opus ferestrelor erau inevitabilele planşe cu vaca, porcul şi „geografia literară”, adică harta țării pe care erau lipite poze de scriitori, fiecare în locul unde se născuse. în fund, deasupra cuierelor pline de pardesie şi pălării, se aflau două personalități albaneze care probabil nu mai încăpuseră-n cancelarie şi, între ele, stema țării.

O ciudată veselie tălâmbă, stârnită probabil de azurul intens al cerurilor de aprilie ce inundau sala de clasă ca pe-un acvariu plin de lumină, îi agita pe colegii mei, mai ales pe profesoarele ce nu mai tăceau din gură. „Am avut ieri *fasching,* dragă, ne-am costumat în cavaler, ne-am făcut băiat mare. L-a dus băr- batu-meu cu Volkswagenul la Palatul Pionierilor. Nu pot să vă spun ce costumaş a avut, închiriat de la Teatrul

Național, o splendoare! Coif cu pană de cocoş, armură de zale, dragă, şi manta de cruciat! M-a costat, dacă vă puteți închipui, opt sute de lei! Da, dragă, opt sute de lei pentru-o singură zi! Da’ ce, fetelor, e poleit cu aur? Am dat, că o dată face şi fiu-meu *fasching*-ul cu toți copiii celor de la Externe, da’ să ştiți că... Ei, ce să mai vorbim, ştiți şi voi cum e să ai copii. Tony al meu. Lui Caty nu-i păsa dac-o ascultă cineva sau nu, şi nu vedea cum colegele din jur îşi dădeau, acre, ochii peste cap. Ea stătea-n bancă, înfoiată-n rochia ei mult prea elegantă, ca un fluture exotic printre molii, doar întorcându-şi către una sau alta privirile umede, la fel de apetisantă ca atunci, în secretariat, când îmi arătase inocentă, unul câte unul, chiloții tocmai primiți „de la pachet[11]. De câte ori o vedeam îmi aduceam aminte de teribila noapte a pichetiştilor, de sala circulară şi de gigantica statuie a Damnării care**-l** strivise cu talpa ei, ca pe-un gândac, pe Virgil, un Virgiliu ce nu călăuzise pe nimeni prin infernul imanent al lumii noastre. Mulți pichetişti fuseseră arestați de Miliție şi de Securitate după acea noapte în care, în definitiv, se petrecuse un homicid, dar mişcarea părea - pare încă - de neoprit. Virgil a ajuns, fireşte, un fel de martir, fotografiile lui, multiplicate până la nemairecunoaştere, au năpădit oraşul şi le găseşti în mai fiecare casă. Mulți dintre vechii pelerini urmează acum un fel de traseu mistic prin clădirile din centru, alegând mereu camerele în care se află poza, înrămată, pe vreun birou, pe perete, prinsă-n marginea oglinzii de la toaletă sau chiar făcută bucăți şi aruncată-n coş, aşa cum într-un labirint poți hotărî s-o iei mereu numai la stânga.

Povestea lui Ispas răscolise din nou toată afacerea, atât în primăvara în care dispăruse şi-n care strigătele lui - se spune - putuseră fi auzite zile-ntregi de deasupra câmpului din marginea oraşului, înspăimântând oamenii ce se-aventurau în brazdele mocirloase de dincolo de calea ferată, cât mai ales în toamna trecută, când portarul, de care-aproape că uitaseră

toți, fusese regăsit deodată, viu şi nevătămat, zăcând într-un şanț la trei străzi de şcoală, beat de nu mai ştia de el şi complet confuz. A

fost atunci o emoție extraordinară îivcartier. Farsele cu insecta din pumn dispăruseră brusc, căci gluma se-ngroşase: când îşi revenise din beție, portarul iscălise, se zicea, la poliție, o relatare care-ți îngheța sângele-n vine, şi care schimbase cu totul sensul marii secte a pichetiştilor. Declarația lui Ispas circulă, se pare, şi ea, asemenea fotografiei lui Virgil, copiată şi răscopiată de mână, dar cu atâta fereală, că n-am putut deocamdată s-o citesc, nu că aş ține cine ştie cât la asta. Fapt e că după întoarcerea portarului pâlcuri de oameni îmbrăcați în negru au reînceput, ca pe vremea lui Virgil, să se-adune-n preajma celor mai sinistre locuri din oraş, reluându-şi viața dublă care mă mirase atât de mult în cazul lui Caty. Nu trebuia să te laşi înşelat de frivolitatea şi de formele languroase şi de gura ca o floare de mac a profesoarei de geografie: luna avea o față-ntunecată, desfigurată de spaime şi dezamăgiri. Chiar fără silueta ostenită a lui Virgil între ei - eroul mort se dovedea mai puternic şi mai activ decât fusese cândva modelul lui în viață - pichetiştii se regrupau, şi în aer pluteşte un damf de apocalips pe care-l simt, de săptămâni, pe propria mea piele.

Bolile, dentistul, copiii şi nepoții, serialul de sâmbătă seara - colegele mele n-au prea multe subiecte de discutat în cancelarie

sau înainte să-nceapă şedințele. Fiecare se simte, în plus, stăpână pe „specialitatea” ei: şi-au împărțit lumea-n bucăți şi şi-au îndesat în buzunare câte-o bucată. Profesoara de muzică, de obicei fină şi decorativă ca o statuetă mult prea polizată, şi la fel de tăcută, se deşteaptă brusc de câte ori vine vorba despre Mozart sau Ceaikovski: ochii încep să-i sclipească, cerceii rotunzi să-i clinchetească, şi detaliile despre concerte, uverturi, simfonii (sau doar picanterii din

viața muzicienilor) ies ca dintr-o lădiță de perle, pedante şi inutile ca doamna Bernini însăşi. Nimic adevărat, nimic, nici măcar o prostie, gândită cu adevărat de ea însăşi. La cea mai mică menționare a vreunui personaj din Dostoievski sare ca arsă profa de rusă, o adevărată comisară, cum se şi cuvine, de care copiii se tem ca de-un demon: una-două le croieşte la palmă cu o bucată de cablu cu miez de metal argintiu. Nu la puțini a reuşit să le scrântească degetele şi oasele palmei. „Da… Dostoievski… Feodor Mihailovici Dostoievski. A fost un mare scriitor rus care şi-a arătat dragostea şi compasiunea pentru mujic. Dar a avut şi limite ideologice. Să ştiți, tovarăşe profesor, că, orice-ați zice dumneavoastră, nu poate fi comparat cu marele Tolstoi, care-a cuprins în opera lui toată umanitatea.” Şi-apoi Tolstoi în sus şi Tolstoi în jos, ca o placă de patefon stricată, de câte ori mă vede, că am ajuns să-l prefer pe însuratul ceva mai rău ca spânzurat al lui Borcescu. Doamna Rădulescu, fireşte, e stăpâna istoriei. Zici ceva de Mihai Viteazul (chiar dacă vorbeşti de liceul numit aşa), sare şi ea ca un automat: „1558-1601“. Spui că te duci la părinții tăi din Ştefan cel Mare? Aceeaşi voce adaugă cu impersonalitatea celei ce dă ora exactă la telefon: „1457-1504“. Pe lângă date (toate suirile pe tron şi coborârile de pe tron) ştie şi ce numeşte ea „cauze”. De ce s-au purtat războaiele napoleoniene? De ce s-au răsculat gladiatorii lui Spartacus? De ce s-a inventat maşina cu aburi? De ce se produc eclipsele? De ce sar puricii-n aşternut? De ce se răstoarnă paharele pe masă? Cu un zâmbet superior, doamna Rădulescu are un răspuns care merge la orice-ntrebare: din cauza exploatării omului de către om. „Scurmați puțin, domnule profesor, sub orice idee filozofică, sub «idealisme» şi «metafizică», şi-o să găsiți mereu acelaşi lucru: poziții de clasă, apărarea privilegiilor celor avuți contra săracilor şi năpăstuiților lumii.“ De decenii întregi colegii mei repetă legi, teorii, date, raționamente, poezii, citate, „cele mai bune lucruri care s-au spus şi s-au scris de către umanitate”, şi-i zvântă-n bătaie pe copiii care-a doua zi nu le repetă şi ei pe

de rost, cuvânt cu cuvânt, chiar dacă nu seamănă cu nimic din viața lor şi, de aceea, uită totul cât de repede le stă în putință. Fiecare şcolar din 86 trebuie că are sub cupola translucidă a micului său craniu un peisaj la fel de ruinat ca lumea din jur, ca şcoala însăsi si fabrica veche, si Automecanica, şi Uzina de țevi sudate. Ce s-a spus şi s-a scris mai bine de-a lungul secolelor ajunge până la el ca moloz, cărămizi sparte, țevi strâmbe şi ruginite, cofraje numai aşchii ale unui Babei căzut în paragină.

La catedră iau loc tovarăşul director Borcescu, al cărui vitiligo a avansat în toți anii ăştia de nu te mai poți uita la el: toată fața-i e plină de pete roz şi întunecate, pe care stratul gros de fond de ten de deasupra le scoate-n evidență şi mai exuberant, încât de la prezidiu ne priveşte acum, hipnotic, o şopârlă cu pielea feței lățită şi cu doar doi dinți mari şi galbeni ieşindu-i din gura de zeitate aztecă, şi tovarăşa Băjenaru, secretara de partid, o gospodină clorotică, cu ptoză palpebrală, profesoară de matematică prin cine ştie ce întorsătură ciudată a sorții, căci mintea nu pare s-o ajute mai mult decât să pună castraveți la murat în fiecare an. Ce-i drept, crocanți şi bine condimentați, căci ne aduce câte-o farfurie, de degustare, la fiecare sfârşit de toamnă. Discuțiile se sting cu-ncetul şi-n curând nu se mai aude decât clinchetul stins al andrelelor. începe şedința-ntr-o plictiseală deznădăjduitoare, mereu aceeaşi, cu Borcescu molfâ- ind directivele de partid, citate din Tovarăşul, truisme despre pedagogie, etică şi echitate în societatea noastră socialistă, şi asta timp de-o oră în care, dacă nu croşetezi, îți vine să te urci pe pereți. Nu e lumea oricum un loc teribil? Nu trăim o clipă pe-un fir de praf în eternitate? Nu înnebunim în pachetul moale, de şunci, zgârciuri şi oase, al trupului nostru? Nu trebuie să suportăm, zi de zi şi ceas de ceas, gândul că îmbătrânim, că ne cad dinții, că vom căpăta boli abominabile şi infirmități de coşmar, că vom agoniza şi vom dispărea apoi şi că nu vom mai fi niciodată ca să dăm formă

şi noimă lumii? Ne mai trebuia şi o tiranie? Şi nişte imbecili care-o predică de la catedră fără să creadă o iotă, cum nu cred nici în poeziile clasicilor, nici în teoremele matematice, nici în legile fizicii, nici în atomi, nici în zei, nici în lupta de clasă, care-ar predica orice pe-acelaşi ton doar ca să-şi apere somnul de după-amiază, *singurul* lor zeu şi prieten?

Se trece apoi la ordinea de zi, care cuprinde un singur punct, cel mai important de câțiva ani încoace, şi față de care procesul instructiv-educativ a ajuns doar un fel de apendice atavic: colectarea de sticle, borcane şi maculatură. Fiecare copil trebuie să aducă lunar câte cincizeci de kilograme de hârtie şi o sută de sticle şi borcane goale, bine spălate, gata să intre iar în producție. Diriginții de la fiecare clasă erau răspunzători pentru îndeplinirea planului la maculatură şi sticle. Fiecare trebuia să cheme părinții la şedință, în câte o seară, când se-ntorceau de la slujbele lor, şi să-i prelucreze, cu cea mai mare fermitate, în privința datoriei patriotice de-a recicla deşeurile, contribuind astfel, după puterile fiecărui şcolar, la binele patriei. Nu trebuiau admise văicăreli, că, adică, de unde Dumnezeu să facă rost bietul părinte de cincizeci de kile de hârtie sau de-o sută de

sticle şi borcane-n fiecare lună? Trebuia ca profesorul să le-o reteze scurt celor ce se plângeau că au câte doi şi trei copii la şcoală. Unde-i lege, nu-i tocmeală. Atât s-a stabilit pentru fiecare copil, atât trebuie să aducă. Altfel - se merge până la eliminarea copilului din şcoală, bineînțeles după pedepse preliminare ca trasul de perciuni, plesnirea la palmă cu rigla-n trei muchii, pantalonii jos în fața clasei, scăderea notei la purtare, repetenția.

Ştiam ce teroare-avea să urmeze, că doar se repeta-n fiecare an. Copiii disperați făceau razii prin magazine, furau ambalaje, devalizau chioşcurile de ziare. Părinții cumpărau maculatură de la centrele de colectare sau mitui.au portarii de la tipografii. Apăruseră bande de elevi care atacau

depozitele şcolilor vecine ca să fure prețioasele borcane, ce se plimbau adesea-n circuit de la o şcoală la alta. Bibliotecile din fiecare şcoală erau păzite special, căci nu puține rămăseseră doar cu rafturile goale: cărțile erau dezmembrate şi date la maculatură. Copiii mergeau kilo- metri-ntregi, cu străvechile lor biciclete, până la gropile de gunoaie de la marginea oraşului şi scotoceau după ziare mocirloase şi sticle ciobite, printre mortăciuni şi excremente fermentând sub cerurile uriaşe. Corupția şi mita atingeau cote de neînchipuit. Din trei fabrici de hârtie, două produceau maculatură pentru şcoli. Fabricile de bere, de ulei şi de conserve preferau să-şi vândă sticlele şi borcanele goale, căci valorau acum mai mult decât produsele îmbuteliate. In ziua colectării deşeurilor, la şcoala noastră, vedeai şiruri de copii cocoşați sub boccele uriaşe, ca şerpaşii din Himalaia, alunecând şi căzând în zgomot asurzitor de sticlă spartă, gâfâind cu degetele tăiate de sforile cu care erau legate pachetele enorme de ziare îngălbenite. Totul era depozitat în câte-o clasă dezafectată (una dintre cele îndepărtate, numerotate cu numere imaginare şi transfinite), după ce dirigintele făcea un tabel cu cât a adus fiecare copil.

Pentru cine nu-si făcea norma, consecințele erau teribile. Mulți şcolari care nu puteau aduna cât se ceruse fugeau de-acasă sau nu mai veneau la şcoală, unii încercaseră chiar să se spânzure. Deşeurile ajungeau repede să umple, până la tavan, sala de clasă. Vrafurile de ziare înalte de mai mulți metri se răsturnau mereu peste cei ce mai aduceau încă, sticlele se ciocneau unele de altele până rămâneau doar cioburi cafenii, verzui sau limpezi ca apa, care se fărâmițau la rândul lor până la nisipul din care proveneau. Se trecea la altă clasă, care se umplea şi ea până la tavan. Maculatura bloca apoi coridoarele, se-ntindea tot mai mult în spațiul şcolii, umplea câte-un etaj întreg, făcea nefuncțională centrala de la subsol, acapara podul şi dependințele. La-nceput se lăsau culoare-nguste între teancurile de hârtie, prin care te puteai strecura până la laboratoare, la cabinetul

medical şi cel dentar, în secretariat şi-n cancelarie. Dar în câteva zile erau umplute şi ele. Nu se mai făceau ore, doar un profesor de serviciu mai venea ca să păzească, în dulapul lor, cataloagele, aflate-n mare pericol să fie furate şi date la maculatură. Când tot spaţiul şcolii se umplea de nu mai puteai vârî un ac, elevii-şi lăsau grelele sarcini pe lângă ziduri, se căţărau pe cele vechi ca să şi le pună pe-ale lor cât mai sus. Asemenea felahilor de la piramide, construiau rampe pe care târau baloturile de hârtie şi sacii de rafie cu sticle si borcane, încât în curând nimic din scoală nu se mai zărea sub mormanul uriaş de maculatură. Veneau apoi şiruri lungi de basculante care-ncărcau totul şi plecau într-o direcţie necunoscută. După încă o săptămână ne puteam lua din nou şcoala-n primire.

„Stimaţi colegi”, îi dădea-nainte Borcescu scuipând printre cei doi dinţi, galbeni şi arcuiţi ca de mistreţ, care-i rămăseseră-n gură, „Vă atrag atenţia că e o sarcină de partid de prioritate zero, da, zero, tovarăşi. Şi mai avem, mai avem…“ Directorul rămâne câteva clipe derutat, cu ochii-n gol. Scotoceşte printre hârtii, nu găseşte… „Ce mai aveam, tovarăşa Băjenaru?“ Femeia gălbejită de lângă el se trezeşte ca dintr-un lung vis, tresărind: „Păi… ah, mai era şi pluta…“ „Da! da, dopuri de plută, economia românească are nevoie de dopuri, tovarăşi… că de băut ştim să bem, dar de colectat dopurile, mai încetişor. O sută de dopuri de copil pe lună şi-am terminat discuţia. Din pământ, din iarbă verde! Dacă nu le convine, să scrie-acasă, tovarăşi!” adăugase directorul rânjind cu mare veselie, drept pentru care câteva învăţătoare îşi arătaseră şi ele dinţii slugarnic. „Aăăă… dacă-mi daţi voie”, reveni tovarăşa Bjljenaru după ce mai consultă nişte documente botite, din anii trecuti, „mai este si ghinda.” „Da, şi ghinda, doamnelor şi domnişoarelor, se-aude? Adică… la toamnă, nu acum, dar totuşi trebuie avută-n vedere cu toată seriozitatea.”

După ghindă ne duceam toamnele la marginea oraşului, în pădurea Andronache, şi dacă nu găseam acolo (fiindcă în zonă era o altă şcoală concurentă) o luam, cu toţi copiii cârd după noi, pe marginea şoselei, până ajungeam în comuna Voluntari şi chiar dincolo de ea, până aproape de Afumaţi. Era acolo o frumoasă pădurice de stejari în care ne-nfundam ca să culegem în saci de cânepă ghindele dulci la pipăit, verzi şi cafenii, cu căciuliţe rugoase pe capete, amestecate pretutindeni cu frunzele moarte. Anul trecut făcusem echipă cu Irina şi, pe când copiii se alergau printre trunchiurile ude, ne-am adâncit către inima pădurii. Şi-acolo am văzut deodată, printre copaci, ceva pe cât de neaşteptat, pe-atât de frumos. La-nceput părea o pâlpâire de culori: stacojiu, azuriu, verde stins şi din loc în loc spoturi tremurătoare de aur. Când copacii s-au rărit, ne-am găsit în faţa unei capele părăsite, cu acoperişul spart şi pereţii-ntr-o rână, totuşi încă-n picioare, zugrăvită de sus până jos cu sfinţi şi profeţi cu creştetele înconjurate de nimburi, cu scene din Evanghelii şi cu o naivă Judecată de Apoi pe peretele dinspre răsărit. O mică boltă cu o cruce mâncată de rugină încorona ruina povârnită de ambra şi umbrele toamnei. Intraserăm cu sfială în singura încăpere, la fel de înduioşător încondeiată cu străvechile poveşti legate de înviere: Lazăr, Talita, sluga sutaşului roman. Cineva coborâse la temeliile lumii ca să-i trezească din morţi. Pe jos era pământ, iar pe-o latură, o firidă cu o statuie de lemn, atât de umflată de umezeală şi-atât de mucegăită, încât nu se mai putea spune pe cine reprezintă. Ne bucuraserăm ca nişte copii de descoperirea noastră. Ne-nchipuiserăm că trăiam acolo-mpreună, că era casa noastră, că respiram zi de zi culorile de pe ziduri, că ieşeam din sihăstria noastră direct în pădure când mergeam după apă, când mergeam după lemne…

Ca de obicei, şedinţa se terminase prin tragerea de urechi, la propriu aproape, a profesoarei de sport, Uzun, o ţipă care-şi bagă picioarele în toţi şi-n toate. Le-aruncă o minge copiilor

şi dispare, se vâră-n cine ştie ce cotlon, la ţigară şi cafea, şi nu mai iese de-acolo până la sfârşitul orei. „Şi paparuda asta zice că e şi ea profesoară, ca noi toţi, care ne cocoşăm cu caietele de teză si corectăm până ni se-ncetosează ochii... ia aceeaşi leafa ca noi, ba mai mult, că are şi nu ştiu ce sporuri, că, vezi Doamne, se poate accidenta pe terenul de sport... Şi ne sfidează, ne sfidează ca o ţigancă borâtă ce e, că nu fac ură de rasă, da' altfel nu pot să-j spun." Uzun n-are însă nici o problemă. îşi ştie rolul foarte bine: se scoală modestă-n picioare, cu ochii plecaţi şi-un mic zâmbet în colţul gurii, se lasă bălăcărită de director şi de toată lumea, iar apoi, cu mâinile-n buzunarele pantalonilor de trening, îşi face autocritica şi promite că se va-ndrepta, spre marea satisfacţie a tuturor. Are deplin conştiinţa importanţei ei ca oaie neagră a şcolii.

După şedinţă, profesoarele şi-au strâns ghemele de lână şi ne-am răspândit prin toată şcoala. De vineri s-a început colectarea sticlelor şi borcanelor şi strângerea, mai întâi prin colţurile claselor, a vrafurilor de ziare vechi, legate cu sfoară de împachetat. în câteva ore, mormanele de ziare înşirate de-a lungul pereţilor au crescut mai înalte decât copiii şi deranjau orele pră- buşindu-se cu zgomot pe podea. Mă-ndreptam spre a Vl-a G, cu catalogul sub braţ, întrebându-mă la ce lecţie-oi fi ajuns şi dacă era de gramatică sau de literatură, când, cu colţul ochiului, am văzut sticlind ceva într-un colţ întunecat al marelui hol de la etaj. Era-n colţul opus eternului şir.de copii ce aşteptau să-şi ia vaccinul picurat pe bucăţica de zahăr. Holul obscur, luminat doar, limpede şi precis, de marile ferestre de pe-o latură, încât coloanele de lumină, ca-n carcerele lui Piranesi, cădeau oblic, orbindu-te, avea din loc în loc neregularităţi bizare, ca un fel de găinaţuri uriaşe pe podeaua în dale de şah. Dacă le priveai mai atent, erau grămezi de sticle şi borcane, ciobite, fărâmiţate, cu câte-un carton alături pe care scria clasa. Carcinoamele astea

fuseseră înseminate peste tot şi ameninţau să distrugă fragilul, inutilul, absurdul organism al şcolii.

într-o asemenea grămadă de cioburi verzi şi cafenii, ce-şi întăreau stropii de lumină din concavităţile lor reflectându-se unele-n altele, am perceput deodată o pâlpâire albastră. Mi-am amintit de-un poem şi-am avut, brusc, viziunea unui gât de păun, albastru metalic: sub grămada de imagini sfărâmate era îngropat un păun, încă. viu poate, care mă aştepta să-l eliberez, să-l trag afară de sub sticlele de ulei şi borcanele de compot, să-l mângâi pe aripile gingaşe, să-i ating cu degetele pleoapele roze ce se ridicau să-i acopere ochii, să-l văd cum îşi înfoaie deodată coada fantastică, făcând-o să ardă în dreptunghiurile de aur topit de pe dalele de piatră şi să-şi topească ochii coloraţi ai penelor în penumbră. Acolo aş fi rămas o eternitate, încremenit, în costum şi cu catalogul sub braţ, în faţa păunului ce s-ar fi rotit încet, cu coada-nfoiată, agitându-şi-o, împinsă emisferic înainte, către toate punctele cardinale, consumat pe rând de flăcări şi de umbre, dizolvându-şi coada-n ea însăşi, sferă de smarald şi miniu având în miezul ei capul încoronat al păsării imperiale.

Sclipirea intens albastră din colţul holului era însă ceva încă mai minunat decât viziunea marelui păun, pe care n-o nega, ci o-mpingea către extremul ei de halucinaţie şi miracol. Nu era un gât de păun, ci, am văzut asta când m-am apropiat, un lujer de sticlă ultramarină, ieşind, neaşteptat de graţios, dintre cioburi şi capace de tablă. Părea tija fragilă a unei plante abia ieşită din sămânţa ei, filmată cu încetinitorul, astfel că puteam vedea cum se-nalţă lent şi şovăitor, împingându-şi frunzuliţele în văzduh pe gâtul încă străveziu al tulpinii. M-am lăsat pe vine în faţa mormanului de sticle şi borcane şi-am atins, sfios, lujerul albăstrui. Am simţit un fior în degete: obiectul nu părea din lumea asta. L-am tras afară şi curând m-am ridicat în picioare ţinând în palme un vas pe care-am încercat, acolo, pe loc, să-l descriu pentru mine însumi şi n-am reuşit. Amfora albastră,

translucidă în lumină, nu era amforă, nici vreun altfel de vas cunoscut sau posibil în lumea noastră. Era, de fapt, incognoscibil şi indescriptibil.

Țineam cu multă grijă-ntre palme, în lumina oblică, violentă, primăvăratică a ferestrelor, un fruct gingaş de sticlă tremurătoare, un fel de pară mare, străvezie, a cărei porțiune îngustă se-nălța ca un gât, se curba şi repătrundea în corpul curbat al perei, fără să-l atingă, ca să iasă prin partea ei de jos, cea mai lățită, exvagi- nându-se către suprafață. Structura moale, curbată, intricată a acestui obiect era cu neputință de-nțeles. Puteai urmări cu privirea tija de sticlă ultramarin, centimetru cu centimetru, şi tot

nu înțelegeai cum pătrunde ea înapoi în sticlă fără să-i atingă curbura, ca o toartă de ulcior care-ntr-un fel necunoscut ar fi devenit ulciorul însuşi. în lumea noastră un astfel de obiect putea fi cel mult o iluzie optică. Pentru că gâtul amforei nu se putea-ntoarce în sine decât dacă era rotit într-o a patra dimensiune, pe o direcție pe care creierul nostru n-o putea gândi şi nici vizualiza decât prin analogie, şi-apoi revenea în cele trei dimensiuni ale spațiului nostru şi-ale sticlei. în spațiul plan, cu două dimensiuni, nu vei putea suprapune niciodată mănuşa dreaptă cu cea stângă. Ca să le suprapui, trebuia să roteşti una dintre mănuşi în spațiul tridimensional, ridicând-o din plan, şi-apoi s-o aşezi la loc în plan, peste cealaltă mănuşă. Aşa era vasul pe care cine ştie ce şcolar îl adusese la colectarea de sticle şi borcane şi care, dacă nu l-aş fi zărit şi salvat, ar fi fost retopit în vreo fabrică de sticlărie, pierzându-se pentru totdeauna un artefact din altă lume: gâtul său se-nălțase, dar nu în sus, ci-ntr-o direcție fără nume, ieşise în acel alt univers ca o plăn- tuță care răsare sub asfalt, umflându-1, şi se-ntorsese, miraculos, în lumea noastră.

„Iată-1, cuprins în singura lumină

Ce-o altoieşte cerul pe pământ“,

am murmurat versurile argheziene, ținând la piept obiectul cald şi lustruit, cel pe care-acum, când scriu, îl văd în toată imposibilitatea lui, sticlind în umbră, pe biroul meu şi aruncându-şi limbile albăstrui pe manuscris. Şi, de parcă şoaptele mele în aerul înghețat, nemişcat de secole, al etajului şcolii, ar fi avut puterea de a-nvia morții şi-a sparge cercul eternităților iterative, am perceput deodată o mişcare în celălalt colț al holului: dinspre acea zonă îndepărtată venea către mine o coloană de ființe ce treceau alternativ prin zone de beznă şi zone de strălucire dizolvantă: era asistenta medicală cu şirul ei de copii.

Le-au trebuit minute bune ca să ajungă până la mine, să mă-nconjoare, să întindă degetele lungi şi subțiri ca s-atingă trupul păsării albastre: pitici cu capetele mari, cu ochi de insectă, cu pielea alburiu-cenuşie-n umbra adâncă. Sora plutea parcă deasupra lor, cu seringa plină de lichid roz, dens ca o pastă aproape, în mâna stângă. Acelaşi lichid i se prelingea şi dintr-un colț al buzelor, de parcă, pofticioasă, ar fi supt din când în când din seringă pe când le picura copiilor vaccinul pe bucățelele lor de zahăr cubic. Nu mi-a fost uşor să ies, atunci, din încercuirea lor. Mă copleşiseră şi mă strângeau între trupurile lor mici şi osoase, apucaseră de gâtul vasului şi-l trăgeau din mâinile mele cu o forță pe care n-aş fi bănuit-o. „Dați-ne-o-napoi“, murmurau cu toții, „Dați-ne-o-napoi, e a noastră, asta-i grămada de la clasa noastră”. Sora mă-mpungea cu seringa-n piept de parc-ar fi fost un fel de armă sinistră, noroc că acul era scurt şi bont, nefacut să penetreze pielea. A trebuit să mă răsucesc cu amfora până când am smuls-o din mânuțele-ntinse.

Sâmbătă am mers din nou la şcoală, după ce toată după-amiaza de vineri n-am făcut decât să privesc amfora albastră în întunericul luminos al camerei mele de lucru. Lumina care intra-n țevile ei curbate, ultramarine, se angaja-ntr-un fel de circuit fantastic, asemenea sângelui într-o inimă din care iese grațioasa cârjă aortă, şi, la fel ca dintr-o inimă, lichidul

luminos părea că pleacă să irige un tărâm îndepărtat, invizibil, de unde se-ntoarce mai dens, mai oxigenat, mai încărcat de nutrienți, de parcă ulciorul piriform ar fi-ntins o aripă-n altă dimensiune şi-ar fi lopătat acolo printr-o lume psihică, aurorală, un mediu la fel de diferit de-al nostru cum este imensul ocean față de insulele pe care le scaldă. Sau poate-ntindea în acea lume falene ca ale cetaceelor, cu care filtra un cril străveziu şi mişunător, şi-ntr-adevăr uneori mi se părea că animalicule bizare, ca nişte scântei stacojii sau de culoarea şofranului, se agită-n lumina rotitoare, şi mă forțam, privind de foarte aproape gâtul lucios, să le zăresc antenele şi picioruşele în continuă mişcare. Obiectul părea viu şi, printr-un neobişnuit efect de tunelare, emana

o aură azurie. Am mers la un moment dat în dormitor si l-am aşezat pe pat, între pliurile cearşafului încrețit de satin. Stătea acolo, înclinat, ca o bijuterie enormă sau ca un mare gândac cu elitre albastru metalic. Am apăsat butonul şi vasul a prins să se ridice lent, răsucindu-se leneş în jurul axei verticale, până când a rămas în levitație la un metru de suprafața patului. Reflecta în pântecul său/ereastra şi, când a venit amurgul, durerosul şi tristul amurg de primăvară, roşul vălurit al cerului de peste casele negustoreşti de vizavi de maidan s-a combinat cu albastrul intens al sticlei până la nuanța unui vioriu delicat, cum vezi pe aripile de fluture şi pe fragedele petale de toporaşi. Graalul pâlpâitor semăna, astfel, mai mult ca oricând, cu o inimă.

Am mers din clasă-n clasă, am arătat tuturor copiilor vasul, şi până la urmă s-au găsit câțiva care să-şi aducă aminte cine- adusese la şcoală, pentru colectarea de sticle şi borcane, para albastră. Provenea de la a VUI-a C, una dintre clasele mele. O adusese, printre sticle obişnuite, Valeria, cea care venea la şcoală cu unghiile de la mâna dreaptă vopsite-n culorile utilajelor colosale din fabrica părăsită. Acum un an, după ce-şi pierduse cunoştința pe culoarul şcolii când i-am cerut să-mi arate unghiile, interveniseră şi alți profesori, în

primul rând Florabela, diriginta ei, indignată că o mucoasă îndrăznea să vină la şcoală ojată, dar s-a dovedit repede că fata nu era de vină. Şi ea, şi mama ei - vânzătoare la alimentara din cartier — îi spuseseră Florabelei, foarte speriate, că doar la câteva zile după ce fetița avusese primul ciclu unghiile începuseră să i se coloreze treptat, laolaltă cu oasele trupului ei de preadolescentă, care ieşeau acum colorate intens chiar şi pe radiografiile în alb-negru. Oasele bazinului, de pildă, îi deveniseră de-un roz-frezie încântător: un fluture roz gata să-şi ia zborul! Prin urmare, departe de-a şi le vopsi, unghiile fetei erau, pentru ea, prilej de ruşine şi obidă, şi căuta să le țină cât mai ascunse cu putință, de parc-ar fi fost leproase...

Valeria lipsea de la şcoală în acea sâmbătă, aşa că după ore, pe la patru după-masă, am luat-o-n sus pe străzile lungi şi drepte ale cartierului spre Strada Puiandrului, unde stătea fata. Am trecut de alimentară, de centrul de butelii, de o sifonărie pe care nici n-o văzusem pân-atunci. Cartierul părea, în lumina limpede a-nserării, un sat depopulat. Foarte puțini trecători mă salutau, de obicei: erau părinții elevilor mei. Incet-încet, după atâtea recensăminte ale animalelor şi copiilor, după înscrierile de la-nceputul fiecărui an şcolar, începusem să cunosc bine locul. îmi plăceau îndeosebi zmeele încurcate în firele de electricitate şi de telefoane spânzurate deasupra străzilor, mirosul de lături din şanțuri, salcâmii tunşi nemilos de la marginea drumului, cerurile opaline ca-n Chirico. Liniştea de un fel neîntâlnit decât acolo, pe străduțele pietruite ce se intersectau mereu în unghi drept şi se duceau până unde străbătea privirea. In margine era calea ferată şi apoi - câmpul, negru şi mocirlos, întins până la orizont sub cerul uriaş. Ce ciudată e lumea în care trăiesc: parcă nu e-n realitate, parcă-i o butaforie construită doar pentru mine, şi care dispare imediat cum n-o mai percep. De câte ori n-am vrut să mă-ntorc brusc, ca să surprind bâlbâială maşiniştilor, ciocnirea-ntre ele a decorurilor, prăbuşirea clădirilor făcute

dintr-un singur perete proptit dinapoi, sau pur şi simplu dizolvarea tuturor percepţiilor într-un gol asemănător morţii! Poate că sunt singurul om rămas pe pământ, poate labirintul în care înaintez e generat clipă de clipă doar pentru mine, poate că însăşi conştiinţa mea e o proiecţie a unei minţi mult mai vaste, pe care-o contemplu Iară s-o pot înţelege, cum o pisică-şi priveşte stăpânul uriaş. Poate accepta o minte, odată ce-şi poate reprezenta şi totalitatea, şi eternitatea, că nu e eternă şi atotcuprinzătoare? Pot accepta că mi-a fost dat, în această viaţă, să contemplu universul cu un creier de pisică, de rac sau de râmă? Pot să *ştiu* că universul e comprehensibil, dar că mie nu mi-e dat să-l înţeleg?

Merg foarte mult, ore-n şir, la nesfârşit, pe străzile ce se intersectează continuu. Fac la dreapta, apoi la stânga, pe o stradă paralelă cu prima, şi totul e la fel, aceleaşi case ca de ţară, aceleaşi garduri scorojite, aceleaşi feţe aspre, muncite, posomorâte. Numai lumina se schimbă de la o clipă la alta: cade seara. Dunga de lumină gălbuie de la orizont, mirosind parcă a gaz lampant, se face curând de sânge. Sânge strălucitor vopseşte acoperişurile, arborii, pereţii caselor. Trecătorii nu mai şiroiesc, în urma lor, umbre întunecate, ci dâre subţiri de sânge, ce se-ncheagă pe-nce- tul intr-un stacojiu unanim. Totul capătă granulaţia aspră şi dureroasă-a unei coji de pe-o rană. Prin case se-aprind luminile. Stacojiul se-ntunecă şi mai tare, minut cu minut, pe măsură ce străzile se fac şi mai pustii. Singurele pete mai luminoase sunt zmeele încurcate-n firele de electricitate, si care-si lasă cozile, ca dragonii, să atârne până aproape de pământ. Ocolesc jumătate de emisferă, ajung pe partea-ntunecată a lumii când, în fine, cotesc pe Puiandrului, ultima stradă a cartierului. Dincolo de ea e şina ferată şi-apoi noaptea. Pe stradă e lumină chioară din cele câteva becuri ale iluminatului public.

Ajung la casa fetiţei, o ştiu de când am făcut recensământul. Familia Olaru, el muncitor la Uzina de ţevi

sudate, ea vânzătoare. Au trei copii, doi băieți deja mari şi, la distanță de mai bine de zece ani, Valeria. Mă uit la ceas, e nouă seara. îmi dau seama deodată de absurdul situației: ce să caute un profesor, nici măcar diriginte, acasă la o elevă la ora aceea? Rămân câteva minute în fața porții, privind pâlpâirile albastre de pe fereastră - se uită la televizor. Ce să fac? Deodată observ că deasupra mea, pe cerul întunecat, au apărut milioane de stele. Vechea mea frică de stele mă copleşeşte, aproape că mă sufoc, de parc-aş fi pe fundul unei ape adânci, iar stelele-ar fi strălucirea valurilor la suprafață. N-aş fi intrat, sâmbătă seara, în casa Olarilor, m-aş fi-ntors şi-aş fi luat-o-napoi prin labirintul de străzi pietruite, dacă n-aş fi simțit nevoia de adăpost, urgența ieşirii de sub stele. Aproape că m-am repezit în curte şi mi-am proptit degetul de sonerie.

Mi-a deschis Valeria, care-a şi-nchis repede uşa în urma ei, rămânând pe prag, în fața mea, sub bolta presărată de faina stelară. „Bună seara“, îmi spune. „Părinții mei nu sunt acasă.” „Dar unde pot să fie la ora asta?” „S-au dus la nunta unui văr de-al meu.” Rămâne cu fața-n sus, întrebătoare. Poartă un trening destul de vechi şi ponosit. Ca toți copiii din cartier când sunt pe-acasă. Nu ştiu ce să-i spun, nu simt decât nevoia panicată de-a fugi undeva, fie şi-ntr-o gaură din pământ, doar să nu mă aflu noaptea sub cerul liber. In loc de orice, scot din geantă amfora albastră - în acel moment aproape neagră, dar reflectând totuşi, ca un sloi de smoală, licăririle din jur - şi i-o întind pe palme. Ulciorul fermecat, imposibil în lumea noastră, zvâcneşte acum, imperceptibil, între noi. Fata îi aruncă doar o privire furişă, apoi reîntoarce fața albăstrie, cu ochi strălucitori, către mine. „Poftiți înăuntru”, zice.

Intrăm, şi totul e ca în toate casele cartierului: ghivece de flori în ferestre, întunecându-le, tablouri şi gobelinuri înfățişând coşuri cu pisoi, vitrina cu bibelouri şi nelipsitul peşte de sticlă, maşina de cusut într-un colț, televizorul, care

acum merge, în alb-negru, fără sonor. Bărbați şi femei îmbrăcați de gală cântă şi dansează pe o estradă în spatele ecranului îngust şi bombat. Câte-o dungă lată trece-n susul imaginii din când în când. Ne aşezăm la masă în lumina ecranului. Mult mai târziu mi-am dat seama că Valeria ar fi trebuit să aprindă lumina în odaie. Stăm față-n față, cu vasul de sticlă-ntre noi, pe fața de masă acoperită cu un mare macrame. O privesc: cum stă cu spatele la ecran, fața ei grăsuță, încadrată de păr roşu-cârlionțat, e întunecată şi tristă. Nu simțeam nevoia să-i spun nimic, deşi făcusem atâta drum pân-acolo, până la capătul lumii. Mă simțeam doar foarte jenat, întocmai ca acum câțiva^ni, când făcusem meditații cu ea, pentru olimpiadă, până ce-n clasă se-ntunecase, şi femeia de serviciu ne găsise în aceeaşi bancă, aplecați asupra caietului pe care-abia se mai vedeau literele. Dar fata, ca şi când abia ar fi aşteptat să se destăinuie cuiva, începu deodată, liniştit, să-mi vorbească, profilată pe ecranul strălucitor, iar povestea ei părea că pâlpâie şi ea, asemenea luminii albastre, pe pereții camerei modeste de casă de la periferie. îmi închipuiam acoperişul îngreunat de stele, abia făcându-le față, curbându-se şi trosnind la presiunea stelară.

„Am copilărit aici, în cartier, cu fetițele de pe strada mea. Verile scoteam o pătură chiar în fața casei şi ne jucam acolo cu păpuşile. Când am mai crescut, a-nceput să ne atragă şina ferată, urcam de multe ori pe digul de pietre unsuroase pe care era-năl- țată şi mergeam în echilibru pe şina strălucitoare ce se curba, foarte departe, înconjurând poate tot oraşul. Băieții de vârsta noastră puneau capace de bere pe şine: roțile trenului le transformau într-un cerc mare de tablă neted ca hârtia. Părinții ne spuneau să nu urcăm pe şine, că e periculos, dar noi ştiam orele când treceau trenurile. Aşa că urcam fără grijă şi-apoi coboram, pe acelaşi morman de pietre colțuroase, pline de ulei ars, în partea cealaltă, unde începea câmpul, care n-are sfârşit. E doar pământ negru, uneori tare şi uscat, alteori mocirlos, iarna acoperit de zăpadă. Acolo ne-

am jucat ani în şir, în rochiţele noastre sărăcăcioase, jocurile copilăriei: «Am pierdut o batistuţă», «Zăresc un prinţ călare», «Fata din dafin»... Băieţii înălţau zmeie făcute de ei din hârtie şi placaj, pictate cu acuarele şi-mpodobite cu cozi lungi din panglici înnodate. Toamna târziu, când pământul e brumat, căutam găurile în care trăiau păianjenii mari şi puternici, gărgăunii. îi scoteam de-acolo cu bile de smoală la capătul unui fir de aţă. Ne era tare frică de ei. Băieţii-i puneau să se lupte în câte-o conservă goală, încinsă pe foc.

Nu mai ştiu în ce vară am găsit locul. Dar nu eram încă la şcoală. Mama tocmai îmi cumpărase o rochiţă galbenă, atât de galbenă că te dureau ochii. Ieşisem pe stradă ca s-o arăt prietenelor mele, dar în acea zi n-am găsit-o pe nici una acasă, deşi vremea era frumoasă, foarte luminoasă, şi bătea un vânt de primăvară înmiresmat. Aşa că a trebuit să-mi fac singură de joacă. M-am învârtit şi-am dansat până am ameţit în mijlocul străzii, în răcoarea dimineţii, mi-am aruncat păpuşa-n sus şi-am şi reuşit s-o prind înapoi câteodată - oricum avea capul spart -, am sărit în căsuţele unui vechi şotron, dar până la urmă m-am plictisit şi m-am gândit să intru în casă. Dar tocmai atunci un nor a dezvelit faţa soarelui şi calea ferată a strălucit ca aurul. Până la ea mai era, de-aici, de unde stăm noi, doar o casă. Pe-atunci, fiind micuţă, nu mă suisem niciodată până pe şine. Trecerea mărfarelor şi-a vagoanelor de călători, cu zgomotul lor de sfârşit de lume, îmi făcea încă frică. Şi noaptea se zdruncinau pereţii casei când vuiau deodată la treizeci de metri de noi. Dar cum în acea dimineaţă îmi era foarte urât, şi cum şinele străluceau ca nişte dâre de foc, m-am apropiat de ele pas cu pas, fiind sigură până-n ultima clipă că n-o să am curaj. Şi totuşi tentaţia a fost mai mare: am început să mă caţăr pe dâmbul pietros, am alunecat, am început să mă sui din nou. Am ajuns sus nebună de bucurie, deşi rochiţa mea nouă era acum plină de unsoare de la pietrele alea. Uleiul nici n-a mai

ieşit la spălare, aşa că viața rochiței mele galbene a fost doar de-o zi.

Am mers atunci prima dată în echilibru pe şină. Dacă puneai mâna pe ea, era caldă şi vibra încetişor. M-am depărtat destul de mult, până-n dreptul străzii paralele cu a noastră, apoi m-am întors repede. Am coborât în cele din urmă dincolo, pe câmp.

Printre pietrele unsuroase creşteau scaieți ce produceau un moț de lână şi buruieni cu flori albastre¡ Acum nu-mi mai vedeam casa, parcă pogorâsem pe celălalt tărâm din poveşti. M-am simțit deodată un copil singur într-o lume fără margini.

Abia traversasem de câteva clipe şinele, când am auzit, venind dinspre dreapta, zgomotul unui tren mare şi greu care se-apropia fără grabă. Curând, din valea mea, am văzut uriaşa locomotivă cu aburi, apoi zeci şi zeci de vagoane ruginite, cisterne unse cu păcură, platforme pe care erau mari agregate împachetate în prelată. Trenul şi-a încetinit viteza şi-a oprit chiar acolo, scrâşnind din roți. Eram despărțită de lumea mea, nu mă mai puteam întoarce acasă! Am început să plâng, dar nu m-a auzit nimeni. Locomotiva, aflată undeva departe, scotea şi ea zgomote fioroase, izbucniri de aburi sub presiune şi țipete groaznice de sirenă. Atunci, cu obrajii-n palme, am luat-o la fugă pe câmp, către orizont.

Aşa am descoperit pata. Era dincolo de un dâmbuleț aflat în mijlocul brazdelor, aşa că dinspre cartier nu se vedea. Trebuia să ajungi acolo, la câțiva paşi, după ce străbătuseşi mai bine de-o sută de metri de câmp, ca să vezi acea insuliță, perfect rotundă, acoperită de maci înfloriți şi alte plante vizitate de sute şi mii de fluturi multicolori. Acolo m-am oprit, uimită, transpirată leoarcă după fuga mea nebună, cu lacrimile curgân- du-mi pe obraji şi bărbie. Până la orizont nu mai era nimic, decât acelaşi câmp negru, arat, plin de găuri de păianjeni. De pe micul dâmb am coborât acolo, în oaza înflorită, şi-am rămas aşa, în picioare, cu florile până la piept.

Pe tulpinele lor se cățā- rau buburuze şi gândăcei în armuri metalice, verzi şi albastre. Soarele era acum chiar deasupra capului meu, şi nimic nu lăsa umbră. în mijlocul insulei de vegetație, încetul cu încetul, m-am liniştit, de parcă macii mi-ar fi sorbit din trup, cu gurile lor, toxinele panicii. M-am aşezat pe pământ, între flori, şi corolele roşii, creponate, s-au închis deasupra capului meu. Am căzut intr-un fel de picoteală. Rămăsesem singură pe lume, intr-un tinut imens si fantastic.

După multă vreme, m-a deşteptat țiuitul strident al locomotivei. Trenul marfar se pusese-n mişcare şi curând nu mai bloca accesul către lumea mea. M-am întors tot în fugă, am trecut de şina ferată şi m-am deşteptat ca dintr-un vis.

Am mers apoi adesea în locul descoperit de mine, şi despre care n-am spus nimic, nimănui. Am mers verile, toamnele, iernile şi primăverile. Chiar şi când ploua, şi noroiul se făcea până la genunchi, îmi puneam cizme de cauciuc şi tot răzbeam până la pata mea, unde găseam macii, după anotimp, îmbobociți, în floare, veştezi sau făcuți una cu pământul. Chiar şi în viscol, îmbrobodită până mi se mai vedeau doar ochii, tot ajungeam, măcar în două zile pe săptămână, acolo. Şi cum să nu te duci când zona rotundă îți trimitea daruri? Curând i-am şi spus, de altfel, Insula Darurilor. Nu se-ntâmpla des, nici regulat. Cam o dată pe lună. Dar nu cred că luna de deasupra câmpului nesfârşit s-a arătat vreodată rotundă, apoi ca o felie de lămâie, apoi ca o unghie, apoi ca o jumătate de față şi-apoi iar rotundă fără să nu primesc un dar de la pământul meu fermecat. Veniți, vreau să vi le arăt."

Valeria s-a ridicat de pe scaun şi m-a condus în camera ei. Acolo a aprins o mică veioză cu desene copilăreşti ce s-au răspândit pe pereți şi tavan. Un pătuț, un şifonier, o masă cu cărți şi caiete de şcoală. Două-trei jucării delabrate. S-a apropiat de şifonier, ale cărui uşi aveau chei de care-atârnau

ciucuri tricotați. Când a deschis uşa, s-au revărsat deodată pe podea sute de obiecte viu colorate, pe care le-am luat mai întâi drept mingi. A fost însă de-ajuns să iau unul în mâini ca să-nțeleg. Obiectul era uşor ca hârtia, era de fapt făcut dintr-un fel de carton subțire. Părea un poliedru viu colorat (fiecare față a sa avea altă culoare), dar, ca şi-n cazul micii „amfore“ pe care-o găsisem la sticle şi borcane, era ceva straniu cu el, părea imposibil, nedesăvârşit, cum ne-ar părea fotografia unui poliedru în spațiul nostru cu o dimensiune în plus, acolo unde partea din spate a obiectului din poză ne rămâne pentru totdeauna ascunsă. Şi bizara formă pe care-o țineam între degete, deşi tridimensională, părea să aibă un „spate“, un loc ascuns, ce nu ne era accesibil. Căci poliedrul era doar o secțiune în trei dimensiuni a unui fantastic obiect cvadridimensional. Deodată mi-a fulgerat în minte Hinton, lordul dimensiunii a patra, experimentele lui psihice cu cuburi colorate, teseractul său (care era şi el printre figurile de carton împrăştiate pe covorul persan ieftin din odaie). M-am gândit la răvăşeala erotică din familia Boole, la cele cinci fiice geniale, vrăjite de bărbatul amoral cu incredibili ochi albaştri, dintre care una s-a dedicat concretizării nebuniei hintoniene, realizând cele mai neobişnuite secțiuni prin a patra dimensiune, nespus de frumoase sculpturi matematice expuse de ea, pe polițe de mahon, sub numele de politopi. Erau toate aici, pe covor, în camera Valeriei, îngropându-ne picioarele pân-la glezne în fragile şi policolore piese de origami.

„Le găseam în mijlocul petei, din când în când“, continuă visătoare fata. „Le luam acasă şi, ore-n şir, le priveam pe toate părțile, apoi le-nchideam în şifonier, ca pe lucrurile mele cele mai prețioase. Câteodată găseam şi câte-un mic obiect de sticlă, asemenea celui pe care l-am dat la şcoală, din greşeală, cu sticlele de bere ale lui tata. Cu ele m-am jucat de multe ori un joc cu furnici: am prins câte una mare şi roşie şi i-am dat drumul în scobitura din josul perei. Am văzut-o prin peretele

ei străveziu cum înaintează pe țeava ce iese din corpul vasului şi cum, când țeava se-ntoarce inexplicabil şi bizar în trupul perei, dar fără s-o atingă, am văzut cum furnica dispare, ca să reapară, după destulă vreme, colorată altfel: în cele mai vii nuanțe de albastru, galben, roz sau vioriu. Dac-o puneam la loc între semenele ei, lângă muşuroi, celelalte furnici o atacau cu o ferocitate extraordinară, o dezmembrau şi-i duceau rămăşițele cât mai departe. Aşa că am preferat să le țin în borcănaşe de doctorii pân-au murit acolo.

Acum doi ani au început să mi se coloreze unghiile de la o mână. Asta de când am văzut cum apar «darurile». Cred că nu trebuia să fiu, atunci, acolo. Era o seară de noiembrie. Am traversat şina pentru că aproape trecuse luna de când nu mai găsisem nici un dar. Pe atunci mi se părea că n-aş mai putea trăi fără bucuria nemaipomenită pe care mi-o făcea fiecare lucru- şor pe care-**l** găseam acolo, între maci. Se-ntunecase devreme şi erau nori grei pe cer. Bătea un vânt înghețat, care parcă împrăştia singurele stele ce abia se iviseră către orizont, unde cerul încă era limpede. Am urcat pe dâmb şi pata mi s-a arătat în toată tristețea ei autumnală: doar tulpine veştede, culcate la pământ. Corolele, insectele, fluturii dispăruseră de mult. Nici un cub, nici o minge multicoloră. Vântul îmi răvăşea părul şi rochia de parc-ar fi fost nişte drapele. Mă pregătisem să mă-ntorc acasă, când am simțit că, deasupra capului meu, lumina se schimbă. Am privit în sus şi-am văzut că norul întunecat, de ploaie, care atârna-n cer, începe să se lumineze dinăuntru. Un lucru moale şi străveziu, ca un mare balon de săpun, cobora prin pâcla întunecată, emițând o lumină albăstruie. Când a ieşit din nor, continuând să coboare, l-am văzut mai bine: suprafața lui era ca mătasea, dar mult mai imaterială. Era o boare, o gingăşie, o himeră ce cobora lent, cu o aură-n jur, lucrul cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată. Era cumva viu, părea unul dintre animaliculele despre care-am învățat la biologie - cele care emit picioruşe de substanță gelatinoasă, cele care n-au o

formă precisă -, dar uriaş şi vălurind pe cerul întunecat. S-a oprit la înălțimea unui bloc cu câteva etaje. în carnea lui imaterială ca aerul s-a produs un fel de frământare. Un piciorуş moale, tremurător, s-a-ntins spre pământ şi-a depus acolo, ca pe-un ou de insectă coborând printr-un ovipozitor străveziu, unul dintre lucruşoarele de hârtie pe care le aşteptam cu atâta dor. Coloana moale s-a retras apoi, şi balonul de săpun şi-a început înălțarea pân-a intrat iar în stratul de nori şi nu s-a mai văzut.

Cred că n-ar fi trebuit să văd asta. Oricum, am ajuns acasă înfiorată, apăsată de-un sentiment de ruşine şi de vină. Apoi n-am mai trecut pe la pata mea. Se făcuse şi iarnă, vremea era foarte rea. La scoală aveam mult de-nvătat, acasă făceam treabă în gospodărie. Primăvara următoare am crescut mult, vecinii spuneau că «m-am făcut domnişoară». Abia după două primăveri am îndrăznit să trec iarăşi şinele strălucitoare. Atunci am găsit, în iarba abia-ncolțită, vasul albastru. Era plin de noroi, aproape că nu se putea zări. Stătuse, probabil, multă vreme acolo, aşteptându-mă. L-am dus acasă şi l-am spălat bine. Apa, care curgea prin țevile lui curbate, se-ntorcea-napoi colorată şi densă, ca jeleurile în formă de zmeură sau felii de portocală pe care mi le cumpără câteodată mama. Imediat au venit ploile, noroiul s-a făcut pân-la genunchi şi-n zilele alea am auzit despre

portarul de la şcoala noastră, care-a dispărut pe câmp. M-am dus şi eu, ca toată lumea, să văd unde duceau urmele lui de cizme, care se-ntrerupeau brusc, în mijlocul arăturii. Spre uimirea mea, ele se opreau în mijlocul petei, care părea arsă acum, ca o coajă de lepră cenuşie pe pământ. N-a mai crescut acolo nimic, niciodată. “

Am ajutat-o să culeagă de pe covor şi să pună la loc în şifonier poliedrele de carton, cu fețele lor multicolore, apoi i-am spus la revedere şi-am plecat. Când am ieşit, trebuie să fi fost două noaptea. Stelele străluceau nebuneşte pe tot cerul,

fiindcă pe toată lungimea străzii abia dacă un bec sau două dădeau o lumină posacă. Am mers două ore prin noapte, pe Colentina, în totală singurătate, înnebunit de huruitul surd al stelelor. Era de parcă fiecare-ar fi fost un păianjen care, din clipă-n clipă, s-ar fi putut lăsa să cadă pe mine, pe un fir străveziu, cu labele răşchirate, ca să-şi inoculeze veninul în trupul meu. M-ar fi năpădit cu milioanele, nu m-aş mai fi văzut din viermuiala de picioare articulate. Am intrat pe Maica Domnului ca într-un port familiar, cu ape liniştite, şi curând dormeam îmbrăcat, de-a curmezişul patului, în casa mea în formă de vapor, cochilia straniei mele vieți.

Am văzut cruci, stoluri de cruci desenate mizer,

cu cerneală roşie >

învârtejindu-se pe cerul de furtună.

Am văzut oraşe, la mii de kilometri dedesubt

atacate de bombardiere străvezii

însămânțate cu germenii focului, morții şi disperării.

Am văzut nautili cu fiecare compartiment înțesat

de hoarde umane

navigând prin carnea tuturor oceanelor deodată.

Am văzut tenii de sidef în intestinele omenirii căpuşe de smarald sugând vitrosul globilor oculari.

Am văzut armate întregi de schelete, apărându-se cu capace de sicriu intr-un peisaj de foc şi pucioasă.

Am văzut zeităţile morţii şi-ale dragostei schimbându-şi locul pe carele alegorice, acuplându-se cu cadavre şi hăcuind fermecătoarele trupuri ale femeilor.

Am văzut frica devorându-ne craniul.

Am văzut icoane scuipate în şcoli metafizice

adevăruri expectorate din plămâni stricaţi

călăi ai popoarelor încununaţi cu mentă şi genţiană.

Am văzut berbeci cu miliarde de coarne înfipte

în găurile de păianjen ale tuturor stelelor.

Am văzut fata bestială-a bebeluşilor de diavol exterminator.

Am văzut cele io$^{5\circ\circ}$ de universuri paralele deodată. Ele sunt

celulele vii

ale unui trup de stele. Ele formează vertebrele ficaţii şi bojocii zeului necunoscut.

Am văzut dumnezei, turme de dumnezei îngenuncheaţi

în fata lui, în fata ei

în faţa miliardelor sale de sexe

pe când stoluri de cruci de sânge le dădeau roată.

Am văzut imperiile acarienilor disputându-şi fulgii din perne.

Am văzut iadul, în deplinătatea bogăției grației şi atrocității lui.

Am văzut litera M tăiată cu scalpelul în toate palmele.

Am văzut cerurile deschise si intestinele cerului

>

prăbuşindu-se peste noi.

Am văzut morala înnebunind, inteligența gângăvind focul udând, noaptea urlând luna gemând, caii lătrând cu picioarele lor de şerpi retezate.

Am văzut pământul acoperit de zece metri de muşițe galaxia sufocată de parseci cubi de rădaşte.

Am văzut stoluri de cruci răpind la cer plante şi animale.

Am văzut icoane cu buzele retezate.

Am văzut cranii înconjurând un cap de-nțelept.

Am văzut, am simțit, am prevestit şi am profețit distrugerea care va veni, care venise, care-a şi venit. Filamentele cu care Domnul ne controlează gândirea.

Sânii negri ai melancoliei.

Ugerii negri ai femelei de arhanghel.

Tatuajele negre ale paginii albe.

Ochii albi ai fețelor negre.

Lujerii negri, lujerii negri ai morții!

Viața ca spectacol al morții!

Moartea ca spectacol al morții!

Ființa ca inel la degetul neființei!

Neființa ca inel la degetul nebuniei!

Am văzut Totul, o Doamne

totul într-o clipă

în urechile acului

în punctul geometric

în ardoarea creierului meu de lipitoare.

In serotonina quasarilor în poemele monştrilor din abis.

Am văzut frica devorându-ne mintea.

Şi azi, când îmi amintesc epifania neagră a desenelor lui Nicolae Minovici, am sentimentul că-mi explodează mintea. Pentru nimic în lume n-aş mai privi vreodată planşele lui scelerate, care, spunea el, erau umbrele umbrelor față de ceea ce văzuse cu adevărat în timpul şedințelor de spânzurare controlată. Când, atunci, acasă la Radu, reuşisem să le văd cu adevărat (pe când în camera de-alături Anca țipa în orgasm), lăsându-mi cele două emisfere cerebrale să se destindă, să diveargă, să perceapă un alt câmp mental decât ce se permite minții noastre modelate de foame, de frig, de nevoia de-a ne acupla şi-a ucide, am avut sentimentul că sunt şi eu atârnat de-o grindă, am simțit funia zdrobindu-mi traheea şi limba umflată, vânătă, încărcată, ieşin- du-mi grotesc din gură, şi viziuni diavoleşti şi îngereşti perin-dându-se înaintea ochilor mei ieşiți din orbite, cu albul în afară şi irisul înăuntru, privind direct în creier, adânc şi fascinat în palatul nostru interior. M-am întrebat adesea de ce-avem cu toții, în palatul de marmură al minții, o cameră interzisă, poate aceeaşi pentru-ntreaga spiță umană. De ce monştri înspăimântători şi privelişti de iad răsar din ea în momentele hipnagogice, când zăcem în pat, între două lumi, încă nedesprinşi cu totul de visul realității şi necaptivați cu totul de realitatea visului? Colți, fălci căscate, ochi injectați de ură, cleşti de raci uriaşi şi cozi înveninate de scorpion, diavoli şi dragoni şi fiare teribile năpădesc incendiatul nostru câmp vizual, venind în hoarde, din adâncul codrilor şi din miezul stelelor şi din fundul pământului, ca să ne rupă mintea-n

bucăți. Avem infernul în noi, avem şi paradisul, avem poarta de corn, avem şi poarta de fildeş, avem de ales între multe ieşiri, între nenumărate ieşiri, căci nenumărate sunt uşile stacojii, coborând pe mii de etaje, în edificiul hipogeic al minții noastre. Dar pentru cel ce caută adevărata ieşire, cea care dă-n afara țestei şi-n afara marginilor universului, în afara cutiei craniene a celor trei dimensiuni, toate uşile cu lacăte moi pe ele sunt tot desene pe un perete, tot trape, iluzii, înşelăciuni cu care nici n-are rost să-ți pierzi timpul. Extrem de rar vei găsi indicii adevărate, care să-ți arate un drum adevărat spre o ieşire deodată orbitoare, cu ceruri noi şi pământuri noi, întotdeauna căutate de sufletul nostru neliniştit. Larva care-a trăit ani de zile în gaura ei din pământ, rozând rădăcini şi tuberculi, iese-ntr-o zi în plin soare, întinzând aripi multicolore sub bolta de-un albastru glorios şi neîntinat.

Dar inşuportabilele momente de extaz al distrugerii pe care le-am avut cu desenele lui Minovici în fată - atât de dureroase încât parcă mi-au fost tatuate cu un ac înroşit pe întreaga piele, şi chiar şi pe pielița fină-a organelor interne - mi-au adus într-o clipă în minte alte planşe, din altă zonă a lumii, care mi-au dat acelaşi sentiment al enigmei, al ieşirii din lumea noastră. Când am scris pe fişa de bibliotecă, la sala de lectură de la Litere,

Tăunul de Ethel Lilian Voynich, am văzut cu coada ochiului că în sertăraşul cu cartoline ce purta eticheta VL-VU se mai aflau câteva bucăți de carton ce trimiteau la numele Voynich, înşirate toate pe lunga bară de metal. Nu le-am dat atunci atenție, pentru că mă grăbeam să-mi capăt exemplarul din *Tăunul,* dar ceva mi-a rămas în minte, căci deodată linia Boole-Hin- ton-Lilian Voynich, cu coincidențele ei şi inserția ei dureroasă în propria mea viață, mi-a apărut ca o zonă demnă de cercetare, despre care voiam să ştiu cât de mult se putea. Ea singură, sau în convergență cu altele, din alte continente ale curiozității mele, ar fi putut duce la singurul

sens al vieţuirii mele pe pământ: la completarea puzzle-ului, la cartografierea labirintului, la terminare, la mântuire, la evadare.

Aşa că m-am întors, după ani, în acel transatlantic de cărţi, în sala cu un număr nedefinit de etaje înţesate cu cărţi, ca să deschid iar unul dintre multele sertăraşe ale masivelor dulapuri de lemn şi să scotocesc printre cartoline. Am regăsit *Tăunul* în cinci sau şase ediţii, o biografie a autoarei tradusă din germană (apărută prima dată la Editura Volk und Welt din RDG în 1972), un alt autor numit Voynich ce trăise cu un secol în urma fiicei lui George Boole şi care n-avea nici o legătură de familie cu ea şi, în fine, o cartolină pe care scria doar „Manuscrisul Voynich“, fără nici un alt amănunt. Mai ciudat, pe când toate celelalte cartoline erau dactilografiate, cea din faţa mea era scrisă de mână, cu litere minuscule, ca de miniatură. Abia puteau fi citite. Mi-au venit în minte Biblia scrisă-n întregime pe-o cutie de chibrituri sau *Cartea despre Dao* gravată pe-un bob de orez, despre care citisem în cine ştie ce almanahuri. Nici atunci n-am înţeles ce era cu fişa aceea, am plecat de la Litere gândindu-mă la ea şi ţin minte că, pe drum, am intrat într-o cofetărie, pe Magheru. Am cerut o amandină şi-un suc, m-am aşezat la o măsuţă şi, după ce-am terminat, am plecat fără să plătesc, atât de tare eram scufundat în gânduri. Chelneriţa a alergat după mine şi, în stradă, m-a făcut de doi bani, încât s-a oprit lumea ca la urs. Nici măcar nu mi-a păsat: mi-era clar că trebuia să mă-ntorc, că trebuia să ştiu ce era cu manuscrisul despre care tocmai aflasem. Trebuia să fie un indiciu care-mi scăpase. Am intrat iar în sala ciclopică, am chemat o bibliotecară, i-am arătat fişa, s-a uitat la ea cu o privire albă şi m-a-ntrebat dacă mă ţin de farse. Evident, nu era o fişă din sistemul lor. Fără să se mai obosească să facă ipoteze, fata — ce-avea o faţă rotundă de hipotiroidiană - a smuls pur şi simplu cartonaşul de pe bara lui de metal din sertar, l-a rupt în două şi l-a aruncat în

coşul de lângă dulap. L-am recuperat imediat ce s-a întors cu spatele, îndreptându-se spre tejgheaua ei.

L-am reconstituit acasă, si-atunci am observat liniuta de cerneală de pe spate. Era în dreapta, jos, abia dacă se zărea. Doar la lumina foarte puternică a veiozei, şi sub lupa mea de filatelie, am reuşit să descifrez secretul ei. Nu era de fapt o linie continuă, ci un şir de puncte care, mărite de patru ori, se dovedeau a fi cifre. Erau şase cifre grupate câte două, părea, deci, un număr de telefon.

Sunt un om timid, aş face orice, doar să n-am de-a face cu necunoscuți. La ghişeele unde plătesc lumina sau gazele mă pierd cu desăvârşire. Instalatorii şi zugravii pe care trebuie să-i chem acas,ă din când în când mă intimidează de parc-ar fi cu totii savanți si universitari. Mi-au trebuit, de-aceea, câteva zile până să-mi iau inima-n dinți şi să merg pe Lacul Tei, unde e cea mai apropiată cabină de telefon. Mereu e-n fața ei o coadă de inşi nervoşi care ascultă şi comentează tot ce vorbeşte cel din cabină, şi se ceartă pe locurile din rând. Când, în fine, mi-a venit rândul să intru, am vârât fisa şi-am format numărul, dar m-a cuprins panica înainte să-mi răspundă cineva şi-am închis. M-am mai plimbat vreun sfert de oră, m-am holbat la vitrinele sărace şi prăfuite (oraş nenorocit, cel mai mizerabil de pe pământ) şi-am stat iar la coadă. Nu-mi părea rău. Mi se părea că tocmai efortul pe care-l făceam arăta cât de mare era — ar fi putut fi - miza.

Am ascultat tonul de apel şi cineva a răspuns. O voce obosită, pergamentoasă, de bărbat mai în vârstă, poate. „Bună seara“, am spus şi-am tăcut. Nu mă gândisem ce-aveam să spun, cum aveam să mă prezint. „Bună seara“, a spus şi el, după care-a aşteptat. „Vă sun în legătură cu… am găsit numărul dumneavoastră la bibliotecă, la Litere… e vorba despre manuscrisul Voynich.“ E ciudat cât de tare-mi bătea inima. Bătrânul nu mi-a răspuns decât după secunde bune. „De unde sunați?“ I-am spus, iar el mi-a dat o adresă din

capătul Pantelimonului. Mă aştepta cam în două ore. Apoi a-nchis fără să mai spună ceva politicos.

Am schimbat pân-acolo trei tramvaie. Şoseaua Pantelimon e nesfârşit de lungă. De-o parte şi de alta, ca un zid continuu, ca un baraj de lac de acumulare — blocuri muncitoreşti, cu tencuiala dusă, cu balcoanele strâmbe şi ruginite, cu lăzi de gunoi la parter unde viermuieşte şi se acreşte la soare o substanță imundă. Când cade seara, tramvaiele par de ambră străvezie şi solidă. Călătorii par insectele imortalizate pentru totdeauna-n boaba lor de chihlimbar. De-a lungul şoselei, la parterul blocurilor, am numărat vreo douăzeci de cabinete dentare. Oamenii par să aibă aici dantura la fel de ruinată ca şi clădirile-n care stau, unii peste alții, la grămadă, despărțiți de pereți subțiri ca hârtia. Când cineva trage apa la closet, se-aude-n tot blocul. Toți ştiu ce mănâncă fiecare la prânz, toți stau cu urechea lipită de zid când cineva îşi călăreşte nevasta, facând-o să geamă în miez de noapte. Dar cel cu care vorbisem la telefon nu stătea la bloc. Am coborât la ultima stație, cea de lângă cinematograful Titan, în întuneric absolut. Stația era de fapt în câmp, dincolo de ultimul şir de case. Cinematograful, de numele căruia auzisem din ziare, de când mama îşi trecea degetul pe lista cine- maurilor ca să vadă unde mai joacă *Scaramouche* sau *Comoara din lacul de argint,* era o clădire străveche, plină de stucaturi rococo, având deasupra o cupolă bizară de tablă cu un înger ciobit, rozaliu, jupuit parcă de piele, în vârf. A trebuit să merg destul de mult înapoi ca să găsesc casa.

Cine ştie cum, rămăsese la marginea cartierului un pâlc de case vechi, uitate de excavatoarele şi compresoarele care le demolaseră pe celelalte. Erau case negustoreşti, vechi de mai bine de-un secol, hidoase, kitsch, părăsite cele mai multe într-o stare avansată de ruinare. Câteva erau pline de vegetație şi licheni, în curtea altora statui de ghips priveau cu ochi orbi către stele. Multe ferestre nu mai aveau tocărie, erau pur şi simplu găuri în zid prin care puteai vedea odăile goale,

dezolante. Doar la trei-patru case era lumină, răzbătând prin câte-o pânză roşie sau portocalie întinsă peste geam. Am rătăcit mult pe aleile neluminate decât de vreun bec chior atârnat în vârful unui stâlp dat cu păcură până am ajuns în fața casei roz, roz ca primele ore ale amurgului, cu o fațadă lată, jupuită pe alocuri de stratul de tencuială. Trandafiriul zidurilor se vedea bine în lumina felinarului de fier forjat, în formă de cap de dragon, de deasupra intrării, c^ să se estompeze pe margini intr-un cenuşiu posomorât. Uşa era stacojiu-întunecată ca o coajă de sânge pe-o rană. Mi-a deschis un om în vârstă, cărunt, cu ochi căprui, îmbrăcat intr-un costum cenuşiu, atât de uzat, încât mi-am spus că era singurul pe care**-l** avea. Mi-a întins mâna privindu-mă curios: „Palamar”. In interior, camerele prin care-am trecut erau bătrâneşti, sobre, fără nimic bătător la ochi, dar arătând semnele unei foste prosperități: tablouri în ulei, cu verniul întunecat, tăvițe de argint pe mese de cafea, cărți frumos legate în bibliotecă. Un aer veşted, oliv, de muzeu, o linişte activă, tensionată, anunțând ceva ce, probabil, nu avusese loc niciodată. Ne-am oprit intr-un birou cu mobilier de lemn sculptat, al cărui întreg perete din stânga era acoperit de un mare dulap metalic. Griul perlat al dulapului, ce se-ntindea de la podea până-n tavanul înalt al încăperii, contrasta ciudat şi neplăcut cu aspectul bătrânicios al odăii. Ne-am aşezat față-n față de-o parte şi de alta a biroului masiv, pe picioare de leu, a cărui tăblie era plină de cărți şi foi scrise şi carnete cu spiră, aşezate-n câteva teancuri gata să se prăbuşească.

„Mă-ntreb când o să mă recunoşti’[1], mi-a spus încet, protejându-şi parcă vocea, şi-apoi a tăcut, privindu-mă nemişcat ca un portret ce trebuie studiat într-o pinacotecă. Lămpița de pe birou îi lumina ochii până-n adânc, un căprui limpede şi obosit.

Părul cărunt, dat pe spate, lipit de craniu, mi-a adus, intr-adevăr,

aminte de ceva. Mi-am imaginat mecanismele de căutare din mintea mea, brațele articulate ce deschid si-nchid zeci de mii

> >

de fişiere deodată în bezna pulsândă a creierului, circuitele de comparare şi validare, negativele azvârlite în toate fibrele rețelelor mnezice, aşa cum fotografii umplu coşuri mari de sârmă cu panglici buclate de celuloid. Fără să ştiu în ce fel, mintea mea căuta, bâjbâia prin epoci şi peisaje şi fețe şi gesturi şi atitudini. Fiecare ființă pe care ne-o amintim e ca o statuie într-o piață publică, la răspântia unor lungi bulevarde spațiale, temporale şi psihice. O invocăm din Hadesul amintirii cu un nume şi-un pocal cu sânge aburind, o momim cu o promisiune. Ar trebui să ne-nspăimântăm de fantomele ce trăiesc în abisul nostru, hrănindu-se din noi, călărind pe hipotalamus, arătându-şi furioase colții în amigdală. Să chemi o figură în amintire înseamnă să conjuri un mort, să-l vezi cum se ridică din țărână cu o față

de craniu, cu ochi vineți si trişti, ca să-ti amintească de viata ta

de stafie-n memoria altora. Mi-am amintit deodată, recuperând

nu o față, ci un climat emoțional, de unde-l ştiam pe omul din

fata mea.

Am doisprezece ani şi încă duc o viață larvară în casa alor mei de pe Ştefan cel Mare. Lumea mea se-nşiră de-a lungul şoselei, de la Lizeanu, spre stânga, până la îndepărtatul cinema Volga, dincolo de intersecția de la Dorobanți. Restul se pierde-n ceață şi-apoi în neființă, de parc-aş trăi doar pe-un petic de pământ, scăpat dintr-o catastrofă care-a distrus tot restul şi plutind în spațiu, cu şinele de tramvai de pe mijloc, cu clădirile de pe cele două părți, cu trei-patru

automobile ce trec lent în fiecare minut (Pobede şi Wartburguri cu vopseaua cojită), cu un inexplicabil troleu care trece-n curmeziş, pe o stradă laterală, ca să dispară enigmatic în neantul plin de constelații, cu alimentara, autoservirea, gostatul şi centrul de pâine, cu centrul unde se vindea gheață pe Tunari şi de unde oamenii ieşeau cu câte-un bloc translucid, şiroind de apă, în plasele de rafie, şi mai cu seamă cu cele trei mari puncte de interes pentru mine, şi pe care le visez şi azi atât de des. Banalul debit de tutun de pe colț nu era pe-atunci deloc banal pentru mine, era fascinant, îmbrăcat cum era în cămaşa lui crepusculară. împingeam o uşă grea, aproape de nedeschis, şi intram intr-un spațiu fantastic, ca din altă lume, în care mirosea puternic a tutun. Totul era îngust ca-ntr-un automobil, n-aveai loc să te răsuceşti printre stativele cu vederi, pachetele de țigări ieftine, „Carpați" şi „Rarău" mai ales, misterioasele cutiuțe cu prezervative, cărțile la care mă uitam cu aviditate, ziarele proaspete, mirosind şi ele a celuloză şi cerneală de tipar. Era mereu amurg în debitul de tutun. După tejghea era o femeie grasă, în halat, sora taxatoarelor din tramvaie, ale remaieuzelor de ciorapi de nailon şi-ale asistentelor medicale, cu fața lucioasă şi umflată ca un ganglion limfatic, cu trăsături asiatice pe care le găsisem şi pe chipul îngrijitoarelor de la Voila. Ea nu părea să aibă o viață a ei proprie, o psihologie, ci doar minimul de fiziologie a unei ființe parazitare, vegetative, un sac de grăsime şi ouă lipit de peretele de dincolo de tejghea. Pe colțul opus al străzii ce se-ndrepta către o imposibilă şi ultraîndepărtată Florească era şi un chioşc de ziare, rotund, cu o mică deschidere prin care zăreai, între vrafuri de publicații, încă o geamănă a vânzătoarei de vizavi. In fiecare joi apăreau fasciculele din „Povestiri ştiințifico-fantastice" şi din „Clubul temerarilor", pentru care mă trezeam în zori ca să le apuc. In fine, ultimul loc de unde mă aprovizionam cu cărți era biblioteca de cartier „B.P. Hasdeil", aflată în blocul de peste drum, cel mai îndepărtat loc unde ajunsesem cu propriile puteri până

atunci. Era atât de departe, încât blocul, cu magazinele lui de alimente şi cu biblioteca mi se părea, ca şi şoseaua, ca şi norii văratici de deasupra, cioplit în cristal scânteietor, ce arunca scântei şi curcubee în jur. La biblioteca de cartier mergeam să împrumut cărți cam de două ori pe lună.

De-acolo-**l** ştiam pe Palamar, era bibliotecarul de pe vremuri! Omul cenuşiu, tăcut ca moartea, cu gesturi moi, cu paşi neauziți pe mocheta camerei în care intrai, şi unde nu-l zăreai decât pe el, aşezat la un birou si citind. Am fost acolo de zeci de ori şi-ntotdeauna l-am întrerupt din citit. Primea în tăcere cărțile împrumutate în săptămânile precedente şi-mi făcea un gest către uşa din dreapta intrării. De fapt nu era nici o uşă. Se intra direct într-o a doua încăpere, nu mai mare decât o cameră obişnuită de bloc muncitoresc, dar care avea pe toți pereții rafturi cu cărți. întârziam acolo cu orele. Niciodată nu intra altcineva, de parcă biblioteca ar fi fost făcută doar pentru mine. Niciodată nu auzeam vreun zgomot, decât, din timp în timp, huruitul îndepărtat al tramvaielor care treceau pe Ştefan cel Mare, care făceau să vibreze şi pereții. îmi plimbam degetele peste cotoarele cărților jerpelite, cu supracopertele sfâşiate şi foile-ngălbenite, mă-necam de norii de praf ce-nsoțeau scoaterea câte-unui volum din raft, priveam curios micile insecte, galbene şi ele, care se-adăposteau între pagini, rozându-le pielițele aspre. Aerul era, acolo, veşted ca la Palamar acasă, veşted şi trist ca într-un hipo- geu. Alegeam în cele din urmă trei cărți şi ieşeam cu ele în camera bibliotecarului. în toți cei trei sau patru ani cât am luat cărți de acolo nu i-am auzit vreodată vocea. Ridica doar capul din carte (aceeaşi carte cu planşe ciudate pe care-o citea, se pare, la nesfârşit), mă privea cu ochi căprui şi adânci, îşi aranja o şuviță din părul încă şaten, pieptănat pe spate şi lipit de țeastă, nota cărțile într-un registru şi nu-mi răspundea la salutul final. Doar cobora din nou privirile-n cartea lui.

Nu alegeam niciodată cărțile după autor, după desenul coperții, uneori nici măcar după titlu. Le alegeam după o anume calitate a lor pe care, cu un cuvânt impropriu (dar unul adecvat nu există), aş numi-o „tactilitate“. Dar nu era simpla atingere a cotoarelor cu buricul degetelor. Unele cărți „frigeau[11], altele mi se păreau „înghețate[41]. Dar şi astea sunt metafore. Ceva făcea din când în când clic, asemenea monezilor culese cu un magnet. Mi se părea că desluşesc într-o secundă cărțile care erau pentru mine, aşa cum mai târziu am intuit dintr-o singură privire-n ochi femeile cu care-aş fi putut trăi, cu care eram compatibil, care mi-ar fi putut deschide, în trupul şi-n climatul şi-n parfumul lor, paradisul. Simțeam, fără greşeală, cărțile care m-ar fi putut face fericit-nefericit, şi, chiar dacă pe unele (*Castelul, Impudica moarte, Hinterland, Malpertuis)* nu le-am putut citi cu adevărat atunci, totuşi nu m-am înşelat, fiindc-au devenit cărțile mele esențiale de mai târziu. Acasă, mergeam în camera mea, de pe a cărei fereastră triplă vedeam tot oraşul, până-n zare, cu arhitectura complicată a norilor deasupra, mă-ntindeam pe

lada de la studio, în lumina aceea transfinită, şi citeam până se-ntuneca de tot, până nu mai desluşeam literele.

„Sunteți bibliotecarul”, i-am spus. Cuvintele sunau brutal si obscen în clarobscurul veşted din birou, în tăcerea aceea de fotografie. „Dumneavoastră ați strecurat cartolina cu manuscrisul Voynich în…“ „Da, bineînțeles, cine altcineva? Nu cred că mai ştie şi altă persoană despre manuscris în oraşul ăsta. Mă tem că nici nu vrea cineva să audă despre el. Am aruncat, pur şi simplu, o sticlă cu o scrisoare-n ocean, cu ani în urmă, când s-a ținut în sala mare de la Litere consfătuirea bibliotecarilor de cartier. Ştiam, fireşte, că va ajunge, mai curând sau mai târziu, la tine, căci totul ajunge la tine, de parc-ai fi un leu al furnicilor ascuns în pâlnia lui paranoidă, dar cumva speram că determinismul lumii noastre nu-i chiar atât de rigid, că sunt posibile vibrații şi reverberații care să schimbe istoria, destinul, chiar dacă treptat, cu câte-o

minusculă deviație la fiecare răscruce. Fiindcă e cumplit să fii înghețat în blocul unei lumi definitive, care curge ca o carte, de la prima la ultima ei pagină, fără ca personajele ei să poată spune şi face altceva decât a fost scris (le-a fost scris) o dată pentru totdeauna. Am sperat ca altcineva, vreun student zăpăcit, vreo doctorandă care face o teză despre autoarea *Tăunului,* vreun vagabond care stă-n bibliotecă, lăsat de milă la căldură într-o zi geroasă de ianuarie, să dea de cartela mea, să se-ntrebe ce-i cu manuscrisul Voynich, să fie atât de intrigat, încât să studieze fiecare semn de pe cartonaşul dreptunghiular, ca să găsească numărul de telefon.

Timp de zece ani nu m-a sunat însă nimeni. Fişa a stat acolo, obscură şi virtuală, ca o secvență străină în codul genetic al marii biblioteci, ca insertul despre Tlon în Enciclopedia Bri- tannica, un spor, o structură lipsită de viață şi energie, şi care totuşi se desface ca un lotus de hârtie sub ochii celui predestinat.

Codul înscris în ea s-a activat deodată când ți-a întâlnit chipul engramat în memorie, şi prima sa acțiune a fost să te trimită la mine. A declanşat, adică, un lanț de fapte, curgând una dintr-alta, care a fost prestabilit din vremuri imemoriale şi care nu (mai) poate fi oprit. Eşti aici, în fața mea, cum ai fost de-atâtea ori în copilărie, când îmi aduceai cărțile fără să ştii cât de bine te cunoşteam şi câtă certitudine aduceai, pentru mine, în lume. Ştiam că ne vom reîntâlni, si nu doar ca să-ti deschid în fata ochilor manuscrisul Voynich.“

Unii oameni sunt funcții, trăiesc la o margine de lume pentru un singur gest, o singură replică, lipsiți de viața şi psihologia lor proprie, asemenea uşierilor şi liftierilor din marile hoteluri. Aşteptam acum, poate, în fața unei porți gigantice, ridicate până la cer. Dar Palamar era în fața ei, şi fără încuviințarea lui nu puteam trece pragul. „Până la urmă, ce e acest manuscris? II aveți dumneavoastră?[41] „Da, îl am, în copie, fireşte, originalul e în America.[44] „Şi de ce trebuie să

ştiu şi eu despre el? De ce sunt aici, până la urmă?” „Asta nu pot să ştiu. Poate fiindcă veneai să împrumuți cărți de la biblioteca «B.P. Hasdeu» (ştii că ai fost, timp de şapte ani, singurul meu client? După ce-ai încetat să mai vii, biblioteca s-a desființat şi pe locul ei e acum o cofetărie), sau fiindcă ai găsit fişa în biblioraft…“ Sau fiindcă am plâns pentru prima dată citind o carte, scrisă tocmai de Ethel Lilian Voynich. Sau poate pentru că am aflat că autoarea era fiica lui George Boole şi crescuse în preajma lui Hinton. Prin ce imposibilă coincidență manuscrisul misterios, pe care Palamar se pregătea să mi-**l** arate, purta numele scriitoarei şi-al soțului ei, fostul revoluționar polonez?

„Am o copie foarte bună, color şi la dimensiunile originale. A ajuns la mine pe căi încurcate, cu care nu vreau să te plictisesc. Când priveşti o pajişte plină de flori nu te interesează rădăcinile

palide întinse-n pământ, printre rădaşte şi râme. Eu sunt doar

cel care d-o înmânează.[1]’

Bătrânul se ridică de la birou şi deschise un dulap aflat pe peretele opus fişetului de metal. Scoase o cutie ce părea de fildeş gălbui. Mi s-a părut o clipă că, de fapt, ține în mâini un craniu. A aşezat cutia între noi, pe birou, şi, încă în picioare, i-a scos capacul. Cu infinită delicatețe şi-a strecurat degetele livide în cutie şi-a ridicat, ca pe-un prunc nou-născut, manuscrisul pufos în lumină. L-a aşezat rigid şi solemn în fața mea. Era facsimilat profesionist, greu de distins de-un manuscris original. Până şi hârtia, lucioasă stins, ca pergamentul, dădea impresia de autenticitate. Am vrut să-l răsfoiesc puțin, dar Palamar m-a oprit. „Mai târziu. Deocamdată vreau să-ți spun ce-am aflat eu însumi despre manuscris în câțiva ani de cercetare. Fiindcă eşti în fața uneia dintre cele mai obscure - şi mai strălucitoare, totuşi -

cărți de pe fața pământului, o adevărată floare de mină încă neadusă la suprafață.

Manuscrisul Voynich, mi-a spus în seara aceea Palamar, are, poate, cinci sute de ani vechime. E scris pe pergament într-o limbă necunoscută şi ilustrat cu imagini de plante de asemenea neidentificate. Alte ilustrații arată constelații si semne zodiacale, diagrame ce par alchimice. Stranii sunt imaginile de femei planturoase, livide, ce se-mbăiază goale în bazine cu un lichid verde, alimentate de rețele de canale şi conducte ce par vegetale, de parcă lichidul ar fi seva unor plante gigantice, iar femeile - femele grase şi imobile de păduchi lânoşi, ascunse sub carapacele lor protectoare. Cele mai vechi informații despre această operă stranie au apărut la peste două sute de ani de când, se presupune, a fost scrisă şi ilustrată undeva, în nordul Italiei, de-un învățat rămas total necunoscut. Deşi, ca epocă de origine, textul aparține Renaşterii, nu pare întâmplător că a fost cu adevărat descoperit în perioada-n care principii aveau grădini labirintice, cabinete de curiozități şi orori, iar gustul pentru enigme şi catacombe era format de scrieri pline de cifruri, alegorii, semne cabalistice şi hermetice, cum au fost *Hypnerotomachia Poliphili* de Colonna sau *Mundus Subterraneus* a cărturarului, călugărului şi poligrafului Athanasius Kircher. Hrănit de alchimie si Sefer Ha-Bahir, meditații despre timpul atoatedevorator şi deşărtăciunea opulentă a vieții, veacul al XVII-lea a primit indescifrabilul manuscris ca pe-o nouă dovadă a monstruozității baroce a lumii. Intr-o scrisoare trimisă lui Kircher, boemianul Marcus Mărci, autor al scrierii *Labyrinthus, in quo via ad circuli quadraturam pluribus modis exhibetur,* trasa, după ştiința lui, istoricul fragmentar al manuscrisului.

Cu un secol în urmă, el ar fi fost în posesia împăratului Rudolf al II-lea, care l-ar fi cumpărat de la un necunoscut cu 600 de guldeni. Următorul posesor a fost, se pare, botanistul împăratului, ce crease minunea de parc imperial din Praga,

cu serele şi cuştile de animale exotice, cu păunii şi fazanii ce păşeau ţanţoşi pe iarba smălţată de flori. Botanistul îi trecuse codexul lui Georg Baresch, unul dintre alchimiştii praghezi ce se prăsiseră ca iepurii sub oblăduirea împăratului, şi care numise noua carte din biblioteca sa „un Sfinx” etern indescifrabil. Baresch fusese bântuit de sensul abstrus al cărţii în asa măsură, încât îi trimisese o pagină copiată din el spre descifrare celui care era de asemenea cunoscut ca marele criprograf al vremii, acelaşi călugăr iezuit Kircher, ce pretindea a fi descifrat hieroglifele egiptene şi care, în plus, cunoştea chineză, coptă şi alte limbaje exotice. Abia după moartea alchimistului codicele a intrat în posesia lui Mărci, care, vechi discipol al iezuitului, i-a îndeplinit vechea dorinţă de-a vedea cu ochii lui manuscrisul. Athanasius Kircher era-n mijlocul marii sale scrieri *Ars magna lucis et umbrae* când l-a primit, însoţit de scrisoarea lui Mărci. Se spune că şi-a lăsat baltă şi opera în lucru, şi bric-â-bracul de preocupări mineralogice, cristalografice, mecanice şi biologice (tocmai începuse să privească prin microscop animalicule străvezii încă nevăzute de ochi omeneşti) ca să se ocupe, în săptămânile următoare, din zori până-n amurg, numai şi numai de roţile, florile, femeile pântecoase şi şirurile de litere fără noimă - dar erau măcar litere? - ale codicelui. Găsise, în cele 240 de pagini câte supra- vieţuiseră din cartea originară, mai multe secţiuni, cosmologice, botanice, aforistice sau greu de numit, dar mai ales găsise un text care curgea pe pagini fără ştersături sau adaosuri, monoton, despărţit în cuvinte de lungimi diferite, dar aparent lipsit de orice trăsături lingvistice după care poţi ghici o limbă adevărată, chiar dacă una pe care n-o cunoşti şi n-o poţi identifica. O farsă a marelui Leonardo? se-ntrebase învăţatul. încă din tinereţe

divinul pictor scria ponciş, de la dreapta la stânga, dar n-aveai nevoie decât de-o oglindă ca scrisul să-i devină limpede ca-n palmă alături de planşa ce arată organul erect al bărbatului pătrunzând în teaca sa de carne din pântecul

femeiesc, cea-n care e demonstrată albăstrirea munților datorită aerului dintre ei şi ochiul care-i priveşte, sau cea a maşinilor hidraulice lângă care scrisese „O Lionardo, perche tanto penate?[11] Dar părea imposibil ca un condeier, fie şi de geniu, să fie-n stare să scrie cursiv un text fără noimă, în care totuşi unele litere apăreau doar la-nceputul cuvintelor, altele doar la sfârşit, unele cuvinte apăreau numai în anumite secțiuni - în definitiv câteva reguli, măcar statistice dacă nu lingvistice, păreau totuşi să fie strict respectate. Dacă nu era o farsă pusă la cale pentru bani, mizând pe ciudățenia cărții (altfel ce meşter cu mintea-ntreagă s-ar fi muncit să inventeze o limbă, soiuri de plante inexistente pe pământ, cu florile, frunzele, tulpinile şi rădăcinile lor, diagrame zodiacale si calendaristice de ne-nteles, în loc să-si folosească talentul ca să descrie lucruri lăsate de Dumnezeu în marea sa mărinimie?), şi Kircher fu nevoit să respingă definitiv posibilitatea asta, nu rămânea - excluzând şi varianta unui maestru nebun - decât să privească totul ca pe-un document cifrat, ascunzând revelații poate demonice, poate divine, dar care puteau fi decriptate cu instrumentele ingeniului omenesc.

Călugărul aplicase manuscrisului toate şireteniile criptografiei din vremea sa. Scrisese textul pe fâşii de hârtie şi-l înfaşurase pe bastoane de grosimi diferite, îl răspândise-n căsuțele pătratelor magice, sub privirile grele ale îngerului cu capu-n palme, aplicase peste foi grile decupate-n mucava. Permutase literele după metode simple şi combinate, dar în lipsa cunoaşterii alfabetului în care era scris textul, a vreunei inscripții paralele într-o limbă cunoscută sau a oricărui alt indiciu, textul rezistase şi călugărul nu putu descifra nici măcar un singur cuvânt, excepție făcând cele câteva vorbe latine şi greceşti presărate parcimonios peste ilustrații. In cele din urmă, învățatul se declarase învins şi lăsase scrierea să se prăfuiască în rafturile bibliotecii din Collegio Romano.

In toiul mişcărilor de unificare a Italiei (chiar cele ce formează fundalul *Tăunului),* biblioteca a fost confiscată de soldații lui Vittorio Emanuele II, care-au mutat colecțiile de manuscrise vechi lângă Roma, la Villa Mondragone. In 1912 confreria ipzuită a vândut, discret, parte din manuscrise unor particulari, între care negustorului polonez de cărți rare Wilfrid Voynich, căsătorit pe-atunci de zece ani cu Ethel Lilian Boole, fiica marelui matematician şi logician englez, autoarea *Tăunului.*

Polonezul era nobil, născut într-o familie renumită, numele său întreg era Wilfrid Michal Habdank-Wojnicz. Făcuse studii de chimie la Moscova şi avea diplomă de farmacist. Arăta ca un bursuc tocilar cu ochelari rotunzi, fapt pentru care avea foarte puțin succes la femei. întors la Varşovia, tânărul, căruia părea că toate drumurile-i erau deschise, frecventase mai întâi balurile din înalta societate, dar mândrele vlăstare ce se roteau pe podelele lustruite, în rochiile lor înspumate de culoarea şofranului şi lavandei, scânteind din răsputeri din miile de fațete ale briliantelor de la urechi, de la gât şi de la încheieturile mâinilor, păreau a prefera tineri mai puțin nobili şi mai puțin înstăriți, dar cu grație de dansatori, cu umeri puternici şi privire arogantă. încercase o vreme să-şi facă meseria de farmacist, dar, deşi mai târziu cunoştințele de chfinie i-au adus o faimă de fabricant de bombe artizanale, nu s-a descurcat prea bine în interioarele de faianță pline de rafturi cu borcane de porțelan miniat în care *nuca vomica, laudanum,* tincturi şi ioduri, hapuri pentru potență şi pentru avorturi, supozitoare în înveliş de parafină şi alte nenumărate substanțe şi preparate aşteptau să-ntâlnească trupuri suferinde. Degetele-i erau prea boante pentru balanța fină de alamă de pe tejghea şi era prea cinstit ca să prescrie vicioşilor ambrozia şi nectarul după care le tremurau mâinile, mai cu seamă morfina, ce era atunci atât de răspândită, tinctura de opiu şi eterul. „îmbătați-vă cu orice”, scrisese de curând un

poet excentric, „cu vin, cu poezie, cu virtute, n-are importanță”...

Când întâlnise întâmplător, mergând să-ngrijească un bolnav într-o mansardă igrasioasă, oameni care se-mbătau cu idealuri revoluționare, Wilfrid simțise cât de mică, de meschină, de haotică fusese viața sa până-atunci. Ludwik, un bărbat încă mai bicisnic la-nfațişare decât farmacistul, îi pusese-n mâini operele capitale ale socialiştilor. Cărți clandestine, multiplicate primitiv, soioase de la mâinile prin care trecuseră, semnate cu nume de care Wilfrid abia auzise pân-atunci: Louis Blanc, Saint-Simon,

Fourier, Engels, Marx, dar şi scrierile teribililor nihilişti ruşi, Bakunin, Kropotkin şi mai cu seamă demonicul Neceaev, al cărui Catehism îi adusese nopți nedormite, petrecute-n fiori de febră. înțelesese că destinul său avea prea puțin de-a face cu balurile şi spițeriile. Lumea era un infern corupt şi nedrept care trebuia distrus din temelie. Arhanghelul exterminării finale şi eroul vremurilor ce-aveau să vină era revoluționarul. „Un revoluționar e un om blestemat. N-are interese private, nici afaceri, nici sentimente, nici legături, nici proprietate, nici măcar nume. întreaga sa ființă e devorată de-un singur scop, un singur gând, o singură pasiune - revoluția. Trup şi suflet, nu doar prin cuvinte şi fapte, el şi-a rupt toate legăturile cu ordinea socială şi cu întreaga lume civilizată, cu legile, manierele, convențiile şi morala lumii. El e inamicul lor nemilos ce continuă să trăiască în lume cu un singur scop: ca s-o distrugă“, scria teribilul Neceaev. La vârsta de douăzeci de ani, Wilfrid îşi găsise şi cartea vieții, şi tovarăşul mai vârstnic şi mai înțelept, şi drumul pentru care se simțea din ce în ce mai pregătit. Intrase, printr-un ritual ce i se păruse cam de prost gust (dar bunul-gust intra în categoria valorilor ce trebuiau denunțate şi distruse), în organizația lui Ludwik Warynski, „Proletariat[11], şi-ncepuse imediat acțiuni revoluționare dintre cele mai hazardate. în urma uneia dintre ele, o încercare de-a elibera doi condamnați la moarte din

cita- dela Varşoviei, a fost prins de Ohrana şi trimis în Siberia. După trei ani de muncă silnică a evadat, şi şi-a petrecut următorul an rătăcind prin păduri, hrănindu-se cu iagode şi pâine furată de prin sat, întâlnind adesea ucigaşi fugari şi mujici peste care coborâse sfințenia prin rugăciunea inimii. Fusese-n cele din urmă salvat, mai mult mort decât viu, de tovarăşii conspiratori, care-**l** trimiseseră-n China ca să i se şteargă urmele.

La Pekin avusese timp să mediteze la căile ascunse şi-ncurcate ale revoluției. Poate că totuşi fața ei violentă nu i se potrivea.

Poate că nu era demn de asceza şi martiriul pe care înspăimântătorul catehism le presupunea. Era încă tânăr, deşi şubrezit de anii de ocnă şi rătăciri, când s-a-ntors în Europa, întâi la Ham- burg, apoi la Londra, unde s-a şi stabilit. întâlnirea cu Sergij Stepaniak, care milita pentru schimbarea Rusiei pe căi revoluționare, dar paşnice, i-a confirmat eroarea-n care rătăcise. Nou fondata Societate a prietenilor libertății Rusiei era frecventată de oameni înțelepțiți, ce acceptau schimbările treptat, pe căi politice, a năbădăioasei troici.

La întâlnirile Societății londoneze o cunoscuse pe Ethel Lilian, veche revoluționară şi ea, cu lungi stadii de şedere în Rusia si activitate narodnicistă. Era urâtă si cu un an mai în vârstă decât Wilfrid, dar la fel de educată ca si el si la fel de devotată măicuții Rusii. Se căsătoriseră în 1902, în cerc restrâns de foşti revoluționari, acum uşor încărunțiți, nițel îmburgheziți, cu idealurile transmutate în amintiri. Voynich îşi anglicizā numele, îsi luă cetățenie britanică si deveni anticar, urmându-si o veche şi multă vreme uitată pasiune pentru cărțile rare. Cu trecerea anilor, orice activitate revoluționară încetă pentru cuplul ce trăia acum în lumea cărților, ea scriindu-şi romanele *(Tăunul* era deja publicat în America şi Anglia şi-i adusese oarecare notorietate), el

deschizând librării şi achiziționând manuscrise şi tipărituri vechi. Cum librăria din New York, deschisă în 1914, mergea foarte bine, cuplul de foşti revoluționari se mută şi el dincolo de ocean, unde cei doi trăiră până la moartea lui Wilfrid în 1930 şi-a lui Ethel în 1960, când autoarea *Tăunului* avea adânca vârstă de 96 de ani, iar eu, în Floreasca mea adăpostită sub cupola curcubeeană, de cealaltă parte-a pământului, numai patru.

„Poți să-l iei cu tine“, spusese în cele din urmă Palamar, trecându-şi obosit palma peste părul cărunt, pieptănat pe spate,

lipindu**-l** şi mai tare de craniu. „E ultima carte pe care ți-o împrumut, acum, când biblioteca mea nu mai există de mult.“ S-a ridicat şi m-a privit impersonal: întrevederea se terminase, înainte să ies din odaie, am mai aruncat o privire către marele dulap metalic, gri perlat, întins pe tot peretele din stânga. Contrasta atât de tare cu tot ce văzusem în casa bibliotecarului, încât nu m-am putut opri să nu-ntreb în treacăt, cu jumătate de gură: „Ce-aveți în fişetul ăsta?” „Aa, tot un fel de cartoline”, mi-a răspuns fără să se mire. „Când îmi aduci manuscrisu-napoi (hai să respectăm regula celor trei săptămâni de altădată), am să-ți arăt. Dar poate că ştii deja, poate deja i-ai văzut. Sau poate ți-au căzut privirile pe biroul meu din fosta bibliotecă, şi-ai observat planşele din carte. Acolo lucram, de obicei, în orele lungi în care te aşteptam.“

M-a condus până la ieşire şi mi-a strâns mâna, privindu-mă cu ochii lui căprui, acum întunecați în penumbra antreului. „Te aştept”, mi-a mai spus, şi m-am gândit că m-a aşteptat întreaga lui viață. M-am îndepărtat pe aleea întunecoasă, am auzit uşa-nchizându-se şi-atunci m-am întors ca să mai privesc o dată casa mare, sloi de smoală ce oblitera stelele, pălind în vântul rece al nopții. Singura fereastră luminată s-a stins după câteva secunde, şi-apoi şi

felinarul în formă de cap de dragon. Lucrul ăsta m-a mirat şi m-a făcut să aştept alte câteva minute, cu părul răvăşit de vânt. Mă aşteptam să se aprindă altă fereastră undeva, pe vreuna din fațadele casei, în definitiv Palamar nu putea sta pe-ntuneric, trebuia să mănânce, să se pregătească de culcare, să meargă la baie… Am cotit pe-o altă alee, apoi am dat ocol casei: nici o lumină. Doar un imobil mare şi negru, înconjurat de stele.

Când mă întorceam, de-a lungul zidului din dreapta, ca s-ajung din nou la intrare, am auzit zumzăitul. Abia perceptibil, dar inconfiindabil pentru mine. Pământul tremura de asemenea uşor sub paşii mei, căci zgomotul electric, de uzină în schimbul de noapte, venea de sub casă, din adânc. „Prin urmare are şi el, ca şi mine, un solenoid sub fundație. Prin urmare, domnule Palamar, sunteți parte din poveste chiar mai mult decât am crezut“, am şoptit şi, după alte minute bune, am luat-o spre şosea. Trecând pe lângă cinematograful Titan, am auzit vocea graseiată a lui Fernandel, apoi vocea gingaşă a cine ştie cărei actrițe care-i dădea replica. Sala era probabil plină, căci din când în când izbucneau hohote înăbuşite de râs. In stație nu era absolut nimeni. Am aşteptat acolo tramvaiul mai bine de-o oră. In cele din urmă a venit, clătinându-se pe şine. Am urcat la remorcă, şi ea complet goală. M-am aşezat pe-un scaun, m-am văzut reflectat în geam: un strigoi într-o lumină bolnavă, apoi mi-am lipit tâmpla de spătar şi-am adormit. M-am trezit într-un depou dintr-o zonă necunoscută-a oraşului şi-a trebuit să aştept dimineața ca să găsesc o cale de-a mă-ntoarce acasă.

Irina e însărcinată. E de negândit şi de neimaginat ca lumea însăşi, şi la fel de înspăimântător pentru mine, căci „orice înger e cumplit” şi „pe al treilea nu mai pot nici măcar eu să-l privesc”. Mă ascund după citate pentru că nu ştiu ce să fac şi ce să cred. Ştefana n-a rămas niciodată gravidă, deşi nici cu ea nu am împiedicat în vreun fel spectacolul ăsta de păpuşi ruseşti, nici n-am fi avut cum: prezervativele de la debitul de

tutun se sparg la prima folosire, iar pastile anticoncepționale sau spermicide nu există. Cu Irina nici nu mi-a trecut prin cap că momentele noastre de plăcere extremă, fie paradisiacă, levitând încolăciți în mijlocul odăii, la un metru deasupra patului nedesfacut, fie perversă şi-ntunecată, între cearşafurile ude de transpirație, ar putea face parte din lanțul cauzal, obscur pentru primitivi şi libertini, ce dă la capăt rodul ghemuit în miezul omului care naşte şi alăptează. Când mă gândesc la graviditate, orice realitate-a maternităților şi-a obste- tricienilor, a meselor de naştere şi-a copilului plin de sânge şi meconiu mi-e din capul locului interzisă. O gravidă din cele pe care le vezi uneori atât de des pe stradă, mai ales primăverile, călcând greoi printre bălțile în care se reflectă cerul, n-a fost niciodată pentru mine o femeie care va naşte: ea există în sine, a fost astfel întotdeauna şi va fi la fel întotdeauna, fără nici o legătură cu bărbații, copiii şi femeile celelalte, care nu sunt gravide. E o stare a ființei omeneşti pe care mintea mea holonică nu şi-o poate imagina decât ca pe-o eternă matrioşka: în pântecul oricărei gravide e o gravidă ce poartă-n pântec o gravidă, până la capătul capătului acestui şir, la scara Planck, unde se opresc din diviziune spațiul, timpul, cauzalitatea, graviditatea. De câte ori am văzut, de fapt, o femeie însărcinată, i-am transpa- rentizat pântecele în imaginație ca să văd, acolo, *inter urinas et faeces,* mica femeie cu pântec străveziu legată ombilical de cea uriaşă din jurul ei şi nutrind-o la rândul ei pe cea din propriul pântec. Copilul, prin urmare, nu putea, nu poate fi pentru mine decât o fetiță. Un băiat expulzat dintr-un pântec n-ar putea fi decât un monstru melancolic, demn de-a fi expus, plutind într-un cilindru plin cu formol, într-un muzeu sinistru asemenea celui de la Morgă.

„Irina e-nsărcinată“ înseamnă pentru mine, prin urmare, că vom avea o fetiță. Mi-a spus ieri, în cancelarie, la geam, pe când priveam amândoi fabrica părăsită şi castelul de apă prin

ceața subțire care se lăsase peste periferia noastră de la capătul lumii.

Mi-am amintit scena din adâncul timpului când am ieşit pe terasa casei mele, în vântul si mirosul de furtună care ne trans »

formaseră în nişte daimoni ai toamnei, când, bătuti si zdrențuiți de vânt ca nişte drapele, ne roteam amestecându-ne hainele şi părul, şi când ea, femeia mea blondă şi fantastă, îmi strigase printre rafalele pline şi rotunde de vânt că şi ea ar salva din casa-n flăcări copilul, chiar dac-ar fi Antihristul, chiar dac-ar fi Hitler, chiar dac-ar fi Lucrezia Borgia sau Messalina. M-am gândit că, dac-a fost vreodată un moment al însămânțării, al pătrunderii spermiilor crepusculare-n receptacolul ei de sidef organic, el n-a fost în timpul încolăcirilor noastre plutitoare sau strivite-ntre cearşafuri de-o gravitație absurdă, ci atunci, când ne răsuceam fericiți, ca nişte giruete sclipitoare, sub cerurile de furtună. Atunci o concepuserăm pe cea care urma să fie scoasă, în brațe, dintre grinzile-n flăcări care se prăbuşeau peste tot, prin fumul care te orbea şi sufoca, printre urletele sfâşietoare ale celor arşi de vii, lăsând în centrul casei condamnate pictura surdă şi oarbă şi insensibilă la durere, „acel unic obiect prin care neantul se onorează“...

Pentru că eram singuri, am luat-o de mână şi-am tăcut câteva minute mai departe amândoi, simțind din plin irealitatea acelei săli, a ferestrei, a peisajului de-afară şi-a lumii. „Din clipa asta se schimbă totul“, m-am gândit, fără să-mi pot imagina schimbarea. Ea avea degete uscate şi reci. Mâna ei pasivă stătea-n palma mea cu un fel de resemnare. Apoi am mers, fără să mai simțim nevoia să ne spunem ceva, la dulapul cu cataloage, unde mai rămăseseră doar ale noastre. Am ieşit cu ele sub braț pe culoarele pustii, apoi am fost, fiecare, singur, cum şi eram, cum aveam să fim mereu, chiar şi ca părinți ai copilei noastre, care, deocamdată, era

doar o larvă minusculă, elastică, pulsândă, hrănindu-se cu trupul pe care-**l** parazita şi-l sfinţea. Am urcat pe scara ce ducea spre etajul superior, scara aceea de mozaic ordinar, cu pereţi vernil vopsiţi în ulei, şi care, în sus şi-n jos, se prelingea cu un număr nedefinit de etaje, dar la clasa a VTI-a S, unde aveam ora de română, am găsit uşa dată de perete şi un singur elev de serviciu făcându-şi de lucru la tablă cu un buret înmuiat în oţet.

Nimic nu mi s-a părut vreodată mai dezolant decât o clasă pustie, părăsită de populaţia ei de fiinţe mărunte, cu cranii disproporţionat de mari şi cu ochi care parcă vor să te-nghită. Când „Mărie Celeste” a fost descoperită plutind în derivă pe nesfârşitul ocean, pe drumul îngheţat al cetaceelor, a şocat şi a-nspăimântat dispariţia echipajului, pustietatea punţii şi-a cabinelor, inumanul oricărei înjghebări omeneşti golite de locuitorii care-i dau utilitate şi noimă. Fiecare clasă goală, cu paltoanele încă atârnate-n cuiere şi cu teancuri subţiri de cărţi şi caiete pe pupitrele mâzgălite, cu câte-un geam deschis şi cu briza de-afară umflând fantomatic perdeaua, mi-a adus mereu lacrimi în ochi, căci mi-a amintit de-o zi din adâncul timpului, când am intrat, pe la mijlocul vacanţei mari, în şcoala unde-nvă- ţam, şi-am găsit-o singură, melancolică şi deşartă, încremenită sub glazura timpului ca o fotografie cu culori prost reproduse.

Elevul de serviciu, un băieţel care, nu se ştie de ce, purta cravată de pionier la gât, mi-a spus că toţi colegii lui au fost luaţi la control la cabinetul dentar. Ora de română nu se mai făcea. Nu ştiam ce să fac, aveam mintea în întregime ocupată cu copilul meu şi-al Irinei, de parcă l-aş fi avut, aş fi avut-o, ghemuită în craniu. Am intrat totuşi în clasă şi m-am dus la geam. Pe pervaz erau câteva cutii de conserve pe post de ghivece, cu muşcate şi cerceluşi lipiţi de geamuri. De-aici peisajul din spatele şcolii se vedea mult mai bine şi mult mai departe. Vedeam spinarea arcuită, colosală, a Şoselei Colentina străbătută de tramvaie, maşini mici şi autobuze,

castelul de apă cu marea lui sferă din vârf, rondul unde-ntoarce tramvaiul 21, şi mai ales, strălucind într-un etern amurg, ca şi când ar emana ea însăşi, din toate puterile ei, un gaz galben, crepuscular, fabrica părăsită, în ale cărei catacombe de neuitat nu mai fusesem de ani de zile. îmi aminteam de parc-ar fi fost ieri drumul meu cu profesorul de matematică Goia - acelaşi care-mi vorbise de Hinton, căci nimic nu e-ntâmplător în lumea asta de enigme şi vis -, prin halele fantastice şi printre utilajele nepământene ale acestei construcții, iar imaginea fetei colosale dormind ghemuită-n centrul sălii rotunde mi s-a părut atât de vie, atât de imperioasă, încât m-am hotărât să merg din nou acolo în ora liberă pe care-o aveam înainte. Mai ales că, privind fix către silueta clădirii decupate pe cer, mi s-a părut că foarte înalta fereastră circulară din mijlocul frontonului de cărămidă sclipea nebuneşte, ca un far, ca ochii hipnotizatorului dintr-un film străvechi, decolorat.

Am ieşit din scoală si-am luat-o iarăşi pe străzile cartierului, am depăşit iar alimentara şi centrul de butelii, am cotit pe Depozitului şi m-am trezit din nou, cu piele de găină pe trupul la fel de-nfiorat ca şi sufletul, față-n față cu uriaşa clădire din mijlocul maidanului plin de gunoaie. Pereții orbi, de cărămidă, purtau urmele unor vechi incendii. La o-nălțime amețitoare, ferestre ovale erau încadrate de personaje de stuc, spasmodice şi ciobite, ieşite din melancolia cine ştie căror sculptori abstruşi, şi care parcă nu țineau de clădire, ci pluteau în jurul ei, în aerul tandru şi trist al primăverii. încet, am ocolit clădirea ca s-ajung în fața ei. Poarta-şi purta mai departe lacătul cât un cap de copil, iar la treizeci de metri deasupra himera-şi întindea încă aripile de liliac, țipând inaudibil, un țipăt vizual, un țipăt tactil, un țipăt osmic, deasupra întregului univers.

Am găsit intrarea şi m-am afundat iarăşi, singur de data asta şi fără lumină, în tunelul oblic ce m-a dus în adâncul construcției. Am regăsit groapa adâncă din miezul halei,

mormintele şi cavourile de marmură, calcedonie, malachită, în care se-ncrus- tau plăcuțe coclite de aramă. Am zăbovit fără voia mea printre ele, am citit inscripțiile scrise-n limbi necunoscute, cu simboluri pe care însă le ştiam atât de bine: cruci, stele, roți dințate, semi- lune, inele... Pe placa de deasupra porții celui mai mare cavou, cu caneluti dăltuite-n marmură trandafirie, am putut desluşi, cu buricele degetelor mai curând, un rând bizar, pe care nu-l observasem prima dată:

SIGNA TE, SIGNA, TEMERE ME TANGIS ET ANGIS

Semne, teamă şi atingere, m-am gândit, fără să-mi imaginez că pot traduce corect, dar am avut un moment de plăcere, chiar

copleşit de imensitatea oliv-veşted-trandafirie de deasupra, când am observat că stihul latin era un palindrom: se putea citi întocmai şi de la sfârşit la-nceput.

Am urcat apoi pe una din marile grinzi care se-ncrucişau, oblic, sprijinite cu un capăt pe marginea de sus a gropii şi m-am găsit iar în marea şi melancolica hală. Fâşii late de lumină cădeau oblic din ferestrele ovale aflate la o înălțime colosală deasupra podelei din patrulatere strălucitoare, ondulate şi deformate de venele pulsând dedesubt cum se vălureşte pământul plin de rădăcini în preajma unui mare copac. Firele de praf, miliarde de minuscule lumi locuite, se roteau în valuri lente în acea precisă şi cristalină lumină. Prin spărturile acoperişului se zărea cerul de primăvară, pe care se alergau norii. Dar aerul rămânea totuşi întunecat şi gelatinos în uriaşa incintă, iar culoarea ce domina era un oliv dezolat, inducând un sentiment de irepre- sibilă singurătate. Am înaintat, de-a lungul şinelor şi benzilor de montaj (pentru ce obiecte ce nu erau din lumea noastră?), până m-am aflat din nou în fața celor cinci agregate complexe, de metal strălucitor,

ce se-nălțau până la două treimi din înălțimea sălii, şi ale căror baze cilindrice de beton erau vopsite, ca-ntr-un joc de copii, în culorile pe care le găsisem, în aceeaşi ordine, şi pe unghiile Valeriei: roz-murdar, albastru-nchis, stacojiu, oranj-siena, galben intens. Le-am dat ocol, ca şi prima dată, uimit de aerul lor însingurat şi intangibil, de crusta imemorială a enigmei lor. Le puteai atinge cu degetele, pe vârfurile cărora rămânea un ulei fin, dar nu şi cu înțelegerea ta omenească, umilită clipă de clipă de cei cinci îngeri tehnologici ce se-nălțau către acoperişul spart. înfiorat de răcoarea din hală, mă gândeam să merg către capătul ei ca să-ncerc să regăsesc intrarea azurie, când am văzut cu coada ochiului, pe peretele opus celui în care descoperisem intrarea, ceva ce nu remarcasem înainte.

Erau, într-o ramă din acelaşi metal ce părea mercur solidificat şi totuşi cumva încă fluid ca o miere groasă, cinci cercuri trandafirii care mi-au atras atenția. Le-am privit mai bine şi mi-am dat seama că erau cumva vii. Să fi avut diametrul cercului pe care-l formezi cu degetele celor două mâini, când îți atingi între ele degetele groase şi arătătoarele. Sau diametrul unui vagin dilatat complet în timpul unei naşteri, mi-a trecut prin minte. Cercurile aveau culoarea pielii şi-o structură bombată şi-mple- tită. Cum se aflau chiar în dreptul feței mele, nu m-am mai putut îndoi: erau nişte foarte mari burice de piele vie şi sensibilă, încastrate-n metal. Se vedea bine felul în care fuseseră legate, cum pielea palidă se răsfrânsese peste firul chirurgical - sau poate, ca la naşterea mea, numai simpla sfoară de-mpachetat - într-un fel dulce si mişcător, căci fiecare dintre cei cinci butoni terminali

cu diametrul unor mari trandafiri păreau nu doar înduioşător de roz în paloarea lor, dar şi parfumați asemenea unor roze mistice. Păstrându-le proporțiile, fructele umane ce ar fi avut în mijlocul pântecului, cum merele păstrează încă adâncitura şi codița prin care atârnaseră cândva de ram, aceste burice ar fi fost de-a dreptul nişte uriaşi.

Ştiam, ceva în mine înțelesese imediat, ce-aveam de făcut. Mi-am aşezat palma, cu toate degetele răşchirate, pe prima emisferă de piele vie şi caldă. Deodată,-n jurul ei, pe buza metalului, a apărut un cerc de lumină fluorescentă, de culoare roz posorporât, şi-n aceeaşi clipă (simțisem asta şi-mi întorsesem deja capul spre celălalt capăt al sălii) piesele concatenate ale primului angrenaj începură să se desfacă lent, lăsând între ele spărturi de lumină puternică, omogenă. Metalul s-a retras tot mai mult către baza agregatului şi către partea sa superioară, între care s-a arătat, în toată puritatea ei, o fiolă enormă, cu pereți cilindrici de sticlă groasă, plină de un lichid limpede şi

auriu asemenea celui cefalorahidian. în mijlocul fiolei am crezut că desluşesc o sferă mare, concretă, albicioasă, brăzdată de canale fine. „E o morulă", mi-am spus, e o sferă de celule vii, apărute toate prin câteva diviziuni ale oului primordial. Când va creşte destul, pereții ei se vor răsfrânge-n interior, conform planului divin, formând foițe embrionare, cum începi pri- mele-ndoiri ale hârtiei în arta cea mai apropiată de embriologie, cea a figurilor de origami. Deocamdată însă, oul minunat părea cufundat în somn şi poate-n incomprehensibile vise.

Am apăsat apoi pe a doua emisferă şi, în timp ce-i simțeam textura în palmă, cel de-al doilea cilindru s-a desferecat, în aceeaşi linişte desăvârşită. De data asta am mers lângă el, ca să nu scap nici unul dintre detaliile obiectului compact şi pulsând din mijlocul lui. Dându-mi mult capul pe spate, l-am văzut, într-un racursi ce-l scurta uşor, deformându-1, asa cum vezi statuile de pe cornişele templelor. Trebuie să fi avut acum doi metri lungime şi era, fără putință de greşeală, un embrion uman aşa cum arată el la vârsta de două luni, când deja-i poți zări capul uriaş, tronconic, adânc gârbovit, încât fața cu ochi încă-ngropați în carnea albicioasă, translucidă, i se lipeşte de torace, iar membrele, cu degetele deja formate, răsar boante de-o parte şi de alta a trunchiului ca la marii

peşti Latimeria rătăciți anacronic în oceanele noastre. Părea, de altfel, un astfel de animal concret, elastic şi-ntreg, un monstru saturnin căruia nu-i lipseşte nimic şi care n-are de ce să evolueze, pe care l-ai putea-ntâlni în mlaştini pline de plante carnivore sau în apele calde ale tropicelor, încurcat în alge marine, hrănindu-se cu ființe ciliate şi transparente.

Următoarele două tuburi gigantice, dezvelite, limpezi în încrucişarea coloanelor de lumină oblică venite dinspre ober-lihturi, după ce-am apăsat pe al treilea şi-al patrulea buton cald şi moale şi trandafiriu, cuprindeau imaginea răvăşitoare a fetusului uman, la vârsta de patru luni şi de şase luni, viu şi pulsând, atârnat de cordonul ombilical ce, încrețit, se-nfaşura-n lichidul auriu ca să dispară undeva-n baza fiolei. Fabuloasele ființe, cu frunțile mai departe aplecate spre piept, cu ochi enigmatici de insectă sub pielița străvezie a pleoapelor, cu mugurii urechilor deja formați, cu membre tot mai zvelte, dar cu, mai departe, capete fascinant de masive, disproporționate față de trupurile tot mai longiline, crescuseră mult față de cele din primii cilindri: păreau nişte pui de balenă, dar visători şi clorotici asemenea cărnii hialine-a meduzelor. Organe şi cartilagii se străvedeau întunecate, în tot trupul feților uriaşi, iar craniile moi erau brăzdate de artere-nnodate, ramificate, albastre şi purpurii. Privind de dedesubt, de la picioarele colosalelor eprubete (ce trebuie să fi avut o palmă grosime şi să fi fost alcătuite din safir incolor sau cristal de stâncă), era uşor să-ți dai seama că embrionii erau de fetiță.

Ultimul făt, ce umplea-n grosime cilindrul cel mai apropiat de poarta de la intrare, cea lăcuită, aflată sub zborul şi țipătul mut al marii himere, era masiv ca un elefant alburiu-trandafiriu, şi era-ntors cu craniul către podea. Ghemuită, cu capu-ntre genunchi, îmbrăcată-ntr-o lanulă pufoasă ce strălucea-n lumină ca un glob de păpădie, şi care se dizolva deja în lichidul scânteietor, fetița era gata să se nască. Nu se putea imagina o fețişoară mai gingaşă, membre mai grațioase,

degete mai suple, vrăjind în aerul lichid al cilindrului, spinare mai delicat curbată, cu insulițele de aur mat ale vertebrelor ivindu-se din loc în loc din pielea netedă şi întinsă. Sub pleoape, ochi omeneşti, dar mari cât jumătate de față, se zbăteau din când în când în bufeuri,

dovadă că fetita visa.

M-am întors în fața plăcii de metal la timp ca să văd cum butoanele organice se retrag în mercurul gros ca mierea, pierind

treptat, sub invazia lentă a substanței lucioase şi cenuşii. în câteva minute, numai cercurile luminoase, colorate în cele cinci nuanțe, rămăseseră ca mărturii oarbe ale întrerupătoarelor ombilicale. Hala tăcea din răsputeri, încremenită în jeleul aerului veşted. Mi-am rotit privirea-n jur: marea incintă fusese îndeajuns de stranie şi până-atunci. Când o explorasem cu Goia fusesem fermecat şi oripilat de amestecul ei de templu străvechi şi spațiu industrial, de arhitectura ei ce-mbina oțelul cornier şi figurile alegorice de stuc, de norii ei ce defilau, galbeni, prin spărturile plafonului de parc-ar fi fost pictați pe curbura lui de un melancolic Tiepolo. Acum însă, cu cei şase cilindri despuiați de crusta lor xenotehnologică şi cu fetuŞii uriaşi plutind în apa lor încremenită, sala îşi arăta deodată o altă față, cea a unei emoții sfâşietoare, de sfârşit de lume, a unui spațiu în care nu se poate respira şi trăi. Am început să plâng, cu capul pe postamentul de ciment, vopsit în galben, al ultimului cilindru.

Mi-e greu să estimez cât timp a trecut astfel, dar când am ridicat capul am crezut că desluşesc o subtilă schimbare în structura luminii. Ziua se-nclinase, imperceptibil, spre seară. Coloanele de lumină căpătaseră o nuanță de ambră. Venele groase de sub podelele murdare, pline de şpan şi de ulei, începuseră şi ele, parcă, să gâlgâie lent, peristaltic, în liniştea edificiului părăsit: „Dacă hala asta e cu adevărat ceva de felul

unui vechi radio cu lămpi şi galenă”, m-am gândit, „acum el e deschis, primeşte mesaje de undeva, de la o distanță inimaginabilă, şi-n curând va-ncepe să cânte“. Doar că acel cântec măreț şi copleşitor izvorât din cilindrii fabricii părăsite ar fi putut să nu fie pentru minusculele noastre cohlee din stâncile temporale, spirale asimptotice oprite doar după două ocoluri în jurul columelei, al doilea de două ori mai departe decât primul.

Am dat ocol liniei de montaj celei mai apropiate de mine şi-am mers în partea opusă a halei, acolo unde-mi aminteam că găsisem matricola desprinsă din copci şi apoi uşa ce lumina, palid-albastru,-n penumbră. Am regăsit, pe perete, ramele pline de mecanisme, pârghii, ciocuri, tacheți şi volanți, cadrane ce-şi schimbau lent forma, comutatoare ce se umflau ca nişte ciuperci buretoase, toate din metalul fluid omniprezent în incintă. Am găsit, de data asta mult mai repede, caseta cu cifre mobile unde trebuia introdusă combinația adecvată. Am format degeaba vechiul cod, care-mi rămăsese gravat strălucitor în cine ştie ce împletitură sinaptică din creier. Am încercat şi alte numere. Conturul albăstrui al uşii rămânea încremenit. Şi totuşi, nu doar că *trebuia* să intru, că pentru asta eram aici în loc să-mi țin ora de română, dar ştiam sigur că aveam să intru, chiar dac-aş fi-ncer- cat zile-n sir, fără să mănânc si fără să dorm, combinații ale celor cinci cifre. Nu mai eram, de mult, atât de naiv încât să cred că puteam eşua, că puteam face gesturi aleatorii, care să nu ducă la nimic. Ar fi fost ca şi când stiloul, în mâna autorului, ar fi-nce- put să se opună degetelor care-l ghidează şi să-şi scrie pe pagina imaculată propria poveste, alta decât cea pornită dintr-o minte, revărsată-n delta nervilor motorii din braț şi-apoi transformată-n micile şi precisele gesturi ce conduc, fără putință de-mpotrivire, instrumentul de scris pe hârtie. Cifrul era-mprăştiat în memoria mea, poate venea chiar mai de departe de mine, ca spaima înnăscută de şerpi şi păianjeni. Fiindcă toată cunoaşterea e anamneză,

trebuia doar să-mi aduc aminte, ca de primele imagini din copilărie, ca de, forma norilor din Floreasca şi ca de buzele crăpate ale Ştefanei, de cele cinci cifre, cu declicurile lor atât de sonore-n tăcerea sălii. Şi-ntr-adevăr, nu trecuse jumătate de oră şi deja mă aflam în fața uşii deschise. Numărul fusese 96105. Erau cifrele ce-mi apăruseră, aurii, când vizualizasem, în imaginație, lungul şir de cifre de pe hârtia din geanta portarului răpit la ceruri, pe când primele şi ultimele trei numere rămăseseră şterse şi cenuşii.

Eram pe drumul cel bun. Am mai privit o dată, peste umăr, cele cinci gigantice eprubete din sala-n care sticla şi metalul se-mbră- țişau atât de ciudat, şi-am pătruns din nou în culoarul ce ducea spre Sfânta Sfintelor acestui templu decrepit.

Mă-ntrebam mereu, în timp ce parcurgeam labirintul de acvarii, terarii şi diorame înțesate de ființele monstruoase din tratatele de parazitologie, dacă schimbarea cifrului avea s-atragă după sine schimbarea ființei ce umplea sala semicirculară ce se afla, o ştiam, la capătul afundării mele-n coşmar. Probabil că aşa era, căci nu umblam nici de-un sfert de oră prin sălile încărcate de exponate ce pluteau în lichidul lor în acelaşi timp pla- centar şi cefalorahidian: tenii, limbrici, sarcopți, amibe, căpuşe gigantice, urechelnițe şi lei ai furnicilor, şi larve oribile de libelulă, când am observat, odată cu schimbarea luminii, o modificare-n alcătuirea ființelor împlătoşate şi-nghimpate din spatele pereților de sticlă. Din loc în loc, printre dioramele cu bestii a căror vedere carbonizează mintea, zăream câte unul ce nu conținea decât o mare şi informă gogoaşă, de mărimea unui om, lipită de câte-un trunchi de arbore sau pe câte-o stâncă. Erau țesute dintr-un fel de pâslă alburie, ectoplasmatică, ai zice, asemenea fotografiilor trucate cu mediumi care în timpul şedințelor de spiritism scoteau pe gură astfel de valuri de pânză de păianjen, deasă şi orbitor de albă, vomă psihică ce stârnea consternarea. Foarte lent, de-a lungul parcursului, coconii

aceştia în care pulsa ceva viu se-arătau în număr tot mai mare, pe când menajeria infernu- rilor diminua ca număr şi putere. Curând mă mişcăm, înaintând ca hipnotizat într-o singură direcție, printre zeci de cutii de sticlă cu câte-o pupă agitată în mijloc, toate mari cât un om, ca nişte bolnavi înfăşurați cu totu-n cearşafuri ude, toate curbân- du-se-ntr-o parte şi-ntr-alta ca şi când ființele din interior ar fi vrut să rupă cu membrele încordate învelişul tare al crisalidei.

Tăcerea se făcuse aproape totală, trandafiriul întunecat lua în stăpânire muzeul de sub cine ştie ce țeastă, ce părea acum o odaie vastă la ferestrele căreia cineva coborâse draperiile roze şi vălurite.

Eu însumi mă simțeam schimbat. Călcam parcă mai uşor pe dalele dulci ale sălii, iar mâna mea, care uneori atingea fața rece a straturilor de sticlă, mi se părea acum subțire, alburie, cu degete neobişnuit alungite. Hainele începuseră să mă stânjenească, rogojinile astea grosolane pe care le purtăm peste binecuvântata noastră piele caldă şi suplă, aşa că până la urmă le-am tras de pe mine, lăsându-le să cadă câte una pe dalele ce le oglindeau plutirea lentă, gândindu-mă că la-ntoarcere le voi recupera una câte una. Când am văzut prima crisalidă crăpând eram deja gol. Trupul, aşa cum mi se reflecta vag în vitrine, îmi era acum subțire şi palid, cu capul disproporționat de mare, ca al copiilor de doi sau trei ani, şi ochi mari, negri, hipnotici, de insectă înțeleaptă şi tristă, pe o față cu celelalte trăsături mărunte, abia schițate. Mi-au venit în minte ființele ce rătăcesc timp de milenii pe drumurile lor de dincolo de moarte, ființele alburii ce-şi caută şirul de monştri, despre care ne vorbea Traian când stăteam pe pervazul cald de deasupra caloriferelor, la Voila. Mi-am amintit cât de frică mi se facuse-n acea noapte îndepărtată, cum fugisem în pat şi-mi trăsesem pătura peste cap, pentru ca luna plină şi ființele din povestea lui Traian să nu-mi devoreze creierul. Dar gândurile astea mi s-au risipit odată cu

prima ecloziune la care-am asistat, urmată curând de altele şi altele.

Căci din pupele rupte se zbăteau să iasă afară molii livide, cu fețe şi mâini de om, cu statura unui om, cu obraji feminini, guri de copil somnoros, dar priviri albastre şi ferme, de inteligențe conectate ombilical la spațiul logic. Pântecele inelate, de insecte, le erau acoperite de puf şi pompau, în fibrele zgârcite ale aripilor, un lichid ce-avea să le-ndrepte şi să le netezească.

Agățate încă de pupele pâsloase cu gheruleţele de la picioare, îşi uscau lent blănițele catifelate, aripile emanând praful solzilor minusculi şi-acoperite de desene criptice, abia mai închise decât restul aripilor cenuşiu-alburii. Erau frumoase dincolo de închipuire, deşi crepusculare, iar când au început să se-nalțe din terarii şi să se reunească deasupra, în grupuri compacte asemenea sfinților ce-şi strivesc corolele unele de altele pe pereții bisericilor, lopătând leneş din marile aripi de păsări de noapte, nu puteai simți decât o mare şi chinuitoare părere de rău că nu le poți zâmbi înapoi, atâta consolare şi lumină era-n zâmbetele lor. Dioramele pustii au rămas în urmă când, umbrit de stolurile de molii omeneşti, am ajuns în fața intrării în pântecul lumii. Moliile s-au strecurat în spațiul îngust dintre caverna de stâncă şi geamul emisferic ce-o căptuşea, acolo unde viermele de purpură-şi făcuse încolăcirile meandrice altădată, şi s-au risipit de-a lungul cupolei, acoperind-o cu fețele şi aripile şi pântecele lor, privind înăuntru ca sute şi mii de spectatori din lojele unui teatru de operă. Am ezitat în prag, tulburat de spectacolul ce mi se desfăşura înainte, de strălucirea de vis a sălii din mijlocul lumii.

Era o cavernă sferică, nu o jumătate de sferă, cum mi-o imaginasem. Podeaua era ea însăşi o uriaşă adâncitură, simetrică față de bolta ridicată deasupra, şi cu care alcătuia o încăpere perfect rotundă şi fără de seamăn. Putea avea mai

mulți kilometri în diametru şi era căptuşită cu un unanim perete de sticlă, ca un balon de săpun dincolo de care priveau miile şi zecile de mii de ființe înaripate, cu aripile lipite electrostatic de pereții curbi şi cu fețele adunate-n ochii unanim azurii. Stăteam pe pragul cavernei, de unde le puteam zări, până la marginea privirii, deasupra ca şi dedesubt, răspândite uniform pe sferica dioramă şi-n cele din urmă acoperind-o cu desăvârşire cu un mozaic escherian de aripi şi fețe.

Sfera era un craniu şi-un uter în acelaşi timp, şi era menită să adăpostească un fetus şi-un creier. Căci creierul nostru-şi ghemuieşte în țeastă homunculul motor-senzorial, la fel de diform, cu proporții la fel de neomeneşti ca şi ale fătului ghemuit în pântec, iar acesta din urmă e la rândul său produsul unei inteligențe supreme. In acest fel, timpul şi spațiul, somaticul şi cerebralul, lumina şi bezna, bărbatul şi femeia, visul şi realitatea, polul animal şi cel vegetativ al trupului nostru cu simetrie multiplă, iadul şi raiul, extazul şi abjecția, materia luminoasă şi cea-ntunecată, corpuscularul şi ondulatoriul fuzionau aici într-un obiect-notiune de ne-nteles si de nenumit, căci el transcendea eternele noastre dualisme. Aici nu mai erau nici sus şi jos, nici trecut şi viitor, ci doar o ființă perfectă ce, asemenea unui glob de cristal, reflectă totul fără a fi nimic. Da, în centrul sfericei caverne era o sferă. Ca o planetă de lavă, ca un soare ce se stinge cu-ncetul. Razele ei de ambră lichidă umpleau enorma cavitate. Pe fața ei alunecau imaginile lumii, ca nişte tatuaje pe-o piele mereu schimbătoare. Nu era frumoasă, era frumusețea. Dar acea frumusețe care arde si chinuie ca flăcările iadului. „Sunt în camera interzisă”, ni-am gândit, şi-a fost ultimul meu gând.

între timp, mă schimbasem din nou. Brațele mi se absorbiseră-n trunchi, iar picioarele mi se lipiseră-ntr-o coadă lungă şi vibratilă. Capul îmi era acum cu mult mai mare decât întregul trup, bombat şi plin de o substanță sidefie.

Acum pluteam în acel aer gelatinos, sub privirile corurilor de îngeri. Şi deodat-am simțit dragoste, sexuală şi cerebrală deodată, dragostea care mişcă soarele şi celelalte astre, dragostea care-i mai presus de credință şi speranță. Ca o zeamă de aur, ca un flux de fotoni, ca o protu- beranță ieşită brusc din sfera centrală, din creierul central, din fătul central, din mireasa din miezul lumii. Fluturând din cilul meu vibratil, am înaintat, am fost atras, de-a lungul spațiului gol, plin de iubire, către globul de foc molcom şi mereu schimbător din care răsuna, cu o putere mereu mai mare, chemarea chimică, drogul disperat, adicția disperată a Dumnezeirii. Vedeam acum cu tot craniul meu supradimensionat, de parc-aş fi fost un glob ocular de care-atârna codița nervului optic, iar ceea ce vedeam mă umplea de fericire şi de teroare.

Soarele central era de o inimaginabilă complexitate. Mintea omenească nu-l putea nici cuprinde, nici înțelege, îl putea doar iubi cum nimeni n-a iubit pe lume vreodată. înaintam spre el, spre ea, spre persoana a patra de negândit, spre a patra incon- cevabilă dimensiune, cu un sentiment de triumf si fatalitate: fusesem ales, eram alesul din miliarde* de semeni, toți cei ce trăiseră vreodată erau o singură ejaculare a unui zeu suprem. Se pierduseră toți, toți ce porniseră la drum odată cu mine, devorați de universul nostru coroziv, căzând unul câte unul pradă bucuriei şi pradă tristeții, orbi la semne, incapabili să asambleze piesele de puzzle risipite pretutindeni, învârtindu-se-n cerc în labirintul tridimensional, cu bucățica lui de brânză din centru. Rămăsesem doar eu pentru divinul martiriu al întâlnirii cu ovulul, iar acum stăteam față-n față şi ochi în ochi cu el cum ar sta un țânțar şi un elefant alb, împodobit de luptă. Căci era de necuprins în privire, şi-ți lipseau zecile de mii de simțuri ce-l puteau percepe aşa cum era. O limbă de foc s-a-ntins către mine şi m-a tras cu totul în corpul acela de aur topit, dându-mi moartea ce duce la naştere. îmi amintesc țipătul suprem al contopirii noastre,

scos nu de gura mea dispărută de mult, ci de craniul meu plesnind deodată în țăndări.

După care tot ce-a rămas a fost orbitoarea lumină a începuturilor.

In dimineața asta m-am trezit târziu, cu capul îngreunat de prea mult somn, cum sunt de zece zile-ncoace, de când am concediu medical. Parcă mi-au dat concediul ăsta special ca să pot boli-n voie. Nu sunt în apele mele. Dorm prea mult, visez prea mult, dar nici un vis, oricât de lipsit de speranță, nu se compară cu visul vast şi iterativ ce ține de când deschid ochii, pe la ii sau chiar 12 dimineața, şi până-i închid iarăşi, mult după miezul nopții. Visul în care se face că sunt în casa mea din Maica Domnului, că acolo am fost şi ieri, explorând numărul ei nedefinit de odăi, şi voi fi şi mâine, şi până la sfârşitul vieții mele. Visul în care sunt singur cu lumea mea într-o minusculă imperfecțiune a nopții infinite şi compacte. O bulă de aer, inobservabilă, într-un sloi de smoală cu diametrul cât eternitatea. Aici e Bucureştiul, cel mai melancolic oraş din lume, cotropit de molia zidurilor, mâncat de acizii tari ai timpului şi-ai nostalgiei, aici e cartierul cu şcoala 86 şi centrul de butelii şi Auto- mecanica, aici e Floreasca, intactă sub clopotul ei de sticlă, aici e macheta Şoselei Ştefan cel Mare. Voila e şi ea aici, cu pavilioanele si căsuțele ei din livada de meri înfloriți. Tot ce-am visat > > >

că trăiesc, tot ce mi s-a părut că mi se-ntâmplă. în fiecare dimineață, înainte de-a deschide ochii, mi se strânge inima: Tot aici voi ajunge? Tot *asta* voi numi realitate? Tot aşa va fi viața mea: casă — şcoală — casă - şcoală, fără putința spargerii acestui cerc

destructiv şi sinistru? De ce mi s-a dat, ca tuturor semenilor mei, o minte de zeu, dacă odată cu ea am primit un trup de sarcopt? De ce pot gândi, când nu pot gândi decât că voi pieri în galeria mea, săpată-n pielea unei ființe pe care n-o să

ajung s-o cunosc? De ce pot înțelege totul dacă nu pot face nimic?

Apoi mă ridic din pat, merg la baie, mă privesc în oglindă: un bărbat ce-a depăşit de mult vârsta de treizeci de ani şi care n-a făcut nimic pe lumea asta. Ochi negri, buze ferme, obraji nebărbieriți şi slabi. O pijama veche şi decolorată acoperindu-i umerii. „Efimov“, îmi zic ca un ritual de trezire. Efimov cu vioara lui dezordonată şi drăcească. După ce-a aflat cum sună muzica adevărată.

Mi-am spus-o şi-n dimineața asta, cu mai multă îndreptățire

ca altădată, pentru că spre zori, încă nedeşteptat cum trebuie,

am avut un fel de halucinație pe care-am simțit nevoia să mi-o

notez în jurnal. Am făcut-o grăbit şi neglijent, temându-mă să

nu pierd insolitul vedeniei, totuşi o transcriu aici, în prelungirea

manuscrisului meu tot mai de neînțeles:

>

Sunt într-un puț adânc, sau mai curând într-o clopotniță uriaşă, goală pe dinăuntru. De foarte sus, atârnă spre mine nenumărate sfori, de la unele subțiri ca firul de păianjen până la adevărate odgoane, groase ca pe mână. Dacă trag de oricare dintre sutele de frânghii şi ațe, foarte sus sună un clopoțel, un clopot de aramă sau un enorm clopot de catedrală. Dar nu asta e-n mintea mea. Trebuie să evadez din acel puț jegos şi sinistru. Nu e nici o altă cale decât cea care duce-n sus, spre invizibilul cer de deasupra, plin de clopote invizibile.

Aşa că-ncep, ca un păianjen ne-ndemânatic, să mă cațăr pe sfori în sus, stârnind o cacofonie îngrozitoare de clinchete şi dangăte şi sunete vibrânde de aramă. Cu timpul,

urcând tot mai sus, observ că sui mai eficient dacă apuc, în ordine, anumite frânghii, trecând cu o metodă instinctivă de la firele subțiri la cele mai groase şi înapoi. încep să fac game şi arpegii, apoi mici melodii, descopăr armonia şi contrapunctul şi desluşesc modelul ascuns al primelor fugi. Când ajung să compun piese mai complicate, simt că zbor în sus, prin țeava clopotniței, de parc-aş avea aripi.

Ajung, după ani de cățărare pe frânghii, parâme, sfori şi ațe ce-mi taie palmele, la o muzică supremă. Acum mă-nalț, purtat de ea, cu o viteză fantastică, asemeni unui glonte de aur topit printr-o țeavă ghintuită de armă. Sunetele se concretizează, devin materie. Construiesc, acolo sus, din ele, o tipsie de lumină pură de fotoni înghețați, duri ca diamantul, de care mă izbesc, împroşcând cu sânge şi creier, cu urină si dinți zdrobiți, minunea.

Şi doar aşa, eliberat de coaja organelor mele, a pielii şi-a simțurilor mele, pătrund în lumea de deasupra.

„Chiar aşa“, mi-am spus atunci, după ce m-am trezit, cum mi-o spun şi acum, încuviințând din cap fiecare frază. „Arta n-are sens dacă nu-i evadare. Dacă nu se naşte din disperarea de-a fi prizonier. N-am respect pentru arta ce aduce confort şi alinare, pentru romane şi muzică şi pictură ce-ți fac şederea-n celulă mai suportabilă. Nu vreau să pictez pe peretele coşcovit grădinile Tuileries şi nici nu vreau să vopsesc hârdăul din colț în vreo nuanță de roz. Vreau să văd călăreata de circ asa cum e: tuberculoasă şi plină de păduchi, şi culcându-se cu toți pentru un pahar de absint. Vreau să por vedea bine gratiile de la gemulețul de foarte sus, prin care nu coboară vreo rază ca să distrugă vedenia asta. Vreau să-mi înțeleg cu luciditate şi cinism situația. Suntem prizonieri în închisori concentrice şi multiple. Sunt prizonier în mintea

mea, care-i prizonieră în corpul meu, care-i prizonier în lume. Scrisul meu e un reflex al demnității mele, e nevoia mea de căutare-a lumii făgăduite de propria minte, cum parfumul e făgăduința întrolocatului trandafir. Vreau să scriu nu ca un scriitor, fie el şi de geniu, ci cum cânta Efimov, cu un orgoliu nemăsurat şi-o imperfecțiune sublimă. El găsise calea, care nu se găseşte prin tradiție, ci prin har, căci arta este credință si dacă nu e credință nu e nimic. Sunt diletant, o ştiu, nu cunosc trucurile milenare ale artei mele — cum sigur le ştie celălalt, în lumea lui unde are succes şi bani şi glorie şi femei -dar în obscuritatea mea mă simt liber si văd de-o mie de ori mai acut adevărul. înțeleg mai binț ca oricine de ce şi-a lăsat Efimov vioara să putrezească, de ce Vergiliu şi Kafka au vrut să-şi transforme capodoperele în cenuşă. Fiindcă tăcerea şi cenuşa sunt căi drepte, pe când muzica şi cărțile aruncate în lume sunt rătăciri. Cenuşa e soarta finală, oricum, a oricărei scrieri, de aceea nu voi suferi când si manuscrisul meu va-ntâlni focul. El nu e o carte, şi cu atât mai puțin un roman: e un plan de evadare. Iar după evadare destinul lui firesc este cenuşa.“ Cât de singur sunt, îmi spun în fiecare clipă a vieții mele. Cât de spectrală e viața mea! îmi zornăi în pumn, ca jucătorii de zaruri, vestigiile derizorii: dințişorii de lapte ce-au crescut odată din gingiile mele, bucățile mumificate de sfoară din buricul meu. Le-arunc pe masă şi-ncerc să-mi ghicesc viitorul din configurația aleatorie, asemenea constelațiilor, pe care-o formează spontan şi care nu se va repeta niciodată. Iar viitorul meu e-asemeni trecutului, văzut într-o oglindă cu stratul de azotat de argint tot mai mâncat de vreme şi de intemperii. Nu mă interesează. Oglinzile trebuie sparte. E misiunea catoptro- mantului să spargă toate oglinzile şi să termine cu arta divinației. Iar pânza tabloului nu trebuie îngreunată de culori — e destul de grea şi în împletitura ei imaculată de fibre —, ci sfâşiată, cum a făcut-o Fontana, în singurul exasperat gest de eliberare. Cum fac acum, chiar acum, cu pagina liniată-a caietului în care scriu, şi pe care deja am sfârtecat-o cu vârful pixului. Acum voi apuca buzele

rănii şi le voi depărta, ca să văd în golul ei scrisul de pe fila de dinainte. Citesc, acolo, între labiile uscate ale paginii mele, amestecând timpurile şi scriitura: „De ce pot înțelege

totul dacă nu pot face nimic?“ O carte străpunsă, înjunghiată-n

grosimea ei de-un pix care să treacă pe partea cealaltă, o scriere

perpendiculară pe volumul inextricabil, alcătuit din sute de

suprafețe mâzgălite disperat - aşa ar fi cartea mea, dacă ar fi

vreodată: o scriere în adânc,*prin* foi, şi nu împrăştiată pe fețele

lor, o scriere nemaivăzută si nemaitrăită vreodată.

M-au găsit zăcând în groapa cu morminte din fabrica părăsită, sub zidul marelui cavou trandafiriu, cel cu SIGNA TE, SIGNA… Probabil că am fost inconştient câteva ore, căci grupul de copii furişat prin tunel dăduse de mine pe seară şi-ncercase să mă aducă-n simțiri chiar acolo, în funebra-mbinare de mar- mură şi amurg. Cum n-au reuşit, m-au scos, în cele din urmă, în răcoarea serii şi m-am trezit lângă marele edificiu, pe maidan, în lumină de stele. Erau în jurul meu, fremătători, cu capete şi ochi mari, inexpresivi, cu diferența de sex anulată de-ntunecime. M-au ridicat în picioare cu greutate şi m-au purtat până pe Puiandrului, acasă la cel ce locuia cel mai aproape. Părinții lui au chemat salvarea.

Nu ştiu cum am ajuns la spital, dar m-am trezit a doua zi într-un salon mic şi îngust, cu doar patru paturi, o rezervă mai degrabă. Fireşte, nu mai fusesem acolo, din câte ştiam, niciodată, dar în acelaşi timp aveam o senzație de familiar, ca şi când aş fi simțit un fel de câmp de forță-n jur şi mi-aş fi amintit nu imagini, ci orientarea mea în el. Spațiul vuia aici

într-o anume tonalitate după care mi-am dat seama unde mă aflu. Nu eram

la Spitalul de Urgență, ci, cu toată certitudinea, la Policlinica Maşina de Pâine, unde mă duseseră ai mei de nenumărate ori când eram mic ca să-mi facă baterii întregi de injecții şi să mă tortureze, plăpând şi nevinovat, pe scaunele dentare. Lângă patul meu era un stativ cu două pungi moi de plastic atârnate la înălțime, una stacojie şi alta pe jumătate plină cu un lichid vag gălbui. M-am ridicat în capul oaselor şi-am văzut că eram îmbrăcat într-o pijama care nu era a mea şi că-n braț îmi pătrundeau ace mari şi groase, la capătul unor tuburi transparente. Celelalte trei paturi erau făcute, cearşafurile şi muşamalele erau perfect netede, nu ca-ntr-o rezervă adevărată de spital, ci ca-ntr-un desen care-ar fi înfățişat-o. Singurul* lucru viu şi mişcător, de parcă s-ar fi plimbat pe marea poză, era un gândac de bucătărie ce-şi țâra burta inelată pe tăblia vopsită-n alb de la picioarele patului de vizavi.

Am rămas întins pe pat, uitându-mă prin fereastră la ramu- rile-nflorite ale unui vişin, ce se legănau uşor în vântul primăverii, într-o stare de visătorie care-a durat, poate, ore-n şir, timp în care în boxa mea n-a intrat nimeni. Abia când s-a-nserat a venit o soră care mi-a pus termometrul şi-apoi mi-a schimbat pungile agățate pe stativ. Apoi am rămas iarăşi singur. Deşi se-ntunecase de tot şi cerul luase, timp de câteva minute, exact culoarea rozacee a florilor de vişin, încât inflorescența a părut să izbucnească brusc, obnubilând întreaga fereastră, tuburile de neon de deasupra patului au rămas stinse şi, cu încetul, m-am pomenit într-o mare umbră. Lumea se-ntuneca şi dispărea. Se dizolva în nimic şi în niciodată. De spaimă, m-am ridicat brusc în capul oaselor: mai existam? Se putea spune că mai trăiesc? Mi-am scos brutal acele din vene şi-am păşit în mijlocul camerei. Am deschis uşa şi-am ieşit pe culoar.

Nu era nimeni, probabil nu mai era nimeni în toată clădirea cuprinsă de înserare. Câteva geamuri sclipeau în capătul culoa-

rului asemenea unor bucăți de ambră. Nici un zgomot, în afară de cel al paşilor mei, al tălpilor mele lipăind desculțe pe mozaicul rece. Vernilul în care erau vopsite până la jumătate zidurile mi s-a părut neomenesc şi sinistru în acea penumbră eternă. Banchetele de vinilin mizer lipite de pereți în fața cabinetelor păstrau încă forma feselor ce le turtiseră-n timpul zilei. Am deschis o uşă de geam mat - care-a scârțâit teribil în tăcerea deplină - şi m-am găsit deodată, minuscul, în holul din care porneau, în sus şi-n jos, scările monumentale de piatră-nghețată. Clădirea policlinicii era una dintre acele construcții masive şi greoaie, cu ziduri atât de groase încât spațiile dintre ele, ca-n interiorul piramidelor, păreau abia nişte fisuri, nişte galerii prin care-nain- tai aplecat. Insă din când în când nebunia arhitectonică produceam miezul lor goluri carstice, săli de-o sălbatică şi absurdă grandoare, aşa cum mi se arăta acum casa scărilor. Şi treptele, şi balustrada cu pilaştri din acelaşi travertin lucios erau prea înalte pentru un om obişnuit. Urcând, mă simțeam un copil de câțiva ani care trebuie să ridice serios genunchii ca să păşească pe trepte, şi să se-nalțe pe vârfuri ca să poată apuca balustrada. Am urcat câteva etaje în singurătatea aceea de emulsie fotografică împietrită, am depăşit paliere cu intrări pe care scria BOLI INTERNE, CARDIOLOGIE, GINECOLOGIE, OSTEOLOGIE, LABORATOR, înşirate de-a lungul culoarelor ce se pierdeau în întuneric. Mi-am amintit cât de reci erau plăcile de sticlă între care stăteam gol până la brâu când mi se făcea câte-o radiografie, şi cum câtp-un cabinet medical se umplea brusc de damful de mucegai al penicilinei când sora se-apropia cu seringa de fesele mele dezgolite. Mi-era frig şi foame, nu mâncasem nimic de-o zi întreagă, dar continuam să urc, fără să ştiu ce caut, şi după ce-am depăşit trei paliere, răsucindu-mă odată cu marea scară în jurul unui gol în care-

ar mai fi încăput o clădire, am ajuns în vastul pod al construcției, acolo unde era stomatologia.

Pentru că lumina n-avea cum să pătrundă pân-aici, în spațiul larg, fără ferestre, al podului, ar fi trebuit ca umbra cafeniu-întu- necată din restul clădirii să se-ndesească aici până aproape de bezna totală. Totuşi, am putut urca în siguranță ultimele trepte ale scării-n spirală, cu masivele ei tronsoane lucioase de piatră, şi-am găsit podul umplut de-o lumină căpruie, neaşteptat de aurie pe-alocuri. Venea de pe geamurile mate ale celor patru uşi ale cabinetului dentar din fund, care luceau stins ca patru lingouri de aur. Un sunet vag, pulsatil, ca un tors de pisică, venea din spatele uşilor. Asta-nsemna, mi-am zis înfiorat, că policlinica nu era totuşi cu totul pustie, că în pragul nopții cabinetul dentar încă funcționa. Când ochii mi s-au obişnuit cu lumina scăzută ce lăsa colțurile marelui hol în beznă, am desluşit, pe banchetele de vinilin, câțiva pacienți care-şi aşteptau răbdător rândul. Ochii le luceau gălbui în semi-umbră. Nu mi-au dat nici o atenție, de parcă nu m-ar fi văzut ieşind din adâncul scărilor monumentale. Nu ştiam ce să fac, nu-nțelegeam de ce ucasem până acolo. Trebuia să mă aşez şi să aştept odată cu ceilalți, cum o făcusem de zeci de ori în copilărie, terorizat, lăsân- du-i pe toți să intre-naintea mea, sperând într-o minune ce-avea să mă salveze de inevitabila tortură? Trebuia să intru ca să văd ce se-ntâmplă? Am stat o vreme nehotărât în mijlocul holului, luminat de geamurile mate ale cabinetului ca o statuie de sare, şi până la urmă mi-am luat inima-n dinți. M-am apropiat de prima uşă din stânga, am ciocănit uşor şi-am aşteptat. Nimeni dintre pacienții înşirați de-a lungul zidurilor n-a protestat. Nimeni nu mi-a răspuns din cabinet. Atunci am apăsat clanța si-am intrat.

Lumina venea aici exclusiv de la marile farfurii cu becuri de deasupra scaunelor dentare. Era un galben murdar, asemenea urinei concentrate dinspre zori. Cabinetul era gol,

nu erau nici medici, nici pacienți, doar cele patru scaune identice, încre-

menite-n enigma lor, în linişte şi singurătate. Cadrele lor metalice, tapițeria de vinilin cafeniu a spătarelor şi-a sprijinitoarelor pentru cap, cleştii, acele, spatuiele şi oglinjoarele de pe tăvițele din față, totul mi-era familiar, atât de familiar din alte vremuri, şi-ntr-adevăr aveam puternica senzație că, păşind în cabinet, mă scufundasem în timp. Era un decalaj de vreo două decenii între vârsta scaunelor obtuze şi masive, prinse cu buloane uriaşe-n podea, modele străvechi, fosile hidoase ale artei stomatologiei, şi timpul care curgea afară din cabinet, mai proaspăt şi mai fluid.

Brusc, am avut sentimentul, pe care-**l** am atât de des când închid uşi după mine şi mă trezesc în camere izolate, că tot ce-i afară a dispărut pentru totdeauna, că am rămas zăvorât acolo pentru eternitate. Priveam cu spaimă către uşa de pe peretele cu vitrine de sticlă pline de instrumente sadice de tortură şi cu planşe înfățişând măsele şi gingii: era cuibul păianjenului, gaura din fundul plasei, unde pânza albă se-ngroaşă ca o pâslă şi de unde ies două labe articulate, semn că înspăimântătorul animal e acolo şi te pândeşte. Deocamdată, uşa era încă închisă.

M-am plimbat un timp pe lângă scaunele dentare, apoi, înfiorat, m-am aşezat într-unul dintre ele, sprijinindu-mi capul de perna tare de vinilin. Am deschis larg gura, sub lumina orbitoare, am strâns ochii şi-am aşteptat. Mă simțeam din nou copil, simțeam, prin carnea gingiei, fiecare nerv ce se strecura în canalele dinților: o floare de nervi, o actinie împingându-şi filamentele în apa legănătoare-a oceanului. Cineva avea să vină, cum venise de-atâtea ori în trecut, ca să cânte, ca un harpist al durerii, un cântec de agonie pe strunele nervilor mei dentari. Aşteptam urletul bormaşinii şi mârâitul frezei, căngile tijelor metalice, gustul de metal acru al aspiratorului de salivă. Aşteptam animalul gras în halat

alb, de dentist, să-şi prăvălească pântecul peste mine, să-i simt bătăile inimii şi gâlgâitul maţelor,

să-i văd ochii neiertători înfipţi în ochii mei, respiraţia amestecată cu a mea, sudoarea lui de pe frunte picurându-mi în gura larg deschisă în timp ce, pentru un timp nedefinit, sunt stors de substanţa durerii, cea mai limpede şi mai intensă substanţă din lume. Eram răstignit pe-un aparat de extras durere, unul dintre milioanele de mulgătoare de chin şi de urlet din lume, toate conectate-ntre-ele prin cabluri gofrate, organice, şerpuind pe sub fundaţiile realităţii. Şi trebuia să fie un loc în care toate conductele de carne pulsândă, ca rădăcinile arborilor bătrâni, convergeau într-o singură enormă ţeavă unde se-amestecau ţipetele de groază-ale omenirii, disperarea şi deznădejdea madre- porului cu mii şi milioane de fiinţe tăi, cu gurile roşii căscate larg, urlând cu ochii strânşi, pentru eternitate, în mâinile călăilor orbi şi surzi şi impersonali, instrumente ale teribilului nostru

destin. încotro ducea conducta verticală a suferinţei umane?

Cine se hrănea cu plânsul şi nefericirea şi neputinţa şi nimicnicia şi vremelnicia noastră? Cine se bucura de trosnetul oaselor noastre, de chinul iubirii ne-mpărtăşite, de ravagiile cancerului şi-ale morţii celor apropiaţi, de pielea arsă, de ochii scoşi, de venele explodate? Pentru cine substanţa limpede ca lacrima a nenorocirii noastre era necesară ca aerul şi ca apa? îmi imaginam ţeava cea verticală, ca un ac de seringă, dar cu diametrul celui mai bătrân baobab, coborând până-n centrul pământului şi hrănind acolo, în hipogeica sferă goală, un popor de necromanţi şi telepaţi înrudiţi cu ploşniţele, căpuşele şi sarcopţii. Hedonişti ai durerii, vizionari ai teroarei, arhangheli ai strivirii de viu, regi ai distrugerii şi ai urii...

Eram din nou copilul aşteptând cu inima strânsă venirea celui ce-avea să-l chinuiască, şi când am auzit deodată uşa des- chizându-se în fundul cabinetului, am tresărit violent, ca

altădată. M-am ridicat brusc din scaunul dentar şi, când l-am desluşit pe cel care ieşea încet din umbră, nu mi-a venit să cred.

Nu era nici un fel de dentist, ci un biet om bătrân şi ponosit, cu figura rătăcită, abia târându-şi picioarele pe mozaicul rece al podelei. L-am recunoscut, deşi nu-**l** mai văzusem de mult, pe paznicul nostru, nea Ispas, cel care fusese „răpit la ceruri" şi-apoi se arătase din nou, tăvălit într-un şanț, murdar ca un porc şi puțind a spirt ieftin. Mă gândisem de-atâtea ori la coincidența poveştii lui cu cea a Valeriei, la pata, cândva o oază de flori şi fluturi, acum un neg cenuşiu din care, după faimoasa lui declarație de la miliție, paznicul fusese absorbit de o forță irepresibilă, după care se trezise suspendat într-o noapte totală şi fără margini. Şi-n bezna aia simțise cum trupul îi e deschis şi cum instrumente mecanice umblă-n el, i-l trepanează şi-l modifică, îl leagă la alte trupuri din preajmă, îi împing sângele, limfa, urina şi celelalte lichide în tuburi care ieşeau din el ca să ducă undeva, cine ştie unde... Şi mai ales, povestise el în declarația agramată, scrisă cu creion chimic, se umblase în creierul lui, i se-nfipsese acolo ceva ce-l făcea să audă voci şi porunci, pe când fiecare gând al său era captat şi transmis mai departe undeva, unde era notat conştiincios. Schimbat astfel într-o ființă nouă şi plin de duh sfânt (după cum scria în depoziție), fusese în cele din urmă coborât din nou între oameni.

Ispas nu s-a mirat că mă vede acolo. A făcut doar gestul lui obişnuit când profesorii intrau pe poarta şcolii: şi-a dus degetele la tâmplă într-o parodie de salut milităresc. Apoi, cu ochi goi, a trecut mai departe, cu damful lui obişnuit de salam şi țuică ieftină. A ieşit pe uşa cabinetului, lăsând-o deschisă-n urma lui, încât un murmur puternic de voci, multe voci, a pătruns, spre mirarea mea, înăuntru. Prin uşă vedeam acum, într-adevăr, un hol înțesat de lume. Am trecut şi eu pragul şi m-am găsit între sute de femei şi de bărbați, de toate felurile, de toate vârstele şi condițiile. N-aveai loc s-

arunci un ac în largul pod al clădirii, şi-n plus aceeaşi mulţime năpădise şi scara de travertin până unde putea ajunge privirea. Oamenii stăteau înghesuiţi pe trepte şi chiar pe larga balustradă ce se răsucea amplu către adânc. Când s-a arătat Ispas, murmurul alb al vocilor a crescut deodată până la un fel de strigăt sau mai curând de geamăt de agonie, iar piche- tiştii, căci, îndoliaţi şi cu creştetele acoperite, nu mai puteau fi confundaţi, şi-au ridicat brusc pancartele grosolane, de carton gofrat sau placaj, pe care-şi scriseseră protestele împotriva suferinţei şi morţii: „Opriţi tragedia umană!“, „Boicotaţi agonia!”, „Strigaţi împotriva morţii luminii!”, „NU măcelului cotidian!”, „Jos leucemia!”, „Jos miliardele de secole în care nu vom mai fi!“, „NU prăbuşirii în puţuri de lift!”, „Opriţi deraierile!”, „Opriţi accidentele aviatice!”, „Stop atacurilor cerebrale!”, „Stop morţii sub orice formă!” Şi, risipite printre sute de astfel de lozinci, scrijelite cu pixul, fără caligrafie şi fără gramatică, pe carton şi hârtie de-mpachetat, din loc în loc, cu litere sângerii, asemenea macilor într-un lan de grâu, cuvântul cel mai dureros ce-a străbătut vreodată laringele uman făcându-l să plesnească în spută şi sânge: „ajutor!” „ajutor!” „ajutor!” „ajutor!”

Când se adunaseră cu totii? Si de ce aici? Poate fiindcă-n apropiere era cimitirul „învierea”? Aveau de gând să coboare şi să-l picheteze întreaga noapte? Portarul, înghesuit din toate părţile, căci fiecare voia parcă să-l atingă cu palmele-ntinse, le făcu semn să stea jos, aşa că, strângându-se ca să ocupe cât mai puţin loc pe mozaicul rece, toţi se aşezară ca o gloată supusă în umbra şi-n aerul livid, deja insuficient, al podului. Marele pod părea acum un recif întunecat, înţesat de ochi, toţi îndreptaţi către portar. Mă aşezasem şi eu, strângându-mi la piept pijamaua prea largă, aşa că-l priveam acum de jos pe portar, şi poate de aceea mi se părea acum, gălbejit, neras şi urduros cum era, totuşi învelit într-un fel de mantie de palidă lumină.

„Fraţilor”, începu bătrânul cu o voce inegală de alcoolic, în liniştea de gravură care se lăsase: „Fraţilor, aţi fost cu toţii martorii răpirii mele de pe lume şi ştiţi că spusele mele sunt adevărate. A fost asta, oameni buni, anu’ trecut pe data de şaptişpe aprilie, când s-a deschis cerurile deasupra mea. Io… veneam de la cârciumă, de la «Vraja mării», veche meteahnă, bat-o vina, şi nu eram în apele mele. Eram beat, fraţilor, ca s-o spun p-a dreaptă, dar nu mi se rupsese de tot filmu’. Nu mai ştiu cum am venit cu tramvaiu’ până la capăt, şi nu ştiu nici de ce am vrut să ies în câmp. Parcă mă chema ceva, parcă-mi zicea ceva în mine: «Ispase, du-te-n câmp, dincolo de şină, că eşti aşteptat acolo.» Am trecut de şcoală, am luat-o-n sus pe Dimitrie Herescu, mai mă frecam de câte-un gard, mai mă-mpiedicam de vreun bolovan - că se făcuse noapte-nfricoşată! - şi cân’ am ajuns în capăt auzeam chemarea aia tot mai tare, şi mi-era frică, da’ ursu’ nu joacă de bunăvoie. Mi se părea că era ceva acolo, vezi că ei încă de pe-atunci îmi transmiteau tot ce voiau ei să fac si mă mânau încolo si-ncoace, că eu am ştiut, fraţilor, că ăi din cer, ăia cu farfuriile, încă de mic a pus ochii pe mine. Da, pe mine, aşa cum mă vedeţi, că ei nu se uită la faţa omului, sau dacă-i beţiv sau curvar, la altceva se uită ei… La ce le trebuie lor. Io le tot spuneam la femeile de servici şi la profesori că-ntr-o zi o să mă ia, da’ şi şcolarii râdea de mine. Ei, să mai râdă şi-acum, dacă le mai dă mâna. Nu pe ei i-a vrut ăia, nu pe ăi deştepţi şi bogaţi: pe mine, pe Ispas de la poarta şcolii, a făcut ei experienţele lor.

Şi-am trecut peste şina de tren, fraţilor, şi era o noapte întunecoasă, cu nori amestecaţi ca-ntr-un cazan. Nu vedeai unde se sfârşeşte pământu’ şi-unde-ncepe ceru’. Şi pe jos era noroiu’ pân-la genunchi, de făceau ghetele fleoşc-fleoşc şi abia le puteai trage afară din mocirlă. Am luat-o peste câmp, că aşa-mi spunea vocea, şi-am căzut de vreo două-trei ori, de m-am făcut ca un porc. Şi servieta aia mare mă-mpiedica la mers, îmi venea s-o arunc cât colo, da’ măcar atâta minte am

mai avut şi eu s-o păstrez, că mai era-n ea ceva mâncare. De unde să fi ştiut io că n-o să-mi mai trebuiască? Am mers aşa să tot fie vo sută de metri pân-am găsit locu'. M-am oprit acolo, am dat drumu' genţii-n noroi şi mi-am făcut număru'. Ce, era prima dată când mi se-ntâmpla? Mai simţisem eu imboldu-ăsta, tot aşa, la beţie, ca să mă duc la vreo răscruce şi s-aştept acolo să mă ia. Dar degeaba le strigasem, cu braţele-n cruce: «Uite-mă! Sunt pregătit! Veniţi de mă luaţi!» că nu se-ntâmplase nimic, ba mă mai şi-njura trecătorii. La fel am făcut şi-acum. Mi-am dat capu' pe spate şi-am răcnit în vânt cât am putut: «Aicea sunt! Hai de mă luaţi!» Am urlat aşa vreun sfert de ceas, că acolo-n câmp chiar nu mă auzea nici naiba. Mă pregăteam să plec acasă şi deja mă gândeam ce bine-o să fie la subsolu' meu, pe salteaua mea, când deodată, fraţilor, s-a petrecut ceva nemaivăzut/[1]

Madreporul uman îşi ţinea în clipa aceea şi respiraţia. Liniştea se făcuse desăvârşită şi înfiorătoare, de parcă niciodată nu fuseseră în lume vibraţii pe care cohleea să le perceapă, cu care să intre-n rezonanţă. Lumea redevenise compactă, fără părţi mobile între care frecarea să producă măcar şi sunetul diafan al răsuflării, măcar şi adierea de petală-a clipitului din pleoape. Toţi ochii erau fixaţi pe faţa celui răpit la cer şi-ntors miraculos printre semeni, ca şi când el însuşi ar fi fost un heruvim acoperit de ochi de sus şi până jos. Am desluşit în mulţime câteva feţe cunoscute, cei care fuseseră în preajma mea în noaptea de la morgă, adânc scufundată-n timp şi-n substanţa hialină a creierului meu, când fantastica statuie-a Damnării coborâse din cupolă, despuindu-se de cer, şi stătuse pe tronul de judecată. Caty nu era, sau poate venise mai târziu şi asculta cuvintele bătrânului de undeva din josul scării (căci mulţimea trebuie să fi umplut scara până jos, la parter), în schimb mi-a sărit în ochi negul trandafiriu dintre sprâncenele profesoarei de biologie, şi l-am recunoscut după părul argintiu, lipit de craniu, pe bibliotecarul Palamar, care mi-a făcut şi el un mic

semn când ni s-au încrucişat privirile. Am tresărit fără să vreau când am desluşit într-un colț întunecat, în clarobscur, chipul lunatic al Ştefanei. Şi alții mi se păreau cunoscuți. Poate-i văzusem doar o dată, pe stradă sau în tramvai, sau poate mă-ntâlneam zilnic cu ei, cum o făceam cu vânzătoarele de la care cumpăram lapte şi pâine de pe platforma de la Teiul Doamnei, fără să le dau mai multă atenție decât maşinilor de pe stradă sau boscheților prăfuiți de pe marginea şoselei. Era acolo, de pildă, insul care umplea brichete, în colțişorul lui puțind a benzină, plin de tuburi de toate felurile şi brichete ruginite, strâmbe, mâncate de piatră, din incinta magazinului de mobilă de la Teiul Doamnei.

„Cum stăteam în mijlocu' câmpului şi strigam spre cer, şi

mă băteam cu pumnii-n piept, în bătaia vântului, am văzut

cum se-adună şi se-nvâlvoreşte un nor negru ca smoala chiar

deasupra capului meu. Se-ngroşea şi se-nvârtoşea acolo, răsu-

cindu-se, cum dai cu lingurița prin ceaşca de cafea. Şi-n el lucea

dâre de argint: apărea şi dispărea ca nişte năluci, oameni buni,

era frumos şi, aşa, ți se-ncrâncena carnea pe tine. Ştiam că a

sosit ceasu', că s-au arătat în sfârsit. Ştiam că ei mă vede de-acolo,

de sus. Şi deodată a strălucit o lumină-n jurul meu, care venea din nor, şi-am auzit nişte cuvinte, dar nu le-am putut desluşi. Şi ceva m-a apucat şi m-a tras în sus, m-a sorbit cum sorbi ciorba din lingură. Fraților, vedeam cum se depărtează pământu' sub mine, şi vedeam geanta rămasă-n mocirlă, şi luminițele de la casele din cartier. Vântu' era turbat, îmi smulgea hainele după mine, îmi răvăşea păru'. Pe când mă-nălțam, mă şi răsuceam încet, de vedeam când

oraşu', când câmpu', abia desluşite în noapte. Urlam de frică, şi deodată nu m-am mai înălțat şi s-a făcut întuneric. Beznă, oameni buni, nici să fii în pimniță, în fundu' pământului, n-ar fi fost aşa beznă. Şi tăcere. Era ca moartea, fraților. Nu mai era nimic pă lume. Nu-mi mai simțeam nici trupul, nu puteam să mă pipăi, nu puteam să strig. Eram ca-n coşciug, doar că eram viu. Şi-am zăcut aşa, doar cu groaza-n mine, nici io nu ştiu cât. Să fi fost zile, să fi fost luni - Dumnezeu ştie. Nu era noapte, nici zi. Nu mai era nimic, nimic, nimic." Ispas rămase o clipă cu ochii holbați, ca şi când şi-ar fi pierdut şirul, se uită rătăcit în jur, şi deodată izbucni-n plâns. îşi luă capu-n palme şi, plângând în hohote, se aşeză şi el pe podeaua rece, în rând cu toți ceilalți. Plânse mult aşa, ghemuit, după care-si sterse ochii si nasul cu mâneca. Fata lui de om al durerii, deja devastată de alcool şi brăzdată'ca un pământ uscat, era acum scăldată în lacrimi şi părea a unui profet din vechime.

„N-a fost cinstiți cu mine", mormăi printre lacrimi şi icnete. „Nu asta am vrut io de la ei. Nu s-a arătat să mă-ntrebe ce e cu lumea asta care se răieşte pe zi ce trece, în care nu mai poate trăi suflet de om. Nu m-a întrebat ce-i de făcut, cum trebuie îndreptate toate lucrurile. Că eu de mult mă gândisem ce să le spun ca să ne mai lase, să trăim şi noi pe lângă ei. Crezusem c-o să-mi arate puterile lor, minunile lor, c-o să mă ducă pe alte planete sau unde-or fi oraşele lor. Mă gândeam c-o să-mi spună leacul tuturor bolilor şi cum să te faci nemuritor. Şi io, fraților, asta mi-e crucea, aş fi coborât înapoi la oameni şi le-aş fi spus tot, tot, fără bani, fără arginți... Doar să fie bine cu toată lumea, s-o ducem si noi ca ei, că tare mult se chinuie omul cât trăieşte... Si-n loc de asta, uite ce mi-au făcut, fraților, uite cum şi-a bătut ei joc de mine!"

Şi, precum Virgil odată, bătrânul a-nceput să-şi smulgă hainele de pe el până ce-a rămas gol, gârbov, dezgustător. Un strigăt unanim de oroare s-a auzit, şi cei din primele rânduri s-au tras brusc înapoi, cu o frică animalică pe fețe. Căci Ispas

avea pieptul şi pântecele acoperite cu o carcasă transparentă, prin care se vedeau, ca-n manechinele anatomice de ghips, organele interne, moi şi calde, într-o lumină albăstruie. De la gât până la pubis, pielea, oasele şi muşchii fuseseră-ndepărtate şi înlocuite cu platoşa aceea flexibilă, îmbinată perfect, fără cusătură, cu pielea dimprejur. Inima se vedea zvâcnind ritmic între plămânii elastici, diafragma se ridica şi cobora în ritmul respirației, iar intestinele şi vezica, de carne verzuie şi moale, adăposteau între ele lobii ficatului, evident mărit şi bolnav. Cine-**l** schimbase pe bietul portar într-un preparat anatomic, pentru ce nevoi didactice ale unor ființe din altă lume? Priveliştea era patetică şi deznădăjduitoare. „Ecce homo“, ai fi spus privind împletirea de cărnuri, oase, mațe şi prapuri care este fiecare dintre noi, şi pe care bătrânul, pradă cinismului unor făpturi cu altfel de minte şi altfel de sentimente, o dezvăluia acum în însuşi trupul său martirizat.

„Ii simțeam dinainte. Nu ştiu cum, dar ştiam când se arată. Adică, nu se arăta, da’ era acolo, cu mine, în noaptea aia. începeam să urlu şi nu se auzea nimic, şi nu simțeam că am deschis gura. Dar când începeau să mă-nțepe, să mă taie şi să mă coasă, simțeam. Dureri grozave, fraților, grozave dureri! Şi neştiute de oameni! Ca pe hoții de cai mă muncea nemernicii, de-ajunsesem să cred că sunt în iad, în smoală topită, şi că dracii mă-mpung cu furcile! Cumplite dureri, de rinichi rupți din carne şi de ficați împunşi cu țepuşa înroşită. Şi asta a durat o veşnicie.*’ Ispas ridică brațele la orizontală, ca toată lumea să vadă mai bine ce-i făcuseră „nemernicii[11], rămase aşa, tăcut, cu bărbia-n piept, câteva minute şi-apoi începu să-şi tragă la loc pe el izmenele, cămaşa şi pantalonii. Abia când fu iarăşi îmbrăcat si-ncăltat îsi reluă cuvântul.

„A trecut aşa o veşnicie, oameni buni, până ce deodată s-a făcut acolo-năuntru lumină. Da’ odată lumină, după întune-recu’ dinainte. Albă, albă, de te orbea, nu vedeai nimic de

strălucirea aia. Am simțit doar cum cobor, încet-încet, aşa cum

urcasem înainte, până m-am pomenit trântit pe pământu' rece

ca un mormânt. Si lumina s-a stins si-am rămas într-o tulbureală > >

de zori de zi, de primul cântat al cocoşilor. Eram pe câmpu' de dincolo de şina ferată, acolo de unde m-au luat, da' nu mai era mocirlă... Scăpasem. Nu mai puteam de bucurie, dar şi de frică, gândindu-mă la câte-am îndurat. M-am uitat în sus: nimic, cer senin, cu două-trei stele, şi la marginea câmpului prima dungă de lumină a zorilor. Atunci am îndrăznit să mă ridic şi-am luat-o spre cartier. Am mers pe jos pân-acasă, în subsolu' de bloc, unde nu era nimeni. Aveam eu sticla mea ascunsă după... şi m-am făcut pulbere, şi-am ieşit iar, să văd ce mai e, dar am căzut într-un sânt si-acolo am rămas, că eram tare... obosit. Acolo m-a găsit miliția. M-a dus la secție şi m-a pus să scriu tot ce s-a-ntâmplat, dar eu chiar pe când scriam am văzut ce mi-a făcut ăia, şi-am zbierat ca nebunu', şi vreo trei nopți am ținut-o tot aşa. Dup-aia au venit securiştii, dup-aia nişte străini, m-a pus la aparate... Ce-am mai pătimit şi de la ei până mi-a dat drumu'... Până la urmă tov. Gherghina de la Centro- coop, care e pichetist de-al nostru, m-a luat acasă la el şi m-a tot dus să mă-ntâlnesc cu voi, fraților, am fost la fabrica Laromet, la magazinu' «Vulturu' de mare», la Casa Scânteii şi uite-mă si-acilea, la Maşina de Pâine, ca să afle câți mai mulți oameni pățania mea. Şi ca să audă mesaju'. Peste tot a fost sute şi mii de oameni, oameni ca voi, care nu mai îndură bătaia de joc a viețuirii noastre pe lume. Care cere socoteală. Care se răscoală, fraților, împotriva bătrâneții, bolilor şi morții, că aşa nu se mai poate, ne-a ajuns cuțitu' la os. Până când o să mai pierim, ca vitele la abator, oameni buni? Până când o să mai mâncăm pâinea

amară a sorții noastre? De ce-am venit pe lume? Ca să fim rupți în bucăți şi-ngropați de vii şi-necați ca pisoii şi jertfiți

ca oile? Ca să ne secere moartea, cu coasa, ca pe spicele de grâu? Strigați, oameni buni, strigați până vi se sfâşie beregata! Strigați, oameni buni, din toți bojocii, strigați ca porcii la tăiere, strigați-vă durerea şi frica, acum, oameni buni! Să v-aud, oameni buni!“

Mi se făcuse piele de găină pe brațe. Ultimele cuvinte fuseseră rostite nu de jalnicul şi-ngălatul nostru portar, ci de-un profet din vechime, frumos ca un zeu decrepit, ca un arhanghel neras şi cu unghii murdare. Cei din preajmă se lipiseră de el, îi atingeau cu palmele trupul cocârjat, se agățau ca nişte copii de hainele lui, plângând sau împietriți de durere. Părea patriarhul din care toți au coborât, tatăl deznădăjduit al stirpei sale de copii ai neantului, copii ai risipirii şi jertfei. La-ndemnul lui, întregul pod, întreaga clădire pe care-o bănuiam înțesată de lume nevăzută, îmbrăcată-n negru şi cu pancarte agitate deasupra capetelor, răsună de-un strigăt unanim, atât de puternic, încât parcă izbucnise dintr-un milion de trahee, ca din tuburile de orgă ale suferinței umane. Oroarea, groaza fără limite, panica demență, isteria descreierată, răul până la vomă, vertijul şi chinul şi turbarea erau slobozite-acum în văzduh cu disperarea neputincioasă a celui părăsit în vreo ublietă de sub pământ, fără apă şi fără hrană, şi care bate zile-n şir în uşa de fier până ce mâinile-i ajung bucăți de carne însângerată. Era urletul canceroşilor în faza finală, al celor de pe scaunul de tortură, al celor ce şi-au pierdut copilul, al celor ce se prăbuşesc de la-nălțime. Oamenii se plesneau cu palmele peste față şi țipau, cu chipurile scăldate-n lacrimi, cu venele gâturilor umflate, cu ochii roşii de plâns. Şi dacă la-nceput fiecare laringe-şi striga până la sfâşiere durerea proprie, într-o înfricoşătoare dezordine, în cele din urmă, ca şi pe pancartele mâzgălite cu lozinci contra bolii Alzheimer şi-a nebuniei, începu să răsune tot mai des, tot mai dominant, tot

mai arzător cuvântul ce-ntrupează-n el lipsa de speranță, cuvântul iadului, al eternității flăcărilor negre şi remuşcării şi urii de sine: ajutor! Asemenea celor ce se-neacă în mijlocul unei ape întunecate, mulțimea adunată striga tot mai des cuvântul care cheamă, care-o cheamă pe mama, care-l cheamă pe Dumnezeu, cuvântul insuportabilei separări de alinare şi de lumină. La-nceput în grupuri răzlețe risipite-n haosul țipetelor generale, apoi unanim, într-un cor pe sute şi mii de voci, pulsând de-odată cu pulsațiile inimii şi-ale ejaculării şi-ale şerpilor intestinali şi-ale chimiei cerebrale, răsună în toată-nchisoarea noastră cea de toate zilele, de la microevenimentple la scara Planck până la clusterele de metagalaxii, de la pipăitul pielițelor şi umidităților sexuale până la structura matematică a spațiului, timpului şi conştiinței, singurul cuvânt care-adună-n el tot eşecul singurătății noastre: ajutor! Madreporul uman strigă minute sau ore-n şir acest cuvânt, mereu mai adâncit în sine şi obsedat de sine, rugăciunea de pe urmă, când toate rugăciunile au dat greş. M-am pomenit şi eu strigând cu ei în cor, în uitare de sine, în dizolvare în țipăt, eliberând din mine, ca dintr-o arteziană, jetul negru al nefericirii mele: ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! Curând, corul cel mai măreț, ce unifica într-un puls unanim bărbatul şi femeia, sclavul şi omul liber, bogatul şi săracul, mintosul şi neajutoratul, onestul şi ticălosul, scriitorul şi cititorul îşi înălța, perpendicular pe lumea noastră, cântecul înfricoşatei noastre agonii: ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor

ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!

ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!

ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor!
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor
ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!
ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor

ajutor! ajutor!

ajutor! aju,tor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

ajutor! ajutor!

Ne-am revenit treptat, ca dintr-o călătorie mistică sau heroi-nică, ne-am prăbuşit în sine ca după un orgasm pustiitor, arşi şi devastaţi pe dinăuntru. Bătrânul, care strigase şi el, cu noi odată, contra morţii luminii, privea în jur cu ochi rătăciţi şi, când ţipetele de ajutor deja se stinseseră aproape cu totul, ridică o mână şi se făcu iar tăcere deplină. Am privit iarăşi feţele, pe jumătate scufundate-n umbră, pe jumătate aurii de la geamurile luminate ale cabinetului dentar, ale celor care protestaseră contra supremei tiranii a iluziei şi vremelniciei. Oamenii-şi veniseră-n fire, şi-acum dârzenia luase locul spaimei şi deznădejdii: aveau să lupte până la capăt. Ispas se aşeză şi el pe jos şi, pământiu la fată, nu se mai deosebi în nici un fel de ceilalţi. Câteva minute a fost linişte desăvârşită, iar apoi, pe neaşteptate şi fără să putem înţelege-n ce fel, am primit cu toţii mesajul.

L-am simţit ca pe-o undă sferică izvorând din creierul schimbat al lui Ispas, o undă aproape vizibilă, ca un ultradiafan, curcu- beean balon de săpun ce ne-a-ncorporat în visul zaimfului său, trecând prin ziduri, prin podele, prin scările de marmură şi înghiţind în cele din urmă întreaga clădire-a policlinicii Maşina de Pâine, somnolând în noapte, sub luna răsfrântă-n şinele de tramvai. Nimeni n-a auzit nici un cuvânt, mesajul nu ţinea de mecanica timpanului, a ciocanului, scăriţei şi nicovalei, a ferestrei ovale, a melcului tremurător din stânca temporală, aproape c-aş spune că nici măcar nu ţinea de zonele decriptării limbajului din emisfera stângă. Era doar o pâlpâire de aripă de fluture, un „ştiu" liniştit, fără putinţă de-ndoială, cum trebuie să fie-n mintea celui hipnotizat, care se trezeşte şi-apoi, fără să ştie de ce, se urcă pe masă şi ia o atitudine statuară. Ispas nu ne transferase sugestii, ordine sau porunci, ci o bucată de viitor, la fel de certă ca şi trecutul. Ştiam, vedeam, înţelegeam ce-avea să se-ntâmple, aşa cum ne aducem aminte un detaliu al amplei şi-ncâlcitei noastre copilării. Şi fiecare dintre noi aveam să-mpli- nim profeţia-amintire ca şi când ar fi fost deja

realizată şi dată la spate, căci în cele din urmă credința fară-ndoială e chiar asta: viitorul văzut ca trecut, ca iluminare deplină, încremenită într-o singură figură de dans, şi nu ca buchet de posibilități infinite. N-aveam cum să nu mergem, de-atunci intr-un an, din nou la Morgă, nu se putea să nu răzbunăm strivirea lui Virgil ca pe-un gândac de bucătărie, nu putea fi evitată, pentru nici unul dintre noi, confruntarea cu zeița de obsidian a Damnării. Dar ce-avea să fie cu ea şi cu noi, mai departe, ce-avea să se-ntâmple cu lumea noastră mai tristă ca oricare dintre cele imaginate vreodată sub soarele negru al melancoliei, nu mai puteam vedea: dezlegarea enigmei, răspunsul dat Sfinxului, aranjamentul final al pieselor de puzzle îmbinate una cu alta ieşeau din cadrul imaterialului balon de săpun, căci nu țineau, în clipa aceea, de cele şapte binecuvântate lungimi de undă permise vederii noastre interioare şi arcuite-n curbura balonului de săpun, ci erau infraviață şi ultra-destin, mână ce desenează altă mână, ce iese din pagină şi-o desenează pe prima, într-un circuit fără capăt.

Ca şi când impulsul cerebral l-ar fi epuizat cu totul, portarul se prăbuşi pe-o parte şi rămase aşa, cenuşiu-pământiu la față, până când, dezmeticindu-se, câteva femei din preajmă, cu veşminte şi broboade negre, îl ridicară şi-l purtară cu ele, spriji- nindu**-l** ca pe-un rănit de pe câmpul de luptă. Căci oamenii, începând cu cei aflați adânc în măruntaiele clădirii, prinseră-ncet, păşind mărunt, ca la ieşirea dintr-un cinematograf, să plece. Dură mai bine de jumătate de oră să se golească treptele scării monumentale, prea fastuoasă pentru o amărâtă de policlinică, şi-abia după aceea se putură urni şi cei care înțesaseră podul. După încă jumătate de oră-am rămas singur, în împietrirea şi tăcerea de fotografie de la-nceput. Am ridicat de pe jos o pancartă cu „ajutor!“ uitată de mulțimea dispărută. Cuvântul era probabil mânjit pe carton cu degetul muiat în propriul sânge al celui care scrisese acolo numele secret al fiecăruia dintre noi şi-al

speciei noastre. Trăim o nanosecundă pe-un fir de praf pierdut în cosmos, mi-am zis, şi m-am întors în cabinetul dentar, în care cele patru scaune străluceau, pure şi desăvârşite, în lumina propriilor panouri cu becuri. Voiam să văd pe unde intrase Ispas, prin ce tunel secret săpat în pereții masivei clădiri. Am deschis uşa din fundul cabinetului, dintre două etajere de metal şi sticlă pline de instrumentar stomatologic şi mulaje, şi-am dat de-o cămăruță cât o debara, cu pereții din cărămidă grosolană, în care nu putea încăpea nimic altceva decât un om în picioare. In spațiul dintre cărămizi erau pânze prăfuite de păianjen, şi totul mirosea a moloz şi-a mizerie. Un ziar îngălbenit aşternut pe jos era acoperit de-un strat gros de praf, în afara urmelor unor ghete, în conturul cărora coloanele şi jumătățile de fotografii se puteau desluşi bine. Nimic altceva, nici un fel de tunel, nici o trapă, nici o uşă camuflată. Omul-mulaj anatomic zăcuse acolo, ca un manechin, cine ştie cât timp până când cine ştie ce putere îl activase. La Voila, tovarăşul Nistor avea măcar un pat pe care să se odihnească, să-şi regenereze peste noapte bestialitatea.

Am închis usa înfiorat si-am ieşit din cabinet. Am coborât > »
>

scara de marmură, etaj după etaj, în monstruoasa singurătate a edificiului întunecat. Mi-am găsit cu greu camera, rătăcind pe coridoare şi deschizând uşi ce dădeau în laboratoare şi cabinete pustii, şi m-am trântit pe pat. Nu ştiu când am adormit, căci pentru prima dată mi s-a părut că trec dintr-un vis în altul. A doua zi a venit un medic, m-a consultat, mi s-au făcut alte analize şi-am mai rămas încă două nopți în policlinică. Am fost externat cu diagnosticul de neurastenie, cu tratament cu Qui- librex, nişte fiole fumurii ale căror gâturi de sticlă trebuia să le tai cu un mic ferăstrău şi să-nghit lichidul uleios, şi cu concediu medical de două săptămâni, din care zece zile au şi trecut.

Am scris aici toată ziua, de când m-am trezit şi până acum, la patru dimineața din noaptea următoare. Simt cu tot trupul meu că se apropie finalul, sau unul dintre ele. Al uneia, măcar, dintre viețile noastre multiple şi multidimensionale. Dar nu mai pot gândi şi nici scrie. Nici un rând măcar. Şi mâine-o să fie o zi. Acum mă culc. Noapte bună, dulce prinț, noapte bună.

Eram la Automecanica, lângă şcoală, unde de obicei mănânc în pauza mare, când m-a străfulgerat amintirea. Vreau să fiu în pagina asta foarte calm, foarte rațional, vreau să privesc lucrurile în față. După teza la română de la a Vl-a *Q,* am adunat caietele subțiri, fără învelitori - ca să nu fie prea grele când le car după mine acasă -, le-am legat cu sfoară şi le-am lăsat pe masa din cancelarie. Am văzut-o o clipă pe Irina, ne-am zâmbit, apoi au intrat în grup Gheară, Agripina şi Băjenaru, cu cataloagele sub braț şi ciudat de binedispuşi. Muierea hâtră dăduse şi ea teză cu copiii şi-şi aruncase ochii pe paginile scrise agramat şi lăbărțat ale celor dintr-a cincea. „Ia ascultă, dom' profesor, n-ai mai auzit aşa ceva. Să mori de râs, nu alta! Hî-hîîîî! Râdeam cu lacrimi acolo, în fața clasei. Uite ce-mi scrie Haralambescu la «Caracterizați personajul principal din *Prâslea cel voinic şi merele de aur».* Ia uite, dom' profesor! «împăratul avea o grădină mare şi-un măr în fund»! Un măr în fund, dom' profesor, uite aici, scrie negru pe alb. Tot grupul se tăvăleşte pe jos de râs. „Asta e tare, da' să vezi, dragă, ce mi s-a-ntâmplat mie când corectam la admitere, la «Iulia Hasdeu». Dau de-o lucrare unde scria asa: «Mulți voievozi au săpat la temeliile patriei noastre, dar numai unul i-a pus piatra funerară: tovarăşul...»" Aici, doamna Rădulescu reduce vocea până la şoaptă, după care, transpirată, izbucneşte într-un râs isteric. „Da, funerară, fetelor, de unde să ştie săracul copil ce-i aia piatră *unghiulară,* cum scrie-n manual?“ Iarăşi veselie mare, chicote şi pufnituri, dar cumva în surdină, că zidurile au urechi, si nu se ştie niciodată... Mi-era foame si n-am mai stat să-i ascult. Am ieşit din şcoală cu

un cârd de copii mai mari şi-am urcat la etajul Automecanicii, deasupra atelierului jegos, plin de maşini străvechi puse pe butuci şi scule, furtunuri, cricuri, toate unse cu păcură, împrăştiate pe mozaicul podelei. Am stat la coadă, la bufet, pentru porția obişnuită de chiftele marinate şi suc cu bizare impurități în sticla brobonată, şi m-am dus cu tava mea la o măsuță. Muncitorii în salopete împuțite, nespălate probabil niciodată, rupeau chiflele, la masa de-alături, cu mâinile lor negre de unsoare. Dar în toată sala era lumină veselă de-nceput de vară, şi trimestrul se apropia de sfârşit, şi mâncarea, deşi de cantină, mă atrăgea, căci foamea e cel mai bun bucătar, încât amintirea visului care n-a fost nici un fel de vis m-a luat prin surprindere, spintecând frumoasa zi ca şi cum ai fi desfigurat un chip armonios cu-o lamă de ras.

Poate că tocmai expresia asta, „foamea e cel mai bun bucătar[1], să fi declanşat amintirea, fiindcă o spunea adesea mama, fiindcă poate mi-a răsunat în minte, pentru o clipă, rostită de vocea mamei, în bucătăria noastră întunecată, din adâncul timpului, pe geamul căreia se vedea frontonul fantastic, de cărămidă, al Morii Dâmbovița. Poate mi-a fulgerat atunci în minte cel mai vechi vis al meu, cel în care străbăteam, de mână cu mama, un loc necunoscut, cu mici podețe de cărămidă peste un şanț, pe-o vreme roşie de zori-de-zi. Poate că el a fost liantul către coşmar. Fiindcă acum doi ani, când am transcris în caietul al doilea seria mea de vise inexplicabile, dar atât de prețioase pentru mine de parc-ar fi gravate-n altorelief în curbura interioară a osului frunții, n-am îndrăznit să-l notez şi pe cel mai pătrunzător, mai inubliabil dintre ele, cel pe care-l alung cu gesturi disperate

de câte ori îmi răsare-n minte, la fel cum îmi alung fantasmele cu globii ochilor tăiați de muchia unei foi de hârtie sau cu păianjenul care m-a-nfăşurat în plasa lui şi mă devorează… Azi, acum, vreau însă să-l transcriu aici, pentru că simt în el piesa de puzzle cu chipul Albei-ca-Zăpada sau al prințesei din povestea celor unsprezece lebede, piesa fără de

care restul tabloului, chiar cu toate celelalte bucățele de carton îmbinate corect, n-ar avea nici un sens.

Amintirea visului cu „marna” m-a lovit drept în inimă. M-am ridicat de la masă lăsând chifteluțele aproape neatinse. Am coborât şi-am rămas să contemplu, minute bune, într-o stare de uitare de sine, dezolarea atelierului cu pereții jupuiți şi cu vechi afişe de protecția muncii agățate strâmb din loc în loc. Priveam fără să văd cele trei-patru maşini cu capacul motorului deschis şi roți lipsă, jantele strâmbe, cârpele murdare şi resturile de şpan de pe podea. Aş fi rămas acolo pentru totdeauna, căci toată realitatea mea era la fel şi n-avea rost să fac efortul de-a merge în altă parte. întreaga mea lume ar fi putut fi doar acea hală mizerabilă, cu geamuri mici încastrate-n porți de tablă, cu bucăți de caroserie nevopsită sprijinită de pereți, cu mecanici brutali, plini de unsoare până la coate. M-am dezmeticit greu din prostrația asta şi mi-am făcut orele care urmau ca în vis.

Vreau să fiu foarte calm, foarte descriptiv, foarte rațional. Nu mai ştiu când am avut visul - deşi parcă-mi amintesc data de 12 noiembrie (dar în ce an?), n-am răbdare să verific acum în jurnal, şi de altfel n-are nici o importanță -, e singurul pe care nu l-am notat, de ruşine şi oroare, când m-am trezit dimineața. Ca şi cel în care eram apucat de glezne şi târât jos din pat, ca să fiu izbit cu o violență extraordinară de peretele opus, ca şi cel în care mă roteam în pat ca o elice, cu cearşafuri cu tot, ca şi alte câteva, cel cu mătuşa, de pildă, care-mi rânjea de la picioarele patului, în visul cu „mama” am trăit a treia stare, n-am fost nici treaz, nici adormit. A fost ca si când as fi fost treaz şi lucid, dar drogat, incapabil să mă opun, incapabil de emoții, dedublat, disociat, priyindu-mi trupul din afara lui cu un fel de cunoaştere blândă şi compasiune. Nu resimțeam ce se-ntâmpla cu mine ca şi când ar fi fost un vis sau o amintire: era real, imediat, dar conştiința mea părea îngustată şi pasivă. Demult, când mi-au scos amigdalele, am primit o pastilă albastră, după care-am

asistat la retezarea bucăților de carne din gâtul meu fără frică şi fără participare, în ciuda durerii ascuțite, insuportabile altfel, dar pe care n-o mai percepeam ca fiind durerea mea. In această stare s-a petrecut visul cel mai chinuitor al vieții mele.

M-am trezit dintr-o încrengătură acră de halucinații fără nici un sens. Era noapte, eram în camera mea din Ştefan cel Mare, cea cu tripla fereastră panoramică pe care încă se vedea întins tot Bucureştiul, luminat nocturn, cu lumini de neon ce se-aprindeau şi se stingeau. Să fi avut pe-atunci şaptesprezece sau optsprezece ani. In camera aceea nu era niciodată întuneric deplin, şi rar se lăsa liniştea. Mereu trecea câte-un tramvai urlând şi punând dungi mişcătoare de lumină pe tavan. Luminau şi becurile de la casele îndepărtate, şi reclamele din centru, şi stâlpii dintre cele două şine de tramvai, cei în formă de cruce, care-şi cărau Criştii răstigniți, cu capetele lor plecate, încoronate cu spini. Dar în loc de pat eram întins pe-un fel de masă acoperită cu un material asemănător muşamalei. Apăruse acolo, în camera altfel neschimbată, între pat şi pupitrul pe care-mi făceam temele. Era răcoare, poate şi fiindcă eram complet gol. Simțeam cu omoplații şi cu fesele răceala muşamalei. Am ridicat o mână, mi-am privit-o: nu visam. Ce era cu mine? M-am ridicat în coate, dar deodată am auzit o voce interioară, sigură de sine şi limpede cum pică un strop de apă într-un bazin carstic, care mi-a ordonat să mă aşez la loc. Ce se-ntâmpla? Nu mi-am amintit atunci de scena din copilărie, când am fost dus de mama la spital pentru o operație a cărei urmă nu mi-o regăsesc niciunde pe piele, şi când am auzit aceeaşi voce, dar m-am gândit la asta mai târziu, fără să-ndrăznesc să-mi duc gândul până la capăt. Mi-am lăsat capul la loc pe masă, dar am rămas cu el întors spre uşă, pentru că, în întunericul luminos al odăii, deodată am văzut-o.

Mi-am propus să rămân calm, dar am piele de găină pe brațe şi simt apropierea nebuniei. Fapt este că am văzut-o,

fără putință de-ndoială, concretă şi indescriptibilă. Era acolo, în semiumbră, feminină, dar neumană. Femela unei specii grotesc asemănătoare celei a noastre. Lividă şi fără vestminte. Având pe față acea grimasă care mă-nspăimântase cu câteva luni în urmă, când îmi apăruse o pitică, rânjind, la picioarele patului. Şi pe chipul celei de-acum era aceeaşi schimonosire a gurii, aceeaşi caricatură de zâmbet. Nici proporția membrelor ei nu era omenească: părea diformă, schilodită, infirmă cumva. Mersul îi era lent si schio- pătat. Aveai, în plus, sentimentul că poți vedea prin trupul ei alburiu. Sânii mari şi pubisul plin de păr roşu ca focul nu se potriveau în nici un fel cu acel trup nepământean, clorotic, cu țeasta alungită, cu gâtul subțire, cu ochii plini de o pupilă uriaşă. Nu mă pricep să spun mai mult, nici nu aveam, în acel moment, concentrarea şi spiritul de observație care mi-ar fi trebuit ca s-o pot înțelege şi descrie cum trebuie. Dac-aş fi fost cu adevărat treaz, aş fi înnebunit de groază. Aşa, o priveam impersonal, cu un fel de sentiment de fatalitate. Cineva în mine îi zicea „mama“, dar nu-nțelegea prin asta că era propria mea mamă. Era o mamă, pur şi simplu, care mă privea cu ochi întunecați, de embrion sau de insectă. S-a apropiat şi s-a lungit pe masa de operație alături de mine. Apoi am făcut dragoste într-un mod pe care nu-**l** înțeleg şi nu-**l** pot descrie. S-a făcut, de fapt, dragoste sub ochii mei, în centrul țestei mele. Adolescentul a ejaculat, pentru prima dată-n viața lui, în pântecul acelei ființe. Cu sentimentul că e muls de spermă, că i se extrage sperma, cum ți se ia sânge pentru analize.

Nu ştiu mai mult. Probabil am adormit imediat după aceea. Dimineață m-am trezit cu amintirea visului pe care nu-**l** simțeam ca vis, ci ca atroce realitate. în camera mea persista un miros slab, de medicament sau de substanță chimică necunoscută. M-am dus la baie şi m-am privit în oglindă. Aveam pe față o expresie stranie, de o cruzime pe care nu mi-o recunosc, cu care n-am nimic de-a face.

Nu vreau să scriu nici un rând în plus. Nici nu e nimic în plus de scris. Acolo, în camera mea din Ştefan cel Mare, în huruitul tramvaielor şi-n magia oraşului revărsat pe ferestre, s-a-ntâmplat ceva de o supremă importanță, dar de neînțeles pentru bietul meu creier, prizonier în țeasta lui stupidă.

Ambiguitatea esențială a scrisului meu. Nebunia lui ireductibilă. Am fost într-o lume care nu poate fi descrisă, şi mai ales înțeleasă, prin altfel de scris, în măsura-n care este ea comprehensibilă cu adevărat. Căci una este dezvăluirea şi alta procesul chinuitor de inginerie inversată care este adevărata înțelegere. Ai în fața ochilor un artefact din altă lume, cu-alte raiuri şi alți zei, un enigmatic mecanism *antikythera* care străluceşte, plutind în aer, în toate detaliile ramelor sale de metal încrustate cu simboluri şi roți dințate. A fost teribil de greu să-l scoți din adâncul mărilor, plin de cuiburi de scoici şi de alge unduitoare, să-l cureți meticulos de crustele de nisip pietrificat şi rugină, să-l ungi cu ulei sclipitor, să-i aşezi în lăcaşul ei fiecare rotiță, după cum i se îmbină dinții cu celelalte, şi manuscrisul meu *asta* a făcut pân-aici: a dat la iveală, a scos la lumină, a dez-văluit ceea ce era ascuns de văluri, a de-criptat ceea ce era închis în criptă, a des-cifrat cifrul cutiei în care-a zăcut, fără ca măcar un strop din umbra şi melancolia obiectului necunoscut să se reverse în lumea noastră. Cu cât vedem mai multe detalii, cu atât înțelegem mai puțin, căci înțelegerea înseamnă pătrunderea sensului pentru care există angrenajul, şi care trăieşte doar în mintea celui ce l-a conceput. A înțelege înseamnă-ntotdeauna a pătrunde în altă minte, orice obiect care se cere-nțeles e un portal către ea, iar teroarea şi enigma nesfârşită-ncep din momentu-n care, contemplând un obiect, eşti sorbit de el si aruncat într-o minte inumană, cu totul diferită de-a ta şi pe care-o numeşti, cu toată ambiguitatea cuvântului, *sacră,* adică străină, aparent arbitrară, capabilă de miracole şi de-absurdități, ce te poate hrăni şi te poate strivi din motive la fel de obscure. Poți învăța manierismele

acestei minți, poți folosi rugăciunea ca să primeşti, invocația ca să ți se înfățişeze, aşa cum pisica îşi linguşeşte, la masă, stăpânul, dar *cum* îşi duce viața stăpânul, cum şi-a construit casa, cum aprinde luminile, cum conduce automobilul, cum a aflat că soarele va răsări şi mâine, cum de ştie el că există un mâine, în ce fel descifrează simbolurile matematice şi cum de se mişcă, fantomatic, în câmpul logic, şi nenumărate alte detalii ale unei vieți inimaginabile într-o lume şi într-o minte de un alt grad de complexitate - toate astea rămân camuflate, pentru pisică, într-o altă dimensiune, pe altă spiră a existenței. Când stăpânul îi arată ceva cu degetul, pisica priveşte la deget, îl miroase, îl linge. Aşa-nțelegem noi înşine Dumnezeirea, incomprehensibilă altfel şi dincolo de bine şi rău, pierdută pentru noi într-o dimensiune de neatins. Religiile sunt, şi trebuie să fie, contemplarea năucă a degetului lui Dumnezeu, în neputința de a-nțelege că nu degetul e mesajul, că el doar *arată* către ceva. Gândim cu ganglionul de carne din țeastă, suntem cenzurați de limitările lui, cum musca-şi foloseşte propriul ganglion în lumea ei, cum pisica-şi foloseşte şi ea creierul din mica ei țeastă ca să ceară hrană şi afecțiune de la o ființă străină si de neînțeles.

Am fost la bibliotecar să-i înapoiez manuscrisul. Cât a durat convalescenta, n-a trecut o zi să nu-l scot din cutia lui fildesie şi să nu-l răsfoiesc, în zadarnicul efort de-a găsi chiar şi o soluție parțială la misterul său. Pagini după pagini scrise-n aceeaşi limbă necunoscută, cu regularități pe cât de evidente, pe-atât de obscure, cu o meticulozitate a transcrierii care făcea ideea de fraudă sau de operă-a unui dement aproape total neplauzibilă. Câțiva lingvişti şi câțiva amatori obsedați de manuscris îşi pierduseră mințile, se spunea, încercând, prin metode statistice, divinatorii, criptologice sau astrologice, să înțeleagă măcar câteva cuvinte din cuprinsul său, aşa cum se-ntâmplase şi-n alt moment al traiectului *Tăunul* - manuscrisul Voynich, cel al trusei de cuburi colorate prin care Hinton sperase să facă tangibilă minții noastre a patra

dimensiune. Căci într-un fel ciudat, deşi nu seamănă aparent, trusa lui Hinton, manuscrisul Voynich, desenele post-spânzurare ale lui Mina Minovici, ulciorul de sticlă ultra-marină primit de Valeria din ceruri şi manuscrisul meu scris mărunt între coperțile celor trei caiete sunt acelaşi fel de obiecte, cele spre care arată acelaşi deget, un fel de cricuri ale minții poate, cum sunt clasicele calcule cu spirale exponențiale ale căror vârtejuri ies, foarte repede, din câmpul vizual al minții noastre şi se-nfig, burghie delabrate, în infinitul cantorian: o foaie trebuie-ndoită doar de cincizeci de ori ca grosimea ei să ajungă de la pământ la lună; un bob de grâu pe prima căsuță a eşichierului, două pe a doua, patru pe a treia, opt pe a patra, pentru ca toate recoltele lumii să nu-ncapă pe-a şaizeci şi patra căsuță; o celulă se divide doar de optzeci de ori ca să alcătuiască trupul uman. In felul ăsta ne revărsăm creierul peste lume, cum steaua-de-mare îşi eviscerează stomacul, cuprinzând crustaceele

cu care se hrăneşte.

»

fachys ykal ar ataiin shd shory cthresy kor sboldy sory cthar ory kair chtaiin shar are chtar chtar olan syaiir skey or ikaiin shadlcthoary chtes daraiin sa o 'oiin oteey oteor roloty cthar daiin otaiin or okan sairy chear cthaiin cphar cfaiin ydaraishi

Textul curge tot astfel, limpede ca lumina zilei şi complet ininteligibil, aşa cum orice scriere e de neînțeles pentru analfabet. E întrerupt de splendide planşe înfățişând plante necunoscute, cu frunze verzi şi aurii, cu inflorescențe țepoase şi capsule albastre, cu stranii şi puternice rădăcini terminate uneori cu tuberculi bizari. E bântuit de şiruri de femei goale, albe ca laptele, îmbă-

indu-se-n căzi si-n canale si-n iazuri cu lichid verde sau albastru turcoaz. Zeci de femei goale cu pântec proeminent, unele ținând în mână, departe de ele, cu un fel de oroare,

ceva ce pare când un peşte, când un embrion, când o floare. Femei rubiconde, vegetative, vârându-şi mâinile-n țevi şerpuite şi ramificate, stând în picioare, în aceeaşi apă albastră, în recipiente-n formă de corn al abundenței ce se prelungesc cu canale ce par vene sau intestine. E un sistem labirintic de iazuri şi căzi, desfăşurat pe zeci de pagini de manuscris şi înconjurat îndeaproape de acelaşi scris calm, minuțios, ordonat, fără ezitări sau ştersături, dar sfidând înțelegerea în orice limbă de pe pământ.

Sunt apoi planşe ce se desfac, de trei ori mai late decât manuscrisul, înfățişând sfere concentrice, inimaginabil de complexe, asemenea structurii celulare văzute la microscop, cu țevi şi compartimente ce par organice, cu simetrii şi asimetrii imprevizibile, cu câte-un cuvânt în aceeaşi limbă de ne-nțeles servin- du-le de legendă. Protozoare? Fetuşi? Energii ce-şi rotesc aurele ca păunii? Le-am privit de zeci şi sute de ori, cu ochii mijiți, încercând să le pătrund desenul ascuns, înțelepciunea adâncă. Aceeaşi deznădăjduită obscuritate, acelaşi zid de sticlă despăr- țindu-mă de fascinantul axolot cu figură aztecă, aceeaşi neputință de-a avea ceva în comun cu xipehuzii, cu ielele, cu străinii de loc şi timp care, nopțile, stau pe marginea patului meu şi mă privesc.

Erau apoi planşe în care se arătau, în jungeene cercuri concentrice, infestate de aceleaşi litere ale unui alfabet ilizibil, imagini antropomorfe, soarele, poate, zodiile, poate, stelele şi luna, probabil. Cu prelungiri indiscernabile între tehnic şi floral. Cu carusele de chipuri închipuind alegorii la fel de obscure ca şi comentariile din jurul lor. Acum jumătate de mileniu, cineva necunoscut, care nu mai făcuse nicicând ceva asemănător (căci ceva care să semene cât de cât cu manuscrisul Voynich nu mai există pe lume), construise, cu o motivație care trebuie să fi fost puternică şi clară, labirintul perfect, având în centru enigma totală. Ca toate profețiile, şi a lui era pentru vremurile viitoare, când vom vedea nu ca prin

oglindă, ci față către față. Erau pagini întregi cu asemenea sfere rotitoare, pline de stele şi chipuri. Văzusem una dintre ele arcuită peste mine şi strălucind mirific, cândva, în sala circulară unde fusesem operat. Vedeam câte una, terifiat, de câte ori ieşeam în toiul nopții sub stele. Erau cerurile unei alte lumi, cu alte constelații şi cu aparate necunoscute mişcându-se tăcut printre ele. Cele mai fascinante dintre roțile astea dințate, semilunele, crucile şi triunghiurile-ncrucişate ale unui limbaj ad-hoc erau locuite-n fiecare din cercurile lor concentrice, de paradis dantesc, de aceleaşi femei goale, planturoase, încoronate şi ținând în mâini sceptre şi stele. După figurile din centru, erau zodiace. După imagerie, erau Grădina Desfătărilor. După enigma lor adâncă, erau un fel de broaşte de uşă ce-şi căutau disperat cheile.

Amurgea peste paginile manuscrisului, şi tot nu mă-nduram să-l părăsesc, şi-l răsfoiam mai departe-n speranța că tocmai întunecimea de purpură avea să estompeze ornamentele şi să lase la vedere, în splendoarea ei omorâtoare, sentința. Dar noaptea cădea deplin, şi zgomotele scădeau pe Maica Domnului, şi nici un dram din misterul cărții nu se dizolva odată în aer. *„Cine ştie*”, îmi spuneam, sprijinindu-mi obrajii-n palme şi trecând cu degetul peste cercul cel mai larg şi mai ornamentat de pe străvechiul pergament, *„dacă în cartea aceasta nu e semnul ce-i în stare de a te transpune în adâncimile sufleteşti, în lumi care se formează aievea aşa cum le doreşti, în spații iluminate de un albastru splendid, umed şi curgător“…*

Mi-a deschis Palamar, singur, ca de obicei, în toată casa. L-am urmat prin acelaşi şir de camere sobre, cu plafonul înalt, şi-am rămas la fel de surprins de marele dulap de metal gri perlat care ocupa un perete întreg din biroul lui. Am vorbit o vreme despre manuscrisul care, în cutia lui de sidef, se afla iarăşi între noi, apoi am tăcut, ca atunci când gazda nu mai are nimic să-ți spună şi aşteaptă să-nțelegi şi tu că e cazul să-ți iei rămas-bun. Totuşi nu puteam pleca până nu-

nțelegeam ce se-ntâmplă cu adevărat în casa aceea de la marginea oraşului. „Data trecută“, i-am spus fără să-l privesc în ochi, „când am ieşit pe poartă am auzit un zumzet venind de la subsol...“ „Păi e solenoidul“, mi-a răspuns Palamar imediat, cu o însuflețire şi-o naturalețe la care nu mă aşteptam, de parcă ar fi vrut de mult, el însuşi, să-mi vorbească despre marea bobină şi n-ar fi găsit prilejul pân-atunci. „Casele noastre, ca şi alte câteva edificii din oraş, s-au construit pe nodurile rețelei de energie din oraş şi au fiecare la subsol zbârnâitoarele astea de care, uneori, mai bine te lipseşti. Pariez că tu îți foloseşti bobina ca să levitezi deasupra patului şi nu te condamn, e mai plăcut să dormi aşa decât strivit de atracția pământului pe salteaua noduroasă. Pentru mine, ea e însă cu mult mai importantă, aş putea spune, în glumă, că e «un instrument de lucru», ba încă «dintre cele mai perfecționate». In munca mea nu m-aş putea descurca fără lentila asta energetică, fără poarta asta între lumi atât de străine una alteia, deşi coexistă pe câțiva metri pătrați, de parc-ar fi de pe planete sau din dimensiuni diferite.” „în munca de bibliotecar?” Palamar mă privi ca trezit din vis: „Nu de bibliotecar. Am fost bibliotecar doar pentru tine. N-ai avut niciodată curiozitatea să vezi ce citeam eu, ore-n şir, în anticamera Sfintei Sfintelor de unde-ți alegeai cărțile (nici măcar ele arbitrar, cum poate crezi şi acum, ci selectate cu cea mai mare grijă pentru ca lectura lor să te-aducă aici, în clipa asta, fără putință de greşeală. N-ai ales la-ntâmplare *Muzeul negru*, nici *Malpertuis*, nici poemele lui Nerval, nici *Malte Laurids Brigge,* nici *Le Horla,* nici *Maldoror*, nici geniala scriere a Preşedintelui Schreber, nici Blecher, nici Kavafis, nici stăpânul viselor, Kafka): acea carte unică, deschisă pe birou în fața mea, pe care-ai văzut-o fără s-o vezi în toți anii-n care-ai venit la biblioteca „B.P. Hasdeu“. Uite, ai ocazia s-o contempli acum.“ II priveam speriat: fotografia sepia se însuflețise şi părea aproape o ființă adevărată. Ce era cu Palamar? Devenise persuasiv, entuziast, ca si când s-ar fi aflat în fata unei ocazii unice. Părea un negustor care-şi lăuda

marfa, ahotnic să mai atragă un client în prăvălie. L-am văzut că se ridică din scaun, se-ndreaptă spre fişetul cenuşiu şi-l descuie, dându-i uşile-n lături cu gesturi largi şi demonstrative, de iluzionist: iată, nu-i nici o înşelătorie... înăuntru erau zeci si sute de mici sertare având etichete cu coduri de cifre si litere, asemenea cartotecilor din marile biblio- teci. Palamar a tras, zâmbind larg, aproape pofticios, unul dintre ele: în loc de fişele de carton la care mă aşteptam, era plin cu lamele de sticlă, din cele pe care se află preparatele biologice privite la microscop. Erau verzui pe margini, aparent goale şi limpezi, aşezate oblic şi paralel unele față de altele. Pe alt raft erau cutiuțe rotunde şi eprubete de diferite mărimi, dar trei sferturi din marele dulap era ocupat de sertarele cu lamele. Pe raftul cel mai de jos se afla o carte cu câteva nume mărunte, ale autorilor, în partea de sus a coperții, urmate de un titlu enorm, ocupând jumătate din spațiu: „ACARIENIU. Palamar se aplecă greu, îndoind genunchii, ca unul ce suferea, probabil, de dureri de şale, apucă masivul volum şi-l aduse pe birou, trântindu-l de-a dreptul lângă cutia de sidef. „Uită-te puțin prin tratatul ăsta şi-ai să-nțelegi care-i adevărata mea profesie, vocație, pasiune sau cum vrei să-i spui. Deşi e mult mai mult decât asta.“

Am răsfoit o clipă cartea înainte s-o deschid la-ntâmplare. Am rămas uluit. Intre pagini acoperite cu un scris mărunt, volumul avea poate vreo treizeci de planşe înfățişând ființe coş- mareşti, mai bizare, mai pline de apendice neverosimile, mai fantastic alcătuite decât insectele cu cel puțin câteva ordine de mărime. Şi în plus, cum arătau măsurătorile de sub fiecare ilustrație, la fel de mărunte față de insecte ca insectele față de mamifere. Uitându-mă la animaliculele-astea înrudite cu pegra şi abominația absolută a regnului animal, cu păianjenii, căpuşele şi sarcopții râiei, cu sugătorii de sânge şi mâncătorii de țesuturi vii, mă mira mai puțin, totuşi, cruzimea oarbă a naturii, cât fantezia ei fără sfârşit. Pe una dintre planşe am găsit viziunea crepusculară-a Irinei şi-a mea

de-acum un an, când, după ce-am vorbit despre dispariția portarului de la şcoala noastră şi-am făcut dragoste în patul răvăşit, uitând să mai plutim în aerul veşted al dormitorului, am mers în foişorul cu scaunul dentar şi-am privit prin hubloul rotund al încăperii. Erau acarieni din aceeaşi specie, elefanți leproşi, pe picioare subțiri şi multiarti- culate, asemenea celor de care, în pictura lui Dali, se apăra sfântul Anton cu pateticul său crucifix. Cafeniu-gălbui, leneşe şi oarbe, cu fire lungi şi curbe de păr pe spinarea uriaşă şi cu căngi enorme înainte, înaintând în procesiuni printre mormane de piele descuamată, animalele pântecoase păreau produsele unei creații demonice, imposibil saturnine. Pe alte planşe erau sarcopți violeți sau purpurii, cu limbi galben-țipătoare, cu peri la încheieturile labelor, ca tarantulele, alții netezi ca fildeşul, cu ace şi coarne arătând absurd de periculoase, alții moi ca nişte picături de apă, cu gheare negre, răşchirate-n jur, alții pestriți şi străvezii ca nişte jeleuri, dar toți orbi, croindu-şi drum prin altfel de lumi, ivite din neant prin altfel de simțuri. „Insectele insectelor*[1], mi-am spus, a treia spiră a containerelor organice purtătoare de lumi, legiunea fără număr a ființelor aflate sub puterea ochiului omenesc de-a percepe şi totuşi vii şi reale şi alcătuite din aceleaşi substanțe organice ca şi tristul trup care ne-nchide-n sine, soma-sema, purtându-ne prin trecătoarea noastră lume.

„Pe fiecare din lamelele de microscop din fişet am câte-un exemplar din toate speciile cunoscute până azi. Unele sunt

unice, neîntâlnite nici în cele mai mari muzee de stiinte naturale.

Toți cei ce ne ocupăm de acarieni - suhtem câteva sute în lume - purtăm corespondență, ne cunoaştem bine, ne trimitem adesea specimene, facem schimburi... Mereu m-a mirat că secta noastră e atât de restrânsă, pentru că nu-mi pot imagina domeniu al cunoaşterii mai fascinant. De ce nu

studiază toți entomologii numai şi numai acarieni? De ce-şi pierd vremea mirmecologii? Ce să găseşti interesant la o albină sau chiar la un păianjen, ca să nu mai vorbesc de kitschul jalnic al lepidopterelor? Uite-aici sarcoptul râiei, această bijuterie-a creației, cu sublimele, grăsuțele sale picioruşe, cu pumnalele de la capetele lor, cu care-şi taie drum prin derma umană, cu fruntea sa adăpostind cine ştie ce gânduri. Uite acarianul de pat, cu botul său în formă de peniță, uite micul păianjen de purpură care suge sângele căpuşelor pe când ele sunt ocupate să sugă sânge omenesc. Câtă variație, câtă fantezie, ce culori florale, ce azur şi ce verde metalic şi ce roz impudic şi ce livid cadaveric… Dragul meu, dac-aş fi poet aş cheltui zece ani din viață ca să scriu epopeea acestor nestemate vii, iubirile şi războaiele lor, turpitudinea şi gloria lor, imperiile lor de câțiva centimetri pătrați, dar la fel de bogate-n privelişti tactile şi-auditive, termice şi vibratile ca şi cele din ținuturile noastre. Cât despre numărul lor, ajunge să-ți spun că un sfert din greutatea fiecărei perne pe care-şi odihnesc capul, noapte de noapte, truditorii pământului constă în acarieni, care ne invadează noapte de noapte asemenea liliputanilor pe Gulliver, dar mulți ca nisipul plajelor şi stelele cerurilor, națiuni întregi, legiuni şi falange ce ne devorează pielea descuamată de pe trupuri. Ii găseşti, invizibili ca atomii aerului pe care-l respiri, în toate zonele, de la poli la ecuator, în toate climatele, la toate altitudinile, în zeci de mii de planuri corporale, de culori şi de obiceiuri atroce. Un sfert din masa vie de pe pământ îl formează infimele lor trupuri. Citesc uneori articole-n ziare despre căutarea febrilă a vieții ce-ar putea fi omniprezentă în univers. Dacă-i aşa, şi nu poate fi altfel, planetele din toate sistemele solare, din toate galaxiile, până la cele mai îndepărtate, sunt infestate, supraaglomerate, mâncate de vii de acarieni. Sunt ciucure pe ele, ca râia, îşi sapă canale-n mantaua lor universală, fojgăie şi colcăie, unii peste alții, unii în alții, devorându-se reciproc, depunându-şi ouăle-n propriile trupuri, sufocant şi insuportabil şi de netrăit. Ce

viziune dantescă, ce multitudine de lumi sfarâmându-se una de alta, la nesfârşit, fără speranţă, într-o infimă zonă a marelui nimic! Unde să găseşti exobiologii, exosociologii, exopsihologii acestei mişune universale? Unde sunt paleontologii şi istoricii acestor societăţi? Unde etnologii, unde filozofii şi teologii?”

Palamar scotea, una după alta, câte-o lamelă şi-o privea-n lumină, ca şi când ar fi putut vedea fiinţa invizibilă strivită-ntre cele două plăci de sticlă, cu cele opt picioare răsfirate patetic în jur, ca un mic soare biologic, ca un Krishna cu multe braţe dansând dansul vieţii creatoare şi distrugătoare. Am privit şi eu una dintre ele: nimeni, nimic, plăcuţa limpede reflectându-mi fugitiv chipul. „Cele mai multe specii nu au nici măcar nume“, continuă colecţionarul, „sunt cunoscute printr-un cod de cifre şi litere, asemenea supernovelor şi quasarilor. Dar cum sunt atât de numeroase, angelologia şi demonologia s-ar fi dovedit oricum prea sărace ca să le numească în latina lor abstrusă. Straniu şi incredibil pentru mine e că acarienii sunt fiinţe după chipul şi asemănarea noastră. Un coleg din America Latină s-a specializat în disecarea lor: sunt construcţii organice alcătuite din sisteme şi aparate. Toate organele trupului nostru au echivalente într-ale lor, deşi, bineînţeles, scheletul lor este extern, ca al insectelor. Celulele din care sunt formate nu diferă de ale noastre. Se hrănesc şi se reproduc în minusculele lor lumi la lei ca noi, încât te-ntrebi - nu-i aşa că-ntrebarea asta-i inevitabilă? - dacă nu cumva suntem şi noi acarienii unei lumi superioare, atât de uriaşă încât iese din puterea percepţiei noastre. Dacă nu cumva gigantismul acestei* lumi nu ţine doar de un alt grad de mărime în spaţiul tridimensional, ci de-o altă dimensiune, dată de aderenţa noastră la spaţiul logic... La ce altfel de spaţiu, inimaginabil cu ganglionul nostru protejat de ţeastă, ar putea adera fiinţa la fel de mare şi de complexă faţă de mine cât sunt eu faţă de - uite, de micro-gâza invizibilă de pe lamela asta? Nu cumva

chiar acum vreun zeu care-mi iese din priviri ca un edificiu prea vast îmi priveşte trupul martirizat, aplatizat în dimensiunea mea pe-o lamelă nesfârşit de mare? Şi nu cumva, fără s-o ştie, e şi el răstignit pe-o lamelă ținută-ntre degete de-un zeu şi mai înalt, şi mai incomprehensibil, şi tot astfel la nesfârşit? Şi nu se poate imagina o zeitate finală, care transcende scala nesfârşită-a dimensiunilor, pentru că ea e însăşi această scală, însuşi eşichierul divin, cu căsuțele pe care boabele de grâu se tot dublează?... Hai să-ți arăt acum altceva[14].

Palamar puse cu grijă lamelele la locul lor şi încuie marele dulap. Se reaşeză pe scaun, şi m-am aşezat şi eu în partea opusă-a biroului. Aprinse lămpița de pe birou şi-ntinse-n cercul ei de lumină mâna dreaptă, cu palma-n jos. Răşchiră degetele şi-mi şopti: „Uită-te cu atenție aici, în triunghiul dintre degetul mare şi arătător. Vezi ceva?” In lumina razantă, pielea de pe dosul palmei bătrânului părea solzoasă ca de şopârlă, cu vene varicoase şi fire de păr alb, şi pete cafenii care-i arătau vârsta. Pe triunghiul de piele dintre degetele întinse am zărit, într-adevăr, ceva neobişnuit. Erau liniuțe fine, albe, ce, abia vizibile, alcătuiau o rețea ca a pistelor de pe aeroporturi. Nu ocupau mai mult de vreo doi centimetri pătrați. între liniile drepte întretăiate, mi s-a părut a zări şi câteva imagini figurative, o maimuță, o pasăre cu aripile-ntinse şi coada-n evantai, un cameleon parcă, desenate foarte schematic. Ochii mei au făcut însă un efort prea mare ca să le deslușesc, şi imediat au început să lăcrimeze. „E un fel de tatuaj ?“ l-am întrebat. „E râie“, mi-a răspuns, zâmbind fericit. „E-o colonie de sarcopți cultivată de mine pe propria piele. Am început cu o singură femelă plină de ouă. Acum trebuie să fie un mic popor de milioane de indivizi. Liniile sunt galeriile săpate-n derma mea. Nopțile mă mănâncă aproape insuportabil, dar rezist bucuros, şi nu i-aş distruge pentru nimic în lume. Sunt creația mea, intr-un fel alcătuiți după chipul şi asemănarea mea, căci aceiaşi aminoacizi,

aceleaşi baze purinice şi pirimi- dinice, aceleaşi funcţii şi aceleaşi organe, aceleaşi legi fizice, aceeaşi materie şi-aceleaşi câmpuri care-mi animă trupul îl animă şi pe-al lor, generând improbabilul, inexplicabilul şi inextricabilul fenomen al vieţii. Am creat o lume în însuşi trupul meu, o reţea de canale în derma mea, locuită, explorată şi extinsă mereu de un popor ce se crede, ca şi noi, unicul din univers. S-au succedat deja sute de generaţii de la Facere, trebuie să fi apărut deja, în lumea lor, o glorie chimică: mituri ale originii, ale strămoşilor totemici, ale unei fiinţe oţioase care le-a dat chip şi nume ca să se retragă apoi în insesizabilul şi incomprehensibilul său. M-am întrebat adesea dacă, trăind şi murind, copulând şi defecând, sfârtecând şi devorând materia organică a trupului şi sângelui meu, au avut vreodată intuiţia singurătăţii, a neajutorării lor. Dacă au strigat vreodată, din adânc, către mine. Dacă, provocându-mi chinurile unor mâncărimi atât de mari, încât uneori îmi vine să-mi torn acid pe mâna martirizată, s-au gândit la păcatul lor de neiertat. Aproape sigur că n-au ştiinţă, încă, nici de mine, nici de palierele asimptotice, din străfunduri în înalturi, ale lumilor înşurubate-n alte lumi, înşu- rubate-n alte lumi, la nesfârşit, fiecare de două ori mai vastă decât precedenta... Se cred singuri, fără sens şi fără soartă, iviţi nu se ştie de ce într-o lume de galerii săpate-n derma elastică şi fermă. Percep vibraţii, mirosuri şi gusturi, şi senzaţii pe care noi nu ni le putem închipui, cum ei nu-şi imaginează vederea. Tot gândindu-mă la poporul meu, în nopţile mele de insomnie şi chin, am început să-i iubesc cu iubire mare, mai mult decât mă iubesc pe mine însumi.

Era nebun? In acele momente, pe când seara înainta, avea intr-adevăr o lucire mai mult decât bizară în priviri. îmi amintea de sclipirea dementă a geamului din vârful marelui Castel. Tot timpul ţinuse mâna-n aceeaşi poziţie, cu palma-n jos şi degetele răşchirate. Liniile albicioase dintre police şi arătător păreau planul unei aşezări incaşe, dezvăluită de

zborul unui monoplan peste deşertul fără sfârşit. Din când în când, îşi trecea degetele celeilalte mâini peste ele, cu un fel de tandrețe, ca şi când şi-ar fi mângâiat supuşii invizibili, neştiutori de împăratul lor din ceruri. Altădată îşi apropia încetişor palma răşchirată de ochi, până la câțiva milimetri, sperând poate că, din tranşeele lor străvezii, cetățenii catacombelor râiei ar fi putut observa sistemul dublu, căprui, al unor sori colosali.

„Mi s-a făcut milă de ei, de neştiința si-ntunecimea lor. De tristețea neagră a sorții lor, de faptul că mor în păcatele lor, fără speranță şi ajutor de nicăieri. M-am întrebat cum să le deschid ochii pe care nu-i au, cum să vorbesc urechilor neadâncite încă-n carnea tâmplelor lor. Cum să vorbesc unor neamuri ce nu-mi înțeleg vorba, care au alte simțuri şi trăiesc pe altă spiră a lumii noastre. Cum să ajungă la ei vestea cea bună-a existenței mele, a iubirii mele pentru ei, a voinței mele de sacrificiu? încerc de luni de zile să-mi imaginez o dâră chimică, o vibrație, o geană de lumină care să le poată transmite mesajul meu: bucu- rați-vă! Nu sunteți singuri! Aveți o noimă pe lume, un creator care nu v-a uitat. Toți veți fi în cele din urmă salvați, toți veți cunoaşte ceruri şi pământuri noi într-o viață mai radiantă şi mai vastă! Sau să le spună doar atât: nu vă fie frică! Fiindcă-n porunca asta sunt cuprinse legile şi profeții.

Nopți în şir m-am frământat până când, într-o clipă, mi-am dat seama cât de simplu e totul. Acum ştiu că mă pot revela lor oricând, că mi s-au dat toate instrumentele, că totul e-aici, în casă. Trebuie doar ca tu să mă ajuți. Asta te voi ruga ca pe-un fiu. Hai să vezi ce am la subsol."

Palamar se ridică de pe scaun cu neaşteptată vioiciune şi deschise, către colțul biroului, în partea opusă dulapului metalic, o uşă pe care pân-atunci n-o observasem, îngustă şi vopsită-n alb, ca de toaletă sau de debara. Imediat în spatele ei începea o scară abruptă de ciment care ducea undeva în

subsolul casei. „Către solenoid, fireşte”, mi-am zis, aducându-mi aminte bâzâ- itul slab pe care-l auzisem data trecută. „Atenție la tavan”, îmi spuse Palamar, care coborî primul, cu capul aplecat, căci scara era în pantă pronunțată. Am coborât şi eu în urma lui, până ce ne-am găsit într-o încăpere circulară, nu foarte mare (era înscrisă în pătratul clădirii), căreia-i dădea roată, de-a lungul pereților, o mare bobină de sârmă groasă de cupru, unsă şi strălucitoare, împletită-ntr-un mod sofisticat, greu de descris, ca nişte cozi de fată roşcată prinse coc în vârful capului. Torul arămiu trebuie să fi avut grosimea de mai mult de un metru, în mijlocul hipogeului, altfel gol şi alb, bine luminat de ferestre aflate lângă tavan, se afla o consolă cu cadrane şi manete, ca şi câteva stative cu accesorii pe care nu le puteam identifica. Chiar în centrul sălii mai era, ca un pilastru ce ajungea la tavan, un cilindru de sticlă groasă, albăstruie, destul de mare ca să poată cuprinde un om în picioare. Paşii noştri răsunau puternic şi limpede pe dalele podelei, ce păreau din sticlă mată.

Bătrânul se aşeză pe taburetul din fața consolei, potrivi înălțimea unui stativ ce purta o placă neagră, orizontală, acoperită de-o boltă de plexiglas, apoi, cu un fel de nerăbdare, întinse degetul către un buton de pe panou. Şovăi însă şi îşi trase mâna înapoi. Rămase câtăva vreme pe gânduri, ca un om care-ar vrea să-nceapă o discuție importantă şi nu ştie cum s-o facă, apoi se-ntoarse cu totul către mine. îmi spuse ferm, aproape brutal ceea ce-avea să-mi spună, cu ‘subitul curaj al celui care se ştie refuzat dinainte, dar nu mai are loc de-ntoarcere: „Vei fi mesagerul meu. Te trimit la ei cu mesajul meu de izbăvire. Să nu-ți fie teamă, totul va dura doar câteva ore aici, tot atâția ani acolo. Pot transfera, prin puterea solenoidului meu, întreaga ființă interioară a unei făpturi omeneşti în trupul unui sarcopt orb, născut şi crescut acolo, în lumea oarbă a galeriilor lui, între mormane de ouă şi dejecții. Va fi un acarian fără cusur, ales de mine încă din

pântecul mamei sale, cum şi pe tine te-am ales, fără s-o ştii. Veneai la vechea bibliotecă, ademenit de mireasma de tipăritură a vizuinii mele din Ştefan cel Mare, şi de-acolo ai urmat dâra de feromoni a *Tăunului,* ce te-a purtat către manuscrisul Voynich. A fost traiectoria corectă, previzibilă ca una balistică, arcul metafizic ce te-a adus în centrul solenoidului meu. Eşti la fruntariile holarhiei, unde se-ngemănează două lumi pe-o spiră asimptotică de-o măreţie pe care nici tu, nici eu nu ne-o putem închipui. Deşi ştiu că o vei face, totuşi te rog s-o faci, deşi vei pleca, totuşi te rog să pleci, drumeţ cu toiagul în mână, spre lumea lor însetată de adevăr. Te rog să pleci, prietene.*[1]

L-am ascultat cu cea mai mare seninătate. Ştiam si eu că aveam să plec. Nu-mi puteam permite să ignor nici un por al enormului burete în care trăiam: fiecare dintre ei putea fi Ieşirea. Aşa că, fără un cuvânt, m-am apropiat de cilindrul care, bănuiam, avea să-mi cuprindă trupul şi să-l menţină într-o stare vegetativă cât avea să dureze călătoria. „Chiar aşa, chiar aşa“, murmură Palamar, de parcă mi-ar fi auzit gândurile. „Dar mai întâi vreau să-ţi arăt noul tău trup, sper să-l găseşti confortabil şi demn de tine. Priveşte aici, prin lentilă. “

Bibliotecarul îşi aşeză palma dreaptă pe placa de marmură neagră şi ajustă deasupra ei cupola ce părea acum cristalinul unui ochi, în aşa fel încât centrul ei să fie chiar deasupra zonei brăzdate de dâre albe dintre degetul mare şi arătător. M-am aplecat şi-am privit prin acel vizor ce părea nu doar o sticlă rece, ci un vizor inteligent şi selectiv. Ce-am văzut atunci avea să mi se întipărească profund în memorie. Prin pielea translucidă se vedeau foarte bine canalele, iar în canale, ca pe bulevardele unui mare şi melancolic oraş, procesiunile nesfârşite ale sarcop- ţilor, mulţimile lor fojgăitoare, intersectându-se, împletindu-se, ciocnindu-se şi risipindu-se ca să se adune iar, mereu şi mereu, în pieţele largi şi pe străzile laterale şi-n fundăturile şi-n curţile

interioare ale oraşului de sub lupă. Construcțiile ciclopice, de substanță neagră şi sticloasă ca smoala, se ridicau pe marginea şanțurilor subterane, cu ferestre şi balcoane şi terase populate de animaliculele în lentă şi eternă agitație. Ingroşându-se ca o lentilă organică, de zgârci limpede ca apa de mare, cupola focaliză pe una dintre galerii, apoi transfocă şi mai tare pe cea mai apropiată clădire. în cele din urmă, dintr-un grup de acarieni ce rodeau la baza edificiului, rămase-n cercul clar al cristalinului doar unul singur, vizibil în toate detaliile lui, ca şi când ar fi fost desenat în peniță pe-o planşă anatomică şi-apoi colorat cu cele mai gingaşe atingeri ale pensulei îmbibate cu acuarelă. Era sarcoptul scabiei, aşa cum îl văzusem în adolescență, în tratatul de parazitologie, o ființă ale cărei fiecare trăsături şi fiecare organe erau altfel modelate de raportul diferit, la acea scară microscopică, dintre suprafață, gravitație şi volum. Picioarele cele mai subțiri, ca de păianjen, puteau susține acolo ființele cele mai pântecoase, precum elefanții încărcați de toate ispitele lumii în faimoasa pictură daliniană. Trupul pe care, renunțând la al meu, aveam să-l iau curând în stăpânire era perfect şi emoționant în fiecare trăsătură a sa. O mare boabă sidefiu-trandafirie, cu pliuri şi comisuri ce-i delimitau, ca la rinoceri, plăcile cuirasei, cu stri- uri şi haşuri abia schițate, cu carouri tandre şi umbre şovăielnice, dădea mai mulți muguri pe margini, cel de dinainte fiind capul. Pe suprafața lui bizară, ca de hieroglifa aztecă, nu se desluşeau, în lipsa ochilor, decât masivele piese bucale. Ceilalți muguri crescuți pe trupul sferic abia dacă se deosebeau de cap: patru picioare îndreptate-nainte şi patru-napoi păreau nişte tuberculi din care țâşnea câte-un păr lung, curbat, mai gros decât restul perilor împrăştiați pe restul trupului. Şiruri de orificii ce se deschideau şi se-nchideau spasmodic de fiecare latură a marelui pântece întregeau imaginea unui trup la fel de monstruos şi de frumos în alcătuirea sa ca şi al meu, ca şi al tău. Ființa aceea, deşi minusculă, era completă şi vie. Se

mişca abia vizibil, căci timpul însuşi curgea învârtoşat, ca mierea, sub lentilă.

„Vei intra-n el ca tanchistul în strâmta sa chilie blindată, te vei obişnui cu tabloul său de bord neural, îi vei explora posibilitățile, vei prelua sistemul lui senzorial diferit de al nostru, care va roti o lume stranie-n jurul tău, vei avea nevoile lui, te vei mişca după logica ființei lui. Vei gândi cu câțiva ganglioni rudimentari, vei comunica prin dâre chimice şi feromoni, vei pipăi şi vei percepe zvonuri ale inepuizabilei materii pe care nici nu le pot visa făpturile omeneşti. Vei fi ca ei, dar vei şti că nu eşti dintre ei. Vei trăi cu ei, dar ca unul coborât din ceruri, incomprehensibil şi de neatins. Şi-n ciuda acestei prăpăstii dintre lumi din alt plan şi altă dimensiune, va trebui să le transmiți, printr-un efect de tunelare, mesajul. Planul de evadare. Bunavestire fără de care sunt morți vii, îngropați în păcatele lor.“

„Am să-ncerc“, i-am spus înfiorat, dar n-a părut să m-audă, fiindcă mai avea ceva de adăugat.

„Iar apoi am să te scot de-acolo şi-o să fii iarăşi cel care-ai fost întotdeauna, tu însuți în corpul tău legitim de carne, de care nu eşti mândru, dar care-i tot ce ți s-a dat. Carne ca şi a lor, deloc mai nobilă sau mai pură, căci, dacă diferim, nu diferim prin asta. Suntem, şi unii, şi alții, tuburi digestive cu creier la un capăt şi sex la celălalt, vârtejuri ale materiei care există, ca şi titirezurile, doar câtă vreme rotirea le ține în echilibru…“

„Sigur“, i-am spus din nou, privindu-**l** liniştit. „Sunt gata să plec oricând.” Şi-n momentul acela chiar nu-mi păsa dacă aveam să pier în experimentul bizarului cercetător al acarienilor, dac-aveam să rămân cu noul meu trup, popor şi lume pentru totdeauna, fără să mai găsesc calea de-ntoarcere, trăind viața lor, procreând cu ei, mâncând cu ei (mâncându-i pe ei şi lăsându-mă mâncat), împărtăşindu-le credințele chimice şi ideile vibratile, sau dac-aveam să mă re-

ntorc aici, în lumea albă, săpată desigur în pielea unui zeu de neconceput, cel ce ne rabdă pe toți, în ciuda chinurilor şi insomniilor pe care i le provocăm.

Căci miza mea era să aflu, chiar dac-aveam o infimă şansă, dacă mântuirea este posibilă. Dacă mesajul poate trece de pe-o spiră pe alta în ciuda deosebirilor tragice dintre lumi aflate la altă scară, percepute cu alte simțuri, în ciuda aderenței la alte câmpuri ontice, alte reflexe, altă dragoste şi altă morală, alte raiuri şi alți zei... Voiam să ştiu dacă pisica va privi vreodată-n direcția arătată de deget. Dacă vom auzi vreodată codul de ciocănituri în peretele puşcăriei, dacă vom fi smulşi la cer din mijlocul curții noastre înzăpezite. Dacă vom putea ieşi de-aici, izbăviți de frica noastră cea de toate zilele. Voiam un strop de certitudine, chiar dac-ar fi-nsemnat părăsirea oricărei speranțe, îmi poți auzi Tu vocea, Tu, care n-ai timpane şi ureche internă? Mă vezi Tu din ceruri, fără cornee, nici cristalin, nici retină, nici nervi optici, pe mine, tocmai pe mine, cel ce trăieşte-o nanosecundă pe-un fir de praf dintr-o lume cu miliarde de miliarde de stele? Şi dacă Tu mi-ai vorbi, cum aş putea să te-aud? Căci vocea ta ar putea rosti nu cuvinte, ci trupuri, lucruri, nori şi poate universuri întregi pentru care nu am organe de simț. Ai putea aparține de-un spațiu hiperlogic şi ultrametafizic, ce-ar sfâşia biata mea lume ca pe pânza diafană-a unui păianjen... Puteam oare ieşi vreodată la larg, lăsând în urmă bilioane de crisalide însângerate?

Bătrânul acționă o manetă şi cilindrul de sticlă începu să coboare lent, până ce buza sa de sus a ajuns la nivelul podelei. Am păşit în cercul ei albăstrui, lăsându-mă înconjurat de peretele curb pe măsură ce el se ridica înapoi, la fel de lin, către tavan. Prin coaja lui uşor aburită vedeam sala de sub casa lui Palamar uşor deformată, iar sunetele deveniseră dulci si liniştitoare ca-n vis. Aşa am auzit zumzetul marii bobine, mai întâi aproape imperceptibil, ca răsuflarea unui copil adormit, apoi tot mai puternic şi mai

acut. După un minut, bâzâitul ei deveni la fel de intens ca al morii Dâmbovița, ce-şi tremura zi şi noapte sitele electrice în spatele blocului nostru din Ştefan cel Mare. Crescu apoi, imperativ şi oscilant, ca de sirenă de poliție, se amplifică până la rănirea timpanelor, la depăşirea auzului, după care, fără să mai aibă nimic de-a face cu bietele mele urechi, se amplifică, asimptotic, nebunesc, pustiitor, ca-n visul meu epileptoid, devenind un uragan galben, o mare de flăcări de-o furie nemaiauzită, în miezul căreia mi s-a sfâşiat pielea, mi s-au risipit vertebrele, mi s-au împrăştiat sângele, limfa şi fierea, mi s-a spart beregata. Numai osu-ncăpățânat al craniului mi-a mai rezistat o clipă, ca să plesnească şi el în țăndări, lăsându-mi creierul să urle timp de eoni întregi, ca-n cel mai adânc dintre iaduri.

Apoi, deodată, s-a făcut tăcere.

M-am trezit în noaptea trupului de sarcopt, cu substanța men- tală-mpinsă-n apendicele şi organele lui, cu dorințele mele dizolvate-n dorințele lui, cu simțurile mele defuncte, de parcă n-ar fi fost niciodată, pe când lumea se lumina de privelişti venite prin alte porți, minunate şi incomunicabile. Cum să-i arăți unui orb binecuvântarea luminii, peisajele mărețe ale lumii, cum să-i explici că trupul tău percepe lucruri aflate la o mare distanță, acoperite de culori, scânteieri, ape şi umbre care le fac miraculoase si de o frumusețe sfâşietoare? Iar cel surd din naştere nu va-nțelege niciodată binecuvântarea muzicii, degetele delicate ce se plimbă pe claviatura minții. Nu pot acum exprima şi nici nu-mi pot cu adevărat aminti, acum, când sunt lipsit de noile mele simțuri de acarian, peisajele incredibile şi abstruse în mijlocul cărora, Gulliver în ținutul microscopic din derma unei mâini, am fost fericit de echivalențele neechivalente ale pădurilor şi câmpiilor şi fânețelor şi miresmelor şi trilului păsărilor, dar şi înspăimântat de ce-aş putea traduce, trădător şi neputincios, prin suferință extremă şi agonie, îngropare de viu şi jupuire de piele, tragere sadică-n țeapă şi

zdrobire în mandibule monstruoase. Peisaje de mirosuri şi gusturi, panorame de acid gastric, obiecte simţite cu aerul din jurul perilor, cu aura electromagnetică a gurguielor de pe pântec. Am învăţat să mă orientez după mipliogvnv şi quznzdz, să simt în gură shvrnv, să mişc cele opt picioare după o algebră primitivă, dar eficientă. Homunculul meu motor şi cel senzorial s-au remodelat după schema gândacului, a păianjenului şi-a căpuşei.

Am trăit între ei, în galeriile lor pline de gunoaie şi miresme, formaldehide şi acid cianhidric, am explorat cu ei edificiul de grăsimi şi de bitum, am devorat cu ei substanţa hialină, tremurătoare care era însuşi spaţiul, după cum fornăitul continuu al semenilor mei era timpul, am copulat cu femelele lor monstruoase, şi asta mi-a produs plăcerea unui miliard de injecţii de heroină pură, am lăsat în urmă dârele mele, dârele proprii, caligrafiate la-nceput stângaci, apoi tot mai sigur, de bizare chimicale, combinate-n cloaca mea imundă şi ejaculate-n ţâşniri scurte sau în şuvoaie interminabile prin gurguiele posterioare. M-am târât orb, pe perii mei, împleticindu-mă şi rostogo- lindu-mă pân-am învăţat mersul. Mi-am împletit firele senzoriale cu ale sarcopţilor din preajmă, pe care-am început să-i disting de ceilalţi până când l-am putut recunoaşte pe fiecare-n parte ca şi când ar fi avut o faţă odorală, la fel de expresivă ca faţa omenească. Le-am înţeles, cu timpul, extazul şi nefericirea, blândeţea şi abjecţia, cruzimea nemiloasă şi toleranţa scelerată, destinul cărnii lor de la ieşirea din ouă şi până la sfârşitul obştesc: ruperea-n bucăţi, de către cei mai apropiaţi semeni, a trupurilor îmbătrânite. Am împărtăşit diferendele lor, am luptat luptele lor, am înţeles credinţele lor, trecute din generaţie-n generaţie prin atingeri complexe şi delicate ca legănarea unei petale de trandafir pe o pânză de păianjen, dar şi scabroase, perverse, sadice asemenea unei orgii libertine: zeităţile lor cu zeci de mii de picioare, vibrând încontinuu în sanctuare de sulf şi salpetru, sfinţii lor muiaţi într-o

substanță necunoscută numită lumină, martirii lor spintecați de sus până jos, cu ovarele gigantice la vedere, ca nişte aripi înțesate de ouă străvezii.

Mi-am început misiunea plecând din galeria mea neînsemnată, de la marginea oraşului de coridoare întretăiate, şi străbătând mai multe districte înțesate de-o gloată joasă, fojgăitoare, a cărei ignoranță mi-a stârnit o milă adâncă. Mi-am rostit predicile, strivit de acarieni, într-o piață largă, din care porneau trei uriaşe galerii ce duceau în adânc, acolo unde legenda spune că dădeai de sânge. Am folosit limba sqwiwhtl, ale cărei foneme sunt valuri ritmate subtil ale propriului pântec, transmise prin lipirea de alte pântece, şi tot astfel, spre marginile gloatei ce te-nconjoară. Şi am folosit limba haaslaaslaah, ce vorbeşte cu câmpuri magnetice ca nişte harpe vrăjite, şi prin care nu se exprimă concepte, ci dureri, de la durerea smulgerii unui picior la cea a părăsirii unei credințe. Şi am folosit limbajul înalt al flatulațiilor şi eructațiilor, potrivit pentru manipularea mulțimilor în agora, de asemenea limbajul păros al proxeneților şi sofiştilor. Mi-a fost greu să le vorbesc despre lumea de afară, căci stirpea sarcopților n-are intuiția unui „afară“. Am înlocuit-o cu imaginea unei galerii îndepărtate, populate de sarcopți gigantici. Am eşuat să le explic aderența lor la o boltă hialină numită „spațiu logic”. Nu m-am priceput să le transmit iubirea infinită pe care cel ce le-a dat ființă o are pentru ei, veghea şi îngrijorarea sa, aplecarea sa continuă asupra lumii lor. Le-am insuflat însă o tânjire pe care până atunci n-o simțeau, un dor după ceva imposibil de-nchipuit, absurd şi opus tuturor credințelor lor anterioare, o nevoie de-a pleca, de-a-şi abandona metropola în căutarea alteia, din altă dimensiune, unde să-şi întâlnească fantasticul creator. Pe care, în ciuda tuturor eforturilor mele, nu l-au putut închipui decât ca pe un acarian nesfârşinde leneş şi indescriptibil de trist, înfăşurat în miresme baroc-fetide, în care putridul şi santalul, formolul şi oleandrul, scorțişoara şi hidrogenul

sulfurat, ca şi inconcevabilele pentru noi miresme de ochi, de cer, de păianjen, de țipăt, de foame, de gheară, de bronz, de zeu, de aproape, de şi, de nici, de probabil se-mpleteau ca să-i țeasă o hlamidă metafizică de-o măreție fără de margini.

Am făcut apoi minuni, căci spiritul meu omenesc, înglobat în boaba de borhot şi grăsime a noului meu trup, radia un câmp gnostic care le-nchidea rănile şi le vindeca stenahoria. In răstimpul cât mi-a fost îngăduit să rămân în mijlocul minusculului popor le-am adus tuturor vestea cea bună că nu sunt singuri pe lume, îngropați în patria lor efemeră şi fără destin, că sunt vegheați de-o putere înaltă şi nevăzută, că nici unul dintre perii senzoriali de pe carcasa lor uleioasă şi oarbă nu se clinteşte fără ştirea acesteia, că fiecare-n parte e prețios şi nu va pieri. Spre deznădejdea mea, însă, am văzut cum totul e răstălmăcit, retradus adică, dar nu dintr-o limbă-n alta, ci.dintr-o lume-n alta, încât dragostea devine yivringzw şi credința devine sumnmnmao şi Dumnezeu devine Ialdabaoth si viata, si moartea, si visul, si crima devin simboluri pentru a căror descifrare n-ar ajunge o mie de vieți. In cele din urmă mi s-a făcut frică. Măcar asta au înțeles, pentru că frica e comună şiragului de lumi, ca ața pe care se-nşiră perlele în colier.

Le-am comunicat câtorva, care mă-nsoțiseră de la-nceput, că voi pleca în curând. Le-am promis ca mă voi întoarce, deşi ştiam că frica avea să fie mai mare. Am profețit martiriul la care-aveam să fiu supus în acea derizorie lume, care-şi permitea totuşi luxul suferinței. Apoi am fost capturat şi, cu lipsa de ima- ginație-a lumilor în care spiritul locuieşte în carne, mi-a fost zdrelită carnea ca să-mi fie rănit spiritul. Şi carnea mea mizerabilă, dezgustătoare, supurândă, de sarcopt m-a chinuit mai mult decât voi putea spune vreodată. Simțeam în jur duhoarea a zeci şi sute de semeni, şi duhoarea asta era neiertătoare.

Martiriul meu s-a petrecut într-una dintre piețele cele mai largi ale oraşului. Zeci de guri de canal coborau din ea ducând departe în pielea groasă şi stratificată a zeului necunoscut. Acolo, în centru, mi-au fost smulse şi devorate cele opt picioare, iar

apoi mi s-a demantelat trupul. Aşteptam în suferință cumplită şi dezamăgire şi deznădejde să fiu scos de-acolo, să se deschidă cerurile şi să se audă glasul tunător al Celui viu şi îndepărtat. Dar nu s-a întâmplat nimic până la capăt. Am pierit devorat de cei pe care am vrut să-i trezesc din letargie, să-i scot din lumea lor, ca şi când ar putea supraviețui, cu trupul lor grotesc, în lumea noastră, să le descui uşa celulei ca să le revelez o celulă cu mult mai vastă.

Şi-apoi am fost din nou în propriul meu corp din cilindrul în care mă aşteptase, insensibil şi inutil ca o halcă de carne, doar câteva ore, şi nu ani, cât trăisem în labirinticele galerii. Am pătruns cu greu, iarăşi, în creierul, inima, intestinele, ficatul, scrotul, membrele mele, cum îmbraci hainele care te-aşteaptă dimineața pe speteaza scaunului. Cilindrul a coborât şi m-am prăbuşit pe podea, de unde nu m-am mai putut ridica o vreme. Doar m-am târât pe burtă, folosindu-mi mâinile şi picioarele ca pe nişte vâsle. M-a ridicat Palamar şi m-a susținut, prin- zându-mă de umeri, ca să nu mă prăbuşesc iarăşi. Stăteam față-n față, tremuram amândoi din tot corpul, de parcă şi el ar fi coborât acolo, de parcă şi el ar fi trăit drama teribilă ce se produsese. Avea ochii plini de lacrimi, dar mai ales plini de o uriaşă întrebare, poate cea mai mare-ntrebare pe care ganglionul nostru cerebral o poate pune.

La care, făcând un gest aproape imperceptibil cu capul, am răspuns că nu.

Fetița noastră se va numi tot Irina. în privința asta ne-am înțeles din priviri, atât de liniştiți şi zâmbitori, de parc-am fi putut vedea-n viitor la Fel de limpede cum vedem trecutul.

Da, vedem o linie a viitorului, îngroşată de mii şi sute de mii de linii individuale, care dansează în jurul acestei mătci a tuturor şi-a nimănui. Ce-a mai fost va mai fi, ne spunem: soarele va răsări şi mâine, pentru c-a răsărit în zori de când ştim, iar cei de dinaintea noastră au lăsat mărturie că răsărea zilnic şi pe vremea lor. Oamenii s-au născut, au trăit, au procreat şi-au murit. Durata vieții lor a fost de şaptezeci de ani, iar a celor mai viguroşi, de optzeci. Aşa va fi şi de-aici încolo, pentru cât va dura pământul. Vedem cu toții acest viitor împletit din milioane de exemple, întărit de milioane de linii fantomatice. E ca şi când am vedea în fața ochilor un pod peste un râu, dar numai pentru că a fost acolo şi ieri, şi în trecut, şi de zeci de ani buni încoace. Aşa că păşim peste râu cu certitudinea c-avem pământ ferm sub tălpi.

M-am întrebat de multe ori ce este credința fără îndoială, cea care mută munții din loc, cea care ştie şi poate totul. Cum se poate ca, atunci când te rogi pentru un lucru, să ai siguranța deplină că l-ai şi primit. De fapt, rugăciunea şi certitudinea sunt unul şi-acelaşi lucru, şi înseamnă puterea de-a privi cu adevărat în viitor, în cel adevărat, şi nu în cel doar bănuit pe baza eternei reîntoarceri a trecutului: nimeni nu se roagă ca soarele să răsară şi mâine. Prin credință vedem viitorul şi deja-**l** locuim. Şi avem puterea credinței pentru că suntem din viitor, în aşa fel încât nu putem fi salvați decât dac-am fost deja salvați, dacă deja locuim pe pământul cel nou de sub un cer nou. Vedem paradisul doar dacă suntem deja locuitorii lui, altfel nu ni s-ar da puterea de a-**l** vedea, care e credința fără-ndoială. Nimeni nu va fi mântuit dacă nu e deja mântuit de la începutul timpurilor, nu în efemera noastră prezență în această lume, ci-n adevărata noastră ființă desfăşurată-n a patra dimensiune.

Vedem viitorul ca un prezbiter care desluşeşte doar liniile îngroşate, şabloanele şi clişeele, dar ai cărui ochi cu cristalinul rigid nu mai pot percepe liniile fine, abaterile de la monotonia eternelor repetiții. De la o zi la alta se pot schimba

toate planurile. Certitudinea e mereu ciobită de pâlpâirea de monedă azvârlită în aer a universului nostru stocastic. Moneda proiec- tată-n sus, fantomatic glob ca de păpădie sfârâind spre tavan, cade pe cap sau pe pajură, imprevizibil, şi doar la un număr foarte mare de aruncări linia dintre cele două fețe, ca un ac de balanță, se-aşază, cu tot mai mare precizie, între cele două talere. In ciuda acestei egalități statistice, nimeni nu poate prezice pe ce fată va cădea moneda la următoarea aruncare.

Nu putem şti acest lucru pentru că ne aflăm în aceeaşi lume cu moneda. Nu putem desluşi viitorul pentru că el face parte din lumța noastră, pentru că e lipit fără fisură de prezent şi trecut, cu care alcătuieşte acelaşi bloc, aceeaşi lume monolitică, încremenită-n enigma ei. Dac-am trăi în două dimensiuni, n-am putea trece niciodată de-o simplă linie trasă în fața noastră. N-am putea vedea niciodată ceva aflat intr-un pătrat. Ca să desluşim tot ce e-n desen, inclusiv pe noi înşine, ar trebui să-I putem privi de sus, din a treia dimensiune. Dimensiunea în plus e perspectiva necesară ce aduce deplina cunoaştere. Cel aflat într-o lume cu patru dimensiuni va şti întotdeauna pe ce parte cade moneda în lumea noastră, căreia îi va cunoaşte viitorul complet la fel de bine ca şi trecutul. Devenirea lumii noastre va fi pentru el o simplă dimensiune spațială. Pentru el, eu, cel aflat într-o lume cu o dimensiune în minus, voi apărea ca o ființă prelungă, ce va începe cu naşterea mea şi se va termina cu moartea, aşa cum, aici, începem cu tălpile şi ne terminăm cu creştetul capului. Pentru el, trupul meu, obiectele din jur şi toate celelalte prezențe ale lumii vor fi transparente. Va putea privi-n corpul meu şi-mi va putea spune în orice moment de ce boli sufăr, şi mă va putea tămădui. Va putea scoate lucrurile de preț încuiate în seifuri inexpugnabile, va putea intra în încăperi cu uşile zăvorâte. Mă va putea scula din morți, pentru că va vedea în viitor că voi fi sculat din morți de el. Pentru el, lumea mea va fi etern încremenită, fără libertate

de mişcare si conştiinţă, fără liber-arbitru, cea mai inumană dintre ublietele imaginate de-un diavol sadic şi pervers. Mă va vedea închis în boaba de chihlimbar a destinului meu, încuiat în propria mea statuie, o minte vie într-un trup etern paralizat, asemenea celor blocaţi într-o fotografie sau într-un film în care, oricât de des l-ai vedea, nu se petrece nimic nou, niciodată. E lumea înfricoşătoare din care trebuie să scapi, mormântul în care putrezeşti de viu, crisalida pe care trebuie s-o spargi ca să devii fluture.

Ca asta să se poată-ntâmpla, trebuie să apară undeva o fisură în blocul de ambră ce te-ncleştează. Un defect în maşinăria de predicţii statistice. Moneda cade aproape jumătate din timp pe-o faţă şi aproape jumătate pe faţa cealaltă. Dar ea nu este un disc cu două feţe, ci un cilindru foarte plat, ascunzând între feţele lui o altă dimensiune, grosimea, foarte mică, dar nu cu totul neglijabilă. La câteva mii sau zeci de mii de aruncări moneda cade pe muchie, chiar şi pe o suprafaţă uniformă, de marmură unanimă. Rămâne acolo, în picioare, după ce s-a răsucit şi-a oscilat o vreme clinchetind pe dulcea suprafaţă, lup- tându-se cu toţi demonii statisticii. Uneori, foarte rar, ieşi teafar din lupta cu îngerul. Toate speranţele noastre se leagă de imposibilitatea asta, de fisura asta-n smalţul altfel uniform şi neiertător al lumii. De câte ori dăm cu banul, avem speranţa ca el să cadă pe muchie. Irina, ca şi toţi ceilalţi copii ce vin pe lume din dragoste şi întâmplare, sunt astfel de căderi pe muchia monedei crude şi oarbe, imposibilităţi devenite realitate, adică miracole ce dovedesc că evadarea este posibilă. Incrustată-n boaba de chihlimbar a Irinei celei mari, Irina cea mică e deja acolo, îşi devorează deja mama pe dinăuntru ca o larvă de ihneumonidă şi, în şase luni, va ieşi triumfătoare în lume, fragedă şi dulce, cu ochi strălucitori, lăsând-o pe Irina cea mare în urmă ca pe-o piele năpârlită de şarpe. Asta-i istoria neamului nostru: femei ieşind din femei ieşind din femei ieşind din femei, într-un lanţ de explozii de viaţă şi frumuseţe,

dar şi de cruzime fără de margini. E un şir ne-ntrerupt de zeițe cu două chipuri, unul de copilă contemplând viitorul, altul de bătrână, mască tragică, însângerată de ruptura naşterii, încercând să ghicească în petele aleatoriului nostru trecut.

De câte ori mă gândesc la toate astea, levitând, în canicula verii, deasupra cearşafurilor boțite ale patului meu şi-nconjurat, de parc-aş fi fost înghițit de-un mare rechin, de dințişorii de lapte smulşi din gingiile mele în copilărie, care-mi conturează acum trupul cu pietricelele lor de calcar lustruit, mă gândesc răutăcios la celălalt, la autorul de romane, volume de versuri, eseuri, Dumnezeu ştie mai ce, desprins de mine în acea toamnă îndepărtată de la Cenaclul Lunii, separat de mine ca un siamez, printr-o operație intruzivă, traumatizantă şi mutilatoare. îl văd, îl ştiu, îl simt de pe partea cealaltă-a monezii, îl aud prin metalul ei rece, stanțat c-un cap pe-o parte şi-o pajură pe cealaltă. încerc să-i transmit prin ciocănituri ritmate un plan de evadare. Dar el e surd, orb şi obtuz, cum e bântuit de blestemata nevoie de glorie. Lui nu-i poți vorbi decât de festivaluri, turnee, tiraje, autografe, interviuri. E mulțumit cu falsele evadări promise cititorilor lui, cu falsele lui uşi pictate iluzionist pe pereții groşi ai muzeului literaturii. E profesionistul stăpân pe mijloacele lui, virtuozul din Moscova care-i arată jerpelitului, alcoolicului, vanitosului Efimov ce este arta adevărată. Care-nalță prin sunetele viorii sale portaluri mărețe pictate pe pereții minții, incomparabile cu bizareriile muzicantului pierdut în provincia lui. Doar că prin uşile urâte şi chinuite zugrăvite de Efimov se poate ieşi. Poți apuca ferm clanța lor, poți apăsa şi poți trage spre tine. Şi se-ntâmplă atunci adevăratul miracol. Nu al frumuseții desăvârşite ce rămâne în planul peretelui, păcălind ochiul naiv al minții noastre, ci al deschiderii uşii, al spargerii zidului, al ieşirii din muzeu cu tot riscul de-a ieşi cu asta chiar din literatură.

Numai eternul Efimov, eternul diletant, mai poate spune ceva în lumea tristă a imposturii noastre. Doar cel care, departe de vuietul de apă mare al gloriei, umple caiete cu bizareriile şi anomaliile animalului moale dintre valvele scoicii, scriind doar pentru el, doar ca să-şi înțeleagă situația, în afara regulilor şi cutumelor artei sale, afară din marele mausoleu. Doar amatorul care nici măcar nu ştie ce va face cu manuscrisul lui, care nici măcar nu ştie dacă el există intr-adevăr (de câte ori n-am visat caiete groase, pline cu povestiri, scrise de mine poate în alte vise, întorcând zeci de pagini entuziasmante, pentru ca dimineața totul să devină cenuşă...), doar disprețuitul om de serviciu morocănos şi taciturn care lasă-n urma lui mii de pagini, ilustrate fantastic cu fetițe, dragoni, fluturi şi măceluri, strungarul care scrie jurnal, descriind meticulos cum îşi face norma la uzină, cum foloseşte prezervativele, ce mănâncă şi cum defechează, coafeza care-şi descrie-n pagini compulsive durerile teribile ale tratamentului pentru fertilitate, şcolarul hebefren care scrie cea mai lungă compunere din lume despre cum şi-a petrecut vacanța de vară, amestecând în ea pirați şi extraterestri, toți aceşti apucați, agramați uneori, inculți aproape-ntotdeauna, făcând artă din petice, gunoaie şi nimicuri, numai ei cunosc secretul cel mai bine păstrat al oricărei arte: bătaia orbului şi fuga şchiopului, în afara cărora totul e rit sterp şi fariseism. Cărțile lor sunt destinate focului si uitării. Asa e bine, asa e adevărat. Fiecare dintre noi trebuie la un moment dat să scoată din casa în flăcări fie opera de artă, fie copilul. Cu un singur lucru din cele două ne putem înfățişa Judecății, şi e singurul fel în care vom fi judecați. Profesionistul va scoate din foc, întotdeauna, capodopera. Cea pe care tocmai a scris-o, a pictat-o, a compus-o. Diletantul va scoate copilul, lăsând să ardă propria lui scriere, odată cu trupul si mintea lui.

O să-i spunem tot Irina, deci, şi va fi blondă, cu ochii albaştri, ca mama ei. Acum, la mai bine de şase luni, e bine

formată în pântecul ei, grea şi compactă ca o piatră de râu. Deja sarcina se vede bine, şi Irina nu face nimic s-o ascundă. Bârfele, bineînțeles, sunt în toi în cancelarie si, cum nimeni nu mă bănuieşte, îmi sunt,împărtăşite adesea şi mie. Noi doar tăcem, tăcem împreună, ca un grup statuar de-a cărui unitate doar noi suntem conştienți. Nu mai stăm unul lângă altul nici măcar cât stăteam înainte, nu ne mai permitem, de pildă, să fim văzuți alături la fereastră, contemplând neatent vastul şi melancolicul peisaj industrial din capătul Colentinei. Abia intrați în cancelarie, ne lăsăm cataloagele pe masă şi ne-afundăm, fiecare-n alt grup, în sporovăială cotidiană, fără cap şi coadă, la care iau parte şi personalitățile bulgare din tablourile înşirate pe pereți. Profesorii intră şi ies, ca pe-o scenă prăfoasă, provincială, unde se joacă un spectacol grotesc. Chimia, istoria, matematica, desenul, muzica, biologia, în haine învechite, cu gesturi mereu aceleaşi, cu aceleaşi cuvinte despre aceleaşi seriale de la televizor, de sâmbătă seara şi duminică dimineața. Despre mâncarea tot mai greu de procurat. Despre copiii care petrec deja mai bine de jumătate din timp în fabrica veche. Toți au revenit la şcoală-n septembrie cu sentimentul că e ultimul an de predare, poate ultimul an din viața lor şi-a lumii. Toți simt că e prea mult, prea trist, prea irespirabil ca totul să mai poată continua.

Şi şcoala s-a ruinat peste vară, şi nimeni n-a mai zugrăvit-o, nimeni n-a mai şters băncile şi podelele ca-n anii trecuți. Dacă priveşti dinspre stradă, ți se umplu ochii de lacrimi: sub cerul sever şi înalt, între copacii ce-ncep să-şi schimbe culoarea, şcoala pare strâmbă, aplecată-ntr-o rână, cu fulgii tencuielii luați de vânt şi purtați de-a lungul trotuarelor. De pe-acoperiş lipsesc țigle şi, în vârf, pe hornurile rămase de când clădirea era încălzită cu lemne, şi-au făcut cuib păsări de-un soi necunoscut. Corpul nou, din spate, e cufundat în umbră şi seamănă mai mult ca oricând a-nchisoare. Privind clădirea care, deja, mi-a mâncat mai bine de nouă ani din

viață, mă simt stingher şi nefericit ca un copil în prima lui zi de şcoală, când ştie atât de bine că de-acum cea mai bună parte a vieții s-a dus. Stă acum în fața sinistrului abator, cu şira spinării strâmbată de la ghiozdanul greu ca plumbul. în fața unei şcoli ruinate eşti mereu singur, mai singur decât dac-ai h ultimul om de pe pământ.

Lumina rece de septembrie-a adus-o pe Irina de două ori pe la mine. Mai întâi ca să-mi lase două volume de Krishnamurti, găsite te miri pe unde şi pe care ştie prea bine că n-o să le citesc.

Am levitat goi în după-amiaza aceea, plutind deasupra patului în auriul delicat, răcoros, ce venea prin fereastră, aşa că i-am putut contempla în voie pântecul rotund, cu buricul ieşit în afară, hemisfera de piele gingaşă sub care, ghemuită ca o mică fee sub un clopot de sticlă, dormea fetița noastră. Am sărutat acel pântec pe care strălucea câte-un firişor de păr, apoi mi-am aşezat palmele deasupra, una peste alta, într-un gest de binecuvântare. Am făcut dragoste cu o tandrețe specială, aşa cum o poți face numai cu o gravidă, rotindu-ne şi legănându-ne pe invizibila, elastica, magica suprafață magnetică de deasupra cearşafurilor apretate şi luminoase.

A doua oară a fost aseară, când a venit, agitată şi surâzătoare, să-mi aducă „un strop de speranță'[1], cum mi-a spus chiar din hol. Nu eram în cea mai bună stare ca să-l primesc. Tocmai scriam în jurnal că zeii visului m-au părăsit: peste noapte, de luni întregi, nu mai desluşeam decât o-ncâlceală de fețe, brațe şi gesturi, într-o lumină sepia, în absența înmărmuritoare-a enigmei.

- Uite peste ce-am dat, peste ce minune de poveste! Iți aduci aminte fragmentul ăla din Herodot, cu regele Xerxes, cea pe care Pichetiştii au tot răspândit-o, cea de pe foaia lui Virgil?
- Sigur: cel în care regele îşi contemplă, de pe un tron de piatră aflat la înălțime, trupele care trec Hellespontul.

• Şi mai întâi se bucură de priveliştea marțială, dar apoi începe şă plângă, pentru că deodată-şi dă seama că toți acei nenumărați oşteni, ca şi el însuşi, vor fi morți peste o sută de ani. Şi că viața omului, da, chiar şi-a unui mare rege, e un şir nesfârşit de necazuri, suferințe şi încercări. Toată povestea umanității, din *Istoriile* lui, pare că se rezumă aici, în imaginea regelui plângând. Şi totuşi, tot în Herodot am găsit o luminiță, un strop de speranță, o pagină gingaşă cum nu se poate. De fapt, nu direct în cartea lui: am dat peste fragmentul cu pruncul într-o notă de subsol din Helena Blavatsky, ştii, *Doctrina secretă,* unde se vorbea despre întemeierea Corintului. Se spunea acolo, mă rog, despre un oarecare copilaş Cyspelus, fiul lui Aetion şi-al Labdei (am notat numele astea pe spatele foii), despre care oracolul profețise că va ajunge rege. Ca-n poveşti şi ca-n Scripturi, regele ce domnea atunci a trimis soldați să-l găsească pe prunc şi să-l ucidă. Poveste previzibilă şi plicticoasă, dar uite frumusețea de text ce urmează, scuză-mi scrisul de farmacistă.

Am despăturit hârtia şi-am citit amândoi deodată, ca doi siamezi uniți doar prin globii oculari:

„Astfel, imediat ce soția sa a născut, au trimis zece dintre ei în oraşul unde locuia Aetion, cu ordin să ucidă copilul. Astfel că oamenii au venit la Petra, si s-au dus la casa lui Aetion, si-au întrebat dacă pot vedea copilul. Şi Labda, care nu ştia nimic despre scopul lor, ci credea că cererea lor venea din prietenie pentru soțul ei, a adus copilul şi l-a pus în mâinile unuia dintre ei. Ei hotărâseră pe drum ca oricine dintre ei ar fi primit primul copilul să-l izbească de pământ. S-a-ntâmplat totuşi, printr-un noroc providențial, ca pruncul, imediat cum Labda l-a pus în brațele bărbatului, să-i zâmbească în față. Omul a văzut zâmbetul şi-a fost cuprins de milă, aşa că n-a putut să-l ucidă. Prin urmare, l-a dat celui de lângă el, care l-a dat unui al treilea, şi aşa a trecut pe la toți cei zece fără ca vreunul să aleagă să-l ucidă. Mama a primit copilul înapoi şi

bărbaţii au ieşit din casă şi-au stat la uşă, acuzându-se fiecare şi aruncând vina asupra celorlalţi.”

— Iţi dai seama? Gândeşte-te la bărbaţii războinici de-atunci: nişte barbari, nişte maşini de ucis. Nu cred că ne putem închipui azi cruzimea şi ne-ndurarea pe care le arătau în războaie. Fiecare din cei zece spintecase oameni, scosese ochi şi retezase mâini.

Erau cu-atât mai bine văzuţi cu cât arătau mai multă nepăsare în faţa suferinţei umane şi-a propriei lor suferinţe. Pe de altă parte, erau deprinşi să asculte ordinele superiorilor cu sfinţenie. Pentru ei era o glumă să dea de pământ cu un prunc în faţa mamei sale. Dar iată că pruncul a zâmbit. I-a zâmbit fiecăruia „în faţă“. Şi bătrânii călăi s-au topit de milă şi de plăcere, iar mâinile lor vânoase, de sugrumători, le-au devenit slabe şi neputincioase.

- Aşa e, nu pruncul i-a înduioşat, ci zâmbetul lui. Zâmbetul copilului i-a îmblânzit…
- Să nu mai vorbim, mi-a zis Irina, punându-mi un deget pe buze. Orice-am adăuga ştirbeşte frumuseţea poveştii. E atât de frumos, nu ca o istorisire, ci ca un nor sau ca o floare…

Izbucni-n plâns şi-a plâns mult, în hohote, în braţele mele. A rămas la mine peste noapte şi-a plecat abia azi în zori, cum n-a mai facut-o până acum niciodată, deşi suntem de ani buni împreună. Am privit-o visând: se frământa şi se zbătea asemenea cuiva legat strâns, cu sfori de mătase, încât nu-şi poate mişca decât degetele, buzele, pleoapele. După ce-a plecat mi-am făcut o cafea şi-am recitit, în toamna ca o apă-ngheţată, povestea din Herodot, ce-a ajuns după mii de ani până la noi. Un prunc mort de mult, o mamă moartă de mult, soldaţi anonimi morţi de tot atâta vreme, ca si când n-ar fi trăit niciodată. Dar un zâmbet nemuritor înălţat curcubeean deasupra lumii, transparen- tizând-o„ dându-i noimă şi fiinţă, peste timp, substanţă, viaţă, suferinţă si alte iluzii.

în faţa zeilor cumpliţi ai morţii şi-ai sfârtecării, copilul zâmbise. La fel de miraculos şi de contraintuitiv cum opunem materiei brute improbabila noastră conştiinţă. Căci zâmbetul e o dispunere specială-a materiei, o cută a gurii noastre, aşa cum conştiinţa e-o poziţie specială-a sinapselor din creierul

nostru. Toţi suntem un zâmbet al vidului şi-al nopţii, o cută a înfricoşătoarelor, tăcutelor spaţii pascaliene. Suntem o formă imposibilă-a lumii aleatorii şi fără de margini, suntem căderea pe muchie a unei monezi cu muchia atât de subţire, încât se taie pe sine însăşi de miliarde de ori pe secundă. Această continuă spintecare de sine e patetica noastră fiinţare. Doar Simmias avea dreptate în marea dispută a nemuririi, cel care numea spiritul o armonie, imposibilă în absenţa lirei, căci se ivea din îmbinarea specială, unică, a părţilor ei: coarnele de fildeş şi strunele din maţe de oaie, acordate cu o fineţe ce va sfida-ntotdeauna huruitul

monstruos al materiei. Suntem corzi înfăşurate pe corzi înfăşurate pe corzi, straturi pes'te straturi de cute-ale spațiului şi timpului şi energiilor, de la zâmbetul quarcilor cu neputință de izolat unii de alții la cel al bosonilor şi fermionilor, de la zâmbetul atomic la cel molecular, cu contorsiunile lor tridimensionale, de la zâmbetul substanței vii ultra-hiper-superor- ganizate, inflorescență desfăcându-se mirific în pofida legilor statisticii şi-ale termodinamicii, la marele şi biruitorul zâmbet al cunoaşterii de sine. O holarhie de zâmbete, miracole şi imposibilități ce-a dus la pruncul care-am fost cu toții, trecut din brațe-n brațe de îngerii distrugerii şi totuşi supraviețuind, prin zâmbet, lungului şir de orori care e viața noastră pe lume. Conştiința omenească („acel unic obiect prin care neantul se onorează") e zâmbet, zâmbet providențial. Moartea sa e crima absolută, cea care nu poate fi acceptată şi cu atât mai puțin iertată. Cea contra căreia trebuie să strigi din răsputeri: „Ah, strigă, strigă contra stingerii de sori!"

N-am mai scris aici de mai bine de două luni, iar în / tot timpu-ăsta n-am făcut decât să adâncesc şanțul dintre casă şi şcoală săpat de paşii mei de-un deceniu încoace. O groapă în care acum dispar cu totul. Nu-mi mai arde de ore, şi de fapt de nimic. Nu fac, toată ziua, decât să mi-o închipui pe cea care-i încă ascunsă în burta Irinei, pe cea care, deja, de câteva zile, s-a răsucit cu capu-n jos, gata să coboare prin canalul prin care, cândva, spermiile mele au înotat în amonte, asemenea păstrăvilor, în căutarea miresei lumii, ce le venea, glob dogoritor, în întâmpinare. Mi-am imaginat-o, iar şi iar, ca pe-o fetiță cu părul de aur, cu trupul plin de o substanță densă ca mierea, cu ochi strălucitori şi cu un trandafir între degete, ca şi când s-ar fi născut cu el deodată, ca parte a trupului ei. Aseară am răscolit toată biblioteca după foaia (o am în față acum, friabilă şi descuamată) pe care mâzgălisem odinioară câteva rânduri, fără să-nțeleg ce-nsemnau ele, dar ştiind cât sunt de importante. Când o rătăcisem într-un caiet

de teză, alergasem până-n fundul cartierului, la Bazavani, ca s-o recuperez. Acasă, am pus-o-ntr-o carte, dar care? O zi-ntreagă le-am luat la rând, aproape sufocat de praf, până-am dat de ea în ultima la care m-aş fi aşteptat, un exemplar ferfenițit, putred aproape, mâncat de minuscule insecte străvezii, din *Hebdomeros:*

Când visez, o fetiță sare din patul ei, se duce la fereastră şi, cu obrazul lipit de geam, priveşte cum soarele apune peste casele roze şi gălbui. Se-ntoarce cu fața către dormitorul roşu ca sângele şi se ghemuieşte iar sub cearşaful umed.

Ceva, când visez, se-apropie de corpul meu paralizat, îmi ia capul în palme şi muşcă din el ca dintr-un fruct translucid. Deschid ochii, dar nu-ndrăznesc să fac nici o mişcare. Sar brusc din pat şi mă duc la fereastră. Tot cerul e numai stele.

Da, mi-am adus iarăşi aminte cu aceeaşi greață, cu acelaşi vertij: fusesem crescut în copilărie ca fetiță, cu cozi lungi şi moi, pe care mama mi le-a tăiat abia pe la patru ani. De-atunci le-am păstrat într-o pungă de hârtie, azi îngălbenită de vreme. Cândva trecusem, nici acum nu ştiu în ce fel, pe versantul celălalt al sexului şi-al umanității. Undeva în palatul meu interior, de marmură înghețată, poate-n camera lui interzisă, trăia încă mica prizonieră, famelică şi murdară, cu rochița numai zdrențe, cu buzele cusute, cu privirea nebunească în ochii negri, propriii mei ochi. Auzeam nopțile bătăile ei disperate cu pumnii în zidul rece dintre noi, lovituri pe care le converteam în cruci, stele, roți dințate şi alte simboluri ce desluşeau, cu-ncetul, marele plan de evadare. Pentru sora mea captivă (sau pentru fiica mea, poate) am scris toată noaptea trecută, în jurnal, un fel de poveste, terminată abia în zori, după care-am hotărât să nu mă mai duc la şcoală şi-am dormit până aproape de prânz. O transcriu aici fără nici un orgoliu, doar fiindcă simt că aici e locul ei adevărat:

Cândva, într-o lume incomprehensibilă şi sufocantă, o femeie rămase gravidă. Cum nu un bărbat, ci un fel de presentiment o umbrise, ea ştiu din prima clipă că rodul ei avea să fie o fată. Femeia însăsi locuise cândva într-o fiinţă asemenea ei, iar acum era şi ea locuită. Din cele patru sute de ouă transparente pe care le purta, ca o insectă, în pântec, unul crescuse şi-i umplea acum burta ca un bob de strugure enorm.

După ce fetiţa se născu, la un spital dintr-un cartier îndepărtat, mama le spuse doctorilor să mai aştepte, căci mai simţea ceva în pântec. Şi, sub privirea lor uimită, mai dădu naştere unui săculeţ sidefiu de pieliţă, asemenea băşicii de peşte, dar de mărimea unui copil. Pe pieliţa moale erau nişte semne nedesluşite, mâzgălite cu creion chimic. Doctorii secţionaseră săculeţul cu un scalpel strălucitor şi-l desfăcuseră pe masa de naştere, alături de mama extenuată. O privelişte de necrezut li se-nfăţişă. înăuntru se aflau, frumos orânduite-n buzunăraşe, organe calde şi vii. Degete, dinţişori, un ochi cu privire cafenie, câteva oscioare, câteva tuburi moi, un rinichi... Şi, în trei buzunare mai mari, din aceeaşi pieliţă cu reflexe trandafirii, trei inimi zvâcnind leneş: una de cristal, una de fier şi una de plumb. „E primul copil care-a venit pe lume-nsoţit de piese de schimb”, spuse unul dintre doctori, liniştindu-se deodată. De fapt, aşa era firesc, îşi repetă el zâmbind. Nu trebuia să fii doctor ca să-nţelegi că una dintre greşelile cele mai mari în urzeala divină era să laşi delicatul trup omenesc să se macine de-a lungul vieţii fără ca gingaşele lui detalii, împletite-ntr-un complicat mecanism moale, să se poată regenera. Poate de-acum încolo toţi copiii se vor naşte astfel, se gândi doctorul, plin de speranţă. Dar nici până atunci, nici de-atunci încolo nu se mai ivi vreun copil astfel înzestrat.

Fetiţa crescu la marginea oraşului, în curtea unei case cu pereţi galbeni. Nu avea inimă. în singurul pom din curte, un păr încărcat de pere zemoase, mama ei îi făcuse un leagăn.

Dar fetița prefera să chinuiască micile vietăți din iarbă şi din pământ. Nu privea pe nimeni în ochi. Vorbea doar când era singură. Ore-ntregi stătea cu fața la gardul de fier forjat, privind cum rugina înaintează lent pe metalul ud de la ploaie.

Disperată, mama îşi aminti de inimile din gogoaşa de pieliță. Intr-o după-amiază, pe când fetița dormea, ca de obicei, cu fața-n sus în cămăruța-nțesată de jucării inutile, femeia se-apropiase de ea şi-i desfăcuse cei doi butoni de piele, ca două burice micuțe, de sub sânul stâng. O uşiță organică se deschise şi un spațiu oval, cu căptuşeală roz-violetă, se ivi în spatele coastelor. Mama aşezase acolo, cu infinită delicatețe, inima de cristal cald şi moale.

Fetița se trezi invadată de-o fericire pe care n-o cunoscuse nicicând pân-atunci. Pielea şi părul îi străluceau, ochii îi deveniseră vii şi iscoditori. Văzu prima dată păpuşile de care camera era literalmente plină. îşi văzu prima dată şi mama, cea mai mare dintre păpuşi, şi o-mbrățişă din tot sufletul. Ieşi afară, şi deodată cerul albastru, plin de nori de vară, şi florile ciclopice o copleşiră. Simți mirosul sevei, atinse grunjurile pământului. Deschise prima dată poarta casei şi văzu cărarea care ducea de la ea până la treptele şcolii din cartier.

După ani, merse la şcoală, îşi privi colegii prin curcubeul riglei de plastic. Simți gustul amar al cernelii pe limbă. Desenă litere cu creta pe tabla de sticlă neagră, ce scârțâia teribil. în pauze îşi mâncă sandvişul şi ciorchinele de struguri, apoi alergă împreună cu toți colegii ei, bezmetică, prin curtea cu melancolice panouri de baschet.

Creştea, corpul de fată i se modifica subtil. După-amiezele, după ce-şi termina lecțiile, se-nchidea-n cămăruța ei şi-şi începea ciudatul ritual. Scotea din cutia frigorifică de la capătul patului, aşezată în lada unde-ar fi trebuit să fie plăpumi şi cearşafuri, vechiul săculeț cu organe de schimb şi-ncepea să şi le ataşeze în locuri anume plăsmuite de pe trupul ei. Era, pe rând, fata cu câte şapte degete la fiecare

mână, fata cu un ochi în frunte, fata cu urechi la glezne, fata cu buze pe pântece. Se privea-n oglindă cu amuzamentul celei care-ar fi purtat rochia sau pantofii cu toc ai mamei.

Aşa a ajuns să-şi schimbe şi inimile. Şi-a pus-o mai întâi pe cea de fier, şi în pieptul ei fierul a devenit fier înroşit, ca din forjă. O ardea, o zăpăcea, o făcea să tânjească după un lucru necunoscut, nedorit şi totuşi necesar ca aerul, un lucru în lipsa căruia se sufoca. îşi smulsese imediat din piept inima asta crudă si răvăşitoare, hotărâtă să n-o mai încerce niciodată. Apoi îşi pusese inima de plumb, care deveni-n pieptul ei o pungă de lichid gros şi negru, cu sumbre reflexe indigo. O tristețe şi-o sfâşiere de necrezut, o melancolie întunecată, fără orizont şi fără viitor, o copleşiră. Nimic nu exista cu adevărat, lumea era absurdă, înfăsurată-n infinitul nopții şi al uitării. Mai bine nu te-ai fi născut, mai bine să-ți iei zilele cât mai repede. Era insuportabil. Fata-şi scoase noua inimă cu ultimele puteri şi decise să o lase pentru totdeauna în săculețul cu buzunare organice. Numai inima de cristal era adevărată. Numai pe aceea avea s-o simtă-n piept pentru totdeauna.

Dar inimile de schimb nu durau la nesfârşit.

»

Toamna, pe când castanii din curtea liceului se aplecau sub un cer de furtună, fata simți cum lumina inimii de cristal păleşte. Din zi în zi, pâlpâirea ei devenea tot mai stinsă. Când o ținea în palme, în fața oglinzii, vedea limpede cum un fel de sare, un fel de calcar opaciza limpezimea de altădată, aşa cum îmbătrânesc în cutiile de bijuterii mărgăritarele. în cele din urmă, inima de cristal deveni sfărâmicioasă si mată.

Cum orice era mai bun decât inumanul vieții fără inimă, fata-ncepu să poarte inima de fier incandescent. Trăi cu noua ei inimă anii adolescenței şi-ai tinereții. Se-ndrăgosti şi suferi teribil din dragoste. Se căsători, avu copii, apoi divorță. Se recăsători. Fericirea şi nefericirea alternau rapid cu această inimă neliniştită, amândouă-mpinse până-n pragul de la care deveneau dureri de ne-ndurat. Devenită femeie, fetița de altădată născu la rândul ei doi copii şi-i crescu până ce aceştia, ajunşi oameni mari, o părăsiră şi ei. O viață confuză o târa-n josul curentului, fără un pai de care s-ar fi putut agăța.

După ce al doilea copil al femeii se căsători şi el, incandescența inimii de fier se stinse cu-ncetul. De ani de zile metalul începuse să se răcească, dar acum el devenise ca un sloi greu şi-ntunecat în piept, sub sânul stâng al femeii. Privindu-şi această a doua inimă-n oglindă, femeia o văzu acoperită de cenuşă. Nu-ndrăzni să ridice ochii mai sus, ca să vadă o fată devastată de vreme. Resemnată, ştiu că tot ce-i mai rămânea era temuta inimă de plumb.

Femeia se-ntoarse-n casa copilăriei sale. Inima de plumb îi atârna grea în locaşul ei din piept. Ii răspândea-n trup o lumină neagră, a stingerii şi a disperării. Femeia se-ntinse în vechiul pat al mamei ei, aşteptându-şi sfârşitul. Imagini din copilărie, apoi din adolescență îi fulgerau prin minte. Trăi ani de zile-n singurătate deplină, în aerul stătut, mirosind a medicamente. Foarte rar se mai ridica din aşternut ca să-şi privească-n oglindă inima ținută-n palme. Intr-un amurg în care se simțise mai părăsită şi mai nefericită ca oricând, femeia îşi smulse inima, hotărâtă s-o lase să se sfărâme pe podea. Dar un zvâcnet neaşteptat o opri. Deodată simți că inima ei de plumb, în loc să se distrugă, asemenea celorlalte, devenise cărnoasă şi grea ca un fruct. Speriată, şi-o aşeză-napoi, în pieptul ei slab şi uscat. Căci acum ştia că minunea avea să se-ntâmple, că o a patra inimă, nepământească, îi era dată, de-acum, pentru totdeauna.

Organul, de mărimea unui pumn, hrănit cu suferință şi deznădejde, s-a metamorfozat de-atunci cu-ncetul, a căpătat membre dulci şi curburi ca ale capetelor de ferigă încă înfăşurate. Bătrâna abia aştepta acum sfârşitul zilei ca să vadă cum i s-a mai schimbat inima. A desluşit curând un căpşor cu bărbia-n piept, ochi încă înveliți ca-ntr-un abur, piele dulce şi străvezie. In palmele ei, greu şi plăpând, ajunsese să odihnească un făt bine format, un copilaş cât o portocală. „Binecuvântată fie această ultimă naştere-a mea“, rosti bătrâna, şi-mpinse trupuşorul cel nou, plin de o lumină fragedă, în apele oglinzii. Acolo, fiica minusculă şi gracilă plecă înot către regatul de unde toți

am venit si unde toti ne întoarcem.

Abia atunci, cuprinsă de-o linişte pe care n-o simțise cu nici una dintre inimile dinainte, bătrâna închise ochii pentru totdeauna. In aceeaşi clipă, într-un spital dintr-un cartier îndepărtat, se născu o minunată fetiță.

Nu ştiu ce-nseamnă povestea asta şi-n ce fel se-mbină cu toate celelalte, cum nu ştiu nimic nici despre ele. In doar vreo zece zile o fată va curge din altă fată, coborând umedă dintre picioarele ei, agățându-se ferm cu gheruțele de creanga zbârcită şi crăpată şi zvântându-se în vântul ce agită smocurile de frunze. Aripile mototolite i se vor desface cu-ncetul, apoi se vor întinde netede şi țepene în văzduh. Pe când noua Irina-şi va lua, expertă încă de la primele fâlfâiri, zborul, eu am să rămân lângă coaja goală a vechii Irine, patetică asemenea unei statui mutilate, până când vântul îi va risipi, inevitabil, făptura.

N-am avut destul loc pe masă, aşa că am întins harta Bucureştiului pe jos, între masă şi pat. Un colț al ei stă ciulit ca o ureche de pisică din cauza scării care duce la chepengul din tavan. Dar nu e o parte esențială. Am harta de mult, am cumpărat-o din centru, de la librăria de la sala Dalles (nu mai tin minte cum se numeşte, n-am mai fost în centru de mult),

în 1976, în toamna luminoasă, exaltantă, plină de funigei în care-am mers prima dată la facultate. Curând aveam să-mi uluiesc colegii şi profesorii cu lucrări monstruoase, să mă-ndră- gostesc nebuneşte şi să merg la Cenaclul Lunii ca să-mi citesc nefericita *Cădere,* dar deocamdată umblam năuc printre clădirile a căror stare de avansată ruină încă n-o observam şi printre trecători cărora nu le vedeam adânca melancolie. Trebuia să-mi cunosc mai bine oraşul, în haosul căruia părinții mei veniți de la țară îşi refacuseră satul în perimetrul a trei cinematografe. De-asta am luat harta şi-am studiat-o apoi seri întregi, fermecat şi înspăimântat de marele labirint bucureştean, în stare de avansată ruină, desenat acolo atât de minuțios, încât puteai desluşi nu numai străzile, râurile şi lacurile de pe hărțile convenționale, ci fiecare clădire-n parte cu apartamentele ei, cu bucătăriile şi băile ei, cu igrasia de pe pereți, cu pantofii de la intrare, cu hainele din dulapuri, cu scamele de pe haine şi cu fibrele microscopice din alcătuirea scamelor, şi fiecare arbore cu crengile şi

frunzele lui, cu nervurile fiecărei frunze şi petele lor de tanin, în formă de fețe, de nori sau de îndepărtate țări africane. Aşteptam ora în care amurgul se făcea de ambră lichidă pentru ca foaia vălurită, cu liniile de pliere intersectându-se-n unghiuri drepte, să devină cu adevărat vie. Atunci şi Bucureştiul învia, ca un animal extraplat, ca un calcan lipit de fundul mării. Mă aplecam asupra hărții ca să privesc circulația de pe bulevarde şi să spionez prin ferestre încolăcirile din dormitoare. Vedeam Şoseaua Ştefan cel Mare ca un semicerc larg, ce se prelungea cu Mihai Bravu pe cercul şinelor tramvaiului 26, cel care dădea ocol oraşului. Acolo aveam o cameră, spre stradă, în apartamentul părinților mei. Aproape lipindu-mi ochiul de hârtia poroasă a hărții, mă vedeam acolo prin geam: un puşti costeliv aplecat adânc asupra unei hărți, aproape lipindu-şi ochiul de hârtia poroasă a hărții.

De-atunci, de-atât pliat şi depliat, liniile de-ndoire ale hărții s-au uzat de tot. Au apărut rosături mari, rombice, la intersecția lor, asemenea celor de pe giulgiul din Torino, iar unele bucăți abia se mai țin solidare cu celelalte. Acum e o hartă veche, efa- sată, abia dacă încă lizibilă. O folosesc — şi va fi ultima ei folosire înainte să fie mototolită şi aruncată la gunoi - doar ca să însemnez pe ea locul solenoizilor. Fiindcă mi-a fost clară de mult simetria şi coerența lor în spațiul putrid al marelui oraş. Am ştiut de la-nceput că trebuie să fie cinci, înconjurând ca nişte monezi rpărunte un al şaselea, cu mult mai puternic, aşezat în centru, aşa cum făceam cândva flori de monezi pe luciul mesei din sufragerie: un leu în centru şi cinci piese de 25 de bani împrejur. Am mai ştiut că, în ciuda palavrelor lui Borina, sole- noizii trebuie să fi fost eterni şi indestructibili, încastrați mai curând în structura realității decât în fundațiile oraşului. Nu doar Tesla, ci si Newton si Da Vinci (urmaşi ai miticului Bețaleel, bărbați fără femei vizitați de vedenii şi inspirați de porumbițe) îmi păreau cumva părtaşi la miracolul lor. în lumea mea nu te puteai îndoi de ei, aşa cum într-o altă lume, poate, ai fi jurat că aşa ceva nu poate exista. Dar cât de uşor îți poți imagina lumi diferind doar prin câte-un singur detaliu de altele aproape identice: în lumea din oglinzi purtăm verigheta pe inelarul mâinii drepte…

Ca să-i marchez pe hartă am ales metoda cea mai la-ndemână. în jurnal, presate-ntre pagini, semne de carte pentru visele cele mai importante, am zeci de poleieli de la bomboanele „de salon“ pe care ai mei le atârnau în pomul cje iarnă. După ce mâneam câte-o bomboană, întindeam cu unghia folia de staniol până când rămânea perfect întinsă şi netedă, trosnind uşor la fiecare atingere. Pe spate erau toate la fel: argintii cu modele imprimate: romburi sau floricele minuscule. Dar pe partea cealaltă aveau culorile cele mai tandre, mai dulci, mai enigmatice, emoționante până la leşin pentru mine, pentru că metalul le dădea o strălucire şi-o viață pe care niciodată un creion colorat nu le-ar fi obținut pe

hârtie. Le priveam ore-n şir cu aceeaşi visătorie dureroasă: verdele smarald şi albastrul miniat, rozul animat de modelul repetitiv, vioriul brânduşei şi-al toporaşilor… Zeci de nuanțe neasemănătoare, doar trosnind la fel, încetişor, la atingerea cu degetul şi tremurând la răsuflarea mea şi la orice adiere venită de pe fereastră.

Din ele-am decupat buline cât un capac de sticlă de lapte pentru solenoidul central şi cât unghia pentru cele marginale, adunate în jurul primului. Pentru Institutul de Medicină Legală „Mina Minovici“, din centrul oraşului, am ales o bulină neagră cu ape indigo, tăiată din singura poleială cu culoarea asta pe care-am găsit-o vreodată într-o pungă de bomboane de salon. Lipită pe hartă, pare un mare ametist împrăştiindu-şi steluțele

de lumină de jur-mprejur. Pentru casa mea în formă de vapor din Maica Domnului am folosit poleială de-un roz murdar, ca dintr-o găleată de zugrav, culoarea plasticului reciclat de zeci de ori din care se fac păpuşile „Arădeanca“. Am pus o bulină albastru-nchis peste solenoidul din Ferentari, din jurul gâtului marelui schelet îngropat în picioare, astfel că şi acum se vede colina de iarbă sub care i se bombează țeasta. Pentru marea bobină de sub casa lui Palamar de la capătul Pantelimonului mi s-a părut potrivită culoarea stacojie. Pentru cea de sub şcoala noastră din Colentina (am povestit oare cum, în zilele astea în care nu se mai vine la scoală, din cauza viforului si-a căderilor de zăpadă, cu adevărat apocaliptice, am coborât la subsol, pe lângă cabinetul stomatologic, pe scara de ciment, am dat la o parte un raft de bibliotecă umflat de umezeală, înțesat de cărți putrede, pline de insecte ce se hrănesc cu celuloza lor cenuşie, şi-am coborât pe altă scăriță, ducând şi mai adânc, într-o sală mizerabilă plină de bănci sfărâmate, cuiere delabrate, bureți împuțiți, şobolani famelici, căreia, abia lucind din loc în loc de-a lungul pereților păienjeniți, îi dădea roată gloriosul, uriaşul inel de cupru? Când am pornit

curentul şi-am urcat la suprafață, m-am găsit pe-un maidan mărginit de Automecanica şi de casa idiotului ce stătea veşnic pe gard şi dădea mâna cu toți trecătorii. A trebuit să privesc în sus ca să regăsesc şcoala, care plutea-n vifor la câțiva metri deasupra propriilor ei fundații dezgolite, obliterată de rafalele de zăpadă...) am ales oranjul-siena, o culoare mai puternică decât aş fi crezut. Iar galbenul intens l-am păstrat pentru...

Nu m-am îndoit niciodată unde era al şaselea solenoid. Chiar şi dacă n-aş fi avut puternicul presentiment, de fapt aproape certitudine, aş fi bănuit poate locul, căci celelalte centre energetice erau distribuite simetric în jurul celui central, aşa că un loc gol în partea de sud-vest a hărții şi-a oraşului era atât de flagrant, de parcă l-ar fi marcat deja o bulină invizibilă. Era în cartierul Dudeşti-Cioplea, unde locuia mătuşa mea, sora mai mare a mamei. Avea acolo o casă de cărămidă aparentă, care-n timpul zilei acumula căldura şi lumina de la soare, pentru ca noaptea să le elibereze sfios şi tandru-mprejur. în curtea plină de legume atârnând pe araci se afla un camion fără roți, în cabina căruia îmi plăcea atât de mult să mă joc, sucind de volan în mirosul de plastic încins şi închipuindu-mi că străbat ținuturi întinse, fantastice, cum nu pot exista în lumea adevărată. Mai era lângă casă şi un cireş amar, cu coaja netedă şi lucioasă, în care mă suiam până-n vârf ca să privesc câmpul, căci mătuşa locuia la marginea oraşului. în câmp', dincolo de casa ei, se afla un fel de magazie care mă fascinase-ntotdeauna. O vedeam din vârful cireşului amar şi mi se părea că străluceşte, serile, de parc-ar fi fost vopsită cu lumină. Acolo, dedesubtul vechii magazii, era ultimul solenoid. Simțisem mereu asta, dar mi -a devenit limpede acum trei săptămâni, când am făcut un drum spre mătuşa, în Dudeşti-Cioplea, după mai bine de zece ani.

Ce straniu a fost să urc iarăşi în tramvaiul 4, să trec iar pe străzile atât de cunoscute mie, atât de asemănătoare mie, atât de organic săpate-n creierul meu! Ce ciudat a fost să înaintez

din nou sub ceruri galbene, sub o boltă ce nu putea fi decât a propriului meu craniu! Am schimbat la Rond, piață circulară având în centru o strivitoare statuie de erou din cine ştie ce război, l-am luat pe 27, care m-a dus, ca altădată, ca-n altă viață de fapt, prin fața Institutului de Endocrinologie „C.I. Parhon“, pentru ca apoi să mă-nfund într-o zonă de maidane, depozite de cherestea, sifonării şi cârciumi prăpădite, o zonă nesfârşită şi-ntortocheată prin care-am parcurs mai bine de zece stații de tramvai. Am coborât în stația cea mai apropiată de Dudeşti-Cioplea şi în câteva minute de mers vioi am ajuns pe strada mătuşii. Nimic nu întrece, pentru mine măcar, melancolia străzilor de eriferie, pustii şi părăsite, cu zmee încurcate în firele electrice şi cu iarba crescând printre pietrele caldarâmului. Cu corcoduşi şi duzi pricăjiți în fața gardurilor. Cu mirosul de lături vărsate-n sânt, cu case ciudate exilate-n fundul curților. De data asta am trecut de casa mătuşii şi-am luat-o peste câmp până la magazie. Pe uşa ei de scândură dată cu var, mâncată de vuietul vremii, era un lacăt greu, încrustat într-o masă informă de rugină. L-am luat în palmă, i-am simțit greutatea apăsând peste liniile vieții, norocului şi dragostei, peste M-ul scris în palma tuturor, care nu poate veni, în această lume, decât de la Mors, şi l-am fărâmițat între degete ca pe-o frunză uscată. Poarta s-a deschis şi-am intrat în magazia plină de unelte ruginite, găleți cu vopsea pietrificată, grămezi de var şi de cărămizi. Păianjenii-şi țesuseră plasele peste pereții de scândură cenuşie până-i acoperiseră cu totul de imateriala lor mătase. Un mârâit surd, ca vibrația unei ființe subterane, făcea pereții să tremure. Acolo era, sub podea. N-aveam nevoie să-l văd cu ochii, cărora le dăm, oricum, prea mare importanță.

Aşa că acum pot lipi pe harta întinsă în dormitor ultima bulină, cea galbenă asemenea luminii strălucitoare a zilelor de septembrie, deasupra locului din Dudeşti-Cioplea, unde se află REM-ul.

Cea mică a-mplinit azi o lună, şi de câteva zile levitează ca o broscuță, cu mâinile-n sus, încadrându-i căpşorul chel, şi cu picioarele chircite, deasupra patului nostru din dormitor, pe când noi am dormit de-a curmezişul mereu altui pat din mereu altă odaie a casei noastre, niciodată regăsită apoi, oricât de mult am fi colindat pe coridoare şi oricâte uşi am fi deschis. La plânsul din miez de noapte-al copilului, Irina a sărit mereu ca arsă, terorizată de gândul că n-avea să regăsească drumul spre dormitor, dar după împleticiri şi bâjbâiri prin cu- loare-nghețate, săli de baie cu două intrări, camere cu pereții înțesați de cărți, sufragerii cu fețe de masă de olandă şi tacâmuri gălbui de argint, sere cu flori niciodată întâlnite-n atlasele botanice (dar familiare mie, căci recunoşteam mereu în ele fragedele himere din paginile manuscrisului Voynich), sordide debarale şi closete cu porțelanul fisurat, ghidată de plânsul subțirel al fetiței ca şi când ar înfăşură pe braț un fir strălucitor de mătase, femeia ajungea mereu la Irina cea mică, o lua-n brațe, scoțând-o din apa invizibilă în care plutea, şi, cu ea la sân, cu palma stângă cuprinzându-i căpşorul, dansa prin cameră într-un vârtej de oboseală şi fericire, amândouă epuizante şi neomeneşti. Laptele din trupul ei pătrundea-n trupul copilei, unde, euharistie, devenea carne şi sânge, lichid cefalorahidian şi endorfine, printr-o magie şi-o taină pe care mintea nu le poate cuprinde. Fetița era, în aceste momente, un organ extern al mamei, un organ vital a cărui rănire ar fi dus la transformarea grupului lor statuar în cenuşă.

Ochii Irinei n-au avut nici o clipă tulbureala de haos şi increat dintre pleoapele, întredeschise somnoros, ale bebeluşilor. De când am ținut-o prima dată-n brațe, mânjit ca şi ea de sânge şi meconiu, uimit că e fetiță deşi ştiusem asta cât se poate de bine, i-am văzut şi culoarea ochilor: azuriul triumfător al ochilor mamei ei, discurile de lapis lazuli încrustate-ntre pleoapele statuilor antice. Şi restul trupului îi era minunat, cum se ivea ca un fruct elastic, luminos şi

compact la capătul cordonului ombilical ce încă atârna dintre pulpele mamei. Fiecare membru al trupului ei era perfect, fiecare gropiță şi fiecare perişor auriu, dar fața nu-i era dulce, ci fermă şi liniştită, ca şi când ființa ei atât de nouă pe pământ n-ar fi fost o entitate în sine, ci parte a unei irezistibile voințe incorporale. Prin pieptul ei roz, încă murdar de lichide amestecate, se vedea bătând, rapid ca la animalele mici, inima. De la-nceput, copilul pe care-**l** îmbrățişam nu mi s-a părut o făptură biologică la fel ca toți nou-născuții, ci un idol, greu ca o piatră de râu de aceeaşi mărime, dincolo de bine şi de rău, scos din timp şi din cele trei dimensiuni ale lumii noastre. în primele minute cât l-am ținut în brațe am simțit față de el nu căldura animalică, instinctivă, la care mă aşteptasem, ci un fel de adulație înfricoşată.

Am asistat, intr-adevăr, la naşterea fetiței noastre. Cum ştiam foarte bine oroarea din maternități, ne-am hotărât ca Irina să nască acasă, ajutată doar de mine. Aici, în casa noastră-n formă de vapor. Dar nu în dormitor şi nici într-una dintre odăile mereu schimbătoare. Ci-ntr-un loc care mai cunoscuse suferința fizică, sfârtecarea si tortura, asa cum în trecut monumentele se ridicau pe ruinele altor monumente. Femeia mea blondă mai fusese acolo, se mai întinsese, ca-n joacă - dar joaca devine adeseori serioasă ca moartea -, pe scaunul ce se transforma atât de uşor în masă de operație, mă mai aplecasem asupra ei având în mână un instrument metalic vuitor, mai auziserăm gâlgâitul lacom al venelor de sub podea, atât de asemănătoare celor umede, înnodate, albăstrui, de sub limbă. Fuseserăm adesea, în acel loc atemporal, imaterializați şi orbiți de lumina neiertătoare ce umplea mica-ncăpere.

Fiindcă Irina a născut în foişor, răstignită pe scaunul dentar coborât la orizontală, cu capul sprijinit de cele două discuri rotunde de piele, cu părul fleaşcă atârjiându-i spre podea. Cum n-au avut pe ce să se sprijine, pulpele i-au atârnat dureros de-o parte şi de alta a scaunului, învinețite de

la circulația aproape- ntreruptă. A zăcut aşa ore-n şir, țipând şi însângerându-mi brațele cu unghiile convulsive. După o noapte-ntreagă de tortură barbară, timp în care-am văzut limpede, prin tulpina groasă de metal ce sprijinea patul improvizat, care devenise-acum translucidă, cum țâşniri lungi, fluorescente de durere pură erau captate de tuburi hialine ca să transporte-apoi şuvoaiele în sistemul de rădăcini ce vălurea plăcile podelei, după ce-am strivit multe dintre ele sub picioare, cu ură, înnebunit de înghițiturile de porci abjecți prin care chinul celei ce năştea se scurgea în pământ, copilul a ieşit, încet, în mâinile mele, rupând țesuturile mamei lui, încoronat cu limbile de foc ale urletelor ei supreme.

Acum doarme liniştită, cu pleoapele lăsate şi gurița întredeschisă, înălțată şi coborâtă de undele unui iaz invizibil, pe când eu înnegresc filele celui de-al patrulea caiet, simțind deplin voluptatea iernii şi-a sfârşitului.

Căci lumea mea va lua sfârsit în curând, odată cu sfârşitul manuscrisului meu. Nici un hiatus nu le-a despărțit vreodată. Niciodată realitatea n-a fost mai încastrată în ficțiune, mai una cu ea, mai disperat lipsită de spațiu de mişcare şi de speranță. Ca un peşte închis într-un acvariu lipit fără fisură de fiecare solz al său, de fiecare curbură moale a burții lui albicioase. Ca un actor dintr-un film, silit să spună de fiecare dată aceleaşi cuvinte, ca o rubedenie dintr-o poză, încremenită în aceeaşi grimasă. Dac-aş urla de ură şi neputință, urletul meu a fost prevăzut de la-nceputul timpurilor. Dacă mi-aş lua viața, aş urma scenariul în fiecare literă-a lui, de mult aşternută pe hârtie. Gândurile mele sunt pre-gândite, gesturile mele pre-concepute, crima vieții mele pre-meditată. Citesc şi recitesc jurnalul lui Kafka doar ca să dau mereu peste pasajul pe care, în adâncul adolescenței mele, l-am însemnat cu creionul ca pe vârful suprem al ideii de literatură: „Stăpânul viselor, marele Isachar, era aşezat în fața oglinzii, cu spinarea lipită de suprafața ei, cu capul mult

răsturnat pe spate şi cufundat adânc în oglindă. Atunci a apărut Hermana, stăpâna amurgului, şi s-a topit în pieptul lui Isachar, până când a dispărut cu totul acolo.“ Niciodată, ori de câte ori aş reciti fragmentul ăsta, nu se va-ntâmpla ca stăpâna amurgului să-l ia-n braţe pe marele Isachar, să-i smulgă capul din oglindă, să-i pipăie cu degete lungi vertebrele gâtului fracturate, măduva secţionată şi să-l întindă, gol, pe pământ. Să-l jelească, aruncată peste el, în vestmântul ei de doliu. Manuscrisul meu şi lumea mea se-mbrăţişează asemenea omului şi reptilei din cercul dantesc: trec unul prin altul, se schimbă unu-ntr-altul după ce intestinele li s-au amestecat indiscernabil.

Mi-am pregătit deja armele pentru înfruntarea finală. Am chiar aici, aşezaţi pe fila din dreapta, cea imaculată, a caietului (pe când cea din stânga e pe trei sferturi acoperită de scrisul meu anancast) dinţişorii mei de lapte, scoşi din cutia de tic-tac şi aşezaţi în ordinea lor, aşa cum mi-au stat cândva în gură. Fiecare lasă o umbră vag cenuşie pe pagină, fiecare e lucios şi nenatural de alb, ca o picătură pietrificată de lapte. De parcă mama ar fi stors din sfârcurile ei nu şuvoaie de lapte, ci de-a dreptul dinţişorii mei lustruiţi. Mai am pe masă, într-o scrumieră străveche, bucăţelele de sfoară de împachetat pe care, pân-acum cinci-şase ani, mi le-am tot scos din buric şi care par fitile arse de lumânări. Am matricola cu număr nebunesc găsită de Goia în fabrica veche. Mai am şi planşele cu viziunile lui Nicolae Minovici din timpul când era campion mondial la spânzurare controlată (o singură privire aruncată pe ele îţi face rău pentru-o săptămână întreagă). Apoi, cutia cu manuscrisul Voynich, care până la urmă n-a rămas la Palamar: bătrânul mi-o pusese în braţe, la ultima despărţire, ca un dar suprem sau ca o consolare pentru imersiunea mea în lumea acarienilor. Mai am şi jurnalele, mai am şi-un mic teanc de fotografii din cele vechi, cu zimţi, îngălbenite de trecerea timpului. Am, în fine, coditele mele de când eram mic.

Cu flecuşteţele astea heterotopice şi absurde, cu piesele astea de puzzle, cele mai inutile obiecte de pe pământ, voi veni în faţa judecăţii. Dar aş putea veni tot aşa de bine cu *Critica raţiunii pure* sau cu *Madona între stânci,* sau cu *Principia Mathe- matica.* N-ar fi nici o diferenţă. Eşichierul e infinit, căsuţele lui sunt strâmbe şi curgătoare ca apa, în plus fiecare de altă culoare. Regele şi regina adverşi sunt atât de măreţi, încât nu poţi spera să contempli vreodată mai mult de-un atom din lemnul lor de abanos. Iar tu, cu toate piesele tale, ocupi doar unghiul cât un vârf de ac al unei singure căsuţe.

Irina s-a trezit şi plânge de foame. Apăs pe buton şi copila coboară lent, ca prin farmec, între cearşafuri. O iau în braţe şi, ocrotindu-i trupuşorul asudat de atâta plâns, atingându-i scutecul de bumbac din care şi-a scos picioarele afară, privindu-i faţa micuţă, roşie şi indignată, simt deodată, cu o putere extraordinară, realitatea, ca si când m-ar fi izbit unda ei de soc în fată. Perdeaua ţeapănă, cu model fractalic. Semiumbra oliv. Scara. Dulapul. Patul. Scrisul meu maniacal, fără nici o ştersătură, deja coborât peste dinţii de lapte de pe pagina din dreapta, ce par acum stânci plutitoare într-o mare de semne. Faţa mea, în oglinda ferestrei, aplecată peste faţa I rinei. Cerul roz. Zăpada care cade şi cade.

Se pare că puterile cerurilor au fost clătinate, fiindcă intr-o singură zi de caniculă, caniculă de aprilie, nenaturală şi copleşitoare, zăpada grea sut> care-a zăcut oraşul s-a topit ca şi când n-ar fi fost. De dimineaţă ne-a trezit soarele orbitor ce ne-a intrat prin ferestre înainte de vreme, şi până la prânz străzile erau inundate, circulaţia dată peste cap, autobuzele transformate-n amfibii, oamenii suiţi pe câte-un gard şi privind cu gurile căscate uriaşele bălţi în care se răsfrângea cerul. Să treci brusc de la şubele şi paltoanele groase ale unei ierni ce nu se mai termina, cea mai grea de la-nceputul secolului, la cămăşi şi rochii fără mâneci, ce se udau fleaşcă de transpiraţie cum ieşeai din umbra vreunui zid - aşa ceva, vorbeau oamenii prin tramvaie şi prin bufete, nu se mai

pomenise. Phaeton scăpase hățurile cailor soarelui şi țipa cu fața în palme, chircit în fundul carului ce se prăbuşea peste lume. Pe cerul intens albastru se răşchirau crengile negre ale arborilor, şi toți arborii erau morți, atât de uscați de parcă nici nu trăiseră vreodată. Dar schimbarea cea mai mare, mai uimitoare chiar decât spectacolul maşinilor ce se-afundau până la geamuri în puhoiul apelor, se vedea în dezolarea si decăderea clădirilor din tot oraşul.

Când mormanele de zăpadă au dispărut, Bucureştiul s-a ivit privirilor ca un schelet cu oasele risipite. N-ai fi crezut că decrepitudinea lui dintotdeauna - barocul sinistru al ruinei sale - putea ajunge de două ori mai tristă şi mai fără speranță. Am ieşir pe la prânz toți trei, pentru ca fetița să ia puțin aer, şi ne-am îndreptat mai întâi, cum rareori am facut-o, nu spre veşnicul cartier al şcolii, ci în direcția opusă, către oraş. Am luat-o pe Teiul Doamnei, şi chiar de pe strada asta, niciodată prea îngrijită, ni s-a strâns inima: în calcanele oarbe ce retezau brusc clădirile negustoreşti, cu etaj, apăruseră găuri ca după un cutremur. Zidăria lor, umflată de decenii şi susținută precar de câteva scoabe, se prăbuşise acum, încât puteai vedea în odăile oamenilor, în sălile lor de baie, în mizerele lor bucătării. Tocurile ferestrelor erau putrede, geamurile sparte şi înlocuite cu ziare, ornamentele de pe fațade - poporul de figuri mitologice ce infestează oraşul din vremuri imemoriale — căzuseră aproape toate, aşa că de jur-împrejurul vechilor case negustoreşti puteai vedea acum mormane de brațe, capete ciobite, bucăți de aripi de ghips, fese bucălate, plete de şerpi împletiți, lire şi flaute sfărâmate, roze, albăstrii, oliv, cum zac cadavrele vreunui străvechi masacru pe fundul gropilor comune. Sinistră, sinistră hecatombă!

La Lizeanu tramvaiele înaintau prin apă clopoțind din toate puterile printre mercerii, gogoşerii, sifonării, cizmării, prăvălii meschine cu firme vopsite țipător. Am luat-o şi noi, cum am putut, pe Moşilor, cu picioarele fleoşcăind în apa din ghete,

cu fetița cărată când de unul, când de celălalt, uitându-se peste umărul nostru cu ochii mari. Curând i-am scos căciulița - soarele ardea ca-n miezul lui iulie — si când ne-am văzut în vitrina mizeră a cinematografului Miorița, cu afişele şi pozele din filme mâncate de putreziciune, am avut un moment sentimentul limpede că-i văd pe părinții mei ducându-mă, cu treizeci şi ceva de ani în urmă, în brațe. „El nu se mai îndoia...“, mi-a venit deodată în minte, „de o mână nevăzută el era tras în trecut... “

Centrul era pustiu şi dezolat. Marile edificii neoclasice, cu cupolele lor ca de observatoare astronomice, păreau memorialele, rămase ca prin minune-n picioare, ale unor războaie nimicitoare. Aş fi-nceput să plâng la lugubra privelişte dacă n-aş fi ştiut că au fost proiectate şi construite anume aşa, în părăsire şi ruină, ca un protest etern contra războiului pe care timpul îl poartă cu oamenii şi cu lucrurile. Fragile ca de carton, tremurând în adierile vântului, risipindu-şi peliculele tencuielii ca un fel de ninsoare peste bulevardele goale şi parcurile pustii, construcțiile de dincolo de Romarta Copiilor, până spre Kogălniceanu, apăreau privirilor noastre ca un Persepolis pe jumătate îngropat în nisipuri: balcoane strâmbe, ziduri gata să se prăbuşească peste puținele automobile parcate imprudent sub ele, fațade cu mari bucăți de tencuială căzute şi sfărâmate pe trotuar. Stâlpii cocliți ai iluminatului public, mortăciunile scârboase, cu mațele albăstrii ieşite din burtă, aruncate lângă pubele, ferestrele zidite sau acoperite de scânduri bătute-n cuie - totul te făcea să-ți doreşti nu doar să mori în clipa următoare, ci să nu fi fost niciodată pe lume. Şi-n acelaşi timp ştiai, asta e ciudat şi de neînțeles, că aşa trebuia să fie, că doar într-o astfel de lume se cade ca omul să trăiască, pentru că nimic nu ne defineşte mai mult decât tortura dulce a nostalgiei.

Ca să ne odihnim un pic, am intrat într-unul dintre zecile de cinematografe de pe bulevard. Ce bine le ştiam pe toate, cu butaforia lor strâmbă şi cu numele lor absurde! Corso,

Festival, Bucureşti, Capitol şi altele multe în care văzusem cândva, după ore de stat la coadă pentru bilete, filme cu indieni şi vikingi, fără să-mi mai amintesc apoi decât continuul ronțăit de semințe al celor din jur. Fiecare sală era altfel, ornamentată bizar, pompos şi kitsch, cu scaune vandalizate, strâmbe ca vai de ele şi cu pânza ecranului cusută-n zece locuri. Spre cel mai obscur dintre cinemauri ducea un gang ce mai adăpostea un studio foto şi un atelier de remaiat ciorapi de damă. La capătul gangului se deschidea o piațetă, şi sala era acolo, în spate, cu intrarea mărginită de două vitrine înguste, pline de străvechi fotografii. Uşile erau deschise larg, ca toate celelalte din tot centrul oraşului, părăsit, parcă, pentru totdeauna. Numele cinematografului ăstuia, pe care nu-**l** remarcasem înainte niciodată, era Himera.

Am intrat în liniştea solemnă a sălii, afktă-ntr-o umbră deasă şi grea, ca de cavou. înăuntru nu era nimeni. Mirosea puternic a petrosinul cu care cândva se frecau toate podelele. Sala era-mbrăcată-n pluş violet. Bolta tavanului era pictată fantastic cu femei şi bărbați goi, animați de pasiune, încremeniți în gesturi de neînțeles. Ne-am strâmbat gâturile ca să desluşim alegoria complicată, din care câteva fragmente căzuseră, lăsând la vedere un ciment posomorât. Ne-am aşezat pe ultimul rând de scaune, ca nişte oameni care-ar fi venit la film. în fața noastră, încadrat de două mari statui de ghips identice, înfățişând doi bărbați tineri, înaripați, întorcând capul unul către altul, se întindea ecranul, o pânză ca un cearşaf îngălbenit de transpirație. Irina şi-a descheiat bluza şi-a pus fetița la sân.

Mi s-a părut deodată că am mai trăit scena asta. în zorii copilăriei mergeam cu părinții mei, simpli muncitori, la cinematograf. Mulțimea de necunoscuți ce se frământa pe scaune într-o lumină posomorâtă mă-nspăimânta. Mama mă ținea în brațe ca şă văd mai bine. Se făcea deodată-ntuneric şi pe ecran apăreau capete uriaşe. Boxele hârâiau de-ți

spărgeau urechile. Mi-era frică, începeam să scâncesc, cei din jur țâstâiau şi se-ntor- ceau spre noi: „Nu mai luați, dom'le, copilu' la film! Nu vedeți că nu stă?“ „Şi cu cine să-l las, deşteptule? Mi-**l** ții tu acasă?“ le-o-ntorcea şi mama, legănându-mă pe genunchi. Fantomele-şi continuau perindarea pe ecran, mă smuceam din brațele mamei,

o luam la fugă, țipând, printre genunchi ce-mi veneau până la gât... Trebuia să ieşim după nici un sfert de oră, mereu se-ntâm- pla aşa. Mergeam apoi spre casă în tăcere, sub luna plină, dus în brațe de-ai mei. Mi se părea că levitez deasupra stradelelor pietruite.

Am stat vreo jumătate de oră privind cum fetița suge liniştită. Fiecare şoaptă a noastră reverbera-n sală, tulbura aerul rece şi imobil. Cinematograful părea un mare rezervor plin până sus cu un lichid întunecat. Ne usturau ochii de mirosul de petrosin ce venea din podelele acoperite cu coji uscate de semințe. Nici nu ne-am dat seama când şi ultimele lumini s-au stins încetişor şi pe ecranul murdar aii început să defileze scame, pete, cifre muiate-n zaț tipografic, ectoplasme ce săreau dintr-o parte-ntr-alta. Poate pentru că sonorul nu funcționa, n-am fost atenți la primele imagini, alb-negru, atât de mizerabil înecate în bălți de tuş, încât abia dacă se desluşeau. Irina a fost prima care s-a-ntors spre zidul din spate, din fanta căruia țâşneau raze albastre. „Se dă un film“, mi-a spus intrigată, „pentru cine Dumnezeu, că sala e goală...“ Oare la toate cinematografele astea părăginite, cu plafoanele stând să cadă peste spectatori, se proiectau încă filme? Fetița dăduse drumul la sân şi-acum lăsase obrăjorul pe umărul Irinei. Ne-am ridicat, am luat-o către ieşire şi eram gata să părăsim sala, când o mare lumină venită din spate, o lumină-sentiment sau presentiment, o strângere de inimă, o emoție copleşitoare, ce nici n-avea nevoie de simțuri, m-a făcut să mă-ntorc. Am înaintat pe culoar şi m-am trântit pe unul dintre scaunele primului şir de bănci, în fața ecranului

deodată însuflețit fantastic. Am rămas acolo, paralizat, ca-n fața unui uriaş portal spre altă lume.

Pentru că ecranul se limpezise deodată şi acum difuza o lumină de ambră lichidă în toată sala. Devenise o largă fereastră către panorama unui golf nocturn, plin de corăbii cu pânzele umflate, luminat de o duzină de lune sângerii ce atârnau ca nişte baloane de purpură din cerul nemărginit. Apa golfului facea valuri crețe, sticloase, ce-şi amestecau verdele întunecat cu strălucirea lunelor şi cu dantela albă a spumei. In fundul uriaşei diorame se-nălța un promontoriu încărcat de palate, plin până sus de fațade şi coloane şi capiteluri de marmură ridicate unele peste altele, roze şi străvezii în lumina aceea crepusculară. M-am cufundat deodată în visul meu din adolescență. Pluteam pe puntea uneia dintre feluci către țărmul cu zvelte campanele, cu ferestre minuscule presărate peste fațadele străvezii, asemenea porilor unui friabil madrepor. Golful era atât de vast, încât, odată cu sutele de barcaze ce lăsau un siaj de sânge în urmă, am ajuns la țărm abia când lunele se pregăteau să coboare sub buza orizontului. Am păşit pe esplanada mărginită de fațade ornamentate cu nenumărate, convulsive statui şi m-am afundat pe străzile reci ce suiau către vârf. Am ajuns într-o piață pustie în al cărei centru se afla un bazin de piatră plin cu o apă neagră, prea grea ca să facă valuri. De jur-îm- prejur - temple şi catedrale săpate-n aceeaşi marmură roză, cristalină şi străvezie. M-am aplecat şi-am privit adânc în apele bazinului. Am văzut un chip care nu era al meu. Mi-am amintit deodată de rătăcitorii livizi, cu uriaşi ochi negri, din povestea lui Traian despre ce va fi după moarte.

Un copil venea spre bazin dinspre porțile catedralei. Când a ajuns în fața mea, mi-a zâmbit ca şi când m-ar fi cunoscut bine, de foarte multă vreme. A ridicat către mine mâna dreaptă, cu pumnul închis şi degetele-ntoarse-n sus, apoi a deschis încetişor palma, privindu-mă-n ochi. In podul palmei

avea un gândac mare şi greu, cu armura de-un albastru adânc, strălucitor, ce reflecta culorile din preajmă. Ridicat pe picioare subțiri, ca de smoală, gândacul îşi mişca lent antenele scurte, cu smocuri de pene în capete. Am încremenit la vederea lui. „Aşa trebuia să fie“, mi-am şoptit, „ăsta e semnul, asta e ce-aşteptam“. Băiatul m-a luat de mână şi, călăuziți ca doi orbi de scarabeul din palma întinsă, am înaintat către marea catedrală. Fațada ei de porfir era însuflețită de-o enormă rozetă cu vitraliu.

După ce am trecut de portal, ne-am găsit într-o încăpere înaltă, dar între pereți atât de strâmți, că părea că ne aflăm pe fundul unui puț. Fațada lată-a bisericii ne păcălise, cum o fac multe edificii de cult. încăperea era ocupată doar de un mare cavou de marmură rozacee, în jurul căruia rămânea numai atâta loc încât să-i poți da ocol. L-am recunoscut imediat, era cel din fabrica veche. Deasupra porții lui, pe care se afla un lacăt cu cifru alcătuit din cinci piese mobile, scria cu majuscule săpate în piatră:

SIGNA TE, SIGNA, TEMERE ME TANGIS ET ANGIS

Semne, teamă şi atingere, îmi veni din nou în minte, pe când îmi făceam de lucru cu paralelipipedul de metal cu litere mobile. Care era combinația ce deschidea cavoul? Şi, dac-aş fi putut-o găsi cândva, ce mă aştepta în cutia de marmură canelată? Vei rămâne aici o eternitate,-mi spuneam. Miliarde de ani în care n-ai să faci altceva decât să încerci combinații, bilioane de combinații, sub ochii ironici, dar şi-ncurajatori ai îngerului. Până când într-o clipă, identică şi interşanjabilă cu oricare alta, cuvântul mistic va străluci, cu fiecare dintre cele cinci litere aşezată la locul ei, cum fusese de la începutul timpurilor. Copilul închisese iarăşi pumnul şi mă privea întrebător. Metronomul inimii mele pornise, şi era vai de mine dacă nu dădeam răspunsul înainte de ultima lui bătaie.

N-a trebuit să aştept până-n pragul morţii mele. Am format combinaţia cu degete sigure şi de la prima-ncercare. De fapt,

nici n-a fost vreo-ncercare, ci pură şi nestrămutată certitudine. Fiindcă acum, înfiorat tot si totuşi mai liniştit decât am fost vreodată, înţelegeam, ca şi când aş fi fost deja acolo, ce se afla în cavoul trandafiriu. Cuvântul pe care l-am format fără şovăire era MARIA. Şi lacătul s-a deschis, şi copilul a rămas afară cu capul plecat, lăsându-mă să intru singur în incinta secretă.

Acolo, pe catafalcul ei, dreaptă şi tânără şi şatenă şi frumoasă, cu ochii deschişi, umplând întreaga încăpere cu parfumul ei de oleandri, dormea mama. în rochia ei cuminte, rochie de anii ‘60, albă cu cercuri negre. Cu şirul ei de mărgele ieftine pe piept. Cu sandalele ei modeste, cu unghiile ei nefacute cu ojă. Pe când o priveam, stându-i la căpătâi, îmi aminteam sunetul vocii ei, neasemănător cu nici un altul de pe pământ. Ştiusem întotdeauna ce se afla-n camera interzisă-a castelului meu. M-am aplecat asupra ei şi, plângând deodată în hohote, ca un copil, i-am şoptit întretăiat: „Mamă, niciodată n-am aprins o lumânare pentru tine!“ M-am aşezat pe podeaua rece, cu capul lipit de catafalc, şi-am plâns până n-am mai avut lacrimi, cerându-i, printre suspine şi gemete, mereu şi mereu, iertare.

M-am liniştit în cele din urmă. M-am ridicat si-am mai privit-o o dată cum doarme cu ochii deschişi, răsuflând liniştit. M-am aplecat şi-am sărutat-o pe frunte. Apoi am ieşit din cavou şi din catedrală ca să pătrund iarăşi în sala de cinematograf, la timp ca să văd, tremurând pe ecranul negru, ca-n filmele copilăriei, cuvântul

FIN

Irinele mele mă aşteptau la ieşire. Am luat-o-napoi prin centrul inundat, în care câte-o maşină facea valuri în părţi, ca

o şalupă. Eram secat de-atâta plâns. Dar acum cea mică-mi zâmbea din brațele mamei ei, cu firele rare de perişor blond sclipind în soare. „Seamănă cu mine“, îmi zic şi-i zâmbesc înapoi. O iau din brațele Irinei şi mergem mai departe spre biserica Armenească, apoi intrăm pe Moşilor. De-aici, nu ne-a trebuit mai mult de-o oră ca s-ajungem acasă.

Ne-am văzut în cele din urmă în fața clădirii în formă de vapor, pe care-am contemplat-o cu o tristețe fără margini, de parc-aş fi ştiut c-o vedeam pentru ultima dată. Biata mea cochilie, adăpostul spart de timp şi intemperii al trupului meu moale. Fereastra rotundă din foişor lucea gălbui în începutul de amurg, iar carpenul de-alături, cu crengile dezgolite şi negre, aplecate spre stânga, zgâria tencuiala pereților de care se sprijinea. Fetele-au intrat, dar eu am mers în spatele casei, de-a lungul zidurilor măcinate de vreme. Calcanul de cărămidă care reteza casa brusc n-avea nici o fereastră. In schimb, în mijlocul marelui perete orb era o intrare zidită cu un şir de cărămizi de altă nuanță, lipite cu acelaşi mortar cenuşiu, farâmicios, plin de găuri de păianjen, uşa zidită pe care-o văzusem de prima dată când ajunsesem acolo, înainte să cumpăr casa şi care, țin minte, mă emoționase adânc încă de pe-atunci. Acum eram iarăşi în fața ei. Mult deasupra capului meu, o scoabă de fier ruginit susținea zidul ce se umflase şi sta să cadă.

Mi-am lipit urechea de uşa zidită şi-am rămas aşa, ascultând atent, până când, intr-un târziu, am început să aud ciocăniturile. Grupuri de două. Grupuri de trei. Bătăi puternice alternând cu altele mai slabe. Pauze mai lungi, pauze foarte scurte. Râcâieli prelungi şi mici trosnete împrăştiate pe toată suprafața zidită. Planul de evadare.

Am intrat în casă abia când se arătau zorii.

prăpastiei, prin aerul de culoarea gazului lampant, şi, cu inima tremurând (dar a mai rămas ceva din biata mea inimă?), am privit în abis. Nemăsurata adâncime a pâlniei

căscate, ca după izbirea unui meteorit gigantic, în scoarța pământului, lărgimea ei de treizeci de kilometri, fumul ca de cuptor ce se ridica din genune ca să se dizolve-n aerul galben al dimineții mi-au ridicat părul în creştet şi pe brațe. înainte să mă trag înspăimântat înapoi şi să mă rostogolesc în iarba unsă cu păcură de dincolo de podul Voluntari, am apucat să-nțeleg, prin simțuri mai curând decât prin inutilul, de-acum, spațiu logic, dezolarea fără de margini a acelui loc damnat pentru totdeauna.

Am coborât pe coate şi pe genunchi panta către buza

Podul Voluntari era acum rupt în două şi atârna strâmb în gol, dar capătul lui era înțesat de lume. Toți cei ce fugiseră de fantastica înălțare. Cei ce, ca şi noi, apucaseră să ajungă dincolo de centură. Mulțime de oameni, asemenea celor ce ieşeau după meciuri de pe stadioane, se-ngrămădea cât vedeai cu ochii pe câmpul de pe marginea prăpastiei, şi probabil aceeaşi privelişte putea fi văzută de jur-împrejurul locului unde se-ntinsese odată, cu măreția sa melancolică, Bucurestiul. Foştii lui locuitori for- mau acum un inel uman ce dădea roată gropii dinspre comunele mărginaşe, Cernica, Glina, Jilava, Popeşti-Leordeni, Bragadiru, Ciorogârla, Chiajna, Chitila, Aergistal, Ştefaneşti, Pantelimon, scăpate întregi, cu cârciumile, depozitele de butelii şi stațiunile lor de maşini şi tractoare, cu Sfaturile Populare spoite cu alb, statuile de ghips ale eroilor din primul război şi căminele culturale cu lacăt pe poartă. Puțini dintre cei pe care-i puteam zări, pensionari şi elevi, gospodine şi muncitori, țigănci cu fuste-nflorate şi pălării bărbăteşti pe cap, țipi suspecți în haine de piele, milițieni inutil agitați, se-ncumetau să se-apropie de buza râpei. De fapt, mulțimile, mii şi mii de oameni umăr lângă umăr, la fel de uimiți ca-n primele ore-ale smulgerii din temelii, priveau în sus, numai în sus, de parcă-ar fi implorat oraşul în care-şi trăiseră viețile amărâte să nu-ijase orfani, să nu-i lepede ca pe nişte copii ai nimănui. Dar

oraşul din inima Bărăganului, bătut de secole de vânturile lui prăfoase, părea să aibă acum alte planuri.

Când mi-am revenit după teribila viziune, m-am întors în umbra piciorului de pod unde le lăsasem pe fete culcate pe-un pulover aşternut peste buruieni. Am luat-o-n brațe pe cea mică, încetişor, ca să n-o trezesc, dar ea a deschis ochii şi m-a apucat cu mânuțele de gât. Apoi, cu degetul întins în sus, mi-a arătat, gângurind încântată, oraşul. Cum stăteam amândoi, obraz lângă obraz, privind la icoana incredibilă ce încremenise pe cer, umplându-l cu o grandoare nemărginită, cu valuri de lumină nepământească, m-am simțit deodată cuprins de dragoste şi de nostalgie, fără să ştiu dacă erau pentru fetița cu păr auriu din brațele mele sau pentru funebrul, nefericitul oraş ce levita acum la zece kilometri deasupra noastră ca o Laputa amestecată cu norii.

Căci Bucureştiul, lumea mea, atârna acum în văzduh deasupra gropii de infern pe care-o ascunsese întotdeauna, ca o coajă pe-o rană purulentă, şi pe care-acum, printr-o dezrădăcinare supremă, o scosese în sfârşit la iveală. Părea un platou gigantic încărcat cu edificii fragile, decrepite, cu mii de ferestre lucind în soarele de deasupra. Ca nişte pocaluri de cristal şi aramă luceau în soare cupolele, turlele şi clopotnițele oraşului. Marea tipsie era înconjurată de nori luminoşi şi minunați, ca de caolin, plutind inofensivi pe cerul de aprilie. Fundațiile construcțiilor atârnau dedesubt, împletindu-se anarhic cu țevile de canalizare şi cablurile electrice, tunelele de metrou şi etajele subterane ale Casei Poporului, ca o pâslă, ca o plasă prăfuită de păianjen. Spre vest se vedea bine, deşi minuscul la acea depărtare, scheletul din Ferentari, atârnând în gol de la umeri în jos. In câteva locuri, țesătura asta subterană părea incendiată de inele de metal înroşit. Era un inel de flacără-n centru, înconjurat de alte cinci, la periferii, de jur-împrejurul oraşului. Lumina lor cristalină, coborând din solenoizi ca din nişte duze puternice, înălțase Bucureştiul la ceruri.

Dar ceea ce-i dădea acum înfăţişarea unei meduze plutind solemn între ape nu erau cofrajele şi cablurile, nici rădăcinile marilor arbori, atârnând acum în gol, ci un fantastic sistem de tuburi flexibile, ca nişte vene si artere cenuşii, care din cauza depărtării păreau filamente unduind leneş la kilometri dedesubt, unele atârnând liber, dar cele mai multe unindu-se ca să pătrundă-ntr-un colosal tub central ce cobora până aproape de suprafața pământului. „Aorta durerii”, mi-am spus când am văzut-o prima dată, „canalul colector al suferinței umane”. Fiecare filament sorbise durerea locuitorilor urbei, răstigniți pe scaune dentare şi paturi de spital şi mese de tortură, înnebunind de nefericire în garsoniere confort patru, scuipându-şi plămânii în țesătorii si-n fabrici de ebonită, bătuti în scoli, bătuti la mili- tie, bătuti de soartă, stând la cozi nesfârşite la butelii si-n fata alimentarelor, orbi, amorțiți, fără rost în lume, fără casă şi fără destin. Sorbiseră durerea femeilor ce avortau ilegal, a cerşetorilor îngenuncheați în crivăț, a bețivilor din boschete şi cavouri, a copiilor înfometați, a poeților cu viața distrusă. Fiecare tub gâl- gâise de substanța cea mai prețioasă din lume, de extrasul de creier, de concentratul de soartă din care-i țesută batjocura noastră de realitate. Colectată de pretutindeni, substanța scânteietoare-a durerii se scurgea-n marele tub ce-avea atârnată sub el o sferă de pieliță sidefie, străvezie, flexibilă ca băşica de peşte, vălurind ectoplasmatic pe jumătate cufimdată-n pâlnia infernală de dedesubt. Sfera avea mulți kilometri în diametru si se balansa uşor sub oraşul încremenit în văzduh. îi vedeam cu totii acum, în receptacolul lor rotund de pieliță străvezie, pe cei hrăniți cu pâinea zilnică-a suferinței noastre: poporul crepuscular din miezul pământului, ființele fragile, lunatice, estropiate, cu ochi uriaşi de insectă, cei care urcau nopțile prin aceleaşi tuburi ramificate, asemenea somonilor în amonte, ca să ni se arate în halucinații şi-n vise. Acum, în marele lor polis devastat, smulşi din pământul ce-i adăpostise şi le dăduse căldură, privați deodată de porția de sevă psihică izvorâtă din

carnea noastră, îşi lipeau frunţile de sticla lăptoasă şi făceau către noi gesturi lente, gesturi imploratoare. Erau zeci de mii, ca nişte larve de viespi umplând alveolele cuibului lor de hârtie. Irina mi-i arăta din când în când cu degeţelul întins, amuzându-se de freamătul lor, de capetele lor palide, numai ochi, de schiţa de zâmbet strâmb de pe feţe, ce voia să arate, poate, o servilă bunăvoinţă. îi văzusem, în nopţile mele agitate din Ştefan cel Mare, iţindu-şi capetele lunatice la geam, deşi eram la etajul cinci. Zăcusem pe podea, paralizat şi abulic, cu spatele lipit de şifonier, pe când ei dansau senzual şi grotesc în camera-ntunecată.

Pe când priveam incredibila panoramă alături de cei din jurul meu, părinţi ai copiilor de la 86, vânzătoare pe care le cunoşteam, vatmani ai tramvaielor prăbuşite în gigantica pâlnie,

solenoizii s-au aprins deodată mai tare, ca nişte inflorescenţe de flacără albastră. Oraşul a-nceput să se-nalţe din nou, lent şi grav, ca unul dintre străvechile lifturi din magazinele din centru, obliterat tot mai tare de nori şi incendiat de soarele ce, iată, îşi arăta acum discul dincolo de marginea oraşului zburător. Se micşora tot mai mult, ducându-i cu el pe toţi cei care nu reuşiseră să treacă de periferii, pe toţi cei ce nu voiseră să-şi abandoneze casele, care se prăbuşeau acum cu sutele de la vibraţiile înălţării, ducând spre stratosferă demonii din sfera sidefie ce se umfla tot mai tare, şi care-n curând avea să plesnească. Până la urmă, din toate-a rămas o fantasmă, un norişor alburiu care s-a topit şi el în cerurile prăfoase arcuite peste Bărăgan.

îmi imaginam statuia Damnării, ne-ndurătoarea zeiţă de obsidian, aşezată-n marele scaun dentar din clădirea Morgii, în centrul discului zburător, ca un pilot al unei nave celeste, vălu- rind cu degetele peste butoanele rotunde ale consolei, formând combinaţii ce-ndreptau oraşul smuls din pământul şi vechimea lui către praful şi faina stelară. Vedeam oraşul

meu înfăşurat în cosmos. Cu-ncetul, marginile marii tipsii se fărâmițau şi rămâneau în urmă - cartierul şcolii, fabrica veche şi castelul de apă, şi rondul unde-ntorcea 21, Pantelimonul cu casa lui Pala- mar, Ferentarii cu marele schelet, Dudeşti-Cioplea cu magazia REM-ului. Toate erau acum insulițe rostogolindu-se-n noaptea fără margini, erodându-se pe măsură ce le-nghițea frigul sfârşitului. Pe-o bucată de pământ plutind în nimic, cu şinele de tramvai rupte brutal şi Criştii răstigniți pe stâlpii iluminatului public privind fără să-nțeleagă în jur, se-ntindea încă Şoseaua Ştefan cel Mare, cu blocul părinților mei arătând ca după bombardament, cu Moara Dâmbovița, cu alimentara de vizavi şi chioşcul de ziare, cu biblioteca „B.P. Hasdeu" şi, spre marginea insulei, cu depoul de tramvaie în care odată intrasem

ca-ntr-o stranie catedrală. Alte si alte zone-ale oraşului se desfaceau din alcătuirea precară şi se pierdeau în nimic, încă întregi, cu vile şi cinematografe, arbori seculari şi gări insalubre parazi- tându-le ca nişte cuiburi de scoici pe o stâncă. Fiecare se desfăcea apoi mai departe, casă cu casă, mobilă cu mobilă, lăsând să plutească-n singurătate scaune desfăcute, bănuți, piepteni, litere de firmă, bucăți de cărămidă, câini morți, cu blana noroită, arcuri de tapițerie, păpuşi cu rochii de burete... Pulverizarea continua până la moloz şi la praf şi la molecule şi la atomi şi la bosoni şi la fermioni şi la quarci, până ce toate se resorbeau în țesătura spațiului, a timpului şi-a gândirii, la scara Planck a lumii si mintii mele.

Miezul oraşului avea să reziste multă vreme, bolovan masiv pe care se desluşeau încă Universitatea, într-o sală a căreia citisem odată *Căderea,* Teatrul Național şi bulevardul cu cinematografe, Morga şi Casa Poporului, din ce în ce mai măcinate şi mai diminuate de puterea distructivă a timpului. Mă vedeam acolo, în fața blocului „Dunărea[14], în primele zile de studenție, fericit în toamna luminoasă a lui 1976, în aerul

încărcat de funigei, un puşti înnebunit de lecturi şi de vise, şi care încă mai avea un viitor pe pământ. Acum, însă, bucata de rocă plutind în cosmos avea rugozitatea neagră a meteoriților, iar figurile de ghips de pe frontonul Universității se făcuseră de mult numai cioburi. Sub această mare bucată de oraş rămasă întreagă încă atârna sfera de pieliță, ca o cireaşă monstruoasă pe codița ei, şi mi-am închipuit explozia bruscă a capsulei sinistre şi eliberarea ființelor din interior ca pe micile paraşute ale globului de păpădie, ca nişte spori ai fricii răspândiți în nemăsuratul şi derizoriul univers. Aveau să prindă poate rădăcini în alte lumi, sorbindu-le şi lor substanța altor dureri, din care-aveau să țească pânza altor iluzorii realități.

Ultimul care-avea să reziste întreg era edificiul Morgii, cu marea ei sală centrală, al cărei acoperiş căscat ca o gură urlând spre noaptea eternă lăsa să se vadă femeia ca un sloi negru de smoală din scaunul dentar. Nepăsătoare şi dreaptă pe tronul ei, părea o divinitate asiriană, un obiect cosmic ce doar întâmplător avea formă omenească. In jurul ei, zidurile se prăbuşeau unele după altele, podeaua se crăpa şi dalele de piatră se risipeau, până când, la capătul unei vremi nesfârşite, avea să rămână doar ea, Damnarea, pe tronul ei de metal, înconjurată de cele douăsprezece statui negre ce ornaseră cupola: Tristețea, Disperarea, Groaza, Nostalgia, Amărăciunea, Mânia, Revolta, Melancolia, Greața, Oroarea, Jalea şi Resemnarea, cortegiul ei, stările de umbră-ale sufletului. Acolo-n adânc, în increat, în pliul cel mai secret al lumii şi-al minții, aveau să sclipească etern semințele negre din miezul mărului, monograma neagră, însingurată şi indestructibilă a celor io$^{5°°}$ de universuri.

Plâng şi scriu, indiscernabil, de parc-aş scrie cu lacrimi şi-aş plânge cu cerneală. Manuscrisul meu a pierit de mult în flăcări: ştiusem de mult că focul avea să fie singurul lui cititor. Scriu acum câteva foi finale, pentru ca lumea mea să nu rămână neterminată. Şi pe ele le va parcurge, pasionat

sau indiferent, imediat cum voi sfârşi, acelaşi foc, marele cititor al tuturor bibliotecilor lumii. Apoi îmi voi lua fetiţa pe umeri şi, cu femeia mea alături, o să mergem, în amurgul tot mai sângeriu, încotro ne vor vedea ochii, ieşind din carte şi din poveste.

La un an, fară-o zi în plus sau în minus, de la-ntâlnirea din Maşina de Pâine, când am simţit cu toţii unda de şoc a mesajului emis de mintea torturată-a lui Ispas, ne-am regăsit în faţa marii fortăreţe a Morgii. Eram acolo toţi cei ce-nţesaserăm podul şi scara monumentală ca să ascultăm mărturia omului durerii, cerniţi şi încercănaţi, strângându-ne la piept pancartele boţite de-atât agitat către ceruri, muiate de ploi până la ştergerea literelor, mucegăite la colţuri, dar strigându-şi încă obida şi indignarea. Era noapte-nstelată, pe care edificiul se profila ca o mare faleză de smoală. Arborii seculari măturau, la fiecare balansare-n vântul aspru al primăverii, făina luminoasă a bolţii, vălurind-o dintr-un colţ în altul al cerurilor bucureştene.

Irina era lângă mine, cu copilul în braţe, cum fuseseră, zi de zi, lângă mine, în mine, în mintea şi-n inima mea, de când venise fetiţa pe lume. Era ca şi când întreaga capelă a ţestei mele fusese umplută de-o singură statuie de marmură străvezie, lustruită şi canelată, cu viţe roze şţ viţe cenuşii prin carnea ei de zahăr mineral: Irina cu fetiţa în braţe, ambele cu ochii goi şi-acelaşi zâmbet pe buze. Privindu-le când se joacă-mpreună, ore-n şir, fără să se plictisească una de alta vreodată, când râd obraz lângă obraz, sau pe când îi facem Irinei baie în căditţa de plastic roz, împingându-i apa călduţă peste piept, sau când o ridicăm în picioare, ţinând-o de mânuţe, şi-o privim cum păşeşte pe vârful degetelor, cu o graţie de lujer translucid, mi-am dorit de-atâtea ori ca timpul să-ncremenească acolo, într-o perlă de splendoare supremă, să nu mai existe nici viitor, nici istorie, nici iluzie, nici viaţă, nici moarte. Mi s-a părut de-atâtea ori, în acele clipe pe care nu credeam să le trăiesc vreodată, c-am evadat în sfârşit, că

zbor deodată-n toate dimensiunile într-o năprasnică eliberare de sine.

M-am apropiat de grupul colegilor mei de la 86. De data asta era aproape toată şcoala: Goia, cu fața sa de mare mutilat, doamna Rădulescu având teribilul ghiul pe deget, Florabela, marea roşcată, plină de aur şi pistrui, Caty, cu gura ei ca o petală de mac, Eftene, ştirb de dintele lui de aur, Gheară, căruia nu-i mai venea râsul pe buze. învățătoarele erau şi ele, înghesuite ca oile una-n alta, dezmățata Zarzăre şi perfida Higena, şi doamna Mototolescu, si doamna Călătorescu, ultima având încă lucrul şi andrelele atârnate de gât. Păreau însă supraviețuitorii înspăimântați ai unui naufragiu: pe fețele lor atât de diferite, atât de cunoscute mie, era imprimată acum o singură expresie: cea de adâncă şi neconsolată pierdere, ca după pierderea unui soț, ca după pierderea unui copil. Atunci am ştiut că, în cearcănele mele, în brazdele dintre sprâncene, în febrilitatea ochilor înroşiți, în buzele palide aveam şi eu aceeaşi înfățişare de doliu adânc, de doliu neconsolat. Eram cu toții omenirea aflată la ananghie, cu valorile dizolvate, cu nici o rațiune de-a trăi rămasă-n picioare, omenirea redusă la strigătul ei de ajutor. Ce-avea să ne-aştepte în restul vieților noastre? Ce dezamăgiri, suferințe, boli teribile, dureri cu neputință de stăvilit? Cum aveam să rezistăm trecerii timpului care târăşte cu el bucăți din trupul şi lumea noastră? Care duce cu el paradisul îndepărtat al copilăriei? Ne aşteptau de-acum bătrânețea, agonia şi moartea. Aşteptam la rând, într-o lungă coadă, intrarea în abator. Nu mai era nimeni să ne conducă prin infern, acum, când Virgil fusese strivit, neatent şi fără ură, cum striveşti o muscă. Nimeni n-avea să ne mai deschidă porțile, cu altorelieful lor patetic, nimeni nu ne mai putea conduce până la sala centrală. Aveam să rămânem toată noaptea acolo, în fața clădirii ciclopice, mergând în cerc şi agitându-ne ridicolele, neputincioasele pancarte. „Jos moartea!“, dar moartea era sus, la zenit, arzând din răsputeri

ca un soare negru. „NU nebuniei!”, dar, dar dacă mai rămăseseră zei pe pământ, erau zeii sceleraţi ai paranoiei, ai schizofreniei şi-ai depresiei. „Opriţi carnagiul uman!“, dar oamenii se ucideau între ei mai departe, era singurul lucru pe care ştiuseră de la-nceput să-l facă, şi-n care deveneau din ce în ce mai pricepuţi. Nu mai mureau câte unul, străpunşi de lame de oţel şi de săgeţi, piereau acum în masă, injectaţi, popoare întregi, cu substanţa urii universale scursă-n oceanul de rău metafizic ce ne înconjura de pretutindeni. „Ajutor!** strigam în cele din urmă cu toţii, înotând în apele negre, îngheţate, fără de margini.

Asta am şi făcut timp de câteva ore, am pichetat clădirea Morgii, privind din când în când către statuile din vârf, ce-ncon- jurau cupola. Braţele lor negre înălţate spre cer păreau, la acea distanţă, picioare subţiri de căpuşă, cu gheare puternice la capăt. Marea statuie ce levita în vârf se zărea doar de la piept în sus, restul era acoperit de foarte înalta cornişă a templului funerar. Se făcuse foarte frig şi mergeam în cerc, pe mai multe rânduri, înghesuiţi unii în alţii, când deodată-am simţit impulsul care-a declanşat totul. Nu venea din interiorul meu. Era ca si când un filament sau o rază, pornită din altă lume, mi-ar fi atins creierul. M-am simţit deodată umplut de-un gând care nu era al meu, dar care n-ar fi putut pătrunde decât în mintea mea, asemenea inspiraţiei ce-l înşfacă deodată pe artist, asemenea raptusului care-**1** face pe epileptic să ucidă. Lângă mine, cu o broboadă neagră pe cap, cu pancarta pe care scria „încetaţi masacrul copiilor!** ridicată mai sus decât toate, păşea Florabela, al cărei doliu nu putea acoperi exuberanţa unui trup de zeiţă. Când gândul din altă dimensiune m-a săgetat, am privit către faţa ei încadrată de viţe de păr roşu ca focul, şi Florabela, ca şi când ar fi ştiut, a dat din cap a aprobare.

Atunci n-am mai avut nici o-ndoială. Am păşit, în foarte stinsa lumină-a unui bec atârnat deasupra pieţei, în mijlocul roţii în care, alcătuiri danteşti de umbre şi lumini, păşeau

pichetiştii. Roata s-a oprit, oamenii s-au strâns în jurul meu (erau sute) şi aşteptau, evident aşteptau să le vorbesc, privindu-mă ca şi când toți ar fi ştiut, cum îl priviseră pe Virgil altădată, cum îl înconjuraseră pe Ispas cu oripilata lor adulație. „Virgil, Ispas, Palamar**, mi-a venit în minte. Aveam şi noi profeții noştri, cei ce ne vorbiseră cu voci care nu erau ale lor. Aveam să fac şi eu acelaşi lucru, căci cel mai obscen act de pe pământ era să vorbeşti de la sine, cu propria ta minte, pretinzând că îți pune vorbele-n gură un zeu. Falşii profeți erau alți zugravi de subțire ce desenau uşi pe pereții craniului tău. Uşi baroce, gotice, clasice sau Art Nouveau, dar care-aveau toate aceeaşi hibă: nu se deschideau niciodată.

N-am vorbit cu vorbele mele. Am scos din buzunar o foaie scămoşată, cea pe care-o primisem cândva de la Virgil, şi am citit cu glas tare poemul lui Dylan Thomas:

„Nu intra lin în noaptea bună, fără zori Bătrânii-ar trebui să urle-n asfințit Ah, strigă, strigă contra stingerii de sori!

Deşi-nțelepții au uitat adeseori Să fulgere, şi bezna i-a-nvelit,

Nu intră lin în noaptea bună, fără zori.

Cei buni, cei de pe urmă, orbitori,

Vestindu-şi faptele în golful cel umbrit Ah, strigă, strigă contra stingerii de sori.

Cei ne-mblânziți, ce-au prins soarele-n zbor Şi prea târziu sfârşitul i-au simțit Nu intră lin în noaptea bună, fără zori.

Cei gravi, ce văd că ochii orbi nu dor,

Ci strălucesc ca meteorii, fericit,

Ah, strigă, strigă contra stingerii de sori.

Şi tu, părinte, în al tău pridvor Blesteamă-mă, alină-mă cernit.

Nu intra lin în noaptea bună, fără zori,

Ci strigă, strigă contra stingerii de sori!“

Apoi, urmat de pichetişti, m-am îndreptat hotărât spre marea poartă. Irina mergea lângă mine cu fetița în brațe. Din masivul altorelief nenumărate mâini omeneşti se-ntindeau către noi, disperate să scape din închisoarea bidimensională. N-am avut decât să-mi împletesc şi eu degetele cu ale uneia dintre mâini, cum făcuse Virgil cândva, ca porțile masive să-nceapă să se deschidă. Şi-am pătruns cu toții, într-o tăcere ca de muzeu, în coridorul ce ducea către sala centrală.

Totul era acolo atât de schimbat, că m-au străbătut fiori de emoție copleşitoare. Aliniate de-a lungul pereților erau aceleaşi vitrine, dar în ele nu mai puteai vedea aceleaşi străvechi şi ruginite instrumente de tortură. Căci vitrinele erau acum pline… cu lucruri care țineau de viața mea, cu lucruri care cândva îmi aparținuseră. Am văzut acolo fotografiile părinților mei, învechite de trecerea timpului, de un sepia palid şi brăzdate de plesnituri: cea de la-ntâlnirea lor din Govora şi cea de la nuntă. Erau acum mărite, de peste un metru înălțime, iar sub ele era un text atât de mărunt, încât nu se putea desluşi. Am văzut poza părinților mei zâmbind fericiți, mama ținându-mă-n brațe pe mine, iar tatăl pe fratele meu geamăn, sau poate invers: doi copii identici, zâmbindu-şi unul altuia ca-n oglindă. Am văzut apoi scutece îngălbenite, hăinuțe din primul an al copilăriei, prima mea poză în care privesc plângând, cu pumnişorul la ochi, către fotograf, o foaie de ierbar cu o floare uscată de oleandru, un clopoțel pe care-**l** pierdusem pe strada Silistra, într-o băltoacă. Am văzut mizerele mele jucării, căluțul diform cu şa roşie şi coamă de ață, cu ochii căzuți de mult, şi căruțul tras de cai de tablă. Am văzut rigla de plastic prin care-mi priveam clasa ca să văd totul înconjurat de curcubeu, creionul „Papagal“ cu vârful de patru culori, cravata mea de pionier destrămată, ajunsă ca o cârpă de şters praful. Am văzut cele

două sandale, una neagră şi una maro, cu care mă-ncălţasem din greşeală ca să mă duc la Autoservire după o punguță de cafea măcinată. Am văzut mai departe câteva cărți jerpelite împrumutate de la biblioteca „B.P. Hasdeu“ şi câteva exemplare din colecţiile „Povestiri ştiinţifico-fantastice” şi „Clubul temerarilor”, într-o altă vitrină zăcea o bicicletă grosolană, strâmbă, cu spiţe lipsă, cu tabla mâncată de rugină. Am recunoscut-o imediat: era cea pe care, în Herăstrău, făcusem mii de cercuri meschine, fără să vreau să mă mai opresc vreodată, pe când cădea noaptea şi câte-un păun ţipa de-ţi spărgea auzul. Am văzut primele mele poezii amărâte, mâzgălite-n caiete şcolăreşti, apoi o şuviţă din părul Esterei, prima mea dragoste din liceu. în ultimele vitrine-am văzut cursuri de facultate, un pulover croşetat de mama, vopsit roşu cu duco de caroserii. Am văzut lucrarea mea de seminar despre psalmi din anul întâi şi foaia oficială a repartiţiei mele la şcoala nr. 86 din capătul Colentinei. Cataloage de la şcoală, caiete de teză mâzgălite cu cerneală roşie, o poză de-a mea în mijlocul unei clase de elevi ce par toţi halucinaţi, ca şi multe alte *paraphernalia* ale unei vieţi de belfer, cea mai tristă din lume, ocupau penultima vitrină. Pentru ca ultima să fie goală şi sinistră, aşteptându-şi poate exponatele ce nu sosiseră încă. Doar când m-am uitat mai bine-am văzut, în mijlocul ei, o insectă neagră şi masivă, cu coarne uriaşe ca de cerb. Era o rădaşcă vie, ce stătea bine-nţepenită pe picioarele ei de smoală şi părea că mă priveşte. Am deschis capacul vitrinei, singurul fără lacăt din toate dioramele, şi am luat gândacul în palmă. Era mai greu decât mi-**l** închipuisem, părea de metal masiv. Cu el în palma deschisă, întoarsă-n sus, am păşit în încăperea următoare, pe care mi-o aminteam plină de mese de zinc pe care se aflau cadavre. Dar mirarea mea, care crescuse de-a lungul zilei până la o emoţie de nestăpânit, a devenit acum panică şi oroare. Am vârât rădaşca-n buzunar, ca şi când ea n-ar fi trebuit să vadă.

Şi-acum, pe zecile de mese printre care treceam uluit, erau tot cadavre, dar toate erau ale mele, de la vârste diferite, ca nişte secţiuni ale fiinţei mele desfaşurate-n timp! M-am recunoscut în nou-născutul minuscul şi cu picioarele chircite, înţepenit pe marea masă de morgă, în pruncul de şase luni înfăşurat într-o cămăşuţă albastră, în copilul de-un an apoi, tot în rigor morţiş, tot cu ochii deschişi, tot cu mânuţele împreunate pe piept. Am recunoscut costumaşul de catifea, cu pieptar pe care se aflau două ciupercuţe, al meu de când ave^m cinci ani, purtat acum de copilul mort, cu ochi blânzi şi căprui, de pe masa alăturată. Am recunoscut uniforma mea de şcolar, cu şorţuleţul pepit, de la şapte ani, şi uniforma de pionier a cadavrului meu de la nouă ani. Şi tot astfel, până la capătul sălii, se-nşirau zeci de trupuri, fiecare mai înalt decât cele dinainte, ale adolescentului şi-apoi ale bărbatului tânăr care-am fost, înveşmântaţi cu hainele pe care le ştiam bine, toţi rigizi ca-n fotografii, toţi privind cu ochi goi în tavan, toţi cu braţele pe piept, un şir lung de morţi, căci toţi murim în fiecare clipă ca să ne transmutăm, asemenea pagurilor, într-o cochilie mai încăpătoare. Era muzeul meu, muzeul vieţii mele, treceam acum prin el în fruntea şirurilor de pichetişti care se răspândiseră printre zecile mele de trupuri, privindu-le curios, arătându-şi unii altora detalii neînsemnate: matricola de pe braţ, noiţa de pe-un deget, zâmbetul amar din colţul unei guri. Am rămas mult acolo, ca şi când ar fi trebuit să-i priveghem, ca şi când i-am fi jelit pe fiecare-n parte, băieţi, tineri şi bărbaţi pieriţi deodată în cine ştie ce înspăimântător cataclism. Ultimul dintre ei era o copie fidelă a mea, îmbrăcată-n negru ca şi mine, cu un şiret dezlegat la pantof, cum aveam şi eu chiar atunci. Puţin sub bărbie am observat mica tăietură pe

care mi-o făcusem în dimineaţa trecută când mă bărbierisem, şi pe care mi-o drenasem îndelung cu-o bucăţică de hârtie.

Cu părul ridicat pe braţe, cu sentimentul clar al sfârşitului, m-am repezit cu tot trupul în uşa albă şi banală din capăt,

făcând să cadă de deasupra ei o ninsoare de tencuială. Aşa că, înainte să trec în spaţiul următor, am putut vedea numărul acoperit altădată. Era inimaginabilul a la puterea a, numărul dumnezeirii, numărul în care se află totul. Am deschis uşa şi, ca o infimă populaţie de purici de plante, am pătruns cu toţii în sala exorbitantă. Deşi mai fuseserăm o dată acolo, nimic nu ne-a pregătit pentru acel spaţiu închis mai mare decât mintea, sprijinit pe coloane de-o grosime la altă scară decât cea umană. In centrul ei am putut contempla iarăşi scaunul dentar, ca un mastodont de metal prins în buloane de podeaua ce-i suporta miraculos greutatea. Ne-am apropiat de el înconjurându**-l** din toate părţile, cu capetele date pe spate ca să putem vedea, la înălţimea unui bloc cu opt etaje, cupola cu becuri susţinută de stâlpul ce pornea din spătar, sprijinitoarea de cap formată din două discuri de piele, braţele fotoliului, tava cu instrumente dentare de dinainte, oribilii şerpi de metal ai frezelor şi turbinelor. Capetele noastre se aflau la nivelul pedalelor cu care scaunul cobora şi se ridica şi al sprijinitoarelor pentru picioare. Am dat cu toţii roată de câteva ori, în tăcere, uriaşului tron, agitându-ne doar pancartele, pentru ca apoi să aşteptăm, numai ochi, să se producă iarăşi monstruosul miracol: coborârea din ceruri a Damnării şi aşezarea ei, din nou, în scaunul de judecată.

De data aceasta eu am fost preotul în efod, cu diademă de aur pe frunte, cu poala veşmântului tivită cu clopoţei şi rodii, pentru ca, auzind clinchetele, făptura divină să mă tolereze în spaţiul ei sfânt, în halena ei de fiară. Eu am fost cel care, pe urmele lui Virgil, am intrat între sprijinitoarele de tălpi ca să aflu acolo consola cu butoane hemisferice. Am format o combinaţie pe care o ignorasem cu mintea, dar pe care degetele mele păreau s-o fi ştiut dintotdeauna şi, ca şi-atunci, lambriurile s-au ridicat de-a lungul pereţilor curbi ca să dezvăluie un sole- noid arămiu, asemenea cozii împletite a unei roşcate uriaşe, o mare bobină de sârmă groasă de cupru

ce dădea impresia de perfecțiune supremă. Alerga, strălucitoare, de-a lungul pereților sălii până ce se pierdea în ceața celuilalt capăt. O altă fluturare de degete şi solenoidul, însuflețit de curent, începu să zbâr- nâie-ncetişor, umplând aerul verzui de-un tremur continuu. Apoi zumzetul se amplifică, lent şi solemn, până când ajunse la intensitatea rumorii unui nor de lăcuste, apoi la intolerabilul unor motoare de avion. Ne simțeam plămânii vibrând în cutia toracică, ne simțeam dinții zbârnâind în gură. Mâna mea s-a-ntins din nou către butoanele rotunjite, multicolore, de diferite texturi şi limpezimi, şi-a-nfiripat pe ele, ca pe-o țiteră cu sunete ascuțite, o mică melodie desprinsă ca un firişor de mătase din başii zgomotului de solenoid. Şi bolta s-a desfăcut din nou, strân- gându-şi petalele în spirală, şi-am văzut din nou cerul rotit deasupra noastră, încărcat de recolta sa îmbelşugată de stele. Destul ca să ne-aducem aminte ceea ce uităm adesea, luându-ne cu bucuriile şi suferințele vieții: că suntem copiii cosmosului, trăind o nanosecundă pe-un fir de praf din adâncul infinit al nopții.

Cu câtă grandioasă lentoare, cu ce fluturări ale rochiei şi părului ei de obsidian, cu ce noblețe a figurii ei oarbe şi inexpresive ca fața unei insecte a coborât din ceruri statuia colosală, acoperind şi descoperind praful de aur astral împrăştiat pe boltă. Cât de grațios a levitat deasupra noastră, în vântul nopții de aprilie, care pătrunsese deodată-n sală aducând răcoare şi zgomote de tramvaie îndepărtare! Şi totuşi, când trupul ei acoperit de văluri ce nu păreau veşminte, ci excrescențe ale pielii ei negre ca un sloi de smoală, s-a aşezat în scaunul dentar, el a trosnit şi s-a adâncit spre pământ ca încărcat de-o nemăsurată povară. Acum, zeița aştepta iarăşi pe tronul ei imperial, rotin- du-şi uşor capul ca o mantidă. Iar pichetiştii, care cu un an în urmă strigaseră din răsputeri contra morții luminii, stăteau acum tăcuți şi fără vlagă, cu falcile-ncleştate, cu limbile lipite de cerul gurii, uitându-se fascinați în ochii orbi ai statuii.

Erau ca oile duse la abator, ca osândiţii pe drumul morţii. Petalele cupolei s-au închis la fel de lent deasupra, asemenea celor ale unei avide plante carnivore, şi nu mai era scăpare.

M-am tras înapoi vreo zece paşi, pe dalele sticloase, şi panoul cu butoane sferice s-a resorbit în podea ca şi când n-ar fi fost. Statuia Damnării atârna acum deasupra mea într-un racursi care-i accentua şi mai mult formele imperiale. Curând, m-a perceput, la picioarele ei, şi s-a aplecat adânc, din scaun, către mine, ca o mare umbră căzută peste inima mea. Ii priveam ochii impersonali, ochii fără pupilă, ochii goi ai copiilor ce rup aripi de muscă şi picioare de lăcustă, sau strivesc cu călcâiul un muşuroi întreg. Mă aşteptam ca din clipă-n clipă să am soarta lui Virgil, şi n-aş fi făcut nici un gest ca s-o evit. Totul mi se părea pierdut, pierdut pentru toţi, pierdut pentru totdeauna. Dar degetele mele au ştiut ieri-noapte mult mai mult decât mine. Am scos din buzunar rădaşca şi, ţinând-o-n podul palmei, i-am întins-o cât am putut mai sus zeiţei întunecate. Şi în tăcerea imensei săli circulare am văzut-o cu toţii cum îşi ridică braţul drept de pe rezemătoarea scaunului dentar şi-l îndreaptă încetişor, cu palma-n sus şi degetele întinse, către mine. Curând, degetul ei cel mai lung îmi atingea degetul, şi gândacul greu, cu coarne de smoală, îşi începu drumul către palma statuii. Era misterul spaţiului dintre sinapse, era stropul de serotonină ce străbate minusculul gol ca un înger sau ca un mesager. Gâza se opri, mai măruntă decât un purice, în mijlocul palmei negre, fără linii şi se resorbi acolo. Contactul se produsese.

Atunci am îngenuncheat şi-am scos din geantă amărâtele mele lucruşoare. Am dat la iveală, din cutiuţa lor, dinţii mei de lapte de când eram copil, i-am zornăit în pumn şi i-am azvârlit în aer, înaintea ochilor marii femei de piatră. Când au ajuns la înălţimea de unde-ncepeau să recadă spre pământ, au plutit câteva clipe liber, în afara gravitaţiei, aşezându-se, în dreptul ochilor statuii, în chiar poziţia în care stătuseră-n gura copilului de-odinioară. Dar zeiţa-i calcină, în aer, cu

suflarea ei, schimbându-i într-o cenuşă fină. Buclele si cozile mele-au avut aceeaşi soartă, ca şi micile bucăți de sfoară pe care, până acum câțiva ani, mi le-am tot scos din buric. Am înălțat în palme cele câteva poze cu părinții mei şi cu mine pe care le-aveam, spălăcite, cu zimțişorii rupți şi un scris cu creion chimic pe spate, pentru ca în curând să ofer neantului, între degetele desfăcute ca un pocal, numai câteva limbi de foc în urma cărora a rămas doar țărână. Rămâneam, cu încetul, fără viată si fără soartă.

Am aşezat alături planşele viziunilor din timpul spânzurării controlate ale lui Nicolae Minovici, *Somnul şi visele* de Vaschide şi manuscrisul Voynich primit de mine de la Palamar. Statuia se aplecă şi mai adânc, privindu-le parcă nu cu ochii, ci cu toată fața. Făcu un mic gest cu vârful degetelor, şi foile se ridicară lent în aer, se desprinseră din cotoarele lor şi se amestecară-ntre ele, generând o nouă magnifică operă, mai intensă, mai adâncă, mai poetică decât tot ce-mpodobise vreodată rafturile unei biblioteci, în care fiecare pagină se oglindea-n celelalte şi fiecare cuvânt genera o icoană străluminată, care genera la rândul ei, din nou, cuvântul. Era evanghelia minții mele şi pecetea imprimată dulce şi brutal în ceara lumii-n care viețuiam. Pe coperta ei masivă de mucava avea una dintre planşele concentrice din

manuscrisul Voynich: planete, semne zodiacale, femei planturoase cu diademe pe creştete. Şi-atunci, ah, Dionis, am ştiut cum o puteam însufleți. Fără să ezit, am aşezat arătătorul mâinii drepte în centrul diagramei, care m-a ars ca o sârmă-nroşită. Cartea se-nălță, plutind la fel de lent spre tavan, iar statuia gigantică se-ndreptă şi ea la loc până ce ajunse să stea iarăşi țeapănă, cu spatele lipit de spătar. In fața ochilor ei, cartea se topi-ntr-o singură substanță, o masă alburiu-cenuşie, care se desfăcu repede în opt cuburi. Golindu-se de aburul lăptos, ele scânteiară curând asemenea cristalului de stâncă şi formară-mpre- ună un fel de şotron în spațiu, un crucifix cu două bârne transversale întrepătrunse

cu cea verticală. Apoi, sub privirile noastre, laturile cubice se-nchiseră unele peste altele, într-un fel pe care mintea omenească nu-l poate nici pricepe, nici observa, nici descrie, ca în cele din urmă să scânteieze din răsputeri în fața noastră obiectul nepământesc visat de Hinton, profetul celei de-a patra dimensiuni: misticul teseract. îl priveam, deşi era cu neputință de văzut, cum nu vezi în plan, în locul cubului, decât un pătrat în spatele căruia, adâncit în altă lume, se ascunde volumul. Hipervolumul teseractului, istoria sa secretă, ne era interzisă pentru totdeauna. Strălucirea obiectului de neconceput proiectă un mănunchi de raze care zugrăvi pe peretele curb al sălii o uşă. Nu una simplă, nici una ornamentată, o uşă pur şi simplu, fără trăsături, o uşă conceptuală, o uşă din lumea ideilor neatinse de jegul şi puroiul lumilor. Era uşa promisă, uşa marii ieşiri.

Atunci, abia, statuia nu mai avu nici o-ndoială. Eram cel din spatele zidului, atent la ciocănituri, traducându-le febril în cruci, semilune şi roți dințate. Cel din mijlocul zăpezii imaculate, gata să se-nalțe la cer pentru beatitudine sau damnare. Eram cel destinat evadării, cel ce urma să plece. Se ridică deodată din fotoliu şi păşi-n fața mea. Pichetiştii, lipiți de ziduri, țipară cu disperare. Aveau să-mi vadă trupul crăpând, mațele-mprăşti- indu-se, țeasta plesnind ca un ulcior vechi şi uscat sub piciorul răzbunător al zeiței? In loc de toate astea, dreaptă şi nemăsurat de înaltă, Damnarea începu să vorbească.

A fost un discurs lung într-o limbă nu doar străină, ci şi fără nici o legătură cu vreun aparat fonator, cu plămânii şi traheea şi laringele şi coardele vocale şi limba şi dinții şi buzele prin care, muiate-n salivă şi-n acreala papilelor gustative, se strecoară cuvântul în lume. Era un amestec de târâituri de cicadă, de flajeolări de chitară, de uguieli de ferăstrău atins cu arcuşul, de acute ale reginei nopții. Dac-ai putea transcrie în alfabetul nostru acele zgomote

nepronunțate de gură omenească, m-am gândit înfiorat, poate că rândurile ar arăta astfel:

ycbtaiis aiichy doi aiin otaiin aiidy okchd otor daiin poar keeo daiin qoair ar aiphhey qoeed eody qokaiin qotedais

aporair apy

Isheody tair oteey oteeo ol otaiin okeey qokaiin ar aiir al dai dcheo fcheeody ckheey dar aiin al dar ar daiiidy otedy oteody

ytaiin

Apoi, cu un gest larg al brațului, deschise-ntre mine şi ea, pe podeaua cadrilată, o copcă largă prin care țâşniră flăcări. Erau limbi de flacără, balauri de foc împletindu-şi gâturile, năpârci de flacără lichidă, vie, înspăimântător de furioasă, foc de iad, foc nestins. Din miezul lui ni se păru c-auzim zbieretele eternilor osândiți. Statuia întinse apoi spre mine amândouă mâinile, cu palmele-n sus: alege!

Am privit înapoi şi-am văzut-o pe Irina cu fetița-n brațe. I-am făcut semn să se apropie. Am scos apoi din geantă ultimul meu obiect, ultima posesiune, ultima justificare a mea pe pământ. Manuscrisul meu, caietele umile, umflate de greutatea

cernelii, pătate de urme circulare de cafea, în care scrisesem ani în şir încercând să-mi înțeleg anomaliile, mintea şi viața. Am izbucnit în plâns şi i-am udat pagina finală cu lacrimi, cum se cuvine să sărezi o jertfa în fața altarului. Irina, palidă ca moartea, era acum umăr lângă umăr cu mine. Am întins în acelaşi timp, deasupra focului, fetița şi manuscrisul. Am dat drumul caietelor, unul câte unul, în foc, pe când iubita mea şi-a tras înapoi copilul la piept. Ne-am îmbrățişat, cu fetița-ntre noi, deodată incredibil de fericiți, fără să ne mai pese de vreo statuie sau de vreo poartă. De-acum, zeița putea să-şi ridice talpa şi să ne strivească pe toți: trăiam în dragoste, şi asta nu ne-o mai putea lua nimeni.

Teseractul păli şi se topi în văzduh, şi uşa zugrăvită pe perete se stinse cu totul. Aveam să rămân pentru totdeauna prizonier în această vale. Ştiam acum însă că n-aş mai fi plecat de unul singur, că eram legat prin frăție şi iubire de toți semenii mei, de cei din şirul morții, de cei a căror urmă avea să se şteargă curând de pe lume. De pichetişti, de colegi, de fiecare chip pe care**-1** văzusem vreodată. N-aş fi plecat fără Irinele mele, care-mi luminau acum viața. Căci abia de când manuscrisul meu se destrămase în flăcări începeam să simt că am cu adevărat o viață.

Copca apărută-n podea s-a-nchis ca un ochi peste care se

lasă o pleoapă, iar statuia, mulțumită de mireasma jertfei primite,

se lăsă iarăşi în fotoliu. Dezmeticindu-se din halucinația colec- > >

tivă, pichetiştii începură să se scurgă prin uşa pe care intraseră-n sală. Cei mai mulți bombăneau şi izbeau cu pancartele de pământ: aşteptaseră să-l răzbun pe Virgil, să anihilez cumva divinitatea distrugerii şi-a morții. Dar n-avură timp să se gândească prea mult la asta, fiindcă pământul deodată se cutremură şi-o ploaie de tencuială şi moloz căzu peste ei. Pământul se mişca, se smulgea parcă din rădăcini, încerca să se rupă de adâncul de sub el. Rămaşi ultimii în sala Morgii, am înțeles: era solenoidul. Aşezată-n fotoliul ei, statuia de obsidian pornise enorma bobină la puterea ei cea mai mare. Probabil şi celelalte, de la periferii, porniseră simultan. Acum tot pământul se zguduia, cablurile subterane se rupeau, tuburile canalizărilor crăpau, cofrajele fundațiilor trosneau din încheieturi. Un zgomot sinistru umpluse Morga, şi frica s-a-nălțat deodată-n noi cu-o putere neaşteptată. „Explodează![11] i-am strigat Irinei, smulgându-i copilul din brațe. „Explodează!” Şi-am luat-o la fugă pe culoar, fără să mai privim funebrele exponate ale marelui muzeu. Când am năvălit afară, se revărsase de ziuă.

Am fugit două ore pe străzile oraşului, înnebuniţi de şinele de tramvai care se rupeau şi se-riălţau către cer, de casele care se prăbuşeau cu zgomot apocaliptic, de mulţimile disperate care alergau către periferii, de huruitul ca de bombardiere din aer. Am intrat mai întâi pe Moşilor, pe la Armenească, oprin- du-ne din când în când ca să ne tragem sufletul prin vreun local părăsit de alimentară, am ajuns la Obor, în piaţa uriaşă, pietruită, puţind îngrozitor de la hala de peşte şi-am traversat Colentina pe la Ziduri-Moşi ca s-ajungem acasă. Ne-am schimbat însă planul: oraşul începuse, extrem de lent, să se înalţe, rupân- du-se ca o coajă de pe-o rană. Trebuia să ajungem, cu orice preţ, în afara lui. Ne-am dat sufletul fugind, cu fetiţa plângând în braţe, dar după popasuri la fel de dese ca staţiile de tramvai - vagoanele deraiaseră şi le vedeai răsturnate, blocând şoseaua - am ajuns în fine la capătul lui 21. Castelul de apă se clătina ca un catarg de corabie în furtună. Fabrica de ţevi sudate avea toate geamurile sparte. N-am mai intrat pe Dimitrie Herescu, n-avea rost, abia dincolo de Centură eram salvaţi. Când am ajuns sub podul Voluntari am auzit în urmă un zgomot ca de trăsnet prelung: podul se rupsese-n două şi partea lui dinspre Bucureşti se ridica vizibil în văzduh. Ne-am prăbuşit, roşii la faţă şi cu suflarea tăiată, în buruienile de sub pod. De-acolo-am contemplat, alături de toţi cei ce se salvaseră, fantastica ascensiune. Ultimele rădăcini şi cabluri s-au smuls, ultimele automobile strâmbe au alunecat în râpă şi Bucureştiul, lumea mea, s-a-nălţat la ceruri. In locul lui a rămas conul unei gropi fără fund, mergând poate până-n centrul Pământului şi-având corespondent, în emisfera cealaltă, un munte alb ca laptele, înălţat din valuri verzi şi limpezi, poate. Când marele oraş zburător s-a-nălţat destul, am văzut cu oroare punga de iad pe care durerea noastră-o hrănise: legiunile de demoni ce ne parazitaseră, ca nişte larve de trichinela, viata interioară.

Iar acum, în câteva clipe, voi da foc şi-acestor ultime foi deasupra prăpastiei. Voi privi o vreme cum fulgii de cenuşă coboară, în spirale largi, spre adâncul ei insondabil. Apoi o să plecăm către răsărit. Am vorbit cu Irina si ştim ce vom face. Vom trece, pe marginea şoselei, dincolo de comuna Voluntari şi, către Afumați, vom intra-n păduricea de stejari unde cândva culegeam ghindă. Ne-aşteaptă acolo capela ruinată, care va fi, cum am ştiut de când am găsit-o, ultima noastră locuință. Acolo, între pereții ei dărăpănați şi-acoperiți de fresce, ne vom muta, acolo ne vom iubi si ne vom creste fetita, acolo vom îmbătrâni împreună. îmi voi împinge, acolo, adânc, capul în apele visului, iar Irina se va topi ca amurgul în pieptul meu.

Vom rămâne acolo pentru totdeauna, la adăpost de înspăimântătoarele stele.

SFÂRŞIT